

SEC

A SIGIS
castigata

Additæ ad
doctrinam

Quam

ED

APXD

C. P L I N I I

SECVNDI HISTO-

RIÆ MVNDI

Tomus Tertius,

A SIGISMYNDO GELENIO *diligenter
castigatus, veterumque codicum colla-
tione restitutus.*

Additæ ad marginem variæ lectiones ex
doctorum virorum scriptis fide-
liter exceptæ.

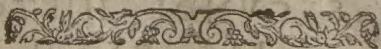
*Quæ in hoc Tomo continentur sequens
pagina indicat.*

EDITIO ALTERA.

APVD IACOBVM STOER.

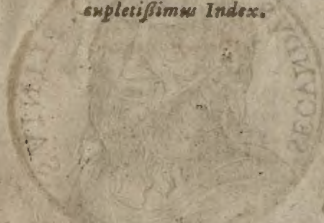
M. DCI.

Summatim hac insunt libri singulis.

xxviii.	Medicina ex homine & animalibus magis.	pag. 3.
xxix.	De medicinæ autoribus, & medicina ex reliquis animalibus.	75.
xxx.	Magia, & medicinæ quædam per membra.	113.
xxxi.	Medicina ex aquatilibus.	154.
xxxii.	Reliqua ex aquatilibus.	188.
xxxiii.	Metalla auri & argenti.	228.
xxxiv.	Metalla æris & plumbi, & artifices ærii.	271.
xxxv.	Pictura, coloresque & pictores.	318.
xxxvi.	Marmora & lapides.	373.
xxxvii.	Gemmae.	427.
	Sigismundi Geleny castigationes.	481.

*Item rerum omnium totius huius operis
suppletissimus Index.*

*P. Ertard Camald in Insula Vigrensi
Buen. A. 11. 6*

C. P.

CVN

HIS

De medicina

remedia aut
libus quæ
Qui ergo di
nes ac pler
tacebimus
ni, exteriq
uentia cum
morbis que
Quin omne
periculum
norem grati
habere. Qui
manus
res appelle
iudicata elig
reru quam c
perquam nec
sugas animal

C. PLINII SE-
CVNDI NATVRALIS

HISTORIAE Liber XXVIII.

PROOEMIUM.

De medicina ex animalibus. CAPVT I.

NATURE erant omnium rerum
natura; inter cælum ac terram
nascentium, restabantque quæ
ex ipsa tellure fodiuntur, si non
herbarum ac fructuum tractata
remedia auferrent transuersos ex ipsis anima-
libus quæ finantur, reperta maiore medicina.
Qui ergo dixerimus herbis & florum imagi-
nes, ac pleraque inuentu rara ac difficilia, iudē
raccimus quid in ipso homine, prosi homi-
ni, exterâque genera remedium inter nos vi-
uentium præsertim, nisi carenti doloribus
morbisque vita ipsa pœna fiat. Minimè verò.
Quin omnem insumemus operâ, licet fastidij
periculum urgeat, quando ita de re est, mi-
norem gratiæ, quâ utilitatum vitæ, resp. etum
habere. Quin d. externa quoque, & barbaros
etiam nos indagabimus. Fides tantum auro-
res appellet. Quamquam & si cōsensu propē
iudicata eligere laborauimus, potiusque curæ
rerū quàm copiæ institimus. Illud admonisse
perquàm necess. riu est, dict. is iam à nobis na-
t. as animalū, & quæ cuiusque essent inuēta;

(neque enim minus profuere medicinas rep-
 riendo, quam profunt prabendo) nunc quæ
 in ipsis auxilietur indicari, neque illhic in to-
 tum omiffa. Itaque hæc effe quidē alia, illis ta-
 men connexa. Incipimus autem ab homine,
 ipfum fibi exquirentes, immenfa statim diffi-
 cultate obuia. Sanguinem quoque gladiatorū
 bibunt; vt viuentibus poculis, comitiales mor-
 bi: quod fpectare faciētes in eadem harena fe-
 ras quoque horror eft. At hercule illi ex homi-
 ne ipfo forberi efficaciffimum putant calidum
 fpirantēque, & vnā ipfam animam ex osculo
 vulnere, cum plagis ne ferarum quidem ad-
 moueri ora fas fit humana. Alij medullas cru-
 rum quarunt, & cerebrū infantium. Nec pauci
 apud Græcos, fingulorū viscerum mēbrorūq;
 etiā fapores dixere, omnia perfecuti vsque ad
 refegmina vnguium: quafi verò fanitas videri
 poffit, feram ex homine fieri, morboq; dignū
 in ipfa medicina; egregia hercule froftratione
 fi non proffit. Aspici humana exta nefas habe-
 tur, quid mandī? Quis ifta inuenit oftēta? Tecū
 enim res erit euerfor iuris humani, monstro-
 rūque artifex, qui primus ea condidifti, cre-
 do ne vita tui obliuifceretur. Quis inuenit fin-
 gula membra humana mandere? qua cōiectu-
 ra inductus? Quam potest medicina ifta origi-
 nem habuiffe? Quis veneficia innocentiora ef-
 fecit, quam remedia? Efto, barbari externique
 ritus inuenerint, etiāne Græci fuas fecerē has
 artes? Extant cōmētationes Democriti, d alia
 noxij hominis ē capite offa plus prodeffe: ad
 alia, amici & hofpitis. Iam verò vi interempti
 dente gingiuas in dolore fcarificari, Apollo-
 nius efficaciffimum fcripfit: Milerus, oculorū
 fuffufiones felle hominis fapari. Artemon cal-

LIATIA

11
 varia inte
 quam è ro
 eadem ful
 contra can
 etiam qua
 inflatione
 tes offa hu
 crematus,
 bis dādo.
 sint ifta.
 cubi laet
 ficubi fali
 milia. Vir
 femus, vt
 es talis z q
 xeris, aut
 que in rem
 bonis qua
 lius effe te
 mum, quō

Ad

EX hom
 Equat
 ne aliquid
 Quod si v
 portare co
 cuiusque
 mailbus h
 victimas
 ferre, nec
 verba a im
 mērationis
 fecrafle fu

varia interfecti, neque cremati, propinauit aquam è fonte noctu comitalibus morbis. Ex eadem suspendio interempti cataportia fecit, contra canis rabiosi morsus Antheus. Atque etiam quadrupedes homines sanauere, contra inflationes bouum, perforatis cornibus inferentes ossa humana: vbi homo occisus esset, aut crematus, siliginè quæ pernoctasset, suum morbis dādo. Procū à nobis nostrisque literis absint ista. Nos auxilia dicemus, non piacula: si cubi lactis puerperarum vsus mederi potuit, sicubi salua tactusve corporis, cæteraque similia. Vitā quidem nō adeò expetendam censemus, vt quoquo modo trahēda sit. Quisquis es talis æquè moriere, etiā cū obscenus vixeris, aut nefā dus. Quapropter hoc primū quisque in remediis animi sui habeat: ex omnibus bonis quæ homini tribuit natura, nullum melius esse tempestiua morte: in eaque id optimum, quod illam sibi quisque præstare poterit.

An sit in medendo verborum aliqua vis:

ostensa & sanari & depelli.

CAP. II.

EX homine remediorum primum maximæ quæstionis, & semper incertæ est, valeantne aliquid verba & incantamenta carminum. Quod si verum est, homini acceptum ferri oportere conueniet. Sed viritum sapientissimi cuiusque respuit fides. In vniuersum verò omnibus horis credit vita, nec sentit. Quippe victimas cædi sine precatione non videtur re-^a impetrisse, nec Deos ritè consuli. Præterea alia sunt verba^a impetrantis, alia depulsoris, alia compulso-^aris, metationis. Vidimus certis precationibus ob-^a alia comen-^asecrasse summos magistratus. Et ne quid ver-^a dationib.

6 C. PLINII NATVR. HISTOR.

horum prætereat, aut præposterum dicatur, de scripto præire aliquem, rursusque alium custodem dari attendat, alium verò præponi, qui faueri linguis iubeat: tibicinem canere, ne quid aliud exaudiat, utraque memori insigni, quoties ipsæ diæ obstrepētes nocuerint, quotiesve precatio errauerit: sic repente extis adimi capita, vel corda, aut geminari victima stante. Duratque immenso exemplo Deciorum, patris filique, quo se deuouere, carmen.

* in cesti de Extat Tuccæ Vestalis * in cesti præcatio, qua præcatio, vsa aquam in cribro tulu, anno urbis d. x.

Boario verò in foro Græcum Græcamque defoslos, aut aliarum gentium, cum quibus tum res esset, etiam nostra ætas vidit. Cuius sacri precationem, qua solet præire Quindecimviram collegij magister, si quis legat, profecidum carminum fateatur, ea omnia approbanti bus octingentorum triginta annorum euentibus Vestales nostras hodie credimus nondum egressa vrbe mancipia fugitiua retinere in loco precatione: cum si semel recipiatur ea ratio, & Deos preces aliquas exaudire, aut vllis moueri verbis, confitendū sit de tota obsecratione. Prisci quidē nostri perpetuò talia prodere: difficillimūque ex his etiam fulmina dici, ut suo loco docuimus. L. Piso primo annalium autor est, Tullum Hostilium regem ex Numæ libris eodem, quo illum, sacrificio Iouem cælo deuocare conatum, quoniam parum ritè quædam fecisset, fulmine istum: multi verò magnarum rerum fata & ostenta verbis permurari. Cum in Tarpeio fodientes delubro fundamēta, caput humanū inuenissent, missis ob id à Senatu legatis, Hetrurige celeberrimus

rimus

LII
rimus vate
tunarū n
gentem i
terminata
ergo dicit
pimim: x
mus const
transcuru
præmonit
discent: N
caput dicit
cū in fa
quadrige
rum simili
sui sine
rum vires
quæque a
rum certè
que villa
que rem in
uerina: qu
ius nullu
in Duod
excantati
* incantati
quibus ere
nia solitu
Deum, cu
mittique i
apud Rom
cum disci
occultate
ne qui ho
quidem d
tuit. Huc p
que, calyc

rimus vates Olenus Calenus præclarum id fortunarumque cernens, in errogatione in suam gentem transferre tentavit, scipione prius determinata templi imagine in solo ante se Hoc ergo dicens Romani? Hic templum Iouis optimi maximi futurum est: hic caput inuenimus constantissima Annalium confirmatio, transcurum fuisse fatum in Heeturiam, ni præmoniti à filio vacis legati Romani respondissent: Non planè hic, sed Romæ inuentum caput dicimus. Iterum id accidisse tradunt, cum in fastigium eiusdem delubri oræ paratæ quadrigæ hæciles in fontem reuissent: & iterum simili modo reuerentem augurium. Hæc satis sint, exemplis ut appareat, ostentorum vires & in nostra potest ite esse: ac prout quæque accepta sint, ita valere. In Augurum certè disciplina constat, neque diras, neque vlla auspicia pertinere ad eos, qui quaque rem ingredientis, obseruare se et negauerint: quo munere diuinæ indulgentiæ maius nullum est. Quid? non & legum ipsarum in Duodecim tabulis verba sunt? Qui fruges excantasset. Et alibi, Qui malum carmen^a incantasset. Verrius Flaccus autores ponit, ^a occentassit. Tur. quibus credat, in oppugnationibus ante omnia solitum à Romanis sacerdotibus euocari Deum, cuius in tutela id oppidum esset: promittique illi eundem, aut ampliorem locum apud Romanos, cultumque. Dicit in Pontificum disciplina id sacrum: constâtque idem occultatum, in cuius Dei tutela Roma esset, ne qui hostium simili modo agerent. Desig- quidem diris deprecationibus nemo non metuit. Huc pertinet ouorum, ut exorbuerit quisque, calyces cochlearumque prorsus frangi,

aut eosdem cochlearibus perforari. Hinc Theocriti apud Græcos, Catulli apud nos, proximèque Virgilij incantamentorum amatoria imitatio. Figlinarum opera multi rumpi credunt tali modo: non pauci etiam serpentes ipsas ⁴ incantari: & hunc vnum illis esse intellectum, contrahique Marforum cantu, etiam in nocturna quiete. Etiam parietes incendiorum deprecationibus conscribuntur. Neque est facile dictu, externa verba atque ineffabilia derogent fidem validius, an Latina inopinata, & quæ ridicula videt cogit animus, semper aliquid immensum expectans, ac dignum Deo mouendo, imò verò quod numini imperet. Dixit Homerus: profluum sanguinis vulnerato femine Vlixem inhibuisse carmine: Theophrastus ischiadicis sanari. Cato prodidit luxatis membris carmen auxiliari, M. Varro podagris, Cæsarem Dictatorem post vnum annum confedisset, id quod plerosque nunc facere scimus, carmine ter repetito securitatem itinerum aucupari solitum. Licet hanc in partem singulorum quoque conscientiam coarguere. Cur enim primum anni incipientis diem latis precationibus inuicem faustum ominamur? Cur publicis lustris etiam nomina victimas ducentium prospera legimus? Cur & fascinationibus adoratione peculiari occurrimus alij, Græcam Nemesis inuocantes: cuius ob id Romæ simulacrum in Capitolio est, quamuis Latinum nomen non sit. Cur ad mentionem defunctorum testamur memoriam eorum à nobis non sollicitari? Cur impares umeros ad omnia vehementiores credimus: idque in febribus dierum obseruatione intel-

recanere.

Tur. & Ch.

LI
intelligit
vetera est
sternunt
rum Casa
minum, a
qui nomi
suis putan
præsentire
talus asfir
duo, cohi
scorpio a
aliquid, n
rò genib
Nam si me
tium viden
ner polle
aurum dig
pinat. H
iam proue
nam ad ob
pus circu
Gallia re
mis ador
dia inter
profusis a
epulis, si
uua, me
spicatilim
cipi viri c
sa linguen
quæ con
ramenta
postea gust
omnino n
neoris h
& ideo pla

intelligitur. Cur ad primitias pomorum, hæc vetera esse dicimus, alia noua optamus? Cur sternutamentis salutamur? quod etiam Tiberium Cæsarem, tristissimum (vt constat) hominum, in vehiculo exegisse tradunt. Et aliqui nomine quoque consalutare, religiosius putant. Quin & absentes tinnitu aurium præsentire sermones de se, receptum est. Attalus affirmat, scorpione viso, si quis dicat duo, cohiberi, nec vibrare ictus. Et quoniam scorpio admonuit, in Africa nemo destinat aliquid, nisi præfatus Africam. In cæteris verò gentibus, Deos antè obtestatur, vt velint. Nam si mensa adsit, nullum ponere, translatum videmus etiam, quoniam multas religiones pollicere manifestum est. Alius salua post latitium vi aurem digito relata, sollicitudinem animi prodemonstrat. Pollices, cum faucamus, premere etiam prouerbio iubemur. In adorando dextram ad osculum referimus, totumque corligiones pus circumagimus: quod in læuum fecisse, pellere. Gallie religiosius credunt. Fulgetras^b popys^c Tur. mis adorare, consensus gentium est. Incens^b adorare, dia inter epulas nominata, aquis sub mensis popysmis profusis abominamur. Recedente aliquo ab epulis, simul verri solum: aut bibente conuiuia, mensam vel repositorium tolli, inauspicatissimum iudicatur. Seruij ulpitiij principis viri commentatio est, quam obrem mensa linquenda non sit. Nondum enim plures, quam conuiuium numerabantur. Nam sternutamenta reuocari ferculum mensamve, si non postea gustetur aliquid, inter diras habetur, aut omnino nō esse. Hæc instituere illi, qui omnibus negotiis horisque interesse credebant Deos: & ideo placatos etiā vitiijs nostris reliquerūt.

IN C. PLINII NATVR. HISTOR.

Quin & repente concitescere conuiuium ad-
notatum est, non nisi i. p. i. presentium nu-
mero: quia in re fama l. bor est, ad quencunq;
eorum pertinens. Cibus etiam è manu prolap-
sus reddebatur, utique per mensas: verabànt-
que munditiarum causa deflere. Et sunt con-
dita auguria, quid loquenti cogitante id ac-
ciderit, inter execrabilissimas. Si Pontifici acci-
dat Ditis causa epulanti in mēsa utiq; id repo-
ni, adolerique ad Larem, p. i. i. est. Medica-
menta, priusquam adhibeantur in mensa fortè
deposita, negantur prodesse. Vngues refecari
nundinis Romanis tacenti atque à digito indi-
ce, i. ultorum pecuniarum reliquium est. Capillū
verò contr. etari, contra defluvia ac dolores
capitis xvij. Luna, atque xxix. Pagina lege in
plerisque Italiae prœdus cauetur, ne mulieres
per itinera ambulantes torquēat f. sos, aut o-
mnino deterret, ferant: quoniam aduersetur id
omnium spei, prœcipuèque frug. m. M. Scru-
lius Nonianus princeps ciuitatis, non pridem
in metu li. p. i. i. priusquam ipse eam no-
minaret, aliusve ei prœdiceret, duab. is literis
Græcis, p. & a. chartam inscriptam, circumli-
garam lino, subne tebat collo. Mutianus ter
Consul, eadem obs. ruitione viuente muscam
in linteolo albo: his remediis carere ipsos lip-
pitudine pradicantes. Carmina quædam ex-
tant contra grindines, contr. i. que morborum
genera, contr. i. que ambusta, quædam etiā ex-
perta: sed prod. ndo obstat ingens verecun-
dia, in tanta animorum varietate. Quapro-
pter de his, ut libitum cuique fuerit, opinetur.

Remedia

LIBR.
R.

H. Om
cos al
& multas
ly, erua
corpora p
terrori ser
sos su. Qu
Plylli Ma
in insula
xagon na
serpenti
eum lucen
Signum e
vrens te
sudur qu
Nam in
sunt croc
rum fugi
repugn
conita
rum, qu
dente la
rum c
virus ex
nena pat
rum, aqu
gi. R. i. su
quā pos
feruntur
a. i. i. n. s.
peates z

Hominum monstrificas naturas & veneficos aspectus, diximus in portentis gentium & multas animalium proprietates, quæ repeti superuacuum est. Quorundam hominum tota corpora profunt, vt ex his familijs, quæ sunt terrori serpentibus, tactu ipso leuant percussos, suctuue ^a modico. Quorum è genere sunt Phylli Martique, & qui Op'hog. nes vocantur in insula ^b Cypro: ex qua familia legitur ^c Euagon nomine a Consulibus Romæ in dolu-
 serpentum coniectus experienti causi, circumlucens linguis miraculem præbuit. ^{legi posset.}
 Signum eius familiæ est si modò adhuc durat, vernis temporibus odoris virus. Atque eorum ^b Paro. Tur. ^c Euagon, ^{Tur.}
 sudor quoque medebatur, non modò salua. Næm in insula Nili Tenyri nascentes tanto sunt crocodilis terrori, vt vocem quoque eorum fugiant. Horum omnium generum in sua repugnantia interuentum quoque mederi constat: sicuti aggrauari vulnera introitu eorum, qui vnquam fuerint serpentium caniscedente læsi. Idem gallinarum incubitus, pecorum foetus, abortu viriant. Tentum remanet virus excepto semel malo, vt venefici fiant venena passi. Remedio est, ablui prius manus eorum, aquaque illa eos, quibus medearis, impergi. Rursus à scorpione aliquâdo percussus, nonquàm postea à crabronibus, vespis, apibusque feriuntur. Minus miretur hoc, qui sciat, vnde à tineis non attingi, quæ fuerit in funere: serpentes ægrè, præterquàm laua manu extrahi.

12 C. PLINII NATVR. HISTOR.

De quibusdam sortilegijs, & saliuâ hominis.

CAP. IIIII.

Pythagoræ inuentis non temerè fallere, impositiuorum nominū imparē vocalium numerum, clauditates, oculorūve orbitatem, ac similes casus dextris assignare partibus, parē laeuis. Ferunt difficiles partus statim solui, cū quis testum, in quo sit grauidā, transmiserit lapide, vel missili ex his, quæ tria animalia singulis ictibus interfecerint, hominem, aprum, vrsam. Probabilius id facit hasta velitaris, euulsa à corpore hominis, si terrā non attigerit. Eisdem enim illata affectus habet. Sic & sagittas corpore eductas, si terram nō attigerint, subiectas cubantibus, amatorū esse, Orpheus & Archelaus scribunt. Quin & comitalem morbum sanari cibo è carne feræ occisæ eodem ferro, quo homo interfectus sit. Quorundam partes medicæ sunt, sicuti diximus de Pyrrhi regis pollice. Et Elide solebat ostendī Pelopis costā, quā eburneam affirmabant. Nauos in facie tondere, religiosum habent etiam nūc multi. Hominum verò in primis ieiunam saliuam, contra serpentes præsidio esse, docuimus. Sed & alios efficaces eius vsus recognoscat vita. Despuimus comitiales morbos, hoc est, cōtagia regerimus. Simili modo & fascinationes repercutimus, dextrāque claudiratis occursum. Veniam quoque à Deis spei alicuius audacioris perimus, in sinū spuen-
do etiam. Eadem ratione terna despuere deprecatione, in omni medicina mos est, atque effectus adiuuare: incipientes furunculos ter præsignare ieiuna saliuâ. Mirum dicemus, sed experimento facile: Si quē peniteat ictus eminus cominūsve illati, & statim expuat mediā in

III. II. III.

manum, quæ
à pœna. Hi
probatum
malis ingre
ante conatu
gesta. Cred
næ illitu al
rutina quo
ta, malo re
ua ieiuni d
relato, læu
tem intra
leta est, ed
ter in calci
induat urit
liquid peri
de simplici
dras marin
ranas: Oph
rum expua
membro i
aut si sop
hæc, & i
teruenta
nutrice te
mutatu &
non solum
sacra Rom
triumphar
dicus inuid
Similis mo
go Fortuna
nis inter al
dentur sor
etiam scot
tim imposi

manum, qua percussit, leuatur illico percussus à pœna. Hoc sæpe delumbata quadrupede approbatur, statim à tali remedio correcto animalis ingressu. Quidam verò aggrauant ictus, ante conatum simili modo salua in manu ingesta. Credamus ergo lichenas leprâsque iciunâ illicitu assiduo arceri: item lippitudines, matutina quotidie velut inunctione: carcinoma ta, malo terræ subactio: ceruicis dolorem, salua iciuni dextra manu ad dextrum poplitem relata, læua ad sinistrum: si quod animal autem intrauerit, & inspuatur, exire. Inter amuleta est, editæ quæque vrinæ inspuere: similiter in calciamentum dextri pedis, ante quam induatur: itè cū quis transeat locum, in quo aliquid periculū adierit. Marciō Smyrneus, qui de simplicib. effectibus scripsit, rumpi scolopendras marinas (puto tradit: itè rubetas, aliâsque ranas: Ophilus, serpētes, si quis in hiatum earum expuat. Salpe, corporem sedari quocunq; membro instupente, si quis in sinum expuat. aut si superior palpebra salua tangatur. Nos si hæc, & illa credamus ritè fieri: Extranei interuentu, aut si dormiens spectetur infans, à nutrice terna adspui: quanquam religione mutatu & Fascinus, Imperatorum quoque, non solum infantium custos, qui Deus inter sacra Romana à Vestalibus colitur, & currus triumphantium sub his pendens defendit medicus inuidiæ: iubetque eosdem respicere. ² eosdem re-
 Similis medicina linguæ, vt sit exorata à ter-
 go Fortuna, gloriæ carnifex. Morsus homi-
 nis inter asperissimos quoque numeratur. Me-
 cipere, *Ch.*
 cipere, *vel*
 dentur sordes ex auribus: ac ne quis miretur, eos Deū se
 etiam scorpionum ictibus serpentiumque sta-
 recipere.
 tim impositæ. Melius è percussū auribus pro-
 Dal.

14 C. PLINII NATVR. HISTOR.

sunt: ita & reduuntur sanari. Serpentium vero & contusi denis humani farina. Capillus puerorum, qui primum decisus est, podagra imperus dicitur leuare circumligatus: & in totum impubium impotens. Virorum quoque capillus, canis moribus medetur ex aceto: & caput vulneribus ex oleo aut vino. Si credimus, à reuulso cruce quartanis. Combustus equè capillus, et in omni. Pueri qui primus ceciderit dens, ut terram non attingat, inclusus in annulam, & affixus in brachio habitus, mulierum locorum dolores prohibet. Pollex in pede præligatus proximo digito, tumores inguinum sedat. In manu dextra duo medij non leuiter colligati, distillationes atque lippitudines arcent. Quin & electus lapillus calculoso, illigatus supra pubem leuare ceteros dicitur, ac iocineris etiam dolores: ac celeritatem partus facere. Addit Grænius, efficacem rem ad hoc esse ferro exëptum. Partu ac celerat vicinos, ex quo quæque conceperit, si cinctu suo soluto foetum amauerit, deinde toluerit, adiecta precatione, se virgisse, eundem & soluturum, atque abierit. Sanguine ipsius hominis, ex quacunque parte emisso, efficacissimè anginam illi tradunt. Orpheus & Arcelasus: utem totius conuulsali morbo lapsum: exurgerent in protinus. Quidam, si pollicis pedum pangintur, exque his gutta referantur in faciem: aut si virgo dextro pollice attingat: hac concessit. consensentes virgines carnes edenda. Æschines Ahe-niensis ex nematorum cinere angina medebatur: & consiliis, vniuersisq; & carcinomatosis. Hoc medicamentum vocabat botryon. Multa genera morborum primo coitu soluantur, primoque

111
môque for
tingat, l
les. Quin
fos, contu
Vnere ea
nec lippire
inde ter oc
piorum m
du sanari
defuncti
uersa. E
tegi ma
denem qu
produat.
n dense h
nimus voc
gari. Ter
palpebrar
genita si
cera non s
Alijè vi
& prohib
tians ad
quarant
tum lana
ce libera
atingat
cotem, qu
iect m g
eient, ut
bid t m
tamen ne
so, ut un
tius con
cium rel
ve nodis

mōque fœminarum mense. Aut si non id con-
 tingat, longinqua fiant, maximēque comitia-
 les. Quin & à serpente ac scorpione percus-
 sos, coitu leuari produnt: verum fœminas
 Vnere ea lœdi. Oculorum vitia fieri negint,
 nec lippire eos, qui cum pedes lauant, aqua
 inde ter oculos tinguant. Immatura morte rap-
 torum manus, Ithumas, parotidas, guttura ta-
 ctu sanari affirmant. Quidam verò cuiusque
 defuncti, duntaxat sui sexus, laua manu a-
 uerſa. Et è ligno fulgure icto, reiectis post
 terga manibus, demorderi aliquid, & ad
 dentem qui doleat, admoueri, remedio esse
 produnt. Sunt qui præcipiant dentem suffi-
 ri dente hominis sui sexus: & cum qui ca-
 ninus vocetur, insepulto exemptum adalli-
 gari. Terram ex caluaria, psilothrum esse
 palpebrarum tradunt. Herba verò, si qua ibi
 genita sit, commanducata, dētes ea dēre. Hul-
 cera non serpere osse hominis circumscripta.
 Alij è tribus puteis pari mēſura aquas miscēt,
 & prohibant nouo fœtili: reliquum dant in ter-
 tianis accessu februm bibendum. Item in
 quartanis fragmentum clauis à cruce, inuolu-
 tum lana, collo subnectant: aut spartum è cru-
 ce: liberatōque condunt cauerna, quā Sol non
 attingat. Magorum hæc commenta sunt: Vt
 eorum, qua ferramenta sæpe exacuta sunt, sub-
 iecti magnari ceruicibus, de beneficio defi-
 ciētis, uocare indicium, ut ipse dicat quid si-
 bi dat: in sit, & ubi, & quo tempore: autorem
 tamen non nominare. Fulmine utique percus-
 so, circumactum in vulnus hominē, loqui pro-
 tinus constat. Inguinibus medentur aliqui, li-
 cium telē terra in alligantes nouis seque tenis-
 ve nodis, ad singulos nominantes viduam ali-

quam, atque ita inguina alligantes licio. Et clauum, aliudve, quod quis calcauerit, alligatum ipsos iubent gerere, ne sit dolori vulnus. Verrucas auellunt à vicesima Luna, in limbitibus supini ipsam intuentes, ultra caput manibus porrectis, & quicquid comprehendere, eo fricantes. Clauum corporis cum cadat stella, si quis distingat, vel citò sanari aiunt cardinibus hostiorum aceto affuso, lutum fronti illitum, capitis dolorem sedare: item laqueum suspendiosi circumdatum temporibus. Si quid è pisce hæserit faucibus, in aquam demissis frigidam pedibus, cadere. Si verò ex aliis ossibus impositis capiti ex eodem osse ossiculis. Si panis hæreat, ex eodem in vtranque aureum addito pane. **Quin** & sordes hominis in magnis fecere remediis quæstuosorum gymnasia Græcorum: quippe ea strigmenta molliunt, calfaciunt, discutiunt, complent, sudore & oleo medicinam facientibus. Vuluis inflammatis contractisque admouentur. Sic & menses ciant: sedis inflammationes & condylomata leniunt: item nervorum dolores, luxata, articulorum nodos. Efficaciora ad eadem, strigmenta à balineis, & ideo miscentur suppuratoriiis medicamentis. Nam illa, quæ sunt è ceromate permisto cæno: articulos tantum molliunt, calfaciunt, discutiunt efficacius, sed ad cætera minùs valent. Excedit fidem impudens cura, qua sordes utilitatis contra scorpionum iustus singularis remedij, celeberrimi autores clamant. Rursus in fœminis, ^a quas infantium aluo editas in vtero ipso, contra sterilitatem subdi censent: meconium vocant. Imò etiam ipsos gymnasiarum rasere parietes: & illæ quoque sordes excalfactoriam vim habere dicunt.

quas aluo
reddunt in
fantes vte-
ro editi,
vni.

LIE
dicuntur
puerorum
nuntur. E
mo homin
cilio omni
arne, alias
valerudon
His remedi
tio vocis,
mens enim
admit cor
prodest am
modis. Iq
marphili
mentio. Ite
aut rara ver
ducunt, ac
distillatione
rum somn
tradunt, m
nihil. Nec
lateris in
quoque rei
præstari por
vehementia
linearum va
luberrimum
bis, & inter
ro somnos an
re. Notand
petus sequi
are somnos
gida matutin
dentium dolo
luppiudines,
Tom

dicuntur: panos discutiunt. H ulceribus senum puerorumq; & desquamatis ambustisve illi-
nuntur. Eo minus omittit conuenit ab ani-
mo hominis pendentes medicinas. Abstiner
cibo omni, aut potu, alias vino tantum aut
carne, alias balneis, cum quid eorum postulet
valetudo, in praesentissimis remediis habetur.
His remediis adnumeratur exercitatio, inten-
tio vocis, vngue fricari cum ratione. Veho-
mens enim fricatio spissat, lenis mollicumula
admit corpus, auget modica. In primis verò
prodest ambulatio, gestatio, & ea pluribus
modis. Equitatio stomacho & coxis utilissi-
ma: phthisi navigatio: longis morbis locorum
mutatio. Item somno moderi sibi, aut lectulo,
aut rara vomitione. Supini cubitus oculis cõ-
ducunt, ac proni tussibus, in latera aduersum
distillationes. Aristoteles & Fabianus pluri-
mum somnari circa vernum & autumnum
tradunt, magisque supino cubitu, ac prono
nihil. Theophrastus celerius conoqui dextr
lateris incubitu, difficilius à supinis. Solum
quoque remediorum maximum ab ipso sibi
praestari potest, sicut linceorum strigiliumque
vehementia perfundere caput calida ante ba-
linearum vaporationem, & postea frigida, sa-
luberrimum intelligitur. Item praesumere ci-
bis, & interponere frigidam, eiusdemque po-
tu somnos antecedere, & si libeat interrompe-
re. Notandum, nullum aliud animal calidos
potus sequi, ideòque non esse naturales. Mero
ante somnos colluere ora, propter habitus: fri-
gida matutinis impari numero ad cauendos
dentium dolores: item postea oculos contra
lippitudines, etia experimenta sunt.

De obseruatione vietus. CAP. V.

^avaletudinem iuuari ratione victus obf. **Dal.** Sicut totius corporis ^avaletudini in varietate vestis obseruata. Hippocrates tradit nō prandentiū exta celerius fenescere. Verūm id remediis cecinit, non epulis: quippe multo vtilissima est temperantia in cibis. L. Lucullus hanc de se præfecturam seruo dederat: vltimōque probro manus in cibis triumphali seni de ducebatur, vel in Capitolio epulanti, pudenda re, seruo suo facilius parēre, quā sibi.

De sternutamento, & Venere, & ceteris remediis. CAP. VI

^bcapitis
Vu.

Sternutamenta ^bpinna grauedinem emendāt & si quis muris nares, vt tradunt, osculo attingat. Sternutamenta & singultum. Ob hoc Varro suadet palmam altera manu scalpere. Plerique anulum ē sinistra in longissimum dexteræ digitum transferre, aut in aquam feruentem manus immergere. Theophrastus senes laboriosius sternuere dicit, Venerem damnauit Democritus, vt in quo homo alius exiliret ex homine. Est hercule raritas eius vtilior. Athletæ tamen torpentes restituntur Venere, vox reuocatur, cum ē candida declinat in fuscā. Medetur & lumborum dolori, oculorum hebetationi, mēte captis ac melancholicis. Ad fidere grauidis, vel cū remedium alicui adhibeatur, digitis pectinatim inter se implexis, veneficium est: idque compertum tradunt Alemena Herculem pariēte. Petus, si circa vnum ambōve genua. Item poplites alternis genibus imponi. Ideo hac in conciliis ducum potestatumve fieri vetuere maiores, velut omnem actum impediētia. Vetuere & sacris votisve simili modo interesse.

Capita

Capita
non v
autori
tueran
inter
uz auri
dextram
sa aure
alio et
nas suspi
re, aut
deponi
in lectulo
fuz plan
di. Item
aurum p
singul
papyro p
ad coh. b
lutione p
aquam d
de causis
Messy
seā conu
for scande
contrāque
ris prædi
docum
loco primi
bo comiti
Contra
cruciatu
nam redde
ra nodo H
ocor med
ni cinctus

Capita autem aperiri aspectu magistratuum, non venerationis causa iussere, sed (ut Varro autor est) valetudinis, quoniam firmitiora consuetudine ea fierent. Cum quid oculo incidere, alterum comprimi prodest. Cum aqua dextra auriculæ, sinistra pede exultare, capite in dextrum humerum deuexo, inuicem è diuersa aure. Si tussis concitet, saluam in fronte ab alio asilari. Si iaceat vna, à vertice morfu alterius suspendi. In ceruicis dolore poplites fricare, aut ceruicem in poplitum. Pedes in humo deponi, si nerui in his cruribusve tendantur in lectulo. Aut si in læua parte id accidat, sinistra plantæ pollicem dextra manu apprehendi. Item è diuerso. Extremitates corporis^a vel^a velleri aurium perfringi contra horrores corporis, bus *Ch.* vel sanguinemve narium immodicum. Lino vel aurium vel papyro principia genitalium: femur medium, licatu. *Ver.* ad cohibenda vrinæ profluua. In stomachi solutione pedes pressare, aut manus in feruentem aquam demittere. Iam & sermone parco, multis de causis salutare est. Triennio Mecænatem Messium accepimus silenium sibi imperauisse, à conuulsione reddito sanguine. Nam euersos scandentesque ac iacētes, si quid ingruat, contraque iētus, spiritum cohibere singulatis præsidij est: quod inuentum esse animalis docuimus. Clauum ferreum desigere, in quo loco primum caput defixerit corruens morbo comitiali, absolutorium eius mali dicitur. Contra renum aut lumborum vesicæque cruciatus, in balinearum solis pronos vrinam reddere, mitigatorium habetur. Vulnera nodo Herculis præligare, mirum quantum ocyor medicina est. Atque etiam quotidiani cinctus tali nodo, vim quandam habere

20 C. PLINII NATVR. HISTOR.

vtilem dicuntur: quippe cū Hercules eum
 prodiderit. Numerum quoque quaternarium
 Demetrius condito volumine, & quare qua-
 terni cyathi sextariūve non essent potandi.
 Contra lippitudines retro aures fricare pro-
 dest, & lacrymosis oculis frontem. Augurium
 ex homine ipso est non timendi mortem in-
 agitudine, quandiu oculorum pupillæ ima-
 ginem reddant. Magna & vrinæ non ratio so-
 lum, sed etiam religio apud autores inueni-
 tur, digesta in genera. Spadonum quoque ad
 fecunditatis beneficia. Verū ex his quæ re-
 ferre fas sit, impubium puerorum contra sa-
 liuas aspidum, quas tyadas vocant, quoniam
 venena in oculos hominum expuant contra
 oculorum albugines, obscuritates, cicatrices,
 argema, palpebras, & cum erui farina contra
 adustiones, contra aurium pura, vermiculōs-
 que, si decoquatur ad dimidias partes cum
 porro capite nouo fictili. Vaporatio quo-
 que ea menses foeminarum ciet. Salpe fouet
 illa oculos firmitatis causa: illinit Sole vsta,
 cum oui albumine, efficacius struthiocamelis.
 binis horis. Hac & atramenti lituræ abluun-
 tur. Virillis podagris medetur, argumento
 fullonum, quos ideo tentari eo morbo ne-
 gant. Veteri miscetur cinis ostreorum, aduer-
 sus eruptiones in corpore infantium, & om-
 nia huculera manātia. Ea exesis, ambustis, sedis
 vitis, rhagadis, & scorpionum ictibus illini-
 tur. Obstetricum nobilitas non alio succo ef-
 ficacius curari pronuntiauit corporum pru-
 ritus nitro addito, huculera coitum, porrigi-
 nes, nomas, præcipuè genitalium. Sua cutique
 autem (quod fas sit dixisse) maximè; rodest,
 confectum persuso canis morfu, echinorū-
 que

que spin
 impos
 cinere
 ictus
 diur, v
 proximus
 duntur. S
 do conco
 Mala sig
 lancis &
 bum est
 dolorem
 viscerum
 & in qua
 parent. T
 lifera ver
 nuis ac di
 Solem Lu
 quā ab ip
 reddi suad
 dat. Ho
 omnia p
 suam cui

De re

Qvz
 Qu, ut
 vt file m
 abortus, n
 obsterice
 trices pro
 serpentes
 strangulat
 testa sine
 bruias ocul
 verrucas,

LIBER VIGESIMVS OCTAVVS. 28

que spinis inhaerentibus, & in spongia lanisve
imposita: aut a luerfus canis rabidi morsus,
cinere ex ea subactio: contraque serpentium
ictus. Nam contra scolopendras mirum pro-
ditur, vertice ractio urinae suae gutta, liberari
protinus laesos. Auguris valetudini: ex ea tra-
duntur. Si manè candida, dein rufa sitillo mo-
do concoquere, hoc concoxisse significatur.
Mala signa rubra, pessima nigra: mala bul-
lantis & crassae: in qua quod subsidit, si al-
bum est, significat circa articulos aut viscera
dolorem imminere. Eadem viridis, morbum
viscerum, pallidabilis, rubens sanguinis. Mala
& in qua veluti furfures atque nubesculae ap-
parent. Diluta quoque alba viriosa est: mor-
tiferam verò crassam, graui odore: & in pueris te-
nuis ac diluta. Magi vetant eius causa contra
Solem Lunamque nudari, aut umbram cuius-
quā ab ipsa aspergi. Hesiodus iuxta obstantia
reddi suadet, ne Deum aliquem nudatio offen-
dat. Hostiines contra mala inuenta
omnia promissit auxiliari, matutinis horis
suam cuique instillatam in pedem.

De remediis muliebribus. CAP. VII.

QUAE ex mulierum corporibus tradun-
tur, ad portentorum miracula accedunt
ut scimus diuinos membratim in scelera
abortus, mensium pincula, quaeque alia non
obstetrices modò, verumetiam ipsae mere-
trices prodidere. Capilli si cremuntur, odore
serpentes fugari. Eodem odore vuluae morbo
strangulatas respirare. Cinere eo quidem, si in
testa sint cremati, vel cum spuma argenti, sca-
bricitas oculorum ac prurigines emendari: ite
verrucae, & infantium hucera cum melle

21 C. PLINII NATVR. HISTOR.

^a torsioni-
bus

^opio. Ver.
& Ch.

^e&, vt Ari
stotelē tra
dit, contra
Doryeniō

Capitis quoque vulnera, & omnium hulce-
rum sinus, addito melle ac thure Panos, poda-
gras, cum adipe sullo sacrum ignem, sangui-
nemque silti illico, & fornicationes corporū.
De lactis vsu conuenit, dulcissimum esse mol-
lissimūque & in longa f. bre cōtractisque v-
tilissimū, maximè eius quæ iam infantem re-
mouerit. Et in malacia stomachi, in febribus,
in torsionibus efficacissimum experiuntur. Item
mammarum collectionibus cum thure, oculo
abietu cruore suffuso, & in dolore aut epipho-
ris si immulgeatur, plurimum prodest, magis-
que cum melle & narcissi succo, aut thuris pol-
line, Sempérq. in omni vsu efficacius eius quæ
marè et iuxta sit: multòq. efficacissimū eius quæ
geminos peperit mares, & si vino ipsa cibisque
acrioribus abstineat. Misto præterea ouorum
candido liquore, madidæque lana frontibus
impositum, fluxiones oculorum suspendit. Nā
si rana salua sua oculum asperferit, præcipuū
est remediū. Et contra morsum eiusdem bi-
bitur, stillaturque. Qui simul matris filiaque
lacte inunctus, sit liberari oculorum metu in
totam vitam affirmant. Aurium quoque virius
medetur, modicè admisto oleo: aut si abietu
dolent, anserino adipe reperfactum, si odor gra-
uior sit, vt plerunque sit longis virius, diluto
melle lana includitur. Et contra morbum regi-
giū in oculis relictum instillatur cum elaterio.
Peculiariter valet potum contra venena, quæ
data sunt e marino lepore b. præstiq. ^c vt Ari-
stotelē tradit, doryenion. Et contra infantiā
quæ facta sit hyoscymini potu. Podagris quo-
que iubent illini cum cicuta. Alij cum æsypo
& adipe anserino: qualiter etiam vuluarum
doloribus imponitur. Alium etiam silti po-

tum, vt Rabirius scribit, & menses ciet. Eius ve-
rò quæ fœminam enixa sit, ad vitia tantùm
in facie sananda præualet. Pulmonum quoque
incommoda lacte mulieris sanantur: cui si
admisceatur impubis pueri vrina vel mel At-
ticum omnia singulorum cochlearium men-
sura, ^a murmura quoque aurium elici inue- ^a Marmora
nio. Eius quæ marem peperit, lacte gustato, *M. & Ch.*
canes rabiosos fieri negant. Mulieris saliuam
quoque ieiunæ potentem diiudicant oculis
cruentatis. Et si contra epiphoras, feruentes
anguli oculorum tubinde madescant: efficacius
si cibo vinoque si pridie ea abstinerit. Inue-
nio & fasciâ mulieris alligato capite dolores
minui. Post hæc nullus est modus. Iam pri-
mùm abigi grandines turbinisque contra ful-
gura ipsa in mense conuoluta: sic averti vio-
lentiam cæli: in nauigando quidem tempesta-
tes etiam sine menstruis. Ex ipsis verò mensi-
bus, monstificis aliâs, vti suo loco indicaui-
mus, mira & infando vaticinantur: è quibus
dixisse non pudeat, si in defectu Lunæ Solis-
ve congruat vis illa, irremediabilem fieri: non
segnius & silente Luna, contusque tum mari-
bus exitiales esse atque pestiferos. Purpuram
quoque ab his eo tempore pollui tanto vim
esse maiorem. Quocunque autem alio men-
struo si nudatæ segerem ambiant, erucas ac
vermiculos scarabæosque ac noxia alia deci-
dere. Metrodorus Scepsius in Cappadocia in-
uentum prodit, ob multitudinem cantharidû.
Ire ergo per media arua, reiectis super clunes
vestibus. Alibi seruatur, vt nudis pedibus eant,
capillo cinctisque dissoluto. Cauendum ne
id oriente Sole faciant: sementem enim are-
scere. Item nouellas vites eius tactu in perpe-

24 C. PLINII NATVR. HISTOR.

tuum lædi: rutam & ederas res medicatissimas illico mori. Multa diximus de hac violēria. Sed præter illa certum est, apes tactis alueriis fugere, lināque, cum coquantur, nigrescere: aciem in cultris tonforum hebetescere: & contactum graue virus accipere & æruginem, magis si defefescente Luna id accidat: equas, si sint grauidæ, tactas abortum pati. Quin & aspectu omnino, quamuis procul visas si purgatio illa post virginitatem prima sit, aut in virginea ætate spontanea. Nam bitumen in Iudæa nascens, sola hac vi superari, filo vestis contactæ, docuimus. Ne igne quidem vincitur: quo cuncta: cinisque etiam ille, si quis aspergat lauandis vestibus, purpuras mutat, florem coloribus admittit, ne i, sis quidem feminis malo, suo inter se immunibus. Abortum facit illitus, aut si omnino prægnans supergrediatur. Quæ Laïs & Elephantis inter se contraria prodidere de abortiuis, carbone & radice brassicæ vel myrti vel tamariis in eo sanguine extincto: item asinis non concipere tot annis, quot grana hordei contacta ederrint: quæque alia nuncupauere monstrifica, aut inter ipsas pugnantia, cum hæc fecunditatem fieri iisdem modis, quibus illa sterilitatem pronuntiaret, melius est non credere. Bythus Dyrrhachinus hebetita aspectu specula recipere nitorem tradit iisdem auersa rursus contuentibus: omnemque vim talem resoluat, si nullum piscem secum habeant. Multi verò inesse etiam remedia tanto malo aiunt: podagras illini, strumas, & parotidas, panos, sacros ignos, furunculos, epiphoras tractatu earum mulierum leniri. Laïs & Salpe canum rabiosorum morsus, & tertianas

quar-

L18

quartanā
nigri,
Thebanu
cula, a
obdormi
mum dixi
efficacius
& comiti
tanas con
struis ipo
ni, si aqu
nis, suppe
tim me
te symph
carum eu
rimus Ci
cera sana
firina & c
nisi eiusde
eco mistu
dare dolo
vim prof
te soluti
equidem
no mendi
artes, gene
Potam et
corum: ex
gium è p
itavi dica
quartan
ortum ali
in tis mor
quantave
nocentiorē
semina vi

quartanâque febres, menstruo in lana arietis
 nigri, argenteo brachilia incluso. Diotimus
 Thebanus, vestis omnino ita infectâ portun-
 cula, ac vel licio, brachiali inserta. Sorira
 obstetrix tertianis quartanisque efficacissi-
 mum dixit plantas ægri subterlini: multo que
 efficacius, ab ipsa muliere, & ignorantibus. Sic
 & comitiales excitari. Ictetidas medicus quar-
 tanas coitu finire, incipientibus duntaxat men-
 struis sponduisset. Inter omnes verò conue-
 nit, si aqua potiusque formidetur à mortu ca-
 nis, supposita tantum calici lacinia tali, sta-
 tim metam eum discuti, videlicet prævalen-
 te sympathia illa Græcorum, cum rabiem
 canum eius sanguinis g statu incipere dixe-
 rimus. Cinere eo iumentorum omnium hul-
 cera sanari certum est, addita caminorum
 farina & cera. Maculas autem è veste eas, non
 nisi eiusdem vrina elui. Cinerem per se rosa-
 eco mistum, scæminum præcipuè, capitis se-
 dare dolores illitum fronti. Asperissimamque
 vim profuit jejias esse. paucis annis, virginita-
 te soluta. Id quoque conuenit, quo nihil
 equidem libentius crediderim, tædis omni-
 no menstruo postibus, irritas fieri Magorum
 artes, generis vanissimi, ut æstimare licet.
 Ponam enim vel modestissimum è promissi-
 corum: ex homine si quidem reseggmina vn-
 guium è pedibus manibusque cera permista.
 ita ut dicatur tertianæ, vel quotidianæ, vel
 quartanæ feбри remedium quæri, ante Solis
 ortum alienæ ianua affigi iubent, ad remedia
 in iis morbis: quanta vanitate si falsum est,
 quantave noxa, si transferunt morbos ad in-
 nocentiores? Ex his omnium digitorum re-
 segmina vnguium, ad cauernas fornicarum

ablici iubent, eamque quæ prima cõperit trahere, correp̃tam subnecti collo, ita discuti morbum.

Medicina ex animalibus peregrinis, de elephanto, & leone, & camelo, & hyena & crocodilo, & chameleonte, & scinco, & hippopotamo, & lynceibus. CAP. VIII.

HÆc sunt, quæ retulisse sis sit, ac pleraque Hexiis non nisi honore dicto. Reliqua intestabilia & infanda, ut festinet oratio ab homine fugere. In cæteris claritates animalium aut operum sequemur. Elephantis sanguis, præcipue maris, fluxiones omnes, quas rheumatismos vocant, sistit. Ramentis eboris cum melle Artico (ut aiunt) nubecula in facie, scobe paronychis tolluntur. Proboscidis tactu capitis dolor leuatur, efficacius si & sternuat. Dextra pars proboscidis cum Lemnia rubrica adalligata, impetus libidinum stimulat. Sanguis & syntecticis prodest, iterumque comitialibus morbis. Leonis adipēs cum rosaceo, cutem in facie custodiunt à vitis, candoremque seruant. Sanant & adusta niuibus, articulorumque tumores. Magorum vanitas perunctis eo adipe, faciliorem gratiam apud reges populiue promittit: præcipue tamen eo pingui, quod sit inter supercilia, ubi esse nullum potest. Similia decis, maxime à dextra parte, villicque è rostris inferiori promissa sunt. Fel aqua addita claritatem oculis inuictis facit: & cum adipe eiusdem, comitiales morbos discutit, leui gustu ut protinus, cui sumyferre, cursu id digerant. Cor & in cibo sumptum quartanis medetur adeps cum rosaceo quotidianis febribus. Perunctos eo bestia fugiunt. Resi -

Resistere
brum a
libus mor
le potum
uolum.
oleo. Et d
tūq; ac q
mialibus
mam esse
nantibus
quennuo
e caudac
gatas, qu
omnibus
ne posuer
deat. In
mente alie
nua vice
narura et
mebris
ron esse
resistere.
non app
quæ cont
panthera
ad dextr
eurent. Q
ac vel ex
laum det
seceleren
pi, si con
pertrans
ut est fo
prudent.
na, sing
dolori all

Resistere etiam insidiis videtur. Cameli cerebrum arefactum, potumque ex aceto, comitialibus morbis aiunt mederi item fel cum melle potum: hoc & anginae. Cauda arefacta solui aluum: simi cinere crispati capillum cum oleo. Et dysentericis prodest illius cinis, potusque quantum tribus digitis capiat, & comitialibus morbis. Urinam fullonibus vtilissimam esse tradunt: itemque huiusmodi manantibus. Barbaros constat eam seruare quinquennio, & heminis pota ciere aluum. Setas è cauda contortas & sinistro brachio adalligatas, quartanis mederi. Hyænam Magi ex omnibus animalibus, in maxima admiratione posuerunt, ut pote cui & ipsi Magicas artes dederint, vimque qua allicit ad se homines mente alienatos. De permutationis sexus annua vice diximus, ceteraque de monstrifica natura eius: nunc persequemur quæcunque medicinis produnt. Præcipuè pantheris terrori esse traduntur, ut ne conentur quidem resistere: & aliquid de corio earum habentem non appeti. Mirumque dictu, si pelles vtriusque contrariè suspendantur, decidere pilos pantheræ cum fugiant venantem, declinare ad dextram, ut prægressi hominis vestigia occupent. Quod si successerit, alienari mente, ac vel ex equo hominem decidere. At si in laeuam detorserit, deficientis argumentum esse, celeremque capturam. Facilius autem capitur, si cinctus suos venator, flagellumque imperitans equo septenis alligauerit nodis. Mox, ut est solers ambagibus vanitas Magorum, capi iubent. Geminorum signum trāsente Luna, singulosque propè pilos seruari. Capitis dolori alligatam cutem prodesse quæ fuerit in

capite eius. Lippitudini fel illitum frontibus aut ne omnino lippiat, decoctum cum mellis Attici cyathis tribus & croci uncia, inunctum: sic & caligines discurti & suffusiones. Claritatem excitari melius inueterata medicamento. Afferuari autem in Cypria pyxide. Eodem sanari argema, scabritias, excrefcentia in oculis: item cicatrices. Glaucomata verò iocineris recentis inaspati sanie, cum desputa to melle inunctis. Dentes eius dentium doloribus tactu prodesse, vel ad alligatos ordine, humeros humerorum & lacertiorum doloribus. Eiusdem dentes si de sinistra parte rostri erui sint alligatos pecoris aut capri pelle, stomachi cruciatibus. Pulmones in cibo sumpto cœliacis. Ventriculis, cinerem cum oleo illitum. Nervis, medullas è dorso cum oleo vetere ac felle. Febribus quartanis, iecur degustatum ter ante accessiones. Podagris spinæ cinerem cum lingua & dextro pede vituli marini, addito felle taurino, omnia pariter cocta atque illita hyænz pelle. In eodem morbo prodesse & fel cum lapide Asfio. Tremulis, spasticis, exsultantibus, & quibus cor palpitet, aliquid ex corde mandendum, ita ut reliquæ partis cinis cum cerebro hyænz illinatur. Pilos etiam auferri hac compositione^a illita, aut per se felle, euulsis prius, quos reni non libeat. Sic & palpebris inutiles tolli. Lumborum doloribus carnes è lumbis edendas, illinendâsque cum oleo. Sterilitatem mulierum emendari, oculo cum glycyrrhisa & anetho sumpto in cibo, promisso intra triduum conceptu. Contra nocturnos pavores umbrarumque terrorem vnus è magnis dentibus lino alligatus.

^aper se illita aut cum felle Ver.

LIP
gatus su
dem, &
renum at
lieri can
sejtem,
dis pelle,
promittu
serius suos
lierum co
mus con
spinæ cu
rare, qu
elantion
tialium q
arcento,
parte com
horrores
sis euocat
brachia
partes den
gens. Pal
Ægyptio
fiores è
qui lingu
beant, non
cerebri na
mitigari
Frontis co
vicis carne
refectæ,
dorso ar
res. Pilos
amatorum
& cicutis
sumptum,
ziliari, lie

gatus succurrere narratur. Parentes suffuri eodem, & circumligari ante pectus cum adipe renum aut iocinere, aut pelle præcipiunt. Mulieri candida è pectore hyænz caro, & pilis septem, & genitale cerui si illigentur dorcadis pelle, collo suspensa continere partus promittunt. Venerem stimulari, genitali ad sexus suos in melle sumpto, etiam si viri mulierum coitus oderint. Qui imo totius domus concordiam, eodem genitali & articulo spinæ cum adhærente corio asseruaris, constare, quem spinæ articulum siue nodum. Atlantion vocant: est autem primus. In comitialium quoque remediis habent eum. Adipe accenso, serpentes fugari dicunt. Maxilla parte comminuta in aniso, & in cibo sumpta, horrores sedari. Eodem suffitu mulierum menses euocari. Tantumque est vanitatis, ut si ad brachium adalligetur superioris rostri dextræ partis dens, iaculantium ictus deerraturos negent. Palato eiusdem adest. Et cum alumine Aegypto calefacto, acter in ore permutato, fœtores & hulcera oris emendari. Eos verò, qui linguam in calcamento sub pede habeant, non latrari à canibus. Sinistra parte cerebri naribus illicita, morbos perniciosos mitigari, siue hominum, siue quadrupedum. Frontis corium fascinationibus resistere. Cervicis carnes siue mandantur, siue bibantur: aresactæ, lumborum doloribus. Nervis à dorso armisque, suffiendos nervorum dolores. Pilos rostri ad motus mulierum labris, amatorum esse. Iecur porum torminibus & calculis mederi. Iam cor in cibo potius sumptum, omnibus doloribus corporum auxiliari, lienem lienibus: omentum, hulce-

a inflatio-
nes.

ram inflammationibus cum oleo: medullas, doloribus spinæ & neruorum, lassitudini renum. Nervos potos in vino cum thure, fecunditatem restituere ademptam veneficio. Vuluam cum mali Punici dulcis cortice in potu datam prodesse mulierum vuluæ. Adipe è lumbis suffiri difficulter parientes, & statim parere. E dorso medullam adalligatam contra vanas species opitulari. Spasticis, genitale è maribus suffitu item lippientibus, ruptis & contra a inflammationes, seruatos pedes, tactu: læuos dextris partibus, dextros læuis. Sinistrum pedem superlatum parturienti, letalem esse: dextro illato, facillè eniti. Membranam quæ fel contineat, cardiacis potam in vino vel in cibo sumptam, succurrere: vesicam in vino potam, contra urinæ incontinentiam. Quæ autem in vesica inuenta sit vrina, additis oleo ac sesamo & melle, haustam prodesse agrimonie veteri. Costarum primam & octauam, suffitu ruptis salutarem esse: ex spina verò parturientibus ossa: sanguinem cum polenta sumptum, torminibus. Eodem ratiis postibus, vbicunque magorum infestari artes, non elici Deos, nec colloqui, siue lucernis, siue peluli, siue aqua, siue pila, siue quo alio genere tententur. Carnes si edantur, contra carnis rabidi morsus efficaces esse: etiamnum iecur efficacius. Carnes vel ossa hominis, si quæ in ventriculo occisæ inueniantur, suffitu podagricis auxiliari. Si vngues inueniantur in his, mortem al cuius capientium significari. Excrementa siue ossa reddita, cum interemitur, contra Magicas insidias pollicere. Fimum, quod in intestinis inuentum sit, arfactum, ad dysentericos

cos valen-
cerino
dicam
tum & c
stri ciner
peruncto
oculo deo
tremam
potestatu
succellus
rium ei
secum h
certo all
torum e
Eustlem
tum vris
modo pu
Proxima
quoque
moris. O
tra men
corros
dentes
enim cat
natur, qu
ex- mpto
res venie
paj peru
similit, m
ra tart. a
Os ad in
iucundo
oculoraz
co inun
nes. Illu
flus in l.

cos valere potum: illitumque cum adipe an-
 cerino opitulari toto corpore læsis malo me-
 dicamento: à cane verò morsis adipem illi-
 tum & corion substratum. Rursus tali sini-
 stri cinere decocto cum sanguine mustelæ,
 perunctos omnibus odio venire: idem fieri
 oculo decocto. Super omnia est quod ex-
 tremam fistulam intestini contra ducum ac
 potestatum iniquitates communstrant, & ad
 successus petitionum, iudiciorumque ac li-^a *Alj legēs*
 tium euentus, si omnino ⁴ tantum aliquis aliquatū
 secum habeat. Eiusdem cauerna sinistro la-^{quis} *secum*
 certo alligata, si quis mulierem respiciat, ama-
 torium esse tam præsens, vt illico sequatur.
 Eiusdem loci pilorum cinerem ex oleo illi-
 tum viris, qui sunt probrosæ mollitiei, non
 modò pudicos, sed & seueros mores induere.
 Proximè fabulosos est crocodilus, ingenio
 quoque illo, cui vita in aqua terræque com-
 munis. Duo enim genera eorum: illius è dex-
 tra maxilla dentes alligati dextro lacerto,
 coitus (si credimus) stimulant. Canini eius
 dentes febres statas arcent thure repleti (sunt
 enim caui) ita ne diebus quinque ab ægro cer-
 natur, qui adalligauerit. Idem pollere & vêtre
 exemptos lapillos, aduersus febrium horro-
 res venientes tradunt. Eadem de causa Ægy-
 pti perungunt & adipe ægros suos. Alter illi
 similis, multum infra magnitudinem, in ter-
 ra tantum, odoratissimæque floribus viuit.
 Ob id intestina eius diligenter exquiruntur.
 iucundo nidore farcta: crocodileam vocant,
 oculorum vitii utilissimam, cum porri suc-
 co inunctis, & contra suffusiones vel caligi-
 nes. Illita quoque ex oleo cyprino, mole-
 stas in facie enascentes tollit: ex aqua verò

morbos omnes, quorum natura serpit in facie nitoremque reddit. Lentigines tollit ac varos, omnesque maculas. Et contra comitiales morbos bibitur ex aceto mulso binis obolis. Apposita mens ceter. Optima, quæ candidissima & friabilis, minimeque ponderosa cum teratur item digitos feruentescens. Lauatur ut cerussa. Adulterant amylo, aut Cimolia sed maximè, qui captos oryza tantum pascunt. Felle inunctis oculis ex melle contra suffusiones, nihil vtilius prædicant. Intestinis & reliquo corpore eius suffiri vulua laborantes salutare tradunt. Item velleris cir eundari vapore eius insectis. Corij vtriusque cinis ex aceto illitus his partibus, quas scæcaropus sit, aut nidor cremari, sentum omnem scalpelli aulæ. Sanguis vtriusque claritatem visus inunctis donat: & cicatrices oculorum emendat. Corpus ipsum excepto capite pedibusque, elixum manditur ischiadicis: tussimque veterem sanat, præcipue in pueris item lumborum dolores. Habent & adipem, quo tactas pilæ desunt. Hic perunctos à crocodilis ruetur, insillaturque moribus. Cor annexum in lana ouis nigra, cui nullus alius color incurauerit, & primo partu genitæ, quaternas abigere dicitur. Iungemus illis simillima, & peregrina æquè animalia, priusque chæmaleontem, peculiare volumine dignum existimatum Democrito, ac per singula membra delectatum, non sine magna voluptate restia cognitis: proditisque mendacis Græcæ vanitatis. Similis & magnitudine est supra dicto crocodilo, spinæ tantum acutior curvatura, caudæ amplitudine distans. Nullum animal pauidius existimatur,

LII
tur, & ideo
eius max
here enim
a voluntat
animalibus.
gnis accen
curius facit
reguli vstr
tia quæ dic
omitemu
dum. Dext
nes oculor
adalligat
rem esse pa
feratur per
exempta sit
Cor aduer
primæ cons
bænz pell
trala vocit
Item dext
nes pauc
ri in furno
roceatur, a
gri: eos in
credimus)
rum dextr
hostes vale
uos calcau
monstris ec
in & quib
Omnia ea
latere se ha
tis dolores
trum mace
vel pedis cir
T

tur, & ideo versicoloris esse mutationis. Vis
 eius maxima contra accipitrum genus. Detra-
 here enim suprà volantem ad se traditur, &
 a voluntarium præbere lacerandum cæteris a-
 nimalibus. Caput eius & guttur si roboreis li-
 crem præ-
 gnis accendantur, imbrium & tonitruum con-
 bere lace-
 cursus facere, Democritus narrat: item iecur in
 tegulis vstum. Reliqua ad veneficia pertinen-
 tia quæ dicit, quanquam falsa existimantes,
 omitemus, præterquàm ubi irrisu coarguen-
 dum. Dextro oculo, si viuenti cruatur, albugi-
 nes oculorum cum lacte caprino tolli: lingua
 adalligata, pericula puerperij. Eundem saluta-
 rem esse parturientibus, si sit domi: si verò in-
 feratur, perniciosissimum. Linguam, si viuenti
 exempta sit, ad iudiciorum euentus pollere.
 Cor aduersus quartanas illigatum nigra lana
 primæ tonsuræ. Pedem è prioribus dextrum,
 hyænz pelle adalligatum sinistro brachio, cõ-
 tra latrocinia terroresque nocturnos pollere.
 Item dextram mamillam contra formidi-
 nes pauoresque. Sinistrum verò pedem torre-
 ri in furno cum h rba quæ etiam charazleon
 vocetur, additòque vnguento in pastillos di-
 geri: eos in ligneo vase conditos, præstare (si
 credimus) ne cernatur ab aliis qui habeat. Ar-
 num dextrum ad vincendos aduersarios b vel b
 hostes valere, vtique si abiectos eiusdem ner-
 uos calcauerit. Sinistrum humerum quibus in
 monstris consecret, qualiter somnia quæ ve-
 lis & quibus velis mirantur, pudet referre.
 Omnia ea dextro pede resolui: sicut sinistro
 latere lethargos, quos fecerit dextrum. Capi-
 tis dolores, insperso vino in quo latus alteru-
 trum maceratum sit, sanari. Feminis sinistri
 vel pedis cineri si misceatur lac suillum, pø-

34 C. PLINII NATVR. HISTOR.

dagricos fiert illitis pedibus. Felle glaucomatæ & fustiones corrigi propè creditur, tridui inunctione: serpentes fugari ignibus instillato: mustelas contrahi in aquam coniecto: corpore verò illito, detrahi pilos. Idem prætere narrant secur, cum ranæ tubetæ pulmone illitum. Præterea iocinere amatoria dissolui. Melancholicos autem sanari, si ex corio chamaeleontis herbæ succus bibatur. Intestina & fimum eorum, cum id animal nullo cibo viuatur, cum simiarum urinæ illita inimicorum ianuæ, odium omnium hominum his conciliare. Cauda, flumina. & aquarum impetus sisti, serpentes soporari. Eadem medicata cedro & myrrha, illigatæque gemino ramo palmæ percussam aquam discuti, ut quæ intus sint omnia appareant: viuinamque eo ramo contactus esset Democritus, quoniam ita loquacitates immodicas promisit inhiberi. Palamque est, virum aliàs sagacem & vice veilsimum, natio iuuandi mortales studio prolapsum. Ex eadem similitudine est scineus, quem quidam terrestrem crocodilum esse dixerunt, candidiore tantum & renuiore cute. Præcipua tamē differentia dignoscitur à crocodilo, squamarum seta à cauda ad caput versa, Maximus Indicus, deinde Arabicus. Afferuntur salsi. Rostrum eius & pedes in vino albo poti, cupiditates Veneris accendunt: utique cum satyrio & cruce semine, singulis drachmis omnium, ac piperis duabus admistis, ita ut pastilli singularum drachmarum bibantur: per se laterū carnes obolis binis cum myrrha & pipere pari modo potæ, efficaciores ad idem creduntur. Prodest & contra sagittarum venena, ut Appelles tradit, antè posteaque sumptus, In antidota

11
dota quod
quum d
tum, per
decoctum
hiberi. E
nue, uice
tumore
mus. Plu
duram. H
nos sanat
fistula. D
scarificat
frontis in
bet. Eius
drachma
Sanguine
lyces, quæ
cessat. V
si efficac
Hoc ciner
aspetis, &
pruritus
ræque ca
nuere tra
dolori me
externis. I
pimūque
aique exim

Medicina e
dem gene
nei, & d

Scuti de
ternū. C
sunt n. i. s. a

dota quoque nobilia additur. Sestius plus
quàm drachmæ pondere in vini hemina po-
tum, perniciem asferre tradit. Præterea eiusdē
decocti ius cum melle sumptum, Venerem in-
hibere. Est crocodilo cognatio quædam am-
nis eiusdem geminiquæ victus cum hippopo-
tamo: reptiore detrahendi sanguinis, vt dixi-
mus. Plurimi autem super Saiticam præfe-
runt. Huius corj cinis cum aqua illitus, pa-
nos sanat: adeps frigidas febres: item finum
suffitu. Dentes è parte laua dolores dentium,
scarificatis gingiuis. Pellis eius è sinistra parte
frontis in inguina adalligata, Venerem inhi-
bet. Eiusdem cinis alopecias explet. Testiculi
drachma ex aqua contra serpentes bibitur.
Sanguine pictores vtuntur. Peregrinæ sunt &
lynxes, quæ clarissimè omnium quadrupedum
cernunt. Ungues earum omnes cum corio exu-
ri efficacissimè in Carpatho insula tradunt.
Hoc cinere poro, propudia virorum: eiusdem
asperfu, fœminarum libidines inhiberi: item
pruritus corporum: vrina, stillicidia vesicæ. I-
tâque eam protinus terra pedibus aggesta ob-
ruere traditur. Eadem autem & iugulorum
dolori monstratur in remedio. Hactenus de
externis. Nunc reuertemur ad nostrum orbem:
primùmque communia animalium remedia,
atque eximia dicemus.

*Medicina communes ex feris animalibus, aut eius-
dem generis placidis. Lactis vsus & observatio-
nes, & de castoreo, butyro & adipe.*

CAP. IX.

Sicuti de lactis vsu. Vtilissimum cuique ma-
ternū. Concipere nutrices exitiosum est: hi
sunt. n. infantes qui colostrati appellatur, dē-

fato lacte in casei specie. Est autem colostræ, prima à partu spongiosa densitas lactis. Maxime autem alit quodcunque humanum, mox caprinum: unde fortassis fabulæ Iouem ita nutritum dixere. Dulcissimum ab hominis camelinum, efficacissimum ex alinis. Magnorum animalium & corporum facilius redditur. Stomacho accommodatissimum caprinum, quoniam fronde magis, quam herba, vescuntur. Bubulum medicatius. Ouillum dulcius & magis alit, stomacho minus vtile, quoniam est pinguius. Omne autem vernum aquatius æstiuo, & de nouellis: probatissimum verò quod in vngue hæret, nec destitit. Innocentius decoctum, præcipue cum calculis marinis. Alius maxime soluitur bubulo. Minus inflat quodcunque decoctum. Vfus lactis ad omnia intus exulcerata, maxime renes, vesicâ, interanea, fauces, pulmone: foris pruritû cutis, eruptiones pituitæ, post abstinentiam. Nam ut in Arcadia bubulum biberent phthisici, synte&icique & cachectæ, diximus in ratione herbarum. Sunt inter exempla, qui asinum bibendo liberati sunt podagra chiragræve. Medici specie vnam ad liiere lactis generibus, quod schistò appellauere. Id fit hoc modo: Fictili nouo feruet caprinum maxime, ramisque ficulneis recentibus miscetur, additis toridè cyathis mulsi, quot sint heminæ lactis. Cùm feruet, ne circumfundatur, præstet cyathus argenteus cum frigida aqua demissus, ita ne quid fundat: ablatum deinde igni refrigeratione diuiditur, & discedit serum à lacte. Quidam & ipsum serum iam multò potentissimum, decoquunt ad tertias partes, & sub dio refrigerant. Bibitur autem efficacissimè heminis per interval-

Al. effundatur.

Al. post refrigerationem.

LIB
la singuli
ri. Datu
ticis, in
bis. Infu
medicam
decoctum
fina hord
bubulum
dysenter.
dum: iter
phthisici
bubrestu
bubulum
curam, au
sicut asinu
sulphur, &
in febr. G
ceratis vil
vires recol
in febr. eu
ris ante c
aut si in e
in arcanis
rone è ca
prodest ar
gantur eti
additis dr
ne. Capri
dum (tercia
poto sine al
rui capitu
neruorum
præterquan
fibus, lipp
dysenteria,
saluberrimu

la singulis diebus quouis: melius à potu gusta-
 ri. Datur comitialibus, melancholicis, paraly-
 ticis, in lepris, elephantiasi, articularibus mor-
 bis. Infunditur quoque lac contra rosiones à
 medicamentis factas. Et si vratur dysenteria,
 decoctum cum marinis lapillis, aut cum pri-
 fana hordeacea. Item ad rosiones intestinorū,
 bubulum aut ouillam vitilis. Recens quoque
 dysentericis infunditur: ad eolum autem cru-
 dum: item vulua, & contra serpentium ictus:
 phthysicis, cantharidum, aut salamandraz, aut
 bubrestis, aut pityocampes venenis. Priuatim
 bubulum his qui Colchicon biberint, aut ci-
 cutam, aut dorycnium, aut leporem marinū:
 sicut asinum contra gypsum, & cerusam, &
 sulphur, & argentum viuum: item durā aluo-
 in febri. Gargarizatur quoque faucibus exhur-
 ceratis vtilissimē. Et bibitur ab imbecillitate
 vires recolligentibus, quos atrophos vocant:
 in febrietiam quæ careat dolore capitis. Pue-
 ris ante cibum, lactis asinini heminam dari,
 aut si in exitu cibi rosiones sentirent, antiqui
 in arcanis habuerunt: si hoc non esset, habue-
 runt è caprino. Bubuli serum orthopnoicis
 prodest ante cetera, addito nasturtio. Inun-
 guntur etiam oculi, in lactis heminis sesamæ
 additis drachmis quatuor tritis in lippitudi-
 ne. Caprino lienes sanantur, post bidui ine-
 diam tertia die edera pastis capris, per tridui
 potu sine alio cibo. Lactis vsus aliàs contra-
 rius capitis doloribus, hepaticis, spleneticis,
 neruorum vitio febres habentibus, vertigini,
 præterquàm purgationis gratia, grauedini, tus-
 sietibus, lippis. Suillum vtilissimum tenesmo,
 dysenteriaz, necnon phthysicis. Hoc & mulieri
 saluberrimum qui diserant, fuerunt. De gene-

*a Foris Pli-
 nius in Gra-
 co legitur
 pro Spvor. i.
 solanum ma-
 nicum.*

38 C. PLINII NATVR. HISTOR.

ribus caseorum diximus, cum de vberibus singulisque animalium membris diceremus. Sextius eisdem effectus equino, quos bubulo, tradit. Hunc vocant hippacen. Stomacho vriles, qui non sint falsi, id est, recentes. Veteres aluum sistunt, corpusque minuunt, stomacho a vriliores: & in totum salsa minuunt corpus, alunt mollia. Caseus recens cum melle, suggillata emendat, b mollis aluum sistit. Sedat tormina pastillis in vino austero decoctis, rursusque in patina rotis cum melle. Saproon vocant, qui cum sale & sorbis siccis è vino tritus potiusque medetur cæliaciis. Genitalium carbunculis caprinus tritus & impositus: item acidus cum oxymelite. Maculis in balneo illitus oleo interlinitur. Elacte fit & butyrum, barbararum gentium laudatissimus cibus, & qui diuites à plebe discernat. Plurimum è bubulo, & inde nomē: pinguissimum ex ouibus. Fit & ex caprino, sed hyeme calefacto lacte,estate expresso tantum, crebro iactatu in longis vasis, angusto foramine spiritum accipientibus sub ipso ore, aliàs præligato. Additur paululum aquæ, vt acefcat. Quod est maximè coactum, in summo c fluitat. id exemptum addito sale, oxygala appellant. Reliqua decoquant in ollis: ibi quod supernatat, butyrum est, oleosum natura. Quo magis virus respicit, hoc præstantius iudicatur. Pluribus compositionibus miscetur inveteratum. Natura eius adstringere, mollire, replere, purgare. Oxygala fit & alio modo; acido lacte addito in recens quod velis acefcere, vtilissimum stomacho. Effectus dicemus suis locis. Proxima in communibus adipis laus est, sed maximè suilli, apud antiquos etiam religiosi. Certè nouæ

a inutile
res. *Diosc.*
b Vetus ex
Diosc.

c fluitat, id
butyrū est
oleosum
natura. Re
liquum de
coquit in
ollis, ibi
quod su
pern. exē
ptū addito
sale oxyga
la appel
lāt. Butyrū
quo minus
virus &c.
Dal.
d digerere.
Mercet.

in
stet eo
aut cum
to sit ve
lauere
culca vi
rum radi
num
mur sue
peperit.
Vas igi
faciend
aliqui a
uo & a
perman
ce. Syno
ne: per
galla pa
bris: it
leuat.
quidam
diuon
sumpt
m. n
aut qu
dam qu
dies tri
dierit
gans la
qui ph
nibus e
que ex
re, a
tra scal
vos pro
uefa di

nuptæ intrantes, etiam nū soleque habent potestates eo attingere. Inueteratur duobus modis, aut cum sale, aut syncerus: tanto utilior, quanto sit vetustior. Axungiam etiam Greci appellauere eum in voluminibus suis. Neque est occulta virium causa, quoniam id animal herbarum radicibus vescitur. Itaque etiam fimo innumeris usus. Quamobrem non de alia loquimur fac, multo efficaciore fœmina, & quæ non peperit. Multo verò præstantior in apris est. Vtus igitur axungie est ad mollienda, excofacienda, discutienda, purgandaque. Medicorum aliqui admittunt anseris adipe, taurorumque seuo & ossypo, ad podagras uti iubent. Si verò permaneat dolor, cum cera, myrto, resina, pice. Syncera axungia medetur ambustis vel niue: pernionibus autem, eum hordei cinere & galla pari modo. Prodest & confricatis membris: itinerumque lassitudines & fationes leuat. Ad tussim veterem recens decoquitur quadrantis pondere in vini cyathis tribus addito melle. Vetus etiam phthisin in pilulis sumpta sanat, quæ sine sale inueterata est. Omnino enim non nisi ad ea quæ purganda sint, aut quæ non sint exulcerata, falsa petitur. Quiddam quadrantes axungie & mulsi in vini cyathis tribus decoquunt contra phthises, quintoque die pice liquidam in ovo sumi iubent, circūligatis lateribus, & pectoribus, & scapulis eorum qui phthisin sentiunt. Tantæque est vis, ut genibus etiâ ad illigata, redeat in os sapor, eamque expurcæ videantur. E sue quæ non pepererit, apertissime vtitur ad cutem mulieres. Contra scabiem verò quicquid, admittit iumentorum seuo, pro parte tertia, & pice, pariterque subferuescatis. Syncera partus in abortum vergentes

nutrit: collyrij modo subdita. Cicatrices con-
colores facit cerussa adusta, vel argenti spu-
ma. Aut cum sulphure, vnguium scabritias e-
mendat. Medetur & capillo fluenti: & hulce-
ribus in capite mulierum cum gallæ parte
quarta: & infumata pilis oculorum. Datur &
phthisicis in ciarum, cum vini veteris hemina
decocta, donec tres unciaz è toro residant. A-
liqui & mellis exiguum adiciunt. Panis illi-
nitur cum calce, item furunculis duritia quæ
mammarum. Rupta & contusa, & spasmodica, &
luxata sanat. Clauos & rimas callique vitia,
cum elleboro albo: parotidas admitta farina
salsamentaria testa: quo genere proficit & ad
strumas. Pruritus & papulas in balneo per-
unctis tollit: aliisque etiamnum modo poda-
gricis prodest misto oleo vetere, contrito v-
nâ sarcophago lapide, & quinquefolio tulio in
vino, vel cum calce, vel cum cinere. Facit & pe-
culiare en plastrum lxxxv. pondo, centum si u-
mæ argenteæ mistis, vtilissimum contra in-
flammationes huculorum. Adipe verrino &
inungi putant utile, quæque serpant, illinire
cum resina. Antiqui maximè axibus vehicu-
lorum perungendis, ad faciliorem circuma-
ctum rotarum utebantur: unde nomen: sic
quoque vtili medicina cum illa ferrugine ro-
tarum ad sedis vitia virilitatisque. Et per se a-
xungiam Medici antiqui maximè probabant
renibus detractam, & exemptis venis aqua cæ-
lesti fricabant crebrò, decoquebantque scitili
novo sæpius, tum demum asseruantes. Con-
uenit salsam magis emollire, excalfacere, discu-
tere, vtiliorémque esse vino lotâ. Massurius pal-
mâ lupino adipi dedisse antiquos tradit. Ideo
nouas nuptas illo perungere postes solitas, si
quid

L
quid ma
adipis
modi
ne exem
mor in
postea co
Mor affi
renibus
ro vetus
inbent
quesacer
démq;
rus euan
leonum
pingui
Commun
molliunt
datissima
na & capi
centes lo
Dein liq
nuntur
tem con
esse
scindere
hum sube
medicame
præcipua
colore aur
recens præ
feruentem
ne Sole, a
equum
sacrorum
publicis
& sanguis

quid mali medicamenti inferretur. Quæ ratio adipis, eadē in his quæ ruminant seui est, aliis modis, non minoris potentiz. Perficitur omnē exemptis venis aqua marina vel salsa lotū, mox in pila tufum, aspersum marina. Crebrō postea coquitur, donec odor omnis aboleatur. Mox assiduo Sole ad candorem reducitur. A renibus autem omne laudatissimum est. Si verō vetus reuo-etur ad curam, liquefieri prius iubent: mox frigida aqua lauari sapius, dein si quefacere affuso vine quā odoratissimo. Eodēmq; modo iterū ac sapius coquūt, donec virus euanescat. Multi priuatim sic taurorum, leonūque, ac pantherarum, & camelorum pingua curari iubent. Vfus dicitur suis locis, Communis & ratio medullarum est. Omnes molliunt, explent, siccant, exalfaciunt. Laudatissima ceruina, mox vitulina, dein hircina & caprina. Curantur ante autumnum recentes lotæ, siccantēque in vmbra per cribrum. Dein liquatz per lintea exprimuntur, ac reponuntur in fictili locis frigidis. Inter omnia autem communia animalium vel præstantissimi effectus fel est. Vis eius exalfacere, mordere, scindere, extrahere, discutere. Minorū animalium subtilius intelligitur, & ideo ad oculorū medicamenta vtilius existimatur. Taurino præcipua potentia, etiam in ære pellibūque colore aureo ducendis. Omne autem curatur recens præligato ore lino crasso, demissum in feruentem aquam semihora, mox siccatum sine Sole, atque in melle conditum. Damnatur equinum tantū inter venena, ideo Flamini sacrorū equum tangere non licet, cū Romæ publicis sacris equis etiam imoletur. Quin & sanguis eorum septicam vim habet. Item e-

quarum, præterquàm virginum erodit, emarginat hulcera. Taurinus quidem recens inter venena est, excepta Ægypta. Ibi enim sacerdos Terræ vaticinatur, tauri sanguinē bibit prius quàm in specum descendat. Tantum potest sympathia illa, de qua loquimur, vt aliquādo religione aut loco fiat. Drusus Tribunus plebis traditur caprinum bibisse, cū pallore & inuidia veneni sibi dati insimulare Q. Cepionē inimicum vellet. Hircorum sanguinis tāta vis est, vt ferramentorum subtilitas non aliter acrius induretur, scabritia tollatur vehemētiūs, quàm lima. Non igitur & sanguis animalium inter communia dici potest, & ideo quisque suis dicetur effectibus. Digeremus enim in animalia singula vsus, plurimūq; contra serpētes. Exitio his esse ceruus nemo ignorat, vt si quæ sunt, extractas cauernis mandentes. Nec verò ipsi spirantēsq; tantūm aduersantur, sed membratim quoque. Fugari eas nidore cornus si vratur, dictum est: at è summo gutture vltis ossibus, congregari dicuntur. Pelles eiusdem animalis substrata, securos præstant ab eo metu somnos. Coagulum quoque ex aceto potum ab ictu: & si omnino tractatum sit, eo die non ferit serpens. Testes quoq; eius inueterati, vel genitale maris, salutariter dantur in vino: itē ventres qui centipelliones vocantur. Fugiunt & omnino dentem cerui habentes aut m. dela petunctos seu oue cerui aut hinuli. Summis autem remediis præfertur hinulei coagulum, matris vtero execti, vt indicauimus. Sanguine quoque ceruino si vnā vratur draconion & cunilago & anchusa lentisci ligno, cōtrahi serpentes dicunt. Dissipari deinde, si sanguine de tracto adiiciatur pyrethrum. Inuenio apud au-

tores

tore
muni
id tā
& ide
Mau

A
Acu
rura p
fināq
pris d
dere.
cornu
cunt,
contra
na tam
caprin
cum e
anima
equid
plion
merc
cis. D
qui si
rum i
placet
tum d
ictu,
Qui e
alium
rim ill
rum pi
serpen
plagus
glo le

tores Græcos animal ceruo minus, & pilo demum simile, quod ophion vocatur. Sardiniam id tãtũ ferre solitam. Hoc interfisse arbitror, & ideo medicinas ex eo omitto.

Medicine de apro, & capro, & equis feris, & remedia ex bestijs contra omnes morbos.

CAP. X.

APri quoque cerebrum contra eas laudatur cum sanguine. Iecur etiam inueteratũ cũ ruta potum ex vino. Item adeps cum melle resinãque. Simili modo verrinum iecur, exemptis duntaxat fibris, quatuor obolorum pondere, vel cerebrum in vino potum. Caprarum cornu vel pilis accensis, fugari serpentes dicunt, cinerẽque eorum potum vel illitum contra ictus valere: item lactis haustus cum vna taminia, vel vrinæ cum aceto scillitice: caseũ caprinum cum origano impositum, vel seuum cum cera. Nulla præterea remediorum ex eo animali demonstrantur, sicut apparebit quod e quidem miror, cũ febri negetur carere. Amplior potentia feris eiusdem generis, quod numerosissimum esse diximus. Alia verò & hircis. Democritus etiamnum effectus eius auget, qui singularis natus sit. Fimo quoque caprarum in aceto decocto illini ictus serpentium placet, & recentis cinere in vino: atque in totum difficilius se recolligentes à serpentium ictu, in caprilibus optimè conualescunt. Qui efficacius volunt mederi, occisa capræ aluum dissectum cum fimo intus reperito statim illigant. Alij carnem recentem hædorum pilo suffunt, eodẽque nidore fugant serpentes. Utuntur & pelle eorum recente ad plagas, carne & fimo equi in agro pastis, coagulo leporis ex aceto, contrãque scorpionẽ &

44 C. PLINII NATVR. HISTOR.

murē araneum. Aiunt autem non feriri leporis coagulo perunctos. A scorpione percussis, simum capræ efficacius cum aceto decoctum auxiliatur: lardum iusque decocti potum his, qui buprestim hauserint. Quinetiā si quis asino in autem percussus à scorpione se dicat, transire malum protinus tradunt: venenaræque omnia accenso eius pulmone fugere. Et fimo vituli suffiri percussos à scorpione prodest. Canis rabidi morsu facta vulnera circuncidunt ad vius vsque partes quidam, carnemque vituli admouēt, & ius ex eodem canis decoctæ dāt potui, aut axungiam cum calce rusam. Laudant hirci iecur, quo imposito, ne tentari quidem aquæ metu affirmant. Laudant & capræ simum ex vino illitum, aut mellemel: & cuculi, & hirundinis decoctum & potum. Ad reliquos bestiarum morsus caprinum caseum siccum cum origano imponunt, & bibi iubent: ad hominis morsus carnem bubulani coctam: efficacius vituli, si non ante quintum diem soluant. Veneficiis rostrum lupi resistere inueteratum aiunt, ob idque villarum portis præfigunt. Hoc idem præstare & pellis è ceruice solida existimatur: quippe tanta vis est animalis, præter ea quæ retulimus, ut vestigia eius calcata equis afferant torporem. His qui argentum viuū biberint, lardum remedio est. Asinino lacte potio venena restinguntur, peculiariter si hyoscyamum potum sit, aut viscum, aut cicuta, aut lepus marinus, aut opocarpalum: aut pharicon, aut doryanum, & si coagulum alicui nocuerit: nam id quoque venenum est in prima lactis coagulatione. Multos eius & alios vsus dicemus. Sed meminisse oportebit recenti vtendum, aut nō multa

multo
euane
coctam
tur. C
quifer
illz no
mnia q
Lactē
expug
runt C
fero r
dem e
quog
ri tra
rum in
vomiti
cantha
tione e
auxilia
tyrum
do: e
Nam
rar M
masi q
pugna
tas: tē
cens, h
canthi
potum
decoct
sumitu
hædi e
sanguin
poris co
verō &
coagula

multo postea tepesfacto. Nullum enim celerius
 euanescit. Ossa quoque asini contracta & de-
 cocta, contra leporis marini venenum dan-
 tur. Omnia eadem onigris efficaciora. De e-
 quiferis non scripserunt Graeci, quoniam terre
 illæ non gignebant. Veruntamen fortiora o-
 mnia eadem, quàm in equis, intelligi debent.
 Lacte equino venena leporis marini & toxica
 expugnantur. Nec vros aut bisontes habue-
 runt Graeci in experimentis, quanquam boue
 fero refertis Indiæ syluis: portione tamen ea-
 dem efficaciora omnia ex his credi par est. Sic
 quoque lacte bubulo cuncta venena expugna-
 ri tradunt, maximè suprà dicta, & si epheme-
 rum impactum sit, aut si cantharides datae,
 vomitione omnia egeri: sic & caprino iure
 cantharides. Contra ea verò quæ exulcera-
 tione enecant, seuum vitulinum seu bubulum
 auxiliatur. Nam contra sanguisugas potas bu-
 tyrum remedio est, cum aceto ferro calefa-
 cto: quod & per se prodest contra venena.
 Nam si oleum non sit, vicem eius repræsen-
 tat Multipedum morsus cum melle sanat. O-
 masi quoque iure poto venena suprà dicta ex-
 pugnari putant, priuam verò aconita & cicu-
 tas: itémque vitulino seuo Caprinus caseus re-
 cens, his qui viscum biberint: luc verò contra
 cantharidas remedio est, & contra ephemerum
 potum cum taminia vva. Sanguis caprinus
 decoctus cum medulla contra toxica venena
 sumitur: hædinus contra reliqua. Coagulum
 hædi contra viscum & chamæleotem album,
 sanguinemque taurinum, contra quem & le-
 poris coagulum ex aceto. Contra pastinacam
 verò & omnium marinorum ictus vel morsus,
 coagulum leporis, vel hædi, vel agni, drach-

46 C. PLINII NATVR. HISTOR.

ma pondere ex vino. Leporis coagululum & contra venena additur antidotis. Papilio quoque lucernarum luminibus aduolans, inter mala medicamenta numeratur. Huic contrarium est iecur caprinum, sicut fel veneficiis ex mustela rustica factis.

De remediis ad morborum multa genera ex animalibus.

CAP. XI.

^a Alij leg.
increfcāt.

Hinc deinde reuertemur ad genera morborum. Capilli defluuia visus adeps admiſto ladano & adianto continer, alopeciasque emendat, & raritatem superciliorum cum fungis lucernarum, ac fuligine quæ est in ostris earum. Porrigini cum vino prodest. Ad hanc & cornus ceruini cinis è vino, vrque non tardia animalium capillis ^a inhærescant. Item fel caprinum cum creta Cimolia & aceto, sic vt paululum capilli inarescant: item fel hircinū cum vrina tauri. Si verò vetus sit, etiam furfures adiecto sulphure emendat. Cuere genitalis asinini spissari capillum putant & e canitie vindicari, si rasis illinatur, plumbōque tritus cum oleo. Densari & asinini pulli cum vrina: admiscētque nardum fastidij gratia. Alopecias felle taurino cum Ægyptio alumine reſectis illinunt. Capitis hucera manantia, vrina tauri efficaciter sanat: item hominis vetus, si cyclaminū adiciatur & sulphur. Efficacius tamen & vitulinum fel: quo cum aceto calesfacto, & lendes tolluntur. Sen. en vitulinum cum sale tritum, capitis hucetibus vtilissimū. Laudatur & vulpiū adeps, sed præcipuè fel, & sinum cum sinapis pari modo illitum. Caprini cornus farina vel cinis, magisq; hircini, addito nitro & tamaricis semine, & butyro oleo-

oleoqu
fluen
leo illi
lendes
cias exp
ce, fluen
nis cum
aqua po
est, & si
cuntiga
to vel
ras bu
Ceruini
gunt: a
tant. Li
prodest.
ungi ob
das, ad
nina cin
rum, &
dextro
palpeb
callibi
peracu
sesamin
sa. Effic
cer. Felle
quique
Seum v
co, genar
dultu cu
cer, ad
Coseo n
epphore
verò tero
lumbuis

oleoque, prius capite raso, mirè continent ita fluentem capillum. Sicut & canis cinere ex oleo illito supercilia nigrescunt. Lacte caprino lentes tolli tradunt: sicut cum melle alopecias expleri: item vngularum cinere cum pice, fluentem capillum contineri. Leporinus cinis cum oleo myrteo, capitis dolores sedat: itè aqua pota, quæ è bouis aut asini potu relicta est, & si credimus, vulpis mascule genitale circumligatum: cornus ceruini cinis illitus ex aceto vel rosaceo, aut ex irino. Oculorū epiphoras bubulo seuo cum oleo cocto illinunt. Ceruini cornus cinere scabrities eorum inungunt: mucrones autem ipsos efficaciores putant. Lupi excrementis circumlini suffusiones prodest. Cinere eorum cum Attico melle inungi obscuritates: item felle vrsino. Epinyctidas, adipe aprugno cum rosaceo. Vngula asinina cinis inunctus suo lacte, cicatrice oculorum, & albugines tollit. Medulla bubula ex dextro crure priore trita cum fuligine, pilis & palpebrarum vitiis angularumque occurrit: calliblepharique modo fuligo in hoc vsu temperatur: optimè ellychnio papyraceo oleoque sesamino, fuligine in nouum vas pennis deterfa. Efficacissimè tamen euulsos ibi pilos coercet. Felle tauri cum oui albo, collyria fiunt, aquaque dissoluta inunguntur per quatridduū. Seuum vituli cum anseris adipe & ocimi succo, genarum vitiis aptissimum est. Eiusdem medullæ cum pari pondere ceræ & olei vel rosacei, addito ouo, duritiæ genarum illinuntur. Caseo molli caprino imposito ex aqua calida epiphoræ sedantur: si tumor sit, ex melle. Virūq; verò sero calido fouendum. Sicca lippitudo, lumbulis suum rostris atque contritis, & iur-

positis tollitur. Capras negant lippire, quoniam ex quasdam herbas edant: item dorcades. Et ob id simum earum cera circumdatum noua Luna deuorare iubent, & quoniam noctu æquè quoque cernant. Sanguine hircino sanari lusciosos putant: nyctalopas à Græcis dictos: capræ verò iocinere, in vino austero decocto. Quidam inassati iocineris sanie inungunt, aut felle capræ, carnesque eas vesci, & dum coquantur oculos vaporari præcipiunt. Id quoque referre arbitrantur, si rutili coloris fuerint. Volunt & oculos suffiri, iocinere in ollis decocto: quidam inassato. Fel quidem caprinum pluribus modis assumunt: cum melle, contra caligines: cum veratri candidi tertia parte, contra glaucomata: cum vino, contra cicatrices, & albugines, & caligines, & pterygia, & argema: ad palpebras verò euulso prius pilo, cum succo oleris, ita vt inunctio inarescat. Contra ruptas tuni- culas, cum lacte mulieris. Ad omnia autem inueterata, fel efficacius putant. Nec abdicant simum ex melle illitum, epiphoris, contrâque dolores medullam: item pulmonē leporis. Sedat caliginem fel cum passo aut melle. Lupino quoque adipe, vel medulla suâ, fricari oculos contra lippitudines præcipiunt. Nā vulpiam linguâ habentes in armilla, lippituros negant. Aurium dolori & vitiis medetur vrina apri in vitro seruata: fel agri vel suis, vel bubulum, cum oleo cicino & rosaceo equis portionibus. Præcipuè verò taurinum, cum porri succo tepidum, vel cum melle, si suppuret. Contrâque odorem grauem per se tepesactum in malicorio. In ea parte rupta cum lacte mulierum efficaciter sanat. Quidam etiam in gravitate

LI
aures sic
serpentis
qua calu
aurium,
ex illicet
guentem
stilitur:
spania, v
suceo. Se
butyrum
lonia v
lum sube
tem: &
bam gust
dem: &
factis priu
ea includ
seris adie
nillo cum
serophae
gat, cont
à naturis
cum. Ali
num cum
si sine rup
uitas sic au
vel hirci, v
putat ha
dies v, gine
leporis ter
pent in an
deps co n
seui, addu
butyrum il
decocti suc
sunt & vulpi

aures sic perluendas putant. Alij cum senecta serpentium & aceto includunt lanas, ante aqua calida collutas. Aut si maior sit grauitas aurium, fel cum myrrha & ruta in malicorio excalfactum infundunt: lardum quoque pingue item fimum asini recens cum rosaceo instillatur: omniaque ea tepescenda. Vtilior equi spuma, vel equini fimi recentis cinis cum rosaceo. Seuum bubulum cum adipe anserino, butyrum recens. Vrina capri vel tauri, vel fulsonia v. tus calefacta, vapore per lugenæ collum subeunte. Admiscunt & aceti tertiam partem: & aliquid vrine vituli, qui nondum herbam gustauerit. Fimum etiam misto felle eiusdem. Et cutem, quam relinquit angues, excalfactis prius auribus. Lana autem medicamina ea includuntur. Prodest & seuum vituli cum anseris adipe, & ocimi succo: eiusdem medulla admisto cum ino trito infusa. Virus verrinum, è scropha exceptum prius quam terram attingat, contra dolores. Auribus fractis glutinum à naturis vitulorum factum, & in aqua liquidum. Aliis vitis adeps vulpium. Item fel caprinum cum rosaceo tepido, aut priori succo: aut si sine rupta ibi aliqua, è lacte mulieris. Si gra^a suppurata ibi Dol. vel hirci, vel si pus sit. In quouunque autè videntur hæc efficaciora in cornu caprino per dies viginti infumata. Laudant & coagulatum leporis tertia denarii parte, dimidiâque sagapeni in ammineo vino. Parotidas. vrlinus adeps comprimit, pari pondere cera, & taurini seui. addunt quidam hypocisthidem: & per se butyrum illicitum, si prius foueantur fœnigræci decocti succo. Efficacius cum strichno. Pro sunt & vulpium testes, & aurinus sanguis ari

dus tritus. Vrina capræ calefacta instillata au-
 ribus: sinumque eiusdem cum axungia illitum.
 Dentes mobiles confirmat ceruini cornus ci-
 nis, dolorésque eorum mitigat, siue infricetur
 siue colluantur. Quidam efficaciorē ad om-
 nes eosdē vsus crudi cornus farinam arbitra-
 tur. Dentifricia utroque modo fiunt. M. gaum
 remedium est & in suporum capitis cinere.
 Certumque est in excrementis eorum plerun-
 que inueniri ossa. Hæc ad alligata eundē effe-
 ctum habent. Item leporina coagula per aurē
 infusa contra dolores: & capitis eorum cinis
 dentifriciū est. Adiectōque nardo mulcet gra-
 uelentiam oris. Aliqui murinorum capitū ci-
 nerē miscuisse malunt. Reperitur in latere le-
 poris acui os simile, hoc scarificari dentes in
 dolore suadent. Talus bubulus accensus, eos
 qui labāt cum dolore, ad motus cōfirmat. Eius-
 dem cinis cum myrrha, dentifriciū est. Ossa
 quoque ex ungulis suum eo iuncta, eundem
 vsū præbent: item ossa ex acetabulis perna-
 rum, circa quæ coxendices vertuntur. Iisdem
 sanari, demissis in fauces, iumentorum vermi-
 nationes notum est: sed & combustis dentes
 confirmari. Asinino quoque lacte percussu ve-
 xatos aut dentium eiusdem cinere: lichene itē
 equi cum oleo infuso per aurē. Est autem hoc
 non hippomanes, quod alioqui noxium omit-
 to, sed in equorum genibus, ac super ungulas.
 Præterea in corde equorum inuenitur os, den-
 tibus caninis maximē simile: hoc scarificari do-
 lorem, aut exempto dente emortui equi ma-
 xillis ad numerum eius qui doleat, demon-
 strant. Equarum virus à coitu in ellychniis ac-
 censum Anaxilaus prodidit, equinorum capi-
 tum visus repræsentare monstrificē: similiter

L
 ex asin:
 vires na
 equæ Q
 bieni co
 glutina
 mor pau
 anur vi
 Punci d
 collui d
 recentio
 ferē vili
 dem dū

Ad fa

C Ven
 Cand
 Notūq
 duo num
 nis quæ
 folio ter
 eam cor
 butyro
 la. Syn
 imposi
 membran
 videatur
 desideria
 quadrage
 soluatur
 linæolo
 stare. Fi
 non croco
 gida & an
 decolorē
 oleo & g

ex asinis. Nam hippomanes tanta in veneficio vires habet, ut quasi sum gris militur in effigie equæ Olympiæ, ad motos mares equos ad rabiem coitus agat. Medetur dentibus & fibrile glutinum, in aqua decoctum illitumque, & mox paulò detractum, ita ut confestim colluantur vino, in quo decocti sunt cortices mali Punici dulcis. Efficax habetur & caprino lacte collus dentes, vel felle taurino. Talorum capræ recentium cinis dentifricio placet, & omnium ferè villaticarum quadrupedum, ne sapius eadem dicantur.

Ad faciei vitia, ceruicis & pectoris morbos.

CAP. XII.

Crem in facie erugari & tenerescere: & candorem custodire lacte asinino putant. Notumque est quasdam quotidie D. custodito numero fovere. Poppæa hoc Neronis principis instituit, balnearum quoque sic folio temperato, asinarum gregibus ob hoc eam comitanibus. Impetus pituitæ in facie, butyro illita tolluntur: efficacius cum cerussa. Syncero verò vitia quæ serpunt, insuper imposita farina hordeacea. Hucera in facie membrana è partu bouis madida. Friuolum videatur, non tamen omittendum, propter desideria mulierum: alium candidi iuuenti, ^a mulierum, quadraginta diebus noctibusque, donec retalum cancellatur in liquorem decoctum & illitum didi iumentis. Dal. linteolo, candorem cutisque erugationem præstare. Fimo taurino malas rubescere aiunt, non crocodileam illini melius, sed foueri frigida & antè & postea iubent. Aestates, & quæ decolorem faciunt cutem, fimum vituli cum oleo & gummi manu subactum emendat

Hulcera oris ac rimas, seuum vituli vel bouis cum adipe anseris, & ocimi succo. Est & alia mistura seuo vituli cum medulla cerui, & albe spinæ foliis vnâ tritis. Idem præstat & medulla cum resina, vel si vaccina sit iusque è carne vaccina. Lichenas oris præstantissimè vincio glutinum factum è genitalibus vitulorum, liquatum aceto cum sulphure viuo, ramo ficulneo permistum, ita vt bis die recens illinatur. Item lepras ex melle & aceto decoctum, quas & iecur hirci calidum illitum tollit: sicut elephantiasin fel caprinum: etiamnum lepras ac furfures, tauri, vel addito nitro. Vrina asini circa Canis ortum, maculas in facie: fel veriusque per sese aqua infractum, enitatisque solibus ac ventis post detractam cutem. Similis effectus in taurino seuo vitulinòve felle, cum semine cunilæ ac cinere à cornu ceruino, si Canicula exoriente comburatur. Asini o seuo cicatricibus ac licheni leprisque maximè color redditur. Hirci fel & lérigines tollit, admisto caseo ac viuo sulphure spongia que cinere, vt mel- lis sit crassitudo. Aliqui inueterato felle vri maluere, mistis calidis fursibus pondere oboli vnus, quatuorque mellis, prius defricatis maculis. Efficax eiusdem & seuum cum melanthio, & sulphure, & iride. Labrorum fissuris cum adipe anserino, ac medulla ceruina resinæque & calce. Inuenio apud autores, his qui lentiginem habeant, negari Magiæ sacrificiorum vsum. Lactè bubulo aut caprino tóssile & arteriæ exulcerata leuantur. Gargirizatur tepidum, vt est expressum aut calefactum, Caprinum vtilius, cum malua decoctum & sale exiguo. Linguae exulcerationi & arteriarum prodest ius omasi gargarizatum: consillis autem priuatim

natim
lucque
melle.
cerâque
qui f
mo per
Strum
pidum
in linte
Discu
aqua il
cinis e
to. Tre
ex ac
& f
pilli, ex
prino, d
que apu
teminis
v. sino p
& Stru
xibile
capre
lirum
malis c
taurinu
icium
num. T
v. sinum
bubuli
viduo
nus cur
ex mel
ad id
expene
poria ter

natim renes vulpium aridi, cum melle triti illi-
 que: anginae fel taurinum vel caprinum cū
 melle. Iecur melis ex aqua oris grauitatē, hū-
 cerāque butyrum emendat. Spinam aliūde
 quid faucibus adhærens, felis extrinsecus si-
 mo perfricatis, aut reddi aut delabi tradunt.
 Strumas discutis fel aprinum, vel bubulum te-
 pidum ill. eum. Nam coagulum leporis ē vino
 in linteolo ex hūlceratis duntaxat imponitur.
 Discutit & vngulę asini vel equi cinis ex oleo
 aqua illitus, & vrina calefacta: & bouis vngulę
 cinis ex aqua: simum quoque feruens ex ace-
 to. Item seuum caprinum cum calce, aut simū
 ex aceto decoctum, testēsq; vulpini Prodest
 & sipo: Gallorum hoc inuentum rutilandis ca-
 pillis, ex seuo & cinere. Optimus fagino & ca-
 prino, duobus modis, pissus ac liquidus: vter-
 que apud Germanos maiore in vsu viris, quā
 fœminis. Cervicū dolores butyro aut adipe
 visino perfricatur: rigores bubulo seuo: quod
 & strumis prodest cum oleo. ² Dolorem infle- ² Rigorē.
 xibilem (opisthoronon vocant) leuat vrina ^{Ver. & Gal.}
 caprę auribus infusa, aut simum cum bulbis il-
 litum: vngues contusos fel cuiusunque ani-
 malis circumligatum: pterygia digitorum fel
 taurinum aqua calida dissolutum. Quidam ad-
 iiciunt sulphur & alumen, pari pondere om-
 nium. Tussim iecur lupi ex vino tepido sanat:
 v simūque fel admisto melle, aut ex cornu
 bubuli summis partibus cinis: vel salina equi,
 triduo potu eam mori tradunt: pulmo cervi-
 nus cum gula sua aref. ctus in fumo, dein usus
 ex melle quotidiano eclignate. Effi. acior est
 ad id bubulo ceruorum generis. Sanguinem
 expuentes: ceruini cornus cinis: coagulum le-
 poris tertia parte denarij cum terra Samia &

54 C. PLINII NATVR. HISTOR.

vino myrteo potum sanat. Eiusdem simi cinis in vino vesperi potus nocturnas tussile: pili quoque leporis suffiti, extrahunt pulmonibus difficiles excreationes. Purulentas autem exulcerationes pectoris pulmonisque, & à pulmone graueolentiam halitus, butyrum effica-
cissimè iuuat, cum pari modo mellis Attici decoctum, donec rufescat, & matutinis sumptum ad mensuram ligulæ. Quidam pro melle, laricis resinam addere maluerunt. Si sanguis reiciatur, efficacem tradunt bubulum sanguinè, modicè & cum aceto sumptum: nam de taurino credere, temerarium est. Sed glutinum taurinum tribus obolis cum calida aqua bibitur in vetere sanguis excreatione.

Ad stomachi & lumborum dolores, & renū vitia.

CAP. XIII.

Stomachum exulceratum lactis asinini potus reficit: item bubuli. Rosiones eius caro bubula admisto aceto & vino cocta. Rheumarismos cornus ceruini cinis. Sanguinis excreationes hœd nus sanguis recens, ad cyathos ternos cum aceto acri pari modo feruens potus: coagulum tertia parte ex aceto potum. Iocineris dolores, lupi iecur aridum ex mulso: asininum iecur aridum cum petroselinis partibus duabus, ac nucibus tribus, ac melle tritum, & in cibo sumptum: sanguis hircinus cibo aptatus. Suspiriosis ante omnia efficax est potus equiferorum sanguinis. Proximè lœtis asinini repidi cum bulbis decocti, ita vt serum ex eo bibatur, addito in tres heminas cyato nascurtij albi, persusi aqua, deinde melle diluti iecur quoque vulpinum, aut pulmo in vino nigro, aut fel vrsinum in aqua. laxat meatus spirandi. Lumborum dolores &

& quæcunque alia mollire opus sit vsino adipe perfricare conuenit cinerem aprini aut suilli simi inueterati, aspergi portione vini. Afferunt & Magi sua commenta. Primum omnium rabiem hircorū, si mulceatur barba, mitigari: eadem præcisa, non abire eos in alienū gregem Huic admiscet finum caprinum, & subito linteolo vncto caua manu, quantum pati possit, feruens, sustineri iubent: ita ut si laua pars doleat, hæc medicina in dextra manu fiat, aut è contrario. Fimum quoque ad eū vsum acus græca punctis tolli iubent. Modus curationis est. donec vapor ad lumbos sentiatur peruenire. Postea verò manum porro tuso illi nunt, item lumbos ipso fimo cum melle, suadentque in eodem dolore & testes leporis deuorare. Ischiadicis fimum bubulum imponūt, calefactum in foliis cinere feruenti. In renūque dolore leporis renes crudos deuorari iubent, aut certè coctos, ita ne dente contingantur. Ventris quidem dolore tentari negant talum leporis habentes. Lienem sedat fel apri vel suis porum, vel ceruini cornus cinis in aceto. Efficacissimè tamen inueteratus lien asini, ita ut in triduo sentiatur utilitas. Asinini pulli fimum, quod primum edidit (polean vocant Syri) datur in aceto mulso. Datur & equi lingua inueterata ex vino præsentaneo medicame, ut didicisse se ex barbaris Cæcilius Bios tradidit. Et lien bubulus simili modo. Recens autem assus vel elixus, in cibo. In vesica quoque bouis alij capita x x tusa cum aceti sextario imponuntur ad lienis dolorem. Eadem ex causa emi lienem vituli, quanti indicatus sit, iubent Magi, nulla pretij contatione: quoniam hoc quoque religiosè perneat: dici-

sumque per longitudinem annecti tunice v-
 trinque, & induentem pati decidere ad pe-
 des dein collectum in vmbra areficere. Cum
 hoc fiat, simul residere lienem agri vitia-
 tum, liberarique eum morbo dicitur. Pro-
 dest & pulmo vulpium cinere siccat, atque
 in aqua potus. Item hœdorum lien im-
 positus.

Ad aluum sistendam, cœliacos, dysentericos, in-
 stationes alui, rupta, cœnoscmon, & cinem,
 & colum. CAP. XLIII.

Aluum sistit feruinus sanguis: item cornus
 falem, recensque: item assum suillum, vel
 hircinum decoctum in vini hemina. Coagu-
 lum leporis in vino ciceris magnitudine: aut
 si febris sit ex aqua. Aliqui & galliam adii-
 ciunt, alij per se leporis sanguine contenti
 sunt lacte cocto. Equini fimi cinis in aqua po-
 tus. Taurini cornus veteris ex parte imaci-
 nis, inspersus potioni aquæ. Sanguis hircinus
 in carbone decoctus. Corium capricum cum
 suo pilo decoctum, succo epoto. Coagulum
 aquir: & sanguis caprinus, vel medulla, vel ie-
 cur a'uum soluit. Fel lupi cum elaterio vm-
 billico illigatum. Vel lactis equini potus: i-
 tem caprini cum sale & mell. Capræ fel cum
 cyclamini succo & aluminis mod co. Ali-
 qui & nitrum & aquam adiecisse malunt. Fel
 tauri cum absinthio tritum ac subditum pistul-
 lo. Butyrum largius sumptum cœliacis & dy-
 sentericis medetur, & iecur vaccinum. Cornus
 ceruini cinis, tribus digitis captus in potionem
 aquæ. Coagulum leporis subactum in pane:
 si verò sanguinem^a detrahunt, in polenta. A-
 prini vel suilli vel leporini fimi cinis, insper-
 sus

^a detrudūt
 Del.

118
 sus porci
 garite
 dysent-
 velior,
 mi cinis
 supra di-
 pacen ve
 vel fimi
 farina,
 codi po
 praci
 ni ciner
 & cucu
 seus rec
 vitium.
 resina re
 decocta
 num, au
 ur cum
 benpos
 caprinu
 sint &
 nibus s
 ro è vin
 Cautior
 deacea,
 nes epip
 sadent
 liacis &
 this vini
 & edulla
 liacis su
 no auste
 mynteo
 quunt à
 addita ru

fus potioni tepidæ vini. Vetuli quoque ius vul-
 gariter datum, inter auxilia cœliacorum &
 dysentericorum tradunt. Lactis asinini potus
 utilior, addito melle. Nec minùs efficax fi-
 mi cinis ex vino, vtrique vitio. Item polea
 suprâ dicta. Equi coagulum, quod aliqui hip-
 pacen vocant, etiam si sanguinem detrahunt:
 vel fimi cinis dentiumque eiusdem tusorum
 farina, salutaris dicitur: & bubuli lactis de-
 cocti potus. Dysentericis addimellis exiguum
 præcipiunt: & si tormina sint, cornus cerui-
 ni cinerem, aut fel taurinum cumino mistum,
 & cucurbitæ carnes umbilico imponere. Ca-
 seus recens vaccinus immittitur ad vtrunque
 vitium. Item butyrum heminis quatuor, cum
 resinâ terebinthinâ sextante, aut cum malua
 decocta, aut rosaceo. Datur & seuum vituli-
 num, aut bubalam. Item medullæ excoquun-
 tur cum farina & cera exiguoque oleo, ut sor-
 beri possint. Medulla & in pane subigitur. Lac
 caprinum ad dimidias partes decoctum. Si
 sint & tormina, additur protropum. Tormi-
 nibus satis esse remedium in leporis coagulo po-
 to è vino tepido, vel semel arbitrantur aliqui.
 Cautiores, & sanguine caprino cû farina hor-
 deacea, & resinâ, ventrem illinunt. Ad om-
 nes epiphoras ventris illini caseum mollem
 suadent: vererem autem in farina tritum, cœ-
 liacis & dysentericis dari, cyatho casei in cy-
 this vini tribus. Sanguis caprinus decoctus cum
 medulla dysentericis. Iecur assum capræ, cœ-
 liacis subuenit, magisque etiam hirci, in vi-
 no austero decoctum potumque, vel ex oleo
 myrteo umbilico impostum. Quidam deco-
 quunt à tribus sextariis aquæ ad heminam,
 addita ruta. Vtuntur & liene asse capræ hur-

cive, & seuo hirci in pane qui cinere coctus sit: capra à renibus maxime, ut per se hauriatur protinusque modice frigidam sorberi iubent. Aliqui & in aqua decoctum suum admista polenta, & cumino, & anetho, acetóque. Illinunt & ventrem cœliacis, fimo cum melle decocto. Utuntur ad utrunque vitium & coagulo hædi in vino myrtite, magnitudine fabæ potio: & sanguine eiusdem in cibum formato quem sanguiculum vocant. Infundunt dysentericis & glutinum taurinum, aqua calida resolutum. Inflationes autem discunt vitulinum fimum in vino decoctum. Intestinatorum vitiiis magnoperè prodest coagulum seruorum, decoctum cum lente betaque, atque ita in cibo sumptum. Leporis pilorum cinis cum melle decoctus. Lactis caprini potus decoctus cum malua exiguo sale addito. Et si coagulum addatur, maioribus emolumentis fiat. Eadem vis est & in seuo caprino in sorbitione aliqua, uti protinus hauriatur, frigida aqua. Item feminum hædi cinis rupta intestina sarcire mirè traditur. Fimum leporis cum melle decoctum: & quotidie fabæ magnitudine sumptum, ita ut depletatos sanauerint. Laudat & caprini capitis cum suis pilis decocti succum. Tenesmos, id est, crebra & inanis voluntas egerendi, tollitur potio lacte asinino: item bubulo. Tinearum genera pellit ceruini cornus cinis potus. Quæ in excrementis lupi diximus inueniri ossa, si terram non attigerint, collo medentur ad alligata brachio. Olea quoque supra dicta magnoperè prodest in sana decocta. Item fumi farina addito cumino in aqua rursus decocta. Cornus cervini teneri cinis, cochleis. Africani cum testa sua tussis mistus, in vini potione.

Ad

V Efic
tur
pta: f
que. Ver
here fœ
base eor
candidi
arque p
apro ta
ge non
tur. Ex
tera, in
fuis an
in fieri
iniquis
tur. Cal
no aut
la equi
mum d
strum.
dorum
languisq
telipun
me iunip
funt: fin
Egyptio
subicu
fita: car
seum cu
dum, vel
cor vel si
cum melle
butyrum.

*Ad vesica cruciatus & calculos: de genitalium
& sedis virii, & inguinum remedijs.*

CAP. XV.

Vesicæ calculorûmque cruciatibus auxilia-
tur vrina apri, & ipsa vesica pro cibo sum-
pta: Efficaciùs, si prius fumo maceretur vtrum-
que. Vesicam elixam mandi oportet, & à mu-
liere fœminæ suis. Inveniuntur & in iocineri-
bus eorum lapilli, aut duritie lapillis similes,
candidi, sicuti in vulgari sœ: quibus contritis
atque potis in vino, pelli calculos aiunt. Ipsi
apro tam grauis sua vrina est, vt nisi egesta fu-
gæ non sufficiat, ac velut deuinctus opprima-
tur. Exuri illa tradunt eos. Leporis renes inue-
terati, in vino poti, calculos pellunt. In perna
suis articulos esse diximus, quorum decoctum
ius facit vrinæ vtile. Asinini renes inueterati
tritique, & in vino mero dati, vesicæ meden-
tur. Calculos expellunt lichenes equiaî ex vi-
no aut mulso poti diebus xl. Prodest & vngu-
læ equinæ cinis, in vino, aut aqua. Item fi-
num caprarum in mulso, efficacius sylue-
strium. Pili quoque caprini cinis. Veren-
dorum carbunculis, cerebrum apri vel suis,
sanguisque. Vitis verò, quæ in eadem par-
te serpunt, iecur eorum combustum, maxi-
mè iuniperi ligno cum charta & arthenico
sanat: fimi cinis: fel bubulum cum alumine
Egyptio ac muria ad crassitudinem mellis
subactum: insuper beta ex vino cocta impo-
sita: caro quoque. Manantia verò hulcera,
seuum cum medulla vituli in vino deco-
ctum, vel caprinum cum melle rubique suc-
co: vel si serpant, finum etiam prodesse
cum melle dicunt aut cum acero, & per se
bucyrum. Testium tumor cū seuo vituli, addi-

to nitro cohibetur: vel fimo eiusdem ex aceto decocto. Vrinæ incontinentiam cohibet vesica aprina, si assa mandatur. Ungulatum apri vel suis cinis portioni inspersus. Vesica fœminæ suis combusta ac pota. Item hœdi, vel pulmo: Cerebrum leporis in vino: Eiusdem testiculi tostii, vel coagulum cum anserino adipe in polenta: Renes asinini in mero triti potique. Magi verrini genitalis cinere potio ex vino dulci demonstrant urinam facere in canis cubili, ac verba adicere, ne ipse urinam faciat, ut canis, in suo cubili. Rursus ciet urinam vesica suis, si terram non attigerit, imposita pubi. Sedis vitiis præclarè prodest fel vrsinum cum adipe. Quidam adiciunt spumam argenti ac thus. Prodest & butyrum cum adipe anserino ac rosaceo. Modum ipsæ res statuunt, ut sint illitu faciles. Præclarè medetur & taurinum fel, in linteolis conceptis: rimasque perducit ad cicatricem, Inflationibus in ea parte, seuum vituli maximè ab inguinibus cum ruta: cæteris vitiis medetur sanguis caprinus cum polenta. Item fel caprinum condylomatibus per se. Item fel lupinum ex vino. Panos & apostemata in quacunque parte, sanguis vrsinus discutit: item taurinus arctus tritus. Præcipuum tamen remedium traditur in calculo onagri: quem dicitur cum interficiatur reddere urinam, liquidiores initio, sed in terra spissantem se. Hic adalligatus femini, omnes impetus discutit, omnisque suppuratione liberat. Est autem rarus inuentu, nec ex omni onagro, sed celebri remedio. Prodest & vrina asini cum melanthio. Et ungula equina cinis cum oleo & aqua illitus. Sanguis equi, præcipuè admissarij: & sanguis bubulus: item

21
hem fel
calida
melle: v
in aqua
le decoct
rina suau
urique eq
omnes in
nibusque
causa in
tres, to
Ad pod
m

Poda
que si
quidam
num præ
eroco fir
perdisio
bouis fil
vituli,
mum.
decocta
lupinum
seum h
sinapis
xungia.
pedum e
Arctus
esse, &
quidam
fo, si qui
sinus ad
efficaciu
dentium

Item fel. Caro quoque eosdem effectus habet calida imposita: & vngula cinis ex aqua aut melle: vrina caprarum, hircorumque carnes in aqua decoctæ: aut finum ex his cum melle decoctum: fel vrsinum siue verrinum: vrina suum in sana imposita. Femina atteri adurisque equitatu notum est. Vtilissimum est ad omnes inde causas, spumam equi ex ore inguinibusque illinire. Inguina & ex huiusmodi causa intumescunt. Remedio sunt equi setæ tres, totidem nodis alligatæ inter huiusmodi.

Ad podagram, ad morbum cerniælem, ad sideratum, morbumque regium, ossaque fracta, remedia. CAP. XVI.

Podagris medetur vrsinus adeps, taurinumque seuum pari pondere & cerâ. Addunt quidam hypocisthida & gallam. Alij hircinum præferunt seuum cum fimo capræ, & croco sinapive, vel caulibus edera tritis ac perdicio vel flore cucumeris sylvestris. Item bouis finum cum aceti face. Magnificant & vituli, qui nondum herbam gustauerunt, finum, aut per se sanguinem tauri: vulpent decoctam viuum, donec ossa tantum resistent: lupumve viuum oleo cerati modo incoctum: seuum hircinum, cum helixines parte aqua, sinapis tertia: fimi caprini cinerem cum a-xungia. Quin & ischiadicos vri sub pollicibus pedum eo fimo feruente, vtilissimè tradunt. Articulis quoque vituli fel vrsinum vtilissimè esse, & leporis pedes adalligatos. Podagras quidam mitigare pede leporis viuensis abscesso, si quis secum assidue habeat. Perniones vrsinus adeps, rimasque pedum omnes sarcire: efficacius alumine addito, seuum caprinum: dentium equi farina: aprinum vel suillum

fel cum adipe pulmo impositus: & subtriti
 sint contusive offensatione, si verò adusti fri-
 gore, leporini pilis cinis. Eiusdem pulmo con-
 cussus dissectus, aut pulmonis cinis. Sole a-
 dusta, seuo asinino aptissimè curantur: item
 bubulo cum rosaceo. Clauos & rimas calli-
 que vicia, simum, apri vel suis recens illitum
 ac tertio die solum sanant: talorum cinis,
 pulmo aprinus, aut suillus, aut ceruinus. At-
 tritus calceamentorum, vrina asini cum lu-
 to suo illita. Clauos seuum bubulum cum
 thuris polline. Perniones verò corium com-
 bustum: melius ex vetere calceamento. In-
 iurias è calceatu, ex oleo corij caprini cinis.
 Varicum dolores sedat fimi vitulini cinis, cū
 lilij bulbis decoctus, addito melle modico i-
 temque omnia inflammata & suppurationes
 minantia. Eadem res & podagricis prodest,
 & articularis morbis, è maribus præcipuè
 vitulis. Articulorum attritis, fel aprorum
 vel suum, linteo calefacto impositum: vituli-
 que qui nondum herbam gustauerit, simum:
 item caprinum cum melle in aceto decoctum.
 Vngues scabros seuum vituli emendat: item
 caprinum admista sandaracha. Verrucas ve-
 rò auferit vitulini fimi cinis ex aceto: asini v-
 rinæ lutum. Comitiali morbo testes vsinos
 edisse prodest, vel aprinos bibisse ex lacte e-
 quino, aut ex aqua: item aprinam vrinam
 ex aceto mulso: efficacius, quæ inauerit in
 vesica sua. Dantur & suum testiculi inueterati
 tritique in suis lacte, præcedente vini absti-
 nentia, & sequente continuis diebus. Dan-
 tur & leporis sale custoditi pulmones, cum
 thuris tertia parte, in vino albo, per dies xx.
 Item coagula eiusdem. Asini cerebrum ex a-
 qua

qua mu-
 muncit
 cochlea
 stes sale
 rum ma-
 parius ea
 olfa & ra
 lit. Sunt
 cum pan-
 præcipua
 to dilue
 rinam o
 eademq
 Comitia
 chènque
 carnes ca
 lunt Ma
 pari pon
 recondit
 verò sub
 prehend
 dor. Sid
 sto peru
 bo corn
 li ex vi
 primum
 dine è vi
 dem & e
 Fractis of
 cinis vel
 eunlgat
 quidem
 mum ex
 Febres ar
 quidem
 deus, ocul

qua mulsa, infusatum prius in foliis, semuncia per dies: vel vngulatum eius cinis cochlearibus binis toto mense potus. Item testes sale asseruati, & aspersi potioni, in asinarum maxime lacte, vel ex aqua. Membrana partus earum, præcipuè si marem pepererint, olfactata accedente morbo comitialium resistit. Sunt qui è mare nigroque cor edendum cum pane sub dio prima aut secunda Luna præcipiant. Alij carnè, aliqui sanguinem aceto dilutum per dies xl. bibendum. Quidam vrinam equi aquæ ferrariæ ex officinis miscēt. eadèmq; portione & lymphaticis medentur. Comitialibus datur & lactis equini potus lichénque in aceto mulsio bibendus. Dantur & carnes caprinæ in rogo hominis tollæ, vt volunt Magi. Scuum earum cum felle taurino paripondere decoctum & in folliculo fellis reconditum, ita ne terram attingat, potum verò sub limine ex aqua. Morbum ipsum comprehendit caprini cornus vel ceruini vlnindor. Sideratis vrina pulli asinini nardo admixto perunctione prodesse dicitur. Regio morbo cornus ceruini cinis: sanguis asini pulli ex vino. Item simum asini pulli, quod primum edidit à partu datum sub magnitudine è vino medetur intra diem tertium. Eadem & ex equino pilo similiterque vis est. Fractis ossibus præstantaneus maxillarum apri cinis vel suis. Item lardum elixum atque circumligatum mira celeritate solidat. Costis quidem fractis laudatur vnicè caprinum simum ex vino vetere, aperit, extrahit, persanat. Febres arcer ceruorum caro vt diximus. Eas quidem quæ certo dierum numero redeunt, oculus lupi dexter salus adalligatusque,

64 C. PLINII NATVR. HISTOR.

si credimus Magis. Et genus febrium, quod amphemerinon vocant. Hoc liberari tradunt, si quis è vena auris asini tres guttas sanguinis in duabus heminis aquæ hauserit. Quartanis Magi excrementa felis cum digito bubonis adalligari iubent, & ne recidant, non remoueri septeno circuitu. Quis hoc, quæso inuenire potuit? quæve est ista miftura? cur digitus potissimum bubonis electus est? Modestiores iecur felis decr. siccante Luna occisæ inueteratum sale, ex vino bibendum ante accessiones quartanæ dixerunt. Idem Magi fimi bubuli cinere consperso puerorum vrina illinunt digitos pedum, manibûsque leporis cor adalligat. Coagulum ante accessionem propinant. Datur & caseus caprinus recens cum melle diligenter sero expresso.

Ad melancholicos, lethargicos, hydropicos: ad ignem sacrum, & ad dolores neruorum remedia.

CAP. XVII.

Melancholicis fimum vituli in vino decoctum remedium est. Lethargicos excitat asinilichen, naribus illitus ex aceto: caprini cornus nidor aut pilorum: iecur aprinum. Itaque & veterosis datur. Phthificis medetur, iecur lupi ex vino macri sui foemina herbis pasta lardum, carnes asinina ex iure sumpta. Hoc genere maximè in Achaia, curant id malum. Fimi quoque aridi sed pabulo viridi pasto bove, fimum harundine haustum prodesse tradunt. Bubuli quoque cornus mucronè exustum, duorum cochleariorum mēsurā, addito melle, pilulis deuoratis. Capra seuo in pulte ex alica & phthisia & tussim sanari, vel recenticum mulso

fo liquefacto, ita vt vncia in cyathum addatur, rotæque ramo permisceatur, nō pauci tradunt. Rupicapra seu cyatho, & lactis pari mēfura, deploratum phthisicum conualuisse ceterus author affirmat. Sunt & qui suum fimi cinerem profuisse scripserint in passo: & cerui pulmonem, maximè subulonis: siccatum in fumo, tritumque in vino. Hydropicis auxiliatur vrina vesicæ apri paulatim data in potus: efficacius quæ inaruerit cum vesica sua. Fimi ceruini, maximè subulonis, sed & bubuli, de armentinis loquor (quod bolbiron vocāt) cinis cochleariorum trium in mulsi hemina, bouis femina in mulieribus, & ex altero sexu in viris: quod veluti mysterium occultarunt Magi: Fimum vituli masculi illitum: Fimi vituli cinis cum semine staphylini, æqua portione ex vino: Sanguis caprinus cum medulla. Efficaciorum putant hircorum, vti que si lentisco pascantur. Igni sacro vsus adeps illinitur, maximè qui est ad renes: vitulinū fimum recens, vel bubulum: caseus caprinus siccus cum porro: ramenta pellis ceruinæ deiecta pumice, ex aceto trita. Rubori cum prurigne, equi spuma aut vngulæ cinis. Eruptionibus pituitæ, asinini fimi cinis cum butyro. Papulis nigris, caseus caprinus siccus ex melle & aceto in balneis, oleo remoto. Pustulis suilli fimi cinis aqua illitus, vel cornus cervini cinis. Luxatis recens fimum aprinum vel suillum: item vitulinum: verris spuma recens cum aceto: fimum caprinum cum melle. Bubula caro imposita tumorem sanat. Fimum suillum in testa calefactum tritumque cum oleo, duritias corporum omnes tollit optimè. Adeps è lupis illitus, in his quæ rumpere opus est, plurimum

66 C. PLINII NATVR. HISTOR.

proficit. Fimum bubulum in cinere calefactū aut caprinum in vino vel aceto decoctum. In furunculis seuum bubulum cum sale aut si dolor est in unguento oleo, liquefactum sine sale, similique modo caprinum. In ambullis visinus acceps cum liliæ radicibus: aprinum aut suillum fimum inueteratum: setarum ex his è penicillis tectoris cinis cum adipe tritus: tali bubuli cinis, cum cera & medulla ceruina: fel tauri: fimum leporis. Sed caprarum fimum sine cicatrice sanare dicitur. Glutinum præstantissimum sit ex auribus taurorum & genitalibus. Nec quicquam efficacius prodeit ambullis. Sed adulteratur nihil æquè, quibusuis, et lib. inueteratis, calceamentisque etiam decoctis. Rhodiaceum fidelissimum: eoque pictores & medici vtuntur: Id quoque quò candidius, eò probatius. Nigrum & l igneum damnatur. Nervi quorum doloribus, fimum caprinum decoctum in aceto cum melle, vtilissimum putant, vel putrescente nervo. Spasmoda & percussa vitata fimo aprugno curant, vere collecto & arefacto. Sic & quadrigis agendis tractos, rotæ vulneratos: & quoquomodo sanguine contuso, vel si recens illinatur. Sunt qui incossisse aceto, vtilius putent. Quin & in peris farinam eam ruptis conuulneratisque & euersis ex aceto salutarem promittunt. Reuerentiores cinerem eius ex aqua bibunt. Feriuntque & Neronem principem hac potione recreari solitum, cum sic quoque^a se trigario approbare vellent. Proximam sullo fimo vim putant.

^a se trigario
ziura. L. p.

Ad

Ad far
ci

Sang
Sacer
cinis: m
dem ci
to adm
imposi
ne. Ad
Item c
verò id
nis viri
ceto illi
tate cin
nere fitt
dium q
eius co
duntur
deps v
punt
sa: m
sum il
reto ful
explem
vel med
primo cl
Fimum
illinitur
& fustu
porri, au
cum cot
rat coagi
pari asp

LIBER VIGESIMVS OCTAVVS. 67

Ad sanguinem sistendū, & contra hūlcera & carcinomata, ad scabiem remedia: & qua infixa corpori extrahunt, & quæ cicatricibus prosunt.

CAP. XVIII.

Sanguinem sistit coagulum cervinum ex saceto: item leporis. Huius quidē & pilorū cinis: ut ex fimo asinino cinis: & pilorum quidē cinis illitus. Efficacior vis ē maribus acetō admisto, & in lana ad omne profluuium imposito, similiter ex equino capite & femine. Aut fimi vitulorum cinis illitus ex aceto. Item caprini cornus vel fimi ex aceto. Hircini verò iocineris dissecti sanies efficacior: & cinis viriusque ex vino potus, vel naribus ex aceto illitus. Hircini quoque uris vinarij duntaxat cinis, cum pari pondere resinæ: quo genere sistitur sanguis, & vulnus glutinatur. Hædinum quoque coagulum ex aceto, & feminū eius combustorum cinis, similiter pollere traduntur. Hūlcera sanat in tubis cruribūque adeps vrsinus, admista rubrica. Quæ verò serpunt, fel aprugnum cum resina & cerussa: maxillarum apri vel suum cinis: fimum suum illitum siccum: item caprinum ex aceto subferuefactum. Cætera purgantur & explentur butyro: coraus cervini cinere, vel medulla cerui: felle taurino cum cyprino oleo, aut fimo caprino, aut hircino. Fimum recens suum, vel inueterati farina illinitur vulneribus ferro factis. Phagedanis & fistulis immittitur fel tauri, cum succo porri, aut lacte mulherum, vel sanguis aridus cum cotyledone herba. Carcinomata curat coagulum leporis, cum pari pondere capris aspersum vino, gangrenas vrsinum fel.

penna illitum : a fini vngularum cinis ea quæ
 serpunt hulcera inspersus. Sanguis equi ad-
 rodit carnes septica vi : item fimi equini inue-
 terati fauilla. Ea verò quæ phagædenas vo-
 cant in hulcerum genere, corij bubuli cinis
 cum melle. Cato vituli recentia vulnera non
 patitur intumescere: simū bubulum cum mel-
 le. Feminum vituli cinis sordida hulcera, &
 quæ cacœthe vocant, è lacte mulieris sanat.
 Recentes verò plagas ferro illatas, glutinum
 taurinum liquefactum, tertio die solatum. Ca-
 seus caprinus siccus ex aceto ac melle, purgat
 hulcera. Quæ verò serpant, cohibet seuum
 cum cera : item addita pice ac sulphure per-
 curat. Similiter proficit ad cacœthe, hædi fe-
 minum cinis è lacte mulieris. Et aduersus car-
 bunculos, suis femina cerebrum tostum illi-
 tumque. Scabiem hominis, asinina medullæ
 maximè abolent : vrinæ eiusdem cum suo luto
 illitæ. Butyrum etiam, quod in iumentis pro-
 ficat cum resina calida: glutinum taurinum in
 aceto liquefactum, addita calce: fel caprinum
 cum aluminis cinere : boas firum bubulum:
 vnde & nomen traxere. Canum scabies sanan-
 tur bubulo sanguine recenti : iterumque, cum
 inarescat, illito, & postero die abluto cinere li-
 xiuo. Spinæ ac similia corpori extrahuntur
 felis excrementis: item capræ ex vino: coagulo
 quocunque, sed maximè leporis, cum thuris
 polline & oleo, aut cum visci pari pondere,
 aut cum propoli. Cicatrices nigras seuum asi-
 ninum reducit ad colorem. Fel vituli extenuat
 calefactum. Medici adiciunt myrrham & mel
 & crocum, aræque pyxide condunt. Aliqui
 & florem zris admiscunt.

Ad muliebria mala medicina, & ad infantium morbos, & Veneris remedia.

CAP. XIX.

Mulierum purgationes adiuvat fel taurinũ
 lana succida appositum. Olympias Thẽ-
 bana addidit hyssopum & nitrum. Cornus cer-
 uini cinis potus. Item vuluas laborantes, illi-
 tu quoque: & fel taurinum cum opio apposi-
 tum opolis bini. Vuluas & pilo ceruino
 suffire prodest. Tradunt, ceruas cum senserint
 se grauidas, lapillum deuorare: quem in excre-
 mentis reperitum, aut in vulua: nam & ibi in-
 uenitur custodire partus adalligatum. Inue-
 niuntur & ossicula in corde & in vulua, per-
 quàm vtilia grauidis parturientibusque. Nam
 de pumice, qui in vaccarum vtero simili mo-
 do inuenitur, diximus in natura boum. Lupi
 adeps illitus vuluas mollit, dolores etiam iecur.
 Carnes lupi edisse parituris prodest: aut si
 incipientibus parturire sit iuxta qui ederit, a-
 dedo, vt etiam contra illatas noxias valeat. Eũ-
 dem superuenire, perniciosum est. Magnus &
 leporis vltus mulieribus. Vuluas adiuvat pul-
 mo aridus potus: profluua iecur cum Samia
 terra ex aqua potum: si cundas coagulum: ca-
 uentur pridiana balinea. Illitum quoque cum
 croco & porri succo, vellere appositum, abor-
 tus mortuos expellit. Si vulua leporum in ci-
 his fumantur, mares concipi putant. Hoc &
 testiculis eorum & coagulo profici. Conce-
 ptum leporis vtero exemptum his quæ pa-
 rere desierint, restibilem fecunditatem affer-
 re. Sed pro conceptu, leporis saniem & viro
 Magi propinant. Item virgini nouem grana
 fumi, vt fient perpetuò man. mæ. Coagulum
 quoque ob id cum melle illinunt: sanguinem:

^a Quidā le- ubi euulso pilos renasci^a volunt. Inflationi
gunt, nolūt. vuluæ, simum aprugnum suillūmve cum oleo
ex ver. cod. illini prodest. Efficaciū silit farina aridi, vt

& Ch.

aspergatur potioni, vel si grauidæ aut puerperæ torqueantur. Lactē suis potu cum mulso adiuuantur partus mulierum. Per se verò potum, deficientia vbera puerperarum replet. Eadem circūlita sanguine fœmina suis, minū crescent. Si dolent, lactis asinini potu mulcentur: quod addito melle sumptum, & purgationes earum adiuuat. Sanat & vuluarum exulcerationes eiusdem animalis seuum inueteratum, & in vellere appositum duritiem vuluarum emollic. Per se verò recens vel inueteratum, ex aqua illitum, pūlothri vim obtinet. Eiusdem animalis lien inueteratus, ex aqua illicus mammis, abundantiam facit: vuluas suffitu corrigit. Vngulæ asininae suffitæ partum maturant, vt vel abortus euocetur: nec aliter adhibentur, quoniam viuentem partum necant. Eiusdem animalis simum si recens imponatur, profluuiā sanguinis mirè sedare dicitur. Necnon & cinis eiusdem simi, qui & vuluæ prodest impositus. Equi spuma per dies ^bxx prius quā primū nascantur pili restinguuntur. Item cornus ceruini decocto: meliū, si recentia sint cornua. Lactē equino iuuantur vuluæ colluctæ. Quod si mortuus parius sentiat, lichen ex aqua dulci potus efficit. Item vngulæ suffitu, aut simum aridum. Vuluas procidentes butyro infusum silit. Induratum vuluam aperit fel bubulum rosaceo admisso, foris vellere cum resina terebinthina impositio. Ajunt & suffitu simi è mare boue, procidentes vuluas reprimi, partus adiuuari: conceptus veiò vacci

^b XL. Man.

& Ch.

ni lactis potu. Sterilitatē ob partus vexationē
 fieri, cerū est. Hanc emendari Olympias The
 bani affirmat felle taurino, & adipe serpētū.
 & æruginē addito melle, medicatis locis ante
 coitus. Vitulinū quoq; fel, si in purgationibus
 fuerit sub coitu aspersum vulu, etiam duritiā
 ventris emollit, & profluuiū minuit vmbilico
 peruncto, atque in totū vuluæ prod. st. Modū
 statuunt felis pō lere denarij ad ^a apij tertriā, ^a opij par-
 admisto amygdalino oleo, quantum esse satis ^{te tertiam.}
 appareat: hoc in vellere imponūt. Masculi fel ^{ven}
 vituli, cum mellis dimidio tritum, seruatur ad
 vuluas. Carnē vituli si cum aristolochia inas-
 satā edā: circa conceptū, mares parituras pro-
 mittunt. Medulla vituli in vino ex aqua deco-
 cta cum seuo, exulcerationibus vuluarū im-
 posita prodest. Item adeps vulpiū, excremen-
 tūque felium: hoc cū resina & rosaceo im-
 positū. Caprino cornu suffiri vuluā, vilissimū
 putant. Syluestrium caprarum sanguis cum
 palma marina pilos detrahit. Cæterarum ve- ^h pila. *Dal.*
 rō fel, callum vuluarum emollit inspersum, &
 à purgatione conceptus facit. Sic quoque psi-
 lothri vis efficitur, si euulsis pilis triduo ser-
 uetur illitum. Profluuium, quimois immen-
 sum, vrina capræ pota sisti, obsterices promit-
 tunt, & si finum illinatur. Membrana capra-
 rum in qua partus editus, inueterata, potūque
 sumpta in vino, secundas pellit. Hædorū pilis
 suffiri vuluas, vtile putant, & in profluvio san-
 guinis coagulum bibi, aut hyoscyami semē im-
 poni. E boue syluestri nigro si sanguine vicini
 lumbi perungantur mulieri, tædium Veneris
 fieri, dicit Osthanes. Idē amoris pota hirci vri-
 na, admista propter fastidiū nardo. Infātib. ni-
 hul butyro vitilius, per se & cū melle: priuatim

& indentitione & ad gingivas, & ad oris hūlcera. Dens lupi adalligatus, infantium pauciores prohibet, dentientique morbos: quod & pellis lapina præstat. Dentes quidem eorum maximi, equis quoque adalligati, infatigabilē cursum præstare dicuntur. Leporum coagulo illito vbera, siccitur infantium aluus. Iecur asini, admista modicē panace, instillatum in os, à comitialibus morbis & aliis infantes tuetur: hoc xl. diebus fieri præcipiunt. Et pellis asinina iniecta, impavidos infantes facit. Dentes qui equis primum cadunt, facilem dentitionem præstant infantibus adalligati: efficacius, si terram non attingere. Lien bubulus in melle editur: & illinitur ad lienis dolores: ad hūlcera manantia cum melle. Lien vituli in vino decoctus, tritusque & illitus, hūlcuscula oris. Cerebrum capræ Magi per anulum aureum trahendum, priusquam lac detur, infantibus instillant contra comitiales, ceterosque infantium morbos. Caprinum fimum inquietos infantes adalligatum panno cohibet, maxime puellas Lactæ caprino, aut cerebro leporum perunctæ gingivæ, faciles dentitiones faciunt. Somnos fieri lepore sumpto in cibis Cato arbitratur: vulgus & gratiam corpori in septem dies, frivolo quidem ioco, cui tamen aliqua debeat subesse causa in tanta persuasione. Magi felle capræ, sacrificatæ duntaxat, illito oculis, vel sub puluino posito, somnum alluci dicunt. Sudores inhibet cornus caprini cinis è myrteo oleo perunctis. Coitus stimulat fel aprugum illitum: item medulla suum hausta: seuum asininum, anseris masculi adipe permisto illitum. Item à coitu equi Virgilio quoque descriptū virus,

&

LI
& restit
sint,
portion
coitu sp
argento,
oleum se
ungi po
eodem b
ipso illi
lito, coh
et pulv
pus co

Mira
libu
(v. sole
na, sing
quonam
equina
vestigia
suum di
cendiis
ciliis ex
Hircoru
hordeace
rint, las
teredine
tas Cale.
surdum
malum
mentis,
Boum aut
allium
trita in vi

& testiculi equini aridi, vt potioni interi possint, dextérve asini testis in vino potus proportionem, vel adalligatus brachiali Eiusdem à coitu spuma collecta roseo panno, & inclusa argento, vt Osthane. tradit. Salpe genitale in oleum seruens mergi iubet septie, eoque perungi^a pertinentes partes. Rialcon cinerem ex eodem bibi, vel tauri à coitu vrinam, lutoque ipso illini pubem. At è diuerso muris fimo illito, cohibetur virorum Venus. Ebrietatem ardet pulmo apri aut suis assus, ieiunij cibo sumptus eo digitem hœdinus.

^a pedinis,
Ver. Alij
leg. perā-
nei.

Mira da animalibus. CAP. XX.

Mira præterea traduntur in iisdem animalibus. Vestigium equi excussum vngula (vt solet plerunque) si quis collectum repomat, singultus remedium esse recordantibus quoniam loco id reposuerint. Iecur^b leporum equinæ vngulæ simile esse, & rumpi equos qui vestigia leporum sub equite sequantur. Talis suum discordiæ vim quandam inesse. In incendiis si fimi aliquid egeratur è stabulis, facilius extrahi, nec recurrere oues bouesque. Hircorum carnes virus non resipere, si panem hordeaceum eo die, quo interficiantur, elebrent, lasérve dilutum biberint. Nullas verò teredinem sentire, Luna decresciente induratas sale. Adeoque nihil ommissum, vt leporena surdum celerius pinguescere reperiamus. Animalium verò medicinas: si sanguis profluat iumentis, suillum fimum ex vino infundendum.^c Ha dua
Bouum autem morbis seuum, sulphur viuum, ^{voces in Ch.}
allium sylvestre, ovum coctum: ^{non legum.}
trita in vino danda, aut vulpis adipem. Carnē tur.

74 C. PLINII NATVÆ HISTOR.

*decoctam Caballinam^a discoctam, potu suum morbis
ut & paulo mederi. Omnium verò quæ drupedum morbis,
post Ch. capram solidam cum corio, & ranam rubet in
discoctas. Gallinaceos non attingi à vulpibus,
qui iecur animalis eius aridum ederint: vel si
pellicula ex ea collo inducta, galli inierint.
Similia in felle mustelæ. Bores in Cypro con-
tra tormina hominum excrementis sibi mede-
ri. Non subteri pedes bouum, si prius cornua
pice liquida perungantur. Lupos in agrum non
accedere, si capti unus pedibus infractis, cul-
troque adacto paulatim sanguis circa fines a-
gris pargatur, atque ipse defodiatur in eo lo-
co, ex quo ceperit trahi. Aut si vomerem,
quo primus sulcus eo anno in agro ductus sit,
excussum aratro, foras Larium, quod familia
conuenit, absumat: ac lupum nulli animalium
nocitorum in eo agro, quandiu id fiat. Hinc
deinde reuertemur ad animalia sui ge-
neris, quæ aut placida non sunt,
aut fera.*

C. PLI-

C.

CV

H

De origi-

& quæ

& Eræ

liqui

circa mu

or quan

iudicau

Latino

cum effe

vique q

prome d

le est om

ni, quon

vfo, qæ

rûmque

artium i

sepius m

primum i

cauit. Ne

C. PLINII SE-

CVNDI NATVRALIS

HISTORIAE Liber XXIX.

PROOEMIUM.

*De origine medicina, & quando primùm clinice,
& quando primùm iatralapice, & de Chryssippo
& Erasistrato, & empirice & Herophilo, & re-
liquis illustribus Medicis: & quomodo ratio medi-
cina mutata sit, & qui primus Roma Medicus,
& quando, & quid de Medicis antiqui Romani
iudicauerint, & vitia medicina.*

CAPVT I.

NATVRA remediorum, atq; mul-
titudine instantium ac praterito-
rum, plura de ipsa medendi ar-
te cogunt dicere: quanquam
non ignarus sim, nullis antè hęc
Latino sermone condita, antèpsque lubri-
cum esse rerum omnium novarum, talium
vtrique quàm steriles gratiæ difficultates in
promendo: sed quoniam occurrere verisimi-
le est omnium qui hęc cognoscant cogitatio-
ni, quoniam modo exoleverint in medicinæ
vfu, quæ tam parata atq; pertinentia erant: mi-
rùmque & indignum protinus subit, nullam
artium inconstantiorum fuisse, & etiamnum
sepius mutari, cum sit fructuosior nulla. Diis
primùm inventores suos assignavit, & cælo di-
cauit. Necnon & hodie multifariâ ab oraculis

in medici-
na, quæ iâ.
Dal.

medicina petitur. Auxit deinde famam etiam
 crimine, idum fulmine Æsculapium fabulata,
 quoniam Tyndariden reuocauisset ad vitam.
 Nec tamen cessauit narrare aliqui reuixisse ope
 ra sua, clara Trojanis temporibus, quibus fama
 certior, vulnerum tamē dūtaxat remediis. Sequē
 tia eius (mirū dictū) in nocte densissima latue
 re vsque ad Peloponnesiacū bellū: tunc eā re
 uocauit in lucē Hippocrates, genitus in insula
 Coo, in primis clara ac valida, & Æsculapio di
 cata. Is eūm fuisse mos, liberatos morbis scri
 bere in templo eius Dei quid auxiliatum esset,
 ut postea similitudo proficeret, exscripsisse ea
 traditur, atque (ut Varro apud nos creditur) iam
 templo cremato, instituisse medicinam hanc,
 quæ Clinice vocatur. Nec fuit postea quæstus
 modus, quoniam Prædicus Selymbriæ natus,
 discipulus eius, instigens quam vocant Iatra
 lepticen, reuictoribus quoque Medicorum ac
 mediastinis vectigal inuenit. Horum placita
 Chrysippus ingenti garrulitate mutauit, plu
 rimūque etiam ex Chrysippo discipulus eius
 Brasistratus, Aristogelis filia genitus. Hic An
 tiocho rege sanato c. talentis donatus est à re
 ge Ptolemæo filio eius, ut incipiamus & præ
 mia artis ostendere. Alia factio ab experimen
 tis se cognominans Empiricen, cœpit in Sici
 lia, A. rone Agrigentino Empedoclis Physici
 autoritate commendato. Dissederuntque ex
 scholæ: & omnes eas damnauit Herophilus in
 muscos pedes venarū pulsu descripto per æta
 tū gradus. Deserta deinde & hæc secta est, quo
 niam necesse erat in ea literas scire. Mutata &
 quæ postea Àsclepiades (ut rerulimus) inuene
 rat. Auditor eius Themison fuit, qui quæ inter
 initia scripsit, illo mox recedente à vita, ad sua
 pla

placita m
 eiusdem
 traria m
 tos præte
 Cassios,
 brios, cel
 principes
 pibus quo
 essent: se
 se numer
 eius mer
 susque, q
 exornata
 ad eā ex
 Vedius V
 Celsus po
 dætoris e
 tam. Eade
 salum tran
 placita, &
 cos peron
 astin aru
 cum mor
 tronicem
 equarū m
 blico erat
 nata, ut ca
 tus ex epi
 horis que d
 fit. Nupē
 triz, mor
 summa ex
 re ciuitate
 sit, damna
 rum & bal
 gori bus lau

placita mutauit. Sed & illa Antonius Musa
 eiusdem autoritate Diui Augusti, quem con-² Al. & qui
 traria medicina graui periculo exemerat. Mul-
 tos præterea Medicos, celeberrimósq; ex iis
 Cassios, Calpitanos, Aruntios, Albutios, Ru-
 brios, ccl. H. s. annua mercede iis fuere apud
 principes. Q. verò Stertinius impu-
 tavit quod H. s. quingenis annuis contentus
 essent: sexcena enim sibi quæstu vr-
 bis fuisse numeratis domibus ostendebat. Par & fratri
 eius merces à Claudio Cæsare infusa est: cen-
 súsque, quanquam exhausti operibus Neapoli
 exornata, heredi H. s. ccc. reliquere, quantum ^b Hermola-
 ad eâ ætatē Arūti-^{us} solus. Exortus deinde est hic legit se-
 Vedius Valens, adulterio Messalinæ Claudi-
 Cæsaris nobilitatus. paritérq; eloquentiæ asse-
 cent. Bu-
 ctator. Is eâ potētia nactus, nouam instituit se-
 de aut lib. 2.
 ctam. Eadem ætas Neronis principatu ad The-
 salum transfiliat, delentem cuncta maiorum ster-
 tium
 placita, & rabie quadam in omnis xui medi-
 trescenties.
 cos perorantem, quali prudentia ingenioque,
 æstimari vel vno argumento abundè potest,
 cum monumento (suo quod est Appia via) ia-
 tronicem se inscripserit. Nullus histrionum
 equarúmque trigarij comitator egressus in pu-
 blico erat: cum Crinas Massiliensis arte gemi-
 nata, vt cautior religio sórque, ad siderum mo-
 tus ex ephemeride Mathematica cibos dâdo,
 horásque obseruando, autoritate eum præces-
 sit. Nupérque centies H. s. reliquit muris pa-
 tris, mœnibus quoque aliis penè non minori
 summa extructis. Hi regebant fati, cum repē-
 tē ciuitatem Charmis ex eadem Massilia inua-
 sit, damnatis non solùm prioribus Medicis, ve-
 rùm & balneis: frigidáque etiam hybernis al-
 goribus lauari persuasit. Merfit egros in lacus.

78 C. PLINII NATVR. HISTOR.

• assertio,
26.

Videbamus senes Consulares vsque in ostentationem rigentes. Qua dere extat etiam Anni Senecæ adstipulatio. Nec dubium est, omnes istos famam nouitate aliqua aucupantes, animas statim nostras negotiari. Hinc illa circa agros miseræ sententiarum concertationes, nullo idem censente, ne videatur^a accessio alterius. Hinc illa infelicis monumenti inscriptio, turba se medicorum perussit. Mutatur ars quotidie toties interpollis & ingeniorum Græciæ fl. tu impellimur. Palâmque est, ut quisq; inter istos loquendo polleat, imperatorem illico vitæ nostræ necisque fieri: ceu verò non millia gentium sine Medicis degant, nec tamē sine Medicina: sicut populus Romanus vltra sexcentissimum annum, nec ipse in accipiendis artibus lentus, Medicinæ verò etiam audus, donec expertum damnauit. Etenim percentesere insignia priscorum in his moribus conuenit. Cassius Hemina ex antiquis autor est, primum ē Medicis venisse Romam Peloponneso Archagathum Lysanx filium, L. Emilio, M. Lurio Coss. anno vbi his dxxxv. esque ius Quiritium darum & tabe: nam in compito Acilio emptam ob id publicè. Vulnerarium cum tradunt fuisse vocatum, mirèque gratum aduentum eius initio: mox à seuitia secandi vrendique, transisse nomen in carnificem, & in tædium artem omnesque Medicos: quod clarissimè intelligi potest ex M. Catone, cuius auroritati triumphus atque Censura minimum conferunt tanto plus in ipso est. Quam obrem verba eius ipsi ponemus. Dicā de istis Græcis suo loco Marce fili, quid Athenis exquisitum habeā, & quod bonū sit eorū l. tera inspicere, non perdiscere. Vincā nequissimū & indocile genus

genus illorum: & hoc putavarem dixisse: Quā-
 ducunque ista gens suas literas dabit omnia
 corrumpet. Tum etiam magis, si Medicos suos
 huc mitteret. Iurarunt inter se barbaros necare
 omnes Medicina, sed hoc ipsum mercede fa-
 ciunt: ut si desus sit, & facile disperdant. Nos
 quoque dicuntur barbaros, & spurcius nos, quā
 alios opicos, appellatione fœdāt. Interdixi ti-
 bi de Medicis. Atque hic Cato p. v. anno vr-
 bis nostræ obiit, lxxxv suo, ne quis illi defuif-
 se publicè tēpora, aut priuatim vitæ spatia ad
 experiendum arbitretur. Quid ergo? damnatā
 ab eo rem utilissimam credimus? Minimè her-
 cule, subicit enim qua Medicina & se & con-
 iugem vsque ad longam senectam perduxerit,
 iis ipsis scilicet, quæ nunc nos tractemus. Pro-
 fiteturque esse commentarium sibi, quo me-
 deatur filio, servis familiaribus, quem nos per
 genera vsus sui differimus. Non rem antiqui
 damnabant, sed artem. Maximè verò quæstum
 esse immani pretio vitæ recusabat. Ideo tem-
 plum Asculapij, etiā cum reciperetur is Deus,
 extra urbem fecisse, uterūque in insula, tra-
 duntur. Et cum Græcos Italia pelleret, diu et-
 iam post Catonem excepisse Medicos. Augebo
 providentiam illorum. Solam hanc artium
 Græcarum nondum exercet Romana gravi-
 tas in tanto fructu, paucissimi. Quiritium attri-
 gere, & ipsi statim apud Græcos trāsfige. Imò
 verò autoritas aliter quā Græcè eam trāsfigā-
 tibus, etiam apud imperitos expertesque lin-
 guæ, non est. Ac minus credunt, quæ ad sa-
 lutem suam pertinent, si intelligunt. Itaque
 hercule in hac artium sola euenit, ut cuicun-
 que Medicum se profisso statim credatur,
 cum sit periculum in nullo mendagio magis.

Non tamen illud intuemur: adeò blanda est
 sperandi pro se cuique du'cedo. Nulla præter-
 ea lex, quæ puniat inficitiam capitale nullum
 exemplum vindicæ. Discunt, periculis nostris,
 & experimenta per mortes agunt: Medicòque
 tantum hominem occidisse impunita summa
 est. Quinimo transit conuictum, & intempe-
 rantia culpatur. Vtròque qui periere arguun-
 tur. Sed decuriæ pro more censuris principum
 examinantur: inquisitio per parietes agitur: &
 qui de nummo iudicet, à Gadibus columnisq.
 Herculis accersitur: de exilio verò non nisi die
 xl. quinque electis viris datur tabella. At de
 iudice ipso quales in consilium eunt, statim
 occisuri? Meritò, dum nemini nostrum libet
 scire, quid saluti suæ opus sit. Alienis pedibus
 ambulamus: alienis oculis agnoscimus: aliena
 memoria salutamus: aliena viuimus opera.
 Perieruntque rerum naturæ pretia & vitæ ar-
 gumenta. Nihil aliud pro nostro habemus,
 quam delicias. Non deferam Catonem tam am-
 bitiosæ artis inuidiæ à me obiectum, aut Sena-
 tum illum, qui ita censebat, idque non crimi-
 nibus artis arreptis, vt aliquis expectauerit.
 Quid enim venenorum fertilis, aut vnde ple-
 res testamentorum insidiæ? Iam verò & adul-
 teria etiam in principum domibus, vt Eudemi
 in Liuiæ Drosi Cæsaris: item Valeris, in qua di-
 ctum est regina. Non sunt artis ista, sed homi-
 num. Non magis hæc vrbi timuit Cato, vt equi-
 dem credo, quam reginas. Ne avaritiam quidē
 arguam, rapacisque nundinas pendentibus
 fatis, & dolorum indicaturam, ac mortis
 arrham, aut arcana præcepta. Squamam in o-
 culis emouendam potius quam extrahendam:
 per quæ effectum est, vt nihil magis prodesse
 vide-

^a *Ally leg.*
parentes.
Ally par-
tes.

videretur
 enim p
 cum est a
 prouinc
 dium pr
 si, & dei
 intra pau
 tpe. Ne fa
 bz argua
 in morbis
 imperios
 bus cibo
 peniten
 & vngue
 misere vi
 ces, copul
 maritib
 hoc Caton
 rem Ther
 luxuria
 dia de de
 Michrida
 ponitur
 quarunda
 imperaza
 strante? A
 non potui
 scientia ve
 quidem illa
 cinnabari
 distolent
 bimur in
 lorum si
 murt Cato
 ro & parua
 dem in sem

videretur, quam multitudo grassantiū. Neque enim pudor, sed amplius pterea sumunt. Notum est ab eodem Charmide vnum agrum ex prouincialibus h. s. c. dānato ademisse Claudiū principem. E deūque in Gallia exulanti, & deinde restituto acquisitum non minus intra paucos annos Et hac personis imputentur. Ne faciem quidem aut infortiam eius turba arguamus, ipsorumque intemperantiam in morbis, aquarum calidarum diuerticulis: imperiosam in ediam, & ab iisdem deficientibus cibos saepius die ingestos, mille praterea poenitentiae modis, culinarum etiam preceptis & vnguentorum misturis, quando nullas omiscere vix illecebras. Inuehi peregrinas merces, conciliarique extrema pretia, displicuisse ^{a externa} maioribus crediderim equidem, non tamen hoc Catonem prouidisse, cum damnaret artem. Theriace vocatur excogitata cum positio luxuriae. Eit ex rebus exterpis, cum tot remedia dederit natura, quae singula sufficerent. Mithridaticum anridorum ex rebus liij. componitur, interim nullo pondere aequali, & quarundam rerum sexagesima denarij vnus imperata. Quo Deorum perfidiam istam monstrante? Hominum enim subtilitas tanta esse non potuit. Ostentatio artis & portentosa scientiae venditatio manifesta est. Ac ne ipsi quidem illam nouere. Comperique vulgo pro cinnabari Indica in medicamenta minimum ad di, inforti nominis, quod esse venenum docebimus inter pigmenta. Verum haec ad singulorum salutem pertinent. Illa autem, quae timuit Cato, atque prouidit, innocentiora multo & parua opinari, quae proceres artis eiusdem in semetipsis fatentur. Illa perdidere

82 C. PLINII NATVR. HISTOR.

imperij mores, illa quę sani patimur, luctatus, ceromata, seu valetudinis causa instituta, balineę ardentes, quibus persuadere in corporibus cibos coqui, ut nemo non minüs validus exiret, obediētissimi verò efferrentur. Porus deinde ieiuniorum ac vomitiones, & rursus perpotationes, ac pilorum curatio instituta resiliis eorum: Itēque pectines in fœminis quidem publicati. Ita est profectò, lues morum, nec aliunde maior, quàm ē medicina, varē prorsus quotidie facit Catonem, & oraculum: Satis esse ingenia Græcorum inspicere, non perdiscere. Hæc fuerint dicendū pro Senato illo, sex centisq; popul: Romani annis aduersus artem, in qua conditione insidiosisima auctoritatem pessimis boni faciunt: simul contra atronitas quorundam persuasiones, qui prodesse cui pretiosa non putant. Neque enim dubitauerim aliquibus fastidio futura quę necentur animalia: at non Virgilio fuit non nare formicas nulla necessitate, & curculiones, ac lucifugis congesta cubilia blattis: non Homero intēr praelia Deorum improbitatē musæ describere: non naturę gignere illa, cum gignat hominē. Proinde causas quiscque & effectus, non res, æstimer. Ordinem autem à cōfessis, hoc est, lani. ouisque, ut obiter rebus præcipuis honos in primis perhibeatur. Quædam etiam si alienis locis, tamen obiter dici necesse erit. Nec decet materię pompa, si quicquam aliud inueni liberet, quàm fidem operis. Quippe inter prima proditis etiam ex cinerē phœnicis nidóque medicis, seu verò id certum esset, atque non fabulosum. Irridere est vitæ remedia post millesimum annum re-

du-

ditura m
An
L
Relig
a
accing
lani con
lani reu
ur quæq
altingi
būque
Quidam
cum la
nunt.
eus qu
fricau
melle, P
nem in
alio mod
Quin &
melle.
frigida
ra lora
bus ma
si proci
in. p. si
distr et
bioli mo
solatur.
dem nitr
da feruere
sita bis di
nem sifi
mitacum
lo, natio
ea, Milesi
tis, percu

ditura monstrare.

De medicinis lanarum. CAP. II.

Lanus autoritate non veteres Romani etiam
religiosam habuere, postes à nubentibus
attingi iubentes. traterque cultum & tute-
lam contra frigora, succida plurima præ-
stant remedia ex oleo vinoque aut aceto, pro-
ut quæque vulceri morderive opus sit, &
astringi laxarive, luxatis membris, dolenti-
busque nervis imponitur, & crebro sufficit.
Quidam etiam talem admiscunt luxatis. Alij
cum lana rutam tritam adque omque impo-
nunt. Item contulis tumentibusque. Hali-
tus quoque oris graciosiores facere traditur, cō-
fricatis dentibus atque gingivis admisto
melle. Podent & pimentis sufficit. Sangui-
nem in naribus sistit cum oleo rosaceo, &
alio modo induratis auribus obturatis spissius.
Quin & vulceribus vetustis imponitur cum
melle. Vulnere ex vino, vel aceto, vel aqua
frigida & oleo expressa sanat. Ariens velle-
ra lota frigida ex oleo mellefacta, in muliebri-
bus malis inflammationes vulvae sedant. Ec-
si procidant, suffitu reprimunt. Succida lana
imposita subditæque mortuos partus euocat.
Sistit etiam profluvia earum. At canis ra-
biosi morsibus inculcata post diem septimum
soluitur. Reduvias sanat ex aqua frigida. Ea-
dem nitro, sulphure, oleo, aceto, pice liqui-
da fermentibus tincta, quàm calidissima impo-
sita bis die lumborum dolores sedat. Sangui-
nem sistit ex triete succida, articulos extre-
mitatum præligans. Laudatissima omnis est Col-
lo, natione verò Galatica, Tarentina, Atti-
ca, Milesia. Succidam imponunt & desquama-
tis, percussis, lividis, incussis, collisis, contri-

ris, deiectis, capitis & aliis doloribus, stomachi inflammationi ex aceto & rosaceo. Cinis eius illinitur attritis, vulneratis, ambugis. Et in oculorum medicamenta additur: item in fistulas aurisque suppuratas. Ad hæc detonsam eam, alij verò euulsam decisis summis partibus siccant, carpuntque, & in fistili crudo componunt, ac melle perfundunt & veruntque. Alij assulis tectæ subiectis, & subinde interstratis, oleo aspersam accendunt, cineremque in libellis aqua addita confricant manu, & confidere pariuntur. idque sæpius mutantes aquam, donec linguam astringat leniter, nec mordeat. Tum cinerem reponunt. Vis eius septica est, efficacissimæque genas purgat. Quin ipsæ sordes pecudum sudorque seminum & alarum adherentes lanis (caspum vocant) innumeros propè vsus habeant. In Atticis quibus genito patua. Fit pluribus modis, sed probatissimum, lana ab his partibus recenti concepta, aut quibusconque sordibus succidis primùm collectis, ac leuato igni in apæo vase subferuesfactis & refrigeratis, pinguique quod supernatet, collecto in fistili vase, utrumque decocta priori materia: quæ pinguitudo viraque frigida aqua lauatur, & siccatur, ac sole torretur, donec candida fiat ac translucida. Tum in stannea pyxide conditur. Probatio autem, ut sordium virus oleat, & manu fricante ex aqua non liquetur, sed albescat ut cerusa. Oculis vtilissimum contra inflammationes genarumque callum. Quidam intesta torrent, donec pinguedinem amittat, vilius tale existimantes erosus & duris genis, angulis scabiosis & lacrymantibus. Hælcera non oculorum modò sanant

Foris sic
catur. i. co-
do transmi-
tetur qua
voce vsus
est cap. 19.
lib. 20.

sanat sed
rino a
bas, &
mel loc
loco
conce
in fana
etiam lab
serpat.
posita ca
& cinis
polleat
tur. M
fistili
Gissim
velut
sic ead
D
I
L
mel
Non o
rara
fandi
candid
que ref
ferunt
bus verò
dum est
oleo trit
penit
li recl
a v
le m
tur. &
pust
rinam bo

sanat sed oris etiam & genitalium cum anserino adipo. Medetur & valvæ inflammationibus, & sedis rhagadis & condylomatibus cum rael loco ac butyro. Reliquos usus eius suo loco digremus. Sordes quoque caudarum concretæ in pilulas, ac siccate per se tusaque in farinam & illitæ dentibus mirè profunt, etiam labantibus, gingivisque, si carcinoma serpat. Tam verò pura vellera aut per se imposita carcis doloribus, aut accepto sulphure: & cinis eorum genitalium vitis. Tantùmque pollent, ut medicamentis quoque superponantur. Medentur ante omnia & pectori ipsi, si fastidio non pascatur. Cruda enim quàm arduissimè præligata, euulsa inde iana, statim vefcuntur. Traduntque quod extra nodum sit è cauda præmori.

De ouorum natura. CAP. III.

LAOA habent & cum ovis societatem simul fronti impositæ contra epiphoras. Non opus est eas in hoc usu radícula esse curaræ: neque aliud, quàm candidum ex ovo, in fundi ac pollinem thuris. Quæ per se infuso candido oculis epiphoras cohibent, vrentesque refrigerant. Quidam cum croco præferunt, & pro aqua miscent collyriis. Infantibus verò contra lippitudines vix aliud remedium est, butyro admisto recenti. Eadem cum oleo trita ignes sacros leniunt, betæ foliis superiligatis. Candido ouorum in oculis & pilis reclinantur Hammoniaco trito admistoque. Et vari in facie cum pineis nucleis, ac melle medico. Ipsa facies illita Sole non adurit. Ambusta aqua si statim ovo occupentur, pustulas non sentiunt. Quidam admiscunt farinam hordeaceam, & salis parum. Hulceri-

bus verò ex ambusto cum candido ouorum
 tostum, hordeum & suillo adipe, mirè pro-
 dest. Eâdem curatione ad sedis vitia vtuntur:
 infantibus quidem etiam si quid ibi procidat.
 Ad pedum rimas ouorum candido decocto
 cum cerussâ denariorum denari pondere,
 pari spumâ argenti, myrrhâ, exiguo deinde
 vino. Ad ignem sacrum, candido ouorum
 rito cum amylo. Aium & vulnera candido
 glutinari, calculôsque peli. Lutea ouorum co-
 cta vt indurescant, admisto croco modicè,
 melle & lacte mulieris illita, dolores ocn-
 lorum mitigant. Vel cum rosaceo & mulso
 lana oculis imposita, vel cū rito apij femine
 ac polenta in mulso illita. Prodest & tussi-
 entibus per se luteum deuoratum liquidum,
 ita vt dentibus non attingatur: thoracis distil-
 lationibus faucium scabritiâ. Priuatim contra
 hemorrhoidū mortum illuntur, sorbeturque
 crudum. Prodest & renibus, vesicâ rosioni-
 bus exulcerationibûsque, & ciuenta ex rean-
 tibus. Quinque ouorum lutea in vini hemina
 cruda sorbentur dysentericis, cum a iure pu-
 ramini sui & papaueris succo ac vino. Dan-
 tur cœliacis cum vix passâ pinguis pari pon-
 dere & malicorio, per triduum aquis portio-
 nibus. Et alio modo lutea ouorum trium lar-
 di veteris & mellis quadrantebus, vini veteris
 cyathis tribus trita ad crassitudinem mellis,
 & cum opus sit, auellanz nucis magnitudine
 ex aqua pota. Item ex oleo fricta terna, to-
 tis cuis, ridie maceratis in aceto. Sic & heni-
 cis. Sanguinem autem reicientibus cum tri-
 bus cyathis musti. Vtū ut nsdem ad linentia,
 si vetustiora sint, cum bulbis ac melle. Siftunt
 & menses mulierum cocta, & ex vino pota
 infla-

ac cinere Ch.
 pulvere
 Vn.

LIV
 inflation
 vino illu
 cum a
 vitis du
 Et cond
 durata e
 exultis
 & tota l
 duo incub
 tum con
 midio, it
 matur.
 uo deco
 pari mo
 minis d
 rum ass
 porus, la
 membra
 dem cu
 illucos
 vt red
 nec nisi
 oua ad
 cum in
 pruritu
 era que
 a si. A
 um cu
 mens
 Dantur
 le & ce
 fundant
 ternis p
 Iners. A
 taque ad
 modis tu

inflationes quoque vuluæ cruda cum oleo ac
 vino illita. Vicia sunt & ceruicis doloribus
 cum anserino adipe & rosaceo. Sedis etiam
 vitis durata igni, vt calore quoque profint.
 Et condylomatis cum rosaceo. Item ambustis
 durata ex aqua, mox in pruna putaminibus
 exustis, tum lutea ex rosaceo illinuntur. Fuit
 & tota lutea, quæ vocant schista, cum tri-
 duo incubata tolluntur. Stomachum dissolu-
 tum confirmant pulli ouorum cum gallæ di-
 midio, ita ne ante duas horas alius cibus su-
 matur. Dant & dysentericis pullos in ipso o-
 uo decocto, admista vini austeri hemina, &
 pari modo olei polentaque. Membrana puta-
 minis detracta siue crudo, siue cocto, labio-
 rum fissuris medetur. Putaminis cinis in vino
 potus, sanguinis eruptionibus. Comburi sine
 membrana oportet: sic fit & dentifricium. I-
 dem cinis & mulierum menses cum myrrha
 illitus sistit. Firmitas putaminum tanta est.
 vt recta nec vi nec pondere villo frangantur,
 nec nisi paululum inflexa rotunditate. Tota
 oua adiuuant partum, cum ruta, & anetho, &
 cumino pota ex vino. Scabiem corporum ac
 pruritus oleo & cedria mistis tollunt. Hul-
 cera quoque humida in capite cyclamino ad-
 iuncta. Ad puris & sanguinis excreationes o-
 uum crudum cum porri secti succo, parique
 mensura mellis. Græci calefactum hauriunt.
 Dantur & tussientibus cocta & tria cum mel-
 le, & cruda cum passo oleique pari modo. In-
 funduntur & venenatis vitis singula cum
 terentis passi ciathis, amylique semuncia à ba-
 lineis. Aduersus igitur serpentium cocta tri-
 taque adiecto nastartio illinuntur. Cibo quot
 modis iuuent notum est, cum transmeant fau-

cium tumorem, calfa&que obiter foueant. Nullus est alius cibus, qui in agitudine alar. neque oneret, simulque vim potus ac cibi habeat. Maceratorum in aceto molliri diximus putamen. Falibus cum farina in pane subactis coeluci recreantur. Quidam ita resoluta in patinis torrerit vtilius putant. Quo genere non alios tantum, sed & menses foeminarum sistunt, aut si maior sit impetus, cruda cum

*a In venis
quodam ex
plari, qua
uis alioqui
depraua, si
miscripto,
postrema li
tera ex di
fione, alius
principio
subsequens
dictionis,
piscis, coha
rebat.*
farina ex aqua hauriuntur, & per se lutea ex
his decocta in aceto, donec indurescant: ite
runtque cum trito pipere torrentur ad cohi
bendas aluos. Fit & dysentericis remedium
singulare, ouo effuso in fistili nouo, eius
demque oui mensura, vt pari sint omnia,
melle, mox aceto, item oleo, confusis cre
broque permistis. Quo fuerint ea excellen
tiora, hoc praesentis remedium erit. Alij
eadem mensura pro oleo & aceto resinam ad
iiciunt rubentem; vinumque: & alio modo
temperant olei tantum mensura pari, pineti
que corticis duabus sexagesimis denariorum,
vna eius quod rhus diximus, mellis obols
quinque simul decoctis, ita vt cibus alius
post quatuor horas sumatur. Torminibus
quoque multi medentur, oua bina cum a
llij spissis
illis piscis quatuor vna atterendo, vinique
quatuor. heni in calefaciendo, atque ita potui dando.

*Quo fit, vt
hic legendu
coniciat. Cu
allij spissis
quatuor.*
Spicas enim Et ne quid desit ouorum gratiae, candidam
Latini vo- ex his admissum calci vi re glutinat vitri fra
cant segmen gme ta. Vis vero tanta est, vt lignum per
ta illa in a fusum oio non ardet, ac n^o vestis quidem
lijcabitur, contacta aduratur. De gillarum autem o
guar. G acc uis tantum locuti sumus. cum & reliquarum
diximus no alitum restent magnae utilitates, sicut suis lo
nimant. cis dicemus. Praeterea est ouorum genus in

magna Galliarum fama omiffum Græcis. Angues innumeri ætate conuoluti, faluus fluuium corporumque fputis artifice complexu glomerantur, anguinum appellitur. Druidæ fibilis id dicunt in fublime iactari, fagôque oportere intercipi, ne tulerem attingat. Profugere raptorem equo ferpentes eam inſequi, donec arceantur annis alicuius interuentu. Experimentum eius eſſe, ſi contra aquas fluitet vel auro vinctum. Atque, vt eſt Magorum ſolertia occultandis fraudibus ſagax, certa Luna capiendum cenſent, tanquam congruere operationem eam ſerpentium humani ſit arbitrij. Vd equidem id ouum maius orbiculati modici magnitudine, cruſta cartilaginæ, velut acetabulis brachiorum polypti crebris, inſigne Druidis. Ad victorias litum ac regum aditæ mirè laudatur: tantæ vānitatis vt habentem id in litæ in ſinu equitem Romanum è Vocontis, à Diuo Claudio principe interemptum non ob aliud ſciã. Hic tamen complexus anguium & efferatorum concordia, cauſa videtur eſſe, quare extera gentes caduceum in pacis argumentis circumdita effigie anguium fecerint. Neque enim criſtatos eſſe in caduceo mos eſt. De anſerum ouis magnæ vtilitatis, ipſoque anſere dicturi hoc in volumine, debemus honorem & Comagenorum clariffimæ rei. Fit ex adipe anſerum, alioquin celeberrimi vſus eſt, ad hoc in Comagene Syriæ parte cum cinnamo, caſſia, pipere albo, herba quæ Comagene vocatur, obrutis niue vaſis, odore iucundo, vtiliſſimum ad perſuſiones, conuulſiones, cæcos ac ſubditos dolores, omniâque quæ æcopiſcurantur: vnguentumque pariter ac

medicamentum est. Fit & in Syria alto modo: adipe auium curato, vt diximus, ad ditis erysipelatro, xylobalsamo, phœnice elate, item calamo singulorum pondere, qui sit adipis, cum vino bis aut ter subferuescatis. Fit autem hyem, quoniam æstate non glaciatur: nisi accepta cera. Multa præterea remedia sunt ex anserē, quod miror, æquē quā capris. Nanque anser coruūque ab æstate in autumnum morbo confictari dicuntur. De anserum honore, quem meruere Gallorum in Capitolium ascensu deprehensō, diximus.

Remedia de cane, & ex animalibus quæ placida non sunt, sed fera, & ex volucribus, & contra morsus phalangiorum.

CAP. XIII.

E Adem de causa supplicia annua canes pēdunt inter ædem. Iuuentutis & Summani, viui in fœca sambucea arbore fixi. Sed plura de hoc animali dici cogunt præcorum mores. Catulos laetantes adeo puros existimabant ad cibum, vt etiam placandis numinibus hostiari in vice viderentur his. ^a Genito nam æ catulo res diuina fit, & in cœnis Deū etiam ponitur catulina. Adicialibus quidem epulis celebrum fuisse. Plauti fabulæ indicio sunt. Sanguine canino contra toxica nihil præstantius præstat. Vomitiones quoque hoc animal monstrasse homini videtur. Et alios vsus ex eo mirè laudatos referemus suis locis. Nunc ad statutum ordinem pergemus. Aduersus serpentium ictus efficacia habentur, simum pecudis recens in vino decoctum illitumque: mures dissecti & impositi, quorum

^a Genitz
Manz. Lip.

na-

natura non est spernenda , præcipuè in assensu siderum (vt diximus) cum lumine lunæ fibrarum numero crescente ac decresciente. Tradunt magi , iocinere muris dato porcis infico, sequi dantem id animal. In homine quoque similiter valere , sed resolu cyatho olei potio. Mustelarum duo genera : alterum syluestre. Distant magnitudine. Græci vocant ictidas. Harum fel contra aspides dicitur efficax, cæterò venenum. Hæc autem quæ in domibus nostris oberrat , & catulos suos (vt auctor est Cicero) quotidie transfert, mutæque sedem, serpentes persequitur. Ex ea inueterata sale denarij pondus in cyathis tribus datur percussis , aut ventriculus coriandro furtus inueteratúsque & in vino potus. Et catulus mustelæ etiâ efficacius. Quædam pudenda dictu tanta auctorum asseueratione commendantur , vt præterire fas non sit. Siquidem illa concordia rerum, aut repugnantia, medicinæ gignuntur: veluti cernicium animalis scædissimi, & dictu quoque fistidiendi natura, contra serpentium morsus, & præcipuè aspidum valere dicitur. Item contra venena omnia: argumento, quòd dicunt gallinas, quo die id ederint, non interfici ab aspidè: carnes quoque earum percussis plurimum prodesse. Ex his quæ tradunt, humanissimum est, illinire morsibus cum sanguine testudinis: item sustinere eorum abigere: sanguifugas adhærentes, haustâsque ab animalibus restinguere in poru datos. Quanquam & oculos quidam his inungunt tritis cum sale & lacte mel erum, aure quæ cum melle & rosaceo admixtis. Eos qui agrestes sint, & in malua nascantur, crematos cinere permisto rosaceo infundunt auribus.

Cetera quæ de iis tradunt, vomica & quæ-
tanarum remedia aliorumque morborum,
quanquam ouo aut cera aut faba inclusos cen-
seant deuorandos, falsa, nec referenda arbi-
tror. Lethargi tamen medicina cum argu-
mento adhibent, quoniam vincatur aspidum
somnia vis, septenos in cyathis aquæ dan-
tes, puerilibus annis quaternos. ^a Et stran-
gurie fistula quæ imposuere. Adeo nihil pa-
tens illa rerum omnium sine ingentibus cau-
sis genuit. Quin & adalligatos læuo brachio
binos lana subrepta pastoribus, resistere no-
turnis febribus prodiderunt, diurnis in ro-
saceo panno. Rursus iis aduersatur scolopen-
dra, suffitumque necat. Aspides percussos tor-
pore & somno necant, omnium serpentium
minimè sanabiles. Sed venenum earum si san-
guinem attingit, aut recens vulnus, statim in-
terimit: ioueteratum huius tardius. De cæ-
tero potum quantalibet, copia non nocet. Nō
est enim talis vis: itaque occisa morsu ea-
rum animalis, cibus innoxia sunt. Cum & aet
in proferendo ex his remedio, nisi M. Varto-
nem scirem: lxxxviii. vitæ anno prodidisse, a-
spidum ictus efficacissimè curari, hauit a
percussis ipsorum vrina. Basilisci, quem etiam
serpentes ipsi fugiunt, alio olfactu necantem,
qui hominem vel si aspiciat tantum, dicitur
interimere, sanguinem Magi miris laudibus
celebrant, coënnem picis modo & colore, di-
lutum cinnabari clariorem fieri. Tribuunt
ei & successus petitionum à Porelteribus, & à
Dus etiam precam, morborumque remedia ve-
neficiorum amuleta. Quidam id Saturni
sanguinem appellant. Draco non habet ve-
nena. Caput eius limini ianuarum subditum
pro-

^a Et in strā
guriæ vrina
riæ fistulæ
immisere.

Ver. & Dio.

propitiatis adoratione Diis, fortunatum domum facere promittunt. Oculis eius inueneratis, & cum melle tritis, iunctos non pauescere ad nocturnas imagines, etiam pauidos. Cordis pingue in pelle. dorcadum neruis ceruinis adalligatum in lacerto conferre iudiciorum victoriæ. Primum spondylum aditus potestatum mulcere. Dentes eius illigatos pedibus caprearum ceruinis neruis, mises præstare dominos, potestatesque exorabiles. Sed super omnia est compositio, qua inuictos faciunt Magorum mendacia: Cauda draconis & sapite, pilis leonis è fronte & medulla eiusdem, equi victoris spuma, canis vnguibus adalligatis ceruino corio, neruisque cerui alternatis & dorcadis: quæ arguisse non minus refert, quàm contra serpentes remedia demonstrasse, quoniam hæc morborum beneficia sunt. Draconum adipem venenata fugiunt: item virus ichneumonum, & curis cinere in aceto perunctos. Viperæ caput impositum vel alterius quàm quæ percusserit, sine fine prodest. Item si quis eam ipsam in vapore baculo sustineat: aiunt enim præcauere: item si quis exustæ eius cinerem illinat. Reuerti autem ad percussum serpentes necessitate naturæ, Nigidius autor est. Caput quidem distecant Scythæ inter aures ad eximendum lapillum, quem aiunt ab ea deuorari territa. Alij ipso toto capite vtuntur. Fiunt ex vipera pastilli, qui theriaci vocantur à Græcis, quaternis digitis vtriusque amputatis exemptisque interaneis & liuore spinæ adhærente, reliquo corpore in patina ex aqua & anetho discocto, spinisque exemptis, & addita similitudine, atque ita in umbra sic-

catis pastillis, quibus ad multa medicamenta
 vtuntur. Significandum videtur è vipera tan-
 tum hoc fieri. Quidam purgata, vt supra
 dictum est, adipem cum olei sextario deo-
 quant ad diuidias. Ex eo, cum opus sit,
 ternis stillis additis in oleum perunguntur,
 vt omnes bestię fugiant eos. Præterea con-
 stat, contra omnium serpentium ictus, quam-
 uis insanabiles, ipsarum serpentium extra im-
 posita auxiliari: eosque qui aliquando viperæ
 iecur coctum hauserint, nunquam postea feri-
 ri à serpente. Neque anguis venenatus est,
 nisi perensem Luna instigatus. Sed prodest
 viuus comprehensus, & in aqua contusus, si
 foueatur ita morsus. Quin & inesse ei reme-
 dia multa creduntur, vt dicemus, & ideo Æ-
 sculapio dicatur. Democritus quidem mon-
 stra quædam ex his conficit, vt possint auium
 sermones intelligi. Atqui anguis Æscula-
 pius Epidauro Romanam aduectus est: vulgo
 que pascitur & in domibus. Ac nisi incendiis
 semina exurentur, non esset fecunditati eo-
 rum resistere. In orbe terrarum pulcherri-
 mum anguium genus est, quod in aqua vi-
 uit, hydri vocantur, nullis serpentium infe-
 riores veneno. Horum iecur seruatum ad-
 uersus percussos ab his auxilium est. Scor-
 pio tritus stellionum veneno aduersatur. Fit
 enim & è stellionibus malum medicamen-
 tum. Nam cum immortuus est vino, faciem
 eorum qui biberint, lentigine obducit. Ob
 hoc in vnguento necant eum, insidiantes pel-
 liculum formæ. Remedium est oui luteum,
 & mel ac nitrum. Fel stellionum tritum in
 aqua mustelas congregare dicitur. Inter om-
 nia venenata salamandræ scelus maximum
 est.

est. Ca-
 res pa-
 tue cor-
 neque
 populos
 Nam si
 veneno,
 nihil acc-
 ea ligno-
 dem ver-
 Quippe
 poris,
 corpori
 vir ven-
 bus, ma-
 dissiden-
 omnium
 le est.
 auia, e-
 tia dixi-
 quæ M-
 ignes
 ra, tam
 accen-
 pedib-
 nega: q-
 bus in
 tor est
 esse ne-
 tur, &
 hab
 serpe-
 que, d-
 ita vt
 penam
 to, Pa-

est. Cætera enim singulos feriunt, nec plures pariter interimunt: vt omitram, quod petire conscientia dicuntur homine percussio. neque amplius admitti ad terras: salamandra populos pariter necare improvidos potest. Nam si arbori irrepfit; omnia poma inficit veneno, & eos qui edunt, necat frigida vi, nihil a conito distans. Quinimo si contactu ab ea ligno vel pede crusta panis incoquatur, idem veneficium est: vel si in pureum cadat. Quippe cum salua eius quacunque parte corporis, vel in pede imo resperfa, omnis in toto corpore defluat pilus. Tamen talis ac tanta vis veneni a quibusdam animalium, vt suis, bus, manditur, domante eadem illa rerum dissidentia. Venenum eius extinguere primum omnium ab his quæ vescantur illa, verissimile est. Quæ prodantur, cantharidum potu, aut lacerti in cibo sumpta: cætera aduersantia diximus, dicemusque suis locis. Ex ipsis quæ Magi tradunt contra incendia, quoniam ignes sola animalium extinguat, si forent vera, iam esset experta Roma. Sextius Venerem accendi cibo earum, si detractis interaneis, & pedibus, & capite in melle seruentur, tradit, negatque restitui ignem ab illis. Ex volucris in auxilio contra serpentes primum vulturnus est. Annotatum quoque minus virum esse nigris. Pennarum ex his nidore, si vrantur, fugari eas dicunt. Item cor eius altis habentes, tutos esse ab impetu non solum serpentium, sed etiam ferarum, latronumque, & regum ira. Carnibus gallinaceorum, ita vt tepeant avulsæ, appositis, vix nona serpentium domantur item cerebro in vino posito. Parthi gallinæ malunt cerebrum plagis

imponere. Ius quoque ex his potum præclare medetur, & in multis alijs vñbus mirabile. Pantheræ leonésque non attingunt perun-ctos eo, præcipue sit & allium fuerit incoctum. Aluum soluit: validius è vetere gallinaceo. Prodest & contra longinquas febres, & torpenti- bus membris tremulisque, & articu- laris morbis, & capitis doloribus, epiphoris, inflationibus, fastidijs, incipienti teneſimo, io- cineri, renibus, vesicæ, contra cruditates, su- spiria itaque etiam faciendi eius extant præ- cepta. Efficacius enim cocti cum olera mari- no, aut cybio, aut cappari, aut apio, aut her- ba Mercuriali, aut polypodio: aut anetho: vtilissimè autem in congijs tribus aquæ ad tres heminas cum supra dictis herbis, & refri- geratum sub dio dari tempestiuus antecedente vomitione. Non præteribo miraculum, quan- quam ad medicinam non pertinens: si auro liqueſcenti gallinarum membra miscantur, consumunt id in se. Ita hoc venenum ausi est. At gallinaceis ipsis circulo è fermentis ad- dito collo, non canunt. Auxiliatur contra ser- pentes & columbarum caro recens cocepta, & hirundinū: bubonis pedes vsti cū plumbagine herba. Nec omitte in hæc quoq. alit exēplum Magica vanitatis. Quippe propter reliqua par- tentosa mēdacía, cor eius impostū māmē mu- lieris dormienti sinistra tradunt efficere vt om- nia secreta pronuntiet. Præter à in pugnā se- rentes idē fortiores fieri. Eiusdē ouo ad capil- los remedia demonstrat. Quis autē quæso ouū bubonis vnquā videre potuit cū plūm auē vi- disse pro lignū sit? quis vtiq. experiri, & præci- pue in capillo? sã guine quidē nulli bubonis e- tiam crispari capillū promittūt. Cuius gene-

Supprop
petul
fenestra
esse: priu
& p d b
ri. Sangu
tra serpe
Phalangi
nerū. Vn
rulo capi
incurtan
ius, qu
furno &
dem gen
hoc serua
cortices
mustelæ
langion G
sed distan
est eodem
nosus, gr
niri dicit
que mul
præstare
mentarii
lam ex on
liqurum
indiget
mills, ore
mis, tanq
quali: a f
tis. Idem
gulis albi
Peior vtr
lignem co
tiamnum

tis propè videri possint, quæ tradunt & de ve-
 pertitione, si ter circumlatus domui viuus, per
 fenestram inuerso capite infigatur, amuletum
 esse: priuatimque oculibus circumlatum tories,
 & pedibus suspensum sursum in superlimina-
 ri. Sanguinem quoque eius cum carduo, con-
 tra serpentium ictus inter præcipua laudant.
 Phalangium est Italiz ignotum, & pluriū ge-
 nerū. Vnum simile formicæ, sed multo maius,
 rufo capite, reliqua parte corporis nigra, albis
 incurstantibus respersum guttis. Acerbior hu-
 ius, quàm vesper ictus. Viuit maximè circa
 furnos & molas. In remedio est, si quis eius-
 dem generis alterum percusso ostendat. Et ad
 hoc seruantur, cum mortui inueniuntur. Et
 cortices eorum contriti & poti medentur, &
 mustelæ catuli, vt diximus suprâ. Equè pha-
 langion Græci vocant inter genera arancorū,
 sed distinguunt lupi nomine. Tertium genus
 est eodem phalangij nomine araneus lanugi-
 nosus, grandissimo capite. Quo dissecto inue-
 niri dicuntur intus vermiculi duo, ad alligari-
 que mulieribus ceruina pelle ante Solis ortū,
 præstare ne concipiant, vt Cæcilius in com-
 mentariis reliquit. Vis ea annua est: quam so-
 lam ex omni atocio dixisse fas sit, quoniam a-
 liquarum fecunditas plena liberis tali venia
 indiget. Vocatur & rhagion acino nigro si-
 milis, ore minimo sub aluo, pedibus brevissi-
 mis, tanquam imperfectis. Dolor à morfu eius,
 qualis à scorpione. Urina similis araneis tex-
 tis. Idem erat asterion, nisi distingueretur vir-
 gulis albis. Huius morfu genua labefactantur:
 Peior viroque est caruleus lanugine nigra, ca-
 liginem concitans, & vomitus araneosus. E-
 tiamnum deterior, à crabrone penna tantum

differens. Hic & ad maciem perducit. Myr-
 meon formicæ similis capite, aluo nigra, gut-
 sis albis distinguentibus, vesparum dolore
 torquet. Tetragnathij duo genera habent: pe-
 ior, medium caput distinguente linea alba, &
 transuersa altera. Hic oris tumorem facit. Ac-
 cinereus posteriori parte candicans, lentior.
 Minimè autem noxius eodem colore, qui te-
 las muscis in parietibus latissimè pandit. Con-
 tra omnium morsus remedium est gallina-
 ceum cerebrum cum piperis exiguò potum in-
 posca. Item formicæ quinque potæ: pecudum
 fimi cinis illitus ex aceto: & ipsi aranei qui-
 cunque in oleo putrefacti. Muris aranei mor-
 sus sanatur coagulo agnino in vino potò: vn-
 gula arietinæ cinere cum melle, mustellæ ca-
 zulo, vt in serpentibus dictum est. Si iumenta
 momorderit, mus recens cum sale imponitur,
 aut fel vespertilionis ex aceto. Et ipse mus a-
 raneus contra se remedio est, diuulsus & im-
 positus. Nam si pragnans momordit, protinus
 dissilit. Optimum, si imponatur qui momor-
 derit. Sed & alios ad hunc vsum seruant in o-
 leo, aut luto circumlitos. Est & contra morsum
 eius remedio terra exorbata. Fertur enim nò
 transiri ab eo orbitam, torpore quodam natu-
 ra. Scorpionibus contrarius maximè inuicem
 stellio traditur, vt visu quoque pauorem is as-
 ferat, & torporem frigidi sudoris. Itaque in o-
 leo putrefaciunt eum, & ita ea vulnera peran-
 gunt. Quidam oleo illo spumam argenteam
 decoquant ad emplastrum genus, atque ita illi-
 nunt. Hunc Cerasi colorem vocant, & ascala-
 boten, & galloren. In Italia non nascitur. Est
 enim hic plenus lentigine, stridoris acerbis, &
 viciat, quæ omnia à nostris stellionibus a-
 lienis

liena fun-
 lius, d-
 uulsus,
 alius in
 this duo
 manus p-
 tigare L-
 in teres
 Item test-
 erat imp-
 spicere,
 ciar.
 Multa &
 in melle
 & vespis
 quoque
 feruntur
 minimæ
 Est & for-
 re. a. h. a.
 Bætica.
 m. n. b. u.
 diximus
 p. a. ven-
 cipuo. C-
 principis
 vocatus
 nē eius à
 rare vult
 nō dubiū
 vis vel c-
 parte sit
 & capite
 tamen p-
 parte sit
 culo, in f-

liena sunt. Prodest & gallinarum fimi cinis illitus, draconis iecur, lacerta diuulsa, mus diuulsus, scorpio ipse suæ plagæ impositus, aut assus in cibo sumptus, aut potus, in meri cyathis duobus. Proprium est scorpionum, quoddam manus palmam non feriunt, nec nisi pilos attingere. Lapillus qualiscunque, ab ea parte qua in terra erat, appositus plagæ, leuat dolorem. Item testa terra operata ex aliqua parte, sicut erat imposita, liberare dicitur. Nō debent respicere, qui imponunt & cauere ne Sol aspiat. Vermes terreni triti impositi profunt. Multa & alia ex his remedia sunt, propter quæ in melle seruantur. Noctua apibus contraria, & vespis crabronibusque & sanguisugis: pici quoque Martij rostrum secum habentes non feriuntur ab iis. Aduersantur & locustarum minima sine pennis, quos attelabos vocant. Est & formicarum genus venenatum: non ferre in Italia. Solpugus Cicero appellat, salpugas Batia. Is cor vespertilionis contrarium, omnibusque formicis salamandris cātharides, veditur. Sed in iis magna quaestio, quoniā ipsæ venena sunt potæ vesicæ cū cruciatu præcipuo. Cossinū equitē Rom. amicitia Neronis principis notū cū is lichenecorreptus esset, vocatus ex Ægypto Medicus ob hanc valetudinē eius à Castore, cū cantharidū potū præparare voluisset, interemit. Verum illas pdesse nō dubiū est, cū succo raminiq̃ vug, & leuo ouis vel capræ. Ipsarū cātharidū venenū in qua parte sit, nō cōstat inter aurores Alij in pedib. & capite existimant esse, alij negant. Cōuenit tamen pennas earum auxiliari, in quacunque parte sit venenum. Ipsæ nascuntur ex vermiculo, in spōgia maximē, cynorrhodi quæ sit in

caule, sed fecundissimè in fragino: cæteræ in alba rosa, minùs efficaces. Potentissimæ inter omnes variz, luteis lineis, quas in pēnis transfusas habent, multàm pingues: inertiores minutæ, latæ, pilosæ: inutilissimæ verò, vnius coloris macræque. Conduntur in calice fictili non picato, & linteo colligato, congestæ rosa matura, & suspenduntur super acetum cū sale feruens, donec per linteolum vaporentur, postea reponuntur. Visearum adurere corpus, crustas obducere. Eadem pityocampis, in picea nascentibus, eadem buprestis, similiterque præparantur. Efficacissimæ omnes ad lepras lichenasque: dicuntur & menses ciere & vrinam. Ideo Hippocrates & hydropicis dabat. Cantharides obiectæ sunt Catoni Vticensi, ceu venenum vendidisset in auctione regia, quoniam eas sestertiis lx. addixerat.

De seuo struthiocamelino, & cane rabido, & lacerta, & anseribus, & columbis, & mustelin remedio.

CAP. V.

ET seuum autem struthiocamelinum tunc evanisse sestertiis lxxx. obiter dictum sit, efficacioris ad omnia vsus. quàm est adeps anserinus. Diximus & mellis venenati genera: contra quod vruntur melle, in quo apes sint mortuæ. Idem potum in vino, remedium est vitiorum, quæ cibo piscium gignuntur. In canis rabidi morfu tuetur à pauore aquæ capitis canini cinis illitus vulneri. Oportet autem comburi omnia eodem modo, vt semel dicamus, in vase fictili nouo, argilla circumlito, atque ita in furnum indito. Idem & in portione proficit. Quidam ob id edendum dederūt. Aliqui & vermem è cadauere canino adalliga-

mere:

uere: menstruâve in panno subdidere calici,
aut intus ipsius caudæ pilos combustos infuere
vulneri. Cor caninum habentem fugiunt ca-
nes. Non latrant verò, lingua canina in calcea-
mento subdita pollicis: aut caudam mustelæ,
quæ abscissa dimissa sit, habentes. Est limus
salinæ sub lingua rabiosi canis, qui datus in
potu, fieri hydrophonos non patitur. Multo
tamen vtilissimè iecur eius, qui in rabie mo-
morderit, datur, si possit fieri, crudum man-
dandum: si minus, quoquo modo coctum, aut
ius coctis carnibus. Est vermiculus in lingua
canum, qui vocatur à Græcis lytta, quo exem-
pto infantibus catulis, nec rabidi fiunt, nec fa-
stidium sentiunt. Idem ter igni circumlatus,
datur morsis à rabioso, ne rabidi fiant. Et ce-
rebello gallinaceo occurritur. Sed id deuora-
tum anno tantum eo prodest. Aiunt & cristam
concritam efficaciter imponi, & anseris adipem
cum melle. Satiuntur & carnes eorum, qui ra-
bidi fuerunt, ad eadem remedia in cibo dan-
dæ. Quin & necantur catuli statim in aqua, ad
sexum eius^a qui momorderit, ut iecur crudum^a quem ca-
deuoretur ex iis. Prodest & sinum gallina-^{nis mom.}
ceum, duntaxat rufum, ex aceto impositum: & ^{Ver.}
muris aranei caudæ cinis, ita ut ipse, cui ab-
scissa sit, viuis dimittatur: glebula ex hiru-
dinum nido illita ex aceto, vel pulli hirundinis
combusti: membrana siue senectus anguium
vernatione exata, cum cancro masculino trita.
Nam etiam per se reposita in arcis armariis-
que, tineas necat. Tanta vis mali est, ut vrina
quoque cal-rata rabiosi canis noceat, maxime
hulus habentibus. Remedium est sinum ca-
ballinum aspersum aceto, & calfactum in fi-
co impositum. Minus hoc miretur, qui cogitet,

lapidem à cane morsum, vsque in prouerbium discordiæ venisse. Qui in vrinam canis suam egresserit, torporem lumborum dicitur sentire. ^a Meliùs, Lacerta, quam hi sepa, alij ^a chalcidicen vocant, in vino pota, morsus suos sanat. Veneficiis ex mustela syluestri factis, contrarium est ^{32. cap. 3.} & ius gallinacei veteris largè haustum, peculia- ^{apud Arist.} riter contra aconitum: addi parum salis o- ^{de animal} portet. Gallinarum simum duntaxat candidū, ^{lib. 8. ca. 24.} ^b in hyslopo decoctum aut mulso, venena sunt cum corygorum boletorumque astringit: item inflatio- ^{po decoctū} nes ac strangulationes: quod miremur, cum si ^{in mulso.} aliud animal gustauerit id simum torminibus & inflationibus afficiatur. Sanguis anserinus contra lepores marinos valet, cum olei æqua portione. Item contra mala medicamenta omnia asseruatur cum Lemnia rubrica & spinæ albæ succo, pastillorum drachmis quinque, qui in cyathis ternis aquæ bibantur: item mustelæ catulus, vt suprà diximus, præparatus. Coagulum quoque agninum aduersus omnia mala medicamenta pollet: item sanguis anatum Ponticarum. Itaque & spissatus seruatur, vinoque diluitur. Quidam fœminæ anatis efficaciores putant. Similimodo contra venena omnia, ciciorum ventriculus valet, coagulum pecoris. Caulis ias ex carne arietum, priuatim aduersus cantharidas, item lac ouium calidum præterquàm iis qui buprestin aut aconitum biberint. Columbarum syluestrium simum priuatim contra argenti viui potum. Contra toxica, mustela vulgaris inuenterata, binis drachmis pota.

Ad

Ad alop
ad l

Alop
li vel mu
ro nolte
mulcerd
centia
guine m
cinerem
vel nuc
lade mu
rum sub
animal n
intellect
certamin
quem d
abire. A
disque
venefi
cei cini
cum pi
per se, e
cias auc
nouacul
luerunt
tanto m
que, vt d
tis haru
nutim fi
cineres
caciùs vi
bitiōn v

*Ad alopecias tollendas, & ad pilos reddendos, &
ad lentes tollendos, & ad palpebras, & ad
glaucomata, & ad oculos, & ad
parotidas remedia.*

CAP. VI.

Alopecias replet fimi pecudum cinis cum oleo cyprino & melle: item vaginalium muli vel mulæ ex oleo myrteo. Præterea (ut Varro noster tradit) murinum finum, quod idem muscerdas appellatur. Et muscarum capita recentia, prius folio ficulneo asperata. Alij sanguine muscarum utuntur. Alij decem diebus cinerem earum illinunt cum cinere chartæ, vel nucum, ita ut sit tertia pars è muscis. Alij lacte mulæ cum brassica cinerem muscarum subigunt: quidam melle tantum. Nudum animal minus docile existimatur, minorisve intellectus: eo mirabilius est, Olympice sacro certamine, nubes earum immolato tauro Deo, quem Myiodem vocant, extra territorium id abire. Alopecias cinis è murium capitibus caudisque & totius muris emendat: præcipue si veneficio acciderit hæc iniuria. Item herinacei cinis cum melle, aut corium combustum cum pice liquida. Caput quidem eius vltimum per se, etiam cicatricibus pilos reddit. Alopecias autem in ea curatione præparari oportet nouacula & sinapi. Quidam ex aceto vtilia mauerunt. Quæ de herinaceis dicuntur, omnia tanto magis valebunt in hystrice. Lacertæ quoque, ut docuimus, combustæ cum radice recentis harundinis, quæ ut vnâ cremari possit, minutim findenda est: ita myrteo oleo permixto cineres capillorum defluvia continent. Efficacius virides lacertæ omnia eadem præstant. Etiam nunc vtilius admixto sale, & adipe ursino, &

capa tusa. Quidam denas virides in decē sextariis olei veteris discoquunt, contenti semel in mense vngere. Pellium viperinarum cinis, alopecias celerrimè explet, item gallinarum fimum recens illitum. Corus ouum in æreo

oleo per vase permistum illitumque derafo capite nigritiam capillis affert: sed donec inarescat, oleum in ore habendum est, ne & dentes simul nigrescant. Idque in vmbra faciendum, neque ante quadriduum abluendum. Alij sanguine & cerebro eius vtuntur cum vino nigro. Alij excoquunt ipsum, & nocte concubia in plumbeum vas condunt. Aliqui alopecias cantharide trita illinunt cum pice liquida, nitro præparata cute. Caustica v s earum, cauendumq; ne exulcerent altè. Postea ad hulcera ita facta, capita murium, & fel murium, & fimum cum elleboro & pipere illini iubent. Lendes tolluntur adipe canino, vel anguibus in cibo sumptis anguillarum modo, aut vernatione eorum, quam exuunt pota. Porrigines felle ovillo cum creta Cimolia, illita capiti, donec inarescat. Capitis doloribus remedio sunt cochlearum, quæ nudè inveniuntur nondū peractæ, ablata capita, ex his lapidea duritia exempta, (est aut calculi latitudine) quæ alligantur, & minuat frōti illinuntur trita. Item ægyptij ossa è capite aut vulturis adalligata, aut cerebrum, cum oleo cedrino peruncto capite, & intus naribus illitis. Cornicis cerebrū coctū, in cibo sumptū, vel noctuæ, idē præstat: gallinaceūsq; si inclusus abstineatur die ac nocte, parimedia eius qui doleat, euulsis collo plumis circūligatisq; vel crustis mustelæ cinis illitus surculus ex nido milui puluino subiectus murina pellis cremata ex aceto illito cinere. Limacis

inter

inter du
cū ebe
ligatu
prodes
ceto im
dit. Hæc
sistit. A
sanguis
dem alie
scetus
Luna pl
loribus
pilos ca
necis in
tur: et
illitum
rini cine
dū pōdu
fæcti de
item mu
frudine
uulso
rum ste
et virid
crassitu
polloru
cochlear
catuli vi
fo in dex
tur. in fin
afionis.
quibus p
nem ocul
hyazæ cu
le: item a
caudatū

inter duas orbitas inuentæ officulum per aurē
 cū ebore traiectū, vel in pellicula canina adal-
 ligatum, quod remedium pluribus semperque
 prodest. Fractio capiti aranei tela ex oleo & a-
 ceto imposita, non nisi vulnere sanato, absce-
 dit. Hæc & vulneribus constrictum sanguinē
 sistit. A cerebro verò profluentem, anseris
 sanguis, aut anatis infusus: adēpique eamun-
 dem alitum cum rosaceo coctus. Matutinò pa-
 scentis hirundinis caput præcisum, maximè
 Luna plena, lino panno adalligat capitis do-
 loribus licio: aut cera alba fronti illinunt, &
 pilos caninos panno adalligant. Cerebrū cor-
 nicis in cibo sumptum, palpebras gignere dici-
 tur: æsypum cum myrrha calidum penicillo
 illitum. Idem præstare muscarum, simique mu-
 rini cinerē æquis portionib. vt efficiatur dimi-
 diū pōdus denarij, promittitur, additis duabus
 sextis denarij sibi, vt omnia æsypo illināt:
 item murini catuli triti in vino vetere ad cras-
 situdinem acopi. Pilos in his incommodos, e-
 uulsos renasci non patitur fel herinacei: ouo-
 rum stellionis liquor: salamandræ cinis: lacer-
 ræ viridis fel in vino albo Sole coactum ad
 crassitudinem mellis in æreo vase: hirundinis
 pullorum cinis cum lacte rithymali, spumâq;
 cochlearum. Glaucomata dicūt Magi cerebro
 catuli vij. dierum emendari, specillo demis-
 so in dextram partem, si dexter oculus cure-
 tur, in sinistram, si sinister: aut felle recentis
 asionis. Noctuarum est id genus maximum,
 quibus pluma aurium modo micat. Suffusio-
 nem oculorum canino felle malebat quàm
 hyænæ curari Apollonius Pitaneus cum mel-
 le: item albugines oculorum. Murium capitū
 caudarūque cinere ex melle inunctis, clari-

tatem visus restitui dicunt: multoque magis gliris aut muris sylvestris cinere, aut aquilæ cerebro vel felle. Cum Attico melle cinis & adeps soricis combustus tritus, lacrymosis oculis plurimum confert: sibi, quod quid sit dicemus in metallis. Mustelæ cinis suffusionibus: item lacertæ hirundinisve cerebrum: quæ etiam trita coctæve fronti illitæ, epiphoras sedant, siue per se, siue cum polline, siue cum thure. Sic & solatis profunt. Viuis quoque cremare, & cinere earum cum melle Cretico inungi caligines, vtilissimum est. Lumentorum oculis membrana aspidis, quam exuerit, cum adipe eiusdem claritatem inunctis facit. Vipera viua in fictili nouo comburere, addito fæniculi succo ad cyathum vnum, & thuris manna vna, atque ita suffusiones oculorum & caligines inungere vtilissimum est. Medicamentum id echion vocatur. Fit & collyrium è vipera, in olla putrefacta, vermiculisque enatis cum croco tritis. Exurit in olla, cū sale, quem lingendo claritatem oculorum consequuntur, & stomachi toriusque corporis temperiem pestiuuantes. Hic sal & pecori datur salubritatis causa & in antidotum contra serpentes adtates. Exditur. Quidam & viperis vtuntur in cibis. Primum omnium occisa statim salem in os addi iubent, donec liquefeat humor, quatuor digitorum mensura vtrinque præcisa, exemptisque interaneis discoquunt in aqua, aut oleo, sale, anetho, & omnibus aut statim vescitur, aut pane colligunt vt sæpius vtantur. Ius præter supra dicta pediculos è toto corpore expellit, pruritûsque etiam summæ cutis. Effectû ostendit & per se capitis viperini cinis. Vtilissimè oculos inungunt. Itemque adeps viperinus

^a corporis
temperiem
pestiuuantes.
Dioſc.

sinus. D
cipiu
non ali
adeps
ter sanz
tione co
facit.
gines, s
ad clarit
ad con
cum m
ligatio
vis & i
co, & k
le allig
diluto
candidi
rum, du
monstra
put ad
licet ei
& rupt
& hæm
dunra
pyridi
Qua in
simum
minum
saceo ch
vriorum
tico m
lumbæ
bugines
natu con
melle in
quopode

rinus. De felle nō audaſter ſuaſerim quæ præ-
cipiunt, quoniam (vt ſuo loco docuimus)
non aliud eſt ſerpentium venenum. Anguium
adept ærugini miſtus, ruptas oculorum par-
tes ſanat, & membrana ſiue ſeneſtus verna-
tione eorum exuta, ſi adfricetur, claritatem
facit. ^a Vluæ quoque fel prædicatur ad albu-
gines, ſuffuſiones, caligines: adept ſimiliter
ad claritatem. Aquilæ, quam diximus pullos
ad contruendum Solem experiri, miſto felle
cum melle Attrico inunguntur nubeculæ & ca-
ligationes ſuffuſionēſque oculorum. Eadem
vis & in vulturino felle eſt cum porri ſuc-
co, & melle exiguo. Item in gallinæ fel-
le alligato ad artema, & ad albugines ex aqua
diluto: item ad ſuffuſiones oculorum, maximè
candidi gallinæ Fimū quoque gallinæo-
rum, duntaxat rubrum, luſcioſis illiniendum
monſtrant. Laudant & gallinæ fel, ſed præci-
puè adipem cōtra puſtulas in pupillis. Hiſ ſci-
licet eius rei gratia ſaginant. Aduuat mirificè
& ruptas oculorum tuniculas admiſtiſ ſchiſto
& hæmatice lapidibus. Finum quoque earum,
duntaxat candidum, in oleo vetere corneīſq;
pyxidibus adſeruāt, ad pupillarum albugines.
Qua in mentione ſignificandum eſt, pauones
ſinum ſaum reſorbere tradi, inuidentes ho-
minum veſtigatibus. Accipiter decoctus in ro-
ſaceo efficaciffimus ad inunctiones omnium
vitiorum putatur: item ſimi eius cinis cum At-
trico melle. Laudatur & milui iecur. Fimū co-
lumbarū ex aceto ad ægilopas. Similiter ad al-
bugines & cicatrices. Fel anſerinum, ſanguis a-
natū contuſis oculis ita vt poſtea ^b hyſſopo & ^b æſypo,
melle inungantur. Fel perdicū cum mellis x. ^{Ver. & Dio}
quo pōdere, per ſe verò ad claritatē, dorcados ^{ſco. & Gal.}

^a Boz, Ch.^b æſypo,
Ver. & Dio
ſco. & Gal.

Hippocratis (vt putant) autoritate adiicitur, quod in argentea pyxide id seruari iubent. Oua perdicum in vase æreo decocta cum melle, h ulceribus oculorum & glaucomatis medentur. Columbarum, turturum, palumbium, perdicum sanguis, oculis cruore suffusis eximie prodest. In columbis masculæ efficacior rem putant. Vena autem sub ala ad huc vsus inciditur, quoniam suo calore vtilior est. Superimponi oportet splenium è melle decoctum, lanamque succidam ex oleo aut vino. Earundem auium sanguis nyctalopas sanat: & iecur ouium: atque (vt in capris diximus) efficacius fulur. Decocto quoque eius oculos abluere suadent: & medulla dolores tumoresque illinunt. Bubonis oculorum cinis collyrio mistus claritatè oculis facere promittitur. Turturis finum albugines extenuat: ite cochlearum cinis: finum cenchridis: accipitrum generis hanc Græci faciunt. Argema ex melle omnib. quæ suprà scripta sunt, sanatur. Mel vtilissimū oculis, in quo sunt apes immortuæ. Ciconiæ pullum qui ederit, negatur annis cōtinuis lippiturus: ite qui draconis caput habeat. Huius adipe & melle cum oleo vetere, incipiētes caligines discuti tradunt. Hirundinum pullos plena Luna excæcant, restiturq; eorum acie capita comburuntur: hoc cinere cum melle vtuntur ad claritatē & dolores, ac lippitudines & ictus. Lacertas quoque plurib. modis ad oculorum remedia assumunt. Alij viridem includunt nouo fistili: ac lapillos, qui vocantur cinædia, quæ & inguinum tumoribus adalligari solent nouè singulos signis signātes, & singulos detrahunt per dies. Nono emittunt lacertam, lapillos seruant ad oculorum dolores.

Alij

Alij ter
eatz, &
è ferro
certam
lis. ont
cinere p
longo co
runt, & i
glaucom
tu, aiun
cercis &
erum ad
si serper
ne sine
bio exim
precipue
ad duo r
piat &
ei cui me
terræ at
ris med
tollere
mis ac
leo ve
extum
alligato
scarabei
eracuit.
tutu cor
pecadis
tio sedae
absinthio
rinus. Qu
lij pari m
carum. N
na: cons

Alij terram substernunt lacertæ viridi exca-
 catæ, & vnâ in vitreo vase annulos includunt
 è ferro solido vel auro: cum receperint visum la-
 certam apparuerit per vitrum, emissâ ea, annu-
 lis contra lippitudinem vtuntur. Alij capitis
 cinere pro stibio ad scabritias. Quidam viridẽ
 longo collo in sabulosis nascentem combu-
 runt, & incipientem epiphoram inungunt: itẽ
 glaucomata. Mustelæ etiam oculis punctu eru-
 tis, aiunt visum reuerti: eadẽque quæ in la-
 certis & annulis faciunt. Serpẽtis oculum dex-
 trum adalligatum contra epiphoras prodesse,
 si serpens viua demittatur. Lacrymantibus si-
 ne fine oculis, cinis stellionis capitis cum sti-
 bio eximiẽ medetur. Aranei muscarij telæ, &
 præcipuẽ spelunca ipsa imposita per frontem
 ad duo tempora, ita vt à puero impube & ca-
 piatur & imponatur, nec is triduo se ostendar
 ei cui medeatur, nève alteruter nudis pedibus
 terrâ attingat his diebus, mirabiliter epipho-
 ris mederi dicuntur. Albugines quoque dicitur
 tollere inunctione araneus candidus, longissi-
 mis ac tenuissimis pedibus, contritus in o-
 leo vetere. Sed is etiam cui crassissimum
 textum est, in contignationibus ferẽ, ad-
 alligatus panno epiphoras sanare traditur.
 Scarabei viridis natura contuentium visum
 exacuit. Itaque gemmarum sculptores con-
 tritu eorum acquiescunt. Aures purgat sel-
 pecudis cum melle: canini lactis instilla-
 tio sedat dolorem. Grauitatem adeps cum
 absinthio & oleo vetere: item adeps anse-
 rinus. Quidam adiiciunt succum capræ & al-
 lij pari modo. Vtuntur & per se ouis formi-
 carum. Nanque & huic animali est medici-
 na: constatque vsos ægros hoc cibo sanari.

110 C. PLINII NATVR. HISTOR.

Anserum quoque & omnium aurium adeps
preparatur, exemptisque venis omnibus pati-
na nouo fictili operta in Sole, subdita aqua ser-
uenti liquatur: saccatūque lineis saccis, & in
fictili nouo repositus loco frigido, minūs pu-
trefcit addito melle. Murium cinis cum melle
instillatus, aut cum rosaceo decoctus aurium
dolores sedat. Si aliquod animal intrauerit,
præcipuum remedium est murium fel aceto
dilutum. Si aqua intrauerit, adeps anserinus
cum capræ succo. Gliris detracta pelle, intesti-
nis exemptis discoquitur melle in vase nouo:
sed Medici malunt è nardo decoqui vsque ad
tertias, atque ita asservari deinde cum opus sit,
frigili tepefacta infundere. Cōstat deplorata
aurium vitia eo remedio sanari: aut si terreni
vermes adipe anseris decocti infundantur. Itē
ex arboribus rubis cum oleo triti exulceratis
& ruptis auribus præclare medentur. Lacerti
inueterati in os pendentium addito sale con-
tusi & ab igne lasas aures sanant: efficacissimē
autem ferrugineas maculas habētes, lineis et-
iam per caudam distincti. Millepeda, ab a-
liis contipeda aut multipeda dicta, animal
est ē vermibus terræ pilosum, multis pedi-
bus arcuatum repens, tactūque contrahens
se: oniscos Græci vocant, alij uloni: efficaciter
sanat aurium dolores, in cortice Funicis mali
decoctum & porri succo. Addunt & rosaceum,
& in alterā aurem infundūt. Illam autem quæ
non arcuatur, septa Græci vocant, alij scolopē-
dram, minorē perniciosamque: Cochleæ, quæ
sunt in usu cibi, cū myrrha aut thuris polline
apposita, item minaræ & litæ fracturis aurium
illiniuntur cum melle, Senequæ sergentiū fer-
uente

nente testa vsta instillatur rosaceo admisto,
 contra omnia quidem vitia efficax, sed contra
 graueolentiam præcipuè : aut si purulentæ
 sunt, ex aceto: melius cum felle capri, no, vel bu-
 bulo, aut testudinis marinz. Vetusior anno
 eadem membrana non prodest, nec imbre
 perfusa, vt aliqui putant. Item aranei sanies
 cum rosaceo, aut per se in lana, vel cum croco
 auribus prodest: gryllus cum sua terra effossus
 & illitus. Magnam autoritatem huic animali
 perhibet Nigidius, maiorem Magi, quoniam re-
 tro ambulet, terramque terebret, stridat no-
 stribus. Venantur cum formica circumligato
 capillo in cauernam eius cõiecta, efflato prius
 puluere ne sese condant: ita formicæ complexu
 extrahitur. Ventris gallinaceorum membrana
 quæ abiici solet, inueterata & in vino trita, au-
 ribus purulentis calida infunditur, gallinarum
 quoque adeps. Est & quædam pinguitudo blat-
 tæ, si caput auellatur: hanc tritam vna cum ro-
 saceo auribus mirè prodesse dicunt, sed la-
 nam, qua incluserint, post paulum extrahen-
 dam. Celerrimè enim id pingue transire in
 animal, fierique vermiculum. Alij binas ter-
 nâsve in oleo decoctas efficacissimè auribus
 mederi scribunt, & tritas in linteolo imponi
 contusis. Hoc quoque animal inter pudenda
 est: sed propter admirationem naturæ, prisco-
 rumque curæ, totum in hoc loco explicandum.
 Plurimæ earum genera fecerunt. Molles, quas in
 oleo decoctas, verrucis efficaciter illini: experi-
 ti sunt. Alterum genus mylæon appellauere,
 circa molis ferè nascens. Has capite detracto
 attritas, lepras sanasse. Musa & Pyctio in ex-
 plis reliquerunt. Tertium genus & odoris ta-
 dio inuisum, exacuta clune, cum pisselleo sana-

112 C. PLINII NATVR. HISTOR.

re hucera aliàs insanabilia: strumas, panos diebus x x j. impositas, percussa, contusa, cacoëthe, scabiem, surunculósque, detractis pedibus & pennis. Nos hæc etiam audita fastidimus. At hercule Diodorus & in morbo regio, & orthopnoicis se id dedisse tradit cum resina & melle. Tantum potestatis habet ea ars pro medicamento dandi, quicquid velit. Humanissimi eorum cinerem crematarum seruandum ad hos vsus in cornea pyxide censuere, aut tritas clysteribus infundendas orthopnoicis aut ^a rheumaticis. Infixa vtrique corpori illitas extrahere constat. Mel vtilissimum auribus quoque est, in quo apes emortuæ sunt. Protidas comprimit columbinum sterus vel per se, vel cum farina hordeacea aut auenacea. Noctuæque cerebrum vel iecur cum oleo infusum auriculæ aut parotidi: multipeda cum resinæ tertia parte illita: grylli siue illiti, siue adalligati. At reliqua morborum genera medicinâque ex iisdem animalibus, aut eiusdem generis, sequenti dicemus volumine.

^aasthmaticis, *Vet.*

C. PLI-

C. P

CVN

HI

De origine
perit.
iig

men dign
vel eo ip
plurimum
que seculis
fuisse nem
artium tr
mentis con
primum è
cie salutari
remque, q
T

C. PLINII SE-

CVNDI NATVRALIS

HISTORIAE Liber XXX.

PROOEMIUM.

*De origine Magica artū, quando, & à quibus co-
perit, & à quibus celebrata fuerit, & re-
liqua ex animalibus medicina.*

CAPVT I.

MAGICAS vanitates sapius qui-
dem antecedentis operis parte,
vbicunque causæ locūsque po-
scebāt, coarguimus, detegemūs-
que^a etiamnum: in paucis ta-^a etiamnū
men digna res est, de qua plura dicantur, in paucis:
vel eo ipso, quòd fraudulentissima artium tamen *sc.*
plurimum in tota terrarum orbe, plurimis-
que seculis valuit. Autoritatem ei maximam
fuisse nemo miretur, quandoquidem sola
artium tres alias imperiosissimas humanæ
mentis complexa in vnam se redegit. Natam
primū è Medicina nemo dubitat, ac spe-
cie salutarī irrepsisse velut altiorē sanctio-
rēque, quā Medicinam: ita blandissi-

Tom. iij.

H

mis desideratissimisque promissis addidisse vires religionis, ad quas maximè etià-
a *Al. success*
fit.
 quoque ^a suggererit miscuisse artes Mathe-
 maticas, nullo non audio futura de sese scien-
 di, atque ea è cælo verissimè peti credente.
 Ita possessis hominum sensibus triplici vin-
 culo, in tantum fastigij adoleuit, vt hodièque
 etiam in magna parte gentium præualeat, &
 in Oriente regum regibus imperet. Sine du-
 bio illic orta in Perside à Zoroastre, vt inter
 autores conuenit. Sed vnus hic fuerit, an
 postea & alius, non satis constat. Eudoxus,
 qui inter sapientiæ sectas clarissimam, vti-
 lissimamque eam intelligi voluit, Zoroa-
 stre hunc sex millibus annorum ante Plato-
 nis mortem fuisse prodidit. Sic & Aristote-
 les. Hermippus qui de tota ea arte diligen-
 tissimè scripsit, & vices centum millia ver-
 suum à Zoroastre condita, indicibus quoque
 voluminum eius positis explanauit, præcep-
 torem, à quo institutum diceret, tradidit
 Azonacem, ipsum verò v. millibus annorum
 ante Troianum bellum fuisse. Mirum hoc
 in primis, durasse memoriam artémque tam
 longo æuo, commentariis non interciden-
 tibus, præterea nec claris nec continuis suc-
 cessionibus custoditam. Quotus enim quisque
 auditu saltem cognitos habet, qui soli cog-
 nominantur, Apuscorum & Zaratum Me-
 des, Babyloniùmque Marmaridium, & Ara-
 bem Hippocum, Assyrium verò Zarmoece-
 nidam, quorum nulla extant monumenta.
 Maximè tamen mirum est, in bello Troiano
 tantum de arte ea silentium fuisse Homero,

tan-

tantùmque
 bos ade
 flet. Siqu
 eum non a
 que & inf
 Nec postea
 venisset Te
 quando tra
 rum cognor
 alienz gen
 Chironis n
 fulminante
 lis famam
 nander qu
 emulo gen
 lam, comple
 benium Lu
 pinquo prin
 superstition
 experts sed
 set. Primu
 mentatus
 Persarum
 tatus: ac
 fuisse, obit
 rar, munda
 ponunt Z
 Quod certe
 rabiem, na
 Græcorum
 uerto sum
 riamque e
 semper pet
 cles, Dem
 nauigauere

tantumque operis ex eadem in Vlixis erroribus adeo ut totum opus non aliunde constet. Siquidem Protea & Sirenum catus apud eum non aliter intelligi volunt: Circe utique & inferorum euocatione hoc solum agi. Nec postea quisquam dixit, quonam modo venisset Telmessum religiosissimam urbem, quando transisset ad Thessalas vrbes, quarum cognomen diu obtinuit in nostro orbe alienae gentis. Troianis itaque temporibus Chironis medicinis contenta, & solo Marte fulminante, miror equidem Achillis populis famam eius in tantum adhæsisse, ut Menander quoque literarum subtilitati sine emulo genitus, Thessalam cognominari fabulam, complexam ambages forminarum detrahentium Lunam. Orphea putarem è propinquo primum^a intulisse, ad vicinas usque^a protulisse superstitiones ac Medicinae profectum, si non ad vicina usque^a super expertus sedes eius tota Thrace Magices fuisset. Primus extat (ut equidem inuenio) commentatus de ea Osthanes, Xerxem regem Persarum bello, quod is Graeciae intulit, committens: ac velut semina artis portentosa sparsisse, obiter infecto, quacunq; commeaturat, mundo. Diligentiores paulò ante hunc ponunt Zoroastrem alium Proconnesium. Quod certum est, hic maximè Osthanes ad rabiem, non audidatē modò scientiae eius, Graecorum populos egit. Quanquam animaduerto summam literarum claritatem gloriāque ex ea scientia antiquitus & penè semper petitam. Certè Pythagoras, Empedocles, Democritus, Plato ad hanc discendam nauigauere, exiliis verius, quàm peregrina-

tionibus, suscepris. Hanc reuersi prædicauere: hanc in arcanis habuere. Democritus Appollonicem Captidenem & Dardanum è Phœnice illustrauit, voluminibus Dardani in sepulchrum eius petitis, suis verò ex disciplina eorum editis: quæ recepta ab alis hominum atque transisse per memoriam, æquè ac nihil in vita, mirandum est. In tantum fides istis fasque omne deest, adeò, ut ij qui cætera in viro illo probant, hæc eius esse opera inficiantur. Sed frustra. Hunc enim maxime affixisse animis eam dulcedinem constat. Plenùmque miraculi & hoc, pariter variasque artes effloruisse Medicinam dico, Magicemque, eadem ætate illam Hippocrate, hanc Democrito illustrantibus, circa Peloponnesiacum Græciæ bellum, quod gestum est à ccc. vrbis nostræ anno. Est & alia Magices factio, à Mose & Iamne & Iotape Iudæis pendens, sed multis millibus annorum post Zoroastrem. Tanto recentior est Cypria. Non leuem & Alexandri Magni temporibus auctoritatem addidit professioni secundus Osthanes, comitatu eius exornatus, planèque, quod nemo dubitet, orbem terrarum peragrauit. Extant itaque & apud Italas gentes vestigia eius in duodecim tabulis nostris, aliisque argumentis, quæ priori volumine exposui. dclviij. deinde anno vrbis, Cn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Crasso Coss. Senatusconsultum factum est, ne homo immolaretur: palàmque in tempus illud sacra prodigiosa celebrata. Gallias vtiq; possedit, & quidem ad nostram memoriam. Namque Tiberij Cæsaris principatus.

L
tus sustul
vatum: m
commemo
transigess
Britann
tam cere
poli. Ad
quancum
eis zittima
beatus, qu
minimoc
di verò et

De specie

Vt nare
sunt. d
ex ære &
securibus
na? pro
rùmque
princeps
pe non e
maior su
magistric
mumque
quam ge
elli artu
pes ei det
n. am, ad
sum & in
tis, quam
ros poru
suis Deos

tus sustulit. Druidas eorum, & hoc genus
varum medicorumque. Sed quid ego hæc
commemorem in arte Oceanum quoque
transgressa, & ad naturæ inane peruecta?
Britannia hodièque eam attonitè celebrat
tantis ceremoniis, ut dedisse Persis videri
possit. Aded ista toto mundo consensere,
quanquam discordi & sibi ignoto. Non fa-
tis æstimari potest, quantum Romanis de-
beatur, qui sustulere monstra, in quibus ho-
minem occidere religiosissimum erat, man-
di verò etiam saluberrimum.

*De Speciebus Magia, Neronisque & magorum
detestatio. CAP. II.*

VT narravit Osthanes, species eius plures
sunt. Nanque & ex aqua, & ex sphaeris, &
ex aère & stellis, & lucernis, ac peluibus,
securibusque, & multis aliis modis diui-
na promittit: præterea umbrarum, infero-
rumque colloquia: quæ omnia ætate nostra
princeps Nero vana falsaque comperit: quip-
pe non cytharæ tragicique cantus libido illi
maior fuit, fortuna rerum humanarum sum-
ma gestiente in profundis animi vitiis. Pri-
mumque imperare Diis concupiuit, nec quic-
quam generosius voluit. Nemo vnquam
vlli artium valitius favit. Ad hæc, non o-
pes ei defuere, non vires, non discendi inge-
nium, aliâque non patiente mundo. Immen-
sum & indubitatum exemplum est falsæ ar-
tis, quam dereliquit Nero: vtrinamque infe-
ros potius & quoscunque de suspicionibus
suis Deos consuluisse, quàm lupanaribus at-

• promit
Ch.

que prostitutis mandasset inquisitiones eas: nulla profecto sacra, barbari licet feriqueritus, non mitiora, quàm cogitationes eius, fuissent. Sæuius sic non repleuit umbris. Sunt quædam Magis perfugia, veluti lentiginem habentibus non obsequi numina, vt cerni non possint. Fortè hoc in illo. Nihil membris defuit: nam dies eligere certos liberum erat: pecudes verò, quibus non nisi ater colos esset, facile. Nam hominem immolare etiam gratissimum. Magus ad eum Tyriditates venerat, Armeniacum de se triumphum afferens, & ideo prouinciis grauis. Navigare noluerat, quoniam expuere in maria, aliisque mortalium necessitatibus violare naturam eam fas non putant. Magos secum adduxerat. Magicis etiam cœnis eum initiauerat. Non tamen cùm regnum ei daret, hanc ab eo accipere artem valuit. Proinde ita persuasum sit, instabilem, irritam, inanem esse, habentem tamen quasdam veritatis umbras, sed in his veneficas artes pollere, non Magicas. Quærat aliquis, quæ sint mentiri veteres Magi, cùm adolescentibus nobis visus Apion Grammaticæ artis, prodiderit cynocephalam herbam, quæ in Ægypto vocaretur olyrites, diuinam, & contra omnia veneficia: sed si ea eruere, statim eum qui eruisset, mori. Séque euocasse umbras ad percontandum Homerum, qua patria quibûsque parentibus genitus esset, non tamen ausus profiteri, quid sibi respondisse diceret.

*De Talpis, & reliqua medicina per morbos digesta
in animalibus, quorum genera placida
sunt, aut fera. CAP. III.*

Peculiare vanitatis sit argumentum, quòd animalium cunctorum talpas maximè mirantur, tot modis à rerum natura damnatas, cæcitare perpetua tenebris etiamnum aliis, defossas sepulcrisque similes. Nullis equè credunt extis: nullum religionis capacius iudicant an mal: ut si quis cor eius recens palpitanisque deuorarit, diuinationis & rerum efficiendarum euentus promittant. Dente talpæ viua exempto, sanari dentium dolores adalligato affirmant. Cæterò ex eo animali placita eorum, suis reddemus locis. Nec quicquam probabilius inuenietur, quàm muris aranei morsibus aduersari eas quoniam & terra orbitis (ut diximus) depressa aduersatur. Cæterum dentium doloribus (ut iidem narrât) medetur canumque rabie perierunt, caput cinis crematorum sine carnibus, instilatus ex oleo cyprino per aurem, cuius è parte doleat, Caninus dens sinister maximus, circumsarcificato eo qui doleat: aut draconis os è foia: item enhydridis. Est autem serpens masculus & albus. Huius maximo dente circumsarcificant. At in superiorum dolore duos superiores adalligant, è diuerso inferiores. Huius adipe perunguntur, qui crocodilum captant. Dentes sarcificant & ossibus lacertæ è fronte Luna plena exemptis, ita ne terram attingant. Colluunt caninis dentibus decoctis in vino ad dimidias partes. Cinis eorum pueros tardè dentientes adiuvat cum melle. Fit eodem modo & dentifricium. Causis dentibus cinis è murino fimo inditur, vel secur lacertarum aridū.

Anguinum cor si mordeatur, aut alligetur, efficacax habetur. Sunt inter eos, qui murem his in mense iubeant mandi, dolorésque ita cau-
 ueri. Vermes terreni decocti in oleo, infusique auriculæ, cuius è parte doleant, præstant le-
 uamentum. Eorundem cinis exesis dentibus coniectus, ex facili cadere eos cogit: integros dolentes illitus iuuat. Comburi autem oportet in testa. Profunt & cum mori radice in aceto scillite decocti, ita vt colluantur dentes. Is quoque vermiculus, qui in herba Veneris labro appellata inuenitur, cauis dentium indicus mirè prodest. Nam erucae brassicæ eius contactu cadunt. Et è malua cimices infunduntur auribus cum rosaceo. Harenulæ, quæ inueniuntur in cornibus cochlearum, cauis dentium inditæ statim liberant dolore. Cochlearum inanium cinis cum myrrha gingiuis prodest, serpentibus cum sale in olla exustæ cinis, cum rosaceo in contrariam aurem infusus. Anguinæ vernationis membrana cum oleo tedaque resina calefacta, & auri alterutri infusa: adiciunt aliqui thus & rosaceum, eadem cauis indita, vt sine molestia cadant, præstat. Vanum arbitror esse, Canis ortu angues candidos membranam exuere, quoniam nec in Italia visum est, multoque minus credibile in tepidis regionibus tam serò exui. Hanc autem vel inueteratam cum cera celerimè dentes euellere tradunt. Et dens angui adalligatus, dolores minuit. Sunt qui & araneum animal ipsum sinistra manu captum tritumque in rosaceo, & in aurem infusum cuius à parte doleat prodesse arbitrentur. Officulis gallinarum in pariete seruatis, fistula salua: adacto dente vel gingiua scarificata, pro-

phoicæ
tradunt
passerum
riculo in
lem facit
lorum facit
to inficari
gemod
f

O Ris
Orino
Admice
vuleris
faciunt
firmitatem
rom, hiru
Adeps an
cum gale
in tradit
intra e
bitur.
Corfico
Item se
simum ve
verò vie
compun
mes ariet
membran
simum.
linæ cu
aceto i
In hac
foueri p
chlearu
niuntur

ptoe&oque officulo, statim dolorem abire tradunt. Item fimo corui lana adalligato, vel passerum cum oleo calefacto, & proximæ auriculo infuso, pruritum quidem intolerabilem facit & ideo tolerabilius est passeris pulorum sarmentis creinatorum cinerem ex aceto infricare.

Quomodo commendetur os, & contra maculas facies, & ad faucium vitia.

CAP. IIII.

ORis saporem commendari affirmant murino cinere cum melle si fricentur dentes. Admifcent quidem marathri radices. Penna vulturis si scalpantur dentes, acidum halitum faciunt. Hoc idem hystricis spina fecisse, ad firmitatem pertinet. Lingux hulnera & labrorum, hirundines in mulso decoctæ sanant. Adeps anseris aut gallinæ rimas. Oesypum cum galla, araneorum telæ candidæ, & quæ in trabibus parvæ texuntur. Si feruentia os intus excusserint, lacte canino statim sana^a exussibitur. Maculas in facie, æsypum cum melle rint *Ch.* Corsico, quod asperrimum habetur, extenuat. Item scobem cutis in facie cum rosaceo impostum vellere quidam & butyrum addunt. Si verò vitiliginis sint, fel caninum prius acut compunctas. Liuentia & suggillata pulmones arietum pecudumque in tenuis confecti membranas calidi imposti, vel columbinum simum. Cutem in facie adeps anseris, vel gallinæ custodit. Lichenas & murino fimo ex aceto illinunt, & cinere herinacei ex oleo. In hac curatione prius nitro ex aceto faciem foueri præcipiunt. Tollit ex facie vitia & cochlearum, quæ latæ & minutæ passim inueniuntur, cum melle cinis. Omnium quidem

cochlearum cinis spissat, calfacit sme^odicavi:
 & ideo causticis commiscetur, p^olorisque &
 lepris & lentigini illinitur. Inuenio & for-
 micas Herculaneas appellatas, quibus tritis
 adiecto sale exiguo, talia vitia sanentur. Bu-
 pre^ostis animal est rarum in Italia, simillimum
 scarabæo longipedi. Fallit inter herbas bo-
 uem maxime, vnde & nomen inuenit: de-
 uoratūque tacto felle ita inflammat, vt rū-
 pat. Hæc cum hircino seuo illita lichenas ex
 facie tollit septica vi, vt suprà dictum est.
 Vulturinus sanguis cum chamæleontis albæ
 (quam herbam esse diximus) radice & cedria
 tritus, contestusque brassica lepras sanat: itē
 pedes locustarum cum seuo hircino triti. Va-
 ros adeps gallinaceus cum capâ tritus & sub-
 actus. Vtilissimum & in facie mel, in quo a-
 pes sint immortuæ. Præcipuè tamen faciem
 purgat atque erugat cygni adeps. Stigmata
 delentur columbino fimo ex aceto. Grauedi-
 nem inuenio finiri, si quis nares^a murinas o-
 sculetur. Vua & faucium dolor mitigatur
 fimo agnorum, priusquàm herbam gustave-
 rint in vmbra arefacto. Vua succo cochleæ
 acu transfossa illita, vt cochleæ ipsa in fumo
 suspendatur. Hirundinum cinere cum mel-
 le: sic & tonsillis succurritur. Tonsillas &
 fauces laetis ouili gargarizatio adiuuat. Mul-
 tipeda trita, finum columbinum cum passo
 gargarizatum, etiam cum fico arida ac nitro
 impositum extrâ. Asperitatem faucium &
 distillationes leniunt cochleæ: coqui debent
 in lacte, demptoque tantum terreno conteri.
 & in passo dari potui. Sunt qui Astypaleicas
 efficacissimè putant, & in his smegma earum.
 Lenit & gryllus infricatus: aut si quis man-

^a mulinas
 Ch.

bus, qui
 gat. Ag
 melle cu
 cinere hi
 medicina
 ciores ad
 stratur, p
 eas depreb
 ripiarum
 nidifican
 nis pullu
 metuatur
 guine cor
 ne aut po
 res pari
 remedia d
 In sale qu
 nam vna d
 dui caru
 illini ang
 eritas in
 dinem,
 sint. T
 coctum,
 Et corrig
 finum c
 stum.
 muli nid
 ti dicitur
 Ad stru

Strum
 deco
 rur. Aiun
 cineri ei
 xungia. L

bus, quibus cum contriuerit, confillas attin-
gar. Anginis felle anserino cum elaterio &
melle citissime succurritur: cerebro noſtuæ,
cinere hirundinis, ex aqua calida potio. Huius
medicinæ autor eſt Ouidius poeta. Sed effica-
ciores ad omnia quæ ex hirundinibus mon-
ſtrantur, pulli ſylueſtrium, Figura nidorum
eas deprehendit. Multo tamen efficaciffimi
ripariarum pulli. Ita vocant in riparum cauis
nidificantes. Sunt qui cuiuſcunque hirundi-
nis pullum edendum cenſent, ne toto anno
metuatur id malum. Strangulatos cum ſan-
guine comburunt in vaſe & cinerem cum pa-
ne aut potu dant. Quidam & muſtelæ cine-
res pari modo admiſcent. Sic & ad ſtrumæ
remedia dant, & comitialibus quotidie potu.
In ſale quoque ſeruaturæ hirundines ad angini-
nam vna drachma bibuntur: cui malo & ni-
dus earum mederi dicitur potus. Millepedam
illini anginis, efficaciffimum putant. Alij xxj.
tritæ in aquæ muſtelæ hemina dari per haru-
dinem, quoniam dentibus tactis nihil pro-
ſint. Tradunt & murem cum verbenacæ ex-
coctum, ſi bibatur is liquor, remedio eſſe.
Et corrigiam caninam ter collo circumdatam:
ſinum columbinum vino & oleo perini-
ſtum. Ceruicis neruis & opifſthorono ex
milui nido ſurculus vitis adalligatus auxilia-
ri dicitur.

*Ad ſtrumæ exulceratas, ad humerorum, &
præcordiorum dolores. CAP. V.*

Strumæ exulceratis muſtelæ ſanguis: ipſa
decocta in vino: non tamen ſectis admove-
tur. Aiunt & in cibo ſumptam idē efficere. Vel
cineri eius ſarmentis combuſtæ miſcetur a-
xungia. Lacertus viridis adalligatur: poſt dies

224 C. PLINII NATVR. HISTOR.

xxx. oportet alium adalligari. Quidam cor
eius in argenteo vasculo seruant. Ad scemi-
narum strumas veteres cochleæ cum testa sua
tussæ illinuntur, maximè quæ fruteæ adhæ-
rent. Item cinis aspidam cum seuo taurino
imponitur. Anguinis adeps mistus oleo. I-
tem anguim cinis ex oleo illitus, vel cum
cera. Edisse quoque eos medios abscessis v-
trinque extremis artubus aduersus strumas
prodest: vel cinerem bibisse in nouo ficiili-
ta crematorum: efficacius multo inter duas
orbitas occisorum. Et gryllum illinire cum
sua terra effossum suadent: item simum co-
lubarum per se, vel cum farina hordeacea
auenaceæve ex aceto. Talpæ cinerem ex mella
illinire. Alij iecur eiusdem contritum inter
manus illinunt, & triduo non abluunt. Dex-
trum quoque pedem eius remedio esse stru-
mis affirmant. Alij præcidunt caput, & cum
terra à talpis excitata tufum digerunt in pa-
stillos pyxide stannea, & vtuntur ad omnia
quæ intumescunt, & quæ apostemata vo-
cant, quæque in ceruice sint: vescique suilla
tunc vtant. Tauri vocantur scarabei terre-
stres, ricino similes: nomen cornicula dede-
re. Alij pediculos terræ vocant. Ab his quo-
que terram egestam illinunt strumis & simi-
libus vitis & podagris. Triduo non abluunt:
prodestque hæc medicina in annum: Omnia-
que his adscribunt, quæ nos in gryllis retuli-
mus. Quidam & à formicis terra egesta sic
vtuntur. Alij vermes terrenos totidem quod
sint strumæ adalligant, pariterque cum his
arescunt. Alij viperam circa Canis ortum cir-
cuncidunt, vt diximus, dein mediam com-
burunt, dein cinerem cum dant b.bendum

ter septen-
ternis di-
verò circi-
fra caput
retur. Et
terebintia
ro omnia
doloribus
Nefine ma-
ns infetca
lango tar-
testiculis
uulsis pil-
Præcordi-
mine, qu-
si caelus
que his pa-
citur. Id qu-
prehend-
hominis
que, quæ
lorem se-
morbos
runque
Depulm
Pvlm
ximè
decocti
& purule
detur. P
macho.
pore ear-
ri, nihil
sum, pra
pertum p

per septenis diebus, quantum præhenditur
ternis digitis: sic strumis medentur. Aliqui
verò circumligant eas lino, quo præligata in-
fra caput vipera pependerit, donec exanima-
retur. Et millepedis vruntur, addita resinæ
terebinthinæ parte quarta: quo medicamen-
to omnia apostemata curari iubent. Humeri
doloribus mustelæ cinis cum cera medetur.
Ne sint malæ hirsutæ, formicarum, oua pue-
ris infricata præstant. Item mangonibus, ut
lanugo tardior sit pubescentium, sanguis è
testiculis agnorum, qui castrantur: qui e-
uulsis pilis illitus & contra virus proficit.
Præcordia vocamus vno nomine extra in ho-
mine, quorum in dolore cuiuscunque partis
si catulus lactens admoueat, apprimatur-
que his partibus, transire in eum morbus di-
citur. Idque in exeterato profusòque vino de-
prehendi, vitiatò viscere illo quod dolueris
hominis: & obrui tales religio est. Hi quo-
que, quos Melitæos vocamus, stomachi do-
lorem sedant applicati sæpius. Transirèque
morbos ægritudine eorum intelligitur, ple-
runque & morte.

*De pulmonum vitiiis, iecoris, & sanguinis re-
tionibus. CAP. VI.*

Pulmonum vitiiis medentur & mores, ma-
ximè Africani, detracta cute in oleo & sale
decocti, atque in cibo sumpti. Eadem res
& purulentis vel cruentis excreationibus me-
detur. Præcipuè verò cochlearum cibis sto-
macho. In aqua eas subferuefieri intaño cor-
pore earum oportet, mox & in pruna torre-
ri, nihilo addito: atque ita è vino garòque
sumi, præcipuè Africanas. Nuper hoc com-
pertum plurimis prodesse. Id quoque ob-

seruant, vt numero impari sumant. Virus tamen earum grauitatem halitus facit. Pro sunt & sanguinem excreantibus, dempta testa tri-
ta in aqua potu. Laudatissimæ autem sunt Africanæ, ex his Solitanæ, Astypaleicæ, Sicu-
læ modicæ, quoniam magnitudo durat facit & sine succo: Balæaricæ, quas cauaticas vo-
cant, quoniam in speluncis nascuntur. Lau-
datæ & ex insulis Caprearum. Nullæ autem
cibis gratæ, neque veteres, neque recentes.
Fleuiatiles & albæ virus habent: nec non syl-
uestres, stomacho inutiles, aluum soluunt.
Item omnes minutæ. Contrà marinæ sto-
macho vtiliores: efficacissimæ tamen in dolo-
re stomachi. Laudatiores traduntur quæcun-
que viuæ cum aceto deuorata. Præterea sunt
quæ aceratæ vocantur, latæ multifariamque
nascentes, de quarum vsu suis dicemus locis.
Gallinaceorum ventris membrana inueterata
& inspersa potioni, distillationes, pectoris &
humidam tussim, vel recens tosta lenit. Co-
chleæ crudæ & ritæ cum aqua tepidæ cyathis
tribus si sorbeantur, tussim sedant. Distilla-
tiones sedat & canina cutis cuiuslibet digito cir-
cundata. Iure perdicum stomachus recreatur.
Iocinerum doloribus medetur mustela sylue-
stris in cibo sumpta, vel iocinera eius. Item
viuerra porcelli modo inassata. Suspiriosis
multipedæ, ita vt terseptenæ in Attico mel-
le diluantur, & per harundinem bibantur,
Omne enim vas earum nigrescit contactu.
Quidam torrent ex his sextarium in patina,
donec candidæ fiant: tunc melle miscent. A-
lij centipedam vocant, & ex aqua calida da-
ri iubent. Cochleæ in cibos his quos linquit
animus, aut quorum alienatur mens, aut
qui-

quibus ven-
singula
in potu di-
qui singu-
nas terrio-
nam. Sic
Est anima
tryalis G
non habet
ciores, ho-
xx. torrer-
orthopne-
qui cochi-
marinam
mat: aut
protropo-
uam sana-
guinem re-
guineu lig-
l'unicu ex
liliorum
ar que ve-
ex aqua
dis lien-
lentem
deatur,
iubent e-
includi,
carmen d-
in cibo su-
recentem
catoli ex
hermice
cum sem-
nec perli-
viua in

quibus vertigines fiunt, ex passi cyathis tribus singulæ contritæ cum sua testa & calefactæ, in potu datæ diebus plurimum nouem. Aliqui singulas primo die dedere, sequenti binas tertio ternas, quarto duas, quinto vnam. Sic & suspiria emendant & vomicas. Est animal locustæ simile sine pennis, quod tryxalis Græcè vocatur: Latinum nomen non habet vt aliqui arbitrantur, nec pauciores, hoc esse quod gryllus vocetur. Ex his xx. terreri iubent, ac bibi è mulso contra orthopnoas, sanguinèque expuentibus. Est qui cochleis illotis protropum infundat, vel marinam aquam, ita decoquat, & in cibo summat: aut si tritæ cum testis suis sumantur cū protropo, sic & tussi medentur. Vomicas priuatim sanat mel in quo apes sint emortuæ. Sanguinem reiicientibus pulmo vulturinus vitigineis lignis combustus, adiecto flore mali lunici ex parte dimidia, item cotoneorum liliorūque iisdem portionibus potus manè atque vesperi in vino si febris absit. Si minus, ex aqua in qua cotonea decocta sunt. Pecudis lien recens Magicis præceptis super dolentem lienem extenditur, dicente eo qui medeatur, lieni se remedium facere. Post hæc iubent eū in pariete dormitorij eius testòve includi, & obsignari annulo, tertiūque nouies carmen dici. Caninus si viuenti eximatur, & in cibo sumatur, liberat eo vitio. Quidam recentem superalligant. Alij duorum dierum catuli ex aceto scillitico dant ignorant, vel herinacei lienem. Item cochlearum cinerem cum semine lini & vriticæ addito melle, donec persanet. Eo liberat & lacerta viridis viua in olla ante cubiculum dormitorium

eius, cui medetur, suspensa, vt egrediens reuertensque attingat manu: cinis è capite bubonis cum vnguento: mel in quo apes sint emortuæ: araneus, & maximè qui lycos vocatur. Vpupæ corin lateris doloribus laudatur, & cochlearum cinis in pitana decoctum, quæ & per se illinuntur. Canis rabiosi caluarie cinis potioni inspergitur. Lumborum dolori stellio transmarinus, capite ablato & intestinis, decoctus in vino cum papaueris nigri denarij pondere dimidio eo succo bibitur. Lac ræ virides decisis pedibus & capite, in cibo sumuntur. Cochleæ tres contritæ cum testis suis, atque in vino decoctæ cum piperis granis x v. Aquilæ pedes euellunt ea in ^a aduersum à suffragine, ita vt dexter dexteræ partis doloribus adalligetur, sinister lævæ. Multipeda quoque, quam oniscon appellauimus, medetur denarij pondere ex vino cyathis duobus pota. Vermem terrenum catillo ligneo antè fisso & ferro vino ito inpositum, aqua excepta perfundere, & defodere, vnde effoderis, Magi iubent, mox aquam bibere catillo, mirè id prodesse ischiadicis affirmantes.

Ad dysentericos, & ventris mala remedia.

CAP. VII.

Dysentericos recreât femina pecudum decocta cum lini semine aqua pota. Caseus ouillus verus, seuum ouium decoctum in vino austero. Hoc & ileo medetur, & tussis veteri. Dysentericis stellio transmarinus ablati intestinis & capite, pedibusque ac cute, decoctusque & in cibo sumptus. Cochleæ duæ cum ouo, vtrique cum putamine contrita, atque in vase nouo addito sale & passis cyathis,

duæ

^a auersum
Vel.

duobus, aut
tribus sub
& combus
addito res
quibus dizi
tur, vultu
cum denarij
eo cinere d
rite, aut qu
da. Quidam
Alij totide
tius. Et si m
ba magni
ricis & ren
cum rosace
nitrus. Ius è p
terib gallie
uua ciet. M
in oleo ac s
Abstiner
& homin
stum potu
sta dysen
in illi. Cui
merulz. M
cum Gra
Huc vultu
guine etia
uum & coe
temperata
ræ sint, po
iecur affu
abieci sole
co. Alij re
Ius per die
ex vino nig

duobus, aut palmarum succo & aquæ cyathis
tribus subseruatis & in potu datis. Profunt
& combustæ, vt cinis earum bibatur in vino
addito resinæ momento. Cochleæ nudæ, de
quibus diximus in Africa maximè inueniun-
tur, vtilissimæ dysentericis, quinæ combustæ
cum denarij pondere dimidij acaciæ: exque
eo cinere dantur cohelearia bina in vino myr-
tite, aut quolibet austero cum pari modo cal-
dæ. Quidam omnibus Africanis ita vtuntur.
Alij totidem Africanas, vel laticas infundunt po-
tius. Et si maior fluxio sit, addunt acaciam fa-
bæ magnitudine. Senectus anguium dysen-
tericis & tenesmis in stanno vase decoquitur
cum rosaceo. Vel si in alio, ^a cum stanno illi-^a cum tu-
niture. Ius è gallinaceo iisdem medetur sed ve-
bulo stan-
terisb gallinacei vehementius. Salsum ius al-
neo illin-
uum ciet. Membrana gallinarum tosta & dura ^{Dal.}
in oleo ac sale, cœliacorum dolores mulcet. ^b gallina-
Abstinere autem à frugibus antè & gallinam
cei salsum
& hominem oportet. Fimum columbinū to-
ius vehe-
stum potumque. Caro palumbi in aceto d-
co-
men ius al-
& a dysentericis & cœliacis medetur. Turdus
uū ciet. ^{Ch.}
inaustus cum myrti baccis dysentericis: item
merulæ. Mel, in quo sint immortuæ apes deco-
ctum Grauiissimum vitium ileos appellatur.
Huic resisti aiunt discerpti vespertilio vis san-
guine etiam illuto ventre subuenire. Sistit al-
uum & cochlea, sicut diximus in suspiriosis,
temperata. Item cinis earum quæ viuz crema-
tæ sint, potus ex vino austero. Gallinaceorum
iecur assum cum ventriculi membrana, quæ
abiici solet, inueterata admisto papaueris suc-
co. Alij recentem torrent ex vino bibendam.
Ius perdicum, & perse ventriculus contritus
ex vino nigro. Item palumbus ferus, è posca

decoctus. Lien pecudis tostus, & in vino tritus. Finum columbinum cum melle illitum. Ossifragi venter arefactus & potus, iis qui cibos non conficiunt, vtilissimus, vel si manu ratum teneant capientes cibum. Quidam adalligant ex hac causa, sed continuare non debent: maciem enim facit. Sistit & anatum mascularum sanguis. Inflationem discutit cochlearum cibus. Torminas mat lien ouium tostus, atque è vino potus: palumbas ferus ex posca decoctus: apodes ex vino: cinis ibidis sine pennis crematæ potus. Quod præterea traditur in torminibus, mirum est, anate apposita venter transire morbum, anatemque emori. Tormina & melle curantur, in quo sunt apes immortuæ decocto. Coli vitium efficacissimè sanatur aue galerita assa in cibo sumpta. Quidam in vase nouo cum plumis exuri iubent, conteri que in cinerem, bibique ex aqua cochlearibus ternis per quadriduum: quidam cor eius adalligari feminis alij recens tepensque adhuc deuorari. Consularis Asptenatum domus est, in qua alter è fratribus colo liberatus est, aue hac in cibo sumpta, & corde eius armilla aurea incluso: alter sacrificio quodam facto crudis laterculis in formam camini, atque ut sacrum peractum erat, obstructo sacello. Vnum est ossifrago intestinum mirabili natura, omnia deuorata facienti. Huius partem extremam adalligatam prodesse contra colum constat. Sunt occulti interaneorum morbi, de quibus mirum prodicitur. Si catuli, priusquam videant, applicentur triduo stomacho maximè ac peccatori, & ex ore ægri suctum lactis accipiant, transire vim morbi, postremò exanimari, discissisque palam fieri ægri causas. Mori & hu-

mari

mari debe
vesperi
tum annu
dolorem
haurire lu

Ad rem
ing

M Vnum
esse anu
ciatur. pri
canem e
here m
occisi, fil
ex eodem
eos qui ca
conraher
noctib
calculu
Eadem
cyatho
vt stult
inanti
hydi
in paco
du. L
ca, ad
niantur
mentu
vel fire
num in
cultates
iunib-ur
norum
nido h

mari debere eos obrutos terra. Magi quidem vespertilionis sanguine contacto vëtre, in totum annum cauere dolorem tradunt: aut per dolorem, si quis atquam per pedes fluentem haurire sustineat.

Ad calculos & vesicae dolores, testiumque & inguinum tumores, & ad panos.

CAP. VIII.

M Vrino simo contra calculos illinire ventrem prodest. Herinacei carnem iucundâ esse aiunt; si capite percusso vno idâ interficiatur, prius quàm in se vrinam reddat: eos qui carnem ederint, stranguriæ morbum contrahere minimè posse. Hæc caro ad hunc modum occisi, stillicidia vesicæ emendarum sufficit ex eodem. Quod si vrinam in se reddiderit, eos qui carnem ederint, stranguriæ morbum contrahere traditur. Iubent & vermes terrestres bibi ex vino aut passio ad comminuendos calculos: vel cochleas decoctas, vti suspiriosis. Easdem exemptas testis tritâsque, tres in vini cyatho bibi, sequenti die duas, tertia die vnâ, vt stillicidia vrinæ emendent. Testarum verò inanium cinerem ad calculos pollendos. Item hydri iecur bibi, vel cinerem scorpionum in pane sumi, vel si quis cum locusta edat. Lapillos qui in gallinaceorum^a vesica, aut in palumbinum ventriculo inueniantur, conteri & potioni inspergi. Item membranam è ventriculo gallinacæ aridam: vel si recēs sit, totam: item quoque palumbinum in faba sumi contra calculos & alias difficultates vesicæ. Similiter plumarum cinerem palumbium ferorum ex aceto mulso. Et intestinorum ex his cinerem cochlearibus tribus è nido hirundinum. Gryllû dilutû aqua calida.

132 C. PLINII NATVR. HISTOR.

Ossifragi ventrem arefactum. Turturis fimum in mulso decoctum, vel ipsius discoctus ius. Turdos quoque edisse cum bacis myrti prodest vrinæ cicadas tostas in patellis: mulles edam oniscos bibisse: & in vesicæ doloribus decoctum agnorum pedum. Aluū ciet galinaceorum discoctorum ius, & acria mollit. Ciet & hirundinum fimum, adiecto melle subditum. Sedis vitiis efficacissima sunt cœsypum (quidam adiciunt pompholygem, & rosaceū) canini capitis cinis: senecta serpentis ex aceto, si rhagades sint: cinis fimi canini candidi cum rosaceo: aiuntque inuentum Esculapij esse, & eodem verrucas efficacissimè tolli: murini fimi cinis, adeps cygni, seuum bouis. Procidencia alui succus cochlearum punctis euocatus illita depellit. Attritis medetur cinis murisylvatici cum melle: vel herinacci, cum vespertilionis cerebro, & alumine, & cœsypo. Fimur columbinum cum melle. Condylomatis priuatim araneus dempto capite pedibusque infricatur. Ne acria perurant, adeps anserinus cum cera Punica, cerussa, rosaceo: adeps cygni. Hæc & hæmorrhoidas sanare dicuntur. Ischiadicis cochleas crudas tritas cum vino ammineo & pipere, potu prodesse dicunt: sacertam viridem in cibo ablatis pedibus, interaneis, capite. Sic & stellionem, adiectis huic papaueris nigri obolis tribus. Ruptis conuulsis fel ouium cum lacte mulierum. Vereadorum fornicationibus verrucisque medetur arietini pulmonis inflati sanies. Cæteris vitiis vellerum eius vel sordidorum cinis ex aqua: seuum ex omento pecudis, præcipuè à renibus, admisto cinere pumicis & sale lana succida ex aqua frigida: carnes pecudis

discombustæ ex aqua : mula vngularum cinis : dentis cabalini contusi farina inspersa. Testibus verò, farina ex ossibus canini capitis sine carne tusis. Si decidat testium alter, spumam cochlearum illitam remedio esse tradit. Tetrus ibi hulceribus & manantibus auxiliatur canini capitis recentis cineres : cochleæ lata : parua contrita ex aceto, vel cinis eius mel, in quo apes sunt emortuæ, cum resina : cochleæ nudæ, quas in Africa gigni diximus, trita cum thuris polline & ouorum albo : tricesimòque die resolunt. Aliqui pro thure bulbum admiscunt. Hydrocelicis stelliones mirè professe tradunt, capite, pedibus, interaneisque demptis, reliquum corpus inassatum. In cibo id sæpius datur, sicut ad vrinæ incontinentiam. Caninum adipem^a cum alumine scisso faba magnitudine. Cochleas Africanas cum sua carne & testa crematas poto cinere. Anserum trium linguas inassatas in cibo : huius rei auctor est Anaxilaus. Panos aperit seuum pecudum cum sale tosto. Murinum simum admisto thuris polline, & sandaracha discutit. Lacerta cinis, & ipsa diuisa imposita. Item multipeda contrita, admista resina terebinthina ex parte tertia. Quidam & sinopidem admiscunt cochleæ contusæ. Et per se cinis inanium cochlearum ceræ mistus, discussoriam vim habet. Fimum columbarum per sese, vel cum farina hordeacea, aut auenacea illitur. Cantharides mista calce panos scalpelli vice aperiunt. Inguinum tumorem cochleæ minuta cum mellem illita leniunt. Varices ne nascantur lacerta sanguine pueris crura ieiunis à ieiuno illinuntur.

^a Melius, cum alumine scisso. ^b Schisto. ^c tunc ex venis. ^d sto co. in ex Plinio ipso, qui infra li. 35. ca. 35. duo facit aluminis & ceræ nera, eaque Græci nominibus distinguunt, schistolon appellans, & strogylon, hoc est, scissile & rotundum.

Ad podagras articulorum dolores.

CAP. IX.

Podagras lenit œsypum cum lacte mulieris & cerussa finium pecudum, quod liquidū reddunt: pulmones pecudum: fel arietis cum seuo: mures dissecti impositi: sanguis mustelæ cum plantagine illitus, & viua combustæ cinis ex aceto & rosaceo, si penna illinatur, vel si cera & rosaceum admisceatur: fel caninum, ita ne manu attingatur: sed penna illinatur: finem gallinarum: vermium terrenorum cinis cum melle, ita ut tertio die soluantur. Alij ex aqua illinire malunt. Alij ipsos

^a acetabuli ^a aceto mensura cum mellis cyathis tribus, pedibus antè rosaceo perunctis. Cochleæ latæ potæ tollere dicuntur pedum & articulorum dolores. Bibuntur autem binæ in vino tritæ. Eadem illinuntur cum helxines herbæ succo. Quidam ex aceto intrinse contenti sunt. Quidam sale cum vipera cremato in olla noua, & sæpius sumpto, aiunt podagra liberari. Vitale esse & adipe viperino pedes perungi. Et de miluo affirmant, si inueterato tritoque, quantum tres digiti capiant, bibatur ex aqua. Aut si pedes ^b sanguinent cum vrtica: vel penis eorum, cum primum nascuntur, tritis cum vrtica. Quin & finus eorum articulorum doloribus illinuntur: item cinis mustelæ aut cochlearum, & cum amylo vel tragacantho In-custos articulos aranei telæ commodissimè curant. Sunt qui cinere earum vti malint, sicut fini columbini cinere, cum polëta & vino albo. Articulis luxatis presentaneum est & seuum pecudis cum cinere è capillo mulierum. Pernionibus quoque imponitur seuum pecudum cum alumine. Canini capitis cinis, aut fi-

mi

^a acetabuli
mensura.
Vet.

^b sanguine
tument.
Dal. ex
Vet. cod.

mi murin
addita
crem
uatici
rum cum
inuen
nis ex
gallina
moris e
rum, ve
mo & a
farina p
gis sub
des tabl
mulari
cur lacer
tur verm
vitis pa
binum d
nunt g
to ill t
sangu
uulius
vel er
finum
rider c
erosus
traum
&
N
amule
fita e
cum e
genit

mi murini. Quod si putrida sint hulnera, cera addita ad cicatricem perducunt, vel gryllorū crematorum fauilla ex oleo: item muris sylvatici cum melle: vermium quoque terrenorum cum oleo vetere: & cochleæ, quæ nudæ inveniuntur. Hulnera omnia pedum sanat cinis earum, quæ vivæ combustæ sint: fimique gallinacei cinis exulcerationes, columbini fimis cinis ex oleo. Attritus etiam calceamentorum, veteris soleæ crematæ cinis, agninus pulmo & arietis sanat. Dentis cabillini confusi farina priuatim subluunt. Lacertæ viridis sanguis subtritus, & hominū & iumentorum pedes subtritus sanat. Clavos pedum vrina mulæ cum luto suo illita: finum ouium. Iecur lacertæ viridis, vel sanguis flocco impositus: vermes terreni ex oleo: itellionis caput cum viticis pari modo tritum ex oleo: fimū columbinum decoctum ex aceto. Verrucas verò omnium generum vrina canis recens cum suo luto illita: fimis canini cinis cum cera: fimū ouis: sanguis recens murinus illitus, vel ipse mus diuulsus: herinacei fel: caput lacertæ vel sanguis vel cinis totius: membrana sene & urtis angustæ, finum gallinaceū cum oleo & nitro. Cantharides cum vta taminia intritæ exedunt: sed ita erosas aliis, quæ ad persananda hulnera monstrauimus, curari oportet.

Remedia aduersus morbos totius corpori.

CAP. X.

NVnc reuertemur ad ea, quæ totis corporibus metuenda sunt. Fel canis nigri masculi amuletum esse Magi dicunt domus totius, sufficit eo purificatæ contra omnia mala medicinalia. Itē sanguine canis respersis parietibus genitalique eius sub limine ianuæ defosso.

Minus mirentur hoc, qui sciunt foedissimum animalium in quantum magnificent ricinum, quoniam vni nullus sit exitus saginæ, nec finis alia quàm morte, diutius in fame viuunt. Septenis ita diebus durasse tradunt: ac in fatigata paucioribus dehiscere. Hunc ex aure sinistra canis omnes dolores sedare adalligatum. Eundem in augurio vitalium habent. Nam si æger erres ondeat qui intulerit à pedibus stanti interrogantique de morbo, spem vitæ certam esse: moriturum nihil respondere. Adciunt, vt euellatur ex aure laua canis, cui non sit alius, quàm niger color. Nigidius fugere tota die canes conspectum eius, qui è sue id animal euellerit, scriptum reliquit. Rursus Magi tradunt, lymphatos sanguinis, talpæ aspersu resipiscere. Fos verò, qui à nocturnis Diis Faunisque agitentur, draconis lingua, & oculis, & felle, intestinisque in vino & oleo decoctis, ac sub dio noctu refrigeratis, perunctorios matutinis vespertinisque liberari. Perfriktionibus remedio esse tradit Nicander amphibianam mortuam adalligatam, vel pellem tantum eius. Quinimò arbori, quæ cadatur adalligata non algere cædentes, faciliusque succidere. Itaque sola serpentium frigori se committit, prima omnium procedens, & ante cuculi cantum. Aliud est cuculo miraculum, quo quis loco primo audiat alitem illam, si dexter pes circumscribatur, ac vestigium id effodiatur, non gigni pulices, vbicunque spargatur. Paralytin cauentibus pinguis glirium decoctorum & sericū vtilissima tradunt esse millepedas, vt in anginis diximus, potas phthi sin sentientibus: lacertam viridem decoctā in vini sextariis tribus, ad cyathū vnum, singulis cochlea-

cochlearibus
seant. C
Comitanti
momento
magnitudi
Tetuculos
midio dena
nini hemis
diebus an
sanguis pec
præcipue
abscisso ca
Lichen mu
bus. Stelli
ro. Tumor
anguis, cau
ne exenter
dedere. Al
larum. O
præcipue
berna, a
lum an
tradunt.
ledictum
æstibus
strariq
incipient
calas, qu
lins exue
relictis non
in comiti
cerebrum
iecor eiu
ueteratus
syluestri
monia præ

cochlearibus sumptis per dies, donec cōuale-
scant. Cochlearum cinerem potum in vino.
Comitialibus morbis ælypum cum mirrhæ
momento, & vini cyathis duobus dilutum,
magnitudine nucis auellanae, à balineo potū.
Testiculos arietinos inueteratos, tritosque di-
midio denarij pondere in aqua vel lactis affi-
nini hemina. Interdicitur vini potus quin-
diebus ante & postea. Magnificè laudatur &
sanguis pecudum potus: item fel cum melle,
præcipuè agninum. Catulus lactens sumptus,
abscisso capite pedibusque, ex vino & myrrha.
Lichen mullæ potus in oxymelite cyathis tri-
bus. Stellionis transmarinici potus in ace-
to. Tunica stellionis, quam eodem modo, ut
anguis, exuit, pota. Quidam & ipsum harundi-
ne exenteratum inueteratumque bibendum
dedere. Alij in cibo in ligneis verubus inas-
satum. Operæpretium est scire quomodo
præripiatur, cum exuitur membrana hy-
berna, aliàs deuoranti eam, quoniam nul-
lum animal fraudulentius inuidere homini
tradunt. Inde stellionum nomen aiunt in ma-
ledictum translatum. Obseruant cubile eius
æstatibus. Est autem in locis hostiorum fene-
strarumque, aut cameris sepulcrisve: ibi vere
incipiente fissis harundinibus textas opponūt
casas, quarum angustiiis etiam gaudet, eo faci-
lius exuens circumdatum torporem. Sed eo de-
relictæ non potest remeare. Nihil ei remedio
in comitialibus morbis præfertur. Prodest &
cerebrum mustellæ inueteratum potumque &
iecur eius: testiculi vuluæq; aut ventriculus in
ueteratus cū coriandro, ut diximus: item cinis:
syluestris verò tota in cibo sumpta. Eadem o-
mnia prædicantur ex viuerra. Lacerta viridis

cum condimentis quæ fastidium abstergeant, ablatis pedibus & capite. Cochlearum cinis ad dito semine lini & vtrique cum melle inunctos sanat. Magis placet draconis cauda in pelle dorcadis adalligata ceruinis nervis: vel lapilli è ventre pullorum hirundinum sinistro lacerato annexi. Dicuntur enim excluso pullo lapil-

lū dare. Quod si a pullus is detur incipienti quem pri- in cibo quem primum peperit, cum quis pri- mū pepere mū tentatus sit, liberatur eo malo. Postea rit, in cibo medetur hirundinum sanguis cum thure vel datur inci. cor recens deuoratum. Quin & è nido earum piēte mor. lapillus impositus recreare dicitur confestim, bo, & cum quis. *Ver.* & iecur mului deuoratum, & senectus serpentiū. Iecur vulturis tritum cum suo sanguine ter septenis diebus potam. Cor pulli vulturini adalligatum. Sed & ipsum vulturem in cibo dari iubent. & quidē satiatum humano cadauere. Quidā pectus eius bibendum censent, & in cernino calice. Aut testes gallinacei ex aqua & lacte. antecedente quinque dierū abstinentia vini, ob id inueteratos. Fuere & qui vīginti vnā muscas rufas, & quidem emortuas, in potu darent, infirmioribus pauciores.

Contra morbum regium, & phreneticos, & contra febres & hydropicos.

CAP. XI.

MOrbo regio resistunt sordes aurium, aut mammarū pecudis denarij pondere cum myrrhæ momento, & vini cyathis duobus, camini capitis cinis in mulso: multipeda in vini hemina: vermes terreni in aceto mulso cū myrrha. Gallina si sit luteis pedib. prius aqua purificatis, dein collutis vino, quod bibatur. Cerebrum perdicis aut aquilæ in vini cyathis trib.

Cinis

Cinis palm
in multo
mentis ere
aqua mul
si spectetur
mori. Hanc
neris prod
dus circa ca
ris cerebru
mustelæ
carnes quin
dicina & B
ter ea, qui
acceperim
placitis eos
gna digesse
que Lunac
xemplar
que cum
minos
gallinac
si virgin
tarium
na, tan
Aquaria
fella, aut
thargum
mustelæ
flo. His
caput d
dicina e
obré plu
ea quæ a
puer vol
nigri d
velipam

Cinis palmarum aut interaneorum, palumbis
 in multo ad cochlearia tria. Passerū cinis sar-
 mentis crematorum cochlearibus duobus in
 aqua multa. Auis iſterus vocatur à colore, quæ
 si ſpe. tetur, ſanari id malum tradunt, & anem-
 mori. Hanc puto Latine vocari gulgulū. Phre-
 neticis prodeſſe videtur pulmo pecudum cali-
 dus circa caput alligatus. Nam non modo mu-
 ris cerebrum dare potui ex aqua, aut cinem
 muſtelæ, verum etiam inueteratas herinæci
 carnes quis poſſit ſurenti, etiam ſi certa ſit me-
 dicina? Bubonis certè oculorum cinerem in-
 ter ea, quibus prodigioſè vitam ludificantur,
 acceperim. Præcipuè que febrium medicina
 placitis eorum renuntiat. Nanque & in xij ſi-
 gna digeſſere eam Sole tranſmeante, iterum-
 que Luna: quod totum abdicandum paucis æ- a è plurib.
 xemplaribus docebo. Siquidem crematis tritis Ch.
 que cum oleo perungi iubent ægros cum Ge-
 minos tranſit Sol, criſtis, & auribus, & vnguibus.
 gallinaceorum. ſi Luna, radiis barbifque eorū:
 ſi virginem alteruter, hordei granis: ſi Sagit-
 tarium, veſpertilionis alis: ſi Leonem Lu-
 na, tamaricis fronde, & adiciunt ſatinæ: ſi
 Aquarium, è buxo carbonib. tritis. Ex iſtis cō-
 feſſa, aut certè ver. ſimilia ponemus, ſicut & le-
 thargum olfactoris excitari: inter ea fortatiſſis
 muſtelæ teſticulis inueteratis, aut iocinere v-
 ſo. His quoq; pulmonē pecudis calidū circa
 caput adalligari putāt vtile. In quartanis me-
 dicina clinice propemodū nihil pollet. Quā-
 obrè plura eorū remedia ponemus, primūq;
 ea quæ adalligari iubēt: Puluerē in quo ſe acci-
 piter volutaueſcit, lino rutilo in linteolo: canis
 nigri dentē longiſſimū. Pſeudophecē vocant
 veſpam, quæ ſingularis volitat: hanc ſiniſtra

manu apprehensam subnectunt, alij verò, quam quis eo anno viderit primam. Vipera caput abscissum in linteolo: vel cor viuientis exemplum. Muris costellum aurículasque summas roseo panno, ipsūque dimittunt. Lacerta viridis viuz dextrum oculum effossum, mox cū capite suo deciso, in pellicula caprina. Scarabæum qui pilulas voluit. Propter hūc Egypti magna pars scarabæos inter numina colit, curiosa Apionis interpretatione, qua colligat Solis operum similitudinem huic animali esse ad excusandos gentis suæ ritus. Sed & alium adalligant Magi, cui sunt cornicula reflexa, sinistra manu collectum. Tertium, qui vocatur fullo, albis guttis, dissectum vtriq; lacerto adalligant: cætera sinistro. Cor anguinum sinistra manu exemptum viuentibus. Scorpionis caudæ quatuor articulos cum aculeo panno nigro, ita vt nec scorpionem dimissum, nec eum qui alligauerit, videat ager triduo. Post tertium circuitum id condatur. Erucam in linteolo ter lino circumdant toridem nodis, ad singulos dicentes, quare faciat qui medebitur. Limacem in pellicula, vel quatuor limacum capita præcisa harundine. Multipedam lana inuolutam. Vermiculos ex quib. tabani fiunt, anrequam pennas germinēt. Alios ē spinosis fructibus lanuginosos. Quidam ex illis quaternos inclusos iuglandis nulis putamine adalligant: cochleasque, quæ nudæ inueniuntur. Stellionē inclusum capsulis subiiciunt capiti, & sub decursu febris emittunt. Deuorari autem iubent cor mergi marini sine ferro exemptum inuenteratūq; conteri, & in calida aqua bibi. Corda hirundinum cum melle. Alij finum drachma vna in lactis caprini & ouilli, vel passi cyathis

chistibus
seant de
sexta part
horum g
Chrysippu
adalligat
set animal
nimus qui
fuit à tam
cura efficac
carnes esse
bis vilissim
testas expe
stat, an
ipso specu
que tempo
mo adallig
desse tradit
vix in eo
ciduas fr
eis celsip
potui da
qui addu
teum. So
ctum hab
cei sumpt
tri, aquam

Ad ignem
am

I Gni fac
lyge &
ni ex acce
Quo gene
incipiat v

his tribus ante accessiones. Sunt qui totas cē-
 seant deuorandas. Aspidis cutem pondere
 sexta parte denarij cū piperis pari modo, Par-
 thorum gentes in remedium quartanę bibunt.
 Chrysippus Philosophus tradidit phrygianion
 adalligatum remedio esse quartanis. Quod es-
 set animal neque ille descripsit, nec nos inue-
 nimus qui nouisset. Demonstrandum tamen
 fuit à tam graui autore dictum, si cuiusquam
 cura efficacior esset ad inquirendum. Cornicis
 carnes esse, & nidū illinire, in longissimis mor-
 bis utilissimum putant. Et in tertianis fiat po-
 testas experiendi, quoniam miseria spei dele-
 ctat, ànne araneæ, quem lycon vocant, tela cū
 ipso specu toto resina cerāque imposita vtrif-
 que temporibus & fronti profit: aut ipse cala-
 mo adalligatus, qualiter & aliis febribus pro-
 desse traditur: item lacerta viridis adalligata
 viuā in eo vase quod capiat. Quo genere & re-
 ciduas frequenter abigi affirmant. Hydropi-
 cis æsypum ex vino addita myrrha modicē
 potui datur, nucis auellanae magnitudine. Ali-
 qui addunt & anserinum adipē, & oleum myr-
 ceum. Sordes ab vberibus ouium eundem effe-
 ctum habent. Item carnes inueteratę herina-
 cei sumptę. Vomitus quoque canū illitus ven-
 tri, aquam trahere promittitur.

*Ad ignem sacrum, ad carbunculos, furunculos,
 ambusta, nervorumq; contractiones.*

CAP. XII.

Igni sacro medetur æsypum cum pompho-
 lyge & rosaceo, ricini sanguis, vermes terre-
 ni ex aceto illiti, gryllus cōtritū in manibus.
 Quo genere pręstat, vt qui id fecerit, antequā
 incipiat vitium, toto eo anno carcas. Oportet

142 C. PLINII NATVR. HISTOR.

autem eum ferro cum terra cavernæ suæ tolli: Adeps anseris. Vipera caput aridum asseruatum & combustum, dein ex aceto impositum. Senecius serpentium ex aqua illita à balneo cum bitumine & sevo agnino. Carbunculus fimo columbino aboletur per se illito, vel cum lini semine ex aceto mulso. Item apibus, quæ in melle sunt immortuæ impositis. Polentæque imposita inspersa Si in verendis sit, caterisq; ibi huiusmodi occurrit è melle æsypum cum plumbi squamis. Item simum pecudum incipientibus carbunculis. Tubera & quæcunque molliri opus sit, efficacissimè anserino adips curantur. Idem præstat & graui adeps. Furunculis mederi dicitur araneus priusquam nominetur impositus, & tertia die solutus. Mus araneus pèdens enecatus, sic ut tenâ nec postea attingat, ter circumdatus furunculo, toties expuentibus medente & eo cui medebitur. Ex gallinaceo fimo quod est rufum maximè recens illitum ex aceto. Ventriculus ciconiæ ex vino decoctus. Musca impari numero infricata digito medico. Sordes ex pecudû auriculis. Seuum ouium vetus cum cinere è capillis mulierum. Seuum arietis cum cinere pumicis & silis pari pondere. Anabusti canini capitis cinis medetur. Item glirum cum oleo. Fimur ouium cum cera commistum. Martium cinis & cochlearum: idque sic ut ne cicatrix quidem appareat. Item adeps viperinus. Fimur columbini cinis ex oleo illitus. Neruorum nodis medetur capitis viperini cinis ex oleo cyprini. Illitus Terreni vermes cum melle illiti. Dolores tollit eorum amphibana mortua adalligata. Adeps vulturinus cum ventro aræ factus, cõtritusque cum adipe sullo inueterato. Cinis è capite

capite bul
ce, si Ma
rum caro
teratit he
Serpenti
ra ipso
iecu ande
thi in bus
na, cune
nis, ut va
tyro onll
ber: in ma
thi vides
ste frut
Aligum
flore &

Ad ingu
cora

S Ang
to p
qua m
sum et
cum b
chleir
E nar. b
fronti
cere bel
item co
creti se
fimi ca
maris
meder
ne a te
serpenti

capite bubonis in mulso potus cum lilij radice, si Magis credimus. In contractione nervorum caro palumbina in cibis prodest & inuenerata: herinacei spasticis: item mustela cinis. Serpentiū senectus in pelle taurina adalligata spasmos fieri prohibet. Opisthotonos milui iecur aridum tribus obolis in aqua mulsæ cyathis tribus potum. Redunias, & quæ in digitis nascuntur pterygia, tollunt, canini capitis cinis, aut vulua decocta in oleo, superillito butyro onillo cum melle Item folliculus cuiuslibet animalium fellis Vnguium scabritiam cætharides cum pice tertio die soluta, aut locustæ frictæ cum seuo hircino. Pecudum seuism. Aliqui miscent viscum & portulacā, alij aris florem & viscum, ita vt tertio die soluant.

Ad sanguinem sistendum & tumores vulnerū, hulas, ceras, vulnera, & alia mala, ex animalibus remedia. CAP. XIII.

Sanguinem sistit in naribus seuum ex omento pecudum indicum. Item coagulum ex aqua maxinè agninum, subductum vel infusum etiam si alia non prosint. Adeps anserinus cum butyro pari pōdere pastillis ingestus. *Co. Al terre-*
chlearum^a terrena. sed & ipsæ extractæ testis. nā.
 E naribus fluentem sistunt cochleæ contritæ fronti illitæ: aranei telæ suppositæ: gallinacei cere bellū, vel sanguinis profluvia ex cerebro: item columbinus sanguis ob id seruatus conerētusque. Si verd ex vulnere immodicè fluat, fimi caballini cum putaminibus ouorum crematis cinis impositus mirè sistit. Vulneribus medetur æsypum cum hordei cinere & ærugine æquis partibus. Ad carcinomata quoque ac serpētia valet. Erodit & hulcerum margines

carnesque excreſcentes ad æqualitatem redigit. Explet quoque, & ad cicatricem perducit. Magna vis & in cinere pecudum ſimi ad carcinomata, addito nitro aut cinere ex offibus fœminum agnitorum, præcipuè in his hulceribus quæ cicatricem non trahant. Magna & pulmonibus quoque arietum. Excreſcentes carnes in hulceribus ad æqualitatem efficaſſimè reducunt. Fimo quoque ipſo ouium ſub teſta calefacto & ſubacto, tumor vulnerrum ſedatur. Fiſtulæ purgantur ſananturque: item epiniſtides. Summa verò vis in canini capitis cinere: excreſcentia omnia ſpodij vice erodit ac perſonat. Et murino ſimo eroduntur. Item muſtela ſimi cinere. Duritias etiam in alto hulcerum & carcinomata perſequitur multipeda trita, admiſta reſina terebinthina & ſinopide. Eadèmq; vtiliſſima ſunt in his hulceribus, quæ vermibus periclitantur. Quin & vermium ipſorum genera mirandos viſus habent. Coſſes qui in ligno naſcuntur, ſanant hulcera omnia. Nomas verò, combuſti cum pari pondere aniſi, & ex oleo illiti. Vulnereſ recentia conglutinant terreni, adeò vt nervos quoque abſciſſos illitis ſolidari infra ſeptimum diem perſuaſum ſit: itaq; in melle ſeruandos cenſent. Cinis eorum margines hulcerum duriores abſumit, cum pice liquida vel ſimblio melle. Quidam arefactis in ſole ad vulnereſ ex aceto vtuntur, nec ſoluunt, niſi biduo intermiſſo. Eadem ratione & cochlearum terrena proſunt: totæque exemptæ uſæ & impoſitæ, recentia vulnereſ conglutinant, & nomas ſiſtunt. Herpes quoque animal à Græcis vocatur, quo præcipuè ſanantur quæ cūque ſerpunt. Cochleæ proſunt eis cum teſtis

ſunt

ſuiſuſe:
præciſe:
quoque a
deſtrem
gis, ſale
& hulcera
rnis. Acor
inſanabile
miraque c
cinis mar
melle: it
nico & m
nis cereb
nera dici
cacoethe,
liebri, di
auri voſa
rum ouillu
aper in me
tiaſin ſan
nera atq;
impoſiti
cinis fem
efficaci
ex maxil
& cera m
num cereb
nis, quæ
bus ſolida
cum melle
nere, q; i
lorem rec
ar, etc, ſe
vernatio
lumbinam
vino. At v

suis tufæ: cum myrrha quidem & thure, etiam
 præcisos nervos fanare dicuntur. Draconum
 quoque adeps ficcatus Sole magnopere pro-
 dest: item gallinacei cerebrum recentibus pla-
 gis, fule viperino in cibo sumpto. Tradunt
 & hulcera tractabiliora fieri, & sanari cele-
 rius. Antonius Musa Medicus cùm incidisset
 insanabilia hulcera, vipers edendas dabat,
 mirâque celeritate perfonebat. Tryxalidum
 cinis margines hulecerum dueros aufert cum
 melle: item fimi columbini cinis cum arse-
 nico & melle, ea quæ erodenda sunt. Buboni-
 nis cerebrum cum ad pe asferino mirè vul-
 nera dicitur glutinare: quæ verò vocantur
 cacoethe, cinis fluminum arietis cum lacte mu-
 liebri, diligenter prius elutis linteolis. Viola
 auis cocta in oleo, cui liquato miscetur buty-
 rum ouillum & mel. Hulecerum labia duriora
 apes in melle mortuæ emolliunt. Et elephan-
 tiæ in sanguis & cinis mustelæ. Verberum vul-
 nera atque vberum pelibus ouium recentibus
 impositis obliterantur. Articulorum fracturis
 cinis feminum pecudis peculiariter medetur:
 efficacius cùm cera. Idem medicamentum fit
 ex maxillis simul vstis, cornûque ceruino
 & cera mollita rosaceo. Ossibus fractis cani-
 num cerebrum linteolo illito, superpositis la-
 nis, quæ subinde suffundantur, ferè xiiij. die-
 bus solidat: nec tardiùs cinis sylvestris muris
 cum melle, aut cum verpium terrenorum ci-
 nere, qui etiam ossa extrahit. Cicatrice ad co-
 lorem reducit pecudum pulmo, præcipuè ex
 ariete, seuus ex niro: lacertæ viridis cinis:
 vernatio anguium ex vino decocta: fimum co-
 lumbinum ex melle. Item vitiligines albas ex
 vino. At vitiliginem & cantharides cum rinzæ

foliorum duabus partibus in Sole, donec formicer cutis, tolerandæ sunt. Postea fouere, oleoque perungere, necessarium, nerumque illinire, idque diebus pluribus facere, cauentes exulcerationem multam. Ad easdem vitilignes & muscas illini iubent cum radice lapathorum: gallinarum fimum candidum, seruatum in oleo vetere cornua pyxide: vespertilionum sanguine: fel herinacei ex aqua. Scabiem verò, bubonis cerebrum cum aphonitro, sed ante omnia sanguis caninus sedant: pruritus cochlear minuta, lara, cõtrita illita. Harudines, & tela, quæque alia extrahenda sunt corpori, euocat mus dissectus impositus. Præcipue verò lacerta dissecta, & vel caput eius tantum contusum cum sale impositum. Cochlear ex his quæ grægatim folia sectantur, contusa imposita quæ cum testis & ex quæ manduntur, exempta testis: sed cum leporis coagulo efficacissime. Ossa anguillæ eundem cum co gulo cuiuscunque quadrupedis intra tertium diem approbant effectum. Laudantur & cantharides trita cum farina hordeacea.

Ad muliebria mala medenda. & conceptus maturandos. CAP. XLIII.

IN muliebribus malis membrana à partu louium proficiunt, sicut in capris retulimus. Fimum quoque pecudum eisdem vsus habet. Locustarum suffitu stranguriæ maxime mulierum iuuantur. Gallinaceorum, testes subinde si à conceptu edat mulier, mares in utero fieri dicuntur. Partus conceptos hystricum cinis potus continet: maturat caninum lac potum: euocat membrana è canum secundis, si terram non attigerit Lumbos parturientium potus lactis: fimum murinum aqua

qua pluuia
partu
cum oleo p
tra abortiu
anferant me
reant ex vit
fluentes aqu
vici & itap
Grauis se
dem per se i
nes concoq
& ad cicac
poti cum m
vermiculi,
parum. De
eniti non pa
terra ponan
dantur in
incho sam
ceptum m
lo & tra
Profund
vuluum
ceruina,
addatur &
rum discus
ros ceo. A
tur. Alie
nig xei qu
rellis coel
prius ino
longue
res. Et are
rin, mife
remque &
di uel dero

qua pluuia dilutum, mammas mulierum à partu tumescētes ieficit. Cinis herinaceorum cum oleo perunētarum custodit partus contra abortus. Facilius enī tūtur, quā simum anserinum cum aquā cyathis duobus sorbueret: aut ex viriculo mustelino per genitale effluentes aquas. Vermes terreni illiti in ceruices & scapulas, ne nerui doleant præstant. Grauidis secundas pellunt in passo poti. Iidem per se impositi, mammaram suppurationes concoquunt & aperiunt, extrahuntque, & ad cicatricem perducunt. Lac deuocant poti cum mulso. Inueniuntur & in gramine vermiculi, qui ad alligari collo, continent partum. Detrahuntur autem sub partu: aliās enī non patiuntur. Cauendum etiam ne in terra ponantur. Conceptus quoque causa dantur in potu quini aut septeni. Cochleæ in cibo sumptæ accelerant partum: item conceptum impositæ cum croco. Eadem ex amylo & tragacantha illitæ, profluvia sistunt. Pro sunt & purgationibus sumptæ in cibo, & vuluam auersam corrigunt cum medulla ceruina, ita vt vini cochleæ denarij pondus addatur & cyperi. Inflationes quoque vuluarum discutunt exemptæ testis, tritaque cum rosaceo. Ad hæc astypalaicæ maximè eliguntur. Alio modo Africanæ binæ trita cum fœnigræci quod tribus digiris capiatur, additis mellis cochlearibus quatuor, illinuntur aluo, prius irino succo perunctæ. Sunt & minutæ longæque candidæ cochleæ, passim oberrantes. Ex arcfactæ Sole in tegulis, tusaque in farina, miscentur lomento æquis partibus, cædoremque & læuorem corpori afferunt. Scabendi desideria tollunt minutæ & latæ cum po-

lenta. Viperam mulier prægnans si trans-
cenderit, abortum faciet: item amphispenam,
mortuam duntaxat. Nam viuam habentes in
pyxide, impunè transeunt, etiam si mortua sit:
atque asseruata, partus faciles præstat vel mor-
tua. Mirum, si non asseruatam transcendit
grauida, innoxiam fieri, si protinus transcen-
dat asseruatam. Anguis inueterati suffitus mē-
strua adiuuant. Anguium senectus ad alligata
lumbis, faciliore partus facit, protinus à puer-
perio remouenda. Dant & in vino bibendam
cum thure: aliter sumpta, abortum facit Bacu-
lus, quo angui rana exeuissa sit, parturientes
adiuuar: tryxalidum cinis illius, cum melle,
purgationes. Item araneus, qui filum deducit
ex alto capi debet manu caua, tritusque ad ino-
ueri: quod si redeuntè prehenderit, inhiabit
idē purgationes. Lapis ærites in aquile reper-
tus nido, custodit partus cōtra omnes abortuū
insidias. Penna vulturina subiecta pedibus ad-
iuuat parturientes. Ouum corui grauidis ca-
uendum constat, quoniam transgressus abor-
tus asperos faciat. Finum accipitris in mulso
potum, videtur fecundas facere. Vuluarum
duritias & collectiones, adeps anserinus aut
cygni emellit. Māmas à partu custodit adeps
anseris cum rosaceo & araneo. Phryges & Ly-
caones mammas puerperio vexatis inuenere
otidum adipem vtile esse, his quæ vulua strē-
guleatur, & blattas illinunt. Ouorum perdicis
putaminum cinis cadmiæ mistus, & cera,
stantes mammas seruat. Putant & ter circun-
ductas ouo perdicis non inclinari: & si sor-
beantur eadem, fecunditatem facere, lactis
quoque copiam. Cum anserino adipe perun-
ctis mammas, dolores minuere, molas vteri

sum.

a irino.

tumpere.
mice trito
psilothri v
tus non iat
semen poss
tum tollun
nem. Idem
Est autem d
dam. Aliq
cent. Quid
viperam, e
tur, eul
Fel herina
rebro vif
se cinis cu
quos rena
und e part
re trahetur
burund, m

O Vi
mul
gri nate
ti edend
terrenor
Infantibu
fidio est a
Aut si vi
cutitur et
eionem
Olibasi
fantium
mendatu
admoze
rundini
duntque

tum pere, scabiem vuluarum sedare, si cum cimice trito illinantur. Vespertilionum sanguis psilothri vim habet: sed malis puerorum illitus non satis proficit, nisi erucæ vel cicutæ semen posito indicatur: sic enim aut in totum tolluntur pili, aut non excedunt lanuginem. Idem & cerebro eorum profici putant. Est autem duplex, rubens utique, & candidum. Aliqui sanguinem & iecur eius admiscunt. Quidā in tribus heminis olei discoquunt viperam, exemptis ossibus psilothri vice vtuntur, euulsis prius pilis quos renasci nolunt. Fel herinacei psilothrum est, utique misto cerebro vespertilionis, & lacte caprino. Item per se cinis cū lacte canis primi partus, euulsis pilis quos renasci nolunt: vel nondum natis, perunctis partibus, alij non surgunt. Idem euenire traditur sanguine ricini euulsi cani: item hirundinino sanguine vel felle.

Promiscua medicina. CAP. XV.

Ovis formicarum supercilia denigrari cum muscis tritis tradunt. Si verò oculi nigri nascentium placeant, soricem prægnanti edendum. Capilli ne canescant, vermium terrenorum cinere præstari admisto oleo. Infantibus, qui lacte concreto vexantur, præsidio est agninum coagulum ex aqua porum. Aut si vitrum coagulato lacte acciderit, discutitur coagulo ex aceto dato. Ad dentionem cerebrum pecori vtilissimum est. Ossibus in canino simo inuentis, adustio infantium, quæ vocatur siriasis, adalligatis emendatur, ramices infantium lacertæ viridis admotæ dormientibus morfu. Postea harundini alligata suspenditur in fumo: traduntque pariter cum ea expirante sanari

^aalbo fuc-
co Dal.

infantem. Cochlearum salina illita infantium oculis, palpebras corrigit gignique. Ramicosis cochlearum cinis cum thure ex oui^a albi succo illitus per dies triginta medetur. Inveniuntur in corniculis cochlearum harenaceæ duritiæ: ex dentitionem facilem præstant adalligatæ. Cochlearum inanum cinis admissus ceræ, procidentium interaneorum partes extremas prohibet. Oportet autem cineri misceri saniem punctis emissam è cerebro vipera. Cerebrum viperae illigatum pelliculæ dentitiones adiuuat. At idem valent & grandissimi dentes serpentium. Fimur corui lana adalligatum infantium tussim edetur. Vix est ferio completi quædam: non omittenda tamen, quis sunt prodita. Ramici infantium lacerata mederi iubent. Marem hanc præhendi. Id intelligi & quod sub cauda vnam cavernam habeat. Id agendum, ut per aurum & argentum aut ostrum mordeat vitium. Tum in calice nouo illigatur, & in fumo ponitur. Urina infantium cohibetur muribus elixis in cibo datis. Scarabæorum cornua grandia denticulata, adalligata his amuleti naturam obtinent. Rous capiti lapillum inesse tradunt, quem ab eo expulsi necem timeant, inopinantis præciso capite exemptum, adalligatumque, mirè prodesset dentitioni. Item cerebrum eiusdem ad eundem usum adalligari iubent: & limacis lapilli siue osciculum, quod inuenitur in dorso. Magnificè iuuat & ovis cerebrum generis illitum: sicut auras adeps anserinus cum oculi succo impositus. Sunt vermiculis spinosis herbis asperi lanugine sic hos adalligatos protinus mederi tradunt infantibus, si quid ex cibo hæreant. Somnos allicit æsypum cum myribæ

myrrhæ momento in vini cyathis duobus dilutum, vel cum adipe anserino & vino myrrite: aut cuculus leporina pelle adalligatus: ardeolæ rostrum in pelle asinino fronti adalligatum. Putant & per se rostrum eiusdem effectus esse vino collutum. E diverso somnum arcet vespertilionis caput aridum adalligatū. In vrina virili lacerta necata, Venerem eius qui biberit, cohibet. Nam inter amatoria esse Magi dicunt. Inhibet & fimum cochleæ & columbarum cum oleo & vino potum. Pulmonis vultu urini dexteræ partes Venerem concitant viris adalligata gruis pelle. Item si lutea ex ouis quinque columbarum, admisto adipis suilli denarij pondere, ex melle sorbeantur. Passeres in cibo vel oua eorum. Gallinacei dexter testis arietina pelle adalligatus. Ibiū cineres cum adipe anseris & irino perunctis si conceptus sit, partus continere: contra inhiberi Venerem pugnatōis galli testiculis anserino adipe illitis adalligatisque pelle arietina tradunt. Item cuiuscunque galli gallinacei, si cum sanguine gallinacei lecto subiciantur. Cogunt concipere inuitas seæ ex cauda mulæ, si iunctis euellantur, inter se colligata in coitu. Qui in vrinam canis suam ingesserit, dicitur ad Venerem pigrior fieri. Mirum & de stellionis cinere (si verum est) linamento inuolutum in sinistra manu. Venerem stimulare: si transferatur in dextram, inhibere. Item vespertilionis sanguinem collectum flocco, oppositumque capiti mulierum, libidinem mouere: aut anseris linguam in cibo vel potione sumptam Pthuriasin à toto corpore posita membrana senectutis anguium triduo inhibet: ac serum exempto ca-

seu potum cum exiguo sale. Caseos, si cere-
brum mustelæ coagulo addatur, negat cor-
rumpi vetustate, aut à muribus attingi. Eius-
dem mustelæ cinis si detur in ossa gallinaceis
pullis & columbinis, tutos esse à mustelis
iumentorum vrinæ tormina vesperitilione
adalligato finiuntur. Verminatio ter circun-
lato verendis palumbo: miram dictu, palum-
bus emissus moritur iumentum liberatur con-
festim. Ebriosis oua noctuæ per triduum data
in vino, tædium eius adducunt. Ebrietatem
arceat pecudum assus pulmo præsumptus. Hi-
rundinis rostri cinis cum myrrha tritus, & in
vino quo bibetur inspersus, securos præsta-
bit à temulentia. Inuenit hoc Horus Assyrio-
rum rex. Præter hæc sunt notabilia anima-
lium ad hoc volumen pertinentium. Grom-
phenam autem in Sardinia narrant grui simi-
lem, ignotam iam etiam Sardis, vix existimo.
In eadem provincia est siphon ceruis tantum
pilo similis, nec alibi nascens. Iidem auto-
res nominuere sirulugum, quod nec quale
esset animal, nec vbi nasceretur tradiderunt.
Fuisse quidem non dubito, cum & medicinæ
ex eo sint demonstratæ. M. Cicero tradit ani-
mal bytnos vocari, qui vires in Campania e-
rodant.

De miraculis quarundam bestiarum.

САР. XVI.

Reliqua mirabilia ex his quæ diximus. Non
latrari à cane membranam ex secundis ca
nis habentem, aut leporis simum vel pilos
tenentem. In culicum genere muliones non
amplius, quàm vno die, vivere. Fôsq; qui ar
borarij pici rostrum habeât, & mella eximant
ab apibus non astringi. Porcos sequi eos, à qui
bu

bus cerebrum corui acceperint in ossa. Puluerem in quo se mula volutauerit, corpori inspersum mitigare ardores amoris. Sordes fugari, si vnus castratus emittatur. Anguina pelle, & sale, & farre cum serpyllo contritis vno die, deiectisque cum vino in fauces bouum vna maturescence, toto anno eos valere: vel si hirundinum pulli trestribus ossis dentur. Puluere è vestigio anguium collecto, sparsas apes in aluearia reuerti. Arietis dextro teste præligato oues tantum gigni. Non lassescere in vilo labore, qui neruos ex alis & cruribus gruis habeant. Mulas non calcitrare, cum vinum biberint. Vngulas tantum mularum repertas, neque aliam vllam materiam quæ non perroderetur à veneno Strygis aquæ cum id dandum Alexandro Magno Antipater mitteret, memoria dignum est, magna Aristotelis infamia excogitatum. Nunc ad aquatilia reuertemur.

C. PLINII SE-
CVNDI NATVRALIS
HISTORIAE Liber XXXI.

PROOEMIUM.

Medicina ex aquatilibus. Aquarum mirabilia:

CAPVT I.

QVATILIAM sequuntur in medicina beneficia, opifice natura ne in illis quidem cessante, & pervndas fluctusque ac reciprocos æstus, annuumque rapidos

curfus improbas exerente vires : nusquam potentia maiore, si verum fateri volumus. Quippe hoc elementum cæteris omnibus, imperat: terras deuorant aquæ, flammæ necant, scandunt in sublime, & cælum quoque sibi vindicant, ac nubium obtentu vitalem spiritum strangulant. Quæ causæ fulmina elidit, ipso secum discordante mundo. Quid esse mirabilius potest aquis in cælo stantibus? At ille ceuparum si in tantam pervenire altitudinem, rapiunt eò secum piscium examina. Sæpe etiâ lapides subuehunt, portantes aliena pondera. Eadem cadentes omnium terrarum nascantium causa sunt, prorsus mirabili natura, si quis velit reputare, ut fruges gignantur, arbores fruticesque vivant, in cælum migrare aquas, animamque etiam herbis vitalem inde deferre: iusta confessione, omnes terræ quoque vires aquarum esse beneficij. Quapropter ante omnia ipsarum potentie exempla ponemus. Cunctas enim quis mortalium enumerare queat?

De differentia aquarum medicinis, & observationibus. CCLXVI. CAP. II.

a vnâ.

Hermol. ex

Ves.

E Micant benignè passimque in plurimis terris, alibi frigida, alibi calida, alibi iuncta, sicut in Tabellis Aquitanica gente, & in Pyrenæis montibus, tenui intervallo discernentem. Alibi tepida, egelidaque auxilia morborum conferentes, & è cunctis animalium hominum tantum causa eruentes. Augent numerum Deorum nominibus variis, videsque condunt, sicut Puteolos in Campania, Staryellas in Liguria, Sextias in Narbonensi provincia. Nusquam tamen largius quam in Baiano sinu, nec pluribus auxiliandi generibus

b' alia
nutri al
militar
Tantiq
ac frigid
in Bu
pro d
que r
quæ Lic
stus existi
generati
xend
alios S
uatum m
Digna
teolos
porica
to Ac
com
qua & m
verò r
Huius
psius A
fontes
braticar
eius
ri
plur
tum legi
Quæ
S
A
H
L
A

b^o, aliæ sulphuris, aliæ aluminis, aliæ salis, aliæ
 nitri, aliæ bituminis, nonnullæ et acida salsæ
 mixtura. Vapore quoque ipso aliquæ profunt.
 Tantæque eis est vis, vt balineas calefaciant,
 ac frigidam etiam in solis feruere cogât, quæ
 in Baiano Posidiane vocantur, nomine acce-
 pro à Claudij Cæsaris liberto. Obscure quo-
 que percoquant. Vaporant & in mari ipso,
 quæ Licinij Crassi fuere: mediòsque inter flu-
 ctus existit aliquid valetudini salutare. Iam
 generatim nervis profunt pedibûsve, aut co-
 xendicibus, aliæ luxatis fractisve. Inaniunt
 aluos. Sanant hucera. Capiti auribûsque pri-
 uatim medentur: oculis verò Ciceronianæ
 Digna memoratu villa est ab Auerno lacu Pu-
 teolos tendentibus imposita litori, celebrata
 porticu ac nemore, quam & vocabat M. Cice-
 ro Academiam, ab exemplo Athenarum ibi
 compositis voluminibus eiusdem nominis, in
 qua & monumentum sibi instaurauerat, ceu
 verò non & in toto terrarum orbe fecisset.
 Huius in parte prima exiguo post obitum i-
 psius, Anistio Vetere possidente, eruperunt
 fontes calidi perquam salubres oculis, cele-
 brati carmine Laureæ Tullij, qui fuit à libertis
 eius: vt protinus a noscatur etiam ministe-
 rium eius ex illa maiestate. Posam enim i-
 psam carmen, dignum vbique, & non ibi tan-
 tum legi.

*Quo tua Romana vindex clarissime lingua
 Sylua loco melius surgere iussa viret,
 Acque Academia celebratam nomine villam,*

*Nunc reparat cultu sub potiore Verus
 Hic etiam apparent lymphæ non ante reperiæ.
 Languida quæ infuso lumina rore leuant.
 Nimirum locus ipse suis Ciceronis honori*

*stu maie-
 stas ingès.*

Dal.

Hoc dedit, hac fontes cum parefecit ops.

Vt, quoniam totum legitur sine fine per orbem,

Sini plures, oculis qua medeantur aqua.

In eadem Campaniæ regione Sinuessanæ aque sterilitatem fœminarum, & virorum insaniam abolere produntur. In Ænaria insula calculosis mederi. Et quæ vocatur Acidula, ab Teano Sidiino quatuor M. pass. hæc frigida. Item in Stabiano, quæ dimidia vocatur: & in Venafrano ex fonte Acidulo. Idem contingit in Velino lacu potantibus. Item in Syriæ fonte iuxta Taurum montem autor est, M. Varro, & in Phrygiæ Gallo flumine Gallimachus. Sed ibi in potando necessarius modus, ne lymphatos agat, quod in Æthiopia accidere his qui fonte rubro biberint Ctesias scribit. Iuxta Romanam Albulæ aquæ vulneribus meden urtegelidæ hæc: sed Cutiliæ in Sabinis gelidissimæ, seu quodam corpora inuadunt, ut propè mortuus videri possit, aptissimæ stomacho, nervis vniuerso corpori. Thespiarum fons conceptus mulieribus repræsentat: Item in Arcadia flumen Elatum. Custodit autem partum Læus fons eadem Arcadia, abortusque fieri non patitur. E diuerso in Pyrrheæ flumen, quod Aphrodisium vocatur, steriles facit. Lacus quod Amphion vitilignes tollit. Varro autor est, Titium quendam Prætura functum, maris Alphei morei signi faciem habuisse propter id vitium. Cydnus Ciliciæ annis podagricis medetur, sicut apparet in epistola Cassij Parmensis ad M. Antonium. Contrà, aquarum culpa in Træzene omnium pedes vitia sentiunt. Tugri ciuitas Galliæ fontem habet insignem, plurimis bullis stellantem, ferruginei saporis: quod ipsum non nisi in sine po-

^aad Pyrasū
flumen,
quod Am-
phrysus
^bAlpheus
ex Strab. l. 8

^bAlphion vitilignes tollit. Varro autor est,
Titium quendam Prætura functum, mar-
morei signi faciem habuisse propter id vi-
tium. Cydnus Ciliciæ annis podagricis
medetur, sicut apparet in epistola Cassij Parmensis ad M. Antonium. Contrà, aquarum
culpa in Træzene omnium pedes vitia sentiunt. Tugri ciuitas Galliæ fontem habet
insignem, plurimis bullis stellantem, ferru-
ginei saporis: quod ipsum non nisi in sine po-

Potus in re-
bus febres
dem aqua
mum ruber-
los & Nea-
tur. Cicero
tantum pal-
rari. Eudicu-
die esse, Co-
gras fieri:
autem var-
thim can-
bobus ac
differen-
nigriores
quæ ex Cras-
porreda co-
line sibi ca-
cere: qui
mnia fide-
fruges quæ
Arcadiæ
uere &
pilos gignit
phonium
duo sunt
alter obliu-
uentis. In
rius fluit.
res sensus fi-
sula fontes
Africa, quæ
nire his quæ
doux & T
quos dixim
parris, statim

Potus intelligitur. Purgat hic corpora tertianas febres discutit, calculorumque vitia. Eadem aqua igne admoto turbida fit: ad postremum rubescit. Leucogæi fontes inter Puteolos & Neapolim oculis & vulneribus medentur. Cicero in admirandis posuit, Reatinis tantum paludibus ungulas iumentorum indu-rari. Eudicus in Hestiazotide fontes duos tradit esse, Ceronem, ex quo bibentes oves nigras fieri: Melan, ex quo albas: ex utroque autem varias Theophrastus in Thuriis Crathim candorem facere, Sybarim nigrityam bobus ac pecori. Quin & homines sentire differentiam eam. Nam qui Sybarim bibant, nigriores esse, durioresque & crispo capillo: qui ex Crathide, candidos mollioresque, ac porrecta coma. Item in Macedonia^a qui ve-^a *Ally leg.* lint sibi candida nasci, ad Aliaemonem du- quæ velint cere: qui nigra aut fusca ad Axium. Idem o- & c. quæ ni mnia fusca quibusdam in locis tradit nasci, & gra aut fu- fruges quoque, sicut in Messapiis. At Lusitica. Arcadiæ quodam fonte mures terrestres vi- uere & conuersari. Erythris Aleos amnis pilos gignit in corporibus. In Bœotia ad Trophonium Deum iuxta flumen Orchomenon duo sunt fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionum affert, inde nominibus in- uentis. In Cilicia apud oppidum Cescum riuus fuit. Nûs, ex quo bibentium subrilio- res sensus fieri M. Varro tradit. At in Cea in- sula fontem esse, quo hebetes fiant: Zamæ in Africa, quo canoræ voces. Vinum tædio ve- nire his qui ex Clitorio lacu biberint. At Eu- doxus & Theopompus inebriari fontibus iis quos diximus. Mutianus Andri è fonte Liberi patris, statim diebus septenis eius. Dei vinum

fluere, si auferatur à conspectu templi, sapore in aquam transeunte. Polyclytus ex-
plere olei vicem iuxta Solos Ciliciæ fontem,
Theophrastus hoc idem fieri in Æthiopia e-
iusdem virtutis fonte. Lycos in Indiæ ter-
ris fontem esse, cuius aqua lucernæ ardeant.
Idem Ecbatanis traditur. Theopompus in
Scotussa lacum esse dicit, qui vulneribus me-
detur. Iuba in ^a Troglodytis lacum, insa-
num malefica vi appellatum, ter die fieri a-
marum salisumque, ac deinde dulcem, toties-
que etiam noctu, scatentem albis serpenti-
bus vicenùm cubitorum. Idem in Arabia fon-
tem exilire tanta vi, vt nullum non pondus
impactum respuat. Theophrastus Marlyæ
fontem in Phrygia ad Celanarum oppidum
saxa egerere. Non procul ab eo duo sunt
fontes, Clæon & Gelon, ab effectu Græco-
rum nominum dicti. Cyzici fons Cupidinis
vocatur. ex quo potantes amorem deponere
Mutianus credit. Cranone est fons cali-
dus citra summum feruorem, qui in vinum
additus, triduo calorem potioni custodit in
vassis. Sunt & Mattiaci in Germania fontes,
calidi trans Rhenum. quorum haustus tri-
duo feruet. Circa margines verò pumicem
faciunt aquæ. Quòd si quis fide carere ex his
ab qua arb. tratur, discat in nulla parte natu-
ræ maiora esse miracula: quanquam inter i-
nitia operis abundè multa retulimus. Ctesias
tradit Siden vocari stagnum in Indis, in quo
nihil innatet, omnia mergantur. Calius apud
nos in Auerno ait etiam folia subsidere. Var-
ro, aues, quæ aduolauerint, emori. Contrà
in Africæ lacu Apuscidamo omnia fluitant.
nihil mergitur: Item in Siciliæ fonte ^b Phin-
thia,

^a Trogody-
tis *Man.*

^b Pythia.

118
thia, vt
pura, q
solut in
rum, que
sa ab his
annantes
abigunt.
zum allu
men) cur
lut nam
res Tama
octionis p
coeunt a
decies die
nem villai
sine inter
profluere
xure Lar
paletege
beti com
alia dra
tem, ex
re in cib
adui, i
positum
que ibi c
Hoc item
tr dunt.
fla e tra
vi dunt
di Theo
in alio ge
aquis I
chros d
quapian
te, cuius

thia, vt Apion tradit: & in Medorum lica
puteoque Saturni. Fons Limyræ transire
solet in loca vicina, portendens aliquid: mi-
rūmque quōd cum piscibus transit. Respon-
sa ab his petunt incolæ cibo, quem rapiunt
annuentes, si verò euentum negent, caudis
abigunt. Annis Olachas in Bithynia Bria-
zum alluit (hoc est & templo & Deo no-
men) cuius gurgite periuri notantur pati ve-
lut flammam vrentem. Et in Cantabria fon-
tes Tamarici in auguria habentur. Tres sunt,
ocionis pedibus distantes. In vnum alueum
coeunt ^a vasto amne. Singulis siccantur duo ^a vasto sin-
decies diebus, aliquando vicies, citra suspicio ^{gali amne}
nem vllam aquæ, cū sit vicinus illis fons ^{Ch.}
sine intermissione largas. Dirum est, non
profluere eos aspicere volentibus, sicut pro-
ximè Lartio Licinio legato post Præturam
post septem dies accidit. In Iudea riuus sab-
batis omnibus siccatur. E diuerso miracula
alia diras. Cresias in Armenia scribit esse fon-
tem, ex quo nigros pisces illico morem affer-
re in cibis, quod & circa Danubij exortum
audiui, donec veniatur ad fontem alueo ap-
positum, vbi finitur id genus piscium. Ideo-
que ibi caput eius amais intelligitur fama.
Hoc idem & in Lydia in stagno nympharum
tradunt. In Arcadia ad Pheneum aqua pro-
fluit è saxi, Styx appellata, quæ illico necat.
vt diximus. Sed esse pisces paruos in ea tra-
dit Theophrastus. letales & ipsos, quod non
in alio genere mortiferorum fontium. Necare
aquis Theopompis & in Thracia apud ^b Cy-
chros dicit: Lycus in Leontinis tertio die, si ^b Crobsos
quispiam biberit. Varro ad Soraæm in fon- ^{Tur.}
te, cuius sit latitudo quatuor pedum: sole o-

riente cum exundare feruenti similem, auē-
que quæ gustauerint, iuxta mortuas iacere.
Nanque & hæc insidiosa condicio est, quod
quædam etiam blandiuntur aspectu, vt ad
Nonacrin Arcadiæ. Omnino enim nulla de-
terrent qualitate. Hanc putant nimio frigore
esse noxiam, vtpote cum profluens ipsa lapi-
descat. Aliter circa Theſſalica Tempe, quo-
niam vsus omnibus terrori est: traduntque
etiam æs ac ferrum erodi illa aqua. Profluat
(vt indicauimus) breui spatio: mirumque, si-
liqua syluestris amplecti radicibus fontem
eum dicitur, semper florens purpura. Et quæ-
dam sui generis herba in labris fontis virer.
In Macedonia, non præcul Euripidis Poëtæ
sepulchro, duo riuus confluunt, alter saluber-
rimi potus, alter mortiferi. In Perperenis
fons est, quia quacunq; rigat lapideam fa-
cit terram: item calidæ aquæ in Eubœæ De-
lio. Nanque alluit riuus, saxa in altitudi-
nem crescunt. in Eurymenis deiectæ coronæ
in fontem lapides fiunt. In Colossis flumen
est, in quo lateres coniecti, lapides extrahun-
tur. In Scyretico metallo arbores quacun-
que flumine alluuntur, saxa fiunt cum ra-
mis. Distillant ex quoque guttæ in lapides du-
rescunt in antris Coryciis nam Miezæ in Ma-
cedonia, etiam pendentes in ipsis cameris: ac
in Coryco, cum decidere. In quibusdam spe-
luncis vtroque modo, columinæque faciunt,
vt in Phaustis Cherſoneſi Rhodiorum in antro
magno, etiam discolori aspectu. Et hæcenus
contenti sumus exemplis.

De

^a NI quâ.
Ver. Alij
leg. Nā quæ

Q Vari
merito dat
stimantes
uari a que
rum ab ali
tionem aff
brum aqu
re in aere
nubibusq
coacta sub
glacem m
etiam refelle
uita illa de
poreit, m
met se dist
qua argom
cū etiam
inficiatur
quæ sordi
tissimæqu
quidem g
eius videt
mento, e
conuenit.
trario ex g
tus prædic
quod tenu
rem omne
rore amio
cognans &
celerrime p
tare in nau
T

*De qualitate aquarum, infalubritate vel
commoditate earum.*

CAP. III.

QVaritur inter Medicos, cuius generis aquæ sint utilissima. Stagnantes pigrasque; merito damnant, utiliores quæ profluunt existimantes: cursu enim percussûque ipso extenuari atque proficere. Eoque miror, cisternarum ab aliquibus maximè probari. Sed hæ rationem afferunt, quoniam leuissima sit imbrium aqua, ut quæ subire potuerit ac pendere in aëre. Ideo & nives præferunt imbribus, niuibûsque etiam glaciem, velut ad infinitum coacta subtilitate. Leuiora enim hæc esse, & glaciem multò leuiorem aqua. Horum sententiam refellere interest vitæ. In primis enim leuitas illa deprehendi aliter, quàm sensu, vix potest, nullo pene momento ponderis aquis inter se distantibus. Nec leuitatis in pluvia aqua argumentum est subisse eam in cælum. cum etiam lapides subire appareat, cadensque inficiatur hilitu terræ. Quod sit ut pluiæ aquæ sordium inesse plurimum sentiat, citissimèque ideo calefiat aqua pluvia. Niuem quidem glaciè nque subtilissimum elementi eius videri miror, appposito grandinum argumento, è quibus pestilentissimum potum esse conuenit. Nec verò pauci inter ipsos è contrario ex gelu ac niuib. infaluberrimos potus prædicant, quoniam exactum sit inde, quod tenuissimum fuerit. Minui certè liquorẽ omnem congelatione deprehenditur, & rore nimio scabiem fieri, pruina vredinem, cognacis & niuis causis. Pluias quidẽ aquas celerimè putrescere cõuenit, minimèque durare in nauigatione. Epigenes autem, aquam

quæ septies putrefacta purgata sit, perhibet amplius non putrescere. Na cisternas etiã Medici confitentur inuti es, aluo durmas facientes, faucibusque: etiam limi non alius inesse plus, aut animalium quæ faciunt tedium, confitendum habent. Nec statim amnium vtilissimas esse, sicuti nec torrentium vllus, lacusque plurimos salubres maximè. Quædam igitur & huius generis aptissimæ aliæ alibi. Parthorum reges ex Chospe & Eulæo tantum bibunt: & ex quamuis in longinqua comitantur illos. Et horum placere potum, non quia sint amnes, apparet, quoniam nec è Tigri nec Euphrate, nec è multis aliis bibunt. Limus aquarum vitium est: si tamen idem amnis anguillis scateat, salubritatis indicium habetur: sicuti frigoris, tinea in fonte gigni. Ante omnia autem damnantur amaræ, & quæ serobem statim implent: quod euenit Træzene. Nam nitrosas atque salmacidas in desertis Rubrum mare perentes, addita polëta, viles intra duas horas faciunt, ipsæque vescuntur polenta. Damnantur in primis fontes, qui cœnum faciunt, quique malum colorem bibentibus: refert & si vasa ære inficiunt, aut si legumina tardè percoquant: si liquatæ leniter terram relinquunt, decoctæque crassis obducunt vasa crustis. Est etiamnum vitium non foetidæ modò, verum omnino quicquam respicientis iucundum sit illud licet gratumque, & vt sæpe ad viciniam lactis accedens. Aquam salubrem æri quàm simillimam esse oportet. Vnus in toto orbe traditur fons aquæ iucundè olentis in Mesopotamia Coburæ. Fabulæ rationem asserunt, quoniam in eo Iuno perfusa sit. De cætero aquarum salubrium sapor odôrve nullus esse

Ærea. Vor.
Æruginæ.
Alia.

esse debet
britate, sit
est, vt leu
pares meli
que celerit
pendeant,
affirmant,
probabilis
oppidis cor
rationis rat
renuittas
sunt. Frigo
lum videat
dem & ad
exiliat ven
lida sit, etia
in alium, au
ripiat aëre
continent
roni: pinn
quam, vt
re. Ita v
nius. Om
conuenit
subtilissim
est, si deco
gida inue
at. cur, si d
frigidissima
nane hoc
ligurt. C
orbe, frigo
vibus, mar
vibus tribu
seis, fons a
uis monit

esse deber. Quidam statim iudicant de salubritate, frustrante diligentia, quando perrarum est, vt leuior sit aliqua. Certior subtilitas, inter pares meliorem esse, quæ calefiat refrigereturque celerius. Quin^d exhaustam vasis ne manus ^{exhausta,} pendeant, deposuitque in humum repescere ^{vasis quæ} affirmant. Ex quonam ergo genere maximè ^{manu pen-} probabilis continget? Pateis nimirum, vt in ^{deant de-} oppidis consistere video: sed his quibus exerci- ^{positis in} tationis ratio crebro haustu contingit, & illa ^{humu.} tenuitas colante terra. Salubritati hæc satis sunt. Frigori & opacitas necessaria, vtque cælum videant. Super omnia observatio vna, eadem & ad perennitatem pertinet, vt illa vado exiliat vena, non è lateribus. Nam vt tactu gelida sit, etiam arte contingit, si etiam expressa in altum, aut è sublimi delecta, vt tberatu corripit aëra. In natando siquidem spiritum continentibus frigidior sentitur eadem. Nezonis principis inuentum est, decoquere aquam, vitroque demissam in niues refrigerare. Ita voluptas frigoris contingit sine vitiiis niuis. Omnem vitque decoctam vtiliorem esse conuenit: item calefactam magis refrigerari, subtilissimo inuento. Vitiosa aquæ remedium est, si decoquatur ad dimidias partes. Aqua frigida inuenta sistitur sanguis. Astus in balneis ar. etur, si quis ore teneat. Quæ sunt haustu frigidissima, non perinde & tactu esse, alternante hoc bono, multi familiari exemplo colligunt. Clarissima aquarum omnium, in toto orbe, frigoris salubritatisque p. lma præconio vrbs, Marcia, est, inter reliqua Deûm munere vrbi tributa. Vocabatur hæc quondam Aufeia, fons autem ipse Pironia. Oritur in ultimis montibus Pelignorum: transit Marfos &

Fucinum lacum, Romam non dubiè petens. Mox specu mersa in Tiburtina se aperit. ix. M. pass. fornicibus structis perducta. Primus eam in urbem ducere auspicatus est Ancus Marcius, vnus è regibus. Postea Qu. Marcius Rex in Prætura. Rursusque restituit M. Agrippa. Idem & Virginem adduxit ab octauo lapidis diuerticulo ij. M. pass. Prænestina via. Iuxta est Herculanensis riuus, quem reficiens Virginis nomen obtinuit. Horum amnium comparatione differentia suprà dicta deprehenditur, cum quantum Virgo tactu, tantum præstet Marcia haustu. Quanquam vtriusque iam pridem urbi perit voluptas, ambitione avaritiæque in villas ac suburbana decoquentibus publicam salutem. Non ab re sit, querendi aquas iunxisse rationem. Reperiuntur in conuallibus maximè, & quodam cōuexitatis cardine aut montium radicibus. Multi septentrionales vbique partes aquosas existimauere. Quæ in re varietatem naturæ aperuisse conueniat. In Hyrcanis montibus à meridiano latere nō pluit. Ideo syluigeri ab Aquilonis tōtū parte sunt. At Olympus, Ossa, Parnassus, Apenninus, Alpes vndique vestiuntur, amnibūque perfunduntur. Aliqui ab Austro, sicut in Creta. Alibi montes. Nihil ergo in his perpetuæ obseruationis iudicabitur. Aquarum sunt nōtæ iuncus aut harundo, aut herba, de qua dictum est: multūque^a aliqui loco pectore incubūs rana. Salix enim erratica, & alnus, aut vitex, aut edesa sponte proueniunt, & corruatione aquæ pluuiæ in locum humiliorem è superioribus defluentis, augurio fallaci. Certior multò nebulosa exhalatio est, ante ortum Solis longius intuentibus: quod ex edito quidam

alicui

dam specu
gentis. E
tū nota
tut, die, qu
que loco re
ficiet hui
mitur. S
pore est, vt in
experiment
pedum qui
pere crudis
to, lucerna
bus, dein to
ve, aut in a
olei resins
reperitur.
dam & ign
efficacior
ipla promi
ta glauci
non ferè
adimitur
coria terr
ordo sup
gillola ter
hic prol
colando
mosāque p
boni sapo
carbunculo
Rubra i
ces monti
gentes. Or
res assidue
ramena de
rata vel alu

dam speculantur, proni terram mento attingente. Est & peculiaris æstimatio peritis tantum nota, quam feruentissimo æstu sequuntur, dieique horis ardentissimis, qualis ex quoque loco percussus splendeat. Nam si terra sitiente humidior est ille, indubitata spes promittitur. Sed tanta intentione oculorum æquus est, ut indolescant: quod fugientes ad alia experimenta decurrunt, loco in altitudinem pedum quinque defosso, ollisque è figlino opere crudis, aut peruncta pelui area cooperito, lucernaque ardente concamerata frondibus, dein terra. Si figlinum humidum ruptumve, aut in ære sudor, vel lucerna sine defectu olei restincta, aut etiam vellus lanæ madidum reperiatur, non dubiè promittunt aquas. Quidam & igne prius excoquunt locum, tanto efficaciore vasorum argumento. Terra verò ipsa promittit candicantibus maculis, aut tota glauci coloris. In nigra enim scaturigines non ferè sunt perennes. Figulari creta semper adimitur spes. Nec ampliùs puteum fodiunt, coria terræ obseruantes, ut à nigra descendat ordo suprà dictus. Aqua semper dulcis in argillosa terra, frigidior in topho. Nanque & hic probatur. Dulces enim leuèssque facit, & colando continet sordes. Sabulum exiles limosàsque promittit. Glarea incertas venas, sed boni saporis. Sabulum masculum & harena carbunculosa, certas stabilesque & salubres. Rubra sœxa optimas, speique certissimæ. Radices montium sîxosæ, & silex, hoc ampliùs rigentes. Oportet autem fodientibus humidiores assiduè respondere glebas, faciliùsque feramenta descendere. Depressis puteis sulphurata vel aluminosa occurrentia putearios ne-

cant. Experimentū huius periculi est demissa ardens lucerna, si extringatur. Tunc secundū puteum dextra ac sinistra fodiuntur æstuaria, quæ grauiorem illum halitum recipiant. Fit & sine his vitis altitudine ipsa grauior aer, quæ emendant assiduo lintheorum iactatu euētilando. Cū ad aquam ventum est, sine harena opus surgit, ne venæ obstruantur. Quædam aquæ vere statim incipiente frigidiores sunt, quarum non in alto origo est: hybernīs enim constant imbribus: quædam Canis ortu, sicut in Macedonia Pella utrumque. Ante oppidum enim incipiente æstate frigida est palustris: dein maximo æstu in excelsioribus oppidi riger. Hoc & in Chio euenit, simili ratione portus & oppidi. Athenis Enneacrunos nimboſa æstate frigidior est, quā puteus in Iouis horto. At ille siccitatibus riger.

Aquaturn subitō nascentium, aut desinentium vario. CAP. IIII.

Maximè autem putei circa Arcturum. Nā ipsa æstate deficiūt, omnesque quatrīduo eo subsidunt. Iam verò multi hyeme tota: vt circa Olympum, vere primum aquis redeuntibus. In Sicilia quidem circa Messanam & Mylas hyeme in totum inarescant fontes: æstate exundant, omnemque faciunt. Apolloniæ in Ponto fons iuxta mare æstate tantū superfluit, & maximè^a circa Canis ortum, parciū, si frigidior sit æstas. Quædam terræ imbribus sicciores fiunt, velut in Narniensi agro: quod admirandis suis inserunt M. Cicero, si citate lutum fieri prodens, imbre puluerem. Omnis aqua hyeme dulcior, æstate autem minūs, autumno minimè: minūsque per siccitates. Neque equalis anniū plerumque gustus est, magna al-

uci

^a canis or-
tū

LIBI
vei diffi
terra pe
quas lau
liqua r-p
& influen
dilounur.
Ter accidi
necarētiq
pluuz am
pu. Nascu
quos arbo
Hamo ob
gratia syl
noli tore
syluaz con
Ee col. m
cotis foli
in Creta
Arcadia
sieu m
emerissi
T
que
quing
monte
col. ill
dent app
frigidaz
vbi Nept
te dulce
plena. A
Olympia
eam insu
rum fons
menta eg

veti differentia. Quippe tales sunt aquæ, qualis terra per quam fluunt, qualisque herbarum, quas lauant, succi. Ergo idem amnes parte aliqua r periuuntur insalubres. Mutant saporē & influentes riuī, vt Borysthenem, visque diluuntur. Aliqui verò & imbre mutantur. Ter accidit in Bosphoro, vt salsi deciderent, necarētque frumenta. Toties & Nili rigua pluuia amara fecere, magna pestilentia Ægypti. Nascuntur fontes decisis plerunque syluis, quos arborum alimenta consumebant: sicut in Hæmo obsidente Gallos Cassandro, cum valli gratia syluas cecidissent. Plerūque verò damnosī torrentes corriuantur detracta collibus sylua, continere nimbos ac digerere consueua. Et coli moueri que terram, callūque summæ cutis solui, aquarum interest. Proditur certē in Creta expugnato oppido, quod vocabatur Arcadia, cessasse fontes, amnesque qui in eo situ multi erant. Rursus cōdito post sex annos emeruisse vti quæque cœpissent partes coli.

Observatio historica. CAP. V.

TERRÆ quoque motus profundunt, sorbentque aquas: sicut circa Phœneum Arcadiæ quinquies accidisse constat. Sic & in Coryco monte amnis erupit, posteaquam cœptus est coli. Illa mutatio mira, vbi causa nulla euidentis apparet: sicut in Magnesia calidas factas frigidas, aliàs non mutato sapore. Et in Caria, vbi Neptuni templum est, amnis qui fuerat antè dulcis, mutatus in salem est. Et illa miraculi plena, Arcthusam Syracusis sinū redolere per Olympia: verique simile, quoniam Alpheus in eam insulam sub ima maria permeet, Rhodiorum fons in Cherrhoneso nono anno purgamenta egerit. Mutatur & colores aquarū: sicut

Babyloniz lacus æstate rubras habet diebus xj. Et Borysthenes ætatis temporibus caruleus fertur, quinquam omnium aquarum tenuissimus: ideoque innans Hypani. In quo & illud mirabile, Austris flantibus superiore Hypanim fieri. Sed tenuitatis argumentum & aliud est, quod nullum halitu non modò nebulam emittat. Qui volunt diligentes circa hoc videri, dicunt aquas grauiiores post biu-
mam fieri.

*Ratio aqua ducende, & quomodo medi-ati veni-
dum: & quid prosit nauigatio, & medicina
aque marina. CAP. VI.*

Cæterum à fòre duci fidelibus tubis utilis-
simum est, crassitudine binum digitorum
commisuris pyxidatis, ita vt superiori intret,
calce viua ex oleo lauzatis. Libramentum a-
quæ in centenos pedes sursum elici, minimum
erit: si vno curiculo veniet, in binos actus: la-
minæ esse debebunt, per quas surgere in sub-
lime opus fuerit, è plumbo. Subit altitudinem
exortus sui: si longiore tractu veniet, subeat
crebrò descendatque, ne libramenta pereant.
Fistulas denum pedum longitudinis esse legi-
timum est. Et si quinarie erunt, sexagena pon-
do pondere: si octonarie, ce. tena, si denarie,
centena vicena, ac deinde ad has portiones.
Denarie appellantur, cuius laminæ latitudo
antequam curuetur, digitorum decem est, di-
midioque eius quinarie. In omni anfractu
collis quinarie fieri, vbi dometur impetus,
necessarium est: ite castella, prout res exigit.
Homerum calidorum fontium mentionem
non fecisse demiror, cum alioquin lauari
calida frequenter indueretur: videlicet quia
medicina tunc non erat hæc, quæ nunc a-
quarum

LIN
quarum
pharata
li morbo
lis Curia
nibus. Ple
ris perspet
mum, nane
oportet, ac
dilectente
idcirco non
Quippe &
frigore in
rum parte
plurimè pe
dos bibend
tur cure, c
tudo aquæ
crebro (alis
iptorum m
scar. Nec v
ras esse cu
rissa, Tro
color ipe
vere. Ine
nihil eor
de differet
moouit
ad neruor
ras, ossa que
de caula &
alior vius
gandi ph
guinem eg
Gallione
nimur. Ne
itur, hæc p

quarum perfugio vitur. Est autem vtilis sulphurata nervis, aluminata peralyticis, aut simili morbo solutis. Bituminata aut nitrosi, qualis Cutilia, vtilis est bibendo atque purgationibus. Plerique in gloria dicunt, plurimis horis perpeti calorem carum: quod est inimicissimum, namque paulò diutius, quam balneis, vti oportet, ac postea frigida dulci, nec sine oleo discedentis: quod vulgus alienum arbitrat, ideo non alibi corporibus magis obnoxius. Quippe & vastitate odoris capita replentur, & frigore infestantur sudantia, reliqua corporum parte mersa. Similis error, quo quidam plurimò potu gloriantur. Vidique iam turgidos bibendo, in tantum ut annuli integerentur cute, cum reddi non posset hanc multitudinem aquæ. Nec hoc ergo fieri conuenit sine crebro talis gustu. Utuntur & cæno fontium ipsorum vtiliter, sed ita, si illitum Sole inarescat. Nec verò omnes, quæ sint calidæ, medicatas esse credendum, sicut in Egella Siciliæ, Larissa, Troade, Magnesia, Melo, Lipara. Nec decolor species æris argentiue (ut multi existimare hinc aminum argumentum est: quando nihil eorū in Patavinis fontibus, ne odoris quiddē differentia aliqua deprehenditur. Medendi modus idem & in marinis erit, quæ calefiunt ad nervorum dolores, ferruminant & fracturas, ossaque contusa. Item corpora siccant, quæ de causa & frigido mari utuntur. Præterea est aliud usus multiplex, principalis verò navigandi phthisi affectus, ut diximus, aut sanguinem egerentibus: sicut proximè Anneum Gallionem fecisse post Consulatum meminimus. Neque enim Ægyptus propter se petitur, sed propter longinquitatem navigandi.

Quin & vomitiones ipsæ instabili volutatione commotæ plurimis morbis capitis, oculorum, pectoris, medentur omnibusque, propter quæ est: borum bibitur. Aquam verò maris per se efficiorem discutiendis tumoribus putant Medici, si illa decoquatur hordeacea farina, ad parotidas. Emplastris etiam, maxime albis, & malagmaris miscent. Prodest & infusa crebro istu bibitur quoque, quamvis non sine iniuria stomachi, ad purganda corpora, bilemque atram, aut sanguinem concretum reddendum alterutra parte. Quidam & quartanis dedere eam bibendam, & in tenebris articulisque morbis asseruatam, & in hoc vetustate virus deponentem. Aliqui decoctam, omnes ex alto haustam, nullaque dulcium mistura corruptam, in quo usu præcedere vomitum volunt. Tunc quoque acetum aut vinum aqua miscent. Qui parum dedere raphanos supermandi ex mulso aceto iubent, ut ad vomitiones reuocent. Clysteribus quoque marinam infundunt tepefactam. Testium quidem tumori fouendo non aliud præferunt. Item pernionum vitia ante hulcera, simili modo pruribus, psoris, & lichenum curationi. Lendes quoque & tetra capitis animalia hac curantur: & luentia reducit eadem ad colorem. In quibus curationibus post marinam aceto calido fouere plurimum prodest. Quin & ad istus venenatos salutaris intelligitur, ut phalangiorum & scorpionum, & pryde aspide respersis. Calida autem in his assumitur. Suffitur eidem cum aceto capitis doloribus. Tormina quoque & choleram calida infusa clysteribus sedat. Difficilius perfrigescent marina calefacti. Mammæ sororiantes præcordia

acerebro i.
Ro. Dal. ex
Gal. sub. fin.
C. meth.

maciem
Aurum g
feruentia
celerime e
sanant, lara
mediterrane
runt & hoc e
sibi quisque
ratione tan
quatuor ac
salemque n
cum quatu
vum & natu
putant. s
nis cyathis
neruos cale
peterunt, q
portionib
& ad hunc
picato cel
ximè sine
to & o se
ro cum m
daretur a
nocentio
nis idem
licitibus
doloribus
stribus. s
delectant a
dulcis ex
mari con
turata, d
in terra m
cie. Luxu
dū, natu

maciẽmque corporis piscinæ maris corrigunt. Aurium grauitatem, capitis dolores, cū aceto feruentium vapor. Rubiginem ferro marinæ celerrimè exterunt. Pecorum quoque scabiẽm sanant, lanàsque emolliunt. Nec ignoro, hæc mediterraneis superuacanea videri posse. Verùm & hoc cura prouidit, inuenta ratione qua sibi quisque aquam maris faceret. Illud in ea ratione mirum si plusquàm sextarius salis cū quatuor aquæ sextarius mergatur, vinci aquã, salẽmque non liquari. Cæterò sextarius salis cum quatuor aquæ sextarius, salissimi maris vim & naturam implet. Moderatissimum autẽ putant, suprà dictam aquæ mensuram octonis cyathis salis temperari, quoniam ita & neruos calefaciat, & corpus non exasperet. Inueteratur, quod vocatur, halassomeli, æquis portionibus maris, mellis, imbris: ex alto & ad hunc vsũ aduehunt, fistilique vase & picato condunt. Prodest ad purgationes maximè sine stomachi vexatione, & sapore grato & odore. Hydromeli quæ ex imbre puro cum melle temperabatur quondam, quod daretur appetentibus vinum ægris, veluti innocentiore potu, damnatum iam multis annis iisdem vitiis, quibus vinum, nec iisdem utilitatibus. Quia sæpe nauigantes defectu aquæ dulcis laborant, hæc quoque subsidia demonstrabimus. Expana circa nauium vellera madescunt accepto halitu maris, quibus humor dulcis exprimitur. Item demissæ reticulis in mari concuæ è cera pilæ, vel vasa inania obturata, dulcem inera se colligunt humorem. Nã in terra marina aqua argilla percolata dulcescit. Luxata hominum corpora & quadrupedũ, natando in cuiuslibet generis aqua, facilli-

mè in artus redeunt. Est & in metu peregrinantium, vt tentent valetudinem aqua ignota: hoc cauent è balineis egressi statim frigidâ suspectam hauriendo. Mulsus, qui in aqua fuerit podagris illis tus prodest: itè oleo admixto, talorum dolori tumorique. Spuma ^a aquæ affricu verrucas tollit. Necnon harena litorum maris, præcipuè tenuis & solibus candens, in medicina est siccandis corporibus coopertis hydropicorum, aut rheumatismos sentientiû. Et hæcenus de aquis: nunc de aquatilibus. Ordinemur autem, vt in reliquis, à principalib. eorum, quæ sunt sal & spongia.

De generibus salis, & confectionibus, & medicinis, & observationibus. CAP. VII.

SAL omnis aut fit, aut gignitur: vtrunq; pluribus modis, sed causa gemina, coacto humore, aut siccato. Siccatur in lacu Tarentino æstiuis solibus, totumque stagnum in sale mabit, modicum alioquin, altitudine genua non excedens. Item in Sicilia in lacu, qui Cocanicus vocatur, & alio iuxta Gelam. Horum extremitates tantum inarescunt, sicut in Phrygia, Capadocia, Aspendi, vbi largius coquitur, & usque ad medium lacum. Aliud etiam in eo mirabile, quod tantundem noctu subuenit, quantum die auferas. Omnis est talis sal minutus, atque non gleba est. Aliud genus ex aquis maris sponte gignitur, spuma in extremis litoribus scopulis relictâ. Hic omnis rore densatur & est acrior, qui in scopulis inuenitur. Sunt etiam naturales differentiar tres. Nanque in Baaris duo lacus vasti, alter ad Scythas versus, alter ad Arios, sale æstuant: sicut ad Cirtium in Cypro, & circa Memphim, extrahunt lacum, dein sole siccant. Sed & summa fluminum densantur

fantur in salern, amne reliquo veluti sub gelu
 fluente, vt apud Caspias portas, quæ salis flu-
 mina appellantur. Item circa Mardos & Arme-
 nios. Præterea apud Bactros amnis Ochus &
 Oxus, ex appositis montibus deferunt salis ra-
 menta. Sunt & in Africa lacus, & quidem tur-
 bidi, salern ferentes. Ferunt quidem & calidi
 fontes, sicut Pagasæ. Et hætenus habet se ge-
 nera ex aquis sponte proueniētia. Sunt & mō-
 tes natiui salis, vt in Indis Oromenus, in quo
 lapidinarum modo cæditur renascens: maius
 que regū vñsigal ex eo est, quàm ex auro atq;
 margaritis. Effoditur & è terra, vt palàm est,
 humore densato, in Cappadocia. Ibi quidem
 cæditur specularium lapidum modo. Ponderus
 magnū glebis, quas micas vulgus appellat. Car-
 rhis Arabiæ oppido muros domosque massis
 salis faciunt, aqua ferruminantes. Inuenit &
 iuxta Pelusium Ptolemæus rex, cū castra fa-
 ceret. Quo exēplo postea inter Egyptū & Ara-
 biā, etiā iqualētibz locis, cæptus est inueniri
 detractis harenis: qualiter & per Africæ sitiē-
 tia vsque ad Hammonis oraculum. Is quidam
 crescens cum Luna noctibus. Nam Cyrenaici
 tractus nobilitantur Hāmioniaco, & ipso, quia
 sub harenis inueniatur, appellato. Similis est
 colore alumini, quod schiston vocant, longis
 glebis, neq; perlucidis, ingratus sapore, sed me-
 dicinæ utilis. Probatur quàm maximè perspi-
 cuus, rectis scissuris. Insigne de eo proditur,
 quòd leuissimus intra specus suos, in lucem v-
 niuersam prolatus, vix credibili pondere iagra
 uescat. Causa euidens, cuniculorum spiritu ma-
 dido sic adiuuante molietes, vt adiuuāt aquæ.
 Adulteratur Siculo, quē Cocanicū appellau-
 mus, necnon & Cyprio mirè simili. In Hispa-

nia quoque citiore Egelaſtz ceditur, glebis
penè tranſlucentibus, cui iam pridem palma à
pluriſq; Medicis inter omnia ſalis genera per-
hibetur. Omnia locus in quo reperitur ſal, ſte-
rilis eſt, nihilque gignit: & in totum ſponte
naſcens inter hæc eſt. Facitq; varia genera.
Vulgaris plurimūſque in ſalinis, mari aduſo,
non ſine aqua dulcis riguis, ſed imbre maxi-
mè iuuante, ac ſuper omnia Sole multo, non
aliter inareſcens. Aſtica circa Vticam cōſtruit
aceruos ſalis ad collium ſpeciem: qui vbi Sole
Lunæque induruerè, nullo humore liqueſcūt,
vixque etiam ferro caduntur. Fit tamen & in
Creta ſine riguis, in ſalinas mare infundenti-
bus: & circa Egyptum, ipſo mari influente in
ſolum (vt credo) Nilo ſuccoſum. Fit & è puteis
in ſalinas ingeſtis. Prima denſatio Babylone
in bitumen liquidum cogitur, oleo ſimile, quo
& in lucernis vtuntur: hoc detracto ſubeſt ſal.
Et in Cappadocia è puteis ac fronte aquam in
ſalinas ingerunt. In Chaonia excoquunt aquā
ex fonte, refrigerandōque ſalem faciunt in-
ertem, nec cādīdum. Galliz Germūiaque ar-
dentibus lignis aquam ſaltam infundunt. Hi-
ſpania quadam ſui parte è puteis hauriūt, mu-
riam appellant: & illi quidam etiam lignum
referre arbitrantur. Quercus optima, vt quæ
per ſe cinere ſyncero vim ſalis reddit, talib; co-
rylus laudatur: ita inf. ſol quore ſolſo, carbo
etiam in ſalem vertitur. Quicumque ligno cō-
ſit ſal, niger eſt. Apud Thiephraſium inuenio
Imbrios hauriendos & iunci cinere decoque-
re aqua ſolitos, donec exiguum ſupereſſet hu-
moris. Quin & è muria ſalſamentorum reco-
quitur, iterūq; conſumpro liquore ad natu-
ram ſuam reddit: vulgo è maxis iucundiffimus.

Ma-

MINI
Marinor
mine: at
qui Tatr
Cappado
tis intere
dit us, que
partu ven
Salſiffimus
Tarentinus
fragilis, qu
omnis. Su
pioſum A
Flos ſalſi
crepitat, n
ab oppido
mentama
riens, ex aq
tia. Rober
varipus per
lia tanti
Cappado
odoratiſ
rentinon
que è ma
puè. Ium
ſaum & E
tilior qui
minorem
cus & Eub
& ſiccus, v
bus addit
rans aud
ita vt ſi p
numera c
tus giro. C
ca ſale max

Marinorum maximè laudatur Cyprius à Salamine: at è stagnis Tarentinus, ac Phrygius, qui Tattæus vocatur. Hi duo oculis vtilēs. A Cappadocia verò qui in laterculis offertur, cutis nitorem dicitur facere. Magis tamen extendit is, quem Cirticum appellauimus. Itaque à partu ventrem eo cum melanthio illiunt. Salissimus sal siccissimus: suauissimus omnium Tarentinus, atque candidissimus, & de cætero fragilis, qui maximè cādidus. Pluuia dulcescit omnis. Suauiores tamen rores faciunt: sed copiosum Aquilonis flatus. Austro non nascitur. Flos salis non fit, nisi Aquilonibus. In igne nec crepitat, nec exilit Tragaëus, neq; Acanthus ab oppido appellatus: nec vllius spuma, aut ramentum, aut tenuis. Agrigentinus ignium patiens, ex aqua exilit. Sunt & colorum differentia. Ruber Memphi, rufus est circa Oxum, Cæturipis purpureus, Circa Gelam in eadem Sicilia tantis splendoris, vt imaginem recipiat. In Cappadocia croceus effoditur, translucidus & odoratissimus. Ad medicinæ vsus, antiqui Tarentinum maximè, laudabant. Ab hoc quoniamque è marinis, ex eo genere spumeum præcipuè. Iumentorum verò & boum oculis, Tragaëum & Bæticum. Ad obsonium & cibum vtilior quisquis facillè liquefit: item humidior minorem enim amaritudinem habent, vt Atticus & Euboicus. Seruandis carnibus aptior acer & siccus, vt Megaricus. Conditur etiam odoribus additus, & pulmētarij vicem implet, excitans aueritatem, inuitantq; in onibus cibis, ita vt sit peculiaris ex eo intellectus inter innumera cōdimenta. Ita est in nādendo quasi gūo. Quin & pecudes armenāq; & iumentata sale maximè sollicitantur ad pastum, mul-

tò largiore lacte, multòque gratiore etiam in
 caseo dote. Ergo hercule vita humanior sine
 sale nequit degere: adeòque necessarium ele-
 mentum est vt transferit intellectus ad volu-
 prates animi quoque. Nam ita sales appellantur:
 omnisque vitæ lepos & summa hilaritas,
 laborumque requies non alio magis vocabulo
 constat. Honoribus etiam militiæq; interpo-
 nitur salariis inde dictis, magna apud antiquos
 auctoritate, sicut apparet ex nomine Salaris
 viæ, quoniam illa sal in Sabinos portari con-
 sueuerat. Ancus Marcius rex, salis modia sex
 millia in congiario dedit populo, & salinas pri-
 mus instituit. Varro etiam pulmentarij vice
 vsos veteres, autor est: sitisse enim salem cum
 pane & caseo, vt prouerbio apparet. Maximè
 tamen in sacris intelligitur auctoritas, quando
 nulla conficiuntur sine mola salsa. Salinarum
 sycceritas summâ fecit suâ differentiâ quadam
 fauilla salis, quæ leuissima ex eo est & candi-
 dissima: appellatur & flos salis, in totum diuer-
 saros, humidiorisq; naturæ, & crocei coloris,
 aut rufi, veluti rubigo salis: odore quoq; ingra-
 to ceu gari, dissentiens à sale non modò à spu
 ma. Ægyptus inuenit, videreturque Nilo defer-
 ri. Et fontibus tamen quibusdam innatat. Op-
 timum ex eo, quod olei quandam pinguitudi-
 nem reddit. Est enim etiâ in sale pinguitudo,
 quod miremur Adulceratur autem tingiturq;
 rubrica, aut plerumque testa trita: qui fucus a-
 qua deprehenditur, diluente factum colo-
 rem, cum verus ille non nisi oleo resoluatur,
 & vnguentarij propter colorem eo maximè
 vtantur. Canitia in vasis summa est: media ve-
 rò pars humidior, vt diximus. Floris natura as-
 spera, exca!factoria, stomacho inutilis. Sudo-

rem ciet, aluum soluit in vino & aqua, acopi-
cis & smegmaticis vtilis. Detrahit & ex palpe-
bris pilos efficacissimè. Fæces imæ concutiun-
tur, vt color croci redeat. P. eter hęc etiãnum
appellatur in salinis falsugo, ab alius, falsilago,
tota liq uida, marina aqua f. l. sior, vi distās. A-
liud etiãmnũ liquoris genus, quod garon vo-
cavere, intestinis pisciũ cæterisque quæ abii-
cienda essent, sale maceratis, vt sit illa putref-
centiũ sanies. Hoc olim cõficiebatur ex pisce,
quem Græci garon vocabāt. Capite eius vtilo,
suffitu extrahi secundis morantes.

De scombropisce, & muria & alece. CAP. viii.

Nunc è scombropisce laudatissimum in
Carthagini Spartariæ cetaris: sociorum
id appellatur, singulis millibus nummũ per-
mutantibus congruos penè binos. Nec liquor
vllus penè præter vnguenta maiore in pretio
esse cæpit, nobilitatis etiãm genitibus. scom-
bros quidẽ, & Mauritania, Barchinæque, & Car-
teria ex oceano intrantes capiunt, ad nihil al-
liud vtilis. Laudantur & Clazomena garo, Põ-
petique & Leptis, sicut muria Antipolis ac
Thurijs, iam verò & Dalmatia. Vitium huius
est alex, imperfecta nec colata fæx. Cæpit ta-
mẽ & priuatim^a ex inuuli pisciculo, minimò-^a Alij leg. ex
que confici. Apuam nostri, aphyen Græci vo-^a mutilo pis-
cant, quoniam is pisciculus è pluuiã nascitur. ciculo mi-
Foroiulienses piscem ex quo faciunt, lupum nutoque
appellant. Trã sit deinde in luxuriam, creus-^a confici
runt que genera ad infinitum: sicuti garum ad
colorem mulsi veteris, adeoque dilutam suavi-
tatẽ, vt bibi possit. Aliud verò ad castimonia-
rum superstitionem, etiãm sacris ludæis b dica-^b abdicatũ
rum, quod sit è piscibus squama carentibus. Dal.
Sic alex peruenit ad ostreas, echinos, vrticas,

cammaros, mullorum iocinera. Innumerisque generibus ad saporem gulæ cœpit sal tabescere. Hæc obiter indicata sint desideris vitæ, & ipsa tamen nonnulli vsus in medendo. Nanque & alece scabies pecoris sanatur infusa per eum incisum: & contra canis morsus draconisque marini prodest. In linteolis autem conceptis imponitur. Et garo ambusta recentia sanantur, si quis infundat ac non nominet garum. Contra canum quoque morsus prodest, maximèque crocodili, & huiusmodi quæ serpunt, aut sordidis. Oris quoque & aurium huiusmodi aut doloribus mirifice prodest. Muria quoque, siue illa salsugo, spissat, mordet, extenuat, siccat. Dysentericis utilis est, etiam si non me intestina corripit. Ischiadicis, celiacis ventribus infunditur. Fotu quoque apud mediterraneos aquæ marinæ vicem pensat.

De natura salis, & eius medicinis. CAP. IX.

Salis natura est per se ignea, & inimica ignibus, fugiens eos, omnia erodens. Corpora verò astringens, siccans, alligans: defuncta etiam à putrescendo vendicans, ut durent ita per secula. In medendo verò mordens, adurens, repurgans, extenuans, dissoluens. Stomacho tantum inutilis, præterquam ad excitandam auditatem. Aduersus serpentium morsus cum origano, melle, hyssopo. Contra cerastæ cum origano, aut cedria, aut pice, aut melle. Auxiliatur contra scolopendras ex aceto potus: aduersus scorpionum ictus, cum quarta parte lini seminis, ex oleo vel aceto illitus: aduersus crabrones verò vel vespas, similiæque, ex aceto. Ad heterocraneas, capitique huiusmodi, & pustulas, papulasve, & incipien-

incipientes v
culorū reme
corūsq; corp
liariterrob id
Ad hæc maxi
nites. Ex ist
gillarique, c
le, aut cum a
foveantur sal
ligitor, con
lacte in cort
tionibus in l
aqua feruent
nantibus l
bumor. infr
guæ fractus et
erodi neque p
icunus (alem
quæquat. Lep
nas, & plaras
ro eius ligno
fermento v
ad pruritus
melle prode
amplius cum
extrafructibus
lit & alium in
tinearum gen
balnearum o
sine, linguz
lorem, maxim
humeros & r
bro e mades
coxarum. Jol
sticus eident
leo trit? ubi m

incipientes verrucas cum seuo vitulino: itē o-
culorū remedijs, & ad excreſcentes ibi carnes
tōtūsq; corporis prerygia. ſed in oculis pecu-
liariter: ob id collyrijs emplaſtriſque additur.
Ad hæc maximē probatur Tattæus, aut Cau-
nites. Ex iſtu verò ſuſſiſis cruore oculis ſug-
gillatiſque, cum myrrha pari pondere ac mel-
le, aut cum² hyſſopo ex aqua calida, vt quæ² æſc² po.
ſoueantur ſulſugine. Ad hæc: Hispanienſis e-
ligitur, contraque ſuſſuſiones oculorum cum
lacte in corticulis teritur. Priuatim ſuggilla-
tionibus in linteo inuolutus, crebrōque ex
aqua feruenti impoſitus. Ulceribus oris ma-
nantiſuſia linteo concerpro. Gingiuarum
b tumori inſtrictus. Et contra ſcabritiem lin-
guæ fractus cōminutiſque. Aiunt dentes non
erodi neque putreſcere, ſi quis quotidie manē
ieiunus ſalem contineat ſub lingua, donec li-
queſquat. Lepras idem & furunculos, & liche-
nas, & pſoras emendat cum paſſa vua exem-
to eius ligno, & ſeuo bubulo atque origano ac
fermento vel pane, maximē Thebaicus. Hic &
ad pruritus eligitur. Tonſillis & vuis cum
melle prodeſt. Quicumque ad anginas, hoc
amplius cum oleo & aceto, eodem tempore
extrā faucibus illitus cum pice liquida. Emol-
lit & aluum in vino miſtus. Idem noxia, &
tinearum genera pellit in vino potus. Aſtus
balinearum conualeſcentes vt tolerare poſ-
ſint, linguæ ſubditus præſtat. Neruorum do-
lorem, maximē vſurpanda obſeruatiōes circa
humeros & r² nes, in ſaccis aqua feruenti cre^c Al. legi.
bro^c madef. & ſus leuat. Colum tormināque & madefactis
coxarum dolores potus, & in iſdē ſaccis impo^d vſurpāda
ſitus cūdens. Podagras cū farina ex melle & o-
leo trit², ibi maximē obſeruāda vſurpatione, ne Ch.

qua quidem totis corporibus nihil esse vtilius sale & sole dicūt. Itaque cornea videmus corpora piscatorum. Sed hoc precipuum dicatur in podagris. Tollit & clauos pedum: itē perniones. Ambustis ex oleo imponitur, aut cōmanducatus, pustulāsque reprimat. Ignibus verò sicris hūlceribūsq̃ quæ serpunt ex aceto aut hyssopo. Carcinomatis cū vna taminia. Phagedenis hūlcerum tritus cum farina hordei, superimposito linteolo madēte vino. Morbo regio laborantes, donec sudent ad ignem, contri pruritus quos sentiunt, ex oleo & aceto in fricatus iuuat: & fac gatos ex oleo. Multi & hydropicos sale curauere, feruorēque febrium cum oleo perunxere, & rursū veterem linctū eius dissuere. Clysteribus infudere ischiadicis. Hūlceribus excrecentibus vel putrescentibus imposuere. Crocodilorum moribus ex aceto in linteolis ita ut ^a batuerentur antehac hūlcera. Bibitur & contra opium ex aceto misco. Luxatis imponitur cum farina & melle: item extuberationibus. Dentū dolori cum aceto & fotu, & illitus cū resina prodest. Ad omnia autem spuma salis iucundior vtiliorque. Sed quicunque sal acopis additur ad excalfactiones. item smegmaticis ad extendendam cutē lauandāmq̃. Pecorum quoque scabiem & boum illitus tollit. Ditrūque lingendus: & oculis iumentorum inspuitur. Hæc de sale dicta sint.

De nitri generibus & confecturū & medicinis,
& obseruationibus. CAP. X.

NON est differenda & nitri natura, nō multum à sale distans, & eo diligentius dicēda, quia palām est & Medicos qui de eo scripsere, ignorasse naturam, nec quenquam

Theo-

* batuātur
rectē vin-
ta hūlce-
ra.

Theoph
sit apu
libus, q
in The
quod
nunquam
in cor
bus loci
lar h. Q
cedoniz
dum, put
rosus, ex
sit nitru
toridē m
cessat. Q
gnat, qu
heere que
ram est &
meorū
tem d. ch
salsi is n
vati h. us
nascitur.
abundan
dolum q
nisi quod
tem n. r
cedente m
nus, non
imbres aff
stam qu
ref. lux
ra interu
Ipsū aut
rum, in la
c da font

Theophrasto diligentius tradidisse. Exiguum sit apud Medos canescentibus siccitate conalibus, quod vocant halmihaga. Minus etiam in Thracia iuxta Philippos, sordidum terra, quod appellant agrium. Nam quicquid cremata nunquam multum salitatum est, & iampridē in totum omisum. Aquæ verò nitrosæ pluribus locis reperiuntur, sed sine viribus densandi. Optimum copiosumque in ^a Clytis Macedonia, quod vocant chalastricum, candidum, purumque, proximum salis. Lacus est nitrosus, exiliente ē medio dulci fonticulo. Ibi sit nitrum circa Canis ortum nouenis diebus, toridēmq̃ cessat ac rursus innatat, & deinde cessat. Quo apparet, soli naturam esse quæ gignat, quoniam compertum est, nec Soles proficere quicquam, cum cesset, nec imbres Mirum est & illud, scatebra fonticuli semper emicante, lacum nec augeri nec effluere. His autem diebus, quibus gignitur si fuerint imbres, falsius nitrum faciūt. Aquilones deterius, quia validius commouent lunum. Et hoc quidem nascitur. In Ægypto autem conficitur multo abundantius, sed deterius. Nam fuscum lapidosumque est. Fit penē eodem modo, quo sal nisi quod Nilis mare infundunt, Nilum autem nitrarius. Excedente Nilo siccantur, decedente madent succo nitri xl. diebus continuis, non (ve in Macedonia) statim. Si etiam imbres affuerint, minus de flumine addunt: statimque ut densari est cœptum, rapitur ne resoluatur in nitrarius. ^b Sic quoque olei natura interuenit, ad scabiem animalium utilis. ^b Hic quoque in nitrario. ^c Ipsum autem conditum in aceruis durat, Mitro Vet.

rique, inferiores nitrosas. In nitro optimum quod tenuissimum, & ideo spuma melior. Ad aliqua tamen sordidum, tanquam ad inficiendas purpuras tincturasque omnes. Magnus & nitro vsus, qui dicitur suo loco. Nitraria egregia Aegyptius. Nam circa Naucratis & Memphim tantum solebant esse, circa Memphim deteriores. Nam & lapidescunt ibi in aceruis: multique sunt tumuli ea de causa laxei. Faciunt ex his vasa nec non frequenter liquatum cum sulphure coquentes in carbonibus. Ad ea quoque, quae inueterari volunt, illo nitro vtuntur. Sunt ibi nitrariae, in quibus & rufum exit à colore terrae. Spumam nitri, quae maximè laudatur, antiqui negabant fieri, nisi cum ros cecidisset, praegnantibus nitrariis, sed nondum parientibus. Itaque

incientibus. i par-
tui vicinis
ut supra ca-
97. lib. 11. V.
de Tur. cap.
23. li. 20.
operimē-
rorum
cochylacas
Dal.
d Alyleg.
Aphroni-
371.

non fieri incitatis, etiam si caderet. Alij obperimentum fermento gigni existimauere. Proxima aetas Medicorum aphronitrum tradidit in Asia colligi, in speluncis mobilibus distillans. Specus eos Scolycas vocant: dein siccant Sole. Optimum putant Lydium. Probatio, ut sit minimè ponderosum, & maximè friabile, colore penè purpureo. Hoc in pastillis affertur. Aegyptium in vasis picatur, ne liqueat. Vasa quoque ea solè inarescentia perficiuntur. Nutri probatio, ut sit tenuissimum & quam maximè spongiosum fistulosumque. Adulteratur in Aegypto calce: deprehenditur gustu. Syncerum enim facilè resoluitur: adulteratum pungit. Calce aspersum reddit odorem vehementem. Vritur in testa operum ne exulteret: alias igni non exilit nitrum: nihilque gignit aut alit cum salinis herbis gignatur, & in mari tot animalia, tantum algæ.

Sed

Sed maiorem esse acrimoniam nitro apparet, non hoc tantum argumento, sed in illo, quod nitrariae calceamenta protinus consumunt, aliàs salubres, oculorumque claritati utiles. In nitrariis non lippiunt. Hūlcera allata eò celerimè sanantur: ibi facta, tardè. Ciet & sudorè cum oleo perunctis, corpùsque emollit. In pane salis vice vtritur Chalastræ: ad raphanos Ægyptio: teneriores eos facit, sed obsonia alba & deteriora, olera viridiora. In medicina autè calfacit, extenuat, mordet, spissat, siccat, exulcerat. Vtile his, quæ euocanda sint aut discutienda, & lenius mordenda atque extenuanda, sicut in papulis pustulisque. Quidā in hoc vsu accensum vino austero restinguunt, atque ita trito in balineis vtuntur sine oleo. Sudores nimios inhibet cū arida iride adiecta oleo viridi. Extenuat & cicatrices oculorum & scabritias genarum cum fico illitum, aut decoctum in passo ad dimidias partes: item contra argema oculorum. Vngues decoctum cum passo in mali Punici calyce adiuuat nitrum: claritatem visus cum melle inunctum. Prodest dentium dolori ex vino, si cū ipere colluantur: item cum porro decoctū. Nigrescentes dentes crematum dentrifacio ad colorem reducit. Capitis animalia, & lendes necat, cum Samia terra illitum ex oleo. Auribus purulentis vino liquatum infunditur. Sordes eiusdem partis erodit ex aceto. Sonitus & tinnitus discit siccum additum. Vitilignes albas cum Cimolia creta, equo pondere ex aceto, Sole illitum emendat. Furunculos admistum resinæ extrahit, aut cū vua alba posita, nucleis eius simul tritis. Testium inflammationi occurrunt etiam eruptionibus picuita in toto cor-

poire cum axungia. Contraque canis morsus,
 addita & resina intus cum aceto illinitur. Sic
 & serpentium moribus, phagedænis, & hul-
 ceribus quæ serpunt, aut putrescunt, cum cal-
 ce ex aceto. Hydropicis cum fico tustum datur
 illiniturque. Discutit & tormina, si decoctum
 bibatur pondere drachmæ cum ruta, vel ane-
 tho, vel camino. Reficit lassitudines cum oleo
 ex aceto perunctorum. Et contra algores hor-
 roréque prodest, manibus pedibusque confri-
 catis cum oleo. Comprimit & pruritus suffu-
 sorum felle, maximè cum aceto datum. Suc-
 currit & venenis fungorum ex posca potum:
 aut si buprestis pasta sit, ex aqua, vomitiones-
 que euocat. His qui sanguinem tauri biberint,
 cum laere datur. In facie quoque exulcera-
 tiones sanat cum mellè & lacte bubulo. Ambu-
 stis totum, donec nigrescat, tritumque illi-
 nitur. Infunditur ventris & renum doloribus,
 aut rigori corporum, nervorumque doloribus.
 b Paralyfi in lingua cum pane imponitur. Su-
 lingue Ver. spiriosis in prisaâa sumitur. Tussim veterem
 ex Diosc. sanat, flore misto galbano, resina terebinthi-
 na, pari pondere omnium, ita ut fabæ magni-
 tudo deuoretur. Coquitur, dilutum, quæ postea
 cum piceliquida sorbendum in ingina datur.
 Flos eius cum oleo cyprino articulorum do-
 loribus in Sole iucundus est. Regium quoque
 morbum in vino exterminat potum. Et infla-
 tiones discutit, sanguinis profluuium è nari-
 bus sistit ex feruenti aqua vapore naribus ra-
 pto. Pruriginem alumine permisto tollit: ala-
 rum virus ex aqua quotidiana fori. Hulcera
 ex pituita nata cera permistum: quo ge-
 nere nervis quoque prodest. Coriacis infun-
 ditur. Perangi ante accessiones frigidas nitro

a in sudore
 datū Dal.
 ex Diosc.

b Paralyfi
 lingue Ver.
 ex Diosc.

1.
 & oleo
 pras,
 ho ni
 nus. Sa
 dem ve
 De
 Spang
 St. h
 guint A
 pistola sy
 gnetur
 formina
 ribus du
 nullim
 cura su
 tinæ si
 nuntia
 ut candor
 etiam
 auditu
 mentes
 tris pe
 Quin &
 ferone
 ritum
 pombus
 mag
 in calida
 corpor-b
 scere. Me
 colorum
 hitem al
 que tenu
 Impon
 sca: ex a
 tero rece

& oleo multi præcepere. Sic & aduersus le-
pras, leuagines. Podagricis in balineis vi-
lio niteri prodest, atrophis, opisthotonis, teta-
nis. Sal niterum sulphuri concoctum in lapi-
dem vertitur.

*Aliar in
balnearū
folio uti ni-
tro.*

De spongiarum natura. CAP. XI.

SPongiarū genera diximus in naturis aqua-
tilium marinarum. Quidam eas ita distin-
guunt. Alias ex his mates existimauere, tenui
fistula spissioresque, perforbentes, & quæ cin-
guntur in delictis aliquando & purpura: alias
forminas maioribus fistulis ac perpetuis. E ma-
ribus duriores alias, quas appellant tragos, te-
nuissimis fistulis atque densissimis. Candide
cura sunt, & mollissimis recentes per aestatem
tinctæ salis spuma, ad Lunam & pruinas ster-
nuntur inuerse, hoc est, qua parte adhære,
ut candorem bibant. Animal esse docuimus,
etiam cruore inhærente. Aliqui narrant &
auditu regere eas, contrahi que ad sonum expri-
mentes abundantiam humoris, nec auelli pe-
tris posse, ideo abscindi ac saniem emitte-
re. Quin & eas quæ ab Aquilone sint genitæ, præ-
ferunt cæteris. Nec visquam diutius durare spi-
ritum Medici affirmant. sic & prodesse cor-
poribus, quia nostro suum misceant, & ideo
magis recentes, magisque humidis: sed minus
in calida aqua minusque vinctas, aut vinctis
corporibus impositas & spissis minus adhære-
scere. Mollissimum genus earum penicilli, o-
culorum tumores leuant ex mulso impositi.
Iidem abstergendæ lippitudini vtilissime: eos-
que tenuissimos & mollissimos esse oportet.
Imponuntur spongiæ ipsæ epiphoris ex po-
sea: ex aceto calido ad capitis dolores. De ce-
tero recentes discutunt, molliunt, mitigant.

Veteres conglutinant vulnera. Vfus earum ad abstergenda, fouenda, operienda à fotu dum aliud imponatur. Hucera quoque humida & fenilia impofita ficcant: fracturæ & vulnera fpongii vtiliffimè fouentur. Sanguis rapitur in ficcando, vt curatio perficipi poffit. Et ipfæ vulnerum inflammationibus imponuntur, nunc ficcæ, nunc ex aceto inf, erfa, nunc è vino, nunc ex aqua frigida. Ex aqua verò celeſti impoſitæ, ſecta recentia non patiuntur intumefcere. Imponuntur & integris partibus, ſed fluctuatione occulta laborantibus, quæ diſcutienda ſit, & iis quæ apoſtemata vocant, melle decocto perunctis. Item art. culis aliàs aceto falſo mad. de, aliàs è poſca. Si ferueat impetus ex aqua, eadem & callo falſa madida: at contra ſcorpionum iſtus ea aceto. In vulnerum curatione & ſuccida lanæ vicem implent, nūc ex vino & oleo nunc ex eadem. Differentia hæc, quòd lanæ emolliunt, ſpongix coërcent, rapiuntque vitia huculcerum. Circumligantur & hydropici, ficcæ, vel ex aqua tepida poſuæve, ^a Aliàs leg. vtrunque blandioribus opus eſt, ^a operirive aut ſiccari cutem. Imponuntur & hiſ morbis, quos vaporari oportet, feruenti aqua perfuſæ, expreſſæq; e inter duas tabulas. Sic & impoſitæ ſtomacho profunt, & in febris contra nimios ardoreſ. Sed ſpleneticis è poſca ignibus ſacris ex aceto efficaciorès quàm aliud Imponi oportet ſic, vt ſanas quoque partes ſpatioſè operiant. Sanguinis profluuium ſiſtunt ex aceto, aut frigida. Luorem ab idu recentem, ex aqua falſa calida ſæpius mutat collunt, reſtium tumorem dolorèmq; ex poſca. Ad canum morbus vtiliter conſiſtæ imponuntur, ex aceto, aut frigida, aut melle, abundè ſubinde hume-

LI
meſand
co, ſan
gida p
to front
canz ex
autem cu
ſiſt v. ul
cumpice
muntur in
proficien
rum, ex
ſit ibi de
eo vſu la
vicem l
contra S
inſcilia a
nas quar
ad fouen
ſimæ cre
tur. Tro
molliffi
gix. To
res face
animal

meſtandæ. Africanæ cinis cū porri ſe & iui ſuc-
co, ſanguinem reiicientibus hauſtu ſalis ex fri-
gida prodeſt. Idem cinis vel cum oleo vel ace-
to fronti illitus, tertianas tollit. Priuarim Afri-
canæ ex poſca tumorem diſcutiunt. Omnium
autem cinis cum pice crematarum, ſanguinem
ſiſtit vulnerum. Aliqui raras tantū, ad hoc
cum pice vrunt. Et oculorum cauſa combu-
runtur in cruda olla figulini operis, plurimū
proficiente eo cinere contra ſcabritias gena-
rum, & xcreſcentēſque carnes, & quicquid opus
ſit ibi deſtringere, ſpiſſare, explere. Vtilius in
eo uſu lauare cinerem. Præſtant & ſtrigilum
vicem linteolorūque affectis corporibus. Et
contra Solem aptè protegunt capita. Medici
inſcitia ad duo nomine eas rede gere, Africa-
nas, quarum firmius ſit robur, Rhodiacæſque,
ad fouendum molliores. Nunc autem molliſ-
ſimæ circa muros Antiphelli vrbis reperiun-
tur. Trogus autor eſt, circa Lyciam penicillos
molliſſimos naſci in alto, vnde ablata ſint ſpō-
giæ. Polybius ſuper ægrum ſuſpenſos quietio-
res facere noſtes. Nunc reuertemur ad marina
animalia & aquatilia.

C. PLINII SE-
CVNDI NATVRALIS
HISTORIAE Liber XXXII.

PROOEMIUM.

Medicinæ ex aquatilibus.

MENTVM est ad summa natura
exemplorumque, per rerum ordinē,
& ipsum sua sponte occurrit immen-
sum potentia occulta documentum,
ut prorsus nec aliud vltiā quæri
debeat, nec par aut simile possit inueniri: ipsa se vin-
cente natura, & quidem numerosi modis. Quid e-
nim violentius mari ventisque, & turbidius & pro-
cellis quo maiore hominum ingenio in vlla sui par-
te adiuua est, quàm velis remisque? Addatur his
& reciproci astus inenarrabilis vix versumq. io-
rum mare in flumen.

De echeneide pisce, & mirabili eius proprietate,
& torpedine, & marino lepore, &
mirabilia Rubri maris.

CAPVT I.

TAmen omnia hæc pariterque eodem im-
pellentia, vnus ac paruus admodum pisci-
culus, echeneis appellatus, in se tenet. Ruant
venti licet, & seuiant procellæ, imperat foro-
ris, virilque tantas compescit, & cogit stare na-
uigia: quod non vincula vlla, non anchoræ
pon-

LIB
pondere
& domi
retinene
Hæc ta
vetet ne
sibi vni
pugnati
cum tolli
semper da
Apulic
prætor
ire & cal
Ideoque
rinus ve
principi
est etiam
uissim
suis telis
mora ad
è tota cl
ret, exil
ca nau
lo, oste
se quoc
remig
Confl
adhæren
gum rec
limaci to
rium op
lium, cu
dem v
seccato
conchas
cesse sit
pellauer

pondere irreuocabili iacta. Infrinat impetus,
& domat mundi rabiem nullo suo labore, nō
retinendo, a se alio modo, quā adhazendo.

Hac tantilla est satis contra tot impetus, vt a *Alia tā-*
vetet ire nauigia. Sed armata classes imponūt tilla vis
sibi turrium propugnacula, vt in mari quoque est.
pugnetur velut ē muris. Heu vanitas humana,
cum rostra illa ære ferroque adictus armata,
sempedalis inhibere possit, ac tenere deuin-
cta pisciculus. Fertur Actiaco Marte tenuisse
prætoriam nauim Antonij, properantis circū-
ire & exhortari suos, donec transiret in aliam.
Ideoque Cæsariana classis impetu maiore pro-
tinus venit. Tenuit & nostra memoria Caij
principis ab Astura Antium remigantis vt res
est etiam auspicalis pisciculus. Si quidem no-
uissimē tum in urbem reuersus ille Imperator,
suis telis confoctus est. Nec longa fuit illius
moris admiratio. statim causa intellecta, cum
ē tota classe quinquereimis sola non profice-
ret, exilientibus protinus qui id quærent cir-
ca nauim, inuenere adhazentem gubernacu-
lo, ostenderūtque Caio, indignanti hoc fuisse
quod se reuocaret, quadringentorūque
remigum obsequio contra se intercederet.
Constabat peculiariter miratum quomodo
adhazens tenuisset, nec idem polletet in nau-
gium receptus. Qui tunc posteaque videre, eū
limaci magnæ similem esse dicunt. Nos plu-
rium opiniones posuimus in natura aquati-
lium, cum de eo diceremus. Nec dubitamus in-
dem valere omnia genera, cum celebri & con-
secrato etiam exemplo apud Gnidiam Venerē
conenas quoque eiusdem potentia credi ne-
cesse sit. En nostris quidam Latinis remoram ap-
pellauere eum. Mirumque ē Græcis alij lubri-

cos partus atque procidentes contineri ad maturitatem alligato eo (vt diximus) prodiderūt: alij sale aduersatum ad alligatumque gravidis partus solvere, ob id alio nomine odinolyontem appellari. Quocunque modo ista se habeant, quis ab hoc tenendi nauigia exemplo de vlla potentia naturæ atque effectu in remediis sponte nascentium rerum dubitet? Quin & sine hoc exemplo per se satis esset ex eodē mari torpedo, etiam procul & è longinquo, vel si hasta virgæve attingatur, quamvis præualidos lacertos torpescere, quamlibet ad cursum veloces alligari pedes. Quod si necesse habemus fateri hoc exemplo esse vim aliquam, quæ odore tantum & quadam aura sui corporis afficiat membra, quid non de remediorum omnium momentis sperandum est? Non sunt minus mira, quæ de lepore marino traduntur. Venenum est aliis in potu, aut cibo datus, aliis etiam visus. Siquidem gravidæ si omnino aspexerint, foeminam ex eo genere duntaxat, statim nausea & redundatione stomachi vitium fatentur, ac deinde abortum faciunt. Remedio est mas: ob id induratus sale, vt in brachialibus habeant. Eadem res in mari & ta & quidem nocet: Vescitur eo vnum tantum animalium, vt non intereat, nullus piscis: tenerescit tantum, & ingratiior viliorque fit. Homines quibus impactus est: piscem olent, hoc primo argumento veneficium id deprehenditur. Cetero moriuntur totidem diebus, quot vixerit lepus. Incertique temporis veneficium id esse, auctor est Licinius Macer. In India affirman non capi viuentem: inuicemque ibi hominem illi pro veneno esse: ac vel digito omnino in mari tactum mori. Esse autem amplio

rem

rem mult
volumin
gusti fili
heminas
longitud
dinis in
ius negoti
melos per
gent odor
Dringeni
&

M
du
quod Ha
sum nass
eiminibus
id est. cre
sum erui
lius sca
dicus ca
rete cir
ita con
appere
gi, tum
Polypu
An. non
circunro
quam. Se
diatque
vt cauda
prouide
robur in
tumultu
cjdant in

rem multò, sicut reliqua animalia. Iuba in his voluminibus, quæ scripsit ad C. Cæsarem Augusti filium de Arabia tradit mitulos ternas heminas capere. Cetos sexcentorum pedum longitudinis, & recentorum sexaginta latitudinis in flumen Arabiæ intrasse, pinguique eius negotiatores & omnium piscium adipe camelos perungere in eo situ, ut asilos ab his fugerent odore.

*De ingenio & mansuetudine quorundam piscium
& ubi ex manu edant, & ubi respon-
sa damur ex piscibus.*

CAP. II.

Mihi videntur mira & quæ Ovidius prodidit piscium ingenia, in eo volumine, quod Halieuticon inscribitur. Scarum inclusum nassis non fronte erumpere, nec infestis viminibus caput inferere, sed aversum caudæ ictibus crebris laxare fores, atque ita retrorsum erumpere. Quem luctatum eius si forte alius scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda adiuuare nixus erumpentis. Lupū rete circumdatum harenas arare cauda, atque ita conditum transire rete. Murænā maculas appetere ipsis confectam teretis ac lubrici tergi, tum multiplici flexu laxare, donec euadat. Polypum hamos appetere, brachiisque cōplecti, non morsu: nec prius dimittere, quàm esca circumferat, aut harundine leuatum extra aquam. Scit & mugil esse in esca hamum, insidiisque non ignorat, auditas tamen tanta est, ut cauda verberando excutiat cibos. Minus in providendo lupus solertiæ habet, sed magnum robur in pœnitendo. Nam ut hæsit in hamo, tumultuoso discursu laxat vulnera, donec excidant insidiæ. Murænæ amplius deuorant,

quàm hamum, admoventque dentibus lineas, atque ita erodunt. Pytheas id tradit. Idem infixam hamo inuertere se, quoniam sit dorso cultellato, spinâque lineam præsecare. Lici-
nius Macer murænas tantum fœminini sexus esse tradit, & concipere è serpentibus ut diximus ob id sibilo à piscatoribus, tanquam serpentibus, euocari & capi pinguescere lactatu, fuisse nõ interimi, easdem ferula protinus. Animam in cauda habere certum est, eaque ita celerrimè exanimari, at capitis ita difficulter Nouacula pisce quæ ita facta sunt, ferrum olent. Durissimum esse piscium constat, qui orbis vocetur rotundus est, & sine scamis, totiusque capite constat. Miluago quoties cernatur extra aquam volitans, tempestates mutari. Trebus Niger autor est. Xiphiam, id est gladium, rostro mucronato esse ab hoc naues perfusas mergi in Oceano ad locum Mauritanie qui Gotta vocetur, non procul Lixi flumine. Idem Ioligines euolare ex aqua tradit, tanta multitudine ut nauigia demergant. E manu vespuntur pisces in pluribus quidem Caesaris villis: sed quæ veteres prodidere, in stagnis, non piscinis, admirati, in Eloro Siciliæ castello, non procul Syracusis: item in Labradi Iouis fonte anguillas hæ & in iures additas gerunt. Similiter in Chio iuxta senum delubrum in Mesopotamiz quoque fonte Cabura. de quo diximus. Nam in Lyciæ Myris in fonte Appollinis, quem Curium appellant, ter fistula euocari videntur ad augurum. Disperere eos cornes obiectas, lærum est cõsultantibus: caudis abigere, dirum. Hierapoli Myris in latu Veneris ædificiorum vocibus parent vocati: exornati auro veniunt: ad ultantes scalpuntur: ora hiantia manibus

^a Minitari
Dal.

ibus inferre
anæ ad
panem abie
cium, in qu
nouissimis
insulam, &
lum Siciliæ,
Dyrachius
famenta ex
pelon & Pa
insulæ, dolo
stare, non
scium esse
orthagori
piatur. E
quod mag
dam, apposi
famenta om
ti recentia
fuisse pro
fius Homi
Numa cor
essent, ni
ut conuiu
pulvinaria
pollutum
eaque præ
Indicis mar
loos satis d
ralio. Nam
Gignitur
item in P
Gallico fi
culo circa
apud Gra
maximèq

nibus inferendis præbent. In Stabiano Campaniæ ad Herculæ petram, melanuri in mari panem abiectum rapiunt: iidem ad nullum cibum, in quo hamus sit, accedunt. Nec illa in nouissimis mira, amarus esse pisces ad Pelen insulam, & ad Clazomenas. Contrà, ad scopulum Siciliæ, ac Leptin Africa, & Eubœam, & Dyrrhachium. Rursus ita salso, ut possint salisamenta existimari, circa Cephaleniam & Ampelon & Paron, & Deli petras: in portu eiusdè insulæ, dulces. Quam differentiam pabulo cōstare, non est dubium. Apion maximum piscium esse tradit poreum, quem Lacedæmonij orthagoriscum vocant: grunnire eum, cū capiat. Esse verò illam naturæ accidentiam, quod magis miremur, etiam in locis quibusdam, appposito occurrit exemplo. Siquidem salisamenta omnium generum in Italia Beneuenti recentia effici constat. Pisces marinos in usu fuisse protinus condita Roma, autor est Cassius Hominæ: cuius verba de ea re hic subiiciā: Numa constituit, ut pisces qui squamosi non essent, si pollucerent patrimonia, commentus ut conuiuia publica & priuata, cœnæque ad puluinaria facilius compararentur: ne qui ad polluctum emerent, pretio minus parcerent, eaque præmerarentur. Quantum apud nos Indicis margaritis pretium est, de quibus suo loco satis diximus, tantum apud Indos in curatio. Nanque ista persuatione gentiū cōstât. Gignitur quidè & in Rubro mari, sed nigrius: item in Persico vocatur Iace: laudat similiter in Gallico sinu circa Strocadas insulas, & in Siciliæ legaculo circa Heliam ac Drepanum. Nascentur & tur vilissimi apud Grauscas, & ante Neapolin Campaniæ: multum, vix in maximèque rubens, sed molle, & ideo ^a vilis. *verus. cod.*

simū Erythris. Forma est ei fruticis, color viridis. Baccæ eius candidæ sub aqua ac molles: exemptæ confestim durantur & rubescunt, quasi corna satiuæ specie atque magnitudine. Aiunt tactu protinus lapidescere, si viuat, itaque occupari, euellique retibus, aut acri ferramento præcidi. Hac de causa curahum vocitatum interpretantur. Probatissimum quàm maxime rubens, & quàm ramosissimum, nec scabrosū, aut lapideū, vel rursus inane, aut concavum. Autoritas baccarum eius non minus Indorum viris quoque pretiosa est: quàm formis nostris vniones Indici. Aruspices eorum varisq; imprimis religiosum id gestantem amolientis periculis arbitrantur. Itaque & decore & religione gaudent. Prius quàm hoc notesceret, Galli gladios, scuta, galeas adornabāt eo. Nunc tanta penuria est vendibili merce, ut per quàm rarò cernatur in suo orbe. Surculi infantie adalligati, tutelam habere creduntur. Contraque torminum & vesicæ ac calculorum mala in puluerem igne redacti, potique cum aqua auxiliantur. Simili modo ex vino poti, aut si febris sit, ex aqua, somnū afferunt. Ignibus diu repugnant. Sed eodem medicamine sepius potō tradunt lienem quoque absumi. Sanguinem reicientibus excreantibusve medentur. Cinis eorum miscetur oculorum medicamentis. Spissat enim ac refrigerat. Hulerum caua explet. Cicatrices extenuat. Quod ad repugnantiam rerum attinet, quàm Græci antipathiam vocant, nihil est vsquam venenatius, quàm in mari pastinaca, utpote cum radio eius arbores necari dixerimus. Hanc tamen persequitur galeos. Idem & alios quidem pisces, sed pastinacas præcipue, sicut in terra serpentes

LIBER
pentes m
neni, vel
dem, sed
Dehi,

Spes
Squib
cut & fi
velles e
pianur
cinæ, J
adheren
lis posse
qui sint
dum rep
esse, cu
In his
ri sale.
liculos
quod i
gum
monia
dati liq
uis, gut
è Ponte
olificu
sacoe &
poti in
thargi
exanim
das cie
gio po
stenu

pentes mustela. Tanta est auiditas ipsius veneni. Percussis verò ab ea medetur & hic quidem, sed & mullus ac laser.

De his, quibus in terris & in aquis victus est:

& de castoreis medicina, & observationes.

CAP. III.

Spectabilis natura potentia in his quoque, quibus & in terris & in aqua victus est, sicut & fibris, quos castores vocant, & castorea testes eorum. Amputari hos ab ipsis, cum capiuntur. negat Sextius diligentissimus medicus. Quinimò paruos esse substrictosque, & adhaerentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse. Adulterari autem renibus eiusdem qui sint grandes, cum veri testes parui admodum reperiantur. Præterea ne vesicas quidem esse, cum sint geminæ, quod nulli animalium. In his folliculis inueniri liquorem, & asseruari sale. Itaque inter probationes falsi esse folliculos geminos ex vno nexu dependentes, quod ipsum^a corrumpi fraude, conicientibus^a corrupti gummi cum sale Hammoniaco: quoniam Hammoniaci coloris esse debeant, tunicis circumdati liquore veluti mellis cerosi, odoris gratiungumi, vis, gustu amaro & acri friabiles. Efficacissimi aut hammoniacum è Ponto Galatiæ mox Africa. Sternutamenta olfactu mouent. Somnum conciliant, cum rosaceo & peucedano peruncto capite: & per se poti in aqua: ob id phreneticis viles. Item lethargicos odoris suffitu excitant: vuluarumq; exanimationes vel subditi. Et menses ac secundas cient, duabus drachmis ex aqua cum pulgrio poti. Medentur & vertigini, opisthotonis, tremulis, spasticis, neuorum vniuersis, ischiadicis,

stomachicis, paralyticis, peruntis omnibus: Vel triti ad crassitudinem mellis cum semine viticis, ex aceto aut rosaceo. Sic & contra comitiales sumpti: poti verò contra inflationes, tormina, venena. Differentia tantum contra genera est mixturæ. Quippe aduersus scorpiões ex vino bibuntur: aduersus phalangia & araneos, ex mulso, ita vt vomitione reddatur, aut vt retineantur, cum ruta: aduersus chalcidas, cum myrrite: aduersus cerastes & presteras, cum panace, aut ruta ex vino: aduersus ceteras serpentes, cum vino. Dari binas drachmas satis est: eorum quæ adiciantur, singulas. Auxiliantur priuatim contra viscum ex aceto: aduersus aconitum ex lacte, aut aqua: aduersum elleborum album ex aqua mulsa nitroque. Medentur & dentibus, infusi cum oleo triti in aurem à cuius parte doleant: aurium visus faciunt cum melle Attico inuncti. Cohibent singultus ex aceto. Vrina quoque fibri resistit venenis, & ob id in antidota additur. Adseruatur autem optimè in sua vesica, vt aliqui existimant.

*De testudine, & multorum piscium medicina,
& obseruationes. CAP. LIII.*

Geminus similiter victus in aquis terrarum: & testudinum: effectus quoque pari honore habendi, vel propter excellens in usu pretium, naturæque proprietatem. Sunt ergo testudinum genera, terrestres, marinæ, lutariæ, & quæ in dulci aqua viuunt. Has quidam è Græcis emydæ appellant. Terrestrium carnes suffitionibus propriæ, Magicisque artibus refutandis, & contra venena salutare producit. Plurimæ in Africa. Hæ ibi amputato capite pedibusque

LIBE
bûsque p
in cibo
lere item
claritate
collit. Et
neorum
xiliatur,
tus, & c
dinum e
prodest
menti
mas ho
derat.
magis h
farina
eorum a
niri poss
que esse
aduersu
tamen
ta, ill
aut ad
dolori
rum e
auxilia
mandra
nitas &
rantur.
que ab
lacte m
mand
sem fa
addit
que ad
gnit
rina da

búsque pro antidoto dari dicuntur: & ex iure
 in cibo sumptæ, strumas discutere, ac lienes tol-
 lere: item comitiales morbos. Sanguis earum
 claritatem visus facit, suffusionésque oculorũ
 tollit. Et contra serpentium omnium & ara-
 neorum ac similiarum, & ranarum venena au-
 xiliatur, seruat sanguine in farina pilulis fa-
 ctis, & cum opus sit, in vino datis. Felle testu-
 dinum cum Attico melle glaucomata inungi
 prodest: & scorpionum plagæ instillari. Tegū-
 menti cinis vino & oleo subactus pedum ri-
 mas hucérâq; sanat. Squamæ è summa parte
 deraçæ, & in potu datæ, Venerem cohibet. Eò
 magis hoc mirum, quoniam totius tegumenti
 farina accendere traditur libidinem. Vrinam
 earum aliter quàm in vesica dissectarum, inue-
 niri posse non arbitror: & inter ea hoc quo-
 que esse, quæ portentosa Magi demonstrant:
 aduersus aspidum ictus singulare, efficaciore
 tamen, ut aiunt, cimicibus admistis. Oua dura-
 ta, illinuntur strumis, & hucerbis frigore
 aut adultis, ne factis. Sorbentur in stomachi
 doloribus. Marinarum carnes admistæ rana-
 rum carnibus contra salamandras preclare
 auxiliantur. Neque est testudino aliud sala-
 mandræ aduersus. Sanguine alopeciarum ina-
 nitas & porrigio, omniâque capitis hucera cu-
 rantur. Inarescere autem eum oportet, lentè
 que ablui. Instillatur & dolori aurium cum
 lacte mulierum. Aduersus comitiales morbos
 manditur cum polline frumenti. Miscetur au-
 tem sanguis heminis tribus acetis, hemina vini
 addita his, & cū hordeacea farina: aceto quo-
 que admisto, ut sit quod deuoretur fabæ ma-
 gnitudine. Hæc singula & maturina & vespera-
 tina dantur, dein post aliquot dies vespera-

198 C. PLINII NATVR. HISTOR.

Comitialibus instillatur ore diducto, his qui modi è corripiantur. Spasmo cum castoreo clystere infunditur. Quòd si dentes per annos colluantur testudinum sanguine, immunes à dolore fiunt. Et anhelitus discutit, quasq; orthopneas vocant: ad has in polenta datur. Fel testudinum claritatem oculorum facit: cicatrices extenuat: tonsillas sedat, & anginas, & omnia oris vitia. Priuatim nomas ibi: item ardentium testium. Naribus illitum comitiales erigit, attollitque. Idem cum vernatione anguium aceto admisto, vnicè purulentis auribus prodest. Quidam bubulum fel admiscunt, decoctumque carniū testudinis succum, addita æquè vernatione anguium. Sed diu in vino testudinem excoquunt. Oculorum quoque vitia omnia fel inunctum cum mel e commendat: suffusiones etiam marinæ fel cum fluuiatilis sanguine & lacte mulierum. Capillus mulierum inficitur felle. Contra salamandras vel succum decoctum bibisse satis est. Testudinum est tertium genus in cœno & paludibus viuentium. Latitudo his in dorso pectori similis, nec conuexo incurua calyce, ingrata visu. Ex hac quoque tamen aliqua contingunt auxilia. Tres nanque in succensa sarmenta coniectæ, diuidentibus se tegumentis rapiuntur: tum euulsæ carnes earum coquuntur in aquæ congio, sale modicè addito: ita decoctarum, ad tertias partes succus, paralyfin & articularios morbos sentientibus bibitur. Detrahit item fel pectus, sanguinemque vitiatum. Sistitur ab eo remedio alius aquæ frigidæ potu. Ex quarto genere testudinum, quæ sunt in annibus, diuulsarum pingui cum acizoo herba cuso, admisto vnguento & semine. *lib. 10. cap. 11.*

LIB.

accestion
mox
tanis lib
tadecan
reperia
perung
sang. 1
dantem
nem cu
sis, ex
cuius
pitis h
mittu
cui. E
dun,
trum
remus
rem ed
mirac
habe
lib. 1
De

V

mell
unlin
bas
aut
fel
nefi
ea a
past
& d
in c

accessiones si perungantur agri, præter caput, mox conuolui, calidam aquam bibant, quartanis liberari dicuntur. Hanc testudinē quintadecima Luna capi oportere, vt plus pinguiū reperiatur. Verūm ægrum sextadecima Luna perungi tradunt. Ex eodem genere testudinū sanguis instillatus crebros capitis dolores sedat: item strumas. Sunt, qui testudinum sanguinem cultro æreo supinarum capitibus præcisis, excipi nouo ficti iubeant: ignem factum, cuiuscunque generis sanguine illini: item capitis hulcera manantia, & verrucas. Idē promittunt testudinum omnium fimo panis discuti. Et licet incredibile dictu sit, aliqui tradunt, tardius ire nauigia, testudinis pedē dextrum vehentia. Hinc deinde in morbos digeremus aquatilia, non quia ignoremus gratiorem esse vniuersitatem animalium, maiorisq; miraculi: sed hoc vtilius est vitæ, contributa habere remedia, cum aliud alijs prosit, aliud alibi facilius inueniatur.

De aquatilibus, remedia in morbo digesta: & primum contra venena & venenata animalia. CAP. V.

Venenarū mel diximus vbi nasceretur. Auxilio est piscis aurata in cibo. Vel si ex melle sincero fastidiū cruditiæ, quæ sit grauissima, incidat, testudinem circumcisis pedibus, capite, cauda, decoctam, antidotum esse, autor est Pelops, scincūque Apelles. Qui esset scincus, diximus: sæpius verò, quantum veneneficium mensuris mulierum. Contra omnia ea auxiliatur, vt diximus, nullus: Item contra pastinacā & scorpiones terrestres marinósq; & dracones, & phalangia illius sumptiue in cibo. Eiusdem recenset capite, ciais con-

trā omnia venena, priuatim contra fungos. Mala medicamenta inferri negant posse, aut certe nocere, stella marina vulpino sanguine illita & affixa limini superiori, aut clauo greo iunua. Draconis marini scorpionūque idus, carnibus earum impositus: item araneorum morsus sanantur. In summa, contra omnia venena, vel potu, vel ictu, vel morsu noxia, succus earum ex iure decoctarum, efficacissimus habetur. Sunt & seruatis piscibus medicina, salimentorūque cibus prodest à serpente percussis, & contra bestiarum idus, mero sibi inde hausto, ita vt ad vesperam cibus vomitione reddatur. Peculiariter à chalcide, cera ste, aut quas seipas vocant, aut elape diptadēve percussis. Contra scorpiones largius sumi, sed non euomī salimenta prodest, ita vt sitis tolleretur: & imponere eadem plagis conuenit. Contra crocodilorum quidem morsus non aliud praesentius habetur. Priuatim cōtra praesteris morsum sarda prodest. Imponuntur salimenta & contra canis rabiosi: vel si non sint ferro vltz plagz, corporaque clysteribus exinanita, hoc per se sufficit. Et contra draconem murinum ex aceto imponuntur. Idem & cybij profectus. Draco quidem marinus ad spinę suę, qua ferit, venenum ipse impositus, vel cerebro toto prodest. R narum marinarum ex vino & aceto decoctarum succus contra venena bibitur, & contra ranę rubet venenum, & contra salamandras. Fluuiatiles, si carae edantur iūve decoctarum sorbeat, profunt & contra leporem marinum, & contra serpentes supra dictas. Contra scorpiones ex vino. Democritus quidem tradit, si quis extrahat ranę viuētis linguam,

linguam, nulla alia corporis parte adhærente,
 ipsa que dimissa in aquam, imponat supra cor-
 dis palpitationem mulieri dormienti, quæcun-
 que interrogauerit vera responsuram. Addunt
 etiamnum alia Magi, quæ si vera sunt, multo
 vtiliores vitæ existimentur ranæ, quàm leges.
 Nanquæ harundine transfixa natura per os, si
 furculus in mentris defigatur à marito, adul-
 teriorum tædium fieri. Carnibus earum vel hu-
 mo additis, præcipuè purpuras certum est al-
 lici. Iteur ranæ geminum esse dicunt, obiectis
 que formicis oportere, eam partem quam ap-
 perant, contra omnia venena esse pro antido-
 to. Sunt quæ in vepris tantum viuunt, ob
 id ruberarum nomine, vt diximus, quas Græ-
 ci phrynos vocant, grandissimæ cunctarum, ge-
 minis veluti cornibus, plenæ veneficiorū. Mi-
 ra de his certatim tradunt iutores. Illatis in
 populum silentium fieri. Ocululo quod sit in
 dextro latere, in aquam feruentem deiecto, re-
 frigerari vas, nec postea feruere, nisi exempto,
 Id inueniri obiecta rana formicis, carnibusq;
 crosis, singula in 2^a solium addi. Et aliud esse in 3^a oleū. Ch.
 sinistro latere, quo deiecto feruere videatur a-
 pocynon vocari. Canum impetus eo cohiberi,
 amorē concitari, & iurgia addito in potionē.
 Venerem ad alligatum stimulare. Kursus à dex-
 tro latere refrigerari feruentia. Hoc & quartana
 nas sanari ad alligato in pellicula agnina recē-
 ti, aliàsque febres. Amorem inhiberi eo. Item
 ex his ranis lien contra venena, quæ fiant ex i-
 psis, auxiliatur. Cor verò etiā efficacius est. Co-
 luber est in aqua viuēs: huius adipē & fe ha-
 bentes qui crocodilos veniunt, mirè adiuuari
 dicūt, nihil contra bellua audēte. Efficacius et-
 iamnum, si herba potamogiton misceatur.

101 C. PLINII NATVR. HISTOR.

Cancer fluuiatiles triti postque ex aqua recē-
tes, seu cinere adseruato, contra venena om-
nia profunt, priuatim contra scorpionum i-
ctus cum lacte asinino, vel si non sit, caprino,
vel quocunque. Addi & vinum oportet. Ne-
cant eos triti cum ocimo admoti. Eadem vis
contra venenatorum omnium morsus, priua-
tim scytalen, & angues, & contra leporem ma-
rinum, ac ranam rubetam. Cinis eorum serua-
tus prodest pauore potus periclitantibus ex
canis rabiosi moribus. Quidam adiciunt gen-
tianam, & dant in vino. Nam si iam pavor oc-
cupauerit, pastillos vino subactos deuorandos
ita præcipiunt. Decem verò canceris cū ocimi
manipulo alligatis, omnes qui ibi sint scorpio-
nes ad eum locum coituros Magi dicunt: & cū
ocimo ipsos cineremve eorum percussis impo-
nunt. Minus in omnibus his marini profunt,
vt Thrasyllus autor. Nihil autem æquè aduer-
sari serpentibus, quàm caneros, suesque percu-
sas hoc pabulo sibi mederi. Cū Sol sit in æ-
cro, torqueri serpentes. Ictibus scorpionum &
carnes fluuiatilium cochlearum resistunt cru-
dæ vel coctæ. Quidam ob id salsas quoque ad-
seruant. Imponunt & ipsis plagis. Coracini pi-
sces Nilo quidem peculiare sunt: sed nos hæc
omnibus terris demonstramus. Carnes eorum
aduersus scorpiones valēt impositæ. Inter ve-
nena sunt piscium porci marini spinæ in dor-
so, cruciati magno læsorum: remedio est li-
mus ex reliquo piscium eorum corpore. Canis
rabidi morsu potum expauescentibus, faciem
perungūt adipe vituli marini. Efficacius, si me-
dulla hyænæ & oleū è lētisco & cera misceat.
Murnæ morsus ipsarū capitis cinere sanātur.
Et pastinaca cōtra suum ictum remedio est, ci-
nere

nere suo ex aceto illito, vel alterius. Cibi causa extrahi debet è dorso eius, quicquid simile est croco caputque totum: & hanc autem, & omnia testacea modicè collui in cibus, quia saporis gratia perit. E lepore marino veneficium restinguunt potiùs hippocampi. Contra dorycnium echini maximè profunt, & iis qui succù Carpathij biberint, præcipuè eius iure sumpto. Et cancri marini decocti ius contra dorycnium efficacè habetur.

De ostrea & purpurâ, alga, & eorum remedia.

CAP. VI.

Peculiariter verò contra leporis marini venena & ostrea aduersantur. Idem videtur, nec potest videri satis dictum esse de his, cum palma mensarum diu iam tribuitur illis Gaudent dulcibus aquis, & vbi plurimi influunt amnes: ideo pelagia parua & rara sunt. Gignuntur tamen in petrosis, carentibusque aquarum dulcium aduentu, sicut circa Grynium & Myrinâ. Grandescant sideris quidem ratione maximè, vt in natura aquatilium diximus: sed priuatim circa initia æstatis multo lacte prægnantia, atq; vbi Sol penetret in vada. Hæc videtur causa, quare minora in aliis locis reperiantur. Opacitas enim prohibet incrementum, & tristitia minùs apperunt cibos. Variant coloribus rufa in Hispania, fusca in Illyrico, nigra & carne & testa Circens. Præcipua verò habetur, in quacunq; gente spissa, nec salua sua lubrica, crassitudine potiùs spectanda, quàm latitudine: neque in luto capta, neque in harenosis, sed solo lido vado, spondylo breui atque non carnosio, nec fibris laciniis, at tota in aluo. Addit peritiores notâ, ambiènte purpureo crine fibrat,

eoque argumento generosa interpretantur, calliblephara appellantes. Gaudet & peregrinatione, transferrique in ignotas aquas. Sic Brundisiana in Aucino compasta, & suum retinere succum, & à Lucrino adoptare creduntur. Hæc sint dicta de corpore. Dicemus & de nationibus ne fraudetur gloria sua litora: sed dicemus aliena lingua: quæq; peritissima huius censuræ in nostro æuo fuit. Sunt ergo Mutiani verba, quæ subuciam: Cyzicena maiora Lucrinis dulciora Britannicis, suauiora ^a Eduhis, acriora Lepticis, pleniora Lucësis, sicciora Coryphanrenis, breuiora Istricis, candidiora Circiensibus. Sed his neque dulciora, neque teneriora esse vlla compertum est. In Indico mari Alexandri rerum autores pedalia inueniri prodere. Necnon inter nos nepotis cuiusdam nomenclator tridacna appellauit: tantæ amplitudinis intelligi cupiens, vt ter mordenda essent. Dos eorum in medicina hoc in loco tora dicitur. Stomachû vnicè reficiunt: fastidiis medentur. Addiditque luxuria frigus obrutis niue, summa montium & maris imamiscens. Molliunt aluum leniter Eadem cocta cum mulso, tenesmo, qui sine exulceratione sit, liberant. Vescicarum hulcera quoq; repurgant. In conchis suis vti clausa venerint, mirè distillationib. profunt. Testæ ostreorum cinis vnam sedar, & confillas admisto melle. Eodè modo paroridis, panos, mammarumque duritias, capium h. lera ex aqua: cutemque mulierum extendit. Inspergitur & ambustis. Et dentifricio placet. Pruritib. quoq; & eruptionib. pituitæ ex aceto medetur. Crudæ si trūdantur, strumas sinant & perniones pedû. Purpuræ quoq; cōtra venena profunt. Et algæ maris theriacen

esse,

^a Adulitis,
Ver. Getulicis, *Massa*.
breuiora,
Massa.

LII
esse, Ni
xim
crispo
terr
ita col
E vine

Ad ale
a

A
to. I
medi
cinis
suis
quoq;
cinis
piliu
no d
duob
beo
in So
nisi
quo
ribus
melle
vran
cum
fluui
oleo
mun
lion
super
pro
Com
ab b

esse, Nicæder tradit. Plura eius genera, uti di-
ximus: longo folio & latiore, rubente, aliæve Alia lōgo
crispo. Laudatissima quæ in Creta insula iuxta folio, alia
terram in petris nascitur: tingēdis etiam lanis latiore, ru-
ita colorem alligans, ut elui postea non possit. bente, alia
E vino iubet eam dari.

crispo. *Ps.*

*Ad alopecias, & capillos, & oculorū, & aurium, &
dentium, & faciei vitia. CAP. VII.*

Alopecias replet hippocāpinus cinis nitro
& adipe suillo mistus, aut syncerus ex ace-
to. Præparat cutem sepiarum crustæ farina
medicamentis. Cutem replet & muris marini
cinis cum oleo: item echini cum carnibus
suis cremari: fel scorpionis marini. Ranarum
quoque trium, si viua in olla concrementur,
cinis cum melle: melius cum pro liquidis. Ca-
pillum denigrat sanguisuga, quæ in nigro vi-
no dieb. lx. cōputrære. Alij in aceti sextariis
duobus sanguisugarum sextariū in vase plum-
beo subet putrescere totidē diebus, mox illini
in Sole. Sornacius tantā vim habere tradit, ut
nisi oleum ore contineat qui tingunt, dentes
quoque eorum denigrare dicar. Capitis hulce-
ribus, muricum vel purpurarum testæ cinis cū
melle utiliter illinitur: conchyliorum, vel si nō
vrantur, farina ex aqua doloribus. Castoreum
cum peucedano & rosaceo. Omnium piscium
fluuiatiliū marinorūque adeps liquefactus
oleo admisto melle, oculorum claritati pluri-
mum confert: item castoreum cum melle. Cal-
lionymi fel cicatrices sanat, & carnes oculorū
superuacuas consumit. Nulli hoc piscium co-
mœdiis. Idē piscis & vranoscopus vocatur ^b oculo
ab ^b oculo quē in capite habet. Et coracini fel quos. *Dal.*

excitat visum. Et marini scorpionis ruficum oleo vetere aut melle Attico incipiētes suffusiones discunt: inungi ter oportet intermissis diebus. Eadem ratio albugines oculorum tollit. Mullorum cibo aciem oculorum hebetari tradunt. Lepus marinus ipse quidem venenatus est, sed cinise eius in palpebris pilos inutilis euulsos cōhibet. Et ad hunc vsum vtilissimi minimi: Item pedunculi falsi triti cū cedria: & ranę quas diopetes & calamitas vocāt, sanguis earū cū lacryma vitis si euulso pilo palpebris illinatur. Oculorum tumorē ruborēq; sepię cortex cum lacte mulieris illitus sedat, & per se scabritias emēdat. Inuertunt itaq; genas id agentes, & medicamentum auferunt post paulū, rosaceoq; inungunt, & pane imposito mitigant nocte. Eadem cortice & nyctalopes curatur in farinā trita & ex aceto illita. Extrahit & squamas eius cinis. Cicatrices oculorum cum melle sanat, pterygia cū sale & cadmia lingulis drachmis. Emendat & albugines oculorum iumentorum. Adiciunt & ossiculis eius genas, si terantur, sanari. Echini ex aceto epinyctidas tollunt. Eundem comburi cum viperinis pellibus ranisque, & cinerem aspergi potioni iubent Migi, claritatem visus promittentes. Ichthyocolla appellatur picis, cui glutinosum est corium: idēque nomen glutino eius. Hoc epinyctidas tollit. Quidam: ex ventre, non ē corio, fieri dicunt ichthyocollam, vt glutinum taurinum. Lūdatur Pontica cādicans & carens venis squamisq; & quę celerrimē liquefit. Mādescere autem debet concisa in aqua, aut aceto nocte ac die: mox rundi marinis lapidibus, vt facilius liquefcat. Vtilem eam in capitis doloribus affirmant.

^aSquamas
oculorum
eius cinis.
Cicatrices
eius cum melle
sanat.

118
& terra
fini
paone
coit
allig
carnes
cri
pitu
tus &
voce,
disten
lis d
rane
rum
con
dame
scen
ira pa
pua
euul
faci
vreb
tum
sug
buri
iecu
cedri
bas
b in
quid
ros
ris
trin
se
dest
Sun

& tetanothris. Rana dexter oculus dextro, sinistro laevis suspensū ē collo natiui coloris panno, lippitudines sanant. Quod si per ootum rana eruantur, albuginem quoque, alligati similiter in putamine oui. Reliquae carnes impostae suggillationem rapiunt. Cancrī etiam oculos adalligatos collo, mederi lippitudini dicunt. Est parua rana in harudinetis & herbis maximē viuens, muta ac sine voce, viridis, si fortē hauriatur. ventres boum distendens. Huius corporis humorem specillis deraſum claritatem oculis iunctis narrant afferre: ipsasque carnes doloribus oculorum superponunt. Ranas etiam quindecim coniectas in fictili nouo iuncis configunt quidam: succum earum, qui ita effluerit, admiscunt lacrymae quae ex alba vite manat, atque ita palpebras emendant inutilibus pilis ^a exemptis, acu instillantes hunc succum in vestigia euulſorum. Meges psilothrum palpebrarum faciebat in aceto enecans putrescentes, & hoc utebatur multis variisque per aquationes aurummi nascentibus. Idem praestare sanguisugarum cinis ex aceto illitus putatur. Comburī eas oportet in nouo vase. Idem tanīa iecur siccatur pondere x. iij. cum oleo cedrino perunctis pilis ix. mensibus. Auribus vtilissimum bari piscis fel recens, sed & b inueteratum vino: item e banchi, quem quidam myxona vocant: item callionym cum rosaceo infusum: vel castoreum cum papaue ris succo. Vocant & in mari pedunculos, eosque tritos instillari ex ceris iuribus iubet. Et per se conchilio infecta lana magnopere prodest. Quidam aceto & nitro madefaciunt. Sūntque qui praecipuē contra omnia auxilium

^a exemptis
acu, instil-
lantes. *Vrs.*

^b in vetere
Ch.
^c Bacchi,
Dal.

208 C. PLINII NATVR. HISTOR.

vitia laudent gari excellentis sociorum cya-
thum, mellis dimidio amplius, aceti cya-
thum in calice nouo lenta pruna decoquere,
subinde spuma pennis derersa, & postquam
desierit spumare, tepidum infundere. Si tu-
meant aures, coriandri succo prius mitigandas
iidem præcipunt. Ranarum adeps instillatus,
statim dolores tollit. Cancrosum fluuiatiliū
succus cum farina hordeacea aurium vulneri-
bus efficacissimè prodest. Parotides muricum
testæ cinere cum melle, vel conchyliorum ex
mulso curantur. Dentium dolores sedantur
ossibus draconis marini scarificatis gingiuis:
cerebro caniculæ in oleo decocto adserua-
tione, ut ex eo dentes semel anno colluan-
tur. Pastinacæ quoque radio scarificare gingi-
uas, & in dolore utilissimum. Conteritur is, &
cum elleboro albo illitus, dentes sine vexa-
tione extrahit. Salsamentorum etiam fistili
vase combustorum cinis, addita farina mar-
moris, inter remedia est. Et cybia vetera elu-
ta in nouo vase, deinde trita profunt dolori-
bus. Aequè prodesse dicuntur omnium salsam-
entorum spinæ combustæ tritaque & illi-
ta. Decoquuntur & ranæ singulæ in aceti he-
minis, ut dentes ita colluantur, contineantur
que in ore succus. Si fastidium obstaret, su-
spēdebat pedibus posterioribus eas Sallustius
Dionysius, idque è pluribus ranis. Fortioribus
stomachis ex iure edendas dabat. Maxillares
que ita sanari dentes præcipuè putant, mo-
biles verò suprà dicto aceto stabili. Ad hoc
quidam ranarum corpora binarum præci-
sis pedibus in vini hemina macerant, & i-
ta collui dentes labantes iubent. Aliqui totas
adalli-

^a crusta,
Ver. & Gal.
5. nota tō-
tus,

LIBER
adalligan-
rur tribu-
les denti-
rum cor-
tello disc-
lenis ma-
triam co-
na supra f-
Si cariosi
fieri per
dem salis
tur à Gr-
quatuor
periorum
inferi. r.
contenti
nam muni-
nas & lep-
raturam
cur pasti-
pi & del-
rationer
ad cicatr-
tuli tori-
olei fluu-
chylorum
lierum pi-
erugit, ex
ut octavo
cum gene-
alij cory-
tò, effica-
dientia
que in ad-
sa, collu-
lis. Ita pra-

adalligant maxillis. Alij denas in aceti sextarius tribus decoxere ad tertias partes, vt mobiles dentium stabilirent. Necnon xxxvj. ranarum corda in olei veteris sextario sub æreo testo discoxere, vt infunderent per aurem dolentis maxillæ. Alij iecur ranæ decoctum & tritum cum melle imposuere dentibus. Omnia suprà scripta ex marina tantò efficaciora. Si cariosi & foetidi sunt, centum in furno arefieri per noctem præcipiunt: postea tantundem salis addi atque fricari. Enhydrys vocatur à Græcis coluber in aquis viuens. Huius quatuor dentium superioribus in dolore superiorum gingivas scarificant, inferiorum inferioribus. Aliqui canino tantum earum contenti sunt. Vtuntur & cancrorum cinere: nam muricum cinis dentifricum est. Lichenas & lepras tollit adeps vituli marini: murænarum cinis cum mellis obolis ternis: iecur pastinacæ in oleo decoctum: hij pocampi & delphini cinis ex aqua illitus. Exhulcerationem sequi debet curatio, quæ perducit ad cicatricem. Quidam delphini iecur in fictili torrent, donec pinguitudo similitudine olei fluat, ac perungunt. Muricum vel conchyliorum testæ cinis maculas in facie mulierum purgat cum melle illitus cutemque erugat, extenditque septenis diebus illitus, ita vt octauo candido ouorum foueantur. Muricum generis sunt, quæ vocant Græci colycia, alij corythia, turbinata æquæ, sed minora multò, efficaciora etiam, & oris halitum custodientia Ichthyocolla erugat cutem, extenditque in aqua decocta horis quatuor, dein cōrussa, colluta & subacta ad liquorem vsque mellis. Ita præparata in vase nouo conditur, & in

*Quidā leg.
cochlidiæ,
Alij cory-
thia, qua
dere cōsulo
Daler.*

vsu quatuor drachmis eius binæ sulphuris, & anchusæ totidem, octo spumæ argenteæ adduntur, aspersæque aqua teruntur vnâ. sic illita facies post quatuor horas abluitur. Medetur & lentigini cæterisque vitiis ex ossibus sepiarum cinis. Idem & carnes excrecentes tollit & humida hucera.

Promiscue medicina. CAP. VIII.

PSoras tollit rana decocta in heminis quinque aquæ marinæ. Excoqui debet, donec sit crassitudo mellis. Fit in mari & halcyoneū appellatum, ex nidis vt aliqui existimant, halcyonum & ceycum: vt alij, è sordibus spumarum crassescens: alij è limo, vel quadam maris lanugine. Quatuor eius genera: cinereū spissum, odoris asperi: alterum molle, lenius, odore ferè algæ: tertium candidioris vermiculi: quartum pumicosius, spongiæque putri simile, penè purpureum, quod optimum: hoc & Milesium vocatur. Quo candidius autem hoc minus probabile est. Vis eorum, vt exulcerent, purgent. Vsus tostis & sine oleo, Mirè lepras, lichenas, lentigines tollunt cum lupino, & sulphuris duobus obolis. Halcyoneo vtuntur & ad oculorum cicatrices. Andreas ad lepras cancri cinere cum oleo vsus est: Attalus thyri recetioris adipe ad hucera. Murænarum muria, & capicula cinis cū melle sanatur strumas. Pungi piscis eius qui rana in mari appellatur, officulo de cauda, ita vt nō vulneret, prodest. Id faciendum quotidie, donec percurentur. Eadem vis & pastinacæ radio, & lepore marino imposito, ita vt celeriter renouentur: echini testis contusis & ex aceto illitis: Item scolopendræ marinæ è melle: cancro fluuiatili contrito vel combusto ex melle.

Miri-

Mirificæ
vetero
venerunt
Quin &
xungia
paronias
tur cum
drachm
multo m
forbeatu
tur, ceran
ginas m
ex melle
ex aceto
delt. Ca
nam aqua
vino, a
garum co
recedat
mitione
concreta
monia
iun s vt
flon ac
sanare d
in pacin
cum delf
excreta
conditi
ex a voc
ipsamqu
Præc pi
bibere e

Mirifice profunt & sepiæ ossa cum axungia
 vetere confusa & illita. Sic & ad parotidas
 vtuntur, & scari piscis marini iocineribus.
 Quin & tellis cadi salsamentarij tuis cum a-
 xungia vetere, muricúmque cinere ex oleo ad
 parotidas strumásque. Rigor ceruicis molli-
 tur cum marinis, qui pedunculi vocantur,
 drachma pota: castoreo potio cum pipere ex
 mulso misto ranis decoctis ex oleo & sale, vt
 sorbeatur succus. Sic & opisthotono meden-
 tur, tetano spasticis verò pipere adiecto. An-
 ginas manarum salfarum ex capitibus cinis
 ex melle illitus abolet: ranarum decoctarum
 ex aceto succus: hic & contra tonsillas pro-
 dest. Cancris fluuiatiles triti singuli in hemi-
 nam aqua anginis medentur gargarizati, aut
 è vino, aut calida aqua poti. Vux medetur
 garum cochlearibus subditum. Vocem siluri,
 recentes, salsive in cibo sumpti adiuuant. Vo-
 mitiones nulli inueterati tritique in portione
 concitant. Suspiriosis castoreum cum Ham-
 moniaci exigua portione ex aceto mulso ie-
 iunis vtilissimè potatur. Eadem potio spasmos
 stomachi sedat ex aceto mulso calido. Tussim
 sanare dicuntur piscium modo è iure decoctæ
 in patinis ranæ. Suspensæ autem pedibus,
 cum destillauerit in patinam salua earum,
 exenterari iubentur, abiectisque interaneis
 condiri. Est rana parua arborem scandens, &
 ex ea vociferans. In huius os si quis expuat,
 ipsamque dimittat, tussi liberari narratur.
 Præcipiunt & cochleæ crudæ carnem tritam
 bibere ex aqua calida in tussi cruenta.

*Ad iocineris vitia laterumque, ad Stomachi,
alui, & alia promiscua medicina.*

CAP. IX.

Iocineris doloribus scorpio marinus in vino necatur, vt inde bibatur. Conchæ longæ carnes ex mulso potæ cum aqua pari modo, aut si febres sint ex aqua mulsa. Lateris dolores leniunt hippocampi rosti sumpti, thetæque similis ostreo in cibo sumpta: ischiadicorum muria sicuti clystere infusa. Vantur autem conchæ ternis obolis dilutæ in vini sextariis duobus per dies, quindecim. Aluū emollit silurus è iure, & torpedo in cibo. Et olus marinum simile lotuo, stomacho inimicum, aluum facillimè purgat: sed propter acrimoniam cum pingui cane coquitur. Et omnium piscium ius. Idem & vrinæ ciet, è vino maximè. Optimum è scorpionibus & iulide, & saxatilibus, nec vris resipientibus. Coqui debent cum anetho, apio, coriandro, porro, additis oleo & sale. Purgant & cybia vetera, priuatimque cruditates, pituitas bilémque trahunt. Purgant & myaces, quorum naturæ tota in hoc locò diceretur. Aceruantur muricum modo, viuuntque in algosis, gratissimi autumnò, & vbi multa dulcis aqua miscetur mari, ob id in Ægypto laudatissimi. Procedente hyeme, amaritudinem trahunt, coloremque rubrum. Horum ius traditur aluum & vesicas exinanire, interanea destringere, omnia adaperire, renes purgare, sanguinem adipémque minuere. Itaque vitilissimi sunt hydropicis, mulierum purgationibus morbo regio, articulari, inflationibus. Item prodesse felli pituitæque pulmonis, iocineris, splenis vitiis, rheumatismis. Fauces tan-

cum vexant, vocemque obtundunt. Hucera
 quæ serpent, aut sint purganda, sanant: Item
 carcinomata. Gremati autem, ut murices,
 & morsus canum hominû, neque cum melle,
 lepras lentigines. Cinis eorum potus emen-
 dat caligines, gingivarum & dentium vitia,
 eruptiones pituitæ: & contra dorycnium aut
 apocarpathon antidoti vicem obtinent. De-
 generant in duas species, in mitulos, quibus ^a Aliar opo
 lem virûsque respiciunt, mylæ, quæ rotundi- ^b carpa son
 tate differunt, minores aliquando, atque hir- ^c scillam
 tæ, tenuioribus testis, carne ^c duriores. Mituli ^c dulciores
 quoque ut murices, cinere causticam vim ha- ^{Gefn.}
 bent, & ad lepras, lentigines, maculas Lauan- ^{Gefn.}
 tur quoque plumbi modo ad genarum crassi-
 tudines, & oculorum abugines, caliginisque
 atque in aliis partibus sordida hucera, ca-
 pitisque pustulas. Carnes verò eorum ad
 canis morsus imponuntur. Et pelorides emol-
 liunt aluum: item castorea ex aqua mulsâ
 drachmis binis. Qui vehementius volunt uti,
 addunt cucumeris sativi radicis siccæ dra-
 chman, & aphronitri duas. Tethæ tormini-
 bus & inflationibus occurrunt. Inveniuntur
 hæc in foliis marinis fugantes, singorum ve-
 rius generis, quàm piscium. Eadem & tenes-
 mum dissolunt, renûque vitia. Nasctur &
 in mari absinthium, quod aliqui Seriphium
 vocant, circa Taposirin maxime Ægypti, exi-
 lius terrestri. Aluum soluit, & noxis animal-
 bus intestina liberat. Soluunt & sepiæ. In cibo
 dantur cum oleo, & sale & farina decoctæ.
 Mæne salæ cum felle taurino illitæ vmbili-
 co, aluum solvunt. Ius piscium in patina cocto
 rum cum lactucis tenesimum discutit. Canceri
 fluviatiles triti ex aqua poti, aluum sistunt,

^a albo. Ch. vrinam cient, in vino ^a alium. Ademptis brachiis calculos pellunt tribus obolis cum myrrha triti, singulis eorum drachmis. Illos & inflationes castoreum cum dauci semine & petroselinum quantum ternis digitis sumatur, & mulso lili cyathis quatuor, tormina verò cum aceto vino misto. Erythini in cibo sumpti fiunt alium. Dysentericis medentur ranæ cum scilla decoctæ, ita vt pastilli fiant: sel siue cor earum cum melle tritum, vt tradit Nicæratu. Morbo regio salsamentum cum pipere, ita vt reliqua carne abstineatur. Lien medetur solea piscis impositus: item torpedonem rhombus viuus: dein remittitur in mare. Scorpium marinus necatus in vino, vesicæ vitia & calculos sanat. Lapis qui inuenitur in scorpionis marini cauda pendere oboli potus: enhydridis iecur: lenniorum cinis cum ruta. Inueniuntur & in banchi piscis capite cœu lapilli. Hi poti ex aqua calculosis præclare medentur. Aiunt & vriticam marinam in vino potam prodesse: item pulmonem marinum decoctum in aqua. Oua sepia vrinam mouent, renumque pituitas extrahunt. Rupta conuulsa canceri fluuiatiles triti in asinino lacte maximè sanant: echini verò cum spinis suis contusi in vino poti calculos. Modus singulis hemina: bibitur donec profit: & aliàs in cibis ad hoc proficiant. Purgitur vesica & pectus cibo. Ex his mares alij donacas, alij aulos vocant: fœminas onychas. Vrinam mares mouent. Dulciores fœminæ sunt & unicolores. Sepia quoque oua vrinæ mouent, renes purgant. Enterocelæ lepus illinitur tritus cum melle. Iecur quoque aquatici colubri, item hydri tritum potumque calculosis prodest.

Ischiadicos autem liberant salsamenta ex silu-
 ro infusa clystere, euacuata prius aluo. Sedis
 attritus cinis è capite mugilum mullorum-
 que. Comburuntur autem in fictili vase. Illini
 cum melle debent. Item in capitis mænarum
 cinis ad rhagadas, & ad condylomata utilis,
 sicut pelamidum salsarum capitum cinis, vel
 cybiorum cum melle. Torpedo apposita pro-
 cidentis interanei morbum ibi coërcet. Can-
 cerorum fluuiatilium cinis ex olea & cera. ri-
 mas in eadem parte emendat: item & marini
 cancri polline. Panos salsamenta coracini di-
 scutiunt: sciæ interanea & squamæ com-
 bustæ: scorpio in vino decoctus, ita vt fo-
 ueantur ex illo. At echinorum testæ contusæ
 & ex aqua illitæ, incipientibus panis resis-
 tunt. Muricum vel purpurarum cinis utro-
 que modo, siue discutere opus sit incipien-
 tes, siue concoctos emittere. Quidam ita com-
 ponunt medicamentum, ceræ & thuris dra-
 chmas x. spumæ argenti xl. cineris muricū
 x. olei veteris heminum. Profunt per se sals-
 amenta cocta. Cancri fluuiatiles tamen verendo-
 rum pustulas discutiunt: cinis ex capite mæ-
 narum: item carnes decoctæ & impositæ. Si-
 militer per e & salsæ ex capite cinis melle addito.
 Pelamidum capitis cinis, aut squatinæ piscis
 cutis combusta. Hæc est, qua diximus lignum
 poliri: quia & è mari fabriles vsus exeunt.
 Profunt & smarides illitæ: item muricum vel
 purpurarum testæ cinis cum melle: efficacius
 crematarum cum carnibus suis. Carbunculos
 verendorum priuatim salsamenta cocta cum
 melle restinguunt. At testem, si descenderit,
 cochlearum spoma illini volunt. Urinæ incon-
 tinentiam hippocampi tosti & in cibo sæpius

sumpti emendant. Item ophidion pisciculus
 congro similis cum lilij radice. Pisciculi minu-
 ti, ex ventre eius qui deuorauerit exempti, &
 cremati, ita vt cinis eorum bibatur ex aqua.
 Iubent & cochleas Africanas cum sua carne
 comburi, cineremque ex vino Signino dari.
 Podagris articularibusque morbis vtile est o-
 leum in quo decocta est rana, & ipsius inte-
 stina, & roboræ cinis cum adipe vetere. Qui-
 dam & chordei cinerem adiciunt, trium gene-
 rum æquo pondere. Iubent & lepore marino
 recenti podagram fœcari. Fibrinis quoque
 pellibus calceari, maximè Pontici fibræ. Item
 vituli marini, cuius & adeps prodest. Item &
 bryon, de quo diximus, lactucæ simile, rugo-
 sioribus foliis, sine caule. Natura est ei stypti-
 ca. Impositum lenit impetus podagræ. Item
 alga, de qua supra dictum est: obseruatürque
 in ea ne arida imponatur. Perniones emendat
 pulmo marinus, canerique marii cinis ex o-
 leo: item fluuiatiles triti, sicque cinere & o-
 leo subacti: & siluri adeps. Et in articulis mor-
 borum impetus sedant ranæ subinde recentes
 impositæ: quas quidam dissectas iubent im-
 poni. Corpus augeat ius mitulorum, & con-
 charum. Comitiales, vt diximus, coagulum
 vituli marini bibunt cum lacte equino, asini-
 nõve, aut cum Punici succo: quidam ex aceto
 mufo. Nec nõ aliqui per se pilulas deuorant.
 Castoreum in aceti mulci cyathis tribus ieiun-
 nis datur. His vero qui, sæpius corripiun-
 tur, clystere infusum mirificè prodest. Casto-
 rei drachmæ duæ esse debent, mellis & olei
 sextarius, & aquæ tantundem. Ad præsens ve-
 rò correptis olfactu subuenit cum aceto. Da-
 tur & mustelæ marinæ iecur: item muris vel
 te-

testitudinum sanguis.

Ad febres omnium generum, & contra diuersas infirmitates. CAP. I.

Febrium circuitus tollit iecur d: Iphini gustatum ante accessiones. Hippocampi necantur in rosaceo, vt perungantur ægri in frigidis febribus. Et ipsi adalligantur ægris. Item ex asello pisce lapilli qui plena Luna inueniuntur in capite, alligantur in linteolco. Agri fluuiatilis longissimus dens capillo ad alligatus, ita vt quinque diebus eum qui alligauerit, nō cernat æger: ranæ verò in triuio decoctæ oleo abiectis carnibus, perunctos liberant quaranis. Sunt qui strangulatas, in oleo ipsas clam adalligent, oleoque eo perungant. Cor earum adalligatum frigora febrium minuit & oleum, in quo intestina decocta sint. Maxime autem quaranis liberant, alatis vnguibus ranæ adalligatæ & rubetæ. Iecur eius vel cor adalligatur in panno leucopheo. Cancri fluuiatilis triti in oleo & aqua, perunctis ante accessiones in febribus profunt. Aliqui & piper addunt. Alij decoctos ad quartas in vino è balineo egressis bibere suadent in quartanis. Aliqui verò sinistram oculum deuorari iubent. Magi quoque oculis earum ante Solis ortum adalligatis ægro, ita vt cæcas dimittant in aquam tertianas abigi promittunt. Eosdem oculos cum carnibus lusciniæ in pelle ceruina adalligatos, præstare vigiliam sonno fugato tradunt. In lethargumque vergentibus coagulo balanz, aut vituli marini ad olfactum vtuntur. Aliqui sanguinem testudinum lethargicis illinunt. Tertianis mederi dicitur & scindylus per se adalligatus: quaranis cochleæ fluuiatiles in cibo recentes.

Quidam ob id asseruant sale, vt dent tritas in potu. Strombi in aceto putref. At lethargicos excitant odore. Profunt & cardiacis. Cachectis, quorum corpus macie conficitur, theæ vilesunt cum ruta ac melle. Hydriopis medetur adeps delphini liquatus, & cum vino potus. Grauitati ^a saporis occurritur tactis naribus vnguento, aut odoribus, vel quoquo modo obturatis. Strombi quoque carnestritæ, & in nulli tribus heminis pari modo aquæ aut si febres sint, ex aqua mulsæ proficiunt. Item succus cancrorum fluuiatiliū cum melle. Ranæ quoque aquaticæ in vino vetere & farre decoctæ. ac pro cibo sumptæ, ita vt bibatur ex eodem vase. Vei testudo decisis pedibus, capite, cauda, & intestinis exemptis, reliqua carne ita condita, vt citra fastidium sumi possit. Cancri fluuiatiles ex iure sumpti, & phthisicis prodesse tradunt. Adusta sanantur cancri marini vel fluuiatilis cinere: & ea quæ feruenti aqua combusta sunt. Hæc curatio etiam pilos restituit cum cancrorum fluuiatiliū cinere. Putantque vtendum cum cera & adipe vrsino. Prodest & febri ranarum si illis cinis: Ignes sacros restinguunt ranarum viuentium ventres impositi: pedibus posterioribus pronas adalligari iubent, vt crebriore anhelitu profint. Vtuntur & silurorum capitum cinere, ^b salsamentorum ex aceto. Pruritus scabiēque non hominum modo, sed & quadrupedum efficacissimè sedat iecur pastinacæ decoctum in oleo. Nervos vel præcisos purpurarum callum, quo se operiunt, tulum glutinat. Lethargicos coagulum vituli adiuuat in vino potum obol pondere: item ichthyo

^a odoris occ
cur. farctis
Ver. sopo-
ris M.

^b Vex salsamen. deest
in Manuscr.
cod.

thyocolla.
oleo per
uis inueni
tant, sifi
hæc tradun
tere, & &
do:secari ha
que trahere
sistendum
sanguinem
quam Gra
ter harum
mum &
liqui & na
adhuc cau
cinerem, si
sushirundin
extrahendu
dem ratio
cinalium
rament
admissæ s
tempora
ri podag
cidunt sat
na, aut
a relinqui
sanabilis fa
sistit. Co
admissæ s
maxime qu
gentiora
ph. bus
rienti me
tur. Nro
sistit nec

thyocolla. Tremulos iuvat castoreum, si ex oleo perungantur. Mullos in cibo inutiles neruis inuenio. Sanguinem fieri piscium cibo putant, sisti polypo rufo illitôque. De quo & hæc traduntur: muriam ipsam ex sese emit.^a & ideo sapere, ^a & ideo non debere addi in coquen-^b lē nā *Ver.* do: secari harundine ferro enim infici, vitium que trahere natura desinente. Ad sanguinem sistendum & ranarum illinunt cinerem, vel sanguinem narefactum. Quidam ex ea rana, quam Græci calamiten vocant, quoniam inter harundines fruticesque viuât, minima omnium & viridissima, cinerem fieri iubent. Aliqui & nascentium ranarum in aqua, quibus adhuc cauda est, in calice nouo combustarum cinerem, si per nates fluat, iniciendum. Diuersus hirundinum, quas sanguifugas vocant ad extrahendum sanguinem usus est. Quippe eadem ratio earum, quæ cucurbitarum medicinalium, ad corpora leuanda sanguine, spiramentum, luxanda, iudicatur. Sed vitium, quoddam admittit semel desiderium faciunt circa eadē tempora anni semper eiudem medicinæ. Multum podagris quoque admittēdas censuere. Decidunt stricte, & pondere ipso sanguinis detractæ, aut sale aspersæ. Aliquando tamen affixa relinquunt capita, quæ causa vulnera insanabilia facit, & nultos interimit, sicut Mes-salinus à Consularibus patriciis, cum ad genua admisset. Inuehunt virus remedio verso: maximeque rufæ ita formidantur. Ergo ^b sugentia ora foris ibus præcidunt: ac veluti si phonibus defluit sanguis: paulatimque morientium capitula se contrahunt: nec relinquuntur. Naturæ earum aduersatur cimicibus, & suffitu necat eos. Fibrinarum pellium cum

^b sugentia
ora. *Ver.*

pice liquida combustarum cinis, narium profluuiia sistit, succo porri mollitus. Extrahunt tela corpori inhaerentia sepiarum testæ ex aqua, salsamentorum carnes, cancri fluuiatiles tritis, siluri fluuiatilibus, qui & alibi, quam in Nilo nascitur, canes impositæ recentes siue salsæ. Eiusdem cinis extrahit, & adeps: & cinis spinæ eius vicem (spodij) præbet. Hucera quæ serpunt, & quæ ex iis excrescunt, ex capite manarum cinis vel siluri coercent. Carcinomata percarum capita salsarum, efficacius si cinerum miscatur sal, & cunila capitata, oleoque subigantur. Cancrini cinis vlti cum plumbo, carcinomata compescit. Ad hoc & fluuiatilis sufficit cum melle lineæque lanugine. Aliqui malunt alumen mêlque miscere cineri. Phagedænæ siluro inueterato, & cum sandaracha trito: ca-coëthe & nomæ putrescentia cyb'o vetere sanantur. Vermes verò innati ranarum felle tolluntur, fistulæ reperiuntur, siccanturque salsamenti cum linteolo immixtis. Intraque alterum diem callum omnem auferunt, & putrescentia huculcerum, quæque serpunt, emplastri modo subacta & illita. Et salpe expurgat hucera in linteolis conceptis. Item echinorum testæ cinis. Carbunculos coracinarum salsamenta illita discutiunt. Item mulorum salsamenti cinis. Quidam capite tantum vtuntur cum melle, vel coracinarum carne. Muricum cinis cum oleo tumorem tollit: cicatrices fel scorpionis marini. Verrucas tollit glani iecur illitum: capitis manarum cinis cum allio tritus, ad thymia crudis vtuntur: fel scorpionis marini rufi: smatides eritæ illitæ. Alex. deferuefacta vnguium scabri-

britiam cin
Moluentib
re sumptu
vel cum
muricum v
melle effica
lin vel mari
cornea appo
scere manu
dipe linam
gulari op
trefactu. I
nis admixti
medetur
lit. Iecur
maribus
coag. lo ei
mon i mari
fluuiatilis
no dulci p
ti in vino
puè Afric
Cancrini ex
fopo purg
luer poti
arides bibi
crates ad p
tur illitum
sal. gine tr
in iare coad
purgatione
faciunt. I
doloribus
lieribus in
cuntur. Ca
tionibus pr

britiam cinisque è capite manarum extenuat. Mulieribus lactis copiam facit glauciscus è iure sumptus, & smarides cum prisana sumptæ, vel cum fœniculo decoctæ. Mammæ ipsas muricum vel purpuræ testarum cinis cum melle efficaciter sanat. Canceri fluuiatiles illi vel marini pilos in mammæ, vel muricum carnes appositum tollunt. Squatinæ illi cre-
scere mammæ non patiuntur. Delphini adipe linamenta accensa excitant vuluæ strangulatu oppressas. Item scombrî in aceto putrefactu. Percarum vel manarum capitis cinis admixto sile & cûnula oleoque, vuluæ medetur: suffitione quoque secundas extrahit. Item vituli marini adops instillatur igni naribus intermortuarum vuluæ vitio: & cum coagulo eiusdem in velleie imponitur. Pulmonis marini cinis adalligatus, egregiè profuuta purgat. Echini viuentes tûsi & in vino dulci poti. Siftunt & cancri fluuiatiles tri-
ti in vino potique. Item siluri suffitu, præcipuè Africi, facili ores partûs fieri dicuntur. Cancrî ex aqua poti profluuia silt re ex hys-
sopo purgare Et si partus stranguletur, simili-
liter poti auxiliantur. Eisdem recentes vel aridos bibunt ad partus continendos. Hippocrates ad purgationes mortuæque partus vi-
tur illis, cû quinis lapathi radicibus, cû ruta & afulgine tritis, & in mulso datis potui. Item
in iure cocti cum lapatho & apio, menstruas
purgationes expediunt, lactisque vbertatem faciunt. Item in febrî quæ sit cum capitis doloribus & oculorum palpitatione, mulieribus in vino aultero poti prodesse di-
cuntur. Castoreum ex mulso potum purgationibus prædest: contraque vuluam olfa-

^a siliginæ
Ves.

Cum cum aceto & pice, aut subditum pastil-
 lis. Ad secundas etiam vti eodem prodest
 cum panace in iij. cyathis vini: & à frigore
 laborantibus ternis obolis. Sed si castoreum
 fibrumve supergrediatur grauida, abortum fa-
 cere dicitur, & periclitari partus, si superferat-
 tur. Mirum & quod de torpedine inuenio:
 si capiatur, cum Luna in Libra fuerit, tridu-
 que asseruetur sub dio, faciles partus facere
 postea, quoties inferatur. Adiuuare & pa-
 stinacæ radius adalligatus umbilico assima-
 tur, si viuenti ablatu sit, ipsaque denuo in
 mare dimissa. Inuenio apud quosdam o-
 stracium vocati, quod aliqui onychem vocat:
 hoc suffitum vuluæ pænis mirè resistere. O-
 dorem esse castorei, meliùsque cum eo vstum
 proficere. Vetera quoque hucera & cacoë-
 the eiusdem cinere sanari. Nam carbuncu-
 los & carcinomata in mulierum parte, præ-
 sentissimo remedio sanari tradunt cancro
 fœmina, cum salis flore contuso post ple-
 nam Lunam, & ex aqua illito. Psilochrum
 est thynni sanguis, fel, iecur, siue recentia,
 siue seruata. Iecur etiam tritum, mixtaque
 cedria plumbea pyxide asseruatum. Ita pue-
 ros mangorizauit Salpe obstetrix. Eadem vis
 est pulmonis marini: leporis marini sangui-
 ne & felle: vel si in oleo lepus hic necetur.
 Cancri scopolendræ marini cinis cum oleo:
 vrtica marina trita ex aceto scillite: torpedi-
 nis cerebrum cum alumine illitum xvj. Luna.
 Kanæ paræ, quam in oculorum curatione
 descripsimus, sanies efficacissimè psilochrum
 est, si recens illinatur: & ipsa arefacta ac tu-
 sa, mox decocta tribus heminis ad tertias, vel
 in oleo decocta æreis yasis. Eadē mensura alij
 quin-

quidecim
 in oculis di-
 in vase si-
 tra pilos ha-
 eas necat cin-
 cum melle p-
 reperiuntur.
 di prius fone-
 tionibusque
 melle denit-
 tanguantur.
 pentinos to-
 dentis. Hui-
 vlla corpor-
 tiliū secus
 ad reliqua
 profant. Siri-
 gidi cerebro
 gao. effica-
 niri affima-
 pif. is rub-
 marina in
 rini, tadu-
 echeneis &
 te pellis in-
 nis vix &
 chleorum si-
 & a por-
 sumpti: iec-
 pellacula gr-
 max litris.
 pus, vel nere-
 ri. Amoren-
 beta all-gar-
 etz in aqua
 A. anique in

quindecim ranis conficiunt psilothrum, sicut
in oculis diximus. Sanguisuga quoque costæ
in vase fictili, & ex acero illitæ, eundem con-
tra pilos habent effectum. Et sufficis vrëtiũ
eas necat cimices inuertas. Castoreo quoque
cum melle pro psilothro vsi pluribus diebus
reperiuntur. In omni autem psilothro vellen-
di prius sunt pili. Infantium gingiuis denti-
tionibúsque multum confert delphini cum
melle dentium cinis, & si ipso dente gingiuarum
tangantur. Adalligatúsque idem pauores re-
pentinos tollit. Idem effectus & caniculæ
dentis. Vulcera verò, quæ in auribus, aut
vlla corporis parte fiant, cancerorum fluui-
atilium secus cum farina hordeacea sanat. Et
ad reliquos morbos tritici in oleo perunxis
profunt. Siriaeisque infantium spongia fri-
gida crebrò humefacta, rana inuersa adalli-
gata efficacissimè sanat, quam aridam inue-
niri affirmant. Mullus in vino necatus, vel
piscis rubellio, vel anguillæ duæ, item vna
marina in vino putrefacta, iis qui inde bibe-
rint, tædium vini affert. Venerem inhibet
echeneis & hippopotami frõris è sinistra par-
te pellis in linteolo adalligata, félve torpedi-
nis viarum genitalib; illitum. Conciani co-
chlearum fluuatilium carnes sale adseruatæ,
& in potu ex vino datæ: erythini in cibo
sumpti: iecur ranæ diopetis vel calamitæ in
pellicula gruis alligatum, vel denæ crocodili
maxillaris annexus brachio, vel hippocam-
pus, vel nerui ruberæ dextro lacerto adalliga-
ti. Amorem finit in pecoris recenti corio ru-
beta alligata. Equorum scabiem ranæ deco-
ctæ in aqua extenuant, donec illiniri possit.
Aiuñtque ita curatos non repeti postea. Et

Saipe negat canes larrare, quibus in ossa rana
viva data sit. Inter aquatilia dici debet & ca-
lamochnus. Latine adarca appellata. Nascitur
circa harundines tenues è spuma aquæ dulcis
ac marinæ, ubi se miscent. Vim habet causti-
cam, ideo acopis additur contra perfrictio-
num vitia. Tollit & mulierum lentigines in
facie. Et calami simul dici debent. Phragmi-
tis radix recens tusa luxatis medetur, & spinæ
doloribus ex aceto illita. Cyprij verò, qui &
donax vocatur, cortex alopecius medetur v-
flus, & h ulceribus veteratis: folia extrahen-
dis quæ infixæ sint corpori. & igni sacro. Pa-
nicula flos si iures intraverit, exurdat. Sepiæ
atramento tanta vis est, vt in lucerna addito
Æthiops videri ablato priori lumine. Anaxi-
laus tradat. Rubeta decocta. & in aqua potu-
data, suum morbis medetur: vel cum scurque
ranæ cinis. Pulmone marino si confricetur li-
gnum, ardere videtur, ad. ò vt baculum ma-
præluceat.

*Animalium omnium in mari viuentium, cen-
tum septuaginta sex genera esse.*

CAP. XI.

Peracta aquatiliū dote, non alienum vi-
detur indicare per tot maria, tam vastā, &
tot millibus passuum terræ infusa, extrāque
circundata mensura penè ipsius mundi, quæ
intelligantur enimalia ceterum septuaginta sex
omnino generum esse, eaque nominatum cō-
plecti: quod in terrestribus volueribūque
fieri non quit. Neque enim omnis Indiæ Æ-
thiopiæque aut Scythiæ desertorūve noui-
mus ferus aut volucres, cum hominum ipso-
rum multò plurimæ sint differentiæ, quas
inuenire potuimus. Accedat his Taproba-
ne,

folia igni
sacro: ra-
dix extra-
hit quæ in-
fixa sūt cor-
pori. ex
Diosc.

ne insolzq
Profecto
in contem
hercule in
nascuntur
muri quæ p
ordumura
Triones, Ne
rini vocant
lipiscium
Homero vi
Medicus nū
mari accep
tes. Iam ca
ferre: comm
potami, cre
thyoni, thya
culiaris auct
acame, aph
box, batis,
aculeacos
Chrombo
Callias, su
Colias, su
tica, lacer
bium. Ita
xl. dies à Pe
dyla, & hæc
Mzotide ei
callionymu
scium lutei
tus. Cano
maleos cha
scantes & r
quæ sunt m
ue corophy
T

ne, insulæque aliz Oceani fabulosè narrata.
 Profectò conueniet, non posse omnia genera
 in contemplationem vniuersam vocari. Ac
 hercule in tanto mari Oceano quæunque
 nascuntur, certa sunt, notioraque, quod mire-
 mur quæ profundo natura merfit. Vt à belluis
 ordiamur arbores, phifereres, balæna, pristea,
 Tritones, Nereides, elephânti, homines qui ma-
 rini vocantur, rota, orca, arietes, muscoli, & alij
 piscium forma arietes, delphini, celebresq;
 Homero vituli. Luxuriæ verò testudines, &
 Medicis fibri, quorum è genere luras nusquã
 mari accepimus mergi, tantum marina dicen-
 tes. Iam caniculæ, dromones, cornuta, gladij,
 ferræ: communèsq; in mari, terræ, amni, hippo-
 potami, crocodili: & amni tantum ac mari,
 thynni, thynodes, siluri, coracini, perca. Pe-
 culiaris autem maris acipenser, aurata, asellus,
 acarne, aphyæ, alopecias, anguilla, araneus,
 box, batis, banchus, batrachus, ^a belone, quos ^a belone
 aculeatos vocamus, balanus, coruus, ytharus, quas acus.
 Chironiborū genera, cyprinus, chalcis, cobio. *Vet.*
 Callatias aspidiorum generis, ni minor esset.
 Colias, siue parianus, siue saxitanus à paria Be-
 tica, lacertorum minima: ab his Mæoticæ cy-
 bium. Ita vocatur concisa pelamis, quæ post
 xl. dies à Ponto in Mæotim reueretur. Cor-
 dyla, & hæc pelamis pusilla, cum in Pontum è
 Mæotide exit, hoc nomen habet: cantharus
 callionymus, siue vranoscopus, cinzdi soli pi-
 scium lutei conide, quam nos vriticam voca-
 mus. Cancrorum genera, chamætrachea, cha-
 mæleos chamæpelorides generis varietate di-
 stantes & rotunditate, chamæglycymerides,
 quæ sunt maiores, quàm pelorides, colyria si-
 ue corophya. Concharum genera, inter quæ

& margaritifera: cochleæ, quarum generis
 a meliceri-pentastyles, a melicembales, c. chinophora
 bali. Dal. dicuntur quibus cingunt. Extera has sunt ro-
 tundæ in oleario vfu cochleæ, cucum, cyno-
 b synodon pus, cammarus, b cynoflexia, draco. Quidā a-
 eis. Dal. liud volunt esse dracunculū. Est autem grac-
 culo similis. Aculeos in brāchiis habet ad cau-
 dam, spectantes. Sic & scorpio lædit, dum ma-
 nu tollitur: erythinus, echeneis, echinus. Ele-
 phanti locustarū generis nigri, pedibus qua-
 ternis, bifuleis, præterea brachia duo binis ar-
 ticulis, singulisque forficulis denticulatis. Fa-
 ber siue zeus glaucifer, glanis, gonger, gerres,
 e hippeis. galeos, girus, chypus, hippuros, hiundo, ha-
 Dal. lipseumon, hippocāpos, hepar, helacathenes.
 Sunt lacertorum genera, loligo volitans. locu-
 sta, lucerna, liparis, lamyrus, lepus, leones, quo-
 rum brachia cancris similia sunt, reliqua pars
 locustæ: nullus, merula inter saxatiles lauda-
 ta, mugil, melanurus, mæna, meryx, maræna,
 mys, miculus, myscus murex, oculata, ophidiō,
 ostrea, otia, orcyxus. Hic est pelamidum gene-
 ris maximus, neque redit in mæotin, similis
 tritoni, verustare melior. Orbis, orthagorif-
 cus, phager, phycis saxatiliū, pelamis: earum
 generis maxima apolectus vocatur, durior tri-
 tone: phorcus, phicharus, passer, pastinaca. Po-
 lyporum genera: pectines maximi & nigerrimi
 zstare, laudatissimi Mytilenis, Tyndaride, Sa-
 lonis Aluni, Antij, in insula Alexandriæ in Æ-
 gypto nectūculi, purpure, percidæ, pinna, pin-
 notheræ, rhina, quem squatum vocamus.
 Rhombus, scarus principalis hodie. Solea, sar-
 gu, scyll, sorda. Ita vocatur pelamis lōga, ex
 Oceano veniens. Scomber, salpa, sparus, c. ot-
 pana, scorpius, sciædeus, sciæna, scolopendra,
 smyrus.

smyrus as-
 ue donax
 smarid
 nobil
 vocat
 midam ge
 Vrenz
 uidum pos
 lum reperi
 tur, vbi
 inchoavit
 orphid
 & as mori
 rere a pari
 brum, ep
 pifium
 glaucum
 quæ semper
 min quæ
 cit est
 ret falli
 runt. Ho
 dedere
 ti, sudis
 nostro si
 pl. smyr
 pell. neu
 Pontias
 sullo cr
 qua h
 bum ven
 habent
 lo grand
 Anaria
 ter h
 algu pot

smyrus, scæpini, strombus, solea, siue aulos, si-
 ue donax, siue onyx, siue dactylus, spondylus, *a Al. sepiq.*
 smarides, itella, spōgia. Turdus inter saxatiles
 nobilis. Tomus thurianus, quem alij xiphiam
 vocant. Thessa, torpedo, tethæa. Triton pela-
 midum generis magni: ex eo vræa cybia fiunt.
 Vrenæ, vva, xiphiz. His adiciemus apud O-
 uidium posita nomina, quæ apud neminem a-
 lium reperiuntur: sed fortassis in Pōto nascū-
 tur, vbi id volumen supremis suis temporibus
 inchoauit: Bopgyrum in scopulis viuentem,
 orphum rubentem, rhacnūmque pullum, pi-
 ctas mormyras, aureiq; coloris chryson. Præ-
 terea paruum teragum, & placentem cauda la-
 brum, epodas lati generis. Præter hæc insignia
 piscium tradit channem ex seipsa concipere,
 glaucum æstate nunquam apparere, pompilū
 qui semper comitetur nauigiorū cursus, chro-
 min qui nidificet in aquis. Helopem quoq; di-
 cit esse nostris incognitū vndis: ex quo appa-
 ret falli eos qui eundē acipenserē existimaue-
 runt. Helopi palmā saporis inter pisces multi-
 dedere. Sunt præterea à nullo autore nomina-
 ti, sudis Latine appellata, à Græcis sphyræna
 rostro similis nomine, magnitudine inter am-
 plissimos, rarus, sed tamen non degener. Ap-
 pellatur & pernæ concharum generis; circa
 Pontias insulas frequentissimæ. Stant velut
 sullo crure lōgo in harena defixæ. hiantēsq;
 quā limpidio est, pedali nō minus spatio, ci-
 bum venantur. Dentes in circueitu marginum
 habent pedinatum spissatos. Intus pro spondy-
 lo grandis caro est. Et hyznam piscem vidi in
 Anaria insula captum, caput exerentem. Præ-
 ter hæc purgamenta aliqua relatu indigna, &
 algis potius annumeranda, quàm animalibus.

C. PLINII SE-
CVNDI NATVRALIS
HISTORIAE Libeꝛ XXXIII.

Metallorum natura.

PROOEMIUM.

METALLA nunc, ipsaque opes & rerum pretia dicentur, tellurem intus inquirente cura multiplici modo: quippe alibi diuitiu foditur, quæ re vita, aurum, argentum, electrum, æs alibi delictis gemmas, & parietum digitorumque pigmenta: alibi temeritati ferrum, auro etiam gratis inter bella cadensque. Persequimur omnes eius fibras, viuimusque super excavatam, mirantes dehiscere aliquando, aut intremiscere illam, cum vero non hoc etiam indignatione sacra parentis exprimi possit. Imus in viscera eius, & in sede Martium opes quarimus, tanquam parum benigna fertili que quaquà calcatur. Inter hæc minimum remediorum gratia seruatamur. Quoto enim cuique sodiendi causa medicina est? Quamquam & hæc summa sui parte tribuit, ut minime parca, facilisque in omnibus quæ prosunt. Illa nos premunt, illa nos ad inferos agunt, quæ occultauit atque demersit, illa quæ non nascuntur: ut repente mens ad inane euolans reputet, quæ deinde futura sit finis, seculum omnibus exhauriendi eam, quousque peneret auaritia. Quam innocens, quam beata, imò verò & delicata esse cernitur,

LIBE

vita, si nihil
dixerit
chrysosilla
auro cussa
nisi pestem
Quartus a
manisse mi
sum Hæc p
pretia totum
geniumque
naturam p
irritamentis
per al fozm
& sordide:
Murrina:
mus, quicquid
gumentis op
ta est habere
hoc finis
ragdiu tex
Indiam in

Quæ prim
origine
apud

Vtinam
riaur
res dixer
quibusque
quantum
habebat in
bus facti, tate

vita, si nihil aliud, quàm supra terras, cōcupisceret
 breuiterque nisi quod secum est? Eruitur aurum &
 chrysocola iuxta, ut pretiosior videatur nomen ex
 auro custodiens. Parum enim erat vnam vitæ inue
 nisse pestem, nisi in pretio esset auri etiam sanies.
 Querebar argentum auaritia: boni cōsuluit interim
 inuenisse minimum, rubentisque terra excogitauit v
 sum. Heu prodigiosa ingenia, quot modis auximus
 pretia rerum? Accessit ars pictura, & aurum ar
 gentumque calando carius fecimus. Didici: homo
 naturam prouocare. Auxere & artem vitiorum
 irritamenta. In poculis libidines calare iuuat, ac
 per ot-scenitates bibere. Abiecta deinde sunt hæc,
 & sordere capere: & auri argentiue nimium fuit.
 Murrhina & crystallina ex eadem terra effodi
 mus, quibus pretium faceret ipsa fragilitas. Hoc ar
 gumentum opum, hæc vera luxuria gloria existima
 ra est habere quod posset statim totum perire. Nec
 hoc fuit satis turba gemmarum potamus, & sma
 ragitū teximus calices. ac temulentia causa tenere
 Indiam iuuat: & aurum iam accessio est.

Quæ prima commendatio metallorum auri, & de
 origine anulorum aureorum, & modo auri
 apud antiquos, & equestris ordine,
 & de iure anulorum
 aureorum.

CAPVT I.

Vtinamque posset è vita in totum abdicari
 aurum, sacra fimes, ut celeberrimi auto
 res dixere, profectum conuiciis ab optimis
 quibusque, & ad perniciem vitæ repertum:
 quantum feliceiore æuo, cum res ipsæ permu
 tabantur inter se, sicut & Troianis tempori
 bus factum autum, Homero credi conuenit. Ita

enim (vt opinor) commercia victus gratia in-
 uenta. Alios cornu bouum, alios ferro capti-
 uisque rebus empuisse tradit: quanquam &
 ipse miratus aurum, astimationes rerum ita
 fecit, vt centum bouum arma aurea permutasse
 Glaucum diceret cum Diomedis armis nouem
 bouum. Ex qua consuetudine multa legum an-
 tiquarum pecore constat, etiam Romæ. Pessi-
 mum vitæ scelus fecit, qui anulum primos in-
 duit digitis. Nec hoc quis fecerit traditur. Nā
 de Prometheo omnia fabulosa arbitror, quā-
 quam illi quoque ferreum anulum dederit
 antiquitas: vinculumque id, non gestamen in-
 telligi voluerit. ^a Mida quidem anulum, quo
 circumactio habentem nemo cerneret, quis nō
 etiam fabulosiorem fateatur? manus & prorsus
 sinistra maximam auctoritatem concilia-
 uere auro, non quidem Romanæ, quorum
 more ferreum id erat & bellicæ virtutis insi-
 gne. De regibus Romanis non facile dixerim.
 Nullum habet Romuli in Capitolio statua,
 nec præter Numæ Seruique Tullij alia, ac ne
 L. quidem Bruti. Hoc in Tarquinius maximè
 miror, quorum è Græcia fuit origo, vnde hic
 anulorum vsus venit, quanquam etiam nunc
 Lacedæmone ferreo vitatur. Sed à Prisco Tar-
 quinio omnium primo filium, um in prætex-
 tæ annis occidisset hostem, bulla aurea dona-
 tum constat: vnde mos bullæ durauit, vt eo-
 rum qui equo meruissent filij, insigne id ha-
 berent, ceteri lorum. Et ideo miror Tarquinij
 eius statuam sine anulo esse. Quanquam & de
 nomine ipso ambigi video: Græci à digitis ap-
 pellauere: apud nos prisci ungulum vocabant,
 postea & Græci & nostri symbolum. Longo
 certè tempore ne Senatum quidem Romanum
 habuisse

^a Gygz.
 Tur.

habuisse aureos, manifestum est. Siquidem his tantum qui legiti ad exterar gentes ituri essent, anuli publicè dabintur, credo quoniam ita exterorum honoratissimi intelligebantur. Neque aliis ut mos fuit, quàm qui ex ea causa publicè accepissent: vulgòque sic triumphabant. Et cum corona ex auro Hetrusca sustineretur à tergo, anulus tamen in digito ferreus erat, ¹ æquè triumphantis, & serui fortasse coronam sustinentis. Sic triumphavit Iugurtha C. Marius: aureumque non ante tertium consulatum sumpsisse traditur. Hi quoque qui ob legationem acceperant aureos, in nam, &c. publico tantum utebantur eis: intra domos vero ferreis. Quo argumento etiam nunc sponfa anulus ferreus mittitur, isque sine gemma. Nec Iliacis temporibus villos fuisse anulos video: nusquam certè Homerus dicit, cum & codicillos militatos epistolarum gratia indicet, & conditas arcis vestes, ac vasa aurea argenteaque, & ea colligata nodi, non anuli, nota. Sortiri quoque contra provocationem duces non anulis tradit. Fabricam etiam Deum fibulas, & alia muliebris cultus, sicut in iures, in primordio fecitasse, sine mentione anulorum. Et quisquis primus instituit, cum inter id fecit, lausque manibus ac litentibus induit, cum si honos securus fuisset, dextra facit ostentandus. Quod si impediamentum potuit in eo aliquod intelligi e consertoris usu, argumentum est, maius tiam consertoris usu, argumentum est, maius apud eundem Homerum virorum crinibus sertoris, i. aurum implexum: ideo nescio an prior usus à militibus feminis cœperit. Romæ quidem non fuit aurum, nisi admodum exiguum, longo tempore.

Certe cum à Gallis capta vrbe pax emeretur,
 non plus quam mille pondo effici potueret,
 a M. Cras. Nec ignoro a duo millia pondo auri perisse,
 sum duo Pompeij tercio Consulatu, è Capitolini Iouis
 millia p.a. solio, à Camillo ibi condita, & ideo à pleris-
 rapuisse que existimari duo millia pondo collata. Sed
 suo & Póp. quod acci sit, Gallorū praeda fuit, detractum-
 que ab his in parte captæ vrbs delubris. Gal-
 los autem cum auro pugnare solitos, Torqua-
 tus indicio est. Apparet ergo Gallorum tem-
 plorumque tantundem, nec amittus fuisse:
 quod quidem in augurio intellectum est, cum
 Capitolinus duplum reddidisset. Illud quoq;
 obiter indicari conuenit, quoniam de anulis
 sermonem repetimus, ædium custodiæ eius
 comprehensum, fractum in ore anuli gemma,
 statim expirasse, & indicium ita extinctum.
 Ergo vt maximè duo tantum millia pondo,
 eum capta est Roma anno trecētesimo lxiij.
 fuere, cum iam capitum liberorum censa es-
 sent clij. millia quingenti lxxx. In eadem post
 annos cccvij. quod ex Capitolinæ ædis incen-
 dio cæterisque omnibus delubris C. Marius fi-
 lius Præneste detulerat, tredecim millia pon-
 do: quæ sub eo titulo in triumpho transtulit
 Sylla, & argenti vij. millia. Idem ex reliqua o-
 mni victoria pridie transtulerat auri pondo
 quindecim millia, argenti pondo centum &
 quindecim millia. frequentior autem vsus
 anulorum non ante Cneum Flauium Anni-
 filium deprehenditur. Hic nanque publicatis
 diebus factis, quos populus à paucis prin-
 cipum quotidie petebat, tantam gratiam
 plebis adeptus est, alioquin libertino patre
 genitus, & ipse Appij Cæci scriba, cuius hor-
 ratu exceperat eos dies, consultando assidue
 sagaci

sagaci ing-
 diis cur-
 nestino
 set. praz
 rum patre
 uio, v. si
 facto tanta
 anulos ab
 repetatur
 tum & eq
 tur. Efi
 phaleria p
 um adieci
 nobilitate
 tu vnuer
 L. Sulpio
 cor, si p
 ad id pecu
 muldatis
 culum ze
 pra coze
 eam æde
 dedicata
 est & pri
 miscui a
 bello. neq
 illa anul
 ti. Inter C
 lo in auct
 origo soci
 dem omni
 memoria
 in ferro co
 Manilum,
 rhino bello
 dum illa

sagaci ingenio, promulgauerátque, vt A-
 dilis curulis crearetur cum Q. Anicio Præ-
 nestino, qui paucis antè annis hostis fuis-
 set, præteritis C. Petilio & Domitio, quo-
 rum patres Consules fuerant. Additum Fla-
 uio, vt simul & Tribunus plebis esset. Quo
 facto tanta Senatus indignatione exarsit, vt
 anulos ab eo abiectos fuisse, in antiquissimis
 reperiatur Annalibus. Fallit plerosque, qui
 tum & equestrem ordinem id fecisse arbitra-
 tur. Est enim adiectum hoc quoque: sed &
 phalera posita, propter quæ nomen Equi-
 tum adiectum est. Anulos quoque depositos à
 nobilitate, in Annales relatum est, nò à Sena-
 tu vniuerso. Hoc actum P. Sempronio Longo,
 L. Sulpitio Coss. Flavius vouit ædem Con-
 cordiæ, si populo reconciliasset ordines. Et cū
 ad id pecunia publica non decerneretur, ex
 multa iustitia senatoribus condemnatis ædi-
 culum æream fecit in Græcostasi, quæ tunc su-
 pra comitium erat. Inciditque in tabella ærea
 eam ædem C. quatuor annis post Capitolinam
 dedicatam. Ita ccccxlviij. à condita vrbe gestū
 est: & primum anulorum vestigium extat. Pro-
 miscui autem vsus alterum secundo Punico
 bello: neque enim aliter ^{potuissent} trimodia ^{Tur.}
 illa anulorum Carthaginem ab Annibale mit-
 ti. Inter Cepionem quoque & Drusum ex anu-
 lo in auctione vanali, inimicitia cõpere: vnde
 origo socialis belli, & exitia rerū. Ne tum qui-
 dem omnes Senatores habuerunt: vt pote cū
 memoria autorum multi Prætura quoque fūdi,
 in ferro consenuerint: sicut Calphurnium &
 Manilum, qui legatus C. Marij fuerat Iugur-
 thino bello, Fenestella tradit: & multi L. Fusi-
 dum illū, ad quē Scæurus de vita sua scripsit in

34 C. PLINII NATVR. HISTOR.

Quintiorum verò familia aurum ne fœminas
quidem habere mos fuerit: nullòque omnino
anulos maior pars gentium hominumque,
etiam qui sub imperio nostro degunt: hodiè-
que habeat. Non signat Oriens aut Aegyptus
etiam nunc, literis contenta solis. Multis hoc
modis, ut cætera omnia, luxuria variavit, gem-
mas addendo exquisiti fulgoris, censûque opi-
mo digitos onerando, sicut dicemus in gem-
marum volumine: mox & effigies varias cæ-
lando, ut alibi ars, alibi materia esset in pre-
tio. Alias deinde gemmas violari nefas puta-
uit: ac ne quis signandi causam in aulis esse
intelligeret, solidas induit. Quasdam verò ne-
que ab ea parte quæ digito occultatur, auro
clustit, aurumque millibus lapillorum vilius
fecit. Contrà verò multi nullas admittunt
gemmas, auròque ipso signant: id Claudij
Cæsaris principatu repertum. Necnon & ser-
uitia iam ferrum auro cingunt: alia per sese
mero auro decorant: cuius licentiæ origo no-
mine ipso in Samothrace id institutum decla-
rat. Singulis primò digitis geri mos fuerat, qui
sunt minimis proximi: sic in Numæ & Seruij
Tullij statuis videmus. Postèa pollicis proximo
induete, etiam Deorum simulacris: dein iu-
uit & minimo dare. Galliæ Britannique in
medio dicuntur vsæ. Hic nunc solus excipi-
tur: cæteri omnes onerantur, atque etiam pri-
uatim articuli minoribus alitis. Sunt qui tres
vni minimo congerant: alij verò & huic vñ
tantum quo signantem signent. Conditus ille,
ut res rara, & iniuria vsus indigna, velut è sa-
crario promitur: & vnum in minimo digito
habuisse, prætoriosioris in recòdito suppellecti-
lis ostentatio est. Iam alij pondera eorum o-
stentant.

• alij perse
se mero au
ro, decolo-
rant. Lysf.

stentant.
labore
teria prop
citudo, p
dunt
Graecor, an
nueve pl
Que fuit ill
in qua sala
ac potus ar
fecere ma
tucha exte
nomencla
t: quos, li
mijorum
misco, ha
à domestic
pasantur e
& duxer
grauatis
trahunt
instruat
tempore
autorita
tem San
mare, bi
cuer occ
Celebrat
debetur
siones ex
tempore
placeat
pud nos
paulo po
ordina
brey, fien

bentant. Alius plures quàm vnum, gestare
 labor est. Alij bracteas infarcire leuiore ma-
 teria propter casum tutius gemmarum solli-
 citudini putant. Alij sub gemmis venena clu-
 dunt, sicut Demosthenes summus oratorum
 Græciæ, anulosque mortis gratia habent. De-
 nique vt plurimum opum celera anulis fiunt,
 Quæ fuit illa prisceorum vita, qualis innocetia,
 in qua nihil signabatur? At nunc cibi quoque
 ac potus anulo vindicatur à rapina. Hoc pro-
 fecere mancipiorum legiones, & in domo
 turba externa, ac seruorum quoque causa
 nomenclator adhibendus. Aliter apud an-
 tiquos, singuli Marcipores Luciporesve do-
 miculorum gentiles, omnem victum in pro-
 miscuo habebant, nec vlla domi custodia
 à domesticis opus erat. Nunc rapiendæ com-
 parantur epulæ, pariterque qui rapiant eas,
 & clauæ quoque ipsas signasse non est satis:
 grauatæ somno aut morientibus anuli de-
 trahuntur: maiôrque vitæ ratio circa hoc
 instrumentum esse cœpit, incertum à quo
 tempore. Videmur tamen posse in extrin-
 sis auctoritatem eius rei intelligere circa Polycra-
 tem Sami tyrinnum, cui dilectus ille anulus in
 mare abiectus, capto relatus est pisce, ipso cir-
 citer CCCC. annum vrbs nostræ interfecto.
 Celebratio quidem vsus cum fœnore cœpisse
 debet: argumêto est consuetudo vulgi, ad spô-
 siones etiamnum anulo exiliente, tracta ab eo
 tempore, quo nondum erat arrha velocior: vt
 planè affirmare possimus, nummos antè a-
 pud nos, mox cœpisse aulos. De nummis
 paulò post dicetur. A nuli distinxere alterum
 ordinem à plebe, vt semel cœperant esse cele-
 bres, sicut tunica ab anulis Senatorum tantum:

quam & hoc serò: vulgòque purpura huiore tunica vsos inuenimus, etiam ræcones, sicut patrem C. Alij Stilonis. Præcanini ob id cognominati. Sed anuli planè medium ordinem, tertiumque p'ebi & patribus inferuere: ac quod antea militares equi nomen dederant, hoc nunc pecuniarum iudices tribuunt. Nec pridè id factum: Diuo Augusto decurias ordinante, maior pars iudicum in ferreo anulo fuit: isq; non equites, sed iudices vocabantur. Equitum nomen subsistebat in turmis equorum publicorum. Iudicium quoq; non nisi quatuor decuriæ fuere primò: vixque singula millia in decuriis inuenta sunt, nondum prouinciis ad hoc munus admissis: seruatimque in hodiernum est, ne quis è nouis ciuibus in iis iudicaret.

De decuriis iudicum, & quoties nomina equestris ordinis immutata, & donis militariibus, & quando primum corona aurea.

CAP. II.

Decuriæ quoque ipsæ pluribus discretæ nominibus fuere, Tribunorum æris, & Selectorum, & iudicum. Præter hos etiãnum Nongenti vocabantur ex omnibus selecti, ad custodiendas cistas suffragiorum in comitiis. Et diuisus hic quoq; ordo erat superba usurpatione nominum, cum alius se Nongentum, alius Selectum, alius Tribunalum appellaret. Tiberij demum principatus nono anno in unitatem venit equester ordo: anulorumque auctoritati forma cõstituta est, C. Asinio Pollione, C. Antistio Vetere coss. anno vrbs cõditæ dclxxv. quod miremur, futili penè de causa, cum C. Sulpitius Galba, dum a iuuenalem famã apud principem popinarum pœnis aucupatur, quæstus esset in Senatu, vulgò inuitores eiusculpe defendi

a iuuenalẽ.
Vet.

defendi au
cuius id es
que pateat
Iulian theau
gregariu
que hinc duf
quoniam adue
que sub diu
decuriæ no
namenta ea
quod antea
reco anulo e
adeoq; prom
diam Cæsar
Flavius Pro
Laret. Ita d
munus sel
pell tione se
institueret
eumelã de
nominis v
nos substitu
cani fuere
stre nomẽ
ciliã. ex
eiusq; vires
illo tẽpore
blica factu
lõque Rom
la & nunc p
simẽ ceptu
nomẽ sape
equitarum
regibusque
postea trou
Volsinos pa

defendi anulis. Hac de causa constitutum, ne cui ius id esset, nisi cui ingenuo ipsi patri auctore paterno sesteria cccc. celsus fuisset, & lege Iulia theatri in xiiij. ordinib. sedēdi. Postea gregatim insigne id appeti ceptum. Propterque hæc discrimina Caius princeps decuriam quintā adiecit: tantūmq; natum est factus, ut quæ sub diuo Augusto impleri non potuerāt decurię, nō capiāt eum ordinē, passimq; ad ornamenta ea etiā seruitute liberari transiliant: quod antea nunquā erat factum, quoniā in ferro anulo equites iudicēsque intelligebantur: adeoq; promiscuū id esse cepit, ut apud Claudium Cæsarem in Censura eius vnus ex equitib. Flavius Proculus cccc. ex ea causa reos postulare. Ita dum separatur ordo ab ingenuis, communicatus est cum seruitiis. Iudicum autē appellatione separari eum ordinē, primi omnium instituere Gracchi discordi popularitate in cōtinentiā Senatus, mox ea debellata, auctoritas nominis vario seditionum euentu circa publica nos substituit: & aliquandiu tertię vires publicani fuere. M. Cicero demum stabilivit equestre nomē in Consulatu suo, ei Senatum conciliās, ex eo se ordine profectum esse celebrās, eiuſq; vires peculiari popularitate querēs. Ab illo tēpore planē hoc tertium corpus in republica factū est, cepitque adiacere Senatui populoque Romano & equester ordo. Qua de causa & nunc post populum scribitur, quia nouissimē ceptus est aduci. Quinetiā ipsum equitū nomē sæpe variatum est, in his quoque qui ad equitarum trahebantur. Celeres sub Rōmulo regibūque appellati sunt: deinde flexumines: postea trofili, cū oppidum in Tusceis citra Volsinos passum ix. M. sine yllo pedatū adiu

menio cepissent eius vocabuli: idque duravit
 ultra C. Gracchum. Iunius certè, qui ab amici-
 tia eius Gracchanus appellatus est, scriptum re-
 liquit his verbis: Quod ad equestrem ordinem
 attinet, antea trosculos vocabant, nunc equites
 vocant: idè quia nò intelligunt trosculos no-
 mè quid valeat, multos pudet eo nomine ap-
 pellari: & causam, quæ supra indicata est, expo-
 nit innitòsque etiamnum tamen trosculos vo-
 cari. Sunt adhuc aliquæ non omittendæ in au-
 re differentiz. Auxiliares quippe & externos
 torquibus aureis donauere, ac ciues non nisi
 argenteis. Præterq; armillas ciuib⁹ dedere, quas
 non habet externi. Idè (quod magis miremur)
 coronas ex auro dedere ciuib. Quis primus do-
 nat is sit ea, nò inu- nisi, sed quis primū donaue-
 rit à L. Pisone traditur. A. Posthumius Dicta-
 tor apud lacū Regillū castris Latinorū expu-
 gnatis, ei cuius maxime opera capta esset, hanc
 coronā ex prada dedit. Itè L. Lentulus C. O. S.
 Serg. Cornelio Merendæ, Samnitū opido cap-
 pro. Sed quinque librarum coronam Piso Frugi
 filiū ex priuata pecunia donauit: eamque coro-
 nam testamento reipublicæ legauit.

*De reliquo usu auri in viris & mulieribus, & de
 nummo aureo: & quando primum signatum est
 as, argentum, & aurum. & antequam signare-
 tur qui mori ipse, & quæ maxima pecunia pri-
 mo censu, & quoties & quibus temporibus auro-
 ritas auri.* CAP. III.

DEorum verò honori in sacris nihil aliud
 excogitatum est, quàm ut auratis cornibus
 hostiæ maiores duntaxat immolarentur. Sed
 in miseria quoque in tantum adoleuit hæc lu-
 xuria, ut M. Bruti in Philippicis campis episto-

la reperiantur frementes, fibulas tribunitias ex auro geri. At Hercules idem tu Brute mulierum pedibus aurum gestari tacuisti: cuius sceleris nos coarguimus illum primum, qui auro dignitatem per anulos fecit, vt habeant in lacertis iampridem & viri, quod è Dardanis venit, itaque & Dardanium vocabatur.

^a Viriæ Celticæ dicuntur: viriles Celtibericæ. ^a Virioræ Habeant feminæ in armillis digitisque totis, Celt. dic. vi collo, auribus, spiris: discurrant catenæ circa rię Celtibericæ, & inserta margaritarum pondera è col. ricæ. Tur. lo dominarum auro pendeant, vt in somno *Dal. ex Ist.* quoque vnionum conscientia adsit: etiãrne *doro legi pos* pedibus induitur, atque inter stolum plebém *se putat.* Vi- que hunc medium feminarum equestrem or rię Celt. di dinem facit? Honestius viri spediagogis id da- cuntur. Vi- mus: balineasque duces puerorum forma con- nlię Celti- uertit. Iam verò etiam Harpocratem, statuâsq; bericæ.

Aegyptiorum numinum, in digitis viri quoque portare incipiunt. Fuit & alia Claudij principatu differentia, in solis his, quibus admissi- nem liberti b eius dedissent imaginem Principi b ius, Tur. pis in anulo ex auro gerendi, magna criminu & Lysf. occasione: quæ omni salutaris exortus Vespasiani Principis aboleuit, æqualiter publicando Principem. De anulis aureis eorûque vsu hæcenus dictum sit. Proximum scelus fecit, qui primus ex auro denarium signauit: quod & ipsum latet autore incerto. Populus Romanus ne argento quidem signato ante Pyrrhum regem de iurena vsus est. Lib. his, vnde etiam nunc libella dicitur, & dipondius appendebatur assis. Quæ æris gravis pœna dicta. Et ad hoc exposita ratione dicunt: vitem impedia & dependere. Qui & militum stipendio- rum, hoc est stipis ponderandæ pensatores, li-

vicenis, quod efficit in libras ratione sestertio-
rum, qui tunc erant, sestertios dccc.^a Post hæc^a Post hæc
placuit xl. M. signari ex auri libris, paulatim- placuit, L.
que principes imminuere pondus: minutissi- nummos si-
mus verò ad xlv. M. Sed à nummo prima est gnari ex
origo avaritiæ excogitata, fœnore quæstiosa auri libris.
seguitia. Hæc paulatim exarsit rabie quadam, paulatim-
non iam avaritia, sed fames auri: utpote cùm que princi-
Septimileius C. Græchi familiaris auro res- pes immi-
pensum caput eius excisum ad Optimum tu- nuere pō-
lerit, plumbūque in os addito parricidio suo dus: minu-
rem publicam etiam circumferperit: nec iam iussimè Ne
Quiritum aliquo, sed viutervo nomine Roma ro ad lv.
no infami, rex Michridates Aquilo duci cap- nummos
to aurum in os infudit: hæc parie habendi &c. *Publi.*
cupido. Pudet intuetem tantum nomina ista, *3. de Asse.*
quæ subinde noua Græco sermone excogitan-
tur, expressio argenteis vasis auro, aut incluso,
quibus deliciis vaneunt tam aurea quàm au-
rata, cùm sciamus interdixisse castris suis s par-
tacum, ne quis aurum haberet aut argentum.
Tanto fuit plus animi fugitiuis nostris. Mes-
sala Orator prodidit, Antonium Triumvrum
aureis vsum in omnibus obscænis desideris,
pudendo crimine etiam Cleopatrz. Summæ
apud externos licentiæ fuerit, populo aureo pul-
uino subdito Philippum regem dormire soli-
tum: Agnonem Teium Alexandri Magui præ-
fectum aureis clavis suffigere crepidas Anto-
nius in contumeliarum naturæ utilitatem auro
fecit, opus proscriptione dignum. Sed præter
alia equidem miror populum Romanū victis
gentibus in tributo semper argentum imperi-
tasse, non aurum: sicut Carthagini cum Anni-
bale victæ argenti pondo annua in quinquaginta annos, nihil auri. Nec potest videri pe-

nuria mundi id venisse. Nam Midas & Cræsus in infinitum possederant. Iam Cyrus delecta Asia pondo xxxiiiij. millia inuenerat, præter vasa aurea aurumque factum, & in eo folia ac platanum vitæmque. Qua victoria argenti quingenta millia talentorum reportauit & craterem Semiramidis, cuius pondus quindecim talenta colligebat. Talentum autem Ægyptium pondo lxxx. capere Varro tradit. Iam regnauerat in Colchis Saluaces & Eschopes, qui terram virginem nactus, plurimum argenti aurique eruisse dicitur in Samnorum gente, & alioquin velleribus aureis inclito regno. Sed & illius aureæ cameræ, & argenteæ trabes narrantur, & columnæ atque parastatæ, victo Sesoistre Ægypti rege, tam superbo, vt prodatur annis quibusque forte reges singulos è subiectis iungere ad currum solitus, sicque triumphare. Et nos fecimus, quæ posteri fabulosa arbitrentur. Cæsar qui postea Dictator fuit, primus in Adilitate munere patris funebri, omni apparatu harenæ argento vsus est: feràsque argenteis vasis incesse, tum primùm vsus. Mox, quod etiam in municipiis æmulantur, C. Antonius ludos scena argentea fecit. Itè L. Muræna & Caius princeps in Circo pegma duxit, in quo fuere argenti pondo c. xxiiij. Claudius successor eius. cum de Britannia triumpharet, inter coronas aureas vnā vij. pondo habuit, quam contulisset Hispania citerior, alteram ix. quam Gallia Comata sicut titulus indicauit. Huius deinde successor Nero. Pompej theatrum operauit auro in vnum diem, quod Tyridati regi Armeniæ ostenderet. Et quora pars ea apparatus fuit aureæ domus ambientis urbem? Auri in arario publi

LIBR
puli Rom
Coss. l.
terum
dom m. l.
M. l. ex
l. facit
su primo
ex arato p
M. & in
temporib
Æmilii P
deuictis, p
tempore
re delit. L
domibus
ueritatem
sura L. Man
pariter a
sa in arato
existima
inauralie
tallorum
ximus Pr
searbio
est, magis
signista
m. n. f. l. e
rum placu
gommis al
pondere a
ceteris m
plumbo. S
rit, tuto
materia. Q
bonitatem
Simili color

puli Romani fuere, Sex. Iulio, L. Aurelio
 COSS. septem annis ante bellum Punicum
 tertium a pondo dec. xcij. argenti nonaginta-^a Bud. hic
 duo millia, & extra numerum ccc. & lxxxv. *legendū ar-*
 Multē Sex. Iulio, L. Marcio COSS. hoc est, bel-
 l: socialis initio, b deccxlvj. auri pondo C. Cæ Auri pon-
 far primo introitu urbis in civili bello suo dō dec. M.
 ex ærario protulit c laterum aureorum xxvj. argē-
 M. & in numero pondo ccc. Nec fuit alius ti xcij. M.
 temporibus respublic. locupletior. Intulit & in nume
 Æmilius Paulus, d Perseo rege Macedonico rato trecē-
 deuitō, prædam pondo trium milium: à quo ties & sep-
 tempore populus Romanus tributum pende-
 re desit. Laquearia, quæ nunc & in privatis quinquies-
 domibus auro teguntur, post Carthaginem e b Idem: auri
 ueritiam primò inaurata sunt in Capitolio, Cē. pōdo decc.
 fura L. Mummi. inde transiere in cameras: in xlvj.
 parietes quoque, quoniam & ipsi tanquam va- c Idem: La-
 sa inaurantur: cū sua æras varia de Catulo reiū aureo
 existimauerit, quod regulas æreas Capitolij rū quinde-
 inaurasset primus. Inuentores auri, sicut me- cim. argē-
 talliorum ferē omnium septimo volumine di- teorū tri-
 ximus præcipuam gratiam huic materiæ fuis- gintaquin-
 se arbitror, non colore, qui in argento clarior quæ millia,
 est, magisque diæ similis, & ideo militariibus & in nume
 signis a nariis, quoniam is longius fulget: rato sester
 manifesto errore eorum, qui colorem sid- rium qua-
 rum placuisse in auro arbitrantur, cū in dringēciis.
 gommis aliisque rebus non sit præcipuus. Nec d Idē: Per-
 pondere aut facilitate materiæ prælatum est seo rege vi
 cæteris metallis, cū cedat per utrunque tō, è Mace
 plumbo. Sed quia rerum vni nihil igne depe- donica præ
 rit, utō etiam in incendiis rogisque durante da sester-
 materia. Quinimo quod sæpius arsit, proficit ad tūm ter
 bonitatem. Aurique experimento ignis est ut millics.
 simili colore rubeat, quo ignis: atque ipsum

obryxum vocant. Primum autem bonitatis argumentum est, quam difficillimè accendi. Præterea mirum, prunæ violentissimè igni in domitum, palea citissimè ardescere: atque ut purgetur, cum plumbo coqui. Altera causa pretij maior, quam minimum vsu deteri, cum argento, ære, plumbò, lineæ producantur, manique torDESCANT decidua materia. Nec aliud laxius dilatur, aut numerosius diuiditur, vt potius cuius vnica in septingenas & quinquagenas pluresque bractæas, quaternum a vtroque digitum spargantur. Crassissimæ ex his Prænestinæ vocantur, etiamnum retinentes nomen, Fortunæ inaurato ibi fidelissimè simulacro. Proxima bractea qua stonia appellatur Hispania strigiles vocat. auri paruulas massas, quod super omnia solum in massa aut ramento capitur, cum cætera metallis reperta igni perficiantur. Hoc statim aurum est, consummatamque materiam protinus habet, cum ita inuenitur. Hæc enim inuentio eius naturalis est: alia quam dicemus, coacta. Super cætera non rubigo vlla, non ærugo, non aliud ex ipso quod consumat bonitatem, minuatve pondus. Iam contra salis & aceti succos domitores rerum constantia: superque omnia netur, ac textitur lanæ modo, & sine lana. Tunica aurea triumphasse Tarquinium Priscum Verrius tradit. Nos videmus Agrippinæ Claudij principis, edente eo naualis prælij spectaculum, assidentem ei, indutam paludamento, auro textili sine alia materie. Artalicis vero iam pridem intextitur, inuento regum Asiæ. Marmori & iis quæ candesceri non possunt, oui candido illinitur: ligno glutini ratione composita: leucophoron vocant. Quid sit hoc,

* vtrobiq;
Ver.
vtrinque
aliq.

LIV
hoc, aut
mos. &
drage
mus illo
fraus est.
fingit;
carenat
prehende
posse ed
gento vi
in purga
ximus p
Ratio re

A Viro
Aratu
phibet ap
bus m d
Hispani
Golo A
tius au
tum.
ditar,
ratio d
nis legu
bus, vbi
eo quod
natur:
rara fel
tu Nero
nas l br
mo cati
telius
sterile, q
huc bon

hoc, aut quemadmodum fiat, suo loco docebi-
mus. *Æs* inaurari argento viuo, aut ceriè hy-
drargyro legitimum erat: de quibus, vt dice-
mus illorum naturam reddentes, excogitata
fraus est. Nanque *æs* cruciatur in primis, accē-
sumq; restinguitur sale, aceto, aluminē. Postēā
exarenatur, an satis recoctum sit, splendore de-
prehendente, iterūque exhalatur igni, vt
possit edomitum, mistis punice. alumine, ar-
gento viuo, inductas accipere bractæas. Alumē
in purgando vim habet talem, qualem esse di-
ximus plumbo.

*Ratio naturalis inueniēdi auri, & quādo primum
aurea statua, & medicina ex auro.*

CAP. IIII.

AVrum inuenitur in nostro orbe: vt omit-
tamus Indicum, atque à formicis, aut gry-
phibus apud Scythas erutum. Apud nos tri-
bus modis, Aluminum ramentis, vt in Tago
Hispaniæ, Pado Italiæ, Hebro Thraciæ, Pa-
ctolo Asiæ, Gange Indiæ. Nec vllum absolu-
tius aurum est, cursu ipso trituque perpoli-
tum. Alio modo puteorum scronibus effo-
ditur, aut in ruina montium. Quare veraque
ratio dicetur. Aurum qui quærunt, ante om-
nia segullum tollunt: ita vocatur indicium: al-
ueus, vbi id est, arenæque lauantur, atque ex
eo quod resedit, coniectura capitur, vt inue-
niatur aliquando in summa tellure protinus
rara felicitate: vt nuper in Dalmatia principa-
tu Neronis, singulis debus etiam quinquage-
nas libras fundens, cum iam inuentum in sum-
mo exspite. Al rationem vocant, si & auro ea
tellus subest. Cæterum montes Hispaniæ aridi
sterilesque, & in quibus nihil aliud gignatur,
huic bono coguntur fertiles esse. Quod puteis

a marmori
ant glareæ
Dal.

foditur, canalicium vocant, alij canaliense,
a marmori quo in Oriente sapphiro atque Thebaico, a-
lisque in gemmis scintillat, sed micæ ample-
xum marimoris. Hi venarum canales per mar-
mor vagantur, & latera puteorum, & huc il-
luc, inde nomine inuenti, stellis que ligneis co-
lomis suspenditur. Quod effossum est, tundi-
tur, lauat, uritur, molitur in farinam. Nam
quod ad pilas eudunt, apilascu dem vocant ur
gentum, quod exi a fornacis sudore. Quæ è
catino iactatur spurcitia, in omni metallo vo-
catur scoria. Hæc in auro coquitur iterum &
tunditur. Catini sunt ex talconio Hæc est ter-
ra alba similis argillæ. Neque enim alia affla-
tum ignemque & ardentem materiam tole-
rat. Tertia ratio opera vicerit Gigantum: cu-
niculis per magna spatia æstis cauantur mon-
tes ad lucernarum lumina. Eadem mensura
vigiliarum est, multisque mensibus non cer-
nitur dies. Arrugius id genus vocant: sidunt-
que rimæ subitæ, & opprimunt operarios, vt
iam minus temerarium videatur è profundo
maris petere margaritas: antè nocentiores fe-
cimur terras. Relinquantur itaque fornices
crebri montibus sustinendis. Occursant in v-
troque genere silices. Hos igni & aceto rum-
punt. Sæpius verò, quoniam in cuniculis va-
por & fumus strangulat, cadunt fractoris c.
Libras ferri terram agentibus: egeruntque
humeris noctibus ac diebus per tenebras pro-
ximos tradentes: lucem nouissimi cernunt. Si
longior videtur silix latus sequitur. Fossæ am-
bit quiete. Tamè in silice facilius existimatur
opera. Est nanque terra ex quodam argillæ
genere glareæ mista (candidam vocant) pro-
pè

pè in expugnabilis. Cuneis eam ferreis aggre-
diuntur, & istdem malleis: nihilque durius
putant: nisi quòd inter omnia auri fames du-
rissima est. Peracto opere, ceruices fornicum
ab ultimo cadunt, dantque signum ruinæ,
eâque solus intelligit in cacumine montis
eius perurgil. Hic voce istius repente opera-
rios rēuocari iubet, pariterque ipse deuolat.
Mons fractus cadit à sese longo fragore, qui
concupi humana mente non possit & statu in-
credibili. Spectant victores ruinam naturæ.
Nec tamen adhuc aurum est: nec scire esse,
cū fodere. Tantæque ad pericula euincen-
da fuit satis causæ sperare quod cuperent. Al-
lius par est labor, vel hoc maioris impendij,
flumina ad lauandum hanc ruinam iugis mō-
rium ducere obiter à centesimo plerunque la-
pide. ^aCorrugos vocant, à corruiatione, cre-
do: nimirum & hic labor est. Præcepisse li-
bramento oportet, vt fruaris quando influat:
itaque altissimis partibus ^bducuer. Conuallis ^bducitur
& internalla substruētis canalibus iunguntur. ^couallis, &
Alibi rupes iniuxæ sunt, sedemq; e tra-
hibus cauata præbere coguntur. Is qui cadit,
funibus pendet, vt præcul intuentibus spe-
cies nefaria quidem, sed altum fit. Penden-
tes maiore ex parte librant, & lineas iuineri
præfigunt. Itaque insisteris vestigiis homi-
nis locus non est. Manes trahuntur ad ho-
mines, vt vitium importent. Id genus terræ
vriion vocant. Ergo per siles caluolōve du-
cuntur, & vrium euenit. Ad capita deiectus
in supercillibus montium piscinæ cavantur, du-
ceros pedes in quasque partes, & in altitudi-
nem denos. Emiffaria in his quina pedum
quadratorum ternum ferè relinquuntur &

pleto stagno excussis obturamentis erumpit
torrens tanta vi, ut saxa peruoluat. Alius et-
iamnum in plano labor. Fossæ, in quas pro-
fluat, cauantur: agogas vocant: eæ sternun-
tur gradatim. Frutex est vlex toris marini si-
milis, asper aurumque retinens. Lateraliter clu-
duntur tabulis, ac per prærupta suspenduntur,
canali ita profluente de terra in mare. His de
causis iam promouit Hispania in priore gene-
re: quæ exhauriuntur immenso labore, ne oc-
cupent puteos, in hoc rigantur. Aurum arru-
giu quæsitum non coquitur, sed statim suum
est. Inueniuntur ita massæ. Necnon in puteis
etiam denas excedentes libras. Palacras Hi-
spani, alij palacranas: idem quod minutum
est, bolucem vocant. Vlex siccatus vritur, &
cinis eius lauatur substrato cæspite herbofo-
vi fidat aurum. Vicena millia pondo ad hunc
modum annis singulis Asturiam atque Galæ-
ciam & Lusitaniam præstare quidam trad-
dunt, ita ut plurimum Asturia gignat. Neque
in alia parte terrarum tot seculis hæc fertili-
tas. Italiam parcitum est vetere interdicto pa-
trum, ut diximus: alioquin nulla fecundior
metallorum quoque erat tellus. Extat lex cen-
soria. Stimulorum aurifodina, qua in Verce-
lensi agro cauebatur, ne plus qui ique M. ho-
minum in opere publicani haberent. Aurum fa-
ciendi est etiam una ratio ex auripigmento,
quod in Syria foditur pictoribus, in summa
tellure, auricolore, sed fragili lapidum spe-
cularium modo. Inuitaueratque spes Cæsarum
principem avidissimum auri, quamobrem
iussit excoqui magnum pondus: & plane fe-
cit aurum excellens, sed ita parui ponderis.
ut detrimentum sentiret, illud propter auri-

tiam expert
xiii. p
ab vilo est
pondera
parte. In v
vocant Alb
tur: ideo c
argenti por
bes eæ repe
electrum a
portionem
electro auri
regiam au
tradit. M
fulg. Rhod
licem ex de
memoria. Et
luminis clar
natam
discutunt
les, cum
prædicun
la in iur
modo fie
templo A
terrarum
genibus i
ionij Par
dictum vn
tali Diui
ellæne ve
numen, o
Respondi
crure eius
que sibi cen
primus &

tiam expertus, quanquam auripigmenti librę
 xiiij. permurarentur: nec postea tentatum
 ab vilo est. Omni auro inest argentum vario
 pondere, alibi dens, alibi nona, alibi octava
 parte. In vno tantum Gallię metallo, quod a loco M.
 vocant Albicrarense, x x vj. portio inueni-
 tur: ideo ceteris preest. Vbicunque quinta
 argenti portio est, electrum vocatur. Scro-
 bes ex reperiuntur in Canaliensi. Fit & cura
 electrum argento addito. Quod si quintam
 portionem excessit, incudibus non resistit. Et
 electro autoritas, Homero teste, qui Menelai
 regiam auro electro, argento, ebore fulgere
 tradit. Minerę templum habet, Lindos in-
 sulę Rhodiorum, in quo Helena sacrauit ca-
 licem ex electro. Adiciit historia mamme sue
 mensura. Electri natura est, ad lucernarum
 lumina clariüs argento splendere. Quod est
 nativum, & venena deprehendit. Nanque
 discurrunt in calicibus arqus celestibus simi-
 les, cum igneo stridore, & gemina ratione
 prædicunt. Aurea statua prima omnium nul-
 la inanitate, & antequam ex ære aliqua illo
 modo fieret, quam vocant holosphyraton in
 templo Anaitidis posita dicitur, quod in situ
 teriarum nomine hoc significauimus, numine
 gentibus illis sacratissimo. Direpta est An-
 tonij Parthicis rebus. Scitumque narratur
 dictum vnus veteranorum Bononię hospi-
 tali Diui Augusticęna cum interrogaretur,
 essetne verum eum qui primus violasset hoc
 numen, oculis membrisque captum expirasse?
 Respondit enim, tum maxime Augustum de
 erure eius cenare, seque illum esse, totum-
 que sibi censum ex ea rapina esse. Hominum
 primus & auream statuam & solidam Gor-

gias Leontinus Delphis in templo sibi posuit
 lx x. circiter Olympiade. Tantis erat docen-
 da oratoris artis quaestus. Autum plurimis
 modis pollet in remediis. Vulneratisque &
 infantibus applicatur, vt minus noceant qua
 inferantur, veneficia. Est & ipsi superlato vis
 malefica, g illorum quoque & pecorum fœ-
 turis. Remedium est abluere illatum, & spar-
 gere eos, quibus mederi velis. Torretur &
 eum salis grumo, pondere triplici misso, &
 rursum cum duabus salis portionibus, & v-
 na lapidis, quem schiston vocant: ita virus
 tradit rebus vnâ crematis in fistula vase, ipsum
 purum & incorruptum. Reliquus cinis ser-
 uatus in fistili & ex aqua illius, lichenas in
 facie sanat. Lomento eum conuenit ablu-
 Pistulas etiam sanat, & quæ vocantur hamor-
 rhoides. Quod si a trito spuma addicatur, pu-
 tritia hylcera & terri odoris emendat. Ex melle
 verò decoctum cum melanthio, & illi-
 umbilico, leuiter soluit aluum. Verrucas cura-
 ri eo M. Varro est autor.

nitri Dal.

*De chrysocolle, & medicina ex chrysocolle vj. &
 mirabilis natura eius glutinanda inter
 se perficiendisque metallis.*

CAP. V.

Chrysocolle humor est in puteis, quos di-
 ximus perveniam auri defluens crassescē-
 te limo regionibus hybernis vsque in duritiā
 pumicis. Laudatorem eandem in ærariis me-
 tallis, & proximam in argentariis fieri com-
 pertum est. Invenitur & in plumbiis, vi-
 lior etiam auraria. In omnibus autem iis
 metallis fit & cura multum in seā naturalem
 illam, immixtis in venam aquis leuiter hye-

me tota vsque in lunium mensem, dein siccat-
 ris in Iunio & Iulio, vt planè intelligatur ni-
 hil aliud chrysocolla, quàm vena putris. Na-
 triua duritia maximè distat, luteam vocant.
 Et tamen illa quoque herba, quam luteam
 apreillant, ringitur. Natura est, quæ lino la-
 nave, ad succum bibendum. Tunditur in pi-
 la deinde tenui crebro secernitur: postea
 molitur, ac deinde *tenuius sic cribatur.* *tenuis &*
Quicquid non transmeat, reperitur in pila, sicca *Ua.*
 dein molitur. Pulvis semper in catinos dige-
 ritur, & ex aceto maceratur, vt omnis duri-
 tia solvatur: ac rursus tunditur, dein lavatur
 in conchis, siccaturque. Tunc ringitur alu-
 mine & hilo & herba suprà dicta, pingitur-
 que, an equam pingit. Refert, quàm bibu-
 la docilisque sit. Nam nisi rapuit colorem, ad-
 duntur & schytanum atque turbystum: ita vo-
 cant medicamenta forhere cogentia. Cùm tin-
 xere p̄ctores orobitum vocant, eiusque duo
 genera fiunt: luteam, quæ servatur in lo-
 mentum, & liquidam globulis sudore resolu-
 ris. Hæc utraque genera in Cypro sunt. Lau-
 dat summa in Armenia: secunda in Macedonia:
 largissima in Hispania. Summa commendatio
 nis est, vt colorem herbæ segetis læte virentis
 quàm simillimè reddat. Visu nque iam est
 Neronis principis spectaculis harenam circi
 chrysocollæ sterni, cùm ipse concolori panno
 aurigaturus esset, introducta opificum turba.
 Tribus eam generibus distinguunt: asperam,
 quæ taxat in libras vii. mediam, quæ de-
 nitris quinis: attritam, quam & hrbaceam
 vocant, quæ x. i. j. sublinunt autem hire-
 nosam, priusquam inducant, atramento &
 palæonio. Hæc sunt tenacia eius & coloris

blanda. Paratonium, quoniam est natura pinguiſſimum, & propter laeuotum tenaciſſimum, atramento aſpergitur, ne Paratonij candor pallorem chryſocollæ afferat. Luteam putant à lutea herba dictam, quam ipſam cæruleo ſubritam, pro chryſocolla inducunt, viliffimo genere atque fallaciſſimo. Vſus chryſocollæ & in medicina eſt ad purganda vulnera cum cera & oleo. Eadem per ſe arida ſiccatur & contrahitur. Datur & in angina, orthopnoæve, miſcenda cum melle. Concitat vomitiones: miſcetur & collyriis ad cicatrices oculorum: ac viridibus emplaſtris, ad dolores mitigandos, & cicatrices trahendas. Hæc chryſocollam Medici acceſſum appellant, quæ non eſt orobitis. Chryſocollam & aurifices ſibi vendicant agglutinando auro: & inde omnes appellatam ſimiliter vcentes dicunt. Temperatur autem ea Cypria æruginè, & pueri impubis vrina, addito nitro. Teritur Cyprio ære in Cypriis mortariis: ſanternam vocant noſtri. Ita ferruminatur aurum, quod argentofam vocant Signumque eſt, ſi addita ſanterna niſceſcit. E diuerſo æroſum contrahit ſe hebetaturque, & difficulter ferruminatur. Ad id glutinum fit, auro, & ſeptima parte argenti ad ſupra dicta additis, vnâque coneritis. Contexti par eſt reliqua circa hoc, vt vniuerſa natura contingat admiratio. Auri glutinum eſt tale Argilo ferro, cadmia æris miſſis, adumen laminis, reſina plumbæ & marmoris: ſed plumbum nigrum albo iungitur, ipſumque album ſibi oleo. Item ſtannum æramenis ſtanno argentum. Pineis optimè lignis æs ferrumque funditur: ſed & Egyptia papyro, paleis aurum. Calx aqua accenditur, & Thra-

us lapis, idem quæ
em aceto maximè
ſum flagrat. Ca
ſumque flagrant.

De argenteo, & ar
ſe auro, &
ſuma arg

A B his argenti
quens in ſania
tur, nullaque ſu
o, lucentibus ſci
ia cineracea. E
plumbo nigro, au
nam vocant, quæ
que reperitur. E
ſcendi pars in pla
pene innotat ve
omnibus genè
cherrimum: id
etiam montibu
vena eſt, non p
dem & in omni
Graeci videntur
ſpartus ab An
re, ſua ab inuen
queſt Bebelo ap
do Annibali ſub
quingentorum
ſpatium Aquita
egerunt aquas
que faciunt. Ar
perta eſt crud
fodiendi ſeleb
nihil quærebat
infra alumen al

ius lapis, idemque oleo restinguitur. Ignis autem aceto maximè, & visco, & ovo. Terra minimè flagrat. Carboni maior vis exusto, iterumque flagranti.

De argento, & argento vivo, & stibio, siue alabaistro, & scoria argenti, & de summa argenti. CAP. VI.

AB his argenti metalla dicantur, quæ sequens insania est. Non nisi in puteis reperitur, nullaque sui spe nascitur, nullis, ut in auro, lucentibus scintillis. Terra est alia rufa, alia cinerea. Excoqui non potest, nisi cum plumbo nigro, aut cum vena plumbi. Galxnam vocant, quæ iuxta argenti venas plerumque reperitur. Et eodem opere ignium descendit pars in plumbum, argentum autem superne innatat, ut oleum aquis. Reperitur in omnibus penè provinciis, sed in Hispania pulcherrimum: id quoque in sterili solo, atque etiam montibus: & ubicunque vna inuenta vena est, non procul inuenitur alia. Hoc quidem & in omni ferè materia: unde metalla Græci videntur dixisse. Mirum, adhuc per Hispanias ab Annibale inchoatos puteos durare, sua ab inventoribus nomina habentes. Ex quæsi Bebelo appellatur hodièq; qui c. c. p. do Annibali subministrauit in dies, ad mille quingentos iam passus cauato mōte, per quod spatium Aquitani stantes diebus noctibusque egerunt aquas lucernarum mensura, amictaque faciunt. Argenti vena, quæ in summo reperta est, crudaria appellatur. Finis antiquis fodiendi solebat esse alumen inuentum: ultra nihil quærebatur. Nuper inuenta æris vena infra alumen alba, nullum finem spei fecit. O-

dor ex argenti fodinis inimicus omnibus animalibus, sed maximè canibus. Aurum argentumque quò mollius eò pulchrius. Lineas ex argenteo nigras produci plerique mirantur. Est & lapis in his venis cuius vomica liquoris æterni argentum viuum appellatur, venenum rerum omnium. Exest ac perrumpit vasa permanans tæbe dira. Omnia ei innatant: præter aurum: id vnum ad se trahit. Ideo & optimè purgat, cæteras eius sordes expuens crebro iactatu fictilibus in vasis, ita vitis abiectis, ut & ipsum ab auro discedat. In pelles subactas effunditur, per quas sudoris vice defluens, purum relinquit aurum. Ergo & cum æra inaurantur, sublitum bracteis pertinacissimè retinet. Verùm pallore detegit simplices aut prætenuas bractæas. Quapropter id furtum querentes, oui liquore candido usum cum adulterauere: mox & hy trargyro, de quo suo dicemus loco. Et alias argentum viuum non largum inuentum est. In iisdem argenti metallis inuenitur, ut propriè dicamus, spumæ latis candidæ nitentisque, non tamen translucentis, stimmi appellant, alij stibium, alij, alabastrum, alij larbason. Duo eius generas & fœmina. Magis probant fœminas: horridior est mas, scabriórque, & minus ponderosus, minusque radians, & harenosior: fœmina contrà nitet, friabilis, fissurisque, non globis, dehiscens. Vis eius adstringere & refrigerare, principalis autem circa oculos: nanque ideo etiam plerique platyophthalmò id appellauere, quoniam in calliblepharis mulierum exulcerationisque farina eius ac thuris gummi admisto. Sistit & sanguinem

è ce-

è cerebro defluens
centia vuln
sus inpersa
cum adipe
ra. Vtut
in elibus
ter. ap
l. At. l. o. n. d
rem vas
haurit plur
ratio abieci
transula
lingitur, &
ditur, spon
fios intell
le siccatur, n
monatio ter
dore
elique
tuntur: co
aqua tripli
ciunt, idq
quicquid
que & coll
Græci voca
& refrigera
molybdæna
tribus mex
simis efflent
myreos oleo
vocat
ex accetu
isdem m
ti. Gener
cant
molybdæna

è cerebro defluentem. Efficacior & contra re-
 centia vulnera & contra veteres canum mor-
 sus infusa farina: & contra ambufta igni,
 cum adipe spuma argenti ceruſſaque & ce-
 ra. Virtus autem offis bubuli ſimi circumlitum
 in clibanis: dein reſtinguitur mulierum lacte,
 teriturque in mortariis admifta, aqua pluui-
 ali. Ac ſubinde turbida tranſfunditur in æ-
 reum vas, & mundatur nitro. Fax eius intel-
 ligitur plumbiſſima, quæ ſe ſubſidit in mor-
 tario abiiciturque. Dein vas, in quo turbida
 tranſufa ſunt, opertum linteo per noctem re-
 linquitur, & poſtero die, quod innatat, effun-
 ditur, ſpongiaque tollitur. Quod ibi ſubſidit,
 ſlos intelligitur, ac linteolo interpoſito in ſo-
 le ſiccatur, non vt perareſcat. Iterumque in
 mortario teritur, & in paſtillos diuiditur.
 Ante omnia autem vrendi modus neceſſarius
 eſt, ne plumbum fiat. Quidam non ſimo v-
 tuntur coquentes, ſed adipe. Alij tritum in
 aqua triplici linteo ſaccant, ſcæmque abii-
 ciunt, idque quod defluxit, tranſfundunt,
 quicquid ſubſidat colligentes, emplaſtris quo-
 que & collyris miſcent. Scoriam in argento
 Græci vocant helcyſma. Vis eius adſtringere
 & refrigerare corpora. Additur emplaſtris vt
 molybdæna, de qua dicemus in plumbo, cic-
 tricibus maxime glutinandis, & contra tene-
 ſinos, dyſenteriaſque, inſuſa clyſteribus cum
 myrteo oleo. Addunt & in medicamenta, quæ
 vocant liparas, ad excreſcentia hulcerum, aut
 ex attritu facta, aut in capite manantia. Eſt in
 iſdem metallis & quæ vocatur ſpuma argen-
 ti. Genera eius tria: optima, quam chryſin vo-
 cant: ſecunda, quam argentin: tertia, quam
 molybdirin. Et plerunque omnes hi colores

in eisdem tubulis inueniuntur. Probatissima est, Attica, proxim: Hispanica sis. Chrysiis ex vena ipsa fit, argyritis ex argento, molybditis plumbi ipsius fusura, quæ fit Puteolis, & inde habet nomen. Omnis autem fit excocta sua materia ex superiori catino defluens in inferiori, & ex eo sublata veruculis ferreis, atque in ipsa flamma conuoluta veruculo, vt sit modici ponderis. Est autem, vt ex nomine ipso intelligi potest, feruescentis & futuræ materiæ spuma. Distat à scoria, quo potest spuma à fæce distare. Alterum purgantis se materiæ, alterum purgatiæ vitium est. Quidam duo genera faciunt spumæ, quæ vocant iterelytida & peumenem: tertium molybdenam, in plumbo dicendam Spuma vt sit utilis, iterum coquitur contractis tubulis ad magnitudinē a anulorum, ita accensa foliis, ad separandos carbonēs cineremque abluitur aceto aut vino, simulque restinguntur. Quod si sit argyritis, vt candor ei detur, magnitudine fabæ contracta, in fictili coqui iubetur ex aqua, addito in linteolis tritico & hordeo nouis, donec ea purgentur. Postea sex diebus terunt in mortariis, ter die abluentes aqua frigida: & cum desinunt, calida, addito sale fossili, in librari spuma obolo. Nouissimo die condunt in plumbo vase. Alij cum faba candida ac prisana coquunt, & in Sole siccant. Alij in lana candida cum fabis, donec lanam non denigrent. Tunc sale fossilem adiciunt subinde aqua murata, siccantque diebus xl. calidissimis æstatis. Necnon in ventre suillo in aqua coquunt, exemplamque niro fricant, & vt supra, terunt in mortariis cum sale. Sunt qui non coquant, sed cum sale terant, & adiecta aqua

auellana-
rum.

LXXX
qua abluant.
molebrium
maculæque
siccare, molli-
re, ex ipso bu-
que emplastru
rolium cum ru-
permat es non
Demine, gas
molybditis
pistura de
itione sua in

Inuenit: &
I quoque
torialis, & q
sum maxim
res Verrius, o
pius simula
lini solitan
Camillum
nunc add
à Censori
cari. Cui
quam & h
populi, to
ibi Deorum
pter dilige
Theophrast
themena
in rebis no
micium à
auram, pos
talis argen
riri autem
huenosum

qua aluant. Vfus eius ad collyria, & litu ad muliebrum cicatricum fœditates tollendas, maculâsque, & abluêdum capillum. Vis autem siccare, mollire, refrigerare, temperare, purgare, explere balcera, tumores lenire. Talibûsque emplastris suprà dictis ignes etiam sacros tollit cum ruta myrtôque & aceto. Itemque perniones cum ^a myrtis & cera.

De minio, quanta auctoritatu fuerit apud Romanos, ac inuentione eius, & cinnabari ratione in pictura & medicina: de generibus minij, & ratione eius in picturis.

CAP. VII.

Inuenitur & in argentarius metallis minium quoque, & nunc inter pigmenta magnæ auctoritatis, & quondam apud Romanos non solum maximæ, sed etiam sacre. Enumerat autores Verrius, quibus credere sit necesse, Iouis ipsius simulacri faciem diebus festis minio illini solitam, triumphantiumque corpora: sic Camillum triumphasse. Hac religione etiam nunc addi in vagentur cœnæ triumphalis, & à Censoribus in primis Iouem miniandum locari. Cuius rei quidem causam miror, quam & hodie id expeti constat. Æthiopum populis, totôque eo tingi procures huncque ibi Deorum simulacris colorem esse. Quapropter diligentius persequemur omnia de eo. Theophrastus x. annis ante Praxibulum Atheniensium magistratum (quod tempus exit in urbis nostræ cccxix. annum) tradit inuentum minium à Calia Atheniense, initio sperante aurum posse excoqui harena rubente in metallis argenti: hanc fuisse originem eius. Reperriri autem iam tum in Hispaniis: sed durum & harenosum: item apud Colchos in rupe qua-

dam inaccessa, ex qua iaculantes decuterent: id esse adulterum: optimum verò supra Ephesum Cilbianis agris. Harenam cocci colorem habere: hanc teri: dein lauari, farinam, & quod subsidat, iterum lauari. Differētiam artis esse, quòd alij minium faciunt prima lotura: apud alios id esse dilutius, sequentis autem loturæ optimum. Autoritatem colori fuisse non minor. Jam enim Troianis temporibus rubrica in honore erat. Homero teste, qui naueis ea cōmendat, aliàs circa picturas pigmentaque rarus. Milton vocant Græci minium, quidam cinnabari. Vnde natus error Indico cinnabaris nomine. Sic enim appellat illi saniem draconis elisi elephantorum morientium pondere, permisto vtriusque animalis sanguine, vt diximus. Neque alius est color, qui in picturis propriè sanguinem reddat. Illa cinnabaris antidotis medicamentisque vtilissima est. At hercule Medici, quia cinnabarin vocant, pro ea vtuntur hoc minio, quod venenum esse paulò mox docebimus. Cinnabari veteres, quæ etiam nunc vocant monochromata, pingebant. Pinxerunt & Ephesio minio, quod derelictum est, quia curatio magni operis erat. Præterea vtrunque nimis acre existimatur. Ideo trāsire ad rubricam, & sinopidem, de quibus suis locis dicam. Cinnabaris adulteratur sanguine caprino, aut forbis tritis. Pretium syncera nummi quinquaginta. Iuba minium nasci & in Carmania tradit: Hermogenes & in Æthiopia. Sed neutro ex loco inuehitur ad nos, nec ferè aliundè, quàm ex Hispania. Celeberrimum ex Sisyponnensi regione in Bætica, missario metallo vestigalibus populi Romani, nullius rei diligentiore custodia. Non licet id ibi per-

^a Olyspo-
nensi M.

fuerit

ficere exco-
gnata, ad
ta lege ne
adulteratur
tati. Naque
re argenti
quod sit ex
illo, cum vo
uimus, ut
tur sed ex
plumbi, de
in fornace
tur in furno
nium perque
naturaliter
minium est
nam modo
Sublimatur
demonstrat
opportuno
penicillos.
ranti bus.
darij autē
Quæ quā
ponētibz
argento ex
ro candente
colorem in
ratione fer
deprehend
inimiciter
nec cum o
tur, iterum
ratur ad su
igatur ac d

ficere excoquique. Romæ perfertur vena signata, ad dena millia ferè pondo annua. Romæ autem lauat, in vendendo pretio statuta lege ne modum excideret lxx. in libras. Sed adulteratur multis modis, unde prædia societati. Nanque est alterum genus, in omnibus ferè argentarius, itemque plumbarius metallis, quod fit exusto lapide venis permisto, non ex illo, cuius vomicam argentum viuum appellauimus (is enim & ipse in argentum excoquitur, sed ex aliis simul ² repertis. Steriles etiam ² repertis, plumbi deprehenduntur suo colore, nec nisi qui steriles, etiam in fornacibus rubescences, exustique tunduntur in farinam. Et hoc est secundarium mi plumbi deprinium, perquam paucis notum, multum infra solo colorum naturales illas harenas. Hoc ergo adulteratur *re. Herm.* minium in officinis sociorum: ite Seyrico. Quoniam modo Seyricum fiat, suo loco dicemus. Sublimi autè Seyrico minium cõpendij ratio demonstrat. Et alio modo pinguentium furto opportunum est, plenos subinde abluentium pentillos. Sidit autem in aqua, constatque firmitatibus. Syncero cocci nitor esse debet, secundarij autè splendor in parietibus sentit viginè. Quoniam hoc rubigo quedam metalli est. Sisaponibus autè miniariis sue venæ harena sine argento excoquitur. Auri modo probatur. Auro candente fucatum nigrescit. syncerum retinet colorem Inuenio & calce adulterari. Ac similiratione ferri candentis lamina, si non sit aurum, deprehendi illico. Solis atque Lunæ contactus inimicus: remedium ut parietem siccat, cera Punica cum oleo liquefacta candens fetis inducitur, iterumque admotis gallæ carbonibus aduratur ad sudorem usque: postea candelis subigatur: ac deinde linteis puris: sicut & marmora

niteſcunt. Qui minium in officiis poliunt, faci-
ciem laxi veſicis illicant, ne in reſpirādo per-
nicialem puluerem trahant, & tamen vt per il-
las ſpectent. Minium in voluminibus quoque
ſcriptura uſurpatur, clarioreſque literas, vel in
auro, vel in marmore etiam in ſepulchris facit.

De hydrargyro, de argento inaurando, de corticu-
la in argenti generibus, & experi-
mentu. CAP. VIII.

EX ſecundario inuenit vita & hydrargyrum
in vicem argēti viui, paulò antè dilatum.

Fit autem duobus modis: æreis mortariis pa-
ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

ſtillſque trito minio ex aceto: aut patinis fi-

impoſita,
&c. cooper-
ta, arg. ſu-
perillito.
d. ſ. p. accē-
ſo. Ver.

in his, melius,

periti, cum d-

tum, protin-

quantum arg-

ta, trahit, &

differeat. P-

io impoſito,

batur. Preter-

experimento

tis in vtrum-

manum co-

men ita dicitur

halitus homi-

dis, aut.

De tr-

Laminas d-

luto poſ-

iam trahit, &

imagines re-

que in oculo

in ſpeculis

propulſa d-

imaginum.

lum reſpua-

figuntur,

vt v. l. vno in-

num fiat. Et

templo my-

teriz. Pl. tan-

culi modo, &

preſſa an el-

an recti, nou-

te venient-

ri ago, quam

re vmbra.

In his, melius, quam quod à terra. His corticulis periti, cum è vena ut lima rapuerint experimētum, protinus dicunt quantum auri sit in ea, quantum argenti vel aris, scrupulari differentia, mirabili ratione, non fallente. Argēti duæ differentia. Batillis ferreis candētibz ramēto imposito, quod candidum permaneat, probatur. Proxima bonitas rufo, nulla nigro. Sed experimento quoque fraus interuenit: seruatis in virorum vrina batillis, inficitur ita ramēnum obiter dum vratur, candorēque menitur. Est aliud experimentum poliri, & in habitu hominis, si sudet protinus, nubēmq; discutiunt.

De speculū & Aegyptio argento.

CAP. IX.

Laminas duci, & specula fieri non nisi ex optimo posse creditum fuerat. Id quoque iam fraude corrumpitur. Sed natura mira est imagines reddendi, quod repercusso aëre, atque in oculos regeſto fieri conuenit. Et ad eum in speculis vſu polita craſſitudo, paulūmq; propulſa dilatatur in immenſum magnitudo imaginum. Tantum intereſt, repercuſſam illum reſpuat, an excipiat. Quin etiam poculata figurantur, expulſis intus crebris ſeu ſpeculis, ut v. l. vno intuenſe, populus totidem imaginum fiat. Excogitantur & monſtrifica, ut in templo Myrnæ dicata. Id euenit figura materiz. Plurimūque reſert concava ſint & poculi modo, an parmez Threſidiaz, media depreſſa an elata, tranſuerſa an obliqua, ſupina an recta, qualitate excipientis figura torquente venientes vmbraſ. Nec enim eſt aliud illa imago, quā digeſta claritas materiz excipientis vmbra. Atque ut omnia de ſpeculis per-

agantur hoc loco, optima apud maiores fuerant Brundisina, stanno & ære mistis. Prælatæ sunt argenteæ. Primus fecit Praxiteles Magni Pompeij ætate. Nuper credi cœptum, certiorē imaginem reddi, auro appposito auersis. Tingit

^a Vox argē & Ægyptius argentum, vt in vasis Anubem

^{cum deest} suum spectet, pingitque, non cælat, argentum.

Manusc. 60. Transiit inde materia & ad triumphales statuas, mirūque crescit pretium fulgoris excæcati. Id autem fit hoc modo. Miscentur argento tertia pars æris Cyprij tenuissimi, quod coronarium vocant & sulphuris viui, quantum argenti. Constantur ita in fictili circumlito argilla. Modus coquendi, donec seipsa opercula aperiant. Nigrescit & oui indurati luteo, vt tamen aceto & creta deteratur. Miscuit denario

^b Aliæ, Mi Triumuir Antonius ferrum. ^b Miscuit æri falscentur græcæ monetæ. Alij è pondere subtrahunt, cū sit falsæ monetæ. Alij è iustum lxxxiiij. è libris signari. Igitur ars facta denarios probare, tam iucunda lege plebi, vt ^{pulanre &} Mario Gratidiano vicatim totas statuas dicauerit. Mirūque, in hac artium sola vitia discuntur, & falsi denarij spectatur exemplar, pluribusque veris denariis adulterinus emitur.

^{3. de Asse.}

De immodica pecunia, & quorum maxima oper fuerint, & quando primum populus Romanus stipem sparsit.

CAP. X.

NON erat apud antiquos numerus vltra centum millia: itaque & hodie multiplicantur hæc, vt decies centena millia, aut sepius dicantur. Fœnus hoc fecit, nummūque percussus: & sic quoque æs alienum etiamnum appellatur. Postea Diuites cornominati, dum modò notum sit, eum qui primus acceperit hoc cognomen, decoxisse creditoribus suis. Ex eadem

eadem gente esse, nisi qui fer. In agrum ritium postea torū Paribon quidem opri Gari inæplet multos postea tos opulenter cipatu, Palati vt hi omnia tianer, C. Alti cor ad rj. doru testam ei illi bello p uorum quatu ena millia fer in numerato Cogent ex portio erat peio res g equitum uas, tond cum fereu (neq; eni eth) Bithy nobilem il pius, hoc ei minū ex e sum from liberis ser conceden pare: Cra in vita cup gerit, aut nem? Popi

eadem gente M. Crassus negabat locupletem
 esse, nisi qui redditu annuo legionem tueri pos-
 set. In agris suis sestertium M.M. possedit, Qui-
 ritium post Syllā ditissimus. Nec fuit satis, nisi
 totū Parthorū esurisset aurū. atque ut nomen
 quidem optimi occupauerit (iuuat enim infe-
 ctari inexplebilem istam habendi cupidinem)
 multos postea cognouimus seruitute libera-
 tos opulentiores, pariterq; tres Claudij prin-
 cipatu, Pallantē, Callistū, & Narcissum. Atque
 ut hi omitantur, tanquam adhuc rerum po-
 tiantur, C. Asinio Gallo, C. Marcio Censorino
 Coss. ad vj. cal. Feb. C. Cæcilius Claudius Isi-
 dorus testamento suo edixit, quamuis multa
 ciuili bello perdidisset, tamen relinquere ser-
 uorum quatuor millia centum xvj. iuga boum
 tria millia sexcēta, reliqui pecori CC. LVII. M.
 in numerato H. S. DC. Funerari se iussit H. S. xj.
 Cōgerāt excedētes numerū opes quota tamen
 portio erunt Ptolemæi quē Varro tradit Pō-
 peio res gerente circa Iudæam, octona millia
 equitum sua pecunia tolerauisse: mille conui-
 uas, totidem aureis potoriis, mutanem vasa
 cum ferculis, saginasse. Quota verò ille ipse,
 (neq; enim de regibus loquor) portio fuit Py-
 thij Bithyni. qui platanum auream, vitēque
 nobilem illam Dario regi donauit: Xerxis co-
 pia, hoc est septies cētena lxxxvij. millia ho-
 minū excepit epulo stipendium quinque mē-
 sium frumentūque pollicitū, ut ē quinque
 liberis senectuti suæ in delectu vnus saltem
 concederetur. Hunc quoque ipsum aliquis cō-
 pararet Cræso regi. Quæ (malū) amentia est, id
 in vita cupere, quod aut etiam seruis conti-
 gerit, aut ne in regibus quidem inuenerit fi-
 nem? Populus Romanus stipē spargere cœpit,

Sp. Posthumio, Q. Marcio Coss. tanta abundancia pecuniae erat, ut eam confunderet L. Scipionem, ex quo is ludos fecit. Nam quod Agrippa Menenio sextantis aris in funus contulit, bonoris id necessitante propter paupertatem Agrippae non largitionis esse dixerim.

De luxuria & frugalitate in vasis, & lectu ar-
genteu, & quando lancee immodica
facta. CAP. XI.

Vasa ex argenteo mira inconstantia humani ingenij variat, nullum genus officina diu probando, nunc Furniana, nunc Clodiana, nunc Gratiana (etenim tabernus mensis adoptauimus) nunc anaglypta, in asperitatē quē excisa, circa linearum picturas quaerimus. Iam verò & mensas repositorius imponimus, & ad sustinenda obsonia interadimus latera & interest quæ amplurimum lima perdidit. Vasa coquinaria ex argenteo Caluus Orator fieri queritur? at nos carrucas ex argenteo calare inuenimus. Nostraque ætate Poppæ coniunx Neronis principis delicatioribus iumentis suis soleas ex auro quoque induere solebat. Libras xxij. argenti Africanus sequens hæredi reliquit. Idemque cum de Pænis triumpharet, quater milles cccclxx. m. pondo transfudit. Hoc argenti tota Carthago habuit, illa terrarum æmula, quod nunc in mensarum est apparatus. Postea victa Numantia & deleta, idem Africanus in triumpho militibus xvij. milia pondo dedit. O viros illo imperatore dignos, quibus hoc satis fuit. Frater eius Allobrogicus primus omnium mille pondo habuit. At Lilius Drusus in tribunatu plebis xj. milia. Nā propter quicquid pondo notatum est

Censoribus triumphalem senem, fabulosum
iam videtur. Item^a Catum Alium, cum lega-^a Q. Alium
ti Aetolorum in Consulatu prandentem in fi-^a Tiberonē.
ciliis adissent, missa ab his vasa argentea nō
accepisse neque aliud habuisse argenti ad su-^{Val. Max.}
premiū viri diem, quā duo pocula, quē L.
Paulus socii ei ob virtutem deuicto Perse ve-
ge donasset. Inuenimus legatus Carthaginē-
siū dixisse, nullos horum inter se beni-
gnis viuere, quā Romanos. Eodē enim ar-
gento apud omnes cœnauisse ipsos. At Her-
cules Pompeium Paulinum Arclatenis equi-
tis Romani filium, paterna quoque gente pul-
sum, quod xij. pondo argenti habuisset apud
exercitū feroci simis gentibus oppositū sci-
mus. Lectos verō mulierū iam pridē totos ope-
riti argento, & triclinia quædā, quibus argen-
tum addidisse primus traditur Carullius Pol-
lio eques Romanus, nō ut operiret, aut Delia-
ca specie faceret, sed Punica. Idē & aureos fe-
cit. Nec multō post argentei Deliacos imitati
sunt. Quē omnia expiauit bellū civile Syllanū.
Paulū enim antē hæc facta sunt, lācēsq; ē cen-
tenis libris argēti, quas tunc super quingentas
numero Romæ fuisse constat, multōsq; ob
eas proscriptos dolo cōcupiscentium. Erubes-
cūt Annales, qui bellum civile illud talib. vi-
ciis imputauere. Nostra ætas fortior fuit. Clau-
dij principatū seruus eius Drusillanus nomine
Rotidus, dispēsator Hispaniæ ceterioris quin-
genariā lancem habuit, cui fabricandæ officina
pridē ex ædificata fuerat, & comites eius octo
quinguenta librarum: quæso ut quā multi
eas construi eius inferrent, aut quibus cœnan-
tibus? Corneliū Nepos tradit ante Syllæ victo-
riā duo tantū triclinia Romæ fuisse argētea.

Repositoriis argentum addi sua memoria cœptum Fenestella dicit, qui obiit nouissimo Tiberii Cæsaris principatu. Sed & ^a testudineatū in vsum venisse. Ante se autem paulò lingnea rotunda solida: nec multò maiora, quàm mēsas fuisse. Se quidem puero, quadrata & compacta, aut acere operata, aut citro cœpisse. Mox additum argentum in angulis, lineasque per commissuras. Tympana verò se iuvene appellata stateras, & lāces, quas antiqui magidas appellauerant. Nec copia tantum argenti fuerit vitæ, sed validius penè manupretium, idque iā pridem, vt ignoscamus nobis. Delphinos quinis millib. sestertiis in libras emptos C. Gracchus habuit, L. verò Crassus orator duos scyphos Menroris artificis manu cælatos sestertiis C. Confessus tamen est, nunquam se his vti propter verecundiam ausum. Constat eūdem vj. millibus sestertiis in singulis libras vasa empta habuisse. Asia primū denicta luxuriā misit in Italiā. Siquidem L. Scipio trāstulit in triumpho argenti cælati pondo millia quadraginta L. Et vasorum aureorum pondo cērum millia. anno conditæ vrbs quingentesimo sexagesimo quinto. Eadem Asia bdomata multò

^b Aliā, do-
nata: quam
lectionem
agnoscit
Bud. lib. 5.
de Asse.

etiam grauius afflixit mores, inutiliorq; victoria illa hæreditas Attalo rege mortuo fui. Tū enim hæc emendi Romæ in auctionibus regis Bud. lib. 5. verecundia exempta est, vrbs anno dcxvj. medijs lvi. annis erudita ciuitate amare etiam, non solum admirari, opulentia externam: immenso & Achaicæ victoriæ momento ad impellendos mores, quæ & ipsa hoc interuallo, anno vrbs devij. parta, signa & tabulas pictas inunxit, ne quid deesset. Pariterque luxuria nata est, & Carthago sublata, ita congruentibus facis,

LIBER
tis, vt libere
& dignatur
post victoriā
Liberi pariter
Arpinas, & m
De Narui

A Rgenti
Arem Dia
rum transisse
triumpho M
tam Pharnac
argenteam st
ris & curru
succedit ex re
narum plebis
quas induere
mus & ipsi A
dine ob in
affectarent
anulos hab
gere, cum
cæleſtur arg
crepitent
virilitatis
ueatur, &
dēmq; m
deret hæc
lierum bali
cum viris
bellicosos
salinum ex
hinc dona
mores, Fab
lando incla

tis, ut libêret amplecti vitia, & ¹liceret peccare ¹liceret. Pe
 & dignatione hinc aliqui veterum. C. Marius tiêre & di-
 post victoriam Cimbricam cantharis potasse gnatione
 Liberi patris exemplo traditur, ille Arator hinc aliqui
 Arpinas, & manipularis Imperator. veterum,

De statu argenteo, & calatura argenti, Lyps.
& ceteris quibusdam.

CAP. XII.

Argenti vsum in statuas primùm ad hono-
 rem Divi Augusti in adulationem tempo-
 rum transisse, sibi ò existimatur. Iam enim
 triumpho Magni Pompeij reperimus transla-
 tam Pharnacis, qui primus regnavit in Ponto.
 argenteam statuam: item Mithridatis Eupato-
 ris & currus aureos argenteosque. Argentum
 succedit ex re aliquando & auro, luxu fœmi-
 narum plebis compedes sibi ex eo faciendum,
 quas induere aureas mos tristior vetat. Vidi-
 mus & ipsi Arellium Fuscum motum equestri or-
 dine ob insignem calumniam, cum celebritate
 affectarentur adulescentium scolarum, ex argento
 anulos habentem. Et quid hæc attinet colli-
 gere, cum capuli militum ebore etiã fastidio,
 calêtur argenteo, vaginæ batillis, balnei laminis
 crepiterent? Iam verò pædagogia ad transitum
 virilitatis custodiantur argento, fœminæ la-
 uentur, & nisi argentea solia fastidiant, ea-
 demque materia & cibis & probris serviat. Vi-
 deret hæc Fabricius, & stratas argento mu-
 lierum balineas, ita ut vestigio locus non sit,
 cum viris lavantium: Fabricius inquam, qui
 bellicosos Imperatores plus quam pateram &
 salinum ex argento habere vetabar. Videret
 hinc dona fortium fieri, aut in hæc fragili. Heu
 mores, Fabricij nos pudet. Mirum, in auro cæ-
 lando inclavisse neminem, argento multos.

Maximè tamen laudatus est Mentor, de quo
suprà diximus. Quatuor paria denique ab eo
omnino facta sunt: ac iam nullum extare dicitur.
c 2 *Alia*se. Ephesiæ Dianæ templum iacet, Capitoliū
incendit. Varro ² & æreum signum eius habuisse scripsit. Proximi ab eo in admiratione
Acragas, & Boëthus, & Mys fuerunt. Extant hodie
omniū opera in insula Rhodiorum. Boëthi apud
Lyndiam Mineruam, Acragantis in templo Liberi
patris in ipsa Rhodo, Bacchæ Centaurique calati in
scyphis. Myos in eadē æde & Silenus, & Cupidines.
Acragantis & venatio in scyphis magnā famā habuit.
Post hos celebratus est Calamis & Antipater, quiq;
Satyrum in phiala grauātū somno collocauisse
verius, quā calasse dictus est, Statonicus. Mox
Cycicenus Tauriscus. Item Ariston & Euniceus
b *Hecaleus* Mitylenæ laudantur, & b Hecateus : & circa
Pol. Magni Pompei ætatē Praxiteles, Posidonius
Ephesus, Lædus Stratiates, qui prælia armato-
sque calauit: Zopyrus, qui Areopagitas & iudi-
cium Orestis in duobus scyphis c. 11. estimatis.
c pōdo xii. Fuit dein Pytheas, cuius binæ vinctæ
M. viginti vñierunt. Vlixes & Diomedes erant in
phialæ emblemate, Palladiū surripientes. Fecit
idem & cocos magis scia appellatos, paruu-
lis potoris, sed è quibus ne exempla quidem
liceret exprimere: tam opportuna iniuriæ subtilitas
erat. Habuit & Teucer crustarius famam. Subitoque
ars hæc ita exoleuit, vt sola iam vetustate censetur,
vique adeo attritis calaturis, ne figura discerni possit,
auctoritas constet. Argentū medicatis aquis inficitur,
atq; etiam afflatu falso, sicut in mediterraneis
Hispaniæ. In argenti & auri metallis nascuntur
etiam pigmenta, sive & caruleū. Sil proprie li-

mos est. Op-
carur Pre-
morosum
gen. s. est. pre-
ex insula Sey-
rantur ad p-
i. H. s. bin-
lus. dum voca-
Attico ad lum-
marmoroso,
maris d. tri ca-
lapidem om-
appellat. s. p-
exultant. p-
solutum in p-

De file, & car-
non omni a-

Sle ping-
S Mycon-
ad lumina-
Lydio. Ly-
bobmucui-
ra tria fuer-
ximè proba-
le. umque
didicere n-
ve. Prefertur
si h. Pure-
confici cer-
sua coquitur
liqua conf-
caruleo h-
tur id lauan-
candidus. E-

mus est. Optimum ex eo, quod Atticum vocatur Pretium in libras xxxij. Proximum marmorosum sub dimidio Attici pretio. Tertium genus est pressum, quod alij Scyricum vocant ex insula Scyro. Iam quidē & ex Achaia, quo videntur ad picturæ umbras. Pretiū in libras huius H-s bini.^a Dipondis verò detractis, quod ^a Al. leg. lucidum vocant, ē Gallia veniens. Hoc autē & Dipondia Attico ad lumina vtuntur: ad abacos, non nisi ^{rius sub. nū.} marmoroso, quoniā marmor in eo resistit ^{mi. vi. cap.} maritudini calcis. Effoditur & ad xx. ab vrbe ^{2. li. 34.} lapidem in montibus. Postea vritur, pressum appellantis quia adulterant. Sed esse falsum ex olumque amaritudine apparet, quoniā resolutum in puluerem est.

De file, & caruleo, & Nestoriano: & calo, & quod non omni anno aequaliter species vendantur.

CAP. XIII.

Sile pingere instituere primi Polygaotus & Mycon, Attico duntaxat. Hoc secuta aras ad lumina vsa est: ad umbras autem Scyrico & Lydio. Lydium Sardibus emebatur, quod nūc bobmutuit Cereuleum harena est. Huius generis ⁶ mittunt ^c Atticum ^{Ver.} tria fuisse antiquitus: Aegyptium, quod maxime probatur: Scythicum, hoc diluitur facilius: cumque teritur, in iiij. colores mutatur, candidiorem nigrioremve, crassiorem tenuioremve. Prefertur huic etiamnum Cyprium. Accessit his Puteolanum & Hispaniense, harena ibi confici coepta. Tingitur autem omne, & in sua coquitur herba, bibique succum. Reliqua confectura eadem quæ chrysocolle. Ex caruleo fit quod vocatur lomentum: perficitur id lauando terendove, & hoc est caruleo candidius. Pretia eius, xxij. in libras, carulei

170 C. PLINII NATVR. HISTOR.

subtilissi-
mum M.

xviij. Vfus in creta, calcis impatiens. Nuper
accessit & Nestorianum ab autore appellatū.
Fit ex Ægyptij leuissima parte: pretium eius
xl. in libras. Idem & Puteolani vsus, præter-
quàm ad fenestras: vocant cælon. Non pri-
dem apportari & Indicum est cæptum, cuius
pretium xviij. in libras. Ratio in pictura ad
incisuras, hoc est, umbras diuidendas ab lu-
mine. Est & ^avilissimum genus lomenti, qui-
dam tritum vocant, quinis assibus æstimatum.
Carulei synceri experimentum in carbone vt
flagret: fraus viola arida decocta in aqua, suc-
còque per linteum expresso in cretam Eretriā.
Vis eius in medicina, vt purget hulcera. Itaque
& emplastris adiiciunt: item causticis. Teri-
tur difficillimè sil. In medèdo leuiter mordet,
astringitq; & explet hulcera. Vritur in fictili-
bus, vt prosit. Pretia rerum, quæ vsquam po-
suimus, non ignoramus alia in aliis locis esse,
& omnibus penè annis mutari, prout nauig-
ationes còstiterint, aut vt quisque mercatus
sit, aut aliquis præualens maniceps annonam
flagellet, nò obliui Demetrium à tota Sephasia
Neronis principatu accusatum apud Còsules:
poni tamen necessarium fuit, quæ plerunque
erāt Romæ, vt exprimeretur autoritas rerum.

C. PLI

PLINII

C. P

CVND

HISTOR

PR

Ana

PLINII

mus. Itaque
sarium, &
quandru po
ro vsus esse
æqualem v
rege Num
instituto.
tur, ignique
quem vocan
quondam in
agro, extre
etiam in Ge
Genera ar

Fl & ex
in Cypro
vilicas præci
tore, maxi

C. PLINII SE-
CVNDI NATVRALIS

HISTORIAE Liber XXXIIII.

PROOEMIUM.

Aeria metalla. CAPVT I.

PROXIME dicantur æris metal-
la, cui & vsu proximū est pretium
imò verò ante argentum, ac pe-
nè etiam ante aurum. Corinthio.
Stipis quoque autoritas, vt dixi-
mus. Hinc æra militum, Tribuni ærarij, & æ-
rarium, & obzati ab ære dicti. Docuimus,
quandiu populus Romanus ære tantum signa-
to vsus esse, & alia, quæ verustas tradidit, cum
æqualem vrbi auctoritatem eius declararet, à
rege Numa collegio tertio ærariorum fabricum
instituto. Vena quo dictum est modo effodi-
tur, ignique perficitur. Fit & è lapide croso,
quem vocant cadmiam: Celebrata in Asia, & Achaia,
quondam in Campania, nunc in Bergomatium M.
agro, extrema parte Italiae. Feruntque nuper
etiam in Germania prouincia repertum.

Genera æris, quæ Corinthia, quæ Delica, quæ

Æginetica. CAP. II.

Fit & ex alio lapide, quem chalcitem vocat
in Cypro, vbi prima fuit æris inuentio: max-
vilicas præcipua, reperto in aliis terris præstā-
tiore, maxime orichalco, quod præcipuam

bonitatem admirationemque diu obtinuit. Neque reperitur longo iam tempore, effacta tellure. Proximum bonitate fuit Sallustianum in Centronum Alpino tractu, non longi & ipsum ær. Succellitque ei Liuium in Gallia. Vtrumque à metallorū dominis appellatum, illud ab amico Dni Augusti, hoc à coniuge, velocis defectus. Liuium quoque certè admodum exiguum inuenitur. Summa gloria nunc in Marianum conuersa, quod & Cordubense dicitur. Hoc à Liuiano cadmiā maximè forbet, & orichalcī bonitatem imitatur in festiis dupondiaris, Cyprio suo assibus contentis. Et hactenus nobilitas in ære naturalis se habet. Reliqua genera artificio constant, quæ suis locis reddentur, summa claritate ante omnia indicata. Quondam æs confusum auro argenti que miscbatur, & tamen ars pretiosior erat: nunc incertum est, peior hæc sit, an materia. Mirumque, cum ad infinitum operū pretia creuerint, autoritas artis extincta est. Quæstus causi enim, ut omnia, uerit, M. exerceri coepit, quæ gloriæ solebat. Ibi ante omnia Deorum adscripta operi, cum procures gentium claritatem & hac via quærent: adeoque exoleuit fundendi æris preterit ratio, ut iamdiu ne fortuna quidem in ære ius artis habeat. Ex illa autem antiqua gloria Corinthium maximè laudatur: hoc casus miscuit, Corintho, cum caperetur, incensa: miræque circa id multorum affectatio fuit: quippe cum tradatur non alia de causa Verrē, quem Cicero damnauerat, proscriptum cum eo ab Antonio, quā quod Corinthiis se ei cessurū negauisset. At mihi maior pars eorum simulare eam scientiā videtur, ad segregandos se

à cæ-

à cæteris magis
subtilibus: A
capituli
stra vbi
res ab
fig. an d
ter ad
cum
supra
col. ge
Cor. ch
et. de
stru
ma q
pro
uolunt
m
hæc
quæ
tuna
ill d
grem
lanc
Agg
na
no
branc
not
luc
cia
lu
ip
tuna
bon
ar
Lous

à cæteris magis, quàm intelligere aliquid ibi
 subtilibus: & hoc paucis docebo. Corinthus
 capta est Olympiadis clvj anno tertio, no-
 stra vrbs dcviij. cùm autè seculo fides
 res nobiles esse desissent, quorum isti omnia
 signa hodie Corinthia appellant. Quapropter
 ad coarguendos eos, ponemus artificum
 ætates. Nam vrbs nostræ annos ex
 supra dicta comparatione. Olympiadum,
 colligere facile erit. Sunt ergo vasa trium
 Corinthia, quæ isti elegantiores modò in
 esculenta transferunt, modò in lucernas aut a trullas
 ærulleos, nullo munditiarum respectu. Eius
 tria generatandum, argento nitore quàm
 proximè accedens, in quo lla mistura præ-
 ualuit: iterum, in quo auri fulua natura ter-
 tium, in quo æqualis omnium temperies fuit.
 Præter hæc est, cuius ratio non potest reddi, breddiquæ
 quanquam hominis manus & dederit. For- q. hom. ma-
 tuna ter præmentum simulachro sinisque, nus se ad
 illud suo colore pretiosum ad iocineris ima- formæ si-
 ginem vergens, quod ideo hepatizon appel- nulachrû
 lant. procul à priuatio: longè tamen ante apte, sig-
 Agineticum atque Deliacum, quæ diu obti- nisque
 nunt re præcipit. Antiquissima æris glo-
 ria Deliacum fuit, meratus in Delo concele-
 brante toto orbe, & ideo cura officinis trici-
 niorum pedibus fulcrisque. Ibi prima nobi-
 litas æris. Peruenit deinde ad Deliam simula-
 cra, cingentque hominum, & aliorum anima-
 lium. Proxima lant Agineticum fuit. Insula &
 ipsa, nec exigens, sed officinarum tempera-
 tura nob. leata. Bos æreus inde captus in foro
 boar o est Roma. Hic est exemplar Agineticum
 æri: Deliaci autem Iupiter in Capitolio in
 Iouis tonantia sede: illoque ære Myron vsus

est hoc Polyeletus, æquales atque condiscipuli. Emulatio autem & in materia fuit.

De candelabris, & templorum ornamentis.

CAP. III.

Priuatim Ægina candelabrorum superficiem duntaxat elaborauit, sicut Tarentum scapos. In his ergo iuncta commendatio officinarum est. Nec pudet Tribunorum militarium salariis emere, cum ipsum nomen à candelarum lumine impositum appareat. Accessio candelabri talis fuit: Theonis iussu præconis Clesippus fullo, gibbere Præterea & alio fœdus aspectu, emente id Gegania sefertis l. eademq. ostentante conuiuio emptum ludibrij causa nudatus, atque impotentia libidinis receptus in torum, mox in testamentum, prædiues numinum vice illud candelabrum coluit, & hanc Corinthiis fabulam adiecit: vindicatis tamen moribus nobili sepulcro, per quod æterna supra terras Geganiæ dedecoris memoria duraret. Sed cum esse nulla Corinthia candelabra constet, nomen id præcipuè in his celebratur, quoniam Mummiij victoria Corinthum quidem diruit, sed compluribus Achaïæ oppidis simul æra dispersit. Prisci limina etiam ac valuas ex ære in templis factitauere. Inuenio & à Cn. Octauio, qui de Persæo rege naualem triumphum egit factam porticum duplicem ad circum. Flaminium, quæ Corinthio sit appellata à capitulis æreis columnarum. Vestæ quoque ædem ipsam. Syracusana superficie regi placuisse. Syracusana sunt in Pantheo capita columnarum à M. Agrippa posita. Quin etiam priuata opulencia eo modo usurpata est. Camillo inter crimina obiecit Sp. Carui-
lius

lius Quiritor
mo. Nam tr
podia Cr
uenisse triu
cecece
L. Crassum
etiam tuc
taueret & co
phicas, quon
phici dieb
rentum luce
files in delab
linis Palatin
barum expu
uerat eide
vulgo ad effi
Quidam prima
origine

Romæ
regnum
rat. Tra
atque ima
gebant eas
placuisse ac
num fuit in
habet vetu
bant expri
uitatem m
num victo
nium qui v
rum, verò
bris ipsoru
cas vocat.

lius Quizitor, quod ærata ostia haberet in domo. Nam triclinia ærata abachosque & monopodia Cn. Manlium Asia deuicta primum inuexisse triumpho suo, quem duxit vrbis anno ccccclxvij. L. Piso autor est. Antias quidem L. Crassum heredem L. Crassi Oratoris, multa etiam triclinia ærata vendidisse. Ex ære factitauerunt & cortinas tripodum nomine Delphicas, quoniam donis maximè Apollinis Delphici dicabantur. Placuerunt & lychnuchi penfiles in delubris, aut arborum modo mala ferentium lucentes: qualis est in templo Apollinis Palatini, quod Alexander Magnus Thebarum expugnatione captum in Cymæ dicauerat eidem Deo. Transiit deinde ars vbiq; vulgo ad effigies Deorum.

Quando primum simulachrum Romæ factum, & de origine statuarum, & honore statuarum & generibus, & figuris.

CAP. IIII.

Romæ simulachrum ex ære factum Cereri primum reperio ex peculio Sp. Cusij, quæ regnum affectantem pater ipsius interemerat. Transiit & ab Diis ad hominum statuas atque imagines multis modis. Antiqui pingebant eas bitumine, quod magis mirum est placuisse auro integere. Hoc nescio an Romanum fuit inuentum: certe etiam Romæ non habet vetustatem. Effigies hominum non solebant exprimi nisi aliqua illustri causâ perpetuitatem meretium, primò sacrorum certaminum victoria, maximèque Olympiæ: vbi omnium qui vicissent, statuas dicari mos erat. Eorum, verò qui ter ibi superauissent, ex membris ipsorum similitudine expressa quas cronias vocant. Athenienses nescio an primi omnium

Harmodio & Aristogitoni tyrannicidis publice posuerint statuas. Hoc actum est eodem anno, quo & reges Romæ pulsi. Excepta deinde res est à toto orbe terrarum humanissima ambitione. Et iam omnium municipiorum foris statuarum ornamentum esse cœpere, prorogarique memoria hominum, & honores legendi quo basibus inferibi, ne in sepulcris tantum legerentur. Mox forum & in domibus privatis factum atque in atriis. Honos clientum instituit sic colore patronos.

De statu togati, & quibusdā aliis, & quibus primum in columna, & quando primum publice, & qua primum statua Roma.

CAP. V.

TOgiæ effigies antiquitus ita dicabantur. Placere & nudæ tenentes hattam, ab epithetorum è gymnasis exemplaribus, quas Achilleas vocant. Græci res est, nihil velare: ac contra Romana ac militaris, thoracis addere. Ceterum quidem Dictator loricatam sibi dicari in foro suo passus est. Nam Iuperconum habitu factæ, tam novitiæ sunt, quàm, quæ nuper prodire penulis indutæ. Mancinus eodem habitu sibi statuit, quo deditus est. Notatum ab autoribus, & L. Aetium Poëtam in Camœnarum ade maxima forma statuam sibi posuisse, cum brevis admodum fuisset. Equestres vique staturæ Romanam celebrationem habent, prout sine dubio à Græcis exemplum: sed illi celestas tantum dicabant in sacris viatores. Postea verò & qui bigis vel quadrigis vicissent. Vnde & nostris currus in his qui triumphauissent. Seruum hoc & in his non nisi à Diuo Augusto sciuges, sicut & elephan-

vi. Nonver
qui Perseus
cum. Antiqu
quidem
reatus
que in C
Antat
Die, qu
de h
Mancin
genam
mo
erant
Namq
riam, co
P. Clod
com
interpret
vitas
dicit
solus
stra
Sex. Pa
du
Aet
si
De
prima
statur
Rom
pote
E
milli
fuit
Sum
popul

xi. Non verus & bigarum celebratio in his
 qui Prætura functi curru veſtigant per Cir-
 cum. Antiquior columnarum, ſicut C. Menio,
 qui devicerat priſcos Latinos quibus ex fræde-
 re tertias prædæ Rom. pop. prædabat, eodẽ-
 que in Conſilii in ſuggeſtu roſtra devictis
 Antiatibus fixerat anno vrbis cccxvj. Itẽ C.
 D. Iulio, qui primus navalem triumphum egit
 de Pœnis, quæ eſt etiam tunc in foro. Item P.
 Minutio præfecto annonæ extra portam Tri-
 geminam viciaria ſtipẽ collata neſcio an pri-
 mo honore talitẽ populo, antea enim à ſenatu
 erat præclara res, niſi ſi ſolis cõpiſſet initiis:
 Namque & Aetij Navijs ſtatua fuit ante Cu-
 riam, cuius baſis conflagrauit Curia incenſa
 P. Clodij ſanere. Fuit & Hermodori Epheſij in
 comitio, legum, quas Decemviri ſcribebant,
 interpretis, publicẽ dicata. Alia cauſa & alia au-
 toritas maior in Horatij Cocleis ſtatua, quæ
 durat hodieque, cùm hoſtes à ponte ſublicio
 ſolus arcuiſſet. Equidem & ſibyllæ iuxta ro-
 ſtra eſſe non miror, tres ſint licet vna, quàm
 Sex. Pacuvius Taurus Aedilis plebis reſtituit:
 duæ, quas M. M. ſcala. Primas putarem has, &
 Aetij Navijs, poſitas etate Tarquinij Priſci, ni-
 ſi regum antecedentium eſſent in Capitolio.
*De ſtatua ſine tunicis, & quibuſdam alijs, & qua
 prima Romæ ſtatua equeſtris, & quanto omnes
 ſtatue priuatum & publice ſublata, & quibus
 Romæ mulieribus, quæ prima ab externis publice
 poſita.*

CAP. VI.

EX his Romuli eſt ſine tunica, ſicut & Ca-
 millus in Roſtris, & ante ædem Caſtorum
 fuit Q. Marcij Tremuli equeſtris togata, qui
 Samnites bis devicerat, capràque Anagnina,
 populum ſtipediõ liberauerat. Inter antiquiſ-
 ſi

^a Quidā leg. simasunt & ^a Tullij Clalij, L. Roscij Sp. Nau-
Tullij
Clalij, tij, C. Fulcinij in Rostris à Fidenatibus in le-
Alj Titi gatione interfectorum. Hoc à Romano popu-
Clalij. lo tribus solebat iniuria cēsis, sicut & P. Iunio
& T. Coruncano, qui ad Teuca Illyrorum re-
gina interfecti ferant. Non omittendum vide-
tur, quod Annales annotauere, tripodaneas
his statuas in foro statutas. Hæc videlicet
mensura honorata tunc erat. Non præteribo
C. C. Octauum ob vnum verbum: hic regem
Antiochum, daturum se responsum dicentem,
virga, quam tenebat fortè, circumscripsit, &
prius quàm egrederetur circulo illo, respon-
sum dare coëgit. In qua legatione interfecto,
Senatus statuam poni iussit quàm oculatissi-
mo loco in Rostris. Inuenitur statua de-
creta & Taraciz Cair siue Suffetiz virgini
Vestali, vt poneretur vbi vellet: quod adie-
ctum non minus honoris habet, quàm scēmi-
naz esse decretam. Meritum eius in ipsis po-
nam Annalium verbis: Quòd campum Tibe-
rinum gratificata esset ea populo. Inuenio &
Pythagoræ & Alcibiadi in cornibus Comitij
positas, cum bello Samniti Apollo Pythius
fortissimo Græcorum gentis iussisset, & alte-
ri sapientissimo, simulacra celebri loco dicati,
donec Sylla Dictator ibi Curiam faceret.
Mirumque est, illos patres Socrati cunctis ab
eodem Deo sapientia prælato Pythagoram
prætulisse, aut tot aliis virtute Alcibiadem
aut quenquam veroque Themistocli. Colum-
narum ratio erat, attolli supra ceteros mor-
tales: quod & arcus significant nouitio in-
uento. Primus tamen honos cœpit à Græcis.
Nullique arbitror plures statuas dicatas,
quàm Phalereo Demetrio Athenis. Siquidem
ccclx.

ccclx. statu-
dum anno bu-
te. statuas
C. Mario Gra-
demque subue-
sine dubio Ro-
tempore. Equi-
reus est, cum
municato. Cl-
cei parum eile-
cretis nec hui-
pter quæ Clæ-
necentur. Ha-
publicè dicata
ac S. S. S. S. S.
iussu verum mi-
ret ab his pos-
redditis à Por-
dionis Fecit
tra Iouis dia-
domus, Val-
liz: eamque
nauisse, ca-
rebantur,
Piso prodit-
à Censoribus
lio, statuas
tum gesserat
populi aut S-
Eam verò q-
set sibi Sp. C-
riam consi-
ea quoque
Extat: Caro-
stibus Ro-
Nec tamen

CCCCX. statuere, quas mox lacerauerunt nō-
dum anno hunc numerum dierum exceden-
te. Statuerunt Romæ etiam in omnibus vicis
C. Mario Gratidiano tribus, vt diximus, eas-
demque subuerti Syllæ introitu. Pedestres
sine dubio Romæ fuisse in autoritate longo
tempore. Equestrium tamen origo perquam
vetus est, cum fœminis etiam honore com-
municato. Clæliæ enim statua est equestris,
ceu parum esse toga eam cingi: cum nec Lu-
cretiæ nec Bruto, qui expulerant reges, pro-
pter quos Clælia inter obsides fuerat, decer-
nerentur. Hanc primam & Horatii Coelii
publicè dicatam crediderim: antè enim sibi
ac Sibyllæ Tarquinium, & reges sibi ipsos po-
suisse verisimile est: nisi Clæliæ Piso trade-
ret ab his positam; qui vna obsides fuerant,
redditis à Persena in honorem eius. E diuerso
Annius Fœcialis, equestrem, quæ fuerit con-
traouis Statoris ædem in vestibulo. Superbi
domus, Valeriæ fuisse Publicolæ Consulis fi-
liæ: eamque Solam refugisse, Tiberimque tra-
nauisse, cæteris obsidibus, quæ Persenæ mit-
tebantur, interemptis Tarquinij insidiis L.
Piso prodidit, M. Æmilio, C. Popilio ij. c. oss.
à Censoribus P. Cornelio Scipione, M. Popi-
lio, statuas circa forum eorum qui magistra-
tum gesserunt, sublatis omnibus, præter eas quæ
populi aut Senatus sententia statutz essent.
Eam verò, quam apud ædem Telluris stituisset
sibi Sp. Cassius qui regnum affectauerat, e-
tam constat à Censoribus. Nimirum in
ea quoque re ambitioni prouidebant illi viri.
Extant Catonis in Censura vociferationes, mu-
licibus Romanis in prouinciis statuas poni.
Nec tamen potuit inhibere, quò minus Ro-

ma quoque ponerentur, sicuti Cornelie Græchorum matri, quæ fuit Africani prioris filia. Sedens huic posita, solæque sine amento insignis, in Metelli publica porticu: quæ statua nunc est in Octauia operibus. Publicè autem ab exteris posita est Romæ C. Albi Tribuno plebis, lege perlata in Stennium Staiulum Lucanum, qui Thurinos bis infestauerat: ob id Albi Thurini statua & corona aurea donauerunt. Idem postea Fabricium donauere statua, liberati obsidione. Passimque clientes in clientelas ita recepti: & adeò discrimen omne sublatum, vt Annibalæ etiam statua tribus locis visantur in vrbe, cuius intra muros solus hostium emisit hastam.

De antiquis statuariis, & pretiis signorum immodicis, & colossis in vrbe celeberrimis.

CAP. VII.

Fuisse autem statuariam artem familiarem Italæ quoque & versatam, indicant, Hercules ab Euanôro sacratus, vt ferunt, in foro boario, qui triumphalis vocatur, atque per triumphos vestitur habitu triumphali: præterea Ianus geminus à Numa rege dicatus, qui pacis bellique argumento coluit, digitis ita figuratis, vt trecentorum sexagintaquinque dierum nota, per significationem anni temporis & xui se Deum indicaret. Signa quoque Thuscànica per terras dispersa, quæ in Hetruria fastitata non est dubium. Deorum tantum putarem ea fuisse, ni Mitrodorus Scepsius, cui cognomen à Romani nominis odio inditum est, propter duo milia statuarum Volsinios expugnatos obiuiceret. Mirumque

mibi

mibi videtur,
eius in Italia si-
rum similia de-
deatam autem
explicandi q-
quam latius de-
necesse erit
fuit sed nece-
rum velum nat-
velit omne ve-
Adhuc tamen
cum tunc temp-
uit. Adhuc t-
relat. Adhuc
colatione pon-
xere. Rho-
esse. Mo-
ciora. A-
crebuit ut. Q-
fuit aut quæ
goria tamen
rata, vola-
lebratos ne
inexplicabil-
sexcenta x.
min a-
singula. Na-
cum thesi. ru-
nim ex ma-
deponere aut
namam fide-
cia. La-
plum assera-
multitudinis
Capitolo. p-
grauit à Vi-

mihi videtur, cum statuarum origo tam vetus in Italia sit, ligneæ potius aut fictilia Deorum simulachra in delbris dicata, vsque ad deuictam Asiam, vnde luxuria. Similitudines exprimendi quæ prima fuerit origo, in ea quam plasticen Græci vocant, dici conuenientius erit: etenim prior, quàm statuaria, fuit. Sed hæc ad infinitum effloruit multorum voluminum opere, si quis plura persequi velit: omnia enim quis possit? In M. Scauri Aedilicate tria millia signorum in scena tantum fuere temporario theatro. Mummius deuicta Achia repleuit urbem: ipse excessit nõ relicturus filæ dõtem. Cur enim non cum excofatione ponatur? Multa & Luculli inuexere. Rhodi etiamnum tria millia signorum esse, Mutianus ter Consul prodidit, nec pauciora Athenis, Olympiæ, Delphis superesse credantur. Quis ista mortalium persequi possit? aut qui vsus noscendi intelligitur? Insignia tamen maximè, & aliqua de causa notata, voluptarium sit attigisse, artificesque celebratos nominauisse, singulorum quoque inexplicabili multitudine, cum Lysippus ad sexcenta x. opera fecisse prodatur, tantæ omnium artis, vt claritatem possent dare, vel singula. Numerum apparuisse defuncto eo, cum thesaurum effregisset hæres: solitum enim ex manipretio cuiusque signi denarios deponere aureos singulos. Euecta suprà humanam fidem ars est successu, mox & audacia. Ita argumentum successus vnum exemplum afferam, nec Deorum hominũve similitudinis expressæ. Ætas nostra vidit in Capitolio, prius quàm id nouissimè conflauit à Vellianis incensum, in cella Iuno-

nis, canem ex ære, vulnus suum lambentem
cuius exitum miraculum & indiscreta veri
similitudo, non eo solum intelligitur, quod
ibi dicata fuerat, verum & noua satisfactione:
nam summa nulla par videbatur: capite tute-
larios cauere pro ea, instituti publici fuit. Au-
daciæ innumera sunt exempla. Moles quippe
excogitatas videmus statuarum, quas colossos
vocat, turribus pares. Talis est in Capito-
lio Apoll'o, translatus à M. Lucullo ex Apol-

²quingēris
tal. 2c.

bTalis &
Hercules
Tarēti. *Da.*
ex Strab.

mo-

moræ rzdio.
 vire colossi
 fingit fuisse
 hos Deorum
 citatit col
 pollent in bi
 scanicam l'pe
 rabiore, an
 uilius loem,
 moribus sacra
 malibus cornu
 tanta est, re
 liquis hinc f
 te pedes f
 pitole am
 Penulus Cor
 te supra dicit
 comparatione
 minit e prob
 omnem am
 ris vicit, et
 fido in ciui
 decem, H-s
 ris ibi orre
 tus est a Ne
 cipis simula
 longitudo, ne
 damnatus de
 mur in officio
 tudinem infir
 dum ferulis
 sum. Ea stat
 ris ferentiam
 gentium q
 tis fingend
 poneretur.

morz radio. Sunt alij minores hoc in eadem
 vrbe colossi centum numero, sed vbicunque
 singul. fuissent nobilitatur locum. Præterque
 hos Deorum, quinque, quos fecit Bryaxis. Fa-
 citatiuit colossos & Italia: videmus certè A-
 pollinem in bibliotheca templi Augusti Thu-
 scanicum I. pedum à polle, dubium ære mi-
 rabiliorem, an pulchritudine. Fecit & Sp. Car-
 uilius Iouem, qui est in Capitolio, victis Sa-
 mnitibus sacrata lege pugnantis, è pecto-
 ralibus eorum ocreis & galeis. Amplitudo
 tanta est, vt conspiciatur à Latario Ioue. Re-
 liquiis limæ suam statuam fecit, quæ est an-
 te pedes simulacri eius. Habent in eodem Ca-
 pitolio admirationem & capita duo. quæ P.
 Lentulus Consul dicauit: alterum à Charo-
 te suprâ dicto factum: alterum fecit Decius,
 comparatione in tantum victus, vt artificium
 minimè probabilis artificis videatur. Verùm
 omnem amplitudinem statuarum eius gene-
 ris vicit. Etate nostra Zenodorus, Mercurio
 facto in ciuitate Galliæ Aruernis, per annos
 decem, H-SCCC. manipretio. Postquam sa-
 tis ibi artem approbauerat, Romam acci-
 tus est à Nerone, vbi destinatum illius prin-
 cipis simulacrum colossus fecit cx. pedum
 longitudine, qui dicatus Soli venerationi est,
 damnatis sceleribus illius principis. Miraba-
 mur in officina non modo ex argilla simili-
 tudinem insignem, verùm & ex paruis admo-
 dum furculis, quod primum operis instar
 fuit. Ea statua indicauit interisse fundendi e-
 ris scientiam, cum & Nero largiri aurum ar-
 gentumque paratus esset, & Zenodorus scien-
 tia fingendi celandique nulli veterum post-
 poneretur. Statuam Aruernorum cum face-

ret, prouinciz Vibio Auito præsidente, duo pocula Galamidis manu calata, q. a Cassio Syllano auunculo eius præceptoris suo. Germanicus Cæsar adamata donauerat, æmulatus est, vt vix vlla differentia esset artis. Quantòque maior in Zenodoro præstantia fuit, tanto magis deprehendi æris oblitteratio potest.

Nobilitate ex arte operum & artificum
CCCLXVI. CAP. VIII.

Signis, quæ vocant Corinthia, plerique in stantem capiuntur, vt secum circumferant, sicut Hortensius Orator sphingicem Verri reo ablatam. Propter quam Cicero illo iudicio in altercatione neganti ei se ænigmata intelligere, respondit debere, quoniam sphingem domi haberet. Circutulit & Nero princeps Amazonem, de qua dicemus: & paulò antè Cæstius Consularis signum, quod secum etiam in prælio habuit. Alexandri quoque Magni tabernaculum sustinere traduntur solitæ statuz, ex quibus duæ ante Martis Vltoris ædem dicatæ sunt, totidem ante regiam. Minorib. simulacris signisque inni mera propè artificum multitudo nobilitata est. Ante omnes tamen Phidias Atheniensis, Ioue Olympiz ficto, ex ebore quodam & auro: sed & ex ære signa fecit. Floruit autem Olympiade lxxxiij. circiter ccc. nostræ vrbis anno. Quo eodem tempore amuli eius fuerunt Alcámenes, Critias, Nestocles, Hægius. Et deinde Olympiade lxxvij. Agelades, Ctilon, Polycleus, b Phragmon, Gorgias, Lacon, Myron, Pythagoras, Scopos, Perchius Ex his Polycleus, discipulos habuit Argium. A-

aliis solida

*b Phradmō
Pausan.*

sopo-

1.1022 7
sopodorum, Al
Dionem, A
rium, Myron
to Olympice
Cenaculo, a
lycus, Ceph
rus, Cæstius
Cæstius, p
Cæstius, q
cameo Alex
thius, & i
straculus, d
nullo amore
bunt Zeum, &
Eurychides E
fuerunt, Im
de inde, a
quinq. agel
gè quædam
Antheus, r
Cælixenus, P
distinctus cel
raptim trans
sim dispersa
lædæ, iussu, q
nir, quoniam
in templo E
ei præbuit f
præfiterent
est, quam on
iære, sicut. r
phædærtia
Phragmon
pium, quem
bre, quæ d
Parthenone ad

sopodorum, Alexim, Aristidem, Phrynonem,
 Diorem, Athenodorum, Dameam Clito-
 rium, Myronem Lycium. Nonagesimaquin-
 ta Olympiade floruerunt Naucydes, Dinomedes,
 Canachus, Patrocles. Centesima secunda Po-
 lycies, Cephisodorus, Leochares, Hypatodo-
 rus. Centesima quarta Praxiteles, Euphranor.
 Centesima septima Ection, Themmachus.
 Centesima quattadecima Lysippus ^a fuit, & ^a fuit, cum
 eum eo Alexander Magnus. Item Lysittra- & Alex.
 thus, & filius eius Sthenis, Euphronides, So-
 stratus, Ion, Silanion. In hoc mirabile, quod
 nullo doctore nobilis fuit ipse. Discipulos ha-
 buit Zenxim & Iuden. Centesima vicesima
 Eurychides, Euthyrates, Lalippus, Cephis-
 odorus, Timarchus, Pyromachus. Cessauit
 deinde ars, ac rursus Olympiade centesima-
 quinquagesima quinta renixit, cum fieri lon-
 ge quidem infra praedictos, probauit tamen,
 Antheus, Callistratus, Polycles, Athenzus,
 Callixenus, Pythocles, Pythias, Timocles. Ita
 distinctis celeberrimorum aetatibus insignes
 raptim transcurram, reliqua multitudine pas-
 sim dispersa. Venere autem & in certamen
 laudatissimi, quanquam diuersis aetatibus ge-
 niti, quoniam fecerant Amazonas: quae cum
 in templo Ephesiae Dianae dicarentur, placuit
 eligi probatissimum ipsorum artificum, qui
 praesentes erant, iudicio, cum apparuit eam
 esse, quam omnes secundam a sua quisque
 iudicassent. Haec est Polykleti, proxima ab ea
 Phidiae tertia Cretense, quarta Cydonis, quinta
 Phragmonis. Phidias, praeter Iouem Olym-
 pium, quem nemo aemulatur, fecit & ex
 bre aequae Minervam Athenis, quae est in
 Parthenone adstant. Ex aere vero praeter A-

mazonem supra dictam, Mineruam tam eximie pulchritudinis, vt à forma cognomen acceperit. Fecit & Chiduchum & aliam Mineruam, quam Romæ Æmilius Paulus ad ædem à Fortunæ dedicauit. Item duo signa, quæ Catulus in eadem æde posuit palliata: & alterum dieidicauit colossicon nudum, primusque artem toreuticem aperuisse atque demonstrasse meritò iudicatur. Polycletus Sicyonius Ageladis discipulus, Diadumenum fecit molliter iuuenem c. talentis nobilitatum. Idem & Doryphorum viriliter puerum. Fecit & quem canona artifices vocant lincamenta artis ex eo petentes, velut à lege quadam: solusque hominum artem ipse fecisse, artis opere iudicatur. Fecit & distringentem & nudum talo incessentem. Duosque pueros, item talis nudos ludentes, qui vocantur Astragalizontes: & sunt in Titii Imperatoris atrio: quo opere nullum absolutius plerique iudicant. Item Mercurium, qui fuit Lysimachiz: Herculem, qui Romæ, Antæum à terra sustinentem: Artemona, qui Periphoetos appellatus est. Hic consumasse hanc scientiam iudicatur, & toreuticem sic erudisse, vt Phidias aperuisse. Proprium eiusdem, vt vno crure insisterent signa, excogitasse: quadrata tamen ea esse tradit. Varro & pene ad vnum exemplum. Myronem Eleutheris natum, & ipsum Ageladis discipulum, bucula maxime nobilitauit, celebratis versibus laudata, quando alieno plerique ingenio magis, quàm suo, commendantur. Fecit & canem, & discobolon, & Persea, & Pristas, & Satyrum admirantem tibus, & Mineruam, Delphicos, pentathlos. Pæcratastas: Herculem etiam, qui est apud Circum maximum in æde Pompeij Magni.

gai. Fecisse & sit, carm. v. Apollinem, blatum restitutum in quæ varietatem vici. Polycletus, & men corporum non exprimit. emendat fecit struisset. vici. Ital. ap. etari. vici & Leonie. stylon. qu. Oly. rum teuentem ferentem nudi tem: cuius hui. quædantes vid. radum, strep. qui Dicæus ab Alexand. conditum, neruos & v. gentius. For. tio pido. c. ius. Depse. sunt. Hic su. similis fuisse. pulus & filiu. pum Sicyon. discipulum. bram. aden. pompi resp. sequeretur. ta hominum. eandam esse.

gai. Fecisse & cicadae monumentum ad locustas, carminibus suis Erinna significat, Fecit & Apollinem, quem à Triumuiro Antonio sublatum restituit Ephesus Diuus Augustus, admonitus in quiete. Primus hic multiplicasse varietatem videtur, numerosior in arte, quàm Polycletus, & symmetria diligentior: & ipse tamē corporum tenus curiosus, animi sensus non expressiss, capillum quoque & pubē non emendatius fecisse, quàm rudis antiquitas instituisse. Vixit eum Pythagoras Rheginus ex Italia, paneratiaste Delphis posito. Eundem vixit & Leonitus, qui fecit stadiodromon Astylon, qui Olympiae ostenditur, & Lybin puerum tenentem tabellam eodem loco, & mala ferentem nudum Syracusis autem claudicantem: cuius hulceris dolorem sentire etiam spectantes videntur. Item Apollinem citharædum, serpentēque eius sagittis confici, qui Dicæus appellatus est, quod cum Thebæ ab Alexandro caperentur, aurum à fugiente conditum, sinu eius celatum esset. His primus nervos & venas expressit, capillūque diligentius. Fuit & alius Pythagoras^a Samius, initio pictor, cuius signa ad ædem Fortunæ^b huiusce Deæ septem nuda, & senis vnum, laudata sunt. Hic suprà dēto facie quoque indifferens^c similis fuisse traditur: Rheginus autem discipulus & filius sororis fuisse Sosistratus. Lysippum Sicyonium Duris negat, Tullius fuisse seminudum discipulum affirmat, sed primò ætarium^d fatetur. audendi rationem cepisse pictoris Eupompi responso. Huius enim interrogatum, quē sequeretur antecedentium dixisse demonstrata hominum multitudine, naturam ipsam imitandam esse non artificem. Plurima ex omni-

^a Forrè Pausanias, ex Pau

san. l. 9.

^b huiusce diei sunt
feminuda

Tur.

bus signa fecit, vi diximus, fecundissima ar-
tis, inter quæ distinguentem se, quem M. A-
grippa ante thermas suas dicauit, mirè gra-
tum Tiberio principi: qui non quæuit tem-
perare sibi in eo, quanquam imperiosus sui
inter initia principatus, transulitque in cubi-
culum, alio ibi signo substituit: eum quidem
tanta populi Romani contumacia fuit, vi ma-
gis theatri clauioribus reponi Apoxyome-
non flagitauerit princepsque, quanquam ada-
matum, reposuerit. Nobilior tamen Lysippus &
tremulata tubicula, & canibus ac venatione.
In primis verò quadriga cū Sole Rhodiorū.
Fecit & Alexandrum Magnum multis operi-
bus, à pueritia eius orsus. Quam si tuam nau-
rari iussit Nero princeps, delectatus admodū
illa. Dein cū pretio perisset gratio artis, de-
tractum est aurum: pretiosiorque talis existi-
matur, etiam cicatricibus operis atque con-
fissuris, in quibus aurum hæserat, remanen-
tibus. Idem fecit Hephestionem Alexandri Ma-
gni amicum, quem quidam Polyxero adscri-
bunt, cū is centum propè annis ante fuerit.
Idem Alexandri venationem: quæ Delphis sa-
crata est. Athenis Satyrorum turmam. Ale-
xandrum anactorūque eius imagines sum-
ma omnium similitudine expressit. Has Me-
tellus Macedonem sacra uauit ubi Romam.
Fecit & quadrigas multorum generum. Sta-
tuariz arti plurimum traditur contulisse, ca-
pillum exprimendo, capita uiuere faciendo,
quàm antiquis corpora, graciliora siccoraque,
per quæ proceritas signorum non uidetur.
Non habet Latinum nomen, syneclis, quam
diligentissimè custodimus, noua mutataque ra-
tione quadratus veterum statuas permutan-
do:

^a Athenis
Satyrū: tur-
mā Alexā-
dri. Tur.

do vulgoque di-
fensio. nom. ac
p. 12. huius v. d.
Aedific. in m. m.
scipulos reliquit
& Bona m. d. ar-
quam in con. an-
quæ in. ag. n. a.
uic. n. d. p. l. r. e.
culum De. q. d. e.
torem, d. n. f. n. l.
Trophon. oracu-
plures requirunt
Huius p. n. d. i. n.
Sicyon. n. f. l. p.
cernunt ar. comp.
nus. De. r. e. r. i. u. s.
gn. f. e. r. e. a. c. e. r. e.
comp. u. l. a. x. n. o. i.
ris. l. u. d. i. b. u. s.
ceum. ign. n. u. e.
bi. h. a. b. i. t. a. u. e. r. a.
s. u. s. t. i. t. u. s. i. p. s. o.
ni. Pythago-
narum p. n. e. a.
hanc ign. o. b. l. i.
se regum Xer-
xi, ex. i. m. a. n. e.
lic. i. o. r. n. d. o. & e.
pulcherrima o.
Carag. i. a. m. &
nobilis. u. q. v.
boeton. cogno.
Felic. i. t. a. s. & d.
i. p. s. a. d. e. i. n. c. e. n.
patu, marmore
Tom

do: vulgôque dicebat, ab illis factos, quales essent, homines: a se, quales videretur esse. Propterea huius videntur esse argutiae operum, cum stodiæ in minimis quoque rebus. Filios & discipulos reliquit laudatos artifices, Lahippum & Bedam, sed ante omnes Eutykratem: quamquam is constantiam patris potius æmulatus, quam elegantiam, austerius maluit genere, quam iucundo placere. Itaque optime expressi Herculem Delphis & Alexandram, Thespiam venatorem, & Thespiadas: prælium ^a equestre, ad ^a equestre: Trophoni oraculum: quadragesimæ Medææ simulacrum plures: equum cum hircinis: canes venantium. Trophoni Huius porro discipulus fuit Tisicrates, & ipse adoraculum Sicyonium, sed Lyssippi sectæ propior, ut vix distat. ^{Turn.} cernantur complura signa, seu senex Thebanus, Demetrius rex, Peucestes Alexandri Magni seruatus, dignus tanta gloria. Artifices, qui compositis voluminibus condidere hæc, miris laudibus celebrant, & Telephanem Phocæum, ignotum aliis, quoniam in Thessalia, ubi habitauerat, latuerint opera eius: alioquin suffragis ipsorum æquatur Polycleto Myroni, Pythagoræ. Laudant eius Laoclam, & ^b Spintharum. Alij legunt ^b Spintharum. Alij non hanc ignobilitatis fuisse causam, sed quoniam se regum Xerxis atque Darij officinis dediderit, existimant. Praxiteles quoque marmore felicior: ideo & clarior fuit. Fecit tamen ex ære pulcherrima opera: Proserpinam raptam: item Catagulam, & Ebrietatem, & Liberum patrem, nobilemque unam Saryrum, quem Græci peribœton cognominant. Signa etiam, quæ ante Felicitatis ædem fuere, Veneremque, quæ cum illi super ipsa æde incendio cremata est Claudij principis: ceteras: patu, marmoreæ ^c illi suæ per terras inclytæ ^{Ver.}

^aSpilumeparem. Item Stephusam, ^aSpiluminem, Oenonem opophorum. Harmodium & Aristogitonem tyram. i. sordidissimas, quos à Xerxe Persarum rege captos dū Autum-victa Perside Atheniensibus remisit Magnus num. Turn. Alexander. Fecit & puberem subrepenti lacertæ comiaus sagitta insidiantem, quem Sauroctonon vocant. Spectantur & duo signa eius diuerfos affectus exprimentia, flentis matronæ & meretricis gaudentis. Hæc putant Phrynen fuisse, deprehenduntq; in ea amorem artificis, & mercedem in vultu meretricis. Habet simulacrū & benignitas eius. Calamidis enim quadrigæ aurigam suam imposuit, ne melior in equorum effigie defecisset in homine crederetur. Ipse Calamis & alias quadrigas bigasq; fecit, equis sæper sine æmulo expressis. Sed ne videatur in hominum effigie inferior, Alcmena nullius est nobilior. Alcámenes Phidie discipulus & marmorea fecit, & æreum pentathlon, qui vocatur encrinomenos. At Polycleti discipulus Aristides quadrigas bigasque. Et Iphicratis Leæna laudatur. Scortum hæc Syracantu familiare Harmodio & Aristogiton, consilia eorum de tyrānicidio, vsque ad mortem excruciatā, tyrannis non prodidit. Quamobrem Athenienses & honorem habere ei volentes, nec tamen scortum celebrasse, animal nominis eius fecere: atque ut intelligeretur causa honoris, in opere linguam addi ad artificem veruerunt. Braxis Æsculapium & Seleucum fecit. Bedas adorantem Batton Apollinem, & Iunonem, qui sunt Romæ in Concordiæ templo. Ctesilas vulneratum deficientem, in quo possit intelligi, quantum restet animæ: & Olympium Periclem dignum cognomine. Mirumque in hac arte est, quod nobiles viros nobi-

nobiliores fecit
mirabilem in
ad templum lo
ru, cui pauca cor
linem nudum,
in Dithyrazo,
Ceraunq; vna
liam. Liber pec
dignus scilicet
tebrato dente ve
pulsu pueri
pueros: seu Ch
& Phrygonem pa
ryphorem, & A
mermel. Simac
fuit anachoritis, i
sica appellatur,
gone eius ad ich
Idem equitem
equitatus scorp
tores laudat
se fecit. Dino
mum luctat
Paris est in e
mul intelligit
Helent, & t
ius est M ner
liana, intra Cap
lo dicata, & fin
tra pateram,
nem. Item La
Dianam infan
dia. Fecit &
chon eximie si
vrasque colos
adorantem, li

^a nobiliores fecit. Cephissodorus Mineruam ^a nobilio-
 mirabilem in portu Atheniensium, & aram res reddit.
 ad templum Iouis Seruatoris in eodem por- Fecit Ce-
 tu, cui pauca comparantur. Canachus Apol- phiss. *Ver.*
 linem nudum, qui Philesius cognominatur
 in Didymæo, Aeginetica aris temperatura.
 Ceruicemque vnâ ita vestigiis suspendit, vt
 linum subter pedes trahatur, alterno morsu
 digitis calcæque retinentibus solum, ita ver-
 tebrato dente virisque, in partibus, vt à re-
 pulsu per vices resiliat. Idem Celetizontas
 pueros fecit. Chareas Alexandrum Magnum
 & Philippum patrem eius fecit. Ctesilaus Do-
 ryrphoron, & Amazonem vulneratam. De-
 metrius Lysimachen, quæ sacerdos Mineræ
 fuit annis lxxij. Idem & Mineruam, quæ Mu-
 sica appellatur, quoniam dracones in Gor-
 gone eius ad ictus citharæ tinnitu resonant.
 Idem equitem ^b Sarmentem, qui primus de ^b Simonē.
 equitatu scripsit. Dædalus & ipse inter fi. *Tur. ex Xe*
 store laudatus, pueros duos distringentes *noph. de re*
 se fecit. Dinomenes Proteusilaum & Pythode- *equestro.*
 mum luctatorem. Euphranoris Alexander
 Paris est: in quo laudatur, quod omnia si-
 mul intelligantur, index Dearum, amator
 Helenæ, & tamen Achillis interfeutor. Hu-
 ius est Minerva Romæ, quæ dicitur Catu-
 liana, infra Capitolium à Q. Lutatius Catu-
 lo dicata, & simulacrum. Boni euentus dex-
 tra pateram, sinistra spicam ac papauer te-
 nens. Item Latona puerpera, Apollinem &
 Dianam infantes sustinens, in æde Concor-
 dia. Fecit & quadrigas bigasque, & Clidu-
 chon eximia forma: & Virtutem & Græciam,
 utrasque colossæas: mulierem ministrantem &
 adorantem. Item Alexandrum & Philippum

in quadrigis. Eutychides Eurotam, in quo artem ipso amne liquidiores plurimi dixerunt. Hegia Minerua, Pyrihusque rex laudatur, & Celerizantes pueri, & Castor ac Pollux ante ædem Iouis tonantis. In Pario colonia Hercules Isidori. Buthyreus Lycius Myronis discipulus fuit, qui fecit dignum præceptore puerum sufflantem languidos ignes, & Argonautas. Leocras aquilam, sentientem quid rapiat in Ganymede, & cui ferat, parcentem vnguibz etiam per vestem: puerum Autolycon pateratio victoris, propter quem Xenophon Symposion scripsit: Iouemque illum tonantem in Capitolio, ante cuncta laudabilem: item Apollinem diadematum. Lyciscus Lagonë puerum subdola ac fucata vernilitatis. Lycus & ipse puerum suffitorem, Menæchmi vitulus genu premittitur, replicata ceruice: ipsèque Menæchmus scripsit de sua arte. Naucides Mercurio & Dioscobolo & immolante arietem consecratur. Naucerus luctatorem anhelantem fecit. Nicerates Esculapium & Hygiam, qui sunt in Concordiæ templo Romæ. Pyromachi quadriga regitur ab Alcibiade. Policles Hermaphroditum nobilem fecit. Pyrrhus Hygiam & Mineruam, Phœnix Iyssiippi discipulus Epitheresen. Stipax Cyprius vno celebratur signo, Splachnopte. Periclis Olympij vernula hic fuit, ex ta torrens, ignem oris pleni spiritu accedens. Sillanion Apollodorum fecit, si ætorem & ipsum, sed inter cunctos diligentissimum artis, & inimicum sui iudicem, crebro perfecta signa frangentem, dum satiare cupiditatem nequit: artis, & ideo insanum cognominatum. Hoc in eo expressit, nec hominem ex ære fecit, sed iracundiam: & Achillem nobilem. Itē

a sufflato-
rem. / et.

Epi-

pistatem
amazonem
mon app
principis
quem ama
pe suo. I
fecit Sam
dinem mi
lebratus
is quare
taniz per
aurigen
nocerati
thyeratus
sua arte
fecere Ant
lia, ligon
gonus, qu
thi, quan
mie anle
quæ retul
dicata d
aliquisq
bem con
posita. P
visees, se
ziston, qui
lias, Clé
rus Critie
nicus, & a
cles, Prod
pictores
tonicus,
Nunc per
pera fece
Asclepiod

Epistatē exercentē athletas. Strongylion
 Amazonem quam ab excellētia crurum Euc-
 nemon appellant, ob id in comitatu Neronis
 principis circumlatam. Item fecit puerum,
 quem amando Brutus Philippiensis cognomi-
 ne suo illustrauit. Theodorus, qui labyrinthū
 fecit Sami, ipse se ex ære fudit. præter similitu-
 dinem mirabilem fama magnæ subtilitatis ce-
 lebratus. Dextra limā tenet, lœua tribus digi-
 tis quadrigulam tenet: transl. tam Præneste,
 tantæ paruitatis, vt rotam eam currūque &
 aurigam integeret alis simul facta musca. Xe-
 nocrates Tifleratis discipulus: aut, vt alij, Eu-
 thycraris vicit vtrosque copia signorum, & de
 sua arte composuit volumina. Pleres artifices
 fecere Attali & Eumenis aduersus Gallos præ-
 lia, Isigonus, Pyromachus, Stratonicus, Anti-
 gonus, qui cōdidit volumina de sua arte. Boë-
 thi, quamquam argento melioris, infans exi-
 miē anserem strangulat. Atque ex omnibus,
 quæ retuli, clarissima quæque in urbe iam sunt
 dicata à Vespasiano Principe in templo Pacis,
 aliisque eius operibus, violentia Neronis in vr-
 bem conuecta, & infelicitatis domus aurea dis-
 posita. Præterea sunt æqualitate celebrati ar-
 tifices, sed nullis operum suorum præcipui, A-
 ristion, qui & argentum calare solitus est, Cal-
 lias, Clefias, Cantharus Sicyonius Dionysodo-
 rus Critiæ discipulus, Deliades, Euphorion, Eu-
 nicus, & Hecateus. Argenti calatores, Lesbos, ^{ⁱ Hecateus.}
 Prodotus, Pyrhodicus, Polygnotus: iidē ^{Pol.}
 pictores nobilissimi. Itē ex calatoribus Stra-
 tonicus, Scymnus, qui fuit Critiæ discipulus.
 Nunc percensebo eos, qui eiusdem generis o-
 pera fecerunt, vt Apollodorus, Androbulus,
 Asclepiodorus, Alcuus philosophos: Apellas &

294 C. PLINII NATVR. HISTOR.

adorantes fœminas: Antigonus & Perixyomenon, tyrannicidâsque suprà dictos: Antimachus: Athenodorus fœminas nobiles: Aristodemus & luctatores, b gâsque cum a riga, philosophos, anus, Seleucum regē. Habet gratiam s.â huius quoque Doryphorus. Cephisodori duo fuere: prioris est Mercurius, Liberum patrem in infantia nutriens. Fecit & concionantem manu elata: persona in incerto est. Sequens philosophos fecit. Colothas, qui cum Phidia Iouem Olympium fecerat, philosophos. Item Cleon & Cenchramis, & Callicles, & Cephis: Calcothenes & comædos & athletas. Dahippus Perixyomeno, Diphron, & Democritus, & Demon philosophos. Epigonus omnia ferè prædicta imitatus præcessit in tubicine, & matri interfectâ infante miserabiliter blandiente. Eubolidis digitis computans: Mycon athletis spectatus, Menogenes quadrigis. Nec minus Niceratus omnia, quæ cæteri, aggressus, representauit Alcibiadem, lampadēque accensa matrem eius Demaraten sacrificantem. Pisicrates bige Picho mulierem imposuit. Idemque fecit Martem & Mercurium, qui sunt in Concordiæ templo Romæ. Periculum nemo laudat scruiores Phalaride tyranno, qui taurum fecit, mugitus hominis pollicitus igne subdito, & primus eum expertus cruciatum iustiore scruiria. In hoc à simulacris Deum hominûmque deuocauerat humanissimam artem. Idcône tot conditores eius elaborauerât, ut ex ea formæta fierent? Itaq; vna de causa seruantur opera eius, ut quisquis illa videat, oderit manus Sthenis Cererem, Iouē, Mineruam fecit, qui sunt Romæ in Concordiæ templo. Idem flētes matronas, & adoran-

tes sacrificantēſque. Simon canem & ſagittarum fecit. Scratonicus cælator ille philoſophos, Scopas vterque. Athletas autem & armatos, & venatores, ſacrificantēſque Batton, Euchir, Glauces, Heliodorus. Hicanus, Lophon, Lyſon, Leon, Menodorus, Myiagrus, Polycrates, Polydorus, Pythocritus, Protogenes, idem pictura clariffimus, vt dicemus: Patrocles, Polix, Poſidonius, qui & argētum cælauit nobiliter natione Ephēſus, Periclymenus, Philon Simenus, Timotheus, Theomneſtus, Timarchides, Timon, Tiſias, Thraſon. Ex omnibꝯ autem maximē cognomine inſignis eſt Callimachus, ſemper calumniator ſui, nec finē habens diligentiz, ob id Cæcrotechnos appellatus, memorabilis exemplo adhibendi curz modum. Huius ſunt ſaltantes Lacænz, emendatum opus, ſed in quo gratiam omnem diligentia abſtulerit. Hūc quidē & pictorē fuiſſe tradunt Non ære captus, nec arte. vnā ſolummodo Zenonis ſtatuum Cypria in expeditione non vendidit Cato, ſed quia philoſophi erat, vt obiter hoc quoque noſcatur tam inane exemplum. In mentione ſtatuarum eſt & vna non prætereūda, licet autoris incerti, iuxta roſtra Herculis tunicati, ^a Eleo habitu Romæ, ^a Oeteo. torua facie, bſentientēque ſupremo in tunica. *Turn. cap. In hac tres ſunt tituli. L. Luculli Imperatoris, 12. lib. 16. de manubiis: alter, pupillum Luculli filium ex bſequentē. S. C. de dcaſſe tertius, T Septimiū Sabinū Æque. Ver.* dil-m curulem ex privato in publicum reſtituiſſe. Tot certaminum tantæque dignitionis ſimulacrum id fuit. Nunc reuertemur ad diſſerentiis æris & miſturas. In Cyprio coronarium & regulare eſt, vtrumque ductile. Coronaria: a tenuatur in laminas, taurorūmq; felle tinctæ,

speciem auri in coronis histrionum præbet. Idemque in uncias additis auri scrupulis senis, præterui pyropi bractea ignescit. Regulare & in aliis sit metallis, utemque caldarium. Differentia, quod caldarium funditur tantum, malleis fragile, quibus regulare obsequitur, ab aliis ductile appellatum, quale omne Cyprium est. Sed & in cæteris metallis, cura distat à caldario. Omne enim purgatis diligentius igni vitis, excoctisque, regulare est. In reliquis generibus palma Campano. Simile in multis partibus Italiae prouinciisque. Sed octonæ plumbi libras addunt, & lene recoquunt propter inopiam ligni. Quantum ea res differentia affert, in Gallia maximè sentitur, ubi inter lapides candefactos funditur. Exurente enim coctura, nigrom atque fragile conficitur. Præterea semel recoquunt: quod sæpius fecisse, bonitati plurimum confert.

Differentia auri & mixtura, & de seruando aere. CAP. IX.

ID quoque notasse non ab re est, æs omne frigore magno melius fundi. Sequens temperatura statuaris est, eademque tabularis, hoc modo: Massa proficitur in primis, mox in profectum additur tertia portio æris collectanei, hoc est, ex usu coempti. Peculare in eo condimentum attritu domiti, & consuetudine nitenti puri argenti veluti mansueti. Miscentur & a plumbo pondo bi argentati j pondo duodena ac se libra, centod. ac se tenis profecti. Appellatur etiãnum & forma libra. M. lis temperatura æris tenebrimi, quoniam nigri plumbi decima portio additur, & argenti j vigesima: maximèque na colorè bibi, quæ Græcè canicum

canicum
ollari
cernu
ris add
pupura
sangu
mitolo
quid p
monum
rob la
incidunt

M
me
me
Fut
didior
paranda
que ip
fuluris
sus in
origine
que fla
laterib
applic
re, qu
exult
rior opt
mento
hæc ric
lores, d
bilibi
Tertia
gra
Hæc dic

canicum vocant. Nouissima est, quæ vocatur ollaria, vase nomen hoc dante, ternis aut quaternis libris plumbi argentarij in centenarum additis. Cyprio si addatur plumbum, colos purpureæ fit in statuarum prætextis. Æra externa rubiginem celerius trahunt, quàm neglecta, nisi oleo perungatur. Seruari ea optimè in liquida pice tradunt. Vfus æris ad perpetuitatē monumentorum iam pridem translatus est, tabulis æreis, in quibus publicæ cōstitutiones inciduntur.

De cadmia medicina.

CAP. X.

Metalla æris multis modis instruunt medicinā, vtpote cū hulecera omnia ibi occisimè sanentur. Maximè tamen prædest cadmia. Fit sine dubio hæc & in argenti fornacibus, candidior ac minis ponderosa, sed nequaquā comparanda ærariæ. Plura autem genera sunt. Nāque ipse lapis, ex quo fit æs, cadmia vocatur, ^a inutilis futuris necessarius, medicinæ ainputilis. Hic rur hic: Rursus in fornacibus existit, aliamque nominis sui in fornaci- originem recipit. Fit autem egesta flammis atque exi- que statu tenuissima parte materiæ, & cameris alia, quæ lateribusve fornacum pro quātitate leuitatis ab igne sui applicata. Tenuissima est in ipso fornacum ^{Ver.} re, quæ flammæ eluctantur, appellata capnitis, ^b argumēto exusta, & nimia leuitate similis fauillæ. Intero. Plana rior optima, cameris dependens, & ab eo argu enim crumēto botrytis cognominata. Ponderosior ita est velle hæc priore, leuior porro secururis. Duo eius cōtius quàm lores: dererior cinereus, paniceus melior, frigusquam in- bilis, oculorumque medicamentis vtilissima. tus varia, Terria est in lateribus fornacum, quæ propter ad vlcera gravitatem ad cameras peruenire non potuit, vtilior. Hæc dicitur placitis, & ipsa ab argumēto, cru ^{Dal.}

ita veriùs,quàm pumex, intus varia, ad pſoras
 vtilior, & ad cicatrices trahendas. Fluunt & ex
 ea duo alia genera: onychitis extra penè cęru-
 la, intus onychis maculis ſimilis. Oſtracitis to-
 ta nigra. & cęterarum ſordidiſſima, vulnerib.
 maximè vtilis. Omnis autem cadmia in Cypri
 fornacibus optima, iterùmque à Medicis co-
 quitur carbone puro, atque vbi in cinerem re-
 diit, extinguitur vino ammineo, quæ ad em-
 plaſtra præparatur: quæ verò ad pſoras aceto.
 Quidam in ollis fictilibus tuſam vrunt, ac la-
 uant in mortariis, poſtea ſiccant. Nymphodo-
 rus lapidem ipſum quàm grauiffimum ſpiſſiſ-
 ſimùmque vrīt pruna, & exuſtum Chio vino
 reſtinguit tunditque, mox linteo cribrat, at-
 que in mortario terit, mox aqua pluuiā ma-
 cerat, iterùmque terit quod ſubſidit, donec ce-
 ruſſa ſimilis ſiat nulla dentium offenſa. Eadē
 Iollæ & ætio: ſcilicet quàm puriſſimum lapidem
 eligit. Cadmix effectus ſiccare, perſanare, ſiſte-
 re fluxiones, pterygia & ſordes oculorum pur-
 gare, ſcabritiem extenuare, & quicquid in plū-
 bi effectū dicemus. Et æs ipſum ad omnia eadē-
 dem vrītur, præterque albugines oculorum &
 cicatrices. Hulcera quoque oculorum cum la-
 ſſe ſanat, idque ægyptij collyrij modo terunt
 in corticulis: Facit & vomitiones è melle ſum-
 ptum. Viſitur autem Cyprium in fictilibus cru-
 dis cum ſulphuris pari pondere, circūlito ſpi-
 ramēto in caminis, donec vaſa ipſa percoquā-
 tur. Quidam & ſalem addunt, alij alumen pro
 ſulphure, alij nihil, ſed aceto tantum aſpergūt.
 Viſtum teritur mortario Thebaico, aqua plu-
 uia lauatur, minore effectū, iterùmque ad cęſta
 largiore teritur, & dum conſidat, relinquitur:
 hoc ſæpius, donec ad ſpeciem miniæ redeat. Tūc
 ſicca cum

• Alias præ-
 paratio.

LIBE
 carum in
 De ſe
 m

E Theor
 Effectū
 dicin vtili
 cęterand
 rur vclat
 Cadmix
 rur ibereq
 cant lo d
 vane: to
 vi claus
 In Cypri
 cia nec eit
 panibus
 genis ſub
 caſſi m q
 nia Med
 rant, par
 ſiciendis
 prium n
 dēre in l
 liqua, h
 menari
 fraudib
 plaſtra &
 Fraus ſe
 ſos vrunt
 inde l
 plūs ad
 granit
 pu ſe
 cōſular
 Cypria l

siccitatum in sole, in zrea pyxide seruatur.

De scoria, & flore, & squama aris, & stomomate, & arugine, & hieracio.

CAP. XI.

ET scoria aris simili modo lauatur, minore a *Alij leg:*
 effectu, quam as ipsum. Sed & aris flos me fuso statu
 dicinæ utilis est. Fit are^a fuso & in alias forna crebriore.
 ces translato: ibi statu crebriore excutiu- & in rece-
 tur velut milij squamæ, quas vocant florem. ptacula è
 Cadunt autem, cum panes æris aqua refrigerā- fornace
 tur robentque. Similiter ex eis fit, quam vo- translato.
 cant lepidæ & sic adulteratur flos, ut squama ibi excutiū
 vixeat pro eo. Est autem squama hę^b decussa tur. *Ver.*
 vi clavis, per quos panes zrei ferruminantur. *b Legendum*
 In Cypriis maximè officinis omnia. Differen- decussa cla
 tia hæc est, quod squama excutitur ictib. inde uis quos
 panibus: flos cadit sponte. Squamæ est alterū ex panibus
 genus subtilius, ex summa scilicet lanugine de æreis fabri
 cussum, quod vocant stomoma. Atq; hæc om- cantur.
 nia Medici (quod pace eorū dixisse liceat)igno-
 rant, pars maior & nominibus, in tantū à con-
 ficiendis medicaminib. absunt, quod esse pro-
 prium medicinæ solebat. Nunc quoties inci-
 dere in libellos, componere ex his volentes a-
 liqua, hoc est, impendio miserorū experiri cō-
 mentaria, credunt se plaxie, ea omnib. quidem
 fraudibus corruptenti, factāq; itā pridem em-
 plastra & collyria mercantur, tabesq; merciiū.
 Fraus s. plaxia sic extertur. Et squama autē &
 flos vruntur in patinis si æilibus ut æreis, de-
 inde lauantur, ut suprā, d eosdem vsus: & am-
 plius ad narum carnosā vitia. itēmq; sedis &
 grauitates aurium, per nitulas in eas statu im-
 pūti, & hælcerā oris farina admotā. Tollit & ineffica-
 cior, Ch. &
 Cypria lōgè efficacior. Necnō vrina pueripit^d Diosc.

macerant clauos panesque. Quidam verò excussam squamam terunt, & aqua pluvia lauant. Dant & hydropicis eam duabus drachmis in mulsi hemina, & illinunt cum polline. Æruginis quoque magnus vsus. Sed pluribus fit ea modis. Nanque & è lapide, ex quo coquitur æs, deraditur, & ære candido perforato, atque in cadis super acetum suspenso, greo obruratis operculo, multo probatiore, quàm si hoc idè squamis fiat. Quidam vasa ipsa candidi æris fistilibus condunt in aceto, raduntque x. die. Alij vinaceis contegunt, toridèmq; post dies radunt. Alij delimatam æris scobè aceto spargunt, versantque spathis sæpius die, donec absumatur. Eandèmq; scobè alij terere in mortariis æreis ex aceto malunt. Ocyssimè verò eò trahit coronarium æruginem, recisamenti in acetum additis. Adulterant marmore trito maxime Rhodiam æruginem: alij pumice aut gūmi. Præcipuè autem fallit atramento sutorio adulterata. Cætera enim dente deprehenduntur, stridentia in frendendo. Experimentum in batillo ferreo. Nam quæ sincera est, suum colorem retinet: quæ mista atramento rubescit. Deprehenditur & papyro, galla prius macerato: nigrescit enim statim æruginè illita. Deprehenditur & visu, malignè virens. Sed siue synceram siue adulteratam, aptissimum est siccatam in patina noua vri & versari, donec fauilla fiat: postea teritur & reconditur. Aliqui in erudis fistilibus vrunt, donec siglinum percoquatur. Nonnulli & thus masculum admiscunt. Lauatur autem ærugo sicut cadmia: vis eius collyriis oculorum aptissima, delacrymationibus mordendo præficiens. Sed ablui necessarium penicillis calidis, donec rodere desinat.

LIB.
nat. Hist.
maximè
rmonice
bus, atr
cant. cor
omnia
lar, excel
tum & i
tias & a
tem gru
ris etian
riscit en
Quod h
cè per d
vittoria
cum Har
fistulas
chimæ ter

De

EST
& sale
quàm
diebus
nec va
specre
detur
vrina
mentis
feruat
Seolec
quo n
quo &
illa sup

nat. Hieracium vocatur collyrium, quod ita
maximè constat: temperatur autem id Ham-
moniaci vncijs quatuor æruginis Cypriæ dua-
bus, atramenti sutorij, quod calcanthum vo-
cant, totidem, misyos verò vna, croci sex. Hæc
omnia trita aceto Thasio colliguntur in pilu-
las, excellētis remedij contra initia glaucoma-
tum & lussusionum, contra caligines & scabri-
tias & albugines, ac genarum vitia. Cruda au-
tem erugo vulnerariis emplastris miscetur. O-
ris etiam gingivarumque hucelationem mi-
risficè emendat, & labiorum hucera cum oleo.
Quòd si & cera addatur, purgat, & ad cicatri-
cè perducit. Erugo & callum fistularū erodit,
vitiōrumque quæ circa sedem, siue per se, siue
cum Hammoniaco illita, vel collyrij modo in
fistulas adacta. Eadēque cum resinē terebin-
thinæ tertia parte subacta, lepras tollit.

De ^a scolecia, & calciti, & misy. & sory, &
calcantho. CAP. XII.

^acollicia,
Dal.

EST & alterum genus eruginis, quā vocant
scoleciā, in Cyprio ære, hoc trito alumine
& sale, aut nitro pari pondere, cum aceto albo
quā acerrimo. Non fit hoc nisi æstuosissimis
diebus circa Canis ortum. Teritur autem, do-
nec viride fiat, cōtrahātque se vermiculorum
specie, vade & nomen. Quod vitium vt emen-
detur, duæ partes quæ fuere aceti, miscentur
vrina pueri impubis. Idem autem in medica-
mentis & santerna efficit, qua diximus aurum
ferruminari, vsusque vtriūque, qui æruginis.
Scolecia fit & per se, derasa ab erario lapide, de
quo nunc dicemus. Chalcitim vocāt lapidē, ex
quo & ipsū æs coquitur. Distat à cadmia, quòd
illa super terram ex subdialibus petris ceditur,

hæc ex obrutis. Item, quod chalcitis friat se
statim mollis natura, vt videatur lanugo con-
creta. Est & alia distinctio, quod chalcitis tria
genera continet, aris, & misyos, & soryos, de
quibus singulis dicemus suis locis. Habet au-
tem aris venas oblongas. Probatur mellei co-
loris gracili venarum discursu, friabili, nec la-
pidosa. Putant & recetem vtiliorem esse, quo-
niam inueterata sory fiat. Vis eius ad excres-
centia in hulceribus, sanguinem sistere, gin-
giuas, vuam, tonsillas farina compescere. Vul-
uæ quoque vitis in vellere imponitur. Cum
succo verò porri, verendorum additur empla-
stris. Maceratur autem^a in fictili ex aceto cir-
cunculito fimo diebus lx. & colorem croci tra-
hit. Tunc admisto cadmiæ pari pondere medi-
camentum efficit, pluricon dictum. Quod si
duæ partes chalcitidis tertia cadmiæ temper-
etur, acius hoc idem fiet. Acius etiamnum &
vehementius, si aceto, quàm vino, temperetur.

^a aceto in
fictili ob-
ruto fimo.
Diose.

b quod cõ-
trit. non
splêdescit
misyos mo-
do, quo est
lapidosus,
cui
Ex Diose.

Tosta verò efficacior fit ad eadem omnia. So-
ry Ægyptium maximè laudatur, multum supe-
rato Cyprio Hispaniensi & Aphrico quaquam
oculorum quoque curationi quidam vtilius
Cyprium putant: sed in quacunque natione o-
ptimum, cui maximum virus, in olfactu irritu-
que pingunter nigrescens & spongiosum. Sto-
macho res contraria in tantum, vt quibusdam
olfactu modo vomitiones moueat: & Ægyp-
tium quidem tale. Alterius nationis^b contri-
tum splendescit. Et misy est lapidosus. Pro-
dest autem & dentium dolori, si contineatur
atque colluat: & oris hulceribus grauibz,
et quæque serpunt. Viritur carbonibus, vt chal-
citis, cui Misy aliqui tradiderunt fieri exusto la-
pide in serobib. sori eius luteo miscere se ligni
pinci

pinei fauilla.
lapide, con-
optimum
sunt friat
renola natu-
lin. Hoc ad-
lucis eius in-
lenuis, & in
Extenuetia
tas. Pæpa-
nas & hippo-
licon acceti
lenuis, sic
opari molli-
die & alium
colligis addi-
que quæ ser-
excrescentes
vires, &
cognatio
mento su-
Nec villi-
spania è p-
ribus. De-
sura, & in-
bus super-
lis exten-
acius ma-
prum ita si-
leus perqu-
credatur: &
corus. Fin-
bes cautere
no gel. si
alium: & se-
yoliam, le-

pinei fauilla. Reuera autem è suprâ dicto sit lapide, concretum natura discretumque, & optimum in Cypriorum officinis: cuius notæ sunt friari aureæ scintillæ, & cum teratur, harrenosa natura, siue terrea, chalcitidi similis. Hoc admiscet, qui aurum purgant. Virilitas eius infusi cum rosaceo auribus purulentis, & in lina impositi capitis hulceribus. Extenuat etiam scabritias oculorum inueteratas. Præcipuè vtile tonsillis, contrâque anginas & suppurata. Ratio, vt x v j. drachmæ in hemina aceti coquantur addito melle, donec lentescat. Sic ad suprâ dicta vtile est. Quoties opus sit molliri vim eius, mel aspergitur. Erodit & callum fistularum ex aceto fouentiu: & collyriis additur. Sistit & sanguinem hulcerâque quæ serpât, quæve putrescant. Absumit & excrecentes carnes. Peculiariter virilitatis vitis vtile, & fœminarum profluuiû sistit. Graeci cognationem æris nomine fecerunt & atramento sutorio. Appellant enim calcanthum. Nec vilius æquè mira natura est. Fit & in Hispania è puteis stagnisve, id genus aquæ habentibus. Decoquitur ea admista dulci pari mensura, & in piscinas ligneas funditur. Immobilibus super has trāstris dependent restes lapillis extentæ, quibus adhærescens limus vitreis acinis imaginem quandam vix reddit. Exemplum ita siccatur diebus xxx. Color est cæruleus perquàm spectabili nitore vitrumque esse creditur: diluendo fit atramentum tingendis coriis. Fit & pluribus modis, genere eo in sero candidum bes cauato: quarû è laterib distillantes hyberno gelu stivas, ita lagimâ vocât: neque est purius violæ aliud. Sed ex eo candidû colorem sentientem violam, leucoion appellans. Fit & in saxorum

Sed est &
candidum
& colore
violæ simi-
le.

cacinis, pluvia aqua cortiuato limo gelante. Fit & salis modo, flagrantissimo Sole admissas dulces aquas cogente. Ideo duplici quidam differentia, fossile aut factitium appellât. hoc pallidius, & quantum colore, tantum bonitate deterius. Probant maximè Cyprium in medicinâ vsu. Sumitur ad depellenda ventris animalia drachmæ pondere cum melle. Purgat & caput dilutum, ac naribus instillatum: item stomachum, cum melle aut aqua mulsa sumptum. Medetur & oculorum scabritiei dolorique, nec non & caligini, & oris h ulceribus. Silit & sanguinem narium: item hæmorrhoidum. Extrahit ossa ^a fra&ta cum semine hyocyami. Suspendit epiphoras, penicillo fronti impositum. Efficax & in emplastris ad purganda vulnèra, & excrecentia h ulcerum. Tollit & vuas, vel si decocto tangantur. Cum lini quoq; semine superponitur emplastris ad dolores tollendos: quòdque ex eo candicat, in eo vsu præfertur violaceis, & grauitati aurium per fistulas inspiratur. Vulnèra etiâ per se illitum sanat, sed stringit cicatrices. Nupèrque inuentum, vsorum in harena & leonum ora inspergere illo: tantâque est vis in alstringendo, vt non queant mordere.

De pompholyge, & spodo, & antispodo, & di-phryge, & triente Seruilio.

CAP. XIII.

E Tiamnum in ærariis reperiuntur, quem vocant pompholygem & spodon Differentia, quòd pompholyx lotura paratur, spodos illota est. Aliqui id quod sit candidum leuissimûmque: pompholygem dixere, & esse æris & cadmiæ fauillam. Spodon nigriorem

^a fra&ta. Cū
semine hy-
ocyami
suspendit
34.

LIBER
ponderior
formam
bonibus.
præferat, &
dum. Con-
tusque
næque
hæmorrhoid-
gundat
tio. Vnde
dos Cyp-
bus
efficit
tedit
Quod
næque
ph. gen-
ex
ratio
tingit
que
que
re
tiam
latur
tra. Le-
m
effi
que
p
fo
v
i
ge
i

ponderosiorémque esse, ^a derisam parietibus ^a delapsam
 fornacum, mittis scintillis, aliquando & car- par. forn.
 bonibus. Hæc aceto accepto odorem æris mistis si-
 praestat, & si tangatur lingua, saporem horri- mul pilis,
 dum. Conuenitque oculorum medicamen- aliq. & car.
 tis quibuscunque vitiis occurrere is, & ad om- Hæc aceto
 nia, quæ spodos: hōc solum distat, quod subacta.
 huius elutior vis est. Additur & in emplastra, *Ver. & ex*
 quibus lenis queritur refrigeratio & sicca. *Diosc.*
 tio. Vtilior ad omnia, quæ vino lota est. Spo-
 dos Cypria optima. Fit autem liquefcenti-
 bus cadmia & arario lapide. Leuissimè hæc
 estilatur & ocyus, eadēque è fornacibus &
 testis adhaeret, à fuligine distans candore.
 Quod minùs candidum ex ea, immatura for-
 naris argumentum est: hoc quidam pom-
 pholygem vocant. Quod verò rubicundius
 ex ea conuenitur, acrior em vim habet, exbulce-
 ratque & adeò, ut cum lauatur, si oculos at- ^b adeoque
 tingat, excipiet. Est & mellei coloris spodos, in cū lauatur
 quæ plurimum æris intelligitur. Sed quodeun- si oculos
 que genus lauando fit vtilius. ^c Purgatur an- attingat,
 te pinna, dein crassiore lotura. Dignus scabri- exerceat.
 tiem exterunt. Media vis eius est, quæ vino *Man.*
 lauatur. Est aliqua & in genere vini differen- ^c purgati-
 tia. Leni enim lota collyriis oculorum ni- tē in crass.
 mon vigiliis frigatorum apta puratur. Eadē panno, lo-
 efficacior hulceribus quæ minime, vel oris ^d tura. Qui-
 que cadent, & omnibus medicamentis, quæ ^d dam dig.
 parantur contra gangrenas. Fit & in argenti scab. ext.
 fornacibus spodos, quam vocant lauriotin. Maxima
 Vtilissima autem oculis affirmatur, quæ fiat *ex Diosc.*
 in. ^e *Verum nec in illa parte magis est vitæ in-*
 genis ^e *Quæpe non in quæda essent me-*
^e *et illa. Illi autem vultus easdem excogi-*
^e *tauti. An spodos cinerem fici arbo-*

ris vel caprifici, vel myrti foliorum cum tennerrimis ramorum partibus, vel oleastri vel cydonij mali vel lentisici. Item ex moris immaturis, id est candidis, in Sole arefactis: vel è buxi coma, vel pseudocyperis, aut rubi, aut terebinthi, vel cœnanthes. Taurini quoque glutinis, aut linteorum cinerem, similiter pollere inuentum est. Vruntur omnia ea crudo sicili in fornacibus, donec figlina percoquantur. In grariis officinis & plogma fit, iam liquata are atque percocto, additis etiamnum carbonibus, fluctuque accensis: ac repentinè vehementiori flatu expuitur æris palea quadam. Solum, quo excipitur, stratum esse debet. Facile ab ea discernitur, a quam in iisdem officinis diphrygem vocant Græci, ab eo quod bis torreatur. Cuius origo triplex. Fieri enim traditur ex lapide pyrite cremato in caminis, donec excoquatur in rubricam. Fit & in Cypro ex luto cuiusdam specus arefacto priùs, mox paulatim circumdatis sarmentis. Tertio fit modo in fornacibus æris feces subsidente. Differentia est quidem, quod æs ipsum in catino defluit; scoria extra fornaces, flos supernatat diphryges remanet. Quidam tradunt in fornacibus globos lapidis qui coquantur, ferruminari, circa hunc æs feruere, ipsum verò non percoqui, nisi translatum in alias fornaces, & esse nodum quendam materiam. Id quod excocto supersit, diphryges vocari. Ratio eius in medicina similis supra dictis, siccat, & xerescencia consumere, & perpurpare. Probatum lingua, ut eam siccet tacta statim, saporemque æris reddat. Vnum etiamnum æris miraculum non omitemus. Seruilia familia illustris in Fastis, trientem æreum pascit

a quod in
iisdem of-
ficinis di-
phryges
vocant
Græci.

LIBER
pascit auro
que. Orbi
rubi. Verba
Ser. litorum
cuius una et
quotannis fa-
aliis decreui
aut diminue
De ferro, &

P R o x i m e
tumo peti-
dem hoc to-
bulis, ponit
so acnis om-
extremus
ad alios vsu
la, cades,
sed etiam
tis excusse
quam scel-
dem arbi-
ueniret a
pennâque
pa eius no-
perimentu
ferrum. I
pulo Ron-
complecti
agricultu-
rum est,
Magni P
editum,
hibentis
vita ipsa
bere ferro

pascit auro & argento, consumentem vtrumque. Origo atque natura eius incomperta est mihi. Verba ipsa de ea re Messala senis ponā. Seruilius familia habet trientem sacrum, cui summa cum cura magnificentiaque sacra quotannis faciunt: quem ferunt aliās creuisse, aliās decreuisse videri, & ex eo aut honorem aut diminutionem familiæ significari.

De ferro, & ferreo metallū, & differentia ferri.

CAP. XIII.

Proximè indicari debent metalla ferri, optimo pessimòque vitæ instrumento. Siquidem hoc tellurem scindimus, serimus arbuta, ponimus pomaria, vites squalore deciso annis omnibus cogimus iuuenescere. Hoc extruimus tecta, cædimus saxa, omnesque ad alios vsus ferro vtimur. Sed eodem ad bella, cædes, laurocinia, non cominus solum, sed etiam missili volucrique, nunc tormentis excusso, nunc lacertis, nunc verò pennatis: quam sceleratissimam humani ingenij fraudem arbitror. Siquidem, vt ocyus mors perueniret ad hominem, alitem illam facimus, pennasque ferro dedimus. Quamobrem culpa eius non naturæ fiat accepta. Aliquot experimentis probatum est, posse innocens esse ferrum. In sædere, quod expulsis regibus populo Romano dedit Porcena, nominatim comprehensum inuenimus, ne ferro nisi in agricultura vterentur. Et stilo scribere a vetitum est, vt vetustissimi autores prodiderunt. Magni Pompeij in tertio Consulatu extat editum, in tumultu necis Clodianæ, prohibentis vllum telum esse in vrbe. Et tamen vita ipsa non desit honorem mitiorem habere ferro quoque. Aristonidas artifex cum

exprimere vellet Athamantis furorem Learcho filio precipitato residentem, pœnitentiâque, ferrum & æs adiecit, ut rubigine eius per nitorem æris relucente, exprimeretur verecundiz rubor. Hoc signum extat Thebis hodie. Est in eadem vrbe & ferreus Hercules, quem fecit alcon, laborum Despatentia inductus. Videmus & Romæ scyphos è ferro dicatos in templo Martis Victoris. Obstitit eadem natura benignitas, exigentis è ferro ipso pœnas rubigine, eadēque providentia nihil in rebus mortalius faciente, quàm quod infestissimum mortalitati. Ferri metalla vbique propemodum reperiuntur, quippe insula etiam, Italiæ Iliua gigante: minimâque difficultate cognoscuntur ipso colore terræ manifesto. Sed ratio eadem excoquendis venit. In C. ppadocia tantum quæstio est, aqua an terra huius acceptum, quoniam perfusa certo fluio terra, inque aliter, ferrum è fornacibus reddit. Differentia ferri numerosa. Prima in genere terræ cælive. Alia molle tantum, plumbôque vicinius submissa ferant: alia fragile & arosam, rotarumque vsibus & clavis maximè fugiendum, cuius prior ratio conuenit. Aliud breuiter obuenit, acie sola placet, clauisque caligariis: aliud rubiginem celerius sentit, stricturnæque vocantur ex omnes, quod non in aliis metallis, à struenda acie vocabulo imposito. Et fornacum maxima differentia est. In his equidem nucleus ferri excoquitur ad indurandam aciem aliôque modo ad dēfendas incudes, mal-leorumve rostra. Summa autem differentia in aqua est, cui subinde candens immergitur. Hæc alibi atque alibi vtilior nobilitat loca gloria

a peior ter-
ra obuenit
Ver.
b sentit.
Struenda
voc. massa
omnes

LIBE
gloria ferri,
nisi nem
talla ne
genetia
velut
thoneque
per
plera, ro
hinc p
Solutio
accedit
& cetero
excoquit
posterior
ta obue
rem d
ciscari. Co
de c
loco d
hibet. So
cipit, ret
hinc d
tor inter
tur ferri
sunt. L
ille mag
huius
fuit. id
tunc q
venit
chocet
came
etuse
fir more
fuit
ferri larg

Gloria ferri, sicuti Bilbilo in Hispania & Turislonem, Comum in Italia, cum ferraria metallis in his locis non sit. Ex omnibus autem generibus palina Serico ferro est. Seres hoc cum vestibus suis pellibusque mittant. Secunda Parthico: neque illa gener ferri ex mera acie temperatur: ceteris enim admiscetur. Mollior complexus in nostro orbe. Aliubi vena bonitatem hinc præstat, ut in Noricis: aliubi factura, ut Sulmone aqua, uti diximus. Quippe cum in exacuendo oleares cortis aqua, neque differant, & oleo delicatior fiat acies. Molliusque, cum excoquatur vena, aqua modum liquari ferrum, postea in spongas frangi. Tenuiora ferramenta oleo restringui mos est, ne aqua in fragilitatem durentur. A ferro sanguis humanus se vilesceat. Contactum namque eo, celerius subinde ruginem trahit. De magnete lapide suo loco dicemus, concordatque quoniam cum ferro habet. Sola hæc materia vires ab eo lapide accipit, retinetque longo tempore, aliud apprehendens ferrum, ut anulorum catena spectetur interdum: quod impericium vulgus appellat ferrum viuum, vulneraque tali asperiora sunt. Lapis hic & in Cantabria nascitur, non ille magnes verus caute continua, sed sparsa bubilatione, ita appellant: nescio an vitro fundendo perinde vultu: nondum enim expertus est quisquam: ferri utique inficit aciem, ut magnes. Eodem lapide Dinocrates architectus Alexandrie Arsiuorum templum concamerat: et inchoauerat, ut in eo simulacrum eius è ferro pedere in ære videretur. Intercessit mors & ipsius & Ptolemæi, qui id forori suæ iusserat fieri. Metallorum omnium vena ferri largissima est. Cantabriz maritimæ par-

^aEodem
gnere lapi
de M.

^bCheromo
crates Ser.

ad C. PLINII NATV. HISTOR.

re, quam Oceanus alluit, mons præruptè altus, incredibile dictu, totus ex ea materie est, vt in ambitu Oceani diximus.

De temperatura ferri, & medicine ex ferro, & rugi e, & rubigine, & squama ferri, & hy-gremplastro. CAP. XV.

Ferrum accensum igni, nisi duretur i&ibus, corrumpitur. Rubens non est habile tundendo, neque antequàm albescere incipiat. Aceto aut alumine illicitum fit æri simile. A rubigine vindicatur cerussa & gypso, & liquida pice. Hæc est temperatura à Græcis anti-pathia dicta. Ferunt quidam & religione quadam id fieri. Et extare ferream catenam apud Euphratem amnem, in vrbe quæ Zeugma appellatur, qua Alexander Magnus ibi vinxerat potem, cuius annulos, qui restæi sunt, rubigine infestari, carentibus ea prioribus. Medicina è ferro est & alia, quam secandi. Namque circumscribi circulo, tæve circumlato mucrone, & adultis & infantibus prodest contra noxia medicamenta: & præfixisse in limine è sepulchro euulsos clauos aduersus nocturnas lymphationes. Pungique leuiter mucrone, quo percussus homo sit, contra dolores laterum pectorumque subitos, qui punctiorem afferant. Quædam vlsione sanantur: priuatim verò canis rabidi mors. Quippe etiam præualente morbo, expauescentisque potum, vltà plaga illico liberantur. Calefit etiam ferro cædente aqua, in multis vitis, priuatim verò dysentericis. Est & rubigo ipsa in remediis: & sic Telephum proditur sanasse Achilles, siue id ærea siue ferrea cuspidè fecit. Ita ceri è pingitur eam decutiens gladio. Sed rubigo ferri deraditur humido ferro à clauis veteribus.

à clauis
Dal.

Vis

LIBER

Vis eius ligat
alopecias illu
rum pulchul
oleo mure
tem id ad
pter, p
est
cebas
de conylo
quoque illi
vis est
in d
conter
guere
hanc
tur & contra
comp
prode
præcipua
gremplastro
& omnem
bas carnes
do: oboli
chmis
ridem
cum
ceratum.

De plume

Sequitur
Nigrum
candidum
bul seu
r. sp
no ad

Vis eius^a ligare, siccare, restringere. Emendat^a alopecias illita. Utuntur & ad scabritias genarum pustulasque totius corporis, cum cera & oleo myrteo: ad ignes verò sacros ex acetositem ad scabiem, paronychia digitorum & pterygia in linculis. Sistit & foeminarum profluuia imposita velleribus. Plagis quoque recentibus vino diluta, & cum myrrha subacta: & condylomatibus ex aceto prodest. Podagras quoque illita lenit. Squama quoque ferri in vlu est ex acie aut mucronibus, maxime similis, sed acriore, quàm rubigo: quamobrem & contra epiphoras oculorum assumitur. Sanguinemque sistit, cum vulnera maxime ferro fiant. Sistit & foeminarum profluuia. Imponitur & contra lienum vitia. Hemorrhoidas compescit, huculcerumque serpentia. Et genis prodest, farinæ modo aspersa^b paulisper: præcipua tamen commendatio eius in hy-gremplastro ad purganda vulnera fistulasque, & omnem callum erodendum, & rasi ossibus carnes recreandas. Componitur hoc modo: obolis ex Cimolia creta duobus, drachmis sex ex ære, rotidem ex squama ferri rotidem ceræ, ex^c olei sextario. His adiungitur cum sunt repugnanda vulnera aut replenda, deceratum.

De plumbi metallis, & albo plumbo, & nigro.

CAP. XVI.

Sequitur, natura plumbi. Cuius duo genera, nigrum, atque candidum. Pretiosissimum candidum, à Græcis appellatum cassiteron, fabuloseque narratum in insulas Atlantici maris peti, vitilibusque nauigis circumfusus gignit aduchi. Nunc certum est, in Lusitania gi-

a. Al. leg. purgare.

b palpebris que vet.

c ol. sextario. Additur M.

Legendū forte

Adh. betur

d Hec vox

in Manusc.

deest.

gni & in Gallæcia, summa tellure harenosa, & coloris nigri: pondere tantum ea deprehenditur. Interueniunt & minuti calculi, maximè torrentibus siccatis. Lauant eas harenas metallicæ, & quoddà subsidit, coquunt in fornacibus. Inuenitur & in aurariis metallis (quæ elutia vocant) aqua immissa eluente calculos nigros paulum candore variatos, quibus eadem grauitas quæ auro, & ideo in calathis, in quibus aurum colligitur, remanent cum eo, postea caminis separantur, conflaturque in album plumbum resiliuntur. Non fit in Gallæcia nigrum, cum vicini Cantabria nigro tantum abundet: nec ex albo argentum, cum fiat ex nigro. Iungi inter se plumbum nigrum sine albo non potest, nec hoc et sine oleo. Ac ne album quidem secum sine nigro. Album habuit auctoritatem & Thacis temporibus, teste Homero, cuius iteron ab illo dictam. Plumbi nigri origo duplex est: aut enim sua prouenit vena, nec quisquam aliud ex se parit: aut cum argento nascitur, missisque venis conflatur. Eius qui primus fuit in fornacibus liquor, stannum appellatur: qui secundus, argentum: quod remansit in fornacibus, galena, quæ portio est tertia addita venæ. Hæc rursus conflata, dat nigrum plumbum, deductis partibus duabus.

De stanno, plumbo argentario, & quibusdam aliis.

CAP. XVII.

Stannum illitum æneis vasis, saporem grauiorem facit, & cōpescit aruginis virus, mirumque pondus non auget. Specula quoque ex eo laudatissima, ut diximus, Brundatij temperabantur, donec argenteis vti cōpere & ancillæ.

ancilla. Nunc adulteratur stannum addita æris tertia portione candida: in plumbum album fit & alio modo mistis albi plumbi nigrique ^a libris. Hoc nunc aliqui argentarium ^a æquili-
 appellant. Idem & tertiarium vocant, in quo briis *Ver.*
 duæ nigri portiones sunt, & tertia albi. Pretium eius in libras x x hoc fistula solidantur. Improbiores ad tertiarium additis æquis partibus albi argentarium vocant, & eo quæ volunt incoquunt. Pretia huius ^b faciunt in
 pondo centum triginta. In libras albo per se ^b faciunt cl.
 sincero pretia sunt triginta, nigro sexdecim. in triginta
 Albi natura plura aridi habet: contraque nigri tota humida est. Ideo album nulli rei sine
 mistura utile est. Neque argentum ex eo plum-
 batur, quoniam prius liquefit argentum.
 Album incoquitur æreis operibus Galliarum
 inuento, ita ut vix discerni queat ab argento,
 eaque incoctilia vocant. Deinde & argentum
 incoquere simili modo cœpere, equorum maxi-
 mæ ornamentis, iumentorumque ^c iugis in
 Alexia oppido: reliqua gloria Biturigum fuit.
 Cœpere deinde & est da, & vehicula, & peto-
 rita exornare: similique modo ad aurea quo-
 que, non modò argentea, statura inanis lu-
 xuria peruenit: quæque in scyphis cerni prodigium erat, hæc in vehiculis atteri cultus vo-
 catur. Plumbi albi experimentum in charta
 est, ut liquefactum pondere videatur, non calore ruptile. India neque æs neque plumbum
 habet, gemmisque suis ac margaritis hæc per-
 mutat. Nigro plumbo ad fistulas laminasque
 utimur laboriosius in Hispania eruto, totas-
 que per Gallias: sed in Britannia summo ter-
 ræ corio adeò largè, ut lex ultro dicatur, ne
 plus certo modo fiat. Nigri generibus hæc

libras. Al-
 bo M.

^c iugis. In
 Alexia op-
 pido; quo
 reliqua Gal-
 lia gloria-
 batur tale
 iugum fuit
 M.

sunt nomina: Iouetanum, Caprariense. Oleastrense. Nec differentia vlla scoriæ, modò sit excocta diligenter. Mirumque, in his solis metallis, quod derelicta fertilius reuiuiscunt. Hoc videtur facere relaxatis piramentis ad satisfietatem infusus aer, æquè vt fœminas quoddam fœcundiores abortus facere. Nuper id compertum in Bætica Santarensi metallo quod locari solitum x. libris per c. c. antè annos, postquàm obliteratum erat, lv. locatum est. Simili modo Antonianum in eadem provincia pari locatione peruenit ad pondus cccc. v. scitigalis. Et mirum, aqua addita non liquefcere vasa è plumbo constare: eadem in aqua calculus æreusve quadrans si addatur, vas peruri.

Medicina de plumbo. & scoria plumbi, de molybdæna siue galena, de psimmythio, & sandaracha. CAP. XVIII.

IN medicina per se plumbi vsus est cicatrices reprimere: ad alligatisque lumborum & renum parti laminis frigidiore natura inhibere impetus Veneris. Vasaque in quiete Venerea sponte naturæ erumpentia vsque in morbi genus his laminis Caluus Orator cohibuisse traditur, virisque corporis studiorum labori custodisse, Nero (quoniam ita dux placuit) princeps lamina pectori imposita sub ea cantica exclamans atendis vocibus demonstrauit rationum. Coquitur ad medicinæ vsus patinis fictilibus, substrato sulphure minuto, laminis impositis tenuibus, operis que sulphure & ferro mistis. Cum coquitur, munienda in opere foramina spiritus conuenit: alioquin plumbi è fornacibus halitus noxius sentitur

LIBER
& pestilens,
metallorū,
rem non
in coquendis
sulphure
sulphure
na, cum ap
adena aqua
superius
crassius
los. Quod
quidam
verò
rosari
x. me. In
lure. can
Idem qu
tur. vt
stere, con
dem & m
me cont
tem, & h
dis aut h
hæc max
vili ad h
que, quæ
tem in p
phure, v
cer, don
refrigerari
tam. scobe
nis don
ralliam m
terūque
runt sic m
ria quoque

& pestilens, & canibus ocyslimè omniū verò metallorū, muscis, & culicibus: quamobrem non sunt ea tadia in metallis. Quidam in coquendo scobem plumbi lima quæsitam sulphuri miscent: alij cerullam potius, quàm sulphur. Fit & lotura plurimi vsus in medicina, cū se ipso teritur in mortariis plumbeis addita aqua cælesti, donec crassiescat. Postea supernatans aqua tollitur spongiis: quod crassissimum fuit siccatum diuiditur in pastillos. Quidam limatum plumbum sic terunt: quidam etiam plumbaginem admiscunt: alij verò acerum alij vinum, alij adipem, alij rosam. Quidam in mortario lapideo, & maximè Thebaico, plumbeo pistillo terere malunt: candidiusque fit ita medicamentum. Id autem quod vltimū est plumbum, ^a laua-^a lauatur. tur, vt stibi & cadmia. Potest adstringere, si-^{Est istius} ftere, contrahere cicatrices. ^{vis vt cad-} vsus enim ex eo-^{mia.} dem & in oculorum medicamentis, & maximè contra procidentiam eorum & inanitatem, & huculcerum excreſcentia, rimasque fedis aut hæmorrhoidas, aut condylomata. Ad hæc maximè lotura plumbi facit: cinis autem vsu ad huculcera serpentia, aut sordida eademque, quæ chartis, ratio profectus. Vritur autem in patinis per laminas minutas cum sulphure, versatum rudibus ferreis aut ferulaceis, donec liquor muretur in cinerem. Dein refrigeratum teritur in farinam. Alij limatam scobem in fistili crudo coquunt in caminis donec percoquatur signum. Aliqui cerullam miscunt pari mensura, aut hordeum, teruntque, vt in crudo dictum est, & præferunt sic tritum plumbum spodio Cyprio. Scoria quoque plumbi in vsu est, optimaque, quæ

ad luteum maximè colorem accedit sine plum-
bi reliquiis, aut sulphuris specie, & terra ca-
rens. Lauatur hæc in mortariis minutim fra-
cta, donec aqua luteum colorem trahat, &
transfunditur in vas porum, idque sæpius, vs-
que dum subsidar quod vtilissimum est: eos-
demque effectus habet, quos plumbum, sed
acriores. Mirari succurrit experientiam vitæ,
ne facee quidem rerum, excrementorūque
fæditate intentata tot modis. Fit & spodium
ex plumbo eodem modo, quo ex Cyprio ære
diximus. Lauatur in linteis raris in aqua cœ-
lesti, separaturque terrenum trāsusione, cri-
bratūque teritur. Quidam puluerem pen-
nis detergere maiunt, ac terere in vino ado-
rato. Est & molybdæna, quem alibi galenam
vocauius, plumbi & argenti vena commu-
nis. Melior hæc, quanto magis aurei coloris,
quantōque minus plumbosa, scabulis & mo-
dicè grauis. Cocta cum oleo, iocineris colo-
rem trahit. Adhærescit & auri argenti for-
nacibus. Et hanc metallicam vocant. Lau-
datissima, quæ in Zephyrio fit. Probantur
minimè, terrenæ, minimeq; lapido excoquuntur
lauanturque scoriarum modo. Vnus in liparis ad
liniēda refrigerandāque hucera emplastrif-
que, quæ non alligantur, sed illita ad cicatri-
cem perducunt, in teneris corporibus mol-
lissimisque partibus. Compositio eius est li-
bris tribus, & ceræ libra vna, olei tribus he-
minis, quod in senili corpore cum fratribus
additur. Temperatur & cum spuma argenti, &
scoria plumbi, ad dysenteriam & tenesum
fouendo calida. Plinmythium quoque, hoc
est cerussam, plumarum dant officinæ. Lauda-
tissimum in Rhodo. Fit autem rametis plum-
bi

quæ non
mordent &
vero in
Diosc. apud
quem Plin.
lepit. diem-
stois.

11111
bi tenuissim
fictis, argu
cedit in ip
cribraur. it
diuiditur, &
lio modo, ad
tuans per di
sudeo, de
ratur est, te
in panis, m
fene. & sim
dum aqua de
Scatur simi
dur. Vis eu
ma tantum
rem feminat
spumæ argen
tur. si scit
dum dicitur
aurum &
magis rufi
pura scit
calidare
Explicet al
lorum me
le sumpta
cit. Suspi
detur, cum
pta. Suffi
uidem me
materia
roy, excelle
dar. hæc s
Est & ter
lor fundat
verò sic

bi tenuissimis super vas acetum aspergimi impo-
 sitis, atque ita distillantibus. Quod ex eo ce-
 cetit in ipsum acetum, arefactum molitur &
 cribratur, iterumque aceto misto in pastillos
 dividitur, & in sole siccatur astate. fit & a-
 lio modo, addito in vireos acetum plumbo, ob-
 turatos per dies x. de rasfoque ceu siru, ac rur-
 sus delecto, donec deficiat materia. Quod de-
 rasum est, teritur & cribratur, & coquitur
 in patinis, misceturque rud culis, donec ru-
 fescat, & simile sandarachæ fiat. Dein lauatur
 dulci aqua donec nub. culæ omnes eluantur.
 Siccatur similiter postea, & in pastillos divi-
 ditur. Vis eius eadem, quæ suprà dictis, leuissi-
 ma tantum ex omnibus præterque ad cando-
 rem foeminarum. Est autem letalis potus, sicut
 spuma argenti. Postea cerussa ipsa si coqua-
 tur, rufescit. Sandarachæ quoque propemo-
 dum dicta natura est. Inuenitur autem & in
 aurariis & in argentariis metallis, melior quò
 magis rufa, quoque longis virus redolens, ac
 puri friabili sique. Valet purgare, sistere, ex-
 calfacere, perrodere. Summa eius dos septica.
 Explet alopecias ex aceto illita. Additur ocu-
 lorum medicamentis. Fauces purgat cum mei-
 le sumpta. Vocem lympidam ac canoram fa-
 cit. Suspiriosis tussientibusque iucundè me-
 detur, cum resina terebinthina in cibo sum-
 pta. Suffita quoque cum cedro, ipso nidore
 iridem medetur. Er arsenicum ex eadem est
 materia. Quod optimum, coloris etiam in au-
 ro, excellentius: quod verò pallidius aut san-
 darachæ similis est, deterius existimatur.
 Est & tertium genus, quo miscetur aureis co-
 lor sandarachæ. Viraque hæc squamosa. Illud
 verò siccam purumque gradili venarum. dis-

curfu affile. Vis eadem, quæ supra, sed acrior. Itaque & causticis additur, & psilochris. Tollit & pterygia digitorum, carnesque narium, & condylomata, & quicquid excrefeit. Torretur, ut validius prosit, in noua testa, donec mutet colorem.

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS

HISTORIÆ Liber XXXV.

PROOEMIUM.

METALLORUM, quibus opes constant, annascentium quoque eis natura indicata propemodum est, ita connectis rebus, ut immensa medietate sylua, officinarumque tenebra, & morosa celandi pingendique ac tingendi subtilitas simul dicereatur. Restant terra ipsius genera lapidumque, vel numerosiore serie, plurimu singula à Grecis præcique voluminibus tractata. Nos in his breuitatem sequemur, ut ille instituti modo, nihil neutile Dali, cesarium aut naturale omitteat.

Honos pistoria. CAPVT. I.

PRimumque dicemus quæ restant de pistoria, arte quondam nobili, tunc cum expeciretur à Regibus populisque, & illos nobilitante, quos esset dignata posteris tradere: nunc verò in totum marmoribus pulsa. tam quidem & auro, nec tantum ut parietes toti operantur

tu

tur, verum
latus ad ef
Non pla
cubito a
pingit. H
Nepos or
cubito a
esse. Nati
Saradicu
litz. Mont
esse. Luxar
cubito a
cubito a

Hon

Magnum
miles in
in totum c
gentes fac
tatem ca
detur. b
malunt c
inter ha
fluunt, a
rem non
res, firi
effigie v
religio
gibus &
Episcopi
secum. N
ter atque
dis vaca
dem non
daperi
nes non
Aliter a

tur, verum & interraso marmore, vermiculatis ad effigies rerum & animalium crustis. Non placent iam abaci, nec spolia montis in cubiculo delitencia : cœpinus & lapidem pingere. Hoc Claudij principatu inuentum : Neronis verò maculas, quæ non essent, in crustis inferendo vnitatem variare, vt ouatus esset Numidicus, vt purpura distingueretur Sinnadicus, qualiter illos nasci optarent delicia. Montium hæc subsidia deficientium : nec cessat luxuria id agere, vt quàm plurimum incediis perdat.

Honor imaginum. CAP. II.

Imaginum quidem pictura quàm maximè similes in æuum propagabantur figuræ quod in totum exoleuit. Aerei ponuntur clypei, argenteæ facies surdo figurarum discrimine, statuarum capita permutantur, vulgatis iam pridem subibus etiam carminum. A deo materiam malunt conspici omnes, quàm se nosci. Et inter hæc pinacothecas veteribus tabulis consueunt, alienasque effigies colunt, ipsi honorem non nisi pretio dantes, vt frangat hæres, furis detrahat laqueus. Iraque nullius effigie viuente, imagines pecuniæ, non suas, relinquunt : Idem palæstras athletarum imaginibus & ceromata sua exornant, & vultus Epicuri per cubicula gestant, ac circumferunt secum. Natali eius vicelima Lana sacrificant, ferasque omni mense custodiunt, quas icadæ vocant, hi maxime, qui se ne viuente, quidem nosci volunt. Ita est profecto, artes delicia perdidit : & quoniam animorum imagines non sunt, negliguntur etiam corporum. Aliter apud maiores in atrijs hæ erant quæ

spectarentur, non signa externorum artificum, nec æra, aut marmora. Expressi cera vultus singulis disponebantur armatis, ut essent imagines, quæ comparerentur gentilitia funera, semperque defuncto aliquo, totus aderat familia eius qui vnaquam fuerat, populus. Scemata verò lineis discurrebant ad imagines pictas. Tablina codicibus implebantur, & monumentis rerum in magistratu gestarum. Alia feris & circa limina animorum ingentiū imagines erant, affixis hostiū spoliis, quæ nec emptiori refringere liceret: triumphabantque etiam dominis mutatis in sa domus: & erat hæc stimulatio ingens, exprobrantibus testis, quotidie in bellem dominum intrare in alienum triumphum. Extat Messala Oratoris indignatio, quæ prohibuit inseri genti suæ Leuinorum alienam imaginem. Similis causa Messalæ seni ex, ressit volumina illa, quæ de familiis condidit, cum Scipionis. Africani transisset atrium, vidissetque adoptione testamentaria Salutionis (hoc enim ei fuerat cognomen) Africanorum dedecore notam irrepentem Scipionum nomini. Sed pace Messalarū dixisse liceat, etiam mentiri clarorum imagines, erat aliquis virtutum amor multoque honestius, quam moreri, ne quis suas ex peteret. Non est praterendum & nouitium inuentum. Siquidem non solum ex auro argentiore, aut ceræ ex ære in bibliothecis dicantur illi, quorum immortales animæ in iisdem locis ut loquuntur: qui uno etiam quæ non sunt, finguntur, peritiorum desideria non tradere vultus, sicut in Homero euenit. Quo maius (ut equidē arbitror) nullus est felicitatis specimen, quam semper omnes se re cupere,

pere qualis fuerit
Romæ inueni
dicando ing
cut. An p
gam reges, qu
ne intulisse, ne
b amore friga
Attusville C
& M Vamb
Laminu
bus tantu
aliquo modo
dere figurat
nes videri
uidiosus, quan
dedit, verum
sentes esse videri

Quando p
in domo
chromato
picturam

Et hoc
verò ely
dicare prim
dius, qui Co
scilicet. Posu
suos, placu
honorum le
turba par
sobolis par
non gauden
Æmylius, co
non in ba
To

pere qualis fuerit aliquis. Agniti Pollionis hoc Romæ inuentum, qui primus bibliothecam dicando, ingenia hominum ^a rempublicam fecit. An priores cœperint Alexandriæ & Per- ^a cæ clara. gami reges, qui bibliothecas magno certamine instituere, non facile dixerim. Imaginum ^b amorem flagrasse quondam, testes sunt, & ^b amore flammæ Atticus ille Ciceronis edito de his volumine, grasse quod & M Varro benignissimo inuento insertis vadam. luminum suorum fœunditati, non nominibus tantum septingentorum illustrium, sed & aliquo modo imaginibus, non passus intercidere figuras, aut vetustatem xui contra homines valere, inuentione muneris etiam Diis inuidiosus, quando immortalitatem non solum dedit, verum etiam in omnes terras misit præfentes esse vbique & claudi possent.

Quando primum clypei imaginum publicè, quando in domibus positi, & de pictura intus, & monochromato, & primis pictoribus, & antiquitate picturarum in Italia.

CAP. III.

ET hoc quidem alienis ille præstitit. Suorum verò clypeos in sacro vel publico priuatim dicere primus instituit (ut reperiō) Ap. Claudius, qui Consul cum Seruilio fuit anno urbis cclix. Posuit enim in Bellonæ æde maiores suos, placuitque in excelso spectari, & ritulos honorum legi. Decora res, utique si liberorum ^c turba paruulis imaginibus ceu nudū aliquem ^c turbā. p. sobolis pariter ostendat: quales clypeos nemo i. c. n. a. s. p. non gaudens fauensque aspicit. Post eum M. ostendunt, Æmylius, collega in Consularu Qu. Lutatij, M. non in basilica modò Æmilia, verum &

^a maximo, domi suæ posuit, id quæque ^a Martio exēplo.
Ver. Home Scutis enim, qualibus apud Troiam pugnatum
rico, vico- est, continebantur imagines: unde & nomen
isti Dal. habuere clypeorum, non, vt peruersa Gram-
 maricorum subtilitas voluit, à cluendo. Origo
 plena virtutis, faciem reddi in scuto cuiusque,
 qui fuerit vsus illo. Pœni ex auro factitauere
 & clypeos, & imagines, secūmque in castris tu-
 lere. Certe captis eis talem Afrubalis inuenit
 Q. Marcius Scipionum in Hispania vltor: is-
 que clypeus supra fores Capitolinæ adis vsq;
 ad incendium primum fuit. Maiorum quidem
 nostrorum tanta securitas in ea re annotatur,
 vt L. Manlio. Qu. Fuluio coss. anno vrbis
 quingentesimo septuagesimo quinto M. Aufi-
 dius tutelæ Capitolij redemptor, decuerit pa-
 tres argenteos esse clypeos, qui pro æreis per
 aliquot iam lustra assignabantur. De picturæ
 initis incerta, nec instituci operis quæstio est.
 Egyptij sex millibus annorum apud ipsos in-
 uentam, prius quàm in Græciam transfiret, af-
 firmant, vana prædicatione, vt palam est. Græ-
 ci autem alij Sicione, alij apud Corinthios re-
 pertam, omnes vmbra hominis lineis circun-
 ducta. Itaque talem primam fuisse: secundam
 singulis coloribus, & monochromaton dictâ,
 postquam operosior inuenta erat: duratque
 talis etiam nunc. Inuentam linearum dicunt à
 Philocle Egyptio, vel Cleathea Corinthio. Pri-
 mi exercuere Ardicæ Corinthius & Telepha-
 nes Sicyonius, sine vilo etiamnum colore, iam
 tamen spargentes lineas intus. Ideo & quos
 pingerent, adscribere institutum. Primus inue-
 nit eas colorare, testa (vt ferunt) trita, Cleo-
 phantus Corinthius. Huc, aut eodem nomine
 alium fuisse, quem tradit Cornelius Nepos se-
 curum

atum in Italia
 ter Romani res
 thio iniuria
 mus. Iam enim
 Laliu. Evanc
 de piaz Ard
 quidem nullas
 duran es or
 militet Lanua
 nus piaz iur
 que eadē
 ne com quid
 gau. C. princ
 dine. accens
 Duiz & Cere
 que, quiquis
 artium celeri
 pombou non

De pictorib
 ras pictu
 fuerunt
 Roma.

A Pod
 Aarti co
 Pictorum
 princeps: sc
 luis piaz
 pictura de
 Claudij
 brata est
 cuij Poe
 fuit clari
 ria scena. H

ISTOR.

Martio exēp
am pugnati
nde & nomi
uerſa Gram
luendo. Orig
uro cuiusque
ro ſiditauer
ue in caſtris
ubalis inuen
ama vitor: al
linz zdis vig
orum quidem
re annoratur
s. anno vrbi
into M. Auf
docuerit pa
oro areis per
De pictura
s quæſtio eſt.
aped ipſos in
tranſires, ab
lam eſt. Gre
Corinthioſte
neis circum
e: ſecundam
maron dicta
t: durat que
um dicunt à
orinthio. Pi
& Telepha
colore, lam
ideo & quor
Primus inue
trita, Cleo
dem nomine
us Nepoſo
carum

cutum in Italiam Demaratum, Turquinij Pri
ſci Romani regis patrem, fugientem à Corin
thio iniurias Cypſelli tyranni, mox docebi
mus. Iam enim abſoluta erat pictura etiam in
Italia. Extant certe hodieque antiquiores vr
be picturæ Ardez in ædibus ſaris, quibus e
quidem nullas æquè demiror tam longo æuo
durantes in orbitate recti, veluti recentes. Si
militer Lanuij vbi Atalanta & Helena comi
nus pictæ ſunt nudæ ab eodem artifice, vtra
que excellētiffima formas, ſed altera, vt virgo,
ne ruinis quidem templi concuſſæ. Pontius le
gatus C. principis eas tollere conatus eſt, libi
dine accenſus, ſi reſtorij natura permiſſiſſet.
Durāt & Cære, antiquiores & ipſæ. Farebitur
que, quiſquis eas diligenter æſtimauerit, nullā
artium celeritū conſummatā, cūm Iliacis tē
poribus non fuiſſe eam appareat.

*De pictoribus Romanis, & quando primum digni
tas pictura, & qui victorias ſuas pictura propo
ſuerunt, & quando externæ picturæ dignitas
Roma.*

CAP. IIII.

A Pud Romanos quoque honos maturè huic
Arti conugit. Siquētem cognomina ex ea
Pictorum traxerunt Fabij clariffimæ gentis,
princepsque eius cognominis ipſe ædem Sa
lutaris pinxit anno vrbs conditæ cæcl. quæ
pictura durauit ad noſtram memoriam, æde
Claudij prin ipatu exulta. Proximè cele
brata eſt in foro boario æde Herculis Pa
culij Poetæ pictura Bonij ſore genitus hic
fuit: clarioremque eam artem Romæ fecit glo^a tractatā
ria ſcenæ. Poſtèa nō eſt ſpectata honeſtis ma^uer.

nibus, nisi forte quis Turpiliū equitem Romanū ē Venetiā nēstrā aetatis velit referre, hodiēque pulchris eius operibus Veronā extantibus. Leuā is manu iinxit, quod de nullo antē memoratur. Paruis gloriabatur tabellis, extinctus nuper in longa senectā, Aterius Labeo Prætorius, etiam Proconsulatu prouinciæ Narbonensis functus. Sed ea res in risu & iam contumelia erat. Fuit & principum virorum non omittendum de pictura celebre consiliū. Qu. Pedius, nepos Q. P. dij Consularis triumphalisque, à Cæsare Dictatore cōhæredis Augusti dati, cum natura mutus esset, eum Messala Orator, ex cuius familia pueri auia erat, picturam docendum censuit, idque etiam Diuus Augustus comprobauit. Puer magni profectus in ea arte obiit. Dignatio autem præcipua Romæ increm (ut existimo) à M. Valerio Maximo Messala, qui princeps tabulam picturæ prælij, quo Carthaginenses & Hieronem in Sicilia deuicerat, proposuit in latere Curie Hostiliæ, anno ab vrbe condita quadringentesimo nonagesimo. Fe. it hoc quidem & L. Scipio, tabulamque victoriæ suæ Asiaticæ in Capitolio posuit. Idque ægrè tulisse fratrem Africanum tradunt, iratum haud immeritò, quoniam filius eius in illo prælio captus fuerat. Non dissimilem offensionem & Æmiliani subiit L. Hostilius Mancinus, qui primus Carthaginem irruerat, sicum eius expugnationēque depictas proponendo in foro, & ipse assistens populo spectanti singula enarrando: quæ comitate proximis comitiis Consulatum adeptus est. Habuit & scena ludis Claudij Pulchri magnam admirationem picturæ, cum ad regularum similitudinem corui decepti imagine

gine ad dolere
toritatem Ro
L. Mancinus
dedit. Nanque
calus rj. n. fi
lam, L. verum
ratuq. (sacra
ipse nesciret,
tum quærent,
quam piam
Romæ puer
posuit. Iugod
lepos agens
pellam milar
reni ē Talest
a inuicem sim
foro fuit & ill
qua Teutono
ti eam existi
le talem viu
toritatem
tor, Aiace
cis ædem d
rostituti
eius oratio
gna de tab
dis: quod f
exilia pelli
las duas A
cenis n. s
sima parte
bellas, pau
super om
l. berrima
belli p. m
dem Castor

gine aduolarent. Tabulis autem externis auctoritatem Romæ publicè fecit primus omniū L. Mummius, cui cognomen Achaici victoria dedit. Nanque cum in præda vèdenda rex Attalus vj. M. festeriū emisset Arilitidis tabulam, Liberum patrem continentē, pretium miratur, suscitatusq; aliquid in ea virtutis, quod ipse nesciret, reuocauit tabulam Attalo multum querente, & in Cereris delubro poluit: quam primam arbitror picturam externam Romæ publicatam. Deinde video & in foro positas vulgò. Hinc enim ille Crassi oratoris lepos agentis sub veteribus, cum testis compellatur instaret: Dic ergo Crasse, qualem mereri? Talem, inquit, ostendens in tabula pictū a infacetissimè Gallum exerentem linguam. In foro fuit & illa pastoris senis cum baculo, de qua Teutonorum legatus, interrogatus, quanti eam existimaret, respondit, sibi donari nolle talem viuum verūque. Sed præcipuam auctoritatem fecit publicè tabulis Cæsar dictator, Aiace & Medea ante Veneris Genitricis ædem dicatis. Post eum M. Agrippa vir rusticitati propior, quàm delictis. Extat certè eius oratio magnifica, & mixto ciuium digna de tabulis omniū signisque publicandis: quod fieri satius fuisset, quàm in villarum exilia pelli. Verū eadem illa toruitas tabulas duas Aiace & Veneris mercata est à Cyzicenis H-s b xij. M. In thermarū quoque calidissimā parte marmoribus incluserat paruas tabellas, paulò antè cum reficerentur, sublatas, Super omnes Diuus Augustus in foro suo celeberrima in parte posuit tabulas duas, quarū belli pictam faciem habent & triumphum. Idem Castores ac Victoriam posuit, & quas di-

cemus sub artificum mentione in templo Cæsaris patris Idem in curia quoque, quam in Comicio consecrabat, duas tabulas impressit patri: Nemeam sedentem supra leonem, palmigeram ipsam, adstante cum baculo sene, cuius supra caput tabula bigæ dependet. Nicias scripsit se inuississe: tali enim vsus est verbo. Alterius tabula admiratio est, puerem filiū semi patri similem esse, salua ætatis differentia, superuolante aquila draconem complexa. Philochares hoc suum opus esse testatus est. Immensa, vel vnā si quis tantū hanc tabulam æstimet, potentia artis, cum propter Philocharem ignobilissimos alioquin Glaucionem filiūque eius Aristippum, senatus populūque Romanus tot seculis spectet. Posuit & Tiberius Cæsar, minimè comis Imperator, in templo ipsius Augusti, quas mox indicabimus.

Ratio pingendi, de pigmentis.
CAP. V.

Hæcenus dictum sit de dignitate artis morientis. Quibus coloribus singulis primipinxissent, diximus. cum de pigmentis traderemus in metallis. Qui monochromateæ genera picturæ vocauerint, qui deinde, & quæ & quibus temporibus inuenerint, dicemus in mentione artificū, quoniam indicare naturas colorum, causa instituti operis prior est. Tādem se ars ipsa distinxit, & inuenit lumen atque vmbas, differentia colorum alterna vice sese excitante. Deinde adiectus est splendor, alius hic quā lumen: quem quia inter hoc & vmbam esset, appellauerunt tonon: ^acommixturas. ^bharmogen. ^ctransitus, ^darmogen.

De

CAP. VI.

SVNT autem colores austeri aut floridi. Vtrūque natura, aut mixtura evenit. Floridi sūt, quos dominus pingenti præstat, minium, cinnabarium, cinnabaris, chylotocolla, Indicum, purpurissum. Cæteri austeri. Ex omnibus alijs nascuntur, alijs fiunt. Nascuntur sinopis, rubrica, parazonium, melinum, Eretria auripigmentum. Cæteri fiunt, primūque quos in metallis diximus. Præterea è vilioribus ochra vicia, cerussa vicia, sandarachia, sandyx, cyricū, ita, rubrica, atramentum. Sinopis inuenta est primū in ca, cerussa, Ponto: inde nomen à Sinope vrbe. Nascitur & sandyx, scy in Ægypto, Balearibus, Africa: sed optima in ricum: sandyx Lemno & in Cappadocia, effossa è speluncis, daracha, a Quæ saxis adhæsit, excellit. Glebis suis colos, atramentū. extrā maculosus. Hæcque vsi sūt veteres ad splendorem. Species sinopidistres, rubra, & minimus rubens, & inter has medius. Pretium optimæ in libras xiiij. denarij. Vfus ad penicillum, aut si lignum colorare libeat. Eius, quæ ex Africa venit, ostioni asles: cicerculum appellant. Quæ magis cæteris rubet, vtilior abacis. Idem pretium eius quæ prefior vocatur, & est maximè fusca. Vfus eius ad bases abacorum. In medicina verò blandus, emplastrisque & malagmatis siue sicca compositione eius, siue liquida facilis, contra hucera b in humore sita, veluti otis, se b Al. legiū. dis. Alium silit infusa: scæminarum proflu-humore uia, porta denarij pōdere. Eadem adusta siccatur obfita. febribus oculorum, è vino miximè. Rubrica genus in ea volvere intelligi quidam secundæ auro ritatis. Palmam enim Lemniæ dabant, minio proximam. Hæc est multum antiquis

celebrata, cum insula, in qua nascitur. Nec nisi signata venundabatur: vnde & sphragidem appellauere. Hac minium sublimunt adulterantque. In medicina præclara res habetur. Epiphoras enim oculorum mitigat & dolores circūlita. Agylopos manare prohibet. Sanguinem reuoluentibus ex aceto datur bibenda. Bibitur & contra lienum renūq; vicia, & purgationes fœminarum. Item & contra venena, & serpentium i&us terrestrium marinorūque, omnibus ideo antidotis familiaris. Ex reliquis rubrica generibus, fabris vtilissima Ægyptia & Africana, quoniam maximè sorbentur. Picturis autem aptè nascitur & in ferrariis metallis. Ex ea fit ochra, ex ista rubrica in ollis pouis luto circūlitis. Quò magis arsit in caminis, hoc melior. Omnis autem rubrica siccat, id eoque & emplastris conuenit, igni etiā sacro. Inopidis Ponticæ selibra, filis lucidi libris x. & melini Græciensis duabus mistis tritisque vna per dies xij. leucophorum fit, hoc est, glutinum auri, cām inducitur ligno. Parætonion nomen loci habet ex Ægypto: spumam maris esse dicunt solidatam cum limo: & ideo conchæ minutæ inueniuntur in eo. Fit & in Creta insula atque Cyrenis. Adulteratur Romana creta Cimolia decocta conspissatāque. Pietium optimo i pondō a sex x. E candidis coloribus pinguisimum, & tectoriis tenacissimū propter læuorem. Melinum candidum & ipsū est, optimum in Melo insula. In Samo propter nimiam pinguitudinem. Accubantes effodiunt ibi inter saxa venas scrutantes. in medicina eundem vsum habet, quem Eretria creta. Præterea linguam tactu siccat.

Pilos

^a xvj. calē-
tis. Bud. lib.
de affe.

LIBER
Pilos detra-
herit singu-
ceruicē,
dixit.
fundo in
vino pictu-
plumbo & a-
reperit in
eis ceruicē.
præ dicitur.
que & por-
libratas &
le mammo-
non hinc ve-
men. Hac N-
gerat molli-
sic dicitur.
deprehēdo
gu it, si ex
cham &
mans To-
tur ad no-
mus. Fi-
cocta. Co-
libras aff-
te rubric-
animadu-
id esse, ill-
spem
Pretium
rachæ. N-
ris. Inter
sublimi de
dyce miff-
tios erit

Pilos detrahit & mitigat. Pretium in libras sextertij singuli. Est & colos tertius è candidis cerussa, cuius rationum in plumbi metallis diximus. Fuit & terra per se in Theodori fundo inuenta Smyrnæ, qua veteres ad nauium picturas utebantur. Nunc omnis ex plumbo & aceto fit, vt diximus. Vsta casu reperta in incendio Piræi, cerussa in orcis cremata. Hac primus vsus est Nicias supra dictus. Optima nunc Asiatica habetur, quæ & purpurea appellatur. Pretium eius in libras æreis quinque. Fit & Romæ cremato si ^a *vetust eo.* le marmoroso & restincto aceto. Sine ^b *vsta xvj. dena-* non sunt umbræ. Eretria terræ suæ habet notij. ^b *ista. M.* men. Hac Nicomachus & Parasius vsi. Refri gerat emollitq. Explet vulnera, si coquatur, ad siccanda præcipuè vtilis, & capitis dolorib. & ad depræhédenda pura. Subesse enim ea intelli. ^c *obscura. i.* gitur, si ex aqua illita non arescat. Sandara- ^a *qua in cal-* cham & ochram tuba tradit in insula Rubri ^a *ua sub cura* mans Topazo nasci: sed inde non peruehunt. ^b *larent esse* tur ad nos. Sandaracha quomodo fieret, dixi- ^c *vulneris,* mus. Fit & adulterina ex cerussa in fornace Dal. cocta Colos esse debet flammeus. Pretium in libras asses quini. Hæc si torreatur, æqua parte rubrica admixta sandycem facit. Quanquam animaduero Virgilium existimasse herbam id esse, illo versu:

Sponse sua sandycæ pascentes vestiet agnos.

Pretium in libras dimidium eius, quod sandarachæ. Nec sunt alij colores maioris ponderis. Inter factitios est & Scyricum, quo minimum sublini diximus. Fit autem sinopide & sandyce mistis. Atramentum quoque inter factitios erit, quanquam est & terra gemina ori-

ginis. Aut enim sulfuginis modo emanat, aut terra ipsa sulphurei coloris ad hoc probatur. Inuenti sunt pictores, qui è sepulchris carbones infectos effoderent. Sed importuna hæc omnia ac nouitia. Fit enim & fuligine pluribus modis, resina vel pice exustis. Propter quod officinas etiam ædificauere, fumum eum non emittentes. Laudatissimum eodem modo fit è redis. Adulteratur fornacum balnearumque fuligine, quo ad volumina scribenda vtuntur. Sunt qui & vini facem siccitam excoquant: affirmantque, si ex bono vino facta fuerit, Indici speciem id atramentum præbere. Polygnotus & Mycon celeberrimi pictores Athenis, è vinaceis fecere, ^a trygion appellant. Apelles commentus est ex ebore combusto facere, quod elephantinum vocant. Apportatur & Indicum ex India, inexploratè adhuc inuentiois mihi. Fit etiam apud insectores ex flore nigro, qui adhærescit areis corticibus. Fit & è redis ligno combusto, tritisque in mortario carbonibus. Mira in hoc sepiarum natura: sed ex his non fit. Omne autem atramentum Sole perficitur, librarium gummi, resctorium glutino admixto. Quod autem acetum liquefactum est, agrè eluitur. E liquidis coloribus, quos à dominis dari diximus propter magnitudinem pretij, ante omnes est purpurissimum è creta argentaria: cū purpuris pariter tingitur, bibitque eum colorè celerius lanis. Præcipuum est primum, seruente ahenis rudibus medicamentis inebriatum. Proximum egesto co addita creta in ius idem. Et quoties id factum est, leuatur bonitas pro numero dilutiore sanie. Quare Puteolanum potius laudatur, quàm Tyrium aut Gæulicum, vel Laconicum, vnde præ-

^a Ha duo
res in cod.
ver. legun-
tur paulo an-
te post ver-
bum præbe-
re.

pretiosum
no maxime
bere. Vnde
singula den-
tes in dyce
purissimum
facere malum
positum ex
autonaz In-
spuma adha-
gratur in
ruique mar-
est in purp-
& edipar.
Indico fieri
sunt, vel an-
tur carbon-
stammam
odorem
id colligit
ti in libr-
petus se-
quod ei
que cla-
est, quod
com
mis raxa
simi em
senos val
modico.
Vltim in
betmax
nouit
Appian
mentu
Fit & d

pretiosissima purpuræ. Causa est, quod hyssigino maxime inficitur, rubiâque cogitur forbere. Viliissimum à Canusio. Pretium huic à in singulis denariis in libras ad triginta. Pingen-las libras res (andycæ sublima mox ovo inducentes pur- ad dena- purissimum, fulgorem minij faciunt. Si purpurâ rios trigin- facere malunt, cæruleum sublinunt, mox pur- ta, *Vei.*

purissimum ex ovo inducunt. Ab hoc maxima autoritas Indico, ex India venit, harundinum spumæ adhærescente limo, cum teritur, nigrescat in diluendo misturam purpuræ cæruleiq; mirabilem reddit. Alterum genus eius est in purpurariis officinis innatans cortinis: & est purpuræ spuma. Qui adulterant, vero Indico stercorea columbina, aut cretâ Selinusiam, vel annulariam byllo inficiunt. *Proba- vero, Dal.* tur carbone. Reddit enim, quod sincerum est, flammam excellentis purpuræ: & dum fumat, odorem matris olet. Ob id quidam è scopulis id colligi putant. Pretium Indico denarij viginti in libras. In medicina Indicû rigores & impetus sedat, siccatq; hucera. Armenia mittit, quod eius nomine appellatur. Lapis est hic quoque chryfocollæ modo infectus. Optimûq; est, quod maxime viret, communicato colore cum cæruleo. Solebant libræ eius trecentis nummis taxari. Inuenta per Hispanias harena est, similem curam recipiens. Itaque ad denarios senos vitas rediit. Distat à cæruleo candore modico, qui teneriorem hunc efficit colorem. Vsum in medicina ad pilos tantum alendos habet, maximeque in palpebris. Sunt etiam nunc nouitij duo colores è vilissimis, viride quod Appianum vocatur, & quod chryfocollâ luteâ mentitur, ceu parû multa sint mendacia eius. Fit & ex creta viridi æstimatum sestertiis

332 C. PLINII NATVR. HISTOR.

in libras. Anulare quod vocāt, candidum est, quo muliebres picturæ illuminantur. Fit & ipsū ex creta admixtis vitreis gemmis, ex vulgi anulis vnde & anulare dictum.

Qui colore non inducitur, & quibus coloribus antiqui pinxerunt, & quando primum gladiatorum pugna propofita sunt.

CAP. VII.

^acretam a-
mant. Ver. **E**X omnib. coloribus ^acretulā amare, vđoq;
ellini recusant, purpurissum. Indicum ceruleum, melinum, iuripigmentum, Appianū, cerussa. Cera tinguntur iisdem his coloribus ad eas picturas, quæ inuruntur, alieno parietibus genere, sed classibus familiari, iam verò & onerariis nauibus: quoniam & pericula expugnemus, ne quis miretur & rogos pingi. Iuuāque pugnatos ad mortem, ut certe cædem, speciosè vehi. Qua contemplatione tot colorum tāta varietate subit antiquitatem mirari. Quatuor coloribus solis immortalia illa opera fecere, ex albis melino, & filaceis Attico, ex rubris sinopide Pōtica, ex nigris atramēto, Apelles, Echion, Melanthius, Nicomachus, clarissimi pictores, cum tabulæ eorū singulæ oppidorum vñrent opibus. Nunc & purpuris in parietes migrantibus, & India conferente fluminum suorum limum, & draconum & elephantorū saniem, nulla nobilis pictura est. Omnia ergo meliora tunc fuisse, cum minor copia. Ita est, quoniam, ut suprà diximus, rerum non animi pretiis exebatur. Et nostræ ætatis insaniam ex pictura non omittam. Nero princeps iusserat colosseum se pingi cxx. pedum in lintea, incognitum ad hoc tēpus. Ea pictura cum peracta esset in Lamianis hortis, accēsa fulmine cū optima hortorū parte conflagrauit. Libertus

rim

LIBER

cius cū daret.
portio
rū m
dus. H
pictura Pingi
pūmo cap
uo suo a quo
in foro per tri
in nemore Di
De arce p
nem

Nunc cel
tate per
est talis ex
& in aliorū
rit, exceptis
niet atting
Ex tibi n
tat pōt Oly
flauarios
gelima, cū
se tradatur
terea in cō
nō fratre
Agide Mu
discipulus,
tor. Quidq
chi p doris
liu. Cand
lino, qui d
ro. Tāta s
tē Romul
vicefima Q
quidā trad
f. Ilor, man
lutione. Q

eius cū daret Antij mun^o gladiatorū, publicas porticus inuestiuit pictura, vt cōstat, gladiatorū ministrorumq. omniū veris imaginib. redditis. Hic multis iā seculis summus animus in pictura. Pingi autē gladiatoria munera, atq. in publico exponi cœpta à C. Terētio Lucano. Is auo suo à quo adoptatus fuerat, triginta paria in foro per triduum dedit, tabulāmque pictam in nemore Dianæ posuit.

De atate picture, operum & artificum indicatura, nobiliatates. cccv. CAP. VII I.

NVnc celebres in ea arte quā maxima breui tate percurrā: neq. enim instituti operis est talis executio. Itaq. quosdā vel in trāscurſu & in aliorū mētiōe obiter nominasse satis erit, exceptis operū claritatib. quæ & ipsa cōueniet attingi, siue extāt, siue interciderē. Nō cōstat sibi in hac parte Græcorū diligētia, tā multas post Olympiada celebrādo pictores, quā statuarios auctores: primūq. Olympiade nonagesima, cū & Phidiā ipsam initio pictorē fuisse tradatur clypeūq. Athenis ab eo pictū, prætereā in cōfesso sit, octogesima tertia fuisse Patrū fratrem eius, qui clypeū intus pinxit, & in Egide Mineræ, quā fecerat Colotes Phidix discipulus, & in faciēdo Ioue Olympio adiutor. Quid? quod in confesso perinde est, Bularchi pictoris tabulā, in qua erat Megætiū præliū, à Candaule rege Lydiæ Heraclidarū nouissimū, qui & Myſilus vocitatus est, repēsam auro. Tāta iā dignatio picture erat. Id circa etatē Romuli acciderit necesse est: duo enim de vicesima Olympiade interiiit Cādaules: aut (vt quidā tradunt) eodē anno, quo Romulus, nisi fallor, manifesta iā tū claritate artis atq. oblatione. Quod si recipi necesse est, simul appa-

ret, multò vetustiora principia esse, eosq. qui monochromata pinxerint, (quorū atas nō traditur) aliquāto antè fuisse, Hygiænonē, Di-niā, Char-nā, & qui primus in pictura marem fœmināq. dū creuerit Eumartū Atheniēsē figuras omnes imitari ausum, quiq. inuēta eius excoluerit, Cimonē Cleonēq. Hic catagrapha inuēnit, hoc est, obliquas imagines, & variè formare vultus, respiciētēs suspiciētēsve & despi-ciētēs. Articulis etiā membra distinxit. Venas protulit, præterq. in veste & rugas & sinus inuenit. Pægus quidē frater Phidiæ, etiā præliū Atheniēsū aduersus Persas apud Marathona factū pinxit. Adeo iā colorum vsus percrebue-rat, adeoq. ars perfecta erat, vt in eo prælio iconicos duces pinxisse tradatur, Atheniēsū Milciadem, Callimachum, Cynegyrum: Bar-barorum Datim,^a Artaphernem.

^a & Ar-
saph. Tur.

Primum pictura certamen, & qui primi penicillo pinxerunt. CAP. IX.

QVinimo cœramen picturę etiam florente eo institutum est Corinthi ac Delphis: pri-mūq. omnium certauit cum Timogora Chal-cidenſe, superatus ab eo Pythus, quod & ipsius Timogorę carmine vetusto apparet chronico-rum errore non dabo: Alij quoque post hos clari fuere ante nonagesimā Olympiadē, sicut Polygnotus Thasius, qui primus mulieres luci-da veste pinxit, capita earum mitris versicolo-ribus operuit, plurimūque picturę primus cōtulit: Siquidē instituit os adaperire, dentes ostēdere, vultū ab antiquo rigore variare Hu-ius est tabula in porticu Pōpei, quæ ante cu-riū eius fuerat: in qua dubitatur, ascendentem cum clypeo pinxerit, an descendentem. Hic Delphis ædem pinxit: hæc & Athenis porticu quæ

quæ Pœci
M. id. re
terius y qu
blam Gra
durete Fu
gromine di
ipā pinxit
re. J. gloph
parer Para
quo ius an
non tamē,
festinans a
fulsit Apol
tertia Olym
re insti ut,
consulit. Ei
mine incen
neque ante
teneat ocul
xis Herac
gesimāqu
iam aliqu
loquitur
quibusda
piade pos
lum Hime
virtus eorū
cum Apo
antem ipsi
quoque ea
cæram, &
telleris i
Postea d
lo satis di
sicut Ale
cis & Pene

quæ Pœceli vocatur, gratuito, cum partē eius
 Mycō mercede pingeret: vnde maior huic au-
 teritas. Siquidem Amphictyones, quod est pu-
 blicum Græciæ cōcilium, hospitia ei gratuita
 decrevere. Fuit & alius Mycō, qui minoris co-
 gnomine distinguitur: cuius filia Timarete &
 ipsa pinxit. Nonagesima autē Olympiade fue-
 re Aglaophō. Cephisodorus, Phrylus, Erenor
 pater Parafij & præceptor maximi pictoris, de
 quo suis annis dicemus: omnes iam illustres,
 non tamē, in quibus herere expositio debeat,
 festinans ad lumina artis, in quibus primus re-
 fulsit Apollodorus Atheniensis nonagesima-
 tertia Olympiade. Hic primus species ex prime
 re instituit, primūque gloriam penicillo iure
 contulit. Eius est sacerdos adorans, & Aiax ful-
 mine incensus, qui Pergami spectator hodie:
 neque ante eum tabula vllius ostenditur, quæ
 teneat oculos. Ab hoc artis fores apertas Zeu-
 xis Heracleotes intrauit, Olympiadis nona-
 gesimaquintæ anno quarto, audentēque
 iam aliquid penicillum (de hoc enim adhuc
 loquimur) ad magnam gloriam perduxit, à
 quibusdam falsò in octogesima nona Olym-
 piade positus, cum fuisse necesse est Demophi-
 lum Himerzum, & Neseam Thasium, quoniā
 vtrius eorum discipulus fuerit, ambigitur. In
 eum Apollodorus suprā dictus verius fecit,
 artem ipsius ablatam Zeuxin ferre secū. Opes
 quoque tantas acquisiuit, ut in ostentatione
 earum, Olympiæ aureis literis in palliorum
 tesseris intextum nomen suum ostentarit.
 Postea donare opera sua instituit, quòd ea nul-
 lo satis digno pretio permutari posse diceret,
 sicuti Alcmenā Agrigētinis, Pana Archelao Fe-
 cit & Penelopē, in qua pinxisse mores videtur.

& athletam. Adeoque sibi in illo placuit, ut
versum subscriberet, celebrem ex eo, inuisarū
aliquem facilius, quā imitaturum. Magnifi-
cus est Iupiter eius in throno, adstantib. Diis:
& Hercules infans dracones strangulans, Al-
cmena matre corā pauente & Amphytrione.

Reprehē. Deprehenditur tamen Zeuxis grandior in ca-
ditur, *Dal.* pictibus articulisque: alioquin tantus diuinitas,
bCrotonia ut bAgrigencinis facturus tabulam, quā in tē-
tis, *Turn.* ex plo Iunonis Lacinie publicē dicarent, inspex-
Cicer lib. 2. rit virgines eorum nudas, & quinque elegerit,
de Inuent. ut quod in quaque laudatissimum esset, pictu-
ra redderet. Pinxit & monochromata ex albo
Æquales eius & æmuli facere Timantes, Andro-
cydes, Eupompus, Parasius.

*De auihus per picturam deceptis: & quid difficil-
limum in pictura. CAP. X.*

DEscendisse hic in certamen cum Zeuxide
traditur. Et cum ille detulisset vuas pi-
ctas tanto successu, ut in scenā aues aduolarēt,
ipse detulisse linteum pictum, ita veritate re-
presentata, ut Zeuxis altum iudicio tumens,
flagitaret tandē remoto linteo ostēdi picturā,
atq. intellecto errore concederet palmā inge-
nuo pudore, quoniam ipse volucres fefellisset,
Parasius autē se artificē. Fertur & postea Zeu-
xis pinxisse puerum vuas ferentem, ad quas cū
aduolassent aues, eadem ingenuitate proces-
sit iratus operi, & dixit: vuas melius pinxi,
quā puerum nam si & hoc consummassem,
aues timere debuerant. Fecit & fglina opera,
quæ sola in Ambracia relicta sunt, cū inde
Musas Fuluius Nobilior Romā trāsferreret, Zeu-
xidæ manu Romæ Helena est in Philippi por-
ticibus: & in Concordiæ delubro Marfyas reli-

illo placuit
ex eo, inuolui
ram. Magni
stant b. Dan
a. argulans. Al
a. phyer. ene.
grandior in ci
ancus diuigen
am, quā in cē
arent, in pex
inque elegenti
m eiles, pū
mata ex albo
antes, Andro

quid difficil
x.

Zeuxide
lisset vas pi
ues aduolare
ta veritate re
dicio eumens,
stēdi picturā
palmi inge
res sefellisset,
posleis Zeu
m, ad qua. cū
itate procef
belius pinxi
summassem,
gloria opera
t, cum inde
ferret, Zeu
Philippor
bro Marlyas
reli-

religatos. Parafius Ephesi natus, & ipse multa
constituit. Prius symmetriam picturæ dedit,
primus argutia vultus elegantiam capilli, ve
nustatem oris confessione artificum in lineis
extremis palmam adeptus. Hæc est in pictura
summa subtilitas. Corpora enim pingere &
media rerum, est quidem magni operis, sed in
quo multi gloriā culerint. Extremi corporum
facere, & desinentis picturæ modum include
re, rarum in successu artis inuenitur. Ambire
nim debet se extremitas ipsa, & sic desinere,
ut promittat alia post se, ostendatque etiam
quæ occultat. Hanc ei gloriā concessere An
tigonus & Xenocrates, qui de pictura scripse
re, prædicantes quoque non solum consiten
tes. Alia multa graphidi, vel agia extant in ta hoc solum
bulis se membranis eius, ex quibus proficere sed confit
dicuntur artifices. Minor tamen videtur sibi quoque alia
cōparatas in mediis corporibus exprimendis. multa. Gra
Pinxit & Demon Anchemiensium arguementophidis &c.
quoque ingenioso. Voluit namque varium, & demū
iracundum, iniustum, inconstantem: eundem *τοῦ δεινὸν*
exorabilem, clementem, misericordem, excel
sum, gloriosum, humilem, ferocem, fugacemque
& omnia pariter ostendere. Idem pinxit &
Thesea, qui Romæ in Capitolio fuit: & Nauar
chum thoracatum. Et in vna tabula, quæ est
Rhodi, Melcagrum, Herculem Persea. Hæc ibi
ter tulinne ambusta neque oblitterata, hoc ip
so miraculū augeat. Pinxit & Archigallum quā
picturam amavit Tiberius princeps: atque ut
autor est Decius Eucleo, lx. seferuiis æstima
tam, cubiculo suo inclusit. Pinxit & Cressam
nutricem, i. fantemque in manibus eius: &
Pholiscum & Liberum patrem adstante Virtu
te: & pueros duos, in quibus spectatur securi-

tas & ætatis simplicitas: item sacerdotem, adstante puero cum acerra & corona. Sunt & ^a Hoplites ^{Tur.} duæ picturæ eius nobilissimæ, ^a Hoplitides: alter in certamine ita decurrens, ut sudare videatur: alter arma deponens, ut anhelare sentiat. Laudatur & Aeneas Castorque ac Pollex in eadem tabula: item Telephus, Achilles, Agamemnon, Ulixes. Fœcundus artifex, sed quo nemo insolentius & arrogantius sit usus gloria artis. Nanque & cognomina usurpauit, Abroditum se appellando, aliisque verbis principem artis, & eam ab se consummatam. Super omnia Apollinis se radice ortu: & Herculem, qui est Lyndi, talem à se pictum, qualem sepe in quiete vidisset. Ergo magnus suffragiis superatus à Timante Satiri in Atace armorumque iudicio, herois nomine se molestè ferre dicebat, quod iterum ab indigno victus esset. Pinxit & minoribus tabellis libidines, eo genere petulantis iocis se reficiens. Nam Timanthi vel plurimum affuit ingenij. Eius enim est Iphigenia, oratorum laudibus celebrata, qua stante ad aras pictura, cum mœstos pinxisset omnes, præcipuè patrum, cum tristitiæ omnem imaginem consumpisset. patris ipsius vultum velauit, quem dignè non poterat ostendere. Sunt & alia ingenij eius exemplaria, veluti Cyclops dormiens in paruula tabella: cuius & sic magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxta Satyros, thyrsos pollicem eius merientes: atque in omnibus eius operibus intelligitur plus semper, quàm pingitur: & cum ars summa sit, ingenium tamen ultra artem est. Pinxit & Heroa absolutissimi operis, artem ipsam complexus viros pingendi: quod opus nunc Romæ in templo Pacis est

est. Euxen
præclarum.
lam Apell
certamine
autonitas ta
genera tria,
dicum, & q
pter hunc q
dico tria fac
ticum. P. m
lium ad Ph
item Ulix
sed primus
tus, præci
sine quibus
cui nemine
quam merce
eidedere. E
cyone pi. m
pueri inge
est pictura
que ars e
Semper q
exerceren
sto ne seru
neque in
celebratu
tere Echio
biles pictu
mædia. Se
anus lamp
cundia no
futurorū
Olympias
solus prop
voluminib

est. Euxenidas hac ætate docuit Aristidem præclarum artificem, Eupompus Pamphilam Apellis præceptorem. Est Eupompi victor certamine gymnico palmam tenens. Ipsius autoritas tanta fuit, vt diuiserit picturam in genera tria, quæ ante eum duo fuere, Hælladicum, & quod Asiaticum appellabant. Propter hunc qui erat Sicyonius, diuiso Hælladico tria facta sunt, Ionicum, Sicyonium, Asiaticum. Pamphili pictura est cognatio, & prælium ad Phluntem, & victoria Atheniensem: item Vlixes in rate. Ipse Macedo natione, sed primus in pictura omnibus literis eruditus, præcipuè Arithmetice & Geometrice, sine quibus negabat artem perfici posse. Docuit neminem minoris^a talento annis decem: ^a*Budam ex* quam mercedem & Apolles & Melanthius *verusti codi* ei dedere. Et huius autoritate effectum est Si- *ce legit, an* cyone primum, deinde & in tota Græcia, vt nui- *talent* pueri ingenui ante omnia diagraphicen, hoc est picturam in buxo docerentur, recipereturque ars ea in primum gradum liberalium. Semper quidem honos ei fuit, vt ingenui eam exercerent, mox vt honesti, perpetuò interdicto ne seruitia docerentur. Ideo neque in hac neque in toreutice, vilius qui seruiet, opera celebratur. Claretiam cxiij. Olympiade extitere Echion & Therimachus. Echionis sunt nobiles picturæ. Liber pater, inter Tragœdia & Comœdia. Semiramis ex ancilla ad piscem regnū, anus lampadas præferens, & noua nupta verecundia notabilis. Verum omnes prius genitos futurosque postea superauit Apelles, ^b *consq;* ^b *Cous Thr.* Olympiade cxij. in pictura prouectus, vt plura solus propè, quam cæteri omnes, contulerit, voluminibus etiam editis quæ doctrinam eam

continent. Præcipua eius in arte venustas fuit, cum eadem ætate maximi pictores essent: quorum opera cum admiraretur, collaudatis omnibus, deesse ius vnâ illam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant: cætera omnia contigisse, sed hac soli sibi neminem parerem. Et aliam gloriam vsurpauit, cum Protogenis opus immensi laboris ac curæ supra modum anxie miraretur. Dixit enim, omnia sibi cum illo paria esse, aut illi meliora, sed vno se præstare, quod manum ille de tabula nesciret tollere: memorabili præcepto, nocere sepe nimiam diligentiam. Fuit autem non minoris simplicitatis, quàm artis. Nam cedebat Amphioni de dispositione, Asclepiodoro de mensuris, hoc est, quanto quid a quo distare deberet. Scitum est, inter Protogenem & eum quod accidit. Ille Rhodi vivebat: quod cum Apelles adnauigasset, auidus cognoscendi opera eius, fama tantum sibi cogniti, continuo officinam petiit. Aberat ipse, sed tabulâ magnæ amplitudinis in machina aptatam picturæ, anus vna custodiebat. Hæc Protogenem foris esse respondit, interrogauitque, à quo quantum haberet. Ab hoc, inquit Apelles: arreptoque penicillo lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam. Reuerso Protogenem, quæ gesta erant, anus indicauit. Ferrum aruificem protinus contemplatum subtilitatem, dixit ille Apellem venisse: non enim cadere in alium tam absolutum opus. Ipsumque alio colore tenuiorem lineam in illa ipsa duxisse, præcepisseque abeuntem, si redisset ille, ostenderet, adiceretque hunc esse quem quaereret: atque ita euenit. Reuertitur enim Apelles, sed vinci erubescens, tertio colore lineas

lineas secutus
tibi in locum
cessus, in p
rens. Placuit
di, omnium
pus mira. ul
reprendo
antè à nobis
dine nihil a
visum effugi
opera inani
omni que op
quin perpe
cupatam d
cendo exere
uerbium ven
bat in pergu
tabulam lat
sculabat,
quàm se, p
hensum,
resfecisset
emendatio
lonte circa
nuntian: e
ret, quod
eum & e
Alexandro
nam veni
gi se vetu
mal a disse
ridere eum
rent. Tan
aliaquin in
ei honorè
que cum

lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilit uti locum. At Protogenes victum se confessus in portum deuolauit, hospitem querens. Placuitque, sic eam tabulam posteris tradi, omnium quidem, sed artificum præcipuo miraculo Consumptam eam consistat prior incendio donus Cæseris in palatio, auidè antè à nobis spectatam, s; attiosiore amplitudine nihil aliud continentem quàm lineas visum effugientes, inter egregia multorum opera inani similem & eo, s; allicientem, omnique opere nobilior in Apellisuit alioquin perpetua consuetudo, nunquàm tam occupatam diem agentis, ut non lineam ducendo exerceret artem: quod ab eo in proverbium venit. Idem perfectæ opera proponebat in pergula trãseuntibus, atque potius ipsam tabulam latens, vitia quæ notarentur auscultabat, vulgum diligentiorum iudicem, quàm se, præferens. Ferù itque à sutore reprehensum, quòd in crepidis vna intus cauciores fecisset anulus, eodem postero die superbo emendatione pristina admonitionis exultante circa crus, indignarum prospexisse, denuntiantem, ne supra crepidam sutor iudicaret, quod & ipsum in proverbium venit. Fuit enim & comitas illi, propter quam gratior Alexandro Magno erat, frequenter in officinam ventitanti: nam ut diximus, ab alio pingi se vetuit edito. Sed & in officina imperitè multa differenti silentium comiter fradebat, rideri eum dicens à pueris qui colores terebant. Tantum erat auctoritati iuris in regem, alioquin iracundum: quanquam Alexander ei honorè clarissimo præbuit exemplo. Namque cùm dilectam sibi ex palæis suis præ-

^aPancastē cipuē nomine ^aCampaspen nudam pingi ob
Tur. ex. E. admirationem formæ ab Apelle iussisset, eum-
liano. que tum pari captum amore sensisset, dono
 eam dedit. Magnus animo, maior imperio
 sui, nec minor hoc facto, quàm victoria ali-
 qua. Quippe se vicit, nec torum tantum suum,
 sed etiam affectum donauit artifice: ne dile-
 ctæ quidem respectu motus, ut quæ modò re-
 gis fuisset, modò pictoris esset. Sunt qui Ve-
 nerem Anadyomenen illo pictam exemplari
 putant, Apelles & in æmulis benignus, Pro-
 togeni dignationem primus Rhodi consti-
 tuit. Sordebat ille suis, ut plerunque domesti-
 ca: percontantique quanti licitaretur opera
 effecta, paruum nescio quid dixerat: at ille
 quinquagenis talentis poposcit: famamque
 dispersit, se emere, ut pro suis venderet. Ea res
 concitauit Rhodios ad intelligendum artifice-
 cem: nec nisi augmentibus pretium, cessit. Ima-
 gines ad eò similitudinis indiscretæ pinxit,
 ut incredibile dictu Apion Grammaticus scri-
 ptum reliquerit, quendam ex facie hominum
 addiuinantem (quos Metoposcopos vocant)
 ex iis dixisse aut futuræ mortis annos, aut
 præteritæ? Non fuerat ei gratia in comita-
 tu Alexandricum Ptolemæo: quo regnante.
 Alexandriam vi tempestatis expulsus, sub-
 ornato fraude æmulum plano regio inui-
 tatus, ad regis cenam venit: indignantique
 Ptolemæo, & vocatores suos ostendenti, ut
 diceret à quo eorum inuitatus esset, arrepto
 carbone extincto è foculo, imaginem in pa-
 riete delineauit, agnoscente vul:um plani re-
 ge ex inchoato protinus. Pinxit & Antigoni
 regis imaginem altero lumine orbam, primus
 excogitata ratione vitia condendi: obliquam
 nanque

nanque fecit
 potius deesse
 tem e facie
 stenderet. S
 imagines. Q
 est facile di
 Ilius Augu
 foris, quæ
 Græcis talio
 illustrato. I
 ptam qui re
 rum ipsa in
 senuit hæc
 ro princip
 Apelles in
 perit uase
 mors per
 ad quæ scrip
 & Alexand
 in tempore
 ri. Dignit
 tabulam
 ea quatuor
 us tabul
 non nun
 ris. Dian
 bellum f
 migerum
 lippum
 cum est
 Menandr
 Ancrum
 gæd. J. u
 Victoria
 magis
 andro.

nanque fecit, vt quod corpori deerat, picturæ
 potius deesse videretur: tantumque eam par-
 tem è facie ostendit, quam totam poterat o-
 stendere. Sunt inter opera eius & expirantium
 imagines. Quæ autem nobilissima sint, non
 est facile dictu. Venerem exeuntem è mari
 Diius Augustus dicauit in delubro parris Cæ-
 saris, quæ Anadyomene vocatur, versibus
 Græcis tali opere, dum laudatur, victo, sed
 illustrato. Huius inferiorem partem corru-
 ptam qui reficeret, non potuit reperiri. Ve-
 rum ipsa iniuria cessit in gloriam artificis. Cõ-
 senuit hæc tabula carie, aliàmque pro ea Ne-
 ro principatu substituit suo Dorothei manu.
 Apelles inchoauerat aliam Venerem Cois, su-
 peraturus etiam suam illam priorem. Inuidit
 mors peracta parte: nec qui succederet operi
 ad præscripta lineamenta inuentus est. Pinxit
 & Alexandrum Magnum, fulmen tenentem
 in templo Ephesiæ Dianæ viginti talentis au-
 ri. Digni eminere videntur, & fulmen extra
 tabulam esse. Sed legentes meminerint, omnia
 ea quatuor coloribus facta: manipretium e-
 ius tabulæ in nummo aureo mensura accepit.
 non numero. Pinxit & Megabyzi sacerdo-
 tis. Dianæ Ej hesiæ pompam: Clytū equo ad
 bellum festinantem, & ei galeam poscenti ar-
 migerum porrigentem. Alexandrum & Phi-
 lippum quoties pinxerit, enumerare superua-
 cuum est. Mirantur eius Abromæ Samij &
 Menandrum regem Carie Rhodij. Item
 Ancarum: Alexandriæ Gorgosthenem, tra-
 gædum: Romæ Castorem & Pol'ucem, cum
 Victoria & Alexandro Magno. Item bellii-
 magnem, restit' Ausad terga manibus, Ale-
 xandro in curru triumphante. Quas vtrasque

tabula Diuus Augustus in fori sui partibus
celeberrimis aicauerat simplicitate moderata.
Diuus Claudius plaris existimauit, in vtrisque
excisa facie Alexandri Diui Augusti imagi-
nem subdere. Eiusdem arbitrantur manu ef-
se & in Antonie templo Herculem auersum,
vt (quod est difficillimum) faciem eius o-
stenda: verius picturi, quam promittat. Pin-
xit & ^a heron nudum: eaque pictura naturam
ipsam prouocauit. Est & equus eius, siue
fuit, pictus in certamine quod iudicium ad
mutas quadrupedes prouocauit ab homini-
bus. Nanque ambu amulos prauolare sen-
tiens, singulorum picturas inductis equis o-
stendit: Apellistantum equo adhinuere:
idque postea semper illius experimentum ar-
tis ostentatur. Fecit & Neoptolemum ex e-
quo aduersus Persas, Archelaum cum vxore
& filia, Antigonom thorachatum cum equo
incedentem. Peritiores artis praeferunt om-
nibus eius operibus eundem regem sedentem
in equo: Dianam sacrificantium virginum
choro mistam, quibus vicisse Homeri versus
videtur idipsum describentis. Pinxit & quae
pingi non possunt, tonitrua, fulgetra, ful-
guraque: Bonten, Astiapen, ^b Ceraunobo-
lon appellant. Inuenta eius & ceteris pro-
fuere in arte. Vnum imitari nemo potuit,
quodd absoluta opera atramento illinebat
tra tenui, vt idipsum repercussu clariates co-
lorem excitaret, custodiretque a puluere &
fordibus, ad manum intuenti demum ap-
pareret. Sed & tum ratione magna, neco-
lorum claritas oculorum aciem offenderet,
veluti per lapidem specularem intuentibus è
longinquo: & eadem res nimis floridis co-
lo-

^a Leãdrum
Dal.

^b Ceraunõ
vocat. Tw.

lor-bus acie
eius fuit an-
mus animi
siquos voca-
tiones durio-
dara sit, op-
voluere m-
grique sen-
tuo lade sa-
tabulam Ale-
lam in pati-
cum Persis,
plexus, nãd
tyranno Ele-
rentes quad-
voce: & ve-
nein pitor-
fratri amor-
trem & An-
Cereris: T-
nis: cui tu-
scitia, cuius
Iunius Pa-
rium. Spe-
tolio ima-
tis. Pinxi-
in arte tan-
tabulam ei-
Simul vt d-
Patrici ei C-
Sum. na ei-
ma in teio-
docuerit,
naues pio-
mum argu-
celerrimo

loribus austeritatem occultè daret. Aequalis
 eius fuit aristides Thebanus: is omnium pri-
 mus animum pinxit: & sensus omnes expres-
 sit, quos vocant Græci eithe: item perturba-
 tiones durior paulo in coloribus. Huius pi-
 ctura est, oppido capto ad matris mortis
 è vulnere nimiam adrepens infans intelli-
 giturque sentire mater, & timere ne emor-
 tuo lacte sanguinem infans lambat. Quam
 tabulam Alexander Magnus transfalerat Pel-
 lam in patriam suam. Idem pinxit prælum
 cum Persis, centum homines ea tabula com-
 plexus, actusque in singulos minas denas à
 tyranno Elatensium Mnafone. Pinxit & cur-
 rentes quadrigas, & suppliantem penè cum
 voce: & venatores cum captura, & Leontio-
 nem pictorem, & Anapauomenen propter
 fratris amorem morientem. Item Liberum pa-
 trem & Ariadnen, spectatos Romæ in æde
 Cereris: Tragedum & puerum, in Apolli-
 nis: cui tabulæ gratia interit pictoris in-
 scitia, cuius tergendam eam mandauerat M.
 Iunius Prætor sub die ludorum Apollina-
 rium. Spectata est & in æde. Fidei in Capi-
 rolis imago senis cum lyra puerum docen-
 tis. Pinxit & ægrum sine fine laudatum. Qua
 in arretantum valuit, ut Attalus rex unam
 tabulam eius centum talentis emisse tradatur.
 Simul ut dictum est, & Protogenes floruit.
 Patria ei Caunus, gentis Rhodius subiectæ.
 Summa eius paupertas initio, artisque sum-
 ma interitio, & ideo in notam fertilitas. Quis eum
 docuerit, non putat constare. Quidam &
 naues pinxisse vsque ad annum quinquagesi-
 mum argumentum esse, quod cum Athenis
 celeberrimo loco Mineræ delubro propy-

lazon pingeret, vbi fecit nobilem Paralum &
 a Hermio-^a Hemionida, quam quidam Nausicam vo-
 nidem, cant, addecerit paruulas naues longas in iis,
 quam qui- quæ pictores parerga appellant, vt appare-
 de Naxiā, ret, à quibus initis ad arcem ostentationis
 vel Naxicā opera sua peruenissent. Palmam habet tabu-
 Tur. larum eius Ialysus, qui est Romæ, dicatus in
 templo Pacis, quem cūm pingeret, traditur
 madidis lupinis vixisse, quoniam simul fa-
 mem sustinerent & sitim ne sensus nimia dul-
 cedine obstrueret. Huic picturæ quatuor
 colorem induxit subsidio iniuriæ & vetusta-
 tis, vt decedēte superiore inferior succederet,
 Est in ea canis mirè factus, vt quem pariter
 casus & ars pinxerit. Non iudicabat se ex-
 primere in eo spumam anhelantis posse, cum
 in reliqua omni parte quod (difficillimum
 erat) sibi ipse satisfecisset. Displicebat an-
 tem ars ipsa: nec minui poterat, & videba-
 tur nimia, ac longius à veritate discedere,
 spumæque illa pingi non ex ore nasci, anxio
 animi cruciatu, cum in pictura verum esse,
 non verisimile veller: abstulerat sæpius mu-
 taueratque penicillum, nullo modo sibi ap-
 probans. Postremo iratus arti, quod intel-
 ligeretur, spongiam eam impegit inuiso lo-
 co tabulæ, & illa reposuit ablatis colores,
 qualiter cura optabat: fecitque in pictura
 fortuna naturam. Hoc exemplo similis &
 Nealcem successus in spuma equi similiter
 spongia impacta secutus dicitur, cūm pinge-
 ret popyzonta retinentem equum. Canem
 ita Protogenes monstrauit & fortuna. Pro-
 pter hunc Ialysum, ne cremaret tabulas. De-
 metrius rex cum ab ea parte sola posset
 Rhodum capere, non incendit, parcentē-
 que

que pictura
 Protogene
 est, Dem
 pralis in ch
 sed dectus à
 cia extra mu
 li cum Rhod
 bus. Dispos
 tiones, gau
 quibus iam
 ret, vltro
 victoria su
 idus specta
 lam eius re
 rogenes su
 quem Anap
 sit tempor
 in & Ctd
 Tragedia
 thletam,
 matris A
 debat w
 propter
 mi & qu
 culere.
 Pana. Fe
 dem ztate
 metria mi
 rannus pr
 mnas tree
 gulos he
 debet Ni
 scipulus
 tabula f
 supra ad
 tolio alia

que picturæ fugit occasio victoriæ. Erat tunc Protogenes in suburbano hortulo suo, hoc est, Demetrii castris. Neque interpellatus præliis inchoata opera intermisit omnino, sed accitus à rege interrogatusque, qua fiducia extra muros ageret, respondit, scire se illi cum Rhodiis bellum esse, non cum artibus. Disposuit ergo rex in tutelam eius stationes, gaudens quòd posset manus seruare, quibus iam pepercerat: & ne sapius auocaret, ultro ad eum venit hostis: reliquisque victoriæ suæ votis, inter arma & murorum idus spectauit artificem. Sequiturque tabulam eius temporis hæc fama, quòd eam Protogenes sub gladio pinxerit. Satyrus hic est, quem Anapaomenon vocant, ne quid desit temporis eius securitati, tibias tenens. Fecit & Cydippen, Tlepolemon, Philiscum Tragediarum scriptorem meditantem, & athletam, & Antigonum regem, & imaginem matris Aristotelis Philosophi: qui etiam suadebat vt Alexandri Magni opera pingeret, propter æternitatem rerum. Impetus animi & quædam artis libido in hæc potius euntulere. Nouissimè pinxit Alexandrum, & Pana. Fecit & signa ex ære, vt diximus. Eadem ætate fuit Asklepiodorus, quem in symmetria mirabatur Appelles. Huic Mnason tyrannus pro duodecim Diis dedit in singulos mnastrecenas: idèmq; Theomnesto in singulos heroes mnascentenas. His annumerari debet Nicomachus, Aristodemi filius ac discipulus Pinxi hic raptum Proserpinæ: quæ tabula fuit in Capitolio in Mineræ delubro supra ædiculam Iuuentutis. Et in eodem Capitolio alia, quam Plancus Imperator posue-

rat, Victoria quadrigam in sublime rapiens.
 Hic primus Vixit addidit pileum. Pinxit &
 Apollinem & Dianam, Deūque matrem in
 leone sedentem: item nobiles Bacchas arre-
 ptantibus Satyris: Scyllāque, quæ nunc est
 Romæ in templo Pacis. Nec fuit alius in ea
 arte velocior. Tradunt nanque conduxisse
 pingendum ab Aristrato Syciniorum tyran-
 no quod is faciebat Telesti poëta monumen-
 tum præfinito die, intra quem pergeretur.
 nec multò ante venisse, tyranno in pœnam
 accenso: paucisque diebus absoluisse celerita-
 te & arte mira. Discipulos habuit Aristidem
 fratrem, & Aristoclem filium, & Philoxe-
 num Eretrium, cuius tabula nullis posse-
 renda, Cossandro regi picta, continuit Ale-
 xandri prælium cum Dario. Idem, pinxit &
 Ias. iuniam, in qua tres Silieni comessantur. Hic
 celeritatem præceptoris secutus, breuiore et-
 iamnum quisdam picturæ vias & compen-
 diarias inuenit. Annumeratur his & Nicopha-
 nes, elegans & concinnus, ita vt vetusta o-
 pera pingeret propter æternitatem rerum im-
 petuosi animi: & cui pauci comparentur. Co-
 thurnus ei & græuitas artis. Multum à Ze-
 xide & Apelle abest Apelli discipulus Perseus,
 ad quem de hac arte scripsit, qui huius fuit
 ætatis. Aristidis Thebani discipuli fuerunt &
 filij, Niceros, & Aristippus, cuius est Satyrus cū
 sypho, coronatus. Discipulorum fuerunt. An-
 torides & Euphranor, de quibus mox dice-
 mus. Namque subrexi par est: minoris picturæ
 celebres in penicillo, è quibus fuit Pyrcicus
 arte paucis nosterendus: proposito nescio an
 destruxerit se, quoniam humili quidem se-
 cutus, humilitatis tamen summam adeptus est
 glo-

^a Al. leg. in
 minori p-
 Aura cele-
 bres peni-
 cillo

LIII
 gloriam. T
 sellos & ol
 natus in
 voluptatis
 quæ Varro
 las. b. veter
 hominem p
 nylius nihil
 id Antropo
 & Callicles
 las. v. traque
 noblem pi
 cu. Antrop
 portibus
 Alexandr
 missi ex pa
 ditione & E
 lum nesci
 p. t. t. a. g
 didi it a
 tis temp
 tum ibi
 his versi
 Dignis
 Regina
 Marcus
 Quem
 Ea sona
 fraud. ne
 primus in
 auram v
 eos, nem
 tora, qual
 lantium sp

gloriam. Tonstrinas sutrinásque pinxit, & a-
 sellos & obsonia ac similia, ob hoc cognomi-
 natus Ryparographos, in his consummata
 voluptatis. Quippe ex pluris vaniere, quàm
 maximè multorum. E diuerso meniana, in-
 quit Varro, omnia operiebat Ceraionis tabu-
 la sub veteribus. Hic scenas optime pinxit, sed
 hominem pingere non potuit. Contrà Dio-
 nysius nihil aliud, quàm homines pinxit ob
 id Antropoglyphus cognominatus. Parua
 & Calicles fecit: item Calaces comicis tabel-
 lis: utraque Antiphilus. Nam & Hesioneam
 nobilem pinxit, & Alexandrium ac Philippū:
 cui Minerua qui sunt in schola in Octauiae
 porticibus: & in Philippi Liberum patrem,
 Alexandrum puerum, Hippolytum tauro e-
 misso expauiscentem: in Pompeia verò Ca-
 dmm & Eoropen. Idem iocoso nomine Gryl-
 lum ridiculi habitus pinxit. Vnde hoc genus
 pictorū gryli vocantur. Ipse in Aegypto natus
 didicit a Cresidemo. Decet nō silei & Ardea-
 ris templi pictorem, praesertim ciuitate dona-
 tum ibi & carmine, quod est in ipsa pictura
 his versibus:

*Dignis digna loca picturis condecorauit,
 Regina Iunonis suprema coniugi templum.
 Marcus Ludius Eloras Aetolia oriundus,
 Quem nunc & post semper ob artem hanc Ar-
 dea laudat.*

Ea sunt scripta antiquis literis Latinis: non
 fraudando & Ludio Diui Augusti aetate, qui
 primus instituit amoenissimam parietum pi-
 cturam villas, & porticus, ac topiaria opera, lu-
 eos, nemora, colles, piscinas, euripos, arnes, li-
 tora, qualia quis operatur, varias ibi obambu-
 lantium species, aut nauigantium, terraeque

villas adeuntium a sellis aut vehiculis. Iam piscantes aucupantésque, aut venantes, aut etiam vindemiantes. Sunt in eius exemplaribus nobiles palustri accessu villæ: succolantium specie mulieres labentes trepidæque feruntur: plurimæ præterea tales argutiæ, facetissimi sales. Idémque subdialibus maritimis vrbes pingere instituit, bandissimo aspectu minimoque impendio. Sed nulla gloria artificum est, nisi eorum qui tabulas pinxere: eoque venerabilior apparet antiquitas. Non enim parietes excolebant dominis tantum: nec domos vno in loco mansuras, quæ ex incendiis rapi non possent. Casula Protogenes contentus erat in hortulo suo. Nullain Appellis tectoriis pictura erat. Nondum libebat parietes totos pingere. Omnis eorum ars vrbibus excubabat: pictorque res communis terrarum erat. Fuit & Arellius Romæ celeberrimus, paulò ante Diuum Augustum, nisi flagitio insigni corrupisset artem, semper alicuius scemina amore flagrans, & ob id Deas pingens, sed dilectarum imagine. Itaque in pictura eius scorta numerabatur. Fuit & nuper graui ac seuerus, idémque floridus, humilis rei pictor, Amulius. Huius erat Minerua, spectantem aspidans, quacunque aspiceretur. Paucis diei horis pingebat, id quoque cum gravitate, quòd semper rogatus, quàmquam in machinis. Carcereius artis domus aurea fuit: & ideo non extant exempla alia magnopere. Post eum fuisse in autoritate Cornelius. Pinus & Actius Priscus, qui Honoris, & Virtutis ædes Imperatori Vespasiano Augusto, restituenti pinxerunt: sed Priscus antiquis similior.

De animum co
penicilla p
paring p

Non est
Nlebris
Triummurat
stratibus in
cum iis poss
demptum
conem in l
cundeder
luisse narr
posse com
urere quis
Quidam A
consumm
flores enc
n & Nica
quoq. A
quod pr
inuencia
ceptor p
tiam de
primum
lius hic
Pinxit
cum re
picti
existima
tasset.
institui
ornari
maxim
pretaba
ræ rati

De auium cantu compescendo, & quis encaustico
penicillo primus lacunaria & cameras pinxerit,
parissima pretia mirabilia picturarum,

CAP. XI.

Non est omittenda in picturæ mentione ce-
lebris circa Lepidum fabula. Siquidem in
Triumviratu quodam loco deductus à magi-
stratibus in nemorosum hospitium, minaciter
cum iis postero die exposulauit, somnum a-
demptum sibi volucrum concentu. At illi dra-
conem in longissima membrana depictum cir-
cundedere loco: eoque terrore aues tum si-
luisse narratur, & postea cognitum est ita
posse compesci. Ceris pingere, ac picturam in-
urere quis primus excogitauerit, non constat.
Quidam Aristidis inueniunt putant, postea
consummatum à Praxitele. Sed aliquanto veru-
stiores encausticæ picturæ exitere, ut Polygno-
ti & Nicanoris & Arcesilai Pariorum Lyfippus
quoque. Agnoscitur picturæ suæ inscripsit *ἐν ἐλαστῇ*,
quod profecto non fecisset, nisi encaustica
inuenta. Pamphilus quoque Apellis præ-
ceptor non pinxisse tantum encaustica, sed e-
tiam docuisse traditur Pausiam Syconium
primum in hoc genere nobilem. Brietis fi-
lius hic fuit eiusdemque, primò discipulus.
Pinxit & ipse penicillo parietes Thespiis,
cum reficerentur, quondam à Polygnoto
picti, multumque comparatione superatus
existimabatur, quoniam non suo genere cer-
tasset. Idem & lacunaria primus pingere
instituit: nec cameras ante eum taliter ad-
ornari mos fuit. Paruas pingebat tabellas,
maximèque pueros. Hoc æmuli eum inter-
pretabantur facere, quoniam tarda pictu-
ræ ratio esset illa. Quamobrem arti à da-
additurus

turus & celeritatis famam, absoluit vno die tabellam, quæ vocata est hemeresios, pueri picto. Amavit in iuuentia Glycerā municipem suam in entricem coronarum, certandōque imitatione eius, ad numerosissimā florum varietatem perduxit artem illam. Postremō pinxit illam sedentem cum corona, quæ è nobilissimis eius tabula appellata est stephanoplocos, ab aliis stephanopolis, quoniam Glycerā venditando coronas: sustentauerat paupertatem. Huius tabulæ exemplar, quod apographon vocant, L. Lucullus duobus talentis emit à Dionysio Athenis. Pausias autem fecit & grandes tabulas, sicut spectatam in Pompeij portibus bouum inuolutionem. Eam enim picturam primus inuenit, quam postea imitati sunt multi, æquum nemo. Anre omnia cum longitudinem bouis ostendete vellet, aduersum eum pinxit, non transversum: vnde & abunde intelligitur amplitudo. Denique cum omnes quæ voluit eminentia videri, candicantia faciant, colorumque condiant nigro: hic totum bovem atrii coloris fecit, vmbraque corpus ex ipsa dedit magna protusus ante in æquo extantia ostendens, & in confuato solida omnia. Sicyone & hic vitam egit, diuque fuit illa patria picturæ. Tabulas inde è publico omnes propter æs alienum ciuitatis addictas, Scaturi Atilitas Romanam transtulit. Post eum emanuit longè ante omnes Euphrasius Isthmius Olympiide centesima quarta, idem qui inter fictores dictus est à nobis. Fecit & colossos & marmora, ac scyphos sculpsit: deculis ac laboriosus ante omnes, & in quocunque genere excellens ac sibi æqualis. Hic primus videtur expressisse

LIBER
pressisse digi
metrum.
lor, caput
na quoque
ribus. Opera
decem D. J. T
pus Pacatius
cane. Nobil
lata vesania
lati cogitan
tempore sui
natus H. s.
est, eique æ
phranoris a
Huius est ely
cor, biceque
gentor, qua
uerus, max
nientis, que
men & vni
è tabulis p
Nemea ad
quam in C
pater in æ
Cæsar Aug
uit Alexan
in templo
na. Ephesi
sive Dianæ
Homeri. H
lentic sexag
uit, abund
ras, in quib
da: Alexan
præcellens,
adscribuntur

preffisse dignitates heroum, & vsurpasse sym-
 metriam. Sed fuit vniuersitate corporum exi-
 lior, capitibus articulisque grandior. Volumi-
 na quoque composuit de symmetria & colo-
 ribus. Opera eius sunt, equestre prælum, duo-
 decim Dij: Theseus, in quo dixit, eundem ap-
 pud Paradium rosa pastum esse, suum verò
 carne. Nobiles eius tabulæ Ephefi, Vluxe simu-
 lata vesania bouem cum equo iungens, & pal-
 liati cogitantes, dux gladium condens. Eodē
 tempore fuit & Cydias, cuius tabulam Argo-
 nautas H. S. cxliiij. Mortēsius orator mercatus
 est, ei que ædem fecit in Tusculano suo. Eu-
 phranoris autem discipulus fuit Antidotus.
 Huius est clypeo dimicans Athenis, & lucta-
 tor, tibi cénque inter pauca laudatus. Ipse dili-
 gentior, quàm numerosior, & in coloribus se-
 uerus, maximè inclaruit discipulo Nicia Athe-
 niensi, qui diligentissimè mulieres pinxit. Lu-
 men & vmbra custodiuit, atque vt emineret,
 è tabulis picturæ, maximè curauit. Opera eius,
 Nemea aduecta ex Asia Romam à Syllano,
 quam in Curia diximus positam: item Liber
 pater in æde Concordiæ: Hyacinthus, quem
 Cæsar Augustus delectatus eo secum deporta-
 uit Alexandria capta: & ob id Tiberius Cæsar
 in templo eius dicauit hanc tabulam: & Dia-
 na. Ephefi verò est Megabyzi sacerdotis Ephe-
 siz Diana sepulcrum: Athenis Necromantia
 Homeri. Hanc vendere noluit Artalo regi ta-
 lentis sexaginta, potiùsque patriz suæ dona-
 uit, abundans opibus. Fecit & grandes pictu-
 ras, in quibus sunt Calypso, & Io, & Androme-
 da: Alexander quoque in Pompeij porticibus
 præcellens, & Calypso sedens. Huic quidem
 adscribuntur quadrupedes. Prosperissimè canes

expressit. Hic est Nicias, de quo dicebat Praxiteles interrogatus quæ maximè opera sua probaret in marmoribus, quibus Nicias maximum admoisset: tantum circulationi eius tribuebat. Non satis discernitur, alium eodem nomine, an hunc eundem quidam faciant Olympiade centesima duodecima. Nicia comparatur, & aliquanto præfertur Athenion Maronites Glaucionis Corinthij discipulus, & austerior colore, & in austeritate iucundior, ut in ipsa pictura eruditio eluceat. Pinxit in templo Eleusine Phylarchum, Athenis frequentiam, quam vocauere polygynæcon. Item Achillem virginis habitu occultatum. Vlixem deprehendente. Et in vna tabula, quæque maximè inclaruit, agasem cum equo. Quod nisi in iuuenta obiisset, nemo ei compararetur. Est nomen & Heraclidi Macedoni. Initio naues pinxit: captoque rege Perseo Athenas commigravit, ubi eodem tempore erat Metrodorus pictor, idemque philosophus, magna in utraque scientia autoritatis. Itaque cum L. Paulus de iusto Perseo percussus ab Atheniensibus, ut sibi quam probatissimum philosophum mitterent ad erudiendos liberos, itemque pictorem ad triumphum excolendum, Athenienses Metrodorum elegerunt, professi eundem in utroque desiderio præstantissimum: quod ira

² Aliar. l. vi. quoque Paulus iudicauit. Timomachus Byzantius Cæsaris Dictatoris ætate Aiace ei pinxit & Medeam, ab eo in Veneris Genitricis armillis, despositas, octoginta talentis venundatas. Taquam lectio lentum Atticum a xvi taxat M. Varro. Timonem agnoscis machi æquè laudantur Orestes, Iphigenia in & Bud. 4. Tauris, Lecythio agilitatis exercitator, cognatus de Asse. tio nobilium, palliati, quos dicturos pinxit, al-

terum stantem, alterum sedentē. Præcipuè tamē ars ei fauisse in Gorgone visa est. Pausiz filius & discipulus Aristolaus ē seuerissimis pictoribus fuit: cuius sunt Epaminondas, Pericles, Medea, Virtus, Theseus imago Atticę plebis boum immolatio. Sunt quibus & Mechopanes eiusdem Pausiz discipulus placeat diligentia, quam intelligāt soli artifices, aliās durus in coloribus, sed & multus. Nam Socrates iure omnibus placet. Talēsque sunt eius picturae, cum Esculapio filię Hygie, Ægle, Panacea, Iaso, & piger qui appellatur Ocnos spartum torquens, quod asellus arrodit. Hactenus indicatis in genere utroque proceribus, non filebuntur & primis proximi. Aristochides, qui pinxit ædem Apollinis Delphis. Antriphilus puero ignem constante laudatur, ac pulchra aliās domo splendente, ipsiusque pueri ore: item lanificio, in quo properant omnium mulierum pensa: Ptolemæo venante. Sed & nobi issimo Satyro cum pelle pantherina, quem Aposcoponca appellant. Aristophon Ancæo vulnerato ab apro cum socia doloris Astypale: numerosaque tabula, in qua sunt Priamus, Helena, Credulitas, Vlixes, Deiphobus, Dolon. Androbios pinxit Scyllin ancoras Persicę classis præcidentem: Artemon Danaen, mirantibus eam prædonibus: reginam Stratonicen, Herculem & Deianiram. Nobilissimas autem, quæ sunt in porticibus Oſauriz, operibus. Herculem ab Oeta monte Doridos exuta mortalitate consensu Deorum in cælum euntem, Læomedontis circa Herculem & Neptunum Historiam. Alcimachus Dioxippum, qui pancratio Olympiz citra pulueris

iaſum (quod vocant aconiti) vicit: Cœnus ſtē-
mata. Creſilochus Apellis diſcipulus perulāri
piſtura innotuit, Ioue Liberum parturiente
depicto micrato, & muliebriter ingemiſcente
inter obſtetricia Dearum: Cleon Admeto: Cre-
ſidemus Oechaliæ expugnatione & Laodam-
ia: Cleſides reginæ Stratonices iniuria. Nul-
lo enim honore exceptus ab ea, pinxit volu-
tantem cum piſcatore, quem reginam amare
ſermo erat. Eāmque tabulam in portu Epheſi
proſoluit: ipſe velis raptus eſt. Regina colli
veruit, vtriuſque ſimilitudine mirē expreſſa.
Craterus comædos Athenis in Pompeo pin-
xit: Eutychedes bigam: regit Viſtoria Eudorus
ſcena ſpectatur: idem & ex ære ſigna fecit. I-
phis Neptuno & Viſtoria. Abron Amicitiam
& Concordiam pinxit, & Deorum ſimulacra.
Leontifeus Aratum Victorem cum trophæo,
pſaltriam. Leon Sappho, Nicearchus Venerē
inter Gratiæ & Cupidines: Herculem trilem
inſanæ pœnitentia. Nealces Venerem, inge-
nioſus & ſolers in arte. Siquidem cum præliū
navale Egyptiorum & Perſarum pinxiſſet,
quod in Nilo, cuius aqua eſt, mari ſimilis, factū
volebat intelligi, argumento declaravit, quod
arte non poterat. Aſellum enim in litore bi-
bentem pinxit, & crocodilum inſidiantem ei.
Oenias Syngenicon. Philifeus officinam pi-
ſtoris, ſignem conſtante puero. Phalerion Scyl-
lam: Simonides Agararchum & Mnemofynen,
Simus iuvenem requieſcētē in officina ful-
lonis, Quinquatrus celebrātē: idēque Ne-
meſin egregiam. Theodorus verō emungen-
tem: idem ab Oreſte matrem & Ægiſthum in-
terfici: bellūque Iliacum pluribus tabulis,
quod eſt Romæ in Philippi porticibus: & Caſ-
ſandram,

LIBR.
ſandram,
tum Ep
Theod
dam, Tau
Panſcom,
Cipanea
plum. Nan
ce piſtoris
etiam diſci
Ag. netz h
ac memoria
tiſcam imp
ſtudiis, Tynd
machi, & q
maiori admi
pe in iſtā line
tiones artiſt
na comme
id agerent
num non
men dicen
bulus Syr
bas N. com
noris, Dio
qui cū De
raclides N
ſtaruarij
Mnaſtime
Neſſus Ab
Theodoru
ſcipuli, Xe
Pinxere &
Dianam in
mæ piſtura
ſcipula pue
nem & pra

sandram, quæ est in Concordiæ delubro: Læ-
tium Epicuri cogitantem: Demetrium regē.
Theon Orestis infaniam, Thamyræ citharæ-
dum, Tauriscus Discobolum, Clytæmnestrā,
Paniscum, Polynicem regnum repetentem, &
Capanea. Non omittetur inter hos insigne exē-
plum. Namq; Erigonus tritor colorum Nea-
cæ pictoris in tantum ipse profecit, ut celebrē
etiam discipulum reliquerit Pasiæ, fratrem
Æginetæ pictoris. Illud verò perquam rariū
ac memoria dignum, etiam suprema opera ar-
tificum imperfectasque tabulas, sicut Irin Ari-
stidis, Tyndaridas Nicomachi, Medeam Timo-
machi, & quam diximus Venerem Apellis in
maiori admiratione esse, quàm perfectā. Quip-
pe in his lineamenta reliqua, ipsæque cogita-
tiones artificum spectantur: atque id lenoci-
nio commendationis dolor est: manus, cū
id agerent, extinctæ desiderantur. Sunt etiam
num non ignobiles quidem, in transcurso ta-
men dicendi, Aristonides, Anaxander, Aristobu-
lus Syrus, Arcefilas Tificratis filius, Cory-
bas Nicomachi discipulus, Carmanides Euphra-
noris, Dionysodorus Colophonius, Diogenes,
qui cū Demetrio rege vixit, Euthymedes, He-
raclides Macedo, Mydon Soleus, Pyromachi
statuarij discipulus, Mnasicheus Sicyonius,
Mnasitimus Aristonidis filius & discipulus,
Nessus Abronis filius, Polemon Alexādrinus,
Theodorus Samius, & Stadius Nicosthenis di-
scipuli, Xenon Neoclis discipulus Sicyonius.
Pinxere & mulieres, Timarete Niconis filia
Dianam in tabula, quæ Ephesi est antiquissi-
mæ picturæ: Irene Cratini pictoris filia & di-
scipula puellam quæ est El cūsine: Calypso se-
nem & præstigiatorē Theodorum: Alcisthe-

Philoma-
chi. M. &
VII.

ne saltatorem: Aristarete Nearchi filia, & discipula Æsculapium. Lala Cyzicena perpetua virgo Marci Varronis inuenta Romæ & penicillo pinxit, & cestro in ebore, imagines mulierum maximè, & Neapolitanū in grandi tabula: suam quoque imaginem ad speculum. Nec vilius velocior in pictura manus fuit: artis verò tantum, vt multum manipretio antecederet, celeberrimos eadem ætate imaginum pictores Sopylon & Dionysium, quorum tabulæ pinacothecas implent. Pinxit & quædam Olympias: de qua hoc solum memoratur, discipulum eius fuisse Autobulum. Encaulsto pingendi duo fuisse antiquius genera constat, cera, & in ebore cestro, id est, *vericulo*, donec classes pingi cœpere. Hoc tertium accessit, resolutis igni ceris penicillo vtendi, quæ pictura in naubus nec sole nec sale ventisque corrumpitur. Pingunt & vestes in Ægypto inter pauca mirabili genere, candida vel postquàm attriuere illinentes non coloribus, sed colorem sorbentibus medicamentis. Hoc cum fecere, non apparet in velis: sed in cortinam pigmenti feruentis mersa, post momentum extrahuntur picta. Mirumque, cum sit vnus in cortina colos, ex illo alius atque alius sit in veste, accipiētis medicamenti qualitate mutatus. Nec postea ab lui potest: ita cortina non dubiè confusura colores si pictos acciperet, digerit eos ex vino, pingitque dum coquit. Et adustæ vestes firmiores sunt, quàm si non vrerentur.

* *vericulo*,
Turn.

Plasti-

Plasticorum

D
Ep
plastic
fingere ex
oponi fig
op: ita quæ
petegre, vñ
panete lin
impressa au
fistilibus in
seruatum i
muscueret
mor omni
Theodoru
Corintho
vibe profu
Pescum re
tatos. ad
Italiam
est. rube
gere. Pri
imbreci
vocaue
stigia re
appellat
è facie i
que in
re instit
hippi,
nem red
cherim
gnis effi
res in ta
argilla fi

*Plastices primi inuētores, de simulacris, de vasis
fictilibus, & pretio eorum.*

CAP. XII.

DE pictura satis superque contextuisse his & plastice conveniat. Eiusdem operis terræ fingere ex argilla similitudines, Dibutades Sicyonius figulus primus inuenit Corinthi filiarum opera: quæ capta amore iuuenis, illo abeunte peregrè, vmbra ex facie eius ad lucernam in pariete lineis circumscripsit, quibus pater eius impressa argilla typum fecit, & cum cæteris fictilibus induratum igni proposuit: eumque seruatum in nymphæo, donec Corinthum mutius euerteret, tradunt. Sunt, qui in Samo primos omnium plastice inuenisse Rhœcum & Theodorum tradant, multo antè Battidas & Bacchiam Corintho pulsos. Demaratum verò ex eadem urbe profugum, qui in Hetruria Tarquinium Priscum regem populi Romani genuit, comitatos fictores Eucira & Eugrammum: ab iis Italiam traditam plastice. Dibutades inuēit, ut est, rubricam addere, aut ex rubrica cretâ fingere. Primusque personas regularum extremis imbreibus imposuit, quæ inter initia protypa vocauit. Postea idem cætya fecit. Hinc & fastigia templorum orta, propter hunc & plastæ & aliâs plastæ appellati. Hominis autem imaginem gypso sita appellata est facie ipsa primus omnium expressit, cerâque in eam formam gypsi infusa emendare instituit Lysistratus Sicyonius frater Lysippi, de quo diximus. Hic & similitudinem reddere instituit: ante eum quàm pulcherrimas facere studebant. Idem & de figuris effigiem exprimere inuenit. Creuitque res in tantum, ut nulla signa statuere sine argilla fierent. Quod apparet antiquiorē hanc

fuisse scientiam, quàm fundendi æris. Plasta
laudatissimi fuere Damophilus & Gorgasus,
iidemque pictores: qui Cereris ædem Romæ
ad circum maximum utroque genere artis suæ
excoluerunt, versibus inscriptis Græcè, quibus
significarunt, à dextra opera Damophili esse à
parte læua Gorgasi. Ante hanc ædem Thusca-
nica omnia in ædibus fuisse, autor est M. Var-
ro. Ex hac, cùm reficeretur, crustas parietum
excisas tabulis marginatis inclusas esse: Item
signa ex fastigiis dispersa. Fecit & Chalcosthe-
nes cruda opera Athenis, qui locus ab officina
eius Ceramicos appellatur. M. Varro tradit si-
bi cognitum Romæ Posim nomine, à quo fa-
ctas Romæ vuas, item pisces, ita ut non sit a-
spectu discernere à veris. Idem magnificat Au-
cestilum L. Luculli familiarem, cuius proplas-
mata pluris vñire solita artificibus ipsis,
quàm aliorum opera. Ab hoc factam Venerem
Genitricem in foro Cæsaris, & priusquàm ab-
solueretur, festinatione dedicandi positam.
Deinde eidem à Lucullo H. s. lx. signum. Felici-
tatis locatum, cui mors vtriusque inuiderit.
Otauius equiti Romano cratera facere volen-
ti, exemplar è gypso factum talento. Laudat &
Pasitelem, qui plasticen matrem statuarie
sculpturæque & cælaturæ esse dixit, & cùm
esset in omnibus his summus, nihil vnquam
fecit, antequàm finxit. Præterea elaboratam
hanc artem Italiæ, & maximè Hetruriæ: Tu-
rianumque à Fregellis accitum, cui locaret
Tarquinius Priscus effigiè Iouis in Capitolio
dicendam. Fictilem eum fuisse, & ideo miniari
solutum: fictiles in fastigio templi eius quadri-
gas, de quibus sæpe diximus. Ab hoc eodè fa-
ctum Herculem, qui hodièque materię nomē

in vrbe retinet. Hæ enim tum effigies Deum
erant laudatissimæ. Nec pœnitet nos illorum,
qui tales coluere. Aurum enim & argentum ne
Dus quidem conficiebant. Durant etiam nunc
plerisque in locis talia simulacra. Fastigia qui-
dem templorum etiam in vrbe crebra & mu-
nicipiis mira cælatura, & arte æuque firmita-
te certiora auro, certè innocentiora. In sacris
quidem etiam inter hæc opes hodie non mur-
rhinis crystallinisve, sed fictilibus prolubatur
sympuuiis: inenarrabili terræ benignitate, si
quis singula æstimet, etiã vt omittantur in fru-
gum, vini, pomorum, herbarum, fruticum, me-
dicamentorum, metallorum generibus, benefi-
cia eius, quæque adhuc diximus, vel quæ assi-
duitate satiant figlinarum opera imbricib. ru-
bulis, regulisque ad balneas hamatis, vel ad
recta costilib. laterculis frontatisque, aut quæ
rota sunt, etiam fictilibus dolis ad vina exco-
gitatis, & ad aquas. Propter quæ Numa rex se-
ptimæ collegium figulorum instituit. Quin-
& defunctos sese multi fictilibus^a doliis con-
dimaluere, sicut M. Varro, Pythagorico modo
in myrti & oleæ atque populi nigre foliis. Ma-
ior quoque pars hominum terrenis vitur va-
sis. Samia etiamnum in esculentis laudantur.
Retinet hanc nobilitatem & Aretum in Ita-
lia: & calicum tantum Surrentum, Asta, Pollæ-
tia: in Hispania Saguntum, in Asia Pergamum.
Habēt & Tralleis opera sua, & Mutina in Ita-
lia: quoniã & sic gentes nobilitantur. Hæc quo-
que per maria terræque vltro citiõque portã-
tur, insignib. rotæ officinis Erythris. Hodiẽq;
in templo ostenduntur amphorę duę propter
tenuitatẽ cõsecratę, discipul. magistriq; certa
mine, vter tenuiorẽ humum duceret, Coislaus

^afoliis. i. fa-
pulchrum.

Dal. ex M.
& V. et.

^b Quidam
legunt, Ere-
tum.

maxima, Hadrianis firmitas, nonnullis circa hoc seueritatis quoque exemplis. Q. Coponiū inuenimus ambitus damnatum, quia vini amphoram dedisset dono ei, cuius suffragij latior erat. Atque ut luxu quoque aliqua contingat autoritas siglinis, tripatinum, inquit Fenestella, appellabatur summa cœnarū lautitia. Vna erat murzēnarū, altera luporum, tertia myxonis piscis, inclinatis iā scilicet morib. ut tamen eos præferre Græciæ etiam Philosophis possumus. Siquidē in Aristotelis hæredum auctione lx. patinas vñisse traditur. Nam nos cū vnā Æsopi tragediarū histrionis in natura auium diceremus^a sestertiis c. sterisse, nō dubito indignatos legentes. At Hercules, Vitellius in principatu suo^b c. sestertiis condidit patinā, cui faciendæ fornax in campis exzificata erat: quoniam eō peruenit luxuria, ut etiam scitilia pluris constēt, quā murrhina. Propter hanc Mutianus altero Contulatu suo^c in conquisitione exprobrauit patinarum paludes Vitellij Demoriz, non illa fœdiore, cuius veneno Asprenati reo Cassius Severus accusator obiecit interisse cxxx. conuiuas. Nobilitantur iis oppida quoque, ut Rhegium, & Cumæ. Samia testa Matris Deūm sacerdotes, qui galli vocātur, virilitatē amputant, nec aliter citra perniciem, si M. Cælio credamus, qui linguam sic amputandam obiecit graui probro, tanquā & ipse iam tunc eidem Vitellio malediceret. Quid non excogitauit ars fractis etiam^d testis vtendo sic ut firmius durent tufis calce addita, quæ vocant Signina. Quo genere etiam pa-
uimenta exogitauit.

^a Supral. 10
cap. 51. hanc
Æsopi pati-
nam D. C.
taxat sefter-
tys. Vnde
hic D. C. legē-
dum vide-
tur, non C.
^b Decies se-
stertium.
his legis Bu-
deu, ex ve-
rusto quodā
codice. Vide
ipsum. li. 4.
de Affe.
^c In cōcio-
ne.
^d testis &
tufis addi-
ta calce vt
tur ut fir-
mius du-
rent, quæ
vocāt, &c.
Dal.

Terra

Terra vari-
iura ge-

Vtrum
Qua
tem, idē
lanu collē
que provin-
bilem vñ
Cumano
natura &
uis, verum
cisa & de-
idē circa
te Gndio
desicere. A
quid terre
multum
renatē
maria
da corp
bio, N
Quin &
xandri
cum rel
Plura d
cules m
quibus
res autē

De par

Q. Vi-
par
niā in for

*Terra varietates, & de puluere Puteolano, & alijs
terra generibus, quæ in lapidem veruntur.*

CAP. XIII.

Verùm & ipsius terræ sunt alia segmenta. Quis enim satis miretur, pessimâ eius partem, ideòque pulverem appellatum in Puteolanis collibus, opponi maris fluctibus, mersumque protinus fieri lapidem vnum inexpugnabilem vndis, & fortiorem quotidie, vtrique si Cumano miscatur cimento. Eadem est terræ natura & in Cyzicena regione: sed ibi nõ pulvis, verùm ipsa terra qualibet magnitudine excisa & demersa in mare lapidea extrahit. Hoc idẽ circa Cassandriam produnt fieri: & in fonte Gnidio dulci intra octo menses terram lapidescere. Ab Oropo quidẽ Aulidem vsq; quicquid terræ attingitur marimutatur in saxa. Nõ multum à puluere Puteolano distat è Nilo harena tenuissima sui parte, non ad sustinenda maria fluctusque frangendos, sed ad debellanda corpora palæstræ studiis. Inde certè Patrobio, Neronis principis liberto, aduehebatur. Quin & Leonato & Cratero ac Meleagro Alexandri Magni ducibus sabulum hoc portari cum reliquis militaribus commerciis reperio. Plura de hac parte nõ sum dicturus, non Hercules magis quàm de terræ vsu in ceromatis, quibus exercendo iuuenus nostra corpora, vires animorum perdidit.

De parietibus formaceis, & lateritijs, & eorum ratione. CAP. XIII.

Quid? non in Africa Hispaniæque ex terra parietes, quos appellant formaceos, quoniã in forma circūdatis viring; duab. tabulis

inferciuntur veriùs, quā instruuntur, zuis durant, incorrupti imbris, ventis, ignibus, omni-
 nique cæmento firmiores: Spectat etiam nunc
 speculas Annibalis Hispania, terrenasq; turres
 iugis montium impositas. Hinc & cæspitum
 natura, castrorū vallis accommodata, cōtra flu-
 minum impetus aggeribus. Illini quidem cra-
 tes parietum luto, & lateribus crudis extrui,
 quis ignorat? Lateres nō sunt è sabuloso, neq;
 harenoso, multoq; minus calculoso ducendi
 solo, sed è cretoso & albicante, aut ex rubrica,
 vel si iam ex sabuloso, è masculino certè. Fingun-
 tur optimè vere: nam solstitio rimoso fiunt.
 Adificiis non nisi bimos probant. Quin & in-
 tritam ipsam eorum, priùs quàm fingatur, ma-
 cerari oportet. Genera eorum tria: didoron,
 quo vtimur, longum sesquipedè, latū pedè: al-
 terum tetradoron: tertium pentadoron Græci
 enim antiqui doron palmum vocabāt, & ideo
 dora munera, quia manu darētur. Ergo à qua-
 tuor & quinque palmis, prout sunt, nominan-
 tur. Eadem est latitudo. Minore in priuatis o-
 peribus, maiore in publicis vtuntur in Græcia.
 Pitanz in Asia, & in vltioris Hispaniæ ciui-
 tatibus Massia & Calento fiunt lateres, qui sic-
 cati non merguntur in aqua. Sunt enim è terra
 pumicosa, cū subigi potest, vtilissima, Græci.
 præterquàm vbi è silice fieri poterat structu-
 ra, parietes lateritios prætulere. Sunt enim
 æterni, si ad perpendicularum fiant: ideo & in
 publica opera & regias domos adduntur. Sic
 struxere murum Athenis, qui ad montem
 Nymetrum spectat: sic ^a Patris ædes Iouis &
 Herculis, quamuis lapideas columnas & epi-
 styliā circumdarent: domum Trallibus regiam
 Attalitem Sardibus Cæsi, quam gerusian fe-
 cere:

^a Martia-
 dem. M.

LIBR
 cere: Hali
 durant. H
 eis pariet
 lenum pi
 mē deport
 orandum
 per se miru
 rabantur. I
 retij & Me
 dificia, qua
 vnam conti
 ne commu
 ratio patre
 De sulphu
 me
 Hæc fin
 Hæc fin
 ra est sulph
 sentat in m
 liam, qua
 in Melo i
 Neapolita
 vocatur L
 fossium, p
 uum: qu
 solidum,
 bus gener
 liquore c
 cocta. V
 que, & vi
 bam, follo
 tio quoqu
 scendas la
 litiemque
 Quarto au
 Cætero ca

cere: Halicarnassi Mausoli: quæ etiam nunc
durant. Lacædemone quidem excisum lateri-
tiis parietibus opus tectorium propter excel-
lentiam picturæ ligneis formis inclusum, Ro-
mâ deportauere in Adilitate ad comitium ex-
ornandum Muræna & Varro. Quod opus cum
per se mirum esset translaturum tamē magis mi-
rabantur. In Italia quoq; lateritius murus A-
retij & Meuaniz est. Romæ non fiunt talia æ-
dificia, quia sesquipedalis paries non plus quā
vnam contignationem tolerat. Cautumq; est,
ne communiscrassior fiat, nec intergerinorum
ratio patitur.

*De sulphure, alumine, & generibus eorum, &
medicina.* CAP. XV.

HÆ sint dicta de lateribus. In terræ autem
reliquis generibus vel maximè mira natu-
ra est sulphuris, quo plurima domantur. Na-
scitur in insulis Æoliis inter Siciliam & Ira-
liam, quas ardere diximus. Sed nobilissimum
in Melo insula. In Italia quoque inuenitur, in
Neapolitano Campanoque agro, collibus qui
vocatur Leucogzi. Quod est cuniculis ef-
fossus, perficitur igni. Genera quatuor: vi-
uum: quod Græci apyron vocant, nascitur
solidum, hoc est glebosum. Eo solo ex omni-
bus generibus Medici vtuntur. Cætera enim
liquore constant, & conficiuntur oleo in-
cocta. Viuum autem effoditur, translucet-
que, & viret. Alterum genus appellant gle-
bam, fullonum tantum officinis familiare. Ter-
tio quoque generi vnus tantum est vsus ad suf-
fiendas lanas, quoniam candorem tantum mol-
litiemque confert. ^aEgula vocatur hoc genus.
Quarto autē ad ellychnia maximè conficienda.
Cætero tanta vis est, vt morbos comitiales

^a Egula,
H. foris æ-
glula & dō
TMS. ἄγλως.

deprehendat nidore, impositum igni. Lustrat
 candenti Anaxilaus eo, candens in calice nouo, prunā-
 calice, *Var.* que subdita circumferens exardescantis reper-
 cussu pallorem dirum, velut defunctorum, of-
 fconuiuis, fundente bconuiuis. Natura eius calfacie, con-
 coquit: sed & discutit collectiones corporum:
 ob hoc talibus emplastris malignisq; mi-
 scetur. Renibus quoque & lumbis in dolore
 cum adipe, mirè prodest impositum. Aufert
 & li. henas à facie cum terebinthi resina, &
 lepras. Harpaxicon vocatur à celeritate au-
 uellendi, auelli enim subinde debet. Prodest
 & suspensoris linctum. Purulenta quoque ex-
 ulsionibus, & contra scorpionum ictus. Viti-
 gines vitium nitro mistum, atque ex aceto-
 trinum & alitum tollit: item lentes in palpe-
 bris, aceto sandarachato admisto. Habet & in
 religionibus locum ad expiandas fustitu do-
 mos. Sentitur vis eius & in aquis feruentibus.
 Neque alia res facilius acceditur: quo apparet
 ignium vim magnam etiam ei inesse. Fulmina
 & fulgura quoque sulphuris odorem habent:
 ac lux ipsa eorum sulphurea est. Et bituminis
 vicina est natura, alibi limus, alibi terra: limus
 è Iudæa lacu, ut diximus, emergens: terra in Sy-
 ria circa Sidonem oppidum maritimum. Spis-
 scitur hæc utraq; e, & in densitatem coeunt.
 Est verò liquidum bitumē, sicut Zacynthium,
 & quod à Babylone inuehitur. Ibi quidem &
 candidum gignitur. Liquidum est & Apollo-
 niiticum, quæ omnia Græci pissasphaltion ap-
 pellat ex argumento picis & bituminis. Gigni-
 tor & pingue liquorisq; oleacei in Sicilia Agra-
 gantino fonte inscuiens riuū. In olæ id harun-
 dinū, aniculis colligunt, cussimē sic adheres-
 cens. Utuntur eo ad lucernarū lumina olei vice:

*in Agra-
 gantino Si-
 ciliæ agro
 fontib. in-
 natans.
 Dal. ex
 Diosc.*

111
 cæne ad
 tham, ac
 latoris
 vnguenti
 l. auct. B.
 spideat, it
 tem modic
 sulphuris,
 penes nid
 oculorum
 dicitur: itē
 porū illi
 genera in
 Dentium
 illa. T. J.
 potum em
 dem mod
 potum d
 trahit N
 lorum. C
 plastrum
 nem silt
 Vituntu
 ma, & h
 bolo ful
 hendit.
 euit cu
 fustitu r
 no pocu
 nitur, sū
 gis solita
 vsum pr
 ris. Plac
 do ferro,
 vlib. Nec
 nis opera,

eentē ad scabiem iumētorū. Sunt qui & naph-
 tham, de qua in secundo diximus volumine,
 bituminis generi asseribant. Verum ardēs eius
 vis ignium naturā cognata, procul ab omni v-
 su abest. Bituminis probatio, vt quā maxime
 splēdeat, sitq; ponderosum ac graue: *lene, M-*
tem modice, quoniā adulteratur pice. Vis, quē laue, Vir.
 sulphuris, sistit, discutit, cōtrahit, glutinat. Ser-
 pentes nidore fugat accensum. Ad suffusiones
 oculorum & albugines Babylonū efficax tra-
 ditur: itē ad lepras, lichenas, ruritūque cor-
 porū. Illinitur & podagris. Omnia autem eius
 genera incommodos oculorum pilos replicat.
 Dentium doloribus medentur simul cū nitro
 illita. Tussim veterem & anhelitus cum vino
 potum emendat. Dysentericis etiam datur eo-
 dem modo, sistitque aluum. Cum aceto verò
 potum discutit concretum sanguinem, & de-
 trahit. Mitigat lumborum dolores, itē articu-
 lorum. Cum farina hordeacea impositum, em-
 plastrum peculiare facit sui nominis. Sangui-
 nem sistit. Vulnē colligat. Glutinat neruos.
 Utuntur etiam ad quartanas bituminis drach-
 ma, & hedyosmi pari pondere cum myrrhæ o-
 bolo subacti. Comitiales morbos vltum depre-
 hendit. Vuluarū strangulationes olis cum disc-
 cutit cum vino & castoreo. Procidencia sedis
 suffitu reprimat. Purgationes fœminarū in vi-
 no potum elicit. In reliquo vsu eramentis illi-
 nitur, firmatq; ea contra ignes. Diximus & tin-
 gi solitas ex eo statuas & illini. Calcis quoque
 vsum præbuit, ita ferrum inanis Babylonis mu-
 ris. Placet & ferrarius fabrorū officinis tinge-
 do ferro, clauorūq; capitibus & multis aliis
 vsib. Nec minor, aut ab eo dissimilis est alumi-
 nis opera, quod intelligit falsugo terræ. Plura

& eius genera. In Cypro candidum & nigrum, exigua coloris differentiâ, cum sit vltus magna: quoniam inficiendis claro colore lanis candidum liquidumque vtilissimū est, contrāque fuscis aut obscuris nigrum. Et aurum nigro purgatur. Fit autē omne ex aqua limōq; hoc est, terræ exundantis natura Corruatū hyeme aestiuus solib. maturatur. Quod fuerit ex eo præcox, cādidius fit. Gignitur autē in Hispania, Ægypto, Armenia, Macedonia. Æthiopia, Africa: insulis Sardinia, Melo, Lipara, Strōgyle. Laudatissimū in Ægypto, proximū in Melo. Huius quoque duę species, liquidum spissumque. Liquidum probatio, vt sit lympidum lacteumque, sine offensis fricatium, cum quodā igniculo caloris. Hoc phorimon vocant. An sit adulteratum, deprehenditur succo Punici mali. Syncerum .n. mistura ea nigrescit. Alterum genus est pallidæ & scabræ naturæ, & quod inficitur galla. Ideoque hoc vocant paraphoron. Vis liquidum aluminis astringere. Indurare, rodere. Melle admisto sanatoris hucera, papulas, pruritūsq. Hæc curatio fit in balineis duabus mellis partib. tertia aluminis. Virus alarum sudorēsq. sedat. Sumitur pilulis contra lineis vitia, pellēdumq; pruritus ac per urinā sanguinē. Emēdat & scabiem nitro ac melanthio admistis. Concreti aluminis vnum genus schiston appellant Græci, in capillamenta quęd im canescētia dehiscens. Vnde quidam trichitin potius appellauere Hoc fit ē lapide,^a ex quo & chalcitin vocant: vt sit sudor quidam eius lapidis in spumā coagulatus. Hoc genus aluminis siccatur, minusque sistit humorē inutile corporibus. Sed auribus magnopere prodest infusum, vel illitum, vel oris hucerebus, dentibusque, si salina

^a & quod
chalcitin
vocant: su-
dor, &c.
coagula-
tus est, M.

LIBR
si salina
decimen
Coquetu
teronē est
vocant. D
omni huc
dona
filiū spon
candido pre
sine haren
Hoc coquit
cinis fiat.
num vocan
li vis maior
grandi, ne
Oculorum
vilius epip
res coquet
rum foris
renascen
Omnium
nomen C
tissima su
adipe.
tia hucere
picorum
cum succo
tias, cicat
niones: p
cum galla
su. co. leu
vitia quæ
animaba
prodest, &
pice. Infu
que in ore
T

si salua cum eo contineatur. Et oculorum medicamenti inferitur aptè, verendisque sexus. Coquitur in parinis, donec liquari desinat. Interioris est alterum generis, quod strongylen vocant. Duo eius species, fungosum atque omni humore dilui facile: quod in totum dominatur. Melius punicosum, & foraminum sicut pinguis simile, rotundumque natura, candido proprius, cum quadam pinguitudine sine harenis friabile, nec insciens nigritia. Hoc coquitur per se carbonibus puris, donec cinis fiat. Optimum ex omnibus quod melinum vocant ab insula Melo, ut diximus. Nulli vis maior neque adstringendi, neque denigrandi, neque indurandi. Nullum spissius. Oculorum scabritias extenuat & conbustum vitilium epiphoris inhibendis. Sic & ad pruritus corporis. Sanguinem quoque sistit in totum foris illicitum. Vultu pilis ex aceto illitum, renascentem molle lanuginem summam. Omnium generum vis in adstringendo: unde nomen Græcis. Ob id oculorum vitis aptissima sunt. Sanguinis fluxiones inhibet cum adipe. Sic & infantium hucera. Putrescentia hucera compescit cum adipis & hydropicorum eruptiones siccat. Et aurium vitia cum succo Punici mali: & vnguium scabritias, cicatricumque duritias & pterygia, peritiones: Phagedænas hucera ex aceto, aut cum galla pari pondere cremata: lepras cum succo oleum: cum salis verò tribus partibus, vitia quæ serpunt: lentes & alia capillorum animalia, perustum aquæ. Sic & ambustis prodest, & færibus corporum cum sero & ceruo & pipere. Infunditur & typhentericis. Vnam quoque in ore comprimit, ac tonsillas. Ad omnia

quæ in cæteris generibus diximus, efficacius intelligitur ex Melo aduectum. Nam ad reliquos vsus vitæ in corus lanisque perficiendis, quanti sit momenti, significatum est. Ab his perse omnia ad medicinas pertinentia terræ genera tractabimus.

De terra, Samia & Eretria, & Chia, & Selinusia, & Pignici, & Ampelisi medicina

CAP. XVI.

• Paigiti

• Collyriō
M. & Dros.

Amiz duz sunt, quæ b tyropicon, & quæ aster appellabatur. Prioris laus, ut recens sit & levis, linguæque glutinosa. Altera glebrior, candida. Vtraque vritur, ac lauasur. Sunt qui præferant priorem. Pro sunt sanguinem expuentibus. Emplastisque quæ siccandi causa componuntur, oculorum quoque medicamentis miscetur. Eretria totidem differentias habet. Nanque & alba est, & cinerea, quæ præfertur in medicina. Probatur mollitie, & quod si zra præducantur, violaceum reddit colorem. Vis & ratio eius in mendo dicta est inter pigmenta. Lauatur omnino terra (in hoc enim loco dicemus) persusa aqua siccataque solibus, iterum ex aqua trita ac reposita, donec confidat, & digeri possit in pastillos. Coquitur in calcibus cerebro concussu. Est in medicaminibus & Chia terra candidans, effectus eius, qui Samiæ. Vfus ad mulierum maxime cutem. Item & selinusia. Latæi coloris est hæc, & aqua dilui celerrima. Eademque lacte diluta & testorum albaria interpolantur. Pignitis Eretriz simillima est, grandioribus tantum glebis & glutinosa, cui effectus idem qui Cimoliz, infirmior tamen. Bitumini simillima est ampelitis. Experimentum eius, si cera modo accepto oleo lique-

• Pnigitis
Dioscoridi

cit, & si nig
mollitudo
dicantur
phari & tr
Cra gen
Umbrica,
C Rete
Cad Me
ad purpuri
discutiend
aceto assu
cohibet: &
ed aphron
cerum, & p
curatio ba
adluatur,
addita pri
natura cre
illa. Ac
sumptam
lica. Na
Est & al
Sarda, q
eum assu
est vilissi
pretiosio
Propriet
rando: a
Umbrica
mitur. Ne
tem arin
bus dicta
sors ded
omnia ma
est: pri
phare sus

cat, & si nigricans colos maneat costę. Vfus ad molliendum discutiendũque. Ad hæc medicamentis additur, præcipuèque in callibepharis & inficiendis capillis.

Cera genera ad vestium vsum, Cimolia, Sarda,

Vmbrica, saxum, argentiaria. CAP. XVII.

CRETÆ plura genera. Ex is Cimoliæ duo ad Medicos pertinentia, candidum, & ad purpurissimum inclinans. Vis vtrique ad discutiendos tumores, & sistendas fluxiones aceto assumpto. Panos quoque & parotidas cohibet: & lichenas illita pustulâsque. Si vero aphronitrum & a nitrum adiciatur & a^a Cyprium cetum, & pedum tumores sanat, ita vt in Sole M. alumę curatio hæc fiat, vt post sex horas aqua salsa Cyprium abluatur. Testium tumoribus b Cypria cera Dal. addita prodest. Et refrigerandi quoque b Cyprino natura cretæ est: sudorêsque immodicos sistit cerato Do. illita. Atque ita papulas cohibet ex vino sumptam balineis. Laudatur maximè Thessalica. Nascitur & in Lycia circa Bubonem. Est & alius Cimoliæ vsum in vestibus. Nam Sarda, quæ affertur è Sardinia, candidistan- cùm assumitur, inutilis versicoloribus: & est vilissima omnium Cimoliæ generum: pretiosior Vmbrica, & quam vocant saxum. Proprietâsque fixi, quod crescit in macerando: atque pondere emitur, illa mensura. Vmbrica non nisi poliendis vestibus assumitur. Neque enim p. gebit hanc quoque partem attingere, cùm lex Metalla extet fullonibus dicta, quam C. Flaminius. L. Æmilius Cæsores dedere ad populum ferendam. Aded omnia maioribus cura fuere. Ergo ordo hic est: primum abluitor vestis Sarda: dein sulphure suffitur: mox desquamatur Cimolia,

quæ est coloris veri. Fucus enim deprehenditur, nigrescitque, & effunditur sulphure. Veros autem & pretiosos colores emolliunt Cimolia, & quodam nitore exhilarat contristatos sulphure, inimicum coloribus. Græcia pro Cunctis Tymphaico vitur gypso. Alia creta argentaria appellatur, nitorem argento reddens. Est & vilissima, qua Circum præducere ad victoriæ notam, pedesque vanalium trans mare aduكتورum denotare instituerunt maiores. Talémque Publium mimica scenæ conditorem, & Astrologiæ consobrinum eius Manlium Antiochum, item Grammaticæ Taberium Eriocem, eadem naue aduectos videre proavi.

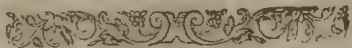
Qui & quorum liberti præpotentes. CAP. XVIII.

Sed quid hos iefero aliquo literarum honore commendatos? Talem in catastra videre Chrysegonum Syllæ, Amphionem Q. Catuli Heronem L. Luculli Demetrium Pompeij, Augentque Demetrii, quâquam & ipsa Pompeij credita est: Hipparchum M. Antonij, Menam & Menecratem Sex. Pompeij, aliosque deinceps, quos enumerare iam non est, è languine Quiritium & proserpionum licentia ditatos. Hoc est insigne vernalitius gregibus, opprobriumque insolentis fortunæ: quod & nos addè potiri rerum vidimus, ut Prætoria quoque ornamenta decerni à Senatu iubente Agrippina C. Caesaris viderimus libertis: tantumque non cum laureatis fascibus remitti illò, vnde cretatis pedibus aduenissent.

De terra ex Galata, terra Clupea, terra Balearica, terra Ebusitana.

CAP. XIX.

Præterea sunt genera terræ proprietatis suæ, de quibus iam diximus: sed & hoc loco reddenda natura. Et galata insula, & circa Clupeam Africæ, scorpiões necat: Balearis & Ebusitana serpentes.

C. PLINII SE- CVNDI NATVRALIS

HISTORIÆ Liber XXXVI.

PROOEMIUM.

Natura lapidum, ac marmorum luxuria.

CAPVT I.

IAPIDVM natura restat, hoc est, præcipua morum insania, etiam ut gemmæ cum succinis, atque crystalli cum murrhinis sileantur. Omnia nanque, quæ usque ad hoc volumen tractauimus hominum causa genita videri possunt. Montes natura sibi fecerat ad quasdam compages telluris viscibus densandas, simul ad impetus fluminum domandos, fluctusque frangendos, ac minimè quietas partes coercendas durissima sui materia. Cædimus hos, trahimusque nulla alia, quam deliciarum, causa, quos transcendisse quoque mirum fuit. In portento prope maiores habuere Alpeis ab Annibale exuperatas, & postea à Cimbris nunc ipsæ cædun-

tur in mille genera marmorū: promontoria aperiuntur mari, & rerū natura agitur in planū. Euchimus ea, quæ separandis gentibus pro terminis constituta erant nauēque marmorum causa sunt, ac per fluctus, sæuissimam rerum naturā pariter, huc illūque portantur iuga montium, maiore etiamnum vesania, quā cum ad frigidos porus vas petitur in nubila, celōque proxima rupes cauantur, vt bibatur glacie. Secum quisque cogitet, quæ pretia horum audiat, quas vehi trahitque moles videat. Sed & quā sine his multorum fuerit beator vita, ad quāque multorum necesse sit necesse ista facere. imō verius pari mortaleis, quos ad vsus, quāue ad voluptates alias, nisi vt inter maculas lapidum iaceant: ceu verō non tenebris nocturnum dimidiā parti vitæ cuiusque gaudia hæc auferentibus. Ingens ista reputantem subit etiam antiquitatis rubor. Extant Censoris leges, glandia in cœnis, glirēque, & alia dictu minora apponi vetantes. Marmora inuehi, & maria huius rei causa trāsi, quæ veteret, lex nulla lata est.

Quā primū marmor in publicis operibus ostenderit. CAP. II.

Dicat fortassis aliquis: non enim inuehebantur. Id quidem falsū. Trecentes lx. columnas M. Scauri Aedilitate ad scenam theatri temporarij, & vix vno mense futuri in vasa, viderūt potari silentio legum. Sed publicis nimirum indulgentes voluptatibus. Id ipsum cur? aut qua magis via irrepunt vitia, quā publica? Enimvero non alio modo in priuatos vsus illa venēre, ebora, aurum, gemmæ: aut quid omnino Diis relinquimus? Verū est, indulserint publicis voluptatibus, etiāne tacue-

reuerent
dequad
in atri
nūque
hæc eg
tūm ex
templa
tacere
hi p
Qui prim

Nec po
li im
vitz rud
rem illu
lunos ha
tamen ne
nūm ped
nerem p
a omise
dicta qu
quā in
quentu
nim tan
ber Sed
hominu
Ante ig

Qui p

MA
ru
ta insu
priusq
peret

tacuerunt maximas earum atque adeò duodequadragenū pedum Lucullei marmoris in atrio Scauri collocari? Nec clam illud occultéque factum est. Satisfdari sibi damni iniecti egit redemptor cloacarum, cum in Palatium extraherentur. Non ergo in tam malo exemplo moribus cauere utilius fuerat, quàm tacere tantas moles in priuatim domum trahi præter scitilia Deorum fastigia?

Quis primus peregrino marmore columnas habueris Roma. CAP. III.

NEc potest videri Scaurus rudis & huius mali improvida ciuitati obresisse quodam vitæ rudimento. Iam enim L. Crassum Oratorem illum, qui primus peregrini marmoris columnas habuit in eodem Palatio, Hymettias tamen nec plures sex, aut longiores duodecenū pedum, M. Brutus in iurgiis ob id Venerem Palatinam appellauerat. Nimirum ista omisere moribus vitæ: frustra que interdita quæ viderant cernentes, nullas potius, quàm irritas esse leges maluerunt. Qui nos sequentur meliores nos esse probabant. Quis enim tantarum hodie columnarum atrium habet? Sed prius, quàm de marmoribus dicamus, hominum in iis præferenda dicemus pretia. Antè igitur artifices perconsuebimus.

Qui primum laudati in marmore scalpendo, & quibus temporibus. CAP. IIII.

MArmore scalpendo primi omnium incla-ruerunt Dipœnus & Scyllis geniti in Creta insula, etiamnum Medis imperantibus, priusquàm Cyrus in Persis regnare inciperet, hoc est, Olympiade circiter L. Ij Sycio-

nem se conulere, quæ diu fuit officinarum
omnium metallorum patria. Deorum quo-
rundam simulacra publicè locauerant Sicyo-
nij. quæ prius quàm abtoluerentur, artifices
iniuriam quæsti abierunt in Æolos. Protinus
Sycionios fames inuasit ac sterilitas, marôr-
que citus. Remedium petentibus Apollo Py-
thius affuturum respondit, si Dipænus & Scyl-
lus Deorum simulacra perfectissent. Quod ma-
gnis mercedib; obsequisque impetratum est.
Fuere autem simulacra ea Apollinis, Dia-
næ, Herculis, Mineræ, quod è cælo postea
tactum est.

Nobilitates operum & artificum in marmore

Cxxvj. de marmore Pario &

Mausoleo. CAP. V.

CVM ij essent, iam fuerant in Chio insula
Malas sculptor, dein fili⁹ eius Miciades,
ac deinde nepos Anthermus Chius, cuius filij
Bupalus & Anthermus clarissimi in ea scien-
tia fuere, Hipponactis Poëtæ ætate, quem
certum est lx. Olympiade fuisse. Quod si
quis horum familiam ad proauum vsque re-
tro agat, inueniet artis eius originem cum
Olympiadum origine cœpisse. Hipponacti
notabilis fœditas vultus erat: quamobrem
imaginem eius laciuiâ locorum ij proposue-
re ridendum circulis. Quod Hipponax indi-
gnatus, amaritudinem carminum distrinxit in
tantum vt credatur aliquibus ad laqueum eos
compulisse: quod falsum est. Complura enim
in finitimis insulis simulacra postea fecere, si-
cut in Delo, quibus subiecerunt carmen, non
vitibus tantum censerî Chium, sed & operi-
bus Anthermi filiorum. Ostendunt & Iasi)
Dianæ

Dianam m
Chio narra
in subli
stem, æcu
gna coru
fuit go, &
Aus fecit.
opera, & in
Ambracia.
re. Omnes
vsi sunt e
re lychno
in cunicul
multis pos
etiam in L
rum mirab
neis diuid
tuse extitit
tanto vetu
statuari
pie lxx
eter cc
sculpsi te
ma in O
nis. Alca
est) docu
pera Ath
claræque
Aphrodis
ipse Phidi
scipulus f
tus. Itaque
ius donati
ambo dis
Alcamen
contra pe

Dianam manibus eorum factam. Et in ipsa Chio narrata est operis eorum. Dianæ facies in sublimi posita cuius vultum intrantes tristem, exeuntes exhilaratum putant. Romæ signa eorum sunt in Palatina æde Apollinis in fastigio, & in omnibus ferè quæ Dicus Augustus fecit. Parris quoque eorum & Deli fuere opera, & in Lesbo insula. Dii æm quidem Ambracia. Argos, Cleone, operibus refertæ fuere. Omnes autem tantum candido marmore vsi sunt è Paro insula, quem lapidem cæpere lychnitem appellare, quoniam ad lucernas in cuniculis caderetur, ut autor est Varro, multis postea candidioribus repertis, nuper etiam in Lunensium lapidicinis. Sed in Paro mirabile proditur, gleba lapidi vnus cuneis diuidentium soluta, imaginem Sileni intus extitisse. Non omittendum, hanc artem tanto vetustiorum fuisse, quam Picturam aut statuariam, quarum vtraque cum Phidia cæpit lxxxij. Olympiade, post annos circiter cccxxxij. Et ipsum Phidiam tradunt scalpisse marmora. Venerémque eius esse Romæ in Ostræ operibus eximæ pulchritudinis. Alcamenem Atheniensem (quod certum est) docuit in primis nobilem cuius sunt opera Athenis complura in ædibus sacris, præclaræque Venus extra muros, quæ appellatur Aphroditè *ἐν κέντρῳ*. Huic summam manum ipse Phidias imposuisse dicitur. Eiusdem discipulus fuit Agoræus Parius, ei ætate gratus. Itaque e suis operibus pleraque nomine eius donasse fertur. Certauere autem inter se ambo discipuli in Venere faciendâ. Vicitque Alcámenes non opere, sed ciuitatis suffragiis, contra peregrinum suo fauentis. Quare Ago-

sacritus ea lege signum suum vendidisse traditur, ne Athenis esset, & appellasse Nemesim. Id positum est Rhamnunte pago Atticæ, quod M. Varro omnibus signis prætulit. Est & in Matris magnæ delubro in eadem ciuitate Agoracriti opus. Phidiam clarissimum esse per omnes gentes, quæ Iouis Olympij famam intelligunt, nemo dubitat: sed ut meritò laudari sciant etiam qui opera eius nō viderunt, proferemus argumenta parua & ingenij tantum. Neque ad hoc Iouis Olympij pulchritudine vitemur, non Mineræ Athenis factæ amplitudine, cū sit ea cubitorum xxvj. e-bore hæc & auro constat: sed scuto eius, in quo Amazonum prælium cælauit intumescēte ambitu parmæ, eiusdem concava parte Deorum & gigantum dimicationem, in solleis verò Lapitharum & Centaurorum: ad eō momenta omnia, & compacta artis illius fuere.

comperta
arti *Per.*

In base autem quod cælatum est, Pandoræ genefin appellauit. Ibi Dij sunt. xxx. numero nascentes, Victoria præcipuè mirabili. Periti mirantur & serpentem, & sub ipsa cuspide æream sphingem. Hæc sunt obiter dicta de artifice nunquam satis laudato, simul ut noscatur illam magnificentiam æqualem fuisse & in paruis. Praxitelis ætatem inter statuarios diximus, qui marmoris gloria superauit etiam semet. Opera eius sunt Athenis in Ceramico, sed ante omnia, & non solum Praxitelis, verum & in toto orbe terrarum. Venus, quam ut viderent multi, nauigauerunt Gnidum. Duas fecerat, simulque vendebar, alteram velata specie, quam ob id quidem prætulerunt optione, quorum conditio erat, Cui, cū alteram etiam in eodem pretio detulisset se-

leuerum id ad
Goidij emerit
Voluit tam
comedes, tot
erit ingens,
nisi perpetui
nim signo Pr
dicula eius co
radique effig
tur, factio.
admiratio est
dam, cū de
fisse, eiusqu
lum. Sunt in
lustrum art
alter Scopæ
neris Praxite
hæc sola men
obiectus a C
Thespiz vi
postitus. E
lonia Prop
luare & ini
das Rhodi
moris vestig
opera sunt,
ti Scruilian
na simulacra
& quæ Thy
leni in Afini
lo & Neptun
rus rei & art
Pergami syn
corpori veri
Romæ eius
bro: Venus

feuerum id ac pudicum arbitrantur: reiectam
 Gnidij emerunt, immensa differentia famæ.
 Voluit eam postea Gnidius mercari rex Ni-
 comedes, totum æs ciuitatis alienum, quod
 erat ingens, dissolutum se promittens. Om-
 nia perpeti maluere, nec immerito. Illo e-
 nim signo Praxiteles nobilitauit Gnidum. &
 di-cula eius tota aperitur, vt conspici possit
 vndique effigies Deæ, fauente ipsa, vt credi-
 tur, facta. Nec minor ex quacunque parte
 admiratio est. Ferunt amore captum quen-
 dam, cum delituisset noctu, simulacro cohæ-
 sisse, eiusque cupiditatis esse indicem macu-
 lam. Sunt in Guido & alia signa marmorea il-
 lustrum artificum, Liber pater Bryaxidis, &
 alter Scopæ, & Minerua: nec Maius aliud Ve-
 neris Praxitelicz specimen, quam quod inter
 hæc sola memoratur. Eiusdem est & Cupido
 obiectus à Cicerone Verri, ille propter quem
 Thespiz visebantur, nunc in O&auæ scolis
 positus. Eiusdem & alter nudus in Pario co-
 lonia Propontidis, par Veneri Gnidiz nobi-
 litate & iniuria. Adamauit enim eum Alchi-
 das Rhodius, atque in eo quoque simile a-
 moris vestigium reliquit. Romæ Praxitelis
 opera sunt, Flora, Triptolemus, Ceres in hor-
 tis Seruilianis, boni Euentus & bonæ Fortu-
 næ simulacra in Capitolio: item & Mnades:
 & quas Thyadas vocant, & Caryatidas, & Si-
 leni in Asinij Pollionis monumentis, & Apo-
 llo & Neptunus. Praxitelis filius Cephillo-
 rus rei & artis hæres fuit. Cuius laudatum est
 Pergamæ symplegma, signum nobile, digitis
 corpori veriùs, quam marmorì, impressis.
 Romæ eius opera sūt Latona in Palatij delu-
 bro: Venus in Asinij Pollionis monumentis

& intra Octauia porticus in Iunonis aede Æsculapius ac Diana. Scopæus cum his certat. Is fecit. Venerem & Pothon & Phaëthontem. qui Samothracia sanctissimis ceremoniis coluntur. Item Apollinem Palatinum, Vestam sedentem laudatam in Seruilianis hortis, duasque chameæras circa eam, quarum pares in Asinij monumentis sunt, vbi & Canephorus eiusdem. Sed in maxima dignatione Cn. Domitij delubro in Circo Flaminio Neptunus ipse, & Thetis, atque Achilles, Nereides supra Delphinos & cete & hippocampus sedentes. Item tritones, chorúsque Phorici & priestes, ac multa alia marina, omnia eiusdem manus, præclarum opus etiam si totius vitæ fuisset. Nunc verò præter supra dicta, quæque nescimus, Mars est etiamnum sedens colesseus eiusdem in templo Bruti Calliaci apud Circum eundem ad Labicanam portam eunti. Præterea Venus in eodem loco nuda Praxitelicam illam Gnidiam antecedens, & quencunque alium locum nobilitatura. Romæ quidem magnitudo operum eam obliterat, ac magni officiorum negotiorumque acerui omnes à contemplatione talium abducunt, quoniam orioforum & in magno loci silentio apta admiratio talis est. Qua de causa ignoratur artifex eius quoque Veneris, quam Vespasianus Imperator in operibus. Pacis suæ dicauit, antiquorum dignam fama. Par hæsitatio est in templo Appollinis Sosiani, Nioben cum liberis morientem Scopas an Praxiteles fecerint: rem Ianus pater in suo templo dicatus ab Augusto ex Aegypto aduectus, verius manus sit, iam quidem & aura occultatus. Similiter in Cutia Octauia quaeritur de Cupedine fulmen

penente. Id de
esse princeps
eadem schola
quatuor, ex
palla velatus
similiter: ter
quatuor crater
aura velifican
tio est in Sep
nemque cum
cū capitali fat
Scopas habuit
& Timotheus
mul dicendum
te Mausoleu
zore Artemisi
gelo, qui ob
lecondo. Op
r culij mar
Aunt: & Se
des, breui
quadringent
x xv cubiti
Ab Oriente
Bryaxis, a
Leochares.
gna Artemi
pus exortu ul
cesserunt,
psorum arti
hodieque ce
tus artifex.
alitudine in
dibus in me
summo est q
Pythia. Ha

tenente. Id demum affirmatur, Alcibiadem
 esse principem forma in ea ætate. Multa in
 eadem schola sine autoribus placent. Satyri
 quatuor, ex quibus vnus Liberum patrem
 palla velatus humeris præfert: alter Liberum
 similiter: tertius ploratum infantis cohibet:
 quartus crateræ alterius sitim sedat: duæque
 Auræ velificantes sua veste. Nec minor qua-
 stio est in Septis, Olympum & Pana Chiro-
 nemque cum Achille qui fecerint, præsertim
 cū capitali satisfactione fama iudicet dignos:
 Scopas habuit æmulos eadem ætate Bryaxin
 & Timotheum, & Leocharem, de quibus si-
 mul dicendum est, quoniam pariter cælaue-
 re Mausoleum. Sepulchrum hoc est ab u-
 xore Artemisia factum Mausolo Cariz re-
 gulo, qui obiit Olympiadis centesimæ anno
 secundo. Opus id vt esset inter septem mi-
 racula: maximè artifices fecere: Patet ab
 Autis & Septentrione sexagenos ternos pe-
 des, breuius à frontibus, toto circuitu pedes
 quadringentos xj. attollitur in altitudinem
 xxv. cubitis: cingitur^a columnis xxxvj.^a columnis
 Ab Oriente cælauit Scopas, è Septentrione xxxvj. Pre-
 Bryaxis, à Meridie Timotheus, ab Occasu voca-
 Leochares. Priusque quàm peragerent, re-
 uere Tetr.
 gina Artemisia, quæ mariti memoriz id o-
 pus exstrui iusserat, obiit. Non tamen re-
 cesserunt, nisi absoluto iam, id gloriæ i-
 psorum artisque monumentum iudicantes
 hodiè que cerant manus. Accessit & quin-
 tus artifex. Nanque supra pteron pyramis
 altitudine inferiorem æquauit, xxiij. gra-
 dibus in metæ cacumen se contrahens. In
 summo est quadruga marmorea, quam fecit
 Pythis. Hæc adiecta cxi. pedum altitudi-

Hecale.

Pol.

Taurisci
parentū. I;
Stannse.

de totum opus includit. Timothei manu Diana Romæ est in Palatio, Apollinis delubro, cui signo caput reposuit Aulanius Euander. In Magna admiratione est & Hercules Menestrati: & ^a Hecate Ephesi in templo Dianæ post ædem, in cuius contemplatione admonent æditui parcere oculis tanta marmoris radiatio est. Non postferuntur & Charites in propylæo Atheniensium, quas Socrates facit, alius ille quàm pictor, idem vult alique putant. Nam Myronis illius, qui in ære laudatur, anus ebria est Smyrnæ in primis incluta. Pollio Asinius, ut fuit acris vehementiæ, sic quoque spectari monumenta sua voluit. In iis sunt Centauri nymphas gerentes Archestitz, Thespiades Cleomenis, Oceanus & Iupiter Entochi, Hippiades Stephani, Hermocrates Taurisci, non cælatoris illius, sed Tralliani. Iupiter hospitalis Pamphili Praxitelis discipuli. Zetus & Amphion ac Dirce & taurus, vinculumque ex eodem lapide, Rhodoaduecta opera Apollonij & ^b Taurisci. Parentum ij certamen de se fecere Menecratem videri professi, sed esse naturalem Artemidorum. Eodem loco Liber pater Eutyichidis laudatur: ad Octauiz verò porticum Apollo Philisci Rhodij in delubro suo. Item Latona & Diana, & Musæ nouem, & alter Apollo nudus. Eum, qui citharam in eodem templo tener, Timarchides fecit. Intra Octauiz verò porticus in æde Iunonis ipsam Deam Dionysius & Polyces: altam Venerem eodem loco Philiscus. Cætera signa Praxiteles. Item Polyces & Dionysius Timarchidis filij Iouem, qui est in proxima æde, fecerunt. Pana & Olympum luctantes, eodem loco Heliodorus, quod est

est alterum
nerem lau
lycharum
toritate habi
tio super are
dauj patriæ
adornata. Id
lo ac Diana
lianus reperi
illius cælato
strati Callist
Deinde mu
rundam cla
te numero
par glorian
sunt, sicut i
tatoris dom
euarz artis
& liberos d
consilij sen
sander &
Similiter
probatissim
Polydes
cum Arce
Trallianu
gener Arch
templi et
ebæ in fasti
tudinem lo
nec in tem
omnibus
ma, huius
tiones: Sit
civatis, qu
aus lunu

est alterum in terris symplegma nobile: Venerem lauantes sese. Dædalum stantem Polycharmus. Ex honore apparet in magna auctoritate habitum Lylia opus, quod in Palatio super arcum Diuus Augustus honori Octauij patris sui dicauit in ædícula columnis adornata. Id est quadriga currusque, & Apollo ac Diana ex vno lapide. In hortis Verulianis reperió laudatos, Calamidis Apollinem illius cælatoris, Daætylidis Pythias, Amphistrati Callisthenem historiarum scriptorem. Deinde multorum obscurior fama est, quorundam claritati in operibus eximii obstant numero artificum, quoniam nec vnus occupat gloriam, nec plures pariter nūcupari possunt, sicut in Laocoonte, qui est in Titi Imperatoris domo, opus omnibus & picturæ & statuarum artis præferendum. Ex vno lapide cum & liberos draconumque mirabiles nexus de consilij sententia fecere summi artifices Agesander & Polydorus & Athenodorus Rhodij. Similiter Palatinas domos Cæsari repleuere probatissimis signis Craterus cum Pythodoro, Polydectes cum Hermolao, Pythodorus alius cum Artemone, & singularis Aphrodisius Trallianus. Agrippæ Pantheum decorauit Dio genes Atheniensis: & Caryatides in columnis templi eius probantur inter pauca operum: sicut in fastigio posita signa, sed propter altitudinem loci minus celebrata. In honorem est, nec in templo vllò Hercules, ad quem Pœni omnibus annis humana sacrificauerunt victimæ, humi stans, ante aditum porticus ad nationes: Sitæ fuere & Thespiades ad eodem felicitatis, quarum vnā adamauit eques Romanus Iunus Pisciculus, vt tradit Varro: admi-

ratur & Pasiteles qui & quinque volumina scripsit nobilium operum in toto orbe. Natus hic in Græciæ Italiæ ora, & ciuitate Romana donatus, cum iis oppidis, Iouem fecit eburneum in Metelli æde, quâ campus petitur. Accidit ei, cum in naua bus, vbi feræ Africanae erant per caueam inuens leonem cælarer, vt ex alia cauea panthera erumperet, nō leui periculo diligentissimi artificis, fecisse opera complura dicitur, sed quæ fecerit, nominatum nō refertur. Arcefilaum quoque magnificat Varro, cuius se marmoream habuisse leonem tradit, aligerosque ludentes cum ea Cupidines, quorum alij religatam tenerent, alij cornu cogere bibere, alij calcearent soccis, omnes ex vno lapide. Idem & a Coponio xiiij. nationes, quæ sunt circa Pompeij, factas auctor est. Inuenio & Canachum laudatum inter statuarios, fecisse marmorea. Nec Sauron atque Batrachum obliterari conuenit, qui fecere templa Octauia porticibus inclusa natione ipsi Lacones. Quidam & opibus impotentes fuisse eos putant, ac sua impensa construxisse, inscriptionem sperantes. Quæ negata, hoc tamen alio loco & modo viciurasse. vnt certè etiamnum in columnarum spiris insculpta nomina eorum argumento, rana atque laerta. In Iouis æde extitisse picturam, cultusque reliquos omnes fœmineis arguuntur signa. Etenim facta Iunonis æde cum inferrentur signa, permutoisse geruli traduntur: & id religione custoditum, velut ipsis Dīs sedem ita peritū. Ergo & in Iunonis aene cultus est, qui Iouis esse debuit. Sunt & in paruis marmoreis famam consecuti, Myrmecides, cuius quadrigam cum agi-

atore cupe
us formi
uere non e
Quod si p
quod m
in cratib
runt: qu
secundide

Hæc sunt
A summa
statu sub
rem maculo
eladum infu
hoc paulo.
in totum m
etiam dilige
mus & raro
tur in temp
nim ista in
siter statui
thenis tem
Capitolini
tamen inae
ria iam & a
os marmor
regias quoc
ceras, aurum
tum adorna
lores istas m
derunt, cum
Ciceronis s
magnificau
Tiburino
fuisse pictu
in aliqua m

catore coepetuit alis iusca: & Callicrates, cuius fornicarum pedes atque alia membra per-
uideri non est.

Quando primum marmorum in edificiũ vsus, & qui primus Romæ crustauerit parietes, & quibus aratibus quæque marmora in vsum venerint, & qui primus marmora secuerit, & ratio secandi: de harena.

CAP. VI.

HÆc sint dicta de marmorum scalptoribus, summaque claritate artificum: quo in tractatu subit mentem non fuisse tum auctoritatem maculoso marmoris: facere è Thasio, Cycladum insularum, æquè & è Lesbio: liuidius hoc paulo. Versicolores quidem maculas, & in totum marmorum apparatus Menander etiam diligentissimus luxuriæ interpres, primus & raro attigit. Columnis demum utebatur in templis, nec lautitiæ causâ (nondum enim ista intelligebantur) sed quia firmiores aliter statui nõ poterant. Sic est inchoatum Athenis templum Iouis Olympij, ex quo Sylla Capitolinis adibus aduxerat columnas. Fuit tamen inter lapidem atque marmor differentia iam & apud Homerum. Dicit enim Parisios marmoreo saxo percussum: sed hætenus, regias quoque domos cum laudatissimè præter æs, aurum, electrum, argentum, ebore tantum adornans. Primum (ut arbitror) versicolores istas maculas Chiorum lapidicinæ ostēderunt, cum extruerēt muros, factæ in id M. Ciceronis sale: omnibus enim ostentabant, ve magnificum. Multo, inquit, magis mirarer, si Tiburtino lapide fecissetis. Et Hercules non fuisset picturæ honos ullus, non modò tantus. in aliqua marmorum auctoritate. Secandi mar-

mor in crustas nescio an Cariz fuerit inuentum. Antiquissima, quod equidem inueniam. Halicarnassi Mausoli domus Proconesio marmore exulta est, lateritiis parietibus. Is obiit Olympiadis e anno ij. vrbis Romæ anno cccij. Primum Romæ parietes crusta marmoris operuisse totius domus suæ in Cælio monte Cornelius Nepos tradidit Mamurram Formis natum, equitem Romanum, præfectum fabrorum C. Cælaris in Gallia. Neque indignatio sit tali autore inuenta re. Hic nanque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus profectus, a quem, ut res est, domus ipsius clarius, quam Catullus, dixit habere, quicquid habuisset Comata Gallia. Nanque adiecit b idem Nepos, eum primum totis ædibus nullam nisi è marmore columnam habuisse, omnes solidas è Carystio aut Lunensi. Denique M. Lepidus Catullus in Consulari collega, primus omnium limina ex Numidico marmore in domo posuit magna reprehensione. Is fuit Consul anno vrbis dclxvj. Hoc primum inuedi Numidici marmoris vestigium inuenio, non in columnis tantum crustisve, ut Mamurra Carystium posuit, sed in massa ac vilissimo liminum usu. Post hunc lepidum ferme quadriennio L. Lucullus Consul fuit, qui nomen (ut apparet ex re) uculleo marmori dedit, admodum deletatu illo, primusque Romam inuexit, atrum alioqui, cum cætera maculis aut coloribus commendentur. Nascitur autem in Nili insula, solumque penè horum marmorum ab amatoris nomen accepit. Inter hos primum (ut arbitror) marmoreos parietes habuit scilicet M. Scæuri, non facile dixerim secutos, an solidis plebis positos, sicuti est hodie Iouis tonantem ædes in

Capi-

aquem Me-
trodoros
Scepsius
clarius.
Scal.
b Has voces
idem Ne-
pos Scal. ex-
pungit.

Capitolio.
fugia mo-
inuenti: ca-
turi ingenij
deur fieri,
hærenas, &
Æthiopica
quoque acco-
tur, quod b
in Indos, vñ
moribus in-
tur. Mellic-
scabritie se-
ea combuss-
tur. Simile d
vocat. Eg-
marmoribus
na non min-
ei marmora
facili. Lam-
fluvius om-
dis. Edium
fior enim
plus erodi
politura r
flæ. Russi
datur, & qu
Di Næ
m
Slenis è m
calpend
coit ante al
sula genita
Marmorum
cere i. r. r.
in tãta mul

Capitolio. Nondum enim secti marmoris vestigia inuenerat Italia. Sed quisquis primum inuenit secare, luxuriâque diuidere, importuni ingenij fuit. Harena hoc fit, & ferro videtur fieri, serra in præteruui linea premente harenas, ^a versandôque tractu ipso secant. ^a Aliâ, ver-
 Æthiopica hæc maximè probatur. Nam id sandôque quoque accessit, vt ad Æthiopus vsque petere ipsas tractu-
 tur, quod ^b faceret marmora: imò verò etiam secante. ^b secaret.
 in Indos, vnde margaritas quoque peti seueris moribus indignum erat. Hæc proximè laudatur. Mollior tamen, quæ Æthiopica Illa nulla scabritie secat. Indica non æquè læuigat: sed ea combusta poliètes marmora fricare iubentur. Simile & Naxiæ vitium est, & Coptidi, quæ vocatur Ægyptia. Hæc fuere antiqua genera marmoribus secandis. Postea reperta est harena non minus probanda, ex quodam Adriatici maris vado æstu nudante, obseruatione nō facili. Iam quidem quæcunque harena secare è fluuijs omnibus fraus artificum ausa est: quod discedium admodum pauci intelligunt. Crassior enim harena laxioribus segmentis terit, & plus erodit marmoris, maiusq; opus scabritia polituræ relinquit. Ita sectæ attenuantur crustæ. Rursusque i hebarca polituris accommodatur, & quæ sit è poro lapide aut è pumice.

De Naxio, & Armenio & de generibus marmorum. CAP. VII.

Signis è marmore poliendis, gemisq; etis scalpendis atque limandis Naxium diu placuit ante alia, ita vocantur cores in Cypro insula genitæ. Vicere postea ex Armenia vestæ. Marmorum genera & colores non attinet dicere in tanta nomina: nec facile est enumerare in tãta multitudine. Quot quoque enim loco

non suum marmor inuenitur? Et tamen celeberrimi generis dicta sunt in ambitu terrarum cum gentibus suis. Non omnia tamen in lapidicinis gignuntur, sed multa & sub terra sparsa. Pretiosissimi quidem generis Lacedaemonium viride, cunctisq; hilarius. Sic & Augustum, ac deinde Tiberium in Aegypto Augusti ac Tiberij primū principatu reperta. Differentiaque eorum est ab ophite, cum sit illud serpentium maculis simile, unde & nomen accepit, quod hae maculas diuerso modo colligunt, Augustum vndatim crispum in vertices, Tiberium sparsim conuoluta canitie. Neque ex ophite columnæ, nisi parua admodum, inueniuntur. Duo eius genera, molle candidum, nigricans durum. Dicuntur ambo capitis dolores sedare adalligati, & serpentium ictus. Quidam phreneticis ac lethargicis adalligari iubent beandicantem. Contra serpentes autem à quibusdam laudatur præcipue ex his, quem tephriam appellant, à colore cineris. Vocatur & Memphites à loco, gemmantis naturæ. Huius vsus conteri, & is, quæ vrenda sint aut secanda, ex acero illini. Obstupefcit ita corpus, nec se. ut cruciatum. Rubet porphyrites in eadem Aegypto: ex eo candidis interuenientibus pulvis, leucocinctos vocatur. Quantislibet mollibus caelendis sufficiunt lapidicinar. Scabrum ex eo Cl. Cæsar procurator eius in urbem ex Aegypto aduexit. Triarius Pollio, non admodum probata nouitate. Nemo certe postea imitatus est. Inuenit eadem Aegyptus in Æthiopia, quem vocant basaltē, ferrei coloris atque duritiz. Vnde & nomen ei dedit. Nunquam hic maior repertus est, quam in templo Pacis ab Imperatore Vespasiano Augusto dicatus:

^a vortices.
Vet.

beandicās.
Man.

LIBE
catur arg. m
tibus, po
mentia ge
abfinita il
rapuer pui
quoridra o
pare dicunt
montibus,
nostri a ver
rus primari
torum, fel
se magno r
amphoras
dorum off
de trigin
lumnas vid
stei er. Na
modicari
foit. Nos ac
tione, qua
torum po
De ala

H Vne
quem
optimē se
vltus empl
bas Aegypt
candidior.
mex in In
que. Vili
Cappado
coloris.
lucidi. V
& qui, qu
ab eo in

catus: argumento Nili xvj. liberis circa luden-
tibus, per quos totidem cubiti summi incre-
menti augmentis se amnis intel igitur. Non
ab similibus illi narratur in Thebis delubro Se-
rapis, ut putant, Memnonis statua dicatur: quē
quotidiano Solis ortu contractum radiis, cre-
pare dicunt. Onychem etiamnum in Arabia
montibus, nec usquam aliubi, nasci putavēre
nostri² veteres: sudines in Germania. Poto-
riis primum vas inde factis, dein pedibus le-
ctorum, sellisque, Cornelius Nepos tradit fuisse
magno miraculo, eum P. Lentulus Spinter
amphoras ex eo Chiorum magnitudine ca-
dorum ostendisset: post quinquennium dein-
de triginta duorum pedum longitudine co-
lumnas vidisse se. Variatum in hoc lapide po-
stea est. Namq; pro miraculo insigni, quatuor
modicas in theatro suo Cornelius Balbus po-
suit. Nos ampliores triginta vidimus in cona-
tione, quam Caius Cæsaris Claudij liber-
torum potentia notus sibi ex ædificauerat.

De alabastrite, & Lygdino, & Alabandico.

CAP. VIII.

HVnc aliqui lapidem alabastriten vocant,
quem cauant ad vasa vnguentaria, quoniā
optimē seruare incorrupta dicitur. Idem &
vstus emplastris conuenit. Nascitur circa The-
bas Aegyptias, & Damascum Syriæ. Hic ceteris
candidior. Probatissimus verō in Carmania,
mox in India: iam quidem & in Syria Asiā-
que. Vilissimus autem & sine ullo nitore in
Cappadocia. Probantur quā maxime mellei
coloris, in vertice macul si atque non trans-
lucidi. Vitia in iis corneus color aut cādidus,
& quicquid simile vitro est. Paulum distare
ab eo in vnguentorum fide multi existimant

Lygdinos in Tauro repertos, amplitudine, quales craterasque non excedant, ante a ex Arabia tantum aduehi solitos, candoris eximij. Magnus & duobus contrariis inter se naturæ honores: Coraltico in Asia reperto, mensuræ non ultra bina cubita, candore proximo eborei & quadam similitudine. E diuerso niger est Alabandicus terræ suæ nomine, quanquam & Miletinascens, ad purpuram tamen magis aspectu declinante. Idemque liquatur igni, ac funditur ad usum vitri. Thebaicus interitus aureis guttis, inuenitur in Africæ parte Ægypto adscriptæ, coriculis ad terenda collaria quadam vtilitate naturali conueniens. Circa Syenen verò Thebaidis Syenites, quem ante pyrrhophæilon vocabat. Trabes ex eo fecere reges quodam certamine, obeliscos vocant, Solis numini sacros. Radiorum eius argumentum in effigie est, & ita significatur nomine Ægyptio. Primus omnium id instituit Mithres, qui in Solis vrbe regnabat, somnio iussus: & hoc ipsum inscriptum est in eo. Etenim sculpturæ illæ effigiesque, quas videmus, Ægyptiæ sunt literæ. Postea & alij regum in supra dicta vrbe, Soch's quatuor numero, quadragenum octo annuum cubitorum longitudine: Ramises autem is, quo regnante Ilium captum est, quadraginta cubitorum. Idem digressus inde, ubi fuit Mneuidis regia, posuit altum, longitudine vdecenis pedibus, per latera cubitis quatuor.

D.

Opus id est
Ipleren,
que nem mach
maius pericu
filium suum
apud molien
tione operis
expugnaret
incendio ad
iuberet mo
buerat. Sun
tus, alter ab
octonum e
num octogi
delphus que
marisque
ve multo,
tecto aliq
nus à Ph
tem obel
rudinem
ad ratio
ram pond
scum pen
vtriusque
naret exce
sex tales i
talentis q
fuit in Ar
nus amor
noë Ind
mus quid
rum, rec

De obelisco Thebaico, & Alexandrino, & de illo qui est in Circo magno.

CAP. IX.

OPus id fecisse dicuntur xx. m. hominum. Ipse rex, cum subrexturus esset, vereretur que ne machinæ ponderi non sufficerent, quò maius periculum curæ artificum denuntiaret, filium suum adalligauit cacumini, vt salus eius apud molientes prodesset lapidi. Hac admiratione operis effectum est, vt cum oppidum id expugnaret Cambyses rex, ventumque esset incendio ad crepidines obelisci, extingui ignem iuberet molis reuerentia, qui vrbs nullam habuerat. Sunt & alij duo, vnus à Smaræ positus, alter ab Eraphio sine notis, quadragenum octonum cubitorum. Alexandriæ statuit vnum octoginta cubitorum Ptolemæus Philadelphus quem exciderat Nectabis rex purum: maiusque opus fuit in deuchendo statuendo, ve multo, quàm in excidendo. A Satyro architecto aliqui deuentum tradunt rate: Calligenus à Phœnice, fossa perducta vsque ad iacentem obeliscum è Nilo. Nauisque duas in latitudinem patulas, pedalibus ex eodem lapide ad rationem geminati per duplicem mensuram ponderis oneratas: ita vt subirent obeliscum pendentem extremitatibus suis in ripis vtrinque: postea egestis laterculis alleuatas naues excepisse onus statutum. Excisos autem sex tales in monte eodem & artificem donatum talentis quinquaginta. Hic autem obeliscus fuit in Arsinoë politus à rege suprâ dicto, munus amor sin coniuge, eademque sorore Arsinoë. Inde cum naualibus incommodum Maximus quidam præfectu Ægypti transtulit in forum, reciso cacumine, dū vult stigmata dero

auratum, quod postea om. tit. Et alij duo sunt
 Alexandria in portu ad Cæsaris templū, quos
 excoxit Mesphees rex quadrigenum binū cu-
 bitorū. Super omnia accessit difficultas mari
 Romam deuehendi, spectatis admodum naui-
 bus. Diuus Augustus priorem aduexerat, ni-
 racolique gratia Puteolis naualibus perpetuis
 dicauerat: sed incendio consumpta est. Diuus
 Claudius aliquot per annos asseruatam, qua
 Caius Cæsar importauerat, omnibus quæ vn-
 quam in mari visa sunt, mirabiliorem, turri-
 bus Puteolano ex puluere exadificatis, perdu-
 ctam Ostiam, portus gratia misit: alia ex hoc
 cura nauium, quæ Tiberi subuehant. Quo ex-
 perimento patuit, non minus aquarum huic
 anni esse, quàm Nilo. Is autem obeliscus, quæ
 Diuus Augustus in Circo magno statuit, ex-
 eicis est à rege Semneferteo, quo regnate Py-
 thagoras in Ægypto fuit, centum vigintiquin-
 que pedum, & dodrantis, præter basim eiusdē
 lapidis: is verò, qui est in campo Martio, nouē
 pedibus minor, à Sesostride. Inscripti ambo re-
 rum naturæ interpretationem Ægyptiorum
 opera philosophiæ continent.

^amagnitu-
dines etiā,

ac horas

strato lapi-

dead obel.

magnit. cui

par fieret

vmbras,

dierūque

ac noctium^a

magnitudi-

vmbrarum

nes, strato

lapide ad

obelisci

magnitudinem,

ciectus, pau

cui par fieret

umbra Romæ

confecto die sex-

latimque

ta hor; paulatimque

per regulas (quæ sunt ex

Dal. ex

zro inclusa) singulis diebus decresceret, ac rur

Man. casti-

sus aug feret, digna cognito res & ingenio for

gato.

De illo qui est in campo Martio prognomene.

CAP. X.

El qui est in cāpo, Diuus Augustus addidit
 mirabilem vsum ad deprehendendas solis
 par fieret vmbras, dierūque ac noctium^a magnitudi-
 vmbrarum nes, strato lapide ad obelisci magnitudinem,
 ciectus, pau cui par fieret umbra Romæ confecto die sex-
 latimque ta hor; paulatimque per regulas (quæ sunt ex
 Dal. ex zro inclusa) singulis diebus decresceret, ac rur
 Man. casti- sus aug feret, digna cognito res & ingenio for
 gato.

pilam

pilam addidit
 eor in sem
 inculam
 minis inelle
 ferè annis
 no cæsa, de
 nuerla tellu
 deprehendi
 tremombus,
 inondation
 do: quanc
 in terram q

Dre

Tertius
 princip
 no fract is e
 stridis filia
 alius c. cul
 reddito, et
 De p

Dicant
 gyptio
 sticario. Q
 risque tra
 amuls inf
 esser otio
 hominu
 rarum ext
 in Memph
 & ipso die
 ens, hoc e
 mira ac m

pilam addidit, cuius vertice vmbra colligere-
tur in semetipsam, alia atque alia incrementa
iaculantem apice, ratione (vi ferūt) à capite ho-
minis intelle& . Hæc observatio triginta iam
ferè annis non cōgruit, siue Solis ipsius dispo-
sitione cursu, & cæli aliqua ratione mutato, siue v-
niuersa tellure aliquid à cætro suo dimota, vt
deprehendi & in alio locis accipio, siue vrbis
tremoribus, ibi tantum gnomone intorto, siue
inundationibus Tiberis sedimento molis fa-
cto : quanquam ad altitudinem impostæ rei,
in terram quoque dicantur iacta fundamenta.

De tercio obelisco Roma in Vaticano.

CAP. XI.

Tertius Romæ in Vaticano, Caij & Neronis
principum Circo, ex omnibus vnus omni-
no fractus est in mollitione, quæ fecerat Seso-
stridis filius Nuncoreus. Eiusdem romanet &
alius C. cubitorum, quem post cæcitatem visum
reddito, ex oraculo Soli sacrauit.

De pyramidibus Aegypti & sphingo.

CAP. XII.

Dicantur obiter & pyramides in eadem A-
gypto, regum pecuniæ otiosa ac stulta o-
stentatio. Quippe cū faciendi eas causa à ple-
risque tradatur, ne pecuniam successoribus aut
æmulis insidiantibus præberent, aut ne plebs
esset otiosa. Multa circa hoc vanitas illorum
hominum fuit, vestigiâq; complurim inchoa-
rarum exant. Vna est in Arsinoite noma, dux
in Memphite, non procul labyrintho, de quo
& ipso dicemus. Totidem vbi fuit Meridis la-
cus, hoc est, fossa grandis. Sed Aegyptus inter
mira ac memoranda narrat harum cacumina.

extrema, quæ eminere dicuntur. Reliquæ tres, quæ orbem terrarum implevere fama, sanè conspicuæ vndique annauigantibus, sitæ sunt in parte Africæ monte saxeo sterilique inter Memphim oppidum, & quod appellari diximus Delta, à Nilo minus quatuor millia passuum, à Memphi sex, vico apposito quem vocant: Busiria, in quo sunt assueti scandere illas. Ante has est sphinx, vel magis miranda, quasi syluestre numen accolentium. Amasin regem putant in ea conditum, & volunt inueatam videri. Est autem saxo naturali elaborata, & lubrica. Capitis monstri ambitu per frontem centum duos pedes colligit, longitudo pedum exliij. est, altitudo à ventre ad summum apicem in capite lxij. sed pyramis amplissima ex Arabicis lapideis constat. Trecenta lx. hominum millia annis xx. eam construxisse produntur. Tres verò factæ annis lxxvij. & mensibus iij. Qui de his scripserint, sunt Herodorus, Eubemerus, Duris Samius, Aristagoras, Dionysius, Artemidorus, Alexander Polyhistor, Butorides, Antisthenes, Demetrius, Democles, Apollonius. Inter omnes eos non constat à quibus factæ sint, iustissimo casu oblitteratis tantæ vanitatis autoribus. Aliqui ex his prodiderunt, in raphanos, & allium ac capus mille octingenta talia erogata. Amplissima octo iugera obtinet soli, quatuor angulorum paribus intervallis, per octingentos octogintatres pedes singulorum laterum, latitudo à cacumine pedes xxv. Alterius intervalla singula per quatuor angulos pares decxxvij. comprehendunt. Tertia minor prædictis, sed multo spectatior. Æthiopis lapidibus assurgit ccclxxij. pedibus. inter angulos. Vestigia ædificationum nulla extant. Hære-

na latè pura
maiori par
quàm rati
sint. zementa
rati cunctes
irrigatione di
extructos por
mos distribut
gure potuisse
maxima est
rum, flumen
suram alitu
deprehende
metrèdo, qu
sunt pyrami
lud, nequis
his sed laud
factam. Hæc
ua quondam
re miracul
quisitas qu
rege facta
Alexandri
lensis trad
mus, Ptole
Softrati Gr
men inscrib
sui ignes ost
ruique intr
locis flagran
culum in co
metur, quæ
rum alpect
omnium
cisse tradit

na latē pura circū, lentis similitudine, qualis in
 maiori parte Africæ. Quæstio autem summa est,
 quā ratione in eātam altitudinem subuecta
 sint cæmenta. Alij enim nitro ac sale adagge-
 ratis cum crescente opere, ac peracto fluminis
 irrigatione dilutis: alij lateribus è luto factis
 extructos pontes, peracto opere in priuatas do-
 mos distributos. Nilum enim non putant ri-
 gare potuisse multo humiliorem. In pyramide
 maxima est intus puteus octoginta sex cubito-
 rum, flumen illò admissum arbitrantur. Men-
 suram altitudinis earum omniumque similiū
 deprehendere, inuenit Philes Milesius vmbra
 metiēdo, qua hora par esse corpori solet. Hæc
 sunt pyramidum miracula: supremūque il-
 lud, ne quis regum opus miretur, minimam ex
 his, sed laudatissimā, à Rhodope meretricula
 factam. Æsopi fabularum Philosophi conser-
 ua quondam & contubernalis hæc fuit, maio-
 re miraculo tanta. opes meretricio esse con-
 quisitas quæstu. Magnificatur & alia turris, à
 rege facta in insulâ Pharo, porum obtinente
 Alexandriæ, quam constitisse octingentis ta-
 lentis tradunt: magno animo, ne quid omittamus,
 Ptolemæi regis, quòd in ea permiserit
 Sostrati Gnidiij architecti structuræ ipsius no-
 men inscribi Vfus eius, nocturno nauium cur-
 sui ignes ostendere, ad prænuntianda vada por-
 tūque introitum. sicut iam tales compluribus
 locis flagrant, vt Puteolis ^a ac Riuennæ. Peri-
 culum in corruptione ignium ne sidus existi-
 metur, quoniam è longinquo similis flamma-
 rum aspectus est. Nunc idem architectus primus
 omnium pensilem ambulationem Gnidi fe-
 cisse traditur.

^a ac Rauen-
 ne. At vitā
 dum peri-
 culum ne
 continua-
 tione ignis
 sidus pute-
 tur quoniā
 è long. si-
 mile est flā-
 marum a-
 spectui, vel
 ne corru-
 ptione i-
 gnis, &c.
 Dal. ex
 Man. cassi-
 garo.

DIcamus & labyrinthos, vel portētosisimū
humani ingenij opus, sed nō (vt exultima
ri potest) falsum. Durat etiam nūc in Aegypto
in Heracleopolite nemo qui primus factus est
ante annos, vt tradunt. 1111 MDC. à Petesuco
rege, siue Tichoë. Quanquam Herodorus to-
tum opus regum esse dicit, nouissimāq; Psam-
metichi. Causam faciendi variè interpretan-
tur. Demoteles regis Mœtherudis fuisse, Ly-
cias sepulcrum Mœridis, plures Soli sacrum id
extructum, quod maximè creditur. Hinc vti-
que sumpsisse Dedalum exemplar eius laby-
rinthi, quem fecit in Creta, non est dubium,
sed centesimam tantum portionem eius imi-
tarum, quæ itinerum ambages occursumque ac
recursus inexplicabiles continet: non (vt in
pauimentis puerumve ludicris campestribus
videmus) breui lacinia milia pass. plura am-
bulationis continentem, sed crebris foribus
inditis ad fallendos occursum, redeundumque
in errores eosdem. Secundus hic fuit ab Aeg-
ypcio labyrinthus: tertius in Lemno: quartus in
Italia. Omnes lapide poluo fornicibus recti:
a Aegyptij a Aegyptius (quod miror equidem) introitu co-
(quod mir- lumnisq; reliquis è mollibus compositis, quas
eq.) introi- dissoluere ne secula quidem possint, adiuvan-
tus lapideis tibus Heracleopolitis, qui id opus inuifum
opertus co mirè inestauere. Positionem operis eius sin-
lumnis. gulāque partes enarrare non est, cum sit in re-
Dal. giones diuisum, atque in præfecturas (quas vo-
cant nomos) sedecim, nominibus earum toti-
dem vastis domib. attributis: præterea templa
omnium Aegypti Deorū contineat, superque
Nemesis quindecim ædicolis incluserit pyra-
mides

a Aegyptij
(quod mir-
eq.) introi-
tus lapideis
opertus co
lumnis.
Dal.

LIBR
mides comp
lenos radi
do perueni
errorem. Qu
tici: que alie
mnes: itus
Deorum sim
effigies. Qu
sicut vt adap
terribile exi
tus est per to
rum labyrin
pellant. In
ranes dom
ibi circums
Alexandres
quoque trad
incolæ, du
gerent. Ne
tis dictum
cantum ce
quarum in
derant, v
Architec
Theodoru
eius, cum G
Namq; & I
Portena res
externorum
superaretur
tas, vt mem
eius verbis
in quo loc
drato: si
quinquag
rinthum ut

mides complures quadragenarum vlnarum,
 fenos radice muros obtinentes. Fessi iam eun-
 do perueniunt ad viarum illum inexplicabilem
 errorem. Quin & coenacula prius excelsa, por-
 ticulique ascenduntur nona gens gradibus om-
 nes: intus columnæ de porphyrite lapide,
 Deorum simulacra, regum statuz, monstificæ
 effigies. Quarundam autem domorum talis est
 situs, vt adaperientibus fores, tonitruum intus
 terribile existat. Maiore autem in parte trāsi-
 tus est per tenebras: alizque rursus extra mu-
 rum labyrinthi adificiorum moles pteron ap-
 pellant. Inde aliz perfossis cuniculis subter-
 ranæ domus. Refecit vna omnino pauca
 ibi Circammon spado Nectabis regis, ante
 Alexandrum magnum annis quingentis. Id
 quoque traditur, fulsisse trabibus spinæ oleo
 incoctæ, dum fornices quadrati lapidis assur-
 gerent. De Ægyptio & Cretico labyrinthis, sa-
 tis dictum est. Lemnius similis illis, columnis
 tantum centum quadraginta mirabilior fuit:
 quarum in officina turbines ita librati pepend-
 erunt, vt puero circumagente tornarentur.
 Architecti illum fecere Zmilus & Rhodus, &
 Throdorus indigena. Extantque adhuc reliquæ
 eius, cum Creticitalicique nulla vestigia extēt.
 Namque & Italicū dici conuenit, quem fecit sibi
 Porsena rex Etruriz sepulcri causa, simul vt
 externorum regum vanitas quoque ab Italis
 saperaretur. sed cum excedat omnia fabulosi-
 tas, utemur ipsius M. Varronis in expositione
 eius verbis: Sepultus est, inquit, sub vrbe Clusio
 in quo loco monumētum reliquit lapide qua-
 drato: singuli latera pedū lata tricenū alta
 quinquagenū: inque basi quadrata intus laby-
 rinthum inextricabile: quo si quis improperet

sine glomere lini, exitū inuenire nequeat. Supra id quadratum pyramides stāt quinq; quatuor in angulis, in medio vna, in imo latæ pedum septuagenūm quinūm altē centum quinquagenūm: ita fastigiata, vt in summo orbis genus & petasus vnus omnibus sit impositus, ex quo pēdeāt excepta carenis tintinnabula, quę vērō agitata longē sonitus referant, vt Dodo nē olim factum. Supra quē orbē quatuor pyramides insuper sit gulæ extāt altæ pedum ceterum. Supra quas vno solo quinq; pyramides, quarum altitudinē Varronē puduit aducere. Fabulæ Hetruscæ iradūt, eandē fuisse, quā totius operis, adeo vesana demētia quæsisse gloriā, impēdio nulli profuturo. Præterea fatigasse regni vires, vt tamē laus maior artificis esset.

De pensili hortu & oppido, & templo Diana
Ephesia. CAP. XLIII.

LEgitur & pensilis hortus, imò verò totum oppidū Egyptiæ Thebæ, exercitus armatos subter educere solent regibus, nullo oppidanorum sentiente. Etiamnum hoc minus mirum, quān quod flumine medium oppidum interfluente. Quæ si fuissent, non dubium est Homerum dicturum fuisse, cum ceterum portas ibi prædiceret. Magnificentia vera admiratio extat templum Ephesiæ Dianæ ducentis viginti annis factum à tota Asia. In solo id palustris fecere, ne terræ motus sentiret, aut hiatus timeret. Rursus, ne in lubrico atque instabili fundamenta tantæ molis locarentur: calcatis ea substruere carbonib; dein velleribus lanē. Vniuerso tēplo lōgitudo est cccxxv. pedū, latitudo dui ē orū viginti, columnarū centū viginti septē à singulis regibus factæ, lx. pedū altitudinē: ex iis x x x v. calatæ: vna à scopa.

Operi

LIBR
Operi pra
ma mira
tuisse id
na plenis
narum exa
viscolum to
contigit in
bat. Ex enim
rubili, anx
prema. Tr
nocturno t
Deam, cui
ret: se com
die appar
batur. Cæ
librorum
natura per

De delubro
sepulchri

D Vrat
reum
subiecit a
intus, cor
lucent erg
tis lenique
ingenium a
ra, in preti
pido est la
iz co pro
è Pythar
fixere plu
Thraciæ
numerosi

Operi præfuit Chersiphron architectus. Summa miracula, epythia tantæ molis attoli potuisse Id consecutus est ille^a peronibus hare-^a eronibus na plenis, molli puluino super capita colum-^a Turn. & narum exaggerato, paulatim exinanies imos, *Cuius.* visensim totum insideret. Difficillimè hoc contigit in limine ipso, quod foribus imponebat. Erenim ea maxima moles fuit: nec sedit in cubili, anxio artifice mortis destinatione sumptima. Traduntque in ea cogitatione festum nocturno tempore in quiete vidisse presentem Deam, cui templum fiebat, hortârem ut viveret: se composuisse lapidem atque ita postero die apparuit. ponderèque ipso correctus videbatur. Cætera eius operis ornamenta plurium librorum instar obtinent, nihil ad ^bspeciem ^bAl. specimen. naturæ pertinentia.

*De delubro Cyzici, & lapide fugitivo, & de Echo
sepius resonante, & de edificio sine clauo, &
mirabilia adificiorum Roma,*

CAP. XV.

DVrat & Cyzici delubrum in quo filum aureum commissuris omnibus politici lapidis subiecit artifex, eburneum Iovem dicaturus intus, coronâte eum marmoreo Apolline. Tralucent ergo iuncturæ tenuissimis capillamentis lenique afflatu simulacra resouente, præter ingenium artificis ipsa materia, quamuis occulta, in pretio operis intelligitur. Eodem in opido est lapis fugitiuus appellatus: Argonautæ eo pro anchora vti, ibi reliquerant. Hunc è Prytaneo (ita vocatur locus) iuxta profugum fixere plumbo. Eadè in vrbē iuxta portā quæ Thracia vocatur, turres vii j. acceptas voces numerosissime reperculu multiplicat: no-

ménq; huius miraculo Echo est à Græcis datū.
 Et hoc quidē natura locorum euenit & plerū-
 que conuallium ibi casu accidit: Olympiæ au-
 tē arte, mirabili modo, in porticu quam ob id
 heptaphonon appellant, quoniam septies eadē
 vox redditur. Cyzici & buleuterion vocant g-
 dificium amplum, sine ferro clauo, ita dispo-
 sita contignatione, vt eximintur trabes sine
 fulturis, ac reponantur. Quod itē Romæ in pō-
 te Sublicio religiosum est, posteaquam Cochlite
 Horatio defendente agrē reuulsus est. Verūm
 & ad vrbs nostrā miracula transire cōueniat,
 nongentorūque annorum dociles scrutari
 vires, & sic quoq; terrarum orbē victum ostē-
 dere: quod accidisse toties penēs, quot referen-
 tur miracula, apparebit vniuersitate verò acer-
 uata, & in quendā vnum cumulum coniecta,
 non alia magnitudo exurget, quā si mundus
 alius quidam in vno loco narretur. Nā & Cir-
 cum maximum à Cæsare Dictatore extructum
 longitudine stadiorum trium, latitudine v-
 nius, sed cum ædificiis iugerum quaternum,
 ad sedem cclx. milium inter magna opera di-
 camus, nōne inter magnifica basilicam Pauli
 columnis è Phrygibus mirabilem, forūque
 Diui augusti, & templū Pacis Vespasiani Im-
 peratoris Augusti, pulcherrima operum, quæ
 vniquam: Pantheon Ioui Vltori ab Agrippa fa-
 ctum, cum theatrum antè texerit Romæ Vle-
 rius Ostiensis architectus ludis Libonis? Py-
 ramides regum^a miramur opera, cum solum
 tantum foro extruēdo h-s millies Cæsar Di-
 ctator emerit: & si quidem in pensæ mouent
 captos auaritia animos P. Clodius, quem Milo
 occidit, festertium cēties & quadrages oēties
 domo emptā habitauerit: quod e quidem

^a Alij leg.
 miramur:
 Cōsulum
 opera tan-
 tum foro
 extruendo
 & quæ Cæ-
 sar Dicta-
 toremerit,
 non mira-
 bile.

non

non fecit, ac
 & ipsum
 cōsulum de-
 rianū dōco, v-
 rum, & subli-
 rebantur: pra-
 diā maximi
 paulū ante re-
 nauigari. A-
 solutum, per
 sūque præci-
 que aufferre
 brium coner-
 quando
 pugnantque
 & tamen ob-
 moles inter-
 causis opetis
 aut impat-
 motibus:
 annis decer-
 tendo mem-
 niam celeb-
 sum est: et
 bis manibus
 longior an
 Quiribus
 excogitatum
 venit illi re-
 geretur
 in
 ob
 res
 subactis,
 bel-
 esse i extin-

Græci dant
enit & ioric
Olympiz au-
quam ob ill
septies eadē
non vocant e-
co, ita dispo-
it trabes sine
Romæ in pō-
quam Coclie
est. Verum
ire cōueniat,
iles scutari
victam ostē-
uot referen-
te verò acer-
m coniecta,
si mundus
r. Nā & Cir-
re exercitum
titudine v-
quaternum,
na opera di-
ilicam Puli
forūque
spāiani Im-
perum, quæ
Agrippa fa-
Romæ Vle-
bonis? Py-
cum solum
Casir Di-
nā movent
quem M. o-
gies oclies
s. eq. dem
non

non secus, ac regum insaniam, miror. Itaque
& ipsum Milonem seclerū septingentes
tris alieni debuisse, inter prodigia animi hu-
mani duco, sed tunc fines aggeris vastum spa-
rium, & substructiones insanas Capitoli mi-
rabantur: præterea cloacas, operum omnium
di&u maximum, suffossis montibus, atque (vt
paulò ante retulimus) vrbe pensili, subterque
nauigata. A. M. Agrippa in Ædilitate post cō-
sulatum, per necatus corruati vij. annes, cur-
sūque præcipiti torrentium modo rapere at-
que auferre omnia coacti, insuper mole im-
brium concitati, vada ac l. tera quatunt: ali-
quando Tiberis retro infusi recipiunt fluxus:
pugnantque diuersi aquarum impetus intus:
& tamen obnixā firmitas resistit. Trahunt
moles internæ tantæ, non succumbentibus
causis operis: pulsant rumæ sponte præcipientes,
aut impactæ incendiis: quatitur solum terre-
motibus: durant tamen à Tarquinio Prisco
annis decem, propè inexpugnabiles: non omit-
tendo memorabili exemplo, vel eo magis, quo-
niam celeberrimis rerum conditoribus omis-
sum est: cū id opus Tarquinius Priscus ple-
bis manibus faceret, essetque labor incertum
longior an periculosior, pissim consilia nece
Quæ tribus ex diuini sagientibus, nouum & in-
excogitatum antea posteaque remedium in-
uenit illi rex, vt omnium ira defunctorum si-
tibus impo-
geret crucibus corpora spectanda ciuib; si-
m l & f. n. voluerib; que laceranda. Quam-
obrem pudor Ro. nominis propius, qui sæpe pudorū
res perditas rotant in p. alis, tunc quoque esset extin-
subueni, sed illo tempore inposuit, tum eru-
beti n. sūm p. d. e. r. v. i. o. s., tanquā pudorū p. d. e. r. v. i. o. s.
esset extinctos Amphylū linem cauis eam fecit. uos.

se proditur, ut vehem sceni largè onustam
transmitteret. Parua sunt cūcta, quæ uia mus,
& omnia vni cōparanda miraculo, antequam
noua attingim, M. Lepido, Q. Catulo Consu-
libus, ut constat inter diligentissimos autores
domus pulchrior non fuit Romæ, quam Le-
pido ipsius. At hercule in tria annos xxxv. eidē
cent. simum locum non obtinuit. Conputet
in hac æstimatione, qui uolet, marmorum
molem, opera pictorum, impendia regulæ, &
cum pulcherrima lauantissimæque cetantes
centum domos, posteaque eas ab innumera-
bilibus aliis in hunc diem uitas. Profecto in-
cendia ponunt luxum: nec tamen effici po-
test, ut mores aliquid ipso homine mortalius
intelligant. Sed eas omnes duæ domus vicerūt.
Bis uidimus urbem totam cingi domibus prin-
cipum, Cuij & Neronis, & huius quidem (ne
quid deesse) aurea. Nimirum sic habita uent
illi, qui hoc imperium fecere, tantas ad vin-
cendas gentes triumphosque referendos ab
aratro aut foco exeuntes, quorum agri quoq;
minorem modum obtinere, quam cellaria
istorum. Subit uerò cogitatio, quanta portio
harum fuerint aræ illæ, quas inuicti Impera-
toribus decernebant publicè ad exadifican-
das domos: summusque illarum honos erit,
sicut L. Valerio Publicola, qui primus Con-
sul fuit cum L. Brutus, post tot merita, & facere
eius, qui bis in eodem magistratu Sabinos de-
uicerat, adduci decieto, ut domus eorum fores
extra sperirentur, & in uia in publicum re-
uiceretur. Hoc erat clarissimum in signe inter
triumphales quoque domos. Non uariemur
duos Catos, uel duos Neronēs ne hic quidem
gloria famæ frui: docebimurque etiam in-
saniam

saniam coru
Scatur, u
prostrati
le malum
ser. p. u. i. o. t. m
opus max
et humana m
ta, v. cum e
Theatrum ho
dine in eccl
lex tymmet
uis amplius
fuit, media
nere luxur
lumæ, ut di
pedum. ign
mou, fuer. int
cepu homin
amphitheat
que maiores
Sed & reliq
ste, tabula
ut in Tuscu
perfecerunt
villa abitar
millis. Auf
digredi cogi
tis al. amque
ligno. C. Cur
paribus. b
opibus ap
rum (vide
m ter prosc
rus puer, to
sodalitum
cū tam ne

saniam eorum viciam privatis operibus M.
Scauri, tutus nescio an Aedilitas maximè
prostraverit mores civiles, manifestusque sit Syl-
lae malum, tanta, tuiusque potentia, quàm pro-
scriptio totius illius. Hic fecit in Aedilitate sua
opus maximum omnium, quæ vquam fue-
re humana manu facta, non temporaria mo-
ra, verum etiam æternitatis destina-
tione. Theatrum hoc fuit. Scena et triplex in altitu-
dinem cœli, columnarum, in ea civitate quæ
sex Hymættas non tulerat sine probro ci-
vis amplissima. Una pars scenæ è marmore
fuit, media è vitro, inaudito etiam postea ge-
nere luxuriæ. Summæ tabulis inauratæ col-
umnæ, ut diximus, in æ duodequadragesimam
pedum. Igna ærea inter columnas, ut ind caui-
mus, fuerant tria milia numero. Cœca ipsa
cepi hominum lxxx. milia, cum Pompeij
amphitheatrum toties multiplicata urbe, tantò-
que maiore populo, sufficeret largè xl. mil. *Vu.*
Sed & reliquus apparatus tantus Atræica ve-
ste, tabulis pictis, cæteroque choragio fuit,
ut in Tusculanam villam repertois quæ su-
perfuissent quotidiani usus delictis, incensa
villa ab iratis servis, concremaretur ad his.
millies. Aufert animus, & à destinato itinere
digredi cogit contemplatio tam prodigæ in-
teris aliamque convectionem maiorem in animam è
ligno. C. Curio, qui bello cæsi in Cæsarianis
partibus ob it, funebri patris munere, cum
opibus apparatusque non posset superare cau-
rum (vnde enim illi vitreus Sylla, & Metella
inter proscriptionum ætrix? vnde M. Scau-
rus puer, totius princeps civitatis, & Marianis
sodalibus rapinarum provincialium sinos?
cùm iam ne ipse quidem scaurus comparari)

sibi posset, quando hoc certe incendiij illius
 premium habuit, conuectis ex orbe terrarum
 rebus, ut nemo postea par esset insanie illi:
 Ingenio ergo utendum fuit operi: pretium est
 scire quid inuenerit, & gaudere moribus
 nostris, ac nostro modo nos vocare maiores.
 Theatra duo iuxta fecit amplissima è ligno,
 cardinum singulorum versatili suspensa libra-
 mento: in quibus utrisque ante meridiano lu-
 dorum spectaculo edito inter sese auersis, ne
 iniuriæ obstreperent scenæ, & repente cir-
 cumactis ut contra starent, postremo iam die
 descendentes tabulis, & cornibus inter se
 coeuntibus, faciebat amphitheatrum, & gla-
 diatorum spectacula edebat, ipsum magis
 auctoratum populum Romanum circumspe-
 rens. Quid enim miretur quisque in hoc pri-
 mum? inuentorem, an inuentum? artificem, an
 autorem? ausum aliquem hoc excogitare, an
 suscipere? parere, an iubere? super omnia erit
 populi furor, sed re ausi tam infida instabi-
 lique sede. En hic est ille terrarum victor, &
 totius domitor orbis, qui gentes & regna
 diripit, iura externis mittit, Deorum quædam
 immortali generi humano portio, in ma-
 china pendens, & ad periculum suum plau-
 dens. Quæ vilitas animarum istalaut quæ que-
 relæ de Cannis! quantum mali poruit accide-
 re! Hauii viros et iuues hiatibus, publicus mor-
 tuum dolor est. Ecce populus Romanus uni-
 uersus velut duobus nauibus impositus, binis
 cardinibus sustinetur, & seipsum depugnan-
 tem spectat, periturus momento aliquo lu-
 xuriantibus machinis: & per hoc quaeritur Tribuni-
 tibus concionibus gratia, ut pensiles tribus fa-
 ceret. Qualis hic in rostris? Quid non ausurus
 apud

apud eos, quæ
 que consue-
 bri munere
 vitæ inueni-
 fieri am-
 phi heatri fe-
 duabus per
 priusque e co-
 die victores
 fuit rex, ut
 pibus insig-
 prater d. k.
 ra æstus natio-
 cius Rex fe-
 Apia, Ar-
 uam è notu-
 montes actus
 dunt. Agri-
 Virgine, au-
 datus lacus
 res centum
 complura
 iis signa er-
 sunt, colu-
 taque omni-
 dilataris su-
 deflexiginta
 b. linea cen-
 aduincium
 dentes aqua
 dum operi-
 Claudio.
 eam excel-
 leuarentur
 leus fonce-
 ter milles

apud eos, quibus hoc persuaserit? Vera nanque consentientibus populus Romanus funebri munere ad tumulum patris eius depugnauit vniuersus. Variant hanc suam magnificentiam fassis turbatisque cardinibus, & amphitheatri forma custodita, nouissimo die duabus per medium senis athletas edidit, raptisque è contrario repente pulpitis eodem die victores è gladiatoribus suis produxit. Nec fuit rex ulla aut gentium Imperator, non opibus insignis, ut qui nihil in sensu habuerit prater diuinitatem principum. ed dicatur vera æstimatione inuita miracula, quæ Q. Marcius Rex fecit. Is iussus à Senatu aquarum. Appia, Anienis, Tepulæ, ductus reficere, novam à nomine suo appellatam cuniculis per montes actis intra Prætoris suæ tempus adduxit. Agrippa verò in Ædilitate sua, adiecta Virgine, aqua, cæteris corruatis atque emendatis lacus septingentos fecit: præterea salientes centum quinque: castella centum viginti complura etiam cultu magnifica: operibus iis signa trecenta area aut marmorea imposuit, columnas ex marmore quadringentas, eaque omnia annuo spatio. Adiecit ipse in Ædilitatis suæ commemoratione, & ludos vnde sexaginta diebus factos, & gratuita præbita b. linea centum septuaginta, quæ nunc Romæ ad infinitum auxere numerum. Vicit antea ^{ad. ex ve} rust. cod. le-
dentes aquarum ductus no. issimum impen-
dium operis inchoati à C. Cæsare, & peracti à gu. fester-
Claudio. Quippe à lapide quadragesimo ad cum quin-
eam excelsum, ut in omnes vrbis montes gētes,
leuantentur, inflozere Curcius atque Caru-
leus fontes. Erogatum in id opus a fest. riuū gies quin-
ter millies. Quod si quis diligētius æstimaue-
rit quies.

rit aquarum abundantiam in publico, balneis, piscinis, domibus, euripis, hortis, suburbanis, villis, spatiisque aduenientis, extructos arcus, montes perfessos, conualles & aquas, fatebitur nihil magis mirandum fuisse in toto orbe terrarum. Eiusdem Claudij inter maximè memoranda equidem duxerim, quamuis destitutum successoris odio, monte per fossum ad lacum Fucinum emittendum, innarrabili profectò impendio, & operarum multitudine per tot annos: cum aut corriuatio aquarum, qua terrenus mons erat, gereretur in vertice machinis, aut silex caderetur, omniàque intus in tenebris fierent quæ neque conspici animo, nisi ab his qui vidère, neque humano sermone enarrari possunt. Nam portus Ostiensis opus prætereo: item vias inter montes excisas: mare Tyrrenum à Lucrino molibus seclusum: tot pontes tantis impendiis factos. Et inter plurima alia Italix miracula, ipsa marmorea in lapidei creescere autor est Papyrius Fabianus naturæ rerum permissimus exemptores quoque affirmant compleri ponte illa montium hulcera. Quæ si vera sunt, spes est nunquam defuturam luxuriam.

De magnetu generibus, & medicinis.

CAP. XVI.

A Marmoribus digredienti ad reliquorum lapidum insignes naturas, quis dubitet in primis magnetem occurrere? Quid enim mirabilius? aut quæ in parte naturæ maior improbitas? Dederat vocem saxis, ut diximus, respondentem homini, imo verò & obloquitur. Quid lapidis rigore pigrius? Ecce sensus manûsq; tribuit illi. Quid ferri duritia

duritia pugna
res: tribuit
miris pre
ne nescio qui
assili, enec
in ob hoc a
Heracleon.
tore (ut auct
Nuncie & p
quoque, In
pidarum &
armenta pal
Sotiacus de
genesis. Mac
cum pereat
Beotia: q
dem: quinc
prona, mas
te. Nam q
riantur, i
si col ris
Troade in
xus, ideòq
in Migrel
ferrom, si
tò meliore
Æthiopico
gento repe
Zamir: ita
matres ma
que red ier
trahendo
muerz na
quod mag
Omnes a
profuit ad

STOR.
lico, balneo,
subordinis
trudis arcus,
atas, facibi
in toto or
inter ma
rim, q
monte... per
endum, ino
operarum
aut corruu
geretur
deretur, om
que neque
ere, neque
Nam vor
vias inter
Lucrino
pendis
miracula,
escere autor
um perillu
nt compleri
Qua si vera
Luxuriam.
rima,
reliquorum
dubiter in
Quid enim
hatur ma
tis, ut di
mo verò &
re pignus?
Quid ferri
duritia

duritia pugnacius? Sed cedit & patitur mo-
res. trahitur namque à mignete lapide, du-
murique illa rerum omnium materia ad ina-
ne nescio quid currat atque ut proprius venit,
assisti, exerciturque, & complexu hæret. videri-
tur ob hoc alio nomine appellari, quidam
Heracleon. Magnes appellatus est ab inuen-
tore (ut autor est Nicander) in Ida repertus.
Nanque & passim inuenitur, ut in Hispania
quoque. Inuenisse autem fertur clavis cre-
pidarum & baculi cuspidi herentibus, cum
armenta pasceret. Quique genera magnetis
Sotacus demonstrat: Æthiopicum, & Ma-
gnesi. Macedoniae contermina Hebeida la-
cum perentibus dextra: tertium in Æthio-
piorum: & arcum circa Alexandria & Troa-
dem: quintum in Magnesia Asiæ. Differentia
pruna, nisi an fœminis: proxima in colo-
re. Nam qui in Macedonia & Magnesia repe-
riuntur, & nigrique sunt. Boeotius verò ru-
fi coloris plus habet, quam nigri. Is qui in
Troade inuenitur, niger est & fœminis se-
xus, idèoque sine viribus. Determinus autem
in Magnesia Asiæ, candidus, neque attrahens
ferrum, similisque pumici. Compertum tan-
tò meliores esse, quantò sunt magis ærulei.
Æthiopico huius summa datur, pondusque ar-
gento rependitur. Inuenitur hic in Æthiopiz
Zimiri: ita vocatur regio harenosa. Ibi & hæ-
matites magnes sanguinei coloris, sanguinem-
que red lens fitur, se tunc & cœcum. In at-
trahendo ferro non eade nique magneti hæ-
matitiz natura. E hoc igitur argumentum est,
quòd magnetem quoque alium ad se trahit.
Omnes autem oculorum medicamentis
profant ad suam quisque portionem: maxi-

*a Aliis, &
Magnesia-
cum & Ma-
gnesia Ma-
cedoniæ o-
termina.
66.*

mèque epiphoras sistunt. Sanant & adusta cremati tritique. Alius rursus in eadem Æthiopia non procul mons gignit lapidem thea meden, qui ferrum omne abigit, respuitque. De vtraque natura sæpius diximus.

De lapidibus qui cito absumunt corpora in se condita, & de his qui diu seruant, & de Asio lapide, & medicinis eius.

CAP. XVII.

Lapidem è Seyro insula integrum fluctuari leradunt, eundem comminutum mergi. In Asio Freadis sarcophagus lapis fissili vena scinditur. Corpora defuncti rum condita in eo, absumi constat intra xl. diem, exceptis dentibus. Mutianus specula quoque & strigiles & vestes & calciamenta illata omnia lapidea fieri, autor est. Eius generis, & in Lycia saxa sunt, & in Oriente, quæ viuientibus quoque adalligata, erodunt corpora. Minor est autem seruandis corporibus, nec absumentis chernites, ebori simillimus, in quo Darium conditum ferunt. Parioque similis candore & duritia, minus tamen ponderosus, qui porus vocatur. Thophrastus autor est & translucidos lapides in Ægypto inueniri, quos ophiteæ similes ait: quod fortassis tunc fuerit, quoniam & ij desinunt, & noui reperiuntur. Assius gustu saltus podagras lenit, pedibus, in vase ex eo cauato inditis. Præterea omnia crurum vitia in iis lapidicinis sanantur cum in metallis omnibus crura vitientur. Eiusdem lapidis flos appellatur, in farinam molis ad quædam perinde efficax. Est autem similis pumici rufo admistus æri Cyprio marumarum vitia emendat: pici autem resinæve.

stru-

strumas &
sic in a.
eriem pe
fluum m
ac fup
dagratit.

De clorof

Dem The
lapides q
autor est
lore inuen
q elapides
Hispania, vi
et, rep. rui
& nigri que
ficus: Txi.
mi rese
albos torn
nensem si
dissil, se ig
etiam luce
inueni, &
in prodigu
eala gig
busdam ve
tur. Sum
& core leu
phæ vi
quando &
imbres sol
alhis arq
non tolere
hant, color

strumas & pinos discutit. Prodest & phthisicis lindu. Cum melle vetera hulcera ad cicatricem perducit: excrecentia erodit. Et ad bestiarum morsus utilis. Repugnanti curationi, ac suppurata si ca. Fit & cataplasma ex eo po-
dagris: misto fabaz lomento.

De ebore fossili & lapidibus ossis, & palmaris, & aliorum generibus.

CAP. XVIII.

Idem Theophrastus & Mutianus, esse alios quos lapides qui parant, credunt. Theophrastus autor est & ebur fossile candido & nigro colore inueniri, & ossa e terra nasci, inueniri, & lapides osscos. Palmatu circa Mundam in Hispania, ubi as r dictator Pompeium vicit, reperiuntur, idque quoties fegeris. Sunt & nigri, quorum autoritas venit in marmora. sicut Tenarius. Varro nigros ex Africa firmiores esse, radi, quam in Italia. E diverso albos tornis danore, quam Pinos. Idem Lunensem silicem serra cecagi, at Tusculanum dissil reingat. Sabinam fuscum addito oleo etiam lucere. Item molas versatiles Volturni inuenta, aliquas & sponte motas inuenimus in prodigiis. Nusquam hic utilior, quam in Italia gigitur, lapisque non saxum, est. In quibusdam verò provinciis omnino non inueniuntur. Sunt quidam in eo genere molliores, qui & core leuigantur, ut procul intuentibus ophitæ videri possint. Neque est alius firmior, quando & lapidis natura, ut lignum, similiter imbres solisque aut hyemes non patiatur, in aliis atque aliis generibus. Sunt qui & Lunam non tolerant, & qui vetestate subiguntur, irahant, colorémve ut candidum oleo mutant.

De curatio vel pyrite, & medicinis eius, & ostraci
 re de amianto lapide & medicinis eius, & meli-
 sure lapide & viribus eius de gagate lapide &
 medicinis eius, de spongia, de phrygi lapide &
 natura eius.

CAP. XIX.

Molarem quidam pyritem vocat, quoniam
 multo plurimis ignis illi: sed est alius etiam
 nunc pyrites similitudine etiam. In Cypro cum
 reperiri voluit, & in metallis, quæ sunt circa
 Arcanawâ, vnum argenteo colore: alterum
 aureo. Coquantur variet: ab aliis iterum ter-
 trioque in melle, donec consumatur liquor: ab
 aliis pruna prius, dein melle, & postea lauan-
 tur, v. rs. Vtque eorum in medicina exal-
 facere, siccare, & cutere, humorem extenuare,
 & duricias nimias mollire. Vt in vi & cru-
 dis iusque ad strumam atque furunculos, py-
 ritarum etiamnum aliqui unus vnum faciunt,
 plurimum habens ignis, quos viuos appella-
 mus, & ponderosissimi sunt. Hi exploratori-
 bus castrorum maxime necessarii, qui clauo
 vel altero lapide percussis se nullo edunt: quæ
 exceptæ sulphureis aut fungis aridis vel fo-
 liis, dicto celerius ignem præbent. Ostracæ
 similitudinem testæ habent. Vtus eorum pro
 pumice ad leuandam cutem. Post sanguin-
 nem sistunt, & illi cum melle hucera dolo-
 resque mammarum sanant. Amiantus alumi-
 ni similis, nihil ignis deperdit. Hæc ve- si iis
 resistit omnibus, primum M. gorum. G. g. den
 ex argumento a; pellant, quoniam amplexus
 est eorum, oculorum medicamentis vel ssi-
 mum: item max. maru. ac testum vitis. Me-
 linites lapis succum remittit dulcem, meli-
 tæmque visus. Et ceræ mistus eruptionibus
 pituitæ maculisque corporis medetur, & fau

eum enbule
 vularum d
 lapit nom
 Anur & in
 fræ j. Radi
 miculus, no
 uis, fragilis
 et eo inter p
 odorem sul
 cenditur aq
 pentes ita r
 Deprehens
 ratem suffi
 ribus med
 Hoc dicitur
 zino in tri
 rum sit, quo
 inueniuntur
 dam eos rec
 medentur
 Phrygius
 gleba pun
 iturque fol
 et vino ex
 gendis vel

De ham

Schistos
 Schizomat
 mycolores
 non resist
 hiamate
 bilis est
 conuenit
 Ribuns cu

eium exulcerationi. Epinyctidas tollit, & vultuarum dolores imponitur. v. Item Gigates lapis nomen habet loci & amnis Gagus Lyciæ. Aunt & in Leucolla expelli mari, atque infra x. j. itadia colligi. Niger est, planus, pumicatus, non multum à ligno differens, levis, fragilis: odore, si teratur, grauis. Fictilia ex eo inscripta non delentur. Cum vritur, odorem sul, hircum reddit. Mirumque, accenditur aqua, oleo restinguitur. Fugat serpentes ita recreatque vuluæ strangulationes. Deprehendit fonticum morbum & virginittatem suffitus. Idem ex vino decoctus, dentibus medetur: strumisque, ceræ permistus. Hoc dicuntur vti Magri in ea, quam vocant axinomintiam, & periri negunt, si euenturum sit, quod alijs opiet. Spongiæ lapides inueniuntur in spongiis, & sunt natui. Quidam eos ticolithus vocant, quoniam velicæ medentur: calculos rumpunt in vino poti. Phrygius lapis gentis nomen habet. Est autem glabra pumicosa. Vritur antè vino perfusus flaturque sollibu, donec rasescit, ac rursus dulci vino extinguitur, & hoc trinis vicibus, tingendis vestibus tantum utilis.

De hamatis & quinque generibus eius, & schisto. CAP. XX.

Schistos & hamatites cognationem habent. Hamatites inueniuntur in metallis. Virtus minor, colorem imitatur. Vritur, ut Phrygius, sed non restinguitur vino. Adulteratur schisto. Hamatiten discernunt venæ rubentes: & friabilis est natura. Oculis cruore suffusis mirè conuenit. Iste profluvium mulierum potus. Bibunt eum & qui sanguinem ciecerunt, cum

succo Punicali mali. Et in vesicæ vitæ efficac.
 Bibitur & in vino contra serpentium ictus. In-
 firmior ad omnia hæc eadem est, quem schis-
 ton appellant. Sed in his commodior cro-
 co similis, peculiarius splendet. Proficat ocu-
 lorum lacrimis in lacte muliebri, prociden-
 tisque oculis præclare cohibet. Hæc est sen-
 tentia eorum, qui nuperrimè scripsere. Sed
 Soracus è verustissimis autoribus, quinque ge-
 nera hamatarum tradit præter magnetem:
 principatum dat ex his Æthiopico, oculorum
 medicamentis vtilissimo, & his quæ panchre-
 sta appellant: item ambullis. Alium an-
 drodamanta dicit vocare, colore nigro, pon-
 dere ac duritia insignem, & inde nomen tra-
 xisse, præcipueque in Africa reperitum. Tra-
 here autem in se argentum, æs, ferrum. Experi-
 mentum eius esse in cote ex lapide basanite.
 Reddere enim succum sanguineum, & esse
 ad iocineris vitia præcipui remediij. Tertium
 genus Arabici facit, simili duritie, vix reddentis
 succum ad cotem aquariam, aliquando
 croco similem. Quarti generis elatiten vocari,
 quandiu crudus sit: coctum verò multiten,
 vtilem ambustis, ad omnia vtiliorem rubri-
 ca. Quinti generi schiston, hæmorrhoidas
 reprimentem. In totum autem hamataris om-
 nes tritos in oleo triū drachmarum ponde-
 re à ieiuniis fumendo, ad vitia sanguinis. Idem
 autor, schiston alterius generi, quàm hamati-
 ten tradit, quem vocant anthraciten. Nasci in
 Africa nigrum, attritum aquariis cotibus red-
 dere ab ea parte, quæ fuerit ab radice, nigrum
 colorem, ab altera croci. Ipsum vtilem esse o-
 culorum medicamentis.

De

LIBER

De quatuor

Sed

A Et iter lap-
 idem far-
 diu aquarum
 ximus. Arant
 nam. Nec sine
 las, & ideo bi-
 tuor. In Afr-
 lem, intra se
 lam suam em-
 formet se
 Arabia nasei
 subtrahitum
 Tertium in
 Africa n. fecit
 que à huius
 bet in alio
 pfe tam mo-
 ti generis T-
 xia Leucade
 tra nauigan-
 tur in flum-
 est. n. alio l-
 quicquam te-
 ad aligiti m-
 pelliculis
 parus non n-
 qui vulgæ ex-
 a se aritur,
 Semius in ea
 mus, postea
 n. oculorum
 d. Sum. A. m-
 nec. Produc-

De quatuor generibus aëtiæ, & calamo, &
Samo, & Arabo, & puniceibus.

CAP. XII.

Aëtiæ lapides ex argumento nominis magnam famam habent. Reperuntur in indis aquilarum, sicuti in decimo volumine diximus. Arunt binos inueniri, marem & feminam. Nec sine eis parere, quas diximus, aquilas, & ideo binos tantum. Genera eorum quatuor. In Africa nascentem pusillum ac mollem, intra se & velut in aluo habentem argillam suauem, candidam, ipsum & stabilem, quæ feminei sexus putant. Marem autem, qui in Arabia nascitur, durum, gallæ similem, aut subrutilum, in aluo habentem durum lapidæ. Tertius in Cypro inuenitur, colore illis in Africa nascentibus similis, amplior tamen, atque dilatatus: ææris enim globosa facies. Habet in aluo harenam iucundam & lapillos, ipse tam mollis, ut etiam digitis flectitur. Quartus generis Taphiosus appellatur, nascens iuxta Leucadem in Taphiussa, qui locus est dextra nauigantibus ex hac ad Leucadem. Inuenitur in fluminibus candidus & rotundus. Hic est in aluo lapis, qui vocatur callimus, nec quicquam tenerius. Aëtiæ omnes grauidæ ad albugi mulieribus vel quadrupedibus in pelliculis sacrificatorum animalium continere partus non nisi parturiant, remouendi alioquin vuluæ excidunt. Sed nisi partorientibus auferantur, omnino non pariunt. Est & lapis Samius in eadem insula, ubi terram laudauimus, poliando auro valis. Virilis & in medicinis oculorum huiusmodi cum lacte, quo supra dictum est modo, contra veteres lacrymationes. Prodest & contra vitia stomachi potus:

vertigines sedat: mentes commotas restituit. Quidam & morbis contra alibus vulnus dant putant, & ad vrinæ difficultates. Accipietiam miscetur. Probatum grauitate & cadores Vulus & partus contineri adalligato contrahunt. Arabus lapis ebore similis, dente frictus accommodatur ciematis. Priuatum hæmorrhoidas sanat cum lamine linteorum, linteolis insuper impositis Non prætermittenda est & pumicum natura. Appellatur quidam ita & rosa saxa, in ædificiis quæ nufca vocant, dependentia, ad imaginem speculæ arte reddendam, sed & ij pumices, qui sunt in visu corporum leuigandorum formis, iam quiddam & viris, atque (ut ait Catullus) libris, laudatissimi sunt in Melo, Scyro, & Æolis insulis. Probatio in candore non modo pondere, & ut quàm maxime spongi si aridique sint, ac teri faciles, ne harenosi in fricando. Vis eorum in medicina, extenuare, siccare, trina vltione, ita ut torreantur carbone puro, ac toties vino restinguntur albo. Lauantur deinde, ut cadmia, & siccati conduntur, quàm minimè vliginosis loco. Vfus farinæ eius oculorum maximè medicamen: is hucera purgat eorum leniter, ex leque cicatrices & emendat. Quidam tertia vltione, refrigerato os porius, quàm restingit terere malunt ex vino. Adduntur etiam ad malagmata, caputum verenditumque h. l. erib. Vtilissima sunt ex his den. stricia. Thophrastus auctor est, potiores in certamine bibendi præsumere. farinam eius, sed nisi immento potu impleantur perichitari. tantamque refrigerandi naturam esse, ut musta feruere desinant pumice addito.

Da

De lapidibus
liber lapidum
& pumicum
lapidibus

A Vtoribus
quoque,
pigne ta pe
dem in iis p
cum, quem
qui p. ronu
chryseten.
nim lapis u
des, qui fac
mentis v. le
ei maxime a
lapidem &
carientis pro
ponantur
ex Paro la
torem ex
albo. Est et
& etiam ca
qui cauat
cibus vultu
Comenti si
Sed in Si, si
leo nigrescit
Tan a quid
tiz & erran
B. 12. cap
qua lignum
larum & i
que vo. m
quid m. se
& hic lapis

De lapidibus mortariorum medicinalium, & molibus lapidibus, & speculari lapide. & silicibus & phengite, & corindis, & reliquis ad structuram lapidibus, igni & tempestatibus resistentibus.

C. P. XIII.

Actoribus curae fieri lapides mortariorum quoque, nec medicinalium tantum, aut ad pigmenta pertinentium. Ephraimque lapidem in his prætere ceteris, mox & Thebaicum, quem pyrrhon oculon appellauimus, aliqui peritronium vocant. Tertium ex chalyzio chrysiton. Medicis autem & basilitem. Hic enim lapis nihil ex se remittit. Ij autem lapides, qui succum reddunt, oculorum medicamentis utiles existimantur, adeoque Aethiopiæ maximè ad ea probantur. Tenzarium verò lapidem & Pœnicum hæmatitenus medicamentis prodesse tradunt, quæ ex croco componantur: ex alio Tenzario, qui niger est, & ex Pario lapide, non æquè medicis utilem: potiore ex alabastro Ægyptio, vel ex ophite albo. Est enim hoc genus cephitis, ex quo vasa & etiam cados faciunt. In Syhno lapis est, qui cauat, cornuque in vasis coquendis cibus vtilis, vel ad esulentorum usus, quod in Cornensi Italiæ lapide viridi accidere simus. Sed in Syphno singulare, quoddam ex illo. Quis oleo nigrescit durescitque, natura mollioribus. Tanta qualitatum differentia est. Nam mollior & trans Alpes præparata sunt exempla. In Belgicæ provincia candidum lapidem ferræ, qua lignum faciliusque etiam, secant ad regularum & imbricum vicem: vel si libeat, ad quæ vocant pauonacea tegendi genera: & hi quod multisiles sunt. Specularis verò (quoniam & hic lapis nomen obtinet) faciliore multo

natura finditur in quamlibet tenues crustas. Hispania hunc olim citior tantum dabat, nec tota, sed intra centum milia passuum circa Segobricam urbem: iam & Cypros, & Cappadocia, & Sicilia, nuper inuentum Africa: postferendos omnes tamen Hispania, & Cappadocia mollissimis & amplissima magnitudinis, sed obscuris. Sunt & in Bononiensi Italia parte breues, maculosi complexu silicis alligati, quorum tamen apparet natura similis eis, qui in Hispania puteis effodiuntur profunda altitudine. Necnon & saxo inclusus sub terra inuenitur, extrahiturque, aut exciditur. Sed maiori parte fossili natura, absolutus segmenti modò, nunquam adhuc quinque pedum longitudine amplior. Humore hunc terræ quidam autumant crystalli modo glaciari. Et in lapidem concresecere manifestò apparet, quòd cum fera decidere in puteo tales, & medullæ ex ossibus earum in eandem lapidis naturam: post unam hyemem figurantur: Inuenitur & niger aliquidando. Sed candido natura mira, cum sit mollitia nota, perferendi Solis rigorisque: nec senescit, si modò iniuria absit, cum hoc etiam in cæmentis multorum generum accidat. Inueniendæ et alium usum in tamentis quoque Cuius maximus ludus Circensibus sternendi, ut sit in commendatione candor. Nerone principe in Cappadocia repertus est lapis duritia marmoris, candidus atque transiens, etiam quia parte soluta incidit raptæ vitæ, ex argumento phengres appellatus. Hoc construxerat idem Fortuna, quàm Seram appellant, à sermo rege sacratum, aurea domo complexus. Quare etiam fo-

foribus aper-
rat, haud ali-
quam inclut-
quoque esse l-
quo truntur
Nunc ad op-
nat, primum
earum gener-
habuere: sec-
re, utraque o-
riz laus: mar-
bus diximus.
ex aqua dicit-
aque trahen-
non & trans-
Quarta ratio
in constituti-
tia. Flamm-
genere pre-
in totum ad-
liez. Quæd-
sicut Carib-
ris, fricatur
ra tuentur p-
Gorij calce-
ita eos pica-
mulla condit-
Fidenati & A-
bria, & Vene-
tur. Hiera-
tolerant, sub-
lo prunisqu-
humores &
ad reliqua fo-
ces optimi q-
nulquam ver-

foribus apertis interdū claritas ibi diurna erat, haud alio quā specularium modo, tanquam inclusa luce, non transmissa. In Arabia quoque esse lapidem vitri modo translucidū, quo vtiuntur pro specularibus, Iuba autor est. Nunc, ad operarios lapides transisse conueniat, primūque cotes ferro acuendo. Multa earum genera: Creticæ diu maximam laudem habuere: secundū Laconicæ ex Taygeto monte, utræque oleo indigentes. Inter aquarias Naxiæ laus maxima fuit, mox Armeniæ, & de quibus diximus. Ex oleo & aqua Cilicæ pollent, ex aqua Arsinoetica. Repertæ sunt & in Italia aquæ trahentes aciem acerrimo affectu. Nec non & trans Alpes, quas passernices vocant. Quarta ratio est salina hominis proficiētū in constrinarū officinis, inutilis fragili mollitia. Flamminitanæ ex Hispania ceteriore in eo genere præcipuæ. Reliqua multitudo lapidū in totum ædificiis inutilis est mortalitate mollitiæ. Quædam tamen loca non alium habent, sicut Carthago in Africa. Exercetur huiusmodi maris, fricatur vento, & verberatur imbri, sed cura tuentur picando parietes, quoniam & tetorij calce roditur. Scitæque dictum est, ad te & eos pice, ad vinum calce vti, quoniam sic musta condiunt. Alia mollitia circa Romam Fidenati & Albano. In Liguria quoque Umbria, & Venetia, albus lapis dentata serra secatur. Hi tractabiles in opere, laborem quoque tolerant, sub testō duntaxat. Aspergine & gelopruiisq̃ue rumpuntur in testas: nec contra humores & auram maris robusti. Tiburtini ad reliqua fortes, vapore dissiliunt. Nigri silices optimi: quibusdam in locis & rubetes. Nō nusquam verò & albi, sicut in Tarquinienſi

Anicianis lapidinis circa lacum Volsinien-
sem. Et in Scatoniesi sunt, quibus ne ignis qui-
dem nocet. Eadem & in monumenta scalpi, cō-
tra vetustatē quoque incorrupti permanent.
Ex iis formæ sunt, in quibus æra funduntur.
Est & varidis lapis, vehementer igni resistens,
sed nusquam copiosus: & ubi inuenitur, lapis,
non saxum est. E reliquis pallidus, in cæmēto
raro vilis. Globosus, cōtra iniurias fortis, sed
ad struē-ram infidelis, nisi multa suffrenatione
deuinctus. Nec certior fluuiatilis, semper ve-
luti madens. Remedium est in lapide dubio,
astate eum eximere, nec ante biennium eum
inferere tectis, domitum tempestatibus. Quæ
ex eo læsa fuerint, in subterranea structura ap-
prantur vtilius. Quæ resisterint, tutum est vel
calo committere. Græci è lapide duro ac sili-
ce æquato construunt veluti lateritios parie-
tes. Cum ita fecerint, isodomon vocant genus
structuræ. At cum inæquali crassitudine stru-
cta sunt, pseudisodomon. Tertium est emple-
don, tantummodo frontibus politis. Reliqua
fortuito collocant. Alternas coagmentationes
fieri, vt commissuras antecedentium medijs la-
pides obtineāt, necessarium est in medio quo-
que pariete, si res patitur: si minus, vtiq; à la-
teribus: medios parietes farcire fractis cæmen-
tis. Diathyron vocant reticulatam struē-
ram, quam frequentissimè Romæ struunt,
rimis opportunam. Structuram ad
normam & libellam fieri, &
ad perpendicularum
respondere o-
porter.

De

LIB. II
De cisternis
sive ca-

ET cisternæ
partibus
bus constru-
buntur, ubi
excedenti bu-
cari solum, &
nas esse, vt
que per col-
pura aqua.
rius impro-
& struē-
Ad vtrinq;
dem ex cist-
collecto.
pinguior na-
quam asperi-
nera. Possi-
bet: fluui-
tulz tectis.
Ab Apenn-
tia, nec tra-
mè ca. s. a.
cæmenta c-
vetustior, e-
legibus inue-
tur redempt-
mz fordaue-
renato, &
non satis
ubi salu-
In Græcia
inducturi si-
cibus sub-

De cisternis & calce, & harena generibus, & mixtura calciu & harena, & vitru structura.

ra, & testoria, & columnu.

CAP. XXIII.

ET cisternas harenæ puræ & asperæ quinq; partibus, calcis quàm vehemētissima duabus construi conuenit, fragmentis silicis non excedentibus libras. Ita ferratis vestrabus calcari solum, parietesque similiter. Vitruus geminas esse, vt in priore vitia confidant aquæ, atque per columinam proximam transeat maximè pura aqua. Calcem è vario lapide Cato Censorius improbat. Ex albo melior, quàm ex puro, & structura vitior, quæ ex fistuloso, testoriis. Ad vtrunque damnatur ex silice. Vitior eadem ex effosso lapide, quàm ex ripis fluminum collecto. Vitior è moliri, quia est quædam pinguior natura eius. Mirum, aliquid postquam arserit, accendi aquis. Harenæ tria genera. Fossilia, cui quarta pars calcis addi debet: Fluviali aut marinz tertia. Si & testacea tertia pars addatur, melior materia erit. Ab Apennino ad Padum non inuenitur fossilia, nec trans maria. Ruinarum vrbis ea maximè causa, quòd furto calcis sine ferrumine suo cæmenta componuntur. In tria quoque quòd vetustior, eò melior. In antiquarum ædium legibus inuenitur, ne recentiore trima vteretur redemptor. Ideo nulla testoria eorum rimæ fœdauere. Testoriumque nisi ter harenato, & bis marmorato inductum est, non satis splendoris habet. Vliginosa, & vbi falsugo vitiat, testaceo sublimi vitius. In Græcia testoriis etiam^a harenarum quod inducuntur sunt, prius in mortario ligneis vestibus subigunt. Experimentum marmorati

^a Alij ex
Man. legunt
harenarum.

est in subigendo, donec ruto non cohæreat. Contrâ in albario opere, vt macerata calx ceu glutinum hæreat. Sed macerari non nisi à gleba oportet. In Elide ædes est Mineræ, in qua frater Phidiaz Panneus rectorium induxit latæ & croco subactum, vt ferût; ideoque si teratur in ea hodièque salua pollice, odorem croci saporemque reddere traditur. Columellæ in æde densius posita, crassiores videntur. Genera earum quatuor. Quæ sextam partem altitudinis in crassitudine ima habent, Doricæ vocantur: quæ nonam Ionicæ: quæ septimam, Tuscanicæ. Corinthiis eadem ratio, quæ Ionicis. Et differentia, quoniam capitulis Corinthiarum eadem est altitudo, quæ colligitur crassitudine ima: ideoque graciliores videntur. Ionici enim capituli altitudo tertia pars est crassitudinis. Antiqua ratio erat columnarum altitudinis, tertia pars latitudinum delubri. In Ephesiæ Dianæ æde, de qua prius fuit sermo, primum columnis spiræ subditæ, & capitella addita. Placuitque altitudinis octaua pars in crassitudine, & vt spiræ haberent crassitudinis dimidium, septimæque partes detraherentur summarum crassitudini. Præter has sunt, quæ vocantur Articæ columnæ, quaternis angulis, pari laterum intervallo.

De medicinis calcis, & malthe, & gypso.

CAP. XXIIII.

Calcis & in medicina magnus vsus. Eligitur recēs, nec aspersa aquis: vrit, discutit, extrahit, incipientesque serpere hulcerum impetus coerct. Aceto & rosaceo temperata perducit ad cicatricem. Luxatis quoque cum adipis uillo aut liquida resina ex melle medetur: eadem compositione & strumis. Maltha è calce

LIBR
calce fit re
tunditur
namento:
doritiū la
oleo perfri
plum est. P
coquitur, v
ditur, vt u
lure & Ty
non dissim
moroso. A
quūque
Omnium
est è lapid
bene. Gyp
niam celer
tundi & in
in albaris
tissimus.
gusti Cal
rimo flor
sibi mort
De pau
sub

P
elabor
thoſtrota
hoc gene
vocant. u
eæ in
luti reliq
in varios
bene, & a

calce fit recenti. Gleba vino restinguitur: mox tunditur cum adipe suillo & sicu, duplici linamento: quæ res omnium tenacissima, & duriciam lapidis antecedens. Quod malthatur, oleo perfricatur antè. Cognata calcis res gypsum est. Plura eius genera: Nam & è lapide coquitur, ut in Syria ac Thuriis: & è terra foditur, ut in Cyprio ac Perihabisi: summa Tel lure & Tymphaicum est. Qui coquitur lapis, non dissimilis alabastris esse debet, aut marmoroso. In Syria durissimos ad id eligunt, coquuntque simo bubulo, ut celerius vrantur. Omnium autem optimum fieri compertum est è lapide speculari, squamamve talem habente. Gypso madido statim utendū est, quoniam celerrimè coit, ac siccatur: tamen rursus tundi & in farinam resolui patitur. Vfus gypsi in albariis, sigillis ædificiorum & coronis gratissimus. Exemplum illustre C. Proculejū Augusti Cæsaris, familiaritate subnixum in maximo stomachi dolore gypso poto, consciuisse sibi mortem.

De pauimentis & quando primum Roma, & subdialibus pauimentis, & Græcicis, & quando primum camera.

CAP. XXV.

PAuimenta originem apud Græcos habent elaborata arte, picturæ ratione, donec lithostrota expulere eam. Celeberrimus fuit in hoc genere Sosus, qui Pergami a statuit quem a stravit. vocant asaroton æcon, quoniam purgamenta tæne in pauimento, quæque euerri solēt, veluti relictæ fecerat parvis è testulis tinctisque in varios colores. Mirabilis ibi columba bibens, & aquam vitæ capitis infuscans. Apri-

cantur alia scabentes sese in canthari labro.
Pauimenta credo primū facta, quæ nunc re-
uocamus, barbarica, atque subtegulanea, in I-
talia fistucis pauita: hoc certè ex nomine ipso
intelligi potest. Romæ sculpturatum in Iouis
C. pitolini æde primū factū est post tertium
Punicum bellum initum. Frequērata verò pa-
uimenta ante Cimbricum magna gratia ani-
morum, indicio est Lucillianus ille versus:

Ante pauimenta, atque emblemata vermiculata.
Subdialia Græci inuenere, talibus domos cō-
tegentes: facile tractu repente, sed fallax, ubi-
cunque imbres gelant. Necessarium binas per
diuersum coassationes substerni, capita earum
præfingi ne torqueantur, & ruderi nouo tertiā
partem testæ tussæ addi: deinde rudus, in quo
duæ quintæ calcis misceantur, pedali crassitu-
dine festucari. Tunc nucleo crasso sex digi-
tos induci, & ex tessera grandi non minùs alta
duos digitos strui. Fastigium verò seruari in
pedes denos sesquuncem, ac diligenter cote
despumare, quernisque axibus contabulare.
Quæ torquentur, inutilia putant: imò & filice
aut palea substerni melius esse, quò minor vis
calcis perueniat. Necessarium & globosum la-
pidem subiici. Similiter fiunt spicata testacea.
Non neglegendum est etiam nunc vnum genus
Græcanicū. Solo festucato iniicitur rudus aut
testaceum pauimentum: deinde in spissè calcatis car-
bonibus inducitur, sabulo calce ac fivilla mi-
stis: materia crassitudine semipedis ad regu-
lam & libellam exigitur, & est forma terre-
na. Si verò cote depoluitum est, nigri pauimenti
visum obtinet Lithostrota cœptauere iam sub
Sylla paruulis certè crustis, extat hodièque,
quod in Fortunæ delubro Prænesti fecit Pulsa
deinde

deinde ex
è vitro: non
certè in
posse causa
naui: non
prius inuen
na, vt dixi
Quam obre
De origin
fidian

Pars est
ma tu
ludè hab
ditur n. sc
mare peri
Lentus hic
nos facer
sulo mari
luratz n
marino
tiles. Q
toris sp
gnendo
catorum
rent, nec
sio, gleb
fis permi
liquoris
viri Mo
f. at cōt
gnes la
vt ferru
culi sol
cōt h
dia e c

deinde ex humo pauimēta in cameras trāsiere
 ē vitro: nouitium & hoc inuentum. Agrippa
 certē in therinis, quas Romæ fecit figlinum o-
 pus encausto pinxit: in reliquis albaria ad-
 nauit: non dubiē vitreas facturus cameras, si
 prius inuentum id fuisset, aut à parietibus sce-
 na, vt diximus, Scauri peruenisset in cameras.

De origine vitri, & ratione faciendi, & de Ob-
 sidiano vitro, & generibus multisfor-
 mibus vitri. CAP. XXVI.

PARS est Syriz, quę Phœnice vocatur, siriti-
 ma Iudææ, intra mōtus Carmeli radices pa-
 ludē habens, quæ vocatur Cendeua. Ex ea cre-
 ditur nasci Belus amnis quinq; m.p. spatio in
 mare perfluens iuxta Ptolemaidē coloniam.
 Lentus hic currit, insalubri p. u, sed ceremo-
 niis sacer, limosus, vado profundus. Nō si re-
 fuso mari harenas fatetur. Fluctibus enim vo-
 lutatæ nitescunt, detritis sordibus. Nunc & à
 marino creduntur astringi morso, nō prius v-
 tiles. Quingentorū est passuū non amplius li-
 toris spatiū, idque tantum multa per secula gi-
 gnendo fuit vitro. Fama est, appulsa naue mer-
 catorū nitri, cū sparsi per litus epulas para-
 rent, nec esse cortinis attollendis lapidū occa-
 sio, glebas nitri ē naue subdidisse. Quibus accē-
 sis permista harena litoris, trāslucētes nobilis
 liquoris fluxisse riuos, & hanc fuisse originem
 vitri Mox, vt est astuta & ingeniosa solertia, nō
 fuit cōtēta nitriū miscuisse: cœptus addi & ma-
 gnes lapis: quoniā in se liquorē vitri quoque,
 vt ferrū, trahere creditur. Simili modo & cal-
 culi splendentes multifariam cœpti vrit: deinde
 cōche, & fossiles harenę. Authores sunt, in In-
 dia ē crystallo fracta fieri, & ob id nullū com-

parari Indico. Leuibus autem aridisque lignis coquitur, addito Cyprio ac nitro, maxime Ophirio. Continuis fornacibus, vt as liquatur, massæque fiunt colore pingui nigricantes. Aciens tanta est quacunque, vt citra vllum sensum ad ossa consecet, quicquid afflauerit corporis. Ex massis rursus funditur in officinis, tingereturque. Et aliud statu figuratur, aliud torno teritur, aliud argenti modo cælat, Sidone quondam iis officinis nobili: siquidem etiam specula excogitauerat. Hæc fuit antiqua ratio vitri. Iam verò & in Vulturno mari Italici arena alba nascens, sex M. pass. litore inter Cumas atque Lucrinum, quæ mollissima est, pila molaque teritur. Dein miscetur tribus partibus nitri pondere vel mensura, ac liquata in alias fornaces transfunditur. Ibi fit massa, quæ vocatur hammonitrum: atque hæc recoquitur, & fit vitrum purum, ac massa vitri candidi. Iam verò & per Gallias Hispaniasque simili modo harenæ temperantur. Ferunt Tiberio principe excogitatum vitri temperamentum, vt flexibile esset: & totâ officinâ artificis eius abolitâ, ne æris, argenti, auri, metallis pretia detraheretur: cæq; fama crebrior diu, quàm certior, fuit. Sed quid refert, Neronis principatu reperta vitri arte quæ modicos calices duos, quos appellabant pterotos. H. s. sex milibus venderent. In genere vitri & Obsidianâ numerantur, ad similitudinem lapidis, quem in Ethiopia inuenit Obsidius nigerriimi coloris, aliquando & translucidus, crassiore visu, atque in speculis parietum pro imagine umbras reddente. Gemmas multi ex eo faciunt, vidimusque & solidas imagines Diui Augusti, capti materia huius crassitudinis: dicuntque se pro

pro miraculo
nos quatuor
Cæsar Hæc
ibi in hæc
Obsidianam
pret antiqu
litudine ince
lapidem in l
ceatium in l
re genere C
tum rubens
maion ap
niam aut hy
& omnibus
materia sequ
modatur. M
translucet
litudine. Vt
talia & aut
trens, ni pra
aqua vitrea
candescant
rata agglut
queunt, pr
cum calcul
pellant, ali
lores. Vitru
tur in lapide
sine ingenio
mirari, nihil

Ignium m

Ignis accip
la, murg
nera, alibi p

pro miraculo in templo Concordiæ Obsidianos quatuor elephantos. Remisit & Tiberius Cæsar Heliopolitarum ceremoniis repertam ibi in hæreditate eius qui præfuerat Egypto, Obsidianam imaginem Menelai. Ex quo apparet antiquior materiæ origo, nunc vitri similitudine interpolata. Xenocrates Obsidianum lapidem in India & in Samnio Italiæ, & ad Oceanum in Hispania nasci tradit. Fit & tincturæ genere Obsidianum, ad escaria vasa, & rotum rubens vitrum, atque non translucens, hæmatinon appellatum. Fit & album & murrinum, aut hyacinthos sapphirósque imitatum, & omnibus aliis coloribus. Nec est alia nunc materia sequacior, aut etiam picturæ accommodatior. Maximus tamen honores in candido translucentibus, quàm proxima crystalli similitudine. Vtus verò ad potandum argenti metalla & auri pepulit. Est autem caloris impatiens, ni præcedat frigidus liquor: cum addita aqua vitreæ pilæ Sole aduerso, in tantum excandescant, ut vestes exurant. Fragmenta teporata agglutinantur tantum, rursus affundi non queunt, præterquam abrupta sibi met: veluti cum calculi fiunt, quos quidam abaculos appellant, aliquos etiam pluribus modis versicolores. Vitrum sulphuri concoctum ferruminatur in lapidem. At peractis omnibus, quæ constant ingenio, artem natura faciente, succurrit mirari, nihil penè non igni perfici.

Ignium miracula, & medicina, & prodigia.

CAP. XXVII.

Ignis accipit harenas, ex quibus alibi vitrum, alibi argentum, alibi minium, alibi plumbi genera, alibi pigmenta, alibi medicamenta fun-

426 C. PLINII NATVR. HISTOR.

dit. Igne lapides in æs soluuntur, igne ferrum gignitur, ac domatur, igne cremato lapide camenta in tectis ligantur. Alta sapius vri predest. Eadẽmque materia aliud gignit primis ignibus, aliud secõdis, aliud tertius. Quando ipse carbo vires habere incipit restinectus, atq; interuisse creditus, maioris sit virtutis. Immensa & improba rerum naturæ portio: & in qua dubium sit plura absumat, an pariat. Est & ipsis ignibus medica vis Peitulentæ, quæ Solis obscuratione contrahitur, ignis suffitu multiformiter auxiliari certum est. Empedocles & Hippocrates id monstrauere diuersis locis. Ad conuulsa viscera, aut contusa, vt M. Varro auctor est: ipsis enim verbis eius vtar: Lix cinis est inquit foci. Inde enim cinis lixiuus potus medetur: vt licet videre gladiatores cum deluserint, hac iuuari porione. Quin & carbunculum genus morbi, quo duos Consulares nuper absumptos indicauius, querneus carbo tritum cum melle sanat. Adeo in reb. damnatis quoque ac iã nullis, sunt aliqua remedia, vt in carbone ecce & cinere. Non præteribo & vnum foci exemplum, Romanis literis clarũ: Tarquinio prisco regnante tradunt repentẽ in foco eius appauiisse genitale è cinere masculini sexus, eamque quæ insederat ibi, Tanaquilis reginæ ancillam Ocrisiam captiuam, consurrexisse grauidã. Ita veruium Tullum narum, qui regno successit. Inde & in regia cubãti puero caput arfisse visum, creditũque Laris familiaris filium. Ob id compitalia & ludos Laribus primũ instituisse.

C. PLI-

C. P.

CVND

HISTO

P

vulgaris etiam
vero etiam pre
optum arbitrat
tamque vnam
aliqua gemm
biu inique in
miu quadam
Fabula pr. m
metheis vincu
que saxi huius
to circundatum

De gemma Pol
qui sculptore
& quæ

H^{is} initi
Helata, v
rum ac litor

C. PLINII SE-

CVNDI NATVRALIS

HISTORIAE Liber XXXVII.

PROOEMIUM.

Nihil instituto operi desit, gem-
me supersunt, & in artum coacta
rerum natura maiestas, multis nulla
sui parie mirabilior. Tantū tribuunt
varietati, coloribus, materia, decori,
violari etiam signis gemas nefas ducentes. Aliquas
verò extra pretia vlla taxationemque humanarū
opum arbitantes, ut perisq̃ue ad summā abso-
lutamque rerum naturā cōtemplationem satū sit una
aliqua gemma Quæ fuerit origo gemmarū, & qui-
bus miris in tantum admiratio hac exarserit, dixi-
mus quadanus in mentione auri anulorumque.
Fabula pr. morāum à rupe Caucasea tradit Pro-
metheei vinculorum interpretatione fatali: primū-
que saxi huius fragmentum inclusum ferro ac digi-
to circumdatum, anulum, & hoc gemmam.

De gemma Polycratū tyranni, & Pyrrhi regis, &
qui sculptores optimi, & nobilitates artificum,
& qui primus dactylotheam Romæ
habuit. CAP. I.

His initiis cœpit autoritas, in tantū amorē
Helata, ut Polycratū Samio seверо insula-
rum ac litorum tyranno felicitatis suæ, quam

nimiam fatebatur etiam ipse, satis piamenti in vnus gemmæ voluntario damno videretur, si cum fortunæ volubilitate paria faceret: planèque ab inuidia eius abundè se redimi putaret, si hoc vnum doluisset. Affiduo ergo gaudio lassus, prouectus nauigio in altum, anulū mer-
 sit. At illum piscis eximia magnitudine Regi natus, et cæ vice raptum, vt faceret ostentum, in culinam domini rursus Fortunæ insidian-
 ris manu reddidit. Sardonychem eam geminā fuisse constat: ostenduntque Romæ, si credi-
 mus, in Concordiæ delubro, cornu aureo Au-
 gusti dono inclusam, & nouissimum propè lo-
 cum tot prælatis obtinentem. Post hunc anu-
 lum regia fama est gemmæ Pyrrhi illius, qui
 aduersus Romanos bellum gessit. Nanque ha-
 buisse traditur achaten, in qua ix. Musæ & A-
 pollo cultu ram tenens spectarentur, non arte,
 sed sponte naturæ ita discurrentibus maculis,
 vt Musis quoque singulis sua redderentur in-
 signia. Nec deinde alia, quæ tradatur, magno-
 pere gemmarum claritas extat apud autores.
 præterquam Ismentiam choraulem, in ætis ful-
 gentibusque vti solitum, comitante fabula va-
 nitatem eius, indicato in Cypro sex aureis de-
 nariis smaragdo in quo fuerat sculpta Amy-
 mone, iussisse numerari: & cum duo relati es-
 sent, immutato pretio, malè me Hercules cu-
 ratum, dixisse: multum enim detractum gem-
 mæ dignitati. Hic videtur instituisse, vt om-
 nes musicæ artis hac quoque ostentatione cen-
 serentur, veluti Dionysodorus æqualis eius &
 æmulus, vt sic quoque par videretur. Tertius
 qui eodè tēpore fuit inter Musicos, Nicomach-
 us, multas gemmas habuisse traditur, sed nul-
 la pericia electas: fortè quadā his exēplis ini-

tio voluminis oblati aduersus istos, qui sibi hanc ostentationem arrogant: vt palàm sit eos tibi cinum gloria tumere. Polycratis gemma, quæ demonstratur, illibata intactaq; est. Ismenia ætate multos post annos, apparet sculpi et iam smaragdos solitos. Confirmat hanc eandem opinionem editum Alexandri Magni, quo uenit in gemma se ab alio sculpi, quàm à Pyrgotele, non dubiè clarissimo artis eius. Post eum Apollonides & Cronius in gloria fuere, quique Diui Augusti imaginè similè expressit, quæ postea principes signabât, Dioscorides. Sylla Dictator traditione Iugurthæ semper signauit. Et apud autores, & intercatensem illum, cuius patrè Scipio Æmilianus ex prouocatione interfecerat, pugne eius effigie signasse: vulgato Stilonis Treconini sale, quidnã fuisse facturum eum, si Scipio à patre eius interemptus esset. Diuus Augustus inter initia sphinge signauit. Duas in matris anulis iam indiscrète similitudinis inuenerat. Altera per bella ciuilia, absente eo, amici signauere epistolas & edita, quæ ratio temporum nomine eius reddi postulat, non infaceto lepore accipientium, ænigmata afferre eam sphingem Quinetiam Mecænatis rana, per collationem pecuniarum in magno terrore erat. Augustus postea ad euitanda conuitia sphingis, Alexandri Magni imagine signauit. Gemmas plures, quod peregrino appellât nomine dactylortheam, primus omnium habuit Romæ priuignus Syllæ Scaurus. Diuque nulla alia fuit, donec Pompeius Magnus eâ quæ Mutridatis regis fuerat, inter dona in Capitolio dicaret, vt M. Varro aliq; iussu de ætatis autores confirmât, multum prælatâ Scauri. Hoc exemplo Cæsar Dictator sex da-

Æthiothecas in æde Veneris Genetricis confecrauit Marcellus Octauia genitus in Palatina Apollinis æde vnam. Victoria tamen illa Pompeij primum ad margaritas gemmasque mores inclinauit: sicut L. Scipionis & Cn. Manlij ad calatrum argentum, & vestes Atalicas, & trichinia ærata: sicut L. Mumij, ad Corinthia & tabulas pictas.

De gemmis translatis in triumpho Pompeij, & natura crystalli, & medicinis, & luxuria circa ea, & quando primum inuenta murrhina, & luxuria circa ea, & acura murrhinorum, & qua mentis sunt auctores de succino. CAP. II.

IUvri planius nascatur, verba ex ipsis Pompeij triumphorum actis subiiciam. Ergo tertio triumpho, quæ de piratis Asia, Ponto, gentibusque & regibus in septimo operis huius volumine indicatis, M. Pisonæ, M. Messala consulibus, pridie Calend. Octob. die natalis sui egit, transtulit alveum cum tesseriis lusorium è gemmis duabus, latum pedes tres, longum pedes quatuor: & ne quis de ea re dubitet, nulla gemmarum magnitudine hodie propè ad hanc amplitudinem accedere, in eo fuit Luna aurea pondo xxx. lectos trichiniales tres: vasa ex auro & gemmis abiecorum nouem: signa aurea tria, Mineræ, Martis, & Apollinis: coronas ex margaritis triginta tres: montem aureum quadratum cum ceruis & leonibus, & pomis omnis generis, circumdara vire aurea. Museum ex margaritis, in cuius fastigio horologium erat. Imago Cn. Pompeij è margaritis, illa regio honore gratius probi oris venerandique per cunctas gentes, illa in qua ex margaritis.

seuerita-

seueritate v
Quam prof
gnomen M
phasies & m
& terrarum
hinc fieri tu
Nonne illa
rean iugis
que probra
rum credi o
eam cum ill
liquo corpo
violdè quan
talemum, le
sis defendiss
singulis qui
fecit causam
hebra focu
nis panno
cula viator
etiam ius
mata pote
aulos tran
nocentior
mum in vi
peius sex p
ui dicunt
fiere, baba
Exercit
Soginta sel
tarios res
Còularia
mè iniuria
murrhin
reliquis ex
simare ex

seueritate victi, & veriore luxuriz triumpho.
 Quam profectò inter illos viros durasset co-
 gnomen Magni, si prima victoria sic trium-
 phasset: & margaritis, Magne, tam prodiga re,
 & fœminis reperta, quam gerere te fas nò sit,
 hinc fieri tuos vultus? sic te pretiosum videri?
 Nòne illa similior tui est imago, quam Py-
 xenæ iugis imposuisti? Graue profectò scdũ-
 que probum erat, ni verius iræ Deorum ostẽ-
 tum credi oportet: clarẽque intelligi posset,
 eam tum illud caput Orientis opibus sine re-
 liquo corpore ostentatum. Cætera triumphi
 eiusdẽ quàm virilia! Reipublicæ datum mille
 talentũ, legatis & quæstoribus, qui oras ma-
 ris defendissent, H. s. bina millia, cõmilitibus
 singulis quinquaginta. Tolerabiliorem tamen
 fecit causam C. principis, qui super omnia mu-
 liebria foculos induebat è margaritis: & Nero-
 nis principis, qui sceptræ, & personas, & cubi-
 cula viatoria vnionibus cõstruebat. Quinimo
 etiam ius videmus perdidisse corripiendi gem-
 mata potoria, & varia suppellectilis genera. a-
 nulos transeuntes. Quæ enim non luxuria in-
 nocentior existimari possit? Eadẽ victoria pri-
 mũ in vrbe murrhina induxit: primũq; Põ-
 peius sex pocula ex eo triũpho Capitolino Io-
 ui dicauit: quæ protinus ad hominũ vsum trã-
 siere, ab eis etiã escariq; vasis inde expetitis.
 Excreuitq; indies eius rei luxus, murrhino o-
 ginta sestertii empto, capaci planè ad sex-
 tartios tres calice. Potauit ex eo ante hos annos
 Cõsularis, ob amorẽ cõbroso eius margine, vt ra-
 mẽ iniuria illa premiũ augeret: neq; est hodie
 murrhini alterius pressatũ indicatura. Idẽ in
 reliquis generis eius quãtũ vocauerit, licet exi-
 stimare ex multitudine, quæ tanta fuit, vt au-

^a præfectis
 & quæsto-
 rib. qui o-
 ras maris
 defendis-
 sent, datũ
 mille talẽ-
 tũ: mili-
 tib. singu-
 lis sena mil-
 lia sestertii
 um, comi-
 tibus singu-
 lis quin-
 quagena.

^b Rub.

personas
 hitionũ.
 Man.

A orcis.

serēte liberis eius Nerone Domitio, theatrū pe-
culiare trās Tiberim^a hortis exposita occupa-
rēt: quod à populo impleri canēte se, dū i ope-
iano præludit, etiā Neroni sitis erat: qui vidit
hūc annumerari vni? scyphi fracta mēbra, quæ
in dolorem credo seculi inuidiāmque fortun-
næ, tanquam Alexandri Magni corpus in cō-
ditorio seruari, vt ostentarentur, placebat.
T. Petronius Consularis moriturus, inuidia
Neronis principis, vt mensam eius exhereda-
ret, trullam murrhinam trecentis sestertiis
empram fregit. Sed Nero, vt par erat principē,
vicit omnes, trecentis sestertiis capidem vnā
parando. Memoranda res, tanti Imperatorem
patrēmque patriæ bibisse. Oriens murrhina
mittit. Inueniuntur enim ibi in pluribus locis,
nec insignibus, maximē Parthici regni: præci-
puè tamen in Carmania, Humorem putant
sub terra calore densari. Amplitudine nus-
quam paruos excedunt abacos: crassitudine ra-
rò, quanta dictum est vasi potorio. Splendor
his sine viribus, nitòrque veriùs, quàm splen-
dor. Sed in pretio varietas colorum, subinde
circumagentibus se maculis in purpuram can-
dorēmque, & tertium ex vitroque ignescentē,
velut per transitum coloris purpura rubescen-
te, aut lacte candescente. Sunt qui maximē in
iis laudent extremitates, & quosdam colorum
repercutus, quales in cœlesti arquo spectantur.
His maculæ pingues placent: translucere quic-
quam aut pallere vitium est. Item sales ver-
ruæque non eminentes, sed vt in corpore et-
iam plerunq; sessiles. Aliqua & in odore com-
mendatio est. Contraria huic causa crystalli-
num facit, gelu vehementiore concreto. Non
aliubi certē reperitur, quā vbi maximē hyber-

LIBR
ne nives
& nomen
rit, sed
Asia, vbi
hinc m
lauda in
est, & i
rabiam
et, quæ
tuleque
g: præfec
ma nate
sis iug. de
ters. Mir
suis, arat
enim iuen
ter creditu
idem Nene
portari. S
spectantib
enim. repe
gione præ
tur amnes.
id fieri nec
infrigido p
nascatur late
potest, eò m
dem si, eci
lauior, vt n
vado. Impl
in Capito
ram circiter
autor est, v
India crys
liquidò affi
prum nasci,

ne niues riget: glaciemque esse certum est: vnde & nomen Græci dedere. Oriens & hanc mittit, sed Indiæ nulla præfertur. Nascitur & in Asia, viliissima circa Alabanda & Orthosiam, finitimisque montibus, item in Cypro. Sed laudata in Europæ Alpium iugis. Iuba autor est, & in quadam insula Rubri maris ante Arabiam sita nasci, quæ Neron vocetur: & in ea, quæ iuxta gemmam topazion ferat, cubitalēque cūssiam à Pythagora Ptolemæi regis præfecto, Cornelius Bocchus & in Lusitania nasci: per quàm mirandi ponderis, immensis iugis depressis ad libramentum aquæ puteis. Mirum & quod Xenocrates tradit Iphesius, aratro in Asia & Cypro excuari. Non enim inueniri in terreno, nec nisi inter cautes creditum fuerat. Similius vero est, quod idem Xenocrates tradit, torrentibus sæpe deportari. Sudines verò negat nisi ad meridiem spectantibus locis nasci: quod certum est: non enim reperitur in aquosis, quanquam in regione pragelida, vel si ad vada usque glaciētur amnes. Cælesti humore paruaque niue id fieri necesse est, ideo caloris impatiens, nisi in frigido potu abdicatur. Quare sexangulis nascatur lateribus, non facile ratio inueniri potest, eò magis quòd neque mucronibus eadem species est, & ita absolutus est laterum lauer, ut nulla id arte possit æquari. Magnitudo amplissima adhuc visa nobis erat, quam in Capitolio Luia Augusta dicauerat, librarum circiter quinquaginta. Idem Xenocrates autor est, vas amphoræ visum, & aliqui ex India crystallum sextariorum quatuor. Nos liquidò affirmare possumus, in cauitibus Alpium nasci, atque adeò in iugis, ut plerunque

funē pendentes eam extrahant. Peritis signa
& indicia nota sunt. Infestantur plurimis vi-
tiis, scabro, ferrugine, maculosa nube, occul-
ta aliquando vomica, præduro fragilique
centro & sale appellato. Est & rufa aliquibus
rubigine; aliis capillamentum rimæ simile. Hoc
artifices calatura occultant. Quæ verò sine
vitio sunt, puras esse malunt, acenteta appel-
lantes, nec spumei coloris lymphæ aquæ.
Postremò autoritas in pondere est. Inueni-
o Medicos, quæ sunt vrenda corporum non a-
liter vilius id fieri putare, quàm crystallina
pila aduersis posita Solis radiis. Alius hic
furor, H-S C.L.M. trullam vnam non ante mul-
tos annos mercatam à matrefamiliâs, nec di-
uite. Idem Nero amissarum rerum nuntio ac-
cepto, duos calices crystallinos in suprema ita
fregit illisof. Hæc fuit ratio seculum suum pun-
nientis, ne quis alius ex his b beret. Fragmenta
sarciri nullo modo queunt. Mirè ad simi-
litudinem accessere vitrea, sed prodigij mo-
do, vt suum pretium auxerint crystalli, non
diminuerint. Proximum locum in deliciis
foeminarum tamen adhuc tantùm, succina ob-
tinent, eandemque omnia hæc, quam gemmæ,
autoritatem, sanè maiorem aliquibus de cau-
sis crystallini & murrhina, rigidi potus vira-
que. In succinis causam ne deliciæ quidem
adhuc excogitauerunt. Occasio est vanitas
Græcorum diligentia. Legentes modò æquè
perpetiantur me de ortu eorum, cum hoc
quoque intersit vitæ, scire posteros quicquid
illi prodidere mirandum. Phæthontis fulmi-
ne isti sorores fletu mutatas in arbores popu-
los, lacrymis electrum omnibus annis fundere
iuxta Eridanum amnem, quem Padum voca-

mus: & electrum appellatum, quoniam Sol vo-
 citatus sit Elector, plurimi Poeta dixerunt, pri-
 miq; ut arbitror, Æschylus, Philoxenus, Ni-
 cander, Euripides, Satyrus. Quod esse falsum
 Italia testimonio patet. Diligentiores eorum.
 Electridas insulas in mari Adriatico esse dixe-
 runt ad quas dilaberetur Padus. Qui appella-
 tione nullas vnquam ibi fuisse; certum est:
 nec verò vllas ibi appositas esse, in quas quic-
 quam cursu Padus deueni possit. Nam quòd
 Æschylus in Iocria, hoc est in Hispania, Eri-
 danum esse dixit, eundemque appellari Rho-
 danum, Euripides rursus & Apollonius in
 Adriatico litore confluere Rhodanū, & Padū,
 feliciorē veniam facit ig: orati succini in tan-
 ta orbi ignorantia. Modestiores sed æquē fal-
 sum prodidere, in extremis Adriatici sinus ru-
 pibus in vis arbores stare, quæ Canis ortu
 hoc effunderent gummi. Theophrastus in Li-
 guria effodi dixit. Phaëthontem in Æthiopia
 Hammonis obiisse: ob id delubrum ibi esse
 atque oraculum, electrumque gigni. Phile-
 mon fossile esse, & in Scythia erui duobus lo-
 cis: candidum atque cerci coloris quod voca-
 retur electrum: in alio loco fuluū quod appel-
 laretur sualternicum. Demonstratus, lyncurion
 id vocat, & fieri ex vrina lyncum bestiarum,
 è maribus fuluū & igneum, è forminis lan-
 guidiū atque candidum. Alij dixerunt langu-
 rium, & esse in Italia bestias langurias. Zeno-
 rhemis langas vocat easdem, & circa Padum
 iis vitam affirmat. Sudines arborem quæ gi-
 gnat in Liguria. In eadem sententia & Metro-
 dorus fuit. Sotacus credidit in Britannia arbo-
 ribus effluere quas electridas vocauit. Pytheas
 Guttonibus Germanæ genti accoli estuarium

Oceani Mento nomen nomine, spatio stadio-
rum sex millium: ab hoc diei navigatione in-
sulam abesse Abalum: illo vere fluctibus ad-
uehi, & esse concreti maris purgamentum:
incolas pro ligno ad ignem vii eo, proximis-
que Teutonis vendere. Huic & Timæus credi-
dit, sed ^a insulā Baltiam vocauit. Philemon ne-
gauit flammam ab electro reddi. Niceas Solis
radiorum succum intelligi voluit. Hos circa
occasum credit vehementiores in terram ac-
tos, pinguiem sudorem in ea parte Oceani
relinquere, deinde aestibus in Germanorum
litora eici. Et in Aegypto nasci simili modo,
& vocari Sacal: item in India gratiusque thu-
re esse Indis. In Syria quoque feminas ver-
ticillos inde facere, & vocare h. rpaga, quia
folia & paleas vestiumque siccantur. rapsat.
Theophrastus Oceano id exstuzante ad Py-
renzi promontorium eici: quod & Xenocra-
tes credidit, qui de his nuperrime scripserit.
Vixit adhuc Masubas, qui tradidit iuxta At-
lanticum mare esse lacum Cephisida, quem
Mauri vocant electrum. Hunc Sole excalsa-
tum è limo dare electrum fluitans. Mnesias
Africae locum Sicyonem appellatum, & Cra-
thin amnem in Oceanum effluentem è lacus
in quo aues, quas meleagridas & penelopas
vocat, vivere. Ibi nasci ratione eadem, qua
suprà dictum est de electride lacu. Theome-
nes dicit, iuxta Syrtim magnam hortum He-
speridum esse, ex quo in stagnum cadat, col-
ligi verò à virginibus Hesperidum. Cresias
Indis flumen esse Hypobarum, quo vocabulo
significetur omnia vasa ferre bona: fluere à
Septentrione in exortium Oceanum iuxta
montem syluestrem arboribus electrum fe-
rentibus

^a Insulam
hanc suprà
lib. 4. c. 13.
ex eiusdem
Timæi sen-
tentiā Balti-
am romanā no-
minas. Quod
fit ut aut
hic locum ex
illo, aut ille
ex hoc sit
restituendus.

LIBE
rentibus.
qua app
uitur. Mit
insulam, v
nere, (h
notares no
rumetiam
et um, que
in Numidi
Tragicus
gratitate
aliis prin
gestis, ex
dixit è lac
grum defi
vel iperall
reum quan
se reperire
dat, la. In
cia, vb. M
dos? Quo
dunt? Poi
inueharo
coarguar
minum
diciorum

De oryza
fiscum

C
lum: itaq
Gl. A. r
ibi elafit
baris di.

ventibus. Arbores eas aphytaoras vocari, qua appellatione significetur prædulcis suauitas. Mithridates in Germaniæ litoribus esse insulam, vocatque eam Oserictam, cedri genere syluosam: inde defluere in petras. Xenocrates non succinum tantum in Italia, verum etiam thieum vocari, à Scythiis verò sacrum, quoniam & ibi nascatur. Alios putare in Numidia gigni. Super omnes est Sophocles Tragicus Poeta, quod equidem miror tanta gravitate corthurni, & præterea vitæ fama, aliàs principe loco genitus Athenis, rebus gestis, exercitum ducto. Hoc ultra Indiam fieri dixit è lacrymis meleagridum iuium Meleagrum defluentium. Quod & credidisse eum, vel sperasse aliis persuaderi posse, quis non miretur? quàmve pueritiam tam imperitam posse reperiri, quæ auium ploratus annuos credat, la hrymæve tam græ inde, aut quæ è Græcia, vbi Meleager perit, ploratum esse in Indos? Quid ergo non multa æquæ fabulosa produnt Poëtæ? Sed hoc ea in re, quæ quotidie inuehatur atque abundet, & hoc mendacium coarguat, serio quæquam dixisse, summa hominum contemptio est, & intoleranda mendaciorum impunitas.

De oru & medicinis, & generibus, & luxuria succinorum, & lyncurio, & medicina.

CAP. LII.

Certum est gigni in insulis Septentrionalis Oceani, & à Germanis appellari glessum: itaque & à nostris vnam insularum ob id Glessuriam appellatam, Germanico Cæsare ibi clasibus rem gerente Austruiam à barbaris ductam. Nascitur autem defluente me-

dulla pinei generis arboribus, vt gummi in cerasis, resina pineis. Erumpit humoris abundantia: densatur rigore vel tepore autumnali. Cùm intumescens æstus rapuit ex insulis, certè in litora expellitur, ita volubile, vt pendere videatur atque confidere in vado: quod arboris succum esse prisca nostri credidere, ob id succinum appellantes. Pineæ autem arboris esse indicio est pineus in attritu odor, & quòd accensum tedæ modo ac nidore flagret. Affertur à Germanis in Pannoniam maximè provinciam. Inde Veneti primùm, quos Græci Henetos vocant, rei famam fecere, proximi Pannoniæ, id accipientes circa mare Adriaticum. Pado verò annexa fabulæ videtur causa, hodièque transpadanarum aggestibus sæuinis, monilium vice succina gestantibus, maximè decoris gratia, sed & medicinæ: quando consillis creditur resistere, & faucium vitis, vario genere aquarum iuxta illos infestante guttura ac vicinas carnes. D.C. ferè M. pass. à Carnuto Pannoniæ, abest litus id Germaniæ, ex quo inuehitur, per cognitum nuper. Vidit enim eques Romanus, missus ad id comparandum à Iuliano curante gladiatorum munus Neronis principis, qui hæc commercia & litora peragravit, tanta copia inuenta, vt retia arcendis feris podiū protegentia succinis nodarentur, arma verò & libitina totiusque vnius diei apparatus esset è succino. Maximum pondus is glebæ attulit xij. librarum. Nasci & in India certum est. Archelaus, qui regnavit in Cappadocia, illinc cortice in hærente tradit aduehi rude, polistrisque adipe suis lactentis incoctum. Liquidum primò destillare, argumeto sunt quadam

intrustran
certaque
bium, &
plura, Can
huiusce
tan. Ex is
bus, præ
m. g. nem
cer. umm
mollis ful
decocti m
quoque m
beni, un
ce quipp
terum ut
marabul
lyras vt m
que eius in
dunt qu
delicis
gies, vi
na super
fatis. I
millo in
& cry
quod co
in omnib
vius plac
conferent
sua por
Popæ
etiam c
niam na
eo rest
matron
aliquis

intus translucentia, vt formicæ aut culices, la-
certæque, quas adhæsisse musteo non est du-
bium, & inclusis indurescenti. Genera eius
plura. Candida odoris præstantissimi. sed nec
his, nec cereis pretium. Pulvis maior autori-
tas. Ex his etiamnum amplior translucenti-
bus, præterquàm si nimio ardore flagrent: i-
maginemque igneam inesse, non ignem: pla-
cet. Summa laus Falernis à vini colore dictis,
molli fulgore perspicuis. Sunt & in quibus
decocti mellis lenitas placeat. Verum hoc
quoque notum fieri oportet, quocunque li-
beat, ungi, hærdorum seuo & anchusæ radi-
ce quippe etiam chonchylis inficiuntur. Cæ-
terum attritu digitorum accepta caloris ani-
ma trahit inter se paleas ac folia arida, ac phi-
lyras. vt magnes lapis ferrum. Ramenta quo-
que eius in oleo addita flagrant lucidius
diutiusque, quàm lini medulla. Taxatio in
deliciis tanta vt hominis quamuis parua effi-
gies, viuorum hominum vigintiūque pre-
tia superet, prorsus vt castigatio vna non sit
satis. In Corinthiis æs placet auro argenti que
misto in cælaris ars & ingenia. Murrhinorum
& crystallinorum diximus gratiam viuitones
quòd capite circumferuntur, gemmæ digitis:
in omnibus denique alijs vitis ostentatio aut
usus placet: in succinis deliciarum tantum
conscientia. Domitius Nero in cæteris vitæ
sue portentis, capillos quoque coniugis sue
Popeæ in hoc nomen adoptauerat, quodam
etiam carmine succina appellando. Et quo-
niam nullis vitis desunt pretiosa nomina, ex
eo tertius quidam hic colos cepit expecti à
matronis. Vsus tamen succinorum inuenitur
aliquis in medicina: sed non ob hoc fœmi-

nis placent. Infantibus ad alligari amuleti ratione prodest. Callistratus & cuiusque aetate contra lymphationes prodesse tradit: & viridæ difficultatibus potum, ad alligatumque. Hic & differentiam nouam attulit appellando chryselestrum, quasi coloris aurei, & matutino gratissimo aspectu, rapacissimum ignium, & si iuxta fuerint, celerrimè ardescens. Hoc collo ad alligatum, mederi febribus & morbis tritum cum melle ac rosaceo aurium vitis: & si cum melle Attico conteratur, oculorum quoque obscuritatibus. Stomachi etiam vitis vel per se farina eius sumpta, vel cum mastiche ex aqua pota. Succina etiam gemmis, quæ sunt translucida, adulterandis magnum habent locum, maximè amethystis, cum omni ut diximus colore tingantur. De lyncurio proximè dici cogit autorum pertinacia. Quippe etiam si non electrum id esset. lyncurium tamen gemmam esse contendunt. Fieri autem ex vrina quidem lyncis, sed egestam terra protinus bestia operiēte eam, quoniam inuideat hominum vsui. Esse autem, qualem in igneis succinis, colorem, scalpique. Nec folia tantum aut stramenta ad se rapere, sed aris etiam ac ferri laminas, quod Dioscorides & Theophrastus credidit. Ego falsum id totum arbitror, nec visam in xuo nostro gemmam vitam ea appellatione, & quod de medicina simul proditur, calculos vesicæ eo potu elidi, & morbo regio occurrere, si ex vino bibatur, aut si portetur etiam. Nunc gemmarum confessa genera dicemus, à laudatissimis orsi. Nec verò id solum agemus, sed ad maiorem utilitatem vitæ obiter coarguetur Magorum infanda vanitas, quando illi vel pluri-

LIBER
rima prod
species bla

De adam
marga

M
inter g
non aut reg
gatus, vniu
quam raro
videbatur.
rūm metal
lubrum M
xerūaque
aut colore
eius sex no
scens, sec
quidem in
laterum se
cronem au
magis mi
suis parti
etiam au
dem Arab
nascens ei
nisi excell
prehendit
rum vitine
dissilunt.
milare ig
incis. et
Groz in
vocat ce
ne. Al
ro Reper
Post hos

rima prodidere de gemmis, medicinæ ex his speciesblando prodigio transgressi.

De adamantis generibus & medicinis, & margaritis. CAP. III.

MAXIMUM in rebus humanis non solum inter gemmas, pretium habet adamas, diu non nisi regibus & us admodum paucis cognitus, vixit modò in metallis repertus, perquam rarò comes auri, nec nisi in auro nasci videbatur. Veteres eum in Æthiopum tantum metallis inueniri existimauere: inter delubrum Mercurij atque insulam Meroen, dixeruntque non ampliorem cucumis semine. aut colore dissimilem inueniri. Nunc genera eius sex nascuntur: Indici, non in auro nascentis, sed quadam crystallo cognatione. Si quidem in colore transluendo non differt, & laterum sexangulo laeuere turbinatus in mucronem aut duabus contrariis partibus, quò magis miremur, ut si duo iurbines latissimis suis partibus iunguntur: magnitudine verò etiam auellanae nuclei. Similis est huic quidam Arabicus, minor tantum, similiter & nascens cæteris pallor gentis, & in auro non nisi excellentissimo natalis. Incudibus hi deprehenduntur, ita respuentes ictum, ut ferum virinque disulter incudescat, et etiam ipsæ dissiliant. Quippe duritia inenarrabilis est, simulque ignis vitrix natura, & nunquam incallescens. Vnde & nomen indomita vis Græca interpretatione accepit. Vnum ex iis vocant cenchron, quod est milij magnitudinis. Alterum Macedonicum in Philippico auro Repertum: & hic est cucumis semini par. Post hos Cyprius vocatur in Cypro repertus,

vergens in æreum colorem, sed in medicina, ut dicemus, efficacissimus. Post hunc est siderites ferrei splendoris, pondere ante cæteros, sed natura dissimilis. Nam & istibus frangitur, & alio adamante perforari potest: quod & Cyprio euenit: breuiterque, ut degeneres, non minus tamen auctoritatē habent. Itaque, quod totis voluminibus his docere & mandare conati sumus de discordia rerum concordiaque, quā antipathia ac sympathia appellauere Greci, non aliter clarius intelligi potest. Siquidem illa inuisa vis duarum violentissima naturæ rerum ferri ignisque contemprix, hircino rumpitur sanguine, nec aliter quàm recenti calidæque macerata, & si quoque multis istibus, tunc etiam, præter quàm eximias, incudes, malleosque ferreos frangens. Cuius hoc ingenio inuentum? quòve casu repertum? aut quæ fuit coniectura experiendi rem immensi ferereti, & in scdissimo animalium? Numinum profecto muneris talis inuentio omnis est. Nec querenda in vlla parte naturæ ratio, sed voluntas. Et cum feliciter rumpere contingit in tam paruas frangitur crustas, ut cerni vix possint. Experuntur à sculptoribus: ferroque includuntur, nullam non duritiam ex facili cauantes. Adamas diffidet cum magnæ lapide in tantum, ut iuxta positus ferrum non patiatur abstrahi, aut si ad motus magnes apprehenderit, rapat, atque auferat. Adamas & venena irrita facit: & lymphationes abigit merusque vanos expellit à mente: & ob id quidam eum anachiten vocauere. Metrodorus Scepsius in eadem Germania & Bistia insula nasci, in qua & succinum, quod equidem legerim, solus dicitur:

cir: & præfer
dubiter?
bicique ma
nono dixim

Disimag

Tertia au
tribus de
cundior est
frondisque
tantiò libe
ridius com
gemmarum
riant. Qui
aspectu sma
búsque gen
refectio est
molecent.
visu, inhi
non Sole
pérque se
tes, ad cra
da: quod e
que & cor
pter decre
titis. Quali
que duritia
Quorum v
qua specul
reddunt.
spect hæc
scit: Nob
reperiunt
tas, nec m
gemma d

cir: & præfert Arabicis: quod falsum esse quis dubiter? Proximum apud nos Indicis Arabicisque margaritis pretium est, de quibus in nono diximus volumine inter res marinas.

De smaragdis generibus. & gemmis viridibus & translucentis. CAP. V.

Tertia autoritas smaragdis perhibetur pluribus de causis. Nullius coloris aspectus iucundior est. Nam herbas quoque virentes frondésque avidè spectamus. Smaragdos verò tantò libentius, quoniam nihil omnino viridius comparatum illis virer. Præterea soli gemmarum contuitu oculos implent nec satiant. Quin & ab intentione alia obscurata, aspectu smaragdi recreatur acies. Salpentribusque gemmas non alia gratior oculorum refectio est: ita viridi lenitate lassitudinem mulcent. Præterà longinquo amplificuntur visu, inficientes circa se repercussum aërea, non Sole mutati, non umbræ non lucernis, semperque sentim radiantes, & visum admittentes, ad crassitudinem sui facilitate translucentes: quod etiam in aquis non fit. Idem plerumque & concavi, ut visum colligant. Quapropter decreto hominum iis parcutur scalpi vititis. Quamquam Scythici & Aegyptiorumque duritia tanta est, ut nequeant vulnerari. Quorum verò corpus extensum est, eadem, qua specula ratione supini imagines rerum reddunt. Nero princeps gladiatorum pugnas spectabat smaragdo. Genera eorum duodecim: Nobilissimi Scythici, ab ea gente in qua reperiuntur appellati. Nullius maior austeritas, nec minus vitij. Et quantum smaragdi à gemmis distant tantum Scythici à cæteris

smaragdis. Proximam laudem habent sicut & sedem, Baſſiane, quos in commissuris ſaxorum colligere dicuntur Ctesis flantibus. Tunc enim tellure internitent, quia iis ventris maximè harenæ mouentur. Sed hos minores multò Scythicis esse tradunt. Tertium locum Ægyptij habent, qui eruntur circa Copton oppidum Thebaidis in collibus & cauitibus. Reliqua genera in metallis ærariis inueniuntur. Quapropter principatum ex iis Cyprij obtinent: dōsque eorum est nec in colore liquido nec diluto, verū ex humido pingui, quaque perspicitur, imitante translucidum mare: paritèrque transluet & niter, hoc est, colorem expellit, & aciem recipit. Ferunt in ea insula tumulo reguli Hermij iuxta cetarias marmoreo leoni fuisse inditos oculos ex smaragdis, ita radiantibus etiam in gurgitem, ut territi instrumenta refugerent thynni, diu mirantibus nouitatem piscatoribus, donec mutauere oculis gemmas. Sed & vitia demonstrari oportet in tam procliui erratu. Sunt quidem omnium eadem. Quædam tamen nationum peculiaria, sicut in homine. Ergo Cyprij variè glanci, magisque ac minus in eodem smaragdo a iis paribus tenorem illum Scythica autoritaris non semper custodiunt. Ad hoc quibusdam intercurrit umbra, furdusque fit color: qui improbatior etiam dilutior. Hinc genera distinguuntur. Sunt aliqui obscuri, quos vocant cæcos: alij densi, nec è liquido translucidi: quidam varia nubecula improbat. Aliud est hoc, quàm umbra, de qua diximus. Nubecula enim albicans est vitium, cum viridis non pertranſit aspectus, sed aut intus occurrit, aut ex-

cipit in fine
tia: illa cer
bago. Ad
dicum triu
ter videt, se
ret. Democ
mineos & Per
gauer: Per
iacundi tem
admirant, se
miles. Nan
Eosdem in S
longi: squa
rum etiam
aut aeri na
ac liquidi
Attis max
vallus rep
sem, et m
tiores. E
est, ut in S
culare, qu
latum virid
Post hoc M
bent sint
fi, ac retu
graua papa
vel catular
nino vider
res sunt neq
plior. Char
luent, pess
runt: & sen
trique. Ide
& virentium
dumque coll

cipit in fine visum candor. Hæc coloris vi-
 tia : illa corporis capillamentum , sal , plum-
 bago. Ab iis Æthiopici laudantur à Copto-
 dierum trium itinere , vt autor est Iuba , acriter
 virides , sed non faciliè puri aut concolo-
 res. Democritus in hoc genere ponit Her-
 mineos & Persicos. Illos extumescences pin-
 guiter : Persicos verò non translucidos , sed
 iucundi tenoris , visum implere , quem non
 admittant , solum pantherarumque oculis si-
 milis. Nanque & illos radiare nec perspicere.
 Eisdem in Sole hebetari , vmbis fulgere , &
 longius , quàm cæteros nitere. Omnium ho-
 rum etiamnum vitium , quòd sellis colorem
 aut aëris habet. In Sole dilucid. quidem
 ac liquidi , sed non virides. Hæc vitia &
 Atticis maximè sentiuntur in argentarius me-
 tallis repertis in loco qui Thoricos vocatur ,
 semper minus pingues , & è longinquis spe-
 ciosiores. Frequens & iis plumbago , hoc
 est , vt in Sole plumbei videantur. Illud pe-
 culiare , quòd quidam ex his senescunt , pau-
 latim viriditate euanida , & Sole læduntur.
 Post hos Medici plurimum viriditatis ha-
 bent , interdum & è sapphiro. Ij sunt fluctuo-
 si , ac rerum imagines complexi , vt verbi
 gratia papauerum aut aurum , pinnarumque
 vel catulorum aut finidium. Qui non om-
 nino virides nascuntur , vino & oleo melio-
 res fiunt neque est aliorum magnitudo am-
 plior. Charchedonij nescio an totum exo-
 luerint , postquàm metalla æris ibi defece-
 runt : & semper tamen vilissimi fuere mini-
 mique. Iidem fragiles , sed colore incerti ,
 & virentium in caudis pavonum columba-
 rumque collo plumis similes , ad inclina-

tionem magis aurumque lucidi, venosi quidem squamosique. Peculiare erat in his vitium, sarcion appellatum: hoc est quædam gemmæ caro. Mons iuxta Charchedonem, in quo legebantur, smaragdites vocatus est. Iuba est autor, smaragdum quem cholon vocant, in Arabia ædificiorum ornamentis includi, & lapidem, quem alabastriten Ægyptij vocant. Complures verò è proximis Laconicos in Taygeto monte erui Medicis similes, & alios in Sicilia. Inferitur smaragdus & quæ vocatur ranos, è Persis veniens gemma, ingrati viridis, atque intus sordida. Item chalcosmaragdos è Cipro, turbida æreis venis. Theophrastus tradit in Ægyptiorum commentariis reperiri, regi eorum à rege Babylonio missum smaragdum munere i i i j. cubitorum longitudine, & trium latitudine. Et fuisse apud eos in Iouis delubro obeliscum è i i i j. smaragdis xl. cubitorum longitudine, latitudine verò in parte quatuor, in parte duorum. Se autem scribente, esse in Tyro Herculis templo stantem pilam è smaragdo, nisi potius pseudomaragdus sit, Nam & hoc genus reperiri, & in Cipro inuentum ex dimidia parte smaragdum, ex dimidia rasperdem, nondum humore in totum transfiguraro. Apion cognominatus Plistonices, paulò ante scriptum reliquit, esse etiam nunc in labyrintho Ægypti colosseum Serapin è smaragdo nouem cubitorum. Eandem multis naturam aut certè similem habere berylli videntur, in India originem habentes rarò alibi reperti. Poliuntur omnes sexangula figura artificum ingeniis, quoniam hebescent, si color surdus percussu ang-

lorum exci-
bent fulgor-
is, qui videri
ximi, qui v-
paulo poli-
xente fug-
lidus, & a
matur, voc-
connumerat
æroides vo-
inde oleagi-
crystallos
bent, sord-
omnium v-
dine eorum
dicant, qui
raros eleph-
conuenit n-
absoluta h-
pra comp-
is facere
est summo
dam & ar-
raros gra-
pra, add-
castigata
Vicia præ-
ragdis, & r-
circa Pont-
quidem ge-
repererunt

De opo-

E t

M In m-

lorum excitetur. Aliter enim politi non habent fulgorum eundem. Probatissimi sunt ex iis, qui viriditatem puri maris imitantur. Proximi, qui vocantur chrysoberylli, & sunt paulo pallidiores, sed in aureum colorem exeunte fulgore. Vicinum genus huic est pallidius, & à quibusdam proprii generis existimatur, vocaturque chrysoprasis. Quarto loco numerantur hyacinthizontes. Quinto quos aëroides vocant. Post eos autem cerini ac deinde oleagini, hoc est, colore olei. Postremi crystallis ferè similes. Hi capillamenta habent, sordisque, alioquin euandis, quæ sunt omnium vitia. Indi mirè gaudent longitudine eorum, solisque gemmarum esse prædicant, qui carere auro malint: ob id perforatos elephantorum setis religunt. Et alios conuenit non oportere perforari, quorum sit absoluta bonitas vmbilicis statim ex auro capta comprehendentibus. Ideo cylindros ex iis facere malunt, quàm gemmas, quoniam est summa commendatio in longitudine. Quiddam & angulosos putant statim nasci, & perforatos gratiores fieri medulla candoris exempli, additòque auro repercussa aut omnino castigata causa perspicuitatis ad crassitudinē. Vicia præter iam dicta eadem ferè, quæ in smaragdis, & pterygia. In nostro orbe aliquando circa Pontum inueniri putantur. Indi & alias quidem gemmas crystallo inuento adulterare repperunt, sed præcipuè beryllos.

*De opali generibus, & vitiis & experimentis,
& variis gemmis. CAP. VI.*

Minimum, iidemque plurimum ab iis dif-
ferunt opali, smaragdis tantum cedentes.

India sola & horum est mater. Atque ideo eis pretiosissimam gloriam compositor s gemmarum & maximè inenarrabilem difficultatem dederunt. Est enim in his carbunculi tenuior ignis, est amethysti fulgens purpura, est smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili matura lucentia. Alij summo fulgoris argumento colores pigmentorum: equauere: alij sulphuris ardentem flammam, aut etiam ignis oleo accensi. Magnitudo nucem auellanae aequat, insigni apud nos historia. Siquidem extat hodieque huius generis gemma, propter quam ab Antonio proscriptus Nonius Senator est, filius Strumæ Nonij eius, quem Catullus poeta in sella curuli visum indigne tulit, auusque Scribæ Noniani, quem Consulem vidimus: illèque proscriptus fugiens, hunc è fortunis suis omnibus anulum abstulit secum, quem certum est festiuius viginti milibus æstimatum. Sed mira Antonij feritas atque luxuria, propter gemmam proferibentis nec minor, Nonij contumacia, proseriptionem suam amantis, cum etiam feræ abrosas partes corporis relinquunt, propter quas se periclitari etiam vitia opali, si color in florem herbæ quæ vocatur heliotropium, exeat, aut crystallum, aut grandinem: si sal interuenit aut si abritia, aut puncta oculis occurrentia, nullòsque magis India similitudine indiscreta vitro adulterat. Experiri enim in Sole tantum. Falsis enim contra radios libratis digito ac pollice, vnus atque idem tra fluctet colos in se consumptus. Veri fulgor subinde variat, & plus huc illucque spargit, & fulgor lucis in digitos, funditur. Hanc gemmam propter eamiam gra-

tiā plerique
qui priuati
que ab le
& i. & ipe
to. Item in
opali graui
scaber. Sum
fit vnditas
horille colo
tur, quā qu
cipatu conu
consulto M
iudicant. S
tia facit, &
smaragdori
aurem Rom
Africanus, ve
manis hanc
Quamobrem
Sardonychi
intelligebat
luc carnib
etroque tra
dunt, si men
tacus. In qu
traluccant,
abstulere.
sine, ceperu
ribus intelli
tante, & vng
nec sine qua
nium tranle
nore Zenot
dinis, vi ind
stat: ibi tot
stro orbe in
T

tiam plerique appellauere paderota. Sunt & qui priusium genus eius faciunt, sangononque ab Indis vocari dicunt. Traduntur nasci & in Aegypto, & in Arabia, & vltissimi in Ponto. Item in Galatia, & in Asia & Cypro. Quippe opali gratiam habet, sed mollius nitet, ratio non scaber. Summa coloris ex ære & purpura constat. Viriditas smaragdi deest. Constatque melior ille color, cuius fulgor vini colore fusatur, quam qui diluitur aqua. Hæc nus de principatu conuenit, mulierum maxime senatusconsulto. Minus certa sunt, de quibus & viri iudicant. Singulorum enim libido singularis preceia facit, & præcipue regum. Claudius Cæsar smaragdus induebat & sardonychas. Primus autem Romanorum sardoniche usus est prior Africanus, ut tradit Demostratus, & inde Romanis hanc gemmam fuisse celeberrimam. Quamobrem proximum ei dabimus locum, Sardoniches olim, ut ex nomine ipso apparet, intelligebantur candore in Sardis, hoc est, velut carnibus vngue hominis imposito, & utroque translucido. Talesque esse Indicas tradunt, Ismaenias, Demostratus, Zenothemis, Sotacrus: hi quidem duo reliquas omnes, quæ non traluceant, cæcas appellantes, quæ nunc nomē abstulere. Nullo sardarum vestigio Arabicæ sunt, coeperuntque pluribus hæ gemmæ coloribus intelligi, radice nigra, aut cæruleum imitante, & vngue: creditum enim candido pingi, nec sine quadam spe purpuræ candore in minimum transeunte. Has Indis non habitas in honore Zenothemis scribit tantæ aliàs magnitudinis, ut inde capulos sustitarent. Etenim constat ibi torrentibus deregi. Et pl. coisse in nostro orbe initio, quoniam solæ propè gemmarum,

sculptæ, ceram nō auferrent. Persuasimus deinde & Indis, ut ipsi quoque us gauderent. Vtūque perforatis vniue vulgus tantum in collo. Et hoc est nunc Indicarum argumentū. Arabicæ excellunt candore circuli prælucido atque nō gracili, neque in recessu gemmæ aut in deiectu remittēte, sed in ipsis vmbonibus nitente, præterea substrato nigerrimi coloris. Et hoc in Indicis cereum aut corneum inuenitur, etiam circuli albi: quædam in iis cælestis arquis anhelatio est. Superficies verò locustarum maris crustis rubentior. Iam melleæ aut sæculentæ (hoc enim nomen est vitio) improbantur, & si zona alba fundat se, non colligat. Simili modo, si ex alio colore in se admittat aliquid enormiter. Nihil enim in sua sede alio no interpellari placet. Sunt & Armeniæ, cetera probandæ, sed pallida zona. Exponenda est, & onychis ipsius natura, propter nominis societatem: hoc in gemmā transilit ex lapide Carmanix. Sudines dicit in gemma esse candorē vnguis humani similitudine: item chrysolithi colorem & sardæ & iaspidis. Zenothemis Indicam onychem plures habere varietates, igneam, nigram, corneam, cingentibus cædidis venis oculi modo, interuenientibus quorundam oculis obliquis venis, Soracus & Arabicam onychem tradit: sed eam à cæteris distare, quod Indica igniculos habeat, albis cingentibus zonis singulis pluribusve, aliter quàm in sardoniche Indica. Illic enim momentum esse, hic circulum. Arabicas onychas nigras inueniri cædidis zonis. Satyrus carnosas esse Indicas, parte carbunculi, parte chrysolithi & amethysti, totūque id genus abdicat. Veram autem onychem plurimas variâsq; eū lacteis

zonis

LIBER

zonis habere
lore inenar
centumius
ferenda est
terque uider

De generis
per

Principa
tunc igne
tiant ignes,
Horum gen
Circus non
Carthagi
Alabandeo
quiperian
genere mase
na languidi
que obiter
grioris alio
cæteris in
methefti
gniculus in
illis, quos
radiantes.
mē Soli rep
claros dicit
fulgoris rete
cemque non
flagare. Ca
bere candi
bilantem
id à plerisq;
vocari. Q
lucent, lith

zonis habere venas, omnium in transitu, colore inenarrabili. & in vnum redeunte concentum suauitate grata. Nec sardæ natura differenda est, diuiduæ ex eodem nomine: obiterque ardentium gemmarum indicanda.

De generibus carbunculorum, & viriis, & experimentis, & gemmis ardentibus. CAP. VII.

PRincipatum habent carbunculi, à similitudine ignium appellati, cum ipsi non sentiant ignes, ob id à quibusdam apyroti vocati. Horum genera, Indici & Garamantici, quos & Carchedonios vocauere, propter opulentiam Carthaginæ magnæ. Adiciunt Æthiopicos & Alabandicos, in Orthosia caute nascentes, sed qui perficiantur Alabandis. Præterea in omni genere masculi appellantur acriores, at feminae languidiùs resurgentes. In masculis quoque obseruant liquidiores alios flammæ, nigrioris alios, & quosdam lucidiùs, ac magis cæteris in Sole flagrant. Optimos verò amethystizontas, hoc est, quorum extremus igniculus in amethysti violam exeat: proximos illis, quos vocant syrtitas, pinnato fulgore, radiantes. Inueniri autem vbiunque maxime Soli: percussu. Satyrus Indicos non esse claros dicit, ac plerunque sordidos, ac semper fulgoris retorridi: Æthiopicos pingues, lucemque non emittentes, sed conuoluto igne flagrare. Callistratus fulgorem carbunculi debere candidum esse^a posuit, extremo visu nuda^a vide num
bilantem: si attollatur, exardescentem: ob rectius, po
id à plerisque hunc carbunculum candidum fuit.
vocari. Qui languidiùs ac liuidiùs ex Indicis
lucent, lithizontas appellari. Carchedonios

multo minores esse: Indicos etiam in sextarij
vnius mensuram cauari. Archelaus Car. hedon-
ios nigrioris aspectus esse, sed igne, vel Sole,
& inclinatione acrius, quàm cæteros, excitari.
Eosdem umbrante tecto purpureos videri sub
cælo flummeos, contra radios Solis & scintil-
lare, eas signantibus his liquefcere, quanuis
in opaco. Multi Indicos Car. hedonus candi-
diores esse, & è diuerso inclinatione hebetari
scripsere: etiamnum in Carchedonis maribus
stellas intus ardere, forminas fulgorem vniuer-
sum fundere extra se. Alabandicos cæteris ni-
griores esse scabrosque. Nascuntur & in Thra-
cia coloris eiusdem, ignem minimè sentien-
tes. Theophrastus autor est, & in Orchomeno
Arcadiæ inueniri, & in Chio. Illos nigriores, è
quibus & specula fieri. Esse & Troezenios va-
rios interuenientibus maculis albis: Item Co-
rinthios ex pallidiorè candidos. Massilia quo-
que importari Bocchus & Olyssipone scripsit
magno labore ob argillam Sole adustus salti-
bus. Nec est aliud difficilius, quàm discernere
hæc genera: tanta est in eis occasio artis,
subditi per quæ translucere cogantur. Aiunt
ab Æthiopibus hebetiores in aceto maceratos
quatuordecim diebus nitescere toridem men-
sibus durant fulgore. Adulterantur vitro fi-
mili, sed cote deprehenduntur, sicut aliæ
gemmæ fictitiæ: mollior enim materia & fra-
gilis: & centrosa serobe deprehenduntur &
pondere, quod minus est vitreis: aliquando
& pustulis argenti modo relucens. Est &
anchracis appellata, in Thesprotia fossilis,
carbonibus similis. Falsū arbitror, quod & in
Liguria nasci tradiderunt, nisi fortè tunc nisce-
bantur. Esse in iis & præcinæ candida vena

traduntur:
est: per
luc inter
perfecte ex
stros, qu
fuit: in in
tor & in
dar o sum
lane, int
corpore, nu
rui: à sicer
quoniam
& disposit
ceremoni
fini, ut, qu
dica qu
Blandior
quam accer
Indios, fur
eunt. In
propter te
re sunt, q
constat,
tantum &
liquando
Nicanor
Qua dant
reson, in
ei nomen
videt, on
nere arde
rum accer
ca Or. ho
sed prob
m siore
da bonita

traduntur: harum igneus color, ut superiorum
 est: peculiare quidem, quod iactata in igne ve-
 lut intermortuæ extinguuntur: contra aquis
 perfusa exardescunt. Cognata est huic sanda-
 stros, quam aliqui Garamantiten vocant: na-
 scitur in India loco eiusdem nominis. Gigni-
 tur & in Arabia ad meridiem versa. Commem-
 datio summa, quod velut in translucidos stel-
 lante, intus fulgent aureæ guttæ, semper in
 corpore, nunquam in cute. Accedit religio nar-
 rata à siderum cognatione ab inspectoribus,
 quoniam ferè stellarum Hyadum & numero
 & dispositione stellantur, ob id Chaldaeis in
 ceremoniis habitæ. Et hic mares austeritas di-
 stinguunt, quodam vigore apposita tingens. In-
 dicæ quidem etiam hebetare visus dicuntur.
 Blandior fœminis flamma, alliciens magis,
 quàm accendens. Sunt qui præferant Arabicas
 Indicis, fumidæ quæ chrysolito illas similes di-
 cunt. Ili memas verò negat poliri sandastros
 propter ténerritatem, & ob id in magno erro-
 re sunt, qui Sandaron vocant. Inter omnes,
 constat, quantum numero stellarum accedat
 tantum & pretio accedere. Affert errorem a-
 liquando similitudo nominis, sandaser, quod
 Nicanor sandaserion vocauit, alij sandaseron
 Quidam verò hanc sandastron, illam sanda-
 xeron, in India: ascendentem illam quoque, & lo-
 ci nomen custodientem: mali colore, aut olei
 viridis, omnibus imbratam. Ex eodem ge-
 nere ardentium lychnites appellata à lucerna-
 rum accensarum præcipua gratia. Nascentur cir-
 ca Orthosiam, totaque Caria ac vicinis locis,
 sed probatissima in Indis, quam quidam re-
 missiorem carbunculum esse dixerunt. Secun-
 da bonitate similis est Iouis appellata à præ-

latis floribus. Et alias inuenio differentias: vnā quæ purpura radiet, alteram quæ cocco à Sole excalfactas, aut digitorū attritu paleas & chartarum fila ad se rapere. Hoc idem & Carthaginius facere dicitur, quanquā multo vilior prædictis. Nasceitur apud Nasamonas in montibus, vt incolæ putant, robore diuino. Inuenitur ad repercussam Lunæ, maximè p' enæ. Carthaginem quondam deportabatur. Archelaus & in Ægypto circa Thebas nasci tradidit, fragiles, venosas, morienti carboni similes. Potioria vasa & ex hoc lapide & ex lychnite factata inuenio. Omnia autem hæc genera scalpura contumaciter resistunt, partemque cere in signo tenent. E diuerso ad hæc sarda utilissima, quæ nomen cum sardoniche communicaui. Ipsa gemma vulgaris, & primū in Sardinibus reperta, sed laudatissima circa Babyloniam, cum lapidicinæ quædam aperireatur, hærens in saxi corde. Hocque modo metallum apud Persas defecisse traditur. Sed inueniuntur copuluribus aliis locis, sicut in Puro & Assō. In India trium generum: rubrum, & quod demum vocant à pinguedine, tertium quod argenteis bracteis sublimetur. Indicæ perlucet: crassiores sunt Arabiæ. Inueniuntur & circa Leucada Epiri, & circa Ægyptum, quæ bractea aurea sublinuntur. Et in his autem mare excitatius fulgent: fæminæ pinguiiores sunt, & crassius nitent. Nec fuit alia gemma apud antiquos vsu frequentior. Hæc certè apud Menādrum & Philemonem fabulæ superbiunt. Nec vllæ translucentium tardius suffuso humore, hebetantur, oleoque magis, quàm alio liquore. Damnantur ex iis mellæ, & validius testaceæ.

LIBER 1
De generibus

E Gregia
virent
omnibus
is vocatur
dus us sum
celique effo
die. ai sente
Rubro ma
tradit, ne
uigantibus
pazin enim
tionem hab
portatam E
queois Pro
gu, ac mari
Arfinoe P
cubitorum
cognomi
circa Th
dicunt:
dem atq
sio. Eius
cum Arig
rum. Eade
re Naxos
riur. Ce
quā au
tur post
tis Phica
sed fistul
to præsta
antem in

*De generibus topazij, & callaide, & de gemmis
viridibus non tranſlucentibus.*

CAP. VIII.

EGregia etiamnum topazio gloria est, suo
virenti genere, & cum reperta est, prelatz
omnibus. Id accidit in Arabia insula, quæ Chi-
tis vocatur: in qua Troglodytę prædones, cum
diutius fame & tempestate preſſi, herbas radi-
cósque effoderent, eruerunt topazion. Hæc Ar-
chelaus sententia est. Iuba topazon insulam in
Rubro mari à continente stadiis ccc. abesse
tradit, nebulosam & ideo quæſitam sæpe na-
uigantibus ex eâ causa nomen accepisse To-
pazin enim Troglodytarum lingua significa-
tionem habere quærendi. Ex hac primùm im-
portatam Berenicæ reginæ, quæ fuit mater se-
quentis Ptolemæi à Philemone præfecto re-
gis, ac mirè placuisse, & inde factam statuam
Arsinoë Ptolemæi Philadelphi vxori quatuor
cubitorum sacratam in delubro, quod aureum
cognominabatur. Recentissimi autores &
circa Thebaidis Alabastrum oppidum nasci
dicunt: & duo eius genera faciunt, prasoi-
dem atque chrysopteron similem chrysopra-
sio. Eius enim tota similitudo ad porri suc-
cum dirigitur. Est autem amplissima gemma-
rum. Eadem sola nobilium limam sentit: cete-
ræ Naxiis cotibus poliuntur. Hæc & vsu, atte-
ritur. Comitatur eam similitudine propior,
quàm autoritate, callais, è viridi pallès. Nasci-
tur post auersa Indiæ apud incolis Caucasi mō-
tis Phicaros ac Asdats amplitudine cōspicua,
sed fistulosa ac sordium plena. Syncerior mul-
to præstantiorque in Carmania. Vtrobique
autem in rupibus inuiis & gelidis, oculi figura

exuberans, leuiterque adhaerens, nec ut agna-
 ta petris, sed ut apposita. Quapropter scandere
 ad eam pigritia prorsum eque tres populos iz-
 det, simul & periculum terret. Ergo fundis e-
 longinquo incessunt, & cum toto musco ex-
 cutiunt. Hoc vedigal hocque g. stamen diui-
 tes in ceruice gratissimum norunt. Hic celsus,
 hanc gloria à pueritia dei. Aorum numerum
 praeclarum, in quo varia fortuna. Quidam
 istu primo cœpere praeclaras, multi iniectan-
 do nullas. Et venatus quidem callidis talis:
 sectura formantur, alia fragiles. Optimus co-
 lor smaragdus: ut tamen apparet, ex alieno est
 quod placeant, inclusae decorantur auro, au-
 rumque nullae magis decent: Quae sunt earum
 pulchriores, oleo, vnguento, & mero colorem
 deperdunt. Viliores constantius repraesentant:
 neque est imitabilior, alia mēdacio vitri. Sunt
 qui in Arabia inueniri eas dicant in nidis a-
 nimum, quas melancoryphos vocant. Viridan-
 tium & alia plura sunt genera. Vilioris est tur-
 bae praeius: cuius alterum genus sanguineis pū-
 cis obhorret: tertium virgulis tribus distin-
 ctum est candidum. Praefertur his chrysopra-
 sius, porri succum & ipsa referens: sed haec pau-
 lūm declinās à topazio in aurum. Hanc & am-
 plitudo ea est, ut cymbia etiam ex ea fiant: cy-
 lindri quidem celerrimē. India & has generat,
 & nilion, fulgore hebeti ac breui, & cum in-
 tueare, fallaci. Sudines dicit & in Syuero Atti-
 cae flumine nasci. Est autem color sumidae to-
 pazio aut aliquando melleae. Iuba in Aethiopia
 gigni tradit in litoribus amnis, quē Nilū voca-
 mus, & inde nomē trahere. Nō trāsflucet mo-
 lochite: spissius virēs, à colore maluae nomine
 accepto, reddēdis laudata signis, & infantium
 custo-

custodiam qu
 lorū n me
 cet iaspis
 tis rament
 eam gentes
 pros duram
 similem: o
 Caspia est
 amnem in P
 expurpura
 misos Indio
 bidam. Sed
 nitates, dist
 parae quicq
 teria, quae
 nomina ex
 eos vocator
 similis: & h
 sa. Sim lue
 minus molu
 vitio cerul
 Item cereb
 cognomin
 composita
 res funda
 terquam m
 est & brevis
 & sal, & o
 adultera re
 tra fulgore
 tinent ne
 cant, p
 tal

custodia quadam innato contra pericula ipsorum mediantibus. Viret, & sæpe translucet ralspis, etiam si victa à multis, antiquitatis tamen gloriam retinens. Plurimæ sunt eam gentes, smaragdo similem indi: Cypros duram glaucòque pingui: Persæ aëri similem: ob id vocatur aërrusa. Talis & Caspia est: cærulea circa Thermoodontem amnem. in Phrygia purpurea: in Cappadocia ex purpura cærulea, atque non refertur. Amisos Indica similem mittit, Chalcedon turbidam. Sed minus refert nationes, quàm bonitates, distinguere. Optima ergo, quæ purpuræ quicquam habet: secunda, quæ rosæ: tertia, quæ smaragdi. Singulis autem Græci nomina ex argumento dedere. Quarta apud eos vocatur Borea, cælo autumnali matutino similis: & hæc erit illa, quæ vocatur aërrusa. Similis est & Sardæ, imitata & violas. Non minus multæ species reliquæ, sed omnes in vitio cæruleæ aut crystallo similes, aut myxis. Item cerebinthusa, improprio (vt arbitror) cognomine, velut è multis eiusdem generis composita gemmis. Quamobrem præstantiores funda clauduntur, id est parentes, nec præterquam margines auro amplectente. Vitium est & brevis in iis nitor, & longè splendens, & sal, & omnia, quæ in cæteris. Et vitro adulterantur, quod manifestum sit, cum extra fulgorem spargunt, atque non in se continent. nec diuersæ, quas sphragidas vocant, publico gemmarum dominio iis tantum dato, quoniam optime signent.

TOtus verò Oriēs pro amuletis traditur gestare eam, quæ ex iis smaragdo similis est: & transuersa linea alba media præcingitur, & grammæ vocatur: quæ pluribus, polygrammos. Liber obiter vanitatem Magicam hinc quoque coarguere, quoniam hanc concionantibus vtilem esse prodiderunt. Est & onychipuncta, quæ iasponyx vocatur, & nubem complexa & niues imitata. Hæc stellata rutilis punctis est, & sili Megarico similis: & veluti fumo infecta, quæ capnias vocatur. Magnitudinem iaspidis vndecim vnciarum vidimus, formatamque inde effigiem Neronis thoracatam. Reddetur & per se cyanos, accommodato paulò antè iaspidis nomine, colore caruleo. Optima Scythica, dein Cypria, postremò Ægyptia. Adulteratur maximè tinctura, idque in gloria regis Ægyptij ascribitur, qui primus eam tinxit. Diuiditur autem & hæc in mares fæminasque. Inest ei aliquando & aureus puluis, non qualis in sapphirinis. Sapphirus enim & aureis punctis collucet. Czulex & sapphiri, raròque cum purpura. Optimæ apud Medos, nusquam tamen perlucidæ. Præterea inutiles sculpturæ interuenientibus crystallinis centris. Quæ sunt ex iis cyanei coloris, mares existimantur. Alius ex hoc ordo purpureis dabitur, & ab illis descendantibus. Principatum amethysti Indicæ tenent. Sed in Arabiæ quoque parte, quæ finitima Syriæ Petræi vocatur, & in Armenia minore, & in Ægypto, & in Gallia reperiuntur: sordidissimæ autem vilissimæque in Thaso & Cypro. Cassam nominis afferunt, quòd vsque ad vini colorem accedens, priùs

quàm

quàm eum
gôrque
igneus, sed
centum
facile in
locum hanc
cinz die gan
lonter bl: n
culi, vibrat.
hyacinthos.
ralem gemm
sapias voc
no Arabiæ,
lorem vini
li descendit
minime pro
se in super
quidam in p
aliqua mal
multi Ner
decere &
Magorū v
tit, & ind
ac Solis sc
è collo cap
dinis, relin
do adesse re
auertere, ac
dia, quæ te
simili prop
rabet. quæ
temptu. &
tum ab ea
descenden
in amethyst
hyacintho.

quàm eum degustet, in violam desinat: ful-
 gorque quidam in illa purpuræ non ex toto
 igneus, sed in vini colorem deficiens. Perlu-
 cent autem omnes violaceo colore, scalpturis
 faciles Indicæ absolutum felices purpuræ co-
 lorem habent: ad hancque tingentium offi-
 cinæ dirigunt vota. Fundit autem eum aspectu
 leniter blindum, neque in oculos, ut carbun-
 culi, vibrat. Alterum earum genus descendit ad
 hyacinthos. Hunc colorem Indisæcon vocant,
 talem gemmam sacodion. Dilutior ex eodem
 sapinos vocatur. Eadē paranites in contermi-
 no Arabiæ, gentis nomine. Quartum genus co-
 lorem vini habet. Quintum ad viciniā crystal-
 li descendit, albicāte purpuræ deiectu. Hoc &
 minimè probatur, quādo præcellens debet es-
 se in suspectu velut ex carbunculo refulgens
 quidam in purpura leuiter roseus nitor. Tales
 aliqui malur paderotas vocari, alij anterotas,
 multi Veneris gemmā, quod maximè videtur
 decere & specie & colore extremo gemmæ.
 Magorū vanitas resistere ebrietati eas promit-
 tit, & inde appellatas. Præterea si Lunæ nomē
 ac Solis scribatur in iis, atque ita suspendantur
 è collo capillis cynocephali vel plumis hiru-
 dinis, resistere veneficis. Iā verò quoquo mo-
 do adesse reges adituris. Grandinem quoque
 auertere, ac similia ac locustas, precatione ad-
 dita, quā demonstrant. Nā è smaragdis quoq;
 similia promissere, si aquilæ scalperetur, aut sca-
 rabæi: quæ quidē scripsisse eos non sine con-
 temptu & irrisu generis humani arbitror. Mul-
 tum ab ea distat hyacinthos, tamen è vicino
 descendens. Differentia hæc, quod ille emittas
 in amethysto fulgor violaceus, dilutus est in
 hyacintho. Primo quoque aspectu gratus, eua-

nescit antequam satiet, adeoque non implet oculos, ut penè non attingat, marcescens celerius nominis sui flore. Hyacinthos Æthiopia mittit & chrysolithos, aureo colore translucentes. Præferuntur, ut Indicæ, & si variæ nō sint, Bactrianæ. Deterrimæ autem Arabicæ, quoniam turbidæ sunt & variæ, & fulgoris interpellati nubilo macularum, etiam quæ lymphidæ contingere, veluti scobe sua referat. Optimæ verò sunt, quæ in collatione aurum albicare quadam argenti facie cogunt. Funda includuntur perspicuæ. Cæteris subiicitur oris halcum. Tamen si iam expertes gemmarum usu appellantur aliqui & chryse' electri, in colorem electri declinantes, matutino aspectu iucundiores. Ponticas deprehendit leuitas. Quædam in iisduræ sunt rufæque, quædam molles & Fordidæ. Bocchus autor est, & in Hispania repertas, quo in loco crystallum dicit ad libramentum aquæ puteis de fossis inde erutam. Et chrysolithon xij. pondo à se visam. Fiunt & leucochrysi, interueniente candida vena. Sūt in hoc genere capnæ. Sunt & vitreis similes, veluti croco resurgentes. Vitreæ verò, ut visū discerni non possint. Tactus autem deprehendit, repidior in vitreis. In eodem genere sunt melichrysi, veluti per aurum sincero melle translucente, quas India mittit, quanquam ad iniuriam fragiles. Eadem & xythion parit, plebeiam ibi gemmam. Candidarum dux est præderos: quinquam potest quæri, an in colore numerari debeat toties iactati per alienas pulchritudines nominis: adeo decoris prærogativa in vocabulo facta est. Est & suū genus expektionone tanta dignum. Coeunt in translucidâ crystallū viridis suo modo aër, simulq; purpura,

pura, & quidam tremas. In Creta relinguntur, & gemmarum vili. dactylus & ocularis, ad quos argenti Aegyptios, ut se rumicet. Molles, ipsæ verò molles & Cypriæ. Vitiæ coloribus candidatium est proprietate nara pillæ modo quam cum inclinatione alio arge al o latriaria. Soli regere nomen iuuent, ad præfertur in Caria, quæ vocatur in India nascens à centro cœlestis. Quidam causant opposita fulgoris in Carmania generam vitæ. Cera terior. Pessima tibi lebrat & alio tibi generis artibus. Zoroastrius de ea præfert oculis piscium dido, ut solè. Est nia vocatur, falgallina, splendens. Alibi esse Zenonem stellam concuria

pura, & quidam vini aureus nitor, semper extremus in visu: sed purpura coronatus madere singulis videtur his, & pariter omnibus. Nec gemmarum vlla est liquidior, capiti iucunda, suavis & oculis. Landatissima est in Indis, apud quos argenon vocatur. Proxima apud Aegyptios, vbi senites. Tertia in Arabia, verum scabra. Mollius radiat Pontica, & Asitica. Ipsae verò molliores sunt, Galatica & Thracia & Cypria. Virtus earum langor, aut alienis turbati coloribus, & quae ceterarum. Proxima candicatum est Asteria, principatum habens proprietate naturae, quod inclusum lucem pupillae modo quandam continet, ac transfundit cum inclinatione, velut intus ambulantem ex alio atque alio loco reddens, eademque contraria Soli regerens candicantes radios, unde nomen inuenit, difficilis ad calandum Indicæ praefertur in Carmania nata. Similiter candida est, quae vocatur astrios, crystallo propinquas, in India nascens, & in Pallenae litoribus: intus à centro ceu stella lucet fulgore Lunae plenae. Quidam causam nominis reddunt, quod astris opposita fulgorem rapiat, ac regerat. Optima in Carmania gigni, nullamque minus obnoxiam vitio. Cerauniam enim vocari, quae sit de terrior. Pessimam lucernarum lumini similem celebrat & astroiten, mirasque laudes eius in Magnis artibus Zoroastrem cecinisse. Quidam diligentius de ea produnt. Astrobolon Sudinas dicit oculis piscium similem esse, & radiare candido, ut Sol. Est in ea candidas & quae ceraunia vocatur, fulgoris siderum rapiens. Ipsa crystallina, splendoris caerulei, in Carmania nascens. Albam esse Zenothemis fateor, sed habere intus stellam concursantem. Fieri & hebetes cerau-

nias, quas nitro & aceto per aliquot dies mace-
 ratas cōcipere stellam eam, quæ post totidem
 menses relāqueſcat. Soracus & alia duo gene-
 ra fecit cerauniz, nigras rubentſque, ac ſimi-
 les eas eſſe ſecuribus: per illas quæ nigrae ſunt
 & rotundæ, vrbes expugnari & claſſes, eaſque
 betulos vocari: quæ verò lōgæ ſunt ceraunias.
 Faciunt & aliam raram admodum, & Partho-
 rum Magis quaſi am, quoniam non a ſibi in-
 uenijatur, quàm in loco fulmine iðo. Proximū
 ceraunię nomen apud eos habet, quę ppella-
 tur iris. Effoditur in quadam inſula Rubri ma-
 ris, quæ diſtat à Berenice vrbe ſexaginta mil-
 lia paſſ. cetera ſui parte cryſtallus. Itaque qui-
 dam radicem cryſtalli eſſe dixerunt. Vocatur
 ex argumento iris. Nam ſub recto percuſſa So-
 le ſpecies & colores arcus caeleſtis in proxi-
 mos parietes eiacularur, ſubinde murans, ma-
 gnâque varietate admirationē ſui augēs. Sex-
 angulam eſſe, vt cryſtallum, cōſtat. Sed eſſe a-
 liquas ſcabris lateribus & angulis inaequalibus
 dicūt, in Sole aperto proiectas, radios in ſe ca-
 dentes diſcutere: aliquas verò ante ſe projecto
 nitore adiacentia illuſtrare. Colores verò non
 niſi ex opaco reddunt, nec vt ſc habcant, ſed
 vt repercuſſu parietum elidant: optimaq; quæ
 maximos arcus facit ſimiliſimôſque caeleſtib.
 Eſt & alia iris cera ſimilis, prædura: quā Horus
 crematam tuſamq; ad ichneumonum morſus
 remedio eſſe, naſci autem in Perſide tradit. Si-
 milis eſt alba, ſed non eundem effectus, quæ
 vocatur zeros, alba nigraque macula in tranſ-
 verſum diſtinguente cryſtallum. Expoſitis per
 genera colorum principaliſimū gēnis, reliquas
 literarum ordine explicabimus.

Di

A Chares in
 An. ſiſta eſt
 Alumen eſt ſiſta
 Ch. excedens a
 bus diuerſis m
 cat. enim t
 tes, hemachar
 la arbuſcula
 myrham ro
 reſiaphura
 ma in Creta
 araneorum &
 in Sicilia vi
 ius provincie
 guntur. Et in
 lent, & aliſim
 ſpecies. Rami
 etiam eſt ſiſta
 ra. Medici e
 iam prodeſt
 addit. I h
 Agyptiſis re
 albis. Et h
 Eadem autor
 me probet vi
 riantur & in
 naſto, & in L
 nonh. R
 ue Leon ne
 tra i orp an
 eant. Et e
 Aug. ena
 reſiaphura ſiſta

De quibusdam gemmis per alphabeti or-
dinem. CAP. X.

A Chates in magna fuit autoritate, nunc in nulla est: reperta primum in Sicilia iuxta flumen eiusdem nominis, postea plurimis locis, excedens amplitudine, numerosa varietatibus diuersis mutantibus cognomina eius. Vocatur enim phasichates, cerachates, sardachates, hemachates, leucachates, dedrachates, velut arbuscula insigni: antachates, cum vitur, myrrham rodolens, coralloachates guttis aureis sapphiri modo distincta, qualis copiosissima in Creta, sacra appellata. Putant eam contra araneorum & scorpionum ictus prodesse. Quod in Siculis vtiq; crediderim quonia primum eius prouincię afflatu scorpionum pestis extinguitur. Et in India inuentę contra eadem polent, & aliis magnis miraculis. Reddunt enim species fluminum, nemorum & iumentorum, etiam esseda & stacula, & equorum ornamenta. Medici coriculas inde faciunt. peccasse etiam prodest oculis. Sitim quoque sedant in os additæ. Phrygiæ viridia non habent. Thebis Aegyptiis repertæ carent rubentibus venis & albis. Et hæ quoque contra scorpiones validę. Eadem autoritas & Cyprus est. Sunt qui maxime probet vitream perspicuitatē in his Reperiuntur & in Thracia & circa Oetā, & in Parnasso, & in Lesbos ac Messene, similes luminum floribus, & Rhodo. Aliæ apud Magos differētię. Leonę pelli similes, potentiā habere contra scorpiones dicuntur. In Persis verò substituta earū tē, citates auenti & præterea flumina sili. Argumentū esse, si in feruētes cortinas additæ refrigerēt: sed ut p̄sint, leoninis iubis alligadas:

nam hyzæ pell. similem abominantur, discordialem domibus. Eam verò, quæ vnius coloris sit, inuictam aculeis esse. Argumentum eius, quòd in olla plena olei cocta cum pignietis, & intra duas horas s. bseruetur, vnum colorem ex omnibus facit minij.

Acopis nitro similis est, pumicosa, aureis guttis stellata. Cum hac oleum subseruetur, &umperunctis lassitudinem (si credimus) soluit. Alabastrites nascitur in Alabastro Agy, et, & in Syria Damasco, cãdore interitum: & variis colorib. Hęc cremata cũ fossili sale ac trita, grauitates oris & dentiũ extenuare dicitur. Alektorias vocat in vetriculis gallinaceorũ inuẽtas, crystallina specie, magnitudine fabæ: quib. Milonẽ Crotoniense vsũ in certaminib. inuictũ fuisse videri volunt. Androdamas argẽci nitore habet, vt adamas, quadrata, semperq; tessellis similis. Magi putat nomẽ impositũ ab eo, qd imperus hominũ & iracundas domet eadẽ sit an alia, argyrodamas autores nõ explicat. Antipathes nigra non translucet. Experimentum eius si coquatur in lacte: facit enim hoc myrrhæ simile immixta. Eãque contra effascinationes auxiliari Magi volunt. Arabica ebori simillima est & hoc videretur, nisi abnueret duritia. Putant contra dolores neruorum prodesse habetibus Aromatites & ipsa in Arabia tradit gigni, sed & in Agypto circa Pyras, vbiq; lapidosa & myrrhæ coloris & odoris, ob hoc reginis frequẽtata. Asbestos in Arcadię montibus nascit, coloris ferrei. Aspilatẽ Democrit⁹. in Arabia gigni tradit, ignei coloris. Eã oportere camelis pilo spleneticis alligari, inueniriq; in arido Arabicarũ alitũ. Et alia eodẽ nomine ibi in Leucopetra nasci argẽci coloris, radiatẽ, corralym-

lymphatū habēdā. Atizoēn in India & in Per-
 fide ac Ida monte nasci tradit, argēteo nitore
 fulgentem, magnitudine trium digitorum, ad
 lenticulæ figuram, odoris iucundi, necessa-
 riam Magis regem constituentibus. Augites
 non multis alia videtur esse, quàm quæ callais.
 Amphitane alio nomine appellatur chryso-
 colla, in Indiæ parte, vbi formicæ erunt au-
 rum, in qua inuenitur auro similis quadrata
 figura: affirmaturque natura eius, quæ magne-
 tis, nisi quod trahere quoque aurum traditur.
 Aphrodisiæ ex candida rufa est. Asyctos se-
 ptem diebus calorem tenet excelsa igni,
 nigra ac ponderosa, distinguētib; eam ve-
 nis rubentibus. Putant prodesse contra frigo-
 ra. Ægyptillam lacchus intelligit, per album
 sarda nigraque vena transeunte: vulgus au-
 tem in nigra radice cæruleam facit. Balanitæ
 genera duo habent, subuirides, & Corinthij
 æris similitudine. Illa à Copto, hæc ex Troglo-
 dytica veniens, medias secante flamma vena.
 Coptos & Batrachitas mittit: vnā ranæ si-
 milem colore: alteram ebori: tertiam rubentis
 è nigro. Baptes, mollis alioquin, odore excellit
 Beli oculus albicās pupillam pingit nigram,
 è medio aureo fulgore lucentem. Hæc prop-
 ter suam speciem sacratissimo Assyriorum
 Deo dicatur. Aliam autem, quam Belum vo-
 cant, in Arbelis nasci Democritus tradit, nu-
 cis iuglandis magnitudine vitrea specie. Baro-
 pienus siue baroptis nigra, sanguineis & albis
 nodis alligata dicitur, velut portetof. Borry-
 tes alia nigra est, alia pumpeia, incipietū vix
 similis. Zoroastres crinibus mulierum simili-
 orem Bostrychiten vocat. Bucardia bubulo
 cordi similis Babylone tantum nascitur. Bron

tia capitibus testudinum similis, & cum to-
 nitruis cadens (vt putant) fulmine ista restin-
 guit, si credimus. Bolæ nimbo inueniuntur,
 glebæ similitudine. Cadmitis eadem esset,
 quam Ostracirin vocant; nisi quodd hanc cæ-
 ruleæ interdum cingunt bullæ. Callais supphi-
 rum imitator, candidior, & littoroso mari
 similis. Capnites quibsdam videtur suum ge-
 nus habere, plurimis spiris fumida, vt suo lo-
 co diximus: in Cappadocia & in Phrygia na-
 scitur, ebori similis. Callainas ferunt plures
 coniunctos semper inueniri. Catochites Cor-
 sicæ lapis est, cæteris maior, mirabilis, si vera
 traduntur, impositam manum veluti gummi
 retinens. Catopyrites in Cappadocia pro-
 uenit. Cepires, siue cepocapites, candida est,
 venarum nodis coëuntibus, candore imagi-
 nem regerēs. Ceramites, testæ colorem habet.
 Cinædiæ inueniuntur in cerebro piscis eius-
 dem nominis, candida & oblonge, euentūque
 miranda, si modò est fides, prælagire eas habi-
 tum maris nubilo colore aut tranquillitate.
 Cerites ceræ similis est: Circos pyris: Corfoi-
 des canitiei hominis: Coralloachates corallo
 aureis guttis distincta: Corallis minio: gigni-
 tur in India & Syene. Craterites inter chryso-
 lithum & electrum colorem habet, præduræ
 naturæ, Crocallis cerasum representat. Cissites
 circa Copton nascitur candida, & vide-
 tur intus habere partum, qui sentiat etiam
 strepitu. Chalcophonos nigra est, sed illi-
 sa zris tinnitum reddit, tragædis, vt suadent,
 gestanda. Chelidoniz duorum sunt gene-
 rum, hirundinum colore, & altera parte
 purpuræ, nigris interpellantibus maculis. Che-
 lonia oculus est Indicæ testudinis, vel por-

gentosiss-

LIBER
 tentosissim
 nim collu
 rum duob
 tadeima
 verò ante
 ma in ies
 testud. num
 tes ie. an d
 que fit aur
 in aquam
 Chlorites h
 Magi inu
 congenita
 quædam p
 flumine di
 solimp. in
 tis die, noct
 tor esse. C
 pago, q. 10
 colorib. a
 stallinz,
 est nitro,
 Daphnia
 demonst
 Diphris d
 mina, ge
 linea. Di
 tibus macu
 & ebrietat
 ue dracon
 viventib
 uidia. in r
 mientibus
 gemmam
 vehi quæ
 gere somn

centosissima Magorum mendaciis. Melle enim colluto ore impositam linguæ, futurorum diuinationem præstare promittunt: quindecima Luna & silente, tota die decrescente verò ante Solis ortum, cæteris diebus à prima in sextam horam. Sunt & chelonitides testudinum similes, ex quibus ad tempestates sedandis multa vaticinantur. Ea verò, quæ sit aureis guttis, cum scarabæo delecta in aquam feruentem, tempestates auerti. Chlorites herbacei coloris est, quam dicunt Magi inueniri in mortallicæ auis ventre, congenitam ei: ferròque includi iubent, ad quædam prodigiosa moris sui. Choaspites à flumine dicti est, viridis, f. lgoris aurei. Chrysolamps in Æthiopia nascitur, pallidi coloris die, noctu ignei. Chrysophis aurum videtur esse. Cepionides in Æolidis Atarne, nunc pago, quondam oppido, nascuntur, multis coloribus transucetes, aliàs vitreæ, aliàs crystallinæ, aliàs iaspideæ. Sed & fordidis tantus est nitor, vt imagines reddant, ceu specula. Daphniam Zoroastres morbis comitialibus demonstrat. Diadochus beryllo similis est. Diphris duplex, candida ac nigra, mas ac femina. genitale veriusque sexus distinguente linea. Dionysias nigra ac dura mistis rubentibus maculis: ex aqua trita saporem vini facit & ebrietati resistere putatur. Draconites siue draconia è cerebro sit draconum: sed nisi viuentibus abscisso nanquam gemmescit, inuidia animalis mori se sentientis. Igitur dormientibus amputant. Soracus qui visam eam gemmam sibi apud regem scripsit, bigis vehi quærentes tradit, & viso dracone spargere somnifica medicamenta, atque ira præ-

cidere. Esse autem candore translucido, nec postea poliri, aut artem admittere. Encardia cognominatur & cardisce: vna, in qua nigra effigies cordis eminet: altera, eodem nomine viridi colore, cordis speciem representat: tertia nigrum cor ostendit, reliqua sui parte candida. Enorchis candida est, diuisaque fragmentis testium effigiem representat. Exhenum Zoroastres speciosam & candidam tradit, qua aurifices aurum poliunt. Eristalis cum sit candida, ad inclinationes rubescere videtur. Erotylos eadem amphicome & hieromnemone, à Democrito laudatur in argumentis diuinationum. Eumeces in Baëtris nascitur, siliis similibus, & capiti supposita visa nocturna oraculi modo reddit. Eumetren Belli gemmam, sanctissimi Deorum sibi, Assyrij appellant, porracei coloris, superstitionibus gratam. Eupetalos quatuor colores habet, caruleum, igneum, minij mali. Eureos nucleo oliuæ similis est, striata concharum modo, non adeo candida. Eurotas siu videtur operire nigritiam. Eusebes ex eo lapide est, ex quo traditur Tyri in Herculis templo facta sedes, ex qua Dij facillè surgabant. Epimelas sit, cum in candida gemma supernè nigricat colos Galaxiam aliqui galacten vocant, similem proximè dictis, sed intercurrentibus sanguineis aut candidis venis, Galactica ex vino colore lactis est. Eandem dicunt leucam, & leucographiam appellant, & synnephiren tritam lactis succo ac sapore notabilem. In educatione nutritibus lactis fecunditatem, infantium quoque aligera collo saluam facere dicitur, in ore autem liquescere. Eandem memoriam adimere dicunt.

Muria

LIBER
Mittit eam
ragdum
vocat.
paulo ior
terz Gal
bin vout
belis. H
& intra
autem trim
milis hama
ciente Lon
cessaria cre
quoque va
narrant. G
lum nomi
mutatur. E
niresistere
vate immu
Heliozop
Cypro, q
stinct. C
aqua sul
guineo m
era aqua
hendit qu
dens. Mag
m in h
admitte h
que addit
negat He
habet in
rura. Ex
addi. sta
aridam m
Coryco.
tatis in ca

Mittit eam & Achelous amnis. Sunt qui smaragdum albis venis circumligatum galactidem vocent. Calamos argyrodamani similis est, paulo sordidior. Inveniuntur autem binæ, vel ternæ Gasidanem Medi mittunt, coloris orbini veluti floribus sparsam. Nascitur & in Arabiis. Hæc quoque gemma concipere dicitur. & intra se partum fateri concussæ, concipere autem trimestrispatio Glossopetra linguæ similis humanæ in terra non nascitur, sed deficiente Luna cælo decidere, & lenocinanti necessaria creditur. Quod ne credamus, promissi quoque vanitas facit. Ventos enim ea comprimi narrant Gorgonia nihil aliud est, quam corallium nominis causa, quod in duriciam lapidis mutatur. Emollit maria fulminibus & cyphoni resistere affirmant. Genianen eadem vanitate inimicorum pœnas efficere promittunt. Heliotropium nascitur in Æthiopia. Africa: Cypro, porracei coloris, sanguineis venis distincta. Causa nominis quoniam deiecta in vas aquæ fulgorem Solis accedentem percussu sanguineo mutat, maximè Æthiopica. Eadem extra aquam speculi modo solem accipit, deprehenditque defectus, subeuntem Lunam ostendens. Magorum impudentiæ vel manifestissimum in hac quoque exemplum est, quoniam admista herba heliotropio, quibusdam quoque additis precationibus, gentem conspicere negent. Hephaestites quoque speculi naturam habet in reddendis imaginibus, quanquam runia. Experimentum est, si feruentem aquam addideris statim refrigeret, aut si in Sole addita aridam materiam accendar. Nascitur in Coryco. Harminodes, ex argumento viriditatis in candida gemma vel nigra, & aliquan-

do pallida, ambiente circulo aurei coloris, appellatur. Hexecontalichos in parua magnitudine multicolor, hoc sibi nomen adoptauit. Reperitur in Troglodytica regione. Hieracites alternat tota, miluini nigricans veluti glumis. Hammites ouis piscium similis est, & alia velut nitro composita, prædura alioquin. Hammonis cornu inter sacratissimas Æthiopiz gemmas, aureo colore, arietini cornus effigiem reddens promittitur prædiuina somnia representare. Hormesion inter gratissimas aspicitur, ex igneo colore radians auro, portante secum in extremitatibus candidam lucem. Hyaniz ex oculis hyant, & ob id in vase inueniri dicuntur: & si credimus, linguæ hominis subdita futura prædicere. Hæmarites in Æthiopia quidem principalis, sed & in Arabia & Africa inuenitur, sanguineo colore, non omittenda promissis ad coarguendas barbarorum insidias. Zachalias Babylo-nius in his libris quos scripsit ad regem Mithridatem, humana gemmis attribuit fatihas non contentus oculorum & iocinerum medicina decorasse, à rege etiam aliquid petitis dedit, & litibus iudicisq; interposuit: in præliis etiam eas salutare pronunciauit. Est & alia eiusden generis, quæ vocatur hennui ab Indis, xāthos appellata Græcis, è fuluo candida. Idæi dactyli in Creta, ferreo colore pollicem humanum exprimunt. Icterias alii lurido similis, idem existimatur salubris contra regiones morbos. Est & alia eodem nomine liquidior. Tertia folio viridi similis, latior prioribus, penè sine pondere venis luridis. Quartum genus in eodem colore nigris venis descendentibus. Ionis gemma candida est, non ponderosa.

tenera

tenera. Indici
subruto colo
reum emat
dā pulchro
cea est sed r
res quas p
Lelbo as Leth
& in India.
cul, & eodem
Leucoperalo
g-it. Liban
stendit, sed
v detur, qua
tratur suffi
simachus R
venis polli
anguis, co
cochinos fi
nor a quat
est, ja Medea
nas auctore
porem au
primit. M
maris mon
varie refu
dar. Morp
translucet,
tur & curba
bis, fide Cy
Gat. Xen
dit Hæ
pturas præ
habet, fide
tu odorem
nigra habet
similes mel

tenera. Indica gentium suarum habet nomen, subrufo colore, in attritu sudorem purpureum emanat. Alia eodem nomine candida, puluero aspectu. Ion apud Indos violacea est sed raro saturo colore lucet. Lepidotes squamas piscium varis coloribus imitatur. Lesbias Lesbii patris nomen habens, inuenitur & in India. Leucophthalmos rutila albas, oculi speciem candidam nigramque continet. Leucopetalos candorem niuis ex auro distinguit. Libanochros thuris similitudinem ostendit, sed succum mellis. Limoniates eadem videtur, quæ smaragdus. Delipare hoc tantum traditur suffita ex omnes bestias euocari. Lyfimachus Rhodio marmoris similis est aureis venis politur ex marmore, amplitudine in angustias coerunte, ut inutilia exterantur. Leucochrysos fit chrysolito interalbicante. Menonia qualis sit, non traditur. Medea nigra est, à Medea illa fabulosa inuenta: habet venas aurei coloris: sudorem reddit croci, saporem autem vini. Meconites papauera exprimit. Mitra à Persis accepta est & Rubri maris montibus multicolor, contra Solem variè refulgens. Meroetes porracea lacte sudat. Morion Indica, quæ nigerrimo colore translucet, vocatur pramnion: in qua miscetur & carbunculi colos, Alexandrinum: ubi sardæ Cyprium. Nasceitur & in Tyro & in Galati Xenocrates & sub Alpibus nasci tradit. Hæ sunt gemmæ, quæ ad ættypis scalpuras plantur. Myrtilites myrti colore habet, faciemque minimæ gemmæ: vnguenti odorem, attrita etiam nardi. Myrmecias nigra habet eminentias similes verruci. Myrsinites melleum colorem habet myrti odo-

rem. Mesoleucos est, med. am gemmam, candida distinguente linea : Mesomelas, nigra vena quem libet colorem secante per medium. Nasamonites est sanguinea nigris venis. Nebrites Libero patri sacra nomen traxit à nebridum eius similitudine. Sunt & aliæ nigrae generis eiusdem. Nympharena urbis & gentis Persicæ nomen habet, similis hyppopotami dentibus. Orca barbari nominis, è nigro fuluôque ac viridi & candido placet. Ombrina, quam aliqui notiam vocant, sicut cerannia & brontia cadere cum imbribus & fulminibus dicitur, eundemque effectum habere, quem brontia, narratur. Præterea in aras addita ea, traditur libamenta non amburi. Orites globosa species, à quibusdam & siderites vocatur, ignem non sentiens. Ostraceas, siue ostracites est testacea durior: altera achata similis, nisi quæ d achates polituræ pinguescit: duriori tanta inest vis, ut aliæ gemmæ scalpantur fragmentis eius. Ostraciti ostrea nomen & similitudinem dedere. Ophicardelon Barbari vocant, nigrum colorem binis lineis albis includenti us. De Obsidiano lapide diximus superiore libro. Inueniuntur & gemmæ eodem nomine ac colore, non solum in Æthiopia Indiæque, sed etiam, in Sammio, ut aliqui putant. & in litoribus Hispaniensis Oceani. Panchius ferè ex omnibus coloribus constat, Pangotius non longior digito, ne crystallus videatur, numero plurium angulorum cauetur. Pancheros qualis sit à Metrodoro non dicitur: sed caræen Timaridis reginæ in eadem dicatum Veneri non inelegans ponit, ex quo intelligitur additam ei fecunditatem. Quiddam

dam hanc p
plura sunt g
neis, nunc
betur. A
nech ber
figet. Ph
olre
pro. Agn
pellat, Ph
ore genera
secundene.
nidia vocan
cuntur med
les in Mice
inactum
ma candi
beni fage
den adha
sim color
nominis ge
dere. lign
nidis lacer
nri. Sarc
leptres ex
imagine n
in dies ting
mero: nati
ferro simi
quæque nati
los ex ea h
spor gæ no
te, euro p
catur. Sy
dem & in
lore croco
continent

dam hanc pansebaston vocant. Ponticarum
 plura sunt genera. Est stellata nunc sangui-
 neis, nunc atris guttis, quæ inter sacras ha-
 betur. Alia pro stellis eiusdem coloris li-
 neas habet, alia montium conualliumque ef-
 figies. Phloginos, quem & chrysiem vocant,
 ostrea Atticæ adinilata inuenitur in Egy-
 pto. Phœnicites ex balani similitudine ap-
 pellatur, Phycites algæ. Perleucos, filo ab
 ore gemmæ ad radicem usque candido de-
 scenden- e. Præantides, quas quidem gemo-
 nidas vocant, prægnantes fieri & parere di-
 cuntur mederique par-orientibus. Nam ta-
 les in Macedonia iuxta monumentum Tiresis
 inueniuntur, specie aquæ glaciæq; Solis gem-
 ma candida est, & ad speciem sideris in or-
 bem fulgentes spargit radios. Sagdam Chal-
 dzi adhærescentem naurbus inueniunt, præ-
 stini coloris. Samothracia insula eiusdem
 nominis gemmam dat nigram, ac sine pon-
 dere, ligno similem. Sauriten in ventre vi-
 ridis lacerti harundine dissecti tradunt inue-
 niri. Sarcites bubulas carnes præsentat. Sed
 lenites ex candilo transluet melleo fulgore,
 imaginem Lunæ continens, reddiq; eam
 in dies singulos crescentis minentisque nu-
 mero: nasciq; putatur in Arabia. Siderites
 ferro similis, litigio illata discordias facit:
 quæque nascitur in Æthiopia Syderopæul-
 los ex ea fit variantibus guttis. Spongites
 spongiæ nomen repræsentat. Synodontites
 è cerebro piscium est, quæ synodontes vo-
 cantur. Syrtitz in litore Syrtium, iam qui-
 dem & in Lucania inueniuntur è melleo co-
 lore croco refulgentes: intus autem stellas
 continent languidas. Syringites stipulæ in-

ternodio similis, perpetua fistula cauatur. Trichrus ex Africa nigra est, sed tres succos reddit, à radice nigrum, medio sanguineum, summo candidum. Telirrhizos cinerei coloris, aut rufi, candidis radicibus spectatur. Telicardios colore cordis, Persas apud nos gignitur, magnopere delectat, maculamq. appellant. Thracia trium generum est, viridis, aut pallidior, tertia sanguineis gurtis. Tephritis nouæ lunæ speciem habet curuatæ in cornua, quamuis cinerei coloris. Tecollitros oleæ nucleo similis, videtur: neq. est ei gemmæ honos, sed ligentium calculus frangit peliisque. Veneris crines nigerrimi nitoris continent in speciem ruficrinis. Veistana Italica gemma est, Veis reperta nigram materiam distinguente limite albo. Zanthemem in Media nasci Democritus tradit, electri colore, & si quis terat in vino palmeo & croco, ceræ modo lentescere, odore magnæ suauitatis. Zmilaces in Euphrate nascitur, Proconnesiomarmoris similis, medio colore glauco. Zoronifios in Indo flumine nascitur, Magorum gemma esse narratur: neque aliud amplius de ea.

De gemmis, quæ à membris hominum cognominantur, & quæ ab animalibus, & de iis, quæ à cæteris rebus.

CAP. XI.

EST etiamnum alia distinctio, quàm equidè fecerim, subinde variata expositione. Si quidem à membris corporis habent nomina, Hepatites à iocinere, Steatites singulorum animalium adipe numerosa. Adadonephros eiusdem oculus dicitur: Deus & hic colitur Syris. Triophthalmos cum onyche nascitur

tres hominis oculos simul exprimens. Ab animalibus cognominantur, carcinias marini cancri colore, echites viperæ, scorpi es scorpionis aut colore, aut effigie, scarites scarpiscis, triglites mulli, ægophthalmos caprino oculo: item alia fuallo, & à gruïs collo geranites, hieracites accipitris. AEtites à colore aquilæ candicante cauda. Myrmecites innatam repentis formicæ effigiem habet, scarabæorum cantharias. Lycophthalmos quatuor est colorum ex rutilo sanguinea: in medio nigrum candido cingitur, vt luporum oculis, illis per omnia similis. Taos pauoni est similis: item aspidi, quam vocari chelidoniam inuenio. Arenarum similitudo est in hammo chryso, velut auro harenis misto. Cenchrites milij granis velut sparsis. Drytes è truncis arborum: hæc & ligni modò ardet. Cissires in candido colucet ederæ foliis, quæ totam tenent. Narcissites venis etiam æderæ distincta. Cyamea nigra est, sed fracta ex se habet similitudinem panis. Pyren ob oliuæ nucleo dicta est: huic aliquando inesse piscium spinæ videntur. Chalias grandinum & colorem & figuram habet, adamantinæ duritiæ. Narrant enim in ignem additæ manere suum frigus. Pyrites nigra quidem, sed attritu digitos adurit. Polyzonos nigra multis zonis candicat. Astrapia in candido aut cyaneo disciuntur è medio solminis radij. In Phlegontide intus ardere quædam videtur flamma quæ non exeat. In Anthracitide scintillæ discurrere aliquando videntur. Enhydros semper rotunditatis absolutæ, in candere est leuis sed ad motum fluctuat intus in ea veluti in ouis liquor. Polytrix in viridi capillatur, sed desluuia comarum facere dicitur.

Sunt & à leonis pelle & pantheræ nominata, leontio, pardalios. Colos appellauit chrysolithum aureum, chrysoprasum herbaceum, mel-leus melichrata: quamuis plura eius genera sint. Melichloron est geminus: parte flauus, parte mel-leus: Crociam croci, Polia canniem quondam sparti indicat: eandem duriozem, nigra Spartouolios, Rhodites à rosa^a est. Me-

^aEst, redunlites mali coloris, Chalcites æris. Sycithes fici dat, neque Ratio nominum non est in Borsycete, in nist est in vetu. gra ramosa, candidis aut sanguineis frondifis Codicibus nec gemite, velut in petra candidis man-Depēdēt bus inter se complexis Ananchitide in hydro-enim hæc ab mantia dicunt euocari imagines deorum: Sy-eo quod pranochitide umbras inferorum euocatas teneri-cessit, Colo. Dendritide alb. defossa sub arbore, quæ cæda appellauit, tur, securis aciem non hebetari. Et sunt mul-to plures, magisque monstrificæ, quibus Barbari dedere nomina, confessi lapides esse. Nobis satis erit in his coarguisse dira mendacia.

De gemmis nascentibus & factitiis, & figuris
gemmarum. CAP. XII.

Gemmae nascuntur & repente nouæ ac sine
nominibus: Vt Lampfaci in metallis aurariis vna inuenta, quæ propter pulchritudinem Alexandro regi missa fuit, vt autor est Theophrastus. Cochlites quoque nunc vulgarissimæ, sunt verius, quàm nascuntur: in Arabia reperitis ingentibus glebis, melle excoqui tradunt septenis diebus noctibusque sine intermissione ita omni terreno vitiosoque decusso purgatam puramque glebam artificum ingenio variè distribus in venas, ductusque macularum quàm maxime vendibili ratione sectan-

tium: quondamque tanta magnitudinis ferere, ut equis regum in Oriente frontalia atque pro phaleris pensilia facerent. Et alias omnes gemmae mellis decoctu nitescunt, præcipue Coriscæ, in omni alio usu acriora abhorrentes. Quæ variæ sunt, & ad nouitatem accedere caliditate ingeniorum contigit, venomè vtitatum non habeant physes appellant, velut ipsius naturæ admirationem in his venditantes. cum finis nominum non sit, quæ persequi non equidem cogito, innumera ex Græca vanitat. confecta. In indicatis nobilibus gemmis, etiam plebeiis rarorum generum, dictu dignas distinxisse satis erat. Illud verò meminisse conueniet, in crescentibus variè maculis ac verrucis, linearumque interueniente multiplici ductu & colore, mutari sæpius nomina in eadè plerunque materia. Nunc communiter ad omnium gemmarum observationes pertinentia dicemus, opinionones secuti autorum. Caue aut extuberantes viliores videntur æqualibus. Figura oblonga maximè probatur deinde quæ vocatur lenticula, postea clypeidos & rotunda: angulosis minima gratia. Veras à falsis discernendi magna difficultas: quippe cum inuentum sit, ex veris gemmis in alterius generis falsas traducere. Sardonyx hæc è ceraunius glutinatur gemmis, ita deprehendit ars non possit. aliunde nigro, aliunde candido, aliunde minio sumptis, omnibus in suo genere probatissimis. Quinimo etiam extant commentarij autorum, quos non equidem demonstrarim, quibus modis ex crystallis tingantur smaragdi, aliaque translucentes, sardonyx è sarda, item æterex ex aliis. Neque est vlla fraus vitæ lucrosior.

CAP. XIII.

NOs contrarationem deprehendendi falsas
demonstrabimus (quando etiam luxuriā
aduersus fraudes muniri decet) præter illa, quæ
in principalibus quibusque generibus priu-
tim diximus. Translucentes maturinò proba-
ri censent : aut si necesse est, in quartam ho-
ram, postea verant. Experimenta pluribus mo-
dis constant. Primum pondere, si grauiores
sentiuntur, posthæc corpore, factitius pustula
in profundo apparent, scabritia in cute, in ca-
pillamento fulgoris inconstantia, prius quam
ad oculos perueniat, desinens nitore. Decussi
fragmenti paulum, quod in lamina ferrea te-
ratur, efficacissimum experimento excusant
mangones gemmarum. Recusant similiter &
limæ probationem. Obsidianæ fragmenta ve-
ras gemmas non scarificant factitiæ scarifica-
tionis candicantiam fugiunt. Tantæque disse-
rentia est, ut aliæ ferro scalpi non possint aliæ
non nisi recluso, verum omnes adamante. Plu-
rimum verò in his terebrarum proficit fer-
uor. Gemmiferi amnes sunt Acesines & Gan-
ges: terrarum autem omnium maximè India.
Et iam peractis omnibus naturæ operibus di-
scrimen quoddam rerum ipsarum atque ter-
rarum facere conueniat. Ergo in toto orbe &
quæcunque cæli conuexitas vergit, pulcherri-
ma est omnium rebûsque meritò principa-
tum naturæ obtinens. Italia, reatrix parénsque
mundi altera, viris, fœminis, ducibus, militi-
bus, seruitis, artium præstantia, ingeniorum
claritatibus, iam situ ac salubritate, cæli atque
temperiei accessu cunctorum gentium facili,

ac candicanti-
as gemmas non
scarificant
factitiæ scarifica-
tionis candicantiam
fugiunt. Tantæque
differencia est, ut
aliæ ferro scalpi
non possint aliæ
non nisi recluso,
verum omnes
adamante.

in quibus por-
to, etenim cæ-
pitatem vel
mediam, quæ
tate, mox
innocentia, &
Quæ de est
quam est præ-
ter, hinc, vel
frigiditatis præ-
to. Metallus a
libat exerce-
unda pro om-
nium morumque
indæ fabul-
Hispaniamque

C. PLI-
NII

litoribus portuosiss, benigno ventorum affla-
tu, (etenim contingit recurrentis positio in
partem vtilissimam, & inter ortus occasusque
mediam) aquarum copia nemorum salubri-
tate, montium articulis, ferorum animalium
innocentia, soli fertilitate, pabuli vbertate.
Quicquid est, quo carere vita non debeat, nus-
quam est præstantius fruges, vinum, olea, vel-
lera, lina, vestes, iuueni. Ne equos, quidem in-
trigartibus præferri villos vernaculis animadu-
er-
to. Metallis auri, argenti, æris, ferri, quamdiu
libuit exercere, nullis cessit: & iis tunc se se gra-
uida pro omni dote varios succos, & frugum
pomorumque sapes fundit. Ab ea, exceptis
Indiæ fabulosis, proximè quidem duxerim
Hispaniam, quæcunque ambitur mari.

C. PLINII NATVRALIS

HISTORIÆ LIBRI XXXVII.

ET VLTIMI

FINIS.

M. A. CASANOVAE
MANTVAN.

EPIGRAMMA.

*Plinius, & Tiran illustrant omnia: lucem
Ille dedit terris, atribus ille dedit.
Verum uterque pater: et propter, maxime Lari.
Iure se ait soles orbu habere duos.*

ALIVD.

*Quid iuvat innumeris repleri scrinia libris,
Vnus pro cunctis PLINIVS esse potest.*

SIGI-

SIGIS

LENI

Ex vetustiore
in aliquo
loca

EX LIBRO

prope iudica
nius hic de se
pse quoque vi
gis, du hac tra
veterum iuxta
riam inter se
dum panisset
tur, candidos
sant, hanc n
fidituros: se
intra a lyra p
is duntaxat l
vidi non sem

SIGISMVNDI GE-

LENII CASTIGA-

TIONES

Ex vetustorum & rehetyporum collatione
in aliquam multa Pliniani operis
loca, ab aliis antea parum
animaduersa.

EX LIBRO VIGESIMO OCTAVO

CAPVT I.

Quamquam & ipsi consensu propriū la-
dicij ita eligere laborauimus, prius-
que cura verū, quā copia, institi-
mus. Antiqui rodictes multo mo-
lius: Quamquam & ipsi consensu
prope iudicata eligere laborauimus. Quod Plī-
nius hīc de se prādicat, id non minus verē i-
pse quoque vīscipare possē, vt qui nihil ma-
gis, dū in hoc tracto, prā oculis habuerim, quā
veterum iuxta atque emendatorum exempla-
rium inter se consensum: cuius propositi nec-
dum pēnitet: & bona quēdam spes pollice-
tur, candidos quosque qui Musarum fores pul-
sant, hanc nostram opellam non omnino fa-
stidituros: fierique potest, vt & illis, qui iam
intra adyta penetrarunt, non nihil cōferat: de
iis duntaxat loquor, qui Plinianæ lectionis a-
uidi non semper vetera exemplaria ad manus

Tom. iij.

H H

habent, quòd recurrere possint, quoriefcunque
 scrupulus aliquis inciderit, *Sanguinem quidem
 gladiatorum bibunt, ut bibèntibus populis proculsimi
 comitiales morbi.*] Quàntò melior vetus lectio.
 Sanguinem quoque gladiatorù bibunt, ut vi-
 uentibus poculis, comitiales morbi. Cùm è pla-
 gu hunc ne ferarum quidem admoueri oris fas sit hu-
 mano.] Scribo iuxta fidem noitrorum exem-
 plariorum : Cùm plagis ne ferarum quidem
 admoueri ora fas sit humana. Idque magis ad
 præcedentia q uadrat. *Quæsi verò sanitas videri
 possit feram ex homine fieri. Quin morbo dignus
 non ipsa medicina gratia, egregia hercule frustra-
 tione, si non proficit. Aspici humana exta nefas habetur,
 quanto magis mundus.*] Et hic locus est vnus
 pulchrè contaminatus. Restituimus, vnde cæ-
 tera, sic: Quasi verò sanitas videri possit feram
 ex homine fieri, morboque dignum in ipsa
 medicina, egregia hercule frustratione, si non
 proficit. Aspici humana exta nefas habetur, quid
 mandis? sequenti versu, Fecisti, rediudabat. *Vi-
 tam quidem non adeò extendendam censemus, ut
 quoquo modo pertrahenda sit.*] Syccera lectio. Vi-
 tam quidem non adeò experendam censemus,
 ut quoquo modo trahenda sit. Vel ex hoc ca-
 pite abundè perspicuum esse potest, & nostrum
 laborem minimè superuacuum esse, & illos
 persepe falli, qui librorum typis excusorum
 fiducia de veteribus manuscriptis vix vnguim
 cogitant, ignari quantum sibi in priscorum mo-
 numentis conspurcandis sacrilega, publicòq;
 odio digna, quorundam non dico amusorum,
 sed planè a finorum, audacia permiserit: cum
 non rarò fiat, ut tenebriò q uispiam plus men-
 darum in vnum aliquod boni auctoris opus ex-
 putido suo cerebro inuehat, quàm quantum

septem

septem alij docti viri, omni conatu adnisi per-
purgare sufficiant.

Cap. II. In titulo capitis scribe: *Ostenta & san-*
ciri, & depleti. Exstat Tuccia Vestalis incesta pra-
catio. Atqui incesti crimen falsum erat. Legē-
dum igitur, Incesti deprecatio. At mox sequē-
ti versu, *Anno vrbis, nō anno vrbis Romæ.* Nā
Romæ, nugator aliquis addidit contra omniū
doctorum consuetudinem. Sic dicimus. Anno
ab vrbis condita, non ab vrbe Roma. Et omnia
approbantibus dcc. xxx. annorū euentibus] Lege
Ea omnia. *Mancia fugitiua retinere in loco pre-*
cationis. Precatione, non Precationis. Et quod
ibi statim subrexitur, *Quod si semel recipiatur,* in
antiquis voluminibus non malè legitur: Cū
si semel recipiatur. Neque diras aues, neque vlla
auspicia pertinere ad eos, qui quaque rem ingre-
diente, obseruare se ea negauerint.] In emendatis
codicibus non additur Aues: quibus eo liben-
tius accedo, quod suprà in hoc ipso capite sic
legatur: *Quaries ipsæ diræ obstrepentes no-*
cuerint. Et solent plerunque vocolas tales af-
suere glossularij, longe interdum à scopo ab-
errantes: quod & hic factum (quidem non du-
bito *Quinciam & legum ipsarum in x. i. tabulis*
verba sunt.] Rectius antiqua scriptura. Quid nō
& legum, &c. Inepitè enim simul ponuntur. E-
tiam, &c. Non pauci etiam serpentes ipsas recanta-
ri & hunc unum esse ipsi intellectum] Aliquāto
mollior est vetus lectio: Et hunc vnū illi esse
intellectū, quā si reperatur:] las, ipsis. In cōdio
inter epulas nominato, aquam sub mensa profundī
abominamur. Quē non offendat huius lectionis
absurditas? aut quis non sentiat alterā esse syn-
ceram, quā in impressis etiā quibusdam codi-
cibus habetur: In cōdia inter epulas nominata

aquis sub mensas profusus abominamur. Aqua profusa pulchrè conuenit incendium abominantibus; at quid causæ vel comminisci possumus, cur ad incendium nominatum aquæ effusionem abominari debeamus? aut cur aquam effundi potius abominamur, quàm incendij mentionem? Priusquam eam ipsam nominaret, aliùsve ei prediceret.] Lege, Priusquam ipse eam nominaret. Nam Ipse, & Alius sibi inuicem opponuntur. Carmina quædam extant contra ambugusta. Quædam etiam in partu. Sed in prodendo obstat ingens verecundia.] Antiqua exemplaria hoc loco non parum discrepant à vulgaris editionibus. Contraque morborum genera, contraque ambugusta, quædam etiam experta, sed prodendo obstat ingens verecundia, vt de experimentis intelligatur, non de partibus.

Cap. lxxi. Hominum monstrificas naturas & vnesco aspectum plenius diximus in portæ genti.] Pleniùs, superfluit. Nam in insula Nili Tentyri.] Tentyra potiùs, quàm Tentyri.

Cap. lxxii. Sed & alios efficaces eius vsu recognoscat vita. Ita desuimus comitales morbor, hoc est, contagia regerimus. Simili modo & fascinationes repercutimus, sinistra dextraque claudicatio occursum.] Primum. Ita, redundat, natum ex præcedenti dictione, Vita. Deinde Sinistra, similiter superfluit. Legendum enim, Fascinationes repercutimus, dextraque claudicatio occursum. Quæ postrema vox cum finale litteram casu aliquo amisisset, nec iam compareret alter accusatiuorum, castigato, ne nihil ageret conuictio, de suo adiecit. Sinistra, itaque error errorem peperit, vt ferè sit, quoties absque archetyporum præsidio, ex nobis ipsis sinceram lectionem addiuinare conamur, iustissima her-

ele frustrari
modo, quæ
os sublini
su audiat
dem reuere
tibus cohar
miri dicemus.
Sic enim ma
nem excitat.
nius loqui so
dei exemplar
dium esset n
nio, sed ver
test, anoume
leuaz, non f
tion. Adieci
soluerum.] S
eundem, & f
nimio.] Scilicet
randum, noli
lides poru se
Præter hon
male feriat
tra lippitudi
claudendum
fit, Sicut tot
gatis edui ion
Cap. v.]
phalim scilicet
n.] Totam h
cent nos are
Ultimique
seni deducet
sensu est ia
nismos.

cle frustratione, sed gravi studiosorum incom-
modo, quibus ad hunc modum nimium sape
os sublimitur. *Veniam quoque à Deū spei alicuius audaciorum petimus in sinum suendo. Etiam eadem ratione terna, &c.*] Etiam, aptius præcedentibus cohzret, in sinum etiam proprium. *Nunc mirū dicemus, sed experimēto facile.*] Dele, Nūc, Sic enim magis aures ferit, atque ad attentionem excitat. Mirum dicemus: & sic ferè Plinius loqui solet, nec aliter habent probatz fidei exemplaria, quod dissimulasset, ni studium esset non sensus modò suos reddere Plinio, sed verba etiam ipsa, quantum fieri potest, annumerare, *Leprāsque ieiuno illitu arceri.*] Ieiunx, non Ieiuno. Ac mox, *Marcion.* non Marcion. *Adiecta preceatione, se vinxisse eandem & soluturum.*] Scribo, & distingo: Se vinxisse, eundem, & soluturum. *Ea sunt, abstinere à cibo nimio.*] Scribe, Abstinere cibo omnino. *Notandum, nullum animal aliud præter hominem, calidos potus sequi.*] Hic duæ dictiones superfluit, Præter hominem, hominis videlicet alicuius malè feriati assumentum. *Item posca oculos contra lippitudines, certa experimēta sunt.*] Sic enim claudendum hoc caput, vt sequentis initium sit, Sicut totius corporis, contrà quàm in vulgatis edit ionibus hæc capita distinguuntur.

Cap. v. *Ultimòq; probro maius in cisiu triumphalibus sedenti dicebatur, vel in Capitolio epulatus.*] Tota hic aberratum est via: in eam reducunt nos archetypa, in quibus ita scriptum est: *Ultimòque probro maius in cibis triumphali seni deducebatur, vel in Capitolio epulanti.* Sensus est iam planus, qui antehac erat obscurissimos.

Cap. vi. *Digitis pectinatim inter sese amplexis.*] Magis placet antiqui scriptura, Digitis pectinatim inter se implexis. Nam e diverso scandentesque.] Ege, Nam euerfos scandentesque. Alique etiam quotidiani in tali modo.] Rectius, Tali nodo. Augurium ex homine ipso non est timendi mortem in ætitudine.] Scribendum, Augurium ex homine ipso est non timendi mortem in ætitudine. Contra aurium puritas vermiculoseque.] Lego, Aurum pura, id est, aures suppuras. Hæcera caput, prurigines.] Pro prurigines, malum porrigines, quod est in antiquis exemplaribus.

Cap. vii. *Alſcum hyſſopo & adipe anſerino.*] Oeſſypo, non hyſſopo. Est autem oeſſypum, ut Naſonis verbis utar, ſuccus ab immunda velere raptus ouis. Pulmonum quoque incommoda lacte mulieris ſanantur, cui admiſceatur impubis pueri vrina & mel Atticum, omnia ſingulorum cochlearium meſura. Murmura quoque aurium eiei inuenio.] Confuſa ſunt remedia, hoc modo diſtinguenda: Pulmonum quoque incommoda lacte mulieris ſanantur, cui ſi admiſceatur impubis pueri vrina & mel Atticum, omnia ſingulorum cochlearium meſura, murmura quoque aurium eiei inuenio, Anguli oculorum ſubinde madefiſcentur Madefiant, non Madefiſcentur. Non ſegnius & in ſilente Luna coitus ſuo maribus exitiales eſſe.] Legendum, Non ſegnius & ſilente Luna, coitusque tum maribus exitiales eſſe. Non ſegnius, ad præcedentia refertur. Mevrodorus Scepius in Cappadecia inuentum prodit, ob multitudinem citharidarum ire illas per media arua, reſectis ſuper clunes veſtibus.] Vera lectio. Ob multitudinem cantharidarum. Ire ergo per media, &c. Item nouella vitis eius caſſa in perpe-

perperuū ladicur. Vt ad noxiam res medicatissima transferatur. rurū & ederas illico mori.] Lege, Item nouellas vires eius tactu in perpetuum legdi: rūtā & ederas res medicatissimas illic & mori. Suffragantur & hīc, quemadmodum in cæteris, verusta exemplaria. *Acium in cultris conforū hebetari, as cōactū graue virus odoris accipere.*] Scribo, Hebetescere, & odoris, redūdar. Nam bitumen in Iudæa nascens, sola hac vi, spē superari. Et si vestis contacta, ut docuimus, ne igne quidem vincuntur, quo cuncta. Et inique etiam ille, si quis aspergat eum lauandis vestibus, purpuras mutat, floribus colorē adimit ne ipsi quidem feminis malo suo immunibus.] Aliter in nostris exemplaribus legitur, & quidem nō paulo melius itaque retexemus totum, illāve sequemur. Nam bitumen in Iudæa nascens, solā hac vi superari filo vestis contacta docuimus. Ne igne quidem vincitur, quo cūcta, cinisque etiam ille, si quis aspergat lauandis vestibus, purpuras mutat, florem coloribus adimit, ne ipsis quidem feminis malo suo inter se immunibus. De bitumine Iudaico meminit suprā lib 7. cap 15. *Qua Lau & Clephantus inter se contraria prodidere.*] Scribendum, Lais & Elephantis. Fuit autem utraque meretrix, & utraque de rebus muliebribus scripsit, posterior etiam de concubitus schematibus, cuius & Martialis meminit, & Polirianus. Legendum itaque mox, Aut inter se ipsas pugnantia, cū hac fecunditatem fieri iisdem modis quibus illa sterilitatem, prouocaret. Catalogus quoque autorum, quos Plinius hoc libro sequitur, Laida & Elephāridi cōiungit. Cæterum pro Radice brassicæ vel myricæ, in manuscriptis est, Brassicæ vel myrti. *Bythius Dyrachinus hebetari*

aspectu speculorum nitorem tradit. Isdem aduersa
 cursu conuenientibus, omnē talem vim resolui, si nul-
 lum pisces habeant secum.] Bonam hercule ope-
 ram deprauator hīc nauauit, cuius prāmium
 equidem non aliud darem, quā magnum a-
 liquod malum, iam sexcenties promerito. Syn-
 ceram lectionem archetypa commonstrant,
 nempe hanc, Bythus Dyrrachinus heberata
 aspectu specula recipere nitore tradit, iisdem
 auersa rursus conuentibus, omnēque vim
 talem resolui, si nullum pisces secum ha-
 bea- t. Vestiu omnino ita infestae pericuncula, ac
 vel licio brachiali inserta.] Lege, Ac vel licio.
 quasi dicat, vel vnico filo. Sic & comitiales ex-
 citari, morbosque sanari.] Morbosque sanari, de
 suo aliquis attexit, contra veterem archety-
 porum fidem. Supposita tantū calici lacinia
 monstro in ista tali.] Satis erat: Supposita tantū
 calici lacinia tali, idque Plinij ciuitatē ma-
 gis decebat, cetera haud dubium, quin glossu-
 larius aliquis, vt solent, adiecerit. Corruptam
 subnecti collo & ita discuti morbum.] Dele, Et.

Cap. viii. Promoscidu caudu capitis dolor leua-
 tur, efficacius si & sternutes.] Rectius, Si & ster-
 nuat. Sanguis & ischiadicu prodest.] Syntecticis,
 non ischiadicis, si veteribus ac emendatis vo-
 luminibus credere libet. Mox, ne nihil ageres
 castigator. Leonis adipēs custodiunt, in Adeps
 custodit, mutauit, & Magorum vanitas pro-
 mirrit, in Vanitates promittunt. Similiter den-
 ti.] Lege, Similia scilicet promissa. Setas ē cau-
 da cōtortas, & sinistro brachio illigatas.] scribo,
 Adalligatas. Permutationes sexus ex his annua vi-
 ce diximus, ceterāque monstrifica natura eius.] An-
 triq. script. De permutationis sexus annua vice
 diximus, ceterāque monstrifica natura eius.

Praci-

Praci-
 Germani
 cheris terro
 hic repetere
 rem capi, si
 & q̄re quā
 flor simul &
 quē imperit
 Fobru quā
 ne] Lege,
 referre pat
 in triduum
 triduum al
 sumpto in
 tribus dieb
 Horehyana
 cessi eligent
 pariu prami
 lectio, vel
 luceat Mo
 & pili sepi
 dorcadis
 tus promi
 casus aou
 Eodem gen
 rio conferu
 dem suffim
 Mulierum
 Semitran
 iam.] Codic
 diares pota
 vna, addi
 Nam prodest
 tum video
 Que sequi
 no, neque

Præcipuè pantheris esse in mari hyana dicuntur. Germanè Latina lectio hzc est, Præcipuè pantheris terrori esse traduntur, nam hyanam hic repetere quorsum attinebat? Facilius autem capi, si cinctus suos venatur, flagellumque, & ipsos equos septenis alligaueris nodis. Eleganti-
 or simul & verior est vetus lectio. Flagellum que imperitæ equo septenis alligauerit nodis, Febribus quartanis icur degustatum ante accessio-
 nes.] Lege, Degustatum ter, quod non parum referre putatur in eiusmodi remediis. Promisso in triduum conceptu.] Melius, Intra triduum. In triduum aliud significat: ut cum dicimus, Assumpto in triduum comæatu, id est, quantum tribus diebus sufficiat. Mulieri prægnanti à pectore hyana caro, & pili septem, & genitale à ceruice si alligentur dorcadis pelle collo suspensa, contineri parum promittunt.] Repræsentabitur & hic vetus lectio, vel quod ex collatione veritas facilius eluceat Mulieri candida à pectore hyanz caro, & pili septem, & genitale cerui, si illigentur dorcadis pelle, collo suspensa continere parum promittunt. ut, Suspensa, neutri generis sit, casus accusatiui, & omnia suprà dicta referat. Eodem genitale & articulo spina cum adhærenta corio conseruntur.] Adseruatis, non Conseruatis. Eodem suspensum mulieribus menstrua euocari.] Scribo, Mulierum menses: quod Plinio est vtitatus. Membranam, qua fel contineretur, à cardiacis potam.] Codices vetusti, Quæ fel contineat cardiacis potam. Quæ autem in vesica inuenta sit vrina, additis oleo ex sesamo & melle Asiatico hanc prodesse acrimonia vereri.] Deprouator, quantum video, non leui brachio caput hoc attigit. Quæ sequimur exemplaria, non addunt Asiatico, neque medici inter mellis genera Asiaticum

celebrant. & pro Acrimoniz, habent Agri-
moniz. *Sine lucerna, siue visu, siue peluibus.*] Illic legitur, siue lucernis, siue pelui. Nec vi-
deo, quid hic, siue visu, faciat. *Fimum, qui in intestinis inuenitur.*] Scribo, Quod in in-
testinis inuentum sit, nam neutro genere
Plinius hoc nomen vsurpat. *A cane verò
morsus adipem illum.* & corium si sit substra-
tum.) & què pleno sensu riptum erat, Et co-
rium subititum. Quid sibi voluit in Plinia-
na purpura tam crebra pannorum assumentia?
aut qualis gratia debetur prauis utris sarti-
oribus? *Perunctos omnibus odio euenire.*] Venire,
non, Euenire. Contra ducum ac potestatum ini-
quitates comministrant.] Quid, malum, Com-
ministrant? Commonstrant, legi debet. *Si om-
nino aliquantulum quis secum habeat.*] Non
malè vetus lectio, Si omnino tantum aliquis
secum habeat. Plinius ait sufficer, si tantum
habeas tecum eam fistulam: alius mutauit
sensum, docens satis esse quantulamcun-
que eius partem. *Canini eius dentes febre: ita-
tus arcent repleti sunt enim cani.*] Lege adden-
do, Thure repleti. *Adulterant amylo aut ci-
molia sed maxime sturni, quos capros oryza tan-
tum pascunt.*] Colector multum aberraui à
scopo. Vera lectio est hæc: Sed maxime, qui ca-
ptos oryza tantum pascunt. Sentit enim Plin-
ius, crocodileam ex captiuis adulterinam es-
se, vtpote longè deteriore, nimirum muta-
to animalis vi&e. *Præterquam in risu coarguen-
tium.*] Lego; Præterquam ubi irritu coar-
guendum: Eundem salutare esse parturien-
tibus circa domum. *Sin verò dæmibus infera-
tur, perniciosissimum.*] Egregiè depiauatam
& hoc, non minus quàm superiora. Re-

stituetur

stituetur in
salutare. n.
rò: iteratur,
rursus: lo-
aurem hic, C
multo ante p
dem parturi-
fistulam esse
dices. Si me-
qualiter som-
nur, pueri refe-
perita est hi-
monstris con-
& quibus ve-
dolores, inter-
rarum si, fana-
med. im in
maribus no-
depr. max. n.
sequenti
minis fini-
& cætera.
erat: Si
ne in p. lla-
quomodo
instillato.
proximè se-
pi debent, il-
Illam nime-
num hu. e-
diuina nulle
exosifunt,
eos lectio-
mn. om. ho-
sap. tot. gen-
peru.] Veru-

R. Agri-
 pelousi.
 Nec vi-
 um, qui
 pod in in-
 o genere
 cane verò
 sit subfra-
 at. Et co-
 in. Inia-
 Tumenta?
 s. latoris-
 Venire,
 latorum ini-
 m, Com-
 bet. Si o-
 r. Non
 a. Non
 aliqui
 tantum
 mutavit
 lamoun-
 febres. Si
 e adden-
 glo aut ci-
 rca tan-
 terravit à
 e, qui ca-
 nim. Plu-
 inam el-
 im muta-
 arguen-
 tili corr-
 paruerit.
 u. infera-
 uatum
 ra. Re-
 stituetur

stituetur in integrum hoc modo, Eundem
 salutarem esse parietatibus, si sit domus: si ve-
 rò inferatur, perniciosissimum. Est enim ve-
 rus sensus longè alius, quàm ille prior: est
 autem hic, Chamelæontem salutarem esse, si
 multò antè parturitionem illatus sit, sin i-
 dem parturienti iam superueniat, pernicio-
 sissimum esse. Suffragantur vbiq; vetusti co-
 dices. Sinistrum, mirum quibus monstris consecrer,
 qualiter somnia quæ velis & quibus velis mittan-
 tur, putet referre.] Sincera lectio ex archetypis
 petita est hæc: Sinistrum humerum quibus
 monstris consecrer, qualiter somnia quæ velis,
 & quibus velis mittatur, pudet referre. Capitis
 dolores, inperso vino, in quo laus alterutrum mare
 rarum sit, sanari feminis.] Mirum verò, si hoc re-
 medium in solis feminis vim suam exerit, in
 maribus non item. Distinctio prava sensum
 deprauat. nam Feminis, paternus casus est, &
 sequentis orationis initium, hoc modo. Fe-
 minis sinistri vel pedis cineri si miscatur,
 & cætera. Quibus in verbis Vel, detractum
 erat: Si transpositum. Serpentes fugari li-
 ne instillato] At quòna in instillandus est, aut
 quomodo? Lege, Serpentes fugari ignibus
 instillato. Nam & hoc experimentum & duo
 proximè sequentia, de felle, non de liene acci-
 pi debent, iuxta si dem emēdatorum codicum,
 Illira inimicorum immane odium & omnium homi-
 num his conciliare.] Cerrè ad inimicorum o-
 dium nullo opus est veneficio, vt qui vltro &
 exosi sunt, & oderūt vicissim. Verior igitur ve-
 tus lectio: illira inimicorum ianæ, odium om-
 nium hominum his conciliare. Prodest corra-
 sagitæ venenatæ, vt. Apelles tradit, postea sum-
 ptæ.] Vetus lectio: Prodest & contra sagittarū

venena, vt Apelles tradit, antè posteaque sumptus. Vt intelligamus, eum præseruativam etiam vim habere. Præterea eiusdem decoctum cum melle sumptum *Venerem inhibere.* } Paulò melius legetur, Eiusdem decocti ius cum melle. Et si erocodilo cognatio quadam affinitasque. } Affinitas, superuacua est. Sequenti versu lege, Decehendi sanguinis, non Trahendi. Plurimi autem super *Sairicam* inter *Aegypti præfecturam.* } Lege, super *Sairicam* præfecturam. Acturus. Item *finum suffiu*, non *Fimus*, & Dentes è parte laeva, addita præpositione. Tandem finem fecit depravator, duntaxat in hoc capite, sed non nisi proximus capitis fini. Porro vel hoc caput argumento est, quòd tot mendis refertur hæcenus Plinium (vt cæteros autores taceam) habuerimus, non tam librariorum oscitantiam in culpa esse, quàm malè literatos istos castigatores, iustius diuinatores aut coniectores appellandos: qui tamen alibi plus, alibi minus, prout collibitum est, se exercuerunt. Cæterum scribæ in scitia labi solent, non temeritate: errataque eorum non magni negotij sic deprehendere, maximè cordato & erudito Lectori. Illi contrà homines nefarij, maiore periculo, nec tam facili remedio, & in maioris momenti rebus peccant, nulla religione nihil nò cõtaminantes, planèque iuxta Flacci dictũ, mutant quadrata rotundis. Dicas eos Manibus se deuouisse, nisi omnes, quot quot possunt, bonos autores suis venenis infecerint, suisque factoribus cõspurcauerint. Sed desinat stomachatio, et si nimio, quàm vellem, iustior, & ad præsens potius negotium redeamus.

Cap. xx. Sienni è lactis vsu, vtilissimum cuique mater.

maternum, A
statim po
Nam quid es
exitio iam est
tricum aume
exitia nihil
maternis vbi
lactis vsu. C
pendent. D
ternum. A
non viliissim
Sequitur.
Sic enim, qu
quædabunt
Samar vna, la
luxura, man
pulmones. }
cutu vult ad
xatos renati
nes? vel vel
pulmonem
nisi in arch
quodcunq
intus exbul
Nam vi in
synesitiqu
verum. In A
hoc libro vig
q̃ maxime co
empum add
nobis trans
nec legere s
mo fluitat. i
viri respicit
Virus reipui
tem medicin

maternum, nutritis exultosum est.] Vt in ipso statim portu impegit egregius gubernator! Nam quid ego audio, nutritis lac infantibus exitiosum esse? Cur igitur tantum ubique nutriticum numerum videmus, infantum tamen exitia nihilo crebriora, quam inter eos, qui maternis uberibus aluntur? Lego, Sicuti de lactis usu. Quæ verba à prioris capitis sine pendunt. Deinde, Vtilissimum cuique maternum. Alioqui iuxta priorem lectionem non utilissimum erat, sed planè necessarium. Sequitur. Concipere nutrices exitiosum est. Sic enim, quæ sequuntur, nunc demum probè quadrabunt. *Atinus inflat quodcumque decoctum. Sanat vnas, lichenas. Ad omnia vitio confusa aux luxata, maxime renes, vesicam, interanea, fauces, pulmones.*] Obsecro quid commune lichenicum vuis? aut quis vnquam fando audiuit luxatos renes, vesicam, interanea, fauces, pulmones? vel vesicam confusam interaneave, aut pulmonem? Quid igitur præsidij reliquum est, nisi in archetypis? ea sic habent, Minus inflat quodcumque decoctum. Usus lactis ad omnia intus exulcerata, maxime renes & cætera. Nam ut in Achaia bubulum biberent phrissi syntectique & sacheeta, diximus in ratione herbarum.] In Arcadia, non Achaia. Dixit autem hoc libro vigesimo quinto capite octauo. *Quod est maxime coactum, in summo fluit. At id exemptum addito sale, oxygala appellant.*] Sic nobis transcribunt vetera exemplaria, qui nec legere sciunt, nec scribere. Lege, In summo fluitat. id exemptum, &c. *Quod magis virum respuit, hoc præstantius indicatur.*] Quid est. Virus respuit? Lege, Respuit. Præstantius autem medicinæ, opinor, non cibis. Oxygala sç

& alio modo, acido lacte addito in recens, quod
 dum arefcit, viliffimum est ftomacho.] Legen-
 dum, in recens, quod veli arefcere, viliffi-
 mum ftomacho. Proxima in communibus la-
 us est adipi, sed maxime futillo. Apud antiquos et-
 iam religiofus erat. Elegantiior lecto, Proxima
 in communibus ad piflaus est, sed maxime
 futillo, apud antiquos etiam religiofus. Medico-
 rum aliqui admiffio anferis adipe, taurorumque fe-
 no & hyffopo. Rurſus Oefypum deprauatum in
 Hyffopum. Vbi notandum, ſympathian quan-
 dam eſſe œſypo cum adipe anferino, quando-
 quidem & ſuprà capite ſeptimo ad podagras,
 ad voluæ dolores, eadem ſpecies miſceatur.
 Omnino enim non niſi ad ea que purganda ſint, aut
 que non ſint exulcerata aut calida, recipitur.]
 Legendum, aut que non ſint exulcerata, ſal-
 ſa petitur ſcilicet axungia. Iamque probè
 quadrabit, quod hæcenus ad præcedentia
 non congruebat. Mox ſequenti verſu, contra
 phthiſes, lege, non Contra tuſſim. Sic enim
 in probatæ fidei voluminibus ſcriptum eſt,
 & aliàs non benè conueniet, quod mox
 ſequitur, ſcapulis eorum, qui phthiſin ſen-
 tiunt. Parotidas admiffa farina & ſaſſamentaria
 teſta: quo genere proficiat ad ſtrumas. Pruritus
 ad papulas in balneo perunctis tollit. Scribo, Pa-
 rotidas admiffa farina ſaſſamentariæ teſte quo
 genere proficiat & ad ſtrumas. Pruritus & pa-
 pulas in balneo perunctis tollit. Nam & hæc
 vox Balneum viroſa eſt, cum vterque Plinius
 Balineum appellet. Quin & Græci quadryſi-
 lubum eſt & ἀδύειον. Multi priuatim ſic taurorum,
 leonum pantherarum ac camelorum pinguiæ cura-
 ri iubent. Elegantiſus eſt, Taurorum, leo-
 numque, pantherarum & camelorum, vi quæ-
 dam

dam coniun-
 ter omnia an-
 tium in efflu-
 Inter omnia
 vel præſtanti-
 Item aquarum
 marginat. dicit
 Tantum pote-
 Loquimur,
 ni tanta vi
 aliter acuat
 tur, reherem-
 dicit: Vi ſe-
 acius indu-
 vius quam
 feſtibus. Le-
 ſanguine tā-
 ſus cauemus
 Viſito Viri-
 omnino a ſo-
 nino denti-
 bécetes, reſe-
 nino tant
 la perſiſcit
 Vituli.
 Cap. x. In
 Tannia,
 dicina nulli
 accit deſect
 placeat, &
 leſſio plan-
 cero decoſ
 recens ca-
 ſta valhera-
 Quædam ra-
 gue, Canis

dam coniunctionum seu catena notatur. Inter omnia autem communia animalium fel præstantius in effectu.] Restituimus, unde cætera sic Inter omnia autem communia animalium vel præstantissimi effectus fel est. Vis eis, &c. Item equarum, præterquam virginum, erodit, emarginat, hulerat.] Lege, Emarginat hulnera. Tantum potest sympathia illa, de qua loquuntur.] Loquimur, non Loquuntur. Hirco, um sanguini tanta vis est, ut ferramentorum subtilitas non aliter acutatur aut induretur, aut scabritia politur, vehementiusque quam lima.] Antiqua lectio: Ut ferramentorum subtilitas non aliter acris induretur, scabritia tollatur vehementius quam lima. Et ideo suis quæque dicuntur effectibus.] Lego, Quisque suis dice ut, nam de sanguine tantum loquitur. Ut si quæ sunt, extraxit, cauernis mandant.] Scribo, Mandētes. Nam Ut, pro Vipere, ponitur hoc loco. Fugiant & omnino aliquid cerui haberes.] Veru, lectio, Omnino dentē cerui habētes: nā Omaino, ad Habētes, refertur. Sic suprā capite octauo. Si omnino tantum aliquis secum habeat. Aut medulla peructos seu uerū cerui aut vituli.] Hinuli, non Vituli.

Cap. x. Item lactu haustus cum uia amminea.] Taminia, non Amminea, cuius usus in medicina nullus est. Finum quoque caprarum in aceto decoctum & illinum in istis serpentium, placet, & recentis cinis in vino.] Antiqua lectio planior: Finu quoque caprarum in aceto decocto illini istis serpentium placet, & recentis cinere in vino. Canis rabidi, morsu facta vulnera circuncidunt ad viuas usque carnes. Quidam carnē vituli admovent.] Rege & distingue, Canis rabidi morsu facta vulnera, circun-

cidunt ad viuas vsque partes quidam, car-
nẽmque vituli admovent. Hoc idem prestare
& pellicis coruice solida existimatur: quippe can-
sa vultus est animalu. Præter ea que reculimus,
& vestigia eius calcata equis afferunt torporem. [Quippe
Similis error priori. Legendum: Quippe
tanta vis est animalis, præter ea quæ reculi-
mus, vt vestigia eius calcata equis afferant
torporem. Verumtamen fortiora eadem, quàm
in equis, intelligi debent.] Scribo, Fortiora om-
nia eadem Et toxica expurgantur. [Exemplaria
vetusta habent, Expugnantur, vt hoc de anti-
pathiâ intelligatur. Omnia sesami quoque iure
poro.] Vera lectio, Omasi quoque iure. Neque
enim ex frugibus remedia in hoc libro tradû-
tur, sed ex animantibus suis Omasi & duodeci-
mo capite est inter remedia.

Cap. xi. *in succo oleris, ita ut vincto inarescat.]*
Codices veteres, ita ut vinctio inarescat. Sed &
corruptos dentes confirmari.] Idem codices pro
 corruptos, habent Combustos scilicet ossibus.
Asina quoque lacte percussu vexatos.] Manu scri-
 ptis codices, Asinino quoque lacte. Castigator
 veritus, ne forte quis de maris asini lacte id ac-
 ciperet, scripsit asina ò solertiam asinam! *[E-*
gyptum vinctu à cotu in] ychnu accēsum.] Melius,
 in ellychniis:

Cap. xii. Poppæque hoc uxor Neronis principis instituit. In vetulis exemplaribus tantum est, Poppæ hoc Neronis principis instituit. Sicut dicimus, Cornelia Græchi, Terentia Ciceronis. Priuolum licet videatur, non tamen omittendum.] Eadem exemplaria non ad omnes. Licet: tantum est. Priuolum videatur, & uirtutis & flantes, & qua discolori faciunt cures.] Decolori, ad discolori. Hirsi fel & lūgines tolli.

admiral

quidam, ea
idem preste
er: quippe ra
qua retulim
ant corporum
m: Quippe
a que retul
quis afferat
eodem, que
Fortiora om
] Exemplari
hoc de ant
mi quoque in
iure. Nequ
libro tradit
a & duodec

in arefcat
refcat. Sed
codices pri
littere assib
] Maou fer
e. Castigat
ini la de id a
] sinuam! E
] um.] Melius

oni princip
s tantum est
stutit. Sicut
Cicero
amen omitt
dunt. Licet
vinctus &
] Decolo
] gine, tollit
admit

admisso casio & vino, sulphure stōgiaque cinere.]
Lege, Et vino, sulphure spong. & cinere. La
briorum scissuris cum adipe anserino. Fissuris,
non Scissuris. Et bouis vngula cinis ex aqua: Fi
mum quoque ferus: ex aceto decoctum, testēsque
vulpini.] Lege addendo. Et bouis vngula cinis
ex aqua: Fimum quoque feruēs ex aceto. Liem
seuum caprinum cum calce, aut fimum ex ace
to decoctum, testēsque vulpini. Prodest & sapo:
Gallerum hoc inuentum rutilandū capillis, ex seuo
& cinere. Optimus fagino & caprino.] Optimus,
non ad cinerem refertur, sed ad saponem. his
verò duobus vocibus Seuo & Cinere, reddun
tur alix duæ, Fagino & Caprino, quod poste
rius in Carpino, deprauatum est. Vngues contu
sos sel vniuscuiusq; animalis circumligatum.] Scri
bo, Fel cuiusque animalis circumligatum.

Cap. xiiii. Viniunt ad vniūque vitium & coa
gulo hēdi in vino myrteo, magnitudine fabæ potior
& sanguine, & eiusdē in cibo formato, quē sangui
culū vocāt.] Lege Et sanguine eius in cibū for
mato. Liem in vino myrtyre, nō myrteo. Cor
nus ceruini teneri cinis, cochleis Africanis cū
restitis suis myxtis, in vini porione. Melius, Co
chleis Africanis cum testa sua rufis mistus.

Cap. xv. Calculos expellūt lienes equini.] Legē
dum: lichen equini: itaque scriptum visitur
in vetustissimis exemplaribus, alioqui satis erat
dicere, Lien equinus. Demonstrant urinam facere
in canu cubiculo ac verba adicere, ne ipse uri
nam faciat ut canu in suo cubiculo.] Vtrobique
Cubili, legendum: nam e n s cubiculum ne
mo vnquam Latinus dixit. Quem dicunt, cū in
torseratur, reddere urinam, iudiciorē in iudicio
sed in terra spissantem se. Quē in cubiculo, non
onagrū. Proinde rector est antiqua scriptura

Quem dicitur, cum interficiatur, reddere vrina, liquidiores initio sed in terra spissantē se.

Cap. xvi. *Perniones vrsinus adepi, rimasque pedum omnes, arceat.* Sarcit, non Arcet. Inturius à calecatu. Vetus lectio, E calecatu. Potum verò sublime ex aqua. Hæc verba malè in vulgaris editionibus distrahuntur à præcedentibus: & sub linine, scribendū, pro Sublime. nā hoc ad Magicam superstitionem attinet: & remediū ex Magorum autoritate præscribitur. Quis hoc quasio inuenire potuit? Quæ est ista mistura? Cur digitus bubonis potissimum electus est? Et hic vetus lectio paulò melior. Quis hoc quasio inuenire potuit? quæve est ista mistura? cur digitus potissimum bubonis electus est.

Cap. xvii. *Lupi & capra seu cyatho, vel lactis pari mensura, deploratum phyliscum conualuisse, serius auctor affirmat.* Mira verò mistura, si credere dignum est Equidem malim veterem lectionem, ut verisimiliorem. Rupicapra seu cyatho, & lactis &c. Ramia pellis ceruine desecta pumice. Imò Deiecta donec enim nō fecat. Equenti versu pro Ruborem lege Rubori pendet enim & hoc à verbo Illinitur. Sunt qui id coxisse aceto, vtilius putent. Rectius, Sunt qui incoxisse aceto vtilius putent.

Cap. xviii. *Aurum cum musci pari pondere, aut cum propoli.* Visci, non Musci, attestatibus vetustis exemplaribus.

Cap. xix. *Quod si mortuus parius sentiat, lien ex a. d. p. e.* Ulichē, non lien. Tadium Venerū fieri dicit Aeschines. Legendum Olthanes. Is fuit vir Persi, professione Magus. Et testiculi equini aridi, ut porioni interferri possint. Interi non interferri.

Cap. xx. *Insuper pedes boum, si prius cornua pica liquida*

liquida perur
lubiter pedes

EX LIBR

Quædam
remam
grat, equam
oblecto in p
eleganter a
scriptum re
nullis ante
cæpique lub
ram talium
cultates in p
substantiam
qui princip
proinus su
& etiam
rit, redū d
xiliatū esse
Eius Deia
Agrogenim
septimo ca
cius eius &
Aagyi iū
Kipōlet. x
In musci p
Deletrito.
Neapolis
quadragena
uis ceperio
peribus Ne
linguere, q

liquida perungantur.] Emendati codices, Non
subteri pedes boum, si &c.

EX LIBRO VIGESIMO NONO.

CAP. I.

Quāquā nō ignarus sum, nullus ante hęc La-
tino sermone condita, ancepsq; ac lubricū esse
rerum omnium nouarū principium, nec aliud vtiq;
gratiæ, quā sterilis difficultati in promēdo.] Quis
obsecro in postremis verbis vnicam Plinianæ
elegantix agnoscat? In vetustissimo codice
scriptum reperi. Quāquam non ignarus sim,
nullis ante hęc Latino sermone condita, an-
cepsque lubricum esse rerum omnium noua-
rum, talium vtiq; quā steriles gratiæ diffi-
cultates in promēdo. Ceterum Lubricum, hęc
substantium nomen est: idque fefellit eum
qui principium adiecit. At rūrūque & indignum
proinus subit, nullam artium incōstātiorem fuisse.
& etiamnum sapiū mutari contigerit.] Contige-
rit, redūdat. Scribere in templo eius Dei, qui au-
xiliarius esset.] Scribo, Quid auxiliatum esset: &
Eius Dei, ad Æsculapium refertur. A Creonte
Agrigentino.] Legendum, Acrone Agrigētino,
septimo casu. In eum Acronem Empedocles
cuius eius & amicus, hoc lufit epitaphio:

Ἀρεῖν ἰατρὸν ἄρεον Ἀρεῖον τὸν πατὲρ ἄρεον.

Κρίπτετ' ἀρεῖον τὸν πατὲρ ἄρεον τὸν πατὲρ.

In muscos pedes venarū pulsu discreto.] Rectius,
Descripto, Censūque, quāquam exhaustu opibus
Neapoli exornata, ut heredi H. s. ccc. relinquere,
quadragena, id est Arūtiū solus.] In manuscrip-
tis reperio: Censūque, quāquam exhausti o-
peribus, Neapoli exornata, hære di H. s. ccc. re-
linquere, quantū ad eā etatem Aruntius solus

ut hæc verba de ambobus fratribus accipian-
 tur. Nullum histrionis par, ex quo de trigario comi-
 tati regressus in publico erat.) Vetus scriptura:
 Nullus histrionum equarumque trigarij comi-
 tationis egressus in publico erat. Vult e-
 nim auctoritatem eius demonstrare per turbas
 in honorem eius sasse tantum: qua in re con-
 fert eū gratiosissimum apud plebem sed hi-
 strionibus auxilisque, qui Circensibus, trigas e-
 quarumque agitarent qua exercitatione Nero quo-
 que ipse eius temporis Romanorum princeps in
 prius delectabatur. Iamque pulchrè congruet
 quod mox subiungitur: Cum Crinas Malsiliē-
 sis, &c. Nullus idē cēfens, ne videatur assertio alia-
 riū.] Melius, Accessio alterius itaq; legitur in
 incorruptioribus exemplaribus. In ipsis scilicet
 que nunc nos tradimus.] Tradimus, non Trade-
 mus. Inelligendum enim etiam de iam dictis,
 Que non per genera vsu sui differimus.] Rectius.
 Quem s. omentarium. Quinimo transit in cōui-
 uium.] Lege. Transiit conuiuiū. nā hoc est, quod
 mox dicit, Vt. hōque, qui perire, arguuntur. An
 de iudice ipso quales in cōsiliū erunt, statim occa-
 suri?] Occisori, nō decasuri, tam sanè erra-
 tum, quod tamen non vnā editionem occupa-
 uit. Nō deseram Catonem tam ambitiosa aris in-
 nidia à me obiectum, vt à Senatu illum, qui ita cō-
 sebar.] Lege, Aut Senatu illū, à al quāto pōst
 ita sermonem hunc elat. It. Hec fuerint dicē-
 da pro Senatu illo. N. n sunt aris ista sed homi-
 num.] Paruulum erratum, sed non leuis momē-
 ti. Legendum enim Non sint aris ista, sed ho-
 minum. Archentio vulnus in medico.] Reposui-
 mus ex vetusto codice Alconii. Huius & Mar-
 tialis meminit: Ostendit digitū, sed impudicū
 Alconii Dasiōque, Symmachioque. Et ab usdem
 des-

deficientibus cibo sapius die ingesto.] Cibos ingestos, lege, ut cum precedentibus cohaereat. Illa prodidere imperij mores.] Scribo, perdidere. Neque enim dubitauerim aliquibus fastidio futurae quae dicuntur animalia, ac non Virgilio nefas fuit.] Ne fas superuacuum est, subintelligitur enim castidius. Ordinem autem a confectis, hoc est, lanu ouibusque.] Lege Lanis, ouisque de quibus secundo & tertio capitibus. Nec deesse materia pompa.] Elegantijs, Nec deerat.

Cap. II. Sanguine in naribus sistis cum oleo rosaceo & alio indita auribus obturatu modico spissius.] Legendum, Et alio modo indita auribus obturatis spissius: atque ita legitur in probatis exemplaribus. Vulnere ex vino, vel aceto, vel aqua frigida & oleo aspersa sanat.] Illic legitur, Ex ressa, non aspersa. Sordet quoque caudarum coepta in pilulas, ac siccata per se, tusaque farina, & illis dentibus, mire profunt, etiam habentibus.] Lege, Tusaque in farinam. Item pro Labentibus, Labantibus, id est, vacillantibus.

Cap. III. Sic & illius lenicis.] Illita, redundat. Cibus quorū modū iuuent, notum est, cum transmittat faucium tumorem.] Vetus lectio, Cibo, quorū modis iuuent notum est, cum transmittat faucium tumorem. Ac mox: Simulque vim porus & cibi habeant, non, Vini vsum. Quod fuerint ea excellentiora, hoc praesentaneum remedium erit.] Scribo, Hoc praesentius. Equitem Romanos euocatum.] Pro Euocatum, legi debet, E Vocatis. nam Vocantij Galliae ciuitatis est: & ouorum genus, de quo loquitur, Gallis peculiare: atque ita habet vetusta exemplaria. Multa praeserea remedia sunt ex anseris, quod miror, a quibus in cornu.] Atqui è cornu non admodum multa remedia traduntur. Vetus codices habet,

502 IN PLINII NATV. HISTOR.

Æque quàm in capris, & rectè, nanque id miratur Plinius, quòd ex animalibus morbo obnoxius tanta sit remedium copia anseri videlicet & capra. Huc facit, quod libri præcedentis cap. mox circa initium, enumeratis aliquot è capra remediis, subiicit, Quod equidem miror, cum febris negetur carere. Verum errori occasionem præbuit, quod & coruus aliquot mensibus singulis annis ægrotare dicitur, æquè quàm anser.

Cap. iiii. *Præcipuè in ascensu siderum.* Assensu, non Ascensu. Alioqui malè quadrat, quod sequitur: cum lumine Lunæ librarum numero crescente ac decrecente. Ac mox Serpentes persequitur, legendum, non Prosequitur. De mustela. Tribuunt ei & successus petitionum à Porcstatibus, & à Diis etiam precum, morborum remedia beneficiorum munere. Vera lectio, morborum remedia, venificiorum amulera. Propitiatus oratione Diis fortunatà domum facere promittunt. Adoratione, nò oratione. Item si quis eam ipsam in vapore baculo sustineat, aiunt eam futura præcinere. Legendū. Aiunt enim præcauere: attestantibus emendatis codicibus, alioqui nec præcedentia congruunt, nec sequentia. Democritus quidem monstrat: quadam ex his confici. Germanior lectio, Democritus quidem monstra quædam ex his conficit. Vnae monstrificæ dicuntur sagæ, quales Medea & Circe fuisse fiuntur. Quiddam oleo illo spumâ argenteâ decoquunt ad emplastrigenus, atque illa illi nunt. Il ego, Atque ita illi nunt.

Cap. v. Oportet igne cõburi omnia, modo ut semel divimur. Sincera lectio, Oportet autem comburi omnia eodem modo, ut semel dicamus.

Cap. vi. Alij laqueum mulierum cum brassica cinerem mufcatum subiiciunt quiddam mel tantum. Subiicitur leges

lege, non Subiiciunt: & Melle, non Mel.
*Additis duabus sextis denary sextum, ut omnia as-
 sypo illinantur.] Et tibi, non Sextius. Porro sti-
 bi quid sit, ipse Plinius docet in metallorum
 tractatione Cinis lacerta viridis, vel in vino al-
 bo Sole coctus.] Vetusti codices, Lacertæ viri-
 dis fel in vino albo Sole coctum. Quibus plu-
 ma aurium modo eminet.] Illic legitur Aurium
 modo emicat. Apo Ionius Tyanæus.] Lege, Pita-
 næus. Est autem Pitane Æolidis oppidum in
 Asia. Nam ut Tyanzi testimonio Plinius utat-
 ur, temporum ratio vix potitur. Ad hoc non
 memorantur vlla Apollonij Tyanzi in hoc
 genere scripta. Et precipue spelunca ipsa imposita
 fronti ad duo tempora.] Antiqua scriptura: Im-
 posita per frontem ad duo tempora. Venantur
 eum formica circumligata capilli in cauernam eius
 coniecta, efflato prius puluere, ne sese condar: & ita
 formica complexu extrahitur.] Antiquior lectio,
 Venantur eum formica circumligato capillo
 in cauernam eius, coniecta, efflato prius pul-
 uere, ne sese condar: ita formica complexu
 extrahitur. At Hercule Diodorus & morbo regio
 & orthopnoicis restitisse tradit.] Rectius: At Her-
 cule Diodorus & in morbo regio & ortho-
 pnoicis se id dedisse tradit.*

EX LIBRO TRIGESIMO.

CAPVT I.

Iscos enim quisque communi auditu saltem cogni-
 tos habet.] Melius quadrat verus lectio: Quo-
 tus enim quisque auditu saltem cognitos ha-
 bet? Siquidem Procrea & Sirenum cantus a-
 pud eum non aliter intelligi volunt. Circen v-
 rique & inferorum auocationem solum hæc agi.]

Quanto elegantior antiqua sectio? Circe vti-
que & inferorum euocatione hoc solum agi.
Troianis itaque temporibus cū Chironis medicinis
contenta esset, solo Marte fulmināte, miror equidē
illi populi famam eius in tantum adhæsisse, vt Me-
nander quoque literarum subtilitatibus peritus, in
eadem Telesso genitus, Thessalam cognominari
fabulam, complexam ambages faminarum detra-
hentium Lunam. Non dubito, quin & hīc vet-
tus sectio, tanto sit verior quanto tum sim-
plicior est, tum planior. Sic enim habet Tro-
ianis itaque temporibus, Chironis medicinis
contenta, & solo Marte fulminante, miror
equidem Achillis populi famam eius in tan-
tum adhæsisse, vt Menander quoque litera-
rum subtilitati genitus, Thessalam, &c. Orpheu
putare & propinquo primū misisse ad vicinas rēgs
superflusiones ac medicine profectū, si nō ex Persis
esset vis tota, in Thraciamque Tragicæ delata
fuisset. Hīc quoque temere discessum est ab
archetypis, in quibus sic legitur: Si non ex-
pers sedes eius tota Thrace Magices fuisset.
Voluminib. Dardani ē sepulchro eius petitis. Ger-
mana Plinij verba sunt, In sepulchro eius pe-
titis. Ac mox: Cetera in viro illo probant. non
De viro. Est & alia Magices fact, iōd Mose etiā-
num & Iothabele Iudæis pendens. Modō dixit
Est & alia, id est, etiam alia: quid igitur opus
reperere, Etiamnum emendati certē codices
aliud habent, nempe sic: à Mose, & Iamne,
& Iorape Iudæis pendens. Is Iamnes in rha-
maturgia antagonista Mosi fuit coram Pha-
raone, quod in Paulinis epistolis legimus, Ma-
gus insignis, quo f. &c. opinor, vt Plinius
Mosem quoque similiter Magum fuisse puta-
uerit. Castigatorem sefellit similitudo scriptu-

re, dam p
cium n
xempl
tia com
correspe
pnd pish
illud sacra
hanc mem
sem, & ad
que hodie
germanio
morem in
& ad natu
que eam a
Cap. m
cinit, Ber
superiori d
Actus per
demissio
mo iudici
& dener
rio sim
in angust
neutrum i
vanum a
didos me
italia v
facit & id
lerabilis
Cap. m
ex facie
seuo illi
Sequenti
Contemp
Cap. vi.
Perdicam

re, dum pro Et iamne legit Etiamnum. Tertium nomen etiam typis excusa quædam exemplaria habent, rectè quidem mea sententia cum Hebræum sit, & apud Hebræos auctores reperitur. Palàmque in tempus silui sacri prodigiosi celebratio.] Lege, Palàmque in tempus illud sacra prodigiosa celebrata. Quid ipse ego hanc memorem artem Oceanum quoque transgressam, & ad naturæ inane peruectam in Britanniam. qua hodie eam attonitè celebrat.] Elegantior & germanior legio: Sed quid ego hæc commorem in arte Oceanum quoque transgressa, & ad naturæ inane peruectam Britannia hodiè que eam attonitè celebrat.

Cap. III. Canum, qui ratiem præferunt capiti sinis.] Scribendum, qui rabie perierunt, At in superiore dolore duos superiores adalligant.] Lego At in superiorum dolore. Fit eodem modo & denusfrictum è caninu dentibus. Cinis è murino fimio induitur.] Lege, & distingue, Fit eodè modo & dentrificium. Cruis dentibus cinis è murino fimio induitur. Vanum esse arbitror, Canis ortu angues caudæ membranam exuere, quoniam neutrum in Italia visum est.] Antiqua scriptura. Vanum arbitror esse, Canis ortu angues candidos membranam exuere, quoniam nec in Italia visum est. Prurium quidem intolerabilem facit & ideo vilius est. Vetus lectio, Et ideo tolerabilius est.

Cap. IIII. Hæc cum hircino suo lichenas illita ex facie tollit. smectica vi.] Scribo, Hæc cū hirc. seuo illita lichenas ex facie tollit septica vi. Sequenti versu lege, Coniectusque brassica, pro Contemptusque.

Cap. VI. Intra pecudum stomachus recreatur.] Perdicum, non Pecudum. Item vipera porcellis

modo inassata, Viuerta, non Vipera. Caninus s̄
 viuenti exprimat. Lege, Eximat. & liberat &
 lacerta viridis eo dolore viua, in olla ante cubicu-
 lum dormitorij eius, cui medetur suspensa. Emen-
 dari codices, eo liberat & lacerta viridis, viua
 in olla ante cubiculum dormitorium eius, cui
 medetur, suspensa.

Cap. vii. Resistit & cochlea, sicut diximus, in
 suspiriosis, temperata. Nihil legas, sistit aluum, &
 cochlea, quemadmodum est in vetustis iuxta
 atque in corruptis exemplaribus, non qua-
 drabit, quod paulo post sequitur. Sistit & ana-
 rum muscularum sanguis.

Cap. viii. Album cic & gallinaceorum deco-
 ctum ius. Legendum, Aluum ciet & gallina-
 ceorum discocorum ius. Vel herinacei, vel ves-
 pertilionis. Et anserinus cum cerebro, & alumine
 asypo. Melior verus lectio, Vel herinacei cum
 vesperilionis cerebro: & alumine asypo. Lo-
 quitur de cinere herinacei. Cochleas Africa-
 nas cum sua carne & testa crematas pro cinere.
 Scribo, iuxta fidem archetyporum. Poto cine-
 re: non, Pro cinere.

Cap. ix. Fel arietis cum seuo miri dissecti im-
 positi. Quis vnquam vidit seuum miris? Lege
 & distinguo, Fel arietis cum seuo. Mures dis-
 secti impositi. Quod si putrida hucera, cera ad ci-
 catricem perducunt. Lege, Cera addita ad cic-
 atricem perducunt.

Cap. x. Nunc autem reuertemur ad ea, quae totis
 corporibus medenda sunt. Antiqua lectio, Nunc
 reuertemur ad ea, quae totis corporibus me-
 tuenda sunt. Si dexter pes circum scribatur, ac vo-
 luntarium id defodiat. Effodiat non De fodiat.
 Item fel cum melle, praecipue anguinum. Angu-
 inum non Anguinum. Ibidem. Lichen mu-
 la,

la, non lie-
 ra. Rulus
 Voltuere
 stela, miera
 commondra
 gere. Thata
 amen semper
 & Cene in
 qua calda i
 pauca:
 Cap. xi. B
 Non male at
 lorum. Si i
 Rades barbi
 pia per de
 ni, per delect
 piaribus.
 Cap. xii. C
 ipse extra
 bis non ele
 chlearum
 Sicut paul
 cochlearum
 & imposita
 quam & h
 tionibus de
 dem opera
 pte eum sub
 testa. Eli-
 quo placeat
 eo quoque
 seipsum
 tur per sua
 Antiqua sen
 abe. Nos illi
 persuasum

la, non lien. Eadem omnia prædicantur ex viper-
 ra.] Rursus Viuerra in Viperam est deprauata.
 Vult enim eadem esse remediae syluestri mu-
 stela, viuerra appellata, quæ iam è domestica
 commonstrauit. Et sequenti versu, Abster-
 geant. Plinianum erit, non Abstergant: quod
 tamen semper mutatum est, sicut Ciet, in Cit,
 & Cient, in Ciunt, Balineum in Balneum, A-
 qua calda in Calidam, & alia id genus non
 pauca:

Cap. xi. Bubonis quidem oculorum cinerem.]
 Non malè antiqua lectio, Bubonis certè ocu-
 lorum. S; Luna rasi barbis eorum.] Vetus lectio,
 Radius barbisque eorum. Quoniam eius erit co-
 pia spes de recto.] Irigutius est: Quoniam vaser-
 na spes delectat suffragantibus verustis exem-
 plaribus.

Cap. xii. Cinis cochlearum terrenarum: sed &
 ipsa extracta testis.] In emendatis exemplari-
 bus non est mentio cineris: tantum est, Co-
 chlearum terrena: sed & ipsa extracta testis.
 Sicut paulò post, Eadem ratione & terrena
 cochlearum profunt: totæque exemptæ tustæ
 & impositæ, recentia vulnera sistunt. Quan-
 quam & hic posterior locus in vulgatis edi-
 tionibus deprauatè legebatur, nimirum eius-
 dem opera, cuius & superior. Pimo quoque i-
 pse ouum sub testa calefacto.] Sub testis, nò Sub
 testa. Est autem testum vas testaceum, sub
 quo placentia coquuntur. Venit hæc voce Ca-
 to quoque cap. 76. Adeo ad neruos quoque ab-
 seissos illius solidari infra septimum diem Democri-
 tus persuasit: itaque in melle seruandos censet.]
 Antiqua scriptura, Adeò vt neruos quoque
 abseissos illitis solidari intra septimum diem
 persuasum sit: itaque in melle seruandos cen-

308 IN PLINII NATV. HISTOR.

seor. Bubonis cerebro cum adipe asferino mirè vul-
nera dicuntur, glutinari, quæ vocantur cacoeihe. Cē-
nis etiam feminum arietis cum lacte muliebri di-
ligenter prius elutus linteolis sanat. Vtula quoque
avis cocta in oleo, cui liquato miscetur butyrum o-
uillum & mel ad hucera sananda valet.] Operæ
pretium est & hic conferendi causa veterem
adscribere lectionem, Bubonis cerebrum cum
adipe asferino mirè vulnera dicitur glutina-
re, quæ verò vocantur cacoeihe, cinis femi-
num arietis cum lacte muliebri diligenter
prius elutis linteolis: vtula avis cocta in o-
leo, cui liquato miscetur butyrum ouillum
& mel. Vides Lector totam hanc orationem
pendere ab illis verbis, Dicitur glutinare, ni-
hilque opus esse tam multis adiectis, vt iam
mutata ac perperam distincta taceam.

Cap. xiiii. Muliebris malis membrana à
partu ouium proficiunt.] Lego, In muliebris
malis. Alio m. do Africana bina cum fenogrecō
quod tribus digitis capitur, additis melle cochlea-
ribus quatuor. Utinetur alio, prius vino succo
peruncta.] Le. e. addendo, dist. nōtiōe quoque
mutata, hoc modo, Alio modo Africane bi-
næ tritæ c. m. fenogreci quod tribus digitis
capiatur, additis m. lli cochlearibus quatuor
illinitur, &c. Misceatur lomenio æquis portioni-
bus.] Vetus, Æqui partibus. Putam & ter circum-
datis quoque perditis, non inclinari.] Circunductas,
non circunditas.

Cap. xv. Infantibus qui lacte concreto vexan-
tur, presidium est anguinum coagulatum.] Quis vn-
quam vidit anguinū coagulatum? Scribo, Præ-
sidio est agnū m coagulatum. Lacerta viridis
admodum dormientibus morsu emendantur.] Quid
opus erat repetere verbum emendantur, cum
in

in proximā
quenti verū
ditur, non
solet, quæ
ac magis
brachio alhe
x. x. sua ex
mo in omni
varjante se c
i, qui vito
dant.

IX LIBR

Q. v. angu
didit.
Cap. xvi.
da. Neg. h
frigida eod
promissa.]
nibus eisdem
eiusdem no
rellis. lmo A
nam nomen
eis dicitur. T
signē, platur
della. xere.
leguer. End
dum in Hæst
sunt mures
res, non Bibe
rius, fuit Un
fui fieri Varro
men cuius d
tione. Asti

In proxime precedenti versu habeatur? Et sequenti versu lego, Harundini alligata suspēditur, non Adalligata, nam Adalligata vocare solet, quæ Græci perisapta, superstitiosa ferè ac magica remedia, quæ suspensa collo aut brachio alligata gestantur. *Cogunt concipere iuniora sora ex caudamula, si iunctis inter se colligantur in coitu.* Antiqua lectio: Si iunctis euellantur, inter se colligantur in coitu. *Byturos vocant, qui vitæ in Campania rodant.* Scribo. Ero-

EX LIBRO TRIGESIMO PRIMO.
CAPVT I.

Qua causa fulmina edidit. Elidit, non Edidit.

Cap. I. Alibi frigida, alibi calida, alibi inunda.] Lege, Alibi iuncta id est, vna cum calidis frigida eodem in loco. *Sestias in Narbonensi provincia.*] Melius, Sextias. Ibi compositis voluminibus eisdem nominibus.] Scribo, Voluminibus eiusdem nominis. *Lacus Amphion vitiligines tollit.* Imo Alphion, nam ab hoc effectu etiam nomen inuenit, vitiligo enim a λφῖ Græcis dicitur. *Tugri ciuitas Gallie fontem habet insignē, plurimis bullis stillantem.*] Rectius, Bullis stillantem: quod in emendatis exemplaribus legitur. *Endicuri in Hestria Euthice.*] Scribendum in Hæstiotide. *At Iussu Arcadia quodam fonte mures terra, res bibere & conuersari.*] Viue re, non Bibere. In Sicilia apud oppidum Iusgum riuus fluit Unus, ex quo bibentium subtiliores sensus fieri Varro tradit.] Triplex erratum, nec tamen cuius deprehendi facile, nisi ex collatione. Restituimus autem hoc modo, in

Cilicia apud oppidum Cescum riuus fluit Nus &c. vnde proverbiū Κῆπον κινεῖς quanquam autem præmiographi in hebetes ac stupidos id dici solitum asserunt, εἰπονικῶς tamen proculdubio accipiendum est, quemadmodum illud, Sapientium octauus, aut αἰδρωτός θαλῆς. Mirum quoque & quod cum piscibus transit.] Vetus lectio, Mirumque quod cum piscibus transit. Leue hoc videri poterat, nisi hæc ipsa menda non vno loco occurreret. Non procul ab Euripidi Poeta sepulchro.] Ab, redundat. Sic enim Plinius loqui solet: Non procul sepulchro. Item calida aqua in Eubœa. In Lebedo namque alluis riuus, in quo saxa in altitudinem crescunt.] Antiqui codices, Item calida aqua in Eubœæ Delio: nam quæ alluit riuus saxa in altitudinem crescunt. In fine secundi capituli. In quibusdam speluncis viroque modo columnas faciunt.] Lego & distinguo, in quibusdam speluncis vtrunque modo, columnasque faciunt, nam hæ voces Vtroque modo, ad verbum præcedens Durescunt, referuntur.

Cap. liii. Cursu enim procursuque ipso extenuari atque proficere. Legendum, Cursu enim percussuque ipso. Et ut saepe ad vicina lactis accedunt. Scribo, Ad viciniam lactis. Quædam aqua vere statim incipiente frigidiore sunt, quarum non in alio origo est: hybernus enim constante imbris: quædam Canis oritur, sicut in Macedonia apparet. Vtrunque ante oppidum Pellam: Incipiente enim æstate frigida est palustris, dein maximo æstu in excelsioribus oppidi riget.] Malui verities codices sequi, in quibus sic legitur: Quædam Canis oritur, sicut in Macedonia Pella vtrunque. Ante oppidum enim incipiente æstate frigida est palustris, &c.

Cap. v. Illa mutatio mirabilis nulla euidenter causa apparet. Vera lectio: Illa mutatio mira, ubi nulla euidentis causa apparet.

Cap. vi. Cum aliqui lauari calida frequenter indicant. Induceret, non inducant. Idem ad corpora sicca. Qua de causa & frigido mari videntur. Præterea est alius vsus simplex. Scribo iuxta fidem emendatorum codicum, Item corpora siccant: qua de causa & frigido mari videntur. Præterea est alius vsus multiplex. Difficilius perfrigescunt marina calefacta. Calefacta. Ibidem pro Mammæ rigentes, vetusti codices habent, Mammæ sororiantes: nec dubito, quin rectius, quandoquidem hoc vocabulo præter alios etiam Politianus vtitur. Sequenti versu lege: Aurium grauitatem, capitis dolores.

Cap. vii. Et in Cappadocia puteis ac fonte, quem in salinas egerunt. Congruentior, erit lectio, si legas, Et in Cappadocia è puteis ac fonte aquam in salinas ingerunt. Quicunque ligno conficitur sal niger est. Vetus lectio, Quicunque ligno conlit sal. At è stagnu Tarentinum, ac è rigluis Phrygiu. In vetustis exemplaribus tantum est, At è stagnis ac Phrygius. Salinarum sinceritas summam fecit suam differentiam. Quadam enim fauilla salis, quæ leuissima ex eodem est & candidissima, flos salis appellatur. Et flos quidem salis in totum diuersa res. Vetus osior hæc lectio est, at vetus multo elegantior simul & verior: Salinarum sinceritas summam fecit suam differentiam quadam fauilla salis, quæ leuissima ex eo est & candidissima: appellatur flos salis, in totum diuersa res.

Cap. viii. Nunc è scombro pisce laudatissimum in sinibus Carthagini Spartaria, & cæsaræ: so-

ciorum appellatur.] Antiqui codices melius: Lau-
dantissimū in Charchaginis Spartarię certariis:
sociorum id appellatur. Laudatur & Clazome-
nagaro. Illuc legitur, Laudantur & Clazome-
na. Ac mox: Si-ur muria Antipolis ac Thuri-
iam verò & Dalmatia. Quod prius non rectè
legebatur, Antipolis ac Thuria. Iam verò in
Dalmatia. Namque & alece scabies pectoris sa-
nantiur. Ilmo, Pecoris.

Cap. ix. Defuncta autem ac putrescentia ita vò-
dicant, ut durent ea per secula.] Syncera lectio:
Defuncta etiam à putrescendo vendicant, ut
durent ita per secula. Ad hoc maxime probatur
Tragasew aut Canniter.] In vetustis codicibus
pro Tragaseo Tattzeus legitur. Is in Phrygia
conficiebatur.

Cap. x. Acagnus & niro usus, qui dicitur suo
loco] Legendum, & vitro, id est, ad vitrum, quod
enim promittit suo loco se dicturum, d libro
36 capite 16. in mentione vitri dicit Podagricis
in balneis vngi solia niro prodest.] Vetus lectio,
Podagricis in balineis vii folio prodest.

Cap. xi. Item abstergenda lippitudini vtilissi-
mi. Eam qua tenuissima est, molliissimam quoque
esse oportet.] Rectius Idem abstergenda lippi-
tudini vtilissimi, eoque tenuissimos & mol-
lissimos esse oportet. Imponuntur & integri par-
tibus & fluxione oculis laborantibus, qua discuti-
enda sunt.] Vetus lectio sed fluctuatione oc-
culis laborantibus quæ discutienda sit. Sed
splenetici è posca, ignibus sacris ex aceto. Ef-
ficaciores quando aliud imponi oportet, sic ut sanas
quoque partes spaciose operiant.] Lege & di-
stingue: Sed splenetici è posca, ignibus sa-
cris ex aceto efficacius quàm aliud, Imponi o-
portet sic, &c.

EX LIBRO TRIGESIMO

SECUNDO. CAP. I.

Homines quibus in pastu est, pisce olent. [Vetus lectio, Quibus impactus est, alioqui non quadrabit quod subiungitur. Cæterò moriuntur totidem diebus, quot vixerit lepus. *Virulos marinos ternas heminas capere.*] Absurda hercle lectio. Legi debet, Mutulos ternas heminas capere. Id conchæ genus est.

Cap. II. *Novacula & ferrum quæ pisce tacta sunt, olent.* Codices antiqui, *Novacula pisce quæ tacta sunt, ferrum olent.* Item in *labra Gnidij* *fontis.*] Legendum, Item in *Labrad.*] *Iouis* fonte. Nam in *Lycie Limira* fonte *Apollinis*, quæ *Cinum* appellant. Dissentiunt ab hac lectione vetera exemplaria, quæ sic habent. Nam in *Lyciæ Myris*, fonte *Apollinis*, quem *Curium* appellant. Et *Curius* *Apollinis* est cognomen, non fontis nomen.

Cap. III. *Vrinam earum aliter quàm in vesica dissectarum, inueniri posse non arbitror, & intra eâ esse.* Hæc quoque portentosa à Magis demonstratur, aduersus aspidum ictus singulare remedium. Efficacior est tamen, ut aiunt, cimicibus admistu. Item edati codices: Et inter ea hoc quoque esse, quæ portentosa Magi demonstrent, aduersus aspidum ictus singulare, efficacior tamen, ut aiunt, cimicibus admistis.

Cap. V. *Sapius verò quantum veneficium præstaret menstrui mulierum.*] *Præstaret, redundat.* Adinueniri obiecta rana formicis. Lege, Id inueniri. *Cinis eorum seruatus prodest pauidi. Prodest periclitantibus ex canis rabiosi moribus.*] *Germana lectio, C. c. f. prodest pauore potus periclitantibus ex c. r. m.*

Tom. iij.

KK

IN PLENI NATV. HISTOR.

Cap.vii. Huius corporis humorem penicillū dera-
sum claritatem oculis inunctu narrari afferre.]
Scribo iuxta fidem veterū codicum, Specillis
derasum. Est autem specillum instrumentum
inungendis oculis aptum: quemadmodum legi-
mus lib.7. cap.53. C. Iulius medicus dum in-
ungit, specillum per oculum trahens. In calice
novo lenta pruna decoquere, deinde spuma penni
deter(a). Subinde, non Deinde.

Cap. ix. Pisciculi minuti ex ventre eum, quos de-
vorauerit, exempti.] Lego. Qui devorauerit. Itē
vituli marini, cuius cinis & adeps prodest.] Cinis,
redundat per anadiplosin præcedentis vocis
paulū immutatā natus. Morbos abigit ius mi-
nutorum.] Hoc ius præcellit iuri Cæsareo pari-
ter ac Pontificio, si verum est quod hic legi-
tur. Sed extra iocum pro Morbos abigit, legi
debet, Corpus auget.

Cap. x. Nervos præcisos purpurarū cauum, quo se
operiunt, rufum glutinat.] Antiqua lectio: Ner-
uos vel præcisos purpurarum callum, quo se
operiūt. Intelligo autem operculum, quale &
in terrestribus cochleis conspiciamus, quoties
intra calycem contracta suo succo visitant.
Secari harundine: ferro enim inungi viciū quos
trahere natura deferente.] Ferro enim inficere, le-
gendum: & Desinente, pro Deferente, attestā-
ribus vetustis codicibus. Ita pueros pubescere ne-
gavit magno Salpe obstetrix.] Vera lectio, Ita pue-
ros mangonzavit Salpe obstetrix.] Itecur ranā
dryophyū & calamitā.] In corruptiores codi-
ces, Itecur ranā dioperis vel calamitā. Vidi et-
quidem certis locis tantum numerum ranun-
culorū, ut cum imbre delapsi, vel ceteri ex im-
bre proue nisse videri possent, hos opinor hic
dioperes

diopetes voc
nent, quæ
loue de mul
pra. Puere
quod in vetu
in praluceat
cunt, quemad

EX LI

Videmus
& c. d. n.
cauat, m. n.
quarimur, tanq
fecit. Ite, q
calceatur, v.
Cui enim fed
exemplaria
diendi causā
beata imō re
de ea, nisi que
que non n. q
h. l. r. iat: ea
verbis adler b
h. l. d. d. qua
uitiq. re nū
natura. n. m.
etiam efer. san
nim erat vna
prelio efer

diopetes vocari, quod Græci *διωπῆτες* nominant, quicquid est ex aëre delapsum, quasi à Ioue demissum. Igitur hoc vocabulum & iuprà. *Puimone marino si confricetur lignum, ardere videtur, adeo ut faculam ita præluceat.* Malo quod in vetustis est codicib. Adeo ut baculum ita præluceat. Baculum autem neutro genere dixit, quemadmodum Græcis *Βάκρυον*.

EX LIBRO TRIGESIMO

TERTIO.

Ex procemio.

VIdemusq; super excavatos montes, mirantes, &c.] Syncera lectio, Vivimusq; super excavatam, mirantes, &c. Et in *se. e. Manum opes* querimus, tanquam parum benigna fertiliq; quâ fecetur. Pro, Quas cetur, melius: ges, Quaquâ calcatur, ut est in probata fidei voluminibus. Cui enim fodiendi causa medicina est? Nostra exemplaria elegantius, Quoro enim cuique fodiendi causa medicina est. Quam innocē, quam beata, imò verò & delicata esset vita si nihil aliud de ea, nisi quod supra terras, concupisceret, haberet, que non nisi quod *scum* est? Verus lectio, non nihil variat: ea ex vetustis exemplaribus totidē verbis adferbetur. Qu. i. q. b. i. v. & d. e. v. si nihil aliud, quam supra terras, concupisceret, breviterque nisi quod *secum* est: Parum enim erat natura vnā inuenisse vitæ pestem, nisi in pretio etiam esset sanies auri. Illic igitur: Parum enim erat vnā vitæ inuenisse pestem, nisi in pretio esset auri etiam sanies.

Cap. I. Manu & prorsus sinistre maximam auctoritatem conciliare auro, non quidem Romanorum more ferendum erat bellica virtutis insigne.] Quanto melius nostri codices! Non quidem Romanorum, quorum more ferreum erat id, & bellicæ virtutis insigne. Nec præter Numa Seruique Tullij alia, nec L. quidem Brui.] Lege, Ac ne L. quidem B. Quamquam & de nomine ipso ambigitur id Græci à digito appellauere.] Potior lectio, Quamquam & de nomine ipso ambigi video Græci à digito appellauere. Aequa fortuna triumphantis & serui coronam sustinuit.] Antiqua scriptura magis arridet: Aequè triumphantis & serui fortasse coronam sustinentis. Et conditas artes vestes ac vasa aurea.] Alius pro Artes scripsit Arte, atque ita locum bellè castigatum purauit, cum legi debeat, Et conditas arcis vestes. Et qui primus instituit, cunctanter id fecit.] Melius, Et quisquis primus instituit. Inter Cepionem quoque & Drusum ex anulo in actione navali inimicitie capere.] Venali, non Nauali. Multi Prætura functi in ferreo cōsenuerunt.] Lege addendo, Multi prætura quoque functi. L. Fusi diam illum, quem Scaurus in vita sua scribit.] Antiqui codices, Ad quem Scaurus de vita sua scripsit. Nullosque omnino anulos maior pars gentium hominumque etiam sub imperio nostro degit, hodie habent.] Lege. Hodieque habeat. Alij verò & huic unam tantum, quo signanda signent. Conditurque ille, ut res rara, & ad iniuria vsus indigna velut è sacrario promittitur.] Prætulim & hic veterem lectionem: A. v. & h. v. t. quo signantem signent. Conditus ille, ut res rara, & iniuria vsus indigna, velut è sacrario promittitur. Porro, Quo signantem signent, sic dictum est, quemad-

quemadmodum
custodiri.
leuiter mater
seleuandem p
pro hmanis
medioriter c
ineptam orat
rolis examp
infarcire leu
sum gemmar
que a el plurim
Bene exerceu
v. deo, quam
germana lecti
pum scelerat
priori regione
sorum quoque
aliter apud
Quid est, in
ra lectio, Et
quoque cau
ter apud an
comparantur
& clauis que
tius abique d
t. eas. & c. q. i.
xit. Quod sign
nem v. sum cam
tudo v. ulgi, ad
ab eo repetit, q
hic video cur
nem: ea sic h
sacrorum caput
ad se a exitu
forma lib. 9.

maximam au-
dem Roma-
viribus in-
est. Non qu-
cum erat id-
prater Num-
Munus. Lege-
de nomine ip-
here. Potior
ipso ambigi
Aequa for-
injunctu. An-
quē crum-
sustinentus.
a. 74. Ius pro-
m bellē ca-
Et cōditas
antētanter id
militum. In-
micio in astra
nō Nauli.
merint. Lege-
dxi. L. Eufi-
lus scribit.]
de vita sua
ior pars gen-
astro degit,
t. Alu ve-
signi. Con-
ia vsus indi-
lerim & hūc
quo signan-
ra. & iniur-
promicuit.
dictum est,
quemad-

quemadmodum illud apud Satyricū: Sed quis
custodiat ipsos Custodes? *Alij bracteas inferius
leuiore materia, & propter casum gemmarum tot
solicitudinem putant.*] Quis hæc verba obsecro
pro Plinianis agnoscat, cui modò Plinius vel
mediocriter cognitus sit? Imò quis non statim
ineptam orationem & vitiosam esse sentiat? In
nostris exemplaribus legitur sic: *Alij bracteas
infarcire leuiore materia, tutius propter ca-
sum gemmarum sollicitudini putant. Demum-
que vel plurimum opum, ita scelera anulis sunt.*]
Bene exercuit castigatorem & hoc caput, vt
video, quamvis non bonam gratiam meritum.
germana lectio est. Denique vt plurimum o-
pum scelera anulis sunt. *Hoc profecere mani-
piorū legiones, & in domo turba externa acta. Ser-
uorum quoque causa nomenclator adhibendus. Sed
aliter apud antiquos. Singuli Marci pores, &c.]*
Quid est, In domo turba externa acta? Synce-
ra lectio, Et in domo turba externa, ac seruorū
quoque causa nomenclator adhibendus. Ali-
ter apud antiquos, singuli, &c. Num. rapienda
comparantur epula, pariterque qui rapiant eas. Sed
& clauē quoque ipsas signare non est satis. Elegā-
tius absque coniūctione Sed. Nūc. c. e. p. q. q.
r. eas. & c. q. i. f. n. e. f. Et hoc est quod suprà di-
xit: Quod signantē signent. Celebrationem qui-
dem usum cum fanore cepisse, argumento est cōsue-
tudo vulgi, ad sponsones etiamnum anulo exiliēte,
ab eo tēpore, quo nondum erat arra velocior.] Nec
hūc video cur mutare libuerit veterem lectio-
nem: ea sic habet: Celebrationis quidē vsus cum
fœnore cepisse debet: argumento est c. v. ad f.
ad f. c. a. exiliēte, tracta ab & c. Eadem loquēdi
forma lib. 9. c. 41. dixit, Pœnitētia hoc primum.

debet inuenisse *Seruatimque in hodiernum diem est.*] Diem, elegantius subintelligitur, quam exprimitur.

Cap. xi. Propter hoc etiamnum *Nongenti* vocabantur ex nominibus selecti, ad custodienda suffragiorum scita in comitiis.] Plebis scita passim legimus apud bonos Latine linguæ autores: at Suffragiorum scita equidem nusquam legere memini. Præfiterit igitur & hic veterum codicum fidem sequi, toties iam expertam. Præter hos etiamnum *Nongenti* vocabantur ex omnibus selecti ad custodienda suffragiorum cistas in comitiis. Cum C. Sulpicius Galba uenalem famam apud principem popinarum penus aucuparetur, occupatisque in his esset, questus in Senatu, vulgò insitiores eius culpa defendi anulus.] Obellum castigatorem! At quid erit corrumpere veterum monumenta, si hoc castigare dicitur? An illi parum integra videbatur hæc vetus lectura? Cum C. Sulpicius Galba, dum iuvenalem famam apud principem popinarum pœnis aucupatur, questus esset in Senatu, &c. Quod ad equestrem ordinem pertinet.] Rectius, Attiner.

Cap. xiii. Antonius Sopus in concumeliam nacta uulnere auro fecit, opus proseriptione dignum.] Sopus, redundat: nam de Triumuiro intelligendum est, ad cuius tabulas proscriptorias alluditur.

Cap. xiiii. Tum maxime Augustum de cruce eius canere.] Alii edidit ones. De cruce eius. Vtraque dictio variosa. Legendum. De cruce eius: ut intelligimus huic in direptione fixæ statuae crux obtigisse, cuius partem in hospitalem carnem insumpserit.

Cap. v. Hæc sunt tenacia eius in colore blanda.] Melius.

Melius, Et c.
Cap. vi. i.
que miramur
nigras produ
mam piam p
culyru m. i. e
zone in m. be
exemplar a
ido etiam p
pellauere, q
dilatat ocul
&c. Porro
palpebrarū
tario, abigē
tum in aqua
citur.] Sacra
magnitudine
querat, quā
in eu. cōdā
re, capere.]
veterum c
re h. dēcra
cum myrio
bus, quoru
myrtis & c
Cap. vii.
sa magnæ an
nou. i. i. m. m.
auit. e. l. i. e
tarylonu. p
nis i. i. m. m.
distinguan
Romanos
cræ Enu
p. l. i. e. n. e. c. c.

Melius, Et colori blanda.

Cap. vi. *Lineas ex argento nigras fieri produci- que miramur.* Vetus lectio: *Lineas ex argento nigras produci plerique mirantur. Nanque ideo etiam platyophthalmon id appellauere, quoniam in collisus mulierumq; epiphorus dilater oculos, & fluxiones inhibeat oculorum.* Tutius & hî: vetusta exemplaria sequemur, quæ sic habent: *Nâque ideo etiam plerique platyophthalmon id appellauere, quoniam in calliblepharis mulierû dilater oculos. Et fluxiones inhibet oculorum &c.* Porro calliblephari appellatione focus palpebrarû intelligitur. *Quaque subsidit in mortuario, abigiturque.* Lege, *“biciturque. Aly tritum in aqua triplici linteo siccant, faciemque abijciunt.”* Siccant, nō siccant. *Contractus tubulus ad magnitudinem auellandarum.* Anulorum, melius quadrat, quàm Auellandarum: atq; ita legitur in emendatis exemplaribus. *Temperare, purgare, explere, huc cerû tumores lenire.* Scribe ex fide veterum codicum: *Temperare, purgare, explere hucera, tumores lenire. Itemque permyones cum myrto & cera & abdomine.* In exemplaribus, quorum fidem sequimur, tantum est, *Cum myrtis & cera abdominis nulla mentione.*

Cap. vii. *Minium quoque, & nunc inter pigmēta magna autoritatis, & quondam apud Romanos non solum maxima, sed etiam sacre religionis, ut auctor est Verrius, & cuius sit necesse credere auctoritati, Iouis ipsius simulachri faciem diebus festis minio illini solitam.* Codices nostri longè melius distinguunt, ubi sic legitur: *Et quondam apud Romanos non solum maximæ, sed etiam sacre. Enumerat autores Verrius, quibus credere sit necesse, Iouis ipsius simulachri, &c.*

Cap. viii. Dum ne quid praterat in viscera, at
vulnui attingat.] Lego, Dum ne quid penetrer.

Cap. ix. Quinetiam pocula ita figurantur, excul-
tis in intus crebris seu speculis. Alius excultis muta-
uit in Excultis. atque ita rem acu se attigisse
putauit, cum legendum esse Expulsis, vetusta
exemplaria nobis indicent. Plurimumque re-
ferri concava sint & poculi modo, an media depre-
ssa, an elata, an auersa, an obliqua.] Antiqui codi-
ces sic habent: Plurimumque refert concava
sint & poculi modo, an parma Threidica,
media depressa, an elata, trauersa an obliqua.
Optima apud maiores fiebant Brudusina] Fuerat,
non Fiebant: atque ita loquitur in emendatio-
nibus voluminibus. Constat in fictili circumlito
argilla.] Lege addendo. Constantur ita in ficti-
li. Et falsum denary spectatur exemplar.] Falsi,
rectius, quam Falsum.

Cap. x. Eum qui primus acceperit hoc nomen, de-
cessisse.] Cognomen, non nomen. M. Crassus ne-
gabat diuitem esse, nisi qui reditu annuo legionem
meri posset.] Nec hic video cur Diuitem, nescio
quis maluerit, quam locupletem, quantumuis
reclamantibus probata fidei exemplaribus.
Inuit enim infestari inexplebilem istam habendi cu-
piditatem.] Nihilominus elegans est, Habendi
cupidinem, quod in nostris legitur exempla-
ribus. C. Asinio Gallo, C. Marcio Cyrino COSS.]
Censorino, non Cyrino.

Cap. xi. Nec copia tantum argenti fuerat vita,
sed validius pena metu pretium.] Antiqua scri-
ptura melius, Sed validius penè manupretium,
Alioqui ex vulgata lectione quis sensus com-
modus elici possit, equidem non intelligo,
Parthica signa & tabulas pictas inuenit.] Demiror
qui d

quid sibi ve-
cam videtur
stigator.
rant, Parthi
un. Certe n
ca habent P
recipimus,
ompleti vni
Huc aliqui
Riogae fieri
peccare, &
Marus, &
diebus.

Cap. xii.
Arellium n
sui volumi
sui tempore
L. ysa. an M
fium, & ysa
venatio in
sue est. Ant
Alier hic
eadem ad
& venatio
Post hoc c
quique, &
ra deprauat
Arifim & O
Mor Cyric
Eumcu: Mi
Capituli
lode Neroni
dio. Demer
cipatu acc
exemplarib

quid sibi velint hâc Parthica signa per Achai-
cam victoriam Romam inuestra, nisi fortè ca-
stigator iste Achaiam, ex qua hæc spolia e-
rant, Parthorum prouinciam fuisse existima-
uit. Certè manu descripti codices pro Parthi-
ca habent Partha. s. victoria. quam lectionem si
recipimus, nihil supererit scrupuli. *¶* *Et liberet*
amplecti vitia, & liceret precare ex dignatione.
Hinc aliqui veterum, ut C. Marius.] Lege & di-
stingue sic: ut liberet amplecti vitia, & liceret
peccare, & dignatione hinc alicui veterum C.
Marius, &c. atque ita legitur in emendatis co-
dicibus.

Cap. xii. *Vidimus & ipsi Valerium Fuscum.]*
Arellium, non Valerium, suffragantibus vetu-
stis voluminibus. Hunc Seneca inter claros
sui temporis oratores annumerat. *Boethi apud*
Lyndiam Mineruam in templo.] In templo super
fuit. *Atque in eadem æde & Silenus & Cupido &*
venatio in scyphis. Magna fama post hos celebra-
tus est Antipater.] Exemplaria incorruptiora
aliter hîc habent ad hunc modum: Myos in
eadem æde & Silenus & Cupidines. Acragâtis
& venatio in scyphis magnam famam habuit.
Post hos celebratus est Calamis, & Antipater,
quique, &c. Nec dubito quin & hæc data ope-
ra deprauata sint. *Mox Cyzicenu Tauricum. Itè*
Ariston & Onychus Cirylen laudantur.] Legendû,
Mox Cyzicenus Tauriscus, item Ariston &
Eunicus Mityrenzi laudantur.

Caput xiii. Non obliu. Demetrium tota Hel-
lade Neronis principatu accusatum.] Syncera le-
ctio: Demetrium à tota Seplassia Neronis prin-
cipatu accusatum: attestantibus bonæ fidei
exemplaribus. Ceterùm Seplassiæ nomine pi-

gmentorum atque aromaticarum specierum negotiatores significantur, origine vocabuli à Campanis deducta, quorum vicus erat Seplastia, huiusmodi mercibus attributus.

EX LIBRO TRIGESIMO

QUARTO CAP. I.

IMò verò ante argenti ac penè etiā ante aurū, Corinthium.] Lege, Corinthio. s. pretium est. Docuimus quandiu P. R. ere signato tantum usus esset.] Scribo, Ere tantum signato.

Cap. II. Quippe cum tradatur non alia de causa Verre, quæ Cicero damnauerat, proscripiti ab Antonio, quam quidam Corinthij se ei cessurum negauissent.] Vetus lectio: Proscriptum cum eo ab Antonio: hoc est, cum Cicerone. Cum antea in seculo fictores nobiles esse desissent.] Retius, Cum antea seculo, id est, ante centum annos. Sanè ergo vasa tantum Corinthia, quæ isti elegantiores nunc asculpeo transferunt modo in lucernas, modo in trulleas.] Vetus codices sic, Quæ isti elegantiores modo in esculenta transferunt, modo in lucernas, aut trulleos. Esculenta dixit, quæ alibi escaria. Insula ipsa est, nec gignens, sed officinarum temperatura nobilitata.] Vetus lectio melius quadrat, Insula & ipsa, nec æs gignens, sed officinarum temperatura nobilitata.

Cap. III. Accenso candelabri talis fuit, ut auctor est Dion. Iussu præconis Cleippus fuisse gibbere & præterea alio sedulo aspectu fabricatus est, emente id Gegania se sterius. Leuæque ostendente in cœuiua emprum, ludibrij causa nudatus, atque impudentia libidinis receptus in torum, mox in testamentum, prædictus nummum vice illud candelabrum coluit.]

Quis

Quis intelligi
stant vetera
modum legi
Theonius illi
bere præter
Gegania se
quo empu
impotentia
e. p. v. s. c. c.
tamido enim
dam, Cam
uilius.

Caput 11
fori siue
memoria
inferib. Al
Et 12m om
e. c. p. q. e. r.
bus inlen
Caput v

benit. C
sensu Tog
cur. Et seq
cui exiplari
m. isis ex
infinitis, qu
de & no. i. e.
In vetustis
stris curus
primo bono
mo honore
iuxta res
um Tauri
Mela. N
& Sibyl
licet: vna q

Quis intelliget hæc? Nunc vide quantum præstant vetera exemplaria, in quibus ad hunc modum legitur, Accessio candelabri talis fuit, Theonis iussu præconis Clefippus fullo giberet præterea & alio fædus aspectu: emente id Gegania sestertiiis l.eadémque ostentante cõuius emptum ludibrij causa nudatus, atque impotentia libidinis receptus in torum, m. i. e. p. n. v. i. e. c. Quid nunc dici potuit planius? Camillo enim crimini obiecit Sp. Caruilus.] Legendum, Camillo inter crimina obiecit Sp. Caruilus.

Caput IIII Et iam omnium municipiorum & fori statua ornamentum esse capere, prorogarique memoria hominum, & honores legi suo & basibus inscribi.] Aliquanto melior est antiqua lectio, Et iam omnium municipiorum foris est. o. e. c. p. que. m. h. & honores legendi suo basibus inscribi.

Caput V. Togata effigie antiquitus statua dicantur.] Codices veteres verbis variant. si non sensu. Togatæ effigies antiquitus ita dicantur. Et sequenti versu pro, Ab epheborû gymnicis exëplaribus, illic legitur. Ab epheborû è gymnicis exëplaribus. Mancinus eodè habitû sibi instituit, quo deditus est.] statuit, nō instituit. Vnde & nostri currus nati in his qui triumphassent.] In vetustis codicibus tantum est: Vnde & nostris currus in his qui triumphassent. Nescio an primo honor talis à populo.] Rectius, Nescio an primo honore tali à populo. Equidè & Sibyllæ tres iuxta rostra sunt minores, sint licet: una, quæ Pacuvius Taurus Aedilicis plebis instituit, due quas M. Messala.] Magis placet vetus scriptura Equidè & Sibyllæ iuxta rostra esse nō miror, tres sint licet: una quam Sex. Pacuvius Taurus &c.

Cap. vi. Et ante eadem Castorum fuit M. Tremelij.] Lego, Q. Marcij Tremeli. Qui regem Antiochum, dilaturum se responsum dicentem.] Nostri codices. Hic regem Antiochum daturum se responsum dicentem, &c. Habuit è diverso Annius Facialis. Equestrum statuam contra Iouis Statoris eadem in vestibulo superiore domus Valeria fuisse Publicolæ Consulis filia, eamque solam fugisse, Tiberimque transiisse.] Syncera lectio ex antiquis exemplaribus reposita est hæc : E diverso Annius Fœcialis, equestrum, quæ fuerit contra Iouis Statoris ædem in vestibulo Superbi domus, Valeriæ fuisse Publicolæ Cōsulis filia eamque solam refugisse, Tiberimque transiisse Passimque statua in clientelis sunt receptæ.] Depravatam lectionem hoc modo ex fide archetyporum restituiimus : Passimque clientes in clientelas ita sunt recepti.

Cap. vii. Et trecentum quinquaginta quinque dierum nota.] Crassum erratum, cum nunquam minus CCC LX. in anno numerati sint. Deorum tantum putarem esse, ni Metrodorus Scepsiu, cui cognomen Romani nominis odio inditum est. Pulsinnios pulsatos propter centum & decem statuarum agna obiceret.] Emendati codices: Deorum tantum putarem ea fuisse, ni Metrodorus Scepsius, cui cognomen à Roman. nominis odio inditum est, propter duo millia statuarum Volfinios expugnatos obiceret. Signorum quoque inexplicabili multitudine, cum Lysippus ad sexcenta x. opera fecisse tradatur, ante omnia, ut artis claritatem possent dare vel singula.] Illic legitur, singulorum quoque inexplicabili multitudine, cum Lysippus ad sexcenta x. opera fecisse prodatur, tanta omnia artis, ut claritatem possent dare

dare vel singula. Solitum enim ex immani pretio cuiusque signi.] Lege, Ek manipretio quod nūc vulgus illiteratum manufacturæ pretiū vocat.

Cap. VIII. Cephisiodorus Leochares, Epitodorus.] Scribo, Cephisiodorus, Leochares, Hypatodorus. Et paulò post pro Tymoles Timocles, attestantibus vetustis exemplaribus. Proprium eiusdem, ut uno crure insisterent, signa, excogitasse, ut ait Varro.] Plus verborum habent vetusta exemplaria. P. e. v. v. c. i. f. excogitasse: quadrata tamē ea esse tradit Varro, & penē ad vnum exemplum. Cuius signa ad eadem Fortuna huiusce Deæ sunt seminuda, vnde & laudata sunt.] Malui sequi archetypa, vbi scribitur hoc modo: Cuius signa ad eadem Fortunæ huiusce Deæ septē nuda, & senis vnum, laudata sunt. Tale senile signum Corinthiū graphicè describit Plinius Iunior in quadā epistola. nec nouum est Fortunæ simulachra nuda depingi, sicut & Occasionis. Quamobrem Athenienses eam honore habere volentes, ne tamen scortum celebrasse videntur, animal nomini eius fecere.] Antiqua lectio melior: Quamobrem Athenienses & honorem ei habere volētes, nec tamē scortum celebrasse, animal nominis eius fecere. Canachus Apollinē nudum, qui Philesus cognominatur, in Didymoe Aeginetæ aru tēperatū] Lege, Aeginetæ aris temperatura. Et Virtutem egregiam, utraq; colosseas.] Scribo, Et Virtutem & Græciam, utraq; colosseas. Alioqui non est, quod referat hæc dictio, Vtq; Eutychedes Eurotam fecit, in quo artem ipsam amne liquidiorē plurimi dixerē.] Nostrea exemplaria: Eutychedes Eurotā, in quo artem ipso amne liquidiorē plurimi dixerē. Leocerus aquilam sentientem quid rapiat in Gany-

mede, & quid ferat.] Lego, Et cui ferat. Boethi
quāquā argēto melior.] Melior s, rectius, quā
Melior. Habet gratiam suam hu us quoq; Do
ryphorus Vnā solummodo Zenonis Cypriam Sta
tuā in expeditione non vendidit Cato.] Scri. édū,
Vnā solummodo Zenonis statuam. Cypria in
expeditione non vendidit Cato.

[ap.x. Cadmia effectus, siccare, sanare.] Melius,
Siccare, perlanare.

Cap.xii. Prodest autem & dentium dolori, si cō
tineatur atque colluatur.] Idē, Colluat.

Cap.xiiii. Aristonidas artifex cūm exprimere
vellet Athamāti furorem, Clearchum filium pra
cipitatio volentū, & precipitatio illo residentis pra
nitentiam ferrum & as miscuit.] In corrupta ma
nu scriptorum codicum lectio haec est. Ariston
idas artifex cūm exprimere vellet. Athamā
tis furorem, Learcho filio precipitatio residē
tem, pœnitentiāque, ferrum & as miscuit.

EX LIBRO TRIGESIMOQVINTO
CAP. I.

QVae etiam dominū mutatis domus ornamento
etā.] Argutus est, quod in vetustis simul
ac emendatis codicibus legitur hoc modo,
Triumphabantq; etiam dominis mutatis ipsa
domus.

Cap.xiii. Omnes ab umbra hominū lineis circū
ducta.] Ab p̄positio redundat. Primus invenit
eos colores, teste (ut ferunt) Arato, Cleophantus.]
Quōsnā colores, um modō dixerit, sine villo
etiā nū colore. Deinde quoties ita loquimur, ut
ferunt, tumori nos credere significamus, non
certē alicuius testimonio: quid igitur hic facit

Aratus?

Aratus? qui
scriptorū,
Quo h̄y, yrac
nat, vnde leg
re ieda, vi fel
chius. Nūm
niebat rudim
lusiūm etiat
ai, haon nisi
w. Durare
us apparet h
habere. Ant
Care. Ea vib
lasgo cultori
cum equum
referat.] Velle
rat, sc. itagē
vō ante, cum
relicterentur.
Cap. xv. Su
dū. Supera
phis celebra
amores pinx
pinxisse mo
Cap. x. Ip̄
stura in gene
ladiam &
propter hunc q
ria facta. Non
tiam lectu
rum codicu
eum duo fu
appellabāt
di. So. Heli
rum fuit col

Aratus? qui tamen non est in enumeratione scriptorū, quos in hoc libro Plinius sequitur. Quo fit, ut facile hic vetustis codicibus assentiar, ubi sic legitur: Primus inuenit eas colorare tella, ut ferunt, trita Cleophantus Corinthius. Nimirum simplicissimus color conueniebat rudimentis artis, quandoquidem absolutissimi etiam artifices, Apelles & eius ætatis alij, non nisi quatuor coloribus pinxisse leguntur. Durauere & ceteras antiquiores & ipsa. Satis apparet hanc dictionē Ceteræ, hic locū non habere. Antiqui codices habent, Durauere & Cære. Ea urbis est Hetruriz, olim Agylla à Pelasgis cultoribus vocitata, Nisi forte quæ Turpilius equitem Romanæ Veneria nostra ætatis bellæ referat. Velit referre, melius, quàm Bellæ referat, sefragatibus antiquis exemplaribus. Paulō antè, cum restringeretur sublatæ. Lege, Cūm reficerentur. si thermæ.

Cap. ix. Superatusque est ab eo Pythia. Legendū. Superatus ab eo Pythius nam Pythia Delphis celebrabantur. Fecit & Penelopem, in qua amores pinxisse videtur. Vetus lectio est, in qua pinxisse mores videtur.

Cap. x. Ipsius auctoritas tanta fuit, ut diuiserit picturæ in genera tria, quæ ante eum duo fuere, Helladicum & Asiaticum. Asiaticum appellabam propter hunc qui erat Sicyonius. Dimisso Helladico tria facta sunt, Ienicum, Sicyonium, Asiaticum. Vitiatam lectionem castigauimus ex fide veterum codicum in hunc modum: Quæ ante eum duo fuere Helladicum, & quod Asiaticum appellabāt. Propter hunc qui erat Sicyonius, diuiso Helladico tria facta sunt. Ionia Græcorum fuit colonia in Asiam deducta: Athenæ

autem caput erant veræ Helladis, in qua est & Sicyon, altera post Athenas picturæ patria: vnde mox generibus ipsis cognomina sunt facta, Atticum, Sicyonium, & Ionicum, olim Asiaticum appellatum. *Ut pueri ingenui ante omnia graphicen, hoc est picturam in buxo docebantur.* Secutus archetypa nostra, lego & di Kinguo: Diagraphicè, hoc est pictam buxo, docebantur, ut ea voce rudimenta picturæ intelligamus. neque enim omnes pueri in absolutos artifices euadebant. Est autem *diagraphia*, vnde Diagraphice deducitur, tabella buxeæ, in qua pueri scribere vel pingere meditabatur, subinde errata emendantes, quod Græci *διὰ γράφειν* vocant, & diagrammata propriè dicuntur descriptiones Mathematicæ, deformationesve architectonicæ. Cæterum buxus ad id potissimum electa est propter materię leuorem, simulque densitatem, quod minimè colores biberet nec lineas fluidas redderet. *Voluminibus editis, quæ doctrinam eam continent.* Lege addendo. Voluminibus etiam editis. *Vnde, ut iam diximus, ab alio pingi se veruit inueterato edito.* Melius aliquatæ cohærebit oratio, si iuxta veterem scripturam legamus hoc modo: Nam, ut diximus, ab alio pingi se veruit edito. Porro hæc dictio Inueterato, haud dubiè nata est ex verbi Veruit, literis aliquot ab oscitante scriba repetitis, ac mox à castigatore quopiã, quod eorum visum est, derortis. Imaginum illæ similitudines adeo indiscerere pinxit. Rectius, Imagines adeo similitudinis indiscerere pinxit. *Tantumque eam partem. Sed legentes meminerint, omnia ea cōstare quatuor coloribus. Immane tabula pre-*

la pre-

la pretium accepit aureos mensura, non numero.] Cui hic si boleret mendicare, tamen nō simplex. Nā verus ac sincera lectio habet sic: Sed legentes meminerint, omnia ea quatuor coloribus facta: et anipretium eius tabulæ in auro n. cluta accepit, non numero. Ut intelligamus in opere artem fuisse pretiosam, non colores. Est & equus cuius sine fine ductus in certamine. Apertius quid dabit. ad sequentia, si legas: Est & equus cuius, siue fuit, siue in certamine. Vixisse Homeri versus videtur id ipsum scribentis. Melius Describentis. Ut id ipsum percussu claritates oculorum excitaret. Colorum, non Oculorum. Ex illaque rep. sunt ablatis colores. Vt. ut lectio melius, Et illa reposita ablatis colores. Cyliscum tragediarum scriptorem Scribo, Philiscum. Inperui animi & libido in hac quadam aris cum potius tulere. Melior ordo, siue us animi & quadā artis libido in h. potius cum tulere. Tradūe nanq. cōductum cum ob Aristrato Sicyoniorum tyranno ad pingendum quod u faciebat, Telesti Poeta monumentū. Vera lectio, Te. dunt nanq. cōduxisse pingendum ab Aristrato Sicyoniorum tyranno, quod is faciebat Telesti Poetæ monumentum. Aristratu locauit pingendum, Micomachus cōduxit. Parua & Callide fecit. Scribo, Callicles. Vnde hoc genus picturæ Gryllus vocatur. Verus lectio, Gryllus vocatur est enim picturæ nominationis. & Hoc genus, dixit pro Huius generis plurima præterea faciles arguit. Legendum: Præterea tales arguit.

Cap. xi. Pinxit & ipse penicillo parietes Thebis. Thestius, non Thebis, habet veter. scodices. Quamobrem daturus celeritatis famā, absoluit uno die tabellam. Lege adendo. Quamobrem arti

daturus & celeritatis famam. *Qua nobilissima tabula appellata est Stephanoplocos.* Scribo Quæ nobilissimis eius tabula appellata est Stephanoplocos. *Quoniam Glycera coronas venditando sustinuerat paupertatem.*] *Vetus lectio: Quoniam Glycera venditando coronas sustentauerat paupertatem. Imitati sunt multi, æquauit autem nemo.*] *Elegantius abique coniunctione. Aiquit nemo.*] *Hic primus videtur & expressisse dignitates, insignia heroum, & v'surpasse symmetriam.*] *In emendatis exemplaribus tantum est: Hic primus videtur expressisse dignitates heroum, & v'surpasse symmetriam. Nobilis eius est tabula Ephefi, Vlixes simulata vesania bouem cum equo iungens, & Palamedes dux fasces gladiū condens.*] *Antiqua scriptura verior: Nobiles eius tabula Ephefi, Vlixes simulata insania bouem cum equo iungens, & palliati cogitantes, dux gladiū condens. Huius est clypeo dimicans Athenis.*] *Ad didimus, Athenis, quod ibi pictura illa seruaretur. Nō satis discernitur aliud eodem nomine. At hunc eundem quidam faciūt Olympiade cxii.*] *Legē & distingue sic: Non satis discernitur, aliud eodem nomine, an hunc eundem quidam faciunt Olympiade cxii Ioue Liberum paruriēte depicto mitrato, & muliebrer ingemiscēte inter obstetrices & Dearū clamorem.*] *Antiqua lectio, inter obstetricia dearum, Obstetricia, sicut Familicia, Seruitia. Nec enim credendum, pictorem tanto Deo alias obstetrices, quā Deas, admouisse. Superest vnum verbum Clamorem pro eo reposuimus, Cleon admeto, vt sit pictoris & picturæ appellatio, & referatur ad verbum præcedens Innotuit. Nealees Venetrem, solers hic arte ingeniosa operi superpinxit.*

Signi;

Siquidem cum prælum, &c.] Castigauimus ex manuscripto exemplari ad hunc modum: Nealces Venerem, ingeniosus & solers in arte. *Siquidem cum prælum nauale, & reliqua. Theontium Epicurum cogitantem.]* Vetera exemplaria. Leontium Epicuri cogitantem, ut sit pictura nomenclatura, non pictoris, & tabula hæc Theodori operibus annumeretur. Fuit autem Leontium Epicuri concubina, philosopha & ipsa nimirum ex amatoris domestica consuetudine, in tantum ut libros quoque contra Aristotelem scripserit, quemadmodum legitur in præfatione ad Vespasianum Imperatorem à Plinio in operis huius frontispicio præfixa. *Mydon solus.]* Lego, Mydon Soleus, id est solensis. Sunt enim *σολος* Ciliciæ oppidum, & alterum eiusdem nominis in Cypro. Ac mox, *Stadius*, non *Tadius*. *Dianam in tabula, quæ ephesi est in antiquissimâ picturâ.]* Melius, Antiquissimæ picturæ. *Discipulum eius fuisse Anrobolum.]* Scribe, Autobulum. *Hoc enim fecere, non apparet in velis, sed in cortina pingi. In feruentis aquas mersa, post momentum extrahuntur picta.]* In corruptiora exemplaria aliter distinguunt, mutata nonnihil etiam lectione: Hoc cum fecere, non apparet in velis: sed in cortinam pigmenti feruentis mersa, post momentum extrahuntur picta.

Cap. xii. *M. Varro tradit sibi cognitum Romæ Possimum nomine, à quo factus Romæ tubas, ite pisces, quos aspectu discernere à veris vix posses.]* Crederim nostros potius codices germanam habere lectionem hoc modo: *M. Varro tradit sibi cognitum Romæ Posim nomine, à quo facta, Romæ vuas, item pisces, ita ut non sit*

aspectu discernere à veris. Cuius prolassicen plu-
rū venire solitam ab artificibus ipsius, quàm aliorū
opera.] Illic legitur: Cuius proplasmata pluri
venire solita artificibus i. q. a. o. Fictilem eam
fuisse, & ideo mirari solere. Vetus lectio: ficti-
lem eam fuisse, & ideo minari solitū. Et arti-
firmitateque aut sanctiora auro.] Scribo, Et argu-
zuiq; firmitate certiora auro. Firmitate cer-
tiora, magis quadrat, quàm Sāctiora. Sequēti
ver. u. Sed fictilibus prohibetur sympulū.] Antiqui
codices pro sympulis habent Sympunius: quod
vocabulum & apud Satyricum in eodem signi-
ficatu reperitur. Quis autē sympunium ride-
re Numē, priscūque catinum. Vter tenuiorem
humum circumduceret.] Melius Duceret, hoc qui-
dem in loco, assentientibus vetustis scripturā
voluminibus. Exprobrauit patinarum paludes Vi-
tello, memoria nō vlla fœdiore, cuius veneno. Aspre-
nari reo Cassius Senerus accusator obiciebat. nec
isse cxxx. caninius.] Hęc lectio nullo modo cō-
sistit, cum neque Asprenas, neq; Cassius, vsq;
ad Vitellij principatum vixerit. mendati co-
dices aliter habent: Exprobrauit patinarum
palades Vitellij memorie, quàm illa, fœdiore,
cuius veneno, &c. Vitellij memorie, dicit,
non Vitellio, quia tum iam supplicium de-
derat Vitellius ut sitensus, fœdiorem fuisse
in Vitellio principe tam immanem profusio-
nem, quàm in Asprenate priuato veneficium.

Cap. xiiii. Pariter: quos appellant fornaceos,
quoniam fornacum modo circumdari utrinque dua-
bus tabulis inferciuntur.] Confer nunc synceram
lectionem: Formaceos, quoniam in fornā
circundatis utrinque duabus tabulis infer-
ciuntur. Quos adificii non idoneos probant.] Tol-

AN
Quos & s
ebat. Hali
licet regiam
entibus. nec d
A soli domo
pemit.

Cap. xv. F
i. Legend

X LIBRO

Contra ha
Cg. In co
tu ob id V
edundat. m
bus Percus
Cap. v. Quod
armum d
quos ex vi
maritu. linc
ve credatur
pulsisse. Q
simos peti
rathoricē d
illi pro celo
opera. Athen
fuit. prae a
que appellat
lectio. Itē c
niscoplura
nys extra m
ex i. r. r. E
Paulinasqu
mu argumē
ta parua, nō

le, Quos & scribe. Adificiis non nisi bimos probat. *Halicarnassi mausolea.*] Lego, Mausoli, scilicet regiam. pender enim oratio à præcedentibus. nec de Mausoleo hic loquitur, sed Mausoli domo, cuius & sequenti lib. cap. 6. meminit.

Cap. xv. *Fungosum atque omnium ore dilui facit.*] Legendum, *Omni humore dilui facile.*

EX LIBRO TRIGESIMO SEXTO.

CAP. III.

COnas habuis in eodem arrio, *Hymetia.*] *Legit.* In eodē Palatio. *Quē M. Brutu in iurgiis ob id Venerem Palatinā appellauerat.*] Quē, redundat. Ante igitur artifices censuimus. *Me- lius Percenscimus.*

Cap. v. *Quod Hipponax indignatus, amaritudine carminum distinxit eos tantum, ut credatur alios quos ex eis ad laqueum compulisse.*] Melius, *Amaritudinem carminum strinxit intantum, ut credatur aliquibus ad laqueum eos compulisse.* Quemadmodum enim gladiū distinximus petiri hostem, ita hic Hippo- nax metaphoricè dicitur amaritudinem carminis, quę illi pro telo fuit, in inimicos distinxisse. Cuius opera Athenienses complura in ædibus sacris posuere præclarāque Veneris imaginem extra muros, quę appellatur *Aphrodite exopolis.*] Et hic verus lectio est incorruptior: Cuius sunt opera Athenienses complura in ædibus sacris præclarāque Veneris extra muros quę appellantur *Aphrodite exopolis.* Et in xiv. legendum pro *Exopolis*, *Pausanias* quoque in *Articis* attestatur. *Proferemus argumēto paruo & ingenij tantum.*] *Argumēta parua, nō argumento paruo.* *Scopa verò laus*

cum his certatis Fecit Venerem.] Legēdum Sco-
 pa laus cum his certat. Is fecit Venerem. Et
 quencunque alium locum nobilitant.] Scribo, Et
 quencunque alium locum nobilitatura. neque
 aliter legi commodè potest. Roma quidem ma-
 gnitudo operum est iam oblitterata à magni officio-
 rum negotiorumque acervis, quæ omnes à vñrem-
 platione salium abducunt.] Equè scđum & hoc
 mendum sustulimus ex fide veterum codicū,
 hoc pacto: Romę quidem magnitudo operum
 eam oblitterat, ac magni officiorū negotiorū
 que acervi omnes à c. r. a. Sinceritas lectiōis
 evidentius in contextu apparebit, collatis præ-
 cedentibus. Ex quibus vñ Liberum patrem pal-
 la velatus Veneris præferi.] Vetus codices pro
 Veneris, habēt Humeris. Hippiades & Herm-
 rotes Taurisci.] Vetus lectiō, Hippiades Steph-
 ani. Hermerotes Taurisci. Eodē loco, Liber pater
 Eurycleus manu laudatur.] Manu superest, nec
 habetur in probatę fidei exemplaribus. Ex quo
 apparet in magni honoris autoritate habitum Lysia-
 opus.] Melius verus scriptura: Ex honore appa-
 ret in magna autoritate h. l. o. & sic rectius qua-
 drabunt, quę sequuntur. In honore est & in tem-
 plo illo Hercules, ad quem Pæni omnibus annis hu-
 mana sacrificauerunt victima humi stans ante adi-
 tum porticum agnitiones sitæ. Fuere & Thespiades
 ad adem Felicitatis.] Clariorem & hunc locum
 fecit collatio ad manuscriptos codices, qui sic
 habent: In honore est nec in templo vñlo
 Hercules, ad q. p. o. a. h. f. victima, h. st. a. a. p. ad
 nationes. Sitæ fuere & Thespiades & c. Suffra-
 gatur huic lectiōi, quod mox in eodem capi-
 te legitur his verbis, Idem & à Coponio qua-
 tuordecim nationes, quę sunt circa Pompei,
 factas

factas autor est
 que Rem. Iun.
 amavit. A. d.
 no lapia.] L
 omnes ex vno
 que Sarracum o
 Minus delenda
 uscana.
 Caput v. i. t.
 co idemibus,
 incrementi argu
 mendata lecti
 bers circa le
 cubri summi in
 intelliguntur.
 his montibus, ne
 re nistri veteres
 legendum iud
 & in Cavaleg
 rum magnitudi
 gnitudine cad
 vñtuer in j. c.
 dy liberorum p
 g. i. placet ver
 natione, quat
 bertorum pot
 uerat.
 Cap. v. i. t.
 hanc natura at
 nitate n. tura
 Caput ix. h
 ol vi eam op
 Hac admirat
 huius stant
 fca g. f. f. latr

factas autor est. *Quarum unam amavit eques Rom. Iunius Visciculus.*] Scribendum, Adamauit. Alij calcearent foccos. & omnes ex vno lapide.] Lego, Alij calcearent foccis, omnes ex vno lapide. Nec minus Sauron atque Barrachum obliterari conuenis. Vox hæc Minus delenda est, vt hoc loco plane superuacanea.

Caput v. i. l. Argumento xvi. liberis circa ludentibus, per quos totidem cubiti summi incrementi arguente annos eius intelliguntur.] Emendata lectio: Argumento Nili xvi. liberis circa ludentibus, per quos totidem cubiti summi incrementi ingentis se amnis intelliguntur. Onychem etiam tum in Arabia monibus, nec vsquam alibi nasci putauere nostri veteres, sed in Germania.] Pro sed, legendum ludines, nomen scriptoris, qui & in Catalogo recensetur. Ac mox, Chiorum magnitudine cadorum, non Et vrceos magnitudine cadorum. Nos ampliores triginta vidimus in scena, quam Callistus Cæsaris Claudij libertorum potentissimus exadificauerat.] Magis placet verus lectio: N. a. t. v. in cœnatione, quam Cal istus Cæsaris Claudij libertorum potentia notus sibi exadificauerat.

Cap. viii. Ad serenda collyria quadam vilitate natura alta conueniens.] Lego quadam vilitate naturali conueniens.

Caput ix. Hac admiratione opus effectum est vt cum op. id. ex. Cambyses & c.] Scribo, Hac admirat one. operis, non opus. Pedalibus spatii, ex eodem lapide.] Spatiis, redûdat. Pothea egestus laierenti allenai naue.] Scribo, Alle

uatas naues. Et alij duo sunt Alexandria ad portum in Cæsaris templo.] Lege, In portu ad Cæsaris templum.

Caput xi. *Tertius est in Vaticano.*] Re-
ctius, Tertius Romæ in Vaticano. Nam se-
quenti versu in emendatis codicibus legitur:
Fractus est in molitione: non, Fractus in molitione eius.

Caput xii. *Alij lateribus è luto factis extructa contri in priuatas domos distributo.*] Vera lectio: Alij lateribus è luto factis extructos pontes, peracto opere in priuatas domos distributos. *Minimam exitisse: laudatissimam à Rhod. mer factam.*] Melius, Minimam ex his, sed laudatissimam.

Cap. xiii. *Refecit unus omnino pauca ibi ex monte Phado Thebis rex.*] Longè aliter legitur in manu scriptis voluminibus: *Refecit vnus omnino pauca ibi Circammon spado. Negabis regis.*

Caput xiiii. *Leguntur & pensiles hortos, imò verò totum oppidum fecisse Ægyptiæ Thebæ.*] Restituimus: Legitur & pensilis hortus, imò verò totum oppidum, Ægyptiæ Thebæ. Sequenti versu pro subiit, subter.

Caput xv. *Id M. Agrippa fecit in Edilitate post Consulatum, per meatus corruuati septem annibus, cursu præcipiti torrentium modo rapere atque auferre omnia coactis. Insuper mole imbrum concitati vada de litora quatunus.*] Melius quadrat, mea quidem sententia, vetus lectio: A M. Agrippa in Edilitate post consulatum per meatus corruuati septem annes, cursuque præcipiti tor-

torrentium
omnia co
tari vider
iussu à Sen
regna dicit
Saq. arum
r. In narra
multitudine
tudine.
Cap. xvi
termina,] L
contermin
Cap. xv
morum lap
& a veter
ber. Et ve
pidea fieri
Caput xx
teri animal
torum an
cantur, c
visione.
Cap. xx
Melius, S
Cap. xx
quinque da
Et cistern
partibus.
Caput x
mem vna
manuue r
leo perfect
citur.
Caput.
hoc opere

torrentium modo rapere atque auferre omnia coacti, insuper mole imbrium concitati vada ac latera quatunt, & reliqua. Is rursus à Senatu aquarium Appia & Anienis regula ductus. reficere.] Vera lectio : Is i. a. S. aquarum, Apiz, Anienis, Tepulæ, d. r. Inenarrabili profectò impendio & operariorum multitudine.] Elegantius, & operatum multitudinem.

Cap. xvi. Et Magrosiacum è Macedonia ei contermina.] Legendum. E Magnesia Macedoniæ contermina.

Cap. xvii. Et vestes & calceamenta illia moris lapidea fieri.] Prodigiola sanè lectio, & à vetere multum degenerans, quæ sic habet. Et vestes & calceamenta illia, omnia lapidea fieri.

Caput xxi. In pelliculis scarificati viv-
teri animalium. Ridiculum, pro Sacrificatorum an. Paulò post pro, In Vstrina ter, sicantur, duæ tantum voces repositæ. f. Trina vstione.

Cap. xxii. Graci è lapide duro ac silice aquo] Melius, Sulice æquato.

Cap. xxiii. Et cisternas harena pura & aspera quinque partibus.] In antiquis exemplaribus est Et cisternas harenæ puræ & asperæ quinque partibus.

Caput xxi. Et lapide speculari, squamam vitalem habent.] Legendum, squamamve talem habente. Quod maltharur, oleo perficitur anti.] Perficitur, non Perficitur.

Caput. xxv. In Italia è festucis carneæ: hoc aperte ex nomine ipso intelligi potest.] Ni-

hil simile est in vetustis voluminibus, vbi sic legitur: In Italia, fistucis pauita: hoc certè ex nomine ipso intelligi potest. Pulsa deinde ex humo pauimenta in cameras transiere, vt pronum vitium. Et hoc cerè inueniunt ab Agrippa in Thermis, quas Roma fecit. Figlinum opus encausto pinxit. Et hic verus lectio magis arridet, Pulsa deinde ex humo pauimenta in cameras transiere è vitro nouitium & hoc inuentum. Agrippa certè in thermis, quas Romæ fecit, figlinum opus encausto pinxit.

Caput x x v i. Sex M. p. à litore inter Camas atque Lucrinum.] A præpositio redundat, non otiosa modò, sed & sensum vitians. Fit & iunctura genere Obsidianum, ad escaria vasa totum rubens vitrum atque non translucens, hæmatinon appellatum.] Legi debet: Fit & iunctura genere Obsidianum ad escaria vasa, & totum rubens vitrum atque non translucens, hæmatinon appellatum. Nam alterum. Et necessariò addendum, cum diuersa genera sint Obsidianum & hæmatinon, hoc rubens, illud verò nigricans.

Cap. x x v i i. Repemè in foco comparuisse geminale.] Lege addendo, Repemè in foco eius comp.

EX LIBRO TRIGESIMO SEPTIMO.

CAPVT I.

M^{ultum enim detractum erat gemme dignitati}] Erat redundat. sunt enim verba isme-

ismenia
retur.] Le
retur. Sea
dam. Hu
Lege & dis
dis. forre
qua. Hoc
statur illis
mores am
itor.] Mel
ma quæ el
est. limer
paret sca
que Dini
qua postea
men artific
ginum sim
cipes legat
se aditum
emptus est
Vitium en
quàm prin
Caput.
luxuria, qu
ra: Et ver
xuria tunc
petus. Ni
credi oportet
Ni verus i
porteret.
cubacula vi
bo iuxta
sceptri &
la viatoria
Poppanis p

Ismenia choraula. *Vt sibi quoque par videretur.*] Legendum, *Vt sic quoque par videretur. Sed nulla peritia electas: sed forte quadam.* *Hic exemplis inirio Voluminis oblati.*] Lege & distingue: sic sed nulla peritia electas: fortè quadam his exemplis, & reliqua. *Hoc in Polycratis gemma, qua demonstratur illibata intactaque ad Ismenia aetate post multos annos apparet scalpi etiam smaragdos solitos.*] Melior vetus lectio: Polycratis gemma quæ demonstratur, illibata intactaque est. Ismenia aetate multos post annos, apparet scalpi etiam smaragdos solitos. *Quique Diui Augusti imaginem similem expressit, qua postea principes signabant.* Adde nomen artificis: *Quique Diui Augusti imaginum similem expressit, qua postea principes signabant.* Dioscorides. *Quidnam fuisse acturum eum, si Scipio à patre eius interemptus esset.*] *Facturum, non Acturum.* Vitium enim est Latinitatis hoc loco, grauius quàm prima fronte videtur.

Caput. II. *Seueritate victa & veriore luxuria, quàm triumpho.*] Antiqua scriptura: *Et veriore luxuriæ triumpho quasi luxuria tunc verius triumphauerit, quàm Pompeius.* *Ni verius sit enim Deorum ostentum credi oportere.*] Rectius nostra exemplaria. *Ni verius iræ Deorum ostentum credi porteret.* *Qui sceptris personis histrionum, & cubicula viatoria vnionibus confernebat.*] Scribo iuxta fidem veterum eodicum: *Qui sceptri & personas histrionum, & cubicula viatoria vnionibus construebat.* *Dum Poppeanis praludit.*] Non Poppæanis, sed

Pompeiano scilicet theatro vt intelligamus
theatrum hoc transiberinum. Pompeiani
fuisse præludium. Nam Nero priusquam
probè perficuisset frontem minoribus se o-
stentauit theatris postremò in Pompeij thea-
tro in conspectu totius populi Roman. ine-
ptire non erubuit. Hoc aruisees litura occul-
tant.] Antiqua lectio ; Celatura oc. Alio-
qui non quadrat quod sequitur, Putas e. m.
nam purè hic celatis opponuntur. Guttoni-
bus Germaniæ genti accoli æstuarium Menro-
nomon nomine , Oceano spatio stadiorum sex
millium.] Syacera lectio antiquorum vo-
luminum est hæc : Guttonibus Germaniæ
genti accoli æstuarium Oceani Mentono-
mon nomine , spatio stadiorum sex mil-
lium.

Cap. III. Centum fere N. p. abest à Carnunto li-
tus Pannonia, quod idā Germania inuehitur.] In
emē datis. odicibus legitur sic, nō f. rē. M. p. à
Garnunto Pannoniē abest litus id Germaniē
ex quo inuehitur.

Caput IIII. Omnium profectio muneris talis inuentio hominis est.] Scribo Numinam. profectio muneris talis inuentio omnis est.

Caput v. Quapropter principum ex iis
Ægyptij obtinent.] Nisi legas, Cyprij, ut
est in vetustis exemplaribus, nec præce-
dentia quadrabunt, nec sequentia. Mox
iuxta Carchedonem, in qua legebatur, smar-
gdis dictus est.] Lego, Mons, in quo le-
gebatur iuxta Carchedonem, smaragdites
dictus est.

Caput vi. Sunt & armeniaca, ut cate-
ra improbanda, sed pallida zona.] Regia

lectio, Cetero probanda, sed pallida zona. Sequentis versus scripturam emendauimus sic, Hoc in gemmam transiit ex lapide Carmania, Vt nusetiam huius capitis versus sic legendus, Obliuérque omnium ardentium gemmarum indicanda.

Caput vii. Callistratus fulgorem carbunculi debere candidum esse posuit, extremo visu nubilantem, & si ita attollatur exardescentem.] Et hic veram lectionem, vnde cetera transcripsimus. Callistratus fulgorem carbunculi debere candidum esse posuit, extremo visu nubilantem, si attollatur exardescentem. Opponuntur enim Poni & Attolli. Qui posuit, genituum in verbum posuit verum, non Latinitatis solum obliuiscens erat, sed etiam verbi Dicit, quod ex precedentiibus huc quoque refertur. Et paulò post legendum. Indicos, etiam in sextarij vnius mensura cauari. nam deprauata lectio nullam certam mensuram definiēbat. Sicut in Ephyræ & Asso.] Nostri codices. Sicut Paro. alioquin Corinthum potius dixisset, quàm obsoleto nomine Ephyræ.

Caput viii. Cetera saxo & cote poliumur.] Imò, Naxus cotibus, vt extat in veter. codice. non à Naxo, vna è Cycladibus, sed ab alia cretensi. Stephanus τὰ γὰρ λίθους, ἢ Κρητικὰ δὲ λίθιν. Cretensis cotis mentio fit etiam decimo octauo volumine in ratione pratorum. Ergo cunctes è longinquo incesunt, & cunctis quoque musco excuriunt.] Pro tunc, scribo Furdus, Ergo fundus è longinquo incesunt. Hoc vestigal hocque gestamen diuini in ceruice grauisimum norunt.] Diuites non

Diutius. Quidam istū primo cepere præclaras, multi in secundo nullas.] Non In secundo, sed In sectando. Es quidem callides tali sectura formantur. Qualinam sectura? Nihil enim præcessit, quod referatur. Incorruptiores codices habent. Et venatus quidem callidis talis. Sectura formantur, &c. Et venatum aptè nominat propter funditores. Neque est mutabilior alia aut mendacior vitri.] Reposuimus synceram lectionem hoc modo: Neque est imitabilior alia mendacio vitri. Et milon, fulgoris si ante habeas breuius, & cum intueare fallacis.] Antiqua scriptura: Fulgore hebeti, aut breui & cum intueare, fallaci. Smaragdo similem Indicæ, Cyprij dicunt glaucum pinguique.] Melius quadrat verus lectio siue præcedentia consideres, siue sequentia. Est autem hæc: Smaragdo similem Indi, Cypros duram glaucoque pingui. Et sequenti versu, pro Talis & iaspis est, scribo, Talis & Caspia est. Thracia Indicæ similem mittit, Chalcidia turbidam.] Antiqua lectio: Amisos Indicæ similem mittit, Chalcedon turbidam. Est autem Amisos Ponti vrbs, sicut Chalcedon Bithyniæ.

Caput ix. Quæ ex iis smaragdo similis est & peira per transversum linea alba præcingitur.] Legendum, Smaragdo similis est & per transversum, &c. Indicæ absolutum purpure colorem habent.] Addendum, Felicis purpuræ hoc est, cuius tinctura feliciter succedit.

Caput x. Candere interstincto variis coloribus.] Interstincto, id est, distincto, distinctis

siue. De
Asidm
ic. Barath
prode darr
singus; V
broncia loq
Fulmine ta
tunicatis a
Et altera p
donatarum
fermentem
da in aqua
chelonitid
mus, in
vnamq. S
Ad Dardan
Vetus lecti
oppid. t
addendo
bilem. Sed
Sammio,
versu, Par
que termi
fecundit
Philogino
Trespe mu
ia.] Satis
nius non lo
re. Sequen
adhuc fec
loris.
Capu
styrius
Syncera le
lus nomia

SINTUS. De alabastrite. In India & Perside
Acidia monte] Scribo, Et Perside ac Ida mon-
 te. Batrachias mittit & Coptos.] Melius, Co-
 ptos & Batrachitas mittit. Et fulmine tacta re-
 stinguat.] Vetus lectio. Fulmine ista. De
 brontia loquitur. De celo tacta legi sape.
 Fulmine tacta, non memini legere apud La-
 tinitatis autores. Et alia parte purpura.] Lego,
 Et altera parte. Hoc de secundo genere cheli-
 doniarum intelligendum. Deiectam in aquam
 feruentem tempestates tueri.] scribendum. Deie-
 cta in aquam feruentem tempestates auerti, de
 chelonide, Proximè sequenti versu restitui-
 mus, in moracillæ auis ventre. Quis enim
 vnquam Scyllam autem aut vidit, aut legit.
 Ad Dardanum nunc pagum, quondam oppidum]
 Vetus lectio, Atarne nunc pago, quondam
 oppido. Lactu succo ac sapore notabilem.] Lege
 addendo, Tritam lactis succo ac sapore nota-
 bilem. Sed etiam in Samo, ut aliqui putant.] In
 Sammio, veteres codices habent. Et sequenti
 versu, Panchrus. Sic enim apud Græcos quo-
 que terminatur. Ac paulò post, Additam
 fecunditatem, non Additam. Item pro
 Philoginos, Phloginos. Iuxta monumentum
 Tiresia inueniunt: spe, resque est eis aqua glaci-
 ata.] Satis erat, Specie aquæ glaciatae Pli-
 nius non solet huiusmodi hiatus reformida-
 re. Sequenti versu legendum, Sagdam Chaldæi
 adhærescentem nauibus inueniunt prasini co-
 loris.

Caput x i. Adunephros eiusdem Theuda-
 zylus hic & à Syrii colitur.] Quis intelliget hæc
 Syncera lectio: Adadunephros eiusdem ocu-
 lus nominatur, Fuit autem Adadus vnus è

præcis illis: Syrorum regibus: cuius sacra He-
bræorum historia meminit, hunc Syri ob me-
rita consecratum in calicem numerum recu-
lerunt, diuinisq; honoribus, ceu peculiare
sue gentis numen, vsque ad Plinij tempora
colere perseverauerunt. Triophthalmos Ionæ
nascitur.] Scribo cum omicron nascitur. Py-
rene ab oliva nucleo.] Imò Pyren, ipsius nuclei
vocabulo.

Caput xii. Chochlites quoque nunc vulga-
rissime,] Lego, Cochlites, alioqui Cochlitæ,
dixisset.

Caput xiii. Gemmiferi amnes sunt, Oa-
xis, Mater, Ganges.] Malim veterem lectionem,
Gemmiferi amnes sunt Acesines & Ganges.

IN PLINII HISTORIAM
NATURALEM ANNOTA-
TIONVM SIG. GELENII
FINIS.

INDEX

NDI

VIVSVIS
aut metalli
quid præce
to opere oc
In h

B
ca

Abdomina su
Gra
Abollina, olim
luna
Abietis confide
Abietis: cacher
2. 148
Abietis cornu
Abietis: apta na
Abietis: qua lra
Abietis: folia no
160
Abietis: folia p
in, et a
Abietis: germi
165

Ton

INDICIS PLINIANI

PARS PRIMA,

CVIVSVIS ANIMANTIS PLANTÆ
aut metallicæ speciei naturam, ac vires medicas, & si
quid præterea id genus cognitū vtile iucundūve to-
to opere occurrit, complectens.

In hoc Indice prior numerus totum, alter
paginam designat.

BACVLII siue
calculi ex vi-
tro Tom. 3. 425
Abdomen qu d
1.572

Abdomina suum, lege interdi

Et 1.406

Abollina, olim. qua nunc auel
lana 2.118

Abietis consideratio 2.150

Abies cachryn pilulam gignit
2.148

Abietis corticis vsus 2.149

Abies apta nauigijs 2.151

Abies qua loca amet 2.158

Abietis folia non decidunt 2.
160

Abietis folia pectinum modo
insecta 2.163

Abietis germinatio qualis 2.
165

Tom. 3.

Abietis flores quales, & quan-
do semen reddat 2.167

Abietis rami quo pasto dispo-
siti 2.171

Abies decisis cacuminibus mo-
ritur Ibidem

Abies Latinis, qua Græci e-
late 2.17

Abies arborum altissima, na-
uium malis & ancennis vi-
lis 2.188. & 189

Abietes quib? in locis optima.
& ubi pessime 2.188

Abies ponderi sustinendo ido-
nea, & quibus apta operi-
bus 2.194

Abietis umbra noxia sativis om-
nibus 2.195

Abortus causa, lucernarum o-
dor 1.301

Abortum facientia 2.97 & 2?

MM

Pars Prima.

Acer quando germinet & se men edat 2.164. & 166	Achilleū spōgiarū genus. 452
Acetis, chrysocolia genus 3.252	Achimenidis 2.698
Acetabulū mēsurā genus 2.514	Acidula pira 2.119
Acetaria qua, & unde dicta 2.372	Acidula aqua 3.356
Aceti consideratio 2.99	Acilius Sthenelus summi ex vinearum cultura gloriam adeptus 2.80. & 81
Aceto cū melle misto, oxymeli fi 2.96 (2.488)	Acilio M. Cōsule qua visi sue runt prodigia 1.30. & 1.47
Acetum quomodo ex aqua fiat	Acinos herba 2.490
Aceti natura & medicina 2	Acinorum consideratio 2.130 & 2.131
Acetosaxa rūpi 2.574 (573)	Acipēser piscis 1.428. & 3.225
Aceti scillini natura, & medi- cina, & eiusdē scis natura & medicina 2.574. & 575	Acetum, mellis genus 1.529
Aceto facili gūmi eluitur 602	Aconiti vincere quid 3.356
Aceto margaritis resoluti. 445	Aconiti consideratio, natura, ef- fectus 2.736. & 738
Aceti gustū murena in rabiem aguntur 1.432 (pit. 3.266)	Aconiti sumpti remedia 2.520 & 2.581. & 3.45. & 3.196
Achaia vīssa Romanos corrū- puit 1.112	Aconitiū scorpionum iſtibus aduersatur 2.737
Achates gemma, variāq. eius genera, & nomina 3.463	Aconiti descriptio & nomina 2.738
Achates in anulo Pyrrhi qua- lis 3.428 (472)	Aconitum pantheras perimit 1.376. & 2.737
Achates politura pinguescit 3.	Aconitum ubi proveniat 1.224
Achamenidon herba qualis 2.641 (1542)	Aconitum ē Cerberi spūmis oritur 2.737
Achæa, cicadarum genus	Aconitum sine noxa quando sumatur 2.737
Achillis simulacrū. 3.292. 3.380	Aconiti ex generibus cometa- rum 1.27
Achilles à Zeuxido p. ſus 3.38	Acopis gemma 3.464
Achilles virginis habitū oculi tatus, athenianis opus 3.354	Acopos herba qualis 2.742
Achillea herba medicina 2.	Acorna herba 2.492
707. & 2.727. & 2.732	Aceros herba qualis 2.688
Achilleos herba unde dicta 2.660	

- Acori herba medicina* 2. 701.
 & 2. 703. & 2. 712 & 2. 713.
 & 2. 716. & 2. 726. & 2.
 728 & 2. 734
Acra orion. bulbigenus 2. 381
Acrotes agrios herba 2. 688
Aëte herba qualis 2. 724
Aëta herba descriptio 2. 746
Aëtoni cornua fabulosa 1. 550
Aëtia cerasa qualis 2. 131
*Aëthio bello navis Antonij ab
 echeneide ret neta* 1. 189
Aëtius pifcus. pifcor 3. 150
*Aëtius Poeta sibi ipfi statuum
 posuit* 3. 276
Aëtij Natij statua 3. 277
*Aëtus, terra spatium. quot pe-
 des habeat* 2. 273
Aculeatorum istium remedia
 2. 455 & 2. 458 & 2. 537. &
 2. 573. & 2. 588. & 2. 597.
 & 2. 624
*Aculeorum in insitiu confide-
 ratio* 1. 544
Acus piscis qualis 1. 457
Acyon iliciu fructus 2. 145
Adadunephros gemma 3. 474
*Adamantiu lapidu duritia &
 magnitudinis confideratio* 3.
 441. & 3. 442
Adamas venena irrita facit 3.
 442
*Adamas sanguine hirci fran-
 gitur* 2. 404. & 3. 442
*Adamantiu cum magnete dis-
 cordia* 3. 442
Adamante sculpuntur gemmae
 omnes 3. 478
Adamantiu herba qualis 2. 642
Adarca quid, & eius effectus
 2. 181. & 2. 460. & 3. 224
Audax animal 1. 555
Adelphides, palmarum specie
 2. 47
*Adeps religiofus in nuptij ha-
 bitus* 3. 39
*Adipis confideratio, usus, me-
 dicina* ibid.
Adip. m. minuentia 3. 212
*Adipe qua animalia pingue-
 scant* 1. 572
*Adiantum herba, & ex ea me-
 dicina* § 2. 532
Adianto herba aeterna folia 2.
 403
Adiales cana quales 1. 475
Adipsatheon arbor 2. 629
Adipfos, palma genus 2. 30
Adipfos herba qua 2. 522
Adonisidii horti 2. 370
Adonium herba qualis 2. 442
Adorationis mos 3. 9
*Adoreus olim dictum, quod
 posset a far* 2. 290
Adoreus ubi serendum 2. 309
Adorea quid, & unde dicta
 2. 274
*Adrachme arbor in cacumine
 semper frondens* 2. 160
*Adamylitium oppidum anan-
 thino unguento nobilitatum*
 2. 38

Adriana

Pars Prima.

Adriana vina optima 2.85
 Aduenis nocentia animalia
 1.411
 Adulterini filij quomodo à
 Pſyllis deprehendatur 1.293
 Adulterio Meſſalina nobilita-
 tus Veſtius Valens 3.77
 Adulteria elephantis incogni-
 ta 1.353
 Adulterium leana pardi odo-
 re leo deprehendit 1.361
 Aduſſionis remedia 2.420
 Quære ambuſtorum.
 Adinamum vini factiij genus
 2.94
 Edes quali intrita conſtruen-
 da 3.419
 Edium conſtruedarum leges
 3.419
 Edificia Roma qua nobiliſſi-
 ma 3.400
 Edificium ſine ferreo clauo 3.
 400
 Edilitas Caſaris mira 3.242
 Edemon Ptolemæi libertus
 patronum à C. Caſare occi-
 ſum ulciſcitur 1.178
 Eginij ſenectus 1.331
 Egineta ſiſtor 3.357
 Egineticum æs 3.273
 Egilops herba necans horden
 2.307
 Egilops bulbi genus 2.381
 Egilops herba, & eius nomi-
 nis morbus 2.685
 Egilops morbi remedia 2.

440. & 2.501. & 2.799.
 & 2.685. & 2.760. & 3.
 107. & 3.328
 Egyptus accommodatiſſima
 unguentis 2.43
 Egyptus ante alexandri vo-
 ſtoriam chartarum uſu ca-
 ruit 2.53
 Egypti vina nobiliſſima Se-
 bennytica 2.87
 Egypti ſaltitium oleum 2.113
 Egyptus non gignit ceraſos
 2.131
 Egypti myrtus odoratiſſima
 Egypti oliua quales 2.109
 Egypti arbores ubi folia nun-
 quam dimittant 2.160
 Egyptus aſtribus fertilis frugij
 fit 2.206
 Egyptij agri centuplum red-
 dunt 2.293
 Egypti fruges citò mature-
 ſcunt 2.285
 Egypti amyllum 2.289
 Egyptus ſimilaginem qualem
 conſcit 2.290
 Egypti ob Nili incrementum
 fertilitas 2.310
 Egyptus ſeptem dierum nau-
 gatione diſtat à Sicilia 2.
 259
 Egypti limum gnale 2.361
 Egypteus nebulosa 2.476
 Egypti flores ſine odore 2.476.
 & 2.484
 Egyptus aethiopiam bello at-
 tit

Indicis Pliniani

trinit 1.279 (2.489)
Aegyptus frugum fertilissima 425 (medicina 2.618)
Aegyptus colocasiam nobilissi-
mam habet 2.490
Aegypti herbe ab Homero ce-
lebrata 2.652
Aegypti nitrum quale 3.181
Aegypti oua sine incubatu ex-
cluduntur 1.503
Aegyptia sicur 2.50. & 51.
Aegyptia persica 2.51
Aegyptia prunus 2.52
Aegyptia spina ibid.
Aegyptia corona 2.467
Aegyptium cuminum 2.442
Aegyptia mulieres septem v-
no partu pariunt 1.298
Aegypti arbores quando ger-
minant 2.165
Aegyptiorum calamorum v-
sus 2.179
Aegypti cō mense seruit 2.236
Aegypti quo corpora defuncto-
rum seruiunt 2.153
Aegypti cū singula millia an-
norū vixisse produitur, de lu-
narib. annus est intelligēdū
 1.331
Aegyptiorū sacerdotis vestes
ex lino xylino 2.361
Aegypti raphanū mirē cele-
brat ex quo oleū cōficiunt 2.377
Aegypti raphanum nitro a-
spargunt 2.378
Aegypti capas, alliumque in-
ter deos habent 2.382
Aegypti nō edunt brasica 2.
 425 (medicina 2.618)
Aegyptia spina differentie. &
Aegyptia li era 3.395
Aegyptium argentum quomo-
do conficitur 3.262
Aegypti pictura inuensores 3.
 322 (praelium 3.356)
Aegyptiorū & Persarū nauale
Aegypti crocodili adipe agro-
ros ungunt 3.31
Aegypti numinis vice apim
bouem colunt 1.399
Aegypti cadavera afferuant 1.
 565
Aegypti qua inuenerunt 1.342
 & 343. & 344
Aegypti quibus herbis utan-
tur in cibis 2.489
Aegypti morbus peculiaris
elephantiasis 2.695
Aegyptiorū regū ingētes pecu-
nia in pyramides effusa 3.393
 Reliqua quare parte se-
 cunda.
Aegira sacerdos vaticinatur
sanguinē taurinū bibis 3.42
Aegisthus ab Oreste perimi-
tur 3.356 (1.517)
Aegisthus auis cui inimica
Aegle Esculapij filia 3.355
Aegoceras herba 2.647
Aegoccephalus auis liene caret
 1.570
Aegonychon herba 2.758
Aegophthalmos gemma 3.475
 Aegritum

Agriado q
nula
Almu P. que
Almu Sulo
Almu C. co
fugal. 12
Amig Lep d
Am lim Luc
Amilhu M.
3321.
Ally C. Tribu
180
Amilia basif
Ane a nuxit
Ane a pif
3338
Aolus ubi, C
re
Aolus Helen
Aolus cu re
dura
Aol. s. murat
Aol. unc. A
Aquis. fly
fat
Aquin. A
2329
Ara fimen p
Ara me
Ara. 14 p
turbauit
Ara e. e. me
Ara inani f
Ara in ip
Ara fine sap
43

Pars Prima,

braſſicâ 1.	Agritudo apud Hyperboreos nulla 1.164	Aere ſolo paſcitur chamaleon 1.383
grana 2.628	Ælius P. quo anno Cōſul 2.310	Aeris uſa gemma 3.457
ſigillatâ &	Ælius Sulo ſcriptor 1.445	Aeroides gemma 3.447
3.390	Ælius Cæſus Cōſul, & eius frugalitas 3.265	Æs ubi primùm reperit 1.154. & 1.343. & 3.271
um quomo-	Æmiliy Lep. di. interitus 1.339	Æs à ſervio rege primò ſignatū nota pecudū 2.273. & 3.240
3.262	Æmilius Lucius Cenſor 3.371	Æs coronarium quod, & quale 3.262. & 3.295
uentores 3.	Æmilius M. Cōſul 3.279 & 3.321.	Æs alienum quid, & unde dictum 3.262
elium 3.356	Æly C. Tribuni plebū ſtatua 3.280	Æs alienū Milonis ingēs 3.401
Carū navale	Æmilia baſilica 3.321	Æs ex cadami ubi conficiatur 3.271
adape agro-	Ænea nuxix 1.112	Æs Corinthium quo caſu fuerit inuentum 3.272
3.11	Ænea piſtura Parrhaſi opus 3.338	Æs regulare quod 3.295
vice apum	Æolus ubi, & quando regnavit 1.115	Æs ſtrahentia ad ſe 3.412. & 3.440
1.399	Æolus Hellenis filius 1.345	Æs cuius rei contactu æruginē contrahat 3.24
fferunt 1.	Æolus cur rex ventorum creditus 1.115	Æs in maſſa mergitur dilatum fluitat 1.80
erant 1.342	Æoli inuentum 1.345	Æris grauis pena unde dicta 3.239
rbis utan-	Æquinoſtialis circulus 1.61	Æris nota, Ianus gemin⁹ 3.240
3.489	Æquinoſtj ratio, & quando fiat 1.23	Æris inauratio quomodo fiat 3.245
peculiarit	Æquinoſtiorum dies 2.313. & 2.329	Æris prima nobilitas 3.273
2.695	Æro ſemen pani additum veriginem genera 2.307	Æris differentia 3.295. & inde
q̃es pecu-	Aer ubi purus fit, & imperurbatus 1.25	Æris ſervandis ratio 3.297
ſſuſa 3.393	Aeris elementi conſideratio 1.3	Æris miſtura 3.296
parte le-	Aer inanis ſimilis 1.32	Æris floris & ſquama
micinatura	Aere in ipſo qua generetur 1.32	
libris 3.42	Aer ſine ſapore, odore, ſucco 2.133	
re permiſ-		
1.617		
is inimica		
ta 3.355		
1.647		
læne carit		
2.758		
mma 3.475		
Agritum.		

Pars Prima

Ethiopia arbores 2.58
Ethiopia gemma 3. 451. &
 3.456. & 3.460. & 3. 470.
 & 3.473
 Reliqua quare parte se-
 cunda.

Ethiopicum cicer optimum
 1 412

Ethiopica lina, ex qua fiunt
materia 2.361. & 362

Ethiopes non aliam frugem,
quam milium, hordeumque
nouere 2.294

Ethiopes quomodo astantes
omnes videantur 3.224

Ethiopum procures corpora
sua minio pingunt 3.257

Ethiops Vulcani filius 1.277

Ethiopis herba ubi nascatur
 2.642. & 2.736

Ethiopidii herba descriptio
 2.642. & 2.738

Ethiopidis herba vis 2.698

Etiens lapidis consideratio, na-
tura, genera, locus 3.413

Etiis lapidis in medicinis u-
sus 1.466. & 3.148

Etiens unde dictus 3.475

Affectuum hominis iudicia,
maximè in oculis 1.556

Africanus C. Consul 1.557

Africa quomodo vina condias
 2.98

Africa astibus fertilis 2.209

Africa quomodo elephantes ca-

piat 1.356

Africa semper aliquid noui

affert, prouerbum 1.361

Africa arbores 2.58

Africa campus apud Byzan-
cum fertilissimus 2.212

Africa olea maximè fertiles
 2.225

Africa olea quando ferenda
 2.235

Africa triticum optimum 2.
 292

Africa arua ubi fertilissima
 2.315

Africa scorpiones dirum ani-
mal 1.187

Africa fera, & earum natu-
ra 1.516

Africa noctes roscida astat
 1.50

Africam prafatur qui in afri-
ca aliquid destinat 3.9

Africa tota à Pompeio suba-
cta 1.314

Reliqua quare parte se-

cunda

Africus ventus quem Graci

Liba dicunt 1.39. & 2.352

Africum versus pecus à coitu

se conuertens faminarum con-
ceptam arguit 2.351

Africana ficus quali loco fi-
renda 1.124

Africana sicut argumentum Ca-
ro Carthaginis occidit

Indicis Pliniani

- persuase 2.124
 Africarum vinearum qua-
 lem debeat esse situm 2.107
 Africani cuminum natura & me-
 dicina 2.441
 Africani maternus aus M.
 Valerius 2.137
 Agamemnonis Delphica pla-
 canus 2.198
 Agaricum fungi genus 2.149
 Agarici consideratio 2.676
 Agarici medicina 2.702. &
 704. & 705. & 2.713. &
 2.716. & 2.721. & 722. &
 2.723. & 2.725. & 2.728.
 & 2.732
 Agatarchi pictura, Simonidis
 opus 3.356
 Agelades statuaris 3.284
 Agelastus, Crassi cognomen, &
 unde ductum 1.310
 Agerati descriptio 2.739
 Agri prius culti, quam vineæ
 2.276
 Agrum empsurus quid, debeat
 obseruare 2.276
 Agri Imperatorum manibus
 colebantur 2.275
 Agri bonitas quibus deprehen-
 datur notis 2.278
 Agrum male colere censuram
 probrum 2.273
 Agrum optimè colere non expe-
 dit 2.279
 Agrorum limitatio 2.349
 Agraria lex à quo promulga-
 ta 1.406 (Sublata 1.320)
 Agraria lex qualis, & à quo
 Agricola quo die vocentur ad
 munia 2.326
 Agricola non aspiciant stellas,
 cum signa habeant alia 2.330
 Agricola milites fortissimi 2.
 276
 Agricolis quid fœdissimè 2.228
 Agricolis tempus vegetissimè
 2.327 (276)
 Agricultura laus 2.272. & 2.
 Agricultura celestium scissia
 necessaria 2.320
 Agricultura totius brevis repli-
 catio 2.325
 Agrifander statuaris 3.383
 Aglaophon pictor 3.335
 Aglaophoti herba qualis 2.641
 Aglaus Psophi: dius Gige felicior
 ab apolline iudicatus 1.
 330 (das suffixe 3.241)
 Agnoneius aureus elavis cæpi
 Agnos frutex 2.617
 Agnos castrandi cæpus 1.403
 Agoge quæ dicantur 3.248
 Agoracristi sculptoris opus 3.378
 Agragantini bitumen 3.367
 Agrigentinus salicis que mira
 natura 3.175
 Agrion quid Græcis 2.378
 Agrippa M. aceto pedes suppo-
 scit 2.574
 Agrippa Cicero Tullij filius
 scyphum per semulentiam
 impegit 2.104
 Agrippa

Agrippa Ma-
 dicit
 400
 Agrippa Ma-
 dicit
 Agrippa Ma-
 3.325
 Agrippa Ma-
 signi & 1a
 Agrippa M.
 400, & 3.
 Agrippa M.
 Agrippa Ma-
 264
 Agrippa M.
 301. quæ
 193
 Agrippa Ma-
 in porre-
 Rom. sp.
 193
 Agrippa Ma-
 Agrippa fil-
 Agrippina Ne-
 eius mariti
 Agrippina C-
 suem beles-
 Agrippina C-
 vi conit-
 & 1540
 Agrippina C-
 ludamen
 Agrippino q-
 ne peperit
 Agrium nar-
 Agrium nup

Pars Prima.

Agrippa Marcus Pantheum edificat 3.274. & 3.383. & 3.400
Agrippa Marcus, duplicati, & deliciis propior 3.325
Agrippa Marci thermae 3.288 & 3.325. & 3.423
Agrippa Marci de publicandis signis & tabulis oratio 3.325
Agrippa M. ingentia opera 3.400. & 3.405
Agrippa M. calamitates 1.301
Agrippa aque ductus 3.164
Agrippa Menenij paupertas 3.264
Agrippa M. quomodo natus 1.301. quoto aetatis anno mortuus ibidem
Agrippa Marcus terrarū orbē in porticu depictum populo Rem. spectandum proposuit 193
Agrippa unde dicti 1.301
Agrippa fil a quae 1.301
Agrippina Neronis mater, & eius maritus 1.308. & 2.159
Agrippina Claudij uxor virū suum boletio perimie 2.540
Agrippina Claudij Imperatoris coniux 1.485. & 1.495 & 2540
Agrippina Claudij mirum paludamentum 3.244
Agrippino quoties, quodq; ordine pepererit 1.304
Agrium nardi speciei 2.15
Agrium, nistri genus 3.181

Aiacis ex cruore hyacinthus flos natus 2.483
Aiacis picturam Caesar Dictator Veneri dicant 3.325. & 3.354 (opus 3.335)
Aiax fulmine iñtus, appollodori
Aiax in armorum iudicio superatus, Timæthi opus 3.338
Aigleuces vinum quod 2.89
Aizoi herba cōsideratio, nominis, natura, usus, medicina 2.686
Aizoi herba medicina 2.689 & 690. & 2.702. & 2.706. & 2.719. & 2.721. & 2.724. & 2.726. & 2.728. & 2.730 & 2.734.
Aizoi herba succo semina, & tequāserātur, medicāda 2.308
Alabandica rosa qualis 2.471
Alabandica crystallus 3.433
Alabandicus lapis qualis 3.390
Alabādicus carbūculus 3.452
Alabastrum apissimum uinguentis seruandis 2.42
Alabastrites ad vasa unguentaria excavatur, & eius cōsideratio, usus & locus 3.389
Alabastrites gemma 3.464
Alabes pisces Nilis lacus peculiare 1.190
Alarū odoris remedia 2.503. & 2.538. & 2.648. & 3.184. & 3.368
Alaternus arbor nullum semen aut fructum fert 2.167
Alauda aus 1.550

Indicis Pliniani

Alba spina medicina	2.628	sumptus	1.548
Albanum vinum	2.76. & 2.84	Alcmene. pictura Zeuxidis o-	pus 3.335
Albicera ficus	2.123	Alece qualem excoquaris	M. apicius 1.429
Albinus censor quando	1.332	Alefforia gemma	3.464
Albinus rex sacrorum	1.565	Alefforolophos herba qua, &	eius medicina 2.745
Albinus Spurius Furium ve-	nescij accusat 2.280	Alex liquaminis genus	3.177
Albucum herba qualis	2.495	Alex piscis, eiusque in medic-	nis usus 3.220
Abuelis vine	2.76	Alexander Darium ubi vi-	cerit 1.235
Albula aqua vulneribus me-	dentur 3.156	Alexander in ariana frutici-	cuiusdam pabulo equitatu
Alcamenis statuarij opera	3.290	pond probatus est	2.11
Alcamenis & Agoracriti cer-	tamen 3.284	Alexander Darij castris ex-	pugnatis cepit scrinium vn-
Alcamenes Phidie amulus	3.377	guentorum	2.38
Alce fera	1.360	Alexander Epirotas ubi occi-	fus 1.117
Alcea herbacōsideratio	2.740	Alexander Persea arbo re-	conari victores voluit 2.117
Alcea herba medicina	2.799	Alexander edera exercitum	exemplo Bacchi coronas
& 2.706. & 2.726			2.176
Alchidas Rhodius	3.375	Alexander tinctis velis nauti-	utebatur 2.363
Alcibiadis statua Romae	3.278	Alexander Magnus apud	Priapum Asia oppidum
Alcibiadis & Demarates ma-	gis eius simulacra 3.294	Hellefponium traiecit	1.158
Alcibiades gloriam bibendo	meruit 2.103	Alexander planitiem circa	Mimantem intercidi iussit
Alcibion herba, eiusque medi-	cine 2.745		1.211.
Alcimachus pictoris opera	3.355	Alexander Ichthyophagos om-	
Alcinoi horri nobiles	2.370		
Alcisthene pictrix	3.357		
Alcippa mulier elephantem	peperit 1.298		
Alenam pedisulari morbo co-			

Part Prima.

1.343	nes vetuit piscibus vinere 1.	des	2.19
1.343	252	Alexander puer sine parsimo-	
3.355	Alexander ubi inutiles mili-	nia artu thura ingerit Ibid.	
1.429	tes reliquit 1.264	Alexandri milites palmis vi-	
3.464	Alexander Magnus Lysippi	ridibus strangulati 2.48	
herba qua. &	coetaneus 3.285	Alexandri milites quid de ma-	
2.745	Alexander Magnus Thebas	ri Indico renuntiavit 2.66	
3.177	cœpit 3.287	Alexandri intemperantia ar-	
quo in medici-	Alexander à quo servatus 3.	guitur 1.83	
3.220	289	Alexandri atque Perseus fuit	
primi ubi vi-	Alexander Magnus Campa-	2.117	
1.235	spen amicam apelli dono de-	Alexandri comites quid de Ty-	
ariana fructus	dit 3.342	lo insula prodiderint 2.194	
hulo egrotatu	Alexander à solo Pyrgotele in	Alexandri tempore Gracia fe-	
eff 2.11	gemma scalpi voluit, & ab	licissima 2.286	
castri ex-	appelle pingi 1.323	Alexandri oporibus Tyrus cō-	
scrinium un-	Alexander quo veneno obierit	tinens efficta 1.99	
2.38	3.153	Alexandri pictura, Protonis	
2.117	Alexander Lyfimachum cum	opus 3.347	
exercitum	leone includit 1.364	Alexandri Magni cerui cum	
1.117	Alexander puerum à delphino	torquibus aureis 1.382	
2.117	adamatum Neptuni sacer-	Alexandri equus mirus, & in	
exercitum	dotio profecit 1.419	eius honorem cōdita Urbs 1.	
1.117	Alexander quibus usus nau-	1.247. & 1.391	
1.117	bus 1.346	Alexandri classis thynnorum	
1.117	Alexander scriniū Darū Ho-	multitudine infectata 1.413	
1.117	meri custodia dicavit 1.318	Alexandri Magni simulacrū	
1.117	Alexandri nauigatio qualis 1.	3.288	
1.117	56	Alexandro canes dono dati qua-	
1.117	Alexandri apud arbela victo-	les 1.390	
1.117	ria 1.60	Alexandrum militia sordidā	
1.117	Alexander Homeri, Pindari,	tedebat unguenti 1.318	
1.117	Aristotelis amator 1.318	Reliqua quare parte	
1.117	Alexandri expeditionum ter-	secunda.	
1.117	minus 1.9	Alexandriam ex Sicilia septē	
1.117	Alexandri pedagogus Cecy-	diebus nauigatur 2.359	

Indicis Pliniani

Mile Harbon
adulterat
Alopecurus verna
Alopecurus pycnanthus
Alopecurus cominus
fractilis
Alopecurus hispidus
Alopecurus idem
barbaque
2.412. & 2.
& 2.459
499
& 2.534
583. & 2.
& 2.624.
644. & 2.
& 2.768
45. & 2.310
3.224. & 2.
Alopecurus quoniam
2.101
Alopecurus fere
Alopecurus ab
Alopecurus An
373
Alopecurus acc
Reliquia q
cu
Alopecurus her
741
Alopecurus z
Alopecurus ange
trecu
Alopecurus m
Alopecurus m

Pars Prima.

Aloe Narbonensis Gallia vini
adulterat 2.36
Alopecu rna 2.79
Alopecia piscis 3.225
Alopecornesius infula tuborum
feracissima 2.367
Alopecuros herbaqualu 2.494
Alopecia, id est humani capiti
barbaque vni medicina
2.412. & 2.420. & 2.433.
& 2.459. & 2.465. & 2.
499. & 2.514. & 2.532.
& 2.534. & 2.581. & 2.
588. & 2.596. & 2.605.
& 2.624. & 2.632. & 2.
644. & 2.682. & 2.692.
& 2.768. & 3.35. & 3.
46. & 3.103. & 3.205. &
3.224. & 3.311. & 3.317
Alpini quomodo vina condant
2.101
Alpium fera quales 2.407
Alpium abietes optima 2.188
Alpeis Annibal exuperat 3.
373
Alpium acer optimum 2.556
Reliqua quae re parte se-
cunda
Alfines herba consideratio 2.
741
Alteni venti qui 2.36
Altercangenium herba qua al-
tercum 2.658
Alueariorum consideratio; fi-
tus materia. 2.488

Alum herba qualu, & eius me-
dicina 2.745
Alumini consideratio, genera-
us, natura 3.368. & **usus**
in lani, ac species duae, &
probatio, ac vires & **alumi-**
ni Melini vires 3.367. &
368. & 369
Alutatio quid 3.245
Alumini veslia 2.511
Alum turbantia 2.556
Alum situs in homine qualu 1.
668. & 669
Alum plurimum homini nego-
rij exhibet 2.705

Vide Venter.

Alum firmantia, sistentiaque
2.411. & 2.415. & 2.421.
& 2.431. & 2.449. & 2.
457. & 458. & 2.462. &
2.498. & 2.506. & 2.
528. & 2.532. & 2.540.
& 2.546. & 2.549. & 2.
550. & 2.552. & 2.555. &
2.561. & 562. & 2.568.
& 2.574. & 2.579. &
2.583. & 2.585. & 2.
586. & 2.587. & 2.588.
& 2.590. & 2.592. &
593. & 2.594. & 2.597.
& 2.599. & 2.603. &
2.607. & 2.609. & 2.
613. & 2.617. & 2.
622. & 2.625. & 2.630.

Indicis Pliniani

& 2. 631. & 2. 632. & 2.
 636. & 2. 640. & 2. 706.
 & 2. 707. & 2. 708. &
 2. 714. & 2. 715. & 2. 718.
 & 2. 727. & 2. 733. & 2.
 745. & 2. 751. & 2. 751.
 & 2. 756. & 2. 758. & 2.
 761. & 767. & 3. 27. &
 318. & 3. 213. & 3. 27. & 3.
 367.
Aluum mollientia purgan-
tiāq. 2. 97. & 2. 377. & 2.
 391. & 2. 406. & 2. 407.
 & 2. 410. & 2. 415. & 2.
 422. & 2. 423. & 2. 426.
 & 2. 445. & 2. 455. & 2.
 458. & 2. 459. & 2. 460.
 & 2. 500. & 2. 501. & 2.
 503. & 2. 510. & 2. 511. &
 2. 524. & 2. 530. & 2. 533.
 & 2. 546. & 2. 553. & 2.
 555. & 2. 564. & 2. 565. &
 2. 569. & 2. 579. & 2. 583.
 & 2. 588. & 2. 590. & 2.
 592. & 2. 594. & 2. 597.
 & 2. 599. & 2. 608. & 2.
 610. & 2. 612. & 2. 615. &
 2. 616. & 2. 618. & 2. 623.
 & 2. 625. & 2. 626. & 2. 635.
 & 2. 636. & 2. 638. & 2.
 660. & 2. 663. & 2. 708.
 & 709. & 2. 712. & 2.
 739. & 2. 741. & 2. 742.
 & 2. 744. & 2. 746. & 2.
 747. & 2. 748. & 2. 754.
 & 2. 756. & 2. 757. & 2.

Ambrosia 4

Ambracia herb.
 629 2
Ambigua 12
 421
Ambiporum
 455
 500 2
 577 2
 554 2
 58 2
 600 2
 63 2
 622 2
 635 2
 63 2
 742 2
 39 2
 47 2
 3 2
 355
 408 2
Ament. aqu.
Ament. non h.
Americana
seca
pyra
mala
arbor.
in v. hab.
Ameyh. gen.
 2478 2
Ameyhitz
culorum
Ameyh. cis
Ameyh. laps.
Ameyh. res in

Pars Prima.

Ambrosia herba qualis 2.668

& 2.689. & 3.741.

Ambugia, id est, intubi genus

2.421

Ambustorum remedia 2.454.

& 2.457. & 2.464. &

2.500. & 2.510. & 2.534.

& 2.537. & 2.549. & 2.550

& 2.554. & 2.560. & 2.580

& 2.58. & 582. & 2.590. &

2.600. & 2.604. & 2.609.

& 2.613. & 614. & 2.615.

& 2.622. & 2.627. & 2.

633. & 2.639. & 2.726. &

2.742. & 2.743. & 3.26.

& 3.39. & 3.66. & 3.86.

& 3.87. & 3.84. & 3.204.

& 3.255. & 3.369. & 3.

408. & 3.412

Amentia quo suetur 2.438

Amerimnon herba 2.689

Amerina arma caelestia inter

se visa concurrere 1.43

Amerina pyra 2.119

Amerina mala 2.120

Amerina arboris semen psilo-

thri vim habet 2.617

Ametyst⁹, gēma qualis 2.458

Ametysti color qualis 1.448

2.478. & 3.448

Ametystiz ontes genus carbū

culorum 3.451

Amia piscis 3.435

Amiantis lapidis consideratio

2.470

Amica res inter se 1.322. &

Tom.3.

1.491. & 1.517. & 2.158.

& 2.395. & 2.403. & 2.

530

Amicitias quid conciliet 2.

676

Amicitia & inimicitia aqua-

ulium 1.462

Amyclano in sinu Cacyba vi-

na intercederunt 2.84

Amycus Tebriem rex ubi

interfectus 2.198

Amygdalarum amararum

medicina 2.595

Amygdala prima arborum

floret mense Iulio 2.666

Amygdala facile fructum per

dis 2.167. & 2.204

Amygdala quāto serēda 2.235

Amygdala amara quomodo

dulces fiunt 2.265

Amygdalarum consideratio

2.118

Amygdalina pruna quā adicā-

tur 2.116

Amygdalinum oleum 2.112

Amygdalini olei natura, & ex

eo medicina 2.580

Amygdalites, tithymali ge-

nus 2.712

Amylon. & ex eo medicina

2.552

Amylum ubi optimum, &

unde fiat 2.289

Amyone Ismenia choraulis

smaragdo insculpta 3.458

Amminea vna 2.74. & 3.

NN

Indicis Pliniani

79. & 1.80
Amomum cucumini genus, & ex
 eo medicina 2.442
Argemochrysus gemma 3.475
Ammomum frutex, & quid dif-
 ferat ab amomo 2.16
Ammonis, siue *Hammonis*
 capiti gemma 3.470
Ammonitrum quid 3.424
Amorem mitigantia, tollen-
 tiaue 3.153 & 3.158
Amorem concitantia 3.201
Amorem inhibentia 3.201
Amores qua herba redeant
 2.643
Amplexidis terra medicina
 3.370
Ampedolemos herba qua 2.
 255
Ampeloprasen herba, & ex ea
 medicina 2.635
Ampelleuces vitium genus 2.
 565
Ampelos agraria, herba qualis,
 eiusque in medicina usus
 2.564. & 746
Ampelos Chironia qua & vn-
 de dicta 2.658
Amphiarus quid inuenerit
 1.345
Amphiarau quando, & ubi
 obierit 2.198
Amphistynes qui 3.155
Amphimalla qua, & quando
 in usu venerit 1.402
Amphimerinan febris genus,
 & eiusdem remediū 3.64
Amphion Qu *Casuli* libertus
 2.372
Amphion pictor 3.340
Amphion s. & *Zeti* simulacrū
 3.381
Amphion que inuenerit 1.345
Amphisbana morsus reme-
 dium 2.454
Amphisbana serpentis descri-
 ptio 1.372
Amphitrati flaturū opera
 2.383
Amphitane gemma 3.465
Amphitheatrum Pompeij 3.
 403
Amphistus Castoris & Pollu-
 ci auriga 1.227
Amphora mira *Lentuli* 3.329
Amphora dua *Erythris* in tem-
 plo consecrata 3.361
Amplitudo rerum *Romanū*
 fuit damnoſa 2.71
Amuletum quid 2.678
Amulius pictor 1.350
Amurca confideratio, & vi-
 res 2.114
Amurca plurimum quando
 infit oliuis 2.108
Amurca faba, ante quam se-
 ratur, perfundenda 2.388
Amurca in arborum medica-
 minibus 2.268
Amurca medicina 2.578
Anabasis herba qua 2.703
 & 727

Ana.

Anacamptis
 vñ
Anachitis gem-
 adamante:
 accipiens
Anacris Pa-
Anadiomen
 pu
Anagallidis
 sine 3.702.
 716. & 3.72
Anagallidis
 suo genera,
Anagyros her-
 dicina
Anaglypta va-
 3.264
Anagnia capi-
 pulis stipendi-
 277
Anastidis de-
Anachitis g
Anapaumen
 fratru mo-
 opus
Anapaumen
 buia
Anaphora ab
 dicantur
Anarrimon h
Anataria aqu
Anatum incu-
Anatum vola-
Anates que s
Anates a
 mon aquar

temediu 3.62
 agulis liberum
 3.32
 sti simulacrum
 generis 1.141
 orsus reme-
 2.414
 gentis desce-
 1.372
 quary opera
 ma 3.465
 pomprij 3.
 cu & Pollu-
 1.227
 entulu 3.329
 phorion tem-
 3.361
 m Romanu
 2.71
 2.678
 1.350
 atio & vi-
 3.114
 um quando
 3.108
 ste quam se-
 denda 2.331
 rum medica-
 2.261
 2.571
 qua 2.709

Anacampterothis herba mira
 vu 2.641
 Anachites gemma eadem cum
 adamante: & unde nomen
 acceperit 2.442.
 Anacreōtis Poeta mors 1.301
 Anadiomenes Venus, apellis o-
 pus 2.342. & 2.343
 Anagallidis utriusque medi-
 cina 2.702. & 2.714. & 2.
 716. & 2.723
 Anagallidis herba considera-
 tio genera, & vires 2.685
 Anagyros herba, eiusque me-
 dicina 2.742
 Anaglypta vasa que dicantur
 3.264
 Anagnia cepta Romanus po-
 pulus stipendio liberatur 3.
 277
 Anaitidis dea templū 3.249
 Ananchitū gemma 3.476
 Anapauomens ob amorem
 fratris moriens, aristidis
 opus 3.345
 Anapauomens, Procegeni ta-
 bula 3.347
 Anaphora ab astrologis que
 dicantur 1.333
 Anarrhinon herba que 2.681
 Anataria aquila genus 1.465
 Anatum incubatio mira 1.504
 Anatum volatus qualis 1.492
 Anates quo sese purgent 1.376
 Anates à gallina exclusa
 mox aquam petunt 1.504

Anates futura presagiunt 2.
 357
 Anates Pontica veneno vi-
 uunt 2.650
 Anatum in medicina usus 3.
 102 & 3.105. & 3.107
 Anaxagoras Clazomenius quā
 do floruerit, & quid ab eo
 fuerit prædictum 1.48
 Anaxander pictor 3.357
 Anaxarchi patientia constan-
 tiæque 1.312
 Anaxilaus medicus 3.366
 Anaximander quando vixe-
 rit primus Zodiaci obliqui-
 tatem deprehendit 1.18
 Anaximander Milesius La-
 cedæmonij terra motum præ-
 dixit 1.65
 Anaxilaus scriptor 2.363
 Anaximenes Milesius gnomo-
 nices inuentor 1.63
 Ancaipictura, apellis opus 3.
 343
 Anchora navis à quibus reper-
 ta 1.347
 Anchusa herba consideratio
 medicinaque 1.528
 Anchusa calla genus 2.749
 Auchusa herba varij usus 2.
 39. & 2.489. & 2.495.
 Ancus Martius Rex aquam
 in urbem duxit 3.164
 Ancus Rex quot salin media
 populo dedit 3.176
 Andrachne herba 2.64

Indicis Pliniani

- Andrachne agria* herba 2. 2 449
 689
Andreas medicus 2. 450. & 2.
 542. & 3. 20
*Andri insule fons vini sapore
 fluens* 1. 803
Androbii pictoris opera 3 355
Androbulus sculptor 3 293
*Androcidas ad Alexandrum e-
 pistola de vino* 2. 83
*Androcydis medici contra e-
 bricitatem medicina* 2. 262
Androcydes pictor 2. 336
*Androdamas gemma unde di-
 cta* 3 464
*Androdamas, lapis ex genere
 hematitiarum* 3 412
*Androgyni, id est, utriusque se-
 xus homines* 1. 293. & 1.
 298
*Andromeda pictura, Nicea
 opus* 3 353
*Andromeda ubi bellua obie-
 cta* 1. 215. & 1. 415
Androsacis herba consideratio
 2. 741
Androsamon herba quae 2.
 744
Anemone herba 2. 482. & 2.
 493. & 2. 761
*Anemona unde dicta, & eius
 medicina* 2. 509
*Anethum culinis & medici-
 nis nascitur* 2. 397
Anethum in theriaca 2. 466
Aethinatura, medicinaque
- Angerona dea simulacrum
 cur os habuerit obligatum*
 1. 107
Angina remedia 2. 405. &
 1. 412. & 2. 416. & 2. 440.
 & 2. 447. & 2. 461. &
 2. 462. & 2. 501. & 2. 545.
 & 2. 544. & 2. 561. & 2.
 575. & 2. 576. & 2. 596.
 & 2. 612. & 2. 631. & 2.
 644. & 645. & 2. 654. &
 1. 661. & 2. 700. & 2.
 735. & 2. 748. & 2. 763.
 & 2. 766. & 3. 14. &
 3. 7. & 3. 123. & 3. 198.
 & 3. 211. & 3. 252. & 3.
 203
Anguillarum consideratio 1.
 431. & 1. 460
Anguillis bina pinna 1. 431
Anguilla et manum vescentes 3.
 192
*Anguillarum nulla sexus dif-
 ferentia* 1. 513
*Anguillarum terrore prae-
 rati verberabantur* 1. 432
Anguillarum procreatio 1. 456
Anguilla mira magnitudinis 1.
 413
*Anguim consideratio, natu-
 ra, medicina* 3. 94. & 3. 134
Anguis quando sine veneno 3.
 91
Anguis Asculapio dicatus 3.
 91

Ar-

*Angues quatuor
 exuant.*
 & 1. 180
*Angues ex f-
 gni*
*Angues ubi
 411*
*Angui: qua
 curat*
Anguim
disidium
Anguim
Anhelatoru
 543
Anceim
cur ita dicitur
Aniciana
Anicim
 3. 331
Animal mul-
 34
Animali et
cernens
Animal quatuor
 1. 347
Animal care
 tia
Animalium
in ipso
Animalium
geur
Animalia
riam non
 & 2. 156
 176. & 2.
 & 2. 101

Indicis Pliniani.

Angues quando membranam
exuant. & quomodo 1.376

& 1.380

Angues ex spina hominis gi
gni 1.512

Angues ubi non noceant 1.
411

Anguis qua herba oculis suc-
currat 1.376

Anguinum Nili cum vulpis
disidium 1.56

Anguinum ouum quid 3.89

Anhelatorum remedium 2.
543

Anicetum idem cum aniso. &
cur ita dictum 2.447

Aniciana lapidicina 2.418

Anicius Qu. Edilis curulus
3.233

Animal nullo cibo vivens 3.
34

Animal clarissime omnium
cernens 3.35

Animal quis primus occiderit
1.347

Animal carens sexus differen-
tia 1.37

Animalium nullum odoratu
nis panthera 2.477

Animalium feritas qui miri
gerur 2.63

Animalia qua quam mate-
riam non attingant 2.156

& 2.156. & 2.159. & 2.
176. & 2.269. & 2.293

& 2.303

Animalium solertia 1.358. &
487

Animalia sapientissima qua
2.547

Animalia omnia nascunt sibi
salutaria prater hominem

2.7.8

Animalium unicuique salu-
taria remedia natura ins-
ruit 2.770

Animalium peregrinorum in
medicina vsus 3.26

Animalium pauidissimum o-
mnium 3.32

Animalium ferè omnium in
medicinis vsus 3.43. & 3.119

Animalium inimicitia, ami-
citiaque 1.358. & 1.491.

& 1.517

Animalium animi indicia 1.
363

Animalia visu homines ne-
cantes 1.370

Animalia cuncta & sua com-
moda, & hostium aduerse

natura norunt 1.374

Animalium prognostica 1.377

& 1.387

Animalium prodigia 1.392

Animalium victimaque dy-
plasandis aptissima 3.199

Animalium qua stultissima
2.403. & 1.405

Animalia semisera qua 1.
407

Animalia media inter pla-
NN 3

Indicis Pliniani

- da, feraque 1. 409. & 1. 522
Animalia qua quibus in locis
 non sint 1. 410
Animalia advenis nocentia
 indigenis innoxia 1. 411
Animalia qua minima 1. 412
Animalia maris quare maio
 ra terrestribus 1. 412
Animalia sine parentibus ge-
 nita 2. 513
Animalia qua nihil discant
 1. 497
Animalia gula carcere coer-
 cere capis 1. 500
Animalia in sola volucres in
 pedes nascuntur 1. 502
Animalium diversus coeundi
 modus 1. 456. & 1. 508
Animalium qua post semestrem
 vitam in linum conuertien-
 tur 1. 455
Animalia qua singulos gignat
 1. 509
Animalia cacos frigus patien-
 tia ibid.
Animalium varia generatio
 1. 511
Animalium astus 1. 358. &
 1. 373. & 1. 374. & 1. 378.
 & 1. 380. & 1. 385. & 1.
 387. & 1. 390. & 1. 404.
 & 1. 405. & 1. 438. & 1.
 442. & 1. 450. & 1. 451.
 & 1. 481. & 1. 532. & 3.
 391
Animalium quorundam soli-
 dius 1. 403. & 1. 463
Animalium sensus 1. 513. &
 1. 517
Animalia terra viventia 1.
 515
Animalia in igne viventia
 1. 549
Animalium quorundam cibus
 & potus 1. 516
Animalia ubi roa aestate non
 bibant 1. 516
Animalium somni descriptio
 1. 518
Animalia quibus cibi exitus
 non est 1. 548
Animalium membrorum om-
 nium descriptio 1. 550
Animalium in pila differen-
 tia 1. 576
Animalium per mammas dif-
 ferentia 1. 577
Animalia omnia à dextris
 partibus incedunt, sinistris
 incubant 1. 582
Animalium ex membrum me-
 dicina 33
Animalia perfectiora ceteris
 mundi partibus 1. 289
Animalium soli homini maxi-
 ma animorum dissimilitudo
 1. 503.
Animalia carent, nili vivit 2. 3
Animalia post mortem consideratio
 secundum Plinium 1. 343
Animalia humanæ partē cal-
 esse,

esse secundum
 Animu quod
 pore terrae
 Animalia cal-
 lant 1. 7
 Animu humil-
 Animu impet-
 2. 535
 Animu tristi-
 tur
 Animu affectu
 mae pericul-
 Animu maxi-
 cuu
 Animu in cor-
 165
 Animu susti-
 55
 Animu consider-
 su, me
 466
 Animu panis
 Animu cy-
 Animu Ser-
 ptu
 Animal Ad-
 171
 Animal 35
 captum in
 317
 Animal cap-
 terse dicitur
 Animal quod
 est, furm
 sunt nata
 Animalu ea

Pars Prima.

esse secundū Hipparchū. 29
 Animas quorundam relictō cor
 pore errasse diu 1.337
 Animantia cetera homine fe-
 liciora 17 & 289 (145)
 Animi humilitū remedium 2.
 Animi impetus cibo mellitur
 2.545
 Animi tristitia quomodo tolli-
 tur 2.608
 Animi affectus qui omnium pri-
 mus penicillo expressit 3.345
 Animi maxima indicia in o-
 culis 1.555, & 556
 Animi in corde domicilium 1.
 565
 Animi subtilitatis causa 1.
 575
 Anisi consideratio. natura, v-
 sus, medicina 2.446. & 2
 466
 Aniso panis conditur 2.347
 Anisiana pyra 2.319
 Annens Serenus fungus perē-
 ptus 2.441
 Annibal Alpeū exuperat 3.
 373
 Annibal M. Sergium bello
 captum in catenu habuit 1.
 317
 Annibal captiuos Romanos in-
 ter se dimicare coegit 1.554
 Annibal quo anno superatus
 est, frumenta in arboribus
 sunt nata 2.310
 Annibalis castra ad tertium

ab urbe lapidem 2.125
 Annibal ubi sepultus 1.221
 Annibali in Hispania fodina
 3.253
 Annibali Roma statua 135 3.
 280
 Annibal solus hostium intra
 muros urbū Roma hastam
 emisit 3.280
 Annibali meretriciū amor 1.
 119
 Anni Plocami libertus vi tē-
 pestatis in Taprebanam in-
 sulam delatus 1.249
 Anni Fœcialū statua 3.279
 Anni in dracōtio ex geniculo-
 rum numero deprehendantur
 2.639
 Anni diem primum latu pre-
 cationib. iunice faustum omni
 namur 3.8. (C. 1.331)
 Anni varia observatio 1. 9.
 Annus ex quot diebus constet
 2.320
 Anni partes quatuor, & quo-
 modo distinguantur 2.323
 Anulus à quo repertus fuerit
 & qua manu gestabatur, quē
 ungulum dicebant 3.230
 Anulus ingentis pretij 3. 448
 Annuli in quibus digitis gesta-
 bantur 3.234
 Annulus equester ordo à plebe
 distinctus 3.233
 Annulorū gēma varia 3.234
 Annulorū Romanoū tria mo

Indicis Pliniani

- dia ab Annibale Cartha-*
ginem missa 3.233
Annulis nonnulli venena in-
clusa habuerunt 3.233
Annesos maior pars gentium
non habet 3.234
Anonymes herba qualis 2.743
Anonis herba descriptio 1.742
Anserum consideratio 1.477.
& 1.506
Anseres quo sese purgant 1.
377
Anserum cura ob Capitolium
defensum 1.477
Anseris in puerum puellamq.
amor 1.477
Anserum securis bonitas 1.477
Anseres in Germania optimi
1.478
Anseru volatus qualis 1.480
Anserum pullis urtica mortife-
ra 1.506
Anserum ingens aviditas 1.
506
Anseres clangore tempestatem
praeferunt 2.357
Anseris adipis medicina 1.
407. & 2.422
Anseres quam herbam expa-
nescent 2.483
Anserum ouorum utilitates 3.
89
Anseres quo maxime agrosent
tempore 3.80
Anserum in medicinis
usus 3.89. & 3. & 401. 102. &
3.107. & 3.110. & 3. 133
Antachates gemma 3.463
Antaus Tingitana urbis in
Mauritania conditor 1.175
simulacrum 3.286
Antandri balnearum ruina
2.195.
Antandri platanus spontere-
stibilis facta 2.173
Atenna nauium ex abiete
2.188
Antenna nauis repertori 3.47
Anterotes gemma 3.459
Anthaliu herba, & eius v-
sus 2.490. & 2.511
Anthedan mespilorum genus
2.127
Anthemiu herba 2.494
Anthemis herba in medicinis
usus 2.715
Anthera, medicamentis genus
2.619 (2. 533
Anthericon, asphodeli caulis
Anthermus sculptor 3.376
Anthemus flauarius 3.285
Antheus medicus 3.5
Anthia piscis consideratio 1.
461 2.734
Anthyllidis utriusque in medi-
cina usus
Anthyllon herba, & eius me-
dicina 1.511. & 2.715
Anthyllis herba qua 2.715
Anthracites lapu qualis 3.412
Anthracites carbunculis genus
3.452. & 3.475
Anthriscum

Anthriscum
3.137
Antropopage
3.344
Antropopha-
3.344
Antiu ausi
Anticellum
Anticricum
2.551
Anticrui in
tutissime
Antidoti M
sito
Antidorum
anatis Por
recipiebant
Antidotum
quod ex
2.81
Antidotum
596. &
& 2.701
35. & 3.21
196 & 3.
3.13 & 3.
Antidoti pich
opera
Antigenes
Antigonu r
papyro
Antigonu s
Antigoni re
spellis
342. &
Antimachia

Pars Prima.

Antiriscum herba 2.490 &

2.537

Anthropographus quis dictus

3.349

Anthrophagi qui & ubi 1.

280. & 1.292

Anthus avis

1.494

Anticellium herba

2.511

Anticyricon sesamoidis genus

2.551

Anticyra in insula elleborum

tutissimè sumitur 2.662

Antidoti Mithridatis compo-

sitio 2.596

Antidorum Mithridaticum

anatis Pontica sanguinem

recipiebat

2.650

Antidorum Mithridat. cum

quot ex rebus constabat

2.81

Antidotum ingredientia 2.

596. & 2.600. & 2.665.

& 2.701. & 2.767 & 3.

35. & 3.81. & 3.106. & 3.

196. & 3.199. & 3.213. &

3.258 & 3.328

Antidoti pictoris praeceptor, ac

opera 3.553

Antigenes tibicen

2.182

Antigonus rex ad quid usu

papyro

2.54

Antigonus statuarium

3.233

Antigoni regis pictura, opera

Apellis, & Protogenis 3.

342. & 3.344. & 3.347

Antimachus statuarium 3.294

Antiochus rex' Artemoni ple-

bero similis

1.303

Antiocho perempto Laodice

per Artemonem regnum

stabilivit

3.303

Antiochus qui antidoro fue-

rit usus contra venena 2.

466

Antiochia lilium laudatissi-

mum

2.473

Antiochus rex à quo, & quo

pretiosanatus

3.76

Antiochi regis elephantes 1.

352

Antiochi regis interitus 1.392

Antiochus rex quoto urbis an-

no victus

2.43

Antiochi mater Apamia 1.

262

Antiochus ab Octavio, aut po-

tius à C. Popilio, antequàm

circulum egredereur, re-

spondere cogitur

3.278

Antiochus à Cleombroto me-

diso servatus

1.313

Antiochus Manlius cretatis

pedibus Romam aduectus

3.372

Antipater sculptor & eius o-

pera

3.268

Antipater Sidonius Poeta, ac

eius mortuus

1.356

Antipatris gemma

3.464

Antiphilus pictor 3.349. &

355

Antipodum consideratio 1.53

Indicis Pliniani

Anthirruon herba qualis	2.	Antonij Caij Iudi	3.242
681. & 2.732		Antonian obello prodigiosus So	
Antiscorodon alij genus	3.385	lu defellu	1.30
Antispode consideratio	3.305	Antorides pictor	3.348
Antiochia Drusi erga murana		Anubis in argento picto ab	
amor	1.459	Egyptijs spectatur	3.526
Antonius M. Ciceronem inter		Anulare coloru genus, & un-	
fecit librum edidit de sua o-		do dictum	3.332
brietate, & per temulentia		Apamia Anthiochi mater	62
plurima orbi mala intulit,		Apamenum vinum	2.87
& sanguine ciuium ebris	2.104	Apardias ventus	1.39
Antonius M. uelo purpureo		Aparine herba qualis	1.743
usus	3.365	Apeliotes ventus	1.38
(scuit	3.262	Apolioten, id est, subfolanum	
Antonius denario ferrum mi-		nulla vineaque spectare de-	
cur prescripserit	3.448	bent	2.351
Antonius M. quando Consul		Apelles pictor elephantij colo-	
1.31. & 2.354		ris inuitor	3.330
Antonius M. iugo primus leo		Apelles magno pretio didicis	
nes subdidit	1.364	3.339	
Antonij M. cum Cleopatra e-		Apelles quando, & eius excel-	
pula sumptuosissima	1.444	lentia	3.339
Antonij M. de pueris similib.		Apelles quid erga Protogenem	
emptis historia	1.304	egerit	3.340. & 3.342
Antonij M. nauis Aetiaci		Apelles quibus usus coloribus	
bello ab echenecide pisciculo		3.332	
rotensa est	3.189	Apellos die quolibet lineam	
Antonij M. Cleopatra in cana		saltem ducebat	3.341
venenum uentis historia		Apelles & in emulos benign	
2.470		3.342	
Antonij M. feritas, atque lu-		Apellu praeceptor quis	3.339
xuria	3.141. & 3.448	Apellis nulla in sectoris pictu	
Antonius Musa, Augusti mo-		ra	3.344
dicus	3.77 & 1.145	Apellis mors Veneris imperfe-	
Antonius Cestor rei herbaria		cta	3.343. & 3.357
peritissimus	2.651	Apelli tantum permixtum ala-	
		xandrum	

nandrum
3.341
Apelli Camp
amica danc
Apemius mon
tatem habet
Apemius m
baler. ambare
Reliqua qu
cun
Aper edera se
Aper a quo in
fius
Apris Indicis
1.407
Apris in medic
3.16. &
19. & 60
Apris ubi in
Apris ubi mu
Apris fel nan
Apro sua vri
2.65
Aper quos flor
2.67. &
Apum confice
quomo & f
vnaeum
Aper quos nom
3.11
Aper quibus
tur
Aper praecept
Aper sagittis qu
Aper ne fuge
Aper quos flore

Pars Prima.

3.143	nandrum pingere 1.323 &	deant 2.505	(2 614
modigifus 3.143	3.341	Apes propolin ex quo faciunt	
1.30	Apelli Campaspe alexandri	Apes quo fugentur 3.24	
3.348	amica donodata 3.342	Apes praecipue inter insecta,	
ro pisse ab	Apemius mons cotinum fru-	hominum causa genit. Rē	
atur 3.326	ticem habet 2.158	publicā, consilia, duces, mo-	
ut, & un-	Apenninus mons validissimas	re quo habent 1.522	
3.332	habet arbores 2.188	Apes an sanguinē habeant. 523	
3.332	Reliqua quare parte se-	Apes quando in cōdātur, & un-	
3.332	cunda.	de mellignem sumant 1.523	
2.87	Aper edera sespiū curat 1.376	Apes nulli nocent fructibus 1.	
1.39	Aper a quo in epulū solidū po-	524	
1.743	situs 1.406	Apes quot diebus operentur	
1.38	Apri Indici dentes cubitales	ibid.	
sub salum	1.407	Apes pradiuinant futurat. 525	
cellare de-	Apri in medicinis usus 3.55.	Apes castra smituntur 1.526	
3.351	& 3.56. & 3. 61. & 3.	Apes que oderunt 1.530	
3.351	59. & 60 & 3.65.	Apes quemodo fatus progene-	
3.351	Apri ubi non sint 1.411	rent 1.530	
3.351	Apri ubi muti 1.586	Apes quot diebus peragant fæ-	
3.351	Apri fel non esse 1.667	tus 1.532	
3.351	Apri sua urino grauiissima est	Apum morsus remedia 2.410:	
3.351	2.56	& 2.434. & 2.505	
3.351	Apes quos florēs non attingant	Apes deficiente melle, quibus	
3.351	2.67. & 1. 159 & 1.485	alenda 2.48	
3.351	Apum consideratio, Capite	Apum amatores 1.524	
3.351	quinto & sequentibus libri	Apum reges, Imperatoresque	
3.351	undecimi	1.526. & 1.532	
3.351	Apes quos non pungant. 429.	Apum cella omnes sexangula	
3.351	& 3.11	1.527	
3.351	Apes quibus herbis delecten-	Apes a bruma ad arcturi ex-	
3.351	tur 2.485	ortum somno aluntur 1.530	
3.351	Apes praecipui quæstus ibid.	Apum incubatio, fætesque 1.	
3.351	Ap sagroti quib. inuētur ibid.	531	
3.351	Apes ne fugiant. 533. & 34	Apum a ortus, clerus 1.532	
3.351	Apes quo flore maxime gau-	Apes ad Padū deficiente pabulo	

- quomodo alantur 2.485
 Apibus qui nocui vermes 2.488
 Apes furto subivata male festificant 3.388
 Apum ostentum 2.389
 Apum vna dependens ibidem
 Apes in ore Platonis infantiis ibid.
 Apes sine rege esse non possunt ibid.
 Apum inter se pugna 1.533
 Apum genera plura 1.534
 Apes rustica urbanaeque 1.534
 Apes quae optima ibidem
 Apes ubi alba ibid.
 Apibus cur datus aculeus ibidem
 Apibus inimica ibid.
 Apes defunctas aliae sepeliunt 1.535
 Apum commendandarum ratio 1.536
 Apum quae vita longissima 1.536
 Apes quomodo reparentur ibidem
 Apo: nullum cadaver attingunt 1.537
 Apium lingua qualis 1.562
 Apex quibus inest animalibus 1.550
 Aphace leguminis genus 2.490. & 2.493. & 494. & 744
 Aphya piscis 3.177. & 3.225
 Aphytae: arbores 5.477
 Aphrodisiae: meconij descriptio & usus 2.764
 Aphrodisiae gemma 3.465
 Aphrodisiacus statuarius 3.383
 Aphrodisio & xñtrotis, alcamenis opus 3.377
 Aphron herba quae 2.452
 Aphronitri consideratio 3.182
 Aphronitri medicina 3.371
 Apiane vna quae, & undedita 2.75. & 2.89
 Apiaria quam parvi spectare debeant 2.351
 Apiastrum herba eadem cum melissophylo 2.430. & 2.480
 Apiastro herba apes delectantur 2.485
 Apice oues quae 1.403
 Apicy M. luxuria 1.429
 Apicy Marci inuictum 1.406 & 1.429. & 1.498
 Apilascudes auri genus 2.46
 Apios ischas herba quae 1.712
 Apyrimon, Punici mali species 2.63. & 2.585
 Apyron auri genus 1.483
 Apyron sulphur quod dicatur 3.365
 Apyrori carbunculi qui, & cur ita dicti 3.451
 Apyi bouis consideratio, qui ab Aegyptij colitur 1.399
 Apyi bouis natalis festa 1.400
 Appion Grammaticus, symbolum

Pars Prima.

- dum mundi à Tiberio appel
 latum, in prologo operis
 Apion Plifonices, scriptor 3.
 446
 Apij herba confideratio, & me
 dicina 2. 396. & 2 429
 Apium hortensium omnium tar
 distum erumpit 2 386
 Apij semine vinum conficitur
 2. 95
 Apij usus & natura 2. 402
 Apij satio, cura, usu & c. 2.
 396
 Apij corona coronantur victo
 res Nemea 2. 396
 Apij sexus & vires magna
 sunt in controuersia apud
 eruditos 2 429
 Apij sexuum differentia 2.
 429
 Apio viri in cibo, nefas credi
 tum 2 430
 Apium cur non inter nefastos
 frustices ibid.
 Apium in theriaca 2 466
 Apysia, spongiarum genus 1.
 453
 Apocins fruticis descriptio 2.
 626
 Apocynon, rana officulum, &
 insque usus 3. 201
 Apodemum animum confideratio
 1 493. & 1 583
 Apodu animum in medicinu usus
 3. 130
 Apographon Stephanopolitum
 tabula, quanti à Duculo
 emptum 3. 352
 Apolectus piscis ex pelamidi
 geneae 3. 226
 Apollinaris herba qua 2 358.
 & 2. 729
 Apollinis simulachrum ab an
 tonio Ephesis sublatum, &
 ab Augusto restitutum 3.
 287
 Apollinis simulacrum 3. 289.
 & 3. 291. & 3. 292. & 3.
 376. & 3 382.
 Apollini laurus sacra 2. 4
 Apollini gratalaurus 2. 139
 Apollinis templum Vtica ce
 drinis trabibus usigne 2.
 193
 Apollinis cum Marfya certa
 men 1. 208
 Apollini Hyacinthus dilectus
 2. 484
 Apollinis & Neptuni simula
 crum 3. 379
 Apollinis & Diana simulacrū
 3 483
 Apollo Archilochi poeta inter
 sectores arguit 2. 318
 Apollinis Delphici sortina 3.
 275
 Apollo Delius ab Hyperboreis
 precipue colitur 1. 164
 Apollinem Capitolinum Lu
 culus M. unde Romam ad
 uexit 1. 165
 Apollinis citharadi, serpentis

perimētis simulacrum 3.287
 Apollini marmoreum simula-
 crū apud Sicyonios, Dipar-
 ni & Seylidu opus 3.376
 Apollini Palatina ades 3.377.
 & 3.430.
 Apollinis filia Phæmonoe 1.465
 Apollinis filius Arabus 1.343
 Apollinis colossus unde à Lu-
 cullo Romā translatus 3.282
 Apollini Palatini simulacrū
 3.380
 Apollinis fons, eiusque pisces
 fatidici 3.192
 Apollini oraculo Socrates pro-
 lasus cunctis 1.351
 Apollini oraculum 1.330
 Apollo choreus ubi 1.339
 Apolloniatarum pix fossilis 2.
 155
 Apollo Curius qui 3.192
 Apollodorus medicus quod vi-
 ni genus prætulerit 2.87
 Apollodorus sculptor 3.292. &
 293
 Apollodorus pictor quādo 3.335
 Apollodori de Zeuxige elogiū
 3.335
 Apollodori medici duo 2.409
 Apollodori in Grammatica ex-
 cellentia 1.322
 Apolloniaticum bitumen 1.82
 & 3.366
 Apollonides gemmarum scul-
 ptor 3.429
 Apolloni pictorū opera 3.382

Apollophanes medicus 2.537
 Apostematum remedia 3.124.
 & 1.25. & 3.186. & 3.355
 Aposcopū Antiphili tabula 3.
 Apotheca vinaria 2.91. (355)
 Apoxiomenos, Lyppi signum
 3.288.
 Appendix spinae qualis 2.630
 Appendixes bacca, earūque
 usus 2.630
 Appetentiam ciborum exci-
 tantia 2.444. & 2.447.
 & 2.507. & 2.557. & 2.
 561. & 2.568. & 2.595. &
 2.620. & 2.640.
 Appiana mala aqua, & quod
 modo inferantur 2.118
 Appianum coloru genus 3.331.
 & 332.
 Appia aqua ductū à Qu.
 Marcio refectus 3.705
 Appius Lunius Consul 1.390
 Appius Claudius Cæsi nepos,
 quando Consul 3.405
 Apronia, id est vitū nigra, &
 eius medicina 2.566
 Apronianacerafa qualis 2.331
 Apronii Lucij filio adipēs de-
 trocti 1.572
 Aproxi herba qualis 2.641
 Aprugni calti esu populo Ro-
 mæ à Catone exprobatu
 Apyschor gemma 2.465 (1.466
 Apua pisci 2.177
 Apuscornus Magus 3.114
 Aqua proprietates 1.51
 Aquam

Aquam totund
 Aquatum a
 & Lunae
 Aquatum mi
 3.154
 Aquæ pericul
 iantes
 Aqua Lyceste
 ebriat 1.80
 Aqua qua p
 Aquæ ex vici
 Aqua potu sa
 Aqua potu ci
 malia prae
 Aqua quæ at
 amens
 Aqua quæ lig
 sistat 2.195
 Aqua quom
 ri posu
 Aquatum d
 Aquatum p
 Aquæ omni
 cer bibere
 Aqua que
 bu vici
 Aquam salu
 geritur
 Aqua quom
 quæ vici
 Aqua qua
 1.197. &
 Aqua pluv
 1.179. &
 Aqua ponat
 1.151. & 3

edicum 2.131
medicam 2.124
86. & 2.155
hile tabula 3.
a 2.9. (155)
2.155
signum
qualis 2.630
ca. carumque
2.630
horum exci-
2.447.
2.457. & 2.
& 2.595. &
40.
qua. & quod
2.118
genus 3.331.
a. à Qu.
ui 3.705
ful 1.390
Casu nipo-
3.425
nigra. &
2.566
a qualia. 331
o adipis de-
1.573
aliu 2.641
o populo Ro-
e exprobatu
2.65 1.406
2.177
3.114
1.51
Aquam

Aquam rotundam esse 1.54
Aquarum ætus, causam Solē
& Lunam esse 1.71
Aquarum miracula 1.77 &
3.154
Aque pecudum colorem mu-
tantes 1.79. & 3.157
Aqua Lyneæstis vini modo in-
ebriat 1.80 (les 1.80)
Aqua qua potantibus letha
Aqua ex vitæ pellētia 2.507
Aqua potui saluberrim^o 2.102
Aqua potui cuncta vitur ani-
malia præter hominē 2.101
Aqua quæ arbores odere, aut
amēt 2.159
Aqua quæ ligna maximē re-
sistant 2.193. & 2.195
Aqua quomodo à vino separa-
ri possit 2.178 (3.315)
Aquarum differentia magna
Aquarum præfagia 2.356
Aqua omnes non omnibus li-
cet bibere 2.371
Aqua quæ horrensibus her-
bū utilissima 3.401
Aqua in salubres potu quo pur-
gatur 2.439
Aqua quomodo addensetur, at
que lactescat 2.458
Aqua quæ nihil mergitur
1.197. & 1. & 3.158
Aqua pluvia tantum viētes
1.279. & 1.282
Aqua pondus sustinens omne
1.261. & 3.158

Aquam quam reges Parthorū
bibunt 1.263
Aqua quo glaciatur 2.530 &
2.640
Aqua mulsæ consideratio, &
medicina 2.545
Aqua dentes decidere faciens
2.654
Aqua inueniēda signum 2.701
Aqua quæ accenduntur 3.253
& 3.411. & 3.453.
Aquarum imperius quomodo
sistatur 3.34
Aquarum beneficia 3.154
Aquarum differentia, diversifi-
catēque plures 3.154
Aqua calida balneisq. apta 3.
Aquarum medicina ibid. 154
Aqua vini radiū asserentes 3.
157. & vini modo inebria-
tes ibid.
Aqua quæ utilissima & salu-
bres 3.151. & 163
Aqua pluvia num ceteris sit le-
uior 3.161. (di. 1.164)
Aqua Virgo Roma. & unde
Aquarum subterrancarum
quærendi ratio 3.164
Aquarum subito nascentium
aut deficientium ratio 3.166
Aqua quomodo dulcior 3.166
Aque tales, quales terra per
quas fluunt 3.167
Aquarū mira mutatio 3.167
Aquarum calidarum usus, &
medicina 3.169

- Aqua marina quo pacto dul-
 ces efficiantur 3.171
 Aquarum ducendarum ratio,
 ad idque instrumenta 3.168
 Aqua Curtia, & Carulea
 ductus, Caligula & Claudij
 Caesarum opus 3.405
 Aquarum ductuum tubi ex
 quibus lignis 2.195
 Aquatida quaeque frigidissima
 2.191
 Aquaticorum fruticum & ca-
 lamorum consideratio 2.
 179
 Aquatilium consideratio libro
 nono per totum
 Aquatilium varia tegumenta
 1.423
 Aquatilium sensus 1.451
 Aquatilia inter mitta visu ca-
 rent 1.457
 Aquatilium inimicitia & a-
 micitia 1.462
 Aquatilia pauca pulcrum
 habent 1.566
 Aquatilium medicina 1.ige-
 simo secundo libro per to-
 tum
 Aquilegis in scaturiginibus
 inuestigandis quod signum
 sequantur 2.701
 Aquifolij arboris bacca 2.131
 Aquifolia montes amat 2.118
 Aquifolio arbori non decidunt
 folia 2.160
 Aquifolio folia aculeata 2.162
 & 163
 Aquifolium quando gemit
 2.164 (et 2.630)
 Aquifolia arbor venesicij ar-
 bor 2.750
 Aquilarum consideratio, na-
 tura, genera, Cap. 3 &
 duobus sequentibus libri
 decimi
 Aquila Livia Drusilla galli-
 nam candidam in gremium
 deiecit 2.139
 Aquilus non parere sine acti-
 te lapide 3.413
 Aquila pullorum indolem So-
 lis intuitu explorati. 466
 Aquila in medicina usus 3.
 107
 Aquila quadam fetus suos
 non alunt sed fugant 2.
 465. & 466
 Aquila qua ingenio testudi-
 nes frangant 1.465
 Aquila ubi nidificent, quomodo
 ova pariant 1.466
 Aquilarum penna mittas re-
 liquarum avium pennas de-
 uorant 1.467
 Aquila non fulminatur: ideo
 Iouis armiger creditur 1.
 47 & 1.487
 Aquilam Romanis legionibus
 C. Marius dicens 1.467
 Aquilarum praelia cum cernis
 1.467
 Aquilarum cum dracone pu-
 gna

Aquila in vi-
 Aquila Ioui sac-
 Aquilum qua-
 get
 Aquila in Rhod-
 Aquilarum inco-
 pariant pulla
 Aquila & elor-
 Aquila pices
 Aquila signi ca-
 311 & 333
 Aquila signi d-
 1.400. & 2.
 Aquily C. equi
 sumperit de-
 rima
 Aquila duci ca-
 or Scythia
 241
 Aquila ventus
 & 1.41. & 2.
 Aquilone si n-
 agenda, & g-
 Aquilone qua g-
 & 2.350
 Aquilonem vis-
 spectare debe-
 2.350
 Arabiam quis
 manori nelli
 Arabiam ab ale-
 & a
 Arabia felix cu-
 & 16
 Tom

Pars Prima.

<i>Aquila in virginem mirus amor</i> 1.468	<i>Arabia peculiaria</i> 2.25
<i>Aquila leui sacra</i> 1.468	<i>Arabia subus caret</i> 1.407
<i>Aquilarum oua qua auis fra- gas</i> 1.473	<i>Arabia gemma</i> 3.450. & 3.453. & 3.456. & 3.461. & 3.464. & 3.473. & 3.476.
<i>Aquila in Rhodo nulla</i> 1.483	<i>Arabia gemma opalus</i> 3.449
<i>Aquilarum incubatio, quoq. pariant pullos</i> 2.506	<i>Arabia lapis ligdinus</i> 3.390
<i>Aquila & olor inimici</i> 2.517	<i>Reliqua quare parte se- cunda.</i>
<i>Aquila pisces</i> 1.432	
<i>Aquila signi caelesti ortus</i> 2.331. & 2.338	<i>Arabica resina qualis</i> 2.99
<i>Aquila signi caelestis occasus</i> 1.400. & 2.326. & 2.335	<i>Arabica gemma qualis</i> 3.464
<i>Aquilę C. equitis Romani ac iuris periti domus pulcher- rima</i> 2.202	<i>Arabica arbores lanigera</i> 1.13
<i>Aquilę duci capto aurum in os Mithridates infudit</i> 2.241	<i>Arabica spina medicina</i> 2.628
<i>Aquilo ventus salubris</i> 1.38. & 1.41. & 2.207	<i>Arabicus adamas</i> 1.441
<i>Aquilone fl. nte agricolę que agenda, & que non</i> 1.350	<i>Arabicum linum ex quama- teria</i> 2.362
<i>Aquilone que gaudent</i> 2.204. & 2.350	<i>Arabicum mare margarita- rum ferax</i> 2.25
<i>Aquilonem vites & arbores spectare debent</i> 2.207. & 2.350	<i>Arabiarum alitum in nidis asfilates gemma inuenitur</i> 3.464
<i>Arabiam quis primus Ro- manorū hostiliter sit ingres- sus</i> 1.270	<i>Arabus lapis qualis</i> 3.474
<i>Arabia ab alexandro suba- cta</i> 2.219	<i>Arabus Babylonis & apolla- nis filius</i> 1.345
<i>Arabia felix curdista</i> 2.25. & 25	<i>Aracida herba</i> 2.490
	<i>Aracos herba</i> ibid.
	<i>Arachnes mulieris inuenta</i> 1.343
	<i>Araneorum consideratio, na- tura genera</i> 1.339
	<i>Aranea vitium peculiare oli- uis vitibusque</i> 2.260.

- Aranei muscarj in medicinis* uandum 2.311
usus 3.109.111 *Arare minus quam uerrere*
Araneus adium ruinas prae- censoria castigatio 2.278
sens 1.377 *Arationis instrumenta plura*
Aranei mures uenenati 1.411 2.311
Araneus serpentibus inimicus *Arator nisi incuruus prauari-*
1.517 *catur* 2.311
Araneorum pedes quales 1.583 *Aratrare & artrare quid* 1.
Araneorum tela mirum arti- 314
ficiunt 1.539 *Aratrum à quo repertum* 2.
Araneorum cum lacertis pu- 344
gna 1.540 *Arbela urbs celebris Alexan-*
Araneorum praesegia 1.540 *dri victoria* 1.60
Araneorum coitus & partus *Arbores pisces* 2.225
qualis 1.540 *Arborum cultura à quo reper-*
Araneus lycus 3.128.141 *ta* 1.344
Araneus piscis mari peculia- *Arborum ramis olim victores*
ris 3.225 *coronabantur in sacris cer-*
Araneus piscis pestiferum ani- *minibus* 2.467
mal 1.454 *Arbores summū munus homi-*
Araneorum morsus remedia *ni datum olim creditum* 2.3
2.430. & 2.434. & 2.444
& 2.503. & 2.505. & 2.
510. & 531. & 2.598.
& 2.617 & 2.620. &
631 & 3.197. & 3.200
Aranei muris morsus reme-
dia 2.415. & 2.424 & 2.
415
Arandi tempus quod 2.312.
312.328
Arandi disciplina 2.310
Arandum quantum uno iugo
bouum die una 2.313
Arandi tempus pro arborum
qualitate diuersi modo obser-

Arbo-

Arbores Indicae quales 1.294

& 2.7

Arbor quae accēdi nequeat 2.8

Arbores lanigera ubi 2.13

Arboribus folia ubi non decidunt 2.14.160

Arboribus sexum inesse 2.44
168

Arbor euonymos pestem denuncians, & animalibus lethalis 2.64

Arbores neque aqua, neque igne corruptilibus 2.64

Arbores in mari 2.68

Arbores indociles quae dicantur 2.70

Arbores liquores qui precipiunt 2.109

Arborum frugiferarum nomenclatura, Libro decimoquinto per totum

Arborum fructuum species innumerabiles 2.114

Arbores parua post autumnum siccitate continguntur, & quare 2.124

Arborum fructuum in succis differentiae 2.133

Arborum pomiferarum nomenclatura & usus 2.140

Arbores ubi nulla 2.141

Arborum fertilitas sepe alteratur 2.145

Arbores boletos in radicibus gignentes 2.148

Arbores panos ferunt 2.149

Arborum quarum sint in usu cortices 2.150

Arborum tubera bruscum, & molliuscum eorumque differentia 2.157

Arbores quos situs, & quae loca ament 2.158

Arborum diuisio per genera 2.159

Arborum quarum folia decidunt, & quarum non 2.160

Arbores urbanae cur dictae 2.160

Arbor non germinans ante medietatem aestatem 2.160

Arborum conceptus, partus, educatio 2.164

Arborum gaudium flos est 2.164

Arbores quaedam non florent 2.164

Arbores citò tardèque germinantes 2.166

Arbores quo tempore fructus ferant 2.166.167

Arbores semper fructum habentes 2.167

Arbores quae nullum semen, aut fructum ferant 2.167

Arbores quae & quare infelices dicantur 2.167.619

Arbores nouae quando fructum non ferant 2.167

Arbores quae facillimè fructum

Indicis Pliniani

- perdant 2.167 Arbor amplissima ubi visa
 Arbores quaedam loci vitio 2.189
 infructuosa 2.168 Arborum materia quae spissis-
 Arborum rami varij 2.171. & sima 2.190
 1272 Arborum quae mollissima 2.
 Arbores bifera, triferaque 2. 191
 169. & 315 Arborum quae callidissima 2.
 Arborum alia alijs suis parib. 191
 fertiliores 2.169 Arborum quae frigidissima 2.
 Arbores quae maturius ferant 191
 2.169 Arborum quae leuissima 2.191
 Arborum corticis consideratio Arborum quae lenta & humida
 per totum caput 2.172 2.191
 Arborum radicum considera- Arborum non sinitates in aquis
 tio ibid. 2.190
 Arbores prodigiosa 3.173 Arbores duriores, & earum
 Arbores collapsas sua sponte usus 2.190
 resurrexisse 2.173 Arborum quarum ligna attritu
 Arbores quibus nascantur mo- ignem concipiant 2.191
 dis 2.173. & 2.217 Arbores molles, fragilesque
 Arborum partes similes partes 2.192
 bus animalium 2.185 Arbores eariam vel vetustate
 Arbores morbos habent quos- non sentientes 2.192
 dam cum homine commu- Arbores aeterna quo purantur
 nes 2.257 2.192
 Arborum cadendarum tem- Arbores infestantium genera
 pus 2.185 quatuor 2.194
 Arborum alissima ac resisti- Arbor arbore integrius luxu
 malarix abiesque 2.188 causa 2.196
 Arbores quibus locis in robu- Arborum arates, & quae ar-
 stiores, & quibus deteriores bora fuerint amosissima 2.
 proueniant 2.188 197
 Arbores quas, & cur teredines Arborum miracula 2.197. &
 non attingant 2.164 2.198
 Arborum contra inimica fer- Arborum vita brevissima 2.
 tis 2.189 199

Arbo-

Part Prima.

Arborum prætia mirabiliaz.

203

Arborum casarum pena lege
duode:im tabularum con-
stitutæ 2.204

Arbores quod calum natura-
liter affectens 2.204

Arbores plantas quasdam e-
ducant, quæ in terra ali non
possunt 2.199

Arborum situs, & quæ in ora
spectare debeant 2.206

Arborum cum calo & terra
societas 2.207

Arbores quibus modis proce-
dant & ferantur 2.217

Arbores qualiter disponenda
sint 2.221

Arbores serobes qualiter fa-
cienda 2.221

Arborum transferendarum cõ-
sideratio 2.221

Arbores quæ ætate transferen-
da 2.223

Arbores translatæ eundem,
quem ante habebant, situm
seruente 2.223

Arborum quæ umbra noxia,
& quæ utiles 2.224

Arborum plâsandarum ratio
per interualla 2.224

Arbores quæ tardè, quæque ce-
leritè crescant 2.226

Arbores insitionis considera-
tio 2.227

Arbor una in alia 2.227

Arborum inoculatio & insitio
quomodo reperta 2.27

Arbor omni genere pomorum
onusta 2.232

Arborum germinationis tem-
pora tria 2.236

Arbores quæ societate gau-
deant 2.237

Arborum morbi 2.257

Arboribus quando proficiat fri-
gora, & quando obfint 2.204

& 2.206 & 2.257

Arboribus quæ infesta 2.257

Arbores quæ cortice detractò
morianiur, & quæ non 2.
261

Arborum ultima venena 2.
262

Arborum prodigia 2.262. &
263

Arbores in flauis, aris, vel in
diuersi generis arboribus e-
nata prodigij loco 2.263

Arborum morbi remedia 2.
264. & 265

Arbores steriles quomodo in-
ueniuntur ut fructum ferant
266

Arborum medicamentaz. 267
& 268

Arbores religiosa qualiter
succidi possint 2.269

Arbores ubi sub se inuicem se-
rantur 2.315

Arbores aquam reddentes po-
tius idoneam 2.282

Indicis Pliniani

Arborum vilitas	2.559	3.344	(opera 3.382)
Arborum fructus, primus ci- bus hominum	2.559	Archeſitas ſtatuarius, cuiusque Archeſtis herba que, qua- liſque, vires & medicina 2. 561.735	
Arborum, & ad arbores atti- nium medicina	2.584	Archibius ſcriptor	2.340
Arborum urbanarum medi- cina Libro vigefimo tertio per totum		Archigalli pictura Paraſii opu	3.37
Arborum ſylueſtrium medici- na Libro vigefimo quarto per totum		Archilochi poeta interfectores Apollo arguit	1.318
Arborum confideratio, & eorum ratio	2.252	Archemidis laus	1.325
Arbuſtum qualiter diſponen- dum	2.221	Architeſti quo pacto materia ſiſſioni occurrant	2.194
Arbuſtorum putatio gando, & qualiter facienda	2.252	Arceion herba qua & perſola- ta	2.678
Arbutus arbor qua	2.131. & 2.597	Arctij, ſive arcturi herbe de- ſcriptio, & uſus	2.743
Arca, vna ſpecies	2.77	Arcturi exortus	1.40
Arcadia non gignit thymu	2.481	Arcturi occaſus quando	1.400
Arcadum anni trimeſtres	1.331	& 2.531	
Arcebion herba qua	2.529	Arcturi exortu tempeſtates fieri	2.337
Arceſilas pictor	3.357	Arcturi ſyſtus procelloſum	1.34
Arceſilaus pictor	3.351	Arcturi herba deſcriptio, & uſus.	2.743
Arceſilau Plaſtes, Luculli fa- miliaris	3.360	Arcus celeſtiſ conſideratio	1.491
Arceſilaus ſtatuarius, cuiusque opera	3.384	Arcus celeſtis circa Solem vi- ſus aliquando	1.30
Archelaus Cappadocia rex	3.438	Arcus celeſtis quomodo gene- retur, nec in oſtentis non ha- bendus	1.49
Archelaus Rex de vinearum cultura precepta edidit	2.275	Arcus celeſtis ubi quotidie appareat	1.50
Archelaus pictura, apellus opus		Arcu celeſti tacta terra hali- tum mirum emittit	2.218

Pars Prima.

Arctus celestis duplex pluuiā signat 2.355	3.369	(331)
Arctus celestis contactu fructi- ces aspalathi odore imbuun- tur 2.32.629	Arganthonij regis senectus 1.	
Arctus celestis an noctu gene- rari possit & quando 1.49	Argathilis aui qualis 1.488	
Arctus quo utimur, à quo re- pertus 1.344	Argematis morbi remedia 2.	
Arctum nerui ex genitalibus camelorum ubi consiciantur 1.584	451. & 1.107	
Ardentia semper loca 1.81.82	Argemon herba à minerva adinuenta 2.646	
Ardea aui futura praesagit 2.	Agemone herba diuersa ab anemone 2.509	
337	Argemona quibusdam eadem cum inguaria 2.717	
Ardeolarum consideratio 1.506	Argemonia herba considera- tio 2.676	
Ardeolarum quando optimū augurium 1.554	Argemonia herba medicina 2.700 & 1.713. & 2.717	
Ardeola amici cornici 1.518	& 2.719. & 2.712. & 2.726	
Ardeola aui in medicinis u- sus 3.151	Argenon gemma 3.461	
Ardices Corinthi ^o pictor 3.322	Argenti consideratio 3.253	
Area ad trituram quomodo preparanda 2.341	Argentum à quo repertum 2.	
Area messium amurca sub- genda 2.114	343	
Arellius pictor 1.350	Argenti copia ubi 1.244. & 246 & 3.253	
Areopagitarum de Oreste in- dictum scyphis duobus inscul- ptum 3.268	Argentum quando primum signatum Roma 3.240	
Arescens mulier in matrem versa 1.299	Argento à quo & quando as- immistum 3.240	
Arety oppidi vna quales 2.	Argentum aut aurum Spar- tacus in castris suis haberi vetuit 3.241	
78	Argentum semper in auro re- periri 3.249	
Areteina vasa 3.36	Argentum quod optimū 3.253	
Arety oppidi murus lateritio	Argento nigra sunt linea 3.	
	254	(3.255)
	Argenti spuma consideratio	

Argentum calatum quando
Romain usu esse ceperit,
& qua nota 3.430
Argentum quomodo inaurietur
 3.360
Argenti differentia duo 3.261
Argenti bonitas quomodo ex-
ploratur 3.261
Argentum Egyptianum quale
 1.262
Argenti varijs ornamentis
usui 3.267
Argentum quid 3.312
Argentum ab androdamante
attrahitur 3.413
Argenti vini confederatio 3.
 254
Argentaria creta qualis 2.
 213 & 3.372
Argenteorum vasorum luxu-
ria 3.264
Argentei mulierum lecti 3.
 265.
Argentea lancee centum libra
rum 3.265
Argenteorum statuarum v
sui 3.267
Argentei curru 3.267
Argentea faminarum compe
des ibid.
Argentofum aurum quale 3.
 252
Argilla alba confederatio 2.
 212
Argilla vina condit *Gratin*
 2.98
Argilla vineu vilissima 2.
 208
Argilla rerum similitudines
exprimere, cuius inuentum
 3.359
Argyritis quid 3.255
Aggyrodamae gemma 3.464.
 & 3.469
Argiu statuarius 3.284
Argo nauis ex cone arbore fa-
cta 2.64
Argo nauis flumine in mare
adriaticum inuenta, hume-
rus trans alpes traicta 1.
 126
Argonautarum simulacra 3.
 292
Argonautarum pictura 3.553
Argonautarum lapsu Cyrci
relictui 3.399
Ariadnes & Liberi patris pi
ctura 3.345
Ariana gens, & in ea lacry-
marum spina 2.11
Arianus herba qualis 2.642
Aristia vitis maxima 2.72
Aricina valles 2.92
Ariena pale arboris pomu
 2.9
Aries dextro teste praligato
feminas, sinistro mares ge-
nerat 1.400
Arietis ferocia quo cobibea-
tur 1.400
Aries quo pacto ovis faminas
tantum 3.151
Arie-

Arietis in
 134. & 3
Arietis natura
 =
Aritium op
 ibidem
Aritismachon
Arietu piscu
 414 &
Aritia frum
 lia
Aritica, & es
 548
Ariton ciiba
 exceptum
 & u
Ariti herba d
 medicina
Aristalinea
 415
Aristadri de
Aristarete p
Aristai ani
 vilia ex er
Aristida be
Aristides fia
Aristidistata
Aristidis piff
 & 3.348
Aristiduvru
Aristetu mu
Aristidi pr
Aristidu ta
 pia preti
Aristippus
 3.36

Arietis in medicina usus 3.

134. & 3. 135. & 2. 137

Arietis naturale agnas fastidi
re 1.400

Arietum optimorum forma
ibidem

Aries machina bellica 1.345

Arietis piscis consideratio 1.
414. & 1.451. & 3.225

Arisca frumēti genus in Gal-
lia 2.290

Arisca, & ex ea medicina 2.
548

Arion citharædus à delphino
exceptus, & ad litus perue-
xit 1.419

Aris herba descriptio, & ex ea
medicina 2.639

Aristalthea malæ genus 2.
455

Aristædri de officiis liber 2.263

Aristarete pictorius 3.358

Aristæi anima corni effigie
visa ex ore euolare 1.337

Aristida herba qualis 2.82

Aristides statuarius 3.285

Aristidistatuarij opera 3.290

Aristidis pictoris opera 3.345
& 3.348

Aristidæ iri imperfecta 3.357

Aristidæ inuentum 3.351

Aristidis præceptor 3.339

Aristidis tabula ingenti em-
pta pretio 1.323. & 3.325

Aristippus Philocharis filius
3.326

Aristippi pictoris discipuli &
opera 3.348

Aristobulus pictor 3.357

Aristicles pictor 3.348

Aristocles pictor 3.355

Aristodemus statuarius 3.
294

Aristodemus pictor 3.347

Aristogiton medicus 2.743

Aristogiton tyrannicida cui
statua posita 1.313. & 3.
276. & 3.290

Aristolaus pictor 3.355

Aristolochia herba consideratio
2.673. & 2.675

Aristolochia herba toto anno
in umbra seruatur 2.770

Aristolochia herba medicina

2.701. & 2.704. & 2.

713. & 2.721. & 2.723

& 2.725. & 2.728. & 2.

732

Aristomachus Solensis apum

amator 2.524

Aristomachus atheniensis scri-
ptor 2.67. & 2.98

Aristomenis Messenij fortis
de & eius cor hirsutum 1.

565

Ariston argenti calator, &
statuarius 3.268. & 3.293

Aristonides pictor 3.357

Aristodhanes poeta 2.474

Aristophanes Euripidi quid
obiceret 2.37

Aristophanis Grammatici

Indicis Pliniani

mica	1.353	Armorum crepius quando è	
Aristophon pictor nobilis, &		celo auditus	1.48
eius opera	3.355	Armorum plurium genera, ad	
Aristophontis ancaus ad apro		corundem reperiotes	1.344
uideratus ibidem, & inde		Aromatices, fani factuij ge-	
Aristotelis laus, & eius quin		mus	2.95
quaginta de animalibus li-		Aromatices gemma	3.465
bri	1.361	Aron bulbi genus, eiusque u-	
Aristotelis patria ab Alexan-		sus & medicina	2.381.637
dro restituta	1.318	Arrogantia Parrhasij pictoris	
Aristoteles conficius Alexan-			3.338
dri mortis	3.153	Arrugia in auri metallis qua	
Aristoteles vir mira subtilita-		dicantur	3.246.248
tus	2.350	Arsen, mandragora semen.	2.
Aristotelis haredes, & eorum		686	(734
auctio	3.362	Arsenogonon herba qualis 2.	
Aristotelis filia Erasistrati ma-		Arsinoes oppidi obeliscus	3.391
ier	3.76	Arsinoe Ptolemai uxor	3.391.
Aristratus tyrannus	3.148	455	
Armeniaca pruna qua	2.116	Arsinoes regina templum, &	
Armeniaca arbor quando flo-		statua	3.309
reat	2.166	Artes immortalitatem efficiunt	
Armeniacum alumen	3.368	2.71	
Armeniaca coles	3.387	Artes unde liberales dicta 2.	
Armeniaca sardonychas	3.450	71	
Armenium, color	3.327.331	Artes desidia perdidit	3.319
Armilla in bello solis ciuibus		Artium laus, & inuentio	2.71
dabantur	3.238	Artium una medicina. Impe-	
Armilla feminarum	3.239	ratoribus imperat	2.603
Armogae in pictura qua dica-		Artium plurimarum excellen-	
tur	3.326	tia	1.322. & deinceps
Armon, id est armoracia, rha-		Artificum mira opera	1.323.
phani genus.	2.378	& 3.284	
Armoracia consideratio ibid.		Artemisia uxor Mausoli re-	
& inde		gis	2.658. & 3.381
Amoracia medicina	2.409	Artemisia herba qualis	3.668
		Artes-	

Pars Prima.

Artemisia herba medicina 2.

662. & 700. & 2. 714.

& 2. 731. & 2. 733

Artemon medicus 3.4

Artemon pistor 3.355

Artemon, suppositivus anio-
chus 1.303

Artemon statuarius 3.383

Artemoni Periphoreti simula-
cium 3.286

Arteria fistula consideratio 1.
56 3

Arteria inter vesicam & al-
vum 1.571

Arteriarum consideratio 1.

573

Arteriarum morbi remedia

2. 405. 412. 413. 415.

438. 445. 455. 524. 542.

549. 552. 563. 593. & 3.

766

Arteriacae pancreos, medi-
camenti genus 2.452. &

93

Articularis morbi remedia 2.

422. & 2. 449. & 2. 505.

& 2. 507. & 2. 524. &

2. 546. & 2. 558. & 2.

560. & 2. 563. & 2. 578.

& 2. 580. & 2. 600. &

2. 607. & 608. & 2. 620

& 2. 629. & 2. 630.

& 2. 638. & 2. 648. &

2. 663. & 2. 671. & 2.

720. & 2. 726. & 3.

37. & 3. 61. & 3. 14. &

3. 145. & 3. 198. & 3.

2. 2. & 3. 367

Articulorum consideratio 1.

573

Articulorum affectionum reme-
dia 2. 427. & 2. 46. &

2. 720.

Atrope appellatione apud

Plautum quid accipiendum

2. 296

Attare quid 2. 314

Arua alternis annis cessare cu-
piunt: quod si ruris spatia

non patiantur, quid agen-
dum 2. 315

Arua fertilissima ubi 2. 315

Aruis stipule incensa in eum mi-
re profunt 2. 342

Aruorum stercorandorum va-
rio 2. 316

Aruales sacerdotes à Romulo
instituti 2. 271

Auernorum statua Zenodori
opus 3. 283

Aruissimum vinum ex Chio insu-
la 2. 87

Arula in arbuscu qua dican-
tur 2. 221

Aruncus caprarum quidi. 404

Arundinum genera & v-
sus. vide infra Ha-
rundo.

Aruspicium à quo inuentum 1.

345

Indicis Pliniani

Asaron herba qua, & unde dicta	2.474	Aselli quandolateant	1.427
Asaron herba nardi vim habet	2.15	Aselli stella quales	2.355
Asari medicina	2.501	Asia a Cyro rege subacta	3.242
Asarotaque	2.421	Asia quo anno à Romanis victa	2.43 & 3.275
Asbestos gemma	3.464	Asia crystallum aratro excisat	3.433
Ascalabotes animal venenatum	3.98	Asia picem Idaam maxime probat	2.100
Ascalia herba	2.493	Asia utraque sui parte arbores gignit piceis generis	2.99
Ascalonia capra unde dicta	3.383	Asia frutices quales	2.63
Quando serenata	3.384	Asia resina cuiusmodi	2.99
Ascia à quo reperta	1.344	Asia edera	2.176
Ascia id est, loca umbra earentia	1.62	Asia lapis alabastrites	3.389
Ascyroides herba	2.744	Asia lapis coralineus	3.390
Ascyron herba	2.744	Asia calami	2.179
Asclepias herba	2.744	Asia salicis quales	2.183
Asclepiadis laus, excellentia, interitus	1.323	Asia serendi tempus	2.282
Asclepiadis medici atque, Asiusque	2.696 & 697	Asia è genista lina facit	2.362
Asclepiodorus sculptor	2.393	Asia denicta luxuriam misit in Iliam	3.266 & 3.281
Asclepiodorus pictor	3.340	Asia duodecim urbes quando terra motu prestrata	1.68
Asclepiodori opera	3.347	Asiatica persica	2.115
Asclepiion panacii genus	2.657	Asiatica creta	3.329
Asclepius Panacea pater	2.657	Reliqua quare parte secunda.	
Asconius Pedianus	1.3.2	Asyla herba qua	2.685
Asdrubalis clypeus ex auro	3.322	Asilus insecti genus	1.544
Asellorum piscium consideratio, natura genera	1.428 & 3.217	Asili quo fugiuntur	3.191
		Asinius Pollio quando Consul	3.236
		Asinius Pollio Claudij Caesaris procurator	

procurator
Asinus ibi
thea Rom.
Et apud
Vide

Asinus Galli
Asinus Cele
Asinorum c
Asinus inge
Asini ubi op
Asinus natu
Asini ubi m
Asini inter
luc à ped
548
Asinus ubi
Asinus Ind
Asini yue
Asini. ad
dandum
Asini rabi
Asinarum
Asina aq
Asinarum
Asini
Asinus fer
Asini & al
2.212
Asinarum
Asini
Asini quo
Asini cor
Asini fel
Asinus &
50 52-53

Pars Prima.

deant 1.429	procurator 3.388	Asininū lac efficacissimū 3.36
2.355	Asinus Pollio primus bibli-	Asinini lactis remedia 2.448
subacta 3.	theca Romæ dicauit 1.320.	Et 3.36.37.44.51.57.58
	Et 2.321	Asinina ossa contra venena
omanis vi-	Vide Pollio.	dantur 3.45
3 & 3.275	Asinius Gallus Consul 3. 263	Asini urina ad quid proficit 3.
aito euci-	Asinius Celer 1.429	52.60.63.
3.433	Asinorum consideratio 1.395	Asinini renes vesica meden-
m maximē	Asinus ingentis precij 1.395	tur 3.59.60
2.100	Asini ubi optimi 1.395	Asinini seu medicina 3.52.
arte arbo-	Asinus natura frigida 1.395	61
neris 2.99	Asini ubi non generētur ibid.	Asinipulli sanguis & simm
2.63	Asinis inter pilos habentia so-	quibus proficit 3.63
di 2.99	lus à pediculis immunis 1.	Asinina carnes phthisicis me-
2.176	548	dentur 3.64
ier 3.389	Asinus ubi cornutus 1.552	Asinina pellis impavidos in-
3.390	Asinus Indicus qualis 1.583	fantes facit 3.72
2.179	Asini syluestres ubi 1. 379	Asinina mamma à facidolēc
2.183	Asinis admissura tēpore quid	1.577
2.182	dandum 2.432	Asinarum lac quale 1.578
icit 2.362	Asini rabie inflāmātur 2.673	Asina quo sterile sciat 3.24
am missa	Asinarum partui 1.395	Asininum lac in arcanis 3.37
Et 2.181	Asina aquam timent 1.395	Asinina pruna qua 2.116
quando	Asinorum pullorum in epulis	Asinisca vua 2.79
ia 1.68	usus 1.395	Asio noctua genus 1.481
2.115	Asinus ferus 1.360	Asopodorus statuarius 2.285
3.329	Asini & anas opéra asini arāt	Aspalthes spina genus 2.31.
rele-	2.212	629
	Asinorum corpore scarabaeos	Aspalathi oleum factitium 2.
2.685	gigni 1.536	113
1.544	Asini quot annis viuunt 1.395	Asparagi consideratio 2.393
3.191	Asinis cor maximum 1.565	Asparagus syluestris, qui
Consul	Asini fel non habent 1.567	corruda dicitur cura & sa-
	Asinus & ex eo medicina 3.	cio 2.182. 393. Et 3. 394.
	50.52.53.62	429
		Asparagi vinum factitium 2.95

Asparagus trium librarum 2.

371

Asparagum ex arietis cornib.

nasci

2.394

Asparag^o Gallicus qui

2.489

Asparagi spina

2.491

Asparagorum medicina

2.

428.429

Aspendus vna genus

2.97

Aspendus sal

3.172

Asperugolappaginis genus

2.

719

Asphaltion quid

2.408

Asphaltum lacus bitumen, mi

raque eius natura

1.306

Quere alia parte secunda.

Asphodelus herba & medi-

cina

2.496.533.730

Asphodeli radix

3.11

Aspides serpentes quomodo

mitigentur

2.504

Aspides serpentes quo modo

sop:antur

2.514

Aspidis serpentis descriptio

1.

372

Aspidus cum ichneumone pu-

gna

3.173

Aspides quomodo fugentur

2.

620

Aspides mira natra

1.518

Aspidum veneno anisum ad-

uersatur

2.449

Aspidum morsus remedia

2.

516. & 2.574. & 2.

637. & 3.80. & 3.93 &

3.92. & 3.197

Aspilates gemma

3.564

Asplenium herba qualis

2.744

Assabinus Deus

2.26

Assiduas omnis fastidium pa-

rit

2.24

Assyria ma'us qualis

2.7

Assyrias litera semper fuisse.

342

Reliqua quare parte se-

cunda

Assius lapis eiusque mira na-

tura

3.408

Assio olim liberalis, & dispo-

ndus

3.239

Astacensis in campu equa ni-

gro lacte acrotas alunt

1.79

Astaci cancerorum genus

1.438

Asta urbs calicibus fililibus

nobilitata

3.561

Asaphis agria, vna genus

2.

563

Astor herba qualis

2.744

Aster, terra Samia genus

3.

170

Asteria gemma

3.461

Asterias ardeolarum genus

1.

506

Astericum herba qualis

2.516

Asterson phalangy genus

3.97

Asthmaticus vitula

3.457. &

3.702

Asthis lactuca genus

2.389

Aethylos stadiodromos Leonij

opus

3.287

Astypa-

Astypale & ancaus ab aristophonte picti 3.355

Astragali herba descriptio 2.706

Astragali herba medicina 2.727.730

Astragaliz ontes ex are, Polycleti opus 3.286

Astrapes, Brontes, & Caranobolos, ab apelle depicti 3.344

Astrapie gemma 3.476

Astrios gemma 3.461

Astrostes gemma 3.461

Astrobolos gemma 3.461

Astrologia inuentor qui 1.345

Astrologia secta quatuor 2.321

Astrologia utilitas 2.335

Astrologorum inter se discordia 2.321

Astrologia excellentia 1.322

Astrologia inconstantia 1.333

Astrorum scientia occultissima 2.320

Astrorum obseruandorum triplex ratio 2.323

Asturcones equi quales 1.394

Astus animalium exempla 1.450 451. & 3.194

Vide animalium astus.

Astus Cleopatrae 2.469

*Atabula ventus apulia plan-
ta frigore adurens* 2.260

*Atalanta in templo Lanuuij
picta* 3.323

*Ateramnon herba fabam no-
cans* 2.307

Aterius Labeo Pratorius 3.324

Athamanti furor 3.308

Achamaa medicus 2.463

Athamati fortitudo 1.311

Athara medicamenti genus 2.548

Athengus Statuarius 3.285

*Athenis ingens signorum co-
pia* 3.281

*Athene quo unguento delecta-
ta* 2.39

*Atheniensium infaustum pra-
lium ubi, & quo ominez* 1.281

*Athenenses olea victores co-
ronabant* 2.110

Atheniensium pœna cicuta 2.687

Atheniensium demi pictura 3.337

Atheniensium clasim amissa 1.15

*Atheniensium dies à soli oc-
casu ad alterum occasum* 1.63

*Atheniensium ad Romanos le-
gati* 1.379

*Atheniensium armamentarium
quale* 1.373

*Kaliqua quare parte se-
cunda.*

Athenionis pictorum opera 3.354

Athenodorus statuarius 3.295

*Athletha quo cibo pasceban-
tur* 2.589

Indicis Pliniani

- Athleta* cibos ambulatione
perficiebant 1.590
Athos mons umbram suam in
Lemnum usque iaculatur
1.178
Athos mons à Xerxe perfos-
sus 1.146
Atinia vltimi genus 2.158
Atinia ob frondis copiam vi-
ribus minus idonea 2.252
Atizoes gemma 3.465
Atlantis montis arbores qua-
les 2.58
Atlas spharam primus repe-
rie 1.8.345
Reliqua quare parte se-
cunda.
- Atractylis* herba 2.491. &
2.514
Aura flos 2.124
Atramentum coloris genus 3.
327.329.330
Atriplex herba & eius satio
2.398
Atriplicis herba semen quale
2.401
Atriplicis herba natura medi-
cina & vitia 2.454
Atropa qua dicantur 2.556
Atrogen auis 1.498
Atrogenas Creta insula non
habet 1.411
Attalus medicus 3.210
Attalus centum talentis ari-
stidis tabulam licitatus est
1.325. & 3.325.345
Attali regis inuencum 1.408
Attali regis domus ex qua
materiam 3.364
Attali aduersus Gallos praelia
3.293
Attali mors 3.266
Attali doctrina de scorpionis
ictis cohibendo 3.9
Attalus rex de agricultura
praecepta edidit 2.275
Attalica vestis 3.403
Attalica vestes à quo Romani
aduocata 1.402. & 3.430
Attelabi locustarum genus 3.99
Attica regionis smaragdi 3.
445
Atticum thymum quale 2.481
Attici liber de imaginibus il-
lustrum virorum 3.321
Attili Regulis bis Cōsul de a-
gro parādo qd senserit 2.277
Attily reguli cum serpente pu-
gna 1.359
Attily Padi piscis qualis 1.424
Auaritia mala 2.71
Auaritia origo & redargutio
2.324. & 3.228.241.263.
Audacis exemplum 1.374.
454
Audacia signū in oculis 1.556
Auditus mirabile exēplum 1.312
Auditus quid obtundat 2.624
Auditus cui negatur, negatur
& sermonis vsus 1.533
Auellana iuli inuiciles 2.170
Auella-

Pars Prima

Aukanarum nucum confide- ratio 2.128	Augurium ex autum volatu quod optimum 1.554
Auellana quo ferendæ tempo- re 2.236	Augurum collegium Roma 1. 377
Auellanæ nucis natura, & me- dicinæ 2.596	Augurij prosperi aues quæ 1. 468
Auena Græca non cadit semē 2.304	Augustus Imperator duce Po- tronio bellum Ethiopibus intulit 1.276
Auena frumenti vitium 2. 306	Augusti opud Aethiæ viro- ria 1.568
Auena Germani pro pulso ve- santur 2.306	Augustum Senatus corona ob- sidionali donauit 1.519
Auena sponte proueniens, & satantum vespentes 1.166.	Augustus decurias qualiter or- dinavit 3.236
& 1.277	Augusto argentea statua tri- buta 3.267
Auena cibis quibus utilis 2. 552. & 2.553	Augusti somnium 3.287
Ausia aqua ubi 3.163	Augusti forum, & in eo pictu- re 3.400
Ausidius Cn. Tribunus plebi 1.367	Augustus hyacinthi pueri po- stura delectatus 3.553
Ausidij C. interitus 1.393	Augusti pater quis 3.383
Ausidius Marcus Lurco pri- mus pavones saginare insti- tuit 1.475	Augustum marmor 3.388
Ausidius Marcus tutelæ Ca- pitoliæ rex pto 3.322	Augusti forum quale 3.400
Ausidius scriptor 1.231	Augusti imagines in Concor- dia templo 3.424
Auge Demetrii serua 3.372	Augustus qua gemma signa- uerit 3.27
Augeas Rex, finis in agricultura reperior 2.214	Augusto sacrificanti iecinora reperita sunt replicata 1.566
Augentia corpus 1. 590. & 2. 569. & 2. 583. & 2. 596. & 2.611	Augusti Imperatoris templum factum à coniuge 2.27
Augures gemma 3.465	Augusta ebarta qua 2.54
Auguria ex p. scribis 1.426	Augusti manu scriptus liber Plinij tempore extabat 2.56
Auguria ouorum — 1.504	PP

Tom. 3.

345
centum 1.401
mus ex qua
1.164
Ga lora p. l. a
3.266
de scorpionis
3.9
agricultura
2.375
3.403
quo Remani
1.2. & 3.430
genus 3.99
paragdi 3.
quale 2.481
egimburil-
m 3.321
Cōsul de a-
fer. 1.2.77
serpente pu
1.359
qualis 1.424
2.71
redargutio
2.41.263.
m 1.374.
pendit. 556
ex p. l. 312
indat 2.614
uer. negatur
1.513
liles 2.170
Antiba.

In indicis Pliniani

- Augusto calceus præpõtere indutus, imminet seditionu periculum denunt. auit* 1.7
Augusti filius Caius 1.56.
 270. & 3.191
Augusti tempore cometes visus, & coliusus 1.28
Augusto principatum inuente quæ stella visa 1.30
Augusti auspicijs quæ maria nauigata 1.56
Augusti principatu fames ingens 1.298
Augustus neptis suæ nepotem vidit 1.305
Augusti duodecimus Consulatus 1.305
Augusti Virgilij carmina cre mari vetuit 1.320
Augusti Imperatoris gesta cõpendio 1.329
Augusti votiuu ludi quando celebrati 1.332
Augusti in radendo consuetudo 1.347
Augustus quod vinum cunctis prætulit 2.84
Augusti libertus palati patroni optimus censor 2.86
Augusto laurus de celo missa 2.138
Augusti Siculo bello M. Agrippa rostrata corona donata 2.142
Augustus ciuicam coronã ab humano genere accepit 2.143
Augustus Leucogaum collem quantum quem in usum à Neapoliensi emerit 2.297
Augustus coloniam Capuam deduxit 2.297
Augustus eru legumine curatus 2.303
Augusti undecimus Consulatus 2.364
Augustus lactuca in agitudine seruatus 2.389
Augusti medicus Musa 2.389
 668
Augusti Italia descriptio, ac in undecim regiones diuisio 1.101.102
Augusti auspicijs Alpini subacti, & eius trophæum 1.129
Augusti filie luxuria 2.469
Augusti ex pisce augurium 1.426
Augusti oculi quales 1.555
Augusta laurus 2.138
Auiaria iurorum apud veteres 2.214
Auiaria quis primus instituerit 1.500
Auiditatem in cibũ facientia 2.444.447
 Vide Appetentia.
Auiola quidam Consulari in rogo reuixit 1.336
Auum consideratio. Libro desimo per totum

Aui

Aues pisa una decepta 3.

336

*Aues ne milium panicumve
tangent 2.308*

*Aues quomodo manu capi pos-
sint 2.386*

*Aues ubi cum hominibus pu-
gnent 1.232.292.483.497*

*Aues cursum nauum dirigen-
tes 1.248*

*Aues villaticae qua ratione
tuta reddantur ab accipi-
tre 2.566*

Aues strangulentur 2.645

Aues animalium minima 1.

412

Aues nocte lucentes 1.498

Aues noua fabulosaq; 1.498

*Aues quo ordine ex ouo gene-
rentur 1.502*

*Aues omnes in pedes nascun-
tur 1.502*

Aues quot dieb; incubet 1.506

Auesque animal parui 1.507

*Aues pleraque cur oculos ap-
petant 1.556*

*Aues volucresque omnes pra-
ter vesperilionem dentibus
carent 1.560*

Aues quae sine pedibus 1.583

*Aues quae, & quando loqua-
ciores 1.586*

*Aues uncos ungues habentes
altiuola feret sunt, exceptis
nocturnis 1.474*

Aues nocturna ungues habent

uncos

Aues incognita 1.473

*Aues quae a cauda de ouo ex-
eant, & quare 1.473*

Aues auspicijs aptae 1.474

*Aues quae census prohibita 1.
410 (569)*

*Aues geminos finus habentes 1.
410*

*Aues quae quibus in locis non
sint 1.483*

*Aues quaedam voce coloraque
mutatos alia sunt 1.483*

Aues dentata 1.496

Aui quae omnium maxima 1.

473-478

*Aui quae sola a suo genere in-
terimuntur 1.470*

*Auium cantus quo compesci
possit 3.351*

Auium rex 1.374

*Auium multarum nomina, na-
turaque 1.498*

*Auium generatio qualis, & o-
uia qualia, & qualis coetus
1.501.502*

*Auium quod membrum pri-
mum gignatur 1.502*

*Auium conceptus, & foetuum
numerus 1.505*

Auium pedum differentiae 1.583

Auium ungues quales 1.583

Auium digestio per genera 1.471

*Auium inauspicatarum confi-
deratio 1.471.472*

*Auium ex his quae uncos ungues
non habent hirundo sola carne*

PP 2

Indicis Pliniani

- vescitur* 1.481
Aurum temporis differentia magna 1.482
Aurum sermonis intellectus
Metamorphosi a draconibus datus 1.499
Aures quo perennes, quo semetres 1.482
Aurum cuius cantus suauissimus 1.484
Aurum futura tempora diuersa 1.486
Aurum ingenia 1.487. 488. 493
Aurum volatus incessusque 1.492
Aurum loquentium consideratio 1.494. 495
Aurum porus 1.497
Aulanius Euander statuarius 3.382
Auleticon calami genus 2.180 & 3.181
Aulos piscis 3.214. 227
Aulus Posthumius Dictator apud Rogillum lacum Latinos castris exiit 3.238
Aurata piscis 1.427. & 3.225
Aurata piscis medicina 3.199
Aurelius L. Consul quondam 3.243
Auricularum consideratio 1.553
Auricularum indicia 1.588
Auricularum remedia 2.427. 444 & 3.49
Aures animalium animi indicio 1.563
Aures iumentorum animi indicio 1.554
Auris ima memoria locus 1.581
Auris dextra Nemesis sacra 1.581
Aurem tangentes attestamus 1.581
Aurium animalium descriptio 1.553
Aurium mulierum ornamenta 1.553
Auribus vnioues mulieres Roma gestabant 1.442
Auribus homines corpora tota integentes 1.166. 297
Auribus ubi quadrupedes omnes careant 1.279
Auribus lignum sonans 2.623
Aurem ingressa animalia quo extrahantur 3.13. 110
Aurium sordes medentur mortui hominis 3.13
Auribus noxia 2.614. 614
Aurium medicina 2.407. 410. 414. 416. 423. 435. 438. 442. 445. 447. 450. 454. 499. & 2.500. 505. 511. 523. 539. 545. 546. 550. 551. 564. 574. 575. 578. 579. 581. 582. 583. 586. 592. 596. 598. & 2.604. 608. 612. 614. 617. 620. 631. 638. 639. 690. & 2.706

Pars Prima.

706. & 2. 721. 741. 743.
 747. & 3. 13. 20. 22. 48.
 49. 50. 109. 120. 196. 197.
 267. 358. 360. 440
Aurum medicina multiplex
 3. 48. 109
Aurum surdarum medicina
 2. 404. 659
Aurum vermiculos necantia
 2. 437. 463. 464. 555. & 3.
 20
Aurum ambustarum remedia
 2. 580. 596
Aures purulentas sanantia
 600. 607. 608. 612. 621.
 625. 633. 762. & 3. 183. 198.
 303
Aurum grauitatem emendatitia
 2. 430. 433. 534. & 3. 49.
 299. 304
Aurum sonitum sedantia
 413. 420. 441. 608
Auribus infantium medentia
 2. 432
Aurum qui hominum soli oderrunt
 1. 263
Anrum quo poliatum
 1. 413
 468
Aurum ubi à formicis eruatutur custodiatutque
 1. 547.
 & 3. 465
Aurum quo consumatur, ac eiuu venenum
 3. 96.
Aurum implexum criminibus
 3
 231
Aurum exiguum apud Roma-

nos 3. 238
Aurum mulieres pedibus stabant
 3. 239
Aurum in castris habere Spar-tacu vetust
 3. 241
Aurum igne proficit
 3. 243
Aurum tribus modis inueniri & ubi
 3. 245
Aurum fluminum optimum
 3.
 245
Aurum quanto labore offodiatur
 3. 246
Aurum quo conglutinetur
 3.
 251
Aurum quod optimum
 3. 254
Aurum argento viuo purgatur
 3. 254
Aurum quo ligno inducitur
 3.
 328
Auri alumine purgari
 3. 368
Aurum vestibus intexere
 2.
 quibus inuentum 1. 402
Auri ingens copia ubi
 1. 232.
 244. 246. 253. 278. & 3.
 242
Auri conflaturam quis repererit
 1. 143
Auri sacra fames optimi cuiusque conuicijs proficissa
 3.
 229
Auri vsu in sacris
 3. 238
Auri abusus
 3. 241
Auri dilatatio in bracteis subtilissimas
 3. 244
Auri proprietates
 3. 243
Auri naturis inuentio
 3. 244

Indicis Pliniani

<i>Auro signare literas quando</i>	<i>Autorum nomina non suppri-</i>
<i>reperitum</i> 3.234	<i>mēda, in prologo totius operū</i>
<i>Auro repensum caput</i> 3.241	<i>Autor graui falsa rei pronum</i>
<i>Auro gulisbeo, argentum inesse</i>	<i>fidei lapsum parit</i> 1.178
3.249	<i>Autores in dubiū citandis</i> 1.
<i>Aureum delubrum ubi</i> 3.455	291. & 3.3
<i>Aureus nummus quando pri-</i>	<i>Autores in eadem sentētia se-</i>
<i>mum Roma percussus</i> 3.240	<i>pe disident</i> 2.321
<i>Aurea corona septē pēdo</i> 3.242	<i>Autorem quem sequi debemus</i>
<i>Aurearum bractearum disse-</i>	1.87
<i>rentia</i> 3.244	<i>Autoritas in quo summa</i> 1.323
<i>Aurea statua prima que</i> 3.249	<i>Autobulus pictor</i> 3.358
<i>Aures curruas</i> 3.267	<i>Autolyci simulacrum</i> 3.292
<i>Aurea compedes</i> 3.267	<i>Autopyros panis genus</i> 2.552
<i>Aurea felu ubi pro Deo cola-</i>	<i>Autumnus an serenus futurus</i>
<i>tur</i> 1.275	<i>fit</i> 2.354
<i>Aurea corona graminea, post-</i>	<i>Autumni initium quando</i> 2.
<i>habita</i> 2.142. 517	339. 340. 344
<i>Aureum poculum quid apud</i>	<i>Auxiliares milites torquibus</i>
<i>medicos</i> 2.626	<i>aureis donabantur</i> 3.238
<i>Aurichalci, siue potius orichal-</i>	<i>Axinomantia magica species</i>
<i>ci consideratio</i> 3.272	3.411
<i>Auri pigmentum quid</i> 3.249.	<i>Axu fera</i> 1.370
327. 332	<i>Axius Quintus Senator, eiusq.</i>
<i>Auspicia à quo reperta</i> 1.345	<i>afinus ingenti pretij</i> 1.394
<i>Auspicia foricū occenti sol-</i>	<i>Axungia consideratio, usus,</i>
<i>uuntur</i> 1.410	<i>etc.</i> 1.572
<i>Auspiciorum significaciones</i>	<i>Az gnax, Zoroastris praeceptor</i>
<i>eorū intelligunt</i> 1.472	3.114
<i>Auster ventus qualis</i> 1.38. 40	
41. & 2.349	<i>Abia vinum nobile</i>
<i>Austri venti quibus nocent</i>	2. 86.
2.207. & 2.349	<i>Babilus Romanus</i>
<i>Austro vento rupes sacra ubi</i>	2.359
<i>est</i> 1.37	<i>Bal viona spina</i> 2. 66
<i>Austrinus vertex</i> 1.57	<i>Babylonia palma</i> 2.217
	<i>Baby-</i>

Babylonis fertilitas 2.309.311
 Babylonij quomodo segetes cu-
 rent, & earum fertilitas 2.
 309
 Babylonij de terra motu quid
 senserunt 1.64
 Babylonij siderum observatio-
 nis repertores 1.342
 Babylonica terra non gignit
 herbas 2.309
 Babylonica vestes quales 1.
 402
 Reliqua quære parte se-
 cunda.
 Baccalia laurus 2.138
 Baccarum consideratio 2. 130.
 131.133
 Baccarum natura eadem qua
 pomorum 2.134
 Bacchar, & ex eo unguentum
 2.474
 Baccharis medicina 2.401
 Baccar, siue Baccaris quibus-
 dam nardum rusticum ap-
 pellatum 2.722.474
 Bacchus ubi educatus 2.25
 Bacchus primus coronam he-
 deraceâ sibi imposuit 2.143
 Bacchus quandoque ante Alexan-
 drum magnum 2.241
 Bacchus cur ex femine Iouis
 natus credatur 1.247
 Bacchus cantharis usus 3.267
 Bacchus à Mercurio nutritus
 3.264
 Bacchus cum elephantis trinum,

phum duxit 1.350
 Bacchus qua repperit 1.342
 Bacchi comites qui 3.381
 Bacchi templum in Samoi. 165
 Bacchi thyrsos, galeas, scutas
 Thraces hedera ornâ. 2.176
 Bacchi nutrix Nysa ubi sepul-
 ta 1.198
 Bacchi simulacrum 3.289.379.
 381.382
 Bacchi patria 1.142
 Bacchi sacris hedera adhibe-
 batur apud Thraces 2.176
 Bacchi imagines à variis ar-
 tificibus expressæ 3.325.337.
 339.345.349.553
 Baccharum effigies sculptæ 3.
 268
 Bacchica hedera 2.177
 Bacchi pisces 1.428
 Bacchianorum smaragdi 444
 Bacchus fumenti granum mira
 magnitudinis 2.288
 Baticæ regio tritici fertilissima
 2.293
 Baticæ oleum quale 2.107
 Baticæ olea arborum maxima
 & 2.225
 Bagoi, id est spadones 2.47
 Batica fissa à Nerone facta 2.
 Batica aque qua' est. 154.84
 Baticum oleum quale 2.40
 581
 Balanus piseis 3.225
 Balanus palmularum genus 2.48
 Balanus cardiani qui 2.129
 FF 4

Balanites gemma	2.465	dicine	3.169
Balaturn pecori quid concitet	2.440	Balnearum plurium confide- ratio	3.154 169
Balaustina vestes unde dista	2.63	Balnearum aestui quo arcetur	3.63
Balaustum Punici mali flos	2.63	Balnearum pensilium inuen- tum	1.458
Balaustum quid	2.587	Balnearum damnatio	3.119
Balbus L. Consul	2.69	Balnea a gripe gratuita	405
Balbus Cornelius quis, & eius consulatus	1.326	Balsami consideratio	2.32
Balbus Cornelius Garamanenses superat	1.185	Balsamum ubi errarum Iu- dæa concessum	2.32.174
Balearia vna	2.86	Balsami olei natura & medi- cins	2.113.582
Balanarum piscium confide- ratio, natura magnitudo, lo- cas 1.413.414.415.		Balsamodes casta genus	2.28
Balanus branchia non sunt 1. 417		Balux quid	3.248
Balena pilo vestiuntur 1.423		Banchus piscis	3.225
Balanarum cum oreis pugna 1. 415		Banchus piscis medicina	3.207
Balanarum ora in frontibus 1. 416		Bannanica vna	2.78
Balena summa aqua natan- tes, in sublime nimbos afflat	1.416	Barba & pubes quomodo ena- ses prohibea nr 2.510 & 3. 125.122	
Balena quali ter spirent 1.417		Barba louis arboris genus 2. 159	
Balena musculus piscis iter di- rigit	1.452	Barbata aquilarum genus 1. 466	
Balus herba qualis	2.653	Barbari faciem forma gratia pingunt	2.515
Balustia a quo repetita	1.345	Barbarica pyra	2.119
Balotes herba consideratio 2. 749		Baroplenus gemma	3.465
Balnea aqua calida, sulphu- ris, nitrosa, earumque me-		Basaltis marmor	3.388
		Basanites lapis	3.415
		Basilicon nucis genus	2.128
		Basilica vna	2.76
		Basilisci serpentis descriptio 1. 370	

Basi-

Pars Prima.

3.169	Basilisci solo aspectu hominum	Bellorum expertes homines 1
ium conside-	necant 3.92	188
3.154 159	Bassus Icanius quis 2.695	Belone piscis 3.225
quo arcesum	Bata herba qualis 2.489.511	Belona partus 1.457
	Batu herba medicina 2.511	Belus rex fideralis scientie in-
ilium inuen-	Bates piscis 3.225. & medici-	untor 1.259
1.458	na 3.207	Beli oculus gemma, à quo di-
atio 3.19	Bator cynos rubi genus 2.632	ta, & cur sacra 3.465.
atuitas 405	Batrachus piscis 3.225	468
atio 258	Batrachi statuarij opera 3.384	Bellua marina maxima 1.412
rrarum 16	Batrachion herba qua 2.692.	411
2.12.174	762	Bellua maxima in terra pascē
ra & medi-	Batrachij herba medicina 2.	tes 1.413
2.113 382	733	Beneficium Deus secundum
genus 1.28	Batrachites gemma 3.465	Democritum 1.4
3.248	Batts simulacrum 3.290.295	Beneficiorum gratitudo 2.275
3.255	Batriades qui 3.39	Beneuenti salsamenta omnia
cina 3.207	Bdelium arbor, & lacryma	recentiora efficiuntur 3.193
2.78	2.12. quomodo adulteretur	Berenices crinis fidus cœlestē
omodo ena-	ibid.	1.59
2.310 & 3.	Beatissimi qui à dñs iudicati	Berenices regina lapis 3.455
genus 2.	1.330	Beryllorum & pidum conside-
	Bebius M. Consul 2.57	ratio 3.446
genus 1.	Belyj Pamphilis interitus 1.339	Berytium vinum 2.87
	B-briacenses aues 1.498	Berytia vna quomodo seruetur
	Bechion herba qua 2.701	2.122
ma gratia	Bedas statuarium 3.289.200	Berosi astrologi l. ius statuque
2.515	Belga quibus nauium commis-	1.322
2.119	suras ferruminent 2.179	Bekia hominibus interdum
3.465	Belgica provincia lapis serra	prudentiores 3.448
3.388	sestilis 3.415	Bestia leonid adipe fugantur 3.
3.415	Bellona ades 3.321	25
2.128	Bellicarum artium inuentores	Bestia qualiter hominem fu-
2.76	Phœnices 1.196	giant 3.94
scriptum 1.	Belliscorum instrumentorum in	Bestiarum morsus remedium 3.
Befi-	uectores 1.344	681

Bestia cuius rei suffitu euocetur	nuntur	2.102
3.471		
Bestiola corpori innascentes	Bibendi gratia mures, & glacies seruantur	2.371
quomodo nocentur	2.432	
Beta consideratio, genera, natura	2.390	
Beta medicina	2.420	
Beta syluestris, & ex ea medicina	ibid.	
Beta semina non omnia eodem, quo sata sunt anno enasci	2.187	
Beta ratio, cura, usus, &c.	2.390	
Beta foliū vino sapor restituitur	2.391	
Beta aque salsa prosunt	2.401. & inde	
Betam appositam non degustasse religio est	2.390	
Beterrara vina	2.85	
Betonica herba. Vide Vettonia		
Betuli gemma	3.462	
Betulla arbor qualis, quēque locum amet	2.159	
Betulla apta scuti	2.191	
Betulla ligaminibus apta	2.183	
Bion vinum, & eius septem genera	2.88	
Bion vinum, & ex eo medicina	2.573	
Bibendi irritamenta	2.102	
Bibendi causa venena prae-		
	untur	2.102
	Bibendi gratia mures, & glacies seruantur	2.371
	Bibendo quidam gloriam querunt	2.103
	Bibere ante cibum quando institutum	2.103
	Bibunt homines soli non sitientes	2.570
	Bibliotheca qua in orbe nobilissima	1.320. 381
	Bibliotheca Romae à quo dicata	3.321
	Bibliotheca plures ubi	ibid.
	Bibliothecis imagines illustrium virorum ponebantur	3.320
	Bibliotheca Pollionis Asinij Romana	1.320
	Bibera arbores	2.169. 315
	Biga qua primus iuxerit	1.345
	Biga in nummis signata	3.240
	Bigati nummi	ibid.
	Bilis merhus	1.367
	Bilem augentia	2.545
	Bilis remedia	2.409. 433. 433. 460. 498. 510. 512. 525. 528. 530. 537. 551. 583. 594. 610. 615. 635. 660. 663. 703. 704. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 742. 744. 747. 753. 754. 758. 764. 769. & 3.170. 212
	Bimamma vuae quales	2.79
	Biremi quis primus usus sit	1.346

Pars Prima.

Bifontes fera quales	1.369	544. & 3.111
Bisuntis fera in medicinu vsus	3.45	Blechnon herba 2.753
Bisuntinum linum, & eius ingens pretium	2.363	Blechnon quid 2.440
Byssini tingendi ratio	1.450	Blisi natura, vitia medicinae, conuicia 2.62
Bithynia fungos venales mittit	2.541	Boa serpens unde dicta 1.360
Reliqua quare parte secunda.		Boa morbus unde dictus 3.68
Bituminis consideratio	1.81	Boa morbus, & eius curatio 2.616.724
Bitumen calcis usum praebet	1.82	Boarium forum 3.280
Bitumen ad lucernarum luminaria	1.81	Boario in foro statua fuit Herculi triumphali ibid.
Bitumen Iudae quales	1.306	Boario in foro Graecus & Graeca dispositi 3.6
& 3.24 366		Boarium forum Roma a boue areo dictum 3.273
Bituminis fons ubi	1.275	Bocchus historicus 2.193
Bituminis probatio	3.387	Bocchi regis sauitia 1.353
Bituminis effectus, ac vis ibid.		Boeotiorum aduersus Lacedaemonios victoria 1.476
Bitumine statuae tinguntur ibidem		Boetia fines Atticae perdicibus non transuolant 1.484
Bitumine ferrum clauisque tinguntur ibidem		Boethus sculptor 3.268
Bitumen quibus in locis proueniat	3.366	Bolbiton quid 3.65
Byturi animalia vites rodentia	3.152	Boletorum natura, venenumq. 2.540 (proveniunt 2.148)
Byssae Africa campus fertilis simus	2.211.293	Boleti circa arborum radices Boletis veneni remedia
Blapsigonia apum morbus	1.535	Quare fungatum veneni remedia.
Blattaria herba qualis	2.677	Boletus unde venenum trahat 2.540
Blattae quomodo in unum contrahantur	2.443 677	Boletorum aetas dierum septem 2.541
Blattarum consideratio, naturae genera, & medicina	1.	Bolides, calices 1.29
		Bolyte lychnidum radix eiusque

Indicis Pliniani

Ufus	2.521	Boum pabulis qua frondes a-	
Bolæ gemma	3.466	prissima	2.566.580
Bombyx Coa qualis	1.538	Boues araturi quomodo uo-	
Bombycum Vermium confide-		gendi	2.313
Catio	1.538	Boues quas herbas maxime ex-	
Bombycina vestiu, à quo reper-		petunt	2.316
ta	1.538	Boues futura presagiunt	2.317
Bombylium Vermiu qualu	1.	Boum finum utile aluearij	2.
138		488	
Bonafus fera	1.360	Boum scabies quomodo curetur	
Bononia fluuius Rhenus cala-		2.514	
morum optimorum firax	2.	Boum medicina	2.639
180		Boum ungula attrita quomo-	
Bootes calisignum	1.35	do curentur	1.551
Bopyrus piscis	3.227	Boum bii mutantur dentes	1.
Borea vento flante agricolis		161	
quid agendum, & à quo can-		Boues grauide non nisi dextro	
nendum	2.350	vulua sinu fetum gerunt	1.
Boreas ventus	1.39	571	
Borea gemma	3.457	Boum morbi remedia	2. 412.
Borsyrites gemma	3.476	627. & 3. 153	
Bos piscis	1.432	Bouu lac quale	3.36.37.45
Bostrychites gemma	3.465	Boues Luca qua	1.363
Botanifmos quid	2.110	Boues Indici quales	1.369. 370
Botrys cadmia genus	3.297	397	
Botryon medicamentum	3.12	Boum alas, quomodo pascun-	
Botrys herba qua	2.668. 742.	tur, & quo pinguescant: eo-	
749		rum domitura. & apud pri-	
Botrytes gemma	3.465	scos cura	1.398
Boum consideratio, natura, di-		Boues occidere à priscis probi-	
uerfius pratium	1.377	bitum	1.398
Bouu capiti mirum lapillum		Bouem locutum aliquando	1.
inesse	3.150	:99	
Boum honor apud veteres	2.	Bouu. Apu consideratio	1.399
273		Bouem qui primus occiderit	1.
Boum effigies aii nota	2.273	347	

Boue

Pars Prima.

li qua frenu	Bons arare à quo inuentum 1.	2.627	Brechmasti quid	2.110
2.110	344		Brenis vis. & homines	1.280
nti quomodo	Bouis in medicinis usus 3. 50.		Breuitate vita nihil melius 1.	
	53.55 56.61.150		335	2
herbas manu	Bux piscis	3.225	Brya frutex	2.64
	Brayla herba qua	2.749	Brelet cerui quaternos habent	
a presagium	Brachiorum consideratio 1.580		renes	1.570
vile alua	Brance Galia far	2.285	Brelet lepores bina habent io-	
	Branchia quibus piscibus in-		cinera	1.567
s quomodo cu	sunt	1.416.417.430	Bryonia fruticis descriptio &	
	Brastica corrumpi. ur in dolis		medicina	1.619
ina	vini sapor	2.391	Bryon. eiusque oleum in un-	
attrita qu	Bras ea consideratio, laus, ge-		guentorum usu	2.36
	nera, &c.	2.391	Bryon herba qualis, & medi-	
cantur dom	Brastica toto feritur ac metitur		cina	2.609.749
	anno.	2.391	Britannia terram marga ster-	
non nisi de	Brastica genera plura	2.392	corat	2.212
elum	Brastica veteris semen in ra-		Britanni quo digito gestant	
	pam vertitur	2.400	annulos	3.234
remedia 2.	Brastica laus, & medicina d		Britanni gladio suas coniages	
	scriptoribus pluribus celebra		pingunt	2.515
33.35	ta	2.422	Britannia electrum	3.435
qua	Brastica species tres	2.422	Britannia magicam exercere	
uales 1.369.	Brastica inimica vino, viti-		consuea	3.117
	bisquo	2.423.425	Britannica herba qualis 2.	
quomodo pas	Brastica visus	2.426	654 674	
pinguefiant	Brastica noxa	2.425	Brecci vnde dicti	2.559
ra. & apud	Brastica ubi non edatur	2.425	Bromos frugis genus	2.293
1.	Brastica s. lues Iris medicina 2.		Bromi herba descriptio, & ex	
e à pisci pro	425		ea medicina	2.58
1.	Brastica vires mira	2.425	Brontia gemma	3.466.472
am aliquand	Brastica mar. na qualis	2.426	Brontis imago, Apellis opus 3.	
	Brastica & vitis inimica	2.602	344.	
consideratio 1.	Brastica & cyclamini inimici		Brumale tempus, eiusque tran-	
am occidit	cina	2.602	quilitas	1.40
	Brathy, id est, Sabina herba			

Indicis Pliniani

Brumali circulus	1.59	Bubulum fel lycium medica-	
Baumales dies hyemen futura		mentum adulterat	2.11
ostendunt	2.326	Bubule lingue herbe vsus	2.230
Bruma initium quando	2.323	Bucardia gemma	3.465
Bræcum tuber	2.157	Bucca quid in homine	1.558
Bruta arbor	2.24	Buccinæ cōchyli genus	1.447
Brutia pix optima	2.113.153	Buccinatis vna	2.78
Bruta sunt quibus cor durum		Bucephalus Alexandri Magni	
riger	1.565	equus	1.247.391
Brutorum arma	2.270	Buceras herba	2.647
Brutus tempus pariendi statu-		Buceros id est fœnum gracum	
ium	1.299		2.476
Brutus L. Cōsul primus	3.402	Bucolicon herba que	2.657
Brutus L. apud Delphos ter-		Buglossus herba	2.670
ram excoſcūlatur ex reſponſo		Bugloſi medicina	2.723
oraculi	2.139. & inde	Bularchi piſtoris mira tabula	
Bruti Philippiſſis erga pueri			1.324. & 3.333
ſignum aneum amer	3.293	Bulbi quando effodiēdi & ubi	
Bruti Callaici templum	3.380	ſponte naſcuntur	2.381
Eubali animalia	1.360	Bulbines herba deſcriptio, &	
Buberij ludi qui, & unde dicti		ex ea medicina	2.428
	2.273	Bulbine bu'bi genus	2.381
Bubonum herba qua	2.744	Bulborū medicina	2.427.428
Bubonis aui cōſideratio	1.472	Bulborum ſylueſtrium cōſide-	
Bubonis in medicinuſ vsus	3.96	ratio	2.483
	108.118.139	Bulborum cōſideratio, & ge-	
Bubonum aures quales	1.554	nera plura	2.380
Bubonis cordis in magia vsus		Bulborum maturitas quo ſigno	
	3.96	noſcitur	2.381
Bubulacuniſ herba medicina		Bulbi genus, ex quo mapalia	
	2.674	& veſtes fiunt	2.365
Bubalo qualis palmo	1.570	Bulenterion quid	3.409
Bubula carnes quomodo facile		Bulla aurea cui primū dona-	
percoquantur	2.591	ta & quorū geſtmen	3.230
Bubulum ſeminar herba qua	2.	Bumafſi vna quales	2.79
	744	Bumelia fraxinus	2.155
		Bunio	

 082 001 7
 Cach. ac. v. a

Pars Prima.

Burion napi genus	2.408	Cachrys rosmarini semen	2.
Bupalus sculptor	3.376		626.627
Buphthalmos herba	2.670	Cachrys quid	2.714
689		Cachrys pilula quam vim ha-	
Bupleuron herba, eiusque me-		beat in medicina	2.748
dica	2.536.749	Cacoethes morbus & remedia	
Buprestis herba consideratio,			2.551.555.583.603.622.766.
& medicina	2.536	&	3.68.145.220
Buprestis vermis qualis & un-		Caicos herba	2.482
de dictus	3.122	Cadavera recentia merguntur.	
Buprestis veneni remedia 2.		vetustiora fluitant	1.80
567.575.579.581. & 3. 22.		Cadavera virorum supina, mu-	
37.122.		lierum prona fluitant 1.309	
Buselini herba medicina 2. 431		Cadavera ubi medicata asser-	
Buteones aues	1.585	uentur 1.565	(2.199
Buteo accipitris genus & fami-		Cadyas herba in Syria qualis	
lia ab eo cognominata 1.469		Cadmia quid	3.261
499		Cadmia faciendæ retro genera,	
Buthyri statuarij opera 3.292		& medicina	3.297
Butyri consuetudo usus, medi-		Cadmia ubi optima	3.298
cina	1.578. & 3.38	Cadmia effectus qui	3.298
Butyræ olei vim habere	1.578	Cadmus solutæ orationis inuen-	
Buxi arboris consideratio &		tor 1.210	(attulerit 1.342
genera, & ubi plurima 2.158		Cadm ^o in Graciâ quas literas	
Buxi folia qualia	2.163	Cadmi inuenta	2.343
Buxi semen carthegon dicitur		Cadmi patria	1.210
2.170		Cadmi imago	Antiphili opus
Buxus & ebunus grauiissima &		3.349	
spississima arborum	2.190	Caduceo cur serpentes additi 3.	
		389	
 Abura fontis mira		Cadurci populi ex lino vela te-	
natura	3.162	xunt 2.360	
Cacalia herba u-		Cactas ventus	1.39.41
sus, & medicina 2.		Cacilia Cava que	1.402
682.701.735		Caciliana lactuos genus 2.389	
Cachlaerba	2.670	Caciliana cerasa	2.131

Indicis Pliniani

<i>Cace'ij T. fortitudo</i>	2.316	<i>Cali colores</i>	1.30
<i>Cacitas quo pacto tollatur</i>	1.	<i>Cali species sanguinei col- oris</i>	1.26
<i>Cacitate diurna mules libe- rari</i>	2.557	<i>Cali flamma</i>	1.30
<i>Cacubi vini generositas</i>	2.84	<i>Cali versicolores & repens circuli</i>	1.30
<i>Cacubum vinum quale</i>	2.568	<i>Cali ostentum</i>	1.31
<i>Cadenda quando arbores</i>	2.	<i>Calum pro aere</i>	1.32
186		<i>Cali in terra influxus</i>	1.34
<i>Cadenda materia tempus</i>	2.	<i>Cali animalium effigies quos habeat</i>	1.35
347		<i>Calum in partes sedecim divi- ditur</i>	1.46
<i>Cadua arbores qua</i>	2.238	<i>Calum ardere sepe visum</i>	1.
<i>Calatores imaginum clari re- censentur</i>	3.284. & deinceps	48	
<i>Calatura mirabiles descri- buntur</i>	3.267. & inde	<i>Cali proprietates quibusdam in lectu peculiaris</i>	1.50
<i>Calvus Tubero a rege reuixit</i>		<i>Cali cuius regioni arbores oppo- nenda</i>	2.204
1.336		<i>Calum quod arbutta spectare debeant</i>	2.206
<i>Calvus Senator</i>	1.388	<i>Cali & terra ad arbores socie- tas</i>	2.207
<i>Calvus Rufus orator</i>	2.334	<i>Calum terra parere quidam cogunt</i>	2.207
<i>Cali consideratio, magnitudo, aeternitas, continentia, men- sura, forma, & motus</i>	1.2	<i>Calo constat operu facultas</i>	2.212
<i>Calorum ob motum sonitus co- centis, & que</i>	1.2	<i>Calo maxime agriculturam constare</i>	2.320
<i>Calum a quo primum descri- ptum</i>	1.8. & inde	<i>Cali cum terra societas a De- mocriso primum deprehen- sa</i>	2.335
<i>Calo animalium omnium im- pressa effigies & rerum o- mnium semina</i>	1.3	<i>Calum spectare quomodo in- diti homines</i>	2.559
<i>Calum unde dictum</i>	1.3	<i>Cali violentia quomodo auer- satur</i>	3.22
<i>Calo quae nobiscum societas</i>	1.8		
<i>Cali signa duodecim a quo pri- mum observata</i>	1.8		
<i>Cali fines</i>	1.29		

Calium effigies
Calium cer-
cora similes
Calium natu-
Calium patet
Calium di-
Calium di-
Calium eeg-
di haberi po-
Camenta qua
ponantur
Capi Aegy-
lunt
Caparum plura
sopret, qua
pore frantur
nentur, quae
semen quae
2.382. 383.
Capi quo pa-
385
Capi syluest-
Caparum me-
2.413
Capi somnum
413
Cap. nuci
595
Carefolium ha-
tura
Carniles pign-
3.68. 69.
Carnileus feni-
Carnileus feni-

Pars Prima.

Celestium obseruationes à qui bus inuenta	1.14	digia praecefferint	2.263
Celestium corporum motus cur dissimiles	1.17	Cesar quo anno Censor	2.43
Celestibus natura aeterna	1.8	Cesar L. Censor quando, eiusque editum	2.92
Celestium potentia ad terram pertinet	1.8	Cesaris lulij munus gladiorum	2.125.364
Celestium distantia non inue- stiganda	1.25	Cesar Dictator tabulas duas, Asiacem, & Medeam, in templo Veneris Genetricis dicauit	1.323 & 3.325
Celestium cognitio multis mo- dis haberi potest	2.334	Cesar Iulius vino Mameriti- no primus auctoritatem de- dit	2.85
Camenta quo ferrumine com- ponantur	3.419	Cesarum villa ubi	2.139
Capas Aegyptij pro dijs co- lunt	2.382	Casares triumphantes qua lau- ro soleant coronari	2.139
Caparum plura genera, odor, sapore, qua optimae, quo te- pore serantur, ubi optimè ser- uantur, quo pacto serenda, semen quando colligendum	2.382.383.384	Cesariorum Roma	2.197.
Capa quo pacto seruanda	2.385	363	
Capa syluestres nulla	2.413	Cesar annum ad Solis cursum redegit	2.325
Caparum medicina & noxa	2.413	Cesaris de singularum fidei ortu & occasu sententia	2.326
Capa somnum concilians	2.413	Cesar Idus Martias feriales fe- bi annotauit	2.327
Capis nuces aduersantur	2.596	Cesar dictator forum Roma- totum, ac sacrum iam car- basinis velis texat	2.368
Ceressolium herba, eiusque na- tura	2.398	Cesarum ianitrux laurus	2.137
Carulei pigmenti consideratio	3.68.69.	Cesar Dictator Peloponnesum insulam centauri efficere	1.138
Caruleus fons Roma	3.403	Cesar Ptolemaum perimit	1.178
Casaris ciuile bellum qua pro-		Cesar Ademonem Ptolemaei	

Casari Dictatoris ductu quot
 hominum milia occisa 1.
 314. & eius insignis clemen-
 tia & magnanimitas ibid.
 Casarsanorum militum carne
 ioculari de lapsana 2.393
 Casarum primus unde dictus
 1.302
 Casones unde dicti 1.302
 Casonia Caij imperatoris uxor
 1.300
 Caia Caelia, quae & Tana-
 quil 1.402
 Casa Vestali statua 3.278
 Caius Valerius Consul 2.367
 Caius Sennius Prator 2.93
 Caius Porcius consul 1.47
 Caius Imperator obeliscum in
 circo Vaticano statuit 2.189
 Caij principis luxus in unguen-
 tu 2.42
 Caij principis luxus in alesi-
 cys 3.402
 Caij principis mirum de plaia
 no 2.5
 Caius Caesar Augusti filius 1.
 56.270.444. & 2.17. &
 3.191
 Caius princeps decuriam quin-
 to iudicum adiecit 3.237
 Caij principis ludi 3.242
 Caius princeps auri audisti-
 mus 3.248
 Caius princeps foculos indu-
 bai è margaritis 3.431

Caij principis matrona Lollia
 Paulina smaragdum marga-
 ritisque operta 1.443
 Caij principis oculi quales 1.
 555.
 Caij principis in ludo gladi-
 atores duo ad nullam commi-
 nationem consuetos 1.555
 Cato principis molami secur
 defuit in exitu 1.566
 Caij principis consulatus & in-
 teritus 1.566
 Caij principis navis ab eche-
 neide pisce reventa, & eius-
 dem Caij in urbe interitus
 3.189
 Caij principis mater Agrippi-
 na 1.301
 Caius princeps generis huma-
 ni fax 1.301
 Calaces pictor 1.349
 Calamidis statuaria opera 3.
 284.290.383
 Calamites rana genus 3.206.
 219.223
 Calamochnus quid 3.224
 Calamus odoratus 2.3054
 Calami oleum 2.113
 Calami in medicina usus 3.
 224
 Calamorum aquaticorum con-
 sideratio 2.1.9
 Calamorum Aegyptiorum
 fus 2.175
 Calamorum coma lectus implet

Indicis Pliniani

vice pluma	2.179	Caligines oculorum quo tollan	
Calamus Orientis populi bella		sur	2.434
consciunt	2.179	Calypso pictrix	3.357
Calamorum armis qua gentes		Calypsus smago, Nicia opus	
usita	2.179		2.553
Calamorum differentia plures		Calla erba descriptio	2.749
& qui apti fistulis	2.180	Calli gemma	3.166
Calathiana viola qualis	2.	Calles emma	3.465
474		Callaria piscis	1.428. & 3.
Calchas Lucanos subegit	1.118		225
Calciamenta Asia lapidis sarcophagi illata vertuntur in lapides	3.408	Callas Atheniensis	3.257
Calciantes se quidam repente mortui	1.339	Callas statu. riu	3.293
Calcifraga herba qua	2.753	Calibephara quibus ex rebue	
Chalcosthenes imaginum fictor	3.360	conficiantur	2.499. 583. &
Calculi in vesica nascentes	1.		3.47. 371
571		Calicia herba qualis	2.640
Calculorum cruciatus asperimus	3.655	Callicles statuarius	3.294
Calculorum remedia	2.409	Callicles pictor	3.349
428. 430. 448. 457. 462.		Callicrates statuarius	1.312
464. 497. 501. 511. 512.		& 3.385	
522. 530. 531. 532. 537. 538.		Calligonon herba	2.762
539. 555. 595. 597. 601.		Callimachus pictor	3.295
605. 630. 631. 646. 713.		Callimachus medicus	2.469
714. 715. 716. 742. 753.		Callimachus dux Athenion-	
759. 765. & 3.59. 86.		fium	3.334
131. 157. 194. 214. 411. 440.		Callimus lapu	3.413
474		Callion herba qua	2.512
Calculus Thracis dios notabant		Callionymus piscis	3.225
1325		Callionymus piscis medicina	3.
Callimachia	2.85		205. 207
Callimachides	3.7	Callippus scriptor	2.345
		Callisthenes historicus	2.383
		Callistratus statuarius	3.285
		Callistruhia ficus quales	2.123
		Callistus liberius drisimus	
			3.263. 389
		Calli-	

Callistricus fer
Callitrix. si
callitrix. h
usur & me
715. 71
Calixenus statu
Calix statuari
Calixenus corp
507. 549. 555
384. 220. 30
Calor elect. cau
Calorem induc
qua. 1. 581.
723
Calorem sedati
2. 49. 573
Calphurnius T
vixit peri
Calphurnius
gramina d
Calphurny ar
Calpha villa
Calua quad
naturaliter
Caluitium hor
551
Caluus orator
pellitionem
Calx aqua ac
Calix confide
Calix agri
ferebant
Calix vina co
98. & 3. 41
Calix in med
su

Pars Prima.

Callitriches fere quales 1.408	Calci natura qualis ibid.
Callitrix siue callitricha, siue callitrichon herba, eiusque usus & medicina 2.532.682. 715.731	Calci oleum solum misceatur 2. 602
Callixenus statuarius 3.285	Cäbyfes rex obelisco pepercit, qui urbi non peperceat 3. 391
Callon statuarius 3.284	Camelopardalis animal quan- do primum Roma visum 1. 368
Callorum corporis remedia 2. 507.549.552.616. 624 & 3.84.220.303.311	Camelorum consideratio 1.368 560
Calor olei causa 2.108	Camelorum usus in praliis 1. 368
Calorem inducentia, facientia que. 2.581. 590. 597.616. 723	Cameli partium in medicina usus 3.27
Calorem sedantia, tollentiaque 2.439.573	Cameli quot annis viuant 1. 368
Calphurnius Bestia aconito uxores peremit 2.736	Cameli quot mensibus ferant uterum 1.510
Calphurnius Flamma corona graminea donatus 2.518	Cameli lac quale 1.578. & 3.36
Calphurnij annulus 3.233	Camelorum cum equis inimi- citia 1.368
Caltha viola genus 2.474	Camelos ne asili, id est tabani ladant 3.191
Calua quadam animalium naturaliter 1.552	Cameli sel non habent 1.567
Caluitium homini proprium 1. 552	Camera vitrea nouitium in- uentum 3.475
Caluus orator quo nocturnam pollutionem represserit 3.314	Camillus quantum auri in lo- uis Capitolini solio condide- rit 3.132
Calx aqua accenditur 3.253	Camillus minio illicitus tria phauit 3.211
Calci consideratio 3.419	Camillo quid criminis Carne- lius obiecerit 3.273
Calce agros gentes quadam hercorant 2.214	Camillis domus istia habuit a- 223
Calce vina coniungit Afri 2. 98. & 3.417	
Calci in medicina magnus u- sus 3.422	

Indicis Pliniani

<i>Vata</i>	3.275	455. oculi l. 557. genera 3.
<i>Camilli statua</i>	3.277	225. pugna l. 438
<i>Cammaros herba</i>	2.738	<i>Cancris tergora exuunt</i> l. 437
<i>Cammarus piscu</i>	3.226	<i>Cancris scorpionum strabus me-</i>
<i>Canenarum ades</i>	3.276	<i>deniur</i> l. 376. 438
<i>Campania vitum magnitu-</i>		<i>Carcros in scorpiones transfu-</i>
<i>do</i>	2.726	<i>gurari</i> l. 438
<i>Campania vna qualu</i>	2.77	<i>Cancerum in medicinis vsus</i>
<i>Campanie siligo</i>	2.290	3.202. 208. 210. 217. 218.
<i>Campania ex milio pultem</i>		220. 221
<i>candidam facit</i>	2.294	<i>Cancris oculi ad quid utiles</i> 3.
<i>Campania campus laudat si-</i>		207
<i>mus</i>	2.296	<i>Candace regina vbi regnarit</i>
<i>Campania fertilitas</i>	1.100.	1.277
106. & 1.296		<i>Candaules rex Bularchi ta-</i>
<i>Campania terra pulla</i>	2.208	<i>bulam auro rependit</i> l. 324
<i>Campana rosa</i>	2.471	<i>Candaules quando obierit</i> 3.
<i>Reliqua quare parte se-</i>		333
<i>cunda.</i>		<i>candelabrorum consideratio</i> 3.
<i>Campaspe Alexandri amica</i>		274
<i>Apelli data</i>	3.342	<i>Candelabrorum pretia</i> 3.274
<i>Canachus statuarius</i>	3.285	<i>canephorus ex marmore, Sco-</i>
291		<i>pa opus</i> 3.380
<i>Ganachi statuarij opera</i>	3.384	<i>Canis vrtica genus</i> 2.491
<i>Canalicium, vel canaliense</i>		<i>canities hominis & equo pecu-</i>
<i>aureum quod</i>	3.246	<i>liaris</i> l. 552
<i>Canaria herba que</i>	2.672	<i>Canis a pueritia vbi</i> l. 292
<i>Canarium augurium quo ter-</i>		<i>canities prapstera</i> l. 297
<i>rore fieri consueuerit</i>	2.274	<i>Canicula stella, Procyon Gra-</i>
<i>& incanum unde aduehatur</i>		<i>cic dicta</i> 2.334
2.29		<i>Canicula stella miri in hac</i>
<i>Cancrorum consideratio & vi-</i>		<i>inferiora effectus</i> l. 34. 40.
<i>ta, pedes, & marium & for-</i>		<i>&</i> 2.96.
<i>mis differentia: multitu-</i>		<i>Canis stella ortu vna mutan-</i>
<i>do ingressus</i> l. 438. <i>coitus</i> l.		<i>sur</i> 2.97
		<i>Canis stella ortu ligna cadu-</i>

da
Canis stella occa
Canis signi exori
Canis signi exori
fedina: & terr
Canis signi exori
Canicula piscis
Canicula p. piscis
ximi infestant
433. & 2.69.
Canicula piscis
208
Canum descripti
erga dominos
Canis cum eleph
390
Canum miracula
Canum in bellis
388
Canes soli dmi
389
Canes soli nom
1.389
Canum impetu
mitigeur
Canes ex tigris
389
Canes in epis
390
Canes: insignes
xandro
390
Canum partus
inde 1.390
Canum rabies
ra

Pars Primā.

da 2.187
 Canis stella occasus 2.330.338
 Canis signi exortus 1.34.335
 Canis signi exortum maria
 sentiunt & terra 2.335
 Canis signi veneratio 2.335
 Caniculae pisces 3.208
 Canicula pisces urinantes ma-
 xime infestant sua copia 1.
 453. & 2.69.
 Caniculae piscis medicinae 3.
 208
 Canum descriptio, natura, &
 erga dominos fides 1.388.509
 Canis cum elephanto pugna 1.
 390
 Canum miracula plura 1.388
 Canum in bellis usus ubi 1.
 388
 Canes soli dominos nouere 1.
 389
 Canes soli nomina noscunt sua
 1.389
 Canum impetus & seuitia quo
 mitigetur 1.389 & 3.201
 Canes ex tigris concipiunt 1.
 389
 Canes à lupis concipiunt 1.
 390
 Canes insignes dono Ale-
 xandro Magno dati 1.
 390
 Canum partus & generatio &
 inde 1.390
 Canum rabies quando pestife-
 ra 1.391

Canis locutus aliquando 1.391
 Canes Melitaei quales 1.134
 Canes quae loca non intrent 1.
 269.484
 Canes ubi pro regibus habeantur
 1.279
 Canum magnorum copia ubi 1.
 281
 Canes Indicis ceteris grandio-
 res 1.294
 Canum genera plura 1.509
 Canum generatio ibid.
 Canum prodigia 1.510
 Canes quandiu uiuant 1.510
 Canes quibus infestentur 1.549
 Canes degeneres sub alium
 caudas reflectunt 1.585
 Canum impetus quo cohibetur
 3.201
 Canes quando maximè in ra-
 biem agantur 1.34
 Canis mordens lapidem, Pro-
 uerbum 3.102
 Canis rabidi morsus reme-
 dium quomodo repertum 2.
 654
 Canis rabidus quem memorde-
 rit, aquam, & potum omnem
 paucis 2.653
 Canes quae herba se purgant 2.
 672
 Canis malignitatis & inuidia 1.
 672
 Canibus ne cauda crescat 1.391
 Canes quos non allatrent 2.674
 & 3.29.101.152

Canis mira pictura 3.346
Canes quo rabidi fiant 1.306
Canes ne rabidi fiant 1.391
 & 2.625. & 3.23.101
Canum scabies remedia 3.68
Canem annua apud Romanos supplicia 3.40
Canis in placandis numinibus pro hostia immolabatur 3.40
Canes fugantia 3.101.136
Canes quo cibo necentur 2.425
 429.527.626
Canibus maxime inimicum 3.254
Canis adhuc latens olim in ciborum delictum habitus 3.50
Canis, serpentisve dense qui aliquando fueris laesus, in seruentu suo vulneratorum malum aggrauat 3.11
Canis urina irrigata herba, & sine ferro euulsa, luxatus medetur 2.644
Canum vermes, id est ricini, quo necentur 2.528
Canis motum simulacrum 3.222
Canis partium in medicina u. 1.2.662. & 3.90.100.
 1.9.127.128. 132.135. 143.
 49
Canis rabidi morsus remedia 1.306. & 2.406. 413. 415.
 415. 427. 430. 434. 461.

464. 503. 505. 524. 544.
 543.561.573.576. 588. 591.
 595.596. 625. 636. 654.
 681. 749. & 3.5. 14.20.
 24.30. 44. 83. 100. 202.
 213.255.310
Canina capita habentes hamines 1.280
Canabius consideratio, & ea medicina 2.464
Canabius genituram virorum extinguit 2.464
Canabius aquam coagulat 2.464
Canabius natura, usus, satio euulso 2.399
Canabius ingens altitudo ibid.
Canensis clades Romanorum 2.125.
Canon simulacrum, Polycleti opus 3.286
Canopus fidus in Italia non conficitur 1.58
Cantabrica herba cuiusmodi & unde diffusa 2.671. 675
Cantharidum vermium consideratio 3.99
Cantharides Cato Vticensi obiecta sunt, quod eam vendi differ 3.100
Cantharides quo fugentur 3.23
Cantharides ex quagignatur materia 1.549
Cantharidum in medicina u. 3.104.133
 Cantho-

Cantharidum
 434. 455.
 581. & 3.
 Cantharides
 genus
 Cantharides
 diffusa
 Cantharus
 Cantharus p.
 Cantharus B.
 C. v. s. san
 Cantharus v.
 rodens
 Cantherinus
 457
 Capanus im
 pu
 Capite cal
 330.341
 Caper piscu
 Capillata
 Rom. 2. &
 Capillus
 quo solea
 Capillus vob
 tur
 Capillorum c
 Capilli qu
 Capillorum
 lictibus
 1.552
 Capillus pue
 daga da
 Capillus vir
 bus mede
 Capilli multi

514. 521.
 576. 588. 591
 5. 636. 614
 & 3. 5. 14. 10.
 3. 100. 201.
 habentes hami.
 1. 280
 eratis, & cu
 2. 464
 nam virorum
 2. 464
 conculat 2.
 us usque latia e-
 2. 399
 ultirud ibid.
 Romanorum
 Polycteto
 3. 286
 Italiani co-
 1. 58
 a cni/modi
 2. 673. 675
 primus cin-
 3. 99
 to Pitiensi
 dicitur em-
 3. 100
 fugatur 3.
 quagiana-
 1. 549
 medicum v.
 3. 104. 133
 Cantho-

Cantharidū veneni remedia 2.
 434. 455. 566. 575. 579.
 581. & 3. 37. 45. 95
 Cantharites, vini transmarini
 genus 2. 87
 Cantharoletrus locus, & unde
 dictus 1. 544
 Cantharus statuarius 3. 293
 Cantharus piscis 3. 235
 Cantharus Bacchus, & Marius
 C. vbi sunt 3. 267
 Cantharus vermis frumenta e-
 rodens 2. 306
 Cantharus lapathum 2.
 457
 Capanus imago, Tauriscio-
 pus 3. 357
 Capella celestis signi ortus 2.
 330. 341
 Caper piscis 1. 586
 Capitata lotos, antiquissima
 Roma, & unde dicta 2. 197
 Capitulus virginum l'estatium
 quod soleat deferri ibidem
 Capitulus ubi probro existe-
 tur 1. 233
 Capillorum consideratio 1. 552
 Capitillus quae gens careat 1. 552
 Capillorum defluuium in mu-
 lieribus & spadonibus rarū
 1. 552
 Capitulus puerorum primus po-
 dagra dolorem lenit 3. 114
 Capitillus uirorum canis morfi
 bus medetur. 3. 114
 Capitilli muliebres adulesci nido-

re suo serpentes fugant 3. 21
 Capilli ne canescant 3. 149
 Capillorum vermes perimen-
 tia 3. 170. 183. 369
 Capillos qua crispas faciant 2.
 532. 535. 609 & 3. 27. 96
 Capillum certis Luna diebus
 contrectari, capitis doloribus
 conducit 3. 10
 Capilli quando tendendi 2. 188
 Capillos inficentia 2. 184. 415.
 455. 532. 552. 653. 613. 625.
 629. 632. 734. & 3. 371
 Capillos demigrantia 2. 556.
 581. 599. 600. 604. 605.
 622. 735. 748. & 3. 104
 205
 Capillos qua rufos efficiant 2.
 128. 576. 582
 Capillum flauum qua faciant
 1. 64. & 2. 735
 Capillorum diuersitas in regio-
 nibus calidis & frigidis. 64
 Capilli ne defluant 1. 384. &
 2. 410. 424. 532. 600. 603.
 682. 706. 740. 768. & 3.
 10. 40. 46. 47. 103
 Capillus nutritientia. 537. 580.
 596. 636. 682. 768
 Capistrandi boues inter arbo-
 res vitescere arantes 2. 3. 1
 Capito Oppius vir Pratoris
 scirra infestatus 1. 306
 Capitoliū obsessum a Gallis
 seruatur a Manlio Capito-
 lino 2. 317

Indicis Pliniani

Caprarium bar-
barefoli
Caprarium cum
Caprarium bat-
litar
Capra quo ne
Caprarium co-
gatur
Capra cur non
Caprarium in
157
Caprimum sang-
in medicum
Caprimum cap-
medicina
Caprimum pilu-
pellu, & ca-
59
Caprarium fru-
medicina
Caprimum co-
vile
Caprimum la-
335, 8
Caprimum rec-
1404
Caprarium p-
314
Capra friv-
Capra vbi n-
Capr. ficula
ser
Caprification
deratio
Caprificatio ar-
2126

Pars Prima.

Caprarum barbis ladanum ad
 1.431
 Capras ocinū aspernari 1.431
 Caprarum balatus quo concietur 1.440
 Capra quo necetur 2.624
 Caprarum cornu serpentes fugantur 3.43
 Caprae cur non lippiant 3.48
 Caprarum in medicinis usus 1.567
 Caprinus sanguis, fel & casus in medicinis 3.43.44.48.65
 Caprinum caput & seuum in medicina 3.58.64
 Caprini pilicini calculos expellit, & caprarum simus 3.59
 Caprarum simus & urina in medicina 3.59.61
 Caprinum cornu suffitu vultus utile 3.71
 Caprinum lac stomacho utile 3.36.58
 Caprinum iecur quibus proffit 1.404
 Caprarumse plumbi genus 3.314
 Caprea fera veneno vivit 1.515
 Caprea ubi non sint 1.411
 Caprificatio dies Vulcano facer 1.529
 Caprificatio arborum consideratio 2.126
 Caprifici arboris consideratio 2.126

Caprificus nūquā floret 2.164
 Caprificus ubi trāsera 2.169
 Caprifici quibus infestentur & quā laudentur 2.266
 Caprifici natura, & ex ea medicina 2.590
 Caprificus taurorum ferociam mitigat 2.591
 Caprimulgi aves quales 1.493
 Caprimulgi nocturni fures ibi.
 Caprimulgi interdiu visu carent ibid.
 Capris quae apta materia 2.196
 Capua unguētū nobilitata 2.38
 Capuam Augustus coloniam deduxit 2.297
 Capuli, id est gladiatorum manubria ebore & argente ornantur 3.267
 Caput hominis inuentū in Tarpeij delubri fundamētū 3.6
 Capitū animalium consideratio 1.550
 Capitum animalium apices ibid.
 Capitibus quae animalia carent 1.188
 Capitū ossium differentia 1.552
 Capita piscium maxima 1.552
 Capita praecisa aliquando repere visa 1.518
 Capitis indicium ubi primū actum 1.344
 Capitibus carentes homines 1.188
 Capitis dolor gravissimus 2.655
 Capita aperiri magistratibus cur

Indicis Pliniani

institutum 3.19
 Capitis dolorem facientia &
 capiti dolenti contraria 2.
 455. 500. 554. 556. 563.
 563. 567. 577. 596. 658.
 & 3.37.
 Capitis doloris remedia 2. 414
 420. 422. 431. 433. 434.
 437. 438. 439. 440. 446.
 447. 448. 450. 453. 461.
 499. 501. 505. 509. 531.
 532. 542. 549. 560. 561. 564.
 579. 580. 581. 582. 592. 595.
 597. 598. 599. 601. 605.
 608. 609. 613. 618. 620.
 621. 628. 634. 644. 645.
 647. 682. 683. 990. 740.
 751. 757. 763. 766. & 3.
 16. 23. 25. 26. 27. 33. 47.
 84. 105. 199. 329. 388
 461
 Capitis huiusmodi remedia 2.
 415. 420. 427. 445. 457.
 501. 503. 555. 581. 607.
 625. 640. 681. & 3. 46.
 197. 199. 204. 303. 414
 Caput purgantia 2. 420.
 499. 503. 563. 621. 684. 685.
 & 3. 304
 Capitis ardores refrigerantia
 2. 407
 Capiti à Sole doleat quid im-
 portandum 2. 605
 Capiti vulneribus quid me-
 dicetur 2. 611. 684
 Capitis dolorem ex ebrietate
 sedantia 2. 618
 Capitis ossa fracta extrahen-
 tia 2. 683. 684
 Carabi cancerorum genus 1.
 438
 Carbas ubi reperta 2. 36
 Carbafina vela 2. 363
 Carbilis Pollio 1. 422
 Carbonis faciendi ratio 2. 146
 Carbonib. apta materia ibid.
 Carbonum natura, & vis 3.
 253
 Carbonis querni in medicina
 usus 3. 426
 Carbo Cneus consul 1. 332. 334
 Carbo L. cum Pompeio consul
 3. 109
 Carboni imperatori mures ap-
 positi fasciis exitium porien-
 derunt 1. 409
 Carbunculi morbi descriptio
 2. 695
 Carbunculus Narbonensis pro-
 vincia peculiare malum 2.
 605
 Carbunculus morbus quando
 primum in Italiam venerit
 2. 695
 Carbuncolorum gemmarum
 consideratio, unde dicti ge-
 nera, ubi optimi, &c. 3. 451
 Carbunculi morbi facile remo-
 dium 2. 335
 Carbunculi ne vitibus nocent
 2. 340
 Carbunculus extra genus 2. 209
 Carbur-

Pars Prima.

Carbunculare quid sit 2.335

Carbūculatio arborum morbus 2.258

Carbunculorum remedia 2.

433. 436. 451. 454. 543.

556. 563. 579. 584. 590.

596. 611. 627. 629. 723.

636. 142. 220. 426

Carchedony carbunculi 3.451

Carchedony smaragdi 3.445

Carcinetron herba 2.762

Carcinias gemma 3.475

Carcinomatosis morbi remedia

2.422. 433. 505. 524. 557.

590. 613. 619. 638. 645. 648.

731. 754. 760. 63. 13. 14.

85. 213. 220

Cardamomi consideratio 2.

16

Cardamomi oleum 2.113

Cardiacorum remedia 2.421.

424. 435. 572. 599. 631. 63.

30

Cardisce gemma 3.468

Cardinis temporum quadri-

partita distinctio 2.323

Cardueles imperata faciunt,

6 earum consideratio 494

Carduus herba qualis 2.491

Carduorum in cibis usus, eo-

rumque ingens pretium 2.

94

Carduorum satio, cultura, usus

630. 2.395

Carduorum syluestrium gene-

ra duo, 6 medicina 2.465

Carduus frugibus inimicus

2.307

Carduus vesci plebs nō licet 2.

371

Caryatidū simulacrum 2.79

Caryatides statua 2.383

Carica ficus 2.49. 127

Cariem qua arbores non fen-

tiant 2.192. 210

Caries ab ebore quo pacto ar-

ceatur 2.113

Caryinum oleum quid 2.112

581

Carytes, tithymali genus 2.711

Caryon unde iuglans dicta 2.

Cariopos quid 2.37 (128

Cariosa terra pessima 2.210

Caryotarum medicina 2.585

Caryota ubi 2.134

Caritatem annona inferentia

2.335

Carmanides pictor 3.357

Carmina incantantium an a-

liquid valeant 3.5

Carmina Magica vim habe-

re ibid.

Carmina Magica contra grā-

dines morbos 3.10

Carmen heroicum à quo reper-

tum 1.345

Carneadis eloquentia, Caro-

nisque de eo sententia 1.319

Carneades Zenonis libris 70.

Sponfus illeboro se purga-

uit 2.662

Caro quo astate incorrupta,

feruetur	2.454	leta	2.124
Caro bubula quo tenerior in co- quendo fiat	2.491.591	Carthaginem quis primus ir- ruperit	1.302
Caro ab osibus recedens quib. inuenitur	2.549.551.579.648	Carthaginense bellum tertium quando sumptum	2.125
Carne humana vefcentes	1.280	Carthaginensium contra Ro- manos victoria	2.125
Quare Humana carne.		Carthaginensium in Sicilia vi- ctorum p. Aura	3.324
Carnes suauiores facit	2.625	Carthaginenses Herculi hu- mana hostia sacrificabant	383
Carnes quo absumantur in ol- lis	2.664	(quales 2.472	
Carnes cum coquantur. conglu- tinantur	2.745.757	Carthaginis H. Spansa rosa	
Carnes alentia	2.597	Carthegon buxi genus	2.170
Carpasium maris echini quales	3.203	Cartilaginei pisces	1.432.573
Carpheon thuris genus	2.18	Cartilago rupia non foidefcit	1.573
Carpheos, id est. sanum Gracu	2.647	Carulius Samnites superat	3.283
Carpinus arbor montes amat	2.157.158	Carulij Pollionis reperiunt	3.265
Carpinus nuptialibus facibus materiam prabet	2.159	Carulius Sp. quastor qd in ea nullo reprehenderet	3.275
Carpophyllon lauri genus	2.138	Carulius Sp. louem in capio- lio fecit	3.283
Carruca ex argento	3.264	Casorum consideratio, diuer- sitatibus	2.578.579
Carthago v. ita quantum, et qui d. Romani tributum nomi- ne soluere coacta	3.241	Casorum genera, usus, bonitas medicinas	3.38
Carthago, cum deleta fuit, quan- tum argenti habuerit	3.164	Casum seruandi ratio	2.638
Carthago quando capta	2.80.	Casus ne corrumpatur, neque a moribus attingatur	3.152
Carthago, quos annis Roma a- tuit	2.125	Casum ubi optimi	1.579
Carthago scilicet argumento de-		Casum fructibus consideratio	2.25
			28
		Casus in Septentrione viuit	2.

Pars Prima.

174

Casia apes delectantur 2.485
Cassignete herba qualis 2.642
Cassander Gallos obsidet 3.167
Cassander rex 3.348
Cassandra picta Theodori opus 3.357
Cassiteron, id est candidum plumbum 3.311.312
Cassius Longinus consul 1.299
Cassius orator 1.304
Cassius Severus 3.362
Cassius Parmensis 3.156
Cassius Syllanus 3.284
Cassius Spurius regni affectator à patre perimitur 3.275
Cassij C. censura, & in ea prodigium 2.263
Castitatis exemplum 1.198
 321. 368. & 2. 17. 617. 668
Castor Romanorum victoria nuntius 1.312
Castorum auriga qui 1.227
Castorum ades Roma 3.277
Castorum tabula ubi & à quo posita 3.325
Castor & Pollux, Apellus opus 3. 343. eorum simulacra 3.292
Castorum stellæ quales, à nau su inuocantur 1.32
Castor Antonius medicina 2. 444. 466
Castor animal 3.195
Castores an testiculos sibi am

putent 1.279. & 3. 395
Castorea quo seruentur opium 3.196
Castorea que 1. 379. & 3. 195
Castorum medicina 3.195
 205. 212. 213. 217. 222. 223
Castrata siliginis genus 2.291
Castratio quibus faciēda diebus 2.347
Castroorum vallum ex castpili bus 3.364
Catagrapha à quo inuenta 3. 334
Catagusa simulacrum 3.289
Catanance herba qua 2.749
Cataplastmata ex bromi semine 2.558
Catapulta à quo inuenta 1. 345
Catexacta aues 1.496
Catienus Philotimus in patroni rogum se coniecit 1.322
Catilina ciceroni ingenium sitgit 1.320
Catiliniana prodigia 1.44
Catilina proanus quis 1.317
Catinus Labeo tribunus plebis Metellum Macedonum ex Tarpeio colle precipitare conatus 1.313
Catoblebas fera 1.370
Catochites gemma 3.466
Catopyrites gemma 3.466
Cato censorius quoties accusatus causam dixerit 1.318

Indicis Pliniani

Catonis Censorij laus	1.316	Cato de olearum satione	2.234
Catonis censorij triumphum, ce- surascientia	2.80	Catonis de agricultura prae- cepta	2.277
Cato censorius quando mortuus	2.90	Catonis praecepta, ubi unum quodq. frumentum sit seren- dum	2.309
Catonis de vitibus, vuisque sententia	2.80	Catonis praecepta de arandi tempore	2.312
Cato eodem vino usus quo re- miges	2.92	Catonis censorij censura	2.364
Catonis ex Hispania trium- phus	2.91	Cato de brassica	2.391.422
Catonis de vino condiendo pra- ecepta	2.100	Catonis M. laus	2.650
Catonis praecepta de oliuarum cultura	2.110.111	Cato, M. de herbis	ibid.
Cato de amurca eiusque usu	2.114	Cato quare Zenonis statuam vendere nolueris	3.295
Cato nil de prunis sylvestribus locutus	2.116	Cato contra Gracos	3.78
Cato de ficis serendis	2.124	Cato contra medicos.	3.79
Cato fici argumento, usus in delenda carthagine	2.124	Cato quando obijt & eius aetate	3.79
Cato Carthagenensium infe- stissimus hostis	2.124	Catonis Uticensis obiectum quod cantharidas vendidisset	3.100
Cato de myrti generibus	2.136	Cato censorius octogesimo an- no filium genuit, & duplex eius propago	1.305
Cato de lauro	2.137	Cato censorius quid de legatio- ne Atheniensium	1.305
Cato cupressi	2.175	Cato Gracorum hostis	1.305.
Cato summus in omni usu	2.187	& 3.78	
Cato de terra vitium atque o- limo agro	2.210.211	Cato Iunior Utica si peremis	1.282
Cato de plantandis arboribus ac ferendis faciendis	2.222	Cato Uticensis pronepos Cato- nis primi Gracorum amicus	1.305
Catonis praecepta de institutione arborum	2.230	Cato ambitus hostis, ac repulsis gaudens, Prologo operis	
Cato de viti inferenda	2.231	Catonem rem improbam nemo ausus	

um fatione
agricultura pro
1.37
pta, ubi vna
mentum fit for
2.39
pta de arat
1.3
ny censura 2.38
ca 2.39.4
aus 2.68
rhis
enonis fiam
ueris 3.19
racos 3.7
dicos 3.7
p & eius al
obietum quo
vendisset
officij fimo
nus, & dupl
1.39
quid de legat
fium 1.39
m hostis 1.39
lica fi perem
principes Cat
ratorum am
hostis, ac repul
Proce oper
imptiam nem
auf

ansu rogare ibid.
catorum cognomen à sapien-
tia tractum 2.321
Caius Ailiu consul, & eius
parsimonia 3.265
Cauliana Minerva cur dicta
3.191
Caulius: quid 2.163
Caulus Qu. consul 2.477. &
3.386, 402
Caulus Q. cimbriorum victor
2.20.
Caulus Q. capitolium dedi-
cat, & eius inuentum 2.363
Caulus Lucius Minerva
simulacrum dicat 3.291
Caulus regulas capitoli inau-
rat 3.243
Cauli Qu. nobilis domus 2.202
Caulius Veronenfis poeta in
Mamurram 3.386
Caulius poeta in Sittumam
Nonium 3.448
Cauli incantationes amato-
ris 3.8
Canatica cochlea 1.388. & 2.
126
Caucalis herba 2.490
Cauchorum vita 2.141
Caucon herba 2.723
Caudarum animalium diuer-
sitas, quibus amputata rena-
scantur 2.585
Cauda prater hominum ac fi-
mias omnibus fore animali-
bus insunt 1.585

Tom 3.

cauda villosa homines in In-
dia 1.297
Caulis animalium animi in-
dex 1.363
Caulis quid 2.368
Caulina vina 2.86
Caulis leguminum qualis 2.
284
caulis herbarnum differentia 2.
388
caule reciso qua regetminant
2.387
caulodes brassica genus 2.422
caunea ficum genus 2.127
caunij natura lenesi 1.552
cauponarum estua animalia.
hoc est, publices, etiā in ma-
re gignuntur 1.454
Cecinna poter, opio perye 2.
450
Cecina Volaterranus 1.482
Cedraeon quid 2.112
Cedrolate, id est cedrum magna
2.69, 606
Cedri vsus in sacris 2.49
Cedrum minor, & eius genera
2.49
Cedri maioris genera 2.49
Cedro cur simulacra deorum
fiunt 2.49. libros d. in
coferuat. 2.57. piceum fun-
dit 2.99. montes amat 2.
158. 174. folia non
dunt 2.160. filia capillata
2.162. pungentia 2.163. quo
tempore semen gerat 2.267

RR

Indicis Pliniani

ubi optima	2.188	Cenchros adamantis genus 3.	44 ¹
Cedri oleo peruncta non san-	2.188	Censorius Pifohistoricus	2.57
tiunt cartem aut tinea 2.188		Censoria nota, quinque pondo	
Cedri vsu ad classes in Egy-		argenti possidere	3.264
ptio Syriaque 2.190. non te-		Censorum officium circa quid	
net clauum 2.191. non sen-		2.273.278	
tut cariem	2.192	Censu Senatores legi, perni-	
Cedri magna natura, & me-		ciosum	2.71
dicina	2.606	Census moribus, & virtutibus	
Cedria piscis genus	2.606	inimicus	ibid.
Cedri quid, & quomodo fiat		Censia precipuum magistra-	
2.153		tuum ornamentum	ibid.
Cedrides id est cedri fructus.		Cantaretus Galata miragus	
earumque in medicinis vsus		de equo eius historia	1.392
2.607		Centauraea herba consideratio	
Cedrina mēse nobilissima	2.58	1.666.675	
Ceyces aues	3.210	Centauri herba atas	2.770
Celebothras rex	1.255	Centaurum maius & minus	
Celeres sub Romulo dicti, qui		2.732	
postea equites	3.237	Centauri medicina	2.701.
Celestivantes pueri	3.291.292	702. 704. 708. 720. 721.	
Cella vinaria quales esse de-		725. 728. 729. 732.	
beant	2.101	Centaurion herba vnde dicta	
Cellaria agri maiora	3.402	2.657	
Celia potus genus	2.519	Centoreon lepton. herba	2.665
Celocem nauem Rhodj inue-		Centauri herba vsus, & me-	
nerunt	1.347	dicina	2.681.684
Celtes, testudinū genus	1.422	Centaurorum simulacrum 3.	
Celtis arbor, id est lotos	2.61	378.82	
Cemes herba	2.749	Centifolia rosa	2.471
Cenchramis satiuarius	3.294	centifolia rosa Tiberij Casa-	
Cemomis serpentis morsus re-		ru principatus in coronis non	
medium	2.461	addebatur	2.471
Cenchritis accipitris in medi-		Centipedes pisces	1.451
cina vsus	3.108	Centipelliones quid	3.42
Cenchritis genina	3.475		

Centipum

Pars Prima.

centum capita herba . & ex
ea medicina 2.521
centurulus herba quali 2.636
cētunculi herb a medicina ibi.
centurionum insigne vitū erat
2.74
centuripinum crocum 2.475
cephenes apum genus 1.531
cepheus Andromeda pater v.
bi regnauerit 1.276
cephi statuarius 3.294
cephissodorus statuarius 3.285
cephissodori duo 3.294
cephissodorus statuarius, Pra-
xielufilius 3.291.379
cephissodorus pictor 3.135
cephus animal quale 1.368
cepio scriptor 2.471
cepion & Drusi inimicitia 3.
42.233
cepionida gemma 3.467
cepes gemma 3.466
cepocapites gemma ibid.
cera quomodo fiat 2.488. que
optima ibid. quo nigrescat
aut alba fiat aut rubra 2.489
cerę usus ibid.
ceras ex quibus floribus apes
confingant 1.524
cerę imagines à quo reperta
3.359
ceris pingere consuetudo 3.351
cerachates gemma 3.463
ceramscos locus 3.360.375
ceramites gemma 3.466

Κέρως ἀγλαδίας, Libri titu-
lū. Prologo operū
Ceraſtes, id eſt, vermes ſicus in
feſtantes 2.258
Ceraſta ſerpentiſ deſcriptio 1.
372
Ceraſtin cornua quadrigemina
1.372.551
Ceraſtin rhaphanū aduerſa-
tur 1.409
Ceraſta ſerpenti morſus re-
media 2.442.612. & 3.178
196.100
Ceraſtorum conſideratio 2.132
Ceraſorum bacca ibid.
Ceraſi quando & unde primiū
in Italiam aduecti ibid. v-
bi non proueniunt eb. nomina
plura ibid.
Ceraſus in lauro inferitur 2.
132
Ceraſi ſuccus qualis 2.133
Ceraſa quibus conſent 2.134
Ceraſus que loca amet 2.159
Ceraſis rami mira magnitu-
dine 2.171 (ſiant 2.267
Ceraſi quomodo praeoces
Ceraſi inſitio quomodo fiat 2.
229
Ceraſia herba medicina 1.707
Ceraſias cometa genus 1.27
Ceraſtin herba qua 2.451
Ceraunia gemma 3.461.472
Ceraunia ſiliqua 2.51
Ceraunijs à montibus Europa
H R 2

Indicis Pliniani

1.180
Cernu agri-
tur
Cernu
Cernu ex-
o: fipar
Cernu dep-
1.18:
Cernu
ita
Cernu Q
Cernu
febris
Cernu
Cernu jert
6: 34
Cernu
An
Cernu
Cernu
Cernu
2.42
Cernu
1.511
Cernu
Cernu
infant
Cernu
sic
Cernu o
ref
Cernu
in car
tern
Cernu
mte

Pars Prima.

1.380

Cervi agroti quo sibi medean.

1.376

Cervorum conceptus 2.380

Cervus qua herba se ante & post partum purgant 1.380

Cervi depositu cornibus latens 1.381

Cervorum cornua ad quid uti lia 1.381

Cervus Qu. Servitij qualis 1.382

Cervorum vita longa 1.331.382

febres non sentiunt 1.382

Cervus Africa non gignit ibid.

Cervi serpentes mandunt 1.382

& 3.42

Cervi ubi non sint 1.384.410.

411

Cervi ubi fissi auribus 1.410

Cervorum coitus 1.509

Cervus paritura quo pascantur 2.412

Cervi cicurati raro concipiunt 1.511

Cervorum cornua qualia 1.511

Cervorum capiti, vermiculi insunt 2.553

Cervorum anima serpentes vivit 1.589

Cervi qua herba serpentibus resistant 2.537

Cervi cor maximum 565 fel. in cauda 1. 567. ubi qua. serni renes 1.570

Cervorum & serpentum inimi cilia 1.382.514. & 3.42

Cervorum cum serpente pugna 1.382

Cervino. sanguine contrahi serpentes 3.42

Cervi cornu odore serpentes fugantur 1.514. & 3.42

Cervini cornu in medicina usus 3. 47. 50. 52. 53. 58. 65

Cervinus pulvis in medicina 3. 53. 65

Cervinus sanguis alium sistit

Cervorum coagulum intestini vile 3.58

Cervinus simus in medicina 3. 65

Cervus, cum senserint se grauidas lapillum deuorant 3.69

Cervi dictamnium herbam morstrant primum 1.376. & 2.672

Cervus color 3.327.329.332

Cesely iurisperiti praeceptor 1.389

Cesennaria vina 2.85

Cestiu C. consul 1.496

Cestiu C. Corinthium signum 3.284

Cestros herba qualis 2.671

Cethegus consul, quando 2.57

Cethegi mensa nobilis 2.58

Ceri piscis magnitudo 3.191

Chalastrium nitri genus 3.181

Chalastrium nitrum vice salis 3.113

Chareu Atheniensis medicus RR

2.465	ea medicina	2.635
Chareas statuarius & eius o-	Chamadaphne herba, qua &	dicina
pera 3.291	vincaperuinea, eiusque in	Chamadaphne
Chalazina gemma 3.475	medicinu vsus 2.511	ea medic
Chalceos herba 2.492	Chamadaphnes, descriptio, &	Chamadaphne
Chalceti herba medicina 2.	medicina ex ea 2.634	extensio
704 f. 03	Chamadaphne frutex ex lau-	Chamadaphne
Chalcantis aris consideratio 3.	ri generibus 2.138	phne, &
Chalaidica sicut quales 2.123.	Chamadaphne herba, eiusque	Chamadaphne
124.	vsus 2.484	2.609
Chalci pondus 2.514	Chamadryos herba descriptio,	camap...
Chalci piscis 3.225	& ex ea medicina 2.634	Chamadaphne
Chalcis piscis ter anno parit	Chamadropis herba descriptio	Chamadaphne
1.456 (3.271.301 476	& medicina ex ea 2.634	& medic
Chalcitis lapidi consideratio	Chamaglycymerides pisces 3.	Chamadaphne
Chalcitum aluminis species 3	225 (2.527	crum
368	Chamaleon herba unde dicta	Chamaleon
Chalcophonos gemma 3.446	Chamaleon herba qua 2.492,	crum
Chalcosmaragdos gema 3.446	& 3.33	Chamaleon
Chalcosphenes statuarius 3.294	Chamaleontis herba considera-	Chamaleon
Chalcosphenes imaginum fi-	tio genera, medicinu 2.527	Chamaleon
stor 3.360	Chamaleontis herba atq. 770	medic
Chaldeorum doctrina 1.260	Chamaleontis oculi quales 1.557	Chamaleon
Chaldeorum gemma 3.473	Chamaleonti pulmo, maximus	Chamaleon
Chamaea medicina 2.724	1.566	Chamaea
Chamaea fabuci genus 2.615	Chamaeleontis animalis confi-	Chamaea
Chamaecissi descriptio, & ex	deratio miracula, venenum	Chamaea
ea medicina 2.635	& medicina 1.377.382. &	Chamaea
Chamaecissi in medicinu vsus	3.32	Chamaea
2.622	Chamaeleon multicolor, & as-	Chamaea
Chamaecissos hedera species.	re pascitur 1.383. & 3.33.	Chamaea
178.622	oua qualia 1.503	Chamaea
Chamaecissos cyclaminis genus	Chamaeleos piscis 3.225	Chamaea
2.679	Chamaeleuce herba 2.701. do-	Chamaea
Chamaecrasi consideratio 1.122	scriptio, & medicina 2.635	Chamaea
Chamaecrasi herba, & ex	Chamaeleon herba 2.529. mo-	Chamaea
	dis i.	Chamaea

Pars Prima.

2.635	dicina	2.530	charmida siue carneadu in-
herbas quae &	chamamyrsine herba 2.112 ex	gens memoria	1.113
eiisque 13	ea medicina	2.600	charmia medicus
2.111	chamamyrsine olei natura, &	charonea scrobes	1.71
descriptio &	ex eo medicina	2.581	chartarum consideratio &
2.634	chamapeuces herba deseri-	ptio, & eius medicina 2.635	usus necessarius, & quan-
frutex ex lau-	chamapityos herba medicina	2.609	do reperta, & genera plu-
2.138	2.609		va 2.53.54.55.56
herba, cuiusque	camepityi herba	2.715	charta religiosis voluminibus
2.424	chamarops herba	2.705.728	apta 2.54 (54.55
descriptio	chamaefcyces herba descriptio,		charta Augusta cur dicta 2.
na 2.634	& medicina ex ea	2.635	charta bonitas in quibus con-
herba descriptio	chameterum durum simula-		sistat 2.55. glutinum quale
et ea 16.	cium	3.380	esse debeat 2.56.292.550
des piscis 3.	Chamatrachea ex genere ca-		chartharum farina, & ex eis
(2.527	corum	3.525	medicina 2.550
unde dicta	chamazelon herba 2.677.756		charitharia officina tritici pol-
qua 2.492.	chamalea herba	2.669	line utuntur 2.292
	Chamelag herba descriptio, &		chasma quid 1.30
po considera-	medicina	2.635	chus animal quale 1.368
cinu 2.527	Chamelea frutex	2.63	chelidonia ficus 2.124
e atq; 7.0	Chamelea fruticis oleu 2.111		chelidonia herba medicina
males 1.557	chana pisces vulnus habent		2.675.700.729.732
o. maximus	1.457 (3.227		chelidonia oculis utilis 1.376
	canna piscis ex seipso concepit		& 2.684
malis confu-	characia harundinis genu 2.		chelidoniam herbam hirundi-
na, venenum	181 (7.0.730		nes inuenire 1.376. & 2.672
3.7.382. &	characius tithymali genus 2.		chelidonia collyria 2.672
	char. s Lyndius statuarius, Ly		chelidonia, Zephyrus ventus
olor, & at-	fippi discipulus	3.282	1.40
3. & 3.33.	charitatis exempla	1.421.	Chelidonia gemma 3.466.475
1.01	467.469.271.535		chelidonij lapilli 1.570
3.225	charitoblepharon frutex 2.69		chelonia gemma 3.466
1.701 de-	charitum simulacra, Socrati		cheloniides gemma 3.467
scina 2.635	opus	3.382	chenalopetes, aues 1.478
1.518. mo-			chenomyshen herba 2.483
dit-			

Indicis Pliniani

Chenopus herba 1.524
Chernites lapis ebori sim lli-
mus 3.408
Chersydris eryngium aduersa
168 2.520
Chersina genus cecudinum 1.
422
Chesiphron architectus Dia-
na templum extruit. 133. &
3.399
Chia terra medicina 3.370
Chij insule pisces se manu ve-
scentes 3.192
Chij insula vna quales 2.75
Chios insula optimum amyglum
habet 2.289
Chium marmor 1.218. & 3.385
vinum quale 1.87
Reliqua quare parte se-
cunda.

Chironia herba centaureon 3.
657. medicina Troianicis
poribus 3.115
Chironia herba 2.658. 674.
& medicina ex ea 2.566.
729
Chironia pyracanthos spina
2.11. 633
Chironium panacis genus 2.
2.617. 666
Chironium cicuta resistit 682
Chalia virgini statua 3.278
Chironis auris cum cornu in-
micis 1.517
Chlorion auis 1.486
Chlorites gemma 1.467
Chosapites gemma 1.467
Cholor smaragdus genus 1.446
Cholera remedia 2. 419. 432.
584 630. 631. 763
Chondryllon siue condrylle her-
ba 2.490. 494. 539
Chondru herba 2.673. medi-
cina 2.707
Chortinon oleum 2.113
Chreston, id est, eichorium
herba 2.421
Chrysalkis vermis qualis 548
549.
Chrysanthemum herba medici-
na 2.715
Chryselestrum quid 3. 440. 4
460
Chrysermus medicus 2.534
Chrysippea herba medicina 2.
717

Chry-

Pars Prima.

Chrysippi garrulitas	3.76	Chromis piscis	1.427. & 3.
Chrysippi medici laus, araf- que	2.696	Cyanea gemma	3.475
Chrysippi de brassica liber	2.422	Cyanea herba, qua & coloca- sa	2.490
Chrysitis spuma argenti genui	3.255.256	Cyaneus color	3.479. & 3.
Chrysitis herba	2.479	458.475.	
Chrysoberylli gemma	3.447	Cyanus gemma	3.458
Chrysocoparum hedera species	2.247	Cyani flores	2.479.484
Chrysocola consideratio	3.250	Cyathi pondus	2.514
Chrysocola unde dicta & v- sus in medicinis	3.229.252	Cybele quo anno Romam ad- ucta	2.274
Chrysocola quid, ubi optima	3.250.251	Cybeles in leone sedentis pi- ctura	3.348
Chrysocola in spectaculis usus genera tria	3.251	Cybeles sacerdotes quo virili- tatem soleant amputare	3.162
Chrysocola herbacea	3.251	Cybeles specus mirus	3.72
Chrysocome herba medicina	2.504	Cybele à Claudia induc- tam	1.322
Chrysocome herba	2.479	Cythium quid	3.225
Chrysogonus Sylla libertus	3.372.	Cydaenensis medicina	3.200
Chrysolochanum herba qua	2.751	Cybus simplex utilissim ^{us}	1.589
Chrysolampus gemma	3.467	Cibi qui audiores	1.563
Chrysoliteus gemma	3.460.476	Ciborum luxuria multiplex	2.370
Chrysopsis gemma	3.467	Cibi quorundam miri	2.148
Chrysoprassus gemma	3.447	Cibos quod animal nunquam vescitur	1.383
455.456.476		Cibos alios alia appetunt.	514
Chrysopteros ropazij genus	3.455	Cibo ultra undecimum diem plerosque caruisse	1.590
Chrysothales herba	2.589.	Ciborum appetentia quomodo fiat	
Chryses piscis	3.227	Quare appetentia in cibis,	
Chrems pisces	3.225		

Indicis Pliniani

Cibis interdum vitantur mor-	medicina	1.555
bi	2.530	cicer quando feratur 2.300
Cibohomomaximè perit 2.705	ciceris differentia,natura,&c.	2.300
Ciborum temperantia vilitissi-	2.300	cicer perugilijs adhibebatur
ma	3.18	2.300
Ciburo somno concoquere,cor-	cicer erucis inimicum 2.400	
pulentia prodest, non viri-	ciceru radix qualis 2.282	
bui	1.589	cicerule descriptio 2.300
Cibi ambulatione perficiuntur	cicerulum quid 3.327	
1.590	cicero quando consul 1.449	
Cibi perugilio vincuntur.590	ciceronis Academia ubi 3.155	
Cicadaram consideratio 1.542.	cicero extra omnem ingenij	
543.562.in medicinis vsus	altam.Prologo o peris	
3.132. cantus quando acer-	ciceronis laus ingens 1.320.	
rimus 2. 530. quæ muta,	& 3.155 ad a.1.320. vxor	
quæq; canora 1.543	Terentia centum & tribus	
cicadas vescentes homines 1.42	vixit annis 1.332	
cicada ore & excrementorum	cicero fatesur semper quos se-	
foramine carent 1. 542. ubi	quatur auctores, Prologo e-	
non proueniunt 1.543	peru	
cicadas oculis carere 1.555	ciceronis libri De officijs, qua-	
cicatrici quibus color redit 2.	les	
410. 432. 557 621. 635.	ibid.	
731. 761. & 3.120. 40.68.	cicero de vnguentis 2.42.211	
145.194.198.252.369. 414	ciceronis manu scriptus liber,	
cicatricum hucera quid tol-	Plinij tempore extabat 2.56	
lat 2. 446.762	ciceronu cedrina mense nobi-	
cicatrice oculorum tollentia	lis 2.58.61	
3.252	cicero lux doctrinarum 2.211	
cicatricum remedia 2.418.	ciceronem Marci Tullij cido-	
436.440 561.564 565. 608	ronis filium potatorem ma-	
& 3.28.48.114	num, Tergilla arguit 2.	
cicatrice expletiia 2.425.578	104	
501. & 2. 355.198 420	ciceronis versus de lentisco 2.	
cycia palmarum genus 2.48	ciceronis Tusculana villa an-	
ciensis consideratio, & ex eo	te d Sylla fuit 2. 118.filiij con-	
	sulatus	

fulatus 1.5
dicitur
cicero equit
nis
Ciceroni con
flum de fin
Cicero Verr
pianis obic
Ciceronis acc
constatu
406 & 7
Ciceroniana
155
Cicchorum hi
Cicchorum cor
qua.ite. fre
Cicchorum q
ematum
Cicchorum, &
490.
Cicchorum
Cicindela v
111
Cicini olei
na
Cicini arboris
2.11:
Cyclamini her
2.480.678
Cyclaminas
2.601
Cyclaminos
dicitur 61
684 708
726 730.73
Cyclopu dori

Pars Prima.

- fulatus* 2.519. *hostis* *Caesar* 338
disfapor 1.321 *cyclopes populi* 1.291
Cicero equestre nomen stabili- *Clycopum reperta* 1.343.344
nus 3.337 *Ciconia unde ad nos reueant,*
Ciceronis consularatus ibid dis- *ignoratur* 1.479 *astatis ad-*
ctum de sphinge 3.284 *uena* 1.479 *prædicta die*
Cicero Verris simulacrum cu- *recedunt, ut nec venientis*
pidinis obiecit 3.379 *nec discedentium agmen ne-*
Ciceronis facietum dictum 3.385 *mo videat* *ibid.*
consularatus, & eius collega 1.480
406.407.449
Ciceroniana aqua vullaque 3.155
Cichorium herba qua 2.389
Cichorion herba quando, & *Ciconias occidisse ubi capitale*
qualiter frondeat 2.494 *1.480* (1.480)
Cichorium, quod & intubum *Ciconia nidos eosdem repetunt*
erraticum 2.389.490 *Ciconia ubi non sint* 1.484
Cichorium, & eius usus 2.411.490
Cichorium, & eius usus 2.411.490
Cichramus anu qua 1.481
Cicindela vermes noctu lucen- *Ciconiarum ventriculus in me-*
tes 2.330 *dicina* 3.101.142
Cicini olei natura & medici- *Cicutæ herba consideratio, vsus*
na 2.580 *& ex ea medicina* 2.687. *ubi*
Cicis arboris sacitium oleum *vis maxima* 2.688. *venenū*
2.112 *3.83* (mentem 2.102)
Cyclamini herba consideratio *Cicuta sumpta libere cogit su-*
2.480.678 *Cicuta ruta contraria* 2.434.
Cyclamines brassica inimica *urtica aduersatur* 2.723
2.602 *Cicuta inuisa Atheniensium*
Cyclaminos herba qua, & me- *pæna* 2.687
dicina 2.678.679.681.682. *Cicutæ herba medicina* 2.567
684.708.716.719.724.725 *570.608.682.747.752. &*
726.730.731.734.735 *337.44.*
Cyclopu dormitius pictura 3.727.828.730. & 3.82

Indicis Pliniani

Cydippe protogetis	3.347	Cymini consideratio, natura,	
Cydon statuarius	3.285	facio, medicina, ubi optimū	
Cydonea poma qua	2.115		2.396
Cygni in medicinis vsus	3.132	Cymini radix, degeneratio	
Cyare olorum conside-		seu morbus	2.400
ratacio.		Cymmerius Bosphorus lauru	
		non meris 2.174. quibus ar	
		boribus abundet	ibid.
Cylicie lactuca	2.389	Cimolia creta	2.328. 376
Cilicium irinum optimum	2.	Cimolia creta vsus, & medi	
478		cina	3.370 371
Cilicium crocum optimum	2.	Cimon pictor	3.334
475		Cinadia gemma	3.466
Cylindri lapides	3.447. 456	Cinoinaros arans Di&tor	
Cilium quid	1.558	factus	2.275
Cyma in brassicis qua dican-		Cinca legati ingens memoria	
tur. & earum vsus	2. 391.		1.313
434		Cinca Pyri legati in vicem	
Cymbam quis primus repere-		facetum dictum	2.72
rit	1.347	Cinare herba ceruus uenena-	
Cymbia vasa ex qua materia		ris pabulis resistit	1.377
3.456		Cynegyrus dux	3.334
Cimbri à quibus victi	2.202	Ciner ea vna qualis	2.79
Cimbriei belli portentum	2.	Cini immobilis vento	1.83
173		Cineres loco fini ubi, & vsu	
Cimbrica victoria	1.312	2.214. 267. 268	
Cimbrica pugna violatus	2.	Cineribus semina ante sationē	
698		aspergenda	2.307
Cimborum canes dominis ca-		Cineris ficus medicina	2.590
sis impedimenta defende-		Cineris vsus in medicinis	3.
runs	1.388	426	(343)
Cimicis animalis in medici-		Cinyra regularum inuentor	1.
nis vsus	3.91	Cinyra senectus	1.331
Cimices necantia	2.754. &	Cinnabaris color	3.327
3.112. 223		Cinnabaris in vnguentis	2.39
Cymindis accipitrum genus.		pigmenti consideratio	3.238
469			Cinnamo-

Part Prima.

Cinnamomi oleum	2.113	Cyprius herba quæz. 495. 496
Cinnamoleus avis	1.488	Cypri Romani cornua fabulo-
Cinnami & cinnamomi confi-		sa esse
deratio, genera	2.25.27	Cyprius piscis
Cinnamomi corona à quo pri-		1.427
mum in templis dedicata		Cyprius sexies anno parit
2.27. quo deuehatur	1.274.	456
ubi colligatur ibidem & 2.		Cyprium oleum
37.174.		2.132. vn-
Cyncephalia herba	3.118	guentum
Cyncephaliferanatura	1.408	2.19.40.
Cynoglossos herba quæ	3.670	Cypria ficus
Cynoides herba qualis	2.683	2.50.94
Cynomyia herba qualis	2.683	Cypria vites maximè
Cynomorio herba, & ex ea		2.72
medicina	2.558	Cyprium vinum
Cynops herba	2.493	2.87
Cynopus piscia	3.226	Cypria laurus
Cynorrhodos flos	3.473	3.134
Cynorrhodes, id est rosa sylue-		Cyprius sampsucus, vel amara
stris moribus rabidi ca-		cus optimus
nis medetur	1.391 & 2.954.	2.508
681.		Cypri insula nobilissima vn-
Cydobaton frutex, & ex eo		guenta
medicina	2.66.632	2.38.39
Cyno dextra piscis	3.226	Cypros herba, & ex ea oleum
Cynoforchis herba, & ex ea		2.581
medicina	2.751	Cypria arundinis medicina
Cinospaetes frutex, & eius		2.
medicina	2.632	624
Cynofura oua quæ	2.529	Cypria cera usus
Cynozolon herba quæ	2.528	3.373
Cyparissia herba quæ	2.712	Cyprius arbor
Cyperos quid	2.496.497	2.35
Cyprius arbor omnium occysia-		Reliqua quare parte se-
ma	2.226	cunda.
		Cypsellus tyrannus
		3.323
		Cypseli aues
		1.493
		Cyrcæa herba qualis, & ex ea
		medicina
		2.750
		Circe herbarum perita
		2.517
		Circeij agri potentibus herbis
		referis
		2.612
		Circetensis ager magnas lacti-
		cas habet
		2.391
		Circetum id est, mandragora
		2.686
		Circes odoramenta
		2.56

Indicis Pliniani

dicitur
 ante t'm infa
 ciem ferre
 hoſem reuol
 em feruente p
 ciuim feruente
 am a pui
 uile belum p
 oſtem pra
 ciuic corona
 ciuic corona
 dabatur
 ciuitatem reg
 merenti I
 Anicius me
 ciuitates ab a
 le
 ciuitatem terra
 de ſens
 ciuic delat
 399
 ciuic urbis
 cum pra
 ciuic olſi
 diuim pra
 ciuicem lu
 aris conſu
 mor
 clamatoria au
 clamare oue
 clafi prima
 cenſu
 clauſe pui
 inſecta in
 1,321
 claudum Imp

Pars Prima.

dicitur	2.117	oppidū veterano: misit. 130
citrī vsus in sacris	2.38	claudij Imperatoris colonia 1.
ciuem seruare melius, quā		132. & Britannia triumphus
hostem occidere	2.143	& eius insignia nauis 1.113.
cui seruantiū privilegia 2.144		in Africa bellum 1.178. 80
ciuium forium qua dona ma		oculi quales 1.555
xima apud veteres	2.272	claudius Imperator Orcam in
ciuile bellum Pompeij Magni		portu Ostiensi oppugnauit 1.
ostentio pradiatum	2.263	415
ciuica corona cōsideratio 2.145		claudij libertus Opiatus scaros
ciuica corona qua 2.517. cui		in mari circa Ostiam, disse-
dabatur	ibid.	minauit 1.418
ciuitatem regiam Egyptij in		claudij Imperatoris Messalina
uenerunt 1.344. popularem		uxor impudicissima 1.508
Artici inuenerunt	1.344	claudij principatu lapides pin
ciuitates ab animalibus dele-		gere inuentum est 3.319
ta	1.378	claudij principis institutio 3.
Cyzicena terra in mari lapi		239
descens	3.363	claudij principis consulatu plu
Cyziceni delubri descriptio 3.		res soles visi 1.31
399		claudij Caesaris historia 2.24
Cyzici urbis irinum unguen-		claudia chara 2.56
cum praestantissimum	2.38	claudij casaris ludi 1.393. & 3.
Cyzici obsidionem quod pro-		242
digium praecesserit	2.263	claudius Appius quando con-
Cyzicenum buleuterium mira		sul 3.321 (3.324
ante constructū 3.400. mar-		claudij Pulchri scena qualis
	1.222	claudij Pulchri Adilicus 1.
Clamatoria aui	1.473	354 (1.263
Clarigare quid	2.516	Claudij Isidori testamentum
Classis prima Roma, eiusque		Claudij Agrippina uxor 1.
cenſus	3.240	485 495. & 2.540 & 3.372
Claudia pudicitia explorata,		claudij libertus potentissimus
inducta in urbem Cybele		3.389 (res diuissimi 3.263
1.321		Claudij Imperatoris liberti
Claudius Imperator in Sicum		Claudius piscem octo milibus

- nummum mercatus 1.429.
 Claudio immolanti in extis
 iecur defuit 1.566
 Clauicula vitium qua
 Clauus inuentor 1.344
 Clauorum pedum remedia 2.
 500
 Quare Pedum clauorum.
 Clausa omnia cuius tactu aper-
 riantur 2.698
 Clauus morbus arborum 2.218
 Clauus latus ab Hostilio rege
 repertus 1.449
 Clauorum remedia 2.608
 616.720. & 3. 16. 40.62
 180
 Clazomenium vinum 2.87
 Clazomenij pisces amari 3.193
 Cleantes pictura inuentor[is] 3.
 322
 Cleomperus medicus 2.539.
 641
 Clema herba 3.763
 Clematis hederæ genus 2.613
 Clematis herba qualis 2.616
 617
 Clementia dea 1.4
 Clementia exemplum 1.314.
 351.362. 365
 Cleomenis simulacrum 3.382
 Cleon statuarius 3.294
 Cleonicion herba 2.636
 Cleopatra unio defectus, & in
 Veneris auribus suspensum 1.
 445
 Cleopatra uniones, de eum
 Antonio epula 1.444
 Cleopatra quæ ratione Anto-
 num veneni metu liberauit
 2.469
 Cleopatra agnus ibid.
 cleophrantus medicus 2.411.
 638.697
 cleophrantus corinthius pictor
 3.322
 cleostratus primus signorum
 celestium observator 1.8
 clerus saus vitium 1.532.533
 clephas statuarius 3.293
 clefides pictor 3.316
 clefippus fullo 3.274
 clidium quid 1.424
 cliduchus ex rege Phidia &
 alius Euphranoris opus 3.
 286.219
 climacterum nomine quid in-
 telligant Astrologi 1.333
 clymenus rex 2.667
 clymenos herba unde dicta
 ibid.
 clymeni herba medicina 2.713
 clinice medicina 3.76
 clinopodij herba descriptio 2.
 636
 clypeus ardens quando in ca-
 lo visus 1.31
 clypei in sacris dicebantur 3.
 311 unde dicti 3.322. ex
 auro ibidem, à quibus inue-
 rs 1.344
 clypeus Asdrubalis 3.312
 clystos

Pars Prima.

uniones 3	Clyster inuentum ibidis 1.370	Cneus Terentius scriba 2.56
epule 1	Clytarchus scriptor rerum A. 1.280	Cnicos herba, & eius usus. 2. 490. 492. 514
ratione A.	Clytemnestra pictura 3.357	Cns de piscis 3.225
is m. i. b. i. b.	Clyti Alexandri amici pictura 3.343	Coa uua quomodo serueat 2. 122
us 8	Clutorius statuarius 3.285	Coa vasa qualia 3.361
medicus 2	Cluina auis 1.473	Coa bombyx qualis 1.538
corinthu p.	Cloacarus Roma descriptio 3.401	Coagul. lactis materia 1.572 & 2.184
primus signa	Clodia Osilij senectus 1.332	Coagulum, lactis quando venenum 3.44
obseruator	Clodia lex 3.240	Cobis piscis 3.225
uicium 1.532	Clodiana vasa 3.264	Cobson herba 2.712
arius 3	Clodius Aesopi filius, & eius locus 1.445	Coccigrani consideratio, natura, medicina 2.752. tingen- di ratio 1.450
3.2	Clodij Aesopi pretiosa patina 1.500	Cocco Imperatorum paludamenta tingeantur 2.516
1.4	Clodij Seruij dolor ex podagra 2.655	Coccum quid 1.451. & 2.148
ate Phidia	Clodij interitus, & Pompeij e- dictum 3.607	Coccineus color 2.312
ranoris opus	Clodij P. domus qualis, ac eius interitus 3.400	Coccyi, auis consideratio 1. 476
in nomine quid	Closter fuso inuenit 1.343	Cochlearum consideratio 1.387 439
Afrasiologi 1	Cluacina Venus ubi Roma 2. 135	Cochlea qua optima 3.126
2.6	Cluere quid 2.135	Cochlea in se equorum capite habent 2.415
rbra unde d.	Clupea piscis 1.424	Cochlearum dentes 1.560. dis- fectus altilis. uisaria 1. 459
ea medicina 2.	Clusina uua qualis 2.76	quo tempore nascantur 1.457
2.	Cneceum oleum 2.113	Cochlea quam herbam perse- quantur 2.536
etade descriptio	Cneoron herba, inter corona- menta recepta 2.480. 481	Cochleis cur data cornua 1.552
ns quando in	Cneoron sine cneestron quid 2. 63	555
ys dicabantur	Cneus Domitius mulierō vi- nosam dote munificauit 2.91	
dicti 1.121.		
mo a quomodo		
13		
culu 3		
clij		

Indicis Pliniani

Cochlearum in medicinis usus	Cogitationes inter concipiendū
3.58.104.108.110. 120. 121.	animū subeuntes ad fatuū si
112.125.126.128. 129. 134.	multitudinem multum affe-
147.150.118	runt momenti 1.301
Codolides gemma 3.476	Cogitationum velocitas 1.301
Cocles Horatius, Vide Hora-	Cognomina prima unde sup̄ta
tus	2.271
Coclitēs vnde dicti 1.557	Coitum concitantiā 1.511. & 3.
Cocolobū vna 2.76	508.717
Cocorum luxu pulchre notatus	Coitu primo morbi multi sol-
1.430	untur 3.14
Cocu suū Parthi morēs suos de-	Cortis animalium differentia
derunt 1.500	1.508
Cori olim ex macello conduce-	Corre non potentium remedia
bantur 2.296	2.508
Cordiamini herba consideratio	Coitu quando remissus 2.538
2.483	Coitu septuagēno quo libido du-
Corte Syria iuncum odoratum	ret 2.719
habet 2.498	Colchicon venenum 3.37
Caliace medicamenti genus	Colchi in Italia 1.127
2.450	Reliqua quare parte se-
Callacorum remedia 2.419	cunda.
423.432.438.447.448.458.	Colyca conchyliorum genus 3.
462.505.557. 561.563. 584.	209
585.586.590.600.604.619.	Collyrium medicamentum
625.630.631.707.760. & 3.	503.583
22.38. 56. 57. 86. 88. 129.	Colias pisci 3.221
185	Colymbades ad quid utiles 2.
Calum quid 3.270	577
Celum. Quare Calum.	Collectionum remedia 2.548.
Cena lautissima 3.444	552.553. 579. 582. 591.592.
Canarium lex.3.193. summa lau-	594.600. 605. 607. 609.
titia 3.362. censoria leges 1.	610.613.614.615. 617. 619.
406.410.500. & 3.374	624.625.627.629.630.633.
Quando quæ cohæcant 1.508	638.645.684.725.726.740.
Coccygia arbor 2.65	749.750.761.766.767
	Collum

Pars prima.

colina tribus Romæ 2.273
 Collicia, id est siles maiores in
 agri 2.313
 Collis descriptio 1.563
 Colocasia herba qua 2.490.
 medicina 2.511
 colocynthis, id est, cucurbita
 genus, et eius medicina 2.
 406
 Colon quid 1.569
 Colophonia resina qualis 2.99
 Colophonius Dionysodorus 3.357
 Colorum consideratio, nomi na,
 genera, usus 3.327
 Color quilibet quid amet, quid
 ve recusit 3.332
 Colores precipui tres 2.478
 Colores mutansia animalia 1.
 383
 Colorem animalium mutantes
 aque 3.157
 Colorum naturales quidem: fa-
 ctus alij 3.327
 Coloribus quatuor usus ve-
 res 3.332
 Colorem inducentia reducen-
 tiaque 2.417.427.430 500
 532.539.557.557.566 574.
 580.595.628.714.721.730
 51.147
 Colofsi qui dicantur 3.282. mi-
 ra magnitudo 3.282
 Colossorum plurium descriptio
 3.282
 Colofra quid 3.36
 Colofrati infantes 3.35

colofratio quid 1.578
 Colores pictor, Phidias discipu-
 lus 3.338
 Colotes lacerte genus 3.98
 Colotus ea: de renascuntur 1.435
 Coluber in aqua vivens, et of-
 que usus 3.201
 Columbarum consideratio 1.
 490. pudicitia ibid. quo sese
 purgens 1.377. quot annis vi-
 vant 1.491. gloria 1.491. no-
 sedes mutant ibid. magna-
 rum rerum internuntia 1.
 492. ingeni pretium. 1.492
 ubi optime ibid. quoties an-
 no pariant 1.502. cibus quis
 gratissimus 2.304. qua her-
 ba familiaris 2.681 gratissi-
 mum semen 2.711. in medici-
 na usus 3.96. finis in medi-
 cina 3.102. 107 finis opti-
 mus 2.215. fetus quid necet
 1.562
 Columba sese osculantur ante
 coitum. quosque ova pariant
 1.505. pavonibus amica 1.518
 Columbina creta 2.213
 Columbina vna 2.79
 Colum morbus 2.695. remedia
 2.428.432.441.595. 3.337.
 130 1.562
 Columellares dentes quales 1.
 columnarum consideratio 3.
 374.420
 Comagena galla optima 2.604
 Comageni medicamenti 1.748

- 3.89
Comagene herba qualis, & ex ea medicina 3.89
Comaron vnedoni species 2.130
Combrethi herba consideratio, natura medicina 2.474 501
Combustorum remedia 2.407 553
Quare Ambustorum remedia.
Come herba, quæ & tragopogon vocatur 2.770
Comitarum consideratio, natura, genera &c. 1.26
Cometa quid portendant 1.27
Cometes ubi pro Deo cultus 1.28
Cometarum materia quæ 1.29
Comitalem morbum inducentia 2.430. *præter hominem, sola coturnices sentiunt* 1.481
Comitalis morbus quos non corripit 2.448. *quo deprehendatur* 1.381
Comitalem morbum habentes, aperiri etiam oculis nihil cernunt 1.556
Comitalis morbi elausus feruens absolutorum 3.19
Comitalis morbos caluaria hominis interfecit Artemon 3.5
Comitalis morbi remedia 1.380. & 2.199 411. 416. 424 431 439. 444. 452. 453. 456 459. 465. 501. 506. 512. 521. 542. 551. 555. 565. 574. 1.89. 595. 603. 605. 607. 608. 614. 662. 664. 691. 722. 742. 757. & 3.4. 12. 14. 15. 25. 26. 27. 29. 32. 37. 62. 63. 72. 123. 137. 196. 197. 198. 365. 367. 414. 467
Comita quando habere non licebat 2.273
Comitarum Romanorum consuetudo 3.236
Comitij Romani mirum 2.125
Comptalia festa à quod & quibus primum instituta 3.226
Complexu scia necantes herba 2.307
Conceptus iuuantia 2.405. 411 537.
Conceptionis tempus in satis 1.163
Conceptus & generationis hominum consideratio 1.300. 307
Conceptum quæ signa sequantur 1.300
Concipi quæ ratione sciamus, & quæ mas possit 2.751
Concipere sciamus quæ ratione facilius possit 2.442
Concipere etiam inuitas cogentia 3.152
Concharum consideratio 1.440 441
Concha

Concha luxur
 mare que
 dem
 Concha visum
 letem
 Concha ingo
 margarita
 Concha silicem
 tur
 Concharum ab
 Concha comp
 viacis ear
 ablen dit
 Concha comit
 ribi
 Concha duces
 apti
 Concha colum
 diam Vene
 Concha fu
 Concha Ar
 441
 Concharum
 447
 Concha mar
 predicunt
 Concha lune
 rianur
 Concha canes
 214
 Conchyli co
 Conchyliera
 medicina
 Conchyli
 Conchyli
 140

Pars Prima.

199. 411. 464	Concha luxuriam inuehunt,	Concinnari verbum apud Cā
444. 411. 411	morēque corrumpunt ibi-	sonem 2.100
55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.	dem	Concionantibus vile 3.458
65. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.	Concha vefimur & vefimur	Concoctioni vtilia 2.412. 444.
66. 4. 691	Ibidem	540. 543. 548. 722. 440.
66. 4. 691	Concha origo 1. 441. partus	747. 768. & 3.17
66. 4. 691	margarita Ibid.	Concordia Dea 1.4
66. 4. 691	Concha filicum duritia regun-	Concordia et abula Abrenis o-
66. 4. 691	tur 1.423	pui 3.356
66. 4. 691	Concharum abortus 1.441	Concordia domesticorum qua
66. 4. 691	Concha comprimit se manum	ratione haberi poffit 3.29
66. 4. 691	videns, eamque praueniens	Concordia ad Roma 3.233.
66. 4. 691	abfeindit 2.442	290. 291. 292. 336. 425.
66. 4. 691	Concha comitantur marini: ca-	428
66. 4. 691	nibus Ibidem	Concubini in gratiam bor-oc-
66. 4. 691	Concha duces fuos habent ve-	eifus, eiusque author in exi-
66. 4. 691	apes Ibid.	lium actus 1.398
66. 4. 691	Concha coluntur apud Gni-	Condylomatis vilia 2.560
66. 4. 691	diam Venerem 1.433	579. 631
66. 4. 691	Conchas fulgure minus 1.441	Condylomatum remedia 2.503
66. 4. 691	Concha Arabica quales 1.	512. 549. 560. 577. 579. 580.
66. 4. 691	443	581. 582. 584. 592. 595. 600.
66. 4. 691	Concharum genera plura 1.	626. 631. 716. 710. 749. &
66. 4. 691	447	3.85. 87. 131. 215. 311. 315.
66. 4. 691	Concha maris tempeftatem	318
66. 4. 691	pradicunt 2.357	Condurdi herba medicina 2.
66. 4. 691	Concha luna mutatione va-	700
66. 4. 691	riantur 1.35. 76	Confiteri ſcelus noxiū quomodo
66. 4. 691	Concha canere quando Tricon	cogantur 2.641. & 3.96
66. 4. 691	uſus 1.414	Conger piſcis 1.427. 431
66. 4. 691	Conchyli color 2.478	Congri polypum lacerant &
66. 4. 691	Conchyliorum copia vbi. 248	locuſtum 1.462
66. 4. 691	medicina 3.207. 209	Congris pinna bina 1.431
66. 4. 691	Conchyli Luna augeri 1.76	Conger & murena inimici
66. 4. 691	Conchyli in canis prohibita	inimici 2.452.
66. 4. 691	1.4.0	Coniades ſcriptos 298

Indicis Pliniani

Conyza herba confideratio. ge-
nera sexus usus 1.480.481
Conyza in cornu usus 1.481
Conyza herba apes delectan-
tur 2.485
Conyza herba medicina 2.
 734
Conyz ou herba 2.397
Connuere quibus animalibus
conueniat 1.558
Conon scriptus 2.345
Conopae natus 1.309
Conseminia uua 2.78
Consensus gentium quibus in
rebus conspiratis 1.347
Consentia uina 2.86
Consentini agri malus bifera 2.
 169
Consilia Seruiliū M. filia eu-
ratio 2.613
Consigne Nicomedū regis u-
xor a cane perempta 1.389
Consiliginū herba medicina 1.
 703
Consigno herba quae 2.671
Constituta exempla 1.310
Constitutiones publicae aue in-
ciduntur 3.297
Consuetudinū vi-
na 1.310
Consul Romanorum quin pri-
mus externorum 1.326
Consulatus Latro quoque ne-
gatus 1.326
Consules purpura utebantur 1.
 2.36
Consule intrasuro domū quā-
piam fores à lixore percussio-
bantur 1.316
Consules primi Roma qui 3.
 402
Consules Romanorum, quorum
facit Plinius mentionem
 14.18.30.31.47 42 57. 60.
 67.69.109. 129. 179. 299.
 304. 305. 311.315. 322. 326.
 332.334.339.348.354.355.367.
 385.389.407.410.436.448.
 464.472.477.496.500.
 566.582. & 2.43.47.82.93.
 106.117.143.199.277. 278.
 279.310.364.367.395.518.
 519. & 3.78.231.232.233.236.
 238.240.243.263.264.265.
 277.279 283.307.321.324.
 362.386.402.430
Contraneum castrēse verbum,
Prologo operis.
Contrastorum membrorum reme-
dia 2. 439.531. 543.561.
Contraria inter se 2.434. 602.
Contusorum remedia 2.525.
 590.625. 674.796. & 3.
 8;
Conuersio verum in alias 2.68.
 & 3.408.
Conuiuiarum consuetudo 3.9
Conuiua plures fungi perem-
ptis 2.548
Conuoluitus flos qualis 2. 473
Conuulsionum remedia 2.412.
 419.424 427.438.443.445
 449.457.460.464. 501.

Pars Prima.

littere perade
1
Roma qu

anorum, quor
u mentionem

1.47.41.17.61

129.179.23

111.115.121.13

1348.144.155.17

17.410.436.44

477.496.500

2.43.4.82.9

1.199.277.278

4.16.1.191.111

2.11.2.12.2.12.1

2.63.2.64.2.65

1.107.1.113.14

1.430

castrense vultu

111.

membrorum re

139.11.141.161

17.2.434.601

remedia 1.152

17.4.796. &

in alias 2.6

confectio 3.

1.1.1.1.1.1.1.1

1.1.1.1.1.1.1.1

1.1.1.1.1.1.1.1

108. 126.135.136.190. 607.

623.626.634.674.728.741

745.757.767. 768. & 3.

426

Copia rerum quid mali affe-

rat 332

Coponius Quintus cur damna-

tus 332

Coponius statuarius 3384

Coguinoria vasa ex argento

3264

Cor primum in omni animali

gignitur 1.502.564

Cordu consideratio 1564

Cor nouissime moritur 1.564

per singulos annos augeri in

homine. 1.565

Cor a liquando in ostium defuif-

se 1.565

Cordu buboni mira vis 3.96

Cor caninum habentem fugiunt

canes 3.101

Cordu salpe mira vis 3.119

Cor animi & sanguinis sedes

1.564

Cor paruum audacia signum

1.565. magnum habentia

sunt natura pauidora 1.565

Cor duplex in perdibus ubi

1.565

Cor hirsutum habentes im-

primu industrij habentur 1.

565

Cor quando in exitu inspicit cor-

pium 1.565. an sit necessa-

riu uiuentibus 1.566. in qui

bus cremari non potest 1.566

Cordi utilia 2.412.511. 537.

691.703

Coracini pisci 1.91.427. & 3.

201. in medicinis usus 3.

201.210

Coracinus ubi optimus 1.430

Coracini marini 3.223

Corallitius lapis qualis 3.

390

Corallij consideratio natura,

pretium usus, loca, bonitas

3.193.469

Corallij gestamen religiosum

3.194

Coralliu ubi proueniat 3.410

usus & medicina 3.194.410

Corallis gemma 3.446

Coralloachates gemma 3.463.

466

Corbulo Domitius contra Ar-

menios 1.230.235. dux 1.60.

consul 1.299

Corchorus herba 2.490.585.

natura & medicina 2.514

Corculi Romani a sapientia

cognomen traxerunt 1.321

Cordyla pisces 1.424. & 3.

225

Cordi agni qui dicantur 1.

400

Cordubense as 3.271

Cordum, id est, secundarium

scenium, vel autumnale 2.

333

Corellij equitis Romani castro

Indicis Pliniani

nea infirio	2.233	Corinthium as quale	3.272
Corolliana castanea	2.130	Corinthy irino unguento nobilitari	2.38
233		Coriolana pyra	2.119
Corfidus funere locato reuixit		Corion herba quæ	2.715. 726.
1.217		735	
Coriacea herba qualis	2.640	Coru herba	2.715. 724
Coriandri natura & medicina	2.454. fatio 2.398. fermen quale	2.401	2.715. 724
Coribantiun quid	1.556	Corythion cœchiliorum genus	3.109
Corybæ pictor	3.357	Corij in medicinis usus	3. 62.
Coryceus in antri aqua lapide fecit	3.160	135	
Coryci monti crocum quale	2.	Cornelia Volusum Saturnium anno atatis	1.11. peperis
475		1.305	
Corylus arbor quæ loca amat		Cornelia Gracchorum mater statua	3.280
2.159		Cornelia Gracchorum mater qualis	1.305. 322
Corylo nuptiales faces faciunt		Cornelius Bocchus	3.433
ibid.		Cornelius P. consul	2.57
Corymbi hedera	2.177	Corneliy Balbi theatrum	3.389
Corymbi ferula olim in cibisum condiebantur	2.366	Cornelius Balbus quis, & eius consularius	1.326. Garamantes superat
Corymbia ferula genus	ibid.	1.385	
Corymborum edera medicina	2.621. ferula in coronamentis	Cornelius M. consul	1.464
in usu	2.480	Cornelius Orfius consul	1.31
Corymbus herba ex genere tuchymali	2.712	Cornelius nepos quando obieris	1.449
Corintha herba qualis	2.640	Cornelius Tacitus eques Romanus Belgica procurator, & eius filius	1.206
Corinthus quando à Romanis capta	1.80. & 3. 273 in-censa	3.273	
Corinthia vasa qualia	ibid.	Cornelius Licinius Calvus Orator	1.334
figura quæ	3.284	Corneliy Galli interitus	1.340
Corinthy carbunculi	3.452	Cornelius Pinus pictor	3.350
Corinthy Mummius dixit		Cornelius cosius consul à quo servatus	2.143
2274 355			

Pars prima.

Cornelius Ruffus dormiens ex
cacatus 1.334

Cornelius cethegus consul ru-
satum mustum populo dedit
2.395

Cornelius Nepos padi ascola
1.126

Cornelius Merenda corona do-
natus 3.238

Cornici consideratio, attusque
1.471

Cornix inter inauspicatas auis
ibid. mira loquacitatis ibi.
ardeola amica 1.518. futu-
ra praesagii 2.357

Cornis cum noctua inimicitia
1.517. in medicina usus 3.
104. 105. 141

Cornuum animalium conside-
ratio 1.550. diuersitas 550.
usus 551

Cornibus carentia 1.552

Cornua bouum attrita quomodo
curentur 1.551. feruenti ce-
ra flectuntur 1.552

Cornua ceruorum cuncta enasci
tur 1.552. eorum usus 1.381

Cornu vni asino indicos 1.552

Cornua bina qua habeant 1.
532

Cornigera animalia qua seuo
pinguescant 2.172

Cornua animalium tingsi soli-
cia 2.197

Cornet homines qui dicantur
1.310

Cornuti Manilij morbus qua-
lis 2.694

Cornucopia librorum inscriptio
Prologo operis

Corni arboris consideratio 2.
132. 166

Cornus arbor apes perimit 2.
485

Corni bacca 2.131. succus qua-
lis 2.133. montes amari, &
plana 2.158. 159. primo Fe-
uonio germinat 2.164. nul-
lam habet medullam 2.166

Spississima arborum 2.190

Corni ligni usus ibid. medici-
na 2.597

Corolla & corollaria unde di-
ctae 2.468

Corolla Herulica quales 2.468

Corollarium Cleopatra 1.444

Corona syderis exortus 2.345

Corona quando occidat 2.334

Corona in caelo circa Solem &
Lunam quando visa 1.30

Corona ciuica qui donati 2.
142

Coronarum militarium Spe-
cies plures ibid.

Corona non nisi Deo olim da-
batur 2.14

Corona Bacchi primus usus
ex hedera 2.143

Corona aurea argenteaque, a
quo primum in ludu donata
2.468.

Corona usus apud veteres 2.

Indicis Pliniani

467. *usus in sacris* 2.467.
Coronarum denominatio *ibid.*
Corona ex odoratis floribus à quibus primum excogitata 2.47.
Corona Ægyptia atque hyberna *ibid.*
Coronâ domini etiâ per seruos olim merebantur 2.468
Corona mortuâ imponebantur 2.468.469
Coronâ seueritas seruata 2.468
Coronâ Deorum. Larium. Manium. sepulcrorumque 2.469
Corona sutiles olim Saliorum sacris & solennibus cœnâ adhibebantur 2.469
Corona ex rosis 2.469. ab *Indu petita* 2.469
Corona ex nardo laudatissima *ibid.*
Coronarum scriptores 2.469. 470
Corona capiti nocent 2.469
Coronas bibendi usus 2.470
Coronarum honorigena materia 2.479
Corona nominibus Græci & alii nuncupata 2.480.517
Coronarum materia 2.52.79. 115.117.137.142. 156.177. 198.271.396.439.461. *Libro vigesimo primo, Capitibus secundo, tertio, quarto, nono, per totum*, 479.481. 500.510.511.512.517.529. 623.628.645.742.758. & 3.296.421.430
Coronamenta in hortis ferenda 2.466
Coronarum æ quale 3.262. 295
Coroncola rosa 2.471
Coronopus herba 2.493. ex *ca medicina* 2.528
Corpus argentia 1.590. & 2.569.583.596.611. ob *stupescientia* 2.687. & 3.388
Corporum insignia 1.309
Corporis totius historia 1.550. *magnitudo unde accidat* 2.64
Corpora signantes notis populi 1.226. *cremare quando cœptum Roma* 1.340
Corporis nitor quo fiat 2.535
Corpora defunctorum incorrupta conseruans 2.606
Corpora tota tingentes homines 1.278
Corporis humani magnitudinis consideratio 1.308
Corpus quadraginta sex cubitorum inuentum *ibid.*
Corporis totius marborum remedia 2.682
Corpora defunctorum quibus lapidibus citò absumatur 3.408
Corporis infixi extrahentia 2.500.508.521.

Corru.

Errone in al
3.481
Corrua id est
usque
Corrua quæ
47
Cosi a quo R
minim videri
triumphus
Corrua laurus
18. buxo ab
Corruum mel
cera quali
Reliqua q
m
Corruis gem
Corruum
& d. f. f. f.
Corrua detri
tur
Corruis quæ
ibid.
Corruum ar
Corrua ab
Corrua trip
275
Corruum l
& cum statu
Corruum v
naxium
Corruum q
f. f. f. f.
f. f. f. f.
331
Corruum c

Pars Prima.

Corruda in asparagos transit

3.482

Corruda, id est, asparagus syl-

uestrius 2.393.394.429

Corrugi qui, & unde dicti 3.

247

Corfi à quo Romanorum pri-

miuū Visti, & de eis primus

triumphus 2.137

Corfica laurum non habuit 2.

178. buxo abundat 2.158

Corficum mel amarum 2.158

cera quali 2.489

Reliqua quare parte se-

cunda.

Corfoides gemma 3.466

Corticum arborū consideratio,

& differentia 2.172.261

Cortice detracto arbores necan-

tur 2.261

Cortices quæ arbores mittant

ibid.

Corticum arborum usus 2.149

Cortina aheni genus 2.153.158

Cortina tripodum ex are 3.

275

Coruncanus legatus perimitur

& eius statua 3.278

Corus ventus quali & quibus

noxius 2.351

Corvus quo tempore morbi af-

fectetur 3.90. quo sese pur-

gat 1.377. vita longa 2.

331

Coruorum consideratio, natu-

ra &c.

1.472.495

Corui & chlorioni aui inimi-

citia:

1.517

Corui ore concipere à quibus-

dam creditur

472

Coruorum ouum contra graui-

das faminas

ibid.

Coruorum auguria, auspiciq.

ibid. intelligentia

1.495

Corui Imperatores nominatum

salutantes

ibid.

Corus exequia celebrata 1.

495

Coruorum incubatio, quòtque

pariant

1.506

Corui aquatici naturaliter cal-

uent 1.552. futura præs-

giunt

2.357

Coruus piscis

2.215

Cossi vermes in medicinis 3.

144. ex ligno gignuntur 2.

548

Cossi vermes in cibo

2.257

Cossius Cornelius Consul à quo

seruatus

2.143

Cossini equitū Romani histo-

ria

3.99

Cossarum consideratio

2.571

Cossa homini tantum ostensa

ibid.

Cossarum fracturum remedia

3.63

Costi frutici consideratio

2.41

Costo diu supplicatur

2.547

Cotticula lapidū consideratio

3.260

Pars Prima.

gens pretium 3. 266. drus	Cratinus pictor	3.357
tia	ibid.	
Craſſus nobilis Orator, & eius	Credulitatis imago	Aristo-
domus	phontis opus	3.355
2.202.203	Credulitas admirabilis Gra-	
Craſſi Oratoris area vicinia,	corum	3.371
& eius hares 3.275. in teſtē	Cremutius ſcriptor	2.167
citatum ſcommma 3.325. co-	Crepis herba	2.493
lumna quales	Crepitus crebros emittunt aſi-	
3.375	ni paſti onopordo	2.761
Craſſius Licinius quo anno cen-	Creſila ſtatuarj opera	3.285.
ſor	290	
2.43	Creta cōſideratio, genera &c.	
Craſſi Liciniꝝ aqua	3.371. cimolia 3. 321. 371.	
3.155	Eretria 3.327.328.329. Se-	
Craſſius Licinius conſul 1.299.	linuſia 3.331. annularia ibi.	
Craſſi L. & Domitiꝝ Enobar-	argentina 2. 213. & 3.	
bi inimicitia	372. uſus in victoria 3.372.	
2.202	& in vineis	2.208
Craſſius L. quando cenſor ibid.	Creta tragion gignit contra ſa-	
Craſſius L. quando conſul 2.	gittarium ſcitu. efficaciffimū	
202. & 3.116	2.63	
Craſſi M. laurēa 2. 137. pro-	Creta cupreſſus plurima 2.175	
dignum ac interitus, & eius	Creta montes, ida, & quos	
miſites	Albos vocant	2.176
1.48	Creta ſeruorum pedes dealba-	
Craſſus L. Orator quando 1.	bantur	3.372
458	Cretenſes in bellis calamis u-	
Craſſus M. diuitem quenquam	tebantur	2.179.180
eſſe negabat niſi qui reditu	Cretenſis calamus qualis 2.	
annuo legionem alere poſſet	181	
3.262	Cretenſes quo veſtem tingant	
Cratogeonon herba qualis 2.	2.719	
750	Cretenſes herba alibi natis me-	
Crategis herba qualis 2.718	liores	2.673
Crateneus medicus 2.397.418.	Creticum amyllum 2. 289. ci-	
535	cer opſimum 2.412. Hera-	
Craterites gemma	3.466	
Craterus unus ex ducibus A-		
lexandri Magni	3.163	
Craterus ſtatuaris	3.383	
Craterus pictor	3.356	

- clion optimum 2.445. ani-
sum optimum 2.447
Cretica cera quali 2.489
Cretica cupressus qua 2.627
Reliqua quare parte
secunda
- crethmos herba qualis 2.734
crethmos agrios, herba qua 2.
688.717
crethms herba medicina ibi.
cribrorum consideratio 2.296
Crinita stella, id est, cometa 1.
26 (2.473)
Crinon, id est, rubens lilium
Crispa omnia fragilia 2.292
Crispini H. lavi numerosa sobo-
les 1.305
Crispus Passienus bis consul 2.
199 (359)
Crispus Vibius Proconsul 2.
Cristallion herba qualis 2.683
Cristalli gemma consideratio
natura, usus, loca 3.432
Crysalus quid 3.433
Crysalus mira magnitudinu
3.433
Crysalis vitia 3.434
CrySTALLINA vase 3.229
Crista herba que 2.745
Cristas galearum quis repe-
re 1.344
Cristatum animalis descriptio 1.
350
Cristus statuarius 3.284
Crisobulius Philippi Mace-
- donis oculum docti curans
1.323
Crison scriptor 2.345
Crocalli gemma 3.466
Crocini gemma 3.476
Crocinum unguentum 2.38.
collyrium 2.505
Crocini herba qualis 2.643
Crocodilea quid 3.31
Crocodileo herba qualis 2.750
Crocodilis descriptio 1.373
Crocodili in Egypto fabas su-
gunt 2.299. humani cor-
poris audissimis 1.246
Crocodili Tenytride populi ter-
reni sunt 1.374. ubi gigna-
tur 1.177. 178. 373. genera
duo & eorum in medicina
usus 3.31. 223
Crocodilos venantes que utan-
tur 2.707. & 3.201. quibus non
nocet ar; 201. magnitudo par-
tis 3.373. a quo perimitur
1.374. cum delphinis inimici-
tia pugna; ibi. quando pra-
mi Romae aduecti 475. et
in maxillas superiores mo-
uer 1.559
Crocodilorum morsus remedia
2.556. 576. 707. & 3.178.
180. 201
Crocomagma quid 3.503
Crocini consideratio, natura, ge-
nera 2.475. florum lani ibi.
crocum melle, aliis de re dulci
non soluitur 2.502. medici-

Pars Prima

na 2.502. 503. quo optimè
seruetur ibid. quod optimū
& pessimum 2. 475. vsus
nusquam in coronis ib. vsus
in theatris ibi. ubi & quod
optimū, & quo nescatur 2.
475. 503. adulteratio & pro
batio ibid. quando & ubi o-
doratus 2. 476. prius flores
quā frondeas 2. 475
Crocī corona ebrietatem sedat
2.502
Crocī iuuenū fabula 2.178
Crocus fera descriptio 1.369
379 (1. 187)
Crassī filius semestris locutus
Crassī regnum quo prodigio cō-
siderit ibid. auri copiam 3.
242. 263. domus ex qua ma-
terea 3.364
Cronius gemmarum. sculptor
3.429
Crotolia quæ 1.443
Croton arbor 2.112. 162
Cruciatu asperissimi qui 2.655
Crudaria argenti vena 3.253
Cruditatis exemplum 1. 149
& 3.4. 116
Cruditatis remedia 2. 449.
453. 703. 712
Crura animalium qualia 1.
581. soli homini carnosia 1.
582
Crurum vitia & ab his tracta
cognomina 1.582
Cruribus utilia 2. 707. & 3.

408
Crustumina pyra 2.119
Crucibus corpora defunctorum
affixa 3.401
Crescitur inuentum 1.323
Ctesidemus pictor 3.349. 356
Ctesilas statuarij opera 3.292
Ctesilochi pictorum opera 3.356
Cubitus supini oculis conductus
3.17
Cubitus proni iussibus utiles
ibid.
Cubitus in latera diffillatio-
nibus profunt ibid. (1.278
Cubitorum cōsonum homines
Cucubalium herba qualis 2.753
Cuculi auri consideratio 1.470
astus ibid.
Cuculi in medicinis vsus 3.153
Cuculi prouerbum 3.330
Cuculus auri temporaria ibid.
Cucumerum genera tria 2.
375. quomodo toto anno ser-
uentur 2.374. ut sine semi-
ne nascantur 2.379
Cucumerum arguini siue errati-
ci consideratio & medicina
ex eo 2.405
Cucumi consideratio 2. 373.
404. oleum natura odii 2.
374. qua arte diu cibi ser-
uentur 2.376. semen quale 2.
401. medicina 2.404
ubi optimus 2.405
Cucumi pisci 3.225
Cucurbita medicinales, earū
que vsus 3.119

Indicis Pliniani

- Cucurbitina pyra* 2.119
Cucurbitarum hortensium consideratio 2.375. genera, cultus, magnitudo &c. ibid. v. fuit in cibis 376. quomodo diu incorrupta seruantur 2. 376. syluestres & earum medela 2.376. semen quale 3. 401
Cucurbiti sylvestris consideratio, & ex ea medicina 2.406
Culeus mensura genus 2.81.82
Culices vesperilionis gratissimi 1.507. acida appetuit 1.514. glandibus & ficubus inimici 2.260. galbani odore pelluntur ab hortis 2. 401
Culicis mira subtilitas 1.520
Culices quo necentur, fugiuntur 2.446.557. 587.748. ex qua materia gignantur 1. 456.549. in caprisico nati veras ficos maturant 2.126
Culix herbarum eius effectus 2. 375
Cultor arandi instrumentum 2.311
Cultura terra consideratio 2. 314
Cuminum linum quale 2.361
Cuminum consideratio, & medicina ex eo 2.440
Cuminum pallorem sumentibus 2.441.442
Cuminum sylvestre, & ex eo medicina 2.440.441
Cumini species plures 441
Cumini Ethiopici & Africani natura, & medicina 2. 441
Cuniculorum animalium consideratio 1.408. ubi gignantur, & ubi non 1. 111. 411. ubi extra bina 1.568. interdum oppida suffodunt 1.378 408
Cunila herba qua tangi non vult 2.400. semen quale 2.401. succus 2.402. natura, genera, medicina 2. 443
Cunila bubula qualis 1.376. & 2.443
Cunila gallinacea medicina 2.443
Cunila gallinacea græcis originum Heracleoticum ibid.
Cunilago herba, & ex ea medicina 2.443
Cunila mascula qua ibid.
Cunila bubula medicina 2. 674
Cunila apes delectantur 2.485
Cunilago herba qua 2.397
Cupidinis simulacrum Verri à cicerone obiectum 3.379
Cupressi consideratio plena 2. 175
Cupressi picem fundunt 2.100. oleum ex eo 2.112. aquas odit 2.159. folia carnosa 2.

Cupressus trisera 2. 169. Diti
sacra 2. 175. ante domos de
functorum poni solita ibid.
mas feminæque 2. 175. ubi
succisa regerminet ibi. ubi
maximè proveniant ibid.
non sepist cariem, aut vetu
statem 2. 192. 195. semper
niorem servat 2. 192. semen
minimum 2. 220. semen for
micis maximè expetitur 2.
220. quomodo & quando
seratur 2. 220. quæ odio ha
beat 2. 264. folia tusa se
mina à vermiculis servant
2. 303. cretica quæ 2. 627
Cupessinum oleum, ex coque
medicina 2. 581
Cura fertilitatem asserta 2. 170
275. 280
Cura & diligentie exemplum
nobile 2. 220
Curatium pro corallo 3. 104
Curculio vermis frumento no
xius 2. 342
Curatij tergemini 1. 198
Curatij Ac. filia Sedigitæ ap
pekata 1. 580
Curus Manius non nisi guttū
fuginum ex prada attingit
2. 185
Curij Manij parsimonia & di
ctum nobile 2. 274
Curus Manius Imperator ra
pum terrenis aurū repudiavit
Tom. 3.

Curus cur Deniatius dictus 1.
307
Cursonum familia, & in ea o
ratores 3. 325
Curso C. bello cinili obiit 3. 403
Curione: Caij patris furebre
munus quæ ibid.
Currum rota oxungia inun
guntur 2. 40
Curru ita parvus ut musca
alus contegeretur 1. 312. &
3. 293. 384
Curruum ornamenta ex plum
bo argentario 3. 313
Cursores velocissimi 1. 311
Curruum materia amplissima
abies 2. 195. 196
Curfus peculiare impedimen
tum 1. 570
Curus fons Roma 3. 405
Curulis in sella quæ semel &
viciet sedet 1. 332
Cusculium frutex, granique
eius usus 2. 148
Cuspides in praelijs quo ting
bantur 2. 513
Custos in vite quid dicatur 2.
247. 248
Cutem fæminarum in facie
nutriens 2. 559
Cutem leuigantia 2. 408. e.
mendantia 2. 446. 500.
538. 555. 565. 580. 582.
595. 598. 615. 615. 616
735. 746. & 3. 523. 521.
Tt

Indicis Pliniani

204. 205. 209. 370.
Catus sensus caret 1.575

Abula palma ge-
nus 2.45
Daca poma vilif-
sima 2.119

Daco faciem suam pingunt 2.
515

Reliqua quare parte se-
cunda.

Dactylides vine 3.79

Dactylidis statuarij opera 3.81

Dactylos herba qualis 2.647

Dactylis hecam quis primus

Roma habuerit 3.419

Dactylus piscis, & miracula

eius 1.461. & 3.227

Dadalus in Creta Labyrin-
thum fecit 3.396

Dadali inuenta plura 1.344

Dadalis filius 1.118

Dadalis statuarij opera 3.291.

simulacrum Polycharmi o-

pui 3.283

Dabippi statuarij opera 3.294

Dalio herbarius 2.448

Damysena pruna 2.49. 116

Damasus Democriti frater 2.

2.352

Damasus herba medicina 2.

700. 619. 730

Damasomos herba equalis 2.680

Damia animalia 1.407

Dameas statuarius 3.285

Damianus medicus 2.427

Danaes imago Artemidis r-

pui 3.355 (341)

Danaus puteorum repertor 1.

Danubio flumio peculiaris pi-

scis 1.424

Dandonis Illyrici senectus 1.331

Daphnia gemma 1.407

Daphnides serui pretium m-

gens 1.324

Daphnitis quæ & Laurus A-

lexandrina 2.138

Daphnoides casia genus 2.28

lauri genus 2.138

Daphnoides lauri natura &

medicina 2.599

Daphnoides clematidis genus

2.637

Dardanum aurum 3.239

Darius Xerxis pater per bo-

sphorum Thracium duxit

exercitum 1.119. ubi ab

Alexandro Magno victus

1.235 (conditor 1.262)

Darius Hystaspis filius Suseris

Dario regis platanus & virtus

aurea dono data 3.264

Darij ab Alexandro viis sppe-

lia 1.318 pictura 1.348 se-

pulchrum ex Choroite la-

pide 3.401

Dasyus animal 1.409

Dasypides omni mense parit

superfætantiq. 1.409. 510. 511

Dathiatum thuris genus 2.18

Dauci herba descriptio 2.677

679. 682 medicina 2.701.

712

Pars Prima.

712. 715. 716. 728. 733
 Daucus pastina genus 2. 379
 Decapolis Syria olus qualis
 1. 109
 Decimas thuris Sibi Deo con-
 secrans Arabes 2. 19
 Decimas cinnamomi Asiabino
 Deo persolunt Aethiopes
 2. 26
 Decimana pyra 3. 119
 Decius Mus in Consulatu se
 pro victoria deuotus 1. 518
 Decius P. ab exercitu frondea
 corona donatus 2. 143
 Deciorum carmen quo se
 Manibus deuocuerunt ad
 Plinij usque tempora per-
 uenit 3. 6
 Decij P. Marishomores 2. 517
 Decius P. sepius graminea co-
 rona donatus ibidem
 Decimanus limes quu 2. 350
 351
 Decuriani indicij ab Augusto
 ordinatio 3. 236. nomina &
 differentia ibid.
 Deflorescendi tempus in arbore-
 bus 2. 166
 De fructu quo tempore fieri de-
 beat 2. 101. 346. quomodo
 fiat 2. 89. 102. (seruetur 2. 153)
 De funtoru corpora quomodo
 De funtorum mensis feralibus
 dicatam apium 2. 430. cor-
 pora incorrupta quo pacto
 seruentur 2. 606. ad mentio-

nem Romani ueniam praefan-
 bantur 3. 8 inscutilibus qui-
 dam condi maluerunt 3. 36
 in Asio lapide condita cito
 absumuntur 3. 408. p. cre-
 scunt 1. 576. ungues crescunt
 1. 581. corpora ponderosiora
 quam uiuentium 1. 309. Ro-
 ma a Tarquinio prisco cru-
 cibui affixa 3. 402
 Decanira & Herculi effigies
 ab Artemone picta 3. 355
 Delphobis imago 3. 355
 Deliacum as 3. 273
 Deliaes statuarius 3. 293
 Delectis ciborum exquisita ta-
 xantur 2. 370. margarita-
 rum quanti Romanis quo-
 tannis considerint 2. 25
 Deliratio unde dicta 2. 313
 Deli insula palma uerustissi-
 ma 2. 198. (colatur 1. 164
 Delius Apollo ubi praecepit
 Delphica laurus qualis 2. 1
 Delphica platanus Agamem-
 nonis manu sata 198
 Delphico in templo Apollinis
 phannas aureus dicar 2. 379
 Delphicum templum Apollini-
 nis a quo pictum 354-355
 Delphica cortina dicta 3.
 275 (598
 Delphica lau medicina 2.
 Delphis ingignorum copia
 3. 281
 Delphis Apollinis corona.

Indicis Pliniani

- Δαντ** 2.137
Delphini sideris occasus 2.326
 344
Delphinorum piscium conside-
ratio, natura &c coniugia
 1.418. **maris tempestates**
praesagiunt 2.357 **medici-**
na 3.209 **animalium om-**
nium vetustissimi 1.417. **par-**
tes 1.417. 455. **quandiu**
visuant. 1.418
Delphini forma descriptio ibi.
Delphini Simoni nomine ap-
pellari gaudent 1.418. 420
musica delectantur 1.418.
 419 554. **hominum amicus**
 & **puerorum** 1.418 **cum**
hominibus piscantur 1.419.
vinum abpiciunt 1.420
Delphini quamvis auribus ca-
teant, nihilominus tamen
iudicant 1.554
Delphinorum charitas erga
fratrem 1.417. **rellure ta-**
tem moriuntur 1.418
Delphini ex hominum ma-
nibus resciens 1.418. **co-**
119 1.418. **olfa-**
ctus 1.418. **fel non habent**
secum 1.418. **osdam** 2.567.
ing 1.418. **pretio** 3.266.
Delphinorum in medicinis us-
us 3.217. 218. 223. **cum**
crocodilo pugna- 1.574
Democritus in lupum conuer-
sus 3.372
Democritus Tarchinij prisci
pater 3.322. 359
Democrite Alcibiadis mater
 3.294
Demetrius rex propter Pro-
regis praestantiam Rhodij
parcis 1.324. 346. **Pelopon-**
nesum insulam tentavit ef-
ficere 1.138. **cur accersitus**
 3.270
Demetrius Pompeij libertus
 3.372
Demetrii regis imago 3.357
Demetrii Phaleri statua plu-
res 3.278
Demetrii statuarum opera 3.291
volumen de quaternario nu-
mero 3.20. **navis malus ex**
causo 2.190
Democrates vel Damocrates
Servilius medicus 2.691
Democriti opus de herbarum
viribus 2.692. 699
Democriti frater Damastus
& historia eorum de segete
 2.352
Democritus rapum cur in ci-
bis damnaverit 2.408
Democriti de empto toto oleo
historia 2.335. **primus Me-**
gicam in nostro orbe celebra-
vit 2.640. & 3.115. 116
Democriti Chiocinetra 2.641
per gymmatia 2.652. & 3.115
Democritum Plinius vanita-
tem arguit 3.34
 De

Democriti mira commentationes 3.4

Democritus omnia vitium genera, quae tota in Gracia nascerentur, sibi cognita professus 2. 74. resurrectionis assertor 1. 341. Venerem dānahit 3.18

Demonax Seleuci & Antiochi regum dux 1.238

Demophilus pictor 3.335.360

Damos Atheniensium a Parasio pictus 3.337

Demosthenes venenum sub annuli gemma clausum habuit 3.335

Demostheni ab inimico laus 1.319

Demonstratus scriptor 3.449

Denarij & drachma pondus idem 2.514

Denarij aurei consideratio 3.239. primus signator ignotus ibid.

Denariorum probandarum lex 3.252

Dendrachates gemma 3.463

Dendritus gemma 3.466

Dendroides lithymali genus 2.712

Dentium consideratio 1.307 quo tempore decident 1.307

Dentium vice quidam continuum os habuerunt 1.307. inuisti ignibus ibid. necessitas ibid.

Dentes primores sermonem regunt 1.307

Dentium auguria, & quos vnicuique insint 1.308. canini quales 1.308. 559. 361

Dentibus non tum gentis homo non crematur 1.308

Dentium genera ac usus 1.559 quibus mutantur 1.560 genuini qui 1.561

Dentes multis octogesimo anno renascuntur 1.561

Dentes plures maribus quam feminis 1.561. quando homini nascantur 1.560

Dentes in palato nati 1.561

Dentibus hominum virus quoddam inesse 1.561

Dentibus veterinorum etas indicatur 1.561

Dentium candor quomodo fiat 2.499. 535. 548. 551. 179

Dentis eius, qui puerus primus decidit mirus usus 3.14

Dentes ut cito nascantur 3.149. 150

Dentes trium inter se ordinantur 1.370. 379

Dentes cadentia 2.435. 627

Dentes pullini qui 1.390

Dentes corruptos quid confirmet 3.50. quomodo firmantur 2.407. 453. 456. 458. 513. 527. 574. 576. 581. 586. 587. 631. & 3.50. 208. 209

Indicis Pliniani

- Dentes extrahentiq** 2. 578.
606.622. & 3.120.208
- Dentes aqua decidere faciens**
2.654
- Dentium quomodo inuratur** 2.596
- Dentium doloris remedia** 2.
53.404.407.411.416.417.
420.426.429.433.435.
442.444.445.446.453.
458.459.499.509.526.
534.544.564.577.578.
579.581.587.599.591.
594.604.606.607.608.
609.613.614.620.621.
622.636.639.646.690.
710.742.743.756.761.
& 3.4.15.17.28.35.50.85.
119.120.179.180.183.196.
198.208.213.302.367.368.
411
- Dentati homines quidam nati**
1.307
- Dentata qua femina nata, e-
iusque omen inauspicatissi-
mum** 1.307
- Dentientes tarde pueros iuua-
tia** 3.119
- Dentificia ex qua materia** 3.
119.414
- Dentitionem facilem reddentia** 3.149
- Dorceto Dea ubi colatur** 1.
201
- Desidia artes perdidit** 3.319
- Domus quid** 1.4
- Deum est mortali iuuare mo-
tolem** 1. 5. idem cum Na-
tura 1.8. & 2.737. animalia
non pascendi tantum gra-
tia creauit 2.770. non om-
nia potest 1.7
- Dei consideratio** 1.4
- Dei formam querere imbecil-
litate humana est** 1.4
- Deo tantum veteres coronam
dabant** 2.143
- Deorum plurimum nomina** 1.4
- Deorum multitudo cur credi-
ta** 1.5
- Deorum populus maior, quam
hominum** 1.5
- Deorum loco à quibusdam a-
nimalia, cibique coluntur** 1.
1
- Deorum matrimonia** 1.5
- Deorum alij iuuenes, senes a-
lij, alati, claudi, &c.** 1.5.
adulteria edsa, bella, &c.
1.5
- Deorum quibusdam nullus re-
spectus** 1.16
- Deorum templa non alia olim,
quam arbores** 2. 4. libami-
na apud Ithasios, ex quo u-
na genere 2. 97. cultus o-
lim fruge & mola salsa cō-
stabat 2.272
- Deorum numero herbarum in-
uentiores adscripti** 2.649
- Deorum corona ex papyri flo-
re** 2.54. pane, sere aliquā.
do

do, nunquam
1.7
Deorum in sa-
fuerit aut
Deorum cunctis
dumpeat
lacta cur ex
5. corona e
3.10 ben
5. 336. in
digne any
2.4. simula
3. 337. f
re 3. 37. f
aut filii in
dus et me
effigies f
Deorum q
3. 376. mag
uocentur 3
tulus app
Deorum rei
1. 71. 72.
& 3. 21
Deorum mar
Quare
Deorum inuene
x me fecer
Deorum Magi
2. 6. 1
Deorum iure
fuerunt a
Deorum f
num filii
aurei, fec

Pars Prima.

de, nunquam tamen irrita

1.7

Deorum in sacris quis olim fuerit auri usus 3.238

Deorum euocatio quibus modis impediatur 3.30. simulacra cur ex cedro arborez.

52. corona ex qua materia

2.510 beneficia plura 2.

523.736. simulacra quo in digito annulos habuerint 3.

234. simulacra minio ubi pi

sta 3.257. simulacra ex a

re 3.274. simulacra lignea aut fictilia quandoque 3.281.

duodecim tabula 3.347.

effigies fictiles 3.360

Deorum offensorum vindicta

3.376 imagines quibus euocentur 3.476. canis ca

tulus apponebatur 3.90

Deorum reuerentia exempla

1.71. 72. 440. 471. 484

& 3.21

Deorum mater

Quare Cybele.

Deos innumeros credere, ma

xime secordia est 7.4

Deos Magi qua herba euocant

2.641

Deum tutelarem euocandi co

suetudo apud antiquos 3.7

Deum fabrica, hoc est, Vulcanum

fibulas primum & in

aures fecisse 3.231

Dij herbarum inuectores 2.

736. ex virtutibus vicissim olim numerabantur 1.4

Dij inferi in genera descripti

1.5

Dij curam mortalium an a

gant. 6. in praterita uni

cum obliuionis ini: habens

1.7. latet à rusticis: & mo

la falsa placantur, Prologo

operis

Dij dicata pretiosiora viden

tur, Prologo totius operis

quo vino non libandum 2.

98. an preces exau

diant 3.6.9

Deuteria Gracis, Latinis lo

ra 2.90

Dextra hominis religionem

in esse 1.581

Dextra vires maiores 1.309

Dextra etiam in arboribus

firmitiora 2.241

Diachyron frutex 2.629

Diachyron vini genus 2.89

Diacodion medicamentum 2.

450.452

Diadema regum Tacchus pri

mus inuenit 1.342

Diadocos gemma 3.467

Diadumeni iuuenis simulacrum

3.286

Diaglaucium collyrium 2.755

Dialutense purpura genus 1.

4.7

Dialeucum crocum 2.475

Indicis Pliniani

- Diana** templum in Hispania
vetustissimum 2. 193. ades
in Aulide vetustissima 2.
193. lacus in Latio & in eo
vegetis arbores 2. 199. no-
biles tabula 3. 344. 357. si-
mulacrum marmoreum 3.
376. 377. 382.
- Diana** Ephesie templi descri-
ptio 3. 398. scala ex vite u-
na 2. 726. templum ex qua
materia 2. 193. & 3. 382.
templi columna 3. 410. e-
des mari olim aduebanitur
1. 69.
- Diaphanara** aqua 2. 42.
- Diapason** in harmonia quid
1. 25.
- Dibapha** purpura 2. 449.
- Dibutades** plastices inuentor
3. 359.
- Dicaui** Apollo cur dictus 3.
287.
- Diffanum** à cernis reperiū
1. 376. & 2. 672. sine flore
& semine 2. 672. tantum
in Creta nascitur 2. 672.
medicina 2. 675. 729. 736.
734.
- Distyotheton** structura genus
3. 418.
- Didoron** genus lateris 3. 364.
- Dicitur** quando nocte visa
1. 31.
- Dierum** inaequalitas unde 1. 61.
- Dies** non ubique eodem tem-
pore 1. 36. ubi longissimus,
breuissimisque 1. 63.
- Dies** sex mensium 1. 63. & 163.
- Diei** observatio apud diuersos
1. 63. instium finisque quo-
modo accipiat 1. 63. ibid.
- Dies** alius de alio iudicauit 1.
325.
- Dierum** nullis credendum ibid.
- Dierum** omnium anni inexpli-
cabilis penetratio 2. 320.
- Dierum** trecentis sexaginta
quinque & quadrante an-
num constare 1. 320.
- Dierum** unde argumenta &
decrementa 2. 323. 331.
- Dies** totius anni qui longissi-
mus 2. 332.
- Dies** ubi aliquando nullus 1.
168.
- Dierum** diuersitas 2. 285.
- Dierum** magnitudo quomodo
deprehendatur 3. 192.
- Diuchies** Medicus 2. 411. 422.
- Digitellum** herba, eiusque u-
sus 2. 308. 689.
- Digno** uno hostis victus in ca-
stra relatus 1. 311.
- Digitorum** consideratio 1. 580.
581. articuli quot anno 1. 580.
- morbi remedia 2. 565. 740.
- & 1. 318.
- De** eis quibusdam in manu u-
na sex 1. 580.
- Dignitatis** fama qualiter ac-
quiri possit 2. 478.

Dij

Pars Prima.

Dij quare Deus

Diligentia exemplum nobis

2.280

Diligentia antiquorum mira

2.587

Dinostatuarium

3.285

Dinochares architectus

1.194

Dinocrates Geometra

1.333

Dinomenis statuarij opera

3.291

Diocles quid de rapto senferit

2.408

Diocles medicus

2.412.481

Diocli medici laus, etasque

696

Diodorus Petronius medicus

2.421

Diodori dialectici repentina

mers

1.339

Diodori Historia Bibliotheca

inscripta

Prologo operis.

Diogenes Cynicus affectum

humanorum expert

1.330

Diogenes statuarium

3.383

Diogenes pictor

3.357

Diomedea aues

1.496

Diomedis & Glauci armorum

commutatio

3.210

Diomedis sacer Danus

1.118

Diomedis Palladium surripit

tis effigies

1.268

Diomedis delubrum

1.497

Diomedis socij in aues versi

cur fingantur

1.497

Reliqua quare parte se

cunda.

Dionysias gemma

3.467

Dionysodorus statuarium

3.293

Dionysodorus pictor

1.357

Dionysodori epistola ab inferis

missa

1.86

Dionysomymphae herba, & cur

ita dicta

2.642

Dionysius tyrannus gaudio obi-

uit

1.339. Platonem quo ap-

paratu exceperit

1.219

Dionysio tyranno pulso, dulce

fuit mare

1.77

Dionysius pictor

3.358

Dionysius statuarium

3.382

Dionysii ostentum atque tyrannus

1.392

Dionysius Sallustius medicus

3.208

Dionysius scriptor a Philadel-

pho in Indiam missus

1.241

Dionysius prior Siciliae tyrannus

platanus Rhegyum tran-

stulit

2.5

Dionysius medicus

2.419

Dionysii medici de rapto senten-

tia

2.408

Dionysius Geographus ubique-

tus

1.365. Augusti rem-

poribus in Orientem missus

ibid.

Dionysius pictor non nisi homi-

nem pingere potuit

3.349

Diopetes rana carumque usus

3.604.223

Diopira instrumentum Geo-

metricum

1.59

Indicis Pliniani

Dios pyros herba eadem cum
lithospermo 2. 758
Dioxippi imago 3. 351
Diphyrges quid 3. 306
Diplazis gemma 3. 467
Dipentis marmorarius 3. 375.
376. 377
Dipondius asiu 3. 239
Diplosos frutex 2. 629. herba
spinosa 2. 752
Dipsadi serpentis morsus re-
media 2. 597 & 3. 080
Direx femina simulacrum,
historiaque 3. 382
Discobolus ex are Myronis o-
pus 3. 286
Discobolus pictus, Taurisci
opus 3. 357
Discordias facit fidevites gem-
ma 3. 473
Discordia Hyperboreis ignota
1. 164
Dyspnæa morbus 2. 582
Dyspnoicius visilia 2. 582. 608
702
Dysentericiu utile 2. 11
Dysenteria antidoton lotome-
ria 2. 530
Dysentericorum remedia 2. 406
408. 411. 413. 419. 420.
421. 423. 4. 7. 432. 448.
454. 458. 462. 498. 505
523. 530. 535. 547. 550.
514. 560. 561. 563. 581.
584. 587. 590. 592. 596.
599. 600. 603. 604. 622.

Pars Prima.

bium	2.278	Donax calami genus	2.181.
Domini oculus fertilissimus,		& 5.124	
Prouerbium	1.281	Donax. id est. Cypria harum-	
Domitius Cn. Consul	1.31	d o. eiusque medicina	2.624
Domitij Cn. delubrum	3.380	Dore. idis in medicinis vs	3.
Domitij L. interitus	1.349	48.107	
Domitius Nero Peloponnesum		Dorcadis ubi non sint	1.410
insulā tentauit efficere, A-		non lippunt	3.108
chaia libertate donat	1.141	Doricinium venenum	2.513. &
Domitius Corbulo in Arme-		344 remedia	3.44.203.
nia bellum gessit	1.230.235	213	
Domitius Edilisatis repul-		Dorypetron herba	2.707
sam passus	3.23	Doryphori simulacrum	3.286.
Domitius Anobarbus Edili-		294	
lis curulis	1.385. Consulatus	Doris herba qua	2.528
censura, & eius cum Crasso		Dorius tonus	1.25
inimicitia	2.202. quo an-	Dorij moduli a quo reperti	1.
no Censor	2.202. sex lotos	345	
in Crassi domo quanti esti-		Doron Graci antiqui palmum	
maris	2.203	vocabant	3.364
Domus Iule ubi construuntur		Dorasid est. munera	ibid.
1.185	(188	Dormisse quendam annos se-	
Dominiibus carentes homines.		ptem & quinquaginta	1.337
Dom ^o testudinib. cōtecta	1.421	Corothens medicus	2.540. pi-
ubi tecta scandulis	2.150.	ctor	3.343
ubi tecta scirpis	2.184 plu-	Dorsenus Fabius poeta Comi-	
res nobiles Roma	2.302.	cus	2.92
quomodo purgentur, lustren-		Dos filiarum plantaria	2.175
tiſque	2.676. qua pulcher	Desiades scriptor	1.552
rina Roma	3.402 arūdinib.	Drsibeus scriptor	2.345
bus ubi tecta	2.179	Drachma & denarij argentei	
Domus regis lautissime ador-		idem pondus	2.514
nata	3.385	Draconis partium magici v-	
Doni maxima Imp ^{er} atorum		sus, & medicine	3.93. 108
ac fortium ciuim	na 2.272	Draco mortuus ad viam reno-	
Donax pſeu	3.127	ratu	2.653

Indicis Pliniani

- Draco* quo se agrotum sanat 1.
377
Draca hominem seruans 1. 518
Draconem cum elephantibus
pugna 1. 358. mira magni-
tudo ibid. ubi magna in co-
pia proueniant 1. 359. crista
1. 359. 550. serpentum oua
hauriunt 1. 515
Dracons morsus remedia 2.
646. 702. 747 & 3 199.
198. in uia 3. 467
Draco palmitis genu 2. 253
Draco piscis 1. 454. & 3. 246
Draconis marini ossa dentium
dolori medentur 3 208
Draconites gemma 3 467
Dracontias gemma ibid.
Draconites herba 2. 637
Dracunculus herba, & ex ea
medicina 2. 637. 654. quā
do effodienda 2. 638
Drepanis auis qualis 1. 583
Dryites gemma 3. 475
Drys hypbear visci genus 2.
201
Dryophonon herba quae 2. 752
Dryopteris herba qualis 2. 752
Drypete oliuae quae 2. 107
Dromones pisces 3. 225
Druidae cur Romani sustu-
lunt 3. 117
Druidae Gallorum Magi 2.
203
Druida unde dicti 2. 201
Druida odoris visco nihil ha-
bent sacratius ibid.
Druidarum religio; observatio
sacrificiorumque ibid. supersti-
tio 2. 627. & 3. 89.
Drupa quid 2. 36. 107
Drusillanus seruus diuissimus
eius quae lanx quingentia
3 265
Drusilla *Liuii Augusti* uxo-
ris in gremium gallina al-
bacum lauri ramo ab aequi-
la deiecta 2. 129
Drusi imperatoris id castris a
pes siderex. 533. prosperri-
ma victoria ibid.
Drusus Imperator *uinofus*,
ui patet 2 104
Drusi uxor *Antonia* 3. 459
Drusus *Tiberij* filius 2. 201
Drusus ob fastidiam brassicae
cymam a *Tiberio* parte re-
prehensus ibid.
Drusi, & *Cepionis* inimicitiae
3. 23
Drusus in tribunatu suo octa-
uam aris partem argento
miscuit 3. 240
Drusus *Liuius* *Tribunus* ple-
bis quantum habuerit argen-
ti 3. 264
Drusus *Tribunus* plebis cur
caprinum sanguinem bibe-
rit 2. 43
Dubij fidem dare res arduae,
Prologo operis
Duellij Imper. classis sexaginta

Pars Prima.

ta diebus parata 2.187
 Duellij C. triumphus, & eius-
 dem statua 3.277
 Dulcis vini natura 2.88
 Dulcia odore carere 2.159
 Dulcibus rarus odor 2.476
 Duodecim tabularum legis in-
 terpres Hermodorus 3.277
 leges 1.558 & 2.244.203
 Duodecim in tabula nulla vil-
 larum mentio 2.370
 Duracina vna unde dicta 2.
 73.79. cerasa 2.132
 Duritiarum corporis remedia
 2.455. 548. 552. 554. 580.
 582. 588. 608. 616. 707.
 726. 754. & 3.65
 Duritia corporis quomodo tol-
 lantur 2.499. 503. 510
 Duris Samius historicus 1.388.
 & 3.287.394
 Durij L. medici interitus 1.339
 Dufaritius myrrha 2.21
 Ducis eligendi templum 1.
 479

Alefera qualis 1.

369

*Ebena arbor, eius
 que consideratio*

2.7. quando primū Roma
 conspecta

*Ebena arbor spississima gra-
 vissimāque 2.190. neque ca-
 riem sentis, neque vetustate*

2.102. copia ubi 1.280. me-
 dicina 2.624

*Ebrietas vitanda 2.102. mala
 ibid. effectus ibid. quibusā
 vna pramium ibid. Multis
 mortis causa 2.103*

Ebriorum mores 2.103.104

*Ebrietate nulla pars mundi
 vacat 2.105*

*Ebrietatem herba quadam in-
 ducit 2.105*

Ebrietas simulacrum 3.289

Ebrietatem facientia 2.678.

resistentia 2.595. 618. & 3.

152. 459. 467. disculientia 2.

415. 423. 501. 638. & 3.73.

459. 467

Ebrosi ad perdenda vina nati

2.102

Ebuli medicina 2.679. 714.

724

Ebur quid 1.351

Eborū honos à deorū simulacris

institū sumpsit 2.4. luxu in

lignū tum operiendus, tum

distinguendus 2.197

Eborū fossilū consideratio 2.

409

Echola vna genus 2.97

Echeeratidis Thessalia equa

1.510

Echeneidū piscis consideratio 1.

433. in medicinū usus 3.

223

Echeneis pisciculus nauem re-

tenet 1.433. & 3.188

Indicis Pliniani

Echij herba consideratio	2.676	Edera consideratio	vide Hedera.
Echinometres pisces	1.437	Educationu pu-rorum exe m	1.431
Echinorum piscium considera- tio	1.438. & 3.188	plum	1.431
Echini maris seutiliam prasa- giunt	439. & 2.357 quan- do pariant	1.457. in mede- cinu vsu	3.221
Echini medicina	3.203 205. 206.110.	Effascinationes prohibet Au- thipathes gemma	3.464
Echini carpathij mariu quales	3.203.	Effgies hominum myra	1.277. 291. non nisi illustri aliqua ex causa solent exprimi
Echini crustis & spinis tegun- tur	1.423	275	
Echinorum dentes	1.560	Egelasta urbi sal	3.174
Echinophora ex genere concha- rum	3.226	1 quattus calanus praelectu Alpium	1.498
Echion statuariu	3.285	Egnatij Mecennij vxor ob vi- ni potum morte multata	2. 91
Echion pictor quilu vsu co- loribus	3.332. quando flo- ruerit. & eius opera	3.365	
Echion medicamentum	3.106	Eiectina vulua qua dicatur	1.572. 572
Echites herba clematidis ge- nus	2.636	Elcomeli ubi nascatur	2.113 583
Echites gemma	3.475	Elcomelitis in medicinis vsus	2.113. 503
Echo quid. & qua ratione re- datur	3.26. & 3.400	Elaphoboscum herba. & ex ea medicina	1.539. 672
Eclipsium in Zodiaco qua	1.19	Elopiis serpentis morsus reme- dia	3.200
Eclipsium Solu & Luna consi- deratio	1.12. 15. 60	Elate arbor	2.37
Eclipses etiam quadrupedes pauent	1.408	Elaterium medicamentum & eius vsu	2.404 405.
Ecnephus quid	1.42. 43	Elaterium diu durat	2.770
Ectypa qua	1.359. 471	Elatine herba qualis. & ex ea medicina	2.753
Ectrapeli qui	1.309	Elatites lapu	3.412
Ectrematium vinum	2.26	Electra	

Pars Prima.

- Electri consideratio 3.435
 Electrides insula 3.435
 Electri ubi pueniati. 1.565. 168
 Electrum quid 3.249. 435.
 usus & natura 3.239
 Electrides arbores ubi 3.435
 Elegia harundinis genus 2.181
 Eleliphacos herba 2.680. 731
 ex ea medicina 2.554. 555.
 Latine salvia dicitur ibid.
 Elementorum consideratio, nu-
 merus, nomina, situs, natu-
 ra, &c. 1.57. nexus 1.4. 53.
 figura qualis 1.53.
 Elementaria sine sapore, odo-
 re, succoque 2.133
 Elementi sedes non nisi in ele-
 mento est 1.53
 Elenchi, unionis genus 1.442
 Eleose linum herba 2.388
 Eleoselin medicina 2.400
 Elephantia morbi remedia 2.
 429. 437. 450. 606. 664.
 & 3.57. 52. 145. 12. 695
 Elephantiasis morbis descriptio
 Elephantorum consideratio, li-
 bri ellaus capitibus duode-
 cim primis & totisque 1.243
 Elephantorum venatores, domi-
 Elephas animalium terrestriu
 maximum 2.349. intelle-
 ctus 1.349. 352. Lunam
 adorant ibid. quando primum
 iuncti Roma 1.350
 Elephantis & militis Romani
 singulare certamen 1.454.
 per funes incedunt 1.350.
 docilitas ibid. cornua qua-
 lia 1.351 ostium usus 351. den-
 tes 3.135. 8. 560. clementia
 1.351 355. quib. gaudent 1.
 352. 357. pudor 3.52. amor
 353. quando primum in Italia
 visis pugna 3.354
 Elephanteshordei succo celer-
 rime mitigantur 355 quomo-
 do cupiatur 355. foemina ma-
 rib. pauidiores 356 quomodo
 domentur 356
 Elephantes Indi, Afrig quales
 350 357. partus. & reliqua
 natura 357. quot annis vi-
 uant ibid. frigoris impatien-
 tes ibid.
 Elephantum manus qua ibid.
 Elephantum cutis cancellata 3.58
 dentium magnitudo ib. ubi
 nascuntur ibi. cum draconib.
 pugna ibid.
 Elephantum sanguis frigidissi-
 mus 359
 Elephantum cum rhinoceroro
 bellus inimicitia 1.369
 Elephas chameleonte deuorato
 oleastro sibi medetur 1.397
 Elephantes iussa faciunt 1.497
 Elephantum parius 1.590. 510
 venter qualis 1.570. digiti
 quales 1.581 sonus qualis 1.
 166. anima serpentes extra
 hit 2.589 (peperis) 1.298
 Elephantem mulier quadam

Para Prima.

re docuit 3.151

Encausia pictura duo gene
ra 3.338

Enchiridis libri inscriptio, Pro
logo operis.

Enchysa herba qua 2.528.
5.9

Enkelon affixi qua dican-
tur, Prologo operis.

Encrinomenes simulacrum 3.
190

Endymionis & Lune amorum
fabula unde emanavit 1.11

Enguini quod oleum vendant
2.583

Enhemon medicamentum 2.
23

Enhydros gemma 3.475

Enhydros serpens eiusque in
medicini usus 3.119.214.

Enneaphillon herba qua 2.753

Enny statua in Scipionis se-
pulchro 1.320. testimonium
de offa liberu a parentibus

erepta 2.291

Enorchis gemma 3.468

Enterocelalum, id est, intesti-
norum delabentium reme-
dia 2.410. 414. 715. 727.

762

Entochi marmorarum opera 3.
382

Entomon herba qua 2.662

Eone ex arbore Argo navis fa-
cta 2.64

Epaminonda ducis effigies,
Tomo. 3.

Ar. stolai opus 3.355

Ephedra siue Ephedros herba
2.703. 727

Ephedri herba in medicinis
usus 2.725

Ephemerem herba 2.691

Ephemeris herba medicina 2.
725

Ephesie Diane templi deseri-
ptio 3.398 simulacrum a Men-
tore factum 1.3. 4. templum

quale 2.726 192. & 3.382

simulacrum ex qua materia
2.192 simulacrum a Cane-
tia factum 2.192 templum

quando constructum & ex
qua materia Ibid.

Ephesus lapis 3.415

Epicharmus quas literas repe-
rerit 1.341

Emxeus & quid 2.320

Episcurus & magister 2.370

Epicuri vultus per cubicula
olim gestabatur 2.319

Epicuri natalis sacrificij an-
nuis vicesima Luna coleba-
tur Ibid.

Epicuri imago 3.354

Epidij C. commentaria 2.268

Ep. glossis quid 1.563

Epimenidion herba qualis 2.
753

Epimelargemma 3.468

Epimenidis somnium fabulo-
sum 2.337

Epimenidium scilla genus 24

Indicis Pliniani

480	scriptio , Prologo operis ad finem
Epinyctides morbus quis 2.	Eporedice Gallorum lingua qui dicantur 1.125
414. remedia 2. 406. 414.	Epulis inter nominatum incendium, verere i aqua subter mensam fusi abominantur 3.9
424. 436. 445. 454. 461.	Epulansium consuetudo ibidem, & inde
563. 577. 579. 591. 195. 598.	Equisetum herba qualis 2.727
600. 620. 748. & 3. 47.	Equisetum herba qualis 2.333
144. 206. 411	Equestri ordinis consideratio 3.236
Epipactis frutex 2. 63. herba eiusque in medicinis usus 2.753	Equester ordo, multis antea nominibus diuisus, Tiberij tempore in unitatem venit 3.236
Epipetron herba 2.490	Equestri ordinis census 3.237
Epiphetarum remedia 2. 406	Equestrium statuarum exemplum à Græcis tractum 3.276
413. 418. 420. 421. 427.	Equestrum consideratio 1.391 se
429. 431. 434. 438. 441.	pulchra Ibidem, erga dominos amor Ibidem, intellectus 1.392. 393. docilitas 392. quocumque annis vivant 393. forma qualis esse debeat 393. ornamenta à quo inventa 1.345
442. 446. 447. 449. 452.	Equum qui aries appellatur in mirabilibus machinis quum invenit 1.345
453. 454. 458. 461. 462.	Equo pugnare à quo reperit 1.345
499. 501. 504. 507. 508.	
509. 514. 548. 552. 553. 580.	
586. 604. 616. 632. 636.	
637. 649. 660. 684. 687.	
689. 691. 741. 747. 755.	
763. 766. & 3. 23. 24.	
47. 48. 85. 106. 304. 311.	
328 369. 408	
Epiphorarum testium medicina 2.500	
Epiphoras veri quid leniat 2.734. & 3.57	
Epitroica poma 2.118	
Epithymia simulacrum 3.292	
Epithymon thymi flos 2. 708	
Epithymi iucius permones curat 2.720. 726	
Epodes pisces 3.927	
Enoplidon, libri Sorani in	

Equa pragna
admittunt
Equorum corp
sunt in aq
392 denies
461
Equa quando
110
Equa caput a
re. al. iugat
Equa Faccon
capitum 1.1
Equum 1.1
pulvis dant
Equi admi
mandum
Equi celi qu
qui in aq
sup. in aq
et rampanti
Equi 1.1
3. 110. 20
192
Equarum bip
394
Equi quare
cuiuslibet
Equi 1.1
miles
Equi 1.1
quodam
577
Equi 1.1
Equi 1.1
2. 67. 4
qui patit

Pars Prima.

Eque pregnantēs Venerem
admittunt 1.511

Equorum corpore vespa na-
scuntur, atque crabrones 1.
559. dentes quales 1.559.
561

Eque quando admittenda 1.
510

Eque caput affixum palo, e-
rucas fugat 3.400

Eque Fauonio vento ubi con-
cipiunt 1.172.394. & 2.163

Equarum lacte, vel sanguine
pultē Sarmata faciūt 2.294

Equis admissura tēpore quid
dandum 2.432

Eius vestigium qualiter sin-
gultum collat 3.73. vestigia
luporum sub equite sequen-
tes rumpuntur 3.73

Equarum costus portusque 1.
393. libido qua xtinguntur 1.
394

Equarum hippomanes quid 1.
394

Eque qua re in cursu infatiga-
bilibi sūt 3.72. fere ubi 1.360

Eque se eisdem, qui homini,
morbo 1.394

Eque sel non habent, secundū
quosdam esse in aluo 1.
567

Equos saginantia 2.522

Equi ubi rabie insistantur
2.673. ad coitum maiores
que passio recreentur 718

Equi Thieldones & Asturco-
ces ubi gignantur 1.394

Equorum ornamenta ex plum-
bo argenti oari incocta 3.313

Eque grāvida cuius contactu
abortum patiantur 3.24

Equus Romae publicis sacris
immolabatur 3.42

Equorum cum camelis odiū 1.368
qui alats cornuūque in A-
thiopia 1.369

Equorum scabies quo tollatur
3.223

Eque hominis fidelissimi 1.388

Equina capita ut homines ha-
bere videantur 3.50

Equinis pedibus homines ubi
nascantur 1.166

Equini flos in medicina vsus
3.56.57

Equini coaguli in medicinā
vsus 3.57

Equini lichenes calculos renū
pellunt 3.19

Equinae ungula cinerū vsus 3.
60.65

Equis partium in medicinā vsus
3.60

Eque lingua lieni medetur 3.55

sanguis in medicina 3.60.

Spuma, seta dentes in medi-
cina 3.61.65

Equi signi celestis ortus 2.344

oculus 2.527

Equinum nomine qui olim in
selligabantur 3.236. nomen
VV 2

Indicis Pliniani

<i>Sape variatum</i>	3.237	<i>Erysimon frugi genus</i>	2.293
<i>Equites, flexumines olim dicti</i>	3.237		557
<i>Equitatio cuius inuentum</i>	1.	<i>Eryssiceperum fruticis genus</i>	2.32.629
345		<i>Erythales herba</i>	2.728
<i>Equitatione attritis feminibus</i>		<i>Erythalis gemma</i>	3.468
<i>quid medeatur</i>	3.61	<i>Erythace quid</i>	1.524
<i>Equitatus artem quo primus</i>		<i>Erythacus avis</i>	1.486
<i>scripserit</i>	3.291	<i>Erythales herba</i>	2.689
<i>Eranthemum herba</i>	2.529	<i>Erythinus piscis</i>	1.427.417
<i>Eraphius Aegypti rex</i>	3.391	<i>& 3.226 medicina</i>	3.214
<i>Erasistratus nobilis medicus</i>	2.	<i>Erythranos cissos quid</i>	1.
87.423.696. & 3.76.			622
<i>Eratosthenis laus</i>	1.86	<i>Erythrodanus herba & mea-</i>	
<i>Eretia creta</i>	3.327.328.329	<i>cina ex ea</i>	2.615.76
<i>Eretia terra qualis</i>	3.370	<i>Erythracon satyrj genus</i>	2.
<i>Ereuthodanus herba</i>	2.625		718
<i>Ericaum mel visissimum</i>	1.	<i>Erythrocomon punici mali pe-</i>	
529		<i>cies</i>	2.13.
<i>Erices fruticis medicina</i>	2.	<i>Erythron strychni genus</i>	2.
618			513
<i>Erice frutex</i>	1.529. & 2.	<i>Erythros rhus</i>	2.615
63		<i>Erotylos gemma</i>	3.418
<i>Erigeron herba qualis</i>	1.691	<i>Eruca herba natura</i>	2.315
714.726		<i>Eruca menstruo feminarum</i>	
<i>Erigonus piciflor</i>	3.357	<i>fugantur</i>	2.169
<i>Erianna Poetria</i>	3.287	<i>Eruca concitatrix Venris</i>	1.
<i>Erineos herba, & ex ea medi-</i>			511. & 2.595.432
<i>cina</i>	2.591.	<i>Eruca herba semem'vale</i>	2.
<i>Erynges, sine Eryngij herba</i>			401
<i>descriptio, & medicina</i>	2.	<i>Eruca sylvestr medicina</i>	2.
491.520.521		<i>432 arbor n frondibus &</i>	
<i>Eriophoron bulbi genus, eius-</i>		<i>florib' oxia 2.260 unde.</i>	
<i>que lana</i>	2.365	<i>& q'ndo nescantur</i>	2.
<i>Eriphia herba qualis</i>	2.	<i>2/ ne sata ladant</i>	2.
643		<i>9. 400. in papilionis</i>	

ver

videntur
 Eruca laeta
 luv grece
 Eruca herba
 181
 Eruca pis
 214
 Eruptionum
 581
 Eru legami
 natura, m
 515
 Eru legami
 sine curatu
 Eru iungit
 307
 Eruum in tice
 Eseria ruc
 Eserius arbor
 141 gland
 1 tempore
 radices p
 Escula cor
 Escule: 1. 438
 Eserius 1. 4
 Eserius
 Eserius lactu
 medicina
 Eser pis
 474
 Eserius
 242
 Eserium
 2. 335
 Eseria quan
 Eseriu vent

Pars Prima.

genu 2.39	uertuntur 1.547	mouentur 3.444
fructus genu	Eurialajaur potius Euilia,api- bu grata 2.485	Etesia venti qui, & quando fla re incipiant 1.40.41.240
2.7.3	Eruilia herba folium quale 2.	Etesias ventus idem cum A- quilone 2.350
3.4.63	285	Etesia vna 2.78
1.5.14	Eruiliam pisendi ratio 2.	Ethe Graca qua 3.345
1.4.86	294	Euander Aulanius sculptor marmorarius 3.382
2.6.89	Eruptionum remedium 2.	1.371
1.42.4	581	Euanthes scriptor 2.88
3.2.4	Eru leguminis consideratio, natura, medicina 2.303	Eubae abietes deterrimas ha- bet 2.88
555	Eruo legumine Caesar Augu- stus curatus 2.303	Eubae Olympias ventus pe- culiaris 2.260
herba & mea- 3.6.5.7.6	Eruo innascitur phalangium 2.	Reliqua quare parte se- cunda.
stry genus 2.	307	
unicum mali bo 2.3.	Eruum in theriaca 2.466	Euchir statuarii 3.295. fistor 3.359
ni genus 2.	Esearia vna 2.79	Euonemos Amazonis statua 3. 293
2.6.5	Eseulus arbor Iouis sacra 2.4	Eudorus distor, statuariisque 3.356
3.4.3	143. glandifera 2.145. quo tempore semen ferat 2.166	Eudoxus Lathyrum regem su- giens ex Arabico sinu Ga- des usque delatus 1.56
natura 2.3.5	radices profundissima 2.172	Euenor pictor, Parafij pater 3. 335
o sammarum 2.2.69	Eseulea corona, ciuica 2.143	Euentus rerum astris assignan- tur 1.7
ix Ven 1.1	Eseuleri dispositio 2.140	Euentus boni simulacrum Ro- mæ 3.291.379
4.5.2	Esernini Marcelli liberis di- stribuitur 2.6	Eugalacton herba 2.755
meru uale 2.	Esepon lactuca genus 2.417	Eugenia vna genus 2.75
medicina 2.	medicina Ibidem	Eugrammus fistor 3.339
frondium & 2.2.60. vnde.	Eseox piscis Rheni ingens 1. 424	Eukemrus scriptor 3.394
escantur 2.	Eseubopes Colchorum rex 3. 242	
a ladant 2.	Etesiarum ventorum initium 2.335	
in papilion s vq	Etesia quando desinant 2.344	
	Etesiu ventu maximè harena	

Index Pliniani

- Eunicius statuarium 3.293
 Eunichs in Perside aliquan-
 do regnauere 2.47
 Eunichion Lactuca genus 2.
 389
 Euocandorum deorum à Ma-
 gu ratio 2.641
 Eupatoria herba qualis eius
 que in medicans usus 2.
 666
 Eupatoris Mithridati cur-
 rus aurei argenteique 3.267
 Eupatalos lauri genus 2.138
 Eupatalos gemma 3.468
 Euphorbiae siue Euphorbij her-
 ba consideratio inuentio, &
 medicinae 2.668. 684. 708
 Euphorbus medicus 2.668
 Euphorion statuarus 3.293
 Euphranor statuarus & eius
 opera 3.285. 291. pictor 3.
 348. 552
 Euphranoris pictoris opera plu-
 ra Ibid.
 Euphrates fluminis papyrus
 gignit 2.54
 Euphratis fluminis lotos sub no-
 tem subter aquam sese reci-
 piens, & sub Solis ortum rur-
 sus emergens 2.61
 Euphrates non inuehit agrum
 nisi 1.309
 Euphratis fluminis restagnatio,
 & fertilitas 2.351
 Euphrates fluminis Gobaris pra-
 secti opere deductus 1.259
- Reliqua quae reparte secun-
 da.
 Euphronides statuarium 3.285
 Euphronius scriptor de vino
 condendo praecepta edidit
 2.98
 Euphrosynum herba eadem
 cum buglosso 2.670
 Euploea herba mira vis 2.681
 Eupompi pictor 3.336. 339
 Eureos gemma 3.468
 Euripidi ab Aristophane quid
 obiectum 2.537
 Euripidis mater olus vindita-
 ur 2.537
 Euripidis poeta sepulchrum
 ubi 3.160
 Euripus. Quae parte secun-
 da.
 Euronotus ventus 1.39
 Europa ubi primum cum Ione
 concubuerit 2.6
 Europa ab Antiphilo picta 3.
 349
 Reliqua quae parte secun-
 da.
 Eurotas gemma 3.468
 Eurys ventus 1.8
 Eusebes gemma 3.468
 Euthersifon balsami genus 2.
 32. 33
 Euthymus picta perpetuus O-
 lympia victor 1.330
 Euthymus adhuc viuens diui-
 nos honores est affectus 1-
 bidem

Euthy

re parte lecon
da.
statuarii 3.285
apert de uno
recepta cadit
herba eadem
2.670
miratus 2.681
er 3.336.339
3.463
pistaphane quid
2.537
yolus 2. indita-
2.447
a sepulchrum
3.160
parte secun-
1.39
um cum lone
2.6
phito pilla 3.
e parte secun-
da.
3.463
1.3
3.463
fami genus 2.
perpetuus O-
1.350
er
ne minens dicit-
stiffentini 1-
Eulhy

Euthyocrates statuarium 3.285.
289
Eutyhides statuarium 3.285.
292.382. pictor 3.356
Eutyches famina mina facun-
dias 1.298
Eutymedes pictor 3.357
Euxenidas pictor 3.339
Euzomon idem cum ocimo
syluestri 2.432
Exaron herba qua 2.666
Exagon legatus in dolium ser-
pentibus plenum coniectus
3.11
Exaluminati uniones 1.442
Exalburnatum lignum 2.190
Excreationes pectoris adiuuan-
tia 2.449.612
Excreationes sanguinis sanan-
tia 2.633
Excreationis purulenta reme-
dia 2.433.461
Excrefcctium in corpore re-
media 2.422.503.578.587.
589.601.408
Excrefcctibus circa sedem
medentia 2.521.543
Exedum herba, eiusque vires
2.645
Exequia splendidissima 1.328
Exercitatio optima medicina
3.17
Exercitus ordinem qui primus
reperit 1.345
Exhebenus gemma 3.469
Exilij sententia ante diem

quadragesimum ferri non
porerat 3.80
Exoceri pisci consideratio 1.
430
Exocero nulla branchia ibid.
Expensa unde dicta 3.239
Experimentu optime creditur
2.208
Expuentium purulenta reme-
dium 2.406
Expuit nunqua Antonia Dru-
si 1.310
Expuere ubi nemo soleat 1.295
Exquilina tribus Roma 2.273
Extorum consideratio 1.566
568
Extia non prandentium cele-
rius senescunt 3.18
Extorum caput casum tristi
est auspicy 1.566
Extorum capita in victimis re-
penit adimi, aut geminari
3.6
Extenuandi vim habentia 3.
414
Extrahentia infixia corpori 2.
462

Faba consideratio
2.298
Faba quomodo se-
renda 2.314
Fabi cauati semina inclusa
siferantur, mire proueniunt
2.403. vi diu duret
W 4

2.343 ubi sponte sua na-
 scatur 1.166. in Aegypto
 cuiusmodi 2.299. serende
 cura 2.308. ubi serenda 2.
 309. quando metatur 2.322
 Faba ζ . pus unus, centum fa-
 bis onustus 2.293. crescen-
 tis folia & caulis cuiusmodi
 2.283
 Fabam quidam omni pani ad-
 dunt 2.294
 Faba inter legumina maxi-
 mus honor 2.298 a Pytha-
 gora cur damnata 2.299
 Fabi stamen non vescitur 2.
 299
 Faba cur refrina dista ibid.
 satio quando facienda 2.299
 325. 3. 8 radix qualis 2.282
 quot die erumpat 2.283.
 sola leguminum unicus 2.
 284 folia multiplicia ibid.
 quot diebus floreat ibid.
 Faba aper delictantur 2.485
 Faba medicina 2.553
 Faba Graca color qualis 2.171
 Faba Graca, & ex ea medici-
 na 2.603
 Fabacia sacris quibusdam ad-
 hiberi solita 2.298
 Fabacia sensus hebetare exi-
 stimata, & insomnia facere
 2.298
 Fabiani de olea natura iudi-
 cium 2.106
 Fabianus pagus agri Salimo-
 nensis 2.265
 Fabianus natura rerum puri-
 ssimus 3.426
 Fabiorum familia, & in ea
 tres continui principes Sena-
 tus, Ambustus, Rullianus,
 Gurges 1.326
 Fabius Quintus Maximus se-
 xaginta tribus annis Augur
 fuit 1.332
 Fabij cum Allobrogum gente
 praelium 1.334
 Fabius Maximus quo pacto
 febre liberatus ibid.
 Fabij Quinti Consulatu arcus
 circa solem apparuit 1.30
 Fabij Quinti mors 1.339
 Fabij Dorfenus poeta Comi-
 cu 2.92
 Fabij unde disti 2.273
 Fabij Cunctatoris honores 2.
 518. & inde
 Fabius rem Romanam non pu-
 gnando restituit ibid. quan-
 do, & a quibus Pater patriae
 distus ibid.
 Fabij Quinti Consulatus 2.40
 Fabius Quintus dictator ibi.
 Fabius pistor quando ad em
 Salutis pinxit 3.323
 Fabia familia princeps ibid.
 Fabius Maximus Consul 367
 Fabij Senatoris mors 1.301
 Fabius Verrucosus Herculem
 ex capitolio alio transtulit
 3.282

Fabri

2.16
 va verum pui.
 3.45
 ilia. & in ea
 principes Sena
 us, Rulianus,
 1.126
 Maximus se
 annis Augus
 1.332
 brogum gente
 1.334
 nus quo passio
 ibid.
 salatus arcu
 amit 1.30
 1.339
 oeta Comi-
 2.92
 2.73
 honores 2.
 anam non pu
 ibid. quan
 Pater patris
 ibid.
 salatus 3.210
 dicator ibi.
 quando adem
 3.33
 incipit ibid.
 Confusi. 567
 pors 1.301
 Herculem
 transiit

Fabricius salinum tantum &
 pateram ex argento Impe
 ratori permittebat 3.267
 Fabricij frugalitas ibi.
 Fabri pisces 1.430. & 3.226
 Fabricam ferrariam inuenere
 Cyclopes 1.344. materia-
 riam Dadalus reperit 1.
 344
 Faces nuptiarum ex qua ma-
 teria 2.159
 Faciei loco ceteris ab homine
 os & rostra 2.524
 Facies soli animalium est ho-
 mini ibid.
 Facies ne Sole vratur 3.85
 Faciei cutis gratia quo conser-
 uetur 2.506
 Faciem suam pingentes forma
 gratia 1.515
 Faciei morbi 2.693. dealban-
 de ratio 2.408. macula
 quo tollantur 2.406
 Faciei morborum remedia 2.
 427. 432. 447. 461. 462.
 506. 534. 538. 541. 564. 580.
 583. 615. 616. 640. 693. 735
 746. & 3.23. 26. 31. 51. 121.
 209
 Facistia vina, variæque cor-
 nua genera 2.93
 Faciatum vinum quod dica-
 tur 2.90
 Facis vini consideratio 2.570
 Fassus nomine in olei confectio
 ne quid intelligatur 2.111

Fage aglans 2.144
 Fagus lucus, Ioui Fagutali
 dicatus 2.150
 Fagi glans dulcissima 2.144
 Fagi cortex ad quid valeat
 1.149
 Fagus qua loca amet 2.159
 Fagi vasa in sacrificijs 2.185
 Fagus quibus apta operibus 2.
 196
 Fagi arbori medicina 2.605
 Fagutalis Iupiter. eiusque lu-
 cus 2.150
 Falcium agricolarum confide-
 rat.o 2.335
 Falerna vva 2.78.84
 Falerni vini nobilitas 2.84
 Falerna pyra cur dicta 2.119
 Falernum vinum, eiusque pre-
 stantia in medicinis 2.567
 Famam commedatorem qua
 ratione acquiri posse Magi
 crediderint 2.681
 Fama quibusdam per flagitiū
 quasita 3.4
 Famem sedantia 1.590. 522.
 670
 Famem portendit prodigiosus
 partus 1.298
 Famē cuniculi afferētes 1.408
 Fame mid'cinam quidam ex-
 ercuerunt 2.552
 Familia ne mala sint, labor a-
 dum est
 Fannij officina chartam Am-
 phitheatricam interpolant

Fannius C. Consul 2.500
 Fanniana charta 2.55
 Farfugium herba 2.635
 Far adorem antea dice-
 re 2.290
 Far durissimum, & frigorū
 patientissimum 2.290
 Far primus antiqui in La-
 tio cibus 2.29
 Far sine arilla in Aegypto 2.
 293. ubi serendum 2.310.
 quando serendum 2.319. v.
 sus in sacris 2.273
 Farreum nouae nuptae profere-
 batur Ibid.
 Farris torrendi serias Numa
 instituit 2.292
 Far quomodo differat ab alto
 frumento 2.290
 Farri genicula fena 2.284
 Farretantum in pane Roma-
 ni diu vsi sunt 2.285
 Farris vermiculo cani dentes
 excidunt 2.548
 Farina trici medicina 2.
 548. chartarum medicina
 2.550 pollinis medicina 2.
 549
 Farina à farre dicta 2.292.
 Farraginis consideratio 2.304.
 Farrago trici genus 2.282
 Farranum herba 2.635
 Fasces Romanorum Impera-
 torum lauro coronabantur
 2.238

Fasces Romanorum magistra-
 rum ex quibus virgini 2.159
 Fasces Consulū purpura or-
 nabantur 2.446
 Fascinationibus quomodo oc-
 curratur 3.9
 Fascinationis remedium 1.
 46. & 3.29
 Fascinis vitula 2.718
 Fasciolorum leguminum des-
 criptio 2.300 folia qualia
 2.284
 Fascioli quando serendi 2.319
 Fasti iditis gratiam dare, res
 ardua, Prologo operis.
 Fastorum Roma prima publi-
 catio 3.235
 Fatigancienis remedia 2.598
 608 721. 731.
 Vide Lassitudo.
 Fatui quo pacto abigantur 2.
 761. 1594
 Fauces ledentia 2.164. 574.
 Faucium morbi remedia 2.
 525. 452. 506. 522. 543. 544.
 548 589 608 700. 745. &
 3.36. 37. 53. 86. 122. 317. 411
 418
 Faucinum linū optimū 2.360
 Fauere linguis quid 3.6
 Fauis Dy 2.4
 Faunorum demonum ludibry
 remedia 2.617
 Faunius ventus, idem cum
 Zephyro 11.38. 41. quando fla-
 re incipiat 2.324. 327
 Fa-

Faunio vento ma-
 gistratus corra-
 tionem 1.1
 Faunus solus inu-
 1.1
 Faunus aliorum
 31. ar. frument
 312
 Faunus venti effe-
 Faunus 2. n. de d
 Fauniana pyra
 Faunabiles quib
 possimus
 Faunorum apum
 propolis
 Fausta mulier
 partu peperit
 Faustulus ager
 num
 Febre quadam
 quam carent
 Febrem ceruicis
 Febri Dea fa-
 Febrium lege
 ra
 Febri Antip
 quoniam rec
 Febre ardentis
 lubet una c
 curata
 Febre quibusq
 336
 Febre citantib
 noxia 2.56
 diu
 Febrium omni

Pars Prima.

Fauonia vento maritatur vi-
uescentia è terra 2.163. equae
conciunt 1.172. & 2.173
Fauonij status initium 2.109
163
Fauonius salorum pater 2.163
351 an frumento conferat 2.
342
Fauonij venti effectus 2.351
Fauonius unde dictus 2.163
Fauoniana pyra 2.119
Fauorabiles quibus rebus fieri
possimus 2.421
Fauorum apum stabilimentum
propolis 1.523
Fausia mulier quatuor uno
partu peperit 1.298
Faustianus ager, eiusque vi-
num 2.84
Febre quadam animalia nun-
quam tarent 2.43
Febrem cerui non sentiunt 1.182
Febri Dea sanum Roma 1.5
Febrium leges, vires & tempo-
ra 1.336
Febri Antipatri die natali
quotannis recurrens 1.336
Febri ardenti laborantibus sa-
lubres vna calesti aqua ma-
cerata 2.562
Febri quibusdam perpetua 1.
336
Febriticantibus vna recentes
noxia 2.262. an vinum dan-
du m 2.571
Febrium omnium remedia 1.

382 & 2.407. 424. 483.
499 520. 518. 544. 546.
549. 556. 580. 582. 584. 595.
568. 600. 617. 621. 638.
660. 676. 722. 766. & 3.
22 2.3137. 163. 92. 96. 139
186. 117
Febri tertiana remedia 2.
439 454. 644. 763. & 3.25
Febri quartana remedia 3.
14. 29 26. 64
Febres stata crocodili denti-
bus caninis arcentur 3.35
Febrim genus Amphimeri-
ni, & eius medicina 3.64
Felis partum in medicinis vi-
sus 3.64
Felis aurea ubi pro Deo cola-
tur 1.275
Felibus lingua qualis 1.562
Fellis cinere mures abiguntur
2.308
Feliura oculi qualis 1.557. &
3.445. coitus qualis 1.508
in capiendi: auius, muri-
busque astus 1.516
Felles cur excrementa sua de-
fodiant 1.516
Felix mortaliu nemo est 1.315
Felicis cognomen Sylla sibi so-
lui Rom. asseruit 1.326
Felices qui a diis indicati 1.
330
Felicissimus quis Rom acre-
di uo 1.327
Felicis adeo Roma 3.289

Indicis P^riniani

383. simulacrum Arcefilas
opus 3.360
- Fel terra. centaurij sp. oies, &
cur ira appellatum 2.666
- Fellis animalium consideratio
1.567 & 3.41
- Felle bubulo tineta semina
mures non tangunt 2.308
- Fellis in medicinis usus 3.48
- Fel pecora in Eubaea Chalci
de non habens 1.587
- Fel ubi geminum ibid.
- Fel quid 1.567
- Fellis virum maximum ibid.
- Felle carere absinthio Pontico
vescentes ibid.
- Fel Neptuno dicatum 1.568
- Felle suffusorum remedia 2.
532 534
- Fellis natura, ususque 3.41
- Fel noxius lentis usus 2.554
- Fellis remedia 2.543. & 3.
212
- Femur bubulum, herba vernis
utilis 1.754
- Fenestella oleum Tarquinio
Prisco regnante in Italia.
Hispaniae, & Africa
fuisse negat 2.106
- Fenestella historicus 3.233
- Fenestella quando obieris 3.
266
- Ferarum impetus quo pacto
enitetur 3.96
- Feris pascere quis primus in
Etiopis 2.466
- Fera mitigata non concipiant
1.511
- Feras mulceri alloquijs 1.363
- Feris Latini Roma olim qua-
druga in Capitolio certabāt
2.746
- Ferina carne Nomades viuunt
1.270
- Feritas animalium quo miti-
getur 2.643. 723
- Fermentorum consideratio. dif-
ferentia quo 2.295
- Fermenta ex qua materia
fiunt ibid.
- Fermentatum panis magis alis
1.295
- Ferona Dea ades 2.47
- Ferri consideratio, usus, com-
moditas. & c. 3.307. 309
- Ferri mala plura 307. ubique
reperiri 308. differentia 308
- temperatura 309. 310. ubi
optimum 309
- Ferrum humani sanguinis con-
tactus statim rubiginem tra-
hit ibid.
- Ferri & magnetis concordia
2.404 & 3.309. 407
- Ferrum virum quid 309
- Ferri vena largissima metal-
lorum omnium ibid. quo ad
rubiginem vindicetur 3.310.
- medicina 310. 311
- Ferri squamae usus 3.311
- Ferrum vis domitrix rerum om-
nium 3.407
- Ferrum

Parti Prima.

Ferrum lapis theamedes ab-	media	2.645
igit 3.408	Ferus oculus herba qualu	2.685
Ferru ad se trahētia 2.404	Fesciennorum nuptialium co-	2.218
Et 3.407	mites iuglandes	3.195
Ferrum amonymo herba fer-	Faber idem cum castore	2.235
ruminari fabulosum 2.743	Fiber pregnantibus abortus	3.212
Ferro qua herba tango nolint	causa	1.379
2.400	Fibri periculi vitandi causa	ibid.
Ferrum ubi monti vini adha-	seipfos castrant	1.380
reat, & ab altero abigatur	Fibri ingensum	2.115
1.73. à quibus repersum	Fibri animalis in medicinis	3.220
1.343	usus	1.
Fertilitas arborum ferè alter-	Ficedula anis consideratio	486
nat 2.115		
Fertilitatis causa, cura est 2.	Ficorum consideratio, & earū	2.123
275	genera	2.588
Fertilitatis eximialoca 1.106	Ficorum lactis medicina 2.588	
172. & 2. 293. 309 315	Ficus Aegyptia 2.50. Cypria	2.123
Fertilitas senectam affert 2.	2.50. 94. mira fertilitatis	
170. nimia sepe nocet 2.		
307	Ficus Roma sua sponte in Co-	
Fertilitatis fructuum causa	mitum transisse credita 2.	
qua 3.337	125 Roma in Comitis nata	
Ferula consideratio, genera,	ibid.	
succus & medicina 2.65.	Ficus Romuli. Rerūque nutri-	
135. 2.10 397. 464	cis memoria dicata 2.125.	
Ferulae murenis infestissima	quando primū in Galliam	
2.465	allata 2.4. Indica qualis 1.	
Ferula corymbi coronis adhi-	294. & 2.8. mira magni-	
bebantur 2.480	tudo 2.8. frumentis farie 2.	
Ferula asinis gratissima 2.	126. ubi optima ibid. succus	
602. iumentis venenum ib.	qualis 2.125. nullus odor ib.	
Baccho sacra ibid.	Fici argumento Carthago de-	
Ferula eius sanguinem sistit		
1.728		
Fernorum, collectionūque re		

Indicis Pliniani

- leta est* 2.124
Fico folia latissima 2.162. non
 flores 2.164. abortus mira-
 biles ibid. quando & ubi
 plurima exeat 2.165. faci-
 le fructum perdit 2.167. po-
 mum qualiter gerat 2.168
Fici in Cilecia Cypro, Hellade
 mira natura 2.168 ubi ma-
 xima ibid. parte inferiore
 fertilior 2.169. folia ex om-
 nium arborum foetu, malu-
 ritatis causa medicatur 2.
 170. succus lacteus coaguli
 visum prabet 2.184
Ficus materia apta scutis 2.
 191
Fico vita brevis 2.199 226
 qua apta vitibus 2.252
Ficorum vermes, cerasta 2.
 258
Fico vermiculatio mirè necet
 ibid.
Ficorum morbi 2.259
Fici qua arte serotina fiant 2.
 266
Ficus omnia infisionis genera
 admittit 2.272. omnib. mo-
 dis seritur praterquam ta-
 lea 2.273. sale ficcatis casti
 loco antiqui vescabantur 2
 127
Ficos infestantia, & earum
 remedium 2.266
Ficorum ubertas qua arte fiat
 ibid.
Fico um, & ad eas attentius
 natura, ac medicina 2.
 588
Ficus cineris medicina 2.590
Ficus ne putrescant 2.680
Ficulnes caules quales 2.135
Ficulnei caulis medicina 2.679
Fide carent plurima priusquàm
 facta, vel visa sint 1.391
Fidei ades in Capitolio 3.345
Fidei lapsus ingens, ubi falsa
 rei grauis a scire existit 1.78
Fidem dare dubij res ardua
 Prologo operis
Fides Dea 1.4
Fiducia aliena viuere 2.519
Fiducia mira Asclepiadum me-
 dici 2.323
Fidenates ciues legatos Roma-
 norum perimunt 3.278
Fidicula signi exortus 2.326.
 327. 330. 331. occasus 2. 334.
 335 339
Fidusius Marc. cur proferri-
 ptus à Sylla 1.326
Fieri quadam ne à Deo qui-
 dem possunt 2.17
Figlinorum cp. rum vsu 3.361
Figlina à quo reperta 1.344
Figlinarum fractis testis Signi-
 na fiebant 3.362
Figulorum collegium à quo Ro-
 ma institutum 3.361
Figura qua perfectissima 1.2
Filij parentibus interdum, in-
 terdum alijs similes nascun-
 tur

Pars Prima.

Sur: cuiusque rei varia ra-
tiones 1.302

Fily paribus raro proceriores
sunt 1.308

Fily pulchri bonique qua ra-
tione generentur 2.643 699

Fily qua ratione nascuntur an
legitimi sint 1.293.466

Filiorum erga genitores obliga-
tio 1.410.471. 538

Filia erga matrem gratissima
1.322

Filia Præti qua herba à Me-
lampode fuerint sanata 2.
661

Filicis herba consideratio gene-
ra, nomina 2.753

Felix herba qua ratione inter-
eat 2.281. florem non ha-
bet 2.753. semen nullum ib.
stirps quomodo corpore ex-
trahatur 2.623

Filicula herba qualis, & ex
ea medicina 2.709

Fimetus innascens herba ad
quid utilis 2.644

Fimi consideratio genera, vi-
su, bonitas 2.214

Fimus ex lupini segete utilissi-
mus 2.215

Fimo ager stercorandus, prius
quam seratur 2.36

Fistulis conficiendum quod cala-
mi genus apertissimum 2.180

Fistula Panos Dei inuentum
2.345

Fistula morbi remedia 2. 416

423. 537. 558. 561. 577.
578. 608. 615. 624. 639.

725. 752. 759. 768. & 3.
84 92. 250. 301. 311

Fistilla pultis in sacro usus 2.
291

Flaccus Vibij Crispi legatus
2.359

Flaccus Pompeius in Hispania
2.129

Flaccus Censor quando 1.332

Flaccorum familia undedicta
1.553

Flaminius Circus Roma 3.
274

Flaminius Caius Censor 3.371

Flaminij Quintij Consulatus
2.395

Flamini saba interdictus usus
2.299

Flamini equinum fel tangere
non licebat 3.41

Flamma prasagia 2.356

Flatus repentini 1.42

Flavianus Africa Proconsul
1.419

Flavius Cn. Annij filius, fastos
primus populo publicauit 3.
232

Flavius Cn. tribunus plebis 3.
233

Flanum Cn. Adulm factum
patres agerrime tulerunt 3.
233

Flavinus adem concordia venis

Indicis Pliniani

- 3.233
Flautus proculus cccc.veo-
rum accusator 3.237
Flesse quosdam nunquam 1.
 362
Flexumines equites olim disti-
3.237
Floræ Deæ simulacrum. Pra-
mitelu opus 3.379
Florentia una genus 2.78
Flos arborum gaudium est 2.
 164
Flos primus, idemque veris nu-
tius quis 2.483
Floribus vinum quomodo con-
ficiatur 2.96
Florum hortensium differen-
tia 2.382
Flores in diem gignuntur 2.
 467
Flores homines mortis admo-
nent 2.467
Florum odoris differentia 2.
 476
Flores in funere Scipionis Sua-
rij sparsi 2.469
Floris ubi sine odore 2.476
Florum præcipui tres colores.
 478
Flores maximè durantes. 2.483
verni qui ibi.
Floris inter se nascendo ordo
 2.483, 484
Florum olearum medicina 2.
 577
Flores plantarum parvis 2.
 164
Florescendi, deflorescendique
tempora, ordo, & differentia
in plantis 2.163
Florescentibus satis venti ne-
cent 3.306
Florescendi tempus in horten-
sibus 2.382
Florescentia spectatissimè, co-
lerrimè marcescunt 2.467
Fluminum miracula 1.77. &
 3.154
Flumina res in lapidem ver-
tentia 1.78. & 3.160
tro fluentia 1.80
Fluminum eruptionibus sepes
ex aluis opponuntur 2.182
Fluminum eripis collecta her-
ba febribus tertianis mede-
tur 2.644
Flumina vicinas segetes nebu-
lis adurunt 2.108. quo sic-
centur 2.698. incantatio-
nibus fitti possunt 3.34. 463
Fluxionis seu rheumatismi re-
medium 2.527
Fluxionis alui remedia 2.541.
 633. 670. & 3.371
Quare Alui Fluxiones.
 Fluxus refluxusque marium
consideratio 1.73
Foci consideratio 3.426
Foci in cinere viri genitalis co-
spectum ibid.
Fecunda minus, quæ maiora
sunt

Pars Prima.

*sunt corpore 1.509
Fecunditas alborum liliorum*

2.473

*Fecunditas senectutem ac in
ternum off. 2. 170. 191.*

246

*Fecunditatis adminicula 2.
101. & 330. 69. 148*

Fœtera Thiseus reperit 1.345

*Fœmine quanti viri consens
2.25*

*Fœminarum erga mares in
quibusdam amor 2.45*

*Fœminis vini usus interdictus
291*

*Fœmina ob vini potum à viro
interfecta ibid.*

*Fœmina quo gravida, & se
cunda aut steriles fiant 1.97*

168

*Fœmina ob vini potum dote
militata 2.91*

*Fœmina conciti mensis erucas
fugat 1.269. quæ ratione cō
cipiantur 2.349 351*

*Fœminarum purgationibus
vigila 2.408. 409. dupli
ces pupillas habentes, visis
nocent 1.293*

*Fœmina Buthæ fascinatrices
ibid.*

*Fœmina semel tantum in vita
pariente 1.295. 297. septi
mo anno parientes 1.397*

*Fœminas mutari in mares nō
est fabulosum 1.299*

Tom. 3.

*Fœmina celerius & gignunt,
& sentiscunt. 1.299*

*Fœminas in utero sinistra par
te moveri, mares, in dextra
ibidem gravidarum signa 1.*

300

*Fœminarum quarundam feli
citas 1.325. plurimum longa
senectus 1.332. 334*

*Fœminas cum mortua viden
tur, sape reviviscere 1.337*

*Fœminarum fecunditas quo
modo augetur 2.415*

*Fœminis osculum olim daba
tur, ut sciri posset antemortuū
b.b. essent 2.91*

*Fœminarum Venus quo ma
ximè accendatur 2.456*

*Fœminæ omnibus communes
apud Garamantas 1.188*

ubi viri cariant 1.198

*Fœminis ubi planta pedum
minima 1.295. ubi regnent
1.277. 279. quando libidi
nis avidissima 2. 538. quo
pactō faciei cutem nutriant
2.559*

*Fœminarum ornamenta ex
auro 3. 239. luxus 3.267.*

*hybernus calceatus ex sube.
re 2.149*

*Fœminis statuae olim etiam da
cata 3.279. 280*

*Fœminæ fecundiores abortu
fiunt 3.314*

*Fœminis cander quo induca
X X*

tur 3.317. libidines quo inhi-
 beantur 3 35. herbarum pe-
 vitia nobilitata 2.652
Fæminarum secreta quo sciri
 possint 3.96.201. ne concipi-
 unt 3.97. quinquennes ubi
 concipiant 1.297
Fæmina ex seipsa concipiens
 1.378.409. 511. 512. & 3.
 217
*Fæminarum causa prælia per-
 nicialia fieri* 1. 333. ætate
 Veneri auidior, vir hyeme
 1.508
Fæminarum flammea nuptia-
 lia olim lutei erant coloris 2.
 479
Fæminis interdictum ne ma-
 las raderent 2.558
Fæmina adulteros ut fasti-
 diant 3. 201. qua ratione
 concipiantur 1. 400. & 2.
 659.718.751.765. octauum
 annum vita ubi non exce-
 dant 1.297
Fæmina unico partu duos ma-
 res totidemque fæminas pe-
 perit 1.298
Fæmina respiratio partum im-
 pedit 3.300. oscitatio in e-
 nixu lethali ibidem
Fæminas bliteas viri apud
 Menandrum appellant 2.462
Fæmina sternutatio à costu
 abortus causa 1.300
Fæmina à lucernarum extin-

ctu abortiuntur 1.301
Fæminarum hirta corpora ubi
 1.281
Fæminis cauenda 2. 753.754.
 769
Fæminarum purgationes 2.
 408. 419. 423. 430. 435.
 438 445.453.456.501.505.
 & 3367
Fæminarum peculiaria reme-
 dia 2.459.498.499.537.539
 541.542.546.589.625.636.
 647.659.731.746.760. &
 3.69.146.257.370
Fæniculi herba consideratio 1.
 399. serpentibus gratissimū
 ib. in theriaca 2.466. serpē-
 tes eo fenecū exuunt 1.376.
 colligendi tempus, ubi opti-
 mum, sylvestre, vsus 2.463
Fænum quo secandum tempo-
 re 2.332
Fænu segnitia quæstiosa 3.
 241
Fæn. Græci consideratio, &
 medicina ex eo 2.304.647.
Fætor quo tollatur 2.447
Folia quibus decidant arbori-
 bus, & quibus non 2.160
Foliorum cadentium natura
 ac eorundem colores varij 2.
 161. quando vadant ib. figura
 mutatio 2.162. quo reponere
 cum agatur ib. differentia ib.
 dispositio ibidem, varij co-
 lores
 Folia

Folia arborum omnium ad Solem oscitant 2.162. lanugo ibid. latissima quibus, & quibus angustissima ibi. quæ in usum data plantis 2.168

Foliorum herbarum differentia 2.493

Foliarum unguentum quod ex quo confectum 2.41

Fons Debris oppidi mira natura 1.185

Fontes miræ naturæ plures 1.75.78.80.185. & 3.154. astate quam hyeme frigidiores 1.80. exiliunt. cum omni aqua deorsum feratur 1.81. potui inutiles 3.162

Fons succundissima aqua in toto orbe 3.162

Fons sylui decisis enati 3.167

Reliqua quære parte secunda

Fonteinus Consul 1.60

Forceps à quo primum reperiuntur 1.343

Forenses, uvarum genus 2.79

Forma venustas qua herba concilietur 2.507

Formacei parietes 3.363

Formicarum nostratum & indicarum cõsuetudines 546.547 vires, reipublicæ ratio, memoria, cura 1.547

Formica lingua qualis 1.562

Formica rubetarum alteram

fibræ non attingunt 2.568. pestes arborum 2.269. ne arbores ledant 2.269. 400. quo tempore quiescant 2.340 357 futura præsagium 2.357. quibus necentur 2.400

Formica sculpta mira exilitas 1.312. & 3.385. ubi aurum eruant 3.465. venenatae ubi 3.99

Formicarum in medicinis usus 1.377. & 3.109.149

Formica in annum cibum condunt 1.515. se inuicem sepe liunt 2.547

Formica Herculeæ ætatis in medicinis usus 3.122

Formica indica cornuta 1.547 aurum è cauernis egerunt 1.547. & 3.465

Formicarum Indicarum mira magnitudo 1.547

Formica interlunium sentiunt 1.35

Formacaliorum festum à Numa rege institutio 2.272

Fortitudinis consideratio & exempla 1.311.316. & 2.517. 518

Fortuna potentia varia exemplata 1.326.329

Fortuna multum in penam parat 2.141

Fortuna ades Roma 3.286.

287

Fortuna ades à quo, & quibus

- lapidibus facta 1.402. & 3.
416.422
- Fortuna bona simulacrum Ro-
mae 3.379
- Fortuna mala templum Roma
1.5
- Fortuna Dea tribuuntur om-
nia 1.6
- Fraces oliuae, id est, carnes &
faces 2.251
- Frans equorum qui repe-
rit 1.345
- Fraga ferens herba 2.489
- Fraterni amoris exemplum 1.
322
- Fraudis exemplum 1.470
- Frax ingeniosissima in omni
uita 3.260
- Fraxini arborum consideratio.
& eius genera 2.155. iumē-
tis mortifera 2.156. serpen-
tibus inimicissima ibi. qua
loca amet 2.158. 159. quo
tempore semen reddat 2.
166. obediensissima in ope-
re 2.196. apta hasti 2.155
96
- Fraxinus quando, & qualiter
plantanda 2.221
- Fraxinus visibus apta 2.252
- Fraxini arboris medicina 2.
614
- Fricationis utilitas 3.17
- Frīgora tempestiua arboribus
piro sunt 2.204. 257. quibus
arboribus noceant 2.206.
- 257
- Frigorum remedia 2.440.
508
- Frigore adustorum remedia 2.
436.614. & 3.26.62
- Frigus, causa omnium vredini
in frugibus 2.336
- Frigida gaudentia 2.179
- Frondes quando preparanda
2.345
- Fronsum consideratio. Quare
folia.
- Fronditius Romanus unde di-
ctum, & eius gesta 2.203
- Frontis descriptio, & propria
eius indicia 2.554.588
- Froni Demini plus prodest,
quam occipitium, prouerbiū
2.278
- Frons tristitia hilaritatis, cle-
mentia, seueritatis index 2.
554
- Fruētum succi consideratio 2.
133
- Fruētum nullum quā arbores
ferant 2.167
- Fruētum arborem considera-
tio 2.166.167
- Fruētus quā arbores facili per-
dant 2.167
- Fructus suos arbores non ipsi
omnes in partibus ferunt 2.
168
- Fructus caduca res 2.246. ne
decidant, putresciant 2.
267

Fru-

Pars Prima.

Fructus qui maxime proban-
du 2.277

Fructuum vredo unde acci-
dat 2.336

Fructus quibus de causis pe-
reant ibid.

Fructibus tria tempora meten-
da ibi.

Fructum suum arbores quo
quaqueferant tempore 2.
 166.167

Fructuum regimini considera-
tio 2.133. diversa proprietate
 res ibid. & inde per totum

Fructus varia arboribus in-
harent 2.134

Fructum commendantia ibid.
Frugiperda salix ab Homero
dicta 2.168

Fruges quo serenda tempore
 2.318

Frugibus deos colere Numa re-
gis institutum 2.272

Frugum fures qua poena pu-
niebantur 2.273

Frugum vitia plura 2.306

Fruges, orobanche herba cir-
cumligando necat 2.307.558

Fruges quaque ubi serenda
sint 2.309

Frugum ostentia plura 2.310.
 & inde. quando maxime la-

dantur 2.335. maturitatem te-
 pus 2.385. morbi 2.307. gene-
 ra & natura 2.282. fertilif-
 simi quod 284. quos dierum

spacio floreat, defloreatque
 ib. occasio sarritio, runcatio
 &c. 2.314. insecutura imbre
 serenda 2.352. natura, & ex
 eis medicina 2.540. pestes
 qua 2.558

Frugibus qui potius fiant 2.559

Frugum excantatio 3.7

Frumenta, cum defloruerint,
crassescunt 2.285

Frumenti genera plura 2.282

Frumentorum radix qualis 2.
 283. folia qualia 2.284. quoc
 diob. perficiatur, ex quo de-
 floruerit 2.285. unde Romā

aduchantur 2.286. omnia nō
 ubiq. nascit 2.290. genera
 vulgar. simaqua ib. propria
 quibusdam locis ibid.

Frumenti modium quā Roma
no populo primus ase dedic
 2.274

Frumenti modij centeni quim-
quageni ex singulis ubi re-
deant 2.293

Frumenti vitia plura 2.306.

quando venti noceant ibid.
in quo agro serendū 2.309.

quando in arborib. nascit 2.310

occasio sarritio, runcatio,
 2.314. quāto serendū in iu-
 gere uno 2.318. seruandi ra-

tio 2.342. optimi seruancur
 in scrobib. 2.343. grandescit
 crescente Luna 2.344

Frumentum à Cerere primo

In dicit Plinian

inuentum	1.342	Fullonum gleba ex sulphuris	
Frustra igne optime tolluntur		generibus	3.365
2.281		Fullonibus qua dicta lex	3.371
Frustrum è generib. varia vi-		Fullones podagra non tentan-	
ni falsitatis genera	2.96	tur	3.10
Frustrum aquaticorum consi-		Fullonibus vilissima cameli	
deratio	2.179	urina	3.27
Fucus marinus herba	2.719.	Fullonia ars à Nicia inuenta	
716		1.343	
Fucorum consideratio	1.526	Fulmine tacta vite diu libare	
Fucus ab almeis arcent apes 1.		nefas	2.98
533		Fulmine qua arbores frequen-	
Fugitini à M. Crasso victi, &		tis tangantur	2.146
de eis ouatio	2.137	Fulminum genera, Variâque	
Fulgeira qua dicantur	1.36	eorum miracula 1.44. euo-	
Fulgetrum, fulgur, & tonitruum		catio	3.6
ab Apelle picta	3.344	Fulmina sulphuris odorem ha-	
Fulgetrum prius cernitur quâ		bent	3.366
tonitruum audiatur	1.46	Fulmina qua prospera, vel con-	
Fulgurum consideratio 1.35.36		trâ	1.46
quomodo generentur	1.42	Fulmine qua non feriatur	1.47
Fulgurum catholica	1.46	Fulmen nunquam altius quin-	
Fulgura quando expiari non		que pedib. descendit in ter-	
possint	2.120	ram	ibid.
Fulgurum religio prohibet mo-		Fulmine ictus locus, quas gem-	
rum ramo inferi	2.233	mas habeat	3.462
Fulgurationis presagia	2.355	Fulminum causa	3.154
Fulgura sulphureis odoribus	3.366	Fulmen quid	1.24
quomodo abigantur	ibid.	Fulmina omnia fortuita	1.36
Fulices aues. maris tempesta-		Fulminibus resistentia	3.469
tem presagium	2.357	Fulviana herba qualis	2.715
Fulica cirros habent	1.550	Fulvius L. cur in carcerem	
Fuligo atramento consciendo		adductus	2.468
idonea	3.330	Fulvius L. quis & eius Consu-	
Fullo scarabai genus	3.140	latus	1.326
Fullonia creta qualis	2.213	Fulvius Qu. quâdo Cōsul. 3.322	
		Fulvius	

Pars Prima.

Fulvius Nobilior picturam ex
 Ambracia Romam translu-
 lit 3.336
 Fulvius Hirpinus cochlearum
 viuarum primus instituit 1.
 459
 Fulvius Lippinus aprorum vi-
 uaria primus adinuenit 1.406
 Fulvius Flaccus uxor 1.321
 Funda a quo reperta 1.345
 Fundana uina 2.85
 Funebris pompa apes & formi-
 ca mortuas efferunt 1.535
 547
 Funebrum adium pro foribus
 picea collocabantur 2.151
 Funebres pompae Arabiam
 beatunt 2.24
 Funera quo seruentur ne pu-
 treant 2.153
 Funera cum scirporum lumini-
 bus efferebantur 2.184
 Funera imagines comitaban-
 tur 3.320
 Funerum fercula 1.470
 Funeta vitium quae 2.245
 Fungi arborum quales 2.149
 Fungus arborum morbus 2.258.
 remedia 2.409 natura ge-
 nera, usus 2.367.541. origo
 quae 2.541. 542. qui tussis-
 mi 2.541. 542. in quib. arbo-
 ribus 2.541
 Fungi famulas interemere ibi.
 quomodo siccentur ibid. 12
 coquendo observationes 2.

542
 Fungi noxi, innoxijque ib. quo
 tutiores fiant ibid.
 Fungorum veneni remedia 2
 409. 414. 423. 419. 434.
 458. 500. 514. 523. 544.
 570. 575. 588. 599. 600.
 682. 747. & 3. 102. 184.
 200 (365
 Funtum materia multiplex 2.
 Furfurum capitium remedia 2.
 427. 456. 500. 532. 548.
 549. 573. 575. 577. 580. 581.
 591. 595. 598. 600. 610. 617.
 623. 647. 648. 706. & 3. 46
 369
 Furor inducentia 2.513
 Furiy Cresini de agro ab eo cul-
 to historia nobilis 2.280
 Furniana vasa 3.264
 Furacitas auri soli auinum mo-
 nedula 1.484
 Fures nocturni caprimulgi. 493
 Furadi cupissimum mures 1.408
 409
 Furere ut videantur vaticina-
 tes haliacabi radice pra-
 sumunt 2.53
 Fures apibus inuisti 1.530
 Furto conuinci infelicij ingenij
 est Prologo operu
 Furto sublata rusa fertilis pro-
 uenit 1.388
 Furto sublata apes male fructu-
 ficant ibid.
 Furum nocturnorum qui fru-

Indicis Plini ani

ger subtilis sent pana 2.273	Galaicos gemma	3.469
Furtum maximi auri pen-	Galaxia gemma	3.468
deru. e Capitolio sublata 3.	Galatica spina medicinae 2.	
232	628	
Furunculorum remedia 2.433	Galba Imperator Auanticos	
445.445.551 553.558 580.	& Ebroaduntios Narbonensi	
607.620.725. & 3.24.40.	Gallie adiecit	1.99
66.14.179.183 410	Galbanum quid, & ubi nasce	147
Fusu salutis fortitudo 1.311		2.35
Fusos torquere mulieres piri-	Galbani natura, & ex eo me-	
tinera legibus interdictum	dicina	2.607
3.10	Galbano accenso culices fugan-	
Fusus in lanificio Closter repe-	tur	2.401
rit		3.14
1.3.43	Galea capitum a quo reperia 1.	
Futura praesagientia 1.377.		
386.439 525 540	Galedragon herba qualis 2.	
Futurarum tempestatum pra-	716	
sagia		2.352
2.352	Galea quid	3.253.312.316
Futurorum praecognitio 1.45.	Galeobdolon herba quae 2.754	
525.540. & 3.411. 467. 468.	Galeopsis herba	ibid.
470	Gale: spiscu	3.194.226
Futurorum praecognitio ex e-	Galeotes stellionum genus 3.98	
stru desumitur	Galerij villa	1.477
1.6	Galerius praefectus clausu Ro-	
Futurorum curam quadamve-	ma	2.318
riam insecta habent		1.522
	Galerita autem in medicina v-	
	su	3.130
Abalum aroma		
2.29	Galerita autem qualis	3.550
Gabbara gigas 1.	Galgulas autem qualis	1.482
308	488	
Gabienus mira historia	Calguli autem conspectus iheri-	
1.338	cu medetur	3.139
Gados lapu		3.139
3.410	Galla consideratio	2.147
Gerulica purpura 1.282. 4.46	Gallam quae arbores procreet,	
Gagatos lapu qualis	& ubi ovis ma	2.147.604
2.466		
& 3.411	Galla genera, medicinaque 2.	
Galactides gemme		634
3.468		

604
Galli armati
maris 13
re agri
quorum p
tanti
Gazio Anno
Gallia cema
prolixitate
Gallia detu
dai
Galli ceru:
fermentu
Galli popu
dent g
maris
mali
ma
mion
habueru
m.
linum
in Ital
herba
verben
Gallia di
2.676
gustati
nauo
21.
anseru
leo re
homin
291.
vbi ob
Gallorum

Pars Prima.

604

Galli arma sua coralio adornari 3. 194. quo terra genere agro: stercorent 2. 212. quoniam pasto segerem merant 2. 341
 Gallio Anneus Consul 3. 169
 Gallia comata à capillorum prolixitate edita 1. 552
 Gallia Betulla arbore abundat 2. 159
 Galli ceruista spuma panem fermentant 2. 287
 Galli populi Capitolium obsident 1. 317. iapysinie à Romanis superari 1. 37. qua moti causa primum Italiā inuasērunt 2. 4. quando primum ficum, uiam & uinū habuerint ibid. Astrologiā minime obseruasse 2. 322. linum maxime ferunt 2. 360 in Italia tumultus 1. 129. herbis vestes tingunt 2. 516. verbenaca herba ad fortile & diuinationes utuntur 2. 676 quo in venatu sagittas tingunt 2. 759. ornati auro pugnat 3. 231. quo digito gestent annulos 3. 24. anserum clangore à capilio reiecti 1. 477. & 3. 90. hominem immolare fueri 1. 291. & 3. 116. à Cassandro ubi obfessi 3. 167
 Gallorum inuentum 1. 401.

vestes quales

1401

Reliqua quæ re parte secundum.

Galli sacerdotes genitalia sibi amputant 1. 584
 Galli Cornelij interitus 1. 340
 Galli asini cedrina mēsa 2. 58
 Gallica uia in Italia placet 2. 79
 Gallica Persica 2. 115
 Galliarum glandifera arbores agaricum ferunt 2. 149
 Gallicum buxum 2. 157
 Gallica ulmi 2. 158
 Gallicum far, quod brance illi appellant 2. 185
 Gallica cerebra qualis 2. 231
 Gallica pastinaca. Gracii dantes 2. 379
 Gallicus asparagus idem cum bari hortensi 2. 489
 Gallinarum finum optimum 2. 215
 Gallinū quando, & quoroua supponenda 2. 326
 Gallinarum incubitus quo uidentur 3. 11
 Gallinarum in medicina usus 3. 95. 107. finum in medicina 3. 102. 107. religionem illi inesse 1. 493. quando saginari capta 1. 399. canis interdicta lege C. Fannij 1. 500. quou anni tempore coeunt 1. 502. fecunditas 1. 501

Indicis Pliniani

- Galline penna euulsa vexata
 ferius oua ad maturitatem
 perducit 1.501. quos oua in
 cubare debet 1.503. candida
 Linc. Augusta in gremiū
 delecta 2.139. quae & ubi o-
 prima 1.504. ad rem diui-
 nam qua impure censean-
 tur *ibidem*
 Gallinarum pumilioes *ibid.*
 quando pituita maximè in-
 festet ibi pituita remedium
ibid.
 Gallinaceorum in medicinu v-
 sus 3.95. 107. 111. 126. quas
 gemmas in ventriculu ha-
 beant 3.464. 62688
 Gallinacei pedes herbae genus
 Gallinacei lactu haustum spe-
 rare proverb. Prologo operu
 Gallinacei à vulpibus ne attin-
 gantur 3.74. quomodo sese
 purgent 1.377
 Gallinaceorum insigne pecu-
 liare crista 1.550. pituita
 quomodo sanetur 2.417. 621
 627
 Gallorum alitum consideratio,
 natura, consuetudo, &c. 1.
 475
 Galli gallinacei quo pugnatio-
 nes fiat 2.533. quo pacto far-
 ciantur 1.500. què in usum à
 natura genti 1.475. sidera,
 ac horas norūt ib. inter se di-
 micatio *ibid.* leonibus terro-
 risunt
 Galli ubi nobiles 1.364. 476
 Gallorum alitum apud Roma-
 nos autoritas *ibid.* castrario
 1.476
 Gallus gallinaceus quādo locu-
 tus 1.477
 Galli mortua gallina ouifouet
 1.504
 Gallorum crista ex qua mate-
 ria 1.550
 Gallorum inter se dimicantiū
 spectaculum Pergami quor-
 anni edebatur 1.477
 Gangrana morbi remedia 2.
 460. 462. 549. 554. 555.
 557. 563. 565. 589. 596. 598.
 620. 730. 755. & 3.68.
 305
 Ganymedu rapti simulacrum
 3.292
 Gantz Germanorum lingua
 anseres 1.478
 Garamanum regem canes ab
 exilio rederunt 1.388
 Reliqua quare parte se-
 cunda.
 Garamanties gemma 3.453
 Garyophyllum 2.18
 Garon quid 1.429. & 3.177
 Garu piscu 3.216. medicina 3.
 208. 211
 Gasidanes gemma 3.469
 Gaudium asserentia hominib.
 2.507. 670. 721
 Gaudium

Pars Prima.

Gaudium interdum moriū cau-
sa 1.321.338
Gavia aves quæ 1.487.517
Gaurava vites ex agro Faler-
no translata 2.78
Gauranum vinum 2.84
Gausape in castris ex qua ma-
teria 1.402
Gegansa mulier 3.274
Ges herba medicinae 2.703
Gellianus scriptor 1.110
Gelotophyllis herba qualis 2.
641
Gemella mala unde dicta 2.
118
Gemites gemma 3.476
Gemma in vite quid dicatur
2.240
Gemma Apollini novæque
musarum simulacra natura
referens 3.428
Gemmarum consideratio, Li-
bro trigesimo septimo per
totum
Gemmarum probandarum ra-
tio 3.478. origo 3.427
Gemmifera flumina quæ 3.478
Gemma pocula 3.229
Gemma signi violare, nefas
olim ducebatur 3.427
Gemma vini quantum tribue-
ret Polycrates 3.428
Gemmarum sculptores nobiles
plures 3.429
Gemma succino facile adule-
rantur 3.440

Gemma quibus poliantur 3.
455
Gemmarum viridum confide-
ratio ibid.
Gemmarum genera plurima
per alphabeti ordinem 3.463
Gemma à membru hominum
cognominata 3.474
Gemma quæ a Syrii colatur 3.
474
Gemma repenti nata 3.476
Gemma mellis decocto mis-
cunt 3.477
Gemmarum quæ figura probe-
tur ibid.
Gemma vera à falsis quomodo
discernantur ibid.
Gemmata coronæ minor auto-
ritas quàm graminea 2.517
Gemonides gemmæ 3.473
Gemonij gradus 1.389
Gemursa morbus 2.695
Genarum descriptio 1.558
Genæ quibus non sint ibid.
Genas à semini radii interdi-
ctum ibid.
Gena pudori sedes ibi.
Genarum morbi remedia 2.
404.459.552.561.577.740
et 3.47.84.183.187.206.
301.311
Generationū ratio 1.304
Generationem iuvantia 2.643
Generatio quo impediatur 2.
Genianes gemma 3.469 (436
Genista frus ex apibus gratus 2.

Indicis Pliniani

485. 488
Genista natura, vsus, medici-
na 2. 618
Genista ringēdu vestibu apta
2. 159
Genista ligandū viribz viles
2. 183
Genista in Asia lina suppedi-
tat ad retia 2. 363
Genista florum corona 2. 479
Genitalis conerere *genia* Cor-
nelia mater Gracchorum 1.
307
Genitale semen non continen-
tium remedia 2. 450
Genitalium animalium consi-
deratio 1. 584
Genitale masculini sexui in i-
nere conspectum Ocrisiam
gravidam reddidit 3. 426
Genitalia quibusdam anima-
lium sum ossa 1. 584
Genitalium morbi remedia 2.
413. 424. 445. 460. 497.
511. 522. 546. 549. 553. 561.
576. 578. 586. 587. 611. 613.
629. 630. 632. 633. 635. 648.
703. 714. 716. 740. 741. 742.
743. 744. 745. 746. 747. 748.
749. 750. 751. 752. 753. 754.
755. 756. 757. 758. 759. 760.
761. 762. 763. 764. 765. 766.
767. 768. 769. 770. 771. 772.
773. 774. 775. 776. 777. 778.
779. 780. 781. 782. 783. 784.
785. 786. 787. 788. 789. 790.
791. 792. 793. 794. 795. 796.
797. 798. 799. 800. 801. 802.
803. 804. 805. 806. 807. 808.
809. 810. 811. 812. 813. 814.
815. 816. 817. 818. 819. 820.
821. 822. 823. 824. 825. 826.
827. 828. 829. 830. 831. 832.
833. 834. 835. 836. 837. 838.
839. 840. 841. 842. 843. 844.
845. 846. 847. 848. 849. 850.
851. 852. 853. 854. 855. 856.
857. 858. 859. 860. 861. 862.
863. 864. 865. 866. 867. 868.
869. 870. 871. 872. 873. 874.
875. 876. 877. 878. 879. 880.
881. 882. 883. 884. 885. 886.
887. 888. 889. 890. 891. 892.
893. 894. 895. 896. 897. 898.
899. 900. 901. 902. 903. 904.
905. 906. 907. 908. 909. 910.
911. 912. 913. 914. 915. 916.
917. 918. 919. 920. 921. 922.
923. 924. 925. 926. 927. 928.
929. 930. 931. 932. 933. 934.
935. 936. 937. 938. 939. 940.
941. 942. 943. 944. 945. 946.
947. 948. 949. 950. 951. 952.
953. 954. 955. 956. 957. 958.
959. 960. 961. 962. 963. 964.
965. 966. 967. 968. 969. 970.
971. 972. 973. 974. 975. 976.
977. 978. 979. 980. 981. 982.
983. 984. 985. 986. 987. 988.
989. 990. 991. 992. 993. 994.
995. 996. 997. 998. 999. 1000.
Geniture effluentis remedia 2.
421. 517
Genituram augentia 2. 464
Gentiana herba à quo reperia
2. 607
Gentiana herba medicina 2.
675. 684. 701. 702. 703. 712
728. 729. 735
Genulium de Dijs opiniones
1. 4
Genium differentia pro cali-
diuetsitate 1. 64
Genium omnium Romana
præstantissima 1. 324
Genium plurium iisdem de
rebus consensum. 1. 347
Genius Illycorum rex gen-
tiana herba inuentor 2. 667
Genia vina optima 2. 85
Genum consideratio 1. 681
Genibus hominū religionem
inesse ibid.
Genio grauancia 2. 556. 654
Genibus vitia 2. 609
Geometria excellentia 1. 323
Geranij herba medicina 2. 733
Geranion herba qualis 2. 721
Geranites gemma 3. 475
Germania miracula 2. 141
Germania prædiorio ex vna
arbore 2. 190. pabula lau-
dissima 2. 208. serra ha-
renosa ibid. rhaphani mirā
in magnitudinem exores-
cunt 2. 378. anseres quales
1. 4. 78.
Germania hyeme iurdorum co-
ptam habet 2. 482
Germania faui maximi 1. 528
Germania herba qualis, me-
dicinam naturam obtinens in-
ter corrudam & asparagū
2. 393

Pars Prima.

3.193. anserum pluma pra-
stantissima 1.478

Germani sub terra linum pra-
p. tant 3.360

Germanorum victorum mos 2.
517

Germani ex qua materia po-
terin vasa faciunt 3.389

Reliqua quare parte se-
cunda.

Germanici Caesaris trans Rhe-
num castra 2.654. carmen
1.392. cor cur cremari non
posuerit 1.566. ludii 1.29

Germanici Caesaris lutiis fax
è calo meridiano tempore de-
lapsa praeter ora spectantis
transcurrit ibid.

Germinationes praecoces saepe
frigorebus excuruntur 2. 206

Germinatio in plantis quid sit
& unde dicta 2.163. in se-
getibus saepe geminatur 2.
164

Germinationis plantarum di-
uersa esse tempora ibi.

Germinatio nimia in arborib.
elafscit 2.165

Germanus non ante aetatem
mediam arbor ubi 2.160

Gerres pisces 3.226

Gerusia quae 3.164

Gestius Romanus, & mali
genus ab eo cognominatum
2.118

Getbyon capa genus 2.383

Getbyis semen quale 2.401

Gibberum gallinarum genus
1.483

Gigantes mirae magnitudinis 1.
308

Gigantum praeterea sculptura 3.
178

Gyges rex oraculum consulit 1.
330

Gymnasia Gracorum oleo vsa
2.110

Gymnasionum oleum quale 2.
113

Gymnosophista philosophi quo
vescantur cibo 2.9

Gymnosophistarum mores 1.
295

Gynecanthe herba 2.566

Gingidion herba qualis 2.413

Gingiuarum morbi remedia 2.
426. 444. 453. 499. 574. 576

578. 579. 581. 587. 604. 605.
613. 630. 633. 690. 706. 740.

762. & 3.72. 85. 179. 213. 223.
301. 301

Gingiuus sanari dente hominis
sci fi. 3.4

Gingiuus ludentia 2.585

Gypsea imagines à quo primis
inuenta 3.359

Gypsi consideratio genera, v-
sus 3.421. Venenum quo ex-
tinguatur 2.445. veneni re-
media 2.579. & 3.37. v-
sus 3.372. ubi è terra fodia-

cur 3.421
 oppo vina condit Africa 2.98
 Gyrinus est ranarum parus
 1.455
 Gith semen, eiusque usus 2.
 397-398. difficillime mare-
 sci 2.387
 Glanciandi aquam ratio 2.630
 640
 Glaciem quidam potant 2.371
 Gladiatores cur hordearij di-
 xi 2.288
 Gladiatores hordeo vescaban-
 tur ibid.
 Gladiatorum munus à Duo
 Iulio editum 2.125
 Gladiatorum sanguis, comitia-
 li morbo mederi creditus 3.4
 Gladiatores picti vehebantur
 3.332
 Gladiatoria munera à quo pin-
 gi & exponi cepta 3.333
 Gladiatores cum deluserint,
 qua potione iumentur 3.426
 cur humanum sanguinem
 bibant 3.4
 Gladij fideris exortus 2.331
 Gladij pisces 1.426. 292. 225
 Gladiolus herba 2.483. 495
 Gladius à quo reperiuntur 1.344
 Glani piscis consideratio, astus-
 que 1.451. in medicinis usus
 3.220. 226
 Glans optima 2.145. 146
 Glans in secundis mensis apud
 Hispanos 2.144

Glandem quæ in alienum fun-
 dum ceciderit, xy. tabula
 colligere permittunt 2.144
 Glandu medicina 2.603
 Glandium color 2.146
 Glandes, hoc est glandiferae
 arbores quando germinant
 2.164
 Glandium tegumenta 2.134
 Glandes non esse inter poma nu-
 merandas 2.130
 Glandibus primò homines ve-
 scebantur 1.342. & 2.140
 Glandium genera tredecim 2.
 144
 Glandium farina in panis u-
 sum spissatur ibid.
 Glandium differentia in qui-
 bus consistant ibid. figura di-
 versa 2.146
 Glandem quæ arbores ferant
 2.145
 Glandifera arbores quo tem-
 pore semen edant. 2.166
 Glandiferarum arborum ex-
 cellissima agilops 2.146
 Glandifera arbores in summo
 honore habita apud Roma-
 nos 2.142
 Glandiferarum arborum qua-
 lia fructus 2.145
 Glandulae in sue quæ 2.563
 Glareosum solum oleum in Venæ
 frano aptissimum 2.210
 Glastro herba Britannij corpora
 pingunt 2.515
 Gla-

Glaſtum lactucae genus, & ex
eo medicina 2.417
Glaucias medicus 2.465
Glaucides ſtatuarius 3.295
Glaucio cuiusque filius Ariſti-
ppe a Philochare picti 3.326
Glaucion herba que 2.451.755
Glauciscus piſcu 3.221.226
Glaucumatum in oculo reme-
dia 3.28.34 48.105.197
Glaux herba qualis 2.755
Glauci, & Diomedii armoru
commutatio 2.230
Gleſſum Germani quod Laſi-
nu ſuccinum 3.437
Gleucinum oleum cuiusque na-
tura 2.582
Gleucino oleo muſtum incoqui-
tur 2.113
Glyceria coronaria inuentum
2.467.352
Glycyrrhiza ſive Glycyrrhiz
herba 2.491.521
Glycyrrhiz on ſanem ſui inque
ſedat edentu 2.590
Glycyſide herba 2.656.755
Glinon aceris genus 2.157
Glirium animalium considera-
tio 2.410
Glives ſagina glande ſaginan-
tur 2.145
Glives non congregantur niſi
populares eiſdem ſylva 2.
410. alienigeniſi comiſſi di-
micado ſe mutuo interficiunt
ibidem. pictas in genſtores

ibid. æſtate iuueſcunt ib.
ubi non reperiuntur ibidem
in medicinu uſus 3.110. in
cœni Cenſoria lege prohibi-
ta 2.410 & 3.374
Gliſchromargos creta genus 2.
213
Globata mundi figura 1.2
Gloria appetentiſſa animalia 1.
475 491
Gloria æterna via que 1.5
Gloria humana quam augu-
ſtus locus 1.58
Gloria qua ratione homini ac-
quiri poſſit 2. 484. 504.
507
Gloſſopetra gemma 3.469
Glottidn auu cõſideratio 1.481
Glutinanda materie conſide-
ratio 2.195
Glutinandi auri ratio 3.252
Glutinum chartarum quale ef-
ſe debeat 2.56
Glutinum præſtantiſſimum ex
qua fiat materia 3.66
Glutini taurini in medicinu
uſus 3.66.68
Glutinum a quo reperiũ 1.344
Gnaphalio herba cuiusque
ſus 2.756
Gneſion, aquilarũ genus 1. 465
Gnidia Veneru ſimulacriũ 3.378
Gnidium protropen, vini tranſ-
marini genus 1.87
Gnidij gram oleum 2.112. 581
Gnidij calami 2.179

Gnidij fontis mira natura	3.	in partu alternauit	1.304
363		Gracchorum mater Cornelia	
Gnomonica diei ratio	1.61	concreto genitali nata	1.307
Gnomon quid	1.61	Gracchi Tiberij erga Cornelia	
Gnomonis vsum praeuens abeli		reperitis anguibus pietas	1.
scud.	3.392	322	
Gnomonices inuentor quis	1.63	Gracchorum mater Africana	
Gnomonis umbra pro loci di-		prioris filia	ibid.
uersitate variatio	1.61	Gracchorum manu scripta mo-	
Gobaris Praefecti opere Enphra-		numenta Pliny tempore ex-	
tes extra alucum suum de-		tabant	2.56
ductus	1.259	Gracchus C. quo anno est in-	
Gabiones pisces	1.460	teremptus, mira vini boni-	
Gonger piscis	3.226	tas fuit	2.82
Gorgofus statuarius, pistorque		Gracchi C. capus repensum au-	
3.360		ro	3.242
Gorgias orator quando florue-		Gracchi C. Delphini argentei	
rit	3.250	ingensque eorum pretium	3.
Gorgias in templo Delphico		266	
statuam auream sibi posuit		Graculi lauro sese purgant	1.
ibid.		377	
Gorgias statuarius	3.284	Gracula Turannius scriptor	
Gorgia Rebetoris Siculi senectus		1.88	
1.332		Graculi aues futuram hye-	
Gorgonsa gemma	3.469	mem praesagiunt	2.357
Gorgonis monstri effigies	3.355	Graculi ubi & quare pro diis	
Gorgosthenis Tragœdi effigies,		colantur	1.546
ab Apelle expressa	3.343	Gracanicus color	3.269
Gortynæ mira platani	2.6	Gracinus, et prior	2.77. 199
Gossampinus arbor lini optimi		Gracia à Philippo infestata	1.
ferax	2.13	30	
Gossipion fruticis liniferi genus		Gracia frutices	2.63
2.361		Gracia vinum clarissimum	
Gracchanus Iunius historicus		quod	2.88
3.238		Gracus rex à quo Graciadicta	
Gracchorum mater duodecies		1.143	

GRA-

Pars Prima.

- Gracia in tractu quod tem-
pus aptissimum ferendi 2.
282
- Gracia Alexandri magni co-
pore felicissima potentissima
que 2.286
- Gracia uan ta 1.86. & 3.32
- Gracum vinum quo pretio ve-
di Roma statutum 2.73
- Gracia uina non apta sacrifi-
cii 2.98
- Gracia pyra 2.119
- Gracia faba eodem cum loto
1.171
- Gracia auena non cadit semen
2.104
- Gracia nucis natura, & ex ea
medicina 2.595
- Gracia res est nihil velare 3.
276
- Gracia credulitas 1.371
- Gracia litera ueteres, Latini
literis similes 1.47
- Gracia litera à quo reperta 1.
142
- Graci vini quanta olim auto-
ritas fuerit, & gratia 2.93
- Gracorum librorum ambiguo-
sa inscriptiones. in Prologo
operis.
- Gracorum diligentia 2.291
- Gracorum praecepta de vino
condendo 2.98
- Gracorum Alcibiades bibem-
do gloriam meruit 2.103
- Graci uisigium omnium geni-
tores 2.116
- Graci oleastro Olympia uicti-
cem coronant 2.110
- Graci quomodo vias feruient
2.122
- Gracis utendum nominibus
vbi res cogit 2.145. 479.
- 514
- Gracis pulvis ignis 2.291
- Graci medicinam ex huma-
no corpore usque ad res eg-
regias vnguium persecuti 3.
- Graci herbarum scriptores 2.
651
- Gracos ex Italia pellendos Ca-
to censuit 2.319
- Gracorum litera inspicienda.
non perdiscenda 3.78
- Graci in supplicando mentum
tangunt 1.582
- Reliqua quae re parce secun-
da.
- Graciostasi, locus Roma 1.
148 & 3.233
- Graculi poma 2.118
- Gratia hominum qua ratione
inire possit 2.48. 504. 507
& 1.25
- Gratiana vasa 3.264
- Graminea corona nobilissima
2.517
- Graminea corona quibus so-
leat decerni 2.517
- Graminea corona ex qua ma-
teria 1.180
- Graminea corona qui donant

Indicis Pliniani

- 2.517.518
Grammatica Apollodero hono-
 res ab Amphichyonibus de-
 creti 1.322
Grammatica gemma 2.458
Granaria qualia esse debeant
 2.342
Granatum malum, quod &
 Punicum 2.63
Grandinis consideratio 1.56
Grandines carmine averti 2.
 269. & 3.40.33 459
Grandines unde oriantur 1.32
Gravidinis exemplum in ani-
 mantibus ratione experi-
 bus 2.363.468 518
Gravidis noxia 1.300 & 2.
 597
Gravidis utilia 2.644
Gravida pauca. prater mulie-
 rem admittens costum 1.
 302
Gravidis si mensis fluant, scilicet
 tur inualidus erit, aut non vi-
 talis 1.306
Grausca vina 2.85
Grilli pictura genus 3.349
Grilli infecti in medicinis usus
 3.1.1.22
Gryphorum descriptio 2.292
Gryphes valucres fabulose 1.
 499
Gronphena avis qualis 1.3
 152
Gromphene herba medicina 2.
 704
Grossi hieme cum arbori sua
 simo contestata proximo vere
 maturescunt 1.114
Gressorum, hoc est immaturoru
 ficum medicina 2.590.191
Gressorum caprifici medicina
 2.591
Gruum alitum consideratio 1.
 479
Grues unde ad nos adveni-
 unt Ibid.
Grues quod sese purgans 1.377
Gruum cum pygmaei certant
 1.148.296
Gula in animalibus qua dicitur
 1.563.564
Gula noxium amyllum 2.
 552
Gula & dargurio 1.428 444
 445.473.477.500. & 2.
 10.132 & 3.177
Gula Censorij legibus con-
 tra 3.374
Gula procerum de nullo mori
 se sententia 1.423
Gummi consideratio 2.51
 157
Gummi usus in vnguentis 2.
 30
Gummi sicum 2.111
Gummi medicina 2.627
Gummi optimum ex quibus al-
 buribus 2.628
Gustus cunctis communis ani-
 malibus 1.535
Gustus in lingua & palato est
 2.

Pars Prima.

2.563

Gutturis descriptio

2.564

Gutturis morborum remedia

2.526.554.571.589

Adriana vasa fœtalia

3.362

Hadrobollum bdel

lij genus 2.12

Hadrospharum nardi genus 2.

14

Hamachates gemma 3.463

Hematimon viri genus 2.425

Hemaites lapis, cuiusque descriptio, natura. & g. nera 3.

411

Hamaites gemma 3.470

Hamaites, magnetis genus 3.

407

Hamaita lapidis in medica

mentis usus 3.415

Hemorrhoidum remedia 2.

413 452.523.163 565. 570

592.6 0.626.630.637.638

716. 741. & 3.86 132. 250.

304 311.315 412.414

Halcyonem medicamentum,

variâque eius genera, & e-

ius usus 3.210

Halcyonium animum considera

tio 1.486

Halcyonium animum satura, e-

iusque tempus & effectus 1.

40.480 & 2.326

Halcyonides dies 1.487

Halactis aquilarum genus 1.

465

Helictetus pulorum suorum in

dolem ad Solis radios explo-

rat 1.466

Halit herba medicina 2.704

Halitacabi veneni remedium

2.546

Halitacabon styrcni genus 2.

112

Halitacabon seporiferum 2.

571

Halitauticon Ouidij opus 3.191

Halintium musli genus 2.88

Halitpleumon p. scis 3.266

Halitus graueolentis remedia

2.503

Halitus lerni & urso grauis

pestilensque 1.588

Halitus hominis plurimus mo-

dis infectus 1.588

Halmirbaga nitri genus 3.181

Halmiridia qua 2.392

Hammities gemma 3.470

Hammobrysus gemma 3.

475

Hammoniacy lacryma ubi, &

ex qua arbore distilles 2.

31

Hammoniacy natura & in me

dicinis usus 2.607

Hammonis cornu gema 3.470

Hammonitrum quid 3.424

Hanno Pœnus primus leones

mansuefecit 1.564

Hanno cur à Carthaginienfi-

bus damnatus Ibid.

- Hannanis Carthaginiensis com** 2.624
m. naria 1.177
Harenacea creta cistisq. v-
sus 2.313
Harena Aethiopica, cistisq. v-
sus 3.387
Harena consideratio genera
usus 3.419
Harena marmora secantur 3.
387
Harmodij tyrannicide histo-
ria 1.312. & 3. 276. 289
Harmodio tyrannicide statua
posita 3.289
Harmonia diapaſon quid 1.25
Harbaticon sulphuris genus
3.366
Harpagones in nauibus à quò
inuenti 1.347
Harpalus hederam opud Me-
dos frustra serere conatus
2.176 (113
Harpe aus cui inimica 1.517
Harundo fissa cuiusque folia v-
sum præbet vinculorū 2.183
Harundo ne renascatur, filice
vomeris imposita debet exa-
rari 2.281
Harundo odorata, cuius que v-
sus in medicina 2.623
Harundinis natura & medici-
na 2.623
Harundi. 11 radix filicis stir-
pem à corpore extrahit 2.
62
Harundinis Cypria medicina
- 2.624**
Harundines bello pacique ne-
cessaria 2.179
Harundines etiam in deliciis
grata Ibidem
Harundines in India maxi-
ma 1.394 & 2.180
Harundines Indica nauigiorū
usum præbent Ibidem
Harundines quando ferenda
2.32
Harundines quamuis in palu-
de prognata tamen non sine
imbre adoleſcunt 1.4:7
Harundinum consideratio 2.
179. 238. varius vsus 2.179.
18. domui reguntur 2.179.
sexu differentia 2.180. ra-
dix geniculata 2.180. plura
genera 2.180. 62. humidis
in locis ferenda 2.182. cadē-
darum tempus 2. 239 extra
Etiam vinum habent 2.614
Harundineti consideratio 2.
23
Hasta qua homo, oper. vrsa
interfecti sint, ad quid vti-
les 3. 12
Hasta à quoreperita 1.344
Hastas velut aris qui inueni-
unt 1.344
Hasta ex qua materia opri-
ma 2.155
Hastula regia herba 2.495
Hebenus arbor. Vide Ebe-
nus

Part prima.

- Hecate** annu Theſeo quam
herbam oppoſuerit 2.538.
71.
- Hecates ſimulacrum** 3.382
- Hecateus ſculptor** 3.268. 293
- Hector & Polidamas eandem**
noſcenati 1.334
- Hedera, ſua** (& ut alij ma-
lunt) edera conſideratio 2.
176
- Hedera acini à ſambuci aci-
ni plurimum diſtant** 2.131
non decidunt folia 2.162 ſo
lia qualia 2.162. Baccho
ſacra 2.176. Bacchi ihyr-
ſis, galeas, ſeuſa ornant I-
bidem, quibus inimica, &
amica 2.176. mas ſamina
que Ibidem. differentia tres
Ibid.
- Hedera corymbi** 2.177
- Hedera qua coronentur poe-
ta** Ibidem.
- Hedera arbores enecat** 2.
177. 178. 199
- Hedera genera fruſtu diſfe-
runt** 2.178
- Hedera ſmilacis conſideratio**
2.178
- Hedera lignum aquam pro-
dit vino admixtum** 2.178
- Hedera cum lauro triſta igne
excuiſit** 2.191
- Hedera ſeipſam propagat** 2.
226
- Hedera qua noxiu, & axi-**
- ſiale** 2.329. in cunctis uſus
2.480
- Hedera ſuccus apum iſtibus
medetur** 2.487
- Hedera corymborum medici-
na** 2.621
- Hedera chryſocarpi medicina**
2.621
- Hederacea corona primus o-
mnium uſus Liber pater** 2.
143
- Hedera natura genera, effe-
ctus medicina** 2.621
- Hedysſus genus intubi.** 2.
421 (2.39)
- Hedysmata in unguentis quo**
- Hedui populi calce agros u-
berrimos faciunt** 2.214
- Hegias ſtatuarius** 3.284
- Hegias ſtatuarij opera** 3.292
- Helacathenes piſces** 3.226
- Helyſſymasid eſt, ſcoria argen-
ti** 3.255
- Helena calix eſt elæſtro** 3.249
- Helena effigies, ab inſignibus
artibus expreſſa** 3.323. 336.
355
- Helena ſtella nautis inmiſa I.**
32
- Helenij herba oleum** 2.113
- Helenium herba ex lacrymis
helena, & ex ea medicina**
2.482. 507
- Helenium herba qua, & un-
de diſta** 2.482
- Helianthe herba cuiusque uſus**
II 3

Indicis Pliniani

2.642	Heliocalis herba eadem cum helianthe 2.643	Helleborum studiorum gratia nonnulli sumpserunt 2.662. du ci fortissimo comparatur 2.664	764.766
	Heliochryse herba descriptio, natura, medicinaque 2.510	Helleboro venatores sagittae tunc 2.663	Hepatitis g
	Heliodorus stammarius 2.295. 383	Hellebori vsus 2.687	Hepaticum g
	Helion sambuci genus 2.615	Helleborum Qera mons habet 2.661 effossuris alium praesumendum 2.662 medicina 2.704. 737. & 3.196	Hepatica m
	Helioscopium herba 2.530	Helleisponcia ventus 1.39	Hepaticus g
	Helioscopium rithymali genus 2.71	Helops piscis 3.217	Hepaticus g
	Heliceroptum qualiter floreat 2.382	Heluenaca vitis 2.89	Hepaticus g
	Heliotropion formitas necat 2.400	Helxine herba qualis 1.377. & 2.492. 526	Hepaticus g
	Heliotropium semper se ad Solem vertit 1.34. & 2.331. 530	Hemeru glandifera arboris genus 2.146	Hepaticus g
	Heliotropium quare diutius floreat 2.493	Hemerofos tabella uno die absoluta 3.332	Hepaticus g
	Heliotropio folia arerna 2.493	Hemerobios animalculum volucru ubi gignatur 2.549	Hepaticus g
	Heliotropij consideratio, natura genera. medicina 2.530	Hemerocalles herba coronam in adhibetur 2.482	Hepaticus g
	Heliotropum gemma 3.469	Hemina Cassii, historici vellestissimi 2.56	Hepaticus g
	Helix hedera Species 2.176. 183	Hemina pondus 2.514	Hepaticus g
	Helleborine, sive Helleborine herba 2.753	Hemerocalles herba, & ex ea medicina 2.507	Hepaticus g
	Helleborites vinum quomodo conficiatur 2.96	Hemioniō herba qualis 2.744	Hepaticus g
	Hellebori, sive ut alij malus) Hellebori natura, vsus, genera, loca, medicina 2.661. qualiter dandum, quibus & inde 2.664	Hemionij herba medicina 2.704	Hepaticus g
		Hemiochi astri occasus 2.345	Hepaticus g
		Hemui gemma Indica 3.470	Hepaticus g
		Hepar piscis 3.229	Hepaticus g
		Hepaticorum remedia 4.440	Hepaticus g
			764.

764. 766 & 3.37
 Hepatitis gemma 3.474
 Hepatizon eris genus 3.273
 Hephestion Alexandri Mag-
 ni amicus eiusque statua ex
 are 3.188
 Hephaestites gemma 3.469
 Hepsima vini genus 2.88
 Heptapleuros herba quae 2.669
 Heracleos pyros herba 2.738
 Heraction herba, & ex ea me-
 dicina 2.739
 Heraction herba, herculis inue-
 nitum 2.657
 Heraction siderion herba ab eo-
 dem hercule inuenta 2.658
 Heracleos lapis, id est, magnes
 3.407
 Heractii herba genera natura
 medicinae & c. 2.445
 Heraction vbi optimū Ibid.
 Heracleoticum origanū quod
 2.6.7
 Heracleotici cancrorum ge-
 nus 1.438
 Heraclicos Macedo pictor 3.
 354-357
 Heraclicos pictoris operaz 354
 Heractidus Philosophus apa-
 thes id est humanorum affe-
 ctuum empir 1.310
 Herbaceachrysoella quae 3.251
 Herbaceum oleum quod Grad
 quid utile 2.583
 Herbarum sponte nascentium
 descriptio 2.489-549

Herba hortenses quando flo-
 reant 3.282
 Herbarum hortensium quae ve-
 locissimi nascantur 2.386
 Herbarū quaedā semine, qua-
 dā auulsiōne nascuntur 2.387
 Herba quae ubique aquae bona
 2.388
 Herbarum seminum differen-
 tia 3.387-401
 Herbis quibus profit translatio
 2.401
 Herbarum hortensium succi &
 sapes 2.402
 Herba vinis conficiendis apta
 2.95
 Herba se satis circumligans, sa-
 raque necans 2.507
 Herbarum semina quibus me-
 dicentur antefationes 2.307
 Herba saepe colorem mutans 2.
 478. nocte lucens 2.483
 Herbarū differentia plures 2.
 490
 Herba spinosa 2.491. 492
 Herbarum differentia in equi-
 bus consistant 2.276
 Herba Sabine consideratio, &
 medicinae ex ea 2.627
 Herbarum aculeatarum diffe-
 rentia 2.432
 Herba ostete tota flores 2.493
 Herbarū per folia differentia
 2.493 (493).
 Herbis quibus aternae folia 2.
 Herba quocordine flores 2.494

- Herbarum succin quidam fa-
cie in illis 255
Herbu vesles usci 2. 16
Herbaru Latini scriptores 2.
627 Græci scriptor 2. 631.
p. 631 a quibus tradita 2.
631. pictura fallax 2. 652.
viti venificiu 2. 653.
Herbarum summa peritiores,
quom vivi 2. 651
Herba à variu gentibus re-
perta 2. 670
Herba animalibus reperta 1.
376 & 2. 672
Herba magica plures 2. 640
Herbu Egyptiu nobili 2.
652
Herba præ ceteris admirabili
2. 758
Herba lapillos generas 2. 759
Herbarum etates, & virium
diuturnitas 2. 770
Herba ubi efficaciores 2. 771
Herba veneficium resistens 2.
118. cuneis extrahés 1. 474
Herbaria ars à Chirone re-
perta 1. 343
Herbariorum scelus 2. 04
Hercynia sylva arbores, mira
magnitudinis 2. 142
Herculeæ fici 2. 323
Herculi fiam idem cum Mar-
ti stella 1. 9. delubrum iuxta
Gades 1. 75
Hercules eodem cum Iphisto
natum viro 2. 302
Hercules Rusticellus, cuiusque
vires 1. 311
Herculi dicata arbor populus
2. 4
Herculi manu sata querom,
iuxta heracleam Ponticam
2. 118
Hercules oleastro Olympia præ-
miu coronatus 1. 308
Hercules stricorandi artem in
Italia diuulgans 2. 214
Herculi patria 1. 142
Hercules unde boues abduxo-
rit 1. 174
Herculi & Antai certamen
ubi commissum 1. 176
Herculi ara apud hortos he-
spæridum 1. 176. 188
Hercules ad Atlantem montē
peruenit 1. 177
Herculi pissa offigit 3. 338.
344 filia Pandarum regina
1. 246
Hercules in Taprobane insula
colitur 1. 250
Herculi inuentum heraclion
herba 2. 657. 658
Herculi Zelotypia nymphea
mortua 2. 668
Herculi sagitta Chiron vul-
neratum, & qua sanatus her-
ba 2. 666
Herculi inuentum Apollina-
ri herba 2. 655
Hercules Cerberum ubi en-
traxerit ab inferis 2. 717
Herculi

Hercules. cuius
 111
 arbor pupula
 sata quere
 eam Pontica
 ro Olympia pr
 ibid.
 andi artem su
 mas 1.204
 1.142
 bones abdunt
 1.174
 ai certamen
 1.175
 d hortis de
 1.176.188
 stem montē
 1.177
 1.178.1.338.
 armu regina
 bent insula
 1.150
 heraculum
 2.657.658
 olympia
 2.668
 hiron vul
 enatus her
 2.666
 Apollina
 2.655
 ubi ca
 2.717
 Herculu

Hercules ades. & starna in fo
 ro boario 1.434. & 1.180.
 323
 Hercules simulacrum in api
 colio 1.202
 Hercules Ancaum sustinentis
 simu acrum ex are 3.286
 Hercules simulacrum ex are 3.
 286. ex ferro Alconu opus
 3.308
 Hercules fistula 3.360
 Hercules marmoreu, Mene
 straci opus 3.382
 Hercules dracones strangulan
 ti picta effigies 3.336
 Hercules & Laomedontu hi
 storia 3.355
 Hercules iustu infania pani
 tentia picta effigies 3.356
 Hercules ades ex qua materia
 3.364
 Hercules marmoreum simula
 crum Dipani & Seylidia
 opus 3.376
 Hercules tunicati starna in Ro
 stris 3.296
 Hercules simulacrum, cui Pani
 bustia humana sacrificabāt
 3.343
 Hercules ab Oeta monte in ca
 lum se recipiens 3.356
 Hercules templum apud Ty
 rio, pilam habuit & smarag
 do 3.446. & sedem ex eu
 febo 3.468
 Herculei nodi in cinctu vires
 2.661
 medica 3.20
 Herculei nodi in videribus
 celor. in sananda efficitur
 ibid.
 Hercules adem in foro boario
 nulla musca, aut saba ingro
 ditur 1.484
 Hercules in Erythra ades 1.
 547
 Herculanca, urtica genus 1.
 491
 Herculanenrinus ubi 1.164
 Herdicus C. Romanus 1.299
 Herennius M. Consul 2.367
 Herennius M. sereno diuictus
 fulmine 1.44
 Herinaceorum consideratio 1.
 386. praesagia ibid. cuius u
 sus ibid. ubi non sint 1.411.
 caro quo pacto reddatur in
 cundior 3.131 in medicinu
 vsus 3.103.105
 Hermaphrodisi qui 1.298.584
 in quadrupedum genero
 quando visus 1.584
 Hermaphrodisi simulacrum
 ex are 3.292
 Hermerotes ex marmore Tau
 risei opus 3.382
 Hermesia herba, cuiusque vsus
 2.613
 Hermia reguli nemulus 3.444
 Hermiam puerum delphinus
 adamavit 1.419
 Hermontherba, cuiusque vires
 2.661

Indicis Pliniani

- Hermodori Ephesi* duodecim
tabularum interpretis sta-
tus 3.227
Hermolani Statuarius 3.383
Hermipini anima relicto cor-
pore errare solita 1.337
Hermupoa eadem cum *Mer-*
curiali herba 2.659
Fiero Luculli libertus dissi-
mus 3.371
Herodotus quando & ubi hi-
storiam scripsit 2.7
Herodotus de Pado sententia 2.8
Herodotus de cinnamomo &
casia fabulosa prodidit 2.25
Heroion herba eadem cum a-
sphodelo 2.533
Herophilus medicus 1.574. &
2.653. 696 & 3.76
Herpes animal, & eius in me-
dicinis usus 1.144
Hesiodus de animalium vita
statu 1.331
Hesiodus de cultu & cardita-
te olea 2.106
Hesiodus princeps omnium de
agricultura praecepta edidit
2.70. 106. 119
Hesiodus in Boeotia premata
sua scripsit 2.319
Hesiodus polion herbam præci-
puè est admiratus 2.626
Hesione ab Antiphilo picta 3.
349
Hesperidum horti 2.370. 373.
& 3.436
Hesperis herba qualis, unde
dicta 1.447
Hetruria pictura qualis 2.293
Hetruria vates clarissimus O-
lenus Calenus 3.7
Hetruria vina quæ optima 2.
85
Hetrusca corona quales 2.468
Hetrusci unde dicti 1.103
Hetruscorum vatium astus 3.7
Reliqua a quære parte se-
cunda.
Hexecontalithos gēma 3.470
Hyacinthi floris laus 2.476
483
Hyacinthus flos distinctimè di-
ratus 2.483
Hyacinthus puer Apollini di-
lectus 2.484
Hyacinthi pueri tabula Augu-
stus delectatus 3.555. floris sa-
bula duplex 2.484
Hyacinthus flos ex *Atiach*
cruore editus Ibidem
Hyacintho flori inscripta lite-
ra Græca Ibid.
Hyacinthi natura, & medici-
na 2.510
Hyacinthi gemma considerari
110 3.459
Hyacinthi gemma quibus pro-
ueniant loci 3.460
Hyacinthi rantes gēma 3.447
Hyades Stella unde dicta 1.
34. & 2.329

Hybo-

Hyberis herba
medicina
7.15. 119. 72
Hyberia puer
Hyberis herba
Hyberis herba
Hyberis herba
699
Hyberis sue
Hyberis stat
Hyberis me
326. 743
Hydrargyri
Hydrargyri
perla
Hydrargyri
perles quæ
Hydrargyri
Hydrargyri
Hydrargyri
Hydrargyri
Hydrargyri
Hydrargyri
Hydrargyri
426. 512
Hydrargyri
429. 41
417. 41
445. 41
501. 51
521. 51
555. 51
616. 61
664.
757. 7
65. 10

Pars Prima.

Hyberis herba quæ, eiusque
 medicina 2.671.682.684
 705.719.722
 Hyberna frumenta quæ 2.282
 Hyberna ficus 2.124
 Hibiscum herba quæ 2.379
 Hibisci herba medicina 2.410
 699
 Hybrides suæ quæ 1.407
 Hicantus statuarius 3.295
 Hicetium medicum 2.98.412.
 526.743
 Hydrargyri consideratio 3.260
 Hydraulica organa à quo re-
 perta 1.323
 Hydri maximi ubi 1.253: fer-
 pentes quales 3.94
 Hydrocelicorum remedia 3.133
 Hydrolapathon herba 2.457
 Hydromeli quid 3.171
 Hydromelitus consideratio 2.96
 Hydropsim inducentia 2.454
 Hydrophobus ne quis fiat 3.101
 Hydropticæ sitim sentiant 2.
 426.522
 Hydropicorum remedia 2.405
 409.411.413.414.415.
 417.427.429.432.435.
 445.459.464.497.501.
 502.504.505.508.511.
 521.523.527.533.534.543.
 555.564.584.589.609.610
 616.617.623.625.634.663.
 664.712.723.741.746.
 757.758.763.768. & 3.
 65.100.141.180.212.300.

369
 Hyeme rara sunt fulminat. 43
 Hyeme ubi viola proveniat 2.
 483
 Hyemum initium 1.40. & 2.
 344.351
 Hyemem pregelidam pisces o-
 mnes sentiunt 1.427
 Hyena pisci 3.227
 Hyana fera ubi plurima 1.379
 oculi quales 1.378.557
 Hyanae consideratio 1.378.v.
 sui magici, & medicina 3.
 27. sexus mutat 1.378. &
 3.27 cor maximum 1.565
 Hyania gemme quæ 3.470
 Hierobotana herba quæ 2.676
 Hieracites gemmas 470.475
 Hieracia lactuca genus 2.418
 Hieracium collarium 3.301
 Htero rex de agricultura præ-
 cepta edidit 2.275
 Hieronem regem Romani su-
 perant 2.187
 Hieronis regis canis domini ro-
 go se iniecit 1.388
 Hieroni aduersa pugna picta,
 & à Valerio Messala victo
 re Roma proposita 3.324
 Hieromnemon gamma 2.468
 Hygia Æsculapij filia à So-
 crate cum patre & sororibus
 depicta 3.355
 Hygie simulacrum ex areis 2.292
 Hygieon pictor, eiusque inuē-
 tum 3.334

Indicis Pliniani

Hypemplastrū ex ferri squa	Hypogeson herba quā	2.689
3. 11	Hypoglossa herba. eiusque u-	
Hilaritatis sedes ubi	sus	2.757
Hilaritatem inducentia	Hypophlomen mandragora sa-	
6. 2. 1	men	2.686
Hin. in opes oves	Hippace sanem siling sedas	
1. 497	1. 190	
Hymettū marmoris columnas	Hippace quid	3.38 17
quis primus Roma in adibus	Hippagura Samū inuenerunt	
suis collocari	1. 47	
2. 203 3. 75	Hipparchus Antonij libertus	
Hinnus, sine Gennus mali ge-	potentissimus	3.372
nus	Hipparchus Solis & Luna cur-	
Hyscyamus herba	sum in sexages annos pra-	
2. 658	dixit	1. 15
Hyscyami oleum	Hipparchus laus, & de anima	
2. 113. olei	opinio	1. 29
usus 2. 632. veneni remo-	Hipparchus stellam novam a-	
dia	tate sua gentem deprehen-	
2. 407. 415. 523 546.	dit	1. 29
676. 684. 701. 716. 719.	Hippeus cometa genus	1. 27
720. 732 & 3. 22. 44	Hippiades ex marmore, Ste-	
Hysyris herba eiusque vires	phani opus	3.382
2. 757	Hippice herba quā, & cur ita	
Hypatodorus statuaris	dicta	2. 670
3. 283	Hippocampi pisces	3. 226
Hypetale lauri genus	Hippocampi piscis in medi-	
2. 138	cini usus	3. 203 212. 217
Hyperbius Martis filius pri-	Hippocampi ex marmore, Sco-	
mus animal occidit	pa opus	3. 380
1. 347	Hippocentaurus ubi, & quan-	
Hypecaon herba	do visus	1. 298
2. 757	Hippocratis liber de laudibus	
Hypenemia oua quā	pristana	2. 239
1. 575	Hippocratis medici laus, &	
Hypericon herba, eiusque vi-	resque per totum caput,	
res 2. 715 716. 724. 726.	2.	
733. 735.		696
Hyphear quibus in arboribus		
proueniat		
2. 170. 200		
Hypochoeris herba		
2. 490		
Hypocisthis herba. quā & cur		
ita dicta		
2. 622. usus		
& medicina		
2. 707. 730.		
734		

Pars Prima.

695. & 376

Hippocrates princeps medici
na 1.330

Hippocrates pestilentiam pra
uidit, & ob hoc collati ho
nores 1.323

Hippodamantium vinum 2.87

Hippocancerum genus 1.438

Hippoglossion, lauri genus 2.
138

Hippolapathi herba natura.
& ex ea medicina 2.477

Hippolyti iuuenis effigies, An
tiphile opus 3.349

Hippomanes quid, eiusque vo
sus 1.594. & 3.51

Hippomarathon herba eius
que vsus 2.463. 463. 480

Hippocrate Poeta quando vi
xerit 3.376

Hippocratis Poeta deformitas
ibid.

Hippocratis de Anthrismi fi
lits ultio ibidem

Hippocrate herba, eiusque medi
cina 2.523

Hippocrate herba qualis 2.
199

Hippocrate herba 2.491

Hippocrate, siue hippophyes
herba medicina 2.523

Hippocrate herba 2.703

Hippocrate herba qua, &
curita dicta 2.641

Hippocrate animalis consi
deratio 3.375

Hippopotami quando Romam
aducti ibid. ubi plurimi

3.35

Hippopotamus sanguinis lepra
hendi magister 1.376 & 2.

35

Hippopotami partium medic
na 3.35. 223

Hippopotami mari cerre, &
amni communes 3.225

Hippopotami corio & pilis ce
guntur 1.422

Hippopotamum herba 2.383 396

Hippopotamina herba medicina
2.430. succo, curaque 2.

397

Hippuris herba, & medicina
ex ea 2.727. 733

Hippurus piscis 1.427. & 3.

326

Hippus piscis 3.226

Hyrcania arbores molli sua 2.

11 (11)

Hyrcania sicut feracissima 2.

Hyrcania canis Lyfimachi in
domini rogam se conecit 1.

388

Rel. qua quare parte scun
da.

Hircorum vabies mitigatur, si
corum mulceatur barba 3.55

Hircorum sanguinis vis 3.42

Hircino sanguine adamas fra
gitur 2.404. & 3.442

Hircorum partiumque corio in

Indicia Pliniam

- medicinis usus 3. 54. 55. 56.
 61. 65. 67. 122
 Hirtilus herba qua. & cur i-
 radicta 2 15
 Hirundo Caius muranarum vi-
 uarium primus excogitauit
 1. 459
 Hirundinum generatio 2. 456
 Hirundinis, id est sanguisuga, in
 medicinis usus 3. 219
 Hirundinum autum considera-
 tio 1. 481. 487
 Hirundines quo se recipiant a
 nobis discedentes 1. 481. cur
 Thebarum testa non subeat
 1. 482. victoriarum nuntia
 interdum missa, ibid.
 Hirundinum volatus flexuosi-
 tudine ibid.
 Hirundinum nidi quaeruntur 1. 487
 Hirundines Nilotuaganti mo-
 lem opponunt 1. 448. omnino
 endocites 1. 498. bis anno
 pariunt 1. 502
 Hirundinum in ventre cuius-
 modi inueniatur lapilli 1.
 570
 Hirundinum prima apparitio
 2. 317. a nobis recessus 2.
 344. futuram tempestatem
 praesagium 2. 317. qua loca
 oderint 1. 149
 Hirundinum aduentus 1. 40.
 & 2. 327. excatis pullis
 qua herba visum restituat
 2. 376. & 2. 672
 Hirundines ripariae qua 3. 123
 chelidonum herbam muen-
 nere 1. 376. & 3. 672
 Hirundinum in medicina usus
 3. 96. 101. 105. 108. 121. 122.
 123. 132
 Hirundinum pulli oculi eruti
 restituntur 2 557. genus
 agreste, earumque ingenium
 in nidis extruendis 1. 487
 Hirundo piscis 1. 434. & 3. 226
 Hyssigum quid 3. 131
 Hispania Baetica frumenti fer-
 tilissima 2. 293
 Hispania vna inter ignobiles
 prob.issima 2 79
 Hispania quando primum pi-
 cticia habuerit 2. 19
 Hispani glandibus in secundo
 mensis vescuntur 2. 144
 Hispania vastas iuniperos ha-
 bet 2. 188
 Hispania Italia fertilitate pro-
 xima 1. 479
 Hispani siderum exortum non
 observauerunt 2. 22
 Hispania Diana templum ha-
 buit vetustissimum 2. 93
 Hispania Baetica maxima a-
 lea 2. 225
 Hispani quo utantur fermento
 2. 277
 Hispania quot dierum naviga-
 tione distet a Roma 2. 359
 Hispania linum optimum 2.
 360

Hi-

Pars Prima.

Hispania gemma 3.460. 472
 Hispani quarum herbarum
 repertores 2.670
 Reliqua quære patte se-
 cunda.

Hyssobites vinum quomodo co-
 fiat 2.96

Hyssopi herba consideratio. &
 medicina 700. 701. 702.
 704. 708. 713. 722. 275.
 726. 730. 734. 735

Hyastæ Daryi pater 1.262

Historia repertor primus 1.346

Histrus animalis considerati-
 o 1.384. in medicinis vsu
 3.146

Histrionum lixus. & eorum
 diuitia 1.441. 500

Hædi quando exoriantur &
 occidunt 2.45

Hædorum caelestis signi exor-
 tus plunias affert 1.34

Hædorum signum tempestate
 affert 1.337

Holcus herba eiusque vsus 2.
 757

Holochrysi herba medicina 2.
 504

Holochrysi herba flos, eiusque
 in coronamentu vsus 2.479

Holochænos: flos genus 2.496

Holofchæni herba medicina 2.
 406. 498

Holaphyraton statua genus
 2.249

Holosteon herba qualis & vn-
 de dista 2.757

Holothuriy pisces 1.454

Homeri de Sole sententia 1.4
 Homerus quatuor sanctorum ve-
 tos posuit 1.38

Homerus quam diu ante Ple-
 niun 1.308

Homeri Ilias in nuce inclusa
 1.312

Homeri in Iliade Magia mul-
 ta mentis in Odyssea creber-
 rima 3.114

Homeri umbra ab inferis a-
 quo, & qua herba euocata
 3.118

Homero mastiges, pro calum-
 niatoribus, seu inuidis Pro-
 logo operis.

Homeri laus 1.318 & 2.692

Homeri operibus quantum de-
 tulerit Alexander 1.318

Homerus vinum Maroneum
 ceteris prauis 2.82. Præ-
 mion vinum celebrauit ib.

Homerus ingeniorum fons 2.211

Homerus quos flores laudet
 2.476

Homeri necromantia à Nisia
 depicta 3.553

Homerus calidiorum fontium non
 meminit 3.164. quos corona
 honore dignetur 1.143 quod
 terra genus ceterum prauile-
 rit 2.211. annulorum num-

Indicis Pliniani

- quam meminit 3.231
 Homero creditur Troianis tem-
 poribus rerū permutationē
 in usu fuisse 3.229
 Homine consideratio. Libro se-
 ptimo per totum
 Hominum partium medicina
 3.4
 Hominum carnibus vescentes
 1.280.191. & 3.4
 Homine nihil miserius, aut su-
 perbius 1.7. & Prologo Libri
 septimi per totum. & Capi-
 to quinquagesimo Libri sep-
 timi per totum
 Homo marino lepore in India
 Venenum est 3.190
 Homo non semper fulmine ex-
 tinguitur caserasilico 1.47
 Hominis causa natura cuncta
 genuit 1.289. & 3.403. 515
 Homosolus cunctorum anima-
 tum vinum bibit 2.102
 Hominis miseria 1.289. 300.
 301.334. & 2.655
 Homo ad lacrymas natus Pro-
 logo Libri septimi per to-
 tum
 Homini non inesse risum ante
 quadragesimum diem 1.289
 Homini non nasci, aut cū id mo-
 ri, optimum 1.340
 Homini plurima ex hominē cō-
 tingunt mala ibid.
 Hominum mores tot, quot ho-
 minum fatui ibi, in membris
 inter se differentia 1.292
 Homo quibus agentibus soluit
 immolare 1.29. & 3.116.
 333
 Hominum mirabiles figure, rē
 eūque 1.290. & per totum
 caput primum, & secundum
 septimi libri
 Hominem non immolandum,
 Roma senatusconsulto decre-
 tum 3.116
 Hominum crania ubi propocu-
 lis 1.292
 Homines statim a pueritia ca-
 ni ibid.
 Hominum syluestrium diuersa
 genera 1.292.295.407.
 Homini ut intercepti dens
 dolor dentium mederi cre-
 ditur 3.4
 Homini vel oculorum suffusioni
 mederi creditum ibid.
 Homine a Vitis nihil melius da-
 tum abruptum, nuda vite po-
 testate 1.7. nihil melius cō-
 tigit vite breuitate 1.345
 Homines nocte cernentes. 92
 serpentum ictibus medentes
 ibid.
 Homines Androgyni ubi na-
 scantur 1.293
 Hominem habere, quicquid
 mali in orbe est 1.293
 Hominum mira natura 1.291
 Homines camina capta habent
 146 2.295
 Nam

Pars Prima.

- Hominines nullo utentes cibo 1.
 296
 Homines longissima vita ubi
 1.296.297. 331. procerissi-
 ma statura 1.278.297. 331.
 297. vita brevissima ubi 1.
 297. cum feris coeuntes ibid.
 Homines se feru ibid. cauda-
 to ibidem. ubi velocissimi
 ibidem
 Homines species momento e-
 uanescentes ubi 1.297
 Homo toto gignitur anno, & in
 certo spatio 1.299. quid men-
 sibz gestat in utero ibid.
 vitam a se p'icis ausp'at-
 tur 1.289. solus concubitus
 novus quous anni tempore 1.
 303
 Homini conceptus miserabilis
 1.300.301
 Homo ritu natura capite gigni-
 tur, pedibus fertur 1.301
 Homines cur inter se minus si-
 miles quam cetera animan-
 tia 1.303
 Hominis generandi materia
 sanguis menstruus 1.306
 Homo quoto aetatis anno dimi-
 dium habeat iusta statura
 1.308
 Homines in dies minores fieri
 ibid.
 Homines minima statura 1.309
 Hominis salutis, securitatisque
 signa nulla. 1.336
 Tom. 3.
- Hominum pluvium repentinae
 mortis 1.338
 Hominis statura & passerum
 maximum mensura eadem 1.
 309. audacia 2.26
 Hominum ducepsi effectus 2.71
 Hominis ventris nata omnia E.
 32
 Homines primi glandibus ve-
 scuntur 2.140
 Homines a bi m ferrimi 2.141
 Hominem servare summa laus
 2.144. servare lucris causa
 est 2.144
 Hominum natura novitatis, ac
 peregrinationis avida 2.219
 Hominum malitia sua crimi-
 na terra mutat 2.270
 Homines petes equinos haben-
 tes 1.176. auribus corpora
 tota int' gerunt ibid.
 Hominum vita floribus com-
 paratur 2.467
 Hominibus nihil intentatum
 2.481
 Hominis urina apes curantur
 2.485
 Homines tingentes facies suas
 forma gratia 2.515 in no-
 moribus baccis victitantes
 1.233
 Hominis e corpore eculsa hasta
 quem in Magicis usum ha-
 beat 3.12
 Hominis causa spinaculisque
 in herbis excogitata 2.520

Indicis Pliniani

- Homines, à ritu humano degeneres* 1.187.291
Hominum mira figura 1.187
Et libro septimo: Capite primæ & secundo per totum
Homines toto, præter capita, hirsuti corpore 1.256
Homines soli animalium non sitientes bibunt 2.570
Hominum luxus redarguitur 3.373
Homo cibo maximè perit 2.705
Homini excrementi medicina 2.737
Hominum effigies qua de causa exprimi capta 3.275
Hominem pœni sacrificabant 3.383
Homini morsus inter asperrimos numeratur 3.13
Homines ut equina capita habere appareant 3.50
Homini d sanguine nata animalia corpus erodunt 2.728
Homines in lupos verti 1.371
Homine ante omnia canes fidelissimi 1.388
Homo solus bipedum animal gigant 1.308
Homini tantum primi coitus pœnitentia ibid.
Homini in Venereu diuerticula 1.508. affectuum indicia in oculis 1.556. oculorum diffurentia 1.555
Homo cur ultra centesimum annu non vivat 1.565. crescit in longitudinem ad annos ter septenos 1.571
Homini membrorum à ceteris animalibus differeutia 1.579
Homo terrestrium solus bipes ibid.
Homini partibus quibusdam religionem inesse 1.581
Homo marinus ubi & quando visus 1.414
Hominum vita longissima 1.331.333
Hominum morsus remedia 1.556.596. & 3.44.
Homines marini 1.414. & 225
Honor Deus apud veteres 1.4
Honoru Dei ades Roma à quo picta 3.350
Honor premium virtutis, non aurum 2.144
Hoplites, Parasi tabule 3.338
Hora dei, nubo etiam tempore qua ratione dignosci queant 2.372
Hora aquinectiales 2.323
Horarum varietas ibid.
Horatius Cocles in ponte subleicio hostes arcuit 3.277.400
Horatij Coclitis statua 3.277.279
Horatij tergemini 1.298
Horatij Flacci de omni sententia

Pars Prima.

Hordeum	2.501	Hordeum mellis genus	1.528
Horconia vna qua	2.77	Hormesion gemma	3.470
Hordearia pruna cur dicta	2.116	Horminodes gemma qualis, & cur ita dicta	3.469
Hordeaceum panis eruita aut cicercula olim fermentabatur	2.295	Horminum frugū genus quando ferendum 2.282. virens nullū animal attingit 2.295	
Hordei p'scendi ratio	2.294	Horologij inuentio, v'sus &c.	1.63. v'sus quando Roma cœperit 1.348
Hordeum tantum & milium		Horrea qualia esse debeant 2.342	
Ethiopes habent	2.294	Horroribus frigidis ruta medetur	2.435
Hordeum frugum omnium molissimum	2.289	Horoscopia vasa	1.61
Hordei stramentum optimum ibid.		Hortensius Qu. Dictator quā legem in esculeto tuleris 2.150	
Hordeum minimè calamitosum 2.290. in Hispania bis anno nascitur 2.290. qua herba necetur 2.307. vbi serendum	2.309 314	Hortensius quot cados vini ha reds reliquerit	2.93
Hordei quantum feri debeas vno iugere 2.318. quando ferendum 2.319. quod optimū, & ex eo medicina 2.551. quoto à satū die erumpat	2.283	Hortensius orator Spbingem & Verre reo accepit	3.284
Hordei genicula octona 2.284		Hortensius & Ciceronis altercatio de Verrii Spbinge ibidē, & inde	
Hordei semen in spicu, & quadruplici aristarum valla munitur	2.283	Hortensius orator Argonau sarum tabulam pictā quam ti emerit	3.553
Hordeacea farina medicina 2.289.548		Hortensius Tusculanum ibidem	
Hordei v'sus in cibus antiquissimus 2.288. d'fferentia 2.289. palearum medicina 2.548		Hortensius primus paucorum Roma occidit	1.457
Hordeum murinum, & ex eo medicina	2.551	Hortensius piscina	1.459
		Hortensia qua odoratissima 2.476	
		Hortensia qua maximè laus ibi	2.403

Indicis Pliniani

<i>Hortensium herbarum confide- ratio</i> 2. 381. succs confide- tio 2. 402. medicina. Libro vigesimo per totum	<i>Horus Assyriorum rex, & eius inuentum</i> 3. 152
<i>Hortensium herbarum qua ci- tè, quaque tardè nasciuntur</i> 2. 386	<i>Hosites in fugam vertens herba</i> 2. 698
<i>Hortensia quibus delectantur, & eorum cura</i> 2. 390	<i>Hosites qua ratione possint su- perari</i> 3. 33
<i>Hortensia quando florent</i> 2. 382	<i>Hosia cornua deaurabantur</i> 3. 238
<i>Hortensium morbi atque reme- dia</i> 2. 399	<i>Hosilius Tullus cur fulmine ictus</i> 1. 45. & 2. 6. primus è regibus toga praetexta, & lato clauo usus 1. 449
<i>Hortensibus quibus translatio profit</i> 2. 401	<i>Hosilius Tulli regis auus</i> 2. 143
<i>Hortorum consideratio</i> 2. 369	<i>Hosilius L. Mancinus pri- mus Carthaginem irrupit</i> 3. 324
<i>Hortos quos sit mirata anti- quitas</i> 2. 370	<i>Hosilius L. Mancinus qua ar- te Consul factus</i> ibid.
<i>Hortos à regibus coli solitos</i> 2. 370.	<i>Hosius Hosilius à Romulo frō. dea corona donatus</i> 2. 143
<i>Horti quo à fascinatione tutē- tur</i> ibid.	<i>Hulcerum varia sunt genera varia que curationes</i> 2. 728
<i>Hortos in Veneri tutela esse ibid.</i>	<i>Hulcerum remedia</i> 2. 136. 404. 409. 413. 415. 417. 419. 420. 424. 427. 440. 453. 454. 462. 497. 500. 505. 509. 522. 526. 528. 530. 532. 534. 535. 542. 543. 544. 545. 548. 549. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 561. 564. 565. 573. 576. 577. 578. 580. 581. 582. 587. 588. 591. 595. 598. 599. 600. 604. 605. 606. 608. 612. 613. 620. 622. 623. 624. 625. 627. 629. 631. 632. 633. 634. 635. 638. 639. 640. 647. 706
<i>Horti quibusdam dedere co- gnomina</i> ibid.	
<i>Hortorum sitis, & eorum cu- ra</i> 2. 372	
<i>Hortis maxime apes conueniunt</i> 2. 485	

707. 728. 742. 749. 750.

760. 763. 769. 773. 777.

20. 22. 27. 29. 40. 53. 59. 67.

68. 72. 81. 86. 87. 143. 144.

186. 194. 210. 213. 250. 257.

270. 277. 302. 304. 304. 305.

311. 313. 327. 360. 409. 410.

413. 414. 420.

Hulcera cibiarum quo pacto

curentur 2. 534. 549. 573.

67.

Hulcera iumentorum sanan-

tia 2. 535.

Hulceribus faciei quid medea-

cur 2. 534. 640.

Hulcera intestinorum sanantia

2. 409.

Hulcera genarum quo pacto

sanentur 2. 404.

Hulcera tonsillarum curantia

2. 453. 561.

Hulcera capitis quibus rebus

curentur 2. 532. 555. 540.

763. 773. 3. 40. 87. 414.

Hulceribus oris quae medeantur

2. 453. 497. 522. 551. 561.

587. 598. 622. 625. 3. 29.

72. 304. 305. 327.

Hulcera genitalium quo cure-

tur 2. 4. 3. 497. 522. 553.

632. 633. 3. 85. 144.

Hulceribus thoracis quid pro-

fit 2. 505.

Hulceribus vesicae medentia

2. 595.

Hulceribus renum quid valet

ibidem

Hulcera mammarum sanan-

tia 3. 419.

Hulcera crurum quo sanen-

tur 3. 67.

Hulceribus oculorum quid me-

deatur 3. 84. 413. 414.

Hulcera sedis sanantia 3. 327.

Humana carne vescentes ho-

mines 1. 239. 280. 291. 294.

372.

Humana bestia sacrificantes

2. 291. 372. 3. 383.

Humane vita munus fragile

3. incertum 1. 315.

Humanum sanguinem quidam

ex ipsis gladiatorum vulne-

ribus potantur 3. 4.

Humanus sanguis comitialis

morbi remedium olim cre-

ditum ibid.

Humana vita praescripta, seu

signa, ex Aristotele 1. 587.

Humano sanguine quidam in

balneis solia temperatum 2.

695.

Humana miseria exempla 1.

306. 325. 339. 334. 338.

339. 381. consecratio, Pro-

logo libri septimi per totum

1. 300.

Humanum sermonem fera quae

assimulant 1. 378. 379.

Humani corporis magnitudi-

nis consideratio 1. 308.

Humani quae intelliguntur. 3.

22 }

Indicis Pliniani

quā sepultus	1.341	medicinis	2.337
Numerorum affectorum remedia	2.459.716	Iasonem unū solum habet.	2.494
Humor & succus arborum (anguis est)	2.184	Iason primus naue longa nauigauit	1.346
Humorum arborum consideratio	ibid.	Iasonu Lycij canis post domini mortem inedia consumptus est	1.388
Humor stellarum alimentum est	1.8.11	Iason iunonis Argiua templi in Italia conditor	1.109
 A, id est, viola purpurea	2.474	Iaso Esculapij filia	3.335
478		Iaspidis gemma consideratio	3.457
Iaculum ne feriant ab heres	3.29	Iaspidium genera	3.458
Iaculum cum amento à quo repletum	1.344	Iaspi mira magnitudinis ibi.	
Iaculi serpentis consideratio	1.372	Iasponyx gemma	ibid.
Iades statuarius	3.285	Iatralapica, medicina pars	3.76
Ianiculū in montē quo tempore plebs Romana secesserit	2.150	Iberū herba, & ex ea medicina	2.682.684.705.719.722
Ianthinus color	2.478	Ibices caprarum genus mira perniciatū	1.407
Ianthina vestis	2.474	Ibu ams qualis	1.472. clystrem reperit.
Ianus pacis bellisque argumentum	1.280	Ibu sibi rostro ventrem purgas	1.376
Ianus cui Dem	ibid.	Ibu contra serpentes inuocatur	1.483
Iani gemini statua in foro Boario	ibid.	Ibidi cineres in medicinis	3.130.151
Iani statua ista figurata, ut indigum trecentorum sexaginta quatuordecim nota esset ibi simulacrum ex mare	ibid.	Ibu ubi nigra & ubi candida	1.486
asone herba, eiusque usus in		Icades feria qua	3.319
		Ichnemum animalis consideratio, & eius cum aspidē pugna	1.373.510
		Ichnemum crocodilum perimus	1.374. vespē inimicus

Pars Prima.

437	1.517	(393) 462	rum materia	ibidem
n habet. 494	Ichneumonū morsus remedia		Ignis Chimæra montis aqua	
ne longa na	Ichthyocolla cutem extendit		accenditur, terra aut sano	
1.346	3.209		resinguntur	1.82
u post domin	Ichthyocolla pisci, & glutinū		Ignis in Nymphæo pluuijs ac-	1.83
ne consumptu	ex eo factum	3.206	cenditur	
1.388	Ichthyocolla à quo reperta 1.		Ignis malha Samosatenfis a-	
rima tempis in	344		qua incenditur, terra re-	1.81
1.109	Ichthyophagi ex piscibus oleū		stinguitur	ibid.
lita 3.335	faciunt	2.113	Ignium miracula	
consideratio	Icones quæ	3.275	Ignis cum naphtha magna co-	
	listeri aui conspectus nominis		gnatio	ibid.
3.458	sui morbo medetur	3.339	Ignis facunditas, ingensque in	
upudinu ibi.	listeris gemma	3.470	crementum	1.82
ibid.	listericorum remedia	2.424	Ignis optimè seruaretur ferulū	
cinæ pars 3.	lides mustela genus	3.91	2.66	
	Ida Treodū mons qualem ha-		Ignis superambulantes familia	
a medicina	beat fraxinum	2.755	Hirpi a nō aduruntur	1.294
719.722	Ida Creta cupressū abundat		Ignis siue sapore, odore succo	
genus mira	2.176		2.133	
1.407	Idæa ficus quali 2.123. laurus		Ignis buxus nō exurit 2.158	
72. elytle	2.138 599. herba quali, c. n. f.		Ignis ex quibus excutiat li-	
2.58	que r. sius in medicina 2.757		gnis	2.191
rem purgas	Idæi dactyli, gemma	3.470	Ignis non exuruntur ligna ouo	
	litoris animalis consideratio		persisa	3.88
inuenitur	1.566		Ignium terrenorum significa-	
edicinis 3.	Ictur deesse in extis immolan-		siones	2.316
fl. 486	si, lethale signum ib. quibus		Ignis quod linum non combu-	
bi canadæ	animalium non sit 1.567. ve		ratur	2.362
3.319	sustatu maximè patet 1.568		Ignis ubi primum repertus 1.	
alū consi-	caprinum quib. proficit 1.404		155.344	
um aspide	Ictur rana geminum	3.201	Ignis facta in crucibus macula	
3.373.510	Vide locinera.		que tollantur	3.428
lum veri-	Ieruna salivæ r. sius	3.11	Ignem d. longinquo concipien-	
nomine	Ignis clementis sius 1.3. stella		tia	1.81. & 2.642
1.517			Ignis quibus rebus facillimè re-	

- stinguatur* 3.253
Ignis miracula, medicina, prodigia 3.425
Ignem rapacissimè attrahit chryseletrum 3.440
Ignis lunibus errore maffert 1.364
Ignis aerites lapidum nihil deperdit 1.466
Ignem salamandra tactu exringui 1.512. & 2.95
Ignis quadam animalia vivunt 1.549
Ignem quid primus è silice excusserit 1.544
Ignis chalcidiam gemmam non calefieri 3.475
Ignem afferuare in serula Prothetici reperit 1.344
Ignis sacri plura genera 2.724
Ignis sacri remedia 2.407. 413. 416. 417. 419. 420. 426. 450. 453. 455. 457. 499. 500. 501. 502. 512. 515. 526. 551. 554. 560. 576. 577. 578. 580. 600. 613. 624. 627. 629. 632. 644. 714. 749. 758. 762. & 3.22. 24. 65. 85. 86. 180. 199. 218. 257. 311. 328.
Ignis spicia à quo reperta 1.345
Ignorantia pudore mentiri plebisque non piget 1.178
Ignorant mensuram nihil scire potest 1.2
Igueni quod oleum vendant 2.503
Ilei morbi remedia 2.453. 438 & 3.129. 14
Ile quid 1.569
Illum consideratio 1.571
Ilibus urilia 2.49. 748
Ilex arbor glandifera 2.145
Ilice nonnulli pro subere vitumtur 2.149
Ilici folia non decidunt 2.260
Ilex mira crassitudinis in suburbanis agri Tusculani colla 2.199
Ilici folia aculeata 2.162
Ilex non flores ibid. eodem idem fructum annotinum habet, & novum 2.167. Roma vetustissima 2.198
Ilici cocci medicina 2.604
Ilici folijs pediculi breves 2.163
I ligna glandis figura 2.144
I ligna glans suam angustiam reddit 2.147
I ligna corona 2.143
Ili regum tumulus, & quercus in eo 2.198
Illum quando caprum, Vides Troia
Illum quando Troia vocari capra ibid. (1.312)
Ilias Homeri in nuce conclusa 2.689
Ikecebra herba qualis 2.689
Ilustrum virorum imagines qui scriptis suis memoriam commendant 3.321
Imaginum honor apud veteres 3.319

Pars Prima.

3 319	Imagines gentilicia funera comitabantur	3 320	Imagines illustrium virorum in bibliotheca ponebantur	ibid.	Imaginem Solis heliotropium gemma speculi modo redat	3.469	Imagines illustrium virorum ex qua fieri soleant materia	3.320	Imagines animorum nulla	319	Imber arborum cibus	2.205	Imbres quando potissimum arboribus excedendi	2.205.	quando arboribus nocent	2.204.205.260. nocturni viliore; diurni	2.206 asti- ni ubi nulli	2.236	Imbribus aluntur quadam in aqua nascentia	2.316	Imbre: præcipue sata alunt	2.401. qua arte fieri possint	3.33. unde decidunt	1. 32 33. 35	Immissulus aut qua	1.468	Impares numeri vehementiores	3.8	Impendia unde dicta	3.337	Impetores Romani post vi-	Floriam laurum in loui gre- mio ponebant	2.18	Imperatorum fortium apud veteres dona	2.272	Imperatorum manibus agri co- lebantur	2.275	Imperatorum fascies lauro de- corabantur	2.138	Imperatores gramine corona donati	2 517	Imperatoribus arrium	2.603	imperat Medicina	2.603	Imperia accepta multos affli- xere	1.25	Imperitia caulestem diuinitas posse misceri; spes ardua	2.320	Impetiginis morbi remedia	2.423.556.558.560.591 7.9	Impetradi, qua volucris, ratio	2.676	Impetrare hominum fauorem qua arte possimus	2.421	Impia herba qualis, & cur sic dicta	2.645	Incantatorum pana xij. tabul. legibus sancita	37	Incantamenta an aliquid va- leant	35	Incantamenta vim habere ib.	Incantationes & mala medi- camenta quo pacto arcean- tur	2.4 7.631. 700. & 3.21	Incendiaria aut qualis	1.473	Incendio nominato inter epu- las, aqua subter mensam so- let profundi	3.9	Incendio in stabulis exoritur, qua	
-------	---	-------	---	-------	--	-------	--	-------	-------------------------	-----	---------------------	-------	--	--------	-------------------------	---	-----------------------------	-------	---	-------	----------------------------	-------------------------------	---------------------	--------------	--------------------	-------	------------------------------	-----	---------------------	-------	---------------------------	---	------	--	-------	--	-------	---	-------	--------------------------------------	-------	----------------------	-------	------------------	-------	---------------------------------------	------	--	-------	---------------------------	---------------------------	--------------------------------	-------	--	-------	--	-------	--	----	--------------------------------------	----	-----------------------------	--	------------------------	------------------------	-------	---	-----	------------------------------------	--

Indicis Pliniani

ratione boues facilius extra hantur	3.73	Indi quo utantur vino	1.94	
Incendia puniunt luxum	3.402	ex castaneis oleum faciunt	2.112	
Incontinentie insigni exem- plum	1.508	Indos sua arbores vestiunt	2.13	
Incuratus vitia, & eorum re- media	1.503	Indorum calami hastarum us- se	2.180. regum potentia 1. 243.245	
Ineudibus adamus Arabicus deprehenditur	3.441	Reliqua quare parte se- cunda.		
Incus à quo fuerit repertus	3.443			
India terrarum omnium ma- ximè gemmifera	3.478. mi- raculosa et	Indici boues quales	2.369 370 397	
India omnia ferè magna ibid. & inde	1.294	Indica ficus, spinâque	2.8 gem- ma attrita sudorem criss- tens purpureum	3.471
India animalia, arborèsque maxima ibid. & inde, pecu- liares arbores	1.294. & 2.7.	Indici apri quales	1.407. ma- ru bellua quales	1.413
9. linteae nobilissima	2.13. o- doramenta	Indica testudines maxima	1. 421	
India non habet æstiuos imbres	2.14	Indici Oceani margaritarum copia	1.440	
2.236. ubi hederam nutrit	2.176	Indicum coloris genus	3. 327. 330	
Indie milium in Italiam adue- ctum	2. 283. harûdo qualu	Inducia homini ante diem se- primu lethali non est	2.590	
1.294 & 2.180.623. adamas	3.441	Inerticula vna, & cur ita di- cta	2.77	
India quomodo elephantes ca- piat	1.355.358	Infans reuersus in uterum	1. 298	
India mira magnitudinu ser- pentes	1.359. mira animalia	Infantes quo tempore maximè festentur	1.300	
1369		Infantes ferarum lacte nutriti al quando	1.366	
India gemmae	4.448.450.451. 453.455.456.457.458.459. 460.461.463.465.466. 470.471.472.474	Infantium hucera in capite quomodo sanentur	2.438	
		Infantium egrorum reme- dia		

Pars Prima.

ntur vino 139	dia 2.441	lufantibus faluam quid fa-
io oleum fumi	Infantibus comitialem mor-	ciat 3.468
ores veftrunt	bum, aut contractiones pa-	Infeicia ligna qua 2.64
ms hafatum	tientibus utilia 2. 448. &	Inferi fi qui effent auaritia cu-
egum putentia	3.72	niscula effent refufi 1.52
ere parte le-	Infantium eufics qui Deus	Inferorum umbras fynochitide
da.	credatur 3.33	gemma euocari 3.476
	Infantium fufcinatio ibid. hul-	Infirmitas apud quos nulla 1.
	cerum remedium 2. 53. &	164
	3.69	Infirmiffima quaque calo ma-
uales 1.369 37	Infantium auaribus vtiliffimum	ximè funt obnoxia 2.170
	2. 432	Infixa corpori extrahentia 2.
in aqua 2.8 gen	Infantes coloftrati qui dicantur	544.630.645.726.729. &
fudorem emitt	3.35	3.224
um 3.47	Infantibus qua profint ad den-	Inflammationis corporum re-
les 1.407. ma	titionem & gingiuas, & oris	media 2.431.500.502.509.
es 1.41	hulcera 3.72 149	510.548.557.560 575. 576.
3 maxima	Infantes fine vnguibus nafcun-	578.580 591.607. 613.615.
	tur, fi mater falforibus ufa	646. 664. 672. 684. 725.
	fuertit cibis 1.300	741.749 766. & 3 40. 30.
magaritarum	Infantium morborum remedia	62
1.440	2. 453 503. 531. 533. 548.	Inflationis corporum remedia
genu 3.327	557. 578. 615. 756. & 3.	2. 412. 418. 425. 431. 435.
	20. 21. 72. 86. 149. 250.	440. 442. 443. 457. 498.
ante diem fe	440	507. 521. 530. 536. 616. 632.
mon efi 2.190	Infantibus urina quomodo pro-	721. 747. 766. & 3. 1023
& cur ita di-	uocetur 2.463	196.212.214
2.77	Infantium lichenes quo pacto	Inflationes corporibus facien-
in vitrum 1.	fanentur 2.628	tia 2. 417. 542. 543. 546.
	Infantium lactis concreti fu-	555.585
opore maximè	tu egrotantium remedium	Ingeffio Timanthes artem fu-
1.300	3.149. lippitudinis remediū	perauit 3.38
lallo nutriti	3.85	Ingeniorum laudes 1.318
1.366	Infantes impavidos quid fa-	Ingenium humanum nescio
era in capite	ciat 3.72. (ceantur 3.457	modum 2.629
ntur 2.438	Infantium pericula quo ar-	Ingenium humanum etnotia
antium rime		
6 a		

Indicis Pliniani

- exquiris 2.97
 Ingeni pudorū est, fatexi per
 quos profeceris, Prologo ope-
 ri 717
 Inguviana herba medicina 2.
 Inguinis morbi remedia 2.547
 717.744.748.769 & 3.14
 15.133
 Ingratitudinis exemplum 1.
 321.508.540.541.542
 Inimica res inter se 1.357.358
 368.369.371.373.388.415.
 426.435.467.469.491.517.
 & 2.136.176.177.601.602.
 & 3.27.33.73.98.194
 Inimici qua ratione pena af-
 fici possint 1.469
 Inimicus quo pacto odiū omnium
 hominum concilietur 3.34
 Inimicitia discordiāque iumē-
 torum qua ratione cohibea-
 tur 2.668
 Inoculationem qua arbores nō
 recipiant 2.232
 Inoculatio inter omnia infusio-
 nis genera fertilissima ibid.
 Inoculatio arborum seminum-
 que quomodo reperia ibid.
 Inopia cogit oleum ex platani
 bacis fieri 2.113
 Infaniam inducentia 2.431
 512.513.958 & 3.157
 Infania quomodo tollatur 2.
 428.456.506.625.661.663.
 664.723. & 3.22
 Infania aliena frui optimum
 2.278
 Insatiabilia animalia qua 1.
 569
 Insensitia maximè pudenda ar-
 bores vetustas pluvius in
 cerlucare 2.325
 Insectorum animalium consi-
 deratio, Libro undecimo per
 totum
 Insectorum differentia 1.519.
 unde dicta ibid. subtilitas
 1.520. an spirent habeant
 que sanguinem 1.521. cor-
 pus quale 1.53. aculeorum
 consideratio 1.544. omnia
 oleo exanimantur 1.589
 Insectorum pennarum conside-
 ratio 1.543. pedes quales 1.
 545. quadam ex rore nasci-
 tur 1.547. oculi quales 1.
 557. pedum diversitas 1.583
 Insectorum ratio duplex 2.228.
 observationes ibid. tempus
 2.230
 Insectorum consideratio 2.120.
 que arbores: capacissima 2.232
 Insectorio quid 2.489
 Insomnia quibus tollantur 2.
 433.447.663.717
 Insomnia non vident Atlantes
 1.188
 Intencatum homini nihil vi-
 ta 2.96
 Interaneorum animalium re-
 media 2.527
 Interaneorum morbi remedia
 2.428

Pars Prima.

428. 576. 637. 712. 720.

745. & 3. 130. 132. 150.

215

Interlucatio arborum quo pa-

cto moderanda 2. 266

Interlunae sata non leduntur à

vermicibus 2. 308

Interlunium quid 2. 187 348.

Interlunio quid agendum 2.

347

Interrogata omnia quomodo è

muliere dormiente sciri pos-

sint 3. 201

Intertrigo quomodo tollitur 2.

438. 497. 604. 609. 614.

618 621. 716

Intervalia plantarum arbo-

rumque qualia essi debeant

2. 224

Intestinum animalia quomo-

do pellantur 2. 410. 433.

524. remedia 2. 407. 447.

428. 439 441. 447. 448.

454. 492. 549 583. 587.

598. 727 & 3. 37. 58. hul-

cera quo pacto farentur 2.

409

Intestinum torminum reme-

dium 2. 447

Intubi herbe consideratio 2

389. 420. medicina 2. 420

Intubum erraticum, id est,

ambugia 2. 421

Inuentio herbarum Des tri-

buitur 2. 736

Inuentio corollarum ex fiori-

bis, Pausia & Glyceram

moribus accepta referenda

2. 467

Inueneres herbarum Decorum

numero additi 3. 649

Inueneres variarum rerum 1.

342

Inuidia redargutio 2. 649. 653

Inuidia brutorum exempla 1.

379. 380. 381. 386. 387. & 3.

377. 440. 467

Inuicem herba consideratio usus

& c. 2. 380. 412. medicina 2.

412

Iocinerum consideratio 2. 566

Vide Iecur.

Iocinerum morbi remedia 2. 406

409. 420. 421. 435. 438.

441. 442. 443. 451. 461.

462. 464. 501. 502. 504.

521. 522. 528. 529. 530 532.

537. 548. 555. 556. 561. 567.

583. 585 589. 595. 597. 598.

608 609 614. 621. 658. 626

647. 691. 703. 704. 747.

750 & 3. 54. 126. 211. 212.

316. 412

Iovis in vaccam mutata 2.

198

Iovis ad quam oleam ab Argoli-

gata ibid.

Iovis à Nicia picta 3. 353

Iovis medicina 2. 447. 450

Iovis scriptor 2. 345

Iovis statuarum 3. 285

Indicis Pliniani

Ion gemma	3.471	Ischamon herba qualis	2.670
Ionium lictis omnes olim vſi		Ischias herba quæ	2.516
1.347		Ischiadicis vtilia	2. 573. 581.
Iouetani genus plumbi	3.314	607.608.612.616.619.625	
Iouis. Quæ lupiter.		635.664.691.705.716.727.	
Iphiclus Hercules frater	1.302	743. 744. 746. 758. 768.	
Iphicratis Leane simulacrum		769. & 3.8. 32 55. 61. 128.	
3.290		180.195.212	
Iphigenia ad aras flantis pi- ſta hiſtoria	3.338.354	Iſiaci ſacerdotes abſinthij ma- rini ramum in ſacris præſti- rebant	2.748
Iphiſ pictori cuiſq. opera	3.356	Iſidis ſidus quod	1.10
Iracundia cauſa qua	1.574	Iſidis plocamos fructus genus	2.69
Iracundias hominum domat		Iſigonus ſtatuarius	3.293
androdamas lapis	3.464	Iſimenias muſicus	3.428
Iracundia facilius laſſi & ſe- tientes incitantur	2.545	Iſodomō ſtructura genus	3.418
Irene pictrix cuiſque opera	3.357	Iſodinnamum caſia genus	2.28
Irio medicamentum potius quàm frugis genus iudican- dum	2.293	Iſocrates viginti talentis unā orationem vendidit	1.319
Irolo quando ſeri debeat	2.282	Iſoctes herba	2.689
Ironiſ folia qualia	2.284	Iſopyron herba qualis	2.758
Ironiſ frugis medicina	2.557	Iſtria oleum optimum	2.107
Iris herba odoratiſſima	2.477	Reliqua quæ re parte ſecunda	
ubi optima ibidem. genera duo	ibid.	Italia quæ pars fulminib. ma- ximè obnoxia	1.47
Iris cur diſſa	ibid.	Italie in tractu qua vita lon- giſſima	1.333
Iris herba qua optima, & ex ea medicina	2.503	Italia law, temperies, rerum copia &c.	2.478
Irinum unguentum ubi opti- mum	2.38.477	Italia qua non gignas	2.41
Irinum oleum	2.113	Italia peculiaris arborum pa- rens	2.70
Iriola vna ubi peculiariſ	2.	Italia principatus in vitib.	2.73
78		Italia quod vitis genus non a- met	
Iſani laſſuca genus	2.417		

Pars Prima.

met	2.77	Itali à Pelasgis literas acceperunt	1.342. (stat 3.280.281
Italia Gallica vna gratissima		Italicarum statuarum vetustas	
2.79		Iuba libro Cato Casari inscripti	1.265. & 2.17
Italia generosa vina qua	2.90	Iuba primi Mauritania vtriusque regis laus	1.179
Italia quomodo vina condias	2.98. quando primum oleum habuerit 2.106. oleum optimum ibid.	Iudaica resina qualis	2.99
Italia in tractu piperis arbor visuit	2.174	Iudaea sola balsamum habet	2.32.174. Romanis servit, & tributa pendit. 32. Alexandri Magni arma sensu
Italia calamus sagittis optissimus 2. 179. situs optimus 2.211		palms incluta	2.45
Italia terram lassam esse quidam falsò opinati	2.212	Iudaea gens contumelia numerum insignis	2.48
Italia infestata saepe locustis 2.546		Iudaea riuus quidam sabbatis omnibus siccatur	3.159
Italia à quo simi usum acceperit	2.214	Reliqua quare parte secunda.	
Italia arbores quo quaque tempore ferenda	2.244		
Italia cultores deni in censena iugera vinearum	2.256	Iudaei à Romanis victi in vitam suam sauerunt	2.32
Italia latifundia perdidit 2.279		Iudaorum magica	3.116
Italia triticum optimum 2.286		Iudaei victi in balsami vineas sauerunt	ibid.
Italia ex quibus provincis triticum accipiat	ibid.	Iudaorum sacris dicarum liquamen ex piscibus squama carentibus	3.177
Italia pisendi modus	2.293	Iudicem quis fortietur, an eligat, refert plurimum, Prologo operis	
Italia arandi consuetudo	2.311	Iudicium decuria	3.236
313 (est 3.266		Iudicium capitis ubi primum actum	1.344
Italia luxuria Asia corrupta		Iugerum quid	2.272
Italia quando primum elephantes viderit	1.353	Iugera duo tantum populo Romano	
Reliqua quare parte secunda.			

- mano viritum à Romulo at-
tributa 2.272
Iuglandu nuci consideratio 2.
128
Iuglans qua loca amet 2. 159
Iuglandes aquas oderant 2.
159
Iuglans inferiore parte ferti-
lior 2.169. non facilius sentio
cariam aut vetustitatem 2.
192
Iuglandes nuces quomodo se-
rentur 2.218
Iuglandu umbra capiti huma-
no salis que cunctis noxia 2.
224.
Iuglandes nuces quo ferenda
tempore 2.236
Iuglandu nuci oleum, eius que
medicina 2.281
Iuglandes nuces unde distilla-
t & earum natura, ac medi-
cina 2.295
Iuglandium nucum nocumen-
ta plura ibid.
Iulia Augusta quotidie inula
rescebatur 2.380
Iulia Augusti neptis 2.309
Iulia lex theatrialis 3.237
Iuliana cerasa qualia 2.131
Iulianus Neroni procurator 3.
438
Iulij Ruffi mors qualis 2.695
Iulius Vindex publica liberta-
ti assertor 2.441
Iulij imperatoru carmen mi-
lizare de lapsana 2.393
Iulius Viator, eques Romanus
2.310
Iulius Lupus praefectus Aegy-
pti 2.361
Iuli in auellani cuiusmodi 2.
170
Iulius Sexus Consul 1.67. &
3.243
Iulius L. Consul 1.30
Iulij medici interitus 1.35
Iumentu omnibus, excepto a-
sino, ferula praesentant sunt
veneno 2.602
Iumenta pomorum onera fa-
ciliter ferunt, si antea ea
coispeperunt ibid.
Iumen u. utilissimum eruum
2.556
Iumentorum ungulae Reatinu
paludibus indurantur 3.157
Iumentorum urina quo pacto
cicatur 2.457
Iumentorum agrotantium me-
dicina 2.754. 759. & 3.
152. hulecra sanantia 2.
535
Iumentorum oculu salutaris
chamelaea 2.635
Iumentorum in putrita & strā
guria remedia 2.663
Iumenta discordantia quo co-
hibeantur 2.668. 715
Iumentorum febrium medici-
na 2.723
Iunci consideratio, genera, fa-
1169

lio, usus nem-
paci odorati
Iunci usus 2.43
493 medicu
paciunum elen-
tior vultus q
puffi
Iuncos arbor
sunt, sed taro
maturescit
Iuniperi arbor
164
Iuniperu non
que vetust
quo tempo
167
Iuniperu eade
cedro & t
183
Iuniperu natu-
ra
Iuniperus
158
Iuniperu spici-
Iuniperu na-
2160
Iuniperu nat
Iuniperu spici-
nat
Iuniperu App
Iuniperu L. q
706
Iuniperu Gra
2258
Iuniperu p. in l
fama

Pars Prima.

lana	2.496	lunꝝ Valentis fortitudo	6
lancus odoratus ubi	2.498	31	
lancus usus 2.496. copia ubi 2.		Iunius M. Prator	3145
495 medicina	2.497	Iunius Syllonus consul	1.69
lancinum oleum	2.113	Iunonis sydus quod	2.110
Iunior vultus quo pacto effici		Iunonis ades Roma fulmine i-	
possit	2.447	lla	1.197
Iuniores arbores fertiliores ferè		Iunonis templum Metaponti	
sunt, sed tardius fructus arbori		quale	2.726
maturescit	2.159	Iunonis lucus Nuceria, & in	
Iuniperi arboris consideratio 2.		eo portentum	2.171
164		Iunonis cella in Capitolio 3.	
Iuniperus non sentit cariam ne		2.1 simulacrum 3.290. La-	
que vetustatem 2.193.193		cinia templum 3.336. Ar-	
quo tempore semen ferat.		dea templum	3.349
167		Iuno quo fonte perfusa	3.102
Iunipero eadem virtus, qua		Iunoni Lacinia in ara cine-	
cedro & ubi maxima 2.		res nullis procelles commo-	
188		uentur	1.83
Iuniperi natura, genera, medici		Iupiter hospitalis	3.382
na	2.616	Iupiter ubi cum Europa pri-	
Iuniperus montes amat 2.		mò n concludit	2.6
158		Iouis circuli siderisque confide	
Iunipero spina pro folio 2.160		ratio	1.91
Iunipero non decidunt folia		Iouis stella per Zodiacum mo-	
2.160		tus	1.19
Iuniperus non floret 2.164		Iouis stella color qualis	1.
Iunius Pisciculus Equos Roma		23	
nus	3.383	Iouis cur fulmina assignentur 1.	
Iunius Appius Consul 1.389		24	
Iunius L. quando Consul 2.		Ioui qua fulmina tributa	2.
106		44	
Iunius Gracchanus historicus		Iouis cognomina	1.45
3.278		Iouis simulacrum ex vitis	2.
Iunꝝ P. in legatione perempti		726	
stina	3.278	Iouis osculus sacra	2.4

Indicis Pliniani

Iouis in gremio Romani impe- ratoris laurū ponebant. 138	lachrum	3.360
Iouis barba frutex topiarius 2.159	Iouis Patris ades ex qua mate- ria	3.364
Iouis spelunca in Creta insula & circa eam salix fructum ad maturitatē perferēs. 168	Iouis Olympij templum Athe- nis	3.381
simulacrum Roma ex qua inateria, & quando dicatum 1.324. & 193. mēsa verbona ea verrebatur 2.676. sinu lachrum minio pingebatur 3.257. Statoris ades Roma ubi	Iouis Vltoris templum, id est, Pantheon	3.400
3.279	Iouis gemma	3.470
Iouis Colossus à Claudio impe- ratore dicatus	Iouis Lycæo humana hostia fi- crificabatur	1.372
Iouis flamma flos	Iouis in throno sedentis effi- gies	3.396
Iouis glandes, qua & iuglan- des	Iouis armiger aquila credita 1.47. 467	1.461
Iouis Olympij simulacrum, Phidia opus 1.324. & 1.284 285. 294. 278	Iouis aquila sacra	1.461
Iouis Servatoris templum 3. 291	Iouis Labradij fons, mira equi eius anguilla	3.191
Iouis Tonantis ades 3.292 386	Iupiter oburneus	3.399
Iouem celo diuorare conatus Tullus Hostilius, fulmine per- cutitur	Iupiter quare caprino lacte nutritus fingatur	3.30
Iouis Tonantis simulacrum 3.292	Iupiter Stratos, id est milita- ris ubi & cur sic dictus si- 191	1.504
Iouis varia simulacra 3.294. 382. 484	Iulia Augusta ex oue augu- rium	1.504
Iouis liberum parturitū fabu- lapiffa	Iurandi per cibos fetidos gen- tibus quibusdam consuetum	1.5
Iouis in Capitolio fissile simu- lacrū	Iurgia quo concitentur	201
	Iuencorum corpore exanima- to, apes gigni	1.336
	Iuuentutis Dea adicula in Ca- pitolio	3.347
	Iuuentutis ades & annua ca- nū circa eam supplicia 3.90 Iuncti	

Inuentus M. Consul, ac eius
inuentus 1.33
Inia herba quæ 2.527

KOSMON Græci mun-
dum appellauit ab ex-
cellenti ornatu imposta vo-
cabulo 3.3

Labeones vnde disti-
1.559

Labeo alterius Pra-
torius 3.324

Labecana porta Roma 3.380

Labyrinthorum consideratio 3.
396

Labyrinthus Aegyptius ibid.

Labyrinthus Samius Theodo-
ri opus 3.283

Labiorum vitiatorum reme-
dia 2.601. & 3.321.301

Laborinus Campania cam-
pus fertilissimus 2.309

Labratij Iouis fons, eiusque an-
guilla cibum ex hominum
manibus capiente 3.92

Labrus piscis 3.227

Labrum Veneris herba qua-
lis 2.692

Labrorum consideratio 2.159

scissura remedium 3.52

Labro superiore carentes ho-
mines 2.277

Labrusca vna quam ananthē
vocant, unguentis idonea 2.36

Labrusca vna consideratio. &

medicina ex ea 2.564

Laburnum arbor aquas edit 2.

159

Lacubi nigrum 1.15

Lactis asinino cutis pulchra red-
ditur 2.578

Lactis pluis M. Acilio. & C.

Portio Consulibus 1.47

Lactis ubertas intermissa quo
passio mulieris reficitur

2.755

Lactis copiam facientia 2.464

565.617.626.627.636.734

755.774.769. & 3.70.

221

Lactis abundantia ouibus quid

faciat 2.643

Lactis copia cythi pastu pecori

augetur 2.97

Lactis sapor qualis 2.132

Lactis gallinæ haustus, pro-
uerbium Prologo operis

Lactis ne coaguletur 2.437

Lactis ubertatem mulieribus

facientia 2.410.423.446.

509.59. & 3.468.

Lactis viuientes homines 2.78.

397

Lactis coagulat caprisi surcu-
lus 2.590.

Lactis Arcades verno tem-
pore medicamenti vice u-
tuntur 2.673

Lactis flos in medicinis

usus 2.688

Lactis materni usus utilis, si-
mi

A A A 2

Indicis Pliniani

exitiosus verb per conceptu	creditur	1.512
3.35	Lacertis nulla memoria	1.512
Lac quod maximè nutriat 3.	Lacerti non incubant Ibidem	
36	Lacertarū in medicinis usu	3.103. 105. 108. 113. 127. 128.
Lactis consideratio		140
Lac mulierum saluberrimum	Lacryma miser i indices	1.556
3.37	Lacrymarum remedia	1. 577
Lactis coagulum quando vena-	Lacon statuarine	3.284
num 3.44. mulierum medici-	Laconica purpura	2.478. & 3.
na 2.413. & 3.22		331
Lac camelium suauissimum	Laconica harūdo qualis	2.181
1.578	Laconica canes octauo mense	
Lactis contraria, idque extin-	generant	1.509
guentia 2.547. 567. 68. 750	Laconico agro ficus maxima	
Lacedamonij ferreo annulo. v-		2.168
tebantur	Lactea casie genus	2.28
3.230	Lacteus in celo circulus, & e-	
Lacedamone testorum opus	ius effectus	2.337
Romam translatum	Lactoris herba vomitum conci-	
3.365	tans	2.643
Lacedamonij quando classe	Lactucini Romani quidam no-	
victi imperium amiserunt,	bilissimi, a lactucis cognomi-	
trabes ignita visa	nati	3.372
1.30	Lactuca genera tria	2.388
Lacertarum magnarum copia	Lactuca somnum inducit	2.
refert a Capraria	389. unde dicta. Ibid. refrige-	
1.262	rat	Ibid.
Lacerta descriptio 1. 388	Lactuca Augustus seruatus à	
ra	Musa medico Ibid. veteres re-	
3.95	ligionis causa non manduca-	
Lacerti ubi maximi	bant Ibid. astate cibi appetē-	
1.388	tiam excitat Ibid. oxymalite	
Lacerti viridis gemma	in alienos menses obseruatur	
3.473	Ibid. sanguinem augere cre-	
Lacertis lingua qualis	ditur Ibid. caprina Ibid. &	
1.562		
Lacertarum etas		
1.388		
Lacerti Arabie cubitales		
1. 388		
Lacerta India vingitiquatuor		
pedum		
Ibidem		
Lacertarū color ibid eua		
1.501		
piscis variorū genera		
2.228		
Lacertam oro parero falso		

Pars Prima.

1.112	417. toto anno feruntur. 2. 390	assertiones	3. 24
meria 1. 312	qua arce ampla fiant 2. 389	Lala virgo pistrinx	3. 35 8
ant. Ibidem	fario, translatioque 2. 390. ge	Lalacana vina	2. 86
diutius vsu	nera & medicina 2. 417. spo	Lalafiones, onagrorum pulli 1.	
13. 27. 128.	te nascentis descriptio Ibid.	397	
	peculiares viros 2. 418. succi	Lamia L. in rogo venisic 1. 336	
dicei 1. 356	vsu Ibidem	Lamia pisces	1. 432
dia 1. 577	Lacunaria à quo primum pi-	Lamiani horti fulmine exusti	
3. 234	sta 3. 351	3. 332	
478. & 3.	Lacurres brassica genus 2.	Lanium urtica genus 2. 491	
	392	Lamy herba consideratio, &	
alii 2. 181	Lada herba 2. 23. 706	medicina 3. 2. 525	
ano mense	Ladani consideratio 2. 12	Lamyru piscis	3. 226
1. 109	Ladani herba medicina 2.	Lampadias comera genus 1.	
s maxima	706 712. 722. 731. 733	27. 29	
	Laliu Strabo primus auaria	Lampsaui in metallis gema in	
2. 18	institut 1. 500	cognita, reperta 3. 476	
ulus & e-	Laliu Decimus. Prologo so-	Lampido faminaru felicissima	
2. 337	ius operu	1. 325	
um consi	Letitia nullo minimo matore	Lampirides vermes signu mo-	
2. 643	pfanda 1. 325. buglofso auge	do noctu lucetes 1. 544. & 2.	
quidam no	tur 2. 670	330	
cognomi-	Lagarina vina 2. 86	Lana quando plueru vsu	
3. 372	Lagea vna 2. 79	1. 48	
3. 388	Lagones herba descriptio, &	Lanu tingendi apia alga 3.	
lucit 2.	vsu 2. 636	205	
ed. refert	Lagonu pueri simulacrum 2.	Lanarum colorum genera plu-	
Ibid.	292	ra 1. 401.	
ermatus à	Lagopus auis Alpina 1. 498	Lane nigra nullum colorem bi-	
vererere	Lagopodus herba medicina 2.	bunt 1. 402	
manduca	707	Lanae inficere lyderum reper-	
bi appeti	Laponoponos morbus, & eius	tum 2. 343	
exymelita	remedium 2. 409	Lana succida medicina 3. 83	
feruatur	Lacippus statuariu 3. 285	vsu in nuptiis. 3. 83. ubi opti	
gerere	Lalio & Elephantidos de	ma 1. 401	
Ibid. &	menstrui effectibus contraria	Lana in foliis arborum 2. 162	
417		Acto 3.	

Indicis Pliniani

Lana quibus tingatur	2.326	Lapidum consideratio	3.373
528. & 3.310		Lapides in ipsis arborum cor	
Lanaria herba pecori lac. au-		poribus reperti	2.189
get	2.643	Lapis fugitiuus ab Argonautis	
Lanata vna ex genere ammi-		Cycli relictus	3.399
nearum	2.75	Lapides viuacorpora eroden-	
Lanata mala, agro Veronensi		tes	3.408.
peculiaria	2.117	Lapides translucentis	3.408.
Lanati lupi, pisces laudatissi-		416. 424	
mi	1.418	Lapis Assy flos eiusque in	
Lancea à quibus reperta	1.	medicinis vsui	3.408
344		Lapides quosdam parere alios	
Lanigera arbores ubi	2.13	3409	
Lange bestia fabulosa	3.435	Lapides ossi 3. 409. palmati	
Langori iuniperus medetur		ubi	ibid. m
2.616		Lapidum differentia plures	
Langurium à quibusdam ap-		ibidem	
pellatur succinum	3.435	Lapides è puluere Puteolano	
Laocootis & filiorum à draco-		3353	
nibus innexorum simula-		Lapidum Scyriū integrū fluctua-	
chrum	3.383	re communitū mergi 3. 408	
Laodamia mulieris effigies	3.	Lapides vini genere pyrita-	
356		rum	3.310
Laodice uxor Anthiochi.	03	Lapidum mortuorum cōfide-	
Lapathi herba natura, gene-		ratio	3.415
ra, medicina	2.457.	Lapides secciles in Belgica Li-	
consideratio	ibidem & inde	guria. Vmbria, & Venetia.	
Lapathi genus oxalis siue ru-		3.415. monumētis opti	3.417
meæ	2.457	Lapis Viridignu reskensis.	
Lapathiradix maxima	2.382	418	
Lapathum quando ferendum		Lapides ob molliem adfectis	
2.398		inutiles	3.417
Lapathum syluestre melius sa-		Lapides è calo cadentes	1.48.
lino	2.401	pingere quādo inuentū	1.319
Lapathi vsus, & ex eo medici-		Lapides st. sim consumētes cor	
na	2.402	pora	1.73. & 408
		Lapidea	

Lapidea plura
Lapidicinia
1.343
Lapilli & sua
Lapidos herba
Lapilli colore
ces alicui
Lapidinarum
certamen a
nerua ele
Lappa brava
vsus 2.72
ca
Lappa flores
Lappago ner
Lapponum re
Laqueria
23
Larbasina
354
Laribus
cur inf
Largitione
Larix - fu
lular
Laricu foli
609 m
eius con
decidu
qua.ia
194
195 na
non fa
riem
11.2.1

Pars Prima.

Lapidea pluuiaratio 1.33

Lapidicina à Cadmo reperia 1.343

Lapilli & sete in vesicâ 1.571

Lapillos herba generâ 1.759

Lapillus colore distinctis Thra

ces dies computans 1.325

Lapitharum & Centaurorum

certamen à Phidia in Mi-

nerua soleu scalpum 1.378

Lappa boaria herba eiusque

usus 2.720 frugibus immi-

ca 2.307

Lappa flores quales 2.494

Lappago herba qualis, eiusque

usus 2.719

Lapsum remedia 2.436-426

Laquearia ubi auro inducta 3.

243

Larbason idem cum stibio 3.

254

Laribus Compitalia à quo 1.65

cur instituta 3.426

Largitionis exempla 3.263

Larix viti radicibus nō repul-

lulata 2.152

Lariciu foliorum medicina 2.

609. mones amar 2.158.

eius consideratio 2.251. non

decidunt folia 2.160. folia

qualia 2.163. nō flores 2.165

194. germinatio qualis 2.

295. natura 2.186. carbonē

non facit 2.151. neque ca-

riem neque vetustatem sen-

ciū 2.192. validis pondus su-

stinet 2.194. vi igni nō con-

sumitur 2.152

Lartium licinii legatus, eius-

que circa Cantabria fon-

tes sinistram augurium 31

159

Lartius licinius denarium in

rubere morsu deprehendit

2.366

Lasar quid 2.367

Lasarpitij consideratio 21

367

Lasarus medicina 2.422

Lasar piscis 3.195

Lasarum remedia 2.445. 448.

524. 79. 608 617. 731. 766

767 & 3.39. 184

Latases herba misra natura

à Magis prodita 2.698

Lateriana pyra 2.119

Lateribus qua conueniens ma-

teria 3.364

Lateres quo anni tempore fin-

gendi ibid.

Lateritias domos qui immo-

rent 1.343

Lateribus coctū quando plue-

rit 1.48

Laterum genera tria 3.364

Lathyrum regem Eudoxu fu-

git 1.56

Lathyrus Ptolemæu Egypti

rex 1.278

Lathyrus herba qualis, eiusque

medicina 2.758

Lathyrus lupiter 3.383

Indicis Pliniani

- Latid clausi tunica, eiusque tex-
tura 1.402
Latifolia glandifera arboris
genus 2.145.146.147
Latij cibis antiquissimus far
2.291
Latini literis prima Græco-
rum litera similes 3.347
Latini ferijs quadrigæ Roma
in Capitolio certabāt 2.746
Latini piscis à C. Menio uicti
3.277
Latina litera antiqua 3.349.
lingua qua uelutissimæ de vi-
nearum cultura præcepta 2.80
Latini primi Italorum vinum
hauerunt 2.91
Latinis herbarum scriptores 2.
650
Latinorum castra A. Postu-
mius apud Regillum lacum
expugnauit 3.2.8
Latinienſia uina 2.85
Latona puerpera simulachrum
ex ære 3.291. statua è mar-
more 3.379.382
Laterū doloris remedia 2.426
430. 435. 443. 445. 449.
460. 501. 502. 506. 524. 526.
534. 536. 549. 565. 598. 607.
614. 616. 626. 634. 640.
702. 703. 704. 705. 728.
745. 765. & 3.128.212.310.
Latronum insidia periculæque
qua ratione possint emulari
3.33.95
Lauer herba, & ex ea mēdi-
ca 2.707
Laurea pyra 2.119. cerasa
2.132
Lauria, id est, lauri folia 2.140
Lauretum siue loretum locus
Roma in monte Auentino
2.140
Laurentina uua qua 2.78
Laurinum oleum 2.112.581
Laurices, id est, cuniculorum
fœtus 2.408
Lauris, quid 3.305
Lauri arboris consideratio, &
eius genera 2.137
Lauris bacca 2.131
Laurus Apollini sacra 2.4.0.
prima qua. 2.112. succus qua
lib. 2.133. in triumphis usus 2.
137. Cesarum & Pontificum
ianitrix 137. Delphicæ qua
2.137. coronabatur trium-
phantes Roma ibid. Cypria
qualis ibid. Syliæstis qualis
ibid. regia qua 2.138. Augu-
sta ibi. à celo missa ibid. paci-
fera ibi. inter armatos hostes
quietis indicium ibid. usu in
militia apud Romanos ibid.
Laurum in gremio Iouis Ro-
mani Imperatores ponebāt
ibid. Spectatissimè in monte
Parnasso 2.139
Laurum Reges Romani A-
pollini Delphico dono mitte-
bant & quare ibid. fulmine

non igitur
finitum ce-
que purgati
sancti ubi
est ibi in
sacris ibi.
bid. sicut in
ad Gallias
Lauri nomen
ferri. 140
adhibetur
Lauri ram-
os manu
unde di-
bid. que lo-
non decedu-
prima fœ-
164. in m-
170. frig-
174. plu-
monte ibi-
miniat 2.
trita igne
insana 2.
821. 198.
ratur 2.131
422. 235.
sacrum 1.
2.308
Lauri Dapo-
ex ea me-
Lauri natu-
ea 2.597
ne 2.598
drina qua
Lauri folijs

Pars Prima.

non icitur 1.47. & 2.139 suf-
fimentum cadis hostium at-
que purgatio 2.139. in pro-
fatis vifibus peccus fies non
est ibid. non incenditur in
sacri ibid. inimica igni i-
bid. fata in Caesarum villa
ad Gallinas ibid.

Lauri nomen ad viros trans-
ferri 2.140. purificationibus
adhibetur 3.146

Lauri rami, qui triumphan-
tes manus tenuissent, ferendi
unde dicta consuetudo i-
bid. quae losa amet. 2.159.
non decidunt folia 2.159
primo Fauonio germinat 2.

164. cur mai existimetur 2.

170. frigui inimicum 2.

174. plurimo in Olympo

monte ibidem, ubi non pro-

ueniat 2.174 cum haedera

tritignem reddit 2.191

insana ubi, & quare sic di-

cta 2.198. quibus modis se-

ratur 2.217. quando seren-

da 2.235. contra rubiginem

fatorum in agris disfigenda

2.308

Lauri Daphnoidis natura, &

ex ea medicina 2.599

Lauri natura, & medicina ex

ea 2.597. Delphica medici-

na 2.598. Idea & Alexan-

dryna qualis 2.599

Lauri folijs aures quadam sofo

purgant 2.777

Lea brastica qualis 2.422

Leana meretricis patientia 1.

311

Leana quot uno partu gatulat

pariat 1.362

Learchus a patre precipitatus

3.308

Lebadia prodigium 2.181

Lecanius Bassus quo morbo in-

terierit 2.695

Lecythium agilitatis exercita-

tor 3.354

Leffisphagites vini genus 2.

96

Leffus & triclinia quis pri-

mus argento exornauit 3.

265

Legati Romanorum sagmina

ferebant 2.516. 676

Legati Romanorum interempti

3.278

Legati Ostiauj. aut certa Popi

ly in legatione ab Anthio-

chum confaetia, eiusdemque

statua 3.278

Leges, Quare lex.

558

Legumina qua herba necet 2.

558

Leguminibus quae bestiola in-

nascentur 2.559

Leguminum radix qualis 2.

282

Legumina quata die sata nas-

cantur 2.28,

Leguminum culmus qualis 2

Indicis α liniani

284. caulis qualis	2.284	ca	2.307
Legumina diutius florent	2.	Lentis natura & medicina ex	
284. quando filiquentur	2.	ca	2.553
285. quot diebus maturef-		Lens palustris, & per senasce	
cant	ibid.	2.554	
Leguminum consideratio	2.	Lentiscus arbor mastiche fun-	
298. satto	2.199.309	dit	2.99
Legumen unde dictum	2.	Lentisci oleum	2.112.581. bac-
309		ca	2.131.132
Legumina quomodo diu seruen-		Lentiscus sepe viridis est, &	
tur	2.343	sepe fructu gruida	2.375
Leguminum occatio, sarriso-		Lentiscus triplici fructu tria-	
runcatio &c.	2.314	randi tempora demonstrat	2.
Λεμων libri Graeci inscriptio		325	
Prologo operis		Lentisci medicina	2.613
Lembus a quo repertus	1.346	Lentigin es-facienia	2.455
Lemnisci in coronis	2.468	Lentigum remedia	2.405.
Lemoniū herba qualis	3.677	416.427. 432. 442. 446.	
Lendes capitis quibus perima-		514. 518. 519. 538. 541. 557.	
tur	2.545.620. & 3.46.47.	567. 581. 591. 698. 600. 613.	
104.170.366.69		616.616.638. 648 & 3.32	
Lenaeus Pompeius, Magni Pō-		52.110.213	
peij libertus	2.650. Grāma	Lentuli unde dicti	2.273
tice artis doctissimus	2.651	Lētus L. Cōsul Cornelii Me-	
Lenaeus patroni iussu mitribida-		rendā aurea corona danaus	
tis commentationes medicas		2.28	
latinas fecit	ibidem	Lētulus P. Cōsul duo statuarū	
Lenaeus Pompeius de herbis o-		capita in Capitolio dedica-	
pus conscripsit	2.650	uit	2.183
Lentis pinſenda ratio	2.294	Lētulus & Metellus Cōsules a	
Lens ubi serenda	2.309. quan-	duobus histrionibus ob simili-	
do seratur & eiusdem gene-		tudinē cognomina accepe-	
ra plura	2.300	runt	1.504
Lento vefcentes; equanimes		Lentulus Spinter primus carba-	
fiunt	2.300	ſina vela in theatrū induxit	
Lentem nec ās herba securida-		2.363	

L en-

Pars Prima.

- Lenculi Spinteris amphora ut
 ceique exoniche 3.389
 Lentulus Cornelius quando
 consul 3.116
 Lentulus Spinter primus di-
 bapha purpura in pratenta
 usus, eoque nomine reprehen-
 sus 1.449
 Leochares statuarius 3.285.
 Mausoleum calauit 3.381
 Leocras statuarius, ac eius o-
 pera 3.292
 Leonatus Alexandri dux 1.
 252. & 3.363
 Leones cancerorum genus 1.418
 Leonum feritas inter se non di-
 micat 2.290
 Leones iugum subeunt 2.497
 Leonibus lingua imbricata 1.
 562
 Leones & thoes inimici 1.517
 Leonum pugnam quis Roma
 primus dederit 1.364
 Leones quomodo capi facile
 possint ibid.
 Leonem quis primus manu tra-
 here ausus, ac mansuetum
 ostendere ibid.
 Leones quis primus iugo subdi-
 derit ibid.
 Leo laesus ab homine medellam
 petiit 1.365
 Leones ubi nigri 1.366
 Leonis caput fortissimum 1.385
 Leonis adipis aliarumque par-
 tium in medicinis usus 3.26
 Leonini dentis usus ibid.
 Leones quos non attingat 3.96
 qua arte ungues custodiant
 1.361
 Leonis consideratio ibi quibus
 in lotis reperiuntur 1.362.
 genera duo ibid. natura, co-
 suetudoque ibidem. quando
 hominem appetant ibi-
 dem clementia ibid. iritati
 signa 1.363 generositas quo
 deprehendatur ibid.
 Leoninis oculis non intuetur i-
 bid. qua timeat 1.364. ne
 mordeant 3.304. adaman-
 tide herba resupinantur 2.
 642
 Leonis anima virus graue 2.
 588
 Leonum carnibus viuentes ho-
 mines 2.280
 Leonibus galli alites terrori
 sunt 1.364 476
 Leo pisces ex genere lacertorū
 3.226
 Leocrocota fera descriptio 1.
 476
 Leon statuarius 3.29
 Leonides Alexandri pedago-
 gus 2.19
 Leontice herba qualis 2.682
 Leontij statuarii opera 3.287
 Leontion pictor 3.345
 Leontios gemma 3.476
 Leontisci pictura 3.356
 Leontopetalon herba qualis 2.

Indicis Pliniani

758	623.626.648. 664. 692.
Leontoponi animalis confide- ratio 1.387	710. & 3. 13.37. 52. 100. 585.210. 213. 301. 366. 367
Leontopodion herbaqualis 2. 707	Leptan centaureon herba 2. 666
Leontopodij herba medicina 2 726 730	Leptophyllon herba 2.712 Leptorages vine qua 2.73
Leopardus ex leana & pardo gignitur 1.361	Lepus marinus piscis veneno- sus 3.190
Lepidij consideratio 2. 397 na- tura, & medicina 2.446	Leporis marivi venenum, & e- ius remedia 2 456.585.606 607 681. & 3.12.37. 44.
Lepidotes gemma 3.471	45
Lepidij Amyli interitus repe- rimus 3.339	Lepori marini in medicinis u- su 3.210.222
Lepidus M. Apuleia coniugij desiderio post repudium obijt 1.22	Lepus piscis ex genere lacer- torum 3.226
Lepido M Consul gallinaceus locutus 1.477	Leporum terrestrium confide- ratio 1.480
Lepidus M. primus limina ex marmore Numidico in do- mosua posuit 3.386	Lepores candidi, & niue ve- scentes ibidem
Lepidi Marci domus splendi- diffima 3 402	Lepus omnium prada nascens 2.409
Lepidi Triumviri quereba de e- anum cantu, eiusque reme- dium 3.351	Lepus superfatus 2.511
Lepidorum in familia tres in- termisso ordine obdulto me- brana oculo geniti 1.302	Lepores in lithacem insulano illati moriuntur 1.410. aper tu oculis dormiunt 1.556
Lepidi Marci corpus flamma rum us è rogo electum. 3.10.	omni mense pariunt 2.510 511
Lepra morbi remedia 2 416. 424. 425. 436. 446. 458 459.500.518.529 539.549 557.560.565 575.590.614	Leporibus cor maximum. 565 Lepores ubi bina iocinera ha- b. ant 1.567 Lepores non pinguescunt 1.572 Lepus surdus facilius pingues- cit 3.7 Lepus animalium vilissimū 1.576

Pars Prima.

- 1.576
Leporis partium in medicinis
vfu. 3. 47. 53. 54. 55. 56. 58.
59. 60. 69. 72
Leporis coagulum in medicina
3. 44. 49. 50. 53. 57. 72
Lepores in cibo sumpti somnio-
fos faciunt 3. 72
Leporis carnes formam concii-
liare creduntur ibid.
Leporina, ex pile vestes confe-
cta 1. 409
Lestias gemma 3. 471
Lestium vinum quale 2. 87
Lestocles argenti calator 3.
293
Lethargum morbum generan-
tia 2. 431. 562
Lethargicorum remedia 2.
409. 414. 431. 435. 459. 461.
524. 580. 595. 608. 612. 618.
723. & 3. 33. 74. 92. 139. 195
217. 218. 388
Leuca gemma 3. 468
Leucanthos herba 2. 492
Leucacantha herba qua &
leucanthemon, eiusque de-
scriptio, & medicina 2. 765
Leucachates gemma 3. 63
Leucadis Irinum optimum 2.
477
Leucadium vinum 2. 87
Leucanthe herba eadem cum
parthenia, eiusque medicina
2. 512
Leucanthemidis sue leucan-
themon herba 2. 529
Leucanthemon sue leucantha
herba 1. 765
Leucanthemum florem cuius-
modi habeant & odorem
2. 482
Leucanthemi herba medici-
na 2. 508
Leucargillon quid 2. 212
Leuce, id est, armoracia 2. 578
Leuceoron herba qualis 2. 707
Leucochrysos gemma 3. 460.
471
Leucocomon Punice mali spe-
cies 2. 63
Leucochrum vinum 2. 88
Leucographia gemma 3. 468
Leucographis herba, & ex ea
medicina 2. 760
Leucogaus collis eiusque creta
alica conficienda idonea 2.
297. & 3. 365
Leucoion calcanti genus, à co-
lore albescentis violæ deno-
minatum 3. 303
Leucon, ardeolarum genus 1,
506
Leuci aues altero carent oculo
5. 354
Leucopetalos gemma 3. 471
Leucophaeus pannus 3. 217
Leucophorum quid 3. 218
Leucophthalmos gemma 3. 471
Leucostictos marmoris genus,
388
Leucon arbor 2. 86

Lex à Carere primum reperta

1.342

Lex Numa Pompilij de vini

usu

2.91

Leges plures ad res varias

1.406.500.546. & 2.108

150.271. & 3.10. 365.

4.9

Leges Censoriae glires omnis

ademeret

1.410

Legibus Censoriis qua census in

terditur

1.406.410.500. &

3.374

Leges duodecim tabularum

1.558 & 2.144.203 373.468.

& 3.7 136.

Leges agrariae

1.320.406

Lex Papiria

3.240. Clodia

ibid.

Lex Metella

3.71

Lex Pyrrica ex generibus medi

camentorum

2.450

Libadion herba quae

2.66

Libanios vna genus

2.97

Libanochros gemma

3.471

Libo ventus

1.38.39. & 2.

351

Libanatos ventus

1.39.

Libanotidis herba odor

2.402

usu ibid. Vbi ferenda ibid

radix qualis ibi. eadem cum

rosmarino ibid.

Libanotidis herba consideratio,

medicinae quo ex ea

2.444

Libella fabrorum à quo reper

ta

1.344

Liber pater, Quare Bacchus,

liberales artes unde dicta

2.

71

Liberalium artium primum in

gradum recepta pictura

3.

339

Liberi tantum & ingenti ad

picturam admittuntur

3.

339

Liberi pulchri bonique qua va

riatione generentur

2.643

Liberi, quo pulchri boni fortis

nati gignantur

2.699

Libri pumice poltuntur

3.414

Librorum apud Graecos ambis

iose inscriptiones, Prologo

operis & inde

il-ros esse oportet non thesau

ros Domitij Pisonis sententia

Prologo operis.

Libyrum asparagi genus & ex

eo medicina

2.429

Libido in somno quo compesca

tur

2.419

Libidines in poculis Roma ca

labantur

3.229

Libidinum tabella à quo picta

3.3.5

Libidinis intemperantia perdi

cis maros faminarum ova

frangunt

1.489. in temperen

tiam coercentia 1.617.718.

620

Libidinosiores sunt qui hirtio

sunt corpore

1.576

Libys puer ex are, leonij opus

3.287

3.187

Libonis ludis

3.400

Libra celestis

3.39

Libra pyra

dicta

Libra pandes

Liburnica na

vis

Liburnica na

ria

Lyconis fe

383

Lyconum g

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Lycaonis

Pars Prima.

3 187	Libonis ludis cæsum theatrum	52. 1. 179. 109. 250. 366.
3. 400	Libra celestis signi occasus 2.	367. 371
329	Libralia pyra, ab amplitudine dicta	Lichen quid in equo, eiusque usus 350
Libri pendes un le distiz. 2. 40	Liburnicas naues imitantes pifces	Lychnis rosa genus 2. 471. 484
Liburnica naues ex qua matri ria	2. 115	Lychnis agria, herba qualis 2.
Lyaconis fera consideratio 1. 383	1. 415 435	681
Lyaconum gentis inueta 3. 148	Liburnica naues ex qua matri ria	Lychnites pensiles ex are 3.
Lycas Iouis humana hostia sacrificabatur	2. 150	275
Liceriana pyra	2. 119	Lychnites marmoris genus 3.
Lichenis herba nomen unde du ctum, eiusque descriptio gene ra, usus, & medicina 2. 699	2. 592	377
Lichen, id est, limus pruni arboris, eiusque usus in medici nis	2. 404	Lychnites gemma 3. 413
Lichenes morbi genus	2. 614	Lychnites ex gemma vasa po- toria olim facta 3. 454
Lichenum descriptio	2. 614	Lycia mira platanus 2. 5
Lichenas latini montagram ap pellant	ibid.	Lycia cedrum habita 2. 174
Lichenum morbus quæstuosus medicis	ibid.	Lycie narcissus qualis 2. 472
Lichenum morbi remedia 2. 404. 416. 437. 433. 455. 460. 500. 504. 527. 534. 538. 547. 555. 560. 574. 575. 577. 588. 690. 596. 597. 612. 918. 625. 628. 694. 699. 766 & 3. 13.	ibid.	Lycij montis Corici crocum o- ptimum 2. 475
		Lycij croci cura qualis 2. 475
		Reliqua quæ re parte se- cunda.
		Lycium medicamentum 2. 632
		quod medicina apertissimum 2. 11. 632
		Lyci statuarij opera 3. 292
		Licinianum oleum optimum 2. 107
		Licinius Calvus, & M. Ca- lius Rufus eadem die gentis 1. 334
		Licinius Publius quando Con- sul 1. 464. & 2. 9. & 3. 116
		Licmij Myrana inuentia 1. 458

Indicis Pliniani

- Liciniana propago Caloniæ.* 305
Lyciscus statuarus 3.292
Lycophthalmos gemma 3.475
Lycopsis herba qualis 2.758
Lycos aranei genus 3.128.141
Lixores fores percutiebant, cū
Consul domum aliquam in-
traturus erat 1.319
Lycus Neapolitanus medicus
 2.155
Lydia fides quales 2.123
Lydia ihu 2.174
Lydios modulos quis inuenerit
 1.345
Lydius lapis, qui & Heraclius
 3.260
Reliqua quæ reparte secun-
da.
Lien quibus hominibus nullus
 1.553. quomodo totus amit-
 tatur 2.442. in medicinis v-
 sus 3.57
Lienis consideratio 1.570. in
 sinistra situs aduersus iecur
 ibid. quibus infit animalib.
 ibid. peculiare cursus impo-
 dimentum ibid. per vulnus
 exemptus non adimit 2.174
 ibid. magnitudo, risu sociiq.
 interperentiam parit ibid.
 adempto, risu adimitur ib.
Lienosi gignuntur Caunij. 552
Lien in suisbus quo pacto possit
consumi 2.619. 661
Lienis morbi remedia 1.570.
 2.411. 417. 431. 438. 440.
 442. 445. 449. 458. 461
 462. 500. 501. 505. 521. 524.
 528. 532. 535. 537. 538. 557.
 560. 584. 589. 598. 608.
 617. 619. 626. 648. 613. 715
 745. 747. 764. 768. & 3.
 37. 55. 86. 214. 311. 328. 363
Lienes lienosis med. ri 3. 29. 55.
 72
Lienum curandorum magica
præcepta 2.127
Lien cursorum quo pacto extin-
guatur 2.727
Lienēqua extenuēt 1.409. 501
Lienem absumentia 2.497.
 556. 604. 619. 634. 661.
 713. 751. & 3. 194. 197
Lien quo absumatur intra qua
draginta dies 2.713. 744.
 qua ratione totus per aluum
 emittatur trigintaquinque
 diebus 2.442. eriduo absu-
 matur 2.769
Ligamina vitium confuso li-
gno sunt 2.183
Legandis vitibus qua apta
materia 2.182
Lygdinus lapis qualis 3.390
Lignum quo persusum non ar-
dēt 3.88
Ligna ossa qua 2.186. duris-
 sima ibidem
Ligna quocedi debeant tem-
pore ibid. qua in aqua ter-
ræve diu durent 2.293. cur
 teredi

Pars Prima.

seredines vermésque non
atingant 2.194. i. quis inte
guntur, ut pretiosiora fiant
2.196

Lignibrottea quem in usum
excoctata 2.194.

Lignum sicut lacus ad aure so
nat 2.523

Ligna quomodo sine igne accē
di possint 2.642

Lignum quia procreet animi
lia 1.548

Ligna nocte lucentia 1.557

Lycei frutex idem 2.112

Liguria mīla quo pacto con
diantur 2.99. una nobilis
fima 2.85. 122

Reliqua quare parte se
cunda.

Ligustici herba natura, & me
dicina 2.443

Ligusticum à Liguria dictum
quod nonnulli panacem ap
pellarunt 2.397. 443

Ligustrum arbor 2.31

Ligustri arboris natura, & ex
co medicina 2.620

Lilij consideratio, natura, gene
ra 2.472. quo tempore flo
reant 2.472. 483. 484. ro
se nobilitate proximum ib.
mira magnitudo ibi forma
ib. unguentū ac oleum 473.
satis ibid. fecunditas ibid.

Tom. 3.

Lilium rubens ibid. ubi lauda
tissimum ibid. purpureum
idem cum narcisso ibid. fe
rendi ratio & tempus ibid.
purpurea quando floreat
ibid. iungendorum ratio ibid.

Lilio apes delectari 2.485

Liliorum medicina 2.500. o
leum 2.113

Lilij olei medicina 2.583

Limaces ne sata ladant 2.325

Limacus isapillus dentitioni in
fructum medetur 3.151

Limacum generatio, & intere
tus 1.456

Limacis, sicut mirus usus 3.
105. 151

Limeum herba qualis 2.759

Limonia herba 2.483

Limonate, gemma 3.471

Lymphationes nocturna quo
pacto tollantur 3.310

Lymphatici quo homines fiant
2.642

Lymphaticorum remedia 2.
664. & 3. 63. 136. 440.
442

Linus pruni arboris, & ex eo
medicina 2.592

Lyncis fabula unde sumpta
1.22

Lyncis bestia medicine 3.55

Lyncis fera consideratio 1.369.
587. & 3.435. 440

Lyncurij gemma consideratio
3.435. 440

EE6

Indicis Pliniani

Linguarum animalium consideratio 1.562. diuersitas ibidem	na	ibid.
Lingua Metelli Pontificis inspecta 1.563	Lini maceratio 2.302	
Lingua vnterum remedia 2.625. & 3.52.179	Lina nere viru decoru 2.362	
Lingua carentes homines 1.277 quod animal careat 1.373 gustus sedes 1.563	Lino cui principatus tributus 2.363	
Linguarum toto orbe diuersitas 1.587	Linu ubi ferendum 2.310.360	
Linguarum dissimilium populi trecenti Dioscuriadem Cora xoru urbem conuenere 1.227	Lina quo fiant astate, splendida 2.452	
Linguis saluere quid 3.6	Lini feminis medicina 2.462	
Lingua bubula herba usus 2.230	Lina quo nigrescant 3.24	
Lingua herba ubi nascatur, eiusque in medicina usus 2.644	Linum Arachne mulier repetis 1.343	
Lingulaca herba medicina 2.682	Linostrophon herba eadem cum marrubio 2.460	
Linearum vestium usus 2.360	Linoxustu herba que 2.659. 724.725.731	
Lini herbae consideratio 2.359. 360	Linternum rus. Scipionis Africani exilium 1.81.197	
Linum agrum adurit 2.359	Liothasium napi genus 2.377	
Linum que gentes praecipue ferant 2.360	Lipari gemma 3.471	
Linum vinum, quod & asbestinum 2.363. ubi optimum ibid. sacru olim adhibitum 2.361. quo ferendum tempore 2.319	Lipari piscis 3.216	
Lini maturitas quo pacto deprehendatur 2.362. medici-	Lippitudinis remedia 2.427. 599.684.685.761. & 3.10. 13.14.17.20.28.30.37.107.	
	Lippitudo infantium quo pacto tollatur 3.55	
	Lirae quid 2.313	
	Lirinum vnguentum, siue olei, & eius medicina 2.472	
	83	
	Lyon herba qualis 2.680	
	Lysandri regu somnium 1.318	
	Lysia statuarij opera 3.383	
	Lysimachei sacerdotu Minerue simulachrum 3.291	
	Lysimachiam herbam lysimachus	

Pars Prima.

1.6	Chus rex reperit	2.667	Lithostrata quæ	3.421.422
1.7	Lysimachia odorem angues fugiunt	2.675	Lytia vermis in canum lingua	3.101
1.8	Lysimachia herba medicina	2.	Liuanum as quod, & unde dictum	3.272
1.9	726.729.731.735		Liua Augusta crystallum in Capitolio dicauit	3.433
2.0	Lysimachus gemma	3.471	Liua Augusta gallina alba in gremium deiecta	2.139
2.1	Lysimachus regis canis dominus rogo se iniecit	1.388	Liua charta	2.54
2.2	Lysimachus cum leone inclusus	1.364	Liua porticus & in ea vixit maxima	2.726
2.3	Lysippus pictor	3.351	Liua ficus quales	2.125
2.4	Lysippi statuarij opera i.323. & 3.281.282.285.287.288		Liua Rutij uxoris senecta	3.321
2.5	Lysistratus statuarum	3.285	Liuius M. Consul quando	3.78
2.6	359		Liuij Historici reprehensio. Prologo totius operis	
2.7	Lysion statuarius	3.295	Liuij remedia	2.459.553.
2.8	Lytis comitem esse miseriam	1.	557	
2.9	321		Lix quid	3.426
3.0	Litium victoria ut quis potitur	3.89	Lobe, frugis genus fertilissimum	2.284
3.1	Literarum inuentores	1.196	Locorum muliebrium consideratio	1.571. mutatio vtilis longo morbo
3.2	342		3.17	
3.3	Literas Affrias semper fuisse		Loca naturam interdum mutant	2.174
3.4	1.342		Loci mutatio arboribus prodest	2.219
3.5	Litera quo à musculis tumentur		Locorum diuersorum via & natura peculiaris	1.64.163. & 2.160.164.168.169.174.194.206.207.258.285.293.309.311.484
3.6	2.748		Locupletes qui, & unde dicti	3.
3.7	Litera adulterarum ut ab omnibus legi non possint, ex quo succo	2.710		
3.8	Litera Egyptia	3.390		
3.9	Lithanisorum, siue ut alij legunt Ictanisorum remedia	2.459		
4.0	2.459			
4.1	Lithiz antes gemma	2.451		
4.2	Lithospermum, herba mira	2.		
4.3	758			

262.263

Locustarum terrestrium confi-
deratio 1545

Locusta moriantur cum pe-
regunt 1.545. serpentes in-
terimunt ibid. quibus in lo-
cū nascantur ib. ubi maxi-
ma *ibid.*

Locusta Indica crura ferratim
rum usum præbent cum
inaverint ibid. in Italiam
in Africa transeunt 1546
per multas orbis partes va-
gantur ibid. Partim in ci-
bo ib. ceteris qualis ib. visu
carent. 555. scuti quales 1.

187

*Locustarum infestatione oppi-
dum in Africa detectum*
1.378

Locusta mira magnitudinis 1.
413

*Locustarum cibo tantum vi-
uentes homines 1.280-297*

Locustas auertentia 3.459
Locustarum piscium considera

no . 1 437.4 57. & 3.226
Locusta polype inimica 1.461

Lausitæ aquatiles crustu re
guntur

Locustae pisces senectutem ex
1437

Lorustarum piscium cotula I.
455
Lorustarum piscium cotula I.

Locusta quaternorum cubitum
2.413

Loligo piscis volitans 2.434.
 ♂ 2.357. ♀ 3.126. volans

suo tempestatem prænuntiat
ibid.

Loliginis magnitudo 1. 437
Loliginum-cortus & parvus 1.

455.457
Loliginum piscium natura 1.

426.434. ♂ 3.192
Lolium frugibus inimicum 2.

307
Lelsum infelix à Virgilio di

Lolla Paulina Cay Principi

Matrona, ac eius ornatus L
443
Lullu M. infans, infans

Longi Mirjania, eiusque ex-
tus I. 444
Lamenti fabaci in modum

Lamentum caloris genus 2.55

Lomentum ex caeruleo fit ibide
Lonchitis herba quā 2. 681. 70

723.
Longissima vita homines

163.297
Lophon fistularius 3.296

Loquela carentes homines 1.
278

Lora quid, & quomodo fiat 2.
90

Lorica à quo reperta 2.344
Lota arboris confideratio 2.61

<i>Loti arborea medicina</i>	2.60j
<i>baccæ</i>	2.13j

Lotos arbor, eadem cum faba
Græc.

[illegible]

Part Prima.

Prologo operă

uciliū de pavimentis versus 3.

422

Lucina dea unde dicta 2.197

ucina edes Roma quando cō-

dira 2.197

uccos religiosos succidi quali-

ter permiffum 2269

...isim luttim quando Conji

2.106

Систем Різориатор тахити

2.104 *Quercus Bifo*

Quere Piso.

L. Siccias Dentatus. Quare

SLECIUM

L. Papyrij Prætoris sententia

lacapromuliere, quade:

meo quarto mens. post obitum

marzu peperenzas 1.300

Vide Papyrus.

Lucius Caesar Censor, eiusque

edictum 2.91

Lucio Porcio Consule orbis cir
Fulvius

ca Solem Dignu 1.30
L'amic Cò/ula quid fuerit

olei pretium 2.106

Lucius Plancius bis Consul, cen

forque 2.4

Lucius Florus proscriptus, un

guenti odore produsse 2.4

Quere molles.

Lucius Balbus Consul 169

Lucretia nulla decreta statuit

336

Indicis Pliniani

- 3.279
Lucrina hostia 1.458. & 3.
 204
Lustatus Qu. clypeos ubi dic-
 carit 3.322
Lustatus Qu. Mineruam
 Catulianam Roma dicauit
 3.291
Lucullo quid *Samosatam* oppu-
 gnanti acciderit 1.81
Lucullus L. Herculis Tunicati
statuam iuxta *Rostra* dica-
 uit 3.295
Luculli villa sine agro 2.278
Lucullus L. primus cerasum in
Italiam aduexit 2.131
Luculli contra Mithridatem
uictoria ibidem
Lucullus quot cados *uini Grae-*
ci populo diuiserit 2.93
Lucullus M. Apollinem Capi-
tolinum unde *Romam* ad-
 uexerit 1.165
Lucullus Imperator amatorio
 perit 2.656
Luculli uictoria 2.698
Luculli signa multa Romam
inuererunt 3.281
Lucullus ex Apollonio oppido
Apollinem Romam transu-
 lit 3.282
Lucullus L. duobus talentis Ste-
phanoplosi tabula apogra-
phon emis 3.352
Lucullus L. signum Felicitatis
faciendum locat 3.360
- Luculli marmoris columna* 3.
 375
Lucullus L. Consul quando 3.
 386
Luculli seruus heri manus à ci-
bo deducebat 3.18
Lucullus L. Batica Proconsul.
miraque eius de polypho-
floria 1.436
Lucullus Xerxes togatus ap-
pellatur 1.458
Luculleum marmor cur dictum
 3.386
Ludius p. Flor 3.349
Ludos spectandi consuetudo 3.404
Ludorum gymnicorum reper-
tores 1.346
Ludos fenebres quis inuenerit
 ibidem
Ludu in sacris non tam uicto-
ribus, quam ipsorum patris
corona dabatur 2.143
Ludorum in circo consuetudo
 2.468
Ludorum genera plura, & eo-
rum reperiotes 1.346
Lumborum affectorum reme-
dia 2.405. 409. 411. 413.
 414. 427. 428. 430. 433. 435.
 437. 442. 448. 449. 451. 459.
 460. 503. 508. 510. 521. 526.
 531. 543. 557. 564. 610. 622.
 635. 720. 751. 753. & 3.19.
 28. 29. 32. 54. 83. 128. 314. 366
 367
Lumbrii omnes oculis carent
 1.555

Pars Prima.

1. 555. quibus nationib. in-
nascantur 2. 770

Luna consideratio, natura, mo-
tus, effectus, miracula 110

Luna senio Egyptij annum
metiuntur 1. 331. color figura

que cali tempestates prae-
gunt 2. 353

Luna status non nisi serenis no-
ctibus metiendus 2. 340

Luna infinita secundum quos-
dam 2. 1

Luna amore Endymion cur ca-
pius fingatur 1. 11

Lunam a Sole lucem accipere
1. 11. macula ex sordib. ter-
renis 1. 12. eclipsis causa qua

ibid. cur non certo temporis spa-
tio singulis mensib. deficiat

patiatur ib. super omnia pu-
ra lucisque plena ib. minore

esse, quam terram 1. 13. defe-
ctus rationi quae Roma pri-
mus cuiusque 1. 14. 10 tuus

quod 1. 15. minorem esse alijs
stellis errantibus 1. 16. motus

augmentum decrementum 1. 17.
1. 16. 23. quomodo Solem spe-
ctet 1. 16. inter quatuor de-
cim partes Solis semper oc-
cultus est ib. in Zodiaco mot.

1. 19. tantum in Geminis his
collum suum 1. 22. prima et

uox quo in signo eodem die
videri poss. ib. d.

Luna color blandus 1. 23. plures

quando simul visa 1. 31. in
terra influxus 1. 35. augmen-
ti decrementique causa in

conchis 1. 35. 76. astium ma-
ris causa 1. 73. potestas in

haec inferiora 1. 76. 77

Luna observatio 2. 555. 593.
605. et 3. 10. 63. 199. 467

Luna fidus rerum esse spiritus
1. 76

Luna vim maximè sentiunt
exanguia 1. 76

Luna famineum sydas et molle
1. 77. sub terra existente al-
lium et vpicum serendum

2. 385. crescente frumenta
grandescunt 2. 344. silente

qua serenda 2. 345. decref-
cente q. a agenda 1. 347. cre-
scens, decrescens, plenaque

quomodo cognoscatur ib. sila-
tis tempus materia cadenda

ap. 18. mum 2. 187. decref-
te stercore ad agri 2. 216. 347

observatio in satiatione vaporis
2. 302. observatio in semi-
nando 2. 318. plena tempore

noctes astiva gelida, hyber-
na tepida sunt 2. 336. ubi

raro videatur 1. 249

Lunam contra non mingendum
3. 21. crescente inferiores ob-
servabatur et calamus ura-

que manu deprimeretur 2.
229 pro ratione quo patet

rustico et p. a. distinguenda 2.
Bb A

Indicis Pliniani

347. deficiente antiquitas
 15. defectus quo temporis
 spatio recurrit 1. 15. defe-
 ctus aliquando visus & ip-
 sa & Sole super terram con-
 spicuum 1. 16
 Luna plena tantum aut silen-
 te carbunculus videri, & ru-
 bigo segetem ledit 2. 336. ef-
 fectu concha augetur 1.
 417. plena cancri pingue-
 sunt 1. 438. imaginem file-
 niter lapus continet 3 473
 Lupercorum habitus facta fia-
 runt 3 276
 Lupini leguminis consideratio
 2. 302
 Lupinus semper se ad Solem
 vertit 2 302. 331
 Lupini usus communis qua-
 drupedum & hominum 2.
 282
 Lupini caulium qualitas 2. 284
 Lupino folia decidunt ibid.
 Lupini simus optimus 2. 215.
 267. 302
 Lupinus cum oleo erio formice
 abigitur 2. 269
 Lupinus puerorum ventribus
 impositus vermes necat 2.
 303
 Lupini aqua calida macerati,
 humano cibo redduntur ido-
 nei ibid.
 Lupinus ubi serendus 2. 309
 Lupinorum oleum 2. 17
 Lupini medicina 2. 556
 Lupini sylvestres deteriores sa-
 cius ibid.
 Lupinorum oleum rherminum
 appellatum, cuiusque usus 2.
 552
 Luporum oculi splendentes 1.
 557
 Luporum vestigijs calcatus cor-
 pescunt equi 3 44
 Lupi partium in medicina v-
 sus 3. 44 48 50. 56. 58. 61.
 63. 64. 65. 72
 Luporum terrestrium consido-
 ratio 3 371
 Lupi dens caninus dexter cui-
 rei virilis 1. 561
 Lupi rostrum veneficii resistit
 3. 44
 Luporum capsa quare villa-
 rum portu praefigantur ibid.
 Lupos ex hominibus fieri fabu-
 losum 1. 371
 Lupi ubi nulli 1. 411
 Luporum iecur equina ungula
 simile 3. 73
 Luporum vestigijs equi runp-
 tur ibid.
 Lupi ne in agrum accedant 3.
 74
 Lupi ne alicui animali no-
 ceat 3 74
 Lupi homini viso vocem adi-
 munt 1. 371
 Lupi ubi acerrimi proueniunt
 ibi.

Pars Prima.

ibid.

Lupi cauda amatorum inesse

1. 372 qua cocant tempore

ibid. in fame terra vesce-

ntur ibid.

Luporum augurium ibid.

Lupi ceruarius quales 1. 372. in

satiabiles 1. 569

Luporum vesica Syrites lapu

innascitur 1. 571

Lupus ubi cum hominibus socie

tas 1. 469

Lupi piscium astus 3. 191. cum

mulgile inimicitia 1. 462

Luporum piscium consideratio,

natura, &c. 1. 428. & 3.

177

Lupus piscis bi anno parit 1.

456

Lupi lanari piscium sui gene-

ru praestantissimi 1. 478

Lupus piscis ubi optimus 1. 458

Lupus salictarius, herba 2. 489

Lupi, araneorum genus 1. 539

Luscini unde dicti 1. 557

Lusciolorum remedia 2. 590

& 3. 48

Luscinia avis consideratio, na-

tura, cantus 1. 484

Luscinia aues, Graece Latineq;

loquentes 1. 495

Luscinia caudida 1. 485

Lusitana cerasa 2. 132

Reliqua quare parte secun-

da

Lustrum in publicum nomina vi-

Etimas Lucentium prospera

eligerantur 3. 8

Luteus color in nuptialibus

flammeus feminis concessus

2. 478

Lutea viola descriptio 2. 501

Lutea herba qualis 3. 231

Lutei adificij repertor 1. 343

Lutea animalia e genere fibro-

rum 3. 225

Lux sonitu velocior 1. 46

Luxarii utilia 2. 419. 444.

457 506. 524. 528. 535. 56.

546. 552. 560. 578. 581. 56.

618. 624. 630. 638. 644. 648.

724. 745. & 3. 40. 65. 83.

180. 420

Luxuria aduersus fraudem mu-

nienda 3. 478

Luxuria exemplum in Iulia

D. Augusti filia 2. 469

Luxuria annorum usum sa-

pium mutauit 3. 234

Luxuria inuentum arborem

unam alia integri 2. 196

Luxuria exempla 1. 443. &

3. 264

Luxuria mater conchyliorum

perit margaritum propemo-

dum aquauit 1. 446

Luxuria maxima in auro &

argentea 3. 264

Luxuriam Asia misit in Ita-

liam 3. 266

Luxum unguentorum maxime

superuacuum 2. 41

In indicis Pliniani

<i>Luxuri omni deditissima M.</i>	113	
<i>Apicius</i>	1.429	<i>Magica prima origo ex ma-</i>
<i>Vide Apicius.</i>		<i>cina</i> <i>ib.</i>
<i>Luxuri redargutio 1. 429. 440</i>		<i>Magica superstitio bonam or-</i>
<i>449. & 2.3 §16. & 3.218.</i>		<i>bu partem occupauit 3.114</i>
<i>241.264.373.400</i>		<i>Magica in Perside orta ibid.</i>
		<i>Magica species plures 3.117</i>
		<i>Magica ars à quibus in nostro</i>
		<i>orbe primum celebrata 2.</i>
		<i>640</i>
		<i>Magica herba plures ibid.</i>
		<i>Magicu herbu nihil mirabi-</i>
		<i>lius ibid.</i>
		<i>Magica via 2. 698. & 3. 30.</i>
		<i>463</i>
		<i>Magica artis vanitas, eiusque</i>
		<i>reprehensio 2.676. 698. &</i>
		<i>3. 26. 64. 96. 458. 459.</i>
		<i>467.469</i>
		<i>Magi quibus vrantur herbu 2.</i>
		<i>483. 484. 681. qua herba</i>
		<i>pota diuinis 2.542. qua her-</i>
		<i>ba perungantur 2.463</i>
		<i>Magorum venesicij quo pacto</i>
		<i>resistatur 2. 681. & 3. 25.</i>
		<i>30.410</i>
		<i>Magi quo lap. de in axinoman-</i>
		<i>tia vrantur 3.411</i>
		<i>Magorum astus 3.89</i>
		<i>Magi plures vetustissimi 3.113</i>
		<i>Magides qua 3.266</i>
		<i>Magydari aliterum laferpitij</i>
		<i>genus 2.369</i>
		<i>Magis scia ex argento, Pythæ</i>
		<i>opus 3.268</i>
		<i>Magnata unguetifacer 2.42</i>
		<i>Magnani-</i>

Acedonia ficus

quando germi-

net 2. 165. p. x

qualis 2. 155. a-

dama 3.441. gemma 3.473

cerasa 2.132

Macedonica saliuuca qualis 2.

477

Marcelli vestigal maximum

Roma 2.371

Macir arbor 2.11

Macblu fera 1.360

Maciem inducentia 1. 590. &

2.614

Macule corporis quomodo tol-

lantur 2.433. 436. 556. 586.

735. & 3.32.38.410

Maculas è facie tollentia 2.

406. & 3. 51.121

Macula gemma 3.474

Maden herba eadem cum vite

alba 2.565

Maden nymphaa genus 2.668

Menadum simulacrum 3.379

Manomenon mel quod 2.486

Magica fraudulensissima ar-

tium omnium 3.113

Magica auctoritas maxima 3.

Pars Prima.

Magnanimitatis exemplum 1.

314

Magnetis lapidum consideratio,
genera miracula, medicina

3.406

Magnetis unde dictus, & ubi
reperitur primum 3.407

Magnetis nomina plura ibid.

Magnetis quibus in locum repe-
riatur ib. ferrum ad se tra-

hit 2.404. & 3.407.439

Magnetis & ferri concordia 3.
309

Magnetis ferro vires suas com-
muniat ib. ubi nascatur ib.
in se vitri liquorum, ut fer-
rum trahit 3.423

Magnetis cum adamante dis-
cordia, ut adamante presen-
te ferrum non attrahat 3.442

Magnetis genus in Cantabria
inuentum 3.309

Magneto de lapide concamera-
tio templi Arfiones fieri coe-
pta ibidem

Magnitudinis corporum causa
1.64

Magnitudinis humani corporis
consideratio 1.308

Magistratus Romanorum be-
gulla arbore virga faciebatur
2.159

Magistratibus quo anno Roma
caruit 2.197

Magistratibus capita aperiri
cur institutum 3.19

Maia, cancerorum genus 1.438

Malache, malua genus 2.455

Malachra, id est bdellium 2.12

Male soli animalium hominum
1.559

Malarum consideratio 1.558

Malagmatum materia 2.614
618.626

Malas sculptor 3.376

Maldacon, id est bdellium 2.12

Malicorium quid 2.585

Malina pruna quae dicantur
2.116 (de dictis 2.241

Malcolus vitium quid, & un-

Malobathri arboris considera-

tio 2.35. medicina 2.582

Malopa malua genus 2.455

Maluba quo pacto conficiatur
3.421

Maltha mira natura 1.81

Malua herba ubi arborefcit
2.373

Malua mira magnitudo ibid.

Malua herbae consideratio gene-
ra, medicina 2.455 (ibid.

Malua terram pingue faciunt

Malua succus apum istibus
medetur 2.487

Malus arbor quo tempore se-
renda 2.236

Malorum arborum considera-
tio 2.117. varia denomina-

tio ibid.

Mali cotonei consideratio 2.115

Malorum appellatione & Per-
sica veniunt, & granata ibi.

Indicis Pliniani

<i>Malus Assyria venenū</i> mede tur 2.7	<i>bona</i> 2.738
<i>Malus medica</i> , cuiusque descri- prio <i>ibid.</i>	<i>Malus bona paria non esse</i> 1. 325
<i>Malorum</i> , omni ex genere vi- num conficitur 2.94	<i>Malus nauis à Dadalo reper- tus</i> 1.347
<i>Mali Punici</i> consideratio 2.63	<i>Malis herba alijs non monst- da</i> 2.655
<i>Mala</i> quomodo feruentur 2. 120. 122	<i>Mamillana ficus</i> 2.323
<i>Malorum succus</i> qualis 2. 133. odor <i>ibid.</i>	<i>Mammarum</i> consideratio 1. 577. homo solus in maribus habet <i>ibid.</i> famina quodam carene <i>ibid.</i>
<i>Malus</i> quæ loca amet 2.159	<i>Mammæ volucrum vesperti- lis</i> solus habet <i>ibid.</i>
<i>Malo</i> folia mucronata 2.163	<i>Mammæ tantum</i> bina hys, qui- bus solida sūt ungula <i>ibid.</i>
<i>Malus</i> quando germinet 2.164	<i>Mammæ</i> boues quaternas, o- ues capraque binas habent <i>ibidem</i>
quo tempore semen ferat 2. 166 facile fructum perdit 2.167	<i>Mammæ</i> suæ toto ventre ha- bent duplici ordine <i>ibid.</i>
<i>Malorum</i> quodam bifera 2. 169	<i>Mammæ virginum</i> cohiben- tia 2.753
<i>Malus</i> celerrimè senescit tūc que deteriorem fructum ferat 2.169	<i>Mamma mulierum</i> ne crescat 2.687. & 3.70. 221
<i>Malo</i> arboris ita brevis 2.169. 226	<i>Mammam</i> androgyni alteram virilem. & alteram mulie- brem habent 1.98
<i>Malus</i> quando inferenda 2. 230	<i>Mammam</i> affectuum reme- dia 2.438. 438. 455. 456. 549 554 555. 580 584. 596 610 612 732 744 747 750. 769. & 3. 221. 221. 408. 410
<i>Mala</i> ferentium arborum, ear- umque florum & fructuum consideratio, & medicina 2. 684	<i>Mammam</i> duritiarum emol- liencia 2.425. 430. & 3. 40.
<i>Malorum</i> genera plura, & ex eis medicina 2.585	
<i>Mali punici</i> genera, & ex hys medicina 2.585	
<i>Malum</i> terra 2.671	
<i>Malum</i> nullum sine aliquo	

Pars Prima.

204
Mammis turgentibus meden-
isa 2.436.563
Mammarum inflammationes
tolleant 2.457. 534 563.
575
Mammarum doloribus post
partum medentia 2.501.507
Mammæ lactu sui impotentes
facere aceti curantur 2.
576
Vide Lac.

Mammesia pyra 2.119
Mamurra quis, & eius de
3.386
Mandragera herba considera-
tio 2.686. usus, & medici
na 2.686. 700. 717. 718.
724 730. 731. 733
Mangones quo: pubertatem
puerorum inhiuant 2.510.
& 3.125.222
Mangones gemmarum 3.478
Mangones terebinthina resina
corporum gracilitatem emē-
dant 2.611
Manicor strychni genus 2.513
Manili Cornuti morbus qualis
2.694
Manilius Marij legatus 3.233
Manilius rithematicus 3.393
Manilius Senator 1.464
Manij Cn. ex Asia triumphus
3.275
Manius Curius, & eius iura-

mentum 2.185
Manius eques Romanus bre-
uissima statura 1.309
Manius Marcius frumentum
populo in singulos modios assi-
bus dedit 2.274
Manlius Consul 2.519. & 3.
322
Manlius Astrologus cresatis
pedibus Romam aduersus
3.372
Manlius mathematicus obeli-
sco auratam pilam imposuit
3.392
Manlius natus casa matre 1.
302. primus Carthaginem
ingressus ibidem
Manlij Capitolini fortitudo
& gesta eius 1.317
Manij Torquati interitus 1.
339
Manon Spongia genus 1.452
Manuthora fura descriptio 1.
370.379
Manubria rusticorum ex qua
materia 2.196
Manuum in animalibus con-
sideratio 1.579
Manuum affectuum remediū
2.505
Mapalia scirpi tegi 2.184
Marathrum herba 1.376
Marcellus Consul 1.14
Marcellus M. quoties dimica-
uerit 3.314
Marcelli theatrum ubi Roma

Indicis Pliniani

- 132
 Marcelli de Archimede ma-
 thematico sollicitudo 1.323
 Marcello M. cum perierit secur
 in extu defuit 1.566
 Marcellus Syracusus expugna-
 nit 1.328
 Marcelli Vestij prodigium 2.
 264
 Marcellus Augusti nepos, &
 eius adilitas 2.364
 Marcellus Octavia filius in
 Apollini ade dactylothe-
 cam consecrauit 3.340
 Marcelli theatri dedicatio 1.
 367
 Marcia Romanarum princeps
 fulmine ista mortuo factu
 incolumi vixit 1.44
 Marcia aqua Romae omnium
 clarissima saluberrimaeque
 3.63
 Marcion Smyrnaeus medicus
 3.13
 Marcij Qu. Censura 2.694
 Marcus Qu. Scipionum ultor
 3.322
 Marcio L. in Hispania concio-
 nanti flamma repente e cor-
 pore emicuit 1.83
 Marcij Romani diuinitas 1.
 321
 Marcus Philippus Censor 1.
 348
 Marcus Qu. aquam Mar-
 ciam Romam adduxit 3.
 164.405
 Marcio Qu. Consule tres soles
 visi 1.31
 Marco Agrippa Cicero filius
 temulentus scyphum impe-
 git 2.104
 Marcus Acilius Consul 1.48
 Marcus Scaurus, quando adili-
 2.106
 Marcus Curius. Vide Curius.
 Marcus Valerius 2.137
 Marci Crassi laurea 2.137
 Marci Curiatij filia Sedigitia
 appellata 1.580
 Marci Tullij equitis Romani
 statura 1.309
 Marcus Herennius Consul 2.
 367
 Marcus Antoninus. Quare An-
 toninus.
 Marcus Ladius pictor 3.349
 Marci Othoni inuentum 2.42
 Marcellus repertor 1.343
 Marcotides vna 2.79
 Mare turbatum sedantia 1.81
 & 3.469
 Mare gogatem lapidem ubi
 expellat 3.411
 Maru nausea quomodo arcea-
 tur 2.748
 Maru afflatus quibus loci no-
 xius 2.208
 Maru tempestatum signa plu-
 ra 2.353-356
 Maru diij plures 3.380
 Maru aqua salubris 3.70
 Ma-

Maria aqua
 2.98, fructu
 Mari nidi
 Mare circa
 saturna ste-
 Mare nauig-
 sta
 Mare cur no-
 tes flumini
 Mare terrarum
 Maria, locu-
 rum circ
 Mare qu
 stetit
 Maria qu
 1.68
 Mare pisse
 ibid.
 Maria qua
 periat
 Mare qu
 1.70
 Maru acci-
 ratione
 reflexu
 vel min
 Maria qu
 scant
 Maru m
 Maru m
 Mare cu
 Mare qu
 1.77
 Mare v
 Maru aqua

Pars Prima.

Maria aqua vina conduntur

2.98. fructu consideratio 2.68

Mari nihil violentius 3.188

Mare circa brumam halcionu

sestura sternitur 1.140

Mare nauigare coegit auari-

sea ibid.

Mare cur non crescat accessu

tot fluminum 1.55

Mare terram undique circun-

dat ibid.

Mari, locorumque maritimo-

rum circumnauigatio ibid.

Mare quoque terra motum

sentit 1.66

Maria quibus loci recesserint

1.68

Mare fuisse, ubi nunc terra est

ibid.

Maria quas terras interrum-

perit 1.69

Mare quas terras abstulerit

1.70

Mari accessus recessusque qua

ratione fiant 1.73. fluxus &

refluxus quando maiores

vel minores 1.74

Maria que maximè intume-

scant 1.75

Mari miracula plura

1.54

Marium purgatio

1.76

Mare cur sa sum ibidem

Mare quo tempore dulce visum

1.77

Mare ubi altissimum ibid.

Mari aqua grauior dulci ibi.

Mari odio flumina quadam

vada subeunt 1.78

Mari aqua dulcis pluribus

locis ibi.

Mari in alto non cadunt niue

1.80

Mari animalia maximal. 412

Mare habet quicquid in rerum

natura reperitur 1.412. 454

Maria Canu exortum maxi-

mè sentiunt 1.427

Mari sauitiam praesagientia

1.439. & 2.353. 356

Marina diuitiae 1.440

Mare damnosissimum ibidem

Mare quando tranquillum 1.487

Marina animalia terrestribus

notiora 3.225

Marinae aqua proprietates plu-

res 1.80

Marina animalia venenata 1.

454

Marini homines 1.414. & 3.225

Marinas inter belluas praelia

1.415 (2.591

Marinorum veneni remedium

Marinum olus, eiusque natura

3.212

Marinus vitulus, eiusque coi-

tus generatio, & natura 1.

423

Marga terra genus, eiusq. v-

suu 2.112. 214

Margaritarum consideratio, su

um. precia 1.440. copia ubi

1.256. 440

Margaritarum ferax insula a
Tylos 2.266
Margaritis simile libris per
mi semen 2.759
Margaritarum ingentia pre-
tia 444. *Et orgo* 2. 440.
 441
Margarita ubi optima 3.443
Margaritas acceto resoluti 1.
 445
Margaritarum luxus 2.440
Margarita usu atteruntur,
colorémque amittunt 2.442
Margaritis Indicus maxime
missi Oceanus 2.440
Margarita Indica 3.387. *Brit-*
annica 1.743
Margarita partus concharum
 1.441
Margaritis calis maior societas
quam maris 2.441
Margarita Sole rubescunt, cá-
lorémque amittunt 2.441
creffescunt sensim ibid.
Margaritas urinantium cura
perit 1.442
Margarita senescunt, colorém-
que expiant 1.443
Margarita crepidu & foecis
a quibusdam addita 1.443
Margarita mauritania ibid.
Margaritis fera concha 3.226
Marianum 3.272
Marianus Valerius nono die a
Puteoli Alexandriá nauis
gauss 2.359
Mariana sodalitia 3.401
Maria referta sylui qua 2.68
Marisca ficus 2.124. 169
Mariscos unci genus 2.497
Marij perspicacitas in loco vil-
la deligendo 2.278
Mario Gratidiano dicata sta-
tue 3.262. 279
Marius C. varices stanti sibi
extraxit p. ssum 1.582
Marij C. septies Consul vil-
la in misenensi 2.278
Marij C. ex Rhodano fossa
 98
Marij C. de Iugurtha trium-
phus 3.231
Marius filius aurum ex incen-
dio adu Capitolinae Praneffe
detulit 3.232
Marij C. cadaver erutum 1.
 341
Marij C. Cimbrica victoria,
& usus cantharorum 3.267
Marius aquilam peculiariter
legionibus Romanis dicanis
 1.467
Marius C. Consul 1. 31. 332.
 334. 472
Mario C. non immelaret, ie-
cur defuncti exitus 2.556
Marmaridius magus 3.114
Marmaritis herba, eiusque in
magis usus 2.641
Marmor Numidicum Sinna-
duumque crustum infertis
variegatum 3.319. 386
Marmoris

armoris causis
 3.34
armor qui prae-
publicis operibus
 3.34
armoris scalpen-
inclaruerunt
armor ubi nobis
armor (calpi a-
ae restituerunt
armoris atque
res
Marmoris colu-
Marmuri secal-
inuentum
Marmuri gene-
 3.38. 387
Marmore quide-
dunt
Marmora la-
re
Marmorea sim-
arificum
Maron herba
 32
Marmoreum vin-
um
Marrubij her-
ba, natura
 460. varia
genera duo
Marrubio vin-
Marrucina fi-
 116
Marrucini ag-
renis tempo-

Pars Prima.

- Marmoris causa naues facta** *Marsyas* *Lytorum dum* 10
337.4
120
- Marmor quis primus Romain** *Marsya religati pictura* 3.
publicis operibus ostenderit
336
- Marmore scalpendo qui primò** *Marsyas ubi, & in qua parte*
inclauerunt 3.375 *re suspensus* 2.198
- Marmor ubi nobiles** 3.377 *Marsyas cum Apolline corti-*
men *ibidem*
- Marmor scalpi antè dicturam** *Marsia adempta corona* 2.
que restituta reperitum 3.37 *469*
- Marmoris artifices nobile plu** *Marsici belli signum, & omen*
res 3.375-376 *1.409. & 2.135. causa* 1.
662
- Marmorea columna** 3.375 *Marsorum contra serpentes ob-*
res 2.487. & 3.8.11.
- Marmoris secandi in crustas** *Martis fideris consideratio*
inuentum 3.386 *1.9*
- Marmoris genera & colores** *Martis stella motus, exortus,*
3.385-387 *occultatio* 1. 17. *per Zodiacum*
motus 1.17. *cursus* *maxi-*
me *observabilis* 1.22. *color*
qualis 1.13
- Marmore quidam vina con-** *Martis simulachrum* 3. 294
diunt 3.98 *380. ulterius templum* 3.
308
- Marmora lapidicinis cresce-** *Martis filij* *Ætolus Hyper-*
re 3.340 *bini* 1.344-347
- Marmorea simulacra variorum** *Martius Picus in paoniam ef-*
artificum 3.376 *fodientium oculos impetum*
facit 2.637-756
- Maron herba odorata,** 2. *Vide Picus Martius*
- Maroneum vinum nobilissi-** *Martij campi obeliscus* 4.
mum 2.82 *392*
- Marrubij herba considera-** *Mares seminis fortiores, pra-*
tio, natura, medicina 2. *392*
460. *varia nomina* 2.460. *392*
genera duo 2.460
- Marrubio vini conficitur** 2.95
- Marrucina ficus nobiles** 2.
126
- Marrucini agri prodigiū Ne-**
ronis tempore 2.264

Tom. 3.

CCc

Indicis Pliniani

[illegible]

Pars Prima.

3.381.386
 Mausoli regis *Artemisia* uxor
 2.668
Maxillarum morbi remediaz.
 505.589
Maxillarum consideratio 3.
 559
Maxillares dentes 1.561
Meconas messius triennio si-
 bi silentium imperavit 3.
 19
Meconatis tribus supremis vi-
 ta annis nullus contingit som-
 nus ibidem
Meconatis institutum, pul-
 los asininos epulis apponeret.
 397
Meconantia vina 2.85
Meconophanes pistor 3.355
Meconium, id est, insan-
 tium sordes in utero edita
 3.16
Meconis, lactuca genus 2.389.
 419
Meconium id est. papaveris suc-
 cus 2.411
Mecon herba, ex ea me-
 dicina 2.412. & inde
Meconium aploodes, herba
 qualis eiusq. usus in medici-
 cinis 2.764
Meconij remedia 2.567. 570.
 575.579
Meconites gemma 3.471
Medea herbarum perita 2.
 652

Medea frater ubi interfectus
 1.1,4
Medeam Timomachi Ca-
 sar Veneri dicat 3.325.354
Medea pellicem naphtha ex-
 cussit 1.81
Medea Timomachi imperfe-
 cta 3.357
Medeagemma à Medea re-
 perta 3.471
Medica malus 2.7.117
Medica herba unde aducta
 2.304
Medicamenta vulgo para-
 ta esse voluit natura 2.
 602
Medicamenta mala quo pa-
 tho a. adibus arceantur 2.
 427
Medicamenta mala ne no-
 ceant 2.678. 681. & 3. 31.
 135.100.2.0
Medicamentaria à Chirone
 reperta 1.343
Medicamina ex longinquis
 regionibus non petenda 2.
 647
Medicaminibus Arcades non
 viuunt 2.673
Medicina unde nata 2.602
Medicinam non tam praben-
 tes, quam reperietes, præsunt
 3.2
Medicina qualiter fiat utilis
 2.603
Medicina ex fraudibus ho-
 CC6 2

Indicis Pliniani

minum 2.62. imperat impe-	Medicinam Romani damnaue
ratoribus 2. 603. Vera in	runt 3.78
cens quotidianis 2. 603.	Medicam rem prisce nondam
antiqua qua 2.653	nabant sed artem 3.79
Medicina nullam artium	Medicina litem morum indu
inconstantiorum esse 3.	xit 3.82
75	Medicina Græci auctores re
Medicina noua 2.696	consentur 3.736
Medicina auxilia communia	Medicina fidem ferè abro
que 2.697	gauit Magica Vanitas 2.
Medicina abstinentia & sa	698
mes 2.697. & 3.17	Medicina ab externo orbe non
Medicina ab animo homines	petenda 2.547
pendentes non omittenda 3.8	Medicina ex igne 3.426
Medicina ab oraculo petitur	Medicina peritissimus Hip
3.76	pocrates & alij 1.323
Medicinarum optima qua 3.	Medici Egyptij quales 2.
17	694. metallicarum re
Medicina à dñs inuenta 3.	rum imperitis 3.299. pe
75	riculis nostris discunt 3.
Medicina premia ingentia 3.	80. venalem vitam a
76	gris promittunt 2. 602. ve
Medicina Græcorum à Cato	tero: plures 3.75
ne damnata 3.38	Medicis multa gentes carent
Medicina origo atque inuentio	3.78
Medicina Magica fons 3.	Medicorum altus 2. 602.
113	auaritia composita me
Medicina & magica pariter	dicamenta excogitauit 2.
efflormerunt 3.116	547. crudelitas 3.4. in
Medicina plures ab animali	ter se contrarietas 2.421.
bis reperta 1.376	431
Medicina ex animalium mem	Medicorum prisecorum diligen
bris 3.3	tia 2.587
Medicina à qua reperta 1.	Medicorum turba se perisse
343	monumentis inscriptio 3.
	78

Medicos

Medicos
creditis
Medicam
Asclepias
fauca
Medicam
ri occidi
Medicam
vires
Medulla
240
Medulla
800
372. &
Medulla
310
Medulla
& que
Megali
pista
Megali
40
Megali
800
Megali
Indian
rei des
Megali
in tan
inuen
Mel
298.
1.130
Mel
mori
3.112.

Pars Prima.

- Medicos se afferentibus statim creditur 3.79
 Medicus omnium clarissimus Asclepiades, & mira eius fiducia 1.323
 Medicus solus hominem impune occidit 3.80
 Medion herba qualis, eiusque vires 2.760
 Medulla arborum 2. 166. 240
 Medulla consideratio, effusui genera, & medicina 1. 572. & 3.41.52
 Medulla carentes homines 3. 310
 Medullam qua habeant ossa & qua non 1.572
 Megalyxi sacerdoti Diana, picta effigies 3.343.353
 Megalium unguentum 1. 40
 Megarorum excidium praeditum oraculo 2.189
 Megastenes à Philadelpho in Indiam missus, gentem eius vires descripsit 1.241
 Megetes palpebrarum psilothrum ex ranis in aceto putrefactum inuenit 3.207
 Mel corpora conseruat 1. 298. quo pacto eximendum 1.530
 Melis, in quosunt apes immorta in medicina vsu 3.112.130.133
 Mellis natura & origo 1. 527
 Mel collectum apes ore suumunt ibid.
 Mel opimum ex quibus folijs ibid. & 529
 Mellis genera & diuersitas 1. 528.529
 Mella etiam ex sparto, & oleis carpuntur 1.524
 Mel, ut mustum, se purgat 1. 527
 Mel vicesimo die crasse scindit ibidem
 Mel opimum ex quibus frondibus sorbearur 1.527. verum cur anthimum vocetur 1.528. asium, horraum vocatur 1.528
 Mellis in medicina vsu 1. 529. & 2.545
 Mellis medicamenta, dona caelestia 1.529
 Mel quando uberius, & pinguius capiatur 1.529
 Mel ericaceum vilissimum 1. 529
 Mella à putri eximenda 1. 510
 Mella furem, & menses odere ibidem. unde acescant 530
 Mel venenatum ubi nascatur 2.486. quoniam primum vino miscuerit 2.82
 Mellis cum aceto misto sit CCe 3.

ni dantur
 378
 si nondum
 379
 rum indu-
 382
 utheros re
 376
 ferd abro-
 anitas 2
 morbo um
 347
 346
 timus Hip-
 132
 uales 2
 am re-
 29. ps-
 disunt 3
 nam a-
 602. de
 375
 102 carent
 2. 603.
 ista me-
 1. 2.
 3. 4. in-
 2.431.
 diligem
 2.587
 se perisse
 scripto 3
 Medicos

Indicis Pliniani

oxymeli	2.96	576. 664. 766. & 3.34.
Mel insanum quod	2.	37.64
487		Melancholia insana remedia
Mel quod musca non attingat		2.551
2.487		Melancoryphi aues 1. 486.
Mel, id est, succum florum		506
lily	3.500	Melancranii runci genus 2.
Mel à putredine corpora ser-		499
uat	2. 44	Melandria cordyla piscis fru-
Mellis natura qualis	2.	sta
544		1 635
Mel quibus nocet	2.545	Melandrium herba, eius-
Mellis desumpti utilitas in		que in medicinis usus 2.
medicina	2.545	704
Mella à quo reperta	1.344	Melaniarum remedia 2. 613.
Mella qua opima	1. 517.	731
528		Melanion floris genus 2.
Mella quomodo probentur	1.	483
529		Melanthemum herba 2.
Mel venenarum quibus ex flo-		529
ribus fiat	2.486	Melanthion, id est, gith
Mellis venenari signa	2.	2.446
486		Melanthius pictor quibus usus
Melamphilum herba	2.	coloribus
536		3.33 2
Melampodii diuinatio, at-		Melanthius ingenti precio diti-
que inuentum	1. 321. & 2.	cis
661		3.319
Melampodion herba	2.661	Melanurus piscis
Melampsyrhium passi genus		3 226
2.86		Melappia poma
Melampus Præti filia qua		2 118
herba sanant	2.661	Melaspermon, id est, gith 2.
Melancholicorum remedia	2.	446
419. 435. 456. 506.		Meleager unus ex ducibus A-
		lexandri
		3.363
		Meleagri effigies, Parasitopu
		3.337
		Meleagri tumultus
		1.483
		Meleagrides aues 1.483. & 3.
		436.

435 437
 Melanactis agri
 1.464.
 Mel frugum
 550
 Melicibale
 Melicernum
 2.48. 405
 Melichloros
 Melichrysi
 Meliloti her
 483
 Meliloti her
 503
 Melilotiden
 Melissa ape
 485
 Melissae di
 sunt
 Melissae
 114
 Melissae
 que in
 585
 Melissae
 115
 Melissae
 dem
 Melissae
 115
 Melissae
 486
 Melissae
 2.430
 Melissae
 116

436.437	Melenactos aquilarum "genus	Melissophyllo apes delectantur
1.464.	Mel frugum panicum 2.	2.485.505
1.486.	550	Melissophyllo medicina ibid.
genus 2.	Meliceridum morbi remedia	& in le
discu fru-	2.458.505	Meliscianes 1.134
1.025	Melichloros gemma 3.476	Melitis herba eadem con me-
1.025	Melichrysos gemma 3.436	lissophyllo 2.505
1.025	Melilotos herba 2.40.480	Melites gemma 3.476
1.025	483	Melites vinum quomodo con-
1.025	Meliloti herba medicina 2.	ficiatur 2.90. ex eo medici-
1.025	505	na 2.546
1.025	Melilotidoleum 2.113	Melites lapis qualis 3.410
1.025	Meliloti apes delectantur 2	Melius Sp. a Minutio Auguri-
1.025	485	noreprehensus 2.274
1.025	Melimela diu seruari non pos-	Meligenem apes unde decer-
1.025	sunt 2.120	pant 1.523
1.025	Melimela unde dicta 2.	Melopeponis qui & unde di-
1.025	118	cti 2.374
1.025	Melimela poma, eorum-	Melothron, id est, vitis alba
1.025	que in medicinis usus 2.	2.569
1.025	585	Melothron herba folio suo venie-
1.025	Melinum oleum ex malis coto-	in coronamenta 2.480
1.025	neis 2.585	Membranarum animalium ge-
1.025	Melinum unguentum ex iis-	nera plura 1.571
1.025	dem 2.39.40	Membrane ubi reperta 2.
1.025	Melis animalis consideratio 1.	53
1.025	587	Membranarum macula quo-
1.025	Melissophyllon herba 2.	tollantur 2.42
1.025	480	Membrorum fracturum reme-
1.025	Melissophyllon id est, apiastum	dia 2.436
1.025	2.430.480	Membrorum singulorum ani-
1.025	Melissophyllon alucaria illini	malis descriptio 1.550
1.025	sur 2.488	Mameclion unde onis species
1.025	276	2.131
1.025		Memnon Ethiopia rex 1.

Indicis Pliniani

Memnonis regia	1.193	nomine 3.115. honor	1.319
Memnonis statua ex basalte lapide, Solo oriente crepitum edens	3.389	Mendacium nullum teste caret	1.372
Memmoni in Ethiopia regia	1.485	Menachmi statuarii stulus	3.292
Memnoides aues	ibidem	Menocrates Sexti Pompeij libertus	3.372
Memnonia gemma	3.471	Menelai Canobus gubernator	1.215
Memoria insignis exempla	1.313	Menelai regia	3.249
Memoria art à quibus reperta	ibidem	Menelai imago ex Obsidiano vitro	425
Memoriam adimens gemma	3.468	Menenij Agrippa paupertas	3.264
Memoriam inuantes aqua	3.157	Menesrati simulachrum	3.382
Memphiticarum arborum mira magnitudo	2.52	Meneius C. Latinos deuicis	3.277. quando Consul ibidem
Memphitica arbores nunquam perdunt folia	2.160	Menodorus Statuarius	3.295
Mena sex Pompeij libertus	3.372	Menogenes Statuarius	3.294.
Mana pisces	3.226	cocus	1.303
Mana pisces colorem mutant	1.433	Menon literarum reperiitor	1.342
Manarum piscium in medicinis vsu	3.211.213.220.221.	Menarum pretiosarum insania	2.58
Menais herba qualis	2.640	Mensa cedrina	ibid.
Menanter alij satorem quo pacto docueris entinguendum	2.383	Menarum ingens pretium	ibid.
Menander diligentissimus luxuria interpres	3.385	Mesa Ptolemai regis Mauritanis	2.58. Tiberij principis.
Menandri Synaristusa	2.599	19	
Menandri fabula, Thesula		Mesarum dorei prapipua	ibid.
		Mensa virginea, pantherina & apiana	ibidem

Pars Prima.

Mensa in vina plura vitia in-
uant *ibidem*
Mensam auferri bibente con-
uina inauspicatissimum ha-
betur 3.9
Mensis ceruata auguria & su-
perstitiones *ibid.*
Mensafecunda, arborum fru-
ctus 2.4
Menstrua muliebria horum
mirè nocent 1.306. & 2.
 400
Menstruiconsideratio natura,
tempus, effectus 1.306
Menstrua non nisi mulieri con-
ueniunt ibi. quādo cessant. 305
nihil magis menstrificum
ibidem
Menstruum quando & quan-
diu in muliere *ibidem* **ge-**
nerando homini materia
ibidem
Menstrui gravidarū fluxus in
malidos reddit parius *ibid.*
Menstrui primo farninarū plu-
res morbi sanantur 3.14
Menstrui prodigiosi effectus 3.
 23
Menstrua coeuntibus maribus
quādo maximè pestifera 1.23
Menstrui purpuram pollui
ibidem
Menstruum segetibus nocet
ibidem
Menstrui tactis vitis laditur

ibidem
Menstruum Iudae bitumino
nocentius 3.24
Menstruonitorem speculorum
hebetari 3.24
Menstruorum mulierum in me-
dicinā vsus 3.24
Menstrui tactis postibus Ma-
gorum artes irritas reddi
 3.25
Menstrui coriandri potu con-
tineri 2.454
Menstruorum remedia 2.439.
 440. 462. 464. 500. 508.
 521. 530. 534. 536. 557. 573.
 576. 577. 683. 585. 587. 593.
 597. 603. 604. 615. 619.
 620. 625. 628. 630. 633. 639.
 732. 734. 749. 756. 758.
 60. 769. & 3. 70. 83. 86.
 87. 88. 303. 311. 327. 328.
 411
Menses citantur 2.430. 431.
 442. 459. 460. 505.
 507. 511. 531. 537. 542.
 551. 554. 555. 565. 588.
 590. 595. 606. 608.
 617. 621. 623. 625. 634. 638.
 640. 646. 648. 659. 732.
 733. 743. 748. 761. 764.
 767. 769. & 3. 16.
 20. 21. 29. 32. 100.
 195
Mensurarum & ponderum mo-
mina 2.514. inuentoria 2.

Indicis Pliniani

- 314
 Meni dea 1.4
 Mentis sedes in homine ubi 1.
 564
 Mentis subtilitas unde 1.
 568
 Mentis alienatio quo inuenitur
 2.506
 Mentis instabilitas quo inuenitur
 2.542
 Mentem turbantia 2.621.658.
 27
 Mente commotis utilia 2.
 433.506 565.661. 756. &
 3.17.29.156.414
 Menta natura, satio, &c.
 2.396. & inde
 Menta ferro tanginem vult 2.
 400
 Menta consideratio, natura,
 medicina 2.437
 Menta generationi contraria
 2.438
 Mentagra morbus 2.694
 Mentaſtri herba considera-
 tio, & satio, & medici-
 na 2.396.437
 Mentaſtrum, ſylueſtre pul-
 gium 2.437
 Mentaſtri vinum ſaſſitium 2.
 95
 Mentor ſculptor 3.266.
 268
 Mentoris mirum opus 1.
 324
 Mentor Syracuſanus leo-
 ni ſurculum ex pede exemiſ-
 ſi 365
 Menti conſideratio 1.559
 Mentum nullo animalium
 præter hominem ſibi-
 dem
 Mentum in ſupplicando tan-
 gunt Greci 1.581
 Mercatura à quibus reper-
 ta
 1.344
 Mercurialiſ herba considera-
 tio 1.6.9
 Mercurijſ fideris conſideratio.
 10 17
 Mercurij ſtella per Zodia
 cum motus 1.19
 Mercurij ſtella quantum à
 Sole diſcedat 1.20.664
 Mercurij ſtella color radians
 1.23
 Mercurius Mercurialiſ herba
 inuenitur 2.659
 Mercurij ſimulachrum 3.286
 204
 Mercurius Bacchi nutrior,
 eiſque ſimulachrum ex arte
 3.294
 Mercurij delubrum ubi 3.
 441
 Mercurius literarum inuentor
 1.341
 Metrix diſſima Rhodope
 3.395
 Mettriciſ conſtantia ac fides
 1.312

Pars Prima.

1.312. & 3290	Meretrix cui honor tributus 3.	14	Mesphes rex Egypti 3.392
290	Mergi aues insatiabiles 1.569	Mespilorum consideratio, gene	ra &c. 2.127
Mergi aues consideratio 1.488		Mespilus Catonis aucto Italia non fuit 2.127. vermicibus infestatur 2.258. putamen quale 2.134	
497	Mergi aues futura praesagiunt 2.357	Mespilorum natura, & medicit naque 2.594	
Meridiem vitium plaga spectare non debent 2.256		Messalina cum Vestio Valente adulterum 3.77	
Meryx piscis ex genere lacertorum 3.226		Messalina mira libido 1.508	
Meropides gemma 3.471		Massalinus consularis hircundibus ad genua admissis interemptus 3.219	
Merois herba unde dista, eiusque descriptio & usus 2.642		Massala Valerius consul 1.384. victoriam suam De Herone & Carthaginiensibus Roma praefam proposuit 3.324	
Merops auis qualis, eiusque pietas in parentes 1.489		Messala orator sui nominis oblitus 1.313. alienam genti suae imaginem veruit inseri. 320 in Antonio auri in rebus obsecans ab usum reprehendit 3.241	
Merula auis consideratio 1.484 in medicinis usus 3.129 hyeme abit 1.482		Messala Marcus Consul quando 1.315. 385. & 3.430.	
Merula ubi alba 1.486. bis an no pariant 1.502		Messala Marco Censore ficus sponte in Capitolio enata 2.263	
Merula amica turdo 1.518		Messala Marcus duas Sibyllis posuit statuas 3.277	
Merula laurose purgant 1.377		Messala quo vino usus 2.86.	
Merula piscis 1.426. & 3.226		Messis consideratio 2.341	
Mesembryanthemum 1.39			
Mesomela gemma 3.472			
Mesomelas gemma ibid.			
Mesomelas arum nardi genus 2.			

Indicis Pliniani

virtutatio	2.34 ¹	peres	1.327
Messes ubi bina anno uno	1.	Metelli Macedonici, felicitas,	
240		gesta, mors	1.328
Metallorum consideratio	3.	Metellus Macedonicus Scipio	
228		nis inimicus	1.328
Metallum unde dictum	3.	Metello Macedonico à Catinio	
253		illata iniuria	1.328
Metallis opes constant	3.318	Metelli Pontificii senectus	1.
Metallorum aris consideratio	3.271.272	332	
Metalla aris quis inueneris.		Merendi diuersitas	2.341. &
343		indo	
Metaponti Iunonis templum		Merendi tempus	ibid.
virgineas habuit columnas		Merithymathus Masinissa fi-	
2.726		lius	1.305
Meta figuram umbra referunt		Meropian arbor	2.31
1.12		Meropion factitium oleum i-	
Metalla Sylla mater	3.403	dem cum amygdalino	2.
Metellus Consul	1.304	112	
Metellus Qu. Celer Consul	1.	Metoposopi qui	3.324
57		Metrodorus medicus	2.433
Metelli L. de panis triumphus		Metrodorus pictor, philosophus	
1.353		quo	3.354
Metellus Pontifex lingua fuit		Metrodorus memoria artem	
impedita	1.561	consummauit	1.313
Metellus Macedoniam sube-		Metrodorus S. ephius à Roma-	
git	3.288	norum odio cognomen inue-	
Metelli L. triumphus	2.274	nit 3.280. Romanis obsecro	
Metelli ades ubi	3.384	volsinios statuarum cupiditate	
Metellus Qu. quot filios nepo-		expugnatos	3.280
tesque reliquerit	1.305.327.	Metuentium nocte remedia	2.
328		440 533	
Metelli Qu. gesta, honores, ac		Metus felicitatem adimit	1.
felicitas	ibid.	325	
Metellus Qu. cecus factus cum		Metus varios expellit à monte	
Palladium ex incendio ra-		adamas	3.443
		Meu herba consideratio, gene-	
		ra	

Part Prima.

1.317	va, natura medicina, inuen-	2.360	Mileus medicus	3.4
si, selectus	tor	2.463	Miliaria olea ubi, & cur ita	
1.318	Menanatis uua qualis	3.	diste	2.225
icm Scipio	78		Militaris panis qualis	2.287.
1.328	Mesentius vini mercede Ru-		herba	2.643
o à Cassio	tulis opem tulit aduersus La-		Militaribus signis argentum co-	
1.328	tinus	2.91	lor familiarior	3.243
tenetius 1.	Myacanthos quid	1.394	Milites fortissimi ex agricolis	
	Myaces pisces quales, & ex eu-		2.276	
2.341. &	medicina	3.212	Militum pramia varia	1.316
ibid.	Myagros herba qualis, eiusque		& 2.517. & 3.238	
lasiussa fi-	usus	3.761	Milij spica qualis	2.283
1.305	Myagri herba oleum ibidem		Milium Indicum quando in	
2.31	Micriades sculptor	3.876	Italiam aduectum	ibid.
oleum	Myconij natura calui	1.552	Milij usus in Campania ad	
lino 2.	Myconum vinum	2.87	pulcem conficiendam	2.294
	Mycon pictor	3.269. 330. 335	Milij puits, aut cruda etiam sa-	
	Mycon statuarius	3.294	rina lactis admixta Sarma-	
	Mycerpsychi qui, eorumque re-		ta aluntur	2.294
3.324	medium	2.545	Milione auicula aut vermes	
2.453	Microsphaerum nardi genus	2.	noceant	2.308
biolophus	14		Milium ubi ferendum	2.
3.354	Miction medicus	2.464	309	
ia artem	Mida annulus mirus	3.230. au	Milium tantum & hordeum	
1.313	riooopia	3.242	Aethiopes habent	2.394
à Rema-	Mydon pictor	3.357	Milium quando ferendum	2.
tem inu-	Myia concharum genus	1.	28. 330	
is obiecti	443		Milij è semine quod vinum	
in cupidi-	Myiagrus muscarum deus	1.	fiat	2.94
3.280	483		Milium in theriaca	2.466
modia 2.	Myiagrus statuarius	3.295	Mellisfolij herba consideratio	
	Misica pisces quales	3.213	& medicina	2.639
imil 1.	Milciades dux Atheniensium		Mellisfolia herba qua	2.660
	3.334		Mellisfolij medicina	2.713
à mente	Mileia rosea	2.471	Millepeda in medicina	3.
2.443	Mileti cruce olivae	erodunt		
301 gene-				
in				

Indicis Pliniani

- Millefolij medicina . . . 2.713
 millepeda in medicina 3.
 183
 Millepeda animal, & contra
 eius Venenum remedia 2.
 406. & 3. 110
 Mylacos blatta genus 3. 111
 Milo Crotoniates qua gemma
 vsus 3. 464
 Miloni: crotoniates fortitudo 1.
 311
 Milo Clodium perimii. & eius
 eris alieni summa 3. 400
 401
 Milonis interitus 2. 48
 Milio, id est minium 3. 258
 Mites lapis 3. 412
 Miluago piscis tempestate pra
 sagit 3. 192
 Miluorum consideratio 1. 470
 Milui in medicinis vsus 3. 103.
 134
 Miluus ex funerum ferculis,
 aut Olympia ara nihil ra
 pit 1. 470
 Milui cui inimicus 1. 517
 Milui signi celestis exortus 2.
 327. 328
 Miluus piscis volitans 1. 434
 Mimmulus proterfium herba
 rum deterrima 2. 332
 Mina siue mna, a ticas drach
 mas centum pendet 2. 514
 Minerue olea A:heus ad Pl
 nijsusque tempera durauit
 2. 138
 Minerua simulacrum ex ebo
 ro 3. 285
 Minerue musica simulacrum
 ex aro . . . 3. 286 291
 Minerua simulacrum in Nea
 Troadis non compluitur 1.
 72. templum Lindi 3. 249
 minerua in Gorgone draconis
 ad istum cithara resonantes
 3. 291
 Minerua delubrum in Capito
 lio 1. 247. effigies picta ab
 Amulio 3. 350. simulacrum
 de calo tactum 3. 376. adei in
 Elide, eius quo mirum tecto
 rium 3. 420. cur non immo
 le
 tur capra 1. 405. sacra olea.
 2. 4. qua herba sacra 2. 527.
 & 65.
 Minerua iuuentum, argemon
 herba 2. 646
 Minyanthes trifolij genus 2.
 480 506
 Minij consideratio & vsus 3.
 257. quibus reperitur locis
 ibid. preparatio 3. 258. ad lo
 bros scribendos vsus 3. 260
 Minium domini seruis pingem
 tibus praestabant 3. 127
 Minium venenum esse 3. 81
 Minora animalia expressu ma
 tura vim indicant 2. 520
 Minos princeps classe depugna
 uit 1. 347
 Mintha olim Gracis dicta, qua
 Latini menta 2. 396
 Minutius

Minutius

lucius afflic

guit

Minutius statu

causa positi

2. 1

Mydonon h

Myades, m

103

Mythronon

Mythia

quali

Mythronon

asine

M. rara

Babylonica

Diana Epn

Iouis O jomp

224

Pyramides

Solis releff

Manfoli. f

Cyri: medio

mem: or

praeuaf

minuon

Mira &

rum car

Mira fimi

46

Mira fuge

Miracula

concurr

Niraculati

71. 2

Pars Prima.

Minutius Augurinus Sp. Me-
lium affectati regni coar-
guit 2.274

Minutij statua, ubi & quade
causa posita 2. 274. & 3.
277

Myodonon herba 2.238

Myiodes, muscarum Deus 3.
103

Myophonon herba 2.480

Myosota, siue myosotis herba
qualis 2.760

Myosoton herba, eadem cum
alsine 3.741

Miracula orbis se-
ptem.

Babylonia muri 1.259

Diana Ephesia templum 3.398

Iouis Olympici simulachrum 3.
284

Pyramides Aegyptia 3.393

Solis colossus Rhodi 3.283

Mausolis sepulchrum 3.381

Cyri medorum regis domus a
memorie iligatis auro la-
pidibus fabricata cuius Pli-
nius non meminit.

Mira & superstitiosus pano-
rum curatio 2.717

Mira simi dorcadis natura 3.
43

Mira fulgurum 1.44

Miracula montium inter se
concurrentium 1.67

Miracula terrarum varia 1.
71.72

Miracula multa aquarum 3.
158

Miracula inuista Qu. Marcij
regis 3.405

Miracula fontium & flumi-
num aliarumque aquarum

1.77. variarum gentium 1.

291. quorundam animalium

3.73.152

Miraculum auditus velocissi-
mi 1.312

Miracula de his qui elati reui-
xerunt 1.336

Miracula animalium aduenas
intermentium 1.411

Miracula delphinorum 1.
418

Miracula echneidis 1.433

Miracula phaniciis 1.464

Miracula Daomedarum a-
uium 1.496 per totum ca-
pit

Miracula aspidum 1.518. a-
pum 1.533. vini 2. 97. 101.
prodigiosarum arborum 2.
173. 202

Miraculum caprifici arboris 2.
591

Miraculum mellis 2.48

Miracula herbarum 2.641.

698 serpentem 2. 675.

680

Miracula prodigiosa circa Ve-
nerem 2. 717. circa precatio-
nes, incantamenta & sortile-
gia 3. 512

Indicis Pliniani

Miracula piscium	3.191	Myrrha quibus nascatur loci	
Miracula, medicina, & prodigia ignium	3.425	ibid.	
Miracula varia natura	1.32	Myrrha ex spina in India colligitur	2.22
54.166.176.197.277.306.		Myrrha ligno apud Sabaeis coquuntur	2.24
373.435.460.473. & 2.62.		Myrrha odore antiqui vina condiebant	2.92
66.69.78.125. 139. 156.		Myrrha Troglodytica lfidis in sinum comportatur	1.273
220. 265. 315. 324. 366.		Myrrha herba qualis & ex ea medicina	2.640
374. 457. 478. 487. 532.		Myrrhis herba qualis, & eius in medicinu vsus	2.640
606. 619. 639. 653. 629.		721	
667. 670. 676. 737. &		Myrrhis gemma	3.478
3. 27. 50. 96. 181. 200.		Myrsilus Lydia rex	3.333
222. 312. 391. 393. 406.		Myrsineum herba eadem cum faniculo sylvestri	2.463
408. 411. 426. 433. 463.		Myrsinites tithymali genus	2.
467. 468. 469. 475		711. gemma	3.471
Myrapia pyra	2.117	Myrtatum obsonium	2.135
Myrice frutex	2.64	Myrta verberna in fodere Romanorum Sabinorumque adhibita	ibidem
Myrices medicina	2.619	Myrta Venetia ara Roma	2.
Myru piscis	1.432	136	
Myriophillon herba cuiusque medicina	2.639	Myrti olei natura & medicinalis	2.581
Myrmecides statuarius & eius opera	1.312. & 3.384	Myrtidani vini factitij genus	2.95.135
Myrmecites gemma	3.475	Myrtidani medicina	2.60
Myrmecias gemma	3.471	Myrtites vinum quomodo conficiatur	2.94
Myrmecion phalangij genus	3.	Myrtus sacra Venetiae	2.4
Myrobalanum glandis aromatica genus.	2.29.30	Myrti consideratio	2.135
Myrobalani medicina	2.583		Myrti
Myron statuarius quando vitis	3.285 quo ara vsus		
Myronis opera	3.286		
Myronis bucula	ibidem		
Myrrha consideratio	2.20.		
genera, natura, pretium	2.21		

Pars Prima.

Myrti varia genera 2.136. o
leum quomodo conficiatur 2.

112

Myrtus sativa. ibid. sylvestris
ibi.

Myrti bacca 2.131

Myrti succum qualis 2.133. 135

Myrtus ubi primum visa 2.

135

Myrtus Roma fuit ab initio ur
bis condita 2.135

Myrtus arborum omnium pri
ma Roma in publico sacra 2.

135

Myrti dua in Romuli delubro

2.136

Myrti generatricia apud Cato
nem ibid.

Myrti utilitates plures ibid.

Myrti quis primus in oratione
usus 2.137

Myrtus quae loca amet 2.

159

Myrti non decidunt folia 2.

160

Myrti folia angusta 2. 162. di
spersa 2. 163

Myrti patritia & plebeia, ea
rumque mira natura 2.

135

Myrtus quibus modis feratur

2.117

Myrtum mithridates rex fru
stra in Panticapaeo urbe se
rare conatus 2.174

Myrti vis brevis 2.226

Tom. 3.

Myrtus ubi odoratissima 2.136

485

Myrtopetalon herba 2.762

Mys argenti calator 3.328

Mys piscis 3.226

Misencensi agro marj villa

2.278

Myfi quid sitisque confideratio

2.366

Mysticum vinum 2.87

Mitrax gemma 3.471

Mitres Aegyptij rex 3.390

Mithridates Aquilio duci ca
pto aurum in os infudit 3.

241

Mithridatis currus aurei ar
gentique 3.267

Mithridates quando à Lucul
lo victus 2.131

Mithridates laurum & myr
tum in Panticapaeo frustra
ferere conatus 2.174

Mithridatis antidoti compo
sicio 2.596

Mithridatis laus 2.650

Mithripates quotidie venenū
bibit 2.650

Mithridates duobus & vigin
ti linguis loquutus. 313. & 2.

651. a Pompeio victus 313. 315.

& 2.650. quot annos regna
vit 2.651.

Mithridatis commentationes

Pompeius per Leneum li
bertum Latinitate donatus

CHRANIS 2.653

D'Dd

Indicis Pliniani

Mithridates quidam Claudio	num ingenium	2.699
principe ad Sauramatus	Mæri Aegypti rex, locis que	
confugit	ab eo denominatus	1.190
Mithridati daſtilotheca	Mæridi regis ſepulchrum	3.
429	396	
Mithridatico bello multi ci-	Mæſia ſicus quales	2.124
uium in Calaminu inſulu	Molarum verſutium confi-	
ſeruati	ratio ac prodigia ex in	3.
Mithridaticum antidotum	409	
2.	Mola lapidea ubi optima	3.
650	409	
Mithridation herba à mithri-	Mola in utero muliebri qua	
datis reperta	dicantur, & quomodo gi-	
2.665.681	gnantur	1.306.511
Mituli piſces quales	Molam uſeri muliebru. rum-	
3.213. &	pentia	149
inde medicina	Mola ſalfa ſacris omnibus ad-	
3.161.	hibebantur	3.176
Mitulorum generatio	Melemonium herba. & ex ea	
1.456	medicina	2.704
mira magnitudo	Molere frumenta Ceres prima	
3.191	reperit	1.342
Myxa prunorum genus	Moly laudatiſſima herbarum,	
2.49.	criſque deſcriptio	2.
116.220	656	
Myxon piſcis	Moly herba	2.
3.207	513	
Mnaſtismus piſtor	Moly efficax contra	magicas
3.57	arces	2.681
Mnaſitheu piſtor	Molybdana herba	2.688
ibid.	Molybditu quid	3.256
Mna ſive mina Aſticas drach-	Molitura frumentorum confi-	
mas centum pendet	deratio	2.292
2.514	Molliendi vim habet terra am-	
Mnaſon Elatenſium tyrannus	pelitiu	3.370
3.445. & 447	Molochæ ægria quid	2.410
Mnemofiſe a Philoſo piſta		
3.		
356		
Mneſtem medicus, aſiſque de		
coronamenti opus		
2.469		
Mneuidu regia		
3.390		
Modulorum muſicorum ſpecies		
plures, & eorum inuētores		
1.345		
Modus rerum omnium uſiſſi-		
2.279		
Modum ſeruare neſcit huma-		

Molochites g.
unde di.
Molon herba
medicinis
Mollogocher
Molluſcum,
157
Molluſca nu
Monanum
1.145
Monedula
2.127
Monedula
484
Monoceros
370
Monochrom.
326.331.336
Monopoda:
Monſtreſores
genera
Montes in
quando
que arbo
ferum r
tiſque
Mentibus
quid preſ
Reliqua
Monumen
lapide
Morbi nou
nitiſque
Morbi qui
5

Molochites gemma qualis &
unde dicta 3.456

Molon herba qualis, & ex ea
medicina 2.702

Mollugo herba 2.719

Molluscum, acris tuber 2.

157

Mollusca nuce 2.129

Monaulum mercurius reperit

1.345

Monedula infitionis inuentrix

2.227

Monedularum furacitas 2.

484

Monocerotis fera descriptio 1.

370

Monochromata quæ 3.258.322.

326.333.336

Monopodia ex are 3.275

Monstroforum hominum multa

genera 1.277.291

Montes inter se concurrentes

quando visi 1.67

quæ arbores ament 2.158

ferrum resinentes reſcien-

tesque 1.73

Montibus nubes imminentes

quid præſagiant 2.356

Reliqua quæ re parte ſe-

cunda.

Monumenta, perennia ex quo

lapide ſiant 3.418

Morbi noui quibus locis homi-

nibusque peculiare 2.693

Morbi quidam, diſi crediti 1.

5

Morborum exempla varia 1.

334.336

Morbus etiam arbores ſentiunt

2.257

Morbi qualiter vitari poſſint

2.456

Morbi omnes quomodo pellan-

tur 2.491. qui aſperſimi 2.

655

Morbus omnes tollentia 2.656.

657.676

Morbi inflammari creduntur

ſuperuentu cerum, qui pedi-

bus iter conſecerint 2.653

Morborum totius corporis re-

media 3.29. & 3.135. 2.682.

& 3

Morbus longis locorum mutatio

utilis 3.17

Mores ciuiles præſtauit M.

Scauri adilitas 3.375.403

Morum diuerſorum exempla

per totum caput 1.310

Morum ſeueritas quo pacto in-

ducatur 3.31

Morion idem cum halicacabo

2.513

Morion, mandragora ſpecies 2.

686

Morion gemma 3.471

Mormyra piſces 3.227

Morphnos aquile genus 1.465

Moriariorum lapidum conſide-

ratio & inde 3.415

Mors homini optimus portus

2.655

- Mortem nunquam contingere,
 nisi assu mari recedente 1.
 76
 Mortem ex minimis causis ac
 cidere 1.301
 Mors saepissime inuocatur 1.335
 Mortu signa plurima 1.336
 Mortes repentina plures 1.
 338
 Mortem doloris impatientia
 qui sibi consciuerit 2.
 450
 Mortem sponte accersentes 1.
 164.243
 Morte qua plebantur sacrilo-
 gi in Elephantina Aethio-
 pia regione 2.642
 Morte sua Gracchorum pater
 Cornelia uxoris vitam re-
 demit 1.322
 Morte repentina nonnulli ob
 desideria, infortunio suo-
 rum extincti 1.322
 Mortem sibi consciscientium
 corpora crucibus affixi 2.401
 Mors tempestiua optima
 3.5
 Mortu consciscenda causa 2.
 639.642.655
 Mortu signa ex urina 3. 20.
 & 21
 Mortu sua arbitrio nihil ho-
 mini melius concessum 3.5
 Mortales eternitate Deus do-
 nare non potest 1.7
 Mortu cum laruis luctari,
 prouerbium, Prologo operis.
 Mortuos ad uitam herbi reuo-
 cari 2.653
 Mortui cum coronis effereban-
 tur 2.468
 Mortem multis modis prouo-
 cant nauigantes 2.359
 Morsus bestiarum remedia 2.
 432.455 505. & 3.409. ve-
 nenaletorum animalium re-
 media 2.466
 Moricini clauorum genus in
 pedibus 2.543
 Morui arbor qualia amet 2.
 159
 Mororum colores tres 2.
 130
 Morus quando serenda plan-
 tandae sit 2.236
 Mori succus qualis 2.133
 Mora carne & succo constant
 2.134
 Mori arboru fructus, reliqua-
 rumque eius partium in me-
 dicinu usui 2.592
 Morus nouissime germinat 2.
 161.165.331
 Morus cur arborum sapientissi-
 ma conseatur 2.165
 Morus tardissime senescit 2.
 170.193
 Mors succus a medicis expeti-
 tur 2.185
 Morus salicis tantum feritur 2.
 232
 Morum ramos inferi religio ful-
 gurum

Pars Prima.

ego spero.	Iurum prohibes	ib.	Aculi fel non habent	1.567
arbori reu-	Mori arboris prudentia	2.593	Mula calcitrans quo inhibet	1.396
2.633	Mori arboris ricini sanguinem	ibidem	Mulorum longa aetas	1.397
efferebat.	Mori arboris consideratio	2.	Mula cuiusque parum in me-	
2.468			dicini vsu	3.103. 133. 135.
tu prono.		130		151
2.359	Mos. Quare mores.		Multa apud veteres ouib. &	
medica 2.	Mosceton, rosa genus	2.	bubus	2.273. & 3.230
409. ve-		471	Muliere excepta pauca ani-	
alium re-	Moschion Gracius de Rapha-		malia grauida nouere coi-	
2.466.	ne librum edidit	2.79	tum	1.301. interdum super
genus in	Moses Magus, secundum Pli-		fatat ib. non ex qualibet co-	
2.543	nium	3.116	cipit	1.204. fecunditas va-
a amittit	Mosherudis regia	3.196	ria ibid. quandiu pariat	1.
171 2.	Mucescere inter liquores vi-			305
	num proprium	2.101	Mulier sola menstruale ani-	
	Mugilis piscis consideratio	1.	mal	1.306. septima die ab
		426. 428. 451. & 3.226	enixu concipere facillime	
la plan-	Mugilum piscium in Laxerra		creditur	1.510
2.236	stagnis mira copia	1.420	Muliere ex semetipsa concei-	
2.133	Mugil & lupus pisces mucus		piens, mola in utero na-	
conflans	odio flagrant	1.452	scuntur	1.518
reliqua-	Mugilus piscis astus	3.191	Muliebri ornatus preciosissi-	
um in me	Mula ne calcitret	3.153	mus	1.444
2.592	Mula ungula sola Stigga a		Muliebrium affectuum reme-	
minat 2.	qua continetur	ibid.	dia	2.405. 403. 411. 419. 421
	Mula ex volutabro pulvis in-			560
epientisli-	spersus amoris astus mui-		Muliebris corporis, cuiusq. par-	
2.165	gar	ibid.	uum medicina	3.25
escit 2.	Mulorum consideratio	1.396	Mulier menstrua denudata te-	
in. experi-	Muli ex asino & equa gignun-		pestares abigit	3.23
2.185	tur	ibid.	Muliones culicium genus	1.
ferunt 1.	Mulam peperisse prodigio est			534. & 3.152
	ibid.		Muliones uno tantum die vi-	
eligio ful-	Mula ubi vulgo pariant ibi.		uunt	3.152
gurum	quare non pariant	ibid.		

Indicis Pliniani

- Mulli piscis consideratio* 1.429
 430
Mulleorum calceorum color
mullus piscibus nomen ficit
 1.429 & 3.209
Mullus in cibo inutilis nervus
Mulli piscis in medicinis usus
 3.199 211.220.223
Mullus octingenta librarum in
mare rubro captus 1.430
Mullorum copia ubi 1.429
Mulli expirantes versicolor es
ibid.
Mullus ter anno parit 1.456
Multipeda vermis in medici-
nis usus 3.122.133
Mutiana corona 2.115
Mulus. Quare Mula.
Mulsa aquae consideratio, &
medicina 2.545
Musi consideratio, usus & me-
dicina 2.546
Mummio L. Censore laquea-
ria in Capitolio inaurata 3.
 243
Mummius Corinthum diruit
 3.274.359
Mummius L. diruta Corintho
primus tabulis externis au-
toritatem ficit 3.335
Mummius victoria ad vasa
Corinthia & tabulas pi-
ctas Romanorum mores in-
clinavit 3.430
Mummius signis urbem Ro-
mam replevit 3.181
munus decedens filia dotem
non reliquit *ibidem*
Mundus, numen quoddam æ-
ternum 1.1
Mundi externa indagare mens
humana non potest *ibid.*
Mundus certus, incerto tamen
similis *ibidem*
Mundus cuncta complexus in
se *ibidem*
Mundi mensura nosci non po-
test ab homine 1.1
Mundus unde dictus 1.3
Murales corona civicis digni-
tate inferiores 2.142
Muralis corona à graminea
dignitate superatur 2.517
Muranis piscibus ferula na-
tura infestissima 2.465
Murana piscis astus 3. 191.
 & inde
Muranarum patina 3.362
Murana molle regumētū 1.423
Murana piscis hyeme raro ca-
pitur. 1.427
Murana exeunt in tetram 1.
 430
Murana pisces longi 1.431
Murana pinnis & branchijs
carent *ibidem*
Muranarum ova celerissimi
crescunt 1.432.455
Murana tantum sexus sumi-
nei 3.191
Muranam cum serpentibus
coire 1.432. & 3.191

Muranarum
 primus
 Murana &
 mulus cor
 Murana m
 202 consp
 Murana an
 cauda 3
 fono eue
 non inter
 dailla f
 Muranarum
 lichenas
 109
 Murana l
 Murici p
 434.9
 Murium g
 Muricum p
 457
 Muricum
 Muricum
 209.22
 Margenti
 Mur a qui
 Murium
 reuicini
 Muris Th
 rit
 Murus lat
 nan e
 Murus
 Roman
 genti p
 11. 94 li

Murænarum viuarium qui
 primus excogitavit 1.459
 Muræna & conger caudas sibi
 mutuâ corrodunt 1.462
 Muræna morsus remedia 3.
 202. consideratio 1.432
 Muræna animam habent in
 cauda 3. 192. à piscatoribus
 sibilo euocantur ibid. fuisse
 non interimuntur ibid. cau-
 da ista facillimè perimun-
 tur ibid.
 Murænarum cinis cum melle
 liehenas & lepras sanat 3.
 209
 Muræna L. ludi 3.242
 Muricæ pisci consideratio 1.
 433 439-446
 Murinum genera 3.209
 Muricum pariendi tempus 1.
 457
 Muricum generatio 1.457
 Muricum cineris medicina 3.
 209-220.221
 Murgentina uua 2.77
 Muria quid 3.177-219
 Murinum hordeum, & ex eo
 medicina 2.551
 Mures Throson primus repe-
 rit 1.343
 Mures laterisus Areti & me-
 uanis 3.365
 Murrhina uisa à quo primus
 Romam aduecta 3. 431. in-
 gentu pretij ac capacitatis
 ib. quibus in locis reperian-

tur 3.432
 Murrhinorum pretium à fisti-
 libus victima 3.362
 Muræna Veneris ara Roma 2.
 136
 Muris unius numerosus factus
 1.512
 Mures lambendo concipiunt 1.
 512
 Mures pregnantés in utero pa-
 rentu reperti ibid. gustatu
 salu concipiunt ibi. agrestium
 cepia messes aliquando popu-
 latur ib. quib. ex locis inco-
 las fugarunt ib. quibus ne-
 centur 2. 507. 527. quibus
 pellantur 2.308.535. & 3.553
 Mures cucumeris erratici de-
 cocto resperfa non attingunt
 2.405
 Murium natura non spernen-
 da 3.91
 Muribus cor maximum 1.565
 Murium aliqui fel non habent
 1.567
 Murium fibra crescunt & de-
 cresci ut cum Luna 1.568
 Mures quo pacto unum in lo-
 cum contrahantur 2. 527. à
 serpentibus lasi chindrylle
 herba sibi medentur 2. 539.
 omnino indociles 1.497. ubi
 albi 1.410
 Mures marinus ubi oua patias
 1.457
 Muribus quæ glans gratissî-
 Ddd 4

me 2 145
 Mures ruinis imminenti-
 bus pramigrans 1.377
 Mures urbium incolas inter-
 dum pepulerunt 1. 378.409.
 512
 Murium consideratio, natura,
 generatio, ostenta 2.409
 Mures ingenti emptu pretio
 ibid.
 Mures Pontici 1.385
 Mures marini 1.430
 Muris marini partus 1.437
 Mures Nili quales 1. 460.
 512
 Mures aranei ubi venenati
 1.411
 Muris aranei morsus remedia
 2.415.424.431.455.551.573
 589.747. & 3.44.98.119
 Mures Africani pulmonum
 vitij medentur 3.125
 Mures necantia 2.507. 630.
 665.738
 Muris eiusque partium in me-
 dicinis usus 3. 91. 105. 110.
 121.125.135.150
 Murinus simus in medicina 3.
 103.105.131.152.133
 Mure nomen à Fulvio Nobiliore
 ex Ambracia Romam
 translata 3.336
 Musarum novem simulacram
 3.382
 Musa Antonius Augusti me-
 dicum 2.389.668

Musca polygon herbam sum-
 mope admirata 2.652
 Musci imago 3.430
 Muscarum in medicinis usus
 3.103.138 142
 Musca omnino indocilis 3. 103
 Muscarum Deus Myiodes i-
 bidem
 Muscae quomodo fugentur ib.
 Muscarum Deus Myiagramm
 1.483
 Musca quas ades non intrens
 1.484
 Musca mortua quo pacto re-
 viviscant 1.550
 Musca alii vehiculum & car-
 rum totum contegens 1.312.
 & 3.293.384
 Musca ubi non reperitur 2.
 487. quod mellis genus non
 attingant ib. qua maxime
 appetant 2 608
 Musca in linteolo religata lip-
 pitudini medetur 3.10
 Musca quo necentur. 2. 616.
 665
 Muscarda, id est simus muri-
 nis 3.103
 Musculus piscis balana iter
 dirigit 1.462
 Musculi pisces marini 3.225
 Musae in adificijs qua dican-
 tur 3.414
 Musca reperit Amphion 1.
 345
 Musci gentes gestare soliti
 3.428

3.428
 Musca de ph
 1.416.419
 Muscivora an-
 na
 Musca ven-
 414
 Muscacea las
 Musca pyra
 Muscellarum
 & mda
 Muscula d
 sui quati
 ibidem si
 tur
 Muscula quo
 gregari po
 Muscula ven-
 dioccurrer
 Musca ne
 Lunecce
 Muscula bu
 371
 Muscula 74
 Muscula pi
 1429
 Muscula cui
 3.195
 Muscellarum
 565
 Muscellarum
 5.195
 Muscellarum
 lunius
 Muscula di
 penitus

Parte prima.

3.428
Musca delphini delectantur 1.418.419
Musmonia animalium considera-
tio 1.403
Musta ut feruere desinant 3.
414
Mustacea laurus 2.137
Mustea pyra 2.120
Mustellarum duo genera 3.91
Et inde
Mustela domestica catulos
suos quotidie alio transferre
ibidem serpentes persequi-
tur ibid.
Mustela quomodo in unum co-
gregari possint 3.34.94
Mustela veneficijs quo reme-
dio occurratur 3.102
Mustela ne gallina aut colum-
ba nocent 3.352
Mustela basileusum perimit 1.
371
Mustela ubi non sine 3.410
Mustela piscis laudatissimus
1.429
Mustela cui inimica 1.517. Et
3.195
Mustellarum cor maximum 1.
565
Mustellarum morsus remedia
3.195
Mustellarum cinere mures pel-
luntur 3.308
Mustela dimicatura cum ser-
pentibus ruiam praestit

1.376. Et 2.434
Mustela a serpentibus quo pa-
cto fugiuntur 3.34
Mustellarum genera, et earum
in medicina usus 1.9. 104.
106. 109. 123
Mustellarum fel venenum esse
3.94
Mustellarum sylvestrium fel
aspidibus aduersatur 3.94
Mustum quomodo condiantur.
98. 100
Musti medicamina 2.98
Mustum circa Alpes ligneis
vasis conditur 2.101
Musta in Liguria quo pacto
condiantur 2.99
Musti vitium denuo sua spon-
te feruere ibid.
Musti differentia plures. 566
Mustum stomacho inuile, ve-
ni iucundum 2.566
Musta pumice addito feruere
desinunt 3.414
Musta pice condiantur 3.417
Mutiani de musca superstitio
3.10
Mutianus coronam Marsya ca-
piti suo imposuit 2.468
Mutianus ter Consul 3.10
Mutine peculiari una prusi-
nia 2.78
Mutinensi bello bolides visa
1.29
Mutinensi obsidione columba
epistolae in castra consulum

attulerunt 1.491
 Mutorum hominum remedia
 2.439.766
 Mutus augur. 1.468
 Mutus Qu Consul 1.31

Nabu fera qualis
 1.368
 Nauis Pollionis ma-
 gnitudo 2.308
 Naphtha quid 1.81. & 2.641
 Napij Athenienses appellaue-
 runt sinapi Aegyptium 2.
 398
 Napi aduersus vermes quomo-
 do medicandi 1.400
 Napi vinum conficitur 2.95
 Napi ubi optimi 2.377
 Naporum satio 2.345
 Naporum genera quinquē 2.
 376. à loci denominatio i-
 bidem. d.fferentia, & ex eis
 medicina 2.408
 Narbonensis provincia thymo
 abundas 2.481
 Narbonica vitu uno die d. sto
 refcit 2.80
 Narbonensi provincie peculia
 re malum carbunculus 2.
 695
 Narbonensis vina qualia 1.85
 Narbonensis provincia fons mi-
 rus 2.315
 Narbonensi in agro vna pube-
 scens puluerantur 2.214

Reliqua quare parte se-
 cunda.

Narcissi floris consideratio 2.
 483. genera & medicina ex
 eo 2.500
 Narcissus lily genus 2.473
 Narcissinum oleum 2.113.582
 Narcissinum unguentum 2.39
 Narcissini olei medicina 2.500
 Narcissus libertus diuissimus
 3.263
 Narcissites gemma 3.475
 Nardi herba consideratio 2.14
 41.174
 Nardi Gallici oleum 2.113. me-
 dicina 2.502
 Nardum ruscum à quibus-
 dam appellatur baccharis
 radice 2.474
 Nardo tam Gallico quam syl-
 uestri vinum conficitur 2.95
 Nardina corona laus 2.469
 Nardina pyra 2.119
 Nardinum unguentum ex
 quibus conficit 2.41
 Narium animalium considera-
 tio d.fferentiaque 1.558
 Narium loca foramina tantū
 habentes ibidem
 Nariū flex. lu mollitia 1.579
 Nariū prefluens sanguis quo
 pat. sistatur 2. 414. 427.
 440. 441. 445. 524. 525.
 647. 727. 762. & 3.19.83.
 143. 184. 219. 220. 304.
 Narium

Narium vitu
 455. 438. 4.
 621. 627. 638
 Naribeca, &
 genera
 Nariciapix pr
 100
 N. samonites g
 Nascentiam in
 mine, alia
 nunt
 Nasci ubique
 sunt
 Nastica Scipi
 Senatu su
 repusa ex l
 Nastica Scipi
 & enuinnu
 Nasticem
 67
 Nasticum her
 395
 Nasticum
 2.432
 Nasticum gen
 Nasticum
 mun
 Nasticum
 395 animu
 Nasticum
 leum ha
 rem exci
 denare
 Nasticum
 Nasticum
 duna mu

Pari Prima.

Narium vitiourum remedia 1.

425. 438. 447. 460. 586.

621. 627. 638. 690

Narthecia, & narthex ferula
genera 2.65

Narycia pix praeantissima 2.
100

Nosamonites gemma 3.472

Nascentum in horis alia se-
mine, alia auulsione proue-
nium 2.387

Nasci ubique omnia non pos-
sunt 2.174

Nasica Scipio vir optimus à
Senatu iudicatus 1.321. eius
repulsa exiliumque ibidem

Nasica Scipionu Consulatus,
& eius inuentum 1.348

Nasipercenites vini genus 2.
87

Nasturiy herbae consideratio 2.
395

Nasturtium Venerem inhihet
2.432

Nasturtiy genera ibidem

Nasturtium Babylonium opti-
mum 2.433

Nasturtium unde dictum 2.
395. animum exacuit 2.432

Nasturtium herba in prouerbijs
locum habet, cum corpo-
rem excitandum volumus
denotare 2.395

Nasturiy medicin: plures 2.432

Nasturtium syluestre, ac me-
dicina imo 2.433

Nasus solum animalium homini
eminens 1.559

Nasorum à varijs figuris mul-
ta tracta cognomina ibid.

Naso caventes homines 1.277

Natalitia sacra apud Roma-
nos pulre fiilla fiebant 2.291

Natandi periti homines 1.274

Natrix herba qualis 2.761

Naturas verum infinitas crede-
re, in sanorum est 1.1

Natura, parens homini melior
an tristior nouerca sit, am-
bigetur 1.189

Natura vis fide caret 1.291

Natura opera non sunt compo-
sita medicamenta 2.97. be-
neficia diu occulta 2.3. pro-
uidencia exempla 1.568 &
2.107. 114. 520

Naturam in yisdem locis mu-
tari 2.174

Natura tantum similia coha-
rent 2.195

Naturam omnem experimeto as-
sequi non possumus 2.232

Natura erga homines benefi-
cia 1.409 & 2.601

Natura cur alia diutius viue-
re, alia celerius voluerit in-
terire 2.467

Natura multorum procer in
al. enu. miserem 2.694

Natura & Deuotio 1.8

Natura plurane absumat an
pariat 3.426

Indicis Pliniani

Naturam aliquando fieri ex consuetudine	1.310	simè durens	2.194
Natura mira potentia	1.352	Nauium velorum consideratio	2.359 363
Natura mala vel bona plura sint, ambigitur	1.373	Naui Cleopatra velum purpureum	2.363
Nauium nihil frustra facere	2.515. & 3.147	Naues ex corio ubi	1.168. 346
Natura etiam fera norunt, qua sibi sint rimenda	1.352	Naues ex papyro	1.248 346
Natura subtilitas in nimis	1.520	ubi ex scirpo & arundine ibi	
Natura in contemplatione nihil supernacuum ibidem. nihil ferè impossibile	1.521	Nauium funes ex sparso olim fiebant	2.618
Navalium inuectores Phoenices	1.396	Naui rostrum prima aris nota	3.240
Navarchus thoracatus, Parafitabula	3.337	Naues quo colore pingantur	3.329 332. 345
Nauceri statuarij opera	3.292	Nauium mira magnitudo	2.189. & 3.392
Naucydes statuarius quando floruerit	3.285	Naues marmoreis aduehenda causa facta	2.189. & 3.374. 392
Naucyde statuarij opera	3.292	Nauem echeneu pisciculus roboratur.	1.413. 189
Naues tardius ire putantur to studinis pedi vehementia	3.199	Nauem quæ primus repererit	1.346
Nauius inhaerentes ignes noturni	1.332	Naues ubi inuenta	ibid.
Nauium rostra ubi Roma affixa	2.142	Nauium differentia	ibidem
Nauius apta materia	2.151	Naui ex ebor apicula pinnis absconsa	1.312
Nauium pix, zopissa	2.154	Nauem onerariam quæ primus repererit	1.346
Nauium miliaru subita preparatio	2.187	Naui gubernaculum Tiphys primus repererit	3.347
Naui antena ex abiete	2.188	Naugia Germanicorum prædonum ex singulis arboribus	2.190
Naui maxima Caij principis	2.189. & 3.392	Naugia ex singulis testudinibus	1.421
Naues ex qua materia diris-			

Naugia-

Pars Prima.

Navigatio maris, fluminum-
que 1.55.56
Naues eodem vento contrarias
foruntur in partes 1.41
Nauigantium precipua postres
qua 1.42
Nauigantium audacia 2.359
Nauigantibus utilis 3.23
Navigatio utilis corporibus 3.
169
Nauigantes qua ratione aqua
marinam dulcem efficere
possint 3.171
Nauigantium imagine: pisces
quidam imitantur. 435.
437.440
Nauta sidera ubi non obseruati
sed autum volatus 1.248
Nauis Aethiata 3.277
Naumachiarum pontem Ti-
berius imperator refecit 2.
187.189
Nauplius pisci mira:que eius
navigatio 1.473
Nausta mari quo arceatur 2.
748
Nauseam facientia 2.499
507. tollentia 2.439. 441.
456.561.573.599.722. 748.
Et 3.204
Nausetratus tabula Delphi di-
cata 1.347
Nauticus panis alium ficit 2.
552
Et 1.435
Nautili pisci mira navigatio
Nealce pictoris opera 3.346

356.357
Neapolis urbi vnguentis no-
bilitata 2.38
Neapolitana ceteronea qualis 2.
115
Neapolitana castanea 2.130.
Reliqua quare parte
secunda.
Nebrites gemma unde dicta
3.472
Nebularum consideratio 1.50
Nebulae ne satis vtriusque no-
ceant 2.340
Nebula urinantibus supra ca-
put apparent. quid sit 1.453
Necessitate ceciliae fide ad ho-
minis opem confugiunt 1.
365.366
Necydalus vermis qualis 1.
538
Nestabis rex Aegypti 3.391
Nestantes v. n. f. i. t. q. genus
1.95
Negligentiam quibusdam pro-
desse aliquando 2.304
Nemea leoni: u. fidens, Nicia
fabula 3.326.353
Nemai certamini victores a-
pio coronantur 2.396
Nemesis Dea: quam ob rem so-
leat invocari 3.8
Nemesis simulacrum Roma in
Capitolio ibidem
Nemesis dea mago picta 3.
356. simulacrum ex marmo-

re Agoracriti opus 3.378
 Nemeſi dextra auro ſacra 1.
 582
 Nemeſis Latinum nomen non
 reperit ibid. 3.8
 Nemoſi incolentes homines 1.
 164
 Neocles piſtor 3.357
 Neoptolemi aduerſus Perſas
 pugnantis imago 3.344
 Nepenthes herba ab Helena
 ex Aegypto allata 2.652. Ho-
 meri encomio celebrata 2.
 607
 Nepeta herba conſiderationis &
 medicina ex ea 2.440
 Nepeta herba vinum conſci-
 tur 2.95
 Neptuni & Minerua certamē
 & eiſdem Minerua prima
 olea 2.198 feſtum 2.302. in
 Caria tempium 3.167. ſimu-
 lacrum 3.379.380
 Neptuno ſel dicatum 1.568
 Nereidum nympharum ſimu-
 lacrum 3.380
 Nereides bellua marina 3.
 225
 Nereides multa in Santonium
 licus cieſſa 1.414
 Nereidum forma qualis ibi-
 dem
 Nereidum & viris decorum
 2.362
 Nerion frutex idem cum rho-
 dodendro 2.160.624

Nerone principatum inuenio
 cometes uſus 1.28
 Nero hoſtu humani generis in-
 pedes natus 1.302
 Neroni principatu prata &
 olea in contrarias ſedes traſ-
 griſſe 1.68. flumina retro-
 ſum fluxerunt. 1.80
 Nero Armeniaci belli diſpen-
 ſatorem quanti manuſe-
 rit 1.314. plumbi laminu ad
 vocem alendam uſus 3.314.
 marmor tingere inuentum
 3.319. uxora Poppaeae luxus
 3.264.439
 Nero imperator colosseum ſeſe
 pingendum curauit 3.332.
 luxus circa uniones 3.431.
 T. Petronium ad mortem
 adegit 3.432. amiſſi imperij
 nuntio accepto duos calices
 cryſtallinos conſregit 3.434
 gladiatorum pugnas ſpecta-
 bat ſmaragdo ibi. effigies tho-
 racata ex aſpide 3.458.
 qua potionem recreari ſolitus
 3.66.163. vituperatio 3.117.
 Magica arti deditus ibid.
 Neroni inuentu, aqua decocta
 in niue refrigerare 3.163. tri-
 clinaria Babylonica ingens
 prati 1.403. Tiberij pater 1.
 504 oculi quales 1.555. prin-
 cipatu qua portenta uſa 1.
 584

Nero

Nero Pompei
 operum
 Neroni ſpecta-
 ſocella ſtra-
 Neroni dem-
 ambiens 3.
 guentis 2.
 402
 Neroni ſerui
 xui 1.43.
 nebru 2.
 neſtueru
 ciem que
 nebaſ 2.
 primus cl
 eo luxur
 1.197
 Neroni ſup
 copreſſa
 prelapſa
 Neroni ſuſſi
 iano lac
 capta
 Nero Paſſe
 ampe-
 vela ibi
 40 porro
 2.384. Pe
 tentau
 Athiop
 tenti. &
 Nero 12 pe
 nent
 Neroni cor
 Caſp. 14
 Neronum

Pars Prima.

Nero Pompeij theatrum auro
operit 3.242
Neroni spectaculū arena chry-
socolia strata 3.251
Neroni domus aurea urbem
ambiens 3.242. luxus in un-
guentū 2. 42. in adificiū 3.
402
Neroni serui in unguentū lu-
xus 2.43. uiciorū pompa si-
nebris 2. 25. conuerberatam
nocturnū grassationibus fa-
ciem quo medicamento illi-
nebat 2.66. thapsia dedit
primus claritatem ibid. sub
eo luxus causa qua inuenta
2.197
Neroni supremū temporibus
cupressus vetustissima Roma
prolapsa 2.272
Neroni fissa nauigabilis à Ba-
sano lacu Ostiam perducī
capta 2.84
Nero Pasieni priuignus 2.199
amphitheatrum cuiusmodi
velu obtentum 2.364. secti-
uo porro auctoritatem dedit
2.382. Peloponnesum insulā
tentauit efficere 1. 138. in
Æthiopiam missi explora-
tores & quare 1.276
Nero imperator terrarum ue-
nenum 2.540
Neroni comminatio ad portas
Caspas 1.235
Nervorum consideratio 1.573

Nervus vulnerati summus
dolor. praefectū nullus 1.573
Nervorum mira connexio in
Tritani filio, Pompeij milite
1310
Nervus utilissimum oilum Sel-
giticum 2.113
Nervorum cruciatus etiam in
arboribus 2.258
Nervorum contrattorum re-
media 2.417. 439. 535. 548.
561
Nervorum laserum remedia
2.417. 422. 423. 427. 448.
453. 457. 459. 462. 503.
508. 533. 542. 544. 546. 548.
549. 550. 553. 561. 568. 575.
581. 598. 605. 608. 612. 617.
618. 620. 621. 654. 674.
691. 710. 718. 754. 765. &
3.28.29. 66. 83. 142. 147.
179. 184. 464
Nervos praefices conglutinan-
tia 2. 500. 660. 726.
751. 765. & 3. 144. 218.
367
Nervi bonum vomens praeci-
fi qua herba soliden ur 2.
639
Nervus contraria 2.500. 546.
554. 568. 574. 583. 584. 621.
Nescas Thapsia pictor 3.335
Nessus pictor 3.357
Nestocles statuarium Phidia a-
mulus 3.284
Nestorianum colorū genus 3.

270

Neurus herba 2.680.764
 Neurus, Strichni genus 2.513
 Neuroides, id est, beta sylvestris 2.420
 Neurospusillus frutex, & ex eo medicina 2.632
 Nicearchus pictor 3.356
 Nicanor Mesopotamia praefectus 1.258
 Nicanor pictor 3.351
 Nicator Seleucus spatium inter Bosphorum Cimmerium & mare Caspium perfodere tentavit 1.232
 Nicerati statuarum opera 3.292.294
 Nicerus pictor 3.348
 Nicauus pictor nobilis 1.303
 Nicias Atheniensium Imperator operis Atheniensium afflixit 1.115
 Nicia pictoris praeceptor 3.353
 Nicias pictor primus cerussa usque usus 3.329
 Nicia pictoris opera 3.353
 Nicodorus Atheniensium magistratus 1.105
 Nicolai palma mira amplitudinis 2.48
 Nicomachus pictor 3.329.332.347
 Nicomachus Tyndarida imperfectus 3.357
 Nicomachi discipulus Corybas

pictor

ibidem

Nicomedes ingenti pretio a Gnidius Venerem mercari voluit 3.379
 Nicomedis regis uxor cur a cane perempta 1.389
 Nicomedis regis equus mortuo domino media vi. am finitur 1.392
 Nicomedes regis interitus ibi.
 Nicophanes pictor 3.348
 Nicophori. siue similacris medicina 2.622
 Nicosthenes pictor eiusque discipuli 3.357
 Nyctalopes quis, & eorum remedia 3.48
 Nyctalopes quo curentur 3.206
 Nictare quibus animalibus conueniat 2.558
 Nyctegretum herba qualis, & eius in magna usus 2.483
 Nyctilops herba qualis, & unde dicta ibid.
 Nictus Caii principis cana, & cur ita dicta 2.6
 Nigina herba qualis, eiusque usus 2.761
 Nihil nimis, Chilonis praeceptum 1.321
 Nili augmentum quo anni tempore fiat 2.310
 Nili minimum maximumque augmentum ibidem
 Nili mures quales 1.460
 Nili

Nili aqua gigni
 bet
 Reliqua quae
 cuni
 Nili gemma
 416
 Nili amnia in
 nictissima
 Nymphaea herba
 2.668
 Nymphaea
 91
 Nymphaea pter
 714
 Nymphaea genus
 Tussiliana nasa
 Nymphaea herba
 662. 702. 714.
 714. 717. 731.
 Nymphadarius
 298
 Nubes & eius
 lacrum
 N. i. Dacchi Nu
 14
 Niri considerati
 sui medicina
 Niro femina est
 307
 Niri summa opti
 3.182
 Niri probatio
 Niri quomodo
 vertatur
 Nirose aqua ubi
 Niri considerati

Pars Prima.

ibi genti pro rem met 3.57 vixit cur 1.3 qua: m nam finit meritum 3.34 milais m 2.62 or et 3.35 et 3.4 eurentur 2.55 ba qual 3.48 qualis ibi pes cana 2.6 lis, et 2.76 onis p quo am 2.31 maxim ibi 1.46 Nil	Nili aqua genitalem vim ha- bet Reliqua quare parte se- cunda. Nilos gemma qualis 3. 456 Nimia omnia in omni vitaper niciosissima 3.590 Nymphaa herba nomen unde 2.668 Nympha, apum facit. 591 Nymphaa pteris herba 2. 714 Nymphaea genus alterum, in Thessalia nascens 2.668 Nymphaa herba medicina 2. 682. 702. 705. 708. 713 714. 717. 731. 733 735 Nymphodorus medicus 3. 298 Niobes & eius liberorum simu- lacrum 3.380 Nyse Bacchi Nutrix ubi sepul- ta 1.198 Nitri consideratio, natura, v- sus, medicina 3.423 Nitro semina. aspergenda 2. 307 Nitri spuma optima, eius pars 3.183 Nitri probatio 3.182 Nitrum quomodo in lapidem vertatur 1.185 Nitrosa aqua ubi 3.181 Nitri consideratio 1.50. ubi Tom. 3.	non cadant 1.81. quidnam potent 2.371. aqua refrigera- tur 3.163. satis arboribusq. utilissima 2.205. aquarum caelestium summa 203. vi- tusate rubele 1.549 Nobilitatis vera imagines sunt liberi 3.32 Nodia herba eiusq. vsus 2.645 Nodorum corpori consideratio 1.573 Nomades lacte & ferina car- ne viuunt 1.270 Nomades vagi circa Arabia 1.265 Reliqua quare parte se- cunda. Nome qua dicantur 2.425 Nomarum, id est bulcerum corpus depascentium reme- dia 2.57. 582 585 594. 627. 639. 641. 707. 711. 716. 729 730. 763 & 3.20 144 198. 220 Nominum imponendorum ratio 3.12 Noniani Seruiliij superstitio 3.9 Nonius Tiberij Imperatoris li- bertus & eius mensa 2.59 Nonius Senator cur ab Anto- nio proscriptus 3.448 Norma fabrilis à quo reperta 1.344 Nosce teipsum Chilonis prae- ceptum 1.321 EEc
--	--	--

Indicis Pliniani

Notia gemma	3.472	ibid.	
Notus ventus	1.38	Noctua & cornicis inimicitia	
Novitia qua	2.11.312	1.117	
Navorijū agricolarū in inda- gandis propagandisque viti- bus consuetudo	2.255	Noctua nulla in Creta	1.
Novellius Proconsul cur Tricon- gius dictus	2.104	483	
Novis auctoritatem dare, tre- ardua Prologo operis.		Nocturna agricolarum opera qua	2.376
Novitatis hominū natura avidus est	2.6.219	Nocturna suppressionis reme- dium	2.776
Nox quid	1.12	Noxjs quo pacto dormientibus admissorum confesio expro- matur	2.64
Noctē quando lux die vīsa	1.	Nubentes fusu & colius cornu bantur	1.40
31		Nubium praesagia	2.38
Noctium aquilitas unde	1.	Nubes & nubila quā prae- cul a terra gignantur	1.34
60. ubi aliquādiu nulla	1.	Nubes quomodo gignantur	1.
168 ubi sens mensibus	1.63	35	
Noctium diesūque magnitu- dinem Roma obeliscus indi- cabat	3.392	Nubium imagines unde	9.
Nox totius anni brevissima quando	2.332	50	
Noctium augmenta decremen- taque	2.323	Nudi quibus in locis homines incedant	1.288 271
Noctes, ut die ceruentia anima lla	1.517	Nudari membra adversus Si- lem Lunāque non oportet	1.
Nocturnum avis consideratio	1.475	21	
Noctua futura praesagiant	2.	Numantina pyra	2.113
357		Numa libri quales, & ubi re- perti	2.17
Noctua vespis, apibus & tra- bonis inimica	3.99	Numa vtilis phetacuris Di- visis	ibidem
Nocturnum cui ceteris avibus solers dimicatio	1.473	Numa rex Posthumia qua	1.
Noctua & acceptis amicitia		91	
		Numa Fornacalia festa insti- tuit	2.272. & Rubigalia
		338	

Numa

Numa rex, se-
gum vspis
Numam supe-
trasse
Numa de su-
195
Numa statua
Numa
regia co-
ria
Numeri imp-
tiores
Numerus par-
te
Numeri quan-
Numeri ty-
Numeri vsp-
2.38
Numeri au-
Numa vsp-
33.9.36
Reliqua q-
ci
Numerum
sa, diuersi
33 per totu
Numeri au-
num Rom-
220
Numa vsp-
3.99
Numerum
ri. cia
6.3.10
Numerum
non res a

Pars Prima.

Numa rex, singulorum colle-
gium instituit 3.361

Numam saepe fulmen impe-
tasse 1.45

Numa de usu piscium lex 3.
193

Numa statua 3.224

Numanij praefecti Anthiochi
regis bina eodem die victo-
ria 1.128

Numeri impares vehemen-
tiores 3.8

Numerus par in conuiuiis 3.
1273

Numeri quaternarj vis 3.20

Numidiana pyra 2.119

Numidici viri Romam allati
1.385

Numidici aues 1.498

Numidicum marmor & inde
3.319 3.46

Reliqua quare parte se-
cunda.

Nummorum consideratio, no-
ta, diuersitas, varietatio 3.
238 per totum

Nummus aureus quomodo pri-
mam Roma percussus 3.
240

Nuncoreus Sesostridis filius
3.391

Nundinarum tempore qua sic
re licita & qua non 2.273.
& 3.10

Nundinarum tempore vngues
non ressec abantur 3.10

Nuptiales faces ex qua arbore
2.159

Nuptiis adeps adhibebatur 3.
39-340

Nuptialibus flammis luteus
color dicatus 2.479

Nupta noua tunica recta in-
duebantur 1.402

Nuptiis lana adhibebatur 3.
83

Nuptiis nuces iuglandes adhi-
bebantur 3.128

Nupta noua farreum praefe-
batur 2.273

Nursini napi optimi 2.377

Nursina rapa praestantissima
2.310

Nux bifera ubi 2.129

Nuces Pontica, id est, auella-
na 2.128

Nucis iuglandis consideratio
2.118 124

Nucis iuglandis vsus in nup-
tiis. & quare 2.128

Nuce lana tinguntur 2.
128

Nuces auellana consideratio
2.128

Nucis succus. Caryopon 2.37

Nucum pinearum considera-
tio 2.114-594

Nucipruna que 2.116

Nux citò germinat 2.
164

Nux quo tempore semen ferat
2.166

Indicis Pliniani

- Nux quo tempore serenda 2. 236
 Nuces capis aduersantur 3. 196
 Nux Graeca natura & medicinis ea 2.595
 Nucibus iuglandibus Graeci nomen à capitis grauedine imponere 2.595
 Nux iuglandis oleum carynum dictum, eiusque in medicina usus 2.581
 Nux iuglandium noua com plures 2.595
 Nux pinæ medicina 2.594
 Nux auellana natura & ex ea medicina 2.596

- Barati unde dicti 3.271
 Obelisci Aegyptiorum regni opera 3. 390
 Obelisci Solis numini consecrati ibidem
 Obelisciradiorum Solis effigiem referebant ibidem
 Obeliscus Aegyptia sua lingua à radiorum figura nomen sortis posuerunt ibidem
 Obeliscus primus omnium Mithrae facer. institutus ibid.
 Obeliscus Cambyfes, Persarum persecutor 3. 291
- Obelisci Aegyptii plures 3. 390. & inde
 Obeliscorum consideratio 3.391 & inde
 Obeliscum in campo Maritimo eiusque eius usus 3.392
 Obeliscus gnomonis usum praebens ibid.
 Obeliscus Roma in Vaticano 3.293
 Obeliscus à smaragdis 3.466
 Obeliscus Vaticanus Ciceronis Imperatoris iussu Romam aduectus 2.189
 Obisitionem inducentes aqua 3.157
 Obliuiofum quod maxime animal 1.372
 Obmutescensium remedia 2. 439.766
 Obolipondus 2.514
 Obryzum aurum quod 3. 243
 Obscuris lucem dare, res ardua Prologo operis.
 Obsidianum, vitri genus 3. 424
 Obsidiana gemma 3.472
 Obsidianus lapis, ubi & à quo repositus 3.424-425
 Obsidium obsidianus lapidis inuentor 3.424
 Obsidionalis corona dignitas 2.117
 Obsolescentis nitorem dare, res ardua, Prologo operis.

Obse-

Paes prima.

ij pluri	Obstetrices quibus medicamen- tis uiantur 3.20	Oc	Fugendi in brutis exem- plum 1.523. 525. 527 536. & 3.393
filtratio 388	Obtusofacientia corpus 2.687 & 3.388	O	cnospartum torquens, Socra- ris tabula. 3.355
ambo Marti esui 3.33	Occandi disciplina & ars 2. 313	O	cras quis primus repererit 1. 344
is usum pre ibid.	Occasus siderum duplex 2. 322	O	crisia ancilla miſe modo gra- uida facta 3.426
in Vaticana	Occhi arboris ubi 2.12	O	ctano mensenasci in Egipto nouum non est 1.299
agdis 3.46	O. cani qui pisces maximi 1. 413	O	ctauia porticus 3.355. 379. 382
ni Circa. 16	Oceani totius nauigatio 1. 15	O	ctauia in scholis statua com- plures 3.377. 379. 380. 382 385
Romamadu	Oceani magnitudo 1.57	O	ctauia porticus rempla à qui- bus extructa 3.384
218	Oceani fluxus refluxusq. cur maiores, quā in reliquo ma- ri 1.75	O	ctauia Marcelli mater 2. 364
ucentes aqua	Oceani mirus affus in Caucho- rum region. 2.141	O	ctauius, aut (ut alij legunt) Papilius, Antiochum respon- sum differentem virgula cir- cumscripſit 3.278
maximè an	Ochra color 3.327. 328. 329	O	ctauius Romanus eques, eius que crater egipto 3.360
3.37	Ocimum quando praecidatur 2. 387. diffiçillimè inarescit ibi. diutissimè flores 2.382. nihil fecundus 2.387. cum male- dictis ferendum ibidem	O	ctauius Augusti pater 3. 383
remedia 2	Ocimum pabuli genus unde dictū 2.252. 304 in Serpilū degenerat 3.399 quando pal- lescat 2.400 quando, & quomodo ferendum 2.395. ferro tangi non vult 2.406. semen infirmum 2.401. quo- modo rigan- tum 2.402	O	culata piscis 3.226
2.51	Ocimum quando praecidatur 2. 387. diffiçillimè inarescit ibi. diutissimè flores 2.382. nihil fecundus 2.387. cum male- dictis ferendum ibidem	O	culorum consideratio 1.554
quod 3	Ocimum pabuli genus unde dictū 2.252. 304 in Serpilū degenerat 3.399 quando pal- lescat 2.400 quando, & quomodo ferendum 2.395. ferro tangi non vult 2.406. semen infirmum 2.401. quo- modo rigan- tum 2.402	O	culus gladiatorū duorum ad comminationem non conni- uentes 1.555
re, et ardu	Ocimum quando praecidatur 2. 387. diffiçillimè inarescit ibi. diutissimè flores 2.382. nihil fecundus 2.387. cum male- dictis ferendum ibidem	O	culus perpetuo nitētes, pano- ris iudicium 1.555
genus 3	Ocimum pabuli genus unde dictū 2.252. 304 in Serpilū degenerat 3.399 quando pal- lescat 2.400 quando, & quomodo ferendum 2.395. ferro tangi non vult 2.406. semen infirmum 2.401. quo- modo rigan- tum 2.402	O	culus unicolores nulli ibi- dem
3.472	Ocimum quando praecidatur 2. 387. diffiçillimè inarescit ibi. diutissimè flores 2.382. nihil fecundus 2.387. cum male- dictis ferendum ibidem		
ubi & 4 qu	Ocimum pabuli genus unde dictū 2.252. 304 in Serpilū degenerat 3.399 quando pal- lescat 2.400 quando, & quomodo ferendum 2.395. ferro tangi non vult 2.406. semen infirmum 2.401. quo- modo rigan- tum 2.402		
3.434. 435	Ocimum quando praecidatur 2. 387. diffiçillimè inarescit ibi. diutissimè flores 2.382. nihil fecundus 2.387. cum male- dictis ferendum ibidem		
is lapidis in	Ocimum pabuli genus unde dictū 2.252. 304 in Serpilū degenerat 3.399 quando pal- lescat 2.400 quando, & quomodo ferendum 2.395. ferro tangi non vult 2.406. semen infirmum 2.401. quo- modo rigan- tum 2.402		
3.414	Ocimum quando praecidatur 2. 387. diffiçillimè inarescit ibi. diutissimè flores 2.382. nihil fecundus 2.387. cum male- dictis ferendum ibidem		
na dignitas	Ocimum pabuli genus unde dictū 2.252. 304 in Serpilū degenerat 3.399 quando pal- lescat 2.400 quando, & quomodo ferendum 2.395. ferro tangi non vult 2.406. semen infirmum 2.401. quo- modo rigan- tum 2.402		
are, et ar	Ocimum quando praecidatur 2. 387. diffiçillimè inarescit ibi. diutissimè flores 2.382. nihil fecundus 2.387. cum male- dictis ferendum ibidem		
is.	Ocimum pabuli genus unde dictū 2.252. 304 in Serpilū degenerat 3.399 quando pal- lescat 2.400 quando, & quomodo ferendum 2.395. ferro tangi non vult 2.406. semen infirmum 2.401. quo- modo rigan- tum 2.402		

Indicis Pliniani

Oculorum pupilla quibusdam
 gemina 1.293
 Oculorum visus exempla 1.
 312
 Oculi tantum homini deprauā
 tur 1.557
 Oculi familia cognomen dede-
 re ibid.
 Oculi nocturno tempore cernen-
 tes 1.555.556
 Oculi nouissimi formantur in
 corpore 1.564
 Oculi primi moriuntur ibi-
 dem
 Oculorum indicia 1.588
 Oculi aperiuntur morientibus
 patefiant in rogo 1.557
 Oculorum mira compositio 1.
 556
 Oculorum pupilla consideratio
 1.556
 Oculis absoluta vis speculi in-
 est ibidem
 Oculos aues è manibus cur ap-
 petant 1.556
 Oculos ternos quaternosq. ha-
 bere quidam cur crediti 1.
 579
 Oculos in humeris habentes 1.
 395
 Oculum unicum habentes 1.
 279
 Oculorum dolores ne sentiātur
 2.586
 Oculis salubres aquae 3.156. &
 inde

Oculis leonum vim omnem in-
 esse 1.364
 Oculi pretiosissima corporis
 pars 1.554
 Oculis non omnibus sunt anima
 libus 1.554
 Oculi diuersorum colorum
 non nisi homini & equo 1.
 555
 Oculi animis indices 1.555
 Oculi animi sedes 1.556
 Oculi lacrymis sese purificant
 Ibidem
 Oculi in arboribus qui propriè
 dicantur 2.248
 Oculorum acies quo excutitur
 2.410
 Oculos excecans liquor 2.
 11
 Oculus homini fertilissimus in
 agro 2.285
 Oculorum pili inconditi quopa-
 tto corrigantur 3.367
 Oculum albugo quo tollatur
 2.511
 Oculi ferus herba qualis 2.
 665. & 3.206.367
 Oculi nigri infantes ut noscā-
 tur quid matre faciendum 3.
 149
 Oculis inimica 2.419.431.450
 540.545.568.614. & 3.
 206
 Oculorum aciem hebetantia 2.
 414.417.428.449.454.552
 553

Oculis

Oculi vilia 2.
 & 3.20.8.
 465
 Oculorum clar-
 itas 111. & 2.
 426. 428.
 465. 506. 56.
 612. 626. 6.
 688. 727.
 106. 107. 10.
 1.8.205.20.
 Oculorum ac-
 410.465.
 Oculorum co-
 ita 2.443.
 582. 586. 6.
 638. 663.
 688. 745.
 48. 106. 1.
 30. 440.
 Oculorum con-
 sciam 1.
 Oculorum a-
 2.48
 Oculi n-
 ita 2.501.
 587. 597. 1.
 Oculorum pi-
 tellatur
 Oculorum m-
 ita 2.4.
 Oculorum co-
 2.20.41.
 28. 32. 4.
 110. 251.
 Oculorum

Oculi utilia 2.432.443.573.

3. 20. 84. 108. 109. 443.
463

Oculorum claritati conferen-
tia 1. & 2. 404. 419. 423.

426. 428. 432. 433. 460.

465. 506. 561. 580. 582. 608

612. 626. 669. 671. 684.

688. 747. & 3. 27. 28. 32.

106. 107. 108. 109. 183. 196.

198. 205. 206. 207

Oculorum aciem excitantia 2.

410. 463. 574. 582. 626. 684

Oculorum caligines discutien-
tia 2. 413. 418. 422. 463. 505

583. 586. 606. 624. 634. 635

638. 663. 672. 684. 685.

688. 745. & 3. 20. 8. 31. 47

48. 106. 107. 108. 213. 301.

30: 440

Oculorum scintillationibus bra-
sica medetur 2. 422

Oculorum adustorum remediū

2. 418

Oculorum inflammationes sedan-
tia 2. 501. 502. 508. 522. 578.

587. 597. 613. & 3. 84

Oculorum plumbum quo pacto
tollatur 2. 688

Oculorum nubesulas discutien-
tia 2. 4. 8. 530. 761.

Oculorum cicatrices emendantia

2. 20. 418. 530. 761. & 3. 20.

28. 32. 47. 48. 107. 205. 206.

210. 252. 414

Oculorum epiphoras inhibentia

2. 406. 429. 441. 442. 447.

453. 458. 462. 507. 552.

553. 580. 582. 584. 587.

689. 767. & 3. 47. 106.

109

Oculorum lacrymationes emen-
dantia 2. 561. & 3. 106. 109.

412. 413

Oculi lacrymansibus frons fri-
canda 3. 20

Oculorum lipituidines curantia

2. 672. & 3. 22. 28. 48. 107.

108. 207. 298

Oculi hippemibus aures fricā-
da 3. 20

Oculos lusciosos siue nyctalopas
emendantia 1. 404. & 2.

590 & 3. 206

Oculorum agilopas curantia 3.

107

Vide Agilopis morbi re-
media.

Oculorum pterygia tollentia 2.

561. & 3. 206. 293

Oculorum epinyctidas sanantia

2. 406. 414. 579 & 3. 47.

206

Oculorum hulnera purgantia

2. 494. 545. 555. 561. 577.

590. 689. & 3. 84. 108. 298.

414

Oculorum glaucomata curan-
tia 3. 38. 105. 108. 109

Oculorum suffusiones dis-
curentia 2. 503. 504.

688. & 3. 428. 51.

EEe 4

105. 106. 107. 206. 367
Oculorum argema siue albu-
ginem tollentia 2. 413. 521.
 530. 558. 606. 608. 624.
 635. 684. & 3. 20. 28. 33. 47.
 48. 105. 109. 206. 207. 213.
Oculorum scabritici medentia
 3. 303. 394. 369
Oculorum ruptas tunicas sanā-
tia 3. 107
Oculorum itū cruentatorum
remedia 2. 523. & 3. 108
Oculorum tumorem ruborem
que sedantia 2. 553. 688.
 & 3. 206
Oculu cruore suffusis conuenien-
tia 3. 411
Oculorum nimium vigiliū
fatigatorum remedia 3.
 305
Oculi si quid incidit quomo-
do extrahendum 2. 447. &
 3. 19
Oculorum sordes purgantia 2.
 446. 617. & 298
Oculorum affectionum remedia
 2. 404. 406. 407. 413. 418.
 419. 429. 453. 505. 512.
 549. 551. 561. 573. 577.
 579. 580. 604. 606. 614.
 624. 627. 628. 629. 631.
 633. 684. 685. 687. 738.
 740. 760. 761. 762. & 3.
 22. 28. 31. 32. 41. 47. 48. 84.
 86. 105. 106. 108. 109. 157.
 194. 198. 205. 206. 297
 298. 302. 305. 317. 369.
 370. 407. 411. 412. 413.
 415
Oculos iumentorum pecorum-
que itā strant. a 2. 635. & 1.
 685. & 3. 106
Oculorum iumentorum albugi-
nes quo pacto emendantur
 3. 206
Oculorum superfluitosa medica-
menta 2. 586. 635. & 3. 15.
 22. 105. 108. 156. 206.
 207
Odinolyon pisci, idem cum
echeneide, & cur ita dictus
 3. 190
Odium ex amulatione auisifi-
um 2. 201
Odium omnium hominum quo
pacto cupiam concitari pos-
sit 3. 31
Odyssea Homeri tota prope-
modum ex magicis consilata
 3. 115
Odontites herba qualis, eiusq;
in medicinis vsus 2. 761
Odoramentorum differentia
tribus in rebus consistunt 2.
 476
Odoratorum sapor amarus 2.
 476
Odoratissima, qua siccissima 2.
 476
Odoratorum lignorum mira
inopia apud Sabaeos 2. 24
Odoratum reducentia 2. 432
 Q 469

Oder quid sit
 Odumum cupi
 Odum adu
 med: i
 Oder odalis
 lapa. hre
 182
 Odore: plan
 tarum gene
 flatur 1010
 Odorem cele
 2. 39
 Odores opti
 leo
 Odorem non
 42
 Odorum frui
 2. 133
 Oder & sapor
 2. 133
 Odores Natu
 2. 467
 Odorum vici
 diu sientia
 Oder graui
 ter colligit
 Oculi asaret
 & rui: op
 Ornitho aus
 hat et latic
 Ornitho her
 dicina
 Ornitho, it
 2. 36 561
 Ornitho quai
 483

Pars Prima.

Odor quid sit	1.417	Oenanthes flos maximè dura ⁸
Odorum consideratio	2.113	2.481
Odorū adulteratio quibus fiat		Oenanthe ubi optima 2.561
modis	2.12	Oenanthium unguentum 2.
Odor halitus, & vestitum ma		38
labatibro commendatur 2.		Oenanthium olum 2.113
582		Oenanthini olei natura &
Odores plantarūque odora		medicina ex eo 2.579
tarum genera, passim tra		Oenanthinum vinum quod,
ctatur toto libro duodecimo		& quomodo fiat 2.93
Odor em celerrimè euanesce		Oeneates vini genus 2.87
re 2.39		Oenia pictor 3.356
Odores optimè seruantur in o		Oenothera herba qualis, eius-
leo 2.402		que vsus 2.721.730
Odorem non sentis qui geris 2.		Oenotheris herba magica 2.
42		643
Odorum fructuum diuersitas		Oesypi in medicinis vsus 3.
2.133		105.121.150
Odor & sapor simul in eodem		Oesypum quid 3.84
2.133		Oestrus genus apis grandioris
Odores Natura in diē gignit		1.531
2.467		Oetbum herba Aegyptia 2.
Odorum vis paulatim obtun-		490
dit solertia 2.469		Osily uxor Clodia, eiusque
Odor graui corporis oleo mi-		senectus 1.332
reo colligitur 2.581		Osily histrionis interitus 1.
Oscos asaretos Pergami quid,		340
& cuius opus 3.421		Oleagina uua à similitudine
Oenāthe aus statas quotannis		oliua dicta 2.78
habet latibras 1.486		Oleagini coloris gemma 3.
Oenanthe herba & ex ea me		447
dicina 2.509		Olea Minorua sacra 2.40
Oenanthe, id est, flos labrusca		Olea non decidunt folia 2.
2.36.561		160
Oenāthe quando floreat 2.		Olea non accendebatur in sa-
483		cr: 2.139

- Olea consideratio* 2.107
Olea Athenienses victores cononabant 2.110
Oleam ne stringas, neque verberato, vetus lex 2.108
Indis ubi capra sterilesce 2.114
262. frondes quales 2.162
quando germinet 2.166
non sentit cariem neque verustatem 2.192
apra valuarum cardinibus 2.196
prima in certamine Minerva & Neptuni edita 2.198
ducentis annis vivere 2.199
Olea quando maxime noccat pluvia 2.204
260
Olea quibus gaudeat 2.215
Olea planta quantum inter se distare debeant 2.225
Olea in Batia maxima arborum ibid.
Olea militaria, & cur ita distet ibid.
Olea Tarquinio Prisco regnante non fuit in Italia 2.106
Olea consideratio, cap. primo, & septem sequentibus libri decimiquinti
Olea paritumq; eius medicina 2.576
Oleum in istio 2.130
Olea ferenda praecepta ex Caelione 2.34
Olea in quercu scrobe non ponenda 2.235
- Oleum morbi* 2.358
260
Oleam lambens capra sterilis facit 2.262
Olea nudatis radicibus fertiles fiunt 2.268
Olea ubi non nascitur 2.481
Olea florum medicina 2.577
Oleum solum quod opimum 2.210
Olea & quercus inter se inimica 2.610
Olea radicis cortex, quem visum habeat in medicinis 2.577
Oleum peculiari oliuae succo 2.107
Oleum liquor membra recreat 2.34
Oleum ex oryza Indi conficiunt 2.112
Oleum apurissimum ad odores conservandos 2.42
Olei consideratio 2.106
Oleum ex sesama Indi conficiunt 2.112
Oleo verustas radium affert 2.107
Oleum omne stomacho contrarium 2.579
Oleum in Italia optimum 2.107
Oleum balsaminum omnium pretiosissimum 2.582
Oleum ex Licinia oliua & palato gratissimum, & unguentis accommodatissimum 2.107

Oleum

Pars Prima.

Oleum si oliuis quandiu au-
geatur 2.107

Oleum quando, & quibus vi-
tetur 2.108

Olei causa color est 2.108

Olei p*i*uca differentia 2.110

Oleo balsamino medicè uten-
dum 2.582

Oleo ut vino, palari gratavul-
la 2.109

Olei natura & usus 2.110

Olei in gymnasis usus 2.110

Oleum quomodo faciendum 2.
111.579

Olei veteris usus 2.113

Oleum balsaminum contra o-
mnes serpentes efficax 2.582

Oleum Ichthyophagi & piscibus
faciunt 2.113

Oleo Saturni simulachrum ve-
pletum Roma 2.113

Oleum uuas à vespis tueretur
2.123

Oleiliquor foris hominibus gra-
tissimus & necessarius 2.105

Olei futuram caritatem Demo-
critus ex Virgiliarum exor-
tu prauidit 2.335

Oleum oderunt cucumeres 2.
374

Oleum ex castaneis Indi con-
ficiunt 2.112

Oleum ex raphani semine
2.377

Oleum seseme Arabi expri-
munt 2.270

Olei balsamini natura & me-
dicina ex ea 2.582

Oleum herbaceum quod, & ad
quid utile 2.583

Oleum balsaminum oculorum
claritate plurimum confert
2.582

Oleum balsaminum aconito
aduersatur 2.582

Oleum laurinum & ex eo me-
dicina 2.581

Oleum medicina 2.579

Oleum quod optimum 2.579

Olei omphacii & cenchini na-
tura, & medicina ex eoribid.

Olei cicini natura, & ex eome-
dicina 2.580

Oleorum saccharorum varij u-
sus & medicina 2.579

Oleum picem à pannis extra-
hit 2.602

Oleum calci solum miscetur 2.
602

Oleo extinguitur quadam
qua aqua accenduntur 3.253
4.11

Olei usum fontes quidam sup-
plent 3.158

Oleo apes & reliqua insecta
exanimantur 1.535

Oleum à quo repertum 1.444

Oleum trense plumbi nigri ge-
nus 3.314

Oleaster arbor qua loca ames
2.159.235

Indicis Pliniani

Oleaster non sentit cariem ne que utustatem 2.192	Reliqua quare parte se- cunda.
Oleaster quo Hercules corona tus est ad Plinij usque ata- tem durauit 2.198	Olympij Iouis simulacrum ex obore Phidiae opus 1.324. & 3.284. 285. 294. 333. 378. 381 382
Oleastro corona olympiorum victores coronabantur 2.110	Olyra frumenti genus 2.285 289. 290. 292. 548
Oleastrum buxi genus 2. 159	Olyra medicina 2.548
Oleastro natura, & medicina ex eo 2.578	Oliua sterilis in India 2.9
Oleastro elephantes deuorato chamaeleonte sibi medentur 1.377	Oliua genera tria 2.106
Olenus Calenus aruspex 3.7	Oliua liquores varij & eorum bonitas ibid. quando colligi debeat 2.107
Olympias. pictrix 3.358	Oliuam Liciniam aues non ap- petunt 2.107
Olympia perpetuus victor Eu- thyus 1.330	Oliua natura qualis 2.107
Olympias Thebana, medicina perita 2.455	Oliua amurea quid eiusque usus 2.107. 114
Olympia victoribus status di- cabantur 3.275	Oliua colligenda lex qua 2. 108
Olympiorum vitrix equa pra- gnans 1.510	Oliuarum quae in tabulatis as- seruantur, olium quotidie de- creseis 2.109
Olympia athleticam Hercules instituit 1.346	Oliua quomodo condiantur & bid. culina 2.110
Olympias ventus 1.39	Oliua musco rubro infestatur 2.110
Olympias ventus Eulima pecu- liaris 2.260	Oliuarum seruandorum ratio 2.111
Olympiorum corona ex oleastro 2.110	Oliuarum baccia 2.131
Olympus Macedonia mons qualem habeat buxum 2. 158	Oliuas in Mileto cruce depa- scunt 2.260
Olympus mons laure abundat 2.174	Oliua quando colligenda 2.347
	Oliua flores opes non attingunt 2.485

Oliua

Pars Prima.

Oliua vsu & medicina 2.577	Omphacocarpos, herba qualis 2.743
Oliua si à capra lambatur, ste- rilescit 1.405	Onagri, id est Sylvestris asini consideratio 1.197.
Oliuetum viam publicā trans- gressum 2.264	Onagri prapiciui ibid.
Oliueti dispositio 2.234	Onagri partium in Medicinis vsus 3.45.60
Oliueti prodigium 2.264	Onagri non transiunt montem Cappadociam à Lycia diu- dentem 1.410
Olotygon, ranarium marinum voc 2.562	Onesicritus scriptor 1.248.292. 296
Olorum alitum consideratio 1. 480	Onychis gemma consideratio 3.450
Olorum in morte febilis catus fabulosus 1.480	Onyches pisces qui, eorumque in medicinis vsus 3.222
Oloris cum aquila inimicitia 1.517	Onychina pyra 2.119
Olorum similitudinem onocro- tali habent 2.497	Onychitis, cadamia genus 3. 298
Olus pinguis in terra ferendum 2.309	Onychi puncta gemma 3.458
Olera vermes rodant 2. 400	Oniscos vermis & ex eo medi- cine 3.110.128.131
Oleris marini medicina 3.212	Onitis origani genus 2.444
Olusastrum herba, & eius na- tura 2.396	Onitis herba eadem cum origa- no Heracleotico 2.445
Olusastrum quid, & ex eo me- dicina 2.430	Onyx pifis 3.226
Ombria gemma 3.472	Onyx marmoris genus 3.389
Ome, ficus qua, & ubi nascan- tur 2.124	Onochyles herba & ex ea me- dicina 2.529
Omphacj olei consideratio 2. 36	Onocrotalis aues 1.497
Omphacj olei natura & me- dicina ex eo 2.579	Ononis herba spinosa 2.491
Omphacium vinum quomodo fiat 2.93	Onopoxos herba spinosa 2. 492
Omphacj vini medicina 2.561	Onopordon herba, eiusq; ue esse- tus & medicina 2.761

Indicis Pliniani

<i>Osmia herba qualis, eiusque</i>	411. 412. 424. 439. 449.
<i>effectus</i>	2.761
<i>Opali gemma consideratio &</i>	457 459 498. 521. 535-543.
<i>inde</i>	612 628. 721. 726. 756. & 3.53.185.201
<i>Opale gemma vitia</i>	3.447
<i>Ophoeptaphyle frutex</i>	2.66
<i>Ophicardelos gemma</i>	3.472
<i>Ophidion piscis</i>	3.226
<i>Ophion animal Sardiniae peculiare</i>	3.43.152
<i>Ophiostaphylos herba eadem cum vite alba</i>	2.565
<i>Ophites marmor quales, & vin de dictum</i>	3.383-415
<i>Oplousia herba magica genus</i>	2.642
<i>Ophyrys herba qualis, eiusque usus</i>	2.735
<i>Optimiana Vitis generosissima, & cur si a dista</i>	2.92
<i>Optimus L. Consul C. Gracchi armis oppressit</i>	2.82
<i>Optimus C. Gracchi caput aureo pendit</i>	3.241
<i>Opj veneni remedia</i>	2.445. 682
<i>Opion quid & qualiter fiat.</i>	450
<i>Opion somno mortem affert iherl.</i>	
<i>Opj experimentum</i>	3.451
<i>Opion quomodo optimè feruetur</i>	2.451
<i>Opion medicus</i>	2.412.157
<i>Opisthotonos quid</i>	3.53
<i>Opisthotonicorum remedia</i>	2.
<i>Opobalsamum quid</i>	2.33
<i>Opocarpathonvenenum</i>	3.
	44
<i>Opocarpathi remedium</i>	2.213
<i>Opopanax vsu in theriaca</i>	2.406
<i>Oporice medicamentum</i>	2.
	633
<i>Oppidorum Dij tutelaris carmine suocabantur</i>	3.7
<i>Oppium Cerops primus infusus</i>	1.343
<i>Oppio Capitonis scirrbus invētre natus</i>	1.306
<i>Opūta herba qualis miraque eius natura</i>	2.494
<i>Opera rustica qua quibus aspectu temporibus</i>	2.327
<i>Opera rustica q. a quo Lunæ statu facienda</i>	2.347
<i>Orata Sergius ostrea Lucrinas ceteris prætulit</i>	1.458
<i>Orationis proficia inveniuntur</i>	2.110.346
<i>Orbicularis figura mundi</i>	i.2
<i>Orbis piscis rotunda forma</i>	3. 2.2.6
<i>Orbis miracula septem Quare Miracula orbis septem.</i>	
<i>Orbitas Roma in summa autoritate</i>	2.731
<i>Orcæ in æstivæ partu oppugna-</i>	

[illegible]

Pars Prima.

2a	1.415	foliis faciunt	2.162
Orcarum cum balenis pugna		Orientis populi bella calamis	
1.415		conficiunt	2.179
Orca marina bellua	1.415. &	Orientis oceanus refertus syluis	
3.225			2.68
Orca gemma	3.472	Orientis quibusdam in locis ni	
Orchis herba qualis, eiusque		hil nasci	2.68
usus medicina	2.717. 718.	Orientis therebinthina optima	
726. 730. 751			2.99
Orchites genus olea	2.106	Orientis vestis ex qua mate-	
108		ria	2.628
Orchomenius, calamus fistula		Origani herba consideratio &	
aptus	2.180. 181	medicina ex eo	2.444. 481
Orchomenij lacus calami, va-		Origani semen minimum	2.
riaque eorum genera	2.181	481	
Orchynus piscis	3.226	Origatum & brassica inimica	
Oreon herba, polygoni genus			2.601
2.763		Origanum Heracleoticum quod	
Oreoselinum herba	2.383		2.657
Oreoselinum descriptio, ac medi-		Origano vinum conficitur	2.
cina	2.430	95	
Orestes matrem & Egisthū		Oryges caprarū genus	1.407.
interficiens, Theodori tabu-		516	
la	3.356	Orionis caelesti signi exarins	
Orestis corpus refoissum, & eius			2.327. 330. 34
magnitudo	1.308	Orionis sideris occasus	2.329.
Orghana iudicium in scyphis		331	
duobus sculptum	3.268	Orionis ortu tempestates fieri	
Oreston herba	2.95		2.337
Orsius Cornelius Consul	1.31	Orionis glaciū occasus	2.345
O sita uxor Vestilia	1.299	Orionis genitrix corpus refoissum	
Organa hydraulica quis inue-		eiusque longitudo	1.308
nerit	1.321	Orites genoma	3.472
Orientis populi quo vino utan-		Oryx animal quale	1.582
tur	2.94	Oryx fera Aegyptia	1.34
Orietis populi funes ex palma		Oryza frumens genus	2.288

Indicis Pliniani

<i>Oriza</i> v. <i>maximus</i> in Ita-		<i>Ortygometra</i> avis corniculum	
lia	2.183	dux	1.481
<i>Oriza</i> oleum	2.112	<i>Ortus</i> syderum duplex	2.
<i>Orminij</i> herba medicina	2.		333
429		<i>Os</i> iumentis manus vice ad	
<i>Ormines</i> agrios herba	2.717	pabula decerpenda	1.
<i>Ormini</i> sive <i>Hormini</i> herba ge-			559
nera, natura, medicina	1.	<i>Oris</i> consideratio	1.554 559
558		<i>Oris</i> loco, volucres rostra ha-	
<i>Ornithias</i> ventus quis, & vn-		bent	1.559
de nomen acceperit	1.40.41	<i>Oris</i> differentia plures ibidem	
<i>Ornithogale</i> herba qualis	2.	& inde	
494		<i>Oro</i> concipientia animalia	1.
<i>Ornus</i> arbor montes amat	2.		512
158		<i>Ore</i> carent cicada	1.541
<i>Orobanche</i> herba qualis	2.	<i>Ore</i> carentes homines	1.
307			277
<i>Orobanchis</i> semen in medici-		<i>Oru</i> habitus quomodo incun-	
nis	2.558	dior fiat,	3.447.465.551.
<i>Orobis</i> chrysocolla genus	3.	& 3.83	
251		<i>Oris</i> grauelentiam tollentia	
<i>Oraticum</i> vinum	2.87		2.539.574.599. & 3.50.
<i>Orpbeus</i> postea primus <i>Graco-</i>			53
<i>rum</i> de herbis aliquid pro-		<i>Oris</i> hucera, sanantia	2.413.
didit	2.652		425.430.439. 442. 446.
<i>Orphus</i> piscis	1.427. & 3.227		453. 456. 497. 499. 553.
<i>Orthampelos</i> visus genus	2.79		561. 576. 587. 598. 600.
<i>Orthomastica</i> poma	2.118		604. 618. 621. 622. 631.
<i>Othopnoicis</i> utilia	2.437.		712. 718. 761. 763. & 3.
448. 505. 507. 524. 539.			29.52. 72. 299. 301. 303.
597. 608. 626. 635. 638.			304. 305. 368
702. 727. 757. 764. 766		<i>Oris</i> viscerum remedia	2.453
768 & 3.37. 198. 252			499. 544. 553. 575 578. 581.
<i>Orthragorscus</i> piscis	3.193.		587. 593. 604. 612. 629. 631
226			& 3.55. 198
<i>Ortryx</i> herba qua	2.494	<i>Ossa</i> praecisa in veteris quo	

Pars Prima.

corium 1.481
Duplex 1.
vice ad 1.
da 1.
1.554 559
ostrea ba-
1.559
res ibidem
malis 1.
1.543
mines 1.
1.475
1.484
1.486
1.500
1.501
1.502
1.503
1.504
1.505
1.506
1.507
1.508
1.509
1.510
1.511
1.512
1.513
1.514
1.515
1.516
1.517
1.518
1.519
1.520
1.521
1.522
1.523
1.524
1.525
1.526
1.527
1.528
1.529
1.530
1.531
1.532
1.533
1.534
1.535
1.536
1.537
1.538
1.539
1.540
1.541
1.542
1.543
1.544
1.545
1.546
1.547
1.548
1.549
1.550
1.551
1.552
1.553
1.554
1.555
1.556
1.557
1.558
1.559
1.560
1.561
1.562
1.563
1.564
1.565
1.566
1.567
1.568
1.569
1.570
1.571
1.572
1.573
1.574
1.575
1.576
1.577
1.578
1.579
1.580
1.581
1.582
1.583
1.584
1.585
1.586
1.587
1.588
1.589
1.590
1.591
1.592
1.593
1.594
1.595
1.596
1.597
1.598
1.599
1.600
1.601
1.602
1.603
1.604
1.605
1.606
1.607
1.608
1.609
1.610
1.611
1.612
1.613
1.614
1.615
1.616
1.617
1.618
1.619
1.620
1.621
1.622
1.623
1.624
1.625
1.626
1.627
1.628
1.629
1.630
1.631
1.632
1.633
1.634
1.635
1.636
1.637
1.638
1.639
1.640
1.641
1.642
1.643
1.644
1.645
1.646
1.647
1.648
1.649
1.650
1.651
1.652
1.653
1.654
1.655
1.656
1.657
1.658
1.659
1.660
1.661
1.662
1.663
1.664
1.665
1.666
1.667
1.668
1.669
1.670
1.671
1.672
1.673
1.674
1.675
1.676
1.677
1.678
1.679
1.680
1.681
1.682
1.683
1.684
1.685
1.686
1.687
1.688
1.689
1.690
1.691
1.692
1.693
1.694
1.695
1.696
1.697
1.698
1.699
1.700
1.701
1.702
1.703
1.704
1.705
1.706
1.707
1.708
1.709
1.710
1.711
1.712
1.713
1.714
1.715
1.716
1.717
1.718
1.719
1.720
1.721
1.722
1.723
1.724
1.725
1.726
1.727
1.728
1.729
1.730
1.731
1.732
1.733
1.734
1.735
1.736
1.737
1.738
1.739
1.740
1.741
1.742
1.743
1.744
1.745
1.746
1.747
1.748
1.749
1.750
1.751
1.752
1.753
1.754
1.755
1.756
1.757
1.758
1.759
1.760
1.761
1.762
1.763
1.764
1.765
1.766
1.767
1.768
1.769
1.770
1.771
1.772
1.773
1.774
1.775
1.776
1.777
1.778
1.779
1.780
1.781
1.782
1.783
1.784
1.785
1.786
1.787
1.788
1.789
1.790
1.791
1.792
1.793
1.794
1.795
1.796
1.797
1.798
1.799
1.800
1.801
1.802
1.803
1.804
1.805
1.806
1.807
1.808
1.809
1.810
1.811
1.812
1.813
1.814
1.815
1.816
1.817
1.818
1.819
1.820
1.821
1.822
1.823
1.824
1.825
1.826
1.827
1.828
1.829
1.830
1.831
1.832
1.833
1.834
1.835
1.836
1.837
1.838
1.839
1.840
1.841
1.842
1.843
1.844
1.845
1.846
1.847
1.848
1.849
1.850
1.851
1.852
1.853
1.854
1.855
1.856
1.857
1.858
1.859
1.860
1.861
1.862
1.863
1.864
1.865
1.866
1.867
1.868
1.869
1.870
1.871
1.872
1.873
1.874
1.875
1.876
1.877
1.878
1.879
1.880
1.881
1.882
1.883
1.884
1.885
1.886
1.887
1.888
1.889
1.890
1.891
1.892
1.893
1.894
1.895
1.896
1.897
1.898
1.899
1.900
1.901
1.902
1.903
1.904
1.905
1.906
1.907
1.908
1.909
1.910
1.911
1.912
1.913
1.914
1.915
1.916
1.917
1.918
1.919
1.920
1.921
1.922
1.923
1.924
1.925
1.926
1.927
1.928
1.929
1.930
1.931
1.932
1.933
1.934
1.935
1.936
1.937
1.938
1.939
1.940
1.941
1.942
1.943
1.944
1.945
1.946
1.947
1.948
1.949
1.950
1.951
1.952
1.953
1.954
1.955
1.956
1.957
1.958
1.959
1.960
1.961
1.962
1.963
1.964
1.965
1.966
1.967
1.968
1.969
1.970
1.971
1.972
1.973
1.974
1.975
1.976
1.977
1.978
1.979
1.980
1.981
1.982
1.983
1.984
1.985
1.986
1.987
1.988
1.989
1.990
1.991
1.992
1.993
1.994
1.995
1.996
1.997
1.998
1.999
2.000

recrescant 2.573
Ossa concretis quibusdam esse 1.
310
Ossium fracturum remedia 2.
410. 452. 561. 726. 752
Ossa à terra nascentia 3.109
Ossa fracta quo pacto à corpore
extrahantur 2.462 503. 558
565 566. 683. 684. 7. 9. &
3.104
Ossa ligna quæ 2.186
Ossa: l. priores 3.409
Ossa frigida autis 1.466. 467
Ossa frigida in medicinis suis 3.
151. 152
Oscines aues unde dicta 1.
475
Oscines aues quotannis vocem
mutant & colorem 1.484
Oscines aues quando fieri solent
1.486
Oscinatio le halis parturienti-
bus 1.500
Oscinum dare propinquis mu-
lieribus cur institutum 2.
91
Ospidius Dei templum: nelytum
1.193
Ostrya herba qualis 2.761
Ostrytes herba 3.118
Ostentorum pleni libri Ar: à ã-
dri 2.263
Ostentorum vires nostra sua
sunt in potestate 3.7
Ostentorum interpretatio à quo
reperita 1.345
Tom. 3.
Ostentorum varia exempla 1.
409. 472. 476. & 2. 173.
262. 263. 310
Ostracis gemma 3.472
Ostracites gemma ibid.
Ostracium piscis idem cum ony-
che 3.222
Ostracis lapides eorumque
usus & medicina 3.410
Ostracis cadmia genus: et: inf-
que usus 3.298
Ostrea lunari potestate augeri,
minuique 1.35
Ostrea lucrina 1. 458. & 3.
204
Ostreorum vituaria à quo pri-
ma excogitata 1.458
Ostrea filicum duritia tegitur
1.423
Ostreorum natura 1.454
Ostreorum generatio 1.456
Ostrea capita non habent 2.
552
Ostrea ubi optima 1.458. & 3.
204
Ostreorum consideratio, natura
bonitas, loca & inde per te-
tum 3.203
Ostreorum magnitudo 3.204
Ostreorum medicina ibid.
Ostrya siue ostris, arbor infelix
2.64
Oshonne herba qualis, & eius
in medicinis usus 2.761
Ostris ad inuentum 2.42
Ostra piscis 3.226

- Orides aues Hispani tarda
appellata 1.478
- Oin autu quali, & unde dicta
& inde 1.481
- Ouas qui primus Romam in-
gressa 2.117
- Quantes myrtea corona vie-
bantur 2.117
- Quidj liber de piscibus 3.191
- 227
- Oues quando lauanda 2.331
- Oues quando tendenda 2.332
- Oues quaratione seminau pa-
riant 2.349
- Oues qualiter pascenda 2.349
- Oues non nisi femina qua ra-
tione gignantur 3.153
- Oues aqua quibusdam colorem
mutant & inde 3.157
- Quibus & bubus antiquorum
multa constabat 2.273
- Quium honor apud veteres 2.273
- 273
- Quium dente segetes depascen-
do 2.308
- Quium lac quale 3.36
- Quium in medicinu usus 3.135
- ibid. & 143
- Quium genera duo 1.400
- Quium generositatu signa 1.403
- Quium cauda cubitales in Sy-
ria 2.403
- Quium boiumque effigie primu
et signatum 2.273
- Ouorum consideratio 1.501. &
385
- Oue frusthiocamelorū pro va-
sis habita 1.463
- Ouorum natura medicinaque
per totum caput 3.85
- Oua quo tempore supponenda
2.347
- Ouorum in cibū utilitas & in-
de 3.87
- Ouorum candido, & calce vi-
ua vitrum ferruminatur 3.88
- Ouapexfusum lignum non ar-
det ibid.
- Ouum anguinum portentosaque
eius natura & inde ibi-
dem
- Oua quae quadrupedes pariant
1.501
- Ouorum auium differentia i-
bid. per totum cap.
- Oua oblonga gratioris saporis
ibid.
- Oua quae famina, & quae ma-
rem pariant ibid.
- Oua qualia quot & quando
supponenda 1.503
- Oua sterilia qua arte noscan-
tur 1.503
- Oua citra incubitum in Egy-
pti smetū, fatus edūe 1.503
- Ouorum auguria 1.504
- Oua sine gallinu igne fouentur
1.504
- Oua hyponemia qua 1.507
- Oua

Oua trina
Oua sine m
nasci
Oua etia ter
edere
Oua zephyri
Oua aceto ma
lei trahi
Oua quomod
tur
Oua viuente
Oxalida her
457
Oxycedrus
Oxygala qui
Oxylophob
qua ex ea
Oxymeli qua
Oxymelitu col
qua ex co
Oxymyrsine
nactu
Oxymyrsine
medicinu
601
Oxymyrsine q
ex ea fructu
Oxymyrsinum
natura
Oxyptora me
Oxyptora g
Oxyptora
Oxyptora
Oxyptora
Oxyptora
Oxyptora
2.629.

Pars Prima.

Oua urinae quae 1.507
 Oua sine maribus interdum
 nasci 1.507
 Oua etiam terra operata factum
 edere 1.503
 Oua xephyria quae 1.507
 Oua aceto maserata per annu-
 los trahi 1.507
 Oua quomodo optime seruen-
 tur ibid.
 Oui viuentes homines 1.166
 Oxalidis herba consideratio 2.
 457
 Oxycedrus arbor 2.49
 Oxygala quid 3.38
 Oxylapathon herba, & medi-
 cina ex ea 2.457.458
 Oxymeli qualiter fiat 2.96
 Oxymeliu confectio, & medi-
 cina ex eo 2.575
 Oxymyrsine, id est, myrtus syri-
 uestris 2.112.136
 Oxymyrsines descriptio & in
 medicinu usus 2. 600.
 601
 Oxymyrsine quid, vintumque
 ex ea factum 2.112
 Oxymyrsinum oleum, eiusque
 natura 2.581
 Oxypora medicamenta 2.463
 Oxyi iunci genus 1.496
 Oxyshenos iunci genus 2.496
 Oxytrypphyllon quid 2.480
 Ozana piscis 2.435
 Ozanarum morbi remedium
 2.629.

Ozaniti nardi genus virtus
 redolens 2.14

ABVLA luxurio-
 sa non semper
 pinguis soli indi-
 cium esse 2.

208
 Pacuini Taurus edilu plebis
 3.277
 Pacuui Poeta pictura 3.322
 Pacuini Poeta, Ennii ex foro-
 re nepos ibid.
 Padenid est, picea arbor Pado
 fluuii nomen dedit 1.124
 Paantides gomme 3.473
 Paderos, herba eadem cum
 carefolio 2.398
 Paderos, acanthi genus 2.
 536
 Paderos gemma 3.446.459.
 460
 Paonia herba consideratio 2.
 656.755
 Paonia medicina 2. 726.
 731
 Pagana lex de fufis per agros
 non torquendu 3.11
 Pagri piscis consideratio 1.
 427
 Pagri piscis in medicinu usus
 3.217
 Paguri cancrorum genus 1.
 438
 Pala arbor qualis 2.9
 Palacrama, id est, maiores an-
 F F f 2

Indicis Pliniani

ri Palacra maffe	3.248	conficiunt	ibid.
Palatina tribus Roma	2.276	Palme Orientis populi vinum	
Palatina domus Caesarum mul-		exprimunt	ibid.
torum artificum signa ornata	3.383	Palmarum sexus	2.44.45
Palatina Venus, L. C. passus a		Palmarum genera quadragen-	
Bruto appellatus	3.375	ta novem	2.46
Palatina aedes Apollinis	3.	Palma ex seipsa renascens ubi	
430		2.47	
Palamedes quas literas repere		Palma viridibus strangulati	
rit	1.342.344	milites Alexandri	2.48
Palearum consideratio, diffi-		Palmarum in foliis olim scrip-	
centas usus esse	2.342	titatum	2.53
Palearum hordei medicina	2.	Palma in Aethiopia quales	2.
548		58	
Palearum tritici medicina		Palmarum succus qualis	2.
ibidem		133	
Palea prima quae	2.303	Palma statim a ligno recedunt	
Paleatum lutum quod	2.122	2.134	
Palemon Grammatici in si-		Palmarum fructus sine ligno	2.
gna vinea	2.81	134	
Palelicium sydu	2.329	Palma non decidunt folia	2.
Palempissi quid	2.612	160	
Paleuri spina consideratio	2.	Palmarum folia funes olim	
62		conficiebantur	2.162.365
Paleurus quando germinet	2.	Palmarum folia duplicia	2.
164		163	
Paleus medicina	2.630	Palma facile fructum perdunt	
Pallas. Quare Minerva,		2.167	
Pallas liberum claudij princi-		Palma carne commendantur	
pu ditiſſimus	3.263	2.134	
Pallorem inducentia	3.441	Palma pendula valide sustinet,	
442.454		quoniam in diuersum curva-	
Palma a cornu consideratio ge-		tur	2.194
neris natura	2.43	Palma Deli insula vetustissi-	
Palma gentes quaedam panem		ma	2.198
		Palma sublato sacum sine He-	
		rileſours	

Pars Prima.

ibid.	rilefcunt	2.359	2. 588. 614. 613. 688. 690.
vinum	Palmarum nemora ubi	1.198	& 320.38.48. 150. 206.
ibid.	Palmarum vinum apud Ara-	207	
2.44.45	bias 1.270. nobilitas vitibus,	Palumbium aurum considera-	
adragan	oleisque proxima 2.583. in-	rio	2.491
2.46	commoda & noxia ib. medi-	Palumbes lauro sepe purgant	
scen ubi	cina	2.377	
	ibid.		
	Palme myrobalanum ferentis	Palumbes hyeme abeunt 1.482	
	consideratio, & medicina 2.	Palumbes bi anno pariunt 1.	
	583	502	
	Palmas ubi probatissima ibid.	Palumbes quot ova pariant,	
	Palma elates, siue spathes, na-	& earum incubandi ritus 1.	
	cura	505	
	ibidem		
	Palmati lapides quales 13	409	Palu apta materia quo modo
	Palmei vini medicina 2.573	& quo tempore ferenda 2.	
	Palmeo vino qui vianitur 94	258	
	Palmesia vina unde dicta 2.	Pamphi'us pictor, præceptor	
	85	Apellu	339 206.207
	Palnuprimum vini factus ge-	Pamphi'us Behi' interius 1.339	
	nus	2.54	Pamphilus Qu Consul 2.57
	Palmites Meridiem spectare	Pamphyla mulier bombycine	
	dehinc	vestis reperiit 2.538	
	2.254		
	Palmicum vustum consideratio	Pampinariu palmes que di-	
	2.247	catur	2.247
	Palpebrarum animalium con-	Pampinandi tempus quod n-	
	sideratio	prissimum	2.211.332
	2.558		
	Palpebra quibus non sunt 2.	Pampinorum medicina 2.560	
	558	563	
	Palpebra cur à natura data	Pan Dæus. Vide infra Panoe.	
	ibidem	Panacis siue Lignifici medici-	
	Palpebra decidunt Venere a-	na	2.443
	bundantibus	ibidem	
	Palpebrarum pili inordinati	Panaceæ Esculapij filia 2.657	
	chondrylles mastiche corri-	& 3.355	
	guntur	2.540	Panaces Chironion 2.657 681
	2.540	Panacis oleum	2.113
	Palpebrarum vitij medicina	Panacis sapor	2.402

Indicis Pliniani

Panacii herba varia nomina	Panicum & ex eo medicina
2.397	2.550
Panacii herba consideratio 2.	Panisi differentia, & medicina
657. 674. 681. 684	ex eo 2.552
Panacii herba medicina 2.700	Panisi sitianus qui, eiusque u-
712. 713. 716. 717. 719.	suu 2.552
720. 721. 722. 723. 728.	Panem conficere Ceres reperit
732	1342
Panauis pistor 3.333.334	Panisi è milio & panico 2.283
Panauis frater pigridia 3.333.	Panes Alexandrini ammis
420	semine conficiunt 2.442
Panathenaeicon unguentum A-	Panes quot ex medio similagi-
theniensibus usitatissimum	nii & floris 2.292
2.39	Panici faciendi ratio, & eius
Panchrestos stomatice quomodo	differentia 2.295
conficiatur 2.593. & 3.412	Panui ubi fiat ex piscib. 1.297
Panchrus gemma 3.472	Pane ex lotometra Aegypti
Pancratiastarum simulacrum	pastores conficiunt 2.530
ex aere 3.286.287	Panisi appellationes diuersae
Pancration cichorij genus 2.	unde tracta 2.295
421	Panes Romani per seipsos fa-
Pangai montu rose 2.471	ciebant 2.296
Pangonius gemma 3.472	Pane alio proceres, alio vul-
Panici spica qualis 2.283	gus utebatur 1.371
Panicum unde dictum ibid.	Panui aniso conditur 2.447
Panici genera plura ib.	Panui militaris tertio parte
Panici usus in Gallia & A-	ponderosior suo frumento 2.
quilania 2.294	187
Panicum ubi feri non debeat	Panui saluberrimus quis 2.533
2.295	Panisi quot pondus ex trisici mo-
Panicum frugis genus quando	dis 2.287
ferendum 2.282.330	Paniscus pictus à Taurisco 3.
Panicum ne aues tangerent 2.	357
388	Pannucea poma 2.118
Panorum ubi ferendum 2.309	Panorum morbi remedia 2.
330	494.454. 455. 457. 500.
	503

503. 511. 512.
549. 551.
553. 576.
607. 608.
616. 630.
714. & 711.
104. 100. 101.
Panes dei effigies
447
Panis simulacrum
Panis unde
Panis Sene
Panisbasos
Pantherarum
366. 577
Panthera au
minera con
Pantherarum
de
Pantherarum
des al. c.
Pantherarum
Panthera f
tum ne in
tenur
Panthera d
tum Remi
Panthera au
377. 57
Pantherarum
bus irgen
Panthera
anima a
Pantherarum
445
Panthera a

Pars Prima.

medicina 503. 521. 524. 526 531. 534.
 549. 551. 554. 556. 557.
 medicina 558. 576. 577. 589. 604.
 2. 552 607. 608. 611. 612. 618.
 2. 552 626. 630. 646. 717. 750.
 res reperit 754. & 1. 17. 22. 35. 133. 199.
 204. 300. 371. 409
 Panos dei effigies picta 3. 335
 447
 Panos simulacrum 3. 381. 382
 Panse unde dicti 1. 582
 Panse Serviliij interitus 1. 339
 Pansebastos gemma 3. 473
 Pantherarum consideratio 1.
 366. 377
 Panthera auxilij causa ad ho-
 minem confugit 3. 366
 Pantherarū macula speltan-
 da ibid.
 Pantherarum odor quadrupe-
 des allicis ibidem
 Pantheratum assus 1. 367
 Panthera senatusconsulto cau-
 tum ne in Italia aduehe-
 rentur 1. 367
 Panthera à quibus in adilita-
 tem Romam aduecta ibid.
 Panthera aconito necantur 1.
 377. 737
 Panthera in seruandū ungui-
 bus ingenium 2. 361
 Panthera sola odorata inter
 animalia 2. 477
 Pantherarum oculi quales 3.
 445
 Panthera eor maximum 2.

565
 Pantheris formidabiles hyana
 3. 27
 Pantherarum carnibus viuen-
 tes homines 1. 279
 Panthera quos non attingant
 3. 96 (59
 Pantherina mensa citrea 2.
 Pantheron templum Romæ
 quale, & à quo extructum
 3. 274. 383. 400
 Papauer herba in honore ha-
 bita apud Romanos 2. 398
 Papaueris succus sopori ferus,
 moriētmque afferens 2. 450
 Papaueris syluestris natura, &
 medicina ex eo ib.
 Papaueris genera plura &
 medicina 1. 449
 Papaueris nigri succus quo pa-
 cto colligendus 2. 450
 Papaueris folia quando cadās
 2. 284
 Papauer quando ferendum 2.
 319 325
 Papauer sylvestre faucibus af-
 fectis medetur 2. 325
 Papaueris genera natura, sa-
 rior usus 2. 398
 Papauerum capita à Tarqui-
 nio superbo decussa 2. 398
 Papauerata vestes 1. 402
 Papellus Sextus Cōsul 1. 472
 Papilio lucernarū luminibus
 aduolans inter mala medica
 mēta numeratur 3. 46

Indicis Pliniani

<i>Papilio apibus inimicus</i>	1.335	2.135	
<i>Papilionēs quo nascuntur modo</i>	2.548	<i>Pappos, id est, lanugo quaedam</i>	
<i>Papilionis aduentus verū initium indicat</i>	2.331	<i>in planctu</i>	1.493
<i>Papilioſi a'uearia infestantes: quo necentur</i>	2.488	<i>Pappus cogggria arboru</i>	2.65
<i>Papirius Sex. Consul xiz ipha</i>		<i>Pappus herba eadem cum senecione</i>	2.691 (2.455)
<i>Et zuhers primus in Italia atulit</i>	1.117	<i>Papulas à triplici herba gigni</i>	
<i>Papirius Sex. Consule phoenix</i>		<i>Papularum remedia</i>	2.420
<i>zusus</i>	1.464	598.724. & 3.40 65. 183.	
<i>Papiria lex</i>	1.210	3'8. 71	
<i>Papirius Cn. cum deumina</i>	1.307	<i>Paracitum coloris genus</i>	3.
<i>Papirii Cn. Consule lumen ac</i>		252.327.328	
<i>calo noctu visum</i>	1.331	<i>Paralios herba, tithymali genus</i>	2.452.717
<i>Papirii L. Pratoris iudicium</i>	1.300	<i>Paralyſis remedia</i>	2.407.423.
<i>Papiry Lucij votum, se Samnites: vi. ſe:</i>	2.91	442.5 13.145.512. 675. 663	
<i>Papirius Maſſo myro corona</i>		721.747.7.7. & 3 136. 184	
<i>cui ludos ſpectauit</i>	2.137	196 198	
<i>Papirius Curſor terrorem praetori praenestini verbo in</i>		<i>Paranites gemma, ex genere anethyſſorum</i>	3.459
<i>cuſit</i>	2.222	<i>Paraphoron aluminis genus</i>	5.
<i>Papiry Fabiani laus</i>	1.403	363	
<i>Papyrianum horologium</i>	1.343	<i>Parasius pictor</i>	3.329.336
<i>Papiry fructus conſideratio</i>	2.	<i>Paranſagarum apud poſſas nā</i>	
53.55		<i>ubique eadem menſura</i>	1.
<i>Papiry fructu medicina</i>	2.	260	
624		<i>Parasii pater Euenor</i>	3.315
<i>Papyro quidam nauigia texi:</i>		<i>Parasii opera</i>	3.336. & inde
1.248 & 2.54		<i>per eorum caput</i>	
<i>Papiry uſus varius</i>	2.54	<i>Pardalianches aconiti genus</i>	
<i>Papiry cauli ipſe pomum eſt</i>		1.377	
		<i>Pardalium genus virguenti</i>	2.
		39	
		<i>Pardaios gemma</i>	3.476
		<i>Pardorum ſeratum conſidera-</i>	
		<i>tio</i>	1.367
			<i>Pardis</i>

Pardis quā
ſodias
Pardis ling
Parenatios
lanus
Parenatios
541.542
Parenga. in
ur
Parenatios
Pardis
amato
ſtor
Pardis
ludem
Pardis
1385
Parenatios
na
Parenatios
363
Pareges
inde
Paretes
Paretes
Paretes
Parmen
Parnasus
clav
Parnas
av
Reliq
Parnas
mor
561

Pars Prima.

Paridi quàm cautè ungues cu-

rodiant 1.361

Paridi lingua qualis 2.562

Parentationibus faba adhibe-

bantur 1.299

Parentes necantia 1.508. 540.

541 542

Parerga in pictura qua dicantur

3.346

Paricinus piscis 3.225

Parid Dearum iudex, Helena

amator, & Achilli interfe-

ctor 3.291

Paridii simulacrum ex are u-

bidem

Paridii os marmore percussum

3.385

Pariendi facilitatem praestan-

tia 2.448. 510. & 3.30

Paricium aliquot genera 3.

363

Parietes lateritij 3.364. &

inde

Parietes marmorei 3.386

Parietes picati ubi 3.417

Parietes herbis pingi 2.516

Parmeneseus Astrologus 2.

Parnassus mons laurum spe-

ctatissimam habet 2.139.

Parnassus mons quales habeat

abietes 2.188

Reliqua quæ reparte secun-

da.

Paronychiarum, id est unguium

morbi remedia 2.503. 552.

561. 579. 600. 604. 647.

& 3.10

Paroridem, id est, aurium apo-

stematicum, remedia 2.404.

455. 442. 445 456. 457. 458

462. 521 5. 2.534 556. 557.

589. 590. 591 608. 648. 754

& 1.15. 24. 40 49. 112. 204.

208. 171

Parra avis quo tempore non

appareat 2.340

Parfimonia exempla 1. 500.

536. 590. & 2.272. 280. &

3.265. 267

Parthenis herba, postea a nemine

sua dicta 2.668

Parthedium herba quæ 2.490.

526

Parthenium unde dictum 2.659

Parthenij medicina 2.512

Parthorum regum unguentum

quod 2.41

Parthi vestibus literas incu-

xunt 2.54

Parthi quo vino utantur 2.94

Parthi bibendo gloriam qua-

runt 2.103

Parthi quanto plus bibunt, ta-

id magis sitiunt 2.105

Parthorum, & Romanorum

imperiij terminus 1.203

Parthorum reges, cuius flumi-

nis aquam bibant 1.263

Parthorum halitus cur infe-

ctus 1.589

Parthi cicadis vescuntur 1.

542

Indicis Pliniani

Reliqua quare parte se- cunda.		natus	ibidem
Partus prodigiosi	1.298	Passer una unde dicta	2.73
Partu uno mulieris quot fa- tus componit	ibid.	Passer p. scis	3.226
Partus qua ratione contineri possint	2.189. & 3.29.69	Passeres pisces plani	1.431
Partuum ratio ac diuersitas	1.307	Passeru annu consideratio	1.491
Partus necantia	2.436	Passerum in medicinu vsus	3.121.139.151
Partus faciles praestantia	2.405	Passernices cotes trans Alpes reperita	3.417
412. 421. 448. 456. 510. 539.		passernus Crispus Neronis vi- tricus, bis consul	2.199
598. 599. 605. 634. 640. 644.		Passu consideratio	2.89
647. 734. 742. 764. 768. &		pesines Rex Sogdonaci filius	1.264
3.14.30.39.99.70.87.146.		Passinaca consideratio	2.379
190.221.441		quomodo & quando serenda	ibidem
Partus mortuos expellentia	2.421. 423. 435. 439. 461.	Passinaca erratica & medi- cina ex ea	2.411.678
504. 507. 530. 555. 578.		Passinaca piscis in medicinu vsus	3.208. 209. 210. 218.
584. 607. 610. 627. 732. 733.			222
734. & 3.69.70. ibidem.		Passinaca pisces plani, eorum astus, & in latrocinando so- lertia	1.431. 432. 451. radius
83		venenatus	1.454
Partus quorumlibet animaliu extrahentia	2.638	Passinaca quib. inimica	3.194
Partus ex rebus magna inter- dum gloria paratur	2.118	Passinaca istius remedia	2.55.4
Passica aliquandiu unicus Ro- manorum vestigal	2.273	& 3.45.199.202	
Passiteles plasticeum statuaria sculptura, & calature ma- trem esse predicabat	3.360	Patauinorum calidu fontibus herba virides innaesuntur	1.78
Passitelis opera	3.384	Patauinorum fontes calidi & medicati	3.169
Passiteles volumina quinq; no- bilium operum scripsit ibid.		patella olea merbus	2.258
Passiteles ciuitate Romam do-		Patetion palma genus	2.47

Patien-

Pars Prima.

- Patientia exempla* 1.295. 312.
 & 3.190
Patinarum luxus 1. 500. &
 3.362
Patribus raro proceriores filij
 1.308
Patriæ amoris exemplum in
L.Tuberone 1.474
Patrobus Neronis liberis ha-
renam in usum palastra e
Nilo sibi aduehendam enra-
uit 3.363
Patrocles statuarius 3. 285.
 295
Pauca sunt quibus cor pra-
grande est 1.565
Pauimentorum faciendorum
ratio 3.362.422
Pauimentorum origo 3.421
Pauimentorum diuersa gene-
ra ibid. & inde per totum
 3.422
Paulus Emilius Metrodorum
philosophum eundemque pi-
ctorem Romam adduxit 3.
 354
Paulus Emilius ararium di-
flat 3.243
Paulus Emilius Mineruam
in ade Fortuna dedicat 3.
 286
Paulus Emilius Consul 1.129
Paulus Emilius Macedonia
septuaginta duas urbes vno
die vendidit 1.147
Pauli Emiliij Censura 1.348
Pauli basilica mirum adificiũ,
eiusque columna phrygia 3.
 400
Paulo L. & C. Marcello Cõs.
lana pluit 1.48
Pauonum alizum consideratio
 1.475.505.506
Pauonem qui Roma cibi cau-
sa primus occiderit 1.471
Pauo animal maleuolum ibi-
dem
Pauones columbis amici 12
 518
Pauo inuidum animal 3.107
Pauonum in medicinis usus
ibidem
Pauonis apex qualis 1.550
Pauonacea testis 3.415
Pauoris remedia 3.101
Pauperis cæna scilolymus 2.
 538
Pausias pictor 3.351.352
Pausia pictoris, & Glycera a-
mica eius inuentum 2.467
Pausia pictoris Stephanoplocos
tabula ibid.
Pausia olus 2.106.108
Pax & bellum natura in plan-
is 2.403
Pacis templũ Vespasiani opus
 3.400
Pacis templum à Vespasiano
signis p eturisq; exornatum
 3.292.339.388
Pecten cneris, herba, eiusque
in medicinis usus 2.645

- Pectines pisces 2.439
 Pectines a giro admoto se con-
 strahunt tanquam viagentes
 1.554
 Pectora animalium considera-
 tiones 1.571
 Pectus hominis sibi latum ibid.
 Pectoru agritudinis remedia
 2.414. 415. 419. 428. 433.
 435. 439. 447. 448. 449.
 459. 460. 462. 503. 505. 522
 524. 553. 557. 589. 594. 597.
 608. 612. 626 634. 637. 648
 660. 700. 701. 702. 703.
 708. 718 745. 747. 755.
 758. 766. 767. 768. & 3.
 54
 Pectunculi pisces 1.434. & 3.
 226
 Pectunculi piscu medicina 3.
 206
 Pecunia immodica exempla 3.
 262
 Pecunia unde dicta 2.273
 Pecunia prima ouium, bouumq;
 effigie signata ibid.
 Pecuniarum ubi usus nullus 1.
 198
 Pecuniam Aegyptiorum reges
 ne successoribus relinque-
 rent, in pyramidum opera
 eam profundebant 3.393
 Pecunia vi dispersa sunt ele-
 menta natura 2.371
 Pecu potu pinguescit 1.516
 Pecori balneum quo concitetur
 2.440
 Pecoru consideratio, eiusque
 generatio & natura 1.400
 Pecora in ponio felle carentia
 746
 Pecori tonicum aborum gigni
 1.400
 Pecori caput infirmisimum
 403
 Pecora aversa à Sole pascenda
 ibidem
 Pecoru stultissima animalium
 ibidem
 Pecora quibus saginentur
 200
 Pecora futura interdum præ-
 giunt 2.377
 Pecora maxime la serpiente
 ba vescuntur 2.368
 Pecorum medicina 2.557. 581.
 66. 685 703. & 3. 85. 134
 Pecudum fini in medicinu v-
 su 3.35
 Pecudes ut feminas, vel ma-
 res procreant, quid faciendum
 1.400
 Pecudum factu quo vitentur
 3.11
 Pecudum nota às primum su-
 gnatum 3.240
 Pedatum incedere quid 1.581
 Pedamentorum materia opor-
 ma 2.29. 245
 Pedanus L. Consul 1.473
 Pedanus Asconius 1.331
 Pediculi vestes quid liberent
 2.728

Pars Prima.

- 2.728
Pediculi, quæ animalia infe-
stent 1.548
Pediculi ex qua gignantur ma-
teria ibid.
Pediculi ocimo generantur 2.
 431
Pediculi li quibus perimantur 2.
 545. & 3370
Pedicular morbo quidam in-
terierunt 1.548
Pedius Quintus pictor 1.324
Pedunculatus maris 3207.211
Pegasi equi pennati 1.369
Pegasi aues equino capite 1.
 499
Pegma in circo argenteum 3.
 142
Pelagium genus purpura 1.
 447
Pelamius piscis 1.424.
 & 3.226
Pelagii Umbros ex Hetruria
exegerunt 1.103
Pelagii in Latium literas at-
tulerunt 1.342
Reliqua quare parte
secunda.
Pelagos, lauri genus 2.138
Pelecinum herba, eiusque
usus 2.764
Pelecinon herba lentem necat
 1.307
Pelignorum linum quale 2.
 361
Peli montis spina mira 2.11
Pelles erythrodano singuntur
 2.625
Pellucum forma quo pacto len-
iginē scdars possit 3.94
Pelles ardeolarum genus 1.506
Pelopu costa eburnea 3.12
Peloponnesiacum bellum 3.76.
 116
Peloridae pisces 3.225
Peloridum piscium medicina
 3.213
Pentopos effigies picta 3.335
Pœnitentia exemplum in ser-
pentibus 3.95
Pennarum animalium confide-
ratio 1.576
Pennarum insectorum confide-
ratio 1.543
Pensili urbs, Theba, Ægyptia
 3.398.401
Pensiles cucumerum horti 2.
 373
Pensiles horti Semiramidi in
Assyria 2.370
Pensilium balnearum usus
quando 2.698
Pensilu ambulatio Gnidi, So-
strati opus 3.395
Pensili horti descriptio 3.398
Pentadactyles pisces de genere
concharum 3.226
Pentapetes herba fraga gi-
gnens 2.677
Pentaphyllon herba ibidem
Pentathli Delphici ex æro

3294

Perilli interitus *ibid.*Periodici febres quo pacto curen-
tur 1.407Peripherei Artemonis simula-
crum ex are 3.286Peripneumonici id est pulmo-
nu morbo laborantib. vetia
2.445.544.589. 638. 704.
764

Perisson Strychni genus 2.513

Peristeeon herba qualis 2.676
681.740Peristerionis, herba medicina
2.684.730.732Periurorum supplicium ad O-
lacham Buthynia amnem
3.159Perixyonemos ex are, Antigo-
ni opus 3.294Permutatio rerum Troiani
temporibus in usu 3.229Perna pisces ex genere concha-
rum 3.227Perniciem omnem selagine
herba auerti 2.627Pernionum remedia 2.408.
420.524.534.543.549.554.556.578.586.589.
719.720.743. & 3.39.61.62

205.257.369

Perenna M. senectus 1.332

Perpendicularum instrumentum
fabrile à quo repertum 1.
344

Perpensa herba qualis & ex ea

medicina

2.501

Perpressa herba qualis 2.715

Pepsa unguentorum repertores
2.38Persarum reges qua herba se-
se muntiant aduersus omnia
tum animi tum corporis in-
commoda 2.641Persarum reges qua herba cor-
poris vetustatem sibi concii-
liant 2.643Persarum legati latace herba
à regē accepta omnium re-
rum copiam suppeditare
credebatur 2.698Persarum & Egyptiorum
nauale praelium 3.356Persa quibus gemmis delecten-
tur 3.474

Persea arbor qualis 2.117

Persens Memphis perseam se-
uit *ibid.*Persens Alexandri atavus
*ibidem*Perses clades, Romanorumque
de eo victoria, quo prodigio
pranuntiata 2.263Perseus Atlantem montem
adijt 1.177Perseus à Paulo Emilio vi-
ctus 3.243Perseus ab Ostasio naualis cer-
samine victus 3.274Persei simulacrum Myronis
opus 3.286

Persei effigies à parasio picta 3.

357
Perseu pictor, Apellu disci-
pulus 3.348
Persei filius perpes sagutarum
inuentor 1.344
Perfica arbor unde dicta 2.
 116 128
Perfica poma fugacissima 2.
 116
Perfica agri innocua 2.115
 quando primum reperta
 ibid. venenatam in perfide
 non gigni 2.117
Perfica foru corpore, intus li-
gno consistit 2.134
Perfica arbores in Rhodo flo-
rent, nec fructum ferunt 2.
 168
Perficu quibusdam corpus li-
gno adhaeret, in quibusdam
facile separatur 2.134
Perfica clasi anchora à Scyl-
lide praefixa, eiusque reipi-
ctura 3.355
Perfica victoria eo ipso die
quo contigit, Roma nuntia-
ta 1.312
Perfici maris arbores 2.12.13
Perficum bellum quando gestu
 2.296
Perfica peregrina arbor 2.6
Perficarum arborum conside-
ratio 2.115
Perficorum genera plura ibid.
Perficorum ingens pretium 2.
 216

Perfica Egyptia qualis 205
Perfica ubi sterilis 2.117.168
Perficorum succus nullus color
 2.133
Perficorum odor qualis ibid.
Perfica quando ferenda 2.236
Perficorum usus, & medicina
 ex eis 2.592
Perfici spadones aliquando im-
perant 2.47
Perfici doctissimi, prologo
operis
Perfolata herba qua 2.678
Perfolata herba medicina 2.
 700.717.724.728
Perfolata herba 2.514
Perfolata herba. Gracis arcon
 2.676.678
Pedes gallinacei herba qualis
 2.688
Pedum animalium considera-
 tio 1.581.582
Pedes homini maxime 1.582
Pedum aurum diversitas 1.
 581
Pedum insectorum considera-
 tio 110
ibidem
Pedum numerus nulli impar
 2.584
Pedum clauorum remedia 2.
 407.446. 462.500.542.
 543.549
Pes minus visus in vestigio car-
nibus 1.582
Pedum morbi remedia 2.408.
 427.534.535.549.555.574.
 594

514.605.616
 571
 nulli vni
 cretore
 Perficentiam se
 runt
 Perficentia me
 592.638.6
 4.6
 Perficentiam
 gnanus sem
 Soluere
 Perficentiam
 gnanus h
 ermas ecce
 336
 Perficentiam
 licasimitat
 Perficentiam re
 Perficentiam co
 raque
 Perficentiam in
 pulsa
 Perficentia poma
 Perficentia brassica
 2.415
 Perficentia brassica
 carne eterna
 Perficentia brassica
 bello sa.110
 Perficentia brassica
 rana donat
 Perficentia brassica
 petridius, v
 Ophiacorum
 518

Pars Prima.

354.605.616.6 3.134.197

1371
 Pestis nulla unquã Locris, aut
 Crotona

estilentiam senes minime sen
tiunt

593. 638. 640. 717. & 3.
4. 6

effluentiam in meridianis re-
gionibus semper in occasum
Solis ire

estilentiam in meridianis re
gionibus hyeme fieri, nec
trinos excedere mense 1.
336

et aurifera curram lascivia pu
lices imitatur 1.548

ut fucus rex Egypti 3. 399
etily floriz consideratio, natu-

etily Canj in Edilitate re-

pulsa	3.231
petisia poma	2.118

Verreauxia *brassica* *vino* *inimica*
2.42

et a brassica qualis, & ex
ea medicina ibidem erinde

Atinatus in Cimbrico
bello facinus 2.518

Strepus Altinus graminea co
rona donatus 2 518

petridius, ut alij, petricus,
Ophiacerum autem 2. 464.

538

Petriti vini genus 287

Petronius Tilius à Nerone pete
pius 3.432

Petronius Diodotus medicus?
421.477

Petrony 1. gesta 1.276
Pecrofeliny vnde dictum, &

medicina ex eo 2.4) *Pucedanum herba totum an*

770
Peucedani herba medicina

679.68; 584.700 701 702
704 708 712 713 714 716

722.723.726.727.730.733.
734

Peucestes Alexandri servator
1.289

Pencellis simulachrum ex are.
Tificratis opus Ibidem

Perica, fungorum genus 2.
367

Phacelatis sylvestris genus
& ex comedia 2.594

Phaenocarpa casu illustratus Erö
danus fluius L. 123

que in populos arbore conuer
sarum fabula

Phactentis simulachrum ex ma
more

Phaetontem in Aethiopia obis
[e] 3-415

Phagedena hulcorum excedem
tum genus 3.410-724

Phagedenarū remedia 2.410

Indicis Ptiniani

411. 417. 433 565 590. 591.	Phaon qua arte Iapppo po-
625 638. 721. 730. & 3. 67.	iriam ad sui amorempellaxo
68	rit 2.521
Phager piscis 3.226	Pharia vna piscis peculiaris
Phalarocoraces ames alpina 1.	2.781
493	Pharicon venenum, eiusque re-
Phalangion, siue phalangi-	medium 3.44
tes herba qua, eiusque in	Pharnac. on herba pharnac.
medicinis vsu 2.765	regi inuentum 2.657
Phalangiorum genera considera-	Pharnaci prin-i ponti regis fla-
to, natura venenum 3.97	ma argentea 3.267
& inde	Phasganio herba diuersa a lo-
Phalagium aranei genus 1.376	chitide 2.683
411. 539 & 1.307	Phaselidulitum rubens 2.473
Phalangiorum mor sui remedia	Phaselinum oleum quod eius quo-
2.418 508. 531. 575. 599. 606	in medicinis vsu 2.583
618 620. 622. 643. 670 690	Phasian. aues 2.458
743. 765. 767. & 3. 97 196	Phasina aues pediculis infest.
199	tur 1.548
Phalangius parentes occidit 1.	Phasachates gemma 3.463
540	Phedim felicissimus Delphico
Phalangites, herba, quacumq.	iudicatus oraculo 1.330
in medicinis vsu 2.765	Phellandryon herba qualu 2.
Phalaris herba qualis eiusque	76;
in medicinis vsu 2.765	Phengites lapis qualis 3.416
Phalaris primus Agri gent ty-	Phenion herba & medicina ex
rannus 1.114	ea 2.509
Phalaris anei tauri inuentore	Phereus Iason hostili vulnere
perillum, inuenio suo exeru-	tomica morbo liberatus 2.
ciant 3.294	334
Phaleri viginti quinis L. Sic-	Phereides futurum terramo-
cus virtutis ergo totius 1.	tum praedixit 1.65
216	Pherecidas Syry mira mors 2.
Phalerides oues Seleucia par-	336
thorum peculiare 1.498	Pherecidas oratione pro saicam
Piem pictor 3.336	inuenio 1.346
	Phere-

Pars Prima.

- Phereñice mulierum felicissima credita 1.325
 Phibes gemma 3.473
 Phibos thelaphio quid eiusque genera & vsus 2.69 719
 Phycis piscis ter quotannis colo rem mutat 1.431 & 3.226
 Phidia Atheniensis Iupiter Olympius ex ebore 1.324 & 3.285
 Phidias quando floruerit 3.284-333
 Phidias initio pictor fuit ibid
 Phidias etiam marmora scalpsit 3.377
 Philadelphi mater Bernice 1.22
 Philantropos herba qualis 2.64-741
 Philarchi picta effigies 3.154
 Philemen ptolemæi præfectum primus topasium Egyptum importauit 3.45
 Philini pater pithera carulos es fovea exornit 1.166
 Philetaria herba, qua & unde dicta 2.665
 Philety Apollinis simulacrum ex ære 3.291
 Philippidis volentia 1.311
 Philippo Macedone Græciam rex ante calum sanguinem visum 1.30
 Philippus Macedo quanto Græciam inuasit ibid.
 Philippus rex poculo aureo puluino suis die dormire solitus 3.241
 Philippi Macedoni simulacra ex ære 3.291.292
 Philippi porticus Roma 3.336
 Philippi nobilis romanipiscina 1.459
 Philippi Macedonis oculus sagitta ictus, & à Crisobulo medicocitra deformitatem curatus 1.323
 Philippus Astrologus 2.345
 Phytus ex qua arbore se suspexit, ea nunquam postea reuoluit 2.167
 Philistius medicus 2.411.412
 Philiscus Thosius Agrius apud amster 1.514
 Philiscus pictor, eiusque opera 3.356
 Philiscus Trogalus protogenii pictura 3.347
 Philætes herba leuiter aculeata 2.493
 Philocharis pictura in sero D. Augusti collocata 3.326
 Philochares, id est marrubium herba 2.460
 Philocles pictura linearis inuictor 3.322
 Philomela avis, id est luscinia consideratio 1.484
 Philometor rex de agricultura præcepta edidit 2.460
 Philon pictor 3.29

Indicis Pliniant

Philonis opus Atheniensi armamentarium	1.323	Phlegraū crocū quale	2.475
Philonides Alexandri cursor	1.61	Phlebs herba qua cuiusq. usus in medicinis	2.523
Philonidis velocitas ibidem &	311	Phlebs herba & folio & caule spinosa	2.491
Philopes herba	1.469	Phloginos gemma	3.473
Philosophia pythagorica libris		Phlomos, id est, verbascum herba	2.679
Numa comprehensa	2.	Phlox coloris tantum gratia in coronamentis expetitur	2.482
Philosophi India que vescantur cibo	2.9	Phoca pisces, id est vituli mari ni	1.147
Philyra in coronis quis bractea primus adiderit	2.	Phoca cur sub aqua diu urinetur	1.566
468		Phoci pyri genus apud Chios	2.272
Philyra hoc est, tenuissimicorti cestiliarum, coronarum lemniscis celebres	2.156	Phamones Apollinis filia	1.
Philotimus libertus in rogum patroni se coniecit	1.322	465 499	
Philoxenus pictor, cuiusq. opera	3.348	Phanibalanos palma Aegyptia fructus	2.30
Phyllon herba qua	2.526	Phanicopterus avis qualis	1.
Phylura funes olim sacritate	2.	498	
365		Phanicurru avis	1.486
Phyrama hammoniati genus	2.31	Phanice avis consideratio	464
Physemata, concharū abortus	1.441	Phanix avis ex se renascitur	2.47
Physeteres bellua marina	3.	Phanix longissima vita	1.331
225		Phanice ape: qualis	1.550
Phycheuma herba	2.765	Phanice, quibus unguentis nobilitata	3.39
Phitaris pisces	3.226	Phanicea herba, & ex camedicina	2.551
Philegmonas raphani illiti turant	2.409	Phaniceis statuarij Ephiterfes ex are	3.292
Phlegantis gemma	3.473	Phaniceis gerama	3.473
		Pham-	

Pars Prima.

Phonicias ventus 1.39
 Phorci choros, ex marmore, Sco
 pe opus 3.380
 Phoros herba 2.492
 Phorcus piscis 3.226
 Phorinū aluminis species 3.68
 Phorinū vini falsi genus 2.88
 Phoroneus antiquissimus Gra
 cia rex 1.342
 Phragmitis calami usus in me
 dicina 3.224
 Phragmon statuarius 3.284
 Phragmonū statuarij opera 3.
 285
 Phrenas Graci vocant quenos
 praecordia seu vias 1.568
 Phraniticorū remedia 2.406
 416.424.435.448.608.618.
 733. 3.83.188
 Phrygion animal, miraque
 eius natura 3.141
 Phrygi moduli quo reperti
 1.345
 Phrygie cōcenta Iouis stellā in
 caelesti harmonia moueri. 25
 Phrygum inuenta 3.148
 Phrygia hydromeli laudatissi
 mum 2.96
 Reliqua quare parte se
 cunda.
 Phrygiana toga quando in v
 su esse caperint 1.402
 Phrygiens qui 1.402
 Phrygius lapis qualis, eiusque
 vsus 3.411
 Phrygium flos quādo promeniat

2.484
 Phrylus pictor quando florue
 rit 3.335
 Phrynius herba qualis 2.680.
 716.764
 Phrynes meretricis Amulachris
 3.290
 Phrynos rana genus 3.101
 Phthiriasis morbi remedium 2.
 405.416. 459. 564. 585.
 598. 606. 620.622. 665.
 693.728
 Phthysicorum remedia 3.414.
 415.462. 533. 536.537. 609.
 612.636. 638. 640.671.703.
 721. 693.36.37.38.39.40.64.
 65.136.218.409
 Phynardi species 2.15.502
 Pica varia quae 1.484
 Picarum astus 1.489
 Picarum loquacitas 1.494
 Piccastri arboris resina qualis
 2.106
 Picata vna 2.75
 Picatum vinum quod 2.575
 Picea arbor. Quare possit pin.
 Picea vna trans Alpes gratis
 sima 2.79
 Piceno agro peculiariis Irtiola
 vitis 2.78
 Picentina pyra 2.119
 Picenae oliua in cibis gratissima
 2.109
 Pyrenomon herba, eiusque vsus in
 medicina 2.708.715.730
 Pleris laeue genus 2.389.1090
 GEG 3

Indicis Pliniani

anno flores 2 494. uerucas
colles 2 494
Pictanon vinum 2 84
Pictores populi calce agros flor
coram 2 214
Pictores & Etholi senecturi 331
Pictores quibus coloribus maxi
me utantur 3 317
Pictor qui primus marem se
minamque discrete 3 314
Pictor quidam nudas sibi virgi
nes imitanda pr. posuit 3 38
Pictorum insigniorum nomi
na, & opera, L. Phidias
fimo quinto, capite 9. 10
II
Pictores quidam pinxere qua
pingi non possunt 1 344
Pictures feruntur 3 345-337. &
inde
Picta vestes in usus fuerunt a
pueris & pueris 3 338
Pictura nulla Troia temporibus
3 333
Pictura qua primum Roma pu
blicata 3 335
Pictura respiciente sufficiens
& despicientes à quo prin
cipia 3 334
Pictura cecuramen Corinthi, ac
Delphi ibidem
Pictura excellens plures 3
336 & inde
Pictura phidia aetate initium
cepit 3 377
Pictura à quo reperiata 1 146

Pictura herbarum fallax 2 992
Pictura honor per totum 3 118
323
Pictura encoustica duo lim
fuerunt genera 3 358
Pictura initia incerta 3 322
Pictura inueniunt suum esse &
gypti gloriantur ibid.
Pictura initia umbra hominu
lines circumducta ibidem
Pictura quando Roma hono
haberi cepit 3 323
Pictura quorundam imperfa
ta plus admirationis habue
runt quam absoluta 3 357
Pictura polygonorum plurimum
contulit 3 334
Picturarum membra qui pri
mus articulo & venis distin
xerit 3 334
Pictura qui vestium rugas
primum adiecit ibid.
Pictura ingentium pretij 3 335
332-333-337-341 345-347
354
Pictura lignum quod apissi
mum 2 186
Pictus Martius parium effo
dientibus infestus 1 57 756
Pictus Martius quibus inimicus
3 99
Picti arborum rostrum habentes
ab apibus non attinguntur 3 152
Picti Martij consideratio 474
550
Pici

Pici Martij in capite Tubero
nus confidens is prodigium 1.

474

Picus Martius ubi non sit 1.

484

Picus quàm caute nidum suum
suspendat 1.488

Pierica pix optima 1.100

Pietatis exempla 1.322
410.480

Pygargi fera ex genere capra
rum sylvestrium 1.457

Pygargus aquila genus 1.465

Pigmenta nobilia complura 1.
450

Pigmenti carulei consideratio
3.268

Pygmai spithamai à statura
dicti 1.206

Pygmaeorum regio 1.279

Pygmaei in cavernis viuunt 1.
216

Pygmaeorum cum gruibz cer
tamen 1.296.479

Pygria exprobrator cuculus
2.330

Pila lusoria inuentor pythius 1.
346

Pilum teli g nus à quo repertū
1.44

Pilumni unde dicti 2.272

Pil quo molli res efficiantur
3.369

Pilorum consideratio 1.576

Pili virorū pice euelluntur 99

Pili ne nascantur 2.484

Pili qua arte renascantur 2.
500

Pili toto à corpore salamandra
sancti contactu ressuunt 1.

313

Pilos reddentia 2.561 & 3.228
331

Pilos à corpore detrahentia 2.
560.588. & 3.28.32.95.105
149.177.329

Pilus corijs quo pacto detraha
tur 2.594

Pitruis hoc libri Graci inscri
pto prologo operis.

Pinacotheca 3.319.359

Pinaster arbor 2.110

Pinastro non decidunt folia 2.
160

Pinari penatibus Alexander

perculsit 1.318

Pinicarum nucum consideratio
2.114

Pini a corona isthmiorum vi
tores coronantur 2.115

Pinea mices quomodo serantur
2.218

Pinea nucis natura, & ex ea
m dicina 2.594

Pinguedinem facientia tollen
trique 2.569

Pinguedinis animalium confi
deratio 1.572

Pinguicuncta steriliora 1.
52

Pinguo plerisque sine sensu
ibidem

- Pinguinem argentia 2.190.
 & 2.596
 Pinguia quid animalia red-
 dat 1.398.516 & 2.67
 Pinguia celerius senescit 1.572
 Pinna piscis 1.443. & 3.226
 Pinna concha genus 1.450
 Pinna pedum vice piscibus 1.
 431
 Pinca quibusdam piscibus nul-
 la 1.431
 Pinnophilax piscis 1.450
 Pinnolera pisces 1.438.450. &
 3.226
 Pinus consideratio 2.150
 Pinis non decidunt folia 1.
 170
 Pini folia pungentia 2.163
 Pinus non flores 2.164
 Pinus contra cariem, tunc aq.
 permixta 2.195
 Pini umbra germinibus noxia
 2.224
 Pinus quomodo sterilescat 2.259
 Pinus quando semen, & quando
 germen edat 2.167
 Pinctum cruce Pitocampe di-
 cuntur 2.575
 Pini arboris natura, & med-
 cine 2.594
 Piperata vina 2.95
 Piperis consideratio 2.9
 Piper longum 2.10
 Piper candidum 2.10
 Piper in Italia nasci 2.10
 174
 Piper ex qua regione adueha-
 tur 2.255
 Piperis sapor em imitantia 2.
 402 753 768
 Piperitis, id est filiquastrum.
 402
 Piperidis herba consideratio,
 natura medicina 2.444
 Pyra Oeta montis lorus optimus
 habet helleiorum 2.661
 Pyralis insecta genus, et si que
 consideratio 1.548
 Pyralis avis cui inimica 1.
 517
 Pyramidum consideratio 3.
 393
 Pyramides cur excogitata 3.
 ibidem
 Pyramidum magnitudo 3.394
 Pirata omnium primi hyber-
 nam navigationem experti
 1.40
 Piratica statio apud Sasonem
 insulam 1.134
 Piratis a Pompeio naues adern
 pta 1.314
 Piratico bello rostrata corona
 qui donati 2.142
 Piraustra insecti descriptio 1.
 549
 Pyreicus piscior 3.348
 Pyrenai montes buxo abundan-
 2.158
 Reliqua quare parte se-
 cunda.
 Pyren gemma vnde distat 3.473
 Pyre-

Pars Prima.

Pyrethrum herba 3.42
 Pyrgoteli quatum detuleris Alexander 1.323 & 3.428
 Pyrites lapis qualis 3.410.
 475
 Pyromachus statuarius 3.285
 292.293
 Pyros achne fructus 2.63
 Pyrrhai memoris picea incensa
 repullularunt 2.152
 Pyrrhon philosophus humanorum
 affectum ex pers 1.310
 Pyrrhi regis pollex lineis modis
 batur 1.294. & 3.12
 Pyrrhi regis simulacrum 3.292
 Pyrrhus rex Greciam Italia
 ponte coniungere cogitavit
 1.117
 Pyrrhus à Romanis, victus 3.
 259
 Pyrrhus primus in Italiam elo
 phantes ducis 1.353
 Pyrrhus quado ex Italia pulsus
 1.593
 Pyrrhi obitus quo prodigio pra
 nuntiatus 1.568
 Pyrrhi annulus, & gemma qua
 lis 3.428
 Pyrrhi: statuarii opera 3.292
 Pyrrhice saltatio à quo rep.ria
 1.345
 Pyrrhoporeilis lapis 2.390.415
 Pyrrhocorax avis 1.498
 Pyra libralia 2.115
 Pyra decocta mirè salubria 2.
 588

pyra quomodo condantur 2
 210.121.122.
 pyra cum melle decocta stoma
 chum adiuuant 2.682
 pyrorum arborum consideratio
 2.119
 pyrorum varia denominatio i.
 bedem & inde
 pyrorum succus qualis 2.133
 pyro folia circinata 2.163
 Pyri sylvestres tardè germinas
 2.164
 Pyru quo tempore semen ferat
 2.167
 Pyru facile fructum perdit 2.
 204
 Pyru que loca amet 2.159
 Pyru vinum conficitur 2.94
 Pyru vita brevis 2.226
 Pyru quando inserenda 2.230
 quando ferenda 2.235.236
 Pyri sylvestris usus & medi. i
 na 2.588
 Pyrorum natura & medicinaru
 sisque in cibis ibid.
 Pisana siligo 2.291
 Pisani agri una peculiares qua
 2.78
 Reliqua quare parte se
 cunda.
 piscatrix rana qua omnesque so
 lertia 1.451
 piscium consideratio. Libro no
 no peritum
 piscium Indicis maris mira ma
 gnitudo 2.413

Piscium ingentia ossa 1.413
Pisc. s. asini, equi, tauri similes ibid.
Pisces qui maximi 1.414
Pisces effigies humana 1.414
Pisces ad spem dormiditque per totum caput
Pisces omnes & s. firare & dormire 1.416
Piscibus auditum, odoratioq. inesse 1.417
Pisces in Arabia mira magnitudinis 3.191
Piscium varia tegumenta 1.421
Piscium cute ligna, eboraque poliumur 1.423
Piscium auguria 1.426
Piscium summa maiores, quam mares 1.427 quando facili mē capiantur 1.427. p. regeli
dam hyemen sentiunt 1.427.
quo tempore lateant ibid.
Pisces aliq. aliq. in locis principatu obtinent 430. quidam nisi verberati, coqui non possunt ibid.
Piscium senectutis indicium 1.430
Pisces in terram exeuntes 1.433.
430.459
Piscium digestio in varias corporum figuras 1.433.432
Piscium pinna 1.431
Pisces cartilaginosi 1.432.1.33
Piscium colorum mutatio 1.433

Pisces volātes 1.434. & 3.192
Pisces sanguine carentes 1.434
Pisces molles qui & inde 1.431
434
Piscium quibusdam pedes pro pinna 1.431
Piscium cirri 1.434
Piscium assus 1.451.461 & 3.191
Pisces pleni cur sacri diti 1.454
Pisces venenati 1.4.4.462
Piscium morbi 1.455
Piscium mira generatio & coitus 1.455
Pisces cur non tot generentur, quot ova pariunt 1.455
Piscium ova. lia celerius alia tardius crescunt 1.455
Piscium diuersa genera coitus non misceantur 1.456 quando & quoties annopariant. 1.4.6
nōnulli vulvas habent 1.457.
longissima etas 1.459 viua res ibid. quib⁹ in locis optimi ibid. terreni 1.459. lucentes 1.62
Piscium inimicitia inter se 1.462
Piscium inter se amicitia 1.462
Piscium genera plura miscunt 1.497
Pisces auditus, olfactusq. 1.514
Pisces Caesaris in uilis ad nomen venire assuescunt 1.514
Pisces omnes dormire 1.518
Piscium

Pars Prima.

Piscium capita portione corporum maxima 1.552

Piscium dentes quales 1.551

Pisces qui marmas habeant 1.578

Piscium centum septuaginta sex genera, & eorum nomina 3.244. per totum caput

Piscium genera prater crustis interfecta, septuaginta quatuor 1.423

Piscium qui animal pariant 1.433. 433. 457

Pisces sine ossibus ubi 1.424

Pisces necentia 1.47. 7. 12

Pisces fructiles possunt plasse 3.360

Piscibus tantum vescienter homines 1.297 & 3.441

Pisces capiendi ratio 1.419. 427. 674

Piscibus vinere Ichthyophago Alexander verius 1.152

Piscium parina tres 3.362

Pisces in cerebro gemmas habentia 3.466. 473

Pisces illico mortem in cibis afferentes & inde 3.159

Piscium plurius in medicinis vsus & inde 3.19. 197. 198

Pisces de manu hominum vescientes 1.418 & 1.92

Pisces ubi vocati pareant ibi & inde

Pisces ubi amarissimi 3.193

Pisces ubi dulcissimi ibid.

Pisces ubi natura falsi ibid.

Pisces in terra, aquisque degentes & inde per totum caput 3.196. 199

Piscium salforum medicina 3.200. & inde

Piscibus quae sint venena, & eorum remedia 3.02

Piscium omnium adeps oculis 3.205

Piscium celestis signi consideratio 2.344

Pisces signi exortus 2.327

Piscerarius statuarum onera 3.294

Piso M Consul quando 3.330

Piso L. Historicus 3.1. 8

Pisonis defensio contra Vitellij accusacionem 1.566

Piso L. porator maximus 104

Pisonis C. Commentarius 2.57

Pisones unde dicti 2.72

Pissasphatras quid, & eius medicina 2.612. & 3.366

Pisceson quid 2.607

Pistini olei vsus 2.583

Pissaceros in apic operibus quid dicatur 1.523

Pistacia nucum genus 2.49

Pistaceorum consideratio 2.119

Pistacorum natura, & ex eis medicina 2.596

Pistana herba 2.495

Pistolochia herba qua 2.674. 684

Pistoros quando primum R. 2.296

ma

Indicis Pli niani

- riftura varius vſu 2.291.
 294
 Piſum quando ſeratur 2.300
 Pythagoras philoſophus quādo
 vixerit. & eius inuentum. 10
 Pythagora de interuallis plano
 tarum ſententia & ſiderum
 muſica 1.8
 Pythagoras de faba vſu quid 2
 299
 Pythagora liber de ſcilla herba
 medicinis 2.381
 Pythagora de braſſica liber 2.
 422
 Pythagoras ptolemai praefectum
 3.431
 Pythagora ſtatua Roma 3.
 278
 Pythagoras Socrati à Senatu
 prelaſus 3.278
 Pythagoras omnium primus a-
 thletas à ſicis ad carnes tranſ-
 ſiſſis 2.189
 Pythagoras primus in noſtro or-
 be Magicas herbas celebrauit
 2.740 & 3.115
 Pythagora liber de herbarum
 viribus 2.652
 Pythagora liber de herbis Cle-
 mpero medico à quibusdam
 aſcriptus 2.641
 Pythagora peregrinatio 2.652.
 & 3.115
 Pythagora ſortilegia 3.12. &
 inde
 Pythagoras quando fuerit in
 Aegypto 3.392
 Pythagoreus ſepeliendi mos 3.
 361
 Pythagorica philoſophia Numma
 libris comprehenſa 2.57
 Pythagoricarum Vanitates 2.
 521
 Pythagoras ſtatuarum 3.284.
 287
 Pytheus argenti calator 3.268
 Pytheus cometa genus 1.27
 Pythias ſtatuarum 3.285
 Pythion bulbi genus 2.388
 Pythij Bithyni ingentes diuitia
 3.263
 Pythis piſtor à Timagora ſu-
 peratus 3.334
 Pythis marmoris ſculptura 3.81
 Pityſa fruſticis deſcriptio 610
 Pityſa medicina ibid.
 Pythocritus ſtatuarum 3.295
 Pythodemi luſtratoris ſimula-
 crum ex auro 3.291
 Pythodorus piſtor 3.283
 Pythodori duo marmoris ſculp-
 tores 3.183
 Pythonis ſerpentis ſimulacrum
 3.287
 Pithydes nuceſ pinaſtri 1.
 115
 Pityocampa, id eſt, pinorum e-
 ruſa 2.575
 Pityocampa morſus remedia
 2.579. & 3.37. 98
 Pythocles ſtatuarum 3.285
 Pituita

Pars Prima.

Pituita morbi remedia 2.409.

417. 419. 436. 438. 440.
436. 458. 462. 509. 537.
551. 552. 557. 558. 566.
573. 589. 594. 598. 599.
610. 615. 621. 634. 635.
663. 665. 684. 708. 709.
710. 711. 718. 724. 753. 769.
731. 183. 198. 204. 212.
213. 410

Pituita gallinarum, & gallina
ecorum remedia 2.504. 505.

417. 621. 627.

Pituitas pecorum & iumentorum
sanantia 2.663. 715

Pix ubi optima 2.100. 155

Pixerina conduntur 2.98. 99

Picem quae arbores fundant 2.
98. 150

Picis genera ptura 2.152. 153

Picis vitia quae 2.100

Picis probatio 2.100

Picem oleo extrahi 2.602

Picis oleum pissinum dictum 2.
113

Picis varia genera, & quomo
do fiant 2.153

Picis usus varius ibid.

Pice ad testa poeni utuntur 3.
417

Picus natura, genera, bonitas me
dicina 2.611

Pix quid 2.571

Pix fossilis ubi 2.155

Pyxanthos spina genus 2.115

630. 633

Pyxanthi bacca in medicina

2.630

Picea arboris consideratio 2.150

& inde

Picea arbor ferali 2.151

Picea non flores 2.164

Picea corticis usus 2.149

Picearum umbra noxia 2.215

Picea quo ferenda tempore 2.216

Picea folia pectinum modo in se

cta 2.163

Picea quando germinat, & quae

do semen edat 2.167

Pice partium medicina 2.609

Picea folia pungentia 2.163

Placitis cadmia genus 3.298

Plagarum inter ancorum roma

dium 2.428

Plagarum corporis remedia 2.
717. 729

Plagarum recentium medicina

3.68

Plagis qua lina aptissima 2.
361

Plancus Imperator, eius queta

bula in Capitolio dedicata 3.
347

Plancus L. Sponsionis inter An

tonium & Cleopatram iudex

1.445

Plancus aquila genus 2.465

Planci unde dicti 1.582

Plancus L. Orator histroni Ru

bri cognomen imposuit 1.
304

Plancus L. Consul 1.31

Indicis Pliniani

- Planci sententia. Cum moriens
non nisi larvas lucaris, prolo
go operis
- Plane. arum consideratio, situs
spatia natura. &c. 1.48
- Planetae ab insectis errantes, di
cti 1.4
- Planetarum certus motus i
bidem
- Planetarum situs & conuersio
& inde 1.9
- Planetarum per Zodiacum mo
tus 1.19
- Plantaginis herba consideratio
& ex ea medicina 2.669.
681.684
- Plantaginis herba medicina
plures: 699.700.702.704.
705.712.719.721.722.731
724.725.726.728.729.732
733
- Planta aliter disponenda in
agro 2.221
- Plantarum inter se associata,
intervallaq. 2.224
- Plantarum tempus 2.328
- Plantaria à Natura ipsa mon
strata 2.328
- Platensis uersus herbes 2.395
- Platensium appellatio à quo, e
manat 3.359.360
- Platensis prior quam Plinius
3.281
- Platensis consideratio 3.359. &
inde
- Platensis squaria, sculptura,
& calatura mater 3.360
- Platanus arbor unde, & quan
do primum in Italiam alla
ta 2.3
- Platanus umbra tantum gratia
expetuntur ibidem, & in
de
- Platani mero enutrientur 2.3
- Platani ubi nobilissima. ibid.
- Platanus amplissima in Lycia
ibid.
- Platanus aestate Solem arbor
hyeme ad 3.311
- Platanus Delphi sacra ab A
gamemnone 2.19
- Platanus Amandri circue de
latis lateribus sp. nte rest. ob
lus facta 2.273
- Platanus cito germinat 2.164
- Platani folia latissima 2.162
- Platano oleum conficitur 2.113
- Platanus umbra iucunda 2.1
2.4
- Platani, cuiusque partium mo
dus 2.613
- Platanus. Ita pisces 2.424
- Platanus aut quali 2.491
- Platycerotes à cornuum latitu
dine dicti 2.550
- Platyophthalmion quid, & un
de dictum 3.254
- Platyophthalmion tithymali genus
2.712.724
- Platys nectus agarico sanatus
2.716
- Plato sapientia antistes 1.399
- Platon

Platon qu
latus. mo
Platonis res
fectus
Platonis. Qu
454
Platon unde
Platon in
Artope ap
gat
Platon Ron
secusio
Platonis
445. 50.
589. 62.
715
Platonian
Platon de Dr
Platon ne
1.68. 60
Platonis qu
80. 298
420
Platon Ca
Platonis
Platon de an
de res
Platonis
Platonis Por
edict
Platonis
Platonis
Platon de
liber
Platonis
Platonis
Platonis

Pars Prima.

Platoni qualis à Dionysio col-
latus honor ibid.

Platonis infantis in ore apes cõ-
federunt 1.533

Plautus Quintus Consul 1.
464

Plauti unde dicti 1.82

Plautus in Aulularia quid
Arctope appellatione intelli-
gat 2.296

Plebis Romane in Ianiculum
secessio 2.50

Pleuriticorum remedia 2.411.
445. 502. 543. 544. 557.
589 602. 626. 62. 704.
715

Plumbea cerasa 2.132

Plinij de Deo opinio 1.4

Plinius Neronis gesta scripsit
1.68.80

Plinius qua aetate vixerit 1.
80. 298 495 56. 74. & 3.
420

Plinius Catulli conterraneus
Prologo operis.

Plinij de anima post mortem
& de resurrectione corporũ
opinio 1.341

Plinius Pomponij Secundũ vitã
edidit 2.83

Plinius primus à latrã de medi-
cini scripsit 2.75

Plinij de equestri iaculatione
liber 1.393

Plinius interdũ ab Aristotele
deserpat 1.416

Plinius ad autores relegat le-
ctorem 1.291. & 3.3

Pistolechia herba qualis, eius-
que usus in medicinis 2.
410.684

Plistonius medicus 2.409.
432

Plocam Annij libertus sempe
statum vi in Taprobanem
insulam delatus 1.148

Plocia arundines genus 2.
181

Plocia L. Proscriptus unguentũ
odore proditus 2.43

Plorius L. bis Consul Censorque
ibid.

Plumbago herba eiusque usus
in medicinis 2.688

Plumbi consideratio genera v-
sus per totum caput 3.
311

Plumbum candidum ubi pre-
ueniat 1.168

Plumbi nigri origo duplex 3.
3.2

Plumbi nigri usus 3.313

Plumbi nigri genera ibid.

Plumbi medicina 3.314. & in-
de

Plumbi lamina Veneris impe-
tum & nocturnas pollutiones
prohibet ibidem

Plumbi lamina vocem alii: i-
bid.

Plumbum in massa mergitur.
suisat dilatatũ 1.80

Indicis Plinianī

- Pilulum** à quò primum, & ubi
inuentum 1.344
- Plum** eistaminis scribebant ve
teres 2.53
- Plumbi oculi** vitium, eiusque
medium 2.688
- Pluvia** quādo arboribus inimi
2.204
- Pluvia** hyberna arboribus expe
cenda 2.205
- Pluvia futura** signum 2.324
- 312
- Plumia** alantur 3. 154. &
inde
- Plumia** ubi nulla 1.72
- Plumia** prodigiosa, sanguinea la
teae, carnea 1.48
- Pnigitis** terra, eiusque effectus
3.370
- Poculus gemmatis Romani** 3.
229
- Pocula** quaterna cur non biben
da 3.20
- Poculum aureum** quid apud mo
dicos 2.626
- Poculus repletis ponderis nonni
hil adijci potest, humoris nihil**
1.54
- Podagra**, nouus morbus, nec in
curabiles, & cur Latinū no
men non habeat 2.719
- Podagra** olim rarior ibid.
- Podagra morbi remedia** 2.
404. 405. 407. 408. 410.
421. 422. 424. 437. 450.
453. 464. 501. 524. 525.
526. 531. 534. 543. 548. 551.
554. 558. 56. 578. 588. 590.
608. 614. 616. 617. 618. 626
638. 648. 663. 664. 741
742. 749. 750 & 3. 8.
14. 22. 34. 38. 30. 34. 39.
40. 61. 62. 63. 134. 135.
180. 219. 311. 366. 408.
409
- Podagra iumentorum remedia**
2.518
- Podicis morbi remedia** Quare
Sedis remedia.
- Pacile Athenarum porticum**
quo picta 1.355
- Pama** tum origo 1.346
- Pana** & Beneficium, Democri
ti numina 1.4
- Panorū** in clypeis, & imagine
bus consuetudo 3.322
- Panorum humana** uictima 3.
383
- Papa** qua hedera coronantur 2.
177
- Pogonia cometarum** genus 1.
26
- Polemon Alexandrinus** picto
3.357
- Polemonia herba** qua & Phila
teria 2.665. 674
- Polemonij** sive polemonia herba
medicina 2.675. 705. 713. 716
729. 732
- Polenta**, & ex ea medicina 2.
549
- Polenta** quibus modis fiat 2.288
- Polenta

Pars Prima.

<i>Polenta quid ab hordei farina</i>	<i>Polydamas, & Hector eadem</i>
<i>distet</i> 2. 49	<i>noſte nati</i> 1. 334
<i>Poliagemma</i> 3. 476	<i>Polydeſtes marmoris ſcalptor</i> 3.
<i>Polyanthes herba</i> 2. 762	383
<i>Polybius Annalium ſcriptor</i> 1.	<i>Polydorus marmoris ſcalptor</i> 3.
<i>frica oram exteriorem claſſi</i>	383
<i>luſtravit</i> 1. 177	<i>Polydorus ſtatuarius</i> 3. 295
<i>Polyanthos herba & fel.</i> 7	<i>Polygala herba qualis</i> 2. 764
<i>caule ſp. roſa</i> 2. 49	<i>Polygala herba poſa lactis abſu</i>
<i>Polycharmus Daſdalus & marm.</i>	<i>dantian ſuſcit</i> 2. 764
3. 33	<i>Polygnaco Athenonis tabula</i>
<i>Polycles ſtatuarius</i> 3. 285. 292	3. 354
<i>Polycles marmoris ſcalptor</i> 3.	<i>Polygnonius piſtor</i> 3. 269. 293. 330
382	334. 351
<i>Polyctetus ſtatuarius Deliaci</i>	<i>Polygnus argenti celator</i> 3.
<i>are uſus</i> 3. 274	293
<i>Polyctetus quando floruerit</i> 3.	<i>Polygonatum herba</i> 2. 762
284	<i>Polygoides herba qualis, &</i>
<i>Polymeri diſcipuli</i> 3. 284	<i>eius uſus in medicinis</i> 2.
<i>Poly. ſic. Amazon, in Diana</i>	637
<i>Epheſia templo dedicata</i> 3.	<i>Polygonon herba qua, & ex ea</i>
285	<i>medicina</i> 2. 762
<i>Polycteti ſtatuarij opera</i> 3. 285	<i>Polygens herba medicina</i> 2.
<i>& inde</i>	733
<i>Polyctetus opera ſua pēdenti ti-</i>	<i>Polygrammos gemma</i> 3. 458
<i>tulo inſcripſit. Prologo ope-</i>	<i>Polyſia ſexu ubi inuenta</i> 1.
<i>ra.</i>	402
<i>Polygonemon herba qualis, & e-</i>	<i>Polyſis regnum repetemis offi-</i>
<i>ius uſus in medicinis</i> 3.	<i>gies piſta</i> 3. 317
731	<i>Poli duo calis vertices</i> 1. 18
<i>Polyratii annulus in mare pro-</i>	<i>Poli herba mira in mutando ſo-</i>
<i>ſectus, & capſopifce relatus</i>	<i>lorum colore natura</i> 2. 478
3. 235. 427. 429	<i>Poli genera dua</i> . . . . . ibid.
<i>Polyrates tyrannus quando in-</i>	<i>Poli uſus & medicina</i> 2.
<i>ſe ſectus</i> 3. 235	504
<i>Polyrates ſtatuarius</i> 3. 295	<i>Poliſia herba ad gratiam, & glo-</i>

Indicis Pliniani

- riam acquirendam efficax 2.478.504
 Polypodion herba qualis 2.199
 Polypodij herbae medicinae 2.709.720.724
 Polyporum piscium consideratio genera, natura 1.434.436
 Polypi tegumentum nullum 1.423
 Polypi exeunt in terram 1.436
 Polypi pisces pedes habent ut ce pinnarum 1.431
 Polypus colorem mutat 1.435
 Polypi piscis in medicinis usus 3.219
 Polypi concharum auidisf. mi 1.436
 Polypus natantibus infestissimus ibid.
 Polypus ingeni Caricis cetera populatus 1.437
 Polyporum acetabula ibid.
 Polypi ceteris qualis 1.455.456
 Polypi & locustae inimicitiae 1.462
 Polypi morbi medicina 1.709
 Polyrhizon herba 2.662.674.766
 Polytrix sine Polytricha, sine Polytrichon herba, eiusque usus & medicina 2.532.582.731
 Polytrix gemma 3.475
 Poli statuarius 3.295
 Polyzenos gemma 3.475
 Pollentina vasa fistilia 2.361
 Pollices premere, faueri indicium 3.9
 Pollio Carbilus primus testudinem tegumenta fecare instituit 1.422
 Pollionis Galli cedrina mensa 2.58
 Pollionis Romuli fenestra 2.546
 Pollionis Asinij monumenta signum compluribus nobilitata 3.380.381.382
 Pollio Vedius damnata mancipia murano obiecit 1.432
 Pollio Nativus ob ingentem corporis staturam populi concursu penè interceptus 1.368
 Pollionis Asinij bibliotheca Romana 1.320
 Pollus, id est, vitici flos 2.292
 Pollux & Castor cur à nautis invocentur 1.32
 Pollux & Castor auriga quibus 1.227
 Pollux & Castor simulacrum ex aere 3.292
 Pollux & Castor imago picta 3.38
 Pollutio nocturna quo compescatur 1.419.436.437.453. & 3.314
 Pomorum situs in arboribus 2.168
 Pomarores metuentia ortum Soli spectare debent 2.207
 Poma quandoque egrotant arbore

Pars Prima.

bore incolumi 2.259
 Pomū quibusdam vinum consi-
 citur 2.95
 Poma alia aliis nominibus co-
 mendantur 2.133. quando col-
 ligenda 2.120. 346. quædam
 pauperibus interdita 2.370
 Pom ferarum arborum, ea ūn
 que partium florum & fru-
 ctuum medicina 2.584. nu-
 menti quomodo portatu fiat
 facilia 2.602. genera & no-
 mina diuersa 2.117. à fami-
 liis denominata 2.118. par-
 tes, quæ sunt à Sole rubent. 2.
 118. syluestri natura Ibid.
 seruandorum ratio 2.120
 Pomorum quodam in gene-
 re exigua à medio fructu o-
 micant folia 2.163. putando-
 rum tempus 2.121. natura di-
 uersitas 2.134. tegmina. va-
 ria Ibid. fructus non eodem
 modo in arboribus harēt 16.
 Pomifera arbores necessario a-
 limento delicias addiderunt
 2.140
 Pomorum genera plura & ex
 cū medicina 2.585
 Pomorum primitias offerentes
 quibus verbis uti sōcāt 3.9
 Pomifera arbores fructus non
 ferentes quomodo iuuentur 2.
 266
 Pomona dea 2.259
 Pompeianus Iupiter col. sseus

3.282
 Pompeiana pyra 2.119
 Pompeiana uua 2.77. 78. 86
 Pompeiana lege otiorum ci-
 uitates municipiis attributæ
 1.129
 Pompeia flcus qua 2.123
 Pompeij theatrum 1.298
 Pompeius Vibio, & Publicio fi-
 miliu 1.305
 Pompeij forma dignitas Ibid.
 Pompeij pater, Menegeni ceco
 suo similis 1.308
 Pompeius octingenti quadra-
 ginta sex naues piratis ade-
 ruit 1.314 315
 Pompeij in scriniis reperta lise-
 re ne lecta quidem à Casare
 exusta 1.314
 Pompeij Magni laui, v. Cloræ,
 triumpho 1.314
 Pompeius Alexandro, Herculi
 & Libero patri aqualis 1.
 214
 Pompeius quando Magnus no-
 minari captus 1.315
 Pompeius Minerva delubrum
 ex hostium manubiis dica-
 uit 1.315
 Pompeij victoriarum tituli 1.
 315
 Pompeius pofidonij philosophi
 ianua fauces submisit 1.329
 Pompeij Mithridaticus trium-
 phus 2.8
 Pompeius quando quaritum coo-

Indicis Pliniani

sol factus	2.106	403
Pompeius balsami arbores in triumpho suo ostendit	2.32	Pompeius ubi à Caesare victus
Pompeius Flaccus pistacia primum in Hispaniam attulit	2.129	3409
Pompeius Linaeus tragui pompeii liberius	2.137.650.651	Pompeius Mithridatis de Elythrae in Capitolio dicauit
Pompeii Magni perientis ante ciuile bellum	2.263	429
Pompeius Magnus agros conterminos nunquam emit	2.279	Pompeii victoria ad margaritas gemmasque mores melinans
Pompeius Linaeus Magni pompeii liberius Grammatica artium doctissimus	2.651	3.430. & inde
Pompeii Magni in Hispania trophaea, aliisque gesta	1.93	Pompeii tertium triumphus qualis, & de quibus
Pompeius cum L. Carbone Consul	1.109	430
Pompeii Magni tumulus ubi	196	Pompeii luxu reprehenditur
Pompeius Magnus quo die na-	3.430	431. & inde
Pompeius Cn. Mithridatem superas	2.596	Pompeii trophaum in pyrenaeis
Pompeius tertius Consulatus	3.231.307	1.93.3.431
Pompeius Paulum filium cur paterna gente pulsus	3.265	Pompeii imago ex margaritis
Pompeius in triumpho suo argentum pharnacum statuum tran-	3.267	3.430
Pompeii aedes sacra	3.286	Pompeii curru in Africam trans-
Pompeii Amphitheatrum quantam multitudinem capere	3.1	pho elephantis subierunt
		350
		Pompeii Consulatus secundus
		344
		Pompeii Aulis interitus
		1.339
		Pompholygi arariorum confide-
		ratis
		3.304
		Pompholyx quid
		3.304
		Pompilus piscis
		1.426.435. & 3.
		227
		Pomponius Secundus poeta
		2.56
		8;
		Pomponius Sextus qualiter po-
		dagra liberatus
		2.548
		Pompeii uxor Vestilia
		1.299
		Pomponium postquam nunquam
		rufasse
		1.310
		Pompeii

Pars Prima.

Pondus qua validissime sustineant arbores 2. 194

Pondera omnia sustinent **Arcibuse** aqua 1. 261

Ponderum nomina, eorumque interpretatio 2. 514

Ponderum reperiotes 1. 344

Pontica gemma 3. 471

Ponticum crithicum 2. 86

Pontica gentes nullum panico praefereunt cibum 2. 294

Pontica nuces qua, & cur ita dicta 2. 128

Pontica cera optima 2. 488

Pontica anates venenosissimae 2. 650

Pontici maris cancrorum copia 1. 438

Pontici mures quales 1. 385

Pontici pisces quales 1. 425

Pontiscum ianatrix laurus 2. 117

Pontificii iuris libri septem in **Numa** conditorio reperi 2. 57

Pontius, **Cay** principis legatus 3. 333

Pontus nunquam refluxus 1. 12

Ponti absinthium quale 1. 567

Ponti vinum **Nassercenites** 2. 37

Popilius **Caius** Consul 3. 279

Popilius **Sc.** Censor ibid.

Poppae **Neronis** coniugis luxus 3. 264 439

Poppae asinino lacte curam 3. 198

macerat 1. 578. & 3. 51

Popysmus fulgeras adorare eo sensu gentium receptum 3. 9

Populonium oppidum **thulciae** & in eo **Ionis** simulacrum 3. 71

Populi arborum consideratio, & genera 2. 61.

Populus arbor **Herculi** dicata 2. 4

Populus arbor montes amat 2. 158

Populo arbori pediculus tremulus 2. 163

Populo arbori umbra nulla 2. 25

Populi arboris folia inter se crepidantia 2. 163 225

Populus arbor cito germinat 2. 164

Populus arbor nullum semen aut fructum fert 2. 167

Populus arbor viribus aptissima 2. 182

Populus arbor apta scuti 2. 191

Populus arbor quando & qua liter plantanda 2. 221

Populus alba quem in usum, & quomodo ferenda 2. 238

Populus nigra viribus aptissima 2. 252

Populi arborum medicina 2. 614

Porearia vulva qua dicatur 1. 571

Porcus piscum maximus 3. 198

HHh 3

Indicis Pliniani

porci piscis venenum	3.202	porrigines capitis quo pacto tolantur	1.648
porci futura prasagiunt	2.357	porriginis remedia	2.427.334. 433.437.606 & 3.46.104
porci ut nos sequantur	3.91	porrena Romanorum obfides Clai & honori concessit	3. 279
porculi in vineis qua dicantur	2.245	porrena Romanis ferri usum interdixit, praterquam in agricultura	3.307
porcini Latro Rhetor clauisus mus	2.441	porrena sacris quibusdam ful- men euocauit	1.45
porci Latronis discipuli qua ratione pallorem contraxe- runt	ibidem	porrena cum Romanis sedus	3.307
porci Caij Consulatu lacte & sanguine pluit	1.47	porrena sibi Labyrinthum se- pulchri causa fecit	3.397
porci Lucij Consulatu orbis cir- ca Solem apparuit	1.30	porrena ubi sepaltus	ibid.
porcio Maro Consule tres So- les visi	1.31	portentum durum montium in agro Mutinensi couertere- rium	1.67
porchyrio auis morsu bibit	1.497	portulaca herba natura, gene- ra, medicina & usus	2.452
porphyronis venter	1.569	posse omnia nemini concessum	3.281
porphyritus flos	2.123	posidiana aqua ubi, & unde dicta	3.155
porphyrites, marmoris genus	3.388	posidonius argenti calator	3. 268.295
porus lapis seruandis corpori- bus idoneus	3.408	posidonius statuarum	ibid.
porri herba consideratio, satio & cura	3.384	posidonij philosophi ianua	1.
porro fell. no autoritat a Nero- ne data	ibid.	pompeius fascies submisit	1. 119
porri ubi optimi	2.384	posidonius Mathematicus	1. 25
porri succus sine cruciatu peri- mis	ibid.	posunius plastes	3.360
porri semen quale	2.401	posibumia lex Numae	2.91
porri translatio prodest	ibid.	posibumia	posibumia
porri scilicet medicina	2.414		
porrum lapideum, & ex eo medicina	ibid.		

Pars Prima.

Posthumus Tubertus primus urbem evans ingressus 1. 137	Præcordia Græci phrenesi. 568 Præcordijs subtilitas mentis iri- buitur ibidem
Posthumio Spurio Consule ma- xima Roma pecunia copia 3.264	Præcordia hilaritatis sedes ib. Præcordia gladiatorum traie- cta cum risu mori affe- runt ibid.
Posthumio Albino Consule cor in exitu inspicere ceptum 1. 565	Præcordiorum remedia 2.409 427. 432. 444. 448. 449.
Potamautis herba qualis 2. 642	499. 501 506. 514. 521. 543. 549. 570. 580. 584. 640.
Potamogeton herba, eiusque usum 3.202	648. 665 691. 703. 713. 743 768. & 3.125
Potamogeton herba, & eius medicina 2.707	Præcordes sicut ceteris maiores 2.170
Potum sumunt animalia non eodem modo 1.116	Prægnantes qua cauere de- beant 2.436. 461. 597. 667. & 3.148
Potum carum nonnullos 1.110	Prægnantium foeminarum re- media in malacia 2.585
Potatorum maximus plures 3.103	Prætorum expertes homines 1. 188
Potentia mira pisciculis 3.188	Prætorum primum inter quos, & quibus armis gestum 344
Potentum in gustatibus quo resistitur 3.31	Præmia in omni re maxime sp. flantur 2.30
Poterion herba qualis 2.680. 764	Prænestini rhodino unguento nobilitati 2.38
Potus herba & flos 2.484	Præparatum vinum 2.87
Potus Deus ubi colatur 3. 380	Præparatum tempus 2.332
Potulana vina qualia 2.85	Præteritorum sui nulum Deo præterquam obliuioni 1.7
Præceptor ingenti docens pra- mio 3.339	Prætexta toga quæ Roma pri- mus usus 3.449
Præpitatorum ex alto remedia 2.639	Prætexta ubi primum inueni- ta 1.402
Præconi cognomen unde Æ- lio Sironi impetratum 3.236	
Præcordia in homine qua de- santur 1.568. 3.125	

Indicis Pliniani

- Prætextati anguillarum ter-*
gore verberabantur 1.432
Prætoriana cohortes 1.416
Prætorius vine 2.85
Prætorium vinum 2.82
Prætorius gemma 3.471
Prætorius herba, id est, marru-
bium, & eius medicina 2.
 460. *origani genus* 2.444.
 445
Prætorius gemma 3.456
Prætorius, topazij genus 3.
 455
Prætorius fructus marini genus
 2.68
Prætorum consideratio plena
 2.332
Prætorum antea paratum dice-
batur 2.277. *quando riga-*
da 2. 331. *sui* 2. 332. *herba*
optima quæ ibid. quo secan-
da tempore ibid. ubi quæter
quotannis facientur 2. 333.
Prætorius medicum 2.409.
 419
Prætorius medici laui, ac as-
que 2.696
Prætorius magistratus Athe-
nis quando 3.257
Prætorius quo vixit tem-
pore 3.262. *primus specula*
fecit ex argento ibid.
Prætorius statuarii 3. 285.
aræni calator 3.268
Prætorius Venui in toto orbe
obilissima 1.324. & 3.372
Prætorius statuarij opera 3.
 289. 378. 379. 382
Prætorium mira vi- 3.8
Prætorium silu genus 3.269
Prætorius quid 1.43
Prætorius serpentis morsum re-
media 1.452. 630. & 3. 196
 200
Prætorium rerum tempore varia-
 3.270
Prætorius picta effigies 3.355
Prætorium apud reges proco-
media herba Magi polli-
centur 2.642
Prætorius frugum vinique sa-
cerdotibus offerebantur 2.
 272
Prætorius frugum Hyperborci
Apolini Delio murebant
 1.164
Prætorius magnanimitatis exē-
plum 3.342
Prætorium nouarum rerum
lubricum 3.75
Prætorium vite rudu lucratu,
ingeniosatamen 2.338
Prætorium diligentia 2. 349
laui 3.235
Prætorium serui promiscuum
cum dominu victum habe-
bant ibid.
Prætorium simulacrum ex arte
 3.286
Prætorius marina bellua 1. 413.
 & 3.380
Prætorius pilo vestiuntur 1.423
 Prætorius

Part Prima.

Priftes animal parvum *ibid.*
Prinernaria vina 2.85
Procax nactra in malu alie-
nu 2.694
Procellarum generatio 1.32.
 36.43
Proxepu Zeir quid 2.320
Procyon non habet nomen La-
tinum, nisi Canicula dicatur
 2.334
Procyonij fyderis ortus 2.315
Proconestia ancilla mirus par-
tiu 1.303
Procutius Caius gypsi potu
necem sibi confecit 3.421
Prodicus medicus Hippocratis
discipulus 3.76
Prodigia plura arborum 1.47.
 391. & 2.173
Prodigia montium inter se con-
currentium 1.67
Prodigiose pluvium 1.48
Prodigia arborum & rubarum
caelestium 1. 48. frugum 2.
 310. animalium 1. 391. 396.
 399. 586
Prodorui statuarii, argenti
calator, & pictor 3.293
Prodromi fciu qua 2.168
Prodromi Venii Canicula ex-
ortum precedentes 1.40
Prætidus à Melampode qua
herba sanata 2.661
Proserpini genialis remedium
 2.436
Profluuij muliebris remedium

2.510
Prognostica tempestatum 2.
 352
Prohibitoria aui 1.473
Promethei annulus fabulosus
 3.229 427
Promethei in Caucaſo monte
reſigati annulus 3.427
Prometheus primus bonem in-
terfecit 1.347
Propaginum confideratio atq;
inuenio 2.226
Propagari qua arbores poſſint
ibid.
Propylea Athenienſium, & in
ijs Charites, Socratis opus
ex marmore 3.382
Propylæon à quo piſtum 3.
 346
Propolin apes ex quo faciant
 2.611
Propolin alucorum, eiſque in
medicinis uſus 2.544
Propolis apum quid 1.523
Proſaice orationis inuentor 1.
 2.0.346
Proſedamum equorum ſegni-
ter cocunium vitium 2.
 544
Proſerpinae herba medicina
 2.700.766
Proſerpina raptus Nicomachi
tabula 3.347
Proſerpina raptus ſimulacrum
ex ere, Praxitelis opus 3.
 289

Indicis Pliniani

Protagion vinum	2.87	renda tempore 2. 236. medicina 2. 592. usus ibidem
Protesilai in sepulchro arborescens	2.198	silvestrium medicinae ibi.
Protesilai simulachrum ex aere	3.291	Pruriginis remedia 2.416. 420. 445. 564. 724. 740. & 3. 63. 184
Protypa Tibutadu figuli 3.359		Pruritus corporis tollentia 2. 458. 502. 556. 557. 563. 564. 573. 598. 608. 748. & 3.36. 40. 87. 146. 179. 218. 367. 368. 369
Protopogenes statuarius & pictor	3.295	Prusiae regis Bithyniorum filius os continuum habuit de-um vice 1.307
Protopogenes casula contentus 3.350		Prusina vna 2.78
Protopogenes ab Apelle linea subtilitate victus 3.340		Psammisichus Rex Aegypti 3.369
Protopogenes a Demetrio dilectus 3.347		Psammisichum fugientes quae in urbem sedes suas transfugerint 2.278
Protopogenis pictura 3.340. 342. 345		Psaronius lapis 3.435
Protopopum musti genus 1.87. 90		Pseudanchusa herba qualis, eiusque usus in medicina 2. 528
Providentia avium in nidis collocanda 1.488		Pseudasodomon struthuragennu 3.418
Providentia antiquorum in agris colendis 2.280		Pseudobunion herba qualis, eiusque usus in medicina 2. 640
Prudentia in ratione carentibus exempla 1.525. 547		Pse. dodistammum herba 2.673
Pruina consideratio 1.50		Pseudocypripus frutex 2.226
Pruina verno tempore plantarum germina adurunt 2.258		Pseudododec. manum, pyri genus 2.119
Pruina natura pernicioiosa ibi		Pseudododec. manum herba, & ex ea medicina 2.707. 732. 734
Prunorum consideratio 2.116		
Pruina Damascus 2.49. 116. silvestria ubique nascuntur ibi post Catonem cap. 87. 2. 117. Aegyptia 2.52. fructus qualis 2. 133. fori corpore, in ligno constant ibidem. quae loca amittit 2. 159. quae sunt		

pseudo.

Pars Primā.

Pseudonardo herba nardum a-
alteratur 2.14
Pseudosphaeces Desparum ge-
nus 3.139
Psychothrophon herba qua 2.
 671
Psylli herba medicine 2. 702.
 706.714.719 720.723 724
 729.733 734
Psyllion herba quoniam 2.683
Psyllus rex ubi sepultus 1.292
Psyllorum gens serpentibus exi-
stias 1.293.370.541. & 680
Psilothi vini habentia 2. 524
 617.622. 733.752. & 370.
 71.282
Psilothrum herba eadem cum
ute alta 2.565
Psimmylini consideratio 3.316
Psimmylii veneni remedia 2.
 546.579
Psittaci avis consideratio 494
 1427
Psitta piscis 1427
Psittacus Imperatorres salutat,
& qua accipit verba pronun-
tat 1.494
Psittaci surrentibus amici 1.518
Psittaci caput durissimum 1.
 494.553
Psittaci ubi primum visi 1.
 277
Psithium pas. genus 2.88
Psora morbid est, scabiei re-
medica 2.404 413.424 425.
 436 445 446.459.534.560.
 563.564. 565. 580. 584.

588.590.633.692 & 3.179.
 210 297.298
Psoricum medicamentum quod,
 3.302
Pterogorum remedia 2 460.
 565 589.600. 603 619.
 647.700. 731 740. & 3.
 143 206.311.317.369
Pteris herba facis genus 2.
 753
Ptermix, cauli herba caulis 2.
 493
Pteron edificij genus 3.381.397
Pteroti calices ex vitro immen-
sūmque aurum pretium 3.
 424
Ptyades asp. dum genus 320
Pisana quid, eius usus 2.
 288
Ptolema: & Eumenis circa bi-
bliotheca institucionem amu-
latio 2.53
Ptolemaus a Cesare interem-
p. us 1.178
Ptolemaus Lathyrus rex Aegy-
pti 1.278
Ptolemaus philadelphus obeli-
scū Alexandria statuit 3.391
Ptolema: coniunx & so. or Arsi-
noe 3.391. 435. mater Bere-
 nice 3.415
Ptolemai regis navigatio 1.
 413
Pubertus quo coereatur ne e-
rumpat 2.510
Publicanorum viros 3.237

Indicis Pliniani

Publicola Consul filia Vale- ria eiusque statua equestris 3.279	Publicola Consuli honoru cau- sa permissum, ut fores do- mus eius exira aperirentur 3.403	Publius poeta Mimorum, et usque in canu luxuria 1. 406	Publius scena conditor 3.372	Publy Licij Crassi, & L. Casari Censorum de vini Graci, Ammineique edictu 2.93	Publius Licinius Censor quan- do. ibid.	Publius Cornelius Cethegus Consul 2.57	Pucina vina in saxo coquan- tur 2.210	Pucina tua omnium nigerrima 2.79	Pucino vino Livia Augusta octoginta duos vice annos retulit acceptos 2.84	Pudicitia Dea 1.4	Pudicitia quando Roma sub- uersa 2.263	Pudicitia in brutis exempla 1. 332. 490. 508	Pudicissima marronarum iu- dicata Sulpitia Paternuli filia 1.321	Pudori mulierum natura ipsa consultum voluit 1.309	Pudor plus valuit apud Roma- nos, quam mortis terror 1. 403	Pudori sedes in genis 1.558	Puer in victrum reuersus 1. 298	Puer mira velocitatu 1.321	Pueri ne debiles fiant 2.423	Puerorum hucera in capite quo sanentur. 2.438	Puerorum morbi remedia. Quare infantium morbi re- media.	Puerperij pericula quo tollan- tur 3.333	Puerperia duodecimo vno ab- ortu egesta 1.305	Puerpera cuiusdam Romana pietas erga matrem 1.322	Pugilarum vsu ante Troiana tempora 2.53	Pugnatores qua fortiores fiant 3.96	Pugnaturi ad mortem pictis curribus vehebantur 3.332	Pulchritudinem faciei seruauit 2.506. 507	Pulchritudinem inducunt 2. 643. 681	Pulegium herba biuualis flo- ret tempore in carnarys 2. 325. 396	Pulegi consideratio, natura, medicina 2.478. 716	Pulegi coronam prodesse ca- pit 2.439	Pule
---	--	--	------------------------------	---	--	---	--	-------------------------------------	---	-------------------	---	---	--	---	---	-----------------------------	------------------------------------	----------------------------	------------------------------	--	--	---	--	--	--	--	---	--	--	--	---	--	------

Pars Prima.

Pulegij sexuum differentia 2.

439

Pulegij sylvestris natura & medicina *ibid.*

Pulegium herba excitata quā do floreat 1.34

Pulices quomodo necentur 2.

439.444 521.528.616

Pulices ne gignantur 3.136

Pulla terra omnium optima 2.

211

Pulmentaria unde dicta 2.

291

Pumonea poma 2.118

Pulmo quibus maximus 1.566

Pulmonem habentia spirant omnia 1.416.521

Pulmonis consideratio 1.416

566

Pulmone qua careant 1.566

Pulmonis morbi remedia 2.

414.505.606.608.638.

703.745. & 3.28.36.54.

125.212

Pulmoni contraria 2.554

Pulmone pisce conficatum lignum ardere videtur 3

224

Pulmones pisces tempestates praesagunt 2.356

Pulmonis pisces in medicinis suis 3.221.222

Pulmoni pisces eadem natura qua frutici 1.454

Pulte diu Romani usi sunt 2.

291

Pulse in sacris quibusdam Romanis utebantur *ibid.*

126

Pulse corpus augetur 2.350

Pulveri vinum inest desiccandi 2.

126

Pumices ex fruticibus 2.68

Pumices ex fungis 2.69

Pumicis lapidis consideratio

3.4.4

Pumice corpora lauantur 3.

414. libri possuntur *ibidem*

Ubi opusmus *ibid.* medicina

ibid.

Pumicis farinam praesumunt

strenue potantur 2.102

Pumiliones in arborum quibusdam generibus arte sunt 2.6

Pumilionum genus quoddam est in omnibus animalibus 1.

584

Pumula vna Amiternio agro

peculiaris 2.78

Punctiones, sectionesve ne sentiantur, mandragora succus soles praesumi 2.687

Punctionum laserum remedia

2.501

Punico bello primo clasii sexaginta diebus parata 2

187

Punico bello secundo ingens terramotus à pugnantibus ad Trasymenum lacum non intellectus 1.68

Punico bello secundo annulorum Romanorum tria modis a Car-

Indicis Pliniani

thaginem missa . . . 3.263	Punica maliraticū medicinae
Punico bello secundo clausu	2.587
quadraginta diebus parata	Punica malorum appellatione
2.187	contineri 2.115
Panicum bellum tertium fici	Punicu acinus intus sub corti-
argumento sumptum 2.	ce ibid.
124	Punica arbores qua loca amēt
Panicum bellum primum quā-	2.159
degeri captum 3.240	Punica folia angusta 2.162
Punico bello primo Romae et	Punica facile fructum ac flo-
imminutum ibidem	res perdunt 2.167
Punica cera optima 2.488	Punicu arboribus vita brevis
Punica apyrima stomacho ini-	2.226
mica 2.585	Punica nullum infestioni genus
Punica vinosi saporis dulcibus	recusat 2.232
utiliora ibid.	Punica etiam ramo seruntur 2.
Punici mali consideratio 2.63	233
Panicum malum idem quod	Punici nucleorum medicina 2.
granatum ibidem	587
Punici mali species quinque	Panicum malum sylvestre, e-
ibidem	iusque usus in medicina 2.
Punici mali flos, balauftum	587
ibid.	Pipilla oculorum consideratio
Punici mali vinum rhoites 2.	1.556
94	Purgationes mulierum. Vide
Punici mali acini quales 2.	feminarum purgationes
131	Purpurarum piscium confide-
Punica mala corio et membra	ratio 1.446
na reguntur 2.134	Purpurarum piscium in medi-
Punicu malu qua arte pomū	cini usus 3.218
non rumpitur 2.223	Purpura ubi praestantissima 1.
Punici mali genera, natura,	446
medicina 2.585	Purpura usus, et dignitas 1.446
Punica in malo quid cythnus op	Purpura quid distet à buccino
pelletur eiusque in medici-	1.447
ni usus 2.587	Purpura Gallica officina à
	luba

Pars Prima.

medicina	Iuba rege instituta	1.282	& ratio	2.328
pellatur	Purpura quo pacto. & qua e		Putationes gener sarum vi-	
1.115	sca capiatur	1.447	tium & percularum quo Lu-	
sub corti	Purpura nomina ac genera plu		na statim facienda	2.256
ibid.	ra	ibidem	Putationis consideratio	2.
loca amil	Purpura preparatio	1.448	244	
	Purpura contra venena auxi-		Putandarum vitium plaga	
	liantur	3.204	quam cali parte debeant spe	
1.162	Purpura pretiosissima unde ad		ctare	2.256
ac flo-	uehantur.	2.478	Putei à quo primum reperi	1.
1.157	Purpura Cretenses phyco ma		343	
ita breui	rino insciunt	2.68	Putei mira natura	1.75
	Purpura usus Roma urbi a-		Puteorum aqua quae saluber-	
na genus	qualis	1.449	rima	3.163
2.332	Purpura dipapha qua	ibid.	Puteolanum purpurissum	3.330
trantur 2.	Purpura pretia	ibid.	Puteolanus pulvis qualis	3.363
	Purpura vere pariunt	1.457	Putredinem inhibentia	2.454
dicina 1.	Purpura generatio	1.456	606	
re, &	Purpura ranarum carnibus fa-		Putrescere corpora mel non fi-	
dicantur 2.	cile capiunt &	3.201	nit	2.544
	Purpurissum color	3.327		
	330			
considerati	Pustioni & Secundilla mira		Vadranti qua pri	
	proceritas	1.509	ma fuerit nota	
n. Vido	Pustulas in corpore gignentia		3.240	
iones	2.711.753		Quadrige ex obo-	
o conside-	Pustularum corporis remedia		re mira exilis. in	1.312.
1.446	2.453. 459. 549. 552. 553.		& 3.293	
m. medi-	554. 577. 599. & 3. 65.		Quadrige fistiles quando in	
3.218	81.311		forname creuerint	3.7
issima 1.	Putandarum vitium necessita-		Quadrige nummorum. nota 3.	
	tem agricolis Numa lege la-		240	
1.446	ta impieuit	2.91	Quadrigati nummi	ibid.
bu. cino	Putandarum arborum discipli-		Quadrige qui primus reperi-	
	na	2.267	vit.	1.345
neine à	Putandarum vitium tempus		Quadrige qui primus usus	
luta				

Indicis Pliniani

fit	1.347	Quercus non ante mediam a-
Quadrupedes omnes ubi auri		statem germanans ibi.
bus careant	1.279	Quercus folia firmis
Quadrupedum modo Araba-		Quercus parte inferiori feru-
thia vagantur	1.280	itur
Quadrupes quomodo gesten-		Quercus & olea inimica
tur in aluo	1.511	601
Quadrupedes omnes necantia		Quercus & iuglans inimica
2.626.630		ibidem
Quadrupedum remedia	2.036	Querna corona qua & ciuica
525.557.735. & 3.74		2.143
Quercus uberrimus ex vineis		Quercetulana porta Roma
2.277		2.150
Quercus omnia tentat	3.272	Quercus somni & in stramen-
Qualitatum regionum conside-		tus quondam erat
ratio	2.207	2.273
Qualitas in lapidibus quan-		Quercus arua quoque recreat
ta differentia	3.415	315
Quartana febri remedia	2.	Quinquifolium herba que &
416. 449. 509. 521. 525.		eius usus in meacini
531. 555. 568. 664. 670.		677
723. & 3. 14. 15. 25. 27. 28.		Quinquifolij medicina
32. 336. 492. 139. 199. 219.		2. 699
367		700. 703. 708. 713. 716.
Quaternarij numeri vis	3.20	717. 720. 722. 723. 775
Quercus mira magnitudinis	2.	Quincorum in similia ne fa-
141. 142		mina quidem aurum gesta-
Quercus serum insulas auferen-		bant
tes	2.141	3.234
Quercus arbor glandifera	2.	Quintius C. Consul
145		1.322
Quercus glans qualis	ibid.	Quintij Panterius
Quercus coletes probosissimus		1.339
generat	2.148	Quintus Hortensius Dictator,
Quercus nunquam folia dimi-		cusque lex in Esclato lata
tens ubi	2.160	1.180
		Quercus poma
		2.118
		Quercus & Romulus delu-
		crum & tra
		2.136
		Quercus & tem prium ho-
		roligium & Pappio statu
		2.348

1.348

Quisquilis, siue potius Cuscu-
lum frutex granique eius
usus 2.148

RAbidus ne fiat mor-
sus a cane rabioso
1.101 & inde
Robulana pica qua-
dam Italiae pars mustum co-
dis 2.98

Rabuscula vna 2.79
Radicum arborum consideratio
2.172

Radix costi qualis, & ubi pro-
ueniat, eiusque duo genera 2.
14

Radices fungi quidam nullas
habent 2.367

Radices eas quibus singulae ibid.
2.366

Radices horrensum differen-
tia plures ibidem

Radices herbarum quae nuti-
les 2.408

Radices olea medicina 2.577

Radicula herba consideratio
2.369.662

Radere minus interdictum fa-
minus 1.588

Raia piscis 1.432.4.451

Raia piscis generatio 1.456

Ranitis morbi remedia 2.436
538.48 606. & 3.149

Raniscus quo tempore in Egy-
pto regnauit 3.390

Tomus 3.

Ranorum arborum considera-
tio 2.163

Ranorum caci dicti, qui non
germinant 2.171

Ranarum rubetarum descriptio
1.379

Rana apibus inimica 1.534

Rana ictus apum non sentiens
1.533

Ranarum lingua qualis 1.562

Ranis vox qualis 1.586

Ranis aduersaria 2.670.680

& 3.12.197.209.681.682

Rane securi gremium 3.201

Ranarum varius in medicina
usus 3.200. & inde per 10-
tuu

Rana maris eiusque officiu-
lum strumis curandis utile 3.
210

Ranarum ea quae membrorum
medicina 3.200.29.206 211

Rana lingua mris in magicis
usus 3.200

Rana oculus dexter ad quid
utilis 3.207

Rana quibus in locis muta 2.
411.506. & 3.207

Rana arborum scandentis mi-
ra natura 3.211

Rana rubeta venenum 1.668

Rana rubeta contra athen. pesti-
les in sege de fodienda 2.
240

Rana rubeta a fumetum serua-
re in horreis 1.342

- Rana* ultra solitum vocales 2.302
 tempestatem pronuntiant 2.
 357
Rana in medicinis usus 3.217
 218.219.220.223.224
Rana 17601.3 civitatis eiusdā
 in Gallia seculis suis pepule
 runt 1.78
Rana ex limo, nata, in limum
 resoluuntur 1.456
Rana Maccenatis signum 3.
 429
Rana cur sub aqua diu urini-
 tur 1.566
Ranapicis 1.431.451
Ranarum coitus partusque 1.
 455
Ranarum marium vox femi-
 nis ad coitum evocantium
 1.561
Ranunculus herba eiusque ge-
 nera, & usus in medicinis.
 692
Rapa quomodo & quando se-
 renda 2.302
Rapra M. Lolij 1.444
Raporum consideratio 2.300
Raporum natura usq. in es
 bis 1.444.1.445
Raporum in magnitudine mira
 2.301
Raporum species tres 2.301.
 357
Rapa qua arte latiora fiant. 2.
 301.302
Raporum serendorū superstitio
 2.302
Raporum sexus 2.301.376
Rapis folia quando detrahenda
 2.388
Raporū ex semine veteri bras-
 sica sunt, & è contrario 2.
 400
Raporum medicina 2.408
Rap stytiestros consideratio &
 medicina 2.408
Ratibus olim navigatum 1.
 346
Ratumena pota Roma unde
 dicta 2.399
Raucij vermes in radicibus
 quercus nascentes 2.335
Rauciatis remedia 2.4.6.543
Raennates vna nebulis alim-
 tur 2.77
Rauenna solum asparagis apes
 sionum 2.394
Rebilus paucissimā horarū
 Consul 2.339
Redunia quo pacto sanentur
 1.81
Refrigerandi vim habet pu-
 mices 3.414
Refrigerantia corpus 2.421.
 453.454.500.522.671.573.
 592.621.625.619.634.644
 667.684.687. & 2.371
Relago Parthorum unguetum
 quibus ex rebus conficitur 2.
 41
Regia pyra 2.119
Regia stelia quando occidat 2.
 98
 327

327. 335
Regia ciuitas ab Egyptijs pri-
mum instituta 1. 344

Regia scopia, herba qua 2. 474
660

Regiones qua naturā & habi-
tum mutarint 2. 208

Regium morbus idem cum a
quato siue iſtero. 2. 546

Regij morbi consideratio 2. 725
& inde

Regij morbi remedia 2. 405.
407. 414. 416. 418. 427.

4. 9. 431. 437. 441. 445. 455.
457. 503. 504. 510. 546

555. 557. 595. 601. 603.
609. 610. 630. 635. 626.

627. 691. 699. 725. 740.
747. 751. & 3. 22. 118. 180.

2. 2. 440. 470

Regium morbum atriplice her-
ba gigni Pythagoras putauit
2. 454

Regium morbus unde dictus 2.
546

Regnum ubi nō hereditarium
1. 50

Regulare es quid 2. 295. 296

Religione qua arbores damna-
ta 2. 107

Religio circa viscum seruata
a Druidis 2. 200

Religione vitam constare 2.
98

Religionis exempla 1. 164. 323.
349. 582. & 2. 627. 662 & 3. 6

Remedia ex aliena orbe non pe-
tenda 2. 547

Remedia natura parata esse
voluit 2. 602

Remora piscis, mirāq. eius na-
tura 1. 433. & 3. 189

Remus a quo reperiuntur 1.
348

Remus & remulus a lupa sub-
fici nuntii 2. 125

Renaſcētia ex ſeipſis qua 2.
47

Renum animalium considera-
tio 1. 570

Renes quaterni cerui ubi ibi-
dem

Renes pēnari squamosiſq. nut-
li 1. 571

Renes summi adhaerent lumbis
1. 571

Renum calculi 2. 570

Rena: homo bubuli ſimilis ha-
bet 1. 571

Renes purgantia 2. 464. & 3.
212

Renibus constaria 2. 424

Renum doloris remedia 2. 406.
407. 411. 414. 428. 430.

435. 502. 511. 531. 522.
528. 529. 533. 537. 554. 575.

584. 589. 59. 601. 610. 622.
646. 704. 711. 714. 756.

766. 768. & 3. 19. 30.
40. 51. 65. 86. 213. 328.

366
Renum nren et pellenia 2. 531.

Pars Prima.

olim intenti 2.27
 Reges ortos colore soliti 2.370
 Regni Indurum potes 1.243
 Regu Sesebris mirasuperbia 3.
 242
 Regum fauor quomodo acqui-
 ratur 3.26.89
 Regum ira quo viterur 3.
 95
 Regum elephantes adorent 1.
 350
 Reges olim bonis artibus im-
 mortalitatem quarebant 2.
 71
 Regum gratiam protomedia
 herba parari putarunt Magi
 2.642
 Regum domus apud Hone-
 rum auro, argento, ele-
 stro, ebore, nunquam au-
 tem marmore adornantur
 3.395
 Regum reuerentia in api-
 bus exemplum 1.532.
 533
 Reges apes carere non possunt
 Rhacinus piscis 3.227
 Rhacema herba qualis eius-
 que vsu, & medicina 2.
 766
 Rhadani anthus legum reper-
 tor 1.342
 Rhatia uua 2.75.79.
 85
 Rhalicum acer cuiusmodi 2.
 257

Rhagadum, id est, (Mf-
 surarum, qua in sede pro-
 ueniunt remedia 2.178.
 581. 591. 592. 611. 618.
 630. 633. & 3.20.85
 Rhagiū phalangij genus 3.97
 Rhannos rubi genus, & ex eo
 medicina 2.632
 Rhapsion herba, cuiusque vsu
 in medicinis 2.758
 Rhaphanorum consideratio 2.
 377
 Rhaphani & semine Aegy-
 ptij oleum conficiunt 2.113.
 377
 Rhaphanus vomitum conci-
 tat 2.410. propinquitate
 vitis laditur 2.662. e-
 brietati resistit 2.262. quo
 in loco ferendus 2.309. quan-
 do ferendus 2.345. ructus
 concitat 2.377. ructus. fe-
 toris drupa cohibent
 Ibid. plura genera 2.377.
 quomodo ferendus 2.378. suc-
 cus aurium grauitati cōfert
 2.410. in Germaniam aximi
 2.378. qua arte in magnitu-
 dinē inusitātā excrescat 2.
 378 in Aegypto nitro dul-
 cior creditur 2.378. amaritu-
 do salugine corrigitur Ibid.
 coctura dulcescit Ibid. cu-
 du vomituris utilis Ibid. in
 templo Delphico, ex auro dē-
 satus 2.379 in Aegypto sua
 Ali 3

Indicis Pliniani

- uissimus 2.378. hyberno tēpo
re in cibis utilissimus 379.
maximū cum uite odium 2.
379 folij detractis succundior
euadit 2.388. aqua salse uti
lissima 2.401. translatio uti-
lissima Ibidem
Rhapani syluestris considera-
tio & medicina 2.408. 712
Raphanos agria herba qualis
eiusque in medicinis usus 2.
712
Rhopamini olei in medicinis
usu 2.583
Raphanitis iridis genus 2.
477
Rhopius fera genus 1. 68
Rhus in ripis cerasa Lusita-
na gignuntur 2.132
Rheumatismus quid & remo-
dia 2.527. 541. 552. 564. 574
576. 578. 598. 603. 670.
672. 687. 730. 754. 761. 762
& 2.10. 14. 212
Rhexia herba qualis, eiusque
medicinis 2.529
Rhina piseis 3.226
Rhinoceros. animal ad saxa
cornu limat 2.369 & 2.170
Rinocerotes animal descriptio
& eius cum elephantis inimi-
cilia 2.369
Rhinoclisti herba 2.749
Ryparagaphos Pyreici pictu-
ris cognomen 2.349
Rhitjar quid 2.368
Rhizotones, iridis genus 2.477
Rhodia una qualis 2.79
Rhodium vinum Coo simile 2.
18
Rhodi insula crocinum unguē-
tum 2.38
Rhodia ficius qualis 2.123
Rhodi persici a sterilis 2.117
168
Rhodij colossi magnitudo 3.
282
Rhodia tria milia signorum fue-
runt 3.281
Rhodo pepercit Demetrius rex
propter protogenis picturam
1.324. & 1.346
Rhodinū unguentiū quibus re-
bus conficit 2.39
Rhodinū oleum quale 2.113
Rhodites gemma 3.476
Rhododaphne fruticis genus
eiusque natura 2.160. 624
Rhododendro non decidunt so-
lia Ibidem
Rhododendro frutex. eiusque
natura & medicina 2.
624
Rhododendri flos amicitiam fa-
cit 2.486
Rhodope meretricis dissolutissima
3.395
Rhodope contubernalis Asopij
Ibid.
Rhodora herba eiusque mede-
cina 2.644
Rhus papaueris genus 2.398

Pars prima.

451

Rhæcus & Theodorus plati-
ces inuentiones 3.159
Rhælus architectus 3.397
Rhombi piscis astus 1.451
Rhombus piscis 3.226
Rhombus ubi optimus 1.458
Rhombus piscis ex genere pla-
norum 1.431
Rhopalos herba qualis & vn-
de de dicta 2.668
Rhus herba qualis, & ex ea
medicina 2.624
Rhus erythros fruticis genus,
& eius & medicina 2.625
Ricini canum quo pacto necen-
tur 2.528
Ridica quo pedamentis apud
fima 1.245
Regandi horti quibus sint ho-
ris 2.401
Regandorum hortorum ratio
16.1em
Regnis qua arbores gaudeant
2.264
Risus homini non datur an-
te diem quadragesimum 1.
289
Risisse quidam eodem die, quo
genitus fuit 1.308
Risus quo conctur 2.642
Risus & hilaritatis sedes qua
1.68
Risus quo adimatur 1.570
Risisse quosdam nunquam 1.
310

Robur arbor glandifera 2.

145

Robur plurima alia gignit pra-
ter fructum 2.147.148

Robur arbor que loca amet 2.

118

Reboris folia sinuosa 2.163

Robur qualiter germinet 2.

165

Roboris ingens radix 2.

172

Robur quādo teredinas sentiat

2.186

Robur arborum durissima 2.

191

Robur non sentit facile eariam
aut vetustatem 2.192

Roboris visco quantum tribus
vini Druides 2.202

Roboris visci medicina 2.

604

Roboris pilularum usus in me-
dicina 2.605

Regis pingendi consuetudo 3.

332

Roma urbis Deus tutelariscur
occultatus 3.8

Roma nunquā terramotus fuit
sine ingentis mali praesagio

1.168

Roma quis creditus felicissi-
mus 1.326

Roma quis sepiendi usus 1.

340

Roma quando vini auctoritas
cæperit 2.91

Indicis Pli niani

Roma purpura vsus urbi a-	crum	3.275
qualis	1.449	
Roma ob bubonem lustrata 1.		
472		
Roma quandiu scandalis tecta		
2.150		
Roma quas arbores egere nu-		
triat	2.175	
Roma quo anno sine magistra-		
ribus	2.157	
Roma prima corona est spicu 2.		
271		
Roma quando luxus exierit 2.		
274		
Roma quando anulorum vsus		
3.231		
Roma quando primus pistor		
res	2.296	
Roma natalis dies undecimo		
Calendas Martij	2.329	
Roma alterum nomen enitita-		
re nefas habitum	1.107	
Roma qui primus horologium		
solare statuit	1.348	
Romam consores qui primus		
& quando adduxerit 1.		
347		
Roma ad tertium lapidè ca-		
stra punica habuit	1.125	
Romam quibus ex lecu fructu-		
rum soleat auerbi	2.186	
Roma ab initio autè exiguum		
2.231 & inde		
Roma rudi are usque ad Ser-		
aium regem vsa	3.240	
Roma primigeni & are pueri-		
Romaempta quanto auro pax	4.6. alii: emptia	3.322
Roma quo anno à Gallis cap-		
ta	lbidem	
Roma pictura quando in hono-		
re esse coeperit	3.323	
Roma quando primùm domus		
marmore caperint incrusta-		
ti	3.336	
Romani aduecti ex Aegypto o-		
belisei	3.392	
Romam aduecta è Sicyone ta-		
bula	3.552	
Roma edificia quo nobilissima		
3.400. & inde per totum		
Roma domus qua pulcherrima		
2.203. & 3.402		
Roma triumphantes lauro co-		
ronabantur	2.337	
Roman. gentium præstati sunt		
2.324. per totum		
Roman annis sexcentis qua		
medicina vsi	2.422	
Romana arma Aethiopiam in		
trahere	1.276	
Romani legati sagmina gesta-		
bant	2.516	
Romani Capitolij in fundamen-		
ti caput humanum inuictum	3.6	
Romanorum prætorum seueri-		
tas	2.468	
Romanorum & Parthorum im-		
perij terminus	1.203	
Romanorum quis primus Ara-		
bia ingressus sit armis	1.270	
Romani		

Romani in
609
Romanorum
cum ad ag
136
Romanus imp
nus
Romanorum
cum conga
2.43
Romanorum
accepta
Romanus in
lbidem
Romanus a
semper in
2.142
Romanorum
cum inuic
capita ce
Romanorum
Roris ad
430. & i
Romanorum
rit: publi
251
Romani in
suum An
61
Romana ur
dus
468. & i
Romanorum
rabia pa
2.17
Romanorum

Romani vincendi viſſi ſunt 1.
603

Romanorum legati verben-
cam ad hoſtes portabant 2.
116

Romani imperij terminus Rhe-
nus 2.28

Romanorum ſigna feſtis die-
bus unguentis inungebantur
2.43

Romanorum clades à Pœnis
accepta 2.115

Romano inferio ficus enata i-
bidem

Romani arbores glandiferas
ſemper in honore habuerunt
2.142

Romanorum civium ſub Galli-
cum tumultum quot libera
capita cenſa 3.232

Romanorum mares auibz vi-
ſſoris ad luxum inclinati 3.
430. & inde

Romanorum legati annalis au-
reis publicè donabantur 3.
231

Romanos intra muros, ſolus ho-
ſtium Annibal haſtam conie-
ciſſe 3.280

Romana urbis nobiles aqua-
ductus, eorūmq. auctores 3.
405. & inde

Romanorum arma bonam A-
rabia partem penetrarunt
2.17

Romanorum ritus imperij ma-

gnitudo perdidit 2.603

Romanorum clades apud Can-
nas annullorūmq. tria
modia Carthaginem miſſa
3.233

Romanorum eum exteꝝ natio
nibus commẽreio res antea oc-
culiſſima in lucem prolata
2.70

Romana nobilitatis & plebis
auguria ex duabus myrtis
2.136

Romani magiſtratus virgascen
betulla arbore conſciebant
2.159

Romani populi maiestas mul-
tis variis cladibus Cimbri-
cis viſſorijs recreata 2.173

Romanorum in claſſe paranda
velocitas 2.187

Romanis ſinguli bina ſancti
agri iugeꝝ a 2.272

Romanis præſci qui Dy maxi-
me noti 2.272

Romani equites à plebe annu-
is diſtinguebantur 3.226

Romanorum Senatus ab Equi-
tibus latiore purpura diſſin-
guebatur 3.237

Romanorum tribus Urbana tā-
tum quatuor 2.273

Romanorum imperatorum ma-
nibus agri colebantur 2.
275

Romani ſatere uſt anni trecenti
113 2.286

Indicis Pliniani

- Romani diu pulre vsi sunt 2.
201
- Romani reges hortos coluere 2.
370
- Romanis plebis in Auentum
siceffo 2.371
- Romanorum vestigal maximum
ex herbis 2.371. denarius quā
do primò figuratus 3.239
- Romanos vitiis gentibus in tri
buto semper argentum impe
ritasse, non aurum 3.241
- Romanos ararium quando di
tissimum 3.242
- Romani quando tributum pen
dere deserini 3.243. 177
- Romanorum post Syllam ditif
simus Crassus 3.263
- Romani quando stipen spar
gere ceperint ibid.
- Romanorum militum sub Sci
pione frugalitas 3.264
- Romanis nullos hominum beni
gnius interse vniisse 3.265
- Romanorum mores corripit A
chaia virgē 3.266
- Romanorum regum statua in
Capitolio 3.277
- Romanus populus quando sti
pendio liberatus ibid.
- Romanorum priscorum frugali
tas 3.402
- Romanis acceptum referendū,
quod homines immolari de
fierint 3.117
- Romani, velut lux altera, a
- Deo dati sunt 2.736
- Romani quandiu sine medicis
3.78 & inde
- Romanis legionibus aquilam
peculiariter discant Marius
1.467
- Romanorum signa & lupos, &
minotaurus, & equos, & a
pter olim habuerunt 1.467
- Romanum praesidium a Ligu
stis obsesum 1.482
- Romulus lacte libauit nō vino
2.91
- Romulus sub ficus nutritus 2.
125
- Romuli templum Roma ubi.
136
- Romulus fiondea corona da
nauit Hostum Hostilium 2.
143
- Romulus Fidenam capis ibid.
- Vulcanale Roma constituit
1.197
- Romuli nutritrix Acca Lauren
tia 2.271
- Romulus Aruales sacerdotes
instituit seque inter eos duo
decimum nominauit 2.271
- Romulus ceteriq. fratres arua
les spīcea torona ab Acca
Laurentia donati ibid.
- Romuli Pollionis senectū 2.
564
- Romuli statua sine annuli 3.
230
- Romuli atate colores dicti qui
posset

Pars Prima.

postea Equites 3.237
Romuli statua sine tunica 3.

277

Romulus quo tempore obierit.

333

Romulus à lupa nutritus. 166
in trabca purpura usus est.

449

Romuli adis vetustissimum ho
rologium 1.348

Roris consideratio 1.50

Rores quando non cadant 2.

340. ne satis noceant ibidem

palustribus omnibus dese

ctis inimici 2.495

Rosarii consideratio plena 2.

470. per totum caput

Rosarum vis & usus 2.498

medicina ibidem succi usus

ibidem seminis usus, & me

dicine 2.499. Ungues qui 2.

498.499

Rosa sylvestris que, miraque

eius natura 1.391. & 2.

664

Rosarum è floribus vinum quo

modo conficiatur 2.95. oleū,

Rhodinum Græcis dictum

113

Rosarum sationi quando terra

præparanda 2.327. Variæ dif

ferentia 2.471

Rosarum carone in cubiculis

quare habita 2.439. germina

tio 2.470. Varij usus ibid.

ubi nobilissima ibid. folia ve

minimū quina 2.471. trans

latione proficiunt 2.471.472

Rosa centifolia 2.471. Græca,

ac Græcula ibid. ubi hyeme

rota 2.472

Rosicæli temperiem transferre

ibid. qua loca ament ibid.

ex semine tardissimè proue

nit ibid. qualiter præcox fiat

ib. quando & ubi odoratio

2.476. nouissima florum præ

ma deficit 2.483. fructus quæ

diu duret 2.484

Rosaria quando deponenda 2.

485

Rosæ apes delectantur 2.485

Rosæ campi mira fertilitate

2.110

Rosæ L. statua antiquissima 3.

278

Roscius histrio quantum arie

sua quotannis meritarit 1.

324

Roscio thetralis legis auctori Ci

cerone suadente plebsignouit

1.320

Rosmarini natura. genera, me

dicina 2.626

Rosmarini semen cacthrys 2.

616

Rosmarinum, cum semine ca

reat quomodo seratur 2.227

Rostri nauibus à quo primū

addita 1.347

Rostri nauium ubi Roma aff

xa 2.141

Indicis Pliniani

Rostrata corona gramine ce- dit 2 517	Rubra herba consideratio gene- rationis, usus 2 269. va- ria nomina, & medicina 2. 625
Rostrata corona qui donati 2. 142	Rubri fructus consideratio 2. 184
Rotarum axes ex qua materia 2.196	Rubimera ferunt ibid.
Rota pisces 1.414	Rubi sese multiplicantes propa- gandi rationem docuerunt 2. 216
Rubei lionis piscis in medicina usus 3.225	Rubi natura, usus, medicina 2. 630
Rubeta rana descriptio 1.379 unde dicta 3 201	Rubi species plures 2.631
Rubeta veneni remedia 3.202 217	Rubi genus rhamnus, & ex eo medicina 2.632
Rubeta in medicina usus 3. 218	Rubus idaeus, & ex eo medici- na 2.612
Rubeta rana in horreis suspen- denda 2.342	Ruba ubi folia non decidant 2. 160
Rubeta quomodo milium in ar- uo conseruet 2.308	Rufasse nunquam pomponium Poetam 1.310
Rubigalia festa cur, & a quo instituta 2.38. quando cele- brari solita ibid.	Rufus provocantia 2.431.447 449.458.498.542.613. 688.7.7.712.768
Rubigo communis vinearum & frugum pestis 2.307	Rufi Iulij mors qualis 2.695
Rubigini que loca maxime ob- noxia ibid.	Rufus Suillus undecimo men- se natus 1.300
Rubigine qua loca carcant 2. 307	Ruga corporis quo tollantur 2. 436.500.534.554.566.580 720. & 3.40
Rubiginis frugum causa quae. 336	Rullus Servilius solidum aprum primus in epulu apposuit 1. 406
Rubigini ferri medicina 3.30 & inde	Rullus legi agraria promulga- tor ibid.
Rubrica color 3.327. 318. 329	
Rubrum mare refertum fluiis 2.68	

Pars Prima.

- Rumbotinus arbor quæ 2. Rusticula avis incessus 1.
72 492
Rumbetino arbori rhodora Rusticeine aspiciant stellas 2.
herba adnascitur 2.644 330
Rumen quid 2.125 Rusticorum manubria ex qua
Rumicem apes non attingunt materia facienda 2.196
1.524 Rusticorum baculus ex silore
Rumicis herba consideratio, & unusque usus 2.620
medicina 2.457.699 Rusticorum operum quæ quibus
Ruminantium differentia 1. temporibus, facienda
516 2.125
Ruminat scarus solus piscium Ruta herba consideratio 2.395
1.448 434
Runcatio quo tempore faciēda Ruta sylvestris, & ex eame-
cuiusque utilitas 2.314 dicina 2.444
Runcatione quæ gaudeat, & Ruta mas, & semina 2.
quæ non ibid. 434
Rupicapra caprarum sylue- Ruram Pythagore falsò puta
strium genus 1.11.407 ut aculeis noxiam esse ibi-
Ruptorum remedia 2.412.416 dem
421.508.526 534.536.565. Ruta natura feruens est 2.
571 582.607.616.634 635. 436
794.727.741.757.766. Ruta sudorem inhibet 2.436.
768. & 1.40 generationem impedit ibid.
Rusco Italia in cibis vitetur partum necat ibid.
2.489 Ruta vinum conficitur 2.95
Ruscum idem cum oxymyrsino Ruta mustela vires resouens
2.601 2.434
Rusci fruticis medicina 2. Ruta furto sublata fertilior 2.
511 388
Rustica tribus urbanis honora- Ruta quibus gaudeat, & qui-
tiores 2.273 bus non 2.395
Rusticus calistum notitia ne- Ruta ferro tangi non vult 2.
cessaria 2.319 400
Rusticelli cuiusdam Herculis Rura salsa aqua prosunt 2.
mira fortitudo 1.311 401

Rutilij vxor annofissima 2.332

Sabini populi a quo vini 3.
401

galitas à Leonido representen
2.19

Sacrarium Scyth
nos iuramus
Sacr. i qua di
29.9.98
Sacrificij qua
30.9.98
Sacrificij qua
1.10.98
Sacrificiorum
non apta.
negligentia
na
Sagapeno ga
tur
Sagapeno filip
2.10.98
Sagapinum qu
Sagae gemma
Saguta in vi
tur
Sagutta cale
3.10.98
Sagutta z en
4.10.98
Saguttas re
170
Saguttas ven
ex rancore
Sagutta hiro
4.10.98
Saguttus z en
exercit A
Saguttalis co
267-79
Saguttan p
ipes &

Sacrum Scythae nominat, quod
nos fucinum 3.437

Sacris quae vina non adhibenda
2.91.98

Sacrificijs quae hostia idonea 1.
399.405. & 2.38

Sacrificijs victima coronari so-
lita 2.143

Sacrificiorum igni quae arbores
non aptae 2.147

Sacrilegiorum in Ethiopia po-
na 2.542

Sagapeno galbanum adultera-
tur 2.35

Sagapeno filipbium adulteratur
2.367

Sagapenum quid 2.449

Sagda gemma 3.473

Sagitta in vitibus quid dica-
tur 2.241

Sagitta caelestis signi occasus.
326

Sagitta venenata remedia 2.
452. & 3.34

Sagittas veneno inunge 2.
170

Sagittas venenatas de corpore
extrahentia 2.452.543

Sagitta herba palustris. 2.
495

Sagittis venenatis piraticam
exercet Ascina populi 1.274

Sagittas de corpore extrahentia
2.672.719.730

Sagittandi perussimi Nisica
spis & N. fio 1.279

Sagittarum iussu remedium 2.
63

Sagitta a quo reperta 1.344

Sagmina Romanorum ex ver-
vena 2.516

Saguntina ficus quo loco seren-
da 2.124

Saguntina vasa fistilia 3.361

Salamandra serpentis conside-
ratio 1.512 per totum & in-
de 3.94

Salamandra tactu ignem ex-
tingunt 1.512. nihil gignunt
1.513

Salamandra genus sexu caret
ibidem Venenum omnium

maximum & inde 3.94. ve-
neni remedia 2.434.523.567

575.579. & 3.37.95.197
19.200

Salamine si pigna Ceratias
cometis videntur 1.27

Saloriana castanea 2.130

Salarium unde dictum 3.176

Salaria via nomen unde ibid.

Salauco Colchorum rex 3.242

Salis consideratio, usus medi-
cina 2.172. per totum, 3.
178

Sale vina quidam condunt 2.
98

Sale ubi domus construuntur
1.85

Salisturres ubi 1.266

Salem nimum coci quo pacto
cibus estimant 2.602

Salis vicem supplet rhus in ob sonj condidendu 2.615	dicina 3.208
Sal quibus in locis fiat 3.172	Salsilago quid 3.177
Salis ram, nra trahentes fluuij 3.473 & inde	Salsitudines corporis quomodo minuantur 2.439 & 1.38
Salis mperi, domusque 3.173	Salsis aquis que arbores alan- tur 2.267. qua herba gau- deant 2.401
Salis factiij genera 3.134	Salsus sapor non nascitur 2. 402
Sal non crepitans in igne 3.175	Sals aues multipare 2.501
Solis colorum diuersitas ibi- dem	Salscastrum, genus labrusca 1.564
Sale homo carere non potest 3. 176	Saltorum, sutiles, corona 2. 459
Sales ad animum transferri i- bid	Saliua post aurem relata di- gitu solitudinem anmi cre- ditur leuare 3.9
Salem cum pane & caseo ve- teris est tasse, etiam pro uerbis constat ibid.	Saltua mulieris ieiunia medi- cina 3.23
Salis in sacris vsu ibid.	Saliua ieiuni homini serpentis bus aduersatur 3.12
Salis flos quid ibid.	Saliua humana Magis vsu ibid & inde
Salis naturaris, atque effectus in medicinis per totum caput 3.178	Saliua humana contactum ser- pentes fugiunt 1.292
Sale & Sole nihil corporibus utilius 3.179	Salsunca, herba consideratio, naturaque 2.478
Sal nitrum sulphuri cōcoctum vertitur in lapidem 2.185	Salsunca herba nobilissima o- loris 1.477. ubi copiose pre- ueniat 2.478
Sal sine dulci aqua fieri non potest 1.80	Salsunca herba medicina 2. 104
Salina a quo Roma instituta 3.176	Salix arbor ocycissimē semen perdit & inde 2.168
Salina aqua pluuia utiliores, quam alia 1.80	Salicis arboris consideratio ge- nera utilitas &c. 2.182. 238
Salsamola in sacris. Prologo o- peris pag 2. versus 3. & 3. 3.176	Salices
Salsamentorum ē piscibus me	

Pars Prima.

- Salices aquosis locis gaudent* 2.159
Salices longa sunt folia 2.162
Salices citò germinant 2.164
Salix frugiperda cur dicitur 2.168
Salicis semen sterilitatis medicamentum 2.168
Salix in Creta ad maturitatē fructum perducit 2.168
Salicis portentum in Philippis 2.173
Salicis genera plura 2.183
Salicem diuersa nomina 2.190
Salix fructu apta 2.191
Salicis vita brevis 2.226
Salicis ferende tempus 2.237
fructus ante maturitatem in araneam abiit 2.616
Salicis partium medicina I
bidem succus triplex 2.616
Salonia propago Casonis 1.305
Salpa pistis 1.430. & 3.226
Salpe autumno parit 1.456
Salpa pistis in medicina usus 3.73.220.223
Salp. obscuri quo psilothro 2.221
Salpuga vermes venenati 3.99
Salugo in salinis qua dicitur 3.177
Salugosera, alumen 3.367
Salutare in toga quis primus instituerit 1.132
Salutationem armatam Curules primi docuerunt 1.345
Salvia herba naturam medicinalem 2.701
Salv. Euf. fortitudo 1.311
Salustiani hortus Romae 1.309
Salustianum as 3.272
Salustius Donysius Medicus 3.208
Saluatoris in cubilibus cotonea poma seruabatur 2.115
Salutis de. ades Roma à quo pecta, & quando exusta 3.323
Samarra quando colligenda 2.221
serena Ibid.
Sarnus c. arboris acini quales 2.131
184
Sambucus qua loca amet 2.159.
quando florcat 2.166
Sambuci durissima ligna 2.186.240
Sambucus apta sentis 2.191
Sambuci genera, medicinaeque 15
Sama terra genera duo 3.370
Samarum reserua reserua 3.61
Samus lapis aureo polito 3.413
Samites populi à quo visci 3.277
Samnitico bello P. Decius frondea corona donatus 2.143
Samolus herbe mira natura 2.627.

Tom. 3.

K.K.K

Indicis Pliniani

Samoethracia gemma 3.473
 Sampuchum herba eadem cū
 amaraco 2.482.508
 Sampuchum ubi ipsum, &
 ex eo medicina 2.508
 Sampuchinum oleum quale,
 & ex eo medicina Ibidem
 Bamule gesticulatrici senectū
 1.332
 Sandalum farū genus 2.285
 Sandaracha, opum cibi 1.524
 Sandaracha coloris genus, e-
 usque consideratio 3.317
 327.329
 Sandasfer gemma 3.453
 Sandasferum gemma Ibid.
 Sandasferos gemma Ibid.
 Sandastros gemma Ibid.
 Sandyx coloris genus 3.327.
 329
 Sargenon gemma 3.449
 Sargenon aut consideratio 1.
 468
 Sanguinaria herba 2.762
 Sanguinea virga natura & u-
 sus 1.620
 Sanguineū virgū statū ver-
 mibus tuta prestatū 2.400
 Sanguinei fructus vitibus vin-
 culo suppedant 2.118
 Sanguinis consideratio 1.574
 profluuium per naves soli con-
 tingit Ibid.
 Sanguine quando pluit 1.47
 Sanguinis differentie 1.574
 Sanguinem morbi morisque ab-

sumunt 1.575
 Sanguinem multum pinguem
 que habentia, natura sunt
 racundiora 1.573
 Sanguinis sedes in corde 1.564
 Sanguine carentia animalia.
 521
 Sanguinū vice multū alium
 humorem inesse 1.521
 Sanguinem sibi quomodo capere
 ex oculo detrahat 1.404
 Sanguine caprino Drusus pal-
 lore sibi conciliat 3.421
 Sanguis quibus nullus aut exu-
 guis 1.38; 384.521
 Sanguinū minuendi ratio nem
 h'ppocratius animal docuit
 1.376
 Sanguis quo pacto immutatur
 3.212. quare ratione augetur
 2.418
 Sanguine humano qua anima-
 lia nascantur 2.728
 Sanguinis taurini epoti reme-
 dia 2.591
 Sanguinis per urinam redditū
 remedia 2.429
 Sanguis vulnere quo pacto co-
 hibetur 2.551
 Sanguinis humani in medici-
 nis usus 3.12
 Sanguine gladiatorum quidā
 comitalem morbum sanare
 tentarunt 3.4
 Sanguinis natura ususque 42

Sam

Pars Prima.

sanguis inutilis quomodo extra
hatur 2. 410. 500. 507. ne
nimis concreseat 2. 506. 582.
copiosus & crassus quomodo
per nares pellendus 2. 751
sanguinis tenuitatem subleuo
re ingenij causam nonnulli
putarunt 1. 575
sanguis in ventre vesicæ ve
concretus quo pacto absum
atur 2. 761
sanguine vivens animal, ca
pitque ei perpetuo habens in
fixum 2. 548
sanguis præcisa vena effluens
isihemene herba sistitur 2.
670
sanguis tenuior quo pacto con
desceit 2. 627
sanguinis vitia quo modo cor
rigantur 2. 703. & 3. 147
sanguinem conglobatum & co
cretum dissolvunt 2. 542.
573. 576. 590. 510. 515. 547.
751
sanguinem reiciendum ex
creantiumve remedia 2.
406. 410. 414. 415. 416.
421. 423. 432. 438. 458. 460
499. 549. 550. 552. 560.
561. 562. 566. 577. 578.
583. 584. 585. 586. 587.
594. 595. 597. 599. 605. 613.
616. 619. 617. 618. 630.
631. 633. 701. 703. 704. 707
728. 740. 743. 745. 760.

762. 766. 769. & 3. 55.
86. 87. 125. 126. 187. 328.
370. 411
sanguinem vulnerum sistentia
2. 522. 555. 560. 593. 699. 740
& 3. 311
sanguis per nares profusus quo
pacto sistatur 2. 414. 435.
445. 593
Vide Narium sanguis.
**sanguinis fluxum in genitali
bus** sistentia 2. 438. 445
sanguis cum urina effluens quo
pacto cohibeatur 2. 429
sanguinem sistentia 2. 427.
427. 435. 438. 465. 499. 521.
533. 552. 573. 593. 595. 605. 615.
632. 636. 670. 715. 726.
727. 740. 758. 763. & 3. 8.
22. 66. 83. 143. 219. 254. 302.
303. 368. 369. 410
sanguisuga (potia remedia 2.
437. & 3. 45
sanguisugarum in medicina
usus 3. 205. 207. 219.
223
**sanguisuga eadem cum hirudi
ne** 1. 357. & 3. 219
santerna chryso. olla genus 3.
252
sapa siue heptæma quid, & quo
modo fiat 2. 88. 575
sapa quo tempore fieri debeat
2. 102
sapa medicina 2. 575
sapiensium conuentus iuvenes

Indicis Plinian i

Athenis etiam comissabunde
frequentabant 2.469
Sapientiam vino obumbrari,
Proverbium 2.570
Sapientissima animalium qua
fugit vescuntur 2.547
Sapiens nemo horu omnibus 1.
3 2
Sapinea nux ex generibus pi-
nearum 2.114
Sapinus inferior pars abietis 2.
188
Sapinus gemma 3.439
Sapium, piscis genus 2.155
Sapo quid, & a quibus inuen-
itur 3.33
Saporum intellectus in lingua
& palato 1.563
Saporum genera tredecimo 2.
132
Saporem & odorem non simul
esse 2.133
Sapores herbarum hortensium
2.402.
Sapores alios alia appetunt a-
nimalia 1.514
Saporus gemma 3.458
Sappho in amore Phaeonius quo
pictore plectra 2.521
Sappho picta, Læonius epus 3.356
Sapres capseus, eiusque in medi-
cino usus 3.38
Sarcion, smaragdi vitium 3.446
Sarcius gemma ibid.
Sarcocolla lacryma si dera-
tio & usus 2.633

Sarcocolla arbor, eiusque gum-
mi 2.53
Sarcophagus lapide ubi inuenia-
tur, miranda eius natura 1.73
& 3.408
Sarculario segetum quibus die-
bus facienda 2.314
Sardachates gemma 3.463
Sarda gemmae consideratio 3.
454. usus apud veteres ibid.
Sarda piscis 3.226
Sarda piscis medicina 3.200
Sardiam balani cur appellata
castanea 2.129
Sardibus primum castanea pro-
uenire ibid.
Reliqua quare parte
secunda
Sardonyx quo pacto adultere-
tur 3.477
Sardonychi gemma considera-
tio 3.449
Sardonyche primus Romano-
rum Scipio usus est ibidem
Sardonyx gemma Polycratu 3.
428
Sargus piscis 1.429. 459. 456.
& 3.226
Sargi biis anno parit 3.456
Sargus quomodo capiatur 1.
162
Savi frutex ubi nascatur, eius-
que descriptio & usus ibid.
Sarmata equi ad Venerem se-
gnioribus quo pacto videan-
tur 2.718

Pars Prima.

Sarmate ex milii farina & equorum lacte, sanguineve pul-
tem faciunt 2.294. corpora
sua herbi pingunt 2.516
Reliqua quare parte se-
cunda.

Sarmenes omnium primus de
equitatu scripsit 3.291

Sarmentorum visum medici
na 2.562

Sarmenus equium simulachrum
ex are 3.291

Sarpodonis epistola e charia 2.
57

Sarriendarum segetum disci-
plina 2.314

Sarriis in crutico, hordeo, semi-
ne, & faba interanda Ibid.

Sarsenna virique arborum
ratio damnata 2.252

Satyrj appellatione quid Gra-
ci intelligant 2.718

Satyrj herba consideratio 2.
674. 728. 729

Satyrj fera ubi, qualesque 1.
280. 295

Satyrorum simulachra 2.286. 288
289. 381

Satyrj effigies in phiala argen-
tea calata 3.268

Satyrorum natura mitissima 1.
408

Satyrus architectus 3.391

Sationis arborum consideratio
2.216. 227

Satio arborum celo & solo ac-
commodanda 2.107 ubi ce-
lerius, & ubi tardius fieri
debeat 2.117

Satorum omnium finitus qui-
bus iunctis continetur 2.
283

Satorum naturalis ordo 2.163

Satureia herba consideratio, na-
tura, satio usus 2.397

Saturninus Volusius Praefectus
urbis, eiusque profluvium
sanguinis anniverfarius
1.575

Saturnini Volusii senectus 1.
332. 575

Saturni sideris consideratio, na-
tura, motus 1.9. 19

Saturni sideris color 1.23

Saturni simulacrum Romae re-
pletum oleo 2.113

Saturni ante eadem fons mira-
2.125. sidus frigidum agrico-
lu cauendum 2.321

Saturni sanguinis appellatione
quid magi intelligant 3.93

Saturni sidus frigida natura 2.9

Saufey Ap. interitus 1.319

Saufey Decimi scriba mors 1.
339

Saurion, id est, sinapi herba 2.
399

Saurices gemma 3.171

Sauroctoni Apollinis simula-
crum ex are 3.290

Saures marmoris scalpior, eius
KKK 8

Indicis Pliniani

que opera Roma	3.384	712.733	
Saxifragum herba qua	2.532	Scand. x herba in Aegyptiorum	
Scabendi dulcedo maxima sub		cibum recepta	2.490. ex ea
aliu	1.568	medicina	2.557
Scabies communis arboribus o-		Scandula u id est, lignearum	
mnibus	2.258	regulari consideratio	2.150
Scabies in arboribus & satiu		Scandulu quandiu Roma con-	
unde oriatur	2.259	iecta fuerit	Ibid.
Scabies animalium remedia		Scantiana una	2.80. poma 2.
2.404.445.514.528.535.		118	
538.557.561.564.578.		Scarabaeorum consideratio	1.543
581.583.612.663.735.		Scarabaeos asinorum corpore	
740. & 3.39.87.146.149.		nasci	1.536
180.218.311.367.368		Scarabaum eui Aegyptij pro	
Scabies canum quomodo sane-		deo colant	3.140
tur	3.68	Scarabaeus in eripha herba	
Scabies hominum asinina medul-		decurrent	2.643
la sanatur	Ibid.	Scarabaei in medicina usus	3.
Scabies vulvarum asinino a-		109.140.150	
dipe sanatur	3.149	Scarificatio arborum quid	2.269
Scauola Qu. fundus sine villa		Scarites gemma	3.475
2.278		Scarus piscu affus	3.191
Scalpendi marmoris artifices		Scarus piscu	3.226.475
praecepti, eorumque nomina		Scarus p seu medicina	3.211. & e-
& opera	3.379	tes quales	1.559. solus piscum
Scalptura in iunco Olympiadu		dicitur raminare	1.128
origini aequale	3.376	Scauri Marci aditus splendi-	
Scalpturati pauimentu quan-		d fluma	3.281.352
do & ubi primum factum		scauri potentia	3.403
3.422	2.636	scaurus dactyliothecam pri-	
Scammonia tenuis herba qua		mus omnium Roma habuit	
Scammonia herba medicina		3.429	
2.716.717		scaurus M. glires canis ade-	
Scammonium quid, & quomo-		mus	1.410
do colligatur	2.709	scauri M. marmorea columna	
Scammonij medicina	2.709.	3.374	

Et marmorei scena parietes	scilla piscis	3.226
3.86	scilla avis in ventre chirones	
scavus M. Scilicet mores civi-	scilla aus in ventre chirones	
les praestant	3.403	
scavus sylle primignus	3.429	
scavus E. h. h. off. a eius billur-		
cui obiectu f. s. Andromeda		
Roma offendit	1.415	
scavus unde dicti	1.582	
scavus princeps senatus	1.47	
sceletror morbi genus	2.654	
scena Claudij Pulchri insignis		
pictura	3.324	
Scena argentea C. Antonij	3.	
242		
scena conditor Publius cretariu		
pedib. Romae aduectus	3.272	
Scena parietes quis primus		
marmore incrustavit	3.386	
Scena M. scavus descriptio	3.	
403		
scepius pisces	3.227	
Schista oua quae	3.87	
schistos lapis cuiusque cum h. e		
matrice co. ratio	3.250.411	
schiston, aluminis genus	3.368	
lactis genus	3.36	
schytanum quid	3.251	
schæmus, mensura genus	1.260	
2.17		
schæna piscis	1.427. & 3.226	
scientia laude quæ præcipui ha-		
biti	1.318.319.327	
scientia aliena quidam sibi su-		
mam aucupantur. Prologo		
libri primi		
	scilla avis in ventre chirones	3.467
	scilla herba radice vinum con-	
	ficetur	2.95
	scilla herba descriptio, & ex	
	ea medicina	3.426
	scilla eadem prius emittit,	
	quàm folium	2.494
	scilla in lumine suspensa mala	
	medicamenta arceat	2.427
	scilla 107 flores	2.494
	scilla pusilla herba eadem cu	
	pancratio	2.763
	scilla herba consideratio, gene-	
	ra medicina	2.380
	scillini aceti natura, & medi-	
	cina ex eo	2.574
	scillis marmoraviis	3.475
	scillis anchræas classis Persica	
	præcidit Androbij opus	3.355
	scymnus statuarius & argenti	
	calator	3.293. Critia disci-
	puus	ibidem
	sceneci consideratio, & medici-	
	na ex eo	3.34
	scincos animat Nilo peculiaris	
	1.374	
	scintilla quando è calo cadere	
	2. fa 1.31	
	sciotericon horologium quis	
	primus inuenerit	1.63
	scipio Africanus ex matris	
	utero casus	1.302
	scipionis Lucij ingens memo-	
	ria	1.313

- Scipionis apud Tappum victi
sermone Caesar ne lectus quide
licetis exussit 1.314
- Scipio *Emilianus* Catone Ce
sario clarior 1.316
- Scipio *Africanus* Ennii statuā
in sepulchro suo iussit colloca
ri 1.320
- Scipio *Emilianus* Mero
Macedonico inimicus 1.318
- Scipionis *Emiliani* exequia
Ibid
- Scipio *Africanus* primus quo
ridie radi instituit 1.347
- Scipioni *Africani* exilium a
pud *Linternum* 2.81
- Scipio patre servato apud Tre
biam civicam coronam recu
savit 2.114
- Scipioni: clasis secundo belio Pu
nico quatuoraginta diebus pa
rat 2.187
- Scipioni: manu sate olivae ad
Plinii usque tempora dura
runt 2.197
- Scipionis prioris manes a dra
cone custodiri 2.197
- Scipioni soli florae honor tribu
tus a Romanis 2.469
- Scipio a similitudine serapio
nis cuiusdam suarii cognomen
traxit 1.103. & 2.469
- Scipionis paupertas, ac honora
rum funus 2.469
- Scipio *Emilianus* graminea
corona donatus 3.519
- Scipioni *Ludi* ex pecunia pu
blica 3.264
- Scipio posterior quantum argē
ti heredi reliquerit Ibid.
- Scipionis minoris de *Panis* &
Numantini irruu phi Ibid.
- Scipionis *L. de Asiaticum* phui
& ingentes diuitie inde ad
uctae 3.266
- Scipio *Cornelius* Censor statuas
multas a foro sustulit 3.279
- Scipio *L. Asiaticus* sua victo
ria pictura in *Capitolio* po
suit 3.324
- Scipionis *Africani* filius ab
Antiocho captus ibid.
- Scipio *Emilianus* ex provoca
tione hystem peremit 3.429
- Scipionis *Lucy* victoria ad ar
gentum calatum & vestes
Attalicas Romanorum mo
res inclinavit 3.430
- Scipio primus Romanorum sar
doniche gemma usus est 3.
449
- Scipio *Nasica* vir optimus iu
dicatus 3.221. eius horologium
hydraulicum 1.348. repulsa,
exiliumque 1.321
- Sciron ventus *Africa* peculia
ris 1.39
- Scirporum consilatio 2.
184
- Scirpi sunt generis, neque
herbi: neque fructibus annu
merandi Ibid.
- Scir-

Pars Prima.

Scirporum varij usus ibidem

538

Scirrhus durities in ventre vi-
rorum, mulierum molis non
dissimilis 1.306

Scirpula vna 2.79.29

Scytale serpens, morsusque eius
remedium 3.202

Scythia sagittis quo veneno in-
ficiantur 1.589

Scythos Iouis filius, arcus &
sagittarum inuentor 1.344

Scytharum legum scitum dictu
de Parithorum siti 2.104

Scythia qua arie famem scim-
que tolerent 2.670. qua
herba carent vulnera. 730

Reliqua quare parte se-
cunda.

Scythica herba qualis, & à qui-
bus inuenta 2.670

Scythica herba medicina 2.
701. 730

Scythica herba unde ad nos af-
feratur 2.736

Sciuri animalis descriptio 1.
387

Scyzinum vinum 2.96

Scolacia consideratio 3.301

Scolacia aruginis genus quo
modo fiat ibid.

Scolection cocci genus 2.604

Scolymus, cardui genus 2.465
492

Scolymus sero, sed diu floret 2.
492. in cibum receptus 2.492

Scolymi medicina 2.495. 538

Scolopendra piscis 3.226

Scolopendrarum piscium con-
sideratio quibusque 1.451

Scolopendra vermis renenat⁹
3.410

Scolopendra populo: quosdam
sedibus suis repulerunt 1.
3.8

Scolopendra morsus remedia. 2.
4.7. 438. 440. 441. 461.

532. 533. 573. & 3.178

Scombris piscis garum laudari
simum 3.177. consideratio 1.
425. & 3.177. in medicina

2.321

Scopa regia folijs, non flore o-
derata 2.474

Scopa regia herba qualis 2.660

Scopas statuarius 3.284. 295.
marmoris sculptor 3.379.

380. 381

Scopa amulsi 3.381

Scopas Ephesia Diana templi
columnam unam calauit 3.

399

Scopes anium genus 1.499

Scordastus arbor 2.12

Scordion herba qualis 2.665

Scordij herba medicata 2.713.
71. 719. 721. 728

Scordoris herba qualis 2.665.
675. eius medicina 2.701.

702. 705. 729. 732. 714.

veneni Magicis que incan-

Part Prima.

scorpiones Galatia insula ter-
ra necat 3.373

scorpiones quo modo fugentur
2.427.461

Scorpiones quos pupugerint,
cuius manu tenetes dolore
non sentiunt 2.514

scorpionibus torporem affren-
da 2.455.511

scorpites gemma 3.475

scorpiuros herba quae & cur
ita dicta 2.531

scriptorum quia esse debeas sco-
pus. Prologo libri primi.

scriptorum quorundam furta
impudenter dissimulata. Pro-
logo operum.

scripsi quia materia aptissima
2.196

scrobes arborum qualiter fieri
debeant 2.222.237

scrobes seruando iriico qua-
les esse debeant 2.343

scrofa scriptorū de arbusculis ra-
tione sententia 2.252

scrupuli auri affirmatio 3.240

scutis Troiano ut imagines
continebantur 3.322

scutulata vestis 1.402

sebennycum vinum 2.87

secale frumenti genus 2.304

secreta quaedam rerum omnium
alibi recondita 2.109

secreta noxia quomodo dor-
mientibus exprimantur 2.

641. & 3.96

secreta omnia feminarum
quomodo ferri possint ibidem.

201. & inde

seccionones ne sentiantur 2.
687

Secunda mulierum quomodo
exirahantur 2. 435. 439.

446. 460 504. 510. 533.

536. 566. 575. 599 632. 639.

638 659. 733. 734. 742. 750.

764. 768. & 3. 147. 199.

221. 222

securidaca herba lentem com-
plexu necat 2.307

sedu afflicta remedia 2.438.

499. 501. 505. 524. 531. 539.

541. 542 543. 553. 557.

561. 571. 574. 578 580. 586

590 595 600. 612. 613. 618.

625. 626. 629. 631 632. 716.

740 & 3. 16. 40. 60. 85.

86. 87. 299. 301. 315. 327.

367

sedum herba quae eiusque ga-
nera, vires, & medicina 2.

689. 721

sedu succo femina aduersum
vermes praedicanda 2.

302. 400

segesta dea unde dicta 2.
272

segesta Dra simulacrum Ro-
m. in circo ibidem

segerium vinum luxuria 2.
307

segetum maxima pestis ru-

- bigo 2.308
 Seges luxuriantes pecoru pa-
 stu vendenda ibid.
 Seges quae in terra ferē-
 da 2.309
 Segetem fruges, antiquum
 agricultura oraculum 2.318
 Segullum in auri metallis quin-
 dicatur 3.245
 Seta Dea à ferendo dicta 2.
 272
 Seiae simulacrum Roma in Ctr
 co ibid.
 Seipsum vincere summa laus
 3.312
 Selaginis herba natura, religio
 medicinae 2.627
 Selecti indices ex ordine eque-
 stri 3.336
 Selaxii; Aristoteles vocat in
 piscium generibus, quae nos
 cartilaginea 1.433
 Selenites; gemma 3.473
 Selenitrium hederae species 2.
 177
 Seleuci gesta in India 1.241
 242
 Seleuci simulacrum 3. 290
 294
 Seleucus rex armata in pa-
 triam suam tranſſerre cona-
 tus 1.174
 Selenicides aues quales 1.483.
 per totum caput
 Selinoides brassicae genus 2.
 422
 Selinusia creta 1. 338
 Semen genus frumenti quomo-
 do ferendum 2.314
 Semina ante sationem quo pa-
 tto medicanda 2.307
 Semini etas qua optima 2.317
 Semen optimum quod ponde-
 rossimum ibid.
 semina non omni terra aqua-
 liter recipit ibidem
 Semini quantum in iugero v-
 no ferendum 2.318
 Semine arbores inferre aues
 docuerunt 2.227
 Semina oleris sed et herba succo
 aduersus vermes praemedi-
 canda 2.400
 Semina in arboribus quo rem-
 pore, quoque ordine proue-
 niant 2.166
 seminibus adipis, picis, olei cō-
 tactus noxius 2.306
 Semina quadam acervatim
 feri malunt, quam sparsim
 2.387
 Semina omnia non eodem mo-
 do ferenda ibid.
 Semina amara in siliquis dul-
 cibus gignuntur, et contra
 dulcia in amaris 2.133
 Semine è minimo cupressi in-
 gentes nascuntur 2.220
 Semine rarissimè nascentia tar-
 dè crescunt 2.226
 Semine qua arbores proueniās
 2.217

Pars Prima.

Seminibus atas multum con-
fert ut alia celerius, alia se-
rius erumpant 2.386
Seminum herbarum varia dif-
ferentia 2.387 401.
Seminum hortensium color, &
durities diuersa 2.387
Seminum alia nuda, alia te-
sta ibi.
Seminum quadam firmiora,
quadam debiliora 2.401
Semina quando ferendo uti-
lia ibidem
Semina quadam in fabis cau-
tu sata mirè proueniunt 2.
402
Seminandi fruges diuersa tem-
pora 2.282
Seminaria quibus disponenda
dubus 2.347
Seminarij consideratio 2.319
Seminarij planta quando trās-
ferri debeant 2.221
Seminarij propagandi locus,
& tempus 2.328
Sementina frumenta qua 2.
382
Sementa alternis annis inter-
mittenda 2.315
Sementibus statuta tempora
2.324
Sementina pyra 2.120
Semifera animalia 1. 407.
409
Semiramidis crater mirus 3.
242

Semiramidis accipientis regnū
picta effigies 3.339
Semiramidu nefandus cum e-
quo concubitus 1.392
Senneseferus Rex Aegypti,
etisque obeliscus 3.392
Semnos herba qualis 2.642
Semperuium herba 2.689
Sempronius P. Consul 3.233
Sempronius septimo mense na-
tus 1.300
Senator quando toto quinquen-
nio nullus mortuus 1.332
Senatus quando sub dio haberi
solitus 1.399
Seneca Anneus pradij Pala-
mini amore captus 2.81
Senecio herba qualis, & eius
usus in medicinis 2.691
Senectam Romulus Pollio qua
ratione tolerauit 2.546
Senectam serpentes fanticulo
gustato exiunt 2.463
Senectam tardissimè sensus mo-
rus 2.170
Senecta longa multo toleratur
2.546
Senectutis incommoda 1.335
Senectutis rara exempla 1.331
334
Senum delubrum in Chio 3.192
Senum baculi & ferula cur fiant
2.65
Senes pestilentiam minimè sen-
tiunt 1.335
Senescentes arbores maturum

- ferunt fructum . . . 2.169
 senescencia quadam fertilissi-
 ma . . . . . ibid. 1.434
 senescendum cortex rugosior
 2.172
 senescunt celerius pr. facun-
 da 2.170
 senis iuuenta pramatura
 mortu signum 2.336
 sensuum animalium, conside-
 ratio 1.513
 sensus in quibus animalibus
 excellentior ibidem. per so-
 lum
 sensus omnes in pictura qui
 primus expressit 3.345
 sensus purgancia 2. 423. 459.
 565. & 3.157
 sensus C. Prator 2.93
 sepeliendi consuetudo apud
 antiquos in vasis fictilibus
 3.361
 sepeliendi mos Pythagoricus
 ibid.
 sepulera quorundam equorum
 1.391
 sepulcrorum quorundam im-
 moderatus luxus 3. 381.
 397
 sepultura Romani non eosdem
 semper seruauere ritus 8.
 340
 sepultura genus quod opti-
 mum iudicent Hyperborei
 1.64
 sepultus intelligitur qui quo-
 quo modo est conditus 1.341
 sepiarum piscium consideratio
 1.434
 sepiæ piscis in medicinis usus
 3.206. 210. 220
 sepiæ & loligines simul non
 inueniuntur 1.426
 sepiæ atramento in lucerna
 addito adstantes viden-
 tur Ethiopes 3.224
 sepiarum asium 1. 434. mira
 magnitudo 1.437. coitus
 & parvus 1.455. 457
 sepiæ omnibus parui mensi-
 bus
 1.456
 sepiarum fraude medicamenta
 corrumpuntur 3.299
 sepiarum piceæ resina thura
 adulterant 2.151
 sepi serpens ex genere lacer-
 tarum & morsus eius reme-
 dium 2.575. 577. & 3.102.
 110. 200
 septem orbis miracula 3.381
 Quære Miracula orbis
 septem . . . . .
 septentrio alter ex calis vero
 tribus 1.57
 septe trio ventus 39. 40. 41
 septentrio cassiam gignit 4.
 174. Vbi non cernatur 1.
 240
 septentriones gaudent cerasa
 2.132
 sepiæ rationales populi domus
 armandibus contigunt 2.

Pars Prima.

172
 Septentrionem plaga vitium
 Spectare non debent 2.256
 Septimius Stasilius Thuringorū
 hostis 3.280
 Septimuleius C. Gracchi fili-
 us sui interfectus 2.241
 caput plumbo infuso Grauius
 reddit ibid.
 Septorum porticus Roma. 2.
 189
 Serapaeus herba, eiusque usus
 & medicina 2.717
 Serapion p.ctor, eiusque opera
 3.349
 Serapi dei delubrum ubi 3.
 389 colossus ex smaragdo 3.
 446
 Serenitatu futura signa 2.352
 Serenus Annus singula perem-
 ptus 2.541
 Sergij M. fortitudo, ac eiusdem
 rei gestae 1.317
 Sergius Fortane victor 1.318
 Sergius O. ato ostrearum vi-
 uaria primus instituit 1.458
 Sericharum aromatu genus 2.
 29
 Serphium absinthij genus, eius-
 que in medicina usus 2.
 744 & 3.212
 Seru lactuca genus, ac eius me-
 dicina 2.421
 Seru herba genera duo ibid.
 Sermones ab hie itum auium
 cunctu praeferebantur 3.9

Sermoni qui Rentes necessarij
 1.307
 Sermones carentes homines 1.
 278
 Sermo homini expressus septi-
 mo aetati anno 1.56
 Sermo infantibus primus ante
 annum negatus 1.586
 Serendi tempus quod ap. si-
 mum 2.317. 324
 Serenda quaedam non tam sui
 quam aliorum causa 2.315
 Serendorum leguminum peri-
 tia multis Romanorum fami-
 lijs cognomen fecit 2.273
 Serentibus fruges qui Luna
 status obseruandus 2.318
 Serotina sius & praetoces ex f-
 dem arboru 2.124
 Serpens è muliere natus 1.
 298
 Serpentem terra non recipit ho-
 mine percusso 1.51
 Serpenteum morsus non perit
 serpentes 2.290
 Serpentes homini saluam su-
 gimus 1.193
 Serpentibus mustela inimici-
 sima 3.195
 Serpentes Phyllu Morsisque nō
 nocent 1.292. & 2.487. 680.
 & 3.8.11. nunquā in tr. folio
 conspiciuntur 2.505. quomodo
 murgentur 2.504
 Serpentum maxima capia ubi
 1.182. 236 272

- Serpentibus vefcentes homines 1. 172
 Serpenticus qua loca maximè infestata 1. 263
 Serpentes quos non feriant 2. 529
 Serpentes & ceruorum pugna 1. 382
 Serpenticus quo pabulo reficiant cerui 2. 537
 Serpenti dente lefi interuenius vulnera aggrauat 3. 11
 Serpentes quo fopiantur. 3. 44. quomodo in vnum contrahantur 3. 42
 Serpenti feneftræ in medicina vsus 3. 49. 107. 110. 120. 129
 Serpenti quorundam morfu occifa animalia cibis funt innoxia 3. 92
 Serpenti pareum in medicina vsus 3. 109
 Serpentes vbi maximi 3. 158
 Serpenticus qui homines terro rifinc 3. 11
 Serpentes non nifi laua manu extrahuntur 3. 12
 Serpenti mira magnitudo 1. 359
 Serpentes cantu extrahuntur 1. 363
 Serpenti colores terra. in qua occultantur fimiles 1. 372
 innumera generasid. virus exitiale ibi.
- Serpentes quo vifum reficiant 1. 376
 Serpenticus Amycla delata 1. 378
 Serpenti pulfo Tarquinio latralla 1. 391
 Serpentes vbi è terra nafcantur 1. 411. Marforum incantationibus contrahuntur 3. 8
 Serpenti in delium Exagonle. eius coniectus 3. 11
 Serpentes Sole exiftente in. Cæro maximè torquentur 3. 202
 Serpenticus congressura mustelæ ruta pabulo fe pramunis 2. 434
 Serpentes circulo vatomica incufa non egrediuntur 2. 675
 Serpenti coitus & earum orua 1. 507
 Serpentes qua maximè fugiant 1. 514. præcipuè vnum apprehendunt 1. 515. amiffum r. ifum recuperant 1. 557
 Serpenticus lingua qualis 1. 562. cõftat triginta 1. 571
 Serpenti dentes quales 1. 559. venenum in felie 1. 567
 Serpentes anferinis pedibus v. fi 1. 583. vbi frequentiffimè fi. 2. 24
 Serpentes quo pacto fugiuntur 1. 381. 382. 514. & 2. 24.

Part Prima.

410. 433. 434. 440. 443. 445
 445. 508. 566 616. 620. 638
 679 & 3. 21. 29. 34. 42. 43.
 95. 367. 411.
 Serpentes Ebusitana & Balea-
 rica terra necat 3. 373
 Serpentes quomodo necentur 1.
 529. 678
 Serpens ab araneo occiditur 1.
 517
 Serpenticibus hedera amica, 2.
 176
 Serpenticibus fraxinus iuimicisti-
 ma 2 156
 Serpentes fœniculo gaudent 2.
 399. ne mordeant 2. 411. 504
 529 616
 Serpenticibus testudines inimica
 2. 443
 Serpentes fœniculo senectam e-
 ximunt 1. 476
 Serpenticum morsus remedia
 1. 376. 382. 438. 49. 63 97.
 156. 160. 408 409 413 414
 415. 418. 420. 424 425. 426
 428. 429. 431. 434. 437. 438.
 439. 440. 441. 443. 444.
 418. 461. 463. 464. 497. 500
 501. 502. 503. 506. 507. 510.
 514. 520. 523 528. 529. 530. 531
 532. 533 536. 537. 529. 548. 550
 555. 561. 564. 565. 575. 576.
 582. 592. 593. 597. 598. 603.
 605. 610. 613 614. 616. 618
 620. 624. 625. 630. 634. 635
 636. 637. 639. 640. 654. 669.
 Tem. 3.

674 679 683. 687. 688. 691
 703 715. 719. 743. 744. 745
 711. 456 758 765. 796. & 3.
 13 14. 21. 3 36 37 41. 87. 90.
 51. 93. 94. 97. 178. 196. 197.
 200 201. 203
 Serpyllo herba vinum cõficitur
 2. 95
 Serpyllū ubi copiosè proueniat
 2. 399. unde dictū. eiusq. na-
 tura ac medicina 2. 462
 Serpyllum in Iheriaca compo-
 sitione. 2. 466
 Serpyllum herba plantis alijs
 sese circumuoluit 2. 199
 Serra à quo reperita 1. 344
 Serra ad similitudinem serra-
 ta herba excogitata 2 634
 Serra pisces 3. 225
 Serranus Romanus unde dictus
 2 275
 Serrata herba quā 2. 634
 Serrati dentes 1. 519
 Serratula herba quā 2. 670
 Sertory graminea corona 2.
 519
 Sertory Qu. serua fatidica 3.
 382
 Sertorius à Pompeio uictus 1.
 315
 Sertula Campana. herba quā
 & cur ita dicta 2 480
 Sertula herba. olim coronamen-
 tu adhibita 2. 480
 Sersua olim dicta quā postea
 seria

Indicis Pliniani

Servilius M. Capitolinum mi-
letem suum coronâ cinica do-
navit 2.144
servilius Publius magister e-
quitum à Mâlio Capitolino
servitilis 1.317
Serviliy Marci filia Consi-
dia caprino lacte curata 2.
63
Serviliy Noniani superstitio
310
Servilius Nonianus Consul.
Noniani struma nepos 3.
448
Serviliy Rullus primus Ro-
ma solidum aprum apposuit
1.40
Serviliy Pansa interitus 1.
339
Servilius Marcus Ci. Ce-
stiy in consulatu colloga 1.
496
Servitiana vina 2.86
Servitium à quibus repertum
1.344
Servius rex ovium bovumque ef-
figie assignavit 2.273. & 3.
240
Servius rex Fortuna adem sa-
cravit 3.416
Serviy regis statua 3.234
Servio rege quis Roma maxi-
mus census 1.3.240
Serviy regis mater que. &
quo pacto grandida facta 3.
426

Servius Laris familiaris filius
creditus 1bid,
Servilius rex compitalia & lu-
dos Laribus primus instituit
ibid.
Serviy regis toga undulata, Ta-
naquilis opus 2.402
Servio puero dormienti. ex ca-
pite flamma emicavit 3. &
3.426
Servius Clodius podagra labo-
rans curibus veneno obli-
tis sensum omnem ademit 2.
555
Servio Sulpitio consule carne
pluit 1.47
Servus in Taphrobane insula
nullus 2.250
Servi erga dominum amor. 1.
322
Servi plures magno empti pre-
tio 2.324
Servi in vnguentis luxus 2.
43
Servorum vestes vaciniatingi
2.159
Servorum fuga Vestalium vir-
ginum precationibus abibe-
batur 3.6
Servorum ingens numerus 3.
263
Servorum annuli quales 3.234
Servus quidam altissimi 3.263
263
Servorum pedes crura infici 3.
372

Servi-

Servi plures scientijs insignes i-
bidem

Servorum potentium nomina
plura 3.372

Serum lactis quid 1.579

Sesama frugis genus, et usq in
medicinis usus 1.250

Sesama unde aduehatur 2.
293

Sesama quo pacto pisenda 2.
294

Sesama quo temporis spatio
maturescat 2.285

Sesama oleum 1.270. & 2.112.
113.293

Sesami olei usus in medicinis
2.551.582

Sesamoides quid & ex eo me-
dicina 2.555

Sesamoides in Anticyra insula
elkeboro albo miscetur 2.
662

Sesamum arbor eadem cum cro-
tone seu ricino 2.112

Seseli herba cerna à partu fih
moden ur 1.580 72

Seseli semen tardilison, eiusf.
que usus in medicina 2.
4.9

Sesostridis reges exercitus quo
usque peruenierit 1.2.4

Sesostris rex à quo victus 3.
242

Sesostridis regis inaudita super-
bia Ibidem

Sesostridis regis obeliscus 3.

302

Sesterius Fabio Maximo Di-
tatore quaternis sestertijs per-
mutatus 3.240

Sistim coemendo oleo prouide-
re 2.336

Sestius medicina scrutator dili-
gentissimus 2.153. & 3.195

Setania, capre genus 2.382

Setania, melsili genus 2.117.
594

Setanion bulbi genus 2.381

Setarum capillamenta in vesti-
ciis hominum 1.570

Setinum vinum ab Augustis
cunctis praeiatum 2.84

Setinum vinum concoctionem
neuat 2.568

Seuera & inflexibilis natura
aliquot exempla 1.270

Seuersana pyra 2.119

Seus consideratio, natura usus,
medicina 3.41.109

Seuum quorum animalium 1.
572

Sextus Papinius Consul Plinij
tempore 2.177

Sextus Papinius primus Zep-
pha, & taberes in Italiam at-
ruxit 2.117

Sextu plura omnes distinguuntur
arbores tamè obscurius 4.4

Sextus alternis annis mutatur
nec 1.236

Sexus in hominibus quandoq
mutatus 1.230

L. L. 2

- Sexus factus in vtero inchoati*
quibus signis colligi queat.
 300
Sybaritani exercitus equi ad
cantus symphoniam saltatio
ne quadam mouebantur 1.
 392
Sibylla statua tres Roma 3.
 277
Sibylle diuinitas 1. 321
Sibyllini libri Tarquinio allati
 2. 57
Siccij Dentati mira fortitudo,
cuiusque gesta, & dona, quilita
ria 1. 316
Siccus Dentatus graminea co
rona donatus. 316. & 2. 517
Siccus cinicis corenis quatuor
decim donatus. 316. & 2. 144
Sice herba qua, cuiusq. vsus in
medicinis 2. 764
Syce in teda grauissimi odoris
 2. 351
Sicelion herba qualis cuiusq. v-
sus in medicinis 2. 683
Sicilia triticum optimum 2. 286
Sicilia vina nobilia 2. 85
Sicilia fertilitas 2. 293
Sicilia crocum optimum Centu
ripinum 1. 2. 475
Sicilia à Pompeio reserata
 1. 314
Reliqua quae re parte se-
cunda.
Sicyonij corollarem ex floribus
inuentores 2. 467
Sicyon patriae officina omniū
metallorum 3. 375
Sicyonis fame, florilitate &
marore vexati, quo pacto
Deorum iram placarint 3.
 376,
Sicyres vini factiij genus 2.
 94
Sycites gemma 3. 476
Sicculo bello Agrippa ab Augu-
sto rostrata corona donatus
 2. 141
Sideratio in arboribus quid 2.
 257. 258. 259
Sideratio quibus potissimum no-
ceat arboribus 2. 519
Sideratis asini pilli vrina me-
detur 3. 63
Siderion Heraclio herba 2. 258
 729
Sideritis, id est, magnes lapis
 407
Sideritis adamantis genus 3.
 424
Siderites gemma 3. 472. 473
Sideritis herba medicine 2.
 700. 717. 719. 722. 728.
Sideritis herba qua 2. 526.
 660
Sideropzelos gemma 3.
 463
Sidus nullam preter Lunam
obscurari obiectu terra 1.
 12
Sidera nauta ubi non obser-
uant sed animo tantum visa
 1470

Pars Prima.

1.248	tes Africa etiam terra
Siderum observationes à Babilonis reperi	iter facientibus necessaria 1.182
1.342	Siderum ortus & occasus observationis
Siderum observationem in nauigando Phœnices inuenerunt	2.326.332
1.347	Siderum scientia imitantes Phœnices
Siderum natura ex igne	1.3
1.3	Sideralis scientia inuenter Bolus
Siderum errantium consideratio natura, cursus item cetera	1.259
8.16.18.20	Synites lapis
Sidera singulis esse attributa, vulgò creditum	3.390
1.8	Signantes corpora notis populis
Siderum magnitudo	1.226
1.13.33	Signifero circulo terram omnem habitabilem subiacere
Siderum absides	1.19
1.18	Signifer celi circulus in duodecim animalium effigies digestus
Siderum statio cur dicta	1.3
1.20	Signina pyra
Siderum stationes Capitis totum	2.119
1.16.17. libri secundi per totum	3.362
Siderum errantium catholice	Signorum & statuarum ingenio copia
1.20	3.221
Sidera cur colorem mutant	3.285
1.23	Silaus herba qualis
Sideralis scientia opiniones de vita diuturnitate	2.715
2.333	Silens Senis effigies ex argenteo calata
Sidera oceanum humore pascit	3.268
1.37	Sileni effigies in marmore Paris reperi
Siderum certa tempora tradi non possunt	3.377
2.320	Sileni symbolum, Angerona si mulacrum
Siderum errantium noscenda agricolis ratio	1.107
2.321	Silennij utilitas
Siderum observatio triplex	4.19
2.323	Silentium Mæcenas Melistus triennio sibi imperauit ibid.
Siderum ortus & occasus quibus mensium diebus	3.201
2.329	Silentij constantissimi exempla
3.31	1.312
Siderum observatio in uia Syria	

Indicis Pliniani

Siler aquosus gaudet	2.159	poro	2.236
Siler quomodo germinet	1.160	Siliquarum natura & medici-	
Silers fruticis medicina	2.620	na ex eis	2.179
Silex Lanensis ferra secatur	3.409	Silique Syriaca quem usum ha-	
Silybun herbæ e.usque medici-		beant in medicinis	2.597
na	2.538	Silique syriaca vinum factum	
Silybi succus eiusque in medi-		2.94	
cinis usus	2.704	Silique ceraunia	2.58
Silices nigri adificijs aptissimi		Siliquastrum herbæ id est pipe-	
3.417		ritis	2.402
Silis pigmenti consideratio	3.269	Silius P. Consul	1.389
Silicia id est, solum Græcam		Syllano Ennio Consule Thia in	
2.324.318.647		sula enata	1.69
Siligo pluribus terris communis	2.290	Syllanus Neronis veneno exten-	
Siligo tritici delicia	2.291. fa-	ctus	1.305
rina quot panis libras in mo-		Syllanus Preconsul	1.31
dios reddat	2.292 semen ma-	Syllanus Castus Germanici Ca-	
turum facile amari ibi ru-		saris præceptor	3.284
bigini minime obnoxialia		Syllana colonia	2.84
Siliginus panis optimus	2.296	Syllanion stativarius	3.212
ubi ferenda	2.109.310. quâ-	Sylla M. F. Didus proscriptis	
do secunda	2.314. medicina	1.326	
548		Sylla unus hominum Felicio	
Siliquarum lignum madidatur	130	sibi cognomen asseruit	1.
135		326	
Siliquarum seminum peculiaris		Sylla crudelitas, proscriptio,	
natura	2.135	interitusque ibidem & in-	
Siliquarum consideratio	2.330	de	
Silique leguminum alia dul-		Sylla Dictator primus in	
ces, alia amara	2.123	Cornelia domo crematus	1.
Silique in legum. tribus	0.7. n. b.	3.1	
necodè gignitur tempore	2.85	Sylla felicitas quo omine præ-	
Silique Græca quo ferenda	16	nuntiata	1.46
		Sylla Lucius Augusti in Consu-	
		latu collega	1.305
		Sylla Dictator qua gemina signa	

ris 3.429
Sylla multos auaritia causa
proscripsit 3.265
Sylla ad Capitolinas ades co-
lumnas Athenis aduexit.
385

Sylla pruinus scorus eiusq,
aditus 3.403.429

Sylla Romanorum ditissimus 3.
26;

Syllæ Curia in cornibus Comitū
3.278

Sylla Mater Merella proscrip
cionum scilicet 3403

Sylla Prænestæ delubrum For-
tuna lichostroco stravit 3.
422

Sylla Dictator pediculari mor
bo interit 1.327 & 3.548

Sylla fenicia in ciues Romanos:
2.5 9.728

Sylla Felix cognominatus Ibi-
dem

Sylla Diptarogracminca dona
tus corona 2.518

Sylla sociali bello stabiis dele
uit 1-108

Syllanum bellum Romanorum luxuriam expulsi :

267
Silonum cognomen unde trañu

2.559
Silphyberle cōsideratio, medi

cina, & usus 2. 542
Silphion, id est laserpitum her

Syluani dij syluis attributi
2.4

*Sylvani simulacrum Romę an-
te eodem Saturni* 2.125

Sylva qua ratione extirpanda
2.283

Sylvarum insignibus Roma o-
lum distincta 2.150

Sylvanū incola Hyperborei 1.
164

Sylvestrium herbarum & hor-
tensium differentia 2 401

Sylvestrium arborum confide-
ratio 2.279

Sylvestria omnia tardiora (ar
 nic 34 11 12.169.79

Sylvestria quibus infestentur
morbu 2 257

Sylvestria perniciosos marbos
non seniuur

Syluestrium arborum medici-
na / Libro vigesimo quarto per

Siluriformes 1.190 424.417

Silurus mas femina ova quan-
ta cura mecum 1.457

Silugis piscis in medicina 3.

Symbolum pro annulo nomen
Graeci et Latini reseruat

3.230
Simoneus Actuaris 3.205

Simiarum consideratio 4.580

do ibidem

444

Simiarum consideratio, genera,
 natura, solertia 1.407
 Simiarum erga seipsum principia
 affectio 1.408
 Similago Aegyptia Italica non
 confusa 2.290
 Similago ex trivico laudatissi-
 ma 2.292
 Similitudinum exempla 1.302
 Similitudinum causa plures 1.
 303
 Symmetria Latino nomine ca-
 ret 3.337
 Symmetriam Euphranor pictor
 primus artis adhibuit 3.
 353
 Simonidum Medicum quatuor literas
 reperisse 1.341
 Simonides Medicum memoria
 artem invenit 1.343
 Simonidum pictoris opera 3.
 356
 Simonis nomen delphici agnos-
 cunt 1.418.420
 Simorum cognomina unde tra-
 hitur 2.559
 Simulachra Deorum olim ex ar-
 boribus fiebant 2.4
 Sympathia quid 2.403. 3.
 422
 Symphyton, herba qualis 2.
 741
 Symphyti, herba medicina 2.
 714. 728. 731. 714
 Symphonia herba medicina 2.

Symplegmata duo ex marmore
 toto terrarum orbe nobilissima
 3.379.383
 Simulachra Deorum eorum ex co-
 dro 2.49
 Simulachra Deorum ex varia
 materia 2.51. 72. & 3.373
 Simulachrum arcum primum Ro-
 ma 3.375
 Simulachra olim bitumine pin-
 gebantur Ibidem
 Simulachra Deorum quanta
 dum lignea aut fictilia 3.
 281
 Simulacrum medicum 2.535
 Simulacrum pictor 3.356
 Sinapi herba consideratio 2.
 398
 Sinapi herba genera tria 2.
 398
 Sinapi herba varia nomina
 2.398
 Sinapi semen quale 2.401
 Sinapi natura & medicina 2.
 458
 Sinapi principia natura est in
 sublimi ferri Ibidem
 Sinapi succus quomodo expro-
 matur 2.459
 Sinapi oleum, eiusque confectio
 & usus 2.459
 Sinapi flore apes maxime de-
 lectantur 2.485
 Sinapismus Menandri 2.599
 Synephrus gemma 3.468
 512

Singulis remedia 2.424.438

447.449.461.498. 537.

573. 704. 744.766. & 3.
75.196

Sinistia à mundo parte ortus
est 1.46

Synochitis gemma eiusq. vires
magica 3.476

Synodontites gemma 3.473

Sinopsis, color natiuus 3.37

Sinopsis ubi nascatur 3.327

Sinopsis genera, pretium, usus
&c. ibid.

synthecis utilis 2.543.550

& 3.36

sinus geminis quibusdam ani-
bus 1.569

Sion herba in aquis nascentis,
& medicina ex ea 2.538

Syracusus caprinus Marcellus,
Archimedi parti iussit 2.
323

Syracusana columnarum capi-
ta in Pantheo 3.274

Sireum vins factitij genus 2.
118

Sirecula vna 2.77

Sirens apum genus 1.531

Syro herba qualis, eiusque v-
sus in medicina 2.646

Siri, quid sint 2.343

Syria arbores peculiare 2.
49

Syrorum multa olera, prouer-
bium 2.41

Syriaca filiqua in medicina

usus

Reliqua quare parte se-
cunda.

Syriasis morbus puerorum 531

& 3.149

Syringia calamis genus 2.180

Syringites gemma 3.472

Syrites lapis in vesica lupi na-
scens 1.571

Syrium, id est, lili succus 500

Syrium oleum quod, eiusq. v-
sus in medicina 2.583

Syrian herba, & ex ea medici-
na 2.702

Syropicon, terra samia genus 3.
370

Syria gemma 3.451.473

Sirulugum animal 3.153

Sisara frutex idem cum erice
1.530

Siseris herba consideratio, usus
que in cibis 2.379

Siser à Tiberio Casare nobili-
tatum ibid.

Siseris satini succus aluum fi-
cit 2.412

Siser ubi optimum 2.412

Siseris sylvestris in medicina
usus 2.411

Si jmbrij herba consideratio &
medicina 2.461

Si jmbrium ubi nascatur 2.339

Sisynichion, bulbi genus 2.381

Sisutietis herba qualis 642

Sitanius panis, eiusque usus 2.
552

- Sini* olim varijs irritamentis
 quarebatur 2 103
Sitim sedantia extinguentiāq;
 2.590. & 2 414. 4.6.453
 552. 583. 589. 594. 670.
 704.745. & 3.463
Sitis consuetudine vinci potest
 1 310
Sitis ut non sentiarur 2.535
Sitim gignentia 2.417.465.
 589.592.1.368
Summaceli quatri duo tolerāe
 1.358
Smaragdi gemma consideratio
 genera. vsus & inde 3.443
smaragdis certia inter gemas
 auctoritas ibid.
smaragdicolor qualis ibid. &
 inde
smaragdigenus albis venis cir
 cunligatum 3.469
smaragdus oculus gratissimus
 3 443
smaragdi scalpī vetiti 3.
 443
smaragdi genera duodecim i
 bid. & inde
smaragdorum vitia 3.44 &
 inde
smaragdus mira magnitudi
 nis 3.446
smaragdi adulterini ex cry
 stallis recti 3.477
smaragdita in monte carche
 dony olim inueniebantur 3.
 446
smarides pisces 3.220.227
smarris rex Egypti, eiusque
 obeliscus 3 391
smegma ex lupinis quomodo
 fiat, eiusque vsus 2 557
smegmata mulierum ex oiyri
 dis semine 2 702
smilax frutex odora similitu
 dine 2.178.622. duo genera
 621. vsus 2.479. illicis sp. ecies
 2.145. taxii genus 2.153
smilax virgo in fruticem sui
 nominis murata 2 178
smyrna vitis bifera 2.199
smyrnaum v. num. Pramnion
 Homero dictum 2.82
smyrny herba consideratio 2.
 366.402.767
smyrnaum Heraclion 2.445
smyrniza herba qualis 2.640
smyrus piscis 3.227
sobolis numerosa exempla 1.
 305 vsque ad finem capitis
sochis Egypti rex eiusque o
 belisci 3.390
socialis belli origo 3.233
socialis belli initium 3 243
socialis bellum quod porconia
 praecefferit 1.68
socialis bellum funestius lia
 quam civile ibid.
societate arbores quada gau
 dent 2 217
socrates semper eodem visus
 vultu 1.310
socrates ab Apolline sapiētia
 nomi-

Pars Prima.

nomine cunctis pralatus 1.	Soles plures quando simul nifi
321. & 3 278	1.31. per totum caput
Socrati Pythagoras à senatu	Sol ventos auget et comprimitque
pralatus ibid.	1.42
Socratis pictoris opera 3.355	Sol ubi quodidie videatur 1.
Socratis marmoris scalptor 3.	50
382	Solis hoies cur in filitio stabu-
Socculi Cay principis à marga-	lari fingantur 1 76
ritus 3. 131	Solis vis 1.76
Solanum herba 2.767	Solem orientem & occidentem
Solea piscis 1.426.427. & 3.	Atlantes dira imprecatione
226	contuentur 1.188
Solea pisces ex planorum gene-	Solem qua herba respiciant 2.
re 1.431	392.331.711
Solertia animalium quorundā	Solis motus ratio propè inexpli-
1.358.442.450. 4.1. 454.	cabilis 2.523
525	Solem Hyperboreis semel quo-
Solis consideratio, situs natura,	rannis oriri, & semel occidere
vis, magnitudo, beneficia & c.	1.263
1.4	Solis color habitusque, calistatū
Soles quibusdam infiniti 1.1	tempetatisque prafagit 2.
Sol natura temperamenti 1.4	352
Sol ceteris sideribus lumen fœ-	Solis Ciciliae crocino unguento
nerat 1.4	nobilitati 2.38
Sol cuncta videt auditque 1.4	Solis Aftum artimesiani haben-
Solis circuli, consideratio, motus,	te non nocere 2.682
natura 2.19	Solis in Aquarum transitus
Solis defectus non nisi prima	quando fiat 2.326
aut nouissima Luna fieri 1.	Sol quoridie ex alio cali momē
15	to, quā pradiæ oritur 2.350
Solis color qualis 1.23	Solis colossus Rhodi mirus 3.
Solis motus qualis 1.23 &	282
2.331	Solis obelisci sacrari 3.390
Sol cur non exurat terras 1.25.	Solis vrbs ib.
Sol occiso Casare tot anno pal-	Solis obfuratione pestilentia
luit 1.35	contrahitur 3.416

Solis gemma	3.469.473	Somnum inducentia fugantia	
Solem contra non mingendum		que	2.99.389
3.21		Somnus in Taprobane insula	
Sol ne faciem urat	3.85	interdum nullus	1.250
Sole nihil utilius	3.179	Somnus in stramentis olim erat	
Solstitia tripudia	1.476	2.274	
Solstitium animi quo propeticur	3.9	Somnus mediam vita partem	
Solen Smyrnae	2.455	auferit	3.374
Sopulge formicarum genus venenatum	3.99	Somno sine respiratione locus	
Sopulga, bestiola venenata		nullus	1.417
1.378. & 3.99		Somnus quorum animalium	
Sopulga Ethiopia quosdam		grauissimus	1.348.433
populus funditus suffulerunt		Somni animalium consideratio	
3.378		1.518	
Solstitia quando contingant	1.	Somnus quibus contingat animalibus	
24. & 2.323.333		ibid.	
Solstitialis circulus	1.59	Somnus quid	1.519
Somnia nisi olfactu leuantur		Somnum impudentia & inde	
2.447		2.554. & 3.151.351	
Somnia non vident Atlantes		Somnum facientia	1.413.414
1.188		416 417.418.419 447.449.	
Somnia quomodo veranuntiantur	3.468	450.498.499.501.502 503.	
Somnia quando plurimum contingant	3.17	513. 569. 581. 582. 587. 595	
Somnia quae ratione, quae uoluntate, & quibus uoluntate, mittantur	3.	624. 662 687. 706 748. &	
33		3.72.150.194.195	
Somnia a cibo, & potu uanissima	1.519	Somnus phreneticos sanat potu	
Somniorum interpretatio quo reperi	1.345	cedano conciliatus	2.723
Somnia tumultuosa facit praenocium somni	2.299	Somphos id est, syluestris cucurbita, & ex ea medicina.	
		406	
		Sonchus herba & ex ea medicina	
		cina	2.538.734
		Sonticus morbus quo pacto deprehendatur	3.411
		Sophocles poeta quando vixit	
		1289	
		Sophocles	

Sophoclei Baebii iussu sepultus 1.318

Sophocles gaudio obijt 1.318

Sopilos pictor celeberrimus 3.318

Sorba quomodo condiatur 2.127

Sorbo folia vniuersa decidunt 2.163

Sorba quomodo serantur 2.218

Sorbus arbor quibus vermibus infectetur 2.258

Sorborum natura, & ex ea medicina 2.594

Sorborum fructuum consideratio genera, &c. 2.127

Sorborum conseruandorum ratio 2.121

Sorbus qua loca amet 2.159

Soricum occentu auspicia dirimuntur 1.410

Soricum fibre numero dierum Luna respondens 1.35

Sorices quibus inimici 1.517

Soriculata vestis 1.402

Sortilegiorum materia 3.12

Soryos consideratio 3.302 & in de

Sosianus Apollo unde aduectus Romam 2.49

Sesigenes astrologia peritus 2.321

Sosimenes medicus 2.448

Sottratus flatuarius 3.235

Sottratus architectus 3.395

Sotus artifex paupercorum 3.421

Sotacus scriptor 2.461.412

Soryra obsecratrix 3.25

Spadones in Persida quondam regnauere 2.47

Spadonum urina vsus, effectusque 3.20

Spadonia poma 2.118

Spadonius laurus qualis 2.138

Spagas resina genus 2.99

Spagantion quinque folij radix 2.667

Spatacus aurum & argentum in castris haberi veruit 3.

Spartacus à L. Crasso victus, & de ouatio 2.137

Spartopolis gemma 3.476

Sparti herba consideratio 3.64

pertotum caput

Spartum terra vitium 2.364

Sparti vsus ibid.

Spartum Hispania quibusdam in locis mella sapiens 1.

524

Sparti appellatione apud Romanum quid intelligendum 2.618

Spasmus stomachi quo patto sedetur 3.211

Spasmi quo patto prohibeantur 3.143

Spasticorum remedia 2.501.

521.582.607.611.513.664

726 & 3.28.30.40.66.123

198.211

Spathe arbor, ex genere pal-

marum 2.77
 Specus cuiusdam in Dalmatia
 mira natura 1.27
 specus fatidica Delphis 1.72
 specus olivæ pro domibus fuerit
 2.343
 Speculærium lapideum cōside-
 ratio 3.416 443
 speculorū fulgor mensuris be-
 betatur 1.306
 specula ex stanno 3.32
 specula Aspis sarcophago illa
 ra lapidescunt 3.408
 specula concava solis radijs sa-
 cilis accenduntur 1.83
 Speculorum consideratio per so-
 lum caput 3.261
 Specula in poculis ibid.
 Speculi imago quid ibid.
 speculum quis primus ex ar-
 gente fecerit 3.362
 Speculorum nitor quo hebetetur
 3.561
 specula mulierum mensibus he-
 berata quo pacto nitorem re-
 cipiant 3.24
 specularum significationem si
 non reperit 1.345
 speculisti panes cur suo diffin-
 untur 2.95
 sphacosis quid, eiusque natura,
 & medicina 3.609
 Sphagni natura, & medicina
 2.609
 sphagnus quid, & ubi optimus
 2.311
 Sphægis fere descriptio 1.369
 515. & 3.394
 sphinge Augustus signabat 3.
 419
 sphyrana piscis 3.227
 sphragis Læna, qua & unde
 dicta 3.328. 457
 spicatarum herbarū differe-
 tia 2.443
 Spica signi celestis exortus 2.
 344
 Spica corona fratrum arua-
 lum insigne 2.271
 spina Indica 2.8
 spina Egyptia 2.52
 spina Babylonica 2.66
 spina regia ubi nascatur, visco-
 que eius mira natura 2.66
 Spina fissens ubi nascatur 2.69
 spina inferi nescit 2.220
 Spina base, sine succo 2.337
 spina alba pomum caulis ipse
 2.135
 spina nuptiarum facibus aspsi-
 catissima 2.119
 spina floresco: onis adhibebat-
 ur 2.484
 spinorum genera & medicina
 ex eis 2.628 629. 630
 spina alba cauliculi inter gu-
 la obtinentia habuit. 464
 spina è corpore quo pacto ex-
 trahantur 3.68
 Spina hominis angues generan-
 tur 2.512
 Spina animalis descriptio 563
 spina

Pars Prima.

- spina doloris remedia 2.428.
 624.635. & 330
 spina i pentathli simulacrum
 ex are 3.289
 spinea uua estus & imbrium
 patientissima 2.77
 spinosarum herbarū differen-
 tia 2.491.
 spinturnix auis 1.473
 spinea uua 2.72
 spira arborum vitia 2.189
 spiracon solo folio uenit in coro-
 namenta 2.480
 spirandi difficultas quo tolla-
 tur 2.446
 spirant omnia pulmonem ha-
 bentia 1.416
 spiritus, id est: aereis elementi
 consideratio 1.3
 spuriama Pygmai ubi 1.266
 splanchnotes Periclis seruus,
 eiusque simulacrum ex are
 2.572
 splenion herba qua, & unde
 dicta 2.661
 splene caret chameleon 1.383
 splenetorum remedia 2.424
 427.442.504.592.619.622
 632.614.647.763.766. & 3.
 37.186.212.463
 splenquo pacto consumantur. 2.
 565
 spody consideratio 3.305.
 spody medicina 2.578.583
 spodion quod, & quomodo fiat
 3.305.316 & inde
 spondylion folijs tantum distat
 a ferula 2.35
 Spondyli medicina 2.608
 Spondylis serpens, miraque e-
 ius natura 2.770
 Spondylus piscis 3.227
 Spondyli piscis medicina 3.217
 Spongiarum lapidum conside-
 ratio & usus 3.411
 Spongia pratorum 2.373
 Spongia fuso radicis rubrum
 lapidescunt 2.632
 Spongiarum consideratio & ge-
 nera 2.452. 552. & 3. 185
 Spongites gemma 3.473
 Sponsa annulus ferreus olim
 utebatur 3.231
 Sparius Cassius, Quare Cassius
 Sputo comitiales morbos & fas-
 cinationes auersantur 3.
 12
 Sputi in sortilegijs miri effectus
 ibid & inde
 Sputi medicina 3.13 & inde
 Squali pisces ex genera cartile-
 gineorum 1.432
 Squali pisces quando pariant
 1.456
 Squama piscium & eorum menta 1.
 423
 Squame ferri usus 3.311 & in-
 de
 Squatina cum rays coeunt 1.
 456
 Squatina piscis qualis 2.423.
 432.451.167

Indicis Pliniani

Squallina quotannis bis pa- riunt 1.436	Staphisvina sylvestris genus 2. 563
Squillarum è genere pinnophy- lax 1.450	Statina vina qualis 2.85
Squillarum oculi quales 1.557	Statice herba qualis eiusque medicina 2.707
Squillarum coitus 1.455	Statilia mulieris senecta 1.332
Stachys herba & ex eamedis- cina 2.636	Statius sebosus scriptor 1.424
Statte myrrha genus 2.20	Statnum fiderum considera- tio, capitis decimoquinto decimo sexto, decimo septimo secundi libri per totum.
Stadiodromi Actyli simulacrum ex ars 3.287	Statoniensi vina 2.85
Stadium quot pedes contineat 1.25	Statoris Iouis ades ubi Roma 3.279
Stagna exiccans herba 2.698	Statua regum Romanorum in Capitolio 3.277.
Stagonica thuris genus 2.19	Statua ipsa tantum ponebantur quis eas aliqua illustri ex causa essent promeriti 3.275
Stalagmia in calcem con- fessione qua dicantur 3.303	Statua aurea prima 3.249
Stanni consideratio 3.312. & inde	Statuarum origo per totum 3. 275
Stannum quid ibid.	Statua Romidi sine annulis 3. 230
Stanni varius usus ibid.	Statua togata effigie antiqui- us dicebantur & inde 3. 276
Scaphylodendron arbor qualis 2.117	Statua nuda hastam tenentes ibidem
Staphylinos id est, pastinaca agrestis genus 2.379	Statua Romuli sine tunica 3. 27
Staphylinos quid, & ex me- dicina 2.410	Statuarum in capite nascens herba capitis doloribus me- ditur 2.644
Staphyolino amatorium inesse. 4.11	Statua Achillea qua 3.276
Staphylinos venereum stimulat ibid.	Statuarum argenteorum usus quando
Staphylini sativa medicina 2. 4.11	
Staphylinos id esse, pastinaca græca 2.678	

quod. primum capere 3.

277

Statua equeſtres à Graciora

3.276

Statuarum differentia 3. 276

per totum caput

Statue tripodana P. Iurij &

T. Cornuciani 3.277

Statua pedestres equeſtrisque

3.279

Statuaria artium Italia anti-

quitas 3.280

Statuaria ars quando capere

3.277

Statua suae dimidia mensu-

ra, unicuique in trimatu 3.

308

Statuariae gemma 3.474

Stelephurus herba qualis 2.

494

Stellus, uſi genus 2.200

Stellarum errantium confide-

ratio, natura, cursus, et cetera

1.8

Stellarum natura ignea 1.3

Stellus sui quidam euentus om-

nes assignantur 1.6

Stellarum alimentum ex humo-

re 8.12

Stellae cur cadere credantur

1.8

Stellarum statio 1.20

Stellarum nullam excepta

Luna, terra obſectu obſcura-

ta 1.12

Stella omnes maiores Luna 1.16

Tom. 3.

Stella cur interdum non videantur

1.16

Stella interdum ex praeteritis pu-

ten, & in ſolis deſectu, non

ſecus ac noctu cernuntur 1.

15

Stellarum errantium motus, &

occultatio &c. 1.15

Stellarum errantium ſtationes

& exortus martini vespere-

ti, & per totum caput.

Stellarum abſites 1.18

Stellarum errantium motus

perplexus innotuit miracu-

lis 1.7

Stellarum abſites cur alias al-

tiores alias inferioris vide-

antur 1.18

Stellarum errantium per Zo-

diacum motus 1.19

Stellarum ſtationes unde nomen

acceperint 1.20

Stellarum errantium colores 1.23

Stellarum errantium inter ſe

interualla 1.34

Stellarum errantium harmo-

nia 1.24

Stellae in calore pensae nasci 1.

16

Stella noua Hipparchi aetate

gentis 1.29

Stellas aliquando cum ſole to-

tis diebus eerni 1.30

Stellarum magnitudo 1.33

Stella homini ſtatim uita ſpa-

tia assignantur 1.333

M.M.

*Stella solū aduentu occultan-
tur abscessu proferunt sese 2.*

323

*Stella non aspicienda agrico-
lu, cum signa alta obuia ha-
beant ante pedes 2. 330*

*Stellarum circuli pluuiam fi-
gnificant 2. 355*

*Stellarum praesagia plura, ibi-
dem*

*Stellionum consideratio 1.
542*

*Stelliones & angues senectam
exciunt 1. 380. & 3. 137*

Stello inuidum animal ibid.

*Stellionum nomen in maledi-
ctum translatum ibid.*

*Stellionum in medicini usus
3. 133. 137. 151*

*Stello vino immortalis faciem
bibentium lentigine obducit*

3. 94

*Stellionis osuorum liquor pilos
emulsos renasci non patitur*

3. 105

*Stello transmarinus lumborum
dolori medetur 3. 128*

*Stellionis veneno resistentia 2.
555. & 3. 94*

*Stellionum & imaginum u-
sus apud antiquos & inde 3.*

320

*Stephanion gesticulatoris se-
necta 1. 332*

Stephanin una 2.

79

*Stephanomeli herba, eiusque
usus in medicina 2. 728*

*Stephanoplocos sine Stephano-
peli Pausia tabella 2.
467*

*Stephanos, lauri genus 2.
138*

*Stephusa mulierum simulacrum
ex are 3. 290*

*Stercorandorum agrorum quod
tempus apusimum 2. 216. 316*

*Stercorationem qui primus in-
uenerit 2. 214*

*Stercorum quod genus segetis vi-
lesimum 2. 214*

*Stercorandorum arborum ratio
2. 266*

*Stercoranda segeti qua fruges
viles 2. 216*

*Stercorato agro qua feri gau-
deant 2. 316*

*Reliqua vide supra in di-
ctione Fimus.*

*Stercorum hominis in medicini
usus 1. 377. & 3. 16*

Stercutius Faun filius 2. 214

*Stercutius ob stercoreationem in-
uentum inter deos relatum 2. 214*

*Stergethon herba quae & vin-
de dicta 2. 689*

Sterilitatis fructuum causa 2. 354

*Sterilitati seminarum roma-
na 2. 201. 3. 16. 28*

*Sterilitatem quadrupedum re-
media 2. 201. 525*

Sterilis

Sterilitatem

Sterilitas

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Sterilitatem

Pars prima.

Sterilitatem gignentia 2.430

622.667.754. & 3.70

Steriliora cuncta pinguis 1.

572

Sternutamenti consideratio 3.

18

Sternutamenta capiti graue-

dinem leuant ibidem

Sternutamenta excitantia 2.

459.477 503 508.620.662.

663.683.678 692

Sternutamenta quibus modis

cohibeantur 2.447 573.612

Sternutamento mensam feru-

lam reuocari, inter dira

omina habebatur 3.9

Stesichori in eclipsi metus 1.15

Stesichori infans in ore luse-

ria cecinit 1.485

Stheni Statuarius 3.282.294

Stibium quid 3.254

Stica, vna species 2.89

Stygii aqua venenum sola mu-

le ungula continetur 3.153

Stilbonis philosophi questio so-

lulari Diodoro Dialectico

mortem attulit 1.139

Stilbonis ex arboribus caden-

tia quando nexa 2.224.225

Stilo Elius unde Praconinus

cognominatus 2.429

Stilonis Praconini in Interca-

tensem distichium 3.236

Stymma in unguentis quid di-

catur 2.39

Stimmi mei alli genus 3.254

Stymphalides aues quales 1.550

Stypax statuarius 3.292

Stipendiiorum militarium pensato-

res Libri pendes dicti 3.139

Stipendio in militari denarius

nunquam plures, quam decem

asibus aestimatus 3.240

Styracis medicamenta 2.

631

Stipulis ubi ligni vice utan-

tur 2.109

stipula in aruis incensa mirum

profuit ad fertilitatem 2.342

Stipularum differentia, boni-

tas, usus 2.341

Styracis lacryma consideratio

2.24.34

Styracis natura & medicina

2.608

stæbes herba medicina 2.523

Stæbes herba & folio & caule

aculeata 2.491

Stæchas herba qualis, & ubi

nascatur 2.767. medicina

2.705.767

Stoliditatis animalium exem-

pla 1.403.463

Stolones unde dicti 2.203

Stolonibus qua arbore planten-

tur 2.219

Stolonis Licinij lex de agrorum

mensura 2.274

Stolo Lucinius sua lege damna-

tus ibidem

Stomacace oris morbus 2.

654

M M m 2

- Stomachi confiteratio* 1.564.
Et inde
Stomachi cruciatus affor-
mus 2.659
Stomachum lademia 2.417.
 426.431.443 449 594
Stomachum recreantia 3.126.
 204
Stomacho utilia 2.406. 407.
 411 412.413.419.422. 423.
 428.431.465.535
Stomachum pugnancia 2.409.
 460. & 3.303 3.38
Stomachum firmitia 2.453.
 459 465.504 511.509.702.
 746.537.540 542 549.554.
 585 591 594.764
Stomacho inimica 2.449.454
 456 462.500 504 510.546.
 551 556.562 567.568.574.
 579.585.583.589.595.596.
 597.599 615 660 683.748.
 754 758. & 3.126.302
Stomacho forba recreantia pro-
sum 2.594
Stomacho mustu inuile 2.566
Stomacho equitatio utiliss. ma
 3.17
Stomachum ladunt sicca fr.
 2.589
Stomachus m. Epilu adstringi-
tur 2.294
Stomachus iure perdicum re-
creatur 2.226
Stomachum infantia 2.445
 553.596
Stomacho inflato utilia 2.422.
 424.428.435. 447. 448.
 498.500.524 768
Stomachi malafficit remedia
 2.424. 426. 435 436.438.
 439.440.444. 459. 462.
 497.499.500: 502. 505:
 521. 524. 532. 545. 549.
 560.561. 563. 576. 577.
 581. 583. 584. 585. 587.
 592. 593. 595. 597. 607.
 613. 616. 631. 635 634.
 638 671. 702. 756. 762.
 & 3.28.54.126.197. 413.
 440
Stomachi malacia, eiusque cu-
ratio 3.22
Stomachos dissolutos astringen-
tia 2. 418. 461. 462. 463.
 554.561 587.594. 597. 599.
 740.745.747.756. 763 &
 3.87
Stomatice vii gl'cyrrhiza 2.
 572
Stomatice siue arteriace pan-
chrestos quomodo conficiatur
 2.593
Stomatice medicamentu qua-
le 2.589.593.625.631
Stomaticorum remediū 2.632
Stomata arii quid 3.299
Strabenes ab oculorum vitio
denominato 1.557
Strabonis visus acutissimus 2.
 312
Strabo Pompeij Magni pater
 1.303

Parti Primā.

1.303
Scrimenta optima ex qua materia 2.200
Strangas tritici genus 2.186
Stranguria morbi remedia 2.
 411.504.512.521.533.539.
 606.607.614.619.630.639
 636.600.680.713.714.715.
 743.751.755.759.768
Strary Iouiana iuxta Hera-
 cleam Ponticam 2.1.8
Stratoni herba eiusque descri-
 ptio, loca, & medicina 2.644
Stratiates argenti calator 3.
 268
Stratonice argenti calator 3.
 293
Stratonice flauarius Ibid.
Stratonice regina cum piscatore
 voluntate picta effigies 3.356
Streptocoma genus 2.78
Streptocoma ferarum genus 1.
 407.551
Strychni herba medicina 2.
 724.751
Strychnon herba eiusque gene-
 ra, & effectus in medicinis
 2.512.767
Strychnon herba Aegyptij in ci-
 bus utitur 2.490
Strychnon herbam Graeci in io-
 nio venterunt 2.513
Striges aues pueri ubera
 immulgere, fabulosum 1.
 578
Strogon quid 2.24

Strobos arboris genus Ibid.
Strombi in medicinis vsu 3.
 218
Strombus piscis 3.227
Strangion aluminis genus 3.
 369
Strongyli Amazonis simila-
 cium 3.293
Strophia & **Strophiola** olim
 dicta, quae postea corona &
 corolla 2.467
Strum Nonius Catulli carmi-
 ne perstrictum 3.448
Strumea herba quae & cur uia
 dicta, & eius vsus in medi-
 cinis 2.592
Struma gutturis remedia 2.
 416.425.427.431.436.437.
 442.445.446.457.458.460
 503.512.521.523.525.527.534.
 536.542.549.554.557.585.
 588.590.591.604.606.607.
 608.612.626.636.637.691.
 692.700.707.709.751.
 754 & 3.15.24.53.1.
 1.7.199.204.210.211.408.
 410.111.420.
Strumum herba quae, eiusque
 medicina 2.751
Struthea mala ex genere coro-
 nearum 2.115.117
Struthion herba qualis 2.539
Struthij siue radícula vsus 2.
 396.626
Struthij medicina 2.
 626

Indicis Pliniani

Struthiocameli aut descriptio	Suber arbor glandifera 2. 149
1. 437. 478	Suber non sentit facile cariem
Struthiocameli oua plurima	aut vetustatem 2. 192
pariunt - 1. 501	Suber arbor melius habet corti
Struthiocameli natura calui	co detracta 2. 261
1. 552. 4.	Suberi non decidunt folia 2.
Struthiocameli stoliditas Ibid.	160
Struthiocamelorum oua in po-	Suberū corticū medicina 2.
culorum vsu à quibusdam ha-	605
bita Ibidem	Suber tardissimè germinat 2.
Struthiocamelorum penni co-	165
ni bellici & galce adornan-	Subu aut, Aquila oua frangēs
tur Ibidem	1. 473
Struthiocameli palpebra qua-	Subolanus ventus quū & vn-
les 1. 555	de spires 1. 6 & 2. 351
Struthiopodes sumina in India	suburrana tribus Roma, vna
& curia dista 1. 295	ex quatuor urbanis 2. 273
Studiorum amenitates pleri-	Succinorum consideratio, &
que omnes sectantur Prol. 60	quā fabulosa de ijs prodide-
operu	rit antiquitas 3. 434. & inde
Studiorum gratia ellaborum	vsque ad finem capitiū.
multi sumserunt 2. 362	Succinum vbi proueniat 3. 437
Stupa in lino que dicatur 2.	Succinum gummi modo ex pi-
362	nes generū arboribus defluit
Sturnorum auium consideratio	Ibidem
1. 481	Succinum unde dictum 3. 438
Sturnus Græco ac Latino ser-	Succino odor qualis Ibidem
mono docili 1. 491	Succinum à Germaniā in Pan-
Stalernicum, electri genus 3	noniam offertur Ibid.
435	Succini copia vbi 1. 166. 3. 438
Statorius negotiator scipioni fi-	Succini medicina 3. 438. 3. 439
milii 2. 469	Succinum indurefiens anima-
Suberū arborū consideratio 2.	lia in se comprehendit 3. 439
149	Succini genera plura Ibidem
Suberū vsus in hyberno mulie-	Succinum balnei & folia aris
runt cultu 2. 149	da ad se rapit Ibid

Succinum

Pars Prima.

Succini gemma adulterantur	Suis animalis consideratio, & natura 1.405. generatio par- tūque Ibidem
3.440.	
Succinum cur infantibus alli- getur 3.439	Suis fatus die quinto sacrificijs purus Ibid.
Succorum infructibus conside- ratio. 2.132	Suis anima pro sole data Ibidem
Succi hortensium consideratio 2.402	Sues furto abacti, voca suarū agnita nauigiū euerterēt lb.
Succi myrti mira natura 2. 135	Sues sœmina quo pacto castrē- tur 1.406
Succi quarundam herbarum singuli nobilia faciunt un- guenta 2.184	Sues numerosam ganea mate- riam suppeditant 1.406
Succorum in colore differentia 2.133	Sues fera semel quotannis gignunt Ibidem
Sucularum caelestis signi occa- sus 2.329	Sues feri coitus tempore asper- rimi Ibid.
Sucula sidus terra, marique turbidum Ibidem. unde diffic. & ortus 2. 329. 345	Sues Arabia non alit 1.407
Sucule stella in fronte Tauri sitæ 1.35	Sues à serpentibus percussæ cā- crovum pabulo sibi meden- tur 2.302
Sudines scriptor 3.433	Sues coeuntes, ore spumam ef- fundunt 1.511
Sudorem non emittunt quibus concreta sunt ossa 1.310	Suum rabies quo pacto mitige- tur Ibidem
Sudorem inhærentia 1. 436. 485. 499. 579. 581. 599. & 3. 72. 368. 371	Sues etiam prægnantes Vene- rem admittunt 1.511
Sudorem mouentia 2. 427. 449. 500. 524. 583. 389. 610. 617. 627. 640. 732. 752. 758. 762 & 3.177.	Sues quolibet cibo vescuntur 1. 516
Sus animal volutatione luti gaudet 1.409	Sues anguibus & mustelis ini- mici 1.517
Sus angua & strumis maximè infectatur 1.405	Suum vulua qua optima 1.571
	Suum viuarum pinguedo à muribus erepta 1.572
	Suum efecis qua glandes maxi- mè donec 2.147

Indicis Pliniani

Sues in Illyrico solidas habent ungulas	1.582	Suffragio vini amphora em- pro Qu Coponius ambibus damnatus	3.363
Sues serpentes sine noxa ve- suntur	1.589	Suffusum colorum remedia	3.31 34
Sues quascia maxime pingue- scant	2.62.754	Suggellarum remedia	2.445
Sues sexaginta dierum spatio pinguescunt	1.405	542.565.581.583.596. 637 747. & 3.207	
Sues dentes nunquam amittit	1.561	Sulcorum in agro latitudo, lon- gitudineque quam esse de- beat	2.44
Suibus costae dena	1.571	Sulphuris consideratio, natura loca	3.365
Sues salamandras sine noxa e- dunt	3.95	Sulphuris effectus	3.366
Sum lienes quibus herbis ab- sumuntur	2.6.9.661	Sulphuris in religione usus I- bidem	
Sum morborum remedia	2.627. 644. 645. & 3.224	Sulphuris odorem fulgur, ful- minaque habent	ibid.
Sum testiculi Conforia lege interditi	1.406	Sulpitij Galliae fiderum inter uallis sententia	1.24
Suilli fimi varij usu	3.39	Sulpitius Gallus Consul primus eclipsis rationem Romanos do- cuit	1.14
Suilli adipis commendatio	38	Sulpitio L. Consule nobilitas Roma annulos posuit	3.233
Suillo adipe noua nupta postea attingebant	ibidem	Sulpitius Galba	3.236
Suilli lactis in medicina usu	3.37	Sulpitius seruio Consule carne pluit	1.48
Suilli ex fungorum genere ma- ximè accipites	2.541	Sulpitij Qu. consulari in adipro salutis D. Augusti facti	332
Suilli ad reborum radices gi- gnuntur	2.148	Sulpitio Pareruli filia pud- icia	1.321
Suillorum medicina	2.541	Sumen quid, & a quo nomē il- lud primum impositum	1.406
Suetonius Paulinus Consul de Asi lacum monte qui prodido- rit	1.179	Sumen suis quid optimum	1.572.
Suffera Vestalis virginis sta- tua	3.273		

Sum

Summani de
99
Summani de fo-
na muerunt
Supersticius
152
Superstia in cor-
am
Superstiarum
Superstia quo-
ri p. s. m.
Superstia
Superstiarum
turam ind
Superstia
veterum
rum prac-
man) pass
308. 387. 3
427. 432.
521. 523. 52
585. 5. 15
627. 635. 6
645. 676.
700. 717
767. 769
rum caput
caput 14. 6
100. 115. 1
201. 211. 217
468
Superstia de
da
Superstia
m. sum pau
Superstia m. b

Pars Prima.

Summani dei ades Roma 3.

99

Summano deo fulmina nocturna tribuerunt Romani 1.44

Superbia sedes in supercilijis 1.554

Superbia in corde nascitur vbi dem

Superciliorum consideratio ib.

Supercilia quo pacto demograri possint 1.149

Supercilia unde dicta 1.558

Superciliorum situi hominis naturam indicat 1.588

Superstitiones observationes ex veterum scriptis aut Magorum praeceptis toti operi Pliniano passim aspersa 1.302.

308 387 388 407 410 411

427 432 477 504 509 512

521 525 529 531 534 551 555

585 51 593 605 6 9 623.

627 635 640 644 645

646 676 685 686 691

700 717 723 744 759

767 769 & 3.8. & per totum caput 12.

& per totum caput 14.

63 89 91 109

120 135 110 200. Ibidem.

201 211 217 310 459 467.

468

Superuacua diligentia fugienda 2.204

Superferantia animalia ad modum pauca 1.302.511

Supplicationibus ihu & co.

stum antiqui adhibebant 2.

547

Suppurationum remedia 2.501

503 548 549 553 565 576.

577 594 605 612 614 644

663 664 683 706 756 761

707 & 3.409

Sura soli animalium homini 1.

582

Surculorum vitum, a aliarum

arborum natura 2.40

Surditatis remedia 2.404.

423 435 659

Surdi Nili accola ob fluxum se

alio praecipitantem fragorem

1.276

Surrentinae vinee quales 2.75.

77 84 567 568

Surrentinae vase familia 3.161

Susinum unguentum ex quibus

conficitur 2.40

Suspiriosorum remedia 2.405

409 415 431 435 440 453.

459 501 508 531 558 565.

597 607 612 626 638 639

303 704 743 766 & 3 54.

211 217 166

Sutor ne ultra crepidam, Pro-

uerbum 3.341

Sutrina inuentor Boethius 1.

343

Aban° insecti ge-

nu 1.544 548.

Taberium Eros

Grammaticus

Indicis Pliniani

Tarandus frax
Tarda australis
1-478
Tarentula toria
Tarentula raietii
nuda
Tarentulogramma
nira
Tarentulina pyra
Tarentulina frigida
114
Tarentulina c.
130
Tarentulina m.
Tarentulina c.
Tarentulus
dici
Tarentulina v.
fui
Tartarus Rufus
agru cole
279
Tarpig delat
in caput bo
36
Targuinio Sep
cya testic
Targinimus P.
Rema ren
Tarasag P.
emimium at
lu
Targuing Prif
nilu
Targinimus D.

Ta and

Pars Prima.

Tarandi ferae consideratio. 383
 Tarde aves ex genere anserino
 1.478
 Tarentina vina 2.86
 Tarentina nuces ex genere pi-
 nearum 2.114
 Tarentinaram nucum duo ge-
 nera 2.129
 Tarentina pyra 2.119
 Tarentina ficus omne dicta 2.
 124
 Tarentina castanea 2. 129.
 130
 Tarentina myrtus 2.136
 Tarentina cupressus 2.175
 Tarentinus Apollodorus me-
 dicus 2.409
 Tarentina urbis insignis colof-
 sue 3.382
 Tarsus Rufus ingentes opes in
 agris colendis exhausit 2.
 279
 Tarpeij delubri in fundamen-
 tu caput humanum inuentum
 3.6
 Tarquinio Superbo regi à Sy-
 bylla tres libri allati 2.57
 Tarquinius Priscus quando
 Rome regnavit 2.106
 Tarquinij Prisci filius primus
 omnium aurea bulla dona-
 tus 3.230
 Tarquinij Prisci statua sine an-
 nulis ibid.
 Tarquinius Priscus aurea lu-

nica triumphavit 3.244
 Tarquinij Prisci pater Dema-
 ratus Corinthius 3. 323.
 359
 Tarquinij Prisci cloaca Roma
 3.401
 Tarquinius Superbus Roma-
 norum rex hortum colere so-
 litus 2.370
 Tarquinius sanguinarium fi-
 lio nuntium ex horro remisit
 2.370 398
 Tarracommensis vina 2.86
 Tarrupia vna non ante gelu
 metitur 2.78
 Tarum aromatis genus 2.29
 Tattalus sal oculi utilis 3.175
 Tauricum argenti calator 3.
 268
 Tauriscus pictor, & eius opera
 3.357
 Tauriscus trallianus marmo-
 ru sculptor & eiusque opera
 3.382
 Taurominitani collis vna qua
 les 2.75 85
 Taurus autem à mugitu dicta 1.
 494
 Taurorum coitus 1.309
 Taurorum fel aureum singis
 colorem 1.567. & 3.41
 Tauri Indici mira magnitu-
 dinis & velocitatis 1.369
 Taurorum coitus & generatio
 1.397

Parv Prima.

392. & 3.192

Tempestates imminentes va-
forum sudare praeannuntiantur
2.358

Tempestatum appellatione qua
intelligantur 2.337

Tempestates à quibus profici-
oantur sideribus ibid.

Tempestatum repentinorum
varia genera 1.42

Tempestatum remedia 2.340.
& 3.463.467

Tempestivitas in re qualibet
multum habet momenti 2.
187

Templum Diana Ephesia toto
orbe excellentissimum 3.398.
& inde

Templorum fastigia quib. orta
inissia 3.359

Temporum inaequalitates trib.
calistibus circuli distingui-
tur 1.59

Tempora germinationis tria
2.236

Tempora tria antiqui fructib.
suis metuebant 2.338

Temporum dolentium remediū
2.416.462

Tempus vinum quale 2.86

Temulentia unde dicta 2.91

Temulentia libidines docet 2.
103

Tenesmos morbus quā 3.58

Tenesmi morbi remedia 2.416

348.453.456.356.705.749

756

Tentyrita populi crocodili ter-
rori sunt 1.374. & 3.11

Tephria ophisii genus, e usque
usus. & nominis ratio 3.388

Tephritu gemma 3.474

Tepidandi vites consuetudo in
agro Sulmonensi 2.265

Teragus piscis 3.227

Terammon herba filaria necā
2.307

Terebinthi arborum consideratio
2.49.154

Terebinthi Syriaca ebena ni-
griores 2.190

Terebinthus quando semen, &
fructum reddat 2.166

Terebintho non decidunt folia
2.260

Terebinthi resinae fundunt 2.
99

Terebinthi medicina 2.609

Terebinthi calices 2.190

Terebinthi usa genera 3.457

Terebra Gallica qualis, & eius
usus 2.344

Terebra à quo reperta 1.344

Terebrarum vagina ex qua
materiam 2.231

Teredinum consideratio 2.194

Teredines in lignis quibusdam
amaritudo in aliis duntaxat
nasci prohibet 2.156.194

Teredin. quae arbores maxime
obnoxia 1.193

Teredines itum etiam in terra

obnoxia 2.477
 Terenti natura dentes dedit
 ad robora cum sonitu perso-
 randa 1.520
 Tereti patria Bizia hirundini-
 bus inuisa 1.149.481
 Terenti Ciceroni uicri etas
 longissima 1.332
 Terentius Cnauferib Numa
 monumentum effodit 2.56
 Terentius Lucanus primus gla-
 diatorum munera pecta in
 publico proposuit 3.333
 Terenti Ceracis interitus 1.
 339
 Terminus interdum nasci 1.
 298
 Terilla Ciceroni filio temulē-
 tiam obiecit 2.104
 Teron animatum considera-
 tio 1.575
 Terracina amygdalarum syl-
 uam sciet 1.175
 Terra elementis fitus 1.4
 Terra medium totius uniuersi
 fitum obtinet ibidem
 Terra sola elementorum immo-
 bilis ibidem
 Terra umbra qualis figura
 ibid.
 Terra umbram Lune ali-
 dinem non excedere 1.12
 Terra habitabilis Zosaco sub-
 lecta 1.19
 Terra consideratio 1.50
 Terra meritis matris cognomine
 ne honorata ibidem
 Terra erga homines benefica
 ibid. & inde
 Terra elementorum mitissima
 1.51
 Terra forma qualis 1.52.59
 Terra in mundi fira medio 1.
 55.59
 Terra habitabilis portio 1.57.
 per totum caput.
 Terra Zone quinque ibid.
 Terra medium optime tempo-
 ratum 1.64
 Terras quas maria irruerit
 2.69
 Terra à mari sublata 2.70
 Terra hiatu loca plura absor-
 pta 1. bid
 Terra opulētia inexhausta 2.71
 Terra semper tremētes 1.72
 Terra ad saltantium modulos
 sese mouentes ibid.
 Terra & caligo ad arbores
 societas 2.204
 Terrarum differentia plures
 2.208.210
 Terra que arboribus frugibus-
 que apta 2.208
 Terra amara & macra signa
 2.210
 Terra qualitates quibus indi-
 cijs deprehendantur ibid. &
 inde
 Terrarum vitia ibidem
 Terra odor qualis esse debeat
 & quomodo cognoscatur 2.
 211

111
Terra qua frugibus ferendū
 utiles ibi.
Terra ubi fertilissima 2.112
Terra genera plura agri ster-
coranda utilia 2.112.213
Terra cur olim fertilior quā
modō 2.175
Terra quibus seminibus ena-
ceretur 2.295
Terra quando aranda 2.318.
 332
Terra cum celo societas primū
ā Democr̃o intellecta 2.
 335
Terra malū, herba qua 2.673
Terra auaritia causa suffodi-
tur 152. & 3.218
Terra benignitas ac beneficia
 3.361
Terra qua semina vicissim ad-
mittat 2.316
Terra fecunditas ex arborum
proceritate non colligenda 2.
 208
Terra vitia alterius terra in-
icū emendare, summa de-
mentia est 2.212
Terra latifrande varij medi-
capitibus sexto, septimo & o-
ctauo, nono, Libris decimis
primi.
Terra aduersus calumniantes
defensio 2.270
Terra olim p̃sorum Imperato-
rū manibus colebatur 2.275

Terra qua quibus seminibus
ap̃sissima 2.309
Terra quedam gignere non po-
test, qua tamen in arboribus
nascuntur 2.199
Terrarum enascentium cause
 1.68
Terra in mari nata 1.69
Terrarum quarundam pecu-
liaves natura 1.71.73
Terra obruta materia qua ma-
ximē durent 2.195
Terrarum quarundam mira-
natura 2.363.364. per totum
 caput
Terrarum portenta semel visa
 1.67
Terrarum medicinalium gene-
ra, & medicina eē eu 3.370.
 per totum caput
Terra venenum, herba qua, e-
iusque eff. etus 2.674
Terra scorpiones, serpentesque
necant 3.373
Terra tuber, herba qua 2.678
Terra felis centauris genus, &
tur ita dictum 2.666
Terra à talpi excitata in me-
dicina quom̃ usum habeat
 3.124
Terramotus consideratio. Ca-
pitis 79. 80. 81. 82. 83. 84.
Libri secundo
Terramotus v. duo montes cō-
curre v. s̃ 1.67
Terramotus miracula 1.68

Terramotus post Austros ma-
ximè noxy 2.41

Terramotus ubi 1.73

Terramotus aquas profundante
forbentque 1.167

Terramotu montes rumpi 1.
308

Terramotum in Lycia quadra-
ginta dierum serenitas sem-
per subsequitur 1.73

Terra hiatus vs siderum fieri
1.164

Terrena in calum tendentia
siderum vñ deprimuntur 1.
32

Terrestrium animalium ge-
neratio 1.508

Terrorem incutiens herba 2.
642

Tertianæ febrî remedia 2.
454.509.525.532.555.644.

670.722.723. & 3.15.25.
156

Tesseræ quâ repererit 1.345

Testacea pyra 1.119

Testum animalium considera-
tio 1.584

Testes buseonibus terni 1.585

Testium & genitalium offitio
rum remedia 2.424.427.

436.454.462.500.507.
534.553.555.576.597.600.

606.611.618. & 3.410

Testium tumore sedantia 2.
441.605.716. & 3.60.

186.371

Testium inflammationes. &
ardores facantia 2.555.557.

563.575.714. & 3.183.
198

Testudinum consideratio, gene-
ra, vsus medicina 3.196

Testudinum cibus 3.197

Testudinum Indicarum confi-
deratio, magnitudo, & ca-
pitula 1.421

Testudinum coitus 1.455

Testudinis oua in secco matu-
rantur 1.460

Testudines dentibus carent 1.
422.564

Testudines nostri acumine pro-
dentibus viuuntur ibidem

Totæ dures lingua carent ibid.

Testudines ubi cornigera 1.
422

Testudinum partus ibid.

Testudines chersina, id est, ter-
restres ibid.

Testudines cortice teguntur 1.
423. pulmo qualis 1.466

Testudines celtica 1.422

Testudines adnatantes troglody-
ta vi sacra adorant 1.
422

Testudinum tegmina quâ se-
cari cæpiat ibid.

Testudinum tegminibus ligna
ulm distinguantur 2.197

Testudo, cuius serpentis pu-
gnatorum cuncta bubula se mu-
niunt 3.376 & 2.443

Testudines

Testudines ubi
196

Testudo ubi
196

Testudines in
196

Testudinum re
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Testudinum
196

Partes Primæ.

- T**estudines ubi maxima 1.251.
256
- T**estudo ubi plurima 1.273
- T**estudines in edificejs à quo
inuenta 1.545
- T**etanicorum remedia 2.590.
726
- T**etartemori nomino quid in-
telligent Astrologi 1.14
- T**ethaloffmenò vinū quod 2.88
- T**ethea piscis 3.227
- T**ethearum piscium medicina
3.213.218
- T**etradorum, laterum genus 3.
364
- T**etragnathij aranei genera
duo 3.98 & inde
- T**etralix frutex idem cum eri-
ce 1.130
- T**etralis quando floreat 2.49
- T**etraones aures inferni gene-
ris 1.478
- T**ettigometra quid 1.542
- T**etrigonta, cicadarum genus 1.
542
- T**euca Illyriorum regina Ro-
manorum legatus interfecit
3.278
- T**eucoo crustarii summa ex ar-
gents calatura a lapis 3.268
- T**eachites iuncus 2.498
- T**eucria herbe medicina 1.713
- T**eucrion herbam teucer repe-
rit 2.661
- T**euconorum legati facietum re-
sponsum 3.325
- T**entrion herba, polij genus 2.
478
- T**extilia à quibus reperta 2.
343
- T**halassege herba qualis miri
que eius eff. eius 2.642.
- T**hales Milesius philosophus
quando vixerit 1.14
- T**hales Milesius primus Græco-
rum solis eclipsin inuestigauit
Ibid.
- T**hales Milesius ex umbra mē-
suræ pyramidis altitudinē
deprehendit 3.395
- T**halictri herba cuiusq. usus
2.768
- T**halassomeli quid, cuiusque u-
sus 1.171
- T**hamira citharæ di effigies pi-
ctæ 3.37
- T**hapsi herba que 1.399
- T**hapsia fœnicula similis 1.
399
- T**hapsia in Africa vehemētis-
sima 1.66
- T**hapsia succus quo pactis colli-
gatur Ibidem
- T**happsa radix in pastillos red-
gitur Ibid.
- T**happsa succo Neroprimus cla-
ritatem dedit Ibid.
- T**hapsia medicina 2.700
- T**hassia uua 2.75. 79. 87.
97
- T**hassium vinum 2. 87 92.
97

Indicis Pliniani

Thebais nuxes 2.129
Theamedos lapis farru abigit 339
 3.408
Theangelis herba Magica 2.
 642
Theatra pensilia Curionis 3.
 404
Theatrorum vela qualia 2.
 363
Theatroru orchestriscobe aus
barena superiecta vox deno-
ratur 1.587
Theabidis regionis frumentu
excellens quam Egyptu
 2.311
Thebana urbs sapius capta 1.
 482
Theba ab Alexandro capta
 3.287
Thebanum bellum quando ge-
sum 2.198
Thecolithos gemma 3.474
Thecolithus lapides, in spongia
nascens 3.421
Thelygono herba consideratio
visu, & medicina 2.750
Thelygoni potus famina conspici
tur 2.734
Thelophonon herba qualis 2.
 680
Thelypteris herba 2.754
Thersiso medicus 2.97
Theocriti amatoris incasatio
nes 3.8
Theodorus praelegiator pictus
 3.257
Theodorus plastices inventor
 339
Theodorus architectus 3.397
Theodorus statuarij opera 3.293
Theodorus pictoris opera 3.356.
 357
Theodori in fundo cerussa in-
uenta 3.329
Theombration scriptor 2.643
Theomnestos pictor 3.347
Theomnestos statuarius 3.298
Theonij pictores opera 3.357
Theon pictor ibid.
Theophrastus quãdiu ante Plô-
nium 2.365
Theophrastus quãdo floruerit
 3.257
Theophrasti de coronis opus 2.
 470
Theophrasti laus, Prologo operis
Thersace utris, & vinum &
vna serpentum iudibus me-
detur 2.97
Theriaca confectio Appolinis
ad incisa 2.466
Theriac quae passio conficitur
 2.466. per totum caput
Theriaca ex rebus externis cõ-
fluitur 2.81
Thericles terentes, & eius cali-
ces ex terocinthe 2.190
Theremachus pictor quãdo flo-
ruerit 3.339
Theremachus statuarius 3.
 285
Therionarsha herba qualis 2.
 643.

1/20/1977

2582

200

555
Thelma

1911

Turkey

T. vash. herb.

The fragments

fact a non-m...

february 1917

16. *Prader et al.*

1 neipradum

239
Thur

Thellus pascis

Urtica ferox
Dum.

Tracy

15

The Forum:

EX 10001010

50

Reliqua qu

can

L. arborea q.

...um simi

more
There

dent

Thurgood

3. *Testimonium*

437

Thyio à dracen

herba un-

23

641.678

Therimum cupinorum oleum
2582Thesei pictura 3:337.353.354.
355Theseo Hecale sonchon herbā
oppositus 2.538

Theson herba qua 2.495

Thesij herba vires 2.533

Thesmophoria id est. Cereris
sacra, non nisi acastris ce-
lebrantur matronis 2.617

Thi spades ex marmore 3.382

Thespiadum pralium ex are
289

Thessa piscis 3.217

Thessalica fons quo anni tem-
pore erumpans 1165Thessalica ars dicta Magica 3.
115Thessalorum inuentum taurū
ex equo inter a ceruice neca-
ro 1.388Reliqua quare parte se-
cunda.

Thya arbores qua 2.60

Thyadum simulacrum ē mar-
more 3.179Thysia mensis. Augusto respo-
dens 2.740

Threshones equi quales. 394

Thesium idem cum succino 3.
437Thylo a dracone occisus & ba-
li herba vitæ resiliuitus 2.
653

Thymbra herba qua 2.397

Thymelæa frutex 2.63

Thymi herba species natura.
usus 2.482Thymum apibus gratum 1.529
& 2.481.485Thymus augurium malis prouē-
tur 2.481Thymi semen visu deprehē-
non potest 1bid.Thymi vbi ingens copia 1bi-
demThymi genera, & medicina 2.
506Thynni piscis in medicinis usus
3.210.222Thynorum copia vbi 1.413.
424Thynorum mira magnitudo
424Thynni quando precipue ca-
piantur 1.426

Thinnis vita brevis 1.426

Thyrrei lapides mira uaturat.
80Thisselij herba medicina 2.
684

Thlaspi herba qua 2.769

Thoas quidā a dracone serua-
tus 1.336

Thees luporum gens 1.383

Thoes leonibus inimici 1.517

Thorat vistorum remedia.
Quare Pectoris reme-
diaThoryuetron herba qualis eius
N.Nn 2

- que usus in medicinis 2.707
 Thraces ex folijs tribuli equos
 saginans 2.522
 Thraces calculis albis & ni-
 gris dies discernunt 1.325
 Thraces in Cisteri sacris galas
 & thyrsos hedera adorna-
 bant 2.176
 Thraes ex tribuli nucleis con-
 ficiunt panem pradulcem 2.
 522
 Thracia rigore fertilis 2.209
 Thracia triticum quale 2.286
 287
 Thracia vinum Maronem Ho-
 minem carmine nobilitatum
 2.82
 Thracia gemma genera tria 3.
 474
 Thracius lapis aqua accendi-
 tur extinguitur oleo 3.201
 Thracius ventus quis, & ur-
 de spiritus 1.39
 Thrasion Statuarius 3.295
 Thrausii hemoniaci genus 2.31
 Thryallis herba 2.494.
 680
 Thripes vermiculisuales 2.
 194
 Thucydides exitium, & laus.
 319
 Thurianus tomus piscis 3.
 227
 Thurinum collum vna qua-
 les 2.68.86
 Thus Minium unde 2.
 17
 Thuris arbor in Lydia vixit
 2.174
 Thuris consideratio 2.16
 Thuris natura, & genera ibid.
 per totum caput
 Thuris tigno Sabae cibum co-
 quant 2.24
 Thure non supplicatur 1.014
 no tempore 2.38
 Thure nobilitari Sabae 3.268
 Thure dñs supplicatur 2.547
 Thure terra, quid 2.709
 Thure cicuta a duersatur 2.682
 Thuris decimas Arabes Sabi
 Deo consecrant 2.19
 Thusciana signa 3.280
 Thuscorum tibia ex qua mate-
 ria 2.182
 Thuscorum de fulminibus opinio
 1.44
 Thuscis ager nono sulco aratur
 2.113
 Thuscis vna peculiares 2.78
 Tiberiana pyra qua 2.19
 Tiberius Imperator in ster-
 nutamentis salutare voluit
 3.9
 Tiberij tempore magna charte
 inopia 2.18
 Tiberij Imperatoris nobilis me-
 sa 2.19
 Tiberij Claudij tempore insti-
 tum, ut ieiunij biberint 103
 Tiberius Imperator in senectute
 seuerus 2.104
 Tibe-

Tiberius Imp
 ad merum pro
 Tiberius princeps
 atque alius
 Tiberij quintus
 2
 Tiberij Nobis
 me gessere
 Tiberius natus
 totum in G
 posuit
 Tiberius castra
 balneo appo
 Tiberius In per
 de lauro cere
 Tiberius quibus
 cibum pectus
 167 169
 Tiberius in capite
 nam interli
 Tiberius curre
 stat
 Tiberij sciam
 rati, & con
 Tiberij arx in C
 112
 Tiberius tempore
 quid ducatur
 Tiberius Claudij
 nature solit
 540
 Tiberius Anbi
 enbus sua
 Tiberij principat
 tempore mentis
 44

Pars Prima.

Tiberius Imperator in iuuenta
ad merum pronus ibidem

Tiberius princeps quibus pyris
delectatus. 2.119

Tiberij quintus Consulatus 1.
27

Tiberij Nobile de Acontia Co
mese genere carmen ibidem

Tiberius nocte dieque continua
tostinare in Germaniam pro
ficiscitur 1.312

Tiberius castaneas insigniores
balanos appellauit. 2.129

Tiberius Imperator tonante ca
lo lauro coronabatur 2.239

Tiberius quibus lignis nauima
ebiarum pontem refecerit 2.
187 189

Tiberius in capillo tōdendo ser
uauit interlunia 2.188

Tiberius scicere maxime dele
ctatur 1.379

Tiberij scitum dictum de affa
ragis, & corruda 2.393

Tiberij arx in Capreis insula
1.112

Tiberius templum Augusti pi
eturis deuorauit 3.326

Tiberius Claudius ab Agrippi
na uxore boletō peremptus 2.
540

Tiberius Archigallū Parasy
cubiculo suo inclusit 3.337

Tiberij principatu flexile viri
temperamentum repertum 3.
424

Tiberius Obsidianā Mentelā
imaginē Aegyptiis remisit
3.425

Tiberij Imperatoris colon mor
bus 2.695

Tiberius Imperator cōgnatus
augurio 1.504

Tiberij Imperatoris parentes
ibidem

Tiberius imperator nocte, vt
die cernebat 2.555

Tiberion marmor quale, &
ubi inuentum 3.388

Tibiarum materia 2.61.180

Tibiarum differentia plures 2.
182

Tibiarum repertores 1.345

Tibiarum exulceratarum re
media 2.589

Tibur oppidū vetustius Roma
2.108

Tiburtina urbis vetustissima
ilices 2.198

Tiburtium tularū insignis ar
bor omni pomorum genere co
nusta 1.212

Tiburtus tiburis conditor ubi
inauguratus 2.198

Tiburtus Amphiarai filius I
bidem

Tiburtina vna 2.178

Tiburtina ficiis 2.523

Ticinenfis agri sabulum album
insacundum 2.208

Tigranes rex à Pompeiō viſus
1.315

Indicis Pliniani

<i>Tigrina</i> mēse ex genere cirearum 2.59	<i>Timanthes</i> pictor 336.337
<i>Tigris</i> restagnans non inuehit limum, vs Nilus 2.309	<i>Timarchides</i> statuarius 3.295
<i>Tigris</i> & euphrates restagnatione s'ra Seleucia secundat 2.311	<i>Timarchides</i> marmoris sculptor 3.382
<i>Tigris</i> fera consideratio 1.367	<i>Timarchi</i> maxilla duplices 1.561
<i>Tigrium</i> ferarum ubi copia 1.245.367	<i>Timarchus</i> statuarius 3.285
<i>Tigres</i> à quo primum Romam aduecti 1.367	<i>Tymarete</i> pictrix Miconis filia 3.335
<i>Tigrium</i> erga catulos affectus 1.367	<i>Timarete</i> pictrix Niconis filia 3.337
<i>Tigrium</i> coitu, canes concipere 3.389	<i>Timaris</i> regina 3.472
<i>Tilia</i> arboris consideratio, & genera 2.156	<i>Timidoris</i> remedia 2.2965. & 3.257.28.33.202.223 443
<i>Tilia</i> fructum nullum animal attingit Ibid.	<i>Timidariis</i> indicia in oculis 1.555
<i>Tilia</i> que loca amet 2.158.159	<i>Timocles</i> statuarius 3.285
<i>Tilia</i> quando germinet 2.164	<i>Timomachi</i> pictoris opera 3.354.357. & inde
<i>Tilia</i> arborum omnium molissima, callidissimaque 2.191	<i>Timō</i> philosophus misanthropos 1.310
<i>Tilia</i> apta scutis 2.191	<i>Timon</i> statuarius 3.295
<i>Tilia</i> ad mille vsu expetitur 2.334	<i>Timosthenes</i> classium Ptolemai Philadelphii praefectus 1.276
<i>Tilia</i> horticii varij vsu 1.149	<i>Timotheus</i> marmoris sculptor Scopae annulus 3.381
<i>Tilia</i> arboris medicina 2.615	<i>Timothus</i> statuarius 3.295
<i>Tilos</i> vermis idem cum millepeda 3.110	<i>Tympana</i> ex argento 3.266
<i>Timagoras</i> pictor 3.334	<i>Tympana</i> margaritarum genus 1.441
	<i>Tympanicorum</i> remedium 2.664
	<i>Tymphaicum</i> vpsii genus, eiusque

etique vpsii
Tynardas
vitam reuoc
Tynardas Nic
Et ioma in
habiti
Tinearum Tern
rati
Tinea è puluer
idem
Tinea quomod
412.216 505
Tinea vespem
gunt
Tinea vestes
449 5 6
Tinea proprie
Tinearum rati
426. 437.
585. 617.
621. 705 7
3 181
Tinearum fia
pore human
1 548
Tineis siue ran
obnoxij, &
70
Tinniculi au
45
Tiphæ genus
291
Tiphys gubern
347
Tiphon florid
Tiphon statu

Torminum alui remedia 2.412

423.430.435.437.440.442.

447. 449. 457. 461. 463.

464. 465. 503. 505. 508.

510. 512. 521. 535. 550. 551.

555. 557. 573. 579. 584.

586. 590. 593. 594. 599. 610.

616. 621. 627. 630. 634.

640. 646. 665. 691. 702.

706. 707. 708. 712. 734.

744. 745. 764. 765. 766.

73. 29. 30. 38. 57. 88. 130.

179. 184. 194. 196. 214.

Tormina urina in iumentis quo

modo curenur 3.152

Torni repertor Dadalus 1.

344

Torpedo piscu marinus 3.227

Torpedo piscu planus & carii

lagineus 1.432

Torpedinis mira solertia 1.

451

Torpedinis iecur tenerrimum

ibid.

Torpedo quando pariat 1.456

Torpedinis facus numerosus 1.

457

Torpedo hyeme in vado mariu

excauato latitat 1.427

Torpedinis piscu mira natura

3.150.222

Torpedinis medicina 3.222. &

223

Torporum inducentia 2.642.

& 3.190

Torporum solentia 2.605.

722

Torquatus à torque aureo, què

Gallo detraxit, cognominatus

3.232

Torsium mustum quod dica-

tur 1.100

Torum prisca ex stramentis

conficiebant 1.402

Toxicon ladanu genus 2.706

Toxica unde dicta 2.153

Toxicu aduersantia 2.408.

603.607. & 3.90

Toxicorum remedia 2.520. &

3.102

Trabea Romuli purpurea.

449

Trabea regum vestes 1.402

Trabes, eali faces 1.130

Trachy, balsami genus 2.33

Trachinia herba 2.769

Trachinia rosa qualis 2.471

Tragacanthæ frutex 2.63

Tragacantha vsu in medici-

nis 2.729

Tragelaphi animalis descriptio

1.382

Tragemata, palmarum species

2.48

Tragion frutex qualis, quèmq,

vsu habeat in medicina

2.63.769. & inde

Tragi, spongiarum genus 2.452

& 3.185

Tragos sine stragum, frumenti

genus 2.289.293

Tragos herba qualis, eiusque

Vſus in medicinis 2.769
 Tragedy chalcophones gem-
 ma vocis gratia geſtanda
 3.466
 Tragone frutex Creta peculia-
 ri, cuiusque deſcriptio, & vſus
 2.769
 Tragopogon herba 2.490
 Tragopanes aures fabuloſae.
 499
 Tragorigani herba considera-
 tio, medicinae 2.444
 Tralliana maſa ſittilia 3.361
 Trallibus palma in baſi ſtatuae
 Caſari Diſtaſori enata 2.
 263
 Tranſlatio quibus herbis proſe-
 2.401
 Tranſlatio plantarum quando
 facienda 2.222
 Tranſlatio arborum in ſolum
 ſimile, vel melius facienda
 2.222
 Tranſmarini vini varia gene-
 ra 2.87.88
 Tranſpadana Italia arbuſta
 ex quibus ſunt arboribus 2.
 252
 Trapetas quis primus inuene-
 rit 1.344
 Tranſymenum ad lacum Roma-
 ni cum Peni congreſſu 1.68
 Tranſymenus lacus clade Roma-
 norum nobilitatus 1.229
 Trebellica vina 2.86
 Trebia amnis Romanorum cla-
 de inſignis 1.225
 Trebius Niger de polyptorum
 natura qua prodiderit 1.
 455
 Trebij edili in populum Roma-
 num beneficia, & eiuſ ſtatue
 2.274
 Trebulana vina 2.86
 Tremuli Marci equeſtris ſta-
 tua & rogata 3.277
 Tremulus virilis 2.582.612.
 664.725.757. & 3.28
 Triarius ubi ſuperatus 1.226
 Tribuli frugibus inimici 3.07
 Tribuli herba genera, & in me-
 dicinis vſus 2.525
 Tribulus non niſi in locis palu-
 ſtribus naſcitur 2.493
 Tribulus foliis habet ſecundum
 ſpinam 2.491
 Tribulus iuxta Symonem &
 Nilum in cibo excipitur 2.
 491
 Tribunitijs ſeditionibus roſtra
 polluta 2.142
 Tribus urbana Roma tantum
 quatuor fuere 2.273
 Tribunorum arariorum decu-
 ra 5.235. & inde
 Tribus ruſtica urbani honora-
 riores habita 2.273
 Trichia piſce es i Ponto non re-
 meant 1.426
 Trichias bi anno parit 1.456
 Trichitru aluminis ſpecies 7.
 368

368
 Trichomanes bi
 532.768
 Trichoman herba
 in medicinis
 Tr. rebus gemma
 Triclinia atata
 primus aſtut
 Triclinia ex ar
 Triclinia 108
 Triclinorum
 273
 Tridacna aſti
 de diſſa
 Triens Senae
 & argenis
 Trientes quae
 la
 Triſera arbor
 in locis
 Triſolien herba
 reſtate imm
 Triſolium ſer
 2.505
 Triſolij vſus
 466
 Triſolij vſa
 400
 Triſolij gener
 ale
 Triſolij herba
 715.716
 Triſolium 211
 Triſolium ara
 330
 Triſolium herba

Pars Prima.

368	coronamenta	2 480
Trichomanes herba qualis 2.	Triglites gemma	3 475
532. 768	Trimenon, frumenti genus 2.	
Trychnon herba, & eius usus	288	
in medicinis 2. 112	Triophthalmos gemma	3 474
Trirchus gemma	3 474	Triorches herba genus centau
Triclinia arata quis Romam	rei	2 667
primus attulerit	3 275	Triorches, accipitrum genus 1.
Triclinia ex argento	3 265	469 697
Triclinia testudinea	ibid.	Triorches cui inimicus
Tricliniorum pedes ex are 3.		1 517
273	Tripatinum in canarum deli-	cij olim habitum
Tridacna ostrea que, & un-		1 362
de dicta	3 204	Tripedana vna unde dicta 2.
Triens Serulia familia auro	79	
& argento pastus	3 306	Tripodium cortina Delpica 3.
Triones qua prima fuerit no-	275	
ta	3 240	Tripoliticon vinum
Trifera arbores qua & quibus		2 87
in locis	1 169	Triptolemi simulacrum ex
Trifolion herba in horrescu tem		marmore, Praxitelis opus 3.
estate imminente	2 357	378
Trifolium serpētibus inimicu		Triptolemus sophocli fabula
2 305		2 285
Trifolij usus in theriaca 2.		Tripudij solistimi auguria ex
466		gallinaceo genere capiebatur
Trifolij usus in coronis 2.		1 476
480		Tirremi quis primus vsu sit.
Trifolij genera plura ibid. &		346
in le		Triffago herba qua
Trifolij herba medicina 2 106		2 634
715. 716. 724		Triffagi is herba medicina 2.
Trifolina vna	2 86	731. ibid. & inde
Tryginon, atramenti genus 3.		Tristitia animi quomodo dis-
330		cutiatur
Trigonon herba folio venit in		2 507. 608
		Tristitia omnis cibo minuitur
		2 545
		Triitani mira fortitudo
		1 310
		Triithales herba, sedi genus

Triuncis ante à dectus, qui post
ea quadrans est vocatus 3.
240

Trixalis locusta genus, & eius
medicina 3. 127. 14. 148

Trochilos avis aquila inimica
1. 517

Trochilos avis ex ore crocodili
escam petit 1. 374

Trochos piscus ipse se inistit 1. 457

Trozenium vinum sterilitatē
affert 2 97

Trogi praecepta de natura, mo-
ribus hominum ex facie diju-
dicantes 1. 538

Trogi creer de pal'ma 2. 517

Trogo avis à cauda de ovo e-
xit 1. 473

Trogi dyte pradones topazii
invenereunt 3. 455

Troglodytarum armenta cir-
cuahā ēi in terrā directā
1. 551

Troia quando Ilium vocari
coeperit 2. 198

Troia quando capta 3. 390

Troia temporibus nullā pictu-
ra 3 323

Troiani agris arbores vetustissi-
ma 2. 196

Troiani temporibus rosa in o-
leo macerabantur 2. 470

Troiani temporibus nullus an-
nulum usus 3. 231

Troiani temporibus non erant
unguenta 2. 33

Troiani bello clypei gestantiū
imagines continebant 3 322.

Topai venti qui 1. 36

Trophonij simulacrum ex ere
3. 189

Trossuli undeequites dicti 3
227

Trulla crySTALLINA ingentis pre-
ij 3 434

Trulla murrhina ingentis pre-
ij 3. 432

Tuba enea à quo reperta 1. 345

Tubarum crepitus è calo sepe
auditus 1. 48

Tubera aceris arboris bruscū
& molluscum 2 157

Tuberes malorum genus 2. 117

Tuberes quando floreat 2.
156

Tuberes quibus arboribus potius
simili n inserantur 2. 220

Tuberum terra consideratio 2.
355

Tuber terre herba qua 2. 678

Tuberum corporis remedia 2.
544 725

Tubero Aelius à rego revixit
1 317

Tuberonis Qu Consulatus pri-
ma Roma tigris visa 1.
367

Tuberonis Lucij in capite picus
Martius confedit 1 474

Tuccia vestalis quo anno a-
quam cribro tulerit 3. 6

Tuditanus scriptor quid de li-

- bris Numa memoria prod-
deris 2.57
Tullius Hostilius rex fulmine
stus 1.45. & 3.6
Tullii Calvi statua antiquissi-
ma 1.278
Tullii Laureae carne de aquis
Ciceronensis 3.135. & inde
Tullii equitis Romani bicubi-
talis statua 1.309
Tullius Cicero . Quare Cicero
Tumorum corpora remedia 2.
416. 423. 443. 444. 446.
454. 457. 464. 507. 511. 525
526. 546. 549. 553. 561. 576.
577. 599. 606. 615. 616. 630
645. 687. 688. 700. 718.
724. 725. & 3. 65. 71. 220.
371
Tumoris maxillarum remediū
2.589
Tumores articulorum leonis a-
dipe discernuntur 3.26
Tunicam rectam qua prima
texuerit 2.402
Tunica ab annulis senatum di-
stinguebat 3.235
Turannius Gracula scriptor 1.
II
Turbo status repentinus generis.
43
Turbines in arte generantur 2.
35
Turbitum quid 3.251
Turdorum in medicinis usus 3.
129. 132
Turdus colorem quando mutat
1.454
Turani sermonem humanum
imitans 1.495
Turdorum nidificatio, genera-
tioque 1.502
Turdorum in Germaniae hye-
me copia 1.482
Turdorum finis optimus 2.214
Turdorum auaricia apud vete-
res ibid.
Turianus plasleus à Frogelis
Roman accitus 3.360
Turpilus Romanus, eques, &
pistor 3.324
Turres quadratae ex sale ubi.
156
Turres septem Cizicena urbis
vocem eandem sapius refe-
rentes 3.399.
Turres qui primi inuenerunt
345
Tusculana viola 2.474
Tusculana Ciceronis villam an-
te à Sylla fuit 2.528. 725
Tusculana villa à Sylla seruis
incensa 3.403
Tusculani collis morus à Passie-
no Crasso adamata 2.109
Tusfilago herba qua 2.701
Tusfilagini herba medicina 2.
701. 726
Tusim exasperantia 2.583. 594
Tusis remedia 2.406. 409
412. 415. 416. 419. 431. 433.
435.

435. 436.
437. 438.
502. 503. 504.
541. 542. 543.
577. 591. 592.
613. 625.
638. 700. 701.
763. 788.
871. 862. 871.
Tusis venter
412. 414.
502. 506.
576. 589.
613. 628. 6.
631. 735.
Tusis fexa re-
famum erit
V Accur-
sili m
Vaccina aq
2.159
Vaccinis ser-
batur ab an-
Vaccinis Tor-
304
Valerius Iun-
Valeria Rem-
tu nata
Valeria Pub-
lia prima
Valeria ari-
Valeria sui-
Rumina
Valerianus
1110. & 1111.

Pass Prima.

435. 439. 440. 443. 445.
447. 456. 457. 460. 498.
502. 503. 508. 510. 524. 534.
543. 545. 549. 557. 563. 571.
577. 595. 597. 607. 610. 616.
623. 626. 630. 633. 637.
638. 701. 703. 727. 745. 758.
763. 768. & 3. 19. 53. 64. 86.
87. 126. 211. 317. 366. 367.
Tusci veteres emendantia 2.
412. 414. 427. 449. 460.
502. 506. 526. 543. 553. 568.
576. 589. 196. 397. 611. 612.
613. 628. 648. 665. 701. 706.
& 3. 32. 39. 180.
Tusci sicca remedia 2. 460. in
fantium eruca sedatur 2. 432.

Vaccarum lacte Arcades
sibi medentur 2. 673.
Vaccinia aquosis locis gaudens
2. 159.
Vaccinijs feruorū vestes tinge
batur ib. in aucupijs usus ib.
Vafricis Toranij mangoni 1.
304.
Valensii Iunij fortitudo 1. 311.
Valeria Romana cum denti-
bui nata 1. 307.
Valeria Publicola Cōsulū fi-
liastina 3. 279.
Valeria aqua ille genus 1. 465.
Valeria in familia quidā La-
tucini cognominati 2. 372.
Valerianus Cornelius scriptor
1. 120. & 2. 72.

Valerius Marem laurea &
myrica corona vsus 2. 137.
Valerio Caio Consule magna
laeseritij copia Romam ad-
necta 2. 367.
Valerius Publicola Bruti in
Consulatu collega 3. 402.
Valerio Publicola honos extra
ordinem à Senatu habitus ib.
Valerius Soranus primum Ro-
mano urbis nomen euulga-
re ausus, temeritarius sua pa-
nas dedit 1. 107.
Valerius Messala victoriam
suā Siltensem publicè pictā
proposuit 3. 324.
Valerio Lucio Consule clypeus
avdens in calo visus 1. 31.
Valerius Messala primum ho-
rologium Roma statuit. 348.
Valerius Ostiensis architectus
3. 400.
Valerij Cornini senectus, Consu-
latus sex, ac honores alij 1. 332.
Valitudinis ex lorio auguria 3.
21. & inde
Valgij Caij liber imperfectus
de herbarum viribus 2. 690.
Vallares corona ciuicis & gra-
minei dignitate inferiores 2.
142. 517.
Vappam nobilem Surrentinum
vinum C. Caesar appellauit 2.
8.
Vappa quid 2. 99.
Vappa appellatio in hominib;

Indicis Pliniani

- translata ibidem & inde
Variana clades 1.350 *Vasa figlina ubi optima* 3.361
& inde
Variana vna quæ & unde di-
& 2.79 *Vasa insignia ex argento cela-*
ta 3.268
Vari à crurum figura dicti 1.
582 *Vasa ex lapidibus excavata.*
389.415
Varices stulieri raro cõtingūt
1.581 *Vasorum crusta brassica tol-*
luntur 2.426
Varicum remedia 2.522.526
584.719 & 3.62 *Vasorum argenteorum luxuria*
3.264
Varices ne nascantur 3.133
Varorum remedia 3.85.122
Varronis Marci etiamnum vi-
< i> uentis posita in bibliotheca
imago 1.320
Varroni M. pirotico bellonaua-
lis corona Pompeio data 1.
310.2.342
Varronem M. arguit Plinius
2.56
Varro M. quoto etatis anno de
agricultura scripserit 2.
276
Varro Graciam Italia ponto
iungere conatus 1.117
Varro septingentorum illustriū
virovum imagines in libris
suis expressit 3.321
Varronis satyra, seculi lux &
Elexibula, Prologo sortis ope-
ris pag. 3. vers. 7
Varronis senectus. cuiusque at-
uerfus aspidum venena reme-
dium 3.92
Vasa ingentis pretij 3.432.434

- & inde
Vasa figlina ubi optima 3.361
& inde
Vasa insignia ex argento cela-
ta 3.268
Vasa ex lapidibus excavata.
389.415
Vasorum crusta brassica tol-
luntur 2.426
Vasorum argenteorum luxuria
3.264
Vas à crurum figura dicti.
582
Vaticani illex vetustissima 2.
198
Vaticani obeliscus ex Agy-
pro nauis aduectus 2.109. &
393
Vaticinandi periti alicubi
radice furentium speciem
aucupantur 2.53
Vatici natura Agira sacer-
dos tauri sanguinem bibitz.
42
Vatiniia plerunque fallacia.
338
Vatis Hetrusci abus 3.6. & in
de
Vatinij unde dicti 1.382
Vetis reperor Cinyra 1.
343
Vetibus qua materia maxi-
mè adonea 2.190
Vehiculum cum quatuor ro-
tis à Phrygiis reperiunt
2.344

ubi optima 3.361
 ex argento cala 3.363
 dibus excavatis.
 Ha brassica tol- 2.426
 gentorum luxuria
 um figura disti.
 et vetustissima 1.
 usus ex Egy-
 ptu 2.109. &
 periti ali acala
 penium Speciem
 2.53
 a Egira facit
 sanguinem bubus.
 erungue salacia.
 (et affus) 6 & 11
 1.182
 Cingra 1.
 materia maxi-
 2.93
 eum quatuor re-
 gibus reperium
 3.344

1.344
 Venenana gemma Veiis reper
 ta 3.474
 Velare nihil, Gracaves est 3.
 476
 Venarum frugis genus 2
 557
 Velorum navium consideratio
 2.359.363
 Vela navium a classe Alexan-
 dri Magni tincta lb. dem
 Vela theatrorum qualia lb. 1.
 Velopurpureo Cleopatra usu
 lb. dem
 Vela lenius reperit 3.347
 Velites naturis, mira platanus
 2.5
 Veliternina vina 2.85
 Velocitatis mira exempla 1.
 311
 Velocitatis eximia homines v.
 bi 1.297
 Velocitatis impedimentum le-
 nis magnitudo 1.556
 Venabula a quo reposita 1.
 344
 Vena ab oculis persurgens ad
 cerebrum 1.557
 Vena quare in extremis super
 vibus exilioris 2.574
 Venasranum aleum optimum
 2.107
 Venatores in Gallia elleboro
 sagittas tingunt 2.665
 Venesilorum remedia 2.495
 108.630. & 3.44. 102. 118.
 Tom. 3.

410.459
 Venenata animalia quos non
 feriant 2.414.455
 Venenatis animalibus adue-
 sentia 2.528.618.623.624.
 627.654.679. & 3.44.200
 102
 Venenatorum moribus istifi-
 busne medensia 2.418.425.
 455.461.481.575.681. & 7.
 17.478
 Venenum cur terra generet 1.
 51
 Venenum quotidie bibebat Mi-
 str. daret, & quare 2.
 650
 Venena sibi met: pphomines ex-
 cogitavit 2.1.2.3.4.5.6.7.8.9.10.11.12.13.14.15.16.17.18.19.20.21.22.23.24.25.26.27.28.29.30.31.32.33.34.35.36.37.38.39.40.41.42.43.44.45.46.47.48.49.50.51.52.53.54.55.56.57.58.59.60.61.62.63.64.65.66.67.68.69.70.71.72.73.74.75.76.77.78.79.80.81.82.83.84.85.86.87.88.89.90.91.92.93.94.95.96.97.98.99.100.101.102.103.104.105.106.107.108.109.110.111.112.113.114.115.116.117.118.119.120.121.122.123.124.125.126.127.128.129.130.131.132.133.134.135.136.137.138.139.140.141.142.143.144.145.146.147.148.149.150.151.152.153.154.155.156.157.158.159.160.161.162.163.164.165.166.167.168.169.170.171.172.173.174.175.176.177.178.179.180.181.182.183.184.185.186.187.188.189.190.191.192.193.194.195.196.197.198.199.200.201.202.203.204.205.206.207.208.209.210.211.212.213.214.215.216.217.218.219.220.221.222.223.224.225.226.227.228.229.230.231.232.233.234.235.236.237.238.239.240.241.242.243.244.245.246.247.248.249.250.251.252.253.254.255.256.257.258.259.260.261.262.263.264.265.266.267.268.269.270.271.272.273.274.275.276.277.278.279.280.281.282.283.284.285.286.287.288.289.290.291.292.293.294.295.296.297.298.299.300.301.302.303.304.305.306.307.308.309.310.311.312.313.314.315.316.317.318.319.320.321.322.323.324.325.326.327.328.329.330.331.332.333.334.335.336.337.338.339.340.341.342.343.344.345.346.347.348.349.350.351.352.353.354.355.356.357.358.359.360.361.362.363.364.365.366.367.368.369.370.371.372.373.374.375.376.377.378.379.380.381.382.383.384.385.386.387.388.389.390.391.392.393.394.395.396.397.398.399.400.401.402.403.404.405.406.407.408.409.410.411.412.413.414.415.416.417.418.419.420.421.422.423.424.425.426.427.428.429.430.431.432.433.434.435.436.437.438.439.440.441.442.443.444.445.446.447.448.449.450.451.452.453.454.455.456.457.458.459.460.461.462.463.464.465.466.467.468.469.470.471.472.473.474.475.476.477.478.479.480.481.482.483.484.485.486.487.488.489.490.491.492.493.494.495.496.497.498.499.500.501.502.503.504.505.506.507.508.509.510.511.512.513.514.515.516.517.518.519.520.521.522.523.524.525.526.527.528.529.530.531.532.533.534.535.536.537.538.539.540.541.542.543.544.545.546.547.548.549.550.551.552.553.554.555.556.557.558.559.560.561.562.563.564.565.566.567.568.569.570.571.572.573.574.575.576.577.578.579.580.581.582.583.584.585.586.587.588.589.590.591.592.593.594.595.596.597.598.599.600.601.602.603.604.605.606.607.608.609.610.611.612.613.614.615.616.617.618.619.620.621.622.623.624.625.626.627.628.629.630.631.632.633.634.635.636.637.638.639.640.641.642.643.644.645.646.647.648.649.650.651.652.653.654.655.656.657.658.659.660.661.662.663.664.665.666.667.668.669.670.671.672.673.674.675.676.677.678.679.680.681.682.683.684.685.686.687.688.689.690.691.692.693.694.695.696.697.698.699.700.701.702.703.704.705.706.707.708.709.710.711.712.713.714.715.716.717.718.719.720.721.722.723.724.725.726.727.728.729.730.731.732.733.734.735.736.737.738.739.740.741.742.743.744.745.746.747.748.749.750.751.752.753.754.755.756.757.758.759.760.761.762.763.764.765.766.767.768.769.770.771.772.773.774.775.776.777.778.779.780.781.782.783.784.785.786.787.788.789.790.791.792.793.794.795.796.797.798.799.800.801.802.803.804.805.806.807.808.809.810.811.812.813.814.815.816.817.818.819.820.821.822.823.824.825.826.827.828.829.830.831.832.833.834.835.836.837.838.839.840.841.842.843.844.845.846.847.848.849.850.851.852.853.854.855.856.857.858.859.860.861.862.863.864.865.866.867.868.869.870.871.872.873.874.875.876.877.878.879.880.881.882.883.884.885.886.887.888.889.890.891.892.893.894.895.896.897.898.899.900.901.902.903.904.905.906.907.908.909.910.911.912.913.914.915.916.917.918.919.920.921.922.923.924.925.926.927.928.929.930.931.932.933.934.935.936.937.938.939.940.941.942.943.944.945.946.947.948.949.950.951.952.953.954.955.956.957.958.959.960.961.962.963.964.965.966.967.968.969.970.971.972.973.974.975.976.977.978.979.980.981.982.983.984.985.986.987.988.989.990.991.992.993.994.995.996.997.998.999.1000.
 Venenum ceruvarium quod 2.
 759
 Venenum serpentium lasere ex-
 tinguatur 2.543
 Venenur quidam in annis
 circue ferunt 3.235
 Venenum ioturnicibus pro cibo
 1.481.515
 Venenata animalia fame siti-
 ue non intereunt 1.515
 Venenum obssimum aconitum
 2.736
 Venenam telorum lasere potio
 extinguitur 2.543
 Venenis vestientia quedam
 & ipsa venenata sunt
 quedam citra noxam edun-
 tur 1.589

Veneru tinguntur arma, in-
ficiuntur flumina 2.270

Veneru sumpti remedia 2.
429. 431. 445. 460. 486.
506. 520. 759

Venera adamas irrita facit 3.
442

Venera quaedam veneru me-
dentur 2.434 641. 658

Veneru aduersantia 2.408.
409. 455. 508 532. 533. 538.
546. 558. 579. 585. 591. 592.
596. 598. 607. 608. 617.
623. 625. 638. 658. 681.
755. & 3. 22. 45. 91. 102.
196. 200. 204. 328.
442

Veneria quibus arboribus a-
gros arbuſket 2.252

Venicula vna ollu aptiſſima
2.77

Venter mulierum ne rugoſus
ſiat 2.533

Ventru conſideratio 1.
568

Venter quibus animantibus ſim-
plex & quibus duplex, &
quibus nullus Ibidem

Venter quibus obefus, minus ſe-
lentes habentur 1.569

Ventra morborum varia reme-
dia 2.705

Ventrem à morbu loti & ſus tue-
tur 2.61

Venter nullus ſanguine carenti-
bus 1.568

Venter ſolidipedum aſper &
durus 1.569

Ventru gratia luxu & avari-
tia immuta 2.705

Venter plurimum hominu nego-
ti exhibet 2.705

Ventru cauſa pari maior mor-
talium viuus Ibidem

Venter peſſimum corporu vas
2.705

Ventrem ſiſtentia 2.421. 464.
499. 522. 568. 584

Quare Aluum molliencia,
ſiſtentiaque.

Ventru animalia expellentia.
202. & 2.438. 524. 556. 579.

592. 708. 747. 754. & 3. 304

Ventrem ſoluentia 3. 421. 500.
531. 580

Ventrem molliencia 2. 413.
414. 420. 428. 524. 530.

545. 583. 592. 609. 611.
747

Quare Aluum mollien-
tia.

Ventru doloru remedia 2.411.
420. 439. 448. 507. 576.

560 616. 621. 705.
756

Ventridiu ſolu de Farthiu triu
phauit 1.326

Ventilatio frumenti & legumi-
num quando facienda 3.347

Ventru quid 1.36

Venti

Venti quantum
aſcendant

Venturum regnu
33

Venturum conſide-
ribus 45. 45. 4.

Libri ſecundu.

Venti in ſpectu
regnuetur

Venti quid à ſtatu
1.37

Venturum natura
tione plurima

tum caput.

Venturum genera
Venti qui humid-

Venti qui frigidiſſi
2.351

Venturum qualita-
& inde

Venti qui ſalutem
maxime non ſi

Ventru, terram
65

Venti quo ordin-
ſiſtent

Venturum quada-
42. & inde

Venti qui arborib-
quique maxime

Venti qui frigidi-
que non ſi

Venturum immine-
ne habitu ſigna

Venturum rati qu-
colu obſervanda

pedum asper &
 1.59
 luxu & avariti-
 2.705
 um homini nego
 2.705
 pari maior mor-
 Ibidem
 um corporu via
 2.411.464.
 58.584
 um molliencia,
 tiague.
 lia expellentia.
 8.524.556.579.
 7.754. & 3304
 3411 500.
 2. 411.
 428. 514. 530.
 592. 609. 611.
 um mollien-
 tia.
 remedia 2.411.
 448. 507. 576.
 611. 705.
 de Farthitru
 1.316
 ments & lugumi
 do facienda 3.347
 136
 Venti

Venti quantum super terram
 ascendant 1.25

Ventorum regnum in aere 1.

II

Ventorum consideratio, Capi-
 tibus 45.46.47.48.49.50.
 Libri secundum.

Venti in specubus quibusdam
 gignuntur 1.37

Venti quid à flatibus differant
 1.37

Ventorum natura & observa-
 tiones plurima 1.37. per so-
 lum caput.

Ventorum genera 1.38

Venti qui humidi 1.41

Venti qui frigidissimi 1. 41. &
 2.351

Ventorum qualitates Ibidem
 & inde

Venti qui saluberrimi, qui que
 maxime noxij 1.41

Ventus, terramotus causa 1.
 65

Venti quo ordine plurimum
 spirent 1.41

Ventorum quadam prodigia 1.
 42. & inde

Venti qui arboribus aptissimi,
 qui que maxime noxij 2.204

Venti qui frugibus idonei qui-
 que noxij 2.205

Ventorum imminentium ex Lu-
 na habitu signa 2.353

Ventorum ratio quo modo agri
 colu observanda 2.348

350

Ventorum impetus stellarum
 discursu prannuntiat 1.

21

Venti regionibus quibusdam pe-
 culiariter infecti 2.260

Venti tribus potissimum tempo-
 ribus frugibus metuendi 2.

306

Venti an diu flaturi sint qui-
 bus signis noscatur 2.351

Venti pomis conditiis inimici 2.
 120

Venti qua ratione comprimantur
 3.469

Ventorum rationem quam pri-
 mus deprehenderit 1.345

Veneris sideris consideratio, na-
 tura, motus, situs, effectus

1.9

Veneris stella naturam pri-
 mus Pythagorae deprehen-
 dit 1.10

Veneris solius radiis umbra in
 terris redduntur 2.10

Veneris sideris varia nomina
 Ibidem

Veneris stella color qualis 1.

23

Veneris stella motus, exortus,
 occultatio 2.17

Veneris stella in Zodiaco mo-
 tus qualis 1.19

Veneris stella quantum à sole
 discedat 1.20

Veneris Paphia in arcem

Indicis Pliniani

nunquam implus	1.72	Veneris marmorea Phidia 3.	
Veneris simulacrum Roma à	377	Veneris gemma qua	3.459
quo dedicatum	1.321	Veneris crinis gemma qualis 3.	
Veneris Citharina signa Roma	2.135.		
Veneris Apridis, siue Murriq			
ara Roma	2.136	Veneris rariò & moderatè vi-	
Veneris Vistricia myrto Posthu		rum	3.110
minis in oratione coronatus		Veneris in somno imaginatio	
2.137		quo pacto cõpescatur 2.	419.
Veneris Coa pictura inexplata		436.453.& 3.114.	
ab Aprille	3.133.157	Veneris masculina abominanda	
Veneris in tutela horos esse 2.		diuerticula	1.508
370		Veneris simulacrum in operi-	
Veneris Vistricis templi deus		bis Pacis a Vespasiano de-	
catio	2.154	catum	3.180
Veneris Gnidie quare concha		Veneris Praxelica causa mul-	
consecrata 1.433.& 3.189.		i Gnidium nauigant 3.	
Veneris adis ac simulacr. in c-		378	
duum	3.289	Venerem coercentia 2.	389.
Veneris Ganymedis ades Roma		617. 618. 620. 682. 717.	
3.125.		751. & 3. 35. Ibidem 73.	
Ven. Anadyomene Apellis		191.197	
opis	3.142.3.143.	Venerem stimulantia 2.	410.
Vener. sinter Gratias & Cu-		411. 413. 414. 415. 4.8.428.	
pidinemo p. 3. effigies 3.356		432. 449. 456. 508. 508.	
Veneris Ganymedis nympha Cafa-		531. 544. 537. 518. 552. 609.	
ris. Arctela. ovis	3.360	624. 636. 717. 718. 751. &	
Veneris P.ultimo M. Cr. f. ius à		3.16. 29. 31. 34. 72. 95. 151.	
Bruto appellatus	3.375	197. 201	
Veneris de xixxole Phidia opus		Veneris labrum herba qualis	
3.177		vermiculique in ea nascen-	
Veneris simulacra è marmore		tit mra natura 2.692. & 3.	
2.379 380. 3.382. 383		120	
Veneris myrtus iacta 2.	4.	Veneris fatigatus quo p. d. suc-	
235		cu rator	2.337
		Venerem helonium herba scil-	
		liare	

[illegible]

Uare putatur 2. 507
Venerem quadrupedes pance
pregnantes admittunt 1.
 511
Venerit viri hyeme, femina
astare audiores 1. 508
Veneru pecten herba qualis 2.
 645
Venerca pyra 2. 119
Veru nuntia viola alba 2. 484
Veru certissimi indices papilio
nes 1. 221
Ver nauigacibus maria aperit
 1. 39
Veru pleni indicium faciunt ar
borez florescentes 2. 164
Veru initium Faxonij tempe
rante 1. 39
Verairon herba eadem cum el
lebero 2. 602
Veratri herba medicina 2. 682
 683
Veratri semine coturnices ve
scuntur 1. 481
Verbasci herba consideratio 2.
 679 684
Verbasci herba medicina 2.
 700. 701. 705. 717. 724.
 725. 728. 730. 731
Verhena apud Romanos in sa
cro & legationum usu 2.
 516. 76
Verbenaca herba medicina 2.
 700. 707. 713. 715. 718. 720.
 722. 723. 724. 725. 730. 731.
 734

Verbenaca herba nobilitas, ge
nera, & visu 2. 676
Verbenari appellatio in lega
cioni u. unde tracta 2. 516
Verendor. maffe. Forum rime
dia 2. 369 414
Vergilia stella in ca. Ta
ri sua 1. 35
Vergiliarum oriu pluviosus
olei caritatem prannuntiat 2.
 204 25
Vergiliarum exoritur estur in
cipit occusu h. ems. 2. 337
Vergiliarum semestre spatium
Ibidem
Vergiliarum exoritur vires olea
que concipiunt 2. 166
Vergiliarum p. uia viii & o
lea inimicissima 2. 204
Vergilia quando exoriantur 1.
 40. 2. 329 330
Vergiliarum fidus peculiari
ter ad fructum pertinet 2.
 337
Vergiliarum occasus hy-men
inchoat 1. 40
Vergilia quando occidunt 1.
 40. 530 321 329 344
Vermes ne semina infestent 2.
 303
Vermes masu tempore noctu
lucentes 2. 330
Vermes ne. capax infestent 2.
 414
Vermes ex ocimo. nasci 2. 431
Vermes corpori innascentis
 000 3

Indicis Pliniani

quo necantur	2.432	117
Vermes ventris quo pellantur		Veronensi agro Una Rheticape
2.438		culiaris 2.73.85
Vermium terrarum in medi-		Verris cur ab Antonio profecti
cinis usus 134.135.137. 415.		ptus 3.272
149		Vers Cupidinis simulacrum ob
Vermium Gangis fluuij mira		iectum à Cicerone 3.379
magnitudo, ac vires 1.424		Verris animalium in medi-
Vermium genera multa, eorum-		nis usus 3.60.69
que in medicinis usus 3.147		Verrius scriptor 3.257
Vermes in ligno, & ex ligno nas-		Verrucæ corporum quomodo sol-
centes 1.548		lantur 2.432.503.507. 532.
Vermes terreni erumpentes plu-		535.542.560.588.590.614.
uias præfagunt 2.438		635.663.731.752. & 3.16.62
Vermes nocte lucentes iam pri-		135.199 222
us disti 1.544. & 330		Verrucarum remedium super-
Vermem per diem tantum vi-		stitiosum 2.555
nentem Hypanis fluius ge-		Versus heroicus à Pythio ora-
nerat 1.549		culo originem cepit 1.346
Vermibus fici maximè obno-		Virginem capitis ara in pa-
xia 2.170		no generat 2.307
Vermium genus omne oculis ca-		Vertiginis capitis remedia 2.
ret 1.555		439.441.449.512. 565.573.
Vermicationis inmentorum re-		574.603.664.679.683.757
medium 3.152		766. & 3.195.414
Vermiculatio quas arbores ma-		Veruatrum quid, & unde di-
ximè infestat 2.157		ctum 2.312
Vermiculatio non modò arbo-		Vesica animalium consideratio
res, verum ipsa etiam poma		1.571
infestat 2.260		Vesica membrana constat lbi-
Verna frumenta que 2.282		dem
Verna opera qua 3.238		Vescam ladentia 2.428.429.
Vernationi angium in medi-		555.562.563.568.584.
cinis usus 3.220.198		Vesica afflictiuum remedia 2.
Verm flores qui 2.484		408. 419 422 440.
Veronensi agro mala lenata.		453. 457. 463.464.498
		502.

102. 507. 511. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

501. 507. 510. 512. 535.
537. 552. 563. 567. 581.
584. 586. 594. 595. 597.
599. 606. 608. 639. 646.
647. 660. 691. 714. 715.
727. 733. 756 762. 765. 766
Et 3. 19. 146. 159. 186. 194.
141

Vesica tumoru allium medetur

2. 415

Vesicam euacuantia 2. 504

Et 3. 211

Vesica scabies quo pacto cure-

rit 2. 512

Vesica calculos expellentia 2.

464 715. Et 3. 21. 440

Vesicaria herba qua qualisque

2 512

Vesparum consideratio, natura

que 1. 537

Vespa muscas grandiores ve-

nantur 2 537

Vesparum genus ichneumones

537

Vespa carne vescuntur 1.

537

Vespa luto in sublimi nidificat

1 536

Vesparum Et erabronum sexa

gula colle 1. 537

Vespa plenilunio maxime cre-

scunt Ibid.

Vespa Et erabrones non ha-

bent regu, aut examina 1.

537

Vespa ichneumones araneu i-

nimica

1. 517

Vespa non feriunt a scorpione

percussos

1. 11

Vespa equorum corpore gigni

1. 536

Vespa ne uvas tangant 2.

123

Vesparum ictus remedia 2.

410. 434. 435. 505

Vespasianus Augustus pri-

mus coronas ex cinnamo-

mo in templo Pacis dicauit

2. 27

Vespasiani Imperatores balsa-

mi arbusculam Roma pri-

mi ostenderunt 2. 32

Vespasianus Augustus adem

Honoru Et virtutu restituit

2. 350

Vespasianus filius patris in ter-

tio Consulatu collega 1. 16

Vespasianus Imperator Augu-

stus vniuersa Hispania La-

ti ius tribuit 1. 97

Vespasianus Imperator Ocen-

sus bellum intulit 1. 186

Vespasianus Imperatoribus qua

rit fuerit vrbis Romana ara

bitus 1. 107

Vespasianus in principatu sui

exortus calumniandi ansas

præcidit 3. 239

Vespasianus Consulibus dua ecl-

ipses, altera Solu, altera Lunas

intra dies paucissimos visis

1. 16

- Vestaspianis* Censoribusque maxima hominum aetas in censum relata 1.333
- Vestaspiani* Tui laudes magistratus, honoresque gestit. Torro operis prolego.
- Vestis* fl. us idem cum venere 1.9
- Vestertilio* Solus intervolutres dentes habet 1.560
- Vestertilio* sola volucrum manus habet 2.577
- Vestertilio* sola volucrum manus parvis & lacte nutritur 1.507
- Vestertilio* volitans pullos geminos secum deportat Ibid.
- Vestertilionis* in medicina usus 3.97.1129.130.249
- Vestis* alium virginum capidus ad loron arbore deferabatur 2.197
- Vestales* virginis inter sacra Romana Fascinum columiz. 13
- Vestales* virginis seruos fugit nos, urbem exeant, retinent precationibus 36
- Vesta* adus incensa Roma. 3.7
- Vesta* simulacrum ex marmore 3.30
- Vestis* ne pedisculi obnoxia sint 2.78
- Vestium* genera plura 1.401
- Vestibus* intexere aurum ubi repetitum 1.402
- Vestes* ingentis pretij 1.403
- Vestes* pictae Homeri tempore in usu 1.401
- Vestem* cinerea quam non autingant 3.11
- Vestes* herbis infici 2.56
- Vestium* luxuriosum florum coloribus cecar 2.478
- Vestes* ne à vino ledantur 2.7449.510 748
- Vestium* tingendarum ratioz. 358.371
- Vestes* mortuorum in sarcophago Assio conditorum ventur in f. pides 3.408
- Vestes* Phrygio lapide ringuntur 3.411
- Vestium* macula quo pacto eluantur 1.420
- Vestibus* interposita saluincia, gratissimo odore eas commendat 1.478
- Vestes* in oriente ex spina cuiusdam lanugine conficiuntur 2.628
- Vestes* quibus odoribus comendantur 2.501.510
- Vestilia* Romana C. Herdicij, Pomponij, & Pristii clarissimorum virorum vxor 2.299
- Vetinorum* aras dentibus indicatur 1.561
- Veternum* mira fugacitas 1.409
- Vetres* studiosissimi natura 1.37

Veternum quum
1.3
Veternum d. l. g.
6.1.13. 6.45
7.1.42
Veternum n. l.
2.61
Veternum circum
c. u. s. f. m. l.
2.61
Veternum r. a.
stat. r. m. l.
Veternum r. e.
t. a. m. m. f. l.
6.75
Veternum r. s. f. u.
6.81.701 702
703 708. 13
722. 723. 725
7.4
Vetustatem au
t. a. n.
Vetustu natura
duz. p. r. s.
Via sacra Rom.
Vetustas Rom.
d. l. f. i.
Vetustas. a. l. f. i.
V. l. o. u. s. C. r. i. s. t. i.
c. m. l. f. i.
Vetustas. a. l. f. i.
Vetustas. a. l. f. i.
Vetustas. a. l. f. i.
Vetustas. a. l. f. i.
Vetustas. a. l. f. i.

Part Prima.

Veterum inuenta negligentur

1.38

Veterum diligentia 1.37.70.

& 1.38. 649.736. & 3.18

371.442

Vertonica herba consideratio

2.671

Vertonica circulo serpentes in

clusa sese mutuo interimunt

2.675

Vertonica radix faciles pra

stat vomitiones 2.704

Vertonica bestiarum venena

tarum morsibus medetur 2.

675

Vertonica usus in medicina 2.

681.701. 702. 703. 704.

705.708.712.713.720.721.

722.723.725.728. 731.732.

734

Verticatem qua ligna non se

tians 2.192

Vetustū nouitati dare, res ar

dua, Prologo totius operis.

Via sacra Roma 2.364

Viaiores Roma qui, & unde

dicti 2.275

Viaorum lasitudinem recrea

tia 2.137.448

Vibius Crispus Africa Pro

consul 2.357

Vibius Autus Aruernorum

praefes 3.284

Vibones Britannice herba flo

res 2.655

Vicia leguminū consideratio.

natura, usus, &c. 2.303

Vicia ferenda tria tempora ib.

Vicia siccitate maximè amat

idid.

Vicia ubi ferenda 2.309. quo

modo ferenda 2.313. quan

do ferenda 2.319.25. quan

do merenda 2.332

Vicinorum beneuolentia agri

colu potissimū expedienda 2.

281

Vitima qua diu gratusima 1.

39. 100

Vitima inuolanda corona

bantur 2.43

Victor affectuum suorum

Alexander 3.342

Victoriatum nummus lege Clo

dia percussus 3.240

Victoriatum nummus unde di

ctus ibid.

Victoria summum signū herba

à victi parochia 2.517

Victoria picta Iphidii opus 3.

356

Victoria nota circus ex creta

2.72

Videri qua arte quū nequeat

3.31.469

Viennensis triua, sponte natura

pe. em respiciens 2.74.83

Vigilie cestrenses à quo inue

re 1.345

Vigilie inter mala corporis v

niuersae, & earum remedia

2.721

Indicis Pliniani

<i>Vigilia diuturna qua arte fer-</i> <i>ri possint</i> 2.462	<i>vinus</i> 2.344
<i>Vigilarum immodicarum re-</i> <i>media</i> 2.423.450	<i>Vindemiatoris exortus unde-</i> <i>mi maturitatem promittit</i> <i>ibid.</i>
<i>Villarum positio qualis esse de-</i> <i>beat</i> 2.278. & inde	<i>Vinearum situs, & quas cali-</i> <i>partes spectare debeant</i> 2.
<i>Villatica aues quo pacto tuta</i> <i>reddatur ab accipitre</i> 2.566	206
<i>Vinaciola vna Laurentibus &</i> <i>Sabinis solis cognita</i> 2.78	<i>Vinea qua terra utilissima</i> 2.
<i>Vinalia festa, cur, & quando</i> <i>celebrentur</i> 2.338.339	208
<i>Vinea peruvina herba medici-</i> <i>na</i> 2.511	<i>Vinea quo ordine disponenda</i> 2.221
<i>Vinea peruvina herba topia-</i> <i>ria</i> 2.484	<i>Vinearum colendarum discip-</i> <i>li</i> 2.240
<i>Vinea peruvina semper vires</i> <i>ibid.</i>	<i>Vinea ex singulis vitium ge-</i> <i>neribus facienda</i> 2.248
<i>Vinea peruvina folia florum</i> <i>incipiam in coronamentis sup-</i> <i>plent</i> <i>ibid.</i>	<i>Vinea ferenda multiplex ratio</i> 2.241
<i>Vincendo victi Romani</i> 2.603	<i>Vinearum ferendarum diffe-</i> <i>rentia quinque</i> 2.243
<i>Vincui vitium qua materia</i> <i>aptissima</i> 2.183.254	<i>Vinearum ingens fertilitas</i> 2.81
<i>Vindemia consideratio</i> 2.346	<i>Vinearum cultura, & cultores</i> <i>nobiles</i> 2.80
<i>Vindemiarum singula pressura</i> <i>viginti culeos implere de-</i> <i>bent</i> 2.346	<i>Vinearum sulci quales esse de-</i> <i>beant</i> 2.244
<i>Vindemia aliquando in Caleu-</i> <i>das lanuarias dilata</i> 2.346	<i>Vinearum putationis confide-</i> <i>ratio</i> 2.245.248.250.328
<i>Vindemiarum tempus aptissi-</i> <i>imum</i> 2.345.346	<i>Vinea quando parvipinanda</i> 2.
<i>Vindemiarum leges</i> 2.345	250
<i>Vindemiarum tempore qua a-</i> <i>genda rusticis</i> 2.346	<i>Vinea quando ferenda</i> 2.327.
<i>Vindemiatoris exortus matu-</i>	<i>quando fodienda</i> 2.249
	<i>Vinorum nobilium consideratio</i> 2.83.87
	<i>Vini transmarini genera</i> 2.87
	<i>Vinum qua primus cum melle</i> <i>miscuerit</i> 2.82
	<i>Vinum ducendorum annorum</i> <i>ibid.</i>

ibid.
Vinum intus
consumatur
Vinum sanguis
 2.8,
Vinum temper-
mentum
Vini generosi
 2.87
Vinorum dulci-
tuorum
Vinum dulce m-
ibid.
Vini colores qu-
Vini secundarij
 90
Vina operaria
Vinorum nobili-
stima
Vini sui apu-
mon interdi-
Vini salubri ge-
 93
Vinum salubri-
bus herbis
Vinum salubri-
 2.96
Vini prodigiosi
Vinum famini-
visu offerent
Vinum abortivum
Vinum sterili-
videtur
Vina quando in-
feruntur

Pars Prima.

ibid.
 Vinum intus accendit, foris
 infusum refrigerat 2.83
 Vinum sanguinem esse terra
 2.83
 Vinum temperatè sumptum,
 utile: intemperatè pernicio-
 sum ibid.
 Vini generosi genera plura 2.
 83.87
 Vinorum dulcium genera qua-
 tuordecim 2.88
 Vinum dulce minus odoratum
 ibid.
 Vini colores quatuor ibi.
 Vini secundarij genera tria 2.
 90
 Vina operaria Ibidem
 Vinorum nobiliorum genera o-
 ctoginta ibidem
 Vini usus apud antiquos se-
 minus interdictus 2.91
 Vini facturj genera plura 2.
 93
 Vinum factitium ex bortenfi-
 bus herba 2.95
 Vinum factitium ex fruticib⁹
 2.96
 Vini prodigiosa genera 2.97
 Vinum scæminis fecunditatē,
 viru afferens rabiem ibid.
 Vinum abortum faciens ibid.
 Vinum sterilitatem afferens
 ibidem
 Vina quando in apothecum
 reponitur ibidem

Vina navigatione vetustatē
 acquirunt 2.97
 Vina quomodo condiantur 2.
 98
 Vini condendi varj ritus 2.
 101
 Vina Asri calce conduntur 2.
 98
 Vinorum varia medicamina
 2.99.101
 Vina ex vasis cerasū acorem
 contrahunt 2.100
 Vina in quæ vasa transferri
 debeant ibidem
 Vini proprius mucus, & acor
 2.101
 Vinum natura non congelascit
 ibid.
 Vinum circa Alpes aliquando
 congelascit ibid.
 Vinum ad frigus stupet ibid.
 Vini dolia qualia esse debeant
 ibid.
 Vini flos optimus qui candidi-
 simus 2.102
 Vini liquor humano corpori in-
 tus gratissimus 2.105
 Vinorum genera centum nona-
 gintaquinque, species autem
 penè duplici numero ibid.
 Vini quomodo odor acquirat-
 ur 2.122
 Vini super multiplex 2.132
 Vini aqua admista quomodo
 deprehendatur 2.178
 Vina nobilia in arbuscu gignū

2.391
 Vini varia genera, & ex eis
 medicinae 2.567
 Vinum Albanum nervi utile
 2.568
 Vinum vires alit, sanguinem
 & colorem ibid.
 Vini effectus plures ibid.
 Vina Albana austeriora ibid.
 Vinum sapientiam obumbrari,
 Prouerbum 2.570
 Vino quis primus aquam mi-
 scuerit 1.344
 Vinum febricitantibus non dan-
 dum 2.571
 Vino a quo potus interponendus
 2.570
 Vina plura misceri, inutile ib.
 Vina quae saluberrima ibid.
 Vinum rubrum, nigrumque ve-
 hementius consistit 2.571
 Vinum in quibus morbis non
 dandum ibid.
 Vinorum factorum medici-
 ■ 2.572
 Vini facis natura & medici- na
 ex ea 2.575
 Vini genera nunquam inebria-
 tia 2.577
 Vini potus vires recreat 2.4
 Vina cur musti odoratiora 2.
 476
 Vinum Indi Arabesque pal-
 mu exprimunt 1.270
 Vini praei vitilias 2.571
 Vino aromaticis antiquis de-

lectata 2.91
 Vino togum respergi, Numa
 lege verum 2.97
 Vina quae libationibus impura
 censentur 2.89
 Vino debent homines, quod so-
 li animantium non scientes
 bibant 2.570
 Vini sapor quibus commende-
 tur 2.447.663
 Vini mercede conductus Me-
 zentius Rutulus opem culle
 aduersus Latinos 2.91
 Vini apud antiquos mira ino-
 pia Ibidem
 Vini copiosissimi proventus 2.
 347
 Vini transmarini aetas media
 quae 2.88
 Vinum Maroneum quibus a-
 qua portionibus miscendum
 2.83
 Vina sua Narbonensis Gallia
 variis inscit medicamentis
 2.85
 Vini bonitas regioni terraeque,
 non vnae generi accepta fe-
 renda 2.86
 Vini modice sumptio nervi su-
 uanur 2.568
 Vina dulciora odore carent 2.
 131
 Vina tenuia odoratiora ibid.
 Vini perfusa semina minus a-
 grociant 2.307
 Vini vires crapula franguntur
 2.99

2.99
 Vini condenda
 sua
 Vini cella quali
 2.101
 Vini esere fieri
 etiam
 Vini facti in v
 93
 Vini alium
 Vinum est
 Vinum prae p
 petu
 Vini saporem
 sua
 Viola semper
 aspar
 Violam corph
 & genera
 V. a. a. a. a. a.
 Viola spore
 474
 Viola lutea mi
 2.501
 Viola ultra
 Viola lutea v
 501
 Viola a. b. a. r
 574
 Vini respiratione
 hyeme preme
 Vina alba ma
 474
 Vini aperit re
 Viola trid. n
 antidum 2.101

2.99
Vino condiendo quæ pix utilis-
fima 2.100
Vini cella quales esse debeant
2.101
Vini esse siccata atramentū
exerantur. 3.330
Vini factiij varia genera 2.
93
Vini cedium affrentia 3.157
Vinum è fonte fluens ibidem
Vinum præcipuè serpentes p-
petunt 1.515
Vini saporem qui habeant fru-
ctus 2.133
Viola semen scorpionibus ad-
uersatur 2.501
Vipularum consideratio, natura
et genera 2.474
Viola quando floreat 2.483
Viola sponte nascentes 2.
474
Viola lutea mēstrua extenuat
2.501
Viola lutea 2.474
Viola lutea urinam ciet 2.
501
Viola alba verū nuntia 2.
474
Viola reptitoribus loci etiam
hyeme prouenit ibidem
Viola alba maximè durat 2.
474
Voli apes delectantur 2.485
Voli aridi in medicinis poss-
annum utendum 2.501

Violarum medicina ibid.
Voli recentibus minor vi in-
est ibid.
Viperæ serpentum sola terra
conduntur 3.387
Viperæ dentes gingiuū condū-
tur 3.560
Viperinis carnibus vescentes
3.106
Viperæ duplex vulua 1.971
Viperæ coitus et partus 1.
507
Viperæ grauida à carulū suū
intermittit 1.508
Viperæ in medicinis vsus 3.
93. 104. 105. 106. 124. 134.
150
Viperarum morsus remedia 2.
597
Vipiones aues 1.499
Vipsanus Consul 1.12. 311
Vires quorundam prodigiosa
1.311
Vires recreantia 2.545. 583.
589 766
Virga sanguinea natura 2.
620
Virgæ magistratuum Romano-
rum ex verula arbore 2.159
Virgilius non dissimulat per
quos proficeret, Prologo totius
aperit.
Virgilius carmina sua testa-
mento cremanda mandauit
1.320
Virgilius equi optimiformauit

pulchre depinxit 1.393
 Virgilij manu scriptus liber 340
 Plinij tempore extabat 2.56
 Virgilius hororum dotes propter argumenti humilitate subterfugit 2.71
 Virgilius quandiu ante Plinium 2.74
 Virgilius in Georgicis rerum precipuarum flores tantum attingit 2.71
 Virgilius externa quadam uuarum genera enumerauit 2.79
 Virgilij carmina Augustus cremari uoluit 2.320
 Virgilij amatoria incantationes 3.8
 Virgilius Narcissam picem precipue commendat 2.100
 Virgilius quadam à Catone mutuatus 2.120
 Virgilij de faba ferenda consilium 2.308
 Virgilij de sandyce opinio 3.329
 Virgilij de reparandis apibus consilium 2.536
 Virginea aqua Romæ 3.405
 Virginitas uisitata gagate lapsi deprehenditur 3.411
 Virginitas mamma ne crescat 2.753
 Viria Celtica qua 3.239
 Virilium remedia. Quare genitalium remedia.

Vireo aut quando appareat 2.340
 Viriscolymo florente in coitum seniores 2.538
 Virtus olim Roma honoru præmio contenta 2.144
 Virtus cuiusque in qua temporis incidere, plurimum refert 2.317
 Virtus ades Roma à quibus picta 3.350
 Virtutis pictura 3.355
 Viscerum affectorum remedia 2.619. 703. & 3.426
 Visi in arboribus nascentis consideratio 2. 199. 200. & 2.604
 Visiteria genera 3.200
 Viscum ad religionis usum quomodo & quando decerpendum 2.605
 Viscum quod optimum 2.604
 Visci usus in medicina ibid.
 Viscum à Druidis in summa uehementia habitum 2.200
 Viscum nocet arbori in quamascitur 2.262
 Viscum neque igne, neque aqua corrumpitur 2.64
 Viscum in quibus nascitur arboribus 2.100
 Visi acini quando colligantur 2.200
 Viscum quomodo prepararetur ibidem

ibidem
 Viscis foris medi
 Visci sumpti va
 171 177. 611.
 45. 196
 Viscula una in
 feruntur
 Visci acutissimi
 312
 Viscis forniculo
 Viscis claritas
 tur
 Viscis aliquibus
 pus restituitur
 Viscis quod uiscu
 ribus negat
 Viscis herarum
 herbarum
 672
 Vitis longissima
 333
 Vitis breuitate
 335
 Vitis animalia
 opere
 Vitis doloribus
 ne est
 Vitis religione co
 Vitis de pila, qu
 vincta opu
 Vitis breuis sign
 Vitis longa signa
 Vitis quibus an
 cibo
 Vitis longissima
 197

apparent.

in coitum

1.338

honoru pra-

1.144

qua tempo-

simus re-

1.317

a quibus

1.358

1.358

m remedia

1.26

nascens co-

1.200. & 2.

1.100

visum quo

de. expendu

num 2.

in ibid.

in summa

abitu 2.

in quana-

1.262

neque a-

2.64

nascatur ar-

1.200

colligantur

preparatur

ibidem

ibidem

Visci floris medicina 2.699

Visci sumpti remedia 2.409.

575.577.611. 747. & 3.44.

45.196

Visula uua in imis arboribus

fertilior 2.76

Visus acutissimi exempla 1.

312

Visus feniculo reficitur 2.463

Visus claritas euphorbio inua-

tur 1.179

Visus aliquibus post longum te-

pus restitutus 1.556

Visus quibusdam statim nascē-

tibus negatus ibidem

Visus hirundinum pullū qua

herba restituitur 1.376.2.

672

Vita longissima exempla 1.331

333

Vita breuitate nil melius 1.

335

Vita animalū vigilia. Prologo

operū

Vita doloribus inquinata pœ-

na est 3.3

Vita religione constat 2.98

Vita desit, quando voluptas

uiuere cepit 2.71

Vita breuiū signa 1.587

Vita longa signa ibid

Vita quibus animalibus sine

cibo 1.383

Vita longissima homines 1.163.

297

Vita breuissima homines 1.

280.297

Vitam suam castor Ponticus te

fficularum dimittit 1.379

Vitelliani Capitolium incen-

derunt 3.281

Vitellius Lucius cotiana, cari-

cas, & caucenas ex Syria in

rus suū Albenſe intulit 1.127

Vitellius pistacia primus in Ita-

liam attulit 2.129

Vicellij patina ingentiū pretij

3.362

Vitellius Pisonem veneficij ac-

cusat 1.566

Vitex herba, eiusque medicina

2.617

Vitales naues in Oceano Britā-

nico 1.347

Vitiliginū remedia 2.436.442

500.557.762.768. & 3.146

183.366

Vitiligator vox Catoniana.

& ex quibus composita, Pro-

logo totius operū.

Vitu in iuuenta fertilior, sed

tardius matureſcit 2.169

Vitu tacta fulmine libationi

habetur impura 2.98

Vitium ſarmentorum medicina

2.562

Vitium clauicula quem uſum

habeant in medicina 2.560

Vitu lacryma qualis, & ex ea

medicina ibidem

Vitu & braſica inimica 2.

602
Vitium cineres quem usum ha-
beant in medicinis 2.561
Vitibus aspicam petream fugit
aut moritur 2.475
Vitū frondium succorumque
in medicinis usus 2.560
Vitibus populus arbor gratissi-
ma 182
Vitū sola bñ parturit 2.
 165
Vitis quando germinet 2.
 166
Vitis quo tempore floreat ibi-
dem
Vitum vinctula ex ipfis fieri
possunt vitibus 2.183
Vites arsera, insana dicta 2.
 169
Vitū frondes latissima 2.162
Vitum cor hñe arto 2.72
Vitium principatus in Italia
 2.71
Vites inter arbores numerata
 2.72
Vitis lignum aeterna natura 2.
 72
Vitium quarundam magnitu-
do ibid.
Vitis centurionum Romanorum
insigne 2.74
Vitium genera plura 2.74.
 78
Vites Biturica quali loco se-
renda 2.76
Vitium frondes, anti quam de-
cidant, rubescentes, pessimi
generis argumentum 2.78
Vitis arbore vel palis non rñdi
gens 2.79
Vitis sylvestris usus varius 2.
 191
Vitibus brevis vita 2.199
Vitibus quando pluviae inimica
 2.204
Vites qua quo loco ferenda 2.
 80
Vitibus qua terra utilissima
 2.208
Vitis umbra qualis 2.225
Vitis tribus modis infertur 2.
 231
Vitibus suis humor immiscifi-
mus. ibid.
Vitium gemma, oculi, germen
 2.241
Vitis ut diversas frax unus
 2.242
Vitium cultura precepta ex
Catone 2.251
Vites diversorum generū qua-
renna misceri possint 2.248
Vitium culturas quis primum
repperit 1.344
Vitibus maritandis qua arbo-
res apta 2.252
Vites Aquilonem spectare de-
beant 2.254
Vites quibus vinctulis liganda
ibid.
Vites terra obruta quo pacto
propagantur 2.255
Vitibus

Vitibus adminiculi
 415 & 232 & 6
Vitium morbum ar-
busque causa
Vitium pestiferan-
Vitis Tasampensis
 2.315
Vitis alba nominis
medicina
Vitis nigra nominis
medicina
Vitis raphanus insu-
 2.362
Vitis laurum inimici-
Vitis ex remediis
sunt
Vitis confideratis,
curandae ratio
Nitilique a mag-
nat
Vitis artifex Sidon-
Vitium quatuordecim
 3.424
Vitium ex Bellam-
 1.59
Vitium Olsidianum
Vitis temperamenti
se quando inveni-
 4.4
Vitis fragmenti qui-
minuitur
Vitium & statu,
& caliditate signu-
 4.4
Vitis etiam duorum
ingenitum
 Tom.3

Vitibus adminicula addenda
413 4.232.256

Vitium morbus articulatio e-
iusque causa 2.259

Vitium pestis aranous 2.260

Vitis Tacampensis agri bifera
2.315

Vitis alba nomina, & ex ea
medicina 2.565

Vitis nigra nomina, & ex ea
medicina 2.566

Viti raphanus inimicus 2.
262

Viti laurus inimica Ibidem

Vitia ex remedijs interdum
fiunt 2.266

Vitis consideratio, origo, fa-
ciendaeque ratio 3.423

Vitri liquor à magnete trahi-
tur 3.423

Vitri artifex Sidon 1.199

Vitrum quæ ratione coquantur
3.424

Vitrum ex Beli amnis harenis
1.99

Vitrum Obsidianum 3.425

Vitri temperamentum flexibi-
le quando inueniuntur 3.
424

Vitri fragmenti quæ pacto glu-
tinentur 3.88

Vitrum & flacu, & iorno,
& calauræ figuratur 3.
424

Vitrecorum duorum calicum
ingens pretium Ibidem

Tom.3

Vituli marini consideratio 1.
379

Vituli marini adipis medicina
3.221

Vituli marini non feriuntur
fulmine 1.147

Vitulus marinus mitescit 1.497

Vituli marini descriptio 1.428

Vitulum marinus à mugitu di-
stus Ibid.

Vituli marini pitris vestiuntur
1.423

Vituli marini partur 1.423

Vitulus marinus mammis fe-
rum educat Ibid.

Vitulus marinus in somno mu-
gitur Ibidem

Vituli marini & visu po-
pulum saluans Ibid.

Vituli marini nomine vocati
respondens Ibidem

Vituli marini somnum grauissi-
mus Ibid.

Vituli marini pinnis vicepedu
serpente Ibidem

Vituli marini pinna dextra so-
porifera Ibidem

Vitulis marinis lingua dulper
1.562

Vituli marini fel multis remo-
diis nobilitatum 1.567

Vituli marini oculi quales 1.
557

Vituli terrestri, eiusque par-
tium in medicinis usus 3.60.

61.62.65.66.67

PPP

Indicis Pliniani

<i>Viuaria ostrearum à quo pri-</i>	22	<i>Vlmī filia qualia</i>	2.163
<i>mum inuenta</i>	1.458	<i>Ulmus dico germinat</i>	2.164
<i>Viuaria pisciū à Licinio Mu-</i>		<i>Ulmus rigorem optimū seruat</i>	2.191
<i>rena inuenta</i>	<i>Ibidem</i>	<i>Ulmus quando ferenda</i>	2.211
<i>Viuaria myranarum à C. Hi-</i>		<i>Ulmus vitibus aptissima</i>	2.252
<i>rio instituta</i>	1.459	<i>Ulmorum infirmarū remedium</i>	2.265
<i>Viuaris cochlearum à quo pri-</i>		<i>Vlmī arboris natura, & medi-</i>	
<i>mum excogitata</i>	1.459	<i>cina ex ea</i>	2.614
<i>Viuaris ferarum à quo inuen-</i>		<i>Vlophonon herba qua, & cur</i>	
<i>ta</i>	1.406	<i>ita dista</i>	2.528
<i>Viueria cuniculi infesta</i>	1.408	<i>Vlpsicum, alij genus</i>	3.385
<i>Viueria in medicini vſu</i>	3.126	<i>Ulula fellis in medicinis vſu</i>	3.107
<i>Vlcus, vide Hulus.</i>		<i>Ulula adipis in medicinis v-</i>	
<i>Vlex fruticū genus, eiusq; v-</i>		<i>ſu</i>	3.108
<i>ſus in auri metallū</i>	3.248	<i>Vmbraſ ſpatio conſumi</i>	1.12
<i>Vlixes ſanguinem & vulnere</i>		<i>Umbra ſatū aut nutrix, aut</i>	
<i>profluentem carmine compes-</i>		<i>nouerca</i>	2.225
<i>cuit</i>	3.8	<i>Umbrarum figura tres</i>	1.13
<i>Vlixis Palladium ſurripienti</i>		<i>Umbra quarū arborum lo-</i>	
<i>calata effigies</i>	3.268	<i>uorū</i>	1.543
<i>Vlixū effigies picta</i>	3.338	<i>Umbra arborum quorundam</i>	
	339	<i>noxia</i>	2.425
<i>Vlixis primus pilentū addidit</i>		<i>Umbra gnomonis pro ratione</i>	
<i>Nicomachus</i>	3.348	<i>locorum diuerſa menſura</i>	1.61
<i>Vlixū bovem cum equo iungen-</i>		<i>Umbra ubi nulla die medio</i>	
<i>tū picta effigies</i>	3.353		
<i>Vlmaria qualiter diſponenda</i>	2.221		
<i>Vlmī arboris conſideratio, &</i>			
<i>genera quatuor</i>	2.358		
<i>Ulmus gummi ferens</i>	2.53		
<i>Vlmī ſemen ſamara</i>	2.155.167		

Umbra quando & ubi nulla
1.62.273 296

Umbra ubi bu anno in Meri-
diem cadans 1.63

Umbra ubi ad septentrionem
hyems, estate in Austru ver-
gane 1.244 246-273

Umbra hyena canes obmutef-
cunt 1.378

Umbra meliendae ratio 3.
395

Umbra ex longitudine Tha-
les Mylesius pyramidu
altitudinem mensus est ibi-
dem

Umbra inferioru quo pacto e-
uocentur 3.476

Umbria una triola peculiaris
2.78

Umbri petudum genus 1.403

Umbros populos Peiasgi exege-
runt 1.103

Umbrosius aruspex peritissimus
Plinij auct. 1.468

Unciale una qua & unde
dicta 2.79

Undulata vestis 1.402

Unedonu solum quale 2.7

Unedoni arboris fructus qua-
lis 2.597

Unguentorum consideratio 2.
38

Unguenti inuentor incognitus
Ibid.

Unguentum non fuisse Troiano
tempore Ibid.

Unguentum Persarum est in-
uentum Ibid.

Unguentoru usus in funeribus
Ibid.

Unguentorum genera plura I-
bidem

Unguēti faciendi duplex ratio
2.39

Unguentum regale quod 2.
41

Unguenti facies magnata vo-
cari 2.42

Unguentum in alabastris opti-
me seruatur 2.42 & 3 48

Unguenta uetustate meliora
fiunt Ibid.

Unguentis Sol inimicus ibi-
dem

Unguentorum qua prima men-
tio apud scriptores 2.
38

Unguentorum varia cognomi-
na unde sumpta Ibid.

Unguentorum auctoritas sub-
inde mutata Ibidem

Unguenta quibus locis ma-
ximē commendata Ibidem

Unguentoru luxuria maximē
superuacua 2.42

Unguenta quare expetita I-
bidem

Unguenta in umbra, & plum-
beis vasis coquenda Ibidem

Unguentorum pretia maxima
P P P 2

Ibidem
 Unguentis pedes inungebatur
 Ibidem
 Unguentorum usus etiam in ca-
 stris 2.43
 Unguenta exotica Roma Censo-
 ria lege interdicta 2.43.
 Unguenta etiam in pocu addi-
 ta Ibid.
 Unguenta meliora que terrâ
 quam qua crocum sapiant. 2.11
 Ungues pisces in ore manden-
 tium lucent 1.439
 Unguina animalium conside-
 ratio 1.581
 Ungues nervorum clausula
 Ibidem
 Unguina animalium differen-
 tia Ibidem per totum ca-
 p.
 Ungues nudinis refecari reli-
 giosum 3.10
 Unguina r. f. gminum supersti-
 tiosus usus 3.25
 Unguina vitiosorum remedia
 2. 455. 458. 462. 563.
 576. 604. 612. 711. & 3.
 40. 51. 62. 98
 Ungularum animalium differen-
 tia 1.582
 Ungulam antiqui annulum
 appellabant 3.20
 Ungulae quibus sint solida 1.
 582. & inde
 Ungularum consideratio 2.

581

Vnicornes boues 1.369. 370
 Vnionis gemma consideratio 1.
 442
 Vniones unde dicti 1.442
 Vnionis dotes in quibus consi-
 stant Ibid.
 Vniones ubi optimi Ibid.
 Vniones Cleopatra ingentis
 pretij 1.444
 Vnionum nomen quando im-
 positum 1.445
 Vnionum usus, mulierumque
 circa eos luxu Ibid.
 Voconia pyra 2.119
 Vola homini tantum 1.582
 Vola quibusdâ defuerunt, qui
 & cognomina inde traxe-
 runt Ibidem
 Volcatius Iuvipertus, Celsij
 præceptor, a cane defensus
 1.389
 Volcarius Sedigitus Poeta 1.
 580
 Volema pyra 2.120
 Volagessius Rex Parthorum 1.
 266
 Volagesocerta oppidum. vola-
 gesi Regi opus Ibidem
 Volsinij à Romanis ob signorum
 copiam expugnati 3.280
 Volta monstrum 1.45
 Volua quid 2.540
 Volumio L. Consule, carna-
 pluit 1.48
 Voluisse magna abinde pulcritu-
 di-

est. Prælogo ope
 Volucres vermes
 pubescentes vo-
 lupas quando
 prius vita desit
 Voluptatis publi-
 citas respicit
 Volui L. Censu
 Voluca morti re-
 478. 479. 481.
 614 & 3.92. 1
 Volucres à car-
 minata
 Volucres in re-
 ditatis excep-
 tiones quibus
 589
 Voluit navigare
 2.170. & inde
 Voluit causa
 malibus acci-
 dentibus
 Voluit suffocare
 4.1.448. 449.
 Voluit prout
 4.0.415. 428.
 503. 524. 534.
 599. 643. 7.
 712. 745. 766.
 23. 295
 Voluit in helle
 70. 846. 704
 Voluit contracti-
 tis carentur
 Voluit Ca. an-
 prius regum
 Voluit qui an-

Pars Prima.

- est. Prologo operis
Volucre *vermes* *prædentes*
pubescentes *uuae* 2.269
Voluptas quando *uiuere* *cõ-*
piti, *uita* *desiit* 2.71
Voluptates *publica* *uia* *maxi-*
mè *irrepunt* 3.374
Volusi *L. senectus* 1.332
Vomica *morbi* *remedia* 2.431.
 438. 453. 461. 522. 618. 630.
 634 & 3.92 127
Vomitiones à *cantibus* *primùm*
monstrata 3.96
Vomitiones in *remedium* *cru-*
ditatis *excogitata* 1.589
Vomitiones *quibus* *inimica* 1.
 589
Vomitum *nauiantium* *utilitas*
 3.170. & *inde*
Vomitum *causa*. & *quibus* *ani-*
malibus *accidat* 1.569
Vomitum *sistentia* 2.438. 439.
 441. 448. 453. 461
Vomitum *prouocantia* 2.406.
 410. 415. 428. 452. 455. 500.
 504. 524. 534. 579. 585. 597.
 599. 643. 704 708. 710.
 712. 743. 766. & 3.196. 211.
 253. 298
Vomitum *inhibentia* 2.550. 561.
 570. 646. 704
Vomitum *contracta* *uitia* *quo* *pa-*
cto *curentur* 2.412. 432
Vopici *Caesaris* *de* *Rosea* *cam-*
pis *logium* 1.210
Vopises *qui* *dicantur* 1.302
- Vortex* *quid* & *qua* *in* *re* *diffe-*
rat à *turbine* 1.43
Vota *suscipientes* *Parthorum*
reges *qua* *herba* *usi* 2.483
Votorum *præcipuus* *locus*, *quan-*
do *spei* *nullus* 1.365
Votum *mortis* *frequentissimũ*,
 1.335
Vox *humana* à *decimo* *tertio*
etatis *anno* *robur* *acquiris*.
 1.586
Vox *in* *senibus* *exilior* *sit* *Ibi-*
dem
Vox *nullis* *nisi* *pulmonem* &
arteriam *habentibus* 1.
 585
Vocis *consideratio* *Ibidem* *per*
totum
Vox *eadem* *quibus* *in* *locis* *se-*
pius *repercutiatur* 3.
 3.399.
Voci *officientia* 2.220
Voce *carentes* *homines* 2.288
Vox *in* *theatris* *scobe* *aut* *hæ-*
re *na* *superinicta* *deuoratur*
 2.587
Voci *qui* *densos* *necessarij* *n*
 307
Voces *totidem* *quot* *homines* 1.
 587
Voci *utilita* 2.414. 415. 416.
 438. 453. 532. 543. 552.
 553. 643. 717. & 3.357. 211.
 314. 317
Vpupa *an* *consideratio* 1.
 486

In indicis Pliniani

- Vpupa in medicinis usus* 3. 128
Vrina bouum apibus medetur 2. 268
Vrina semina aspergenda ante satum 1. 308
Vrina difficultatem afferentia 2. 421. 607
Vrina praeuua cohibentia 2. 441. 607
Vrina reddenda causa, pudenda aduersus Solem aut Lunam non denudanda 3. 21
Vrinam mouentia 2. 406. 408. 409. 411. 412. 417. 418. 420. 423. 428. 430. 431. 435. 439. 441. 442. 444. 445. 446. 449. 461. 462. 463. 464. 497. 498. 499. 501. 502. 503. 508. 509. 510. 511. 525. 527. 530. 532. 534. 536. 537. 538. 542. 554. 555. 556. 557. 561. 565. 566. 577. 582. 585. 586. 589. 594. 595. 597. 599. 601. 607. 608. 609. 610. 611. 613. 615. 616. 617. 621. 623. 625. 626. 628. 630. 634. 635. 646. 706. 714. 715. 716. 727. 719. 741. 747. 748. 753. 761. 762. 764. 767. 3. 19. 414.
Vrinum ouum quod 1. 305
Vrion terre genus 3. 247
Vrforum consideratio 1. 384
Vrinae mirae in animalibus 1. 387
Vrinae tormina quo discutiantur 2. 421
Vrinae differentiae, ususque in medicinis 2. 324. 3. 10
Vrina dolor, valetudini index 3. 21. 3. inde
Vrina hominis apibus medetur 2. 485

Vrfo

Vrſi ſine calceatu longo itinere
 fatiſcunt 1.582
Vrſi ne mordeant 3.303
Vrſorum in medicinis uſus 3.
 53.54.55.60.61
Vrſi ubi non ſint 1.411
Vrſorum partus infirmes 1.
 384.509
Vrſi egroti formicarum ouis
 ſanantur 1.377.8.3.109
Vrſorum coitus qualis 1.384.
 509
Vrſam parientem videre, res
 eſt in primis rara 1.384.509
Vrſi maxime ſanos expetunt 1.
 385
Vrſorum ſomnus grauiffimus 1.
 384
Vrſorum ſpecus imbribus im-
 penetrabilis ibid.
Vrſorum coctas carnes creſce-
 re ibidem
Vrſi qua herba ſeſe purgent 1.
 385
Vrſi aqua morſu vorat 1.516
Vrſo caput inualidiſſimum 1.
 385
Vrſos non gigni in Africa
 ibidem
Vrſorum oculi crebro hebetan-
 tur ibid.
Vrſorum cibus quis 1.516
Vrtica herba conſideratio &
 medicina ex ea 2.523
Vrtica folia mordacia 2.163
Vrtica non mordetis medicina

2.525
Vrtica ſemen ubi optimū ibi.
Vrtica magnitudo mira 2.421
Vrtica differentia, uſusque i-
 bid.
Vrtica primū enaſcentes, ci-
 bus religioſus ibid.
Vrtica puncturiz oleum mede-
 tur ibid.
Vrtica ſemen cicuta contra-
 rium 2.523
Vrtica oleum 1.113. & 523
Vrtica laudes Phanca Phyſi-
 cus condidit 2.524
Vrtica anſerum pellis morti-
 fera 1.506
Vrtica piſcis in medicinis u-
 ſus 3.222.225
Vrtica piſcis conſideratio 1.452
Vri fera quales 1.360
Vrorum in medicinis uſus 3.
 45
Vrorum cornua maxima, ac
 eorum uſus 1.551
Vſura, quaſtueſa ſegnities 3.
 241
Vſus efficaciffimas rerum om-
 nium magiſter 2.696
Vterus unde dictus 2.571
Vtica Apollinis templum me-
 morabile, eiſque trabes ex
 cedro Numidica 2.193
Vtica Urbis vetuſtas ibid.
Vuarum inſigniorū genera 2.
 75. & inde ad finem capituli
 & toto capite ſequenti
 PPP 4

Indicis Pliniani

<i>Vuarum differentia unde sumpta</i>	2.73	<i>Vuas pubescentes velucentes</i>	
<i>Vua passa unde dicta</i>	ibid.	<i>parodonti, eiusque res remedia</i>	2.269
<i>Vua lanata</i>	2.75	<i>Vua ne aues attingant</i>	2.404
<i>Vuarum varia nomina</i>	1.74. 78	<i>Vua reccutis noxa</i>	2.562
<i>Vua Bitthica in eligendo solo morosa</i>	2.76	<i>Vua saluberrima quo pacto fiant</i>	ibid.
<i>Vua quadam cum solo circum agitur, ob id Sireptis dicta</i>	2.79	<i>Vuas galli ne edant</i>	ibi.
<i>Vua in visc servabiles ibidem</i>		<i>Vuarum nucleis, eorumque medicina</i>	2.563
<i>Vuarum conservandarum ratio</i>	1.121 122. 256 562	<i>Vua theriace serpentium ibibus medetur</i>	ibidem
<i>Vua ne à viscis attingantur</i>	2.123	<i>Vua passa consideratio, & medicina ex ea</i>	2.454. 563
<i>Vuarum circa acinos differentia</i>	2.131	<i>Vua pituitaria qua</i>	2.564
<i>Vuarum succus qualis</i>	2.133	<i>Vua pissa aues decepta</i>	3.336.
<i>Vua cuncte teguntur</i>	2.134	<i>& inde</i>	
<i>Vuarum varia genera qua ar te in eadem vite nascantur</i>	2.243	<i>Vua faucium remedia</i>	2.425.
<i>Vuarum acini nihil ligni in eis habentes quo pacto efficiantur</i>	ibid.		445. 449. 459. 513. 525. 543. 587. 591. 593. 594. 604. 612. 631. 632. & 3. 15. 19. 122. 204 211. 302. 303. 389
<i>Vua quo terra propior, eo plus habet vitium</i>	2.248	<i>Vua in palati soli animalium homini</i>	1.563
<i>Vuarum flagulis pressuram quantum vini exprimi iustum sit</i>	2.246	<i>Vua piscis</i>	3.257
<i>Vuarum medicina</i>	2.256. per totum caput	<i>Vua marina in vino necata</i>	
<i>Vua ne alicui mali obnoxia sine</i>	2.259	<i>rim iadium affert</i>	3.221
		<i>ulcani seftum</i>	2.302
		<i>Vulcani filius</i>	
		<i>Aethiopia nomen fecit</i>	1.277
		<i>Vulcanij Gurgitis repentinus interitus</i>	1.339
		<i>Vulneribus capitis ariffolethia medetur</i>	2.621 684
		<i>Vulnera</i>	

Vulnera ne in
646
Vulnera quomodo
da
Vulnera in er
pedibus inter
flemmari ce
Vulnera aggra
eum inter
serpentisue
fuerint. as
Vulnerum: ar
407 417. 425
433 434. 437
525 533. 5
603. 615 616
618. 660. 66
739. 740. 74
748 757. 765
3.202 23. 86.
31. 229. 36
Vulpi quibus
(17
Vulpes ne galli
3.4
Vulpes ubi no
Vulpes, que p
dantur. quia
4. 6. 61. 71
Vulpes quo cibo
563
Vulpes in thra
eas admittit
vulpi explorant
Pulpium Libraces

Pars prima.

- Vulnera ne inflammentur* 2.
646
Vulnera quomodo conglutinā-
da ibidem
Vulnera int'eruentu corū. qui
pedibus inter conficerent, in-
flammas creduntur 2.669
Vulnera aggravari creduntur
eorum interuentu. qui canis
serpentisue morsu aliquādo
fuerint laesi 3.12
Vulnerum varia remedia 2.
407. 417. 425. 427. 443. 450
453. 454. 457. 500. 501. 504.
525. 535. 560. 561. 604.
605. 615. 639. 643. 644. 646.
658. 660. 666. 713. 728.
739. 740. 742. 743. 745.
748. 757. 765. 766. 768 &
3.22. 83. 86. 255. 297. 303
31. 329. 367
Vulpes quibus inimica 1.
517
Vulpes ne gallinas attingant
3.74
Vulpes ubi non sint 1.411
Vulpis crāsque partium in me-
dicinis usus 3. 47. 49. 53.
54. 56. 61. 71
Vulpes quo cibo necentur 2.
595
Vulpes in thracia auribus gla-
ciei admotis crassitudinem
eius explorant 1.378
Pulpium Thraces auguria so-
quantur in transmittendis
amnis glaciatis ibid..
Vulpes marina, earūq. asus
1.451
Vulturni nidos nemo unquā
attigit 1.461
Vulturnum alitum consideratio
ibid.
Vultures ubi nidifcent ibid.
Vultures biduo aut triduo pra-
sentiant futura cadauera ib.
Vultures unguento fugantur
3.589
Vultures cicere semen edunt
2.412.
Vulturnum, partiumque eorum
in medicinis usu 3.96. 107.
121. 127
Vulturnus ventus quū. & un-
de spiret 1.38
Vulturnus Coro contrarius 1.
40
Vulturnes venti qualitates
natura 1.43
Vulturno apiaria & vinea in
Italia Galliaque opponenda
2.353
Vulvam propriè in reliquis di-
cimus animalibus quos in
muliere locos seu uterum
appellamus 1.571
Vulva erectitia qua ibid.
Vulva porcaria qua ibid.
Vulva erecto parum melior
quàm edito ibid.

Pars Secunda.

Zanthenes gemma in Media nascitur 3 474	Zeus piscis faber appellatus 1. 430
Zaratus Magnus 3. 114	Zexis statuarius 3. 285
Zermocendas Magnus ibid.	Zeuxis Heracleotés pictor 3. 335. & inde
Zea genus frumenti ubi potissimum proveniat 2. 290	Zeuxis cum Paraso certamen 3. 336
Zea medicina 2. 549	Zeuxidis opera mira ibid. & inde
Zea granum pueri christi, quam tritica 2. 298	Zeuxis tabulam pingens quinque nudas virgines imitandas sibi proposuit ibid.
Zedros aurora Zea cur ab Homero appellata 2. 290	Zygia aceris genus 2. 157
Zenodorus statuarius Plinius aetate floruit 3 283	Zingiberi aromati genus 2. 10
Zenodorus fingendi ac calandi scientia nulli veterum postponitur ibidem	Zythum potus Aegyptiorum 2. 559
Zenonius libris Carneades respondentis elieborum sumpsit 2. 662	Zapha malorum genus 2 117
Zenonius statuam quare Cato in Cypris auctione non vendiderit 3. 295	Zapha quomodo & quando ferantur 2. 220
Zephyria oua quae 1. 507	Zapha coronis olim adhibebantur 2. 480
Zephyrus ventus quis, & unde spret 1. 38. & 2 351	Zmilaces gemma in Euphrate nascitur 3. 474
Zephyrus ventus ver inchoat ibid.	Zmilaces gemma marmoris Proconnesio similis ibid.
Zephyro stante qua agendabidem	Zmilus architectus 3. 397
Zephyro oliueta opponenda ibidem	Zodiacus quae & Signifer, circulus calestu cuiusque situs 1. 3. 19. 64
Zeros gemma 3 462	Zoelicum linum 2. 361
Zeti & Amphionis simulacrum ex marmore 3. 382	Zona Orionis quando oriatur 2. 334
Zeugeta calamorum genus 2. 181	Zonarum quinque consideratio 1. 57
	Ziophthalmos herba 2. 689
	Zopyros herba 2. 636

Indicis Pliniani

Pars Prima

Zopyrus argenti calator 3.268	Zoroastres de tempore seminandi quid senserit 2.319
Zopissa piceu genus, & ex ea medicina 2.154.612	Zoroastrus recens nati cerebrum palpitatione sua impostam repulit manum 1.308
Zoroastres eodem quo uariu est die risit 1.308	Zoronisfos Magorum gemma 3.474
Zoroastu pceptor 3.114	Zoronisfos gemma in Indo flumine nascitur ibidem
Zoroastres quo tempore floruerit ibid.	Zoster, ignis sacri genus 2.724
Zoroastrem annu viginti in desertu caseo vixisse 1.579	Zoster fruticu marini genus 2.68
Zoroastres magica vanitate inuentor 3.114	Zura, paluri semen 2.630
Zoroastru scripta ibid.	

PRIMÆ PARTIS INDICIS

PLINIANI FINIS.

Indicis Pliniani Partem Secundam Geographicam continentem in primum Tomum reiecit.

ore seminā-

2.319

ari cerebrū

impositum

1.308

gemma

in Indo flu

ibidem

genu 2.724

ni genu 2.

2.630

5

n Geo-

Tomum

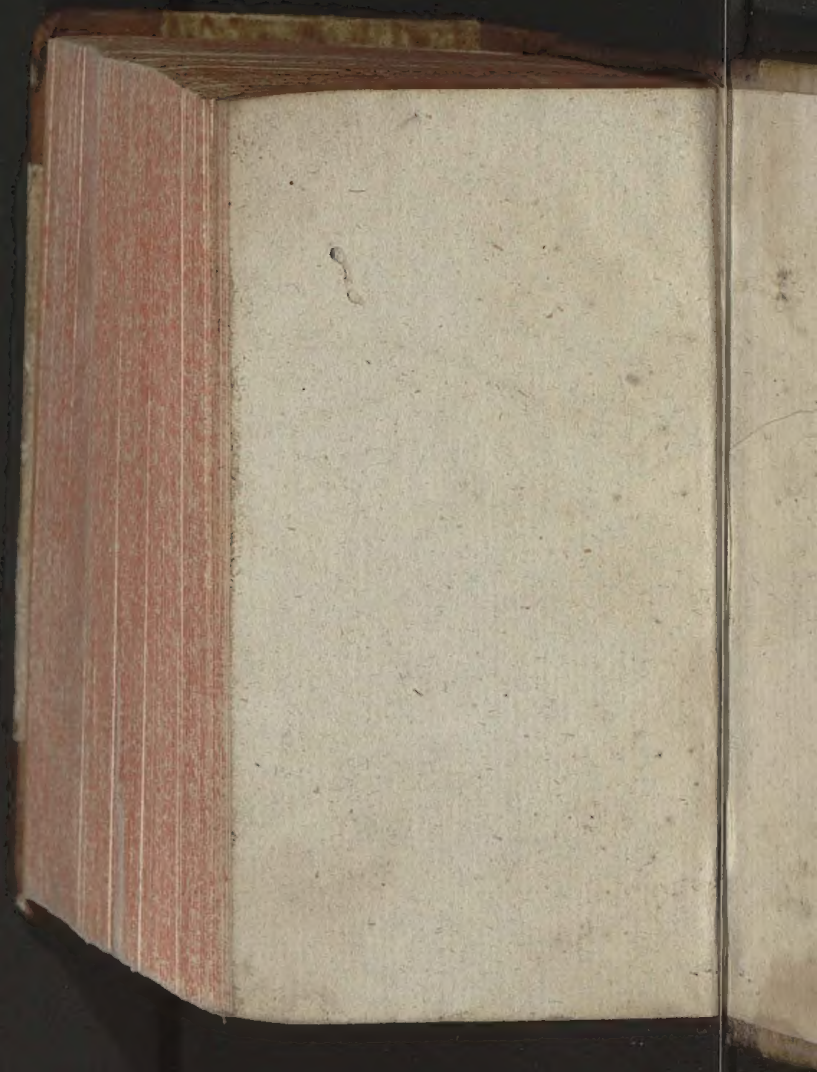

Biblioteka Jagiellońska

stdr0028515

